

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

BIB. COLL.
PICTAV. S. J.

12
mlie

41-8

X 134/6

HESIODVS ASCRAEVS.
Apud Fulvium Ursinum in marmore.

J. D. Philipps. gob. S. fang. sc.

^{Vr.}
H E S I O D I

A S C R A E I

Q V A E E X S T A N T

EX RECENSIONE

THOMAE ROBINSONI

CVM EIVSDEM

IOS. SCALIGERI DAN. HEINSII FRANCISCI

GVIETI ET IOHANNIS CLERICI

NOTIS

IOH. GEORGII GRAEVII

LECTIONIBVS HESIODEIS

ET

DANIELIS HEINSII

**INTRODVCTIONE IN DOCTRINAM OPERVM
ET DIERVM**

ACCESSERVNT

**VARIETATES LECTIONIS MSS. ET EDD. VETT
SCHOLIAQVE INEDITA**

ITEMQVE

DAV. RVHNKENII ANIMADVERSIONES

CVM ALIORVM SELECTIS

CVRANTE

CHR. FRID. LOESNERO

BIBLIOTHEQUE S.

LIPSIÆ

**Les Fontaines
60 - CHANTILLY**

SVMTV GOTTH. THEOPHILI GEORGI

A. C. MDCCCLXXVIII

1 0 0 1 2 1 1

1. A. 1000

1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

1. 1000 1000 1000

LECTORI BENEVOLO

S. D.

CHRISTOPHORVS FRIDER. LOESNERVS

Quod erat nobis propositum in Hesiodæis denuo prodendis, an assecuti fuerimus, aliorum esto potius, quam nostrum iudicium. Certe, qui iamdudum parabat antiquissimi Poetae et sapientissimi nouam editionem, et Anglicanam Thomae Robinsoni, Oxonii, anno septimo et tricesimo huius saeculi, curatam, tanquam a plurimis sibi commendatam, ipse vel locorum, quibus nata esset, distantia permotus, vel typorum chartarumque quibus exscripta, nitore splendoreque captus, vel denique eiusdem, in his et aliis terris, raritate accensus, operis sub praelum daturus erat Georgius librarius, cuius alii plures optimi vtriusque linguae auctores industriae debentur, sui istius consilii effectum tam diu distulit, quoad bona, quae huic editioni inessent, noua quadam accessione cumulari augerique posse viderentur. Dum enim et suam cum doctis hominibus communicat sententiam, eorumque vicissim accipit admonitiones, euenit tandem, vt, quae maiorem operi suscipiendo

P R A E F A T I O

addarent alacritatem et fiduciam, necessaria, a fauore bonorum et studiis recta iubentium, a fortuna denique vltro offerrentur ornandae editionis praesidia. Nactus enim est designationem variae lectionis ex aliquot scriptis codicibus et editionibus vetustis confectam, e duobus nimirum Mss. qui Lipsiae, tum in bibliotheca Academica Paullina, tum in ea, quam Senatus Amplissimus studiosorum vsibus aperuit, seruantur: porro ex editionibus de quibus singulis accurate tradit Ioh. Alb. Fabricius, Iuntina priori, anni cicicixv et secunda anni cicicixl et a priori diuersa, Aldina item primaria et Trintaulli, Veneta, A. cicicxxxvii, a Graeuio adhibita, tum Stephaniana, quae in Principibus Poetis Graecis heroici carminis habetur, Heiniana denique, maiori forma edita, quae sibi coniunctos veteres Graecos Poetae Interpretes habet. Quae quidem rei Criticae praesidia subministravit Ioh. Petrus Schmidius Vir plurimum Reuerendus et nunc Ganzigii sacrorum interpres, qui optimarum artium, hoc est ad cultum animi et ingenii pertinentium studio ductus, nouae carminum Hesiodi editionis adiuuandae causa, istos libros, partim e suis copiis, partim vel e priuatis, vel publicis bibliothecis receptos, dominorum cuiusque et prae-

P R A E F A T I O

praefectorum favore adiutus, iamdudum ante sacerdotium susceptum, ipse inspexerat et lectionis varietatem in iis repertam enotauerat. Quamquam huius quidem codicis, quem simpliciter Lipsiensem appellare consuevimus, hoc est Senatorii, lectiones, petiit ab exemplo editionis Trincauelli, quod istius codicis collationem habens, fuit in bibliotheca Stiglizii Icti, Viri nuper Celeberrimi et Amplissimi in hac vrbe, nunc vero in bibliothecam Paullinam peruenit. Inceperat is etiam conferre editionem Farreanam itidem Venetiis anno cxi^oxlvi^o prodatam; sed cum deprehenderet, eam esse meram iterationem lustrinae posterioris et plurima vitia typographica habere, consilium abiecit. Socius ergo Hesiodus hic Farreanus est et par Theocrito et Aristophani Farreano, quorum ille a Ioh. Iac. Reiskio, vt eius praefatio priori editionis Theocriteae volumini praemissa docet¹⁾, hic ab Hemsterhusio mendosissimus portentosissimusque, et Bergleri praedicatione multis modis inferior est repertus. In manus librarii venit etiam collatio codicis Augustani, qui cum octo Idylliis Theocriti et Rindari Olympionicis, Hesiodi tenet Opera et Dies cum

scho-

¹⁾ p. 16. 17.

P R A E F A T I O

scholiis interlinearibus, cuius codicis mentionem faciunt Elias Ehingerus in catalogo bibliothecae Augustanae ^{b)} et Ant. Reiserus in Indice Manuscriptorum eiusdem ^{c)}. De incrementis enim humanioris doctrinae praeclare semper meruit respublica Augustana, quae etiam nunc opes suas cum eruditis communicat, promouentibus conatus eius et adiuuantibus, quibus sua commisit, doctissimis et humanissimis viris. Huius igitur libri varietates lectionis et scholia Reiskius, ad quem is ut opinamur cum aliis quibusdam, inprimis vero Demostheni recensendo profuturis manuscriptis libris, ipso petente peruenerat, tradidit descripta librario et iis instrui Hesiodae iterum edenda, de quo iam ipso adhuc superstitite agebatur, iussit. Cui quidem codici, cum aliis Hesiodi plurimis, qui in bibliothecis asseruantur, hoc commune est, ut et Theocritea coniuncta habeat, et Operum Dierumque carmen solum referat ^{d)}: qui etiam mos seruatur in editionibus primis;

^{b)} n. 2. p. 860.

^{c)} n. 2. p. 81.

^{d)} vid. Montefalconii bibliotheca Coislin. p. 226. et 518. duo enim ibi codices memorantur. Alterius varie-

tatem lectionis, a Montefalconio sibi transmissam, se adhibuisse, qui nullam suorum codicum notitiam dedit, Robinsonus ait, sed ira, ut vtrius, nesciamus.

P R A E F A T I O

primis, Mediolanensi anni cccccxciii, quam bibliotheca Lugdunensis tenet ^e), Aldina, aliisque vetustis ^f). At in eodem genere, cum hoc et inter se conueniunt manuscripti Lipsienses. Alter enim bibliothecae Senatoriae proprius, sicut refert Reiskius, qui hoc codice bis est usus, semel in Animaduersionibus ad Sophoclem scribendis, decem vero post annos iterum in Theocrito illustrando ^g), chartaceus est, non admodum quidem antiquus, notae tamen non infimae, nec plane spernendus. Tenet Theocriti octo priora Idyllia, cum scholiis, tum Hesiodi Opera et Dies item cum scholiis non poenitendis et ab Tzetzae opere, nam Moschopuli sunt scholia, diuersis, denique tres primas Sophoclis fabulas, cum scholiis pariter; iis quae Thomas Iohnsonus ad Ajacem et Electram dedit, geminis germanis. Caret quidem aevi nota, sed ad saeculi xv primordia ei referendus esse videbatur. Idem

* 4 vir

^e) vid. L. C. Valkenarii praefatio Theocriteis praemissa. Continet orationes Iliacris, XVIII. Idyllia Theocriti et Hesiodi Opera et Dies. ditor. Lips. A. cccxcclxxv p. 404 sqq.

^g) vid. Viri Celeberrimi praefationes, tam ad Animaduersiones in Sophoclem, quam ad editionem Theocriti p. 38. seq.

^f) Fabricius B. G. To. I. p. 382. et II. p. 436. cf. Acta Eru-

P R A E F A T I O

vir doctissimus memorabat, eadem manu exaratum codicem eademque ista cum Aristophanis etiam Pluto et Nubibus continentem, scilicet eundem, e quo scholia in istius Poetae fabulam quae Plutus inscribitur ediderit Hemsterhufius, cum Leidae versaretur, a Doruillio possessore sibi commodo datum, penes se habuisse.

Aetate huic fere est aequalis, ipse quoque chartaceus, bibliothecae Paullinae codex, quem simpliciter Academicum nominare placuit. Continet et ipse Pindari Olympionicas cum scholiis, dein Theocriti octo priora Idyllia cum antiquis Grammaticorum commentariis, iis qui vulgati sunt per editiones, nunc paucioribus, nunc amplioribus, nonnullisque adeo ineditis^{b)}; tum Hesiodi Opera et Dies cum vetustis Moschopuli scholiis marginem occupantibus aliisque, cum grammatici tum rhetorici argumenti, inter lineas collocatis.

Hanc variarum lectionum congeriem textis verborum Hesiodi subiecimus; in qua describenda, ordinanda, disponenda et cum Robinsoniana collectione, tam notis inserta, quam ad calcem editionis prolata, coniun-

^{b)} vid. Ioh. Bern. Koehlerii *criticum* p. 26.
Emendatt. et Notae in Theo-

iungenda, adluti sumus diligentia et industria Christiani Danielis Beckii Lipsiensis, Viri Clarissimi humanitateque, ingenio et rectissimi studii laude praestantis: qui ipse non solum Aldinae, ab recentioribus editoribus prorsus neglectae, editionis collationem, a Schmidio P. R. tantum inchoatam, perfecit, sed et in Clerici exemplo, ad Robinsonianum conformando et praelis typographorum aptando, praeclaram operam navavit.

Sed cum Robinsoniana editio, variorum notas ut tituli inscriptio habet, siue, ut praefationis verba dicunt, plurimas tantum exhibeat adnotationes doctorum quas integras Clerici editio continet, faciendum putauimus, ut tam communibus, quam propriis utriusque contexendis, hanc nouam construeremus, ita quidem, ut etiam notarum quadam accessione augeretur. Adiecit enim Ioh. Tob. Krebsii V. G., qui anno huius saeculi quadragesimo sexto Schreuelianum exemplum ad editionem Robinsoni recensuit, notas nonnullas, in quibus vel coniecturarum et emendationum viri docti in Observationibus Miscell. Doruillianis To. I. Vol. II. propositarum, rationem habuisset, vel alio modo intelligendae verborum sententiae profuisset.

P R A E F A T I O

Nec desiderari passi sumus Dau. Ruhnkenii animaduersiones, collectis, quae non solum priori ipsius epistolae Criticae, anno MDCCCXLIX editae et ex instituto Hesiodae tractanti, sed etiam alteri quae tribus post annis Lugduni Batavorum exiit, inessent ad Hesiodum pertinentibus; qui quidem solus inter interpretes huius Poetae, vestigia premit Graeuii, verissime affirmantis, operam se dedisse, ut iam deterfis maculis, quae ei superiorum temporum barbaries adpersisset cultior prodiret. Qui tamen et ipse in varietatibus et codicibus suis enotandis summam diligentiam adhibuisse non videtur, neque vero loca obscura et male adfecta persanasse et satis collustrasse. Ista igitur Ruhnkenii, non admodum illa quidem multa, quoniam tamen laeto flore interiorum litterarum dilatantur, latius et disertius exposita, digressionibus quoque interiecis, quas longiores quidem exclusimus, seorsim, commodius ut legerentur, adiunximus. Paucula inserta sunt aliena, vel auctoribus laudatis, vel nobis tribuenda. Certe tali ingenio editores flagitabat Poeta, homines lectione, iudicio, enarratione et emendatione pollentes, hoc est vere Grammaticos, quam vim virtutemque in Clerico et Robinsono,

P R A E F A T I O

sono, quos haud raro nugatores et ieiunos fuisse constat, sane desideramus. Nam Robinsonus quidem, etsi praeter chartarum et typorum illecebras, a se collectas dedit ex antiquis codicibus Anglicanis manu exaratis varias lectiones, e quibus Hesiodi cum lector tum editor haud parum proficiat; tamen ex instituto Poetam non tractauit, sed locos nec admodum multos, nec nimis impeditos sibi explicandos sumsit. In eo tamen laudandus, quod plerumque dicta sua veterum Grammaticorum auctoritate confirmant. Quod autem *in rebus nibili* lectores se noluisse tenere scribit, indicare videtur, se non longe abesse ab eorum partibus, qui contemptu disciplinae rationisque Criticae, a cuius idoneo usu alieni sunt, ignaviae inscitiaeque velamen quaerunt.

Proxima cura fuit, ut haec omnia quae daremus, quam emendatissima prodirent, carentque naevis, quibus Clerici editio prorsus obsita est, in notis potissimum, quibusque vel Anglicana ipsa deformatur. Inter haec simul disiectis passim et temere locatis, suum locum reddidimus; veluti etiam I. A. Fabricii de scriptis Hesiodi disputatis, quae commodius videbantur eo, quo nunc sunt ordine, legi. Cum ista in cauendis mendis diligentia,

**

con-

P R A E F A T I O

coniuncta est mundities chartarum ea, is ty-
porum nitor, vt vel elegantissimi spectatores
et iudices, nihil facile in hac parte reprehendi
furi sint.

Opus fortasse fuerat, vt, quidquid vel ex
instituto perscriptum, necdum editum ¹⁾,
vel vsquam per libros sparsum nonissemus a
Viris doctis ad illustrationem Hesiodi prola-
tum, id colligeremus, sed et tempore desti-
tuebamur, neque res arbitrii nostri fuit. So-
lent enim librarii et conductores, certam li-
bris suis molem numerumque pagellarum, quem
excedi non patiuntur praefinire, et qui ipsis
praestant operam, eos sui iuris esse non finire.
Deinde etiam aliam prorsus faciem, haec no-
stra, quam accepisset a Robinsono, editio ha-
bitura fuisset, quam seruare et reddere propo-
situm erat; qua de causa in Paforis quoque In-
dicis locum, Robinsonianum recepimus.

Latina vero interpretatio post Graecium
a multis et ab ipso demum Robinsono interpo-
lata, qualiscunque esset, relinquenda fuit. Se-
mel meminimus ineptum illud: *manibus caris,*
quod

¹⁾ Francisci Nanfii in Hesio- tur in Catalogo bibliothecae
dam annotationes, aliquot li- Lugduno Batavae p. 191.
bellis comprehensas indicat.

P R A E F A T I O

quod is reducerat, nos eiecisse. Apertum est hoc genere laboris aliis iniuriam fieri, recte ab ipsis scripta corrumpendo, quod saepe fit a sciolis et imperitis; nec gratiam laudemque referre, qui a se recte excogitata alteri inscio largiatur. Multo facilior et suauior opera est, totam nouam conficere alicuius libri interpretationem, quam veterem expurgare. Quapropter etiam Graecium, quem, quod non omnes ex ea errores sustulerit, accusant, a crimine negligentiae, saltem in hac parte, facile absoluerim.

Neque vero nobis integrum fuit, Graecos Poetae Interpretes, eodem tempore et vna eademque opera lectoribus dare. Sed sequetur fortasse hoc volumen aliud, quo istorum magistrorum commentarii, adhibitis vel codicibus scriptis, vel veterum Grammaticorum libris, cum editis, tum ineditis^k), vel Trincavelli, cuius nomen etiam aliis scriptoribus diligenter editis nobilitatum est inter eruditiores, editionis ope diligentius, quam in Heinsiana dantur, con-

3. tituli

^k) Horum in numero est is, cuius Συναγωγή λέξεων συλλεγεῖσθαι ἐκ διαφορῶν βιβλων, glossas etiam Hesiodaeas continens, indicatur a Mon-

tesalconio Catal. bibl. Coisl. p. 238. Item λέξεις ex Hesiodo, quae commemorantur ibidem p. 502.

P R A E F A T I O

stituti prodeant. At vero non ignoramus, hoc in genere studium, diligentiamque et operam promississe suam Ioh. Bernardum Koehlerum, V. C. Lubecensem, qui ante quindecim circiter annos *de noua editione Hesiodi adornanda consilium* Kiloniae edidit; quod scriptum insertum est Actis Eruditorum Lipsiae publicatis A. MDCCCLXIV. p. 89. sqq., in quo recensum agit codicum scriptorum bibliothecae Regiae Parisinae potissimum, quos refert a se inspectos et cum Heiniana editione collatos, tum etiam mentionem facit aliorum, vel e Britannia, vel aliunde sperandorum, rei recte gerendae praesidiorum. Caetera quoque demonstrant, in ista cura, summa cum diligentia, minima festinatione eum constituisse versari. Cuius consilii ad effectum venturi, quia longior mora spem dubiam faciebat, hanc interea prodidimus editionem, suas profecto dotes, sua utique decora et fundamenta editionis locupletioris, quae sunt in varietate lectionis, habituram. Scripsi Lipsiae Calend. Maius A. C. MDCCCLXXVIII.

THO.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI
IOANNI POTTERO

PROVIDENTIA DIVINA
ARCHIEPISCOPO CANTVARIENSI
THOMAS ROBINSON.

Non animi tui moderationem, Pater Reuerendissime, iam diu perspectam exploratamque habuissem, deterruisset me tum locus, quem ornas, in Ecclesia cellissimus, tum fama Tua in literato orbe celebratissima, ab ambitione illa qua ardebam, vt hic libellus venerando Tuo nomine insignitus prodiret. Sed cum istam recole humanitatem Tuam, istam mansuetudinem, et summa grauitate conditam suauitatem, quam omnes amant, dum maxime reuerentur; virtutibus Tuis essem iniurius, ni hoc munusculum haud Tibi penitus ingratum, hoc tributum istorum Tibi studiorum principi acceptum fore sperarem. Tu enim ille es, quem Graecis literis addicti ducem suspicimus, huiusmodi vectigalia existimantes iustissima lege persolui Tibi, ex cuius thesauro ditissimo magnam nostrarum opum partem accepimus. Libenter quidem soleo, Praeful doctissime, pristina Tua studia in memoriam revocare, et praeterita illius vitae contemplari spatia, cuius nullum non stadium pulcherrimis notis distinctum conspicitur. Cum illa tamen mihi aetas adsit, illa iam munera acceperint, quae animum meum non

vnice ad Te humanarum literarum scientia excellentem, sed ad sapientem constantemque Virum, ad consummatum Theologum, ad Antistitem sanctissimum, debent conuertere; quantas Tibi gratias agam, qua voce prae- dicabo benignitatem tuam, qui mihi tale exemplar non e longinquo, admirari, sed propius quandoque intueri concesseris? Orbi tamen Christiano gratulor lumen illud Tuum in summo iam fastigio collocatum. Faxit Deus, vt id multi suspicientes, Coelesti Patri gloriam tribuant; multique adeo, heu! nimium multi, omni doctrinae vento circumlati, et fidei naufragio periclitantes, illius radiis in veritatis portum dirigantur!

Me vero, Pater Colendissime, benedictioni Tuae commendo, precibusque plurimum valituris; vt, cum sacrosancto Tuo ministerio ad ordines Sacerdotii, ad gradus Theologiae euectus fuerim, pars aliqua illius spiritus, quem tibi abundanter afflauit Deus, ex impositione Tuarum manuum in me descendat. Dabam in Burgo Sancti Petri Cal. Iulius, mcccxxvii.

LECTO-

LECTORI S.

En Tibi, Lector erudite, in manus trado Poetam omnium forsan, qui iam extant, post sacros, vetustissimum, editione, ni fallor, vtili et luculenta; a qua quid Tibi expectandum sit, in ipso limine Te velim certiore facere.

Vt textus Graecus quam emendatissime prodiret, praecipuam curam adhibui, Codices MSS., quos potui comparare, cum libris impressis conferendo. Ex his vnum mihi suppeditauit Codicem Bibliotheca Bodleiana, qui integram Theogoniam exhibet, alterumque dimidia pene parte spoliatum, cuius tamen eo leuior est iactura, quod illum a priori Codice tam parum discrepantem deprehendi, vt alter ab altero descriptus videatur. Tertiū autem, idem Poema integrum conseruantis, a celeberrima Societate Regia Londinensi, in cuius Bibliotheca est repositus, vsum impetraui. Operum et Dierum quatuor exemplaria MSS. versaui, tria nempe Bodleiana, vnumque Regiae Societatis; porro varias lectiones Codicis Coisliniani, ex bibliotheca, quae Cancellarii Seguerii fuit, cum editione Clerici a se collati, humanissime ad me transmisit senex longe doctissimus, ordinis sui patriaeque decus, *Fr. Bernardus Montfaucon*. Scuti Herculis vnus, quem sciam, Codex est in Anglia; ille autem in bibliotheca pretiosissima Nobilissimi *Comitis Oxoniensis* conseruatur, ad quam cum domini liberale ingenium literatis viris aditum facilem patefaciat, varias ex hoc Codice lectiones a se collectas mecum communicauit eruditissimus amicus *Thomas Hutchinson*, qui Xenophontis *κῶς παῖς* et *Ἀναβάσει* adornandis tam felicem industriam adhibuit, vt reliqua elegantissimi auctoris scripta aequissimo iure literatus orbis ab illo postulet, quippe qui alios omnes ab hoc opere suscipiendo deterruit.

Quid commodi ex hoc meo amicorumque labore perceperim, Te Notae docebunt, in quibus Codicum omnes animaduerti varietates, quae spem aliquam melioris lectionis adferrent; earum vero nonnullas, quamvis in emendationes incertas minime procliuvis, vel in ipsum textum admittere, Lectore semper monito, non dubitavi. Omnes autem varias lectiones ad calcem voluminis exhibui, ne sagacibus ingeniis materia desit, vel repetito labore perquiratur, in qua se et Hesiodum futuris temporibus exerceant.

Versionem Latinam, quae in Clerici editione vsurpatur, ad examen reuocaui, eamque plurimis in locis correxi, ubi ab auctoris scopo aberrare, eiusue sensum infelicius interpretari visa est.

Certamen Homerî et Hesiodi versione Latina, quam numquam antea, quod sciam, fortitum est, donavi, Fragmentorum collectioni nonnulla addidi, quae priorum Editorum industriam fugerant. Integras Dan. Heinsii, et L. G. Graevii Lectiones, plurimas Clerici, Guïeti nonnullas exhibui; observationibus quibusdam propriis subinde interspersis; facilem, ut opinor, veniam impetraturus, quod operosis Commentariis in res nihili patientem Lectorem nollem prae-grauare.

Toti autem Operi praemittitur Dissertatio, in qua de vita et scriptis, praecipue vero de aetate Hesiodi agitur. De illa quidem statuenda maximae semper inter doctos lites intercesserunt, ex quorum scriptis, tam antiquis quam recentioribus, excerpti omnia, quae ad huiusce rei illustrationem facere videbantur; cunctorum inter se collatis argumentis, et adiectis, ubicunque esset opportunum, propriis observationibus, si quo pacto veritas erui possit.

Cum vero nonnullorum fuerit opinio, hanc litem ratiociniis Astronomicis dirimi potuisse; ne quid huius operis integritati deesset, in consilium aduocaui amicum longe doctissimum, *Iosephum Atwell*, S. T. P. qui calcu-

calculum Astronomicum solita sua industria et acumine a se factum, Dissertationi nostrae inserendum transmissit. *) Maximam insigni viro gratiam habeo, quod mecum non dedignatus sit hancce studiosam societatem inire, nec paginae meae nomen praefigere, quod etiamnum celebre in literato orbe, breui futurum est celeberrimum.

Denique, quod haec editio ad umbilicum adducta sit, singulari debeo amicitiae viri ingenio et poliori doctrina praecellentis, *Roberti Eden*, Collegii Vmuerſitatis ſocii, et iuuentutis ibidem Rectoris praestantissimi; qui grauissimis ſuis occupationibus tempus aliquod negotiis meis impendendum ſurripuit, nec, me absente, preli moleſtiam ſuſcipere recuſauit.

Vnum iam reſtat, vt, hac data occasione, gratum animum deuotumque teſter erga Venerabilem Praeſulem *Robertum Clauering*, *Episcopum Petriburgensem*, qui me per plures annos fauore ſuo et amicitia ornatum voluit; nec indignum prorsus exiſtimauit, cui in Eccleſia ſua Cathedrali Canoniatum conferret. Paribus me officiis deuinctum profiteor viris ornatissimis, quondam fratribus, iam vero patronis meis colendisſimis, *Cuſtodi et Sociis Collegii Mertonensis*, qui me, dum hoc opusculum meditabar, in amabili et florentissimo ſuo domicilio alebant, nec abeuntem dimiſerunt indotatum. Huiusce quidem noſtrae neceſſitudinis mihi ſemper erit iucunda recordatio; iucundior tamen, ſi aliquod demum opus elaborauerq, quod tantae domus nomini et ſplendori melius conueniret.

*) In Anglicana editione ſubiicitur: Incipit p. 21. deſinit p. 30.

DEDICATIO
 NOBILI ATQVE ILLVSTRI
 VIRO
 CHRISTOPHORO
 CODRINGTONO
 INSVLLIS,
 QVAE LEWARDICAE DICVNTVR,
 IN AMERICANO OCEANO,
 PRAEFECTO
 S. P. D.
 IOANNES CLERICVS.

CVM munificentia Tua, VIR ILLVSTRIS, nuper aucta esset exigua mea supellex libraria; coepi dispicere ac reputare mecum, quam tandem ratione, gratum erga Te animum testatum facere possem. Haud ita multo post *Hesiodum*, curis meis nonnihil illustratum, typis describendum dedi; nec putavi me commodiorem occasionem nancisci posse, qua Tibi gratias agerem. Eum ergo nunc editum ad Te mitto, in Lewardicis insulis agentem; ut id tempus, quo ab gravissimis administrationis Tuae curis conquiescis, si Tibi videatur, aliqua ex parte iucundius Tibi faciat; dum Te huius saeculi oblitum ad antiquissimas Graeciae origines transfert, et lenissimae poeseos suavitate demulcet. Nisi scirem Te multo facilius laude digna facere, quam laudes licet meritas audire; extollerem hic cum ceteras eximias animi Tui dotes, tum etiam amorem, quo et Libros et Librorum amantes prosequeris, et quem pulcherrime, at contra plerorumque morem, cum rei militaris peritia coniunxisti. Paucissimi sane eorum,

eorum, qui militarem gloriam sequuntur, vlllo in loco aut Litteras aut Litteratos habent, quasi barbariem vitae eorum instituti comitem esse oporteret. Quibus si obiiiciamus laudatissimos illos duces Graecos et Romanos, qui non minus exculti Litteris, quam bellicarum rerum periti fuerunt, exempla, quasi vetustate temporis morumque mutatione euanida et obsoleta, repudiant. At quid dicent, cum Te, Tuique similes, qui saeculum nostrum exornatis, opponemus eorum stolidae ignorantiae, qua propemodum gloriantur? Nimirum, necesse erit homines tacere: quemadmodum et me nunc oportet silentio quae dicenda haberem premere, ne modestiae Tuae grauis sim. Itaque desinam voto, quo Te, VIR NOBILIS, Insulas Anglicanas, quibus praees, saluum atque incolumem feliciter tueri; dein, exacto administrationis tempore, integra valetudine in Europam ac patriam redire optabo; Deumque, quae pretiosissima mortalibus largitur, ea vt in Te copiosissime omnia effundat orabo. Vale.

Dabam Amstelodami, Calendis Ianuariis, quibus decimum octauum a Christo nato Saeculum inchoatur.

• —————

L E C T O R I

S. P. D.

IOANNES CLERICVS.

Paucis dicam, LECTOR, quid in hac *Hesiodi* editione praestare conatus sim, ne te grauioribus forte occupatum negotiis diutius aequo distineam, neue ipse tempus in aliis collocandum frustra teram. Cum ante aliquot annos *Hesiodi Theogoniam*, in gratiam studiorum adolescentium, interpretatus essem, vt Graecae Mythologiae mysteria iis panderem, et notulas in chartam meas coniecissem; fuerunt qui eas edi potius oportere, quam manu descriptas volitare existimarunt. Quibus non grauati adfensi, cum praesertim haberent praelectiones Patris mei *Stephani Clerici*, in *Operum et Dierum* aliquam partem; quibus additis, ferme totus Poeta Ascræus illustrari poterat. Itaque excerpti, ex paternis schedis, quae excerptenda visa sunt; alia enim multa habebat in vsum tironum, quae necesse non erat in publicam lucem protrahi, cum praesertim alii pleraque iam praecepissent. Cum vero integrum Poemata Pater meus non illustrasset, reliqua addidi, vt et pauca quaedam in *Clypeum Herculis*, aut ex meis scriniis petita, aut quae a viris doctis obseruata memineram. Fragmenta etiam Latine verti et tumultuarius notulis illustraui auctiora, in hac editione, cura doctissimi viri *Ioan. Georgii Graeuii*. *Hesiodum* ipsum ex eius editione desumsi, emendataque multis in locis versione Latina, notas *Ios. Scaligeri*, *Dan. Heinsii* et *Francisci Guicci*, vna cum nostris, in ima pagina subieci.

Alterum volumen totum alienum est, quippe quod constat *Lectiōibus Hesiodicis* viri eruditissimi, auctioribus et emendatioribus; *Dan. Heinsii Introductione in doctrinam Operum et Dierum*; et Indice *Georgii Pasoris* huic editioni aptato, et obiter multis in locis emendato. Is Index erit Eruditis non inutilis, ad quaerenda
Hesiodi

Hesiodi loca; Indoctis vero utilissimus ad intelligenda Poetae verba, quamvis varia a doctioribus in eo merito carpi possint.*) Haec omnia si iungantur, non erit cur aliae editiones *Hesiodi*, ab iis qui cupient Poetam intelligere, requirantur. *Heinsii* quidem labores magni non facio, quem passim aberrasse puto, et inanes argutias captasse; sed propter viri famam, non fuerunt omittendi, et sunt in iis nonnulla quae legisse non poenitebit.

Erunt forte qui cupiant me rationem reddere instituti mei, in explicanda Mythologia ex Lingua Phoenicia, antiquissimisque Graeciae historiis, omissis omnibus allegoriis, nisi si quae forte manifestissimae sunt. Verum singulari opusculo res indigeret, si foret copiosius exponenda, quod omnino fieri deberet, si omnis dubitatio animis esset euellenda; at hoc nunc quidem aggredi non vacat. Serias occupationes et graviora studia eiusmodi amoenitatibus interdum, si Deus vitam et valetudinem concesserit, interpungemus; eo libentius quod, ut insignis Criticus egregie dixit, *regnant alibi familiae et vocabula factionum, opiniones pro sacramentis sunt, et fateri posse in melius profici nefas habetur*; hic vero sibi indulgere, dissentire ab aliis et errare etiam semper licuit et, nisi fallor, posthac etiam licebit. Vale.

*Dabam Amstelodami, ineunte Saeculo a Christo Nato
decimo octavo.*

*) Et hanc ob causam, et additum habent, nos eum requia minores fere editiones mouendum duximus.

BONAVENTURAE VVLCANIO,

GRAECARVM LITTERARVM PROFESSORI ET
INTERPRETI

S. D.

DANIEL HEINSIVS.

Non ignoras, Vir Clarissime, Hesiodum maiori olim forma editum a nobis fuisse: in qua veteres Poetae illius Interpretes coniunxeramus. Qua in re praeclaram a te nobis operam nauatam memini. Ioannis enim Tzetzae, Grammatici non plane contemnendi, glossas aliquanto auctiores, singulari quadam humanitate nobis suppeditaueras. Dederamus autem operam tum temporis, vt suauissimos et auro contra non caros, Operum et Dierum libellos illustraremus: quod in iis vestigia veteris illius sanctissimae Philosophiae primi obseruasse nobis videremur, quam, Pythagoras et Plato postea excoluerunt. Quae res ita grata, vt pote in adolescente, viris maximis tum fuit, vt quam ex scribendi genere extemporaneo, neque elaborato, ne speraueramus quidem, eam nobis ita cumulate laudem tribuerent, vt admittere eam vel putiditas vel mera esset inuerecundia: quod putarent noua esse omnia, sed quae antiquissimo scriptori lucis haud parum adferrent. Cum autem iterum minore hac facie, sine veterum interpretatione, Hesiodum sub praelum reuocarent operae, feci quod petebant. Versionem aliorum correxi: quaedam etiam in meis emendaui. In quibus non sine admiratione quaedam repperi, quae per festinationem operarum tum commissa, necessario erant emendanda: cum nec Graeca essent, nec Latina. Vt anachronismum omittam, qui in Prolegomenis quae hic non comparant,

rent, mutatione numerorum, quod non raro accidit typographis, in aetate Tzetzae, erat commissus. Ceterum in reliquis, quae tum rudi, vt est vetus verbum, Minerua conceperam, nihil admodum mutandum putavi: ne eam, quae praecipue tum placuit, simplicitatem in crustarem. Libuit autem hic te affari, cui et tum partem aliquam illius operis inscripsi, et nunc quantum debeam, non pudet profiteri. Quis autem excellentem tuam huius linguae peritiam ignorat, nisi qui est prorsus τῶν βεβήλων? Agathiam et Callimachum qui legunt, Romanum in altero historicum, in altero habent Poetam: ita tamen vt in neutro desiderent Interpretem. Ne de aliis hic dicam. Mihi autem maxima voluptas fuit, cum purissimum scriptorem, et qui optima virtutis continet praecepta, de nouo essem editurus, statim in ipso limine pietatem erga praeceptorem profiteri. Vt et hoc quoque inter reliqua Hesiodi praecepta discat iuuentus. Vale, Vir Clarissime, et me ama.

HESIODI VITA

EX LILII GYRALDI, DE POETARVM HISTORIA,
DIALOGO II.

De Homero iam satis. A quo non longe absit senex, rusticana agrestique facie. Iamdudum, inquit Piso, Hesiodum nobis affers. Ipsum, inquam, profecto Hesiodum, quem et aliquo tempore cum Homero floruisse accurati quidam prodidere scriptores, alicubi licet Cicero noster Homerum longe faciat antiquiorem. Vetus certe disceptatio inter Grammaticos, Gellio et Seneca et Pausania testibus, vter aetate praecesserit: qua de re et dialogos duos Ponticus Herachides scripsit, et Cyrillus libro primo contra Iulianum Caesarem, centesimo, inquit, LX. et quinto anno post captam Troiam, Homerum et Hesiodum fuisse dicunt, et reliqua. Tum paullo post subdit idem Cyrillus: Tradunt autem quidam, quod ~~Homerus~~ non fuit coaetaneus Hesiodi, sed in illis fuerit temporibus, regnantibus apud Hebraeos Azaria et Ozia, apud Medos Arbace, apud Latinos autem Proca Syluius, ante scilicet constitutionem Olympiadum. Quae cum dixissem, nos, inquit Piso, summopere auemus de te audire, quae tu assidua lectione super hac re annotaueris. Quibus ego, libenter sic agam, inquam, remque ideo altius aliquanto repetam. Porphyrius enim et plerique alii, Hesiodum Homero iuniorem annis centum faciunt, atque ante primam Olympiadem. Quam opinionem sequi videtur Solinus, qui ita scribit: Inter Homerum et Hesiodum Poetam, qui in auspiciis Olympiadis primae obiit, centum xxx. anni interfuerunt. Alii eadem Homeri aetate floruisse scriptum reliquere. quam opinio-

opinionem et Philostratus habuisse videtur. Et Velleius non damnandus historicus, (tamen quidam insulse nullum fuisse Velleium suspicantur) et M. Varro in primo de imaginibus, ut est apud Gellium, Non est, inquit, dubium, quin aliquo tempore eodem vixerint Homerus et Hesiodus: idque ex epigrammate comprobatur, quod in tripode inscriptum fuerat, qui in Helicone Musis positus erat. Epigramma quod apud Dionem legi, et inter Graeca epigrammata, tale est:

*Hesiodus posuit Musis Heliconibus istum,
Cum tantu vicit diuinum in Chalcide Homerum.*

Graecum vero si mauultis, hoc est:

*Ἡσίοδος Μάσαις Ἑλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκε,
Τμῶν νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὀμηρον.*

Verum ubi in hunc sermonem incidimus, hanc vobis, utcumque meis verbis potero, historiam ex Plutarcho recitabo, qui eam tum in quinto Symposiacōn attigit, tum in eo, quod Septem Sapientum conuiuium inscribitur, copiose explicauit. Homerus, inquit, et Hesiodus in Oelyci Thessali exsequiis et Amphidamantis Chalcidensis, carminibus certarunt, qua in re dubia atque anceps iudicium fuit sententia. Conuersi, inquit, sunt ad huiusmodi interrogationes, et proposuerunt inanes, ut aiunt, quasdam nugas. (si modo recte interpretamur, ὡς φασὶ λίσχας, non ὡς φασὶ λίσχης, ut passim legitur: non tamen decerno, conscius et Lesches nomen esse proprium Poetae Lesbii) Homerus quidem sic:

*Musa mihi referas, quae non umquam ante fuere,
Neue futura retro.*

Tum vero ex tempore respondit Hesiodus:

*Verum cornipedes quando Iouis ante sepulcrum
Resistentes propter palmam plaustrea terebant?*

Ob hoc ferunt Hesiodum maximae omnibus fuisse admirationi, atque tripodis praemium adsecutum. Sed Graeca, inquit Piso, ipsa carmina audire cupio: dure enim admodum et incondite ea vertisse videris. Audite ergo

ergo ea Graece, inquam, non enim eo inficias quod ais. Homerus quidem ita:

Μοῦσά μοι ἔννεπ' ἐκείνα τὰ μὲν ἔγένοντο πάρεσθαι,
μήτ' ἔσται μετόπισθεν.

Sic vero Hesiodus:

Ἀλλ' ὅταν ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ καναχήποδες ἵπποι
ἄρματα συντρέψωσιν ἐπαιγόμενοι περὶ νίκης.

Porro ne et hoc vos lateat, iudicem inter Homerum et Hesiodum Panidem Chalcidis regem fuisse, res usque in prouerbum deducta ostendit, Πανίδας ψῆφος, Panidae suffragium: quod in eos ferri solet, qui inerudite minusque sapienter iudicant. Pulcre, inquit Piso, et sane simul monstrasti, eadem Homerum et Hesiodum aetate fuisse: sed nihil vetat quominus eadem diligentia reliquam eius Poetae vitam, ab Atticis usque litteris (quod aiunt) nobis repetas. Faciam id libenter, inquam, quando parum hoc a nostris haecenus hominibus est, quod sciam, factum. Hesiodi igitur nomen, ut ab hoc incipiam, a caste et pudice loquendo deductum videtur, παρὰ τὸ ἦσιν ἄδω. Patria vero illi Cuma: quae vrbs inter Aeolicas numeratur, ante Lesbum sita. Num tu, inquit Piso, Hesiodum Ascraeum fuisse negas? Ieo enim nomine a Graecis et Latinis vocatur. Recte tu quidem, inquam; sed si me vos audire volueritis, qua id ratione factum intelligetis. Hesiodi quidem patria Cuma fuit Aeolica, ut ab Herodoto, Strabone et Stephano traditum est. Valerius quoque Probus, non alium, quam Hesiodum, intelligere Virgilium autumat, illo carmine;

Ultima Cumaei venit iam carminis aetas.

Quod scilicet Hesiodus Cumaeus primus aetates ex metallis commentus est; ut liquido videtur in eo, quod *Ἔργα* inscribitur, poemate. Natus ergo Hesiodus Cumae, patre Dio Ampelidis filio, qui ex Menalopo Ithagenæo Critonis filio natus erat, matre vero Pycimede: qui utique parentes aere alieno oppressi, cum vnde dis-

solue-

soluerent nomina non haberent, in Ascram Boeotiae vicum demigrarunt, vbi est puer Hesiodus educatus, atque inde Ascræus cognominatus. Plutarchus ex Ephori Cumæi sententia refert, Attellen, Maeona, et Dion, Cumæos, fratres fuisse, quorum Dius, quæra nauticam exercuisse comperi, ob eam quam attulimus causam, in Ascram migravit; vbi (ait) Pycimeden uxorem duxit, ex qua natum ferunt Hesiodum: qui dum paterna armenta puer custodiret, a Musis amatus fuisse perhibetur: quæ illi gustandam laurum dedere: eam enim lauri naturam esse scribit ipse Poetæ Interpretæ Proclus, et Isaacius Tzetzes, vt qui eam mandunt, vates fiant: vnde et Lycophron Poeta ea causa *δαφνι-Φάρον* vatem nominat. Idem et in Cassandra Sophocles. Et noster Tibullus agens de Sibylla:

Vera iano, sic vsque sacras innoxia laurus

Vescar, et æternum sit mihi virginitas,

Aphthonius quoque rhetor, laurum vaticinii symbolum esse prodidit: quare et laurum ipsam veteres *μαυρινόν Φυρόν* appellauere, hoc est, vaticinam plantam. Et Claudianus ait:

Venturi præsicia laurus.

Eadem ratione Apollini sacra dicitur, qui vaticinii Deus a gentibus est creditus. Quin et huius arboris foliorum crepitu, dum cremantur, antiqui futura (vtinam non et hoc nostro tempore!) prædicebant: quod et Philosophus Porphyrius credidit. Si enim magno strepitu in igne crepuissent, felicitatem significabant: si siluissent, vnde et tacita laurus est dicta, infelicitatem. Et perinde de illa idem Tibullus:

Laurus vbi bona dedit, gaudete coloni.

Et Propertius:

Et tacet extincto laurus adusta foco.

Lauri insuper folia, si noctu puluino subiecta fuerint, somniorum veritatem conciliare præduntur. Dictam autem Daphnen, prodit Eustathius, a *δα* particula in-

ten-

tenfua, et *Φαίεα* verbo: quod *υπο* et *cano* fignificat, quod laurus in igne pofita crepet et fonet: vnde fortaffe et ipfi nos Latini laurum deduximus, a *λα*, vt *δα*, particula intensiua; et *υπο*, vt fi non voce, at fignificatu conueniat. Si plura vero de lauro difcere cupitis, praeter ea quae a noftris traduntur, legite Parthenii librum *ἑρμηνειών*, et Constantini librum xi. de re ruftica, quo loco plura leguntur parum Latinis nota. Sed iam a lauro ad Hefiodum reuertar, qui lauro guftata, haufaque Hippocrenes vnda, repente Poeta prodiit. Id cum alii, tum ipfe de fe in Theogonia cecinit. Quam rem ita Maximus Tyrius interpretatur, vt Hefiodum putet voluiffe, quae fui ingenii et artis effet foetura, in Deas referre, vt fe Mufis gratum teftaretur: vt fi quis aerariam calleat, Vulcano tamen fua affignet opera. Sed hac de re plura apud ipfum Maximum legetis. Delectatum quidem peregrinationibus Hefiodum legimus, ficuti et Homerum: quam rem tamen in fonnium quidam retulere. Alii, quod qui peregre proficifcuntur, facilius prudentiam ceterafque virtutes comparare exiftimantur, quod mores fcilicet hominum multorum videant. Vxorem quoque duxiffe proditum eft Ctemenen Phyfgei filiam; et ex ea Stesichorum Poetam natum. Alii non vxorem fuiffe, et ob hanc ipfum Hefiodum occifum. Nam cum de fe fcitatum oraculum Delphos iuiffet, eique refponfum foret, vt Nemeaei Iouis templum vitaret, quod ibi effet vitae finem habiturus, cumque ea caufa Nemeam Peloponnefi fugeret, forte in Oeonem Locridis peruenit, vbi Nemeaei Iouis templum fuerat, vt fcribit Thucydides; quo in loco incautus ab Amphiphane, et Ganetore Phyfgei liberis interemtus eft, quod ab eo vitiatam sororem Ctemenen credentem Cadauer ab iis in pelagum proiectum eft: id quod cum occulte feciffent, ab Hefiodi cane facinus eft proditum, vt fcribit Plutarchus. Alicubi tamen non Phyfgei filii, fed Ganyetoris Naucleii dicti funt, vt in illo eft, cuius titulus,

titulus. Quenam animalia prudentiora, terrestriane, an aquatilia. Pausanias quoque, in Boeoticis, Hesiodi interitum ita recitat: Filii, inquit, Ganyctoris, Ctimenus et Antiphysus, in Molycrion ex Naupacto fugerunt ob Hesiodi necem, ubi in Neptunum impii existimati sunt; de illisque est facta quaestio. et cetera quae ille prosequitur. Mortis Hesiodi causam Plutarchus sic in Dioclis conuiuio explicat. Cum Milesio, inquit, comite et Troilo puero Hesiodus apud quemdam hospitatus est, noctu Milesius hospitis filiam vitiauit: rei conscium Hesiodum rati puellae fratres, illum inter pascua cum puero occiderunt, et cadauer in mare proiecerunt: pueri vero corpus in littore reliquerunt, a quo et loco nomen inditum. Ferunt, inquit, Deorum voluntate a delphinis cadauer ad littus delatum, ubi tum forte Neptunalia celebrabantur. Id scelus ubi incolae intellexerint, interfectorum domos diruerunt; viuos ipsos, qui facinus admiserant, aquis suffocarunt. Alii post diem tertium a delphine in littus cadauer deuectum tradunt. Re cognita, occisores nauigatione sibi consulere volentes, vi coortae tempestatis ad unum omnes deprehensi, naufragio periisse dicuntur. Post haec Hesiodi corpus in Nemea Locridis sepultum perhibetur, qua de re extat Alcaeï Poetae carmen. Dein vero oraculo monente, eius ossa exportata ab Orchomeniis, et in medio foro, hoc addito elogio, tumulata:

*Ἄσκη μὲν πατὴρ πολυλήϊος, ἀλλὰ θανόντος
Ὅς τὰ πληζέειππων γῇ Μινυῶν κατέχει
Ἡσιόδῳ, τῷ πλείστον ἐν ἀνθρώποις κλέος ἐστὶν
Ἀνδρῶν κρινομένων ἐν βασάνῳ σοφίης.*

Tum Picus puer: Cur non et hos Latine, vt alios versus, nobis exprimis? Vt, inquam, noster Piso hos ipse conuertat, et ego interea ad memoriam cetera reuocem. Et Piso: Faciam equidem, inquit, vtcumque potero: et non diu cunctatus, sic coepit:

b

Fertilis

*Fertilis Ascrea quidem patria est: vorumuniorandis
 Pugnares Minyae condita membra tenent
 Hesiodi, cuius supra omnes plurima laus est,
 Spectatosque viros iudicio sophiasque*

Quos cum Piso recitasset, mirum est quanto sit rubore suffusus. quod animaduertens ego, causamque intelligens, statim subdidi. Legimus et Graecum alterum Pindari, quod ita noster Caelius Latine vertit:

*Salve cui pubes, tumultusque bis obtigit omnis,
 Tu sapis Hesiode, quantum homini sapere est.*

Sed et Aldus ita prius:

*Hesiode ante alios sophia praestantior omnes,
 Salve, bis quandam qui puer atque senex.
 Graecum Pindari, si vultis, sic habet:*

*καί τις τις ἡβήσας, καὶ τις τὰ φη ἀντιβολήσας
 'Ἡσίود', ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.*

Verum iam tempus est, inquam; ut quae ab Hesiodo scripta sint, commemoremus, si tamen prius illud unum, quod in Graecis commentariis reperi, attulero super ea in Έργος verba, μήτ' ἐμὸς υἱός. Filius, aiunt, Hesiodi Mnaseas est. Philochorus vero Stefichorum dixit ex Climene: ego tamen legendum puto, Ctemene, ut iam ostendi. Alii tamen ex Archiepe: quo fit ut eos mirer, qui scribunt, Hesiodum praeter Stefichorum et filiam habuisse Mnaseam nomine, quam Archiepen vocant alii. Porro sexdecim Hesiodi legitima feruntur volumina: in primisque Theogonia, a Philosopho Zenone inter alios interpretata. Deinde Έργα καὶ ἡμέραι, id est, Opera et Dies. In quo opere de re rustica praecepta tradit ad Perfen fratrem, quem et ipsum Poetam aliqui scribunt. Sunt et qui putent, Ἠοίης μεγάλας, sic vocata carmina, Hesiodi esse, ut Eunapius Graecus historicus, et in Boeoticis Pausanias. quo loco et alia Hesiodi opera commemorat, de quibus iam ante plane meminimus. Posthaec Astronomica scripsit, tum Hypothecas, quas tamen Fabius Quintilianus, ex Aristophanis Grammatici

tici sententia, Hesiodi esse negavit. At vero Aristoteles et Grammatici nonnulli, ut Hesiodi legitimum opus, in medium afferunt. Scripsit item Heroum et Heroi-
dum Genealogias: ad haec et de mulieribus: quo in opere Heroidas multas induxit virorum fortium nuptias, ut ait Seruius, optasse. Dion vero Chrysostomus ex Alexandri Macedonis sententia, Hesiodum ea causa de mulieribus scripsisse dixit, quod Homero concederet, qui de heroibus ante scripsisset. Et quidem Lucianus ait, Hesiodum mulierum virtutes concinuisse. Tradit Pausanias, Hesiodum vaticinandi artem ab Acaeanibus edoctum, de ea carmina scripsisse. Scribit Nicocles, quod et in Pindarum Grammatici notant, Hesiodum primum ῥαψωδῆσαι, hoc est, per rhapsodias carmina cecinisse. At vero Hesiodus ipse, se cum Homero in Delo in Apollinem huiusmodi versus primum concinuisse prodidit, dum sic cecinit, ut pridie diximus:

*In Delo tum primum ego Maeonidesque Poetae
Lusimus, inque novis carmen cantavimus hymnis,
Auricomum Phoebum, quem Latona edidit alma.*

Sed videte, rogo, quam ille dulcius suaviusque sua lingua:

*Ἐν Δήλῳ τότε, πρῶτον, ἐγὼ καὶ Ὅμηρος, αἰδοὶ
μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοιδῆν,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὃν τέκε Δητώ.*

Scripsit item Hesiodus Pelei et Thetidis Epithalamium, sicuti priori sermone retulimus. Scripsit et de Daety-
lis Idaeis. Item Epicedium in Batrachum amicum, et quod adhuc legitur poema inscriptum Herculis Scutum: quod tamen Aristophanes Grammaticus non Hesiodi esse suspicatus est, sed cuiuspiam alterius, qui Homericum sit imitatus. Megacles autem Atheniensis, et Apollonius Rhodius, Stesichorusque, ipsius Hesiodi legitimum carmen esse censuere. Scripsit idem de Medicina, qua de re Plutarchus in Symposio Dioclis. Hesiodus, inquit, in Medicina plurimum valuit. quod ma-
nifeste

nifeste apparet, cum de victus ratione, de vini temperamento, de aquarum vi, de balneis, de foeminis, de temporum connexione, deque infantium statu differit. Et haec quidem Cleodemus medicus apud Plutarchum. Sunt et qui Hesiodum de herbis scripsisse tradant. quod ex Plinio colligitur. Nec desunt qui Hesiodum scribant auctorem eorum apologorum, qui Aesopi dicuntur. Quae ego cum dixissem, Vide, inquit Piso, quam paucis carminibus M. Manilius in secundo Alstronomicon ista fere omnia Hesiodi opera complectatur. Nam cum Homerum laudasset, mox ita de Hesiodo subiunxit:

— — Sed proximus illi

*Hesiodus memorat diuos, diuumque parentes,
Et chaos enixum terras, orbemque sub illo
Infantem, et primum titubantia sidera corpus,
Titanas iuuisse senis cunabula magni,
Et sub fratre viri nomen, sine fratre parentis,
Atque iterum patris nascentem corpore Bacchum,
Omniaque immenso volitantia corpora mundo.
Quin etiam ruris leges cultusque rogauit,
Militiamque soli, quod colles Bacchus amaret,
Quod foecunda Ceres campos, quod Pallas utrumque;
Atque arbuta vagis essent quod adultera pomis,
Sylvarumque Deos sacrataque numina nymphas,
Pacis opus, magnos naturae condit in usus.*

Cum recitasset hos versus Piso. Si velim, inquam ego, quaecumque omnia de Hesiodo legi, vobis in praesentia recensere, in longum nimis noster sermo procederet: quaedam tamen haud indigna relatu nequaquam praeteribo: Scribit inprimis Dialogum Lucianus, qui Hesiodus inscribitur; in quo Hesiodum ipsum de se multa narrantem inducit, eumque ipse, ut solet, irridet. Sunt et inter Graeca epigrammata in Hesiodum multa. Exstat et apud Graecos prouerbum, de iis qui superseneſcunt, Hesiodia senectus: de quo et Pindari distichon legitur, quod ante ab Aldo et Caedio nostro interpreta-

tum

tum attulimus. Pythagoram scribit Philosophus Hieronymus, cum ad inferos descendisset, Hesiodi animam vidisse ad columnam aeream suspensam adstrictamque adeo, ut stridere videretur, et cum ea Homeri quoque animam serpentibus undique incinctam; ea videlicet solummodo causa, quod de Diis falsa suis carminibus confinxissent. Quare factum puto, ut Ponticus Heraclides contra Homeri calumniatores librum illum ediderit, qui est inscriptus, Allegoriae in iis quae de Diis ab Homero dicuntur, et responsiones in eius calumniatores. Videri enim, inquit, posset Homerus, Salmones, vel Tantalus, immoderatam atque intemperatam linguam habens, si quae de Diis cecinit, sub alia significatione, non intelligerentur. Et quidem de Homero Heraclides, quod et de aliis Poetis bonis, ut hesternae die diximus, intelligi potest. Sed tametsi excellentis ac prope diuini ingenii fuerit Hesiodus, non tamen ideo obtrectatoribus illum caruisse accepimus, siquidem iniquas aduersum eum controuersias exercuisse Cercopem legimus, in tantum excellentissimus quisque aliquo detractore est vexatus. Homerus quidem, ut Zoilum mittam, a Siagro Poeta laceratus, Pindarus ab Amphimane Ceo, Simonides a Timocreonte. Nec Virgilio. Horatioque nostris, defuere Parones, Maeuii, Bauii atque Suffeni, alique, de quibus in nostris his sermonibus sparsim, ut feret locus, plura dicemus. Sed et hoc Homeromastigon genus nostro hoc tempore non minus, quam pridem, viget. Plures quidem nunc Critici et Zoili, quam versificatores et Poetae. At de Hesiodo iam satis.

HESIODI VITA

E Fulvii Vrsini Elogiis descripta.

Hesiodum Dio patre, et Pycimede matre natum Olympiade prima, LX. ante Romam conditam annis floruisse, ex scriptoribus cum Graecis, tum Latinis, colligimus. Patria illi Cuma, Aeolicarum urbium una, ut Herodotus et Strabo annotarunt. Inde autem aere alieno oppressum patrem Diu migrasse ferunt, Ascramque Boeotiae vicum petisse; a quo Ascraeum deinde Hesiodum dictum. Eius mortem, cum senex admodum esset, recitat Plutarchus in Dioclis conuiuio. Prouerbum inde factum, Hesiodea senectus. Hesiodo statuam in publico Constantinopolino gymnasio, quod Zeuxippi dicebatur, ex aere positam fuisse, intelligimus ex his Christodori versibus in lib. 5. Epigrammatum Graecorum,

Ἡσίοδος δ' Ἀσκραῖος ὀρεναῖον εἶδετο μέσαις
φθεγγόμενος, χαλκὸν δ' ἐβιάζετο θυάδι λύσσει
Ἐνθεον ἰμείρων ἀνάγειν μέλος.

Quos Laurentius Gambara Brixianus ita in Latinum transtulit:

*Hesiodusque choros Ascraeus stabat agrestes
Inter, Hamadryadum media sublimis in aula:
Aerea et effigies fundebat ad aethera carmen.*

Pausanias quoque in Boeoticis Hesiodo statuam aeream a Thespiensibus in urbis foro positam fuisse scribit. qui et aliam Hesiodo statuam in templo Iouis Olympici collocatam narrat in rerum Eliacarum libro 1. De Hesiodo Velleius lib. 1. Huius temporis aequalis Hesiodus fuit circa centum viginti annos distinctus ab Homeri aetate, vir perelegantis ingenii, et mollissima dulcedine carminum memorabilis; otii quietisque cupidissimus, ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus, qui vitauit ne in id, quod Homerus, incideret; patriamque et parentes testatus est; sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissime.

DE

D E H E S I O D I A E T A T E

EX IOHANNIS GERHARDI VOESSII LIBRO DE
POETIS GRAECIS CAP. II.

Sic statuimus nihil nunc antiquius habere Graecos poematis Homeri et Hesiodi, sed quando hi vixerint, Veteres ipsi certant incerti. Hesiodum multo iuniorē Homero (*quem vixisse Olympiadum initio, vel paullo post, Romuli nempe temporibus, paucis ante ostenderat*). Cicero putauit. Vti et Porphyrius ac Solinus, quorum ille annis c, hic cxxx post Homerum vixisse existimat. Alii eo quod simplicior sit antiquiorem fuisse coniectant. Plurium vero opinio est fuisse aequalem. Vt Varro in primo de Imaginibus, teste Agellio, Plutarchus V. Symposiakon et VII. Sapientum conuiuio, item Philostratus. In eo dissensu ob plurium consensum, et quae de certamine Homeri ac Hesiodi prodita sunt, malimus nos aggregare iis, qui aliquo tempore simul vixisse existimant. Non multum abit quod apud Cyrillum legas floruisse Hesiodum paullo ante primam Olympiadem, regnante in Latio Proca Syluio, vel quod alii floruisse dicunt Olymp. IV, vt est apud Eusebium in Chronicis. Apud quem etiam legas ad praecedentem Olympiadem floruisse tum Eumelum Poetam, qui Bagoniam et Europam scripsit. Fuerint igitur et Hesiodus et Eumelus aequales. Nec multum abit Tzetzes, qui Hesiodum refert ad Olymp. XI. Operae vero est attendere ad id, quod Hesiodus ipse scribat, sua aetate Arcturum ἀρκτοῦρον in Boeotia exortum fuisse VIII. die Martii. vnde Poetae huius aetas in tantum saltem possit colligi, vt error si quis sit saltem intra 70. annos sit constitutus,

fiturus, sicuti observat Ios. Scaliger in Eusebianis animaduerfionibus, num. MCCLV.

Ἐκ τῶν Σειδῶν.

Ex Suida.

Ησιόδος κυμαῖος, υἱὸς δὲ κομισθεὶς ὑπὸ τῷ πατρὶος Δίῃ, καὶ μητρὸς Πυκιμῆδης, ἐν Ἀσκρῇ τῆς Βοιωτίας. Γενεαλογεῖται δὲ εἶναι τῷ Δίῃ τῷ Ἀμπελίδῃ τῷ Μελανώπῃ. ὃν Φασὶ τινες τῷ Ὀμήρῳ προπάτορος εἶναι πάππον, ὡς ἀνενψιάδην εἶναι Ἡσιόδῳ τὸν Ὀμηρον. ἑκάτερον δὲ ἀπὸ τῷ Ἀτλαντος καταγεσθαι ποιήματα δὲ αὐτῷ ταῦτα, Θεογονία, Ἔργα καὶ Ἡμέραι, Ἀσπίς, Γυναικῶν κατάλογος ἐν βιβλίοις ἑ. Ἐπικηδεῖος εἰς Βάτραχόν τινα ἐρώμενον αὐτῷ. Περὶ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων. καὶ ἄλλα πολλά. Ἐτελεύτησε δὲ ἐπιζωνθεὶς παρ' Ἀντίφῳ καὶ κτιμένῳ οἱ νύκτωρ δόξαντες ἀναιρεῖν Φορέα ἀδελφῆς αὐτῶν, ἀνείλον τὸν Ἡσιόδον ἄκοντες. ἦν δὲ καὶ Ὀμήρῳ κατὰ τινας προεβύτερος. κατὰ δὲ ἄλλους, σύγχρονος. Πορφύριος καὶ ἄλλοι πλεῖστοι νεώτερον ἑκατὸν ἐνιαυτῶν ἐρίζουσι.

Hesiodus Cumaeus. Ceterum a patre Dio et Pycimede eius matre, in Ascra, translatus eo, vixit. Genus ac familiam illius ab Ampelide Dio, Melanopi filio deducunt. Quem nonnulli Homeri abauum fuisse volunt. Vt Hesiodi consobrini filius fuerit Homerus. Vtrumque autem ab Atlante volunt oriundum esse. Eius autem haec sunt poemata: Opera et Dies, Scutum, Mulierum Catalogus, libris quinque. Epicedium Batrachi, quem in delictis habuit. De Dactylis Idaeis. Alia item multa. Obiit autem, cum ad Antiphum et Ctimenum hospes diuectisset. Qui cum hostu sororis suae stupratorem tollere se existimarent, Hesiodum ignari sustulere. Fuit autem Homero, ut quibusdam videtur, antiquior. Alii eadem tempestate vixisse autumant. Porphyrius, et alii, centum omnino post annis floruisse tradunt.

Ex

*Ex Halicarnassensib.
Dionysio.*

Hesiodo autem magna voluptatis fuit cura, tum aequabilem dictionem accuratamque amat compositionem.

*Ἐν τῶν Διονυσίου τῆ
Ἀλικαρνασσίας.*

Ἡσίοδος μὲν γὰρ ἐφερόν-
τισεν ἡδονῆς, καὶ ονο-
μάτων λειότητος, καὶ συν-
θέσεως ἑμμελῆς.

Velleius Paternulus Hist. lib. I.

Huius temporis aequalis Hesiodus fuit, circa cxx. annos distinctus ab Homeri aetate, vir perelegantis ingenii, et mollissima dulcedine carminum memorabilis, otii quietisque cupidissimus. ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus. qui vitauit, ne in id, quod Homerus, incideret: patriamque et parentes testatus est. Sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissime.

Fabius lib. X.

Raro assurgit Hesiodus, magnaque pars eius in nominibus est occupata. tamen utilis circa praecepta sententiae, lenitasque verborum et expositionis probabilis: daturque ei palma in illo mediocri genere dicendi.

Ἀλκαίῃ εἰς τὸν αὐτὸν.

Λοκρίδος ἐν νέμει σκιεῶν νέκυν Ἡσίοδοιο
Νύμφαι κρηνιάδων λῦσαν ἀπὸ σφετέρων,
καὶ τάφον ὑψώσαντο. γάλακτι δὲ ποιμένες αἰγῶν
ἔβραναν, ξανθῶ μιζάμενοι μέλιτι.
Τοίην γὰρ καὶ γῆρυν ἀπέπνευ, ἐννέα Μυσῶν
Ὁ πρέσβυς καθαρῶν γευσάμενος λιβάδων.

THO. ROBINSONI DISSERTATIO

DE

VITA, SCRIPTIS, ET AETATE HESIODI.

Quorum scripta et ingenium admirantur homines de personis eorum solent curiosius inquirere, et omnia, quae ad illos attinent, umbra quamvis antiquitatis obscurata, patriam, parentes, seculum, mores literato labore perscrutari. Quae quidem industria utique videatur esse otiosorum hominum, insignium virorum famae et meritis debetur, gratumque ostendit animum et beneficii memorem, si eorum, quae ad humano generi beneficientes pertinent, nihil a nobis alienum putamus. Et quanquam ex tam remotae vetustatis monumentis explorata veritas speranda non sit, haud tamen iste arguendus est labor, qui pro certis et manifestis quidquam possit probabile et verisimile eruere. Nihil ulterius ausim lectori promittere in praesenti opusculo, in quo de vita, scriptis et aetate antiquissimi Poetae disseritur; et, si in argumento tam dubio et obscuro eatenus prodire contigerit, haud frustra susceptum laborem iudicauerim.

Notat Paterculus (l. i. c. 7.) Hesiodum *vitasse, ne in id, quod Homerus, incideret, patriamque et parentes testatum esse.* Narrat quidem Hesiodus (Egy. v. 636. etc.) patrem suum e Cuma Aeolica fuisse, et ex illa civitate migrasse Ascram Boeotiae vicum prope Heliconem; an vero ipse Cumae natus fuerit, an potius Ascræ post migrationem paternam ex dictis non liquet. Plutarchus quidem a) Ephorum secutus, contendit, Hesiodi patrem Ascræ iam inquilinum uxorem Pycimeden du-

a) Vid. Lil. Gyrard. de vitis Poet.

duxisse, et ex ea Hesiodum genuisse; Suidas vero tradit, eum, cum adolescentulus esset, a parentibus suis a Cuma, Ascrum translatum fuisse, eandemque Strabo (Geogr. l. 13.) tuetur sententiam. Qui eorum partes sequuntur, Eclogae 4. Virgilianae versum 4.,

Ultima Cumaei venit iam carminis aetas,
quem ad Cumanam Sibyllam referebant interpretes, de Poeta nostro interpretantur b). Nec absurda quidem videtur haec interpretatio, si animaduertamus, quam apte tota pene Ecloga versibus Hesiodi de mundi saeculis respondeat. Noster certe haud obscure tradidit, post ferrei saeculi consummationem aureum denuo renaturum:

Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφειλον ἐγὼ πέμπτοισι μετέινα
ἄνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανείν, ἢ ΕΠΕΙΤΑ γενέσθαι.
quae quidem aetas c), non quod *ultima* idem sit ac *prima* et *antiquissima*, sed ideo *ultima* dici potest, quod post aliarum consummationem reuersura sit, et proinde ultimo ordine censenda. Ad hanc igitur doctrinam haud obscure respicit versus ille Virgilianus, *ultima Cumaei* etc. Virgilianum illud, *redeunt Saturnia regna*, ad Hesiodicum illud quadrat (Ergy. v. 111. seqq.) Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν ὅτ' ἔβραυν ἑμβασιλευσεν, *Iam redit et virgo ad Ἀθανάτων μετὰ Φύλ' ἵτην προλιπόντ' ἀνδρώπες Αἰδώς καὶ Νέμεσις*, *Cedet et ipse mari victor, nec nautica pinus Mutabit merces*, ad Αἰψά κ' πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνῷ καταθῆο, *Non rastroso patietur humus, et, Robustis quoque iam tauris iuga soluet arator ad Ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν*, *Molli paulatim flavescet tempus arista*, *Incultisque rubens predebet sentibus vna*, ad καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄερα αὐτομάτῃ πολλόν τε καὶ ἰσφθονον. Ex his omnibus manifestissima apparet inter Hesiodica carmina et Eclogam quartam consonantia, quae supradictae *Cumaei carminis* interpretationi fauet. Haud inter-

b) Val. Probus. Fabricii
Bibl. Gr. l. 1. c. 20. Graevii
Lect. Hesiod. ad Ergy. v. 174.

c) Fabricii B. Gr. l. 1. c. 30.
Goralli i. c. To. Clerici Not. in
Seueri Aetnam.

interea dissimulandum est, hanc interpretationem validissimis argumentis oppugnari posse, quae velim petat Lector ex praeclara illa Christianae religionis defensione (Answer to the scheme etc. p. 497.) quam vir longe doctissimus Dunelmensis iam Episcopus in lucem edidit; quibus ego, ut ad institutum opus denuo reuertar illud solum adiicio, nequaquam fieri posse ut in navigatione illa a Cuma ad Ascram patri comes fuerit Hesiodus, cum ipse disertissime testetur, se vnica tantum vice nauigasse, ex Aulide scilicet in Euboeam (Erg. 650.):

Οὐ γὰρ πώποτε νηὶ γ' ἐπέπλων εὐρέα πότον,
Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἐξ Αὐλίδος.

nisi quis ex argumenti tenore contenderit, hoc solum voluisse Poetam, se hanc vnicam navigationem suscepisse in aetate sua virili, qua capax erat maritimarum rerum scientiam acquirendi. Vtunque vero se haec res habet, vel ex quacunque vrbe noster ortum duxit, satis constat Ascram pro patria plerumque agnoscī eumque saepius a Virgilio (Ecl. 6, v. 71. Georg. 2, v. 176.) appellari Ascraeum, idemque velle Paterculum, cum patriam suam Hesiodum indicasse memorat.

Quod vero idem tradit Auctor, scilicet Poetam patriam suam memorasse contumeliosissime, quoniam ab ea multatus erat, vel a traditione quadam, vel a libris deperditis, vel a praua verborum ipsius interpretatione traxit. Nulla enim multae occurrit mentio, nisi forte in hunc sensum torqueantur, quae de iniqua iudicum sententia tradita sunt; nec porro iracundiae tribuendum est, quod Ascram tam ignobilem vicum et miserum descriperit:

Νάσσατο δ' αἶγχι Ἑλικῶνος οἷζυρῇ ἐνὶ κόμῃ,
Ἄσκη, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλεῇ, ὅδε ποτ' ἐσθλῇ.

Quae quidem incommoditas, ut tradunt Scholiastae (Proclus et Tzetz. ad Erg. 640.), a loci situ oriebatur; nam propinquitate excelsissimi montis Heliconis interceptae sunt aerae, quae aestiuum calorem possent lenire,

re,

re, et hiberno tempore exclusi sunt radii solares, niua-
lesque aquae defluerunt. An non vero licuit sine in-
vidiae suspicione veram vici sui naturam describere?
Quam tamen hic loci ob hanc vnicam causam videtur
tradidisse, vt melius depingeret patris paupertatem, qua
bonus vir natiua vrbe exulare, et in tam miserum vicum
profugere compulsus erat. Haud interea dissimulare
velim, Ephorum (v. Proclus ibid.), qui et ipse Cuma-
nus erat, tradidisse, hunc hominem non ob pauperiem,
sed caede quadam perpetrata, patria profugisse.

Aequè vanus est auctor idem Paterculus cum tradit
Hesiodum parentes suos indicasse, nisi forte in quodam
libro iam deperdito eorum nomina inuenerit. In illis,
qui supersunt, vnicus occurrit versus, quem quis de tali
re possit suspicari, iste scilicet quo fratrem suum hisce ver-
bis compellat (Egy. 229.), *Ἐγγάξου, Πέσση, δῖον γέ-
νος*, quem sic Tzetzes exponit, *υἱὲ Δῖα, ἢ εὐγενὲς γένος*.
Prior quidem explicatio non adeo absurda est, quin ad-
mitti commode posset, si ex aliis monumentis constaret,
Dium Hesiodi patrem fuisse; non tamen adeo probabi-
lis, vt per se valeat ad confirmandam de hac re senten-
tiam, cum altera significatio, *εὐγενὲς γένος*, illa sit, quam
et ipse Hesiodus eique suppar Homerus, saepissime his-
ce verbis affigunt. Quod vero nonnulli obiciunt, in-
congruum prorsus videri, vt Poeta fratrem suum ple-
beium, vel certe mediocre hominem tam magnificis
titulis compellet, nullius erit ponderis aestimanti Ho-
merum (Odyss. φ, 234.) ipsum tam benignum esse, vt
hoc ipsum Epithetum Vlyssis subulco largiatur. Lon-
ge aptius tam honestam appellationem fratri suo tribuit
noster, qui inter maiores suos, vt fert traditio, deos
Musasque recensabat; praesertim si hoc argumento fra-
trem hortari vellet, vt paupertatem, tam generosa fa-
milia prorsus indignam, laudabili industria euitaret,

Ἐγγά-

d) Ἐργάζεσθαι, Πέσσει, δῖον γένος, ὄφρα σε λιμὸς
ἔχθαισιν.

Post migrationem illam ad Ascram nihil praeterea de Hesiodi patre scriptum inuenio ; sed credere par est, eum exinde vberiori usum esse fortuna ; nam post eius mortem de diuidendo patrimonio inter Hesiodum fratremque Persen lis intercessit (Erg. 37. etc.), in qua Perses, corruptis iudicibus, superior euasit, et largiorem hereditatis partem ad se traxit. Noster vero, tali quamuis accepta iniuria, frugalitate sua vel industria adeo factus est opulentior, (Erg. 396.) ut hunc ipsum fratrem, ignauum, ut videtur, et stolidum homuncionem, ad angustias reductum saepius subleuauerit ; — generosae sane indolis argumentum, quod in discordia, acriori plerumque in fraternis animis, non modo suorum necessitati ministrauerit, sed paterno pene affectu et auctoritate praeclarum poema composuerit, ut e) hunc ipsum a prauo vitae instituto abstraheret, et ad industriam virtutemque accenderet.

Rus plerumque se abdebat Hesiodus, ibique in valibus (Θεογ. 23.) [non iugis, ut narrat ingeniosissimus βιόγραφος f)] Heliconis pastor erat ; quae quidem occupatio nequaquam, ut idem vult auctor, erat g) ignobilis, sed quam melioris conditionis homines saepius se stabantur in priscis temporibus. Huic operi intentum aduenerunt Musae montis incolae, pastoremque ignauiam increpantes de sacrata arbore lauru ramum traderunt, et poeticum inflarunt spiritum. Hanc quidem historiam ioculariter perstringit, et mendacii gloriolae attribuit

d) Δεινοτάτως καὶ αὐτὸ διὰ τὴν παρόντος ἐγκωμία πρὸς ἀγαθοεργίαν προτρέπεται. ἀπρεπὲς γὰρ ἀνδρὶ εὐγενεῖ τῶν μὲν χρησίων ἀποτρέχειν, etc. I zetz. ad locum.

e) Erg. 10. Dan. Heinsii Introduct. ad Erg.

f) Kennet's Lives of Greek Poets.

g) Ἀνδρὶ δέμας εἰκυῖα νεῖα, ἐπιβώτρει μῆλων, Παναπαλῶ, οἳοί τε ἀνάκτων παῖδες εἶσιν. Od. v, 222. Vid. etiam Il. ζ, 424. et Hom. hymn. in Venerem.

attribuit egregius ille derisor Lucianus (p. 269. edit. Bourdel.); eandemque Ovidius (Art. Am. I, 27.) sui carminis veracitatem testatus seria videtur animadversione dignari:

*Nec mihi sunt visae Clio, Cliusque sorores,
Seruanti pecudes vallibus, Aspera, tuis.*

Sed uterque in hac re peruersum Criticum agunt, nequaquam ignorantes fabularum rationem, vel poeticam licentiam audendi quidlibet. Nam si Numae grauissimo et sapientissimo viro condonarunt posteri, quod nocturnas cum Egeria nymphea confabulationes venditauerit (Liu. I, 19.), ad maiorem legibus suis venerationem conciliandam; si in saeculo illo politissimo et minime superstitioso Horatio licuit furores poeticos effundere (Odd. 2, 19.); *Bacchum in remotis carmina rupibus Vidi docentem (credite posteri) Nymphasque discentes, et aures Capripedum satyrorum acutas.* et iterum (l. 3. od. 4.): *Me fabulosae Volture in Appulo Fronde noua puerum palumbes Texere;* si, inquam, Augustanis concessum fuit poetis, tam portentosa figmenta venditare; quid ni liceret Hesiodo in aetate sua rudi et fabulis addicta, commercium quoddam cum Musis Heliconiadibus praetendere, cum manifestum sit, nihil aliud hanc totam narrationem significare, quam quod primum iuxta hunc montem poesi operam dederit?

Quamquam vero b) otii et quietis cupidissimus erat Hesiodus, non adeo tamen sibi indulgebat, quin ad gloriam quandoque et famam adspiraret. Mos erat inter veteres Graecos quem Romani postea usurparunt, regum procerumque exequias ludis, quibusdam et spectaculis, inter cetera vero certaminibus poeticis i) celebrare. Istiusmodi ludi in honorem Amphidamantis Chal-

b) Vell. Patere. I, 7.

i) Plutarch. Sympot. 5. Prob.

2. Sept. Sap. Conuiu. Liuii I.

41. Vide etiam inscriptionem Adelph. Terent.

Chalcidici indictis, ad Euboeam nauigat Hesiodus (Erg. 654.), poeticum praemium ambiturus; ibique cum victor iudicatus esset, tripodemque reportasset, eum patronis suis, Heliconiadibus Musis dicauit. Quod quidem fecit, vel gratitudinis ergo, vel ad victoriam suam tali trophaeo illustrandam, vel potius, ut videtur, *k)* quod mos erat, praemia in istiusmodi certaminibus reportata, non ad priuatum usum conuertere, sed alicui deo consecrare. Haud quidem me latet, Proclum in scholiis suis tradere Plutarchum versus omnes contentionis historiam narrantes Hesiodo abiudicasse; quod sane an recte notauerit Scholiastes, haud facile iudicaueris, cum libri nonnulli Plutarchi, qui Procli tempestate exstarent, iam perierint. In his qui restant, huius Contentionis bis fit mentio. In Septem Sapientum Conuiuio Plutarchus Periantrum inducit hanc historiam adhibentem pro argumento, quod inter priscos Graecos fuerint certamina poetica; nec caeteri conuiuae huiusce traditionis veritatem oppugnarunt. Sed in Symposio, cum antiquum hunc fuisse morem vellet ostendere, negat se hanc historiam pro argumento adhibiturum, quoniam res erat obsoleta, et a Grammaticis decantata. Quae quidem oratio, ut iudicium meum interponam, nequaquam id, quod de Plutarcho asserit Scholiastes euicerit. Dicit enim Plutarchus se hoc argumentum praetermittere, non quod *falsa*, sed quod *trita nimis et vulgaris* res esset. Si quis tamen Plutarchi verba, *l)* τὰ ἔωλα πρᾶγματα *vanas et aniles fabellas* significare contendit, non opus est, ut de hac re controuersia moueatur, cum, hoc sensu admissio, minime sequatur, Plutarchum totam hanc de Hesiodi contentione historiam, respondere, sed istam solummodo illius partem, quae tradit eum ab Homero

k) Herodot. l. I.

l) Cicer. Epp. 9, 2. *Ergo erat ἔωλος illa epistola. ubi τὸ*

ἔωλος non vana seu inanis, sed obsoleta significat.

Homero victoriam reportasse; cuius rei nullum certe vestigium in Hesiodi scriptis usquam apparet. Quod si manifestissime constaret, illam fuisse Plutarchi sententiam, quam Proclus repraesentauerit, vix tamen vnus auctoritate permotus versus per tot saecula comprobatos reicerem; praesertim cum probe sciant, qui antiquos solent scriptores versare, quam prodigi sint obelorum suorum Critici et Grammatici, opinantes nimirum, si quidlibet audere Poetis liceat, aequam sibi esse potestatem, quidlibet expungendi *m*).

Historiae Hesiodeae ex ipsis scriptis huc usque lucem attuli, in quibus, senili quamvis garrulitate imbutus, paucissima vitae suae vestigia conseruauit. Ne tamen Lectori inuideamus, quae de tanto viro tulit fama, ad alia iam libet descendere, quae quidem, si Nostri aetatem spectes, a recentioribus, haud tamen vanis vel obscuris, scriptoribus traduntur. Interierunt sane *n*) Plutarchi integer liber, Lampriae memoratus de vita Hesiodi; alter *o*) Cleomenis; tertius *p*) Heraclidis
Hera-

m) Vide quae in hanc rem iocatur Lucianus: "Ετι δὲ περὶ τῶν ἀθεταμένων σίχων (τὸν Ὀμηρον) ἐπηρώτων, εἰ ὑπ' ἐκείνῃ εἰσὶ γυγραμμένοι καὶ ἐφ' ἑφασκα πάντα αὐτὰ εἰ καὶ κατεγίνωσκον ἐν τῶν ἀμφὶ τὸν Ζηγοδοτον καὶ Ἀρίσταρχον γραμματικῶν πολλὴν τὴν ψυχρολογίαν. Ver. Hist. l. 2. Eisdem perstringit Cicero Epp. 3, II. Si, ut scribis, eas litterae non fuerunt disertae, scito meas non fuisse. Vt enim Aristarchus Homeri versum negat, quem non probat, sic tu libet enim mihi iocari, quod disertum non eris, ne putaris meum.

n) Proclus et Tzetzes in suis scholiis ad hunc librum saepissime respiciunt, nisi verum sit, Plutarchum commentarios etiam in Hesiodum composuisse. Illi tamen in eius scriptorum catalogo apud Lampriam non occurrunt, nec ab A. Gellio, ut nonnulli existimauerunt, l. 20, c. 8. memorantur. Ibi enim pro, III in Hesiodum commentario, procul dubio legi debet, in Ison et Osiridem Commentario.

o) Clem. Alex. I. Strom.

p) Diog. Laert. l. 5. sect. 92.

Heracleotis, ex scriptis, ut dicitur Chamaeleontis compilatus; haud tamen, credo, cum magno litterarum incommodo haec iactura euenit, cum nihil de hac re explorati ex tam recentibus scriptis expectare fas esset, quaecunque vero probabilia traditio venditauerat, ea vel Plutarchus in scriptis quae supersunt, vel liber ille de Certamine Homeri et Hesiodi, videatur congeffisse; quem librum Editioni huic nostrae adiectum adeant illi, qui huiusce certaminis seriem velint cognoscere.

De ipsius vero contentionis historia celebratissima variorum ^{g)}auctorum sententias hic loci taedet congerere. Non ego pro fabuloso repente respuerem, quod tot tantique viri, quamuis inter recentiores numerandi, tradiderunt; cum illi, quae scripserint, nequaquam finxisse, sed a vetustioribus libris, et fama antiqua, traxisse videantur. Plutarchus qui historiae auctoritatem labefactare creditur, τὸ ἔμλον πρᾶγμα καὶ διατεθρυλλημένον appellando, exinde concedit, eam non esse figmentum recens, sed a veteri fama deriuatum. Sed non ego is sum, qui tantum antiquitati arrogem, ut ei censeam in omnibus adhibendam esse fidem. Multo, ut fatear, probabilius est, hanc historiam vniuersam a priscis Grammaticis confictam esse, qui cum compererint Hesiodum certaminis poetici, in quo victoriam retulit, meminisse, itemque forsitan Homerum in hymno (n. 5. edit. Barnes.) Veneri supplicasse, ut in certamine quodam victor euaderet: δὸς δ' ἐν αἰῶνι Νέκην τῷδε Φέρεσθαι, ἐμὴν δ' ἐντυνον αἰοιδῆν: exinde ansam arripuerunt duos celeberrimos Poetas inter se committendi, quamvis alii essent coaeui Poetae, quibuscum contendere vterque poterat. Memorantur sane, qua tamen auctoritate,

g) Plutarch. Sympoſ. l. 5. prob. 2. Conu. 7. Sap. Philoſtr. in Heroicis. Libanius

Socrat. Apol. Tzetſis Prolegg. ad Hesiod. Eustath. Prolegg. ad Homer. A. Gellius l. 3. c. 11.

ritate, nescio, quorundam Poetarum nomina, qui ad hunc honorem creduntur adspirasse. Thomas Magister in argumento Ranarum Aristophanis tradit, obscurum quendam dictum Syagrum cum Homero, cum Hesiodo Cercopem certasse; idemque a Diogene Laertio (l. 2, sect. 46.) traditum inuenias. Occurrunt quidem a nonnullis auctoribus citata duo Epigrammata, quae ad huiusce certaminis veritatem confirmandam adhibentur, r)

Ἡσίοδος Μῦσαις Ἑλικωνίσι τὸν δ' ἀνέθηκε,

Ἵμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι Δεῖον Ὀμηρον.

et: s)

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ καὶ Ὀμηρος αἰδοῦ

μέλομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοιδῆν.

Sed utrumque a viris doctis merito reiicitur. Ecce enim huiusmodi; ut videtur, Epigrammatum originem et historiam! Splendidum quoddam mendacium et verisimile ingeniosus vir confingit, scriptis committit, ex vetusto forsan raroque libro petatum simulat. Natam fabulam auide amplectitur et fouet semidoctorum turba, noua a vetustis, falsa a veris discernendi imperita. In succedente saeculo inualuit traditio, facileque ei assentiuntur homines, quam a patribus demissam acceperunt. Exoritur tandem Poeta cyclicus, qui hoc sibi thema proponit, versus pangit, fraudem molitur, omne se tulisse punctum arbitratus, ingenioque suo tacite plaudens, si quid sui literatus orbis vetustum crediderit. Votis respondet euentus; pro Homérico vel Hesiodeo venditur; itaque demum ad probandam historiae veritatem adducitur, quod ipsum ab historia conficta ortum duxit. Annon huiusmodi sit origo citatorum Epigrammatum, Lector viderit. Prius quidem ab ipsis Hesiodeis versibus paululum immutatis, conflatum videtur.

c 2

tur.

r) Lib. Anthol. Dion. Chrysost. Orat. de regno.

s) Eustath. ad Il. A, p. 5. Schol. Pindar. ad Nemean. Od. 2.

tur. Posterioris, ut notarunt ^{z)} viri docti, *νοθείαν* arguit, quod in eo mentio occurrit *τῆς παψωδίας*, quae quidem in usu nondum erat in ista Poeseos infantia; nec sane quis crediderit, cui stylus Nostri familiaris est, ei adiudicandos esse duos versiculos, qui vocibus pene iisdem *αἰδοὶ*, et *αἰδῶν* barbare et inculte desinunt. Vt-
cunque tamen de ipsius certaminis veritate statuere placuerit, nemo certe contentionis acta et processum, quem *Ἀγὼν Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου* inscriptum in manibus iam habemus, pro vero ac genuino agnouerit. Post Adriani imperatoris tempora, qui in ipso libro (p. 227.) nominatur, scriptum constat; et quamvis non negem, quaedam forsan istius rei momenta sparsa olim fuisse et vulgata, longe tamen plura, ut opinor Auctor *Φιλόμηρος* excogitavit, victoriam quidem, ne famae contradiceret, Hesiodo concedens, sed in aliis omnibus Homeri gloriae inique subseruiens. Ne hoc temere dictum putes, ecce hominem in ipsa fraude deprehensum! Quoniam intricatas et subtiles quaestiunculas proponere nullius sit operis vel ingenij, maximi vero, iisdem exemplo respondere; idcirco perpetui interrogatoris partes Hesiodo assignat, responsoris Homero. Quod quidem contra historiae veritatem factum constat. Nam quaestionem, quam Auctor certaminis Hesiodo assignat:

*Μῶσ' ἄγε μοι τά τ' ἔόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρὸ τ' ἔόντα,
Τῶν μὲν μηδὲν αἶειδε· σὺ δ' ἄλλης μνήσασαι αἰοιδῆς.*

itemque responsum Homero attributum:

*Οὐδέποτε αἰμὼν Διὸς τύμβω καναχήποδες ἱπποὶ
ἄρματα συντρέψουσιν, ἐρχόμεντες περὶ νίκης.*

utrumque horum, verbis paululum immutatis, memorat Plutarchus ^{v)}, sed historiae, ut opinor, sequacior, quam

^{z)} Salmasii Plin. Exercitatt. p. 609. Lucianus vero in Hermonimo Hesiodum appellat τὸν παψωδόν.

^{v)} Conuiuii, 7. Sapp. Latuit igitur Barnesium hoc a Plutarcho memoratum. Reprehendit enim Lilius Gyraldum, com-

quam vix crediderim per totam Certaminis seriem in-
eptas percontatoris partes Hesiodo demandasse, quae-
stionem Homero, Hesiodo responsum assignat; haud
obscurum iniquae istius operis falsitatis documentum,
cum scriptor ad propugnandas, quas tuetur, partes, re-
ceptae traditioni audeat contradicere. Porro si ita in
certamine processisset res, ut ab huiusce libri auctore
repraesentatur, absurda admodum esset vel ipsius He-
siodi, vel eorum, qui citata Epigrammata composue-
runt, de tali victoria gloriatio. Accommodatius ei es-
set, quod Pyrrhus de Romanis victor gratulatori cui-
dam narratur respondisse x): *Si alteram huiusmodi repor-
tauerimus victoriam, omnino perimus.*

Quae vero post hoc certamen Hesiodo euenerunt,
hoc fere modo traduntur. A Chalcide Delphos y) na-
vigauit, tum victoriae praemium Musis consecraturus,
tum oraculum de futura vita ibidem consulturus. Cum
vero vix templum ingrederetur, Prophetissa deo reple-
ta, talia effudit:

Ὀλβιος ἔστος ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεύσει.

Ἡσίοδος, Μῆσσει τετημένος ἀθανάτῃσι.

Τῷ δ' ἦτοι κλέος ἔσται, ὅσον τ' ἐπικλόνεται ἥως.

Ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο Νεμεΐα ἀγλαὸν ἄλσος.

Κεῖθι δέ τοι θανάτοιο τέλος πεπερωμένον ἔσιν.

α) Nemeaei Iouis apud Argiuos templum erat celebratissimum, aenea statua, et stadium, in quo eidem Ioui ludos faciunt. Hunc lueum cum haud obscure a deo significari Hesiodus crediderit, ut fatalem regionem vitaret, Oenoe Locrensum oppidum migrans, ab Amphiphane et Ganyetore Phegei filiiis hospitio excipitur. Sed ineluctabilis fatorum vis. Ab ambiguo oraculo

c 3

Poeta

competitorum partes ita dispo-
nentem. Vix autem, ut opi-
nor, auctoritatem libri τῷ
Ἀγώνος Plutarchi praeposuisse.

x) Plut. in vita Pyrrhi.

y) idem VII. Sapp. Coniua.
Ἀγών etc.

z) Pausanias in Corinthiaca.

Poeta decipitur; ista enim regio, quamvis obscuriore fama, a) Nemeaeo Ioui consecrata erat. Eadem fere fallacia circumuenti et alii insignes viri dicuntur occubuisse. b) Cambyfi, Persarum regi, redditum erat oraculum, eum Ecbatanae decessurum, quod quidem de Ecbatana Medica interpretatus est; alia autem erat Ecbatana Syriaca, vrbs obscurior, in qua vulnere accepto mortem obiit. c) In Antigoni morte fratris iussu interfecti rem haud absimilem accidisse tradunt. Quid memorem Henricum IV. Anglorum regem, qui, cum praedictum esset, eum Hierosolymis moriturum, Westmonasterii deliquio correptus, et in cameram dictam Hierosolymitanam deportatus, ibidem, vaticinii memor, animam efflauit? Hesiodo vero apud Oenoenses commorante, vir quidam nomine Demodes, qui ei comes erat, hospitem forori stuprum intulit. Illi autem Hesiodum istius fuisse iniuriae auctorem suspicati eum interfecerunt, marique Euboeam et Locridem interfluente submerferunt; cuius cum tertio post die cadauer ad terram delphines detulissent, dum festum solemne in honorem Ariadnae celebraretur: populus vniuersus ad littus decurrit, agnitumque corpus sepeliit.

Interfectores autem ad supplicium conquisiti, cymbam piscatoriam arripientes ad Cretam nauigarunt. Sed eos consequuta est vindicta. Tradunt aliqui d), eos in itinere fulmine percussos Iouem submersisse; alii e) Chalcidem reuersos ab Eurycle haruspice, poena hospitalium legum violatoribus indicta, morte mulctatos fuisse, detectos quidem, vt tradunt alii f), ab ipso Hesiodi cane. Eius ossa ad se postea Orchomenii transfulerunt, hac de causa,

a) Thucyd. Hist. 1. 3.

b) Herodot. 1. 3.

c) Ioseph. Ant. Iudd. 13, II.

d) Ἀγών. Alcidas in Museo.

e) Eratosthenes in Ἀνδρα-
πρόδα.

f) Plutarch. de solertia Ani-
mal.

caussa, ut ipsi g) narrant. Saeuiente in homines et pecudes pestilentia, missi ad oraculum consultores, responsum tulerunt, ad sedandam luem vnicum id fore remedium, si ex Naupactio agro in Orchomenium Hesiodi ossa deportassent. Percontantibus autem iis, in qua tandem Naupactii agri parte essent illa reperturi, respondit Pythias, locum cornicem monstraturam.

Redeuntibus vero in patriam, qui sciscitatum missi fuerant, et per agrum Naupactium iter facientes, non longe a via cornicem conspexerunt saxo insidentem, ibique Hesiodi ossa, in saxi cavitae inuenta, cum his Elegis inscriptis apud se sepelierunt:

Ἄσκη μὲν πατέρις πολυλήϊος, ἀλλὰ θανάοντος
Ὅς ἔα πληξίππων γῇ Μινυῶν κατέχει,
Ἡσιόδῳ, τῷ πλεῖστον ἐν Ἑλλάδι κῦδος ὀρεῖται,
Ἀνδρῶν κρεινομένων ἐν βασιάνῳ σοφίης.

Istam vero mulierem nomine b) Ctemenem, cuius stupratae ob suspicionem interfectus est i) Hesiodus, nonnulli eius fuisse uxorem tradunt, ex qua filium genuit Mnaseam, vel, ut dicit Philochorus, Stesichorum, vel, ut alii, Archiepem. Ad extremam dicitur senectutem peruenisse; unde prouerbum illud, Ἡσιόδειον γῆρας; et Epigramma Pindaro k) attributum:

Χαῖρε δις ἡβήσας, καὶ δις τὰ Φεῖ ἀντιβλήσας,
Ἡσιόδῳ, ἀνδράποισ μέτρον ἔχων σοφίης.

Communem quandam, cum Homero sortem, si Pausaniae (in Atticis) sit credendum, Hesiodus obtinuit. Regum, principumque familiaritates, vel fortunae inuidia nacti non sunt, vel spreuerunt. Hic agresti vitae addictus ab urbana fronte, fastidiosus dominis, aulicis artibus et officiis penitus abhorruit. Homerus per va-

c 4

rias

g) Pausanias in Boeoticis. Ἀγών. In nonnullis tamen circumstantiis inter se discrepant.

b) ita corrigit Lil. Gyrard.

pro Κλυμένην.

i) Proclus et Tzetzes in Schol. ad Epy.

k) Tetz. in Prolegg. ad Epy.

rias terras peregrinatus, gloriam suam propagare praestabilius duxit, quam contractioni fama potitum magnatum opibus et gratia floruisse. Fortunati ambo! si quid veri cecinit Poeta, qui et regiam et parasiticam mensam probe cognouerit; 1) *Dulcis inexpertis cultura potentis amici, Expertus metuit.* Sed felicior multo Hesiodus, qui, dum clientelae taedium non subiret, *stirpis Achilleae fastus* non perferret, *gaudebat paruisque sodalibus et lare certo.*

Haec fere sunt, quae passim de Hesiodo nostro conscripta leguntur; dubiae quidem auctoritatis omnia, quae tamen, si falsa existimantur, haud poenitet protulisse, quoniam ex his inferri potest, maximo eum per omnia saecula in honore habitum, de quo talia conficta fuerint.

De hominis vero moribus et indole, cuius vitae vix vlla supersunt vestigia, quis aliquid ausit pro certo tradere? Quod autem nobis inuidit historia, ipse quodammodo suppeditauit in libris, quos veram quasi animi sui imaginem posteris reliquerit. Et quamuis de moribus hominum ex eorum scriptis, de praxi ex praeceptis non sine erroris periculo iudicatur; in hoc tamen auctore, cum senili quadam garrulitate tantus elucet candor et infucata simplicitas, ut ipsum, dum lego, pene videre videar qualis esset, omnemque vitam senis in libris suis veluti votiua descriptam tabella patere existimem. Dignus homo, quem quis Patriarchae alicui vel Prophetae assimilauerit. *Rusticus, abnormis, sapiens*; abundans praeceptis omnigenis, agriculturae, oeconomiae, virtutis, quae quidem, ni fallor, Ascraeo populo quotidie inculcabat, fabularum, antiquo more, ornamentis illustrata, facetiisque innocuis condita. Inter caeteras vero virtutes iustitiae et frugalitatis cultor praecipuus, quarum alteram ei commendauit a corruptis iudicibus accepta

1) Horat. Epp. l. I. ep. 18.

cepta iniuria, ad alteram exercitatum fecerunt, quae erant patrimonii parte spoliato facultatum angustiae. Non adeo tamen ad rem attentus, quin arcum quandoque solueret hospitii animum, *m*) neque πολυζεινος, neque omnino ἄξεινος; si quid vero valeat argumentum illud, *Laudibus arguitur* etc. haud ille illiberalis conuiuiorum apparator, *n*) qui, conuiuiis ad bibendam dispositis, *vetuit super cratera cyathum quiescere*. Mitis vir ingenii, placabilis, generosus, qui summa licet iniuria affectus, fratrem tamen, damni auctorem, docere, hortari, beneficiis cumulare non destitit. *Otii, quietisque cupidissimus*, qualem decet esse agricolam et pastorem; ista tamen ambitione famaeque siti, qua literati pene omnes, poetae maxime, laborant. Hinc nauigatio illa ad certamen Chalcidenſe, et plures forſitan contentiones in deperditis libris memoratae. Vaniloquentiae acufationem, quam nonnulli Hesiodo intentarunt, iam supra diluimus; si qui vero superſtitioſum arguunt, nec licet nec libet refellere. Talem habemus, qualem expectare fas est antiquiſſimum Poetam, ſumma deorum reuerentia imbutum; quae quidem in illuminata mente religionem parit, veramque pietatem, ſed in intellectu caecutiente diuinaeque naturae prorfus ignaro, ſuperſtitionem omnimodam. Vitium hoc habuit non proprium, ſed temporum. Ab erroribus autem popularibus animi maxime erecti haud facile emergunt.

Sed hominem iam dimittamus, vt contemplemur poetam; omnium praeter Homerum ab antiquis celebratiſſimum; cui dum χαρακτήρα effingere, explorare genium, propriamque ſcribendi ſpeciem depingere ſuſcipiam dolebit ſane, ſi ſenſum meum, ſequutum, iudicioque conſuſum, ab his ipſis antiquis κριτικωτάτοις viris quandoque diſſentire contigerit. Acutiſſimi vir ingenii Dionyſius Halicarnanſenſis *o*) hanc nobis Poetae noſtri

c 5

imagi-

m) Eęγ. 715.*n*) Plutarch. Diocl. Conuiu.*o*) in cenſura vet. Scriptt.

imaginem exhibet: Ἐφρόντισεν ἡδονῆς, καὶ ὀνομασίαν
 λειότητος, καὶ συνθέσεως ἑμμελῆς. Idemque cum poli-
 tam et floridam τὴν σύνθεσιν descripsisset (περὶ συνθέσεως
 sect. 23.): Hesiodum inter eos primum recenset, qui
 in hoc stylo visi sunt elaborasse. Ab illo non discrepat
 Velleius Paterculus (l. 1. c. 7.): *Vir fuit perelegantis in-
 genii, et mollissima dulcedine carminum memorabilis.* Ean-
 demque pene sententiam, Grammaticorum princeps,
 Fabius Quintilianus in his verbis tueri videtur (Institut.
 Oratt. l. 10.): *Raro assurgit Hesiodus, magnaque pars
 eius in nominibus est occupata, tamen utiles circa praecepta
 sententiae, lenitasque verborum et sententiarum probabilis
 daturque ei palma in illo medio genere dicendi.*

Decreta haecce summorum Criticorum locus erit in
 posterum perpendendi; illud tamen interea libet anim-
 aduertere, scilicet eos, quamvis, vera forsan, quae citau-
 imus, de Nostro protulerunt, non ei in his *χαρακτῆρα*
 maxime proprium et familiarem attribuisse. Sagaces
 viri, et Criticorum regulis assueti, hoc vel illud scriben-
 di genus, acri habito examine, in auctore quouis for-
 sitan deprehendant. Sed illud vnicum pro peculiari di-
 stinctionis nota cuique attribuerem, si quid in eo sit,
 quod non acutis, vt sentiatur, naribus indiget, non vt Cri-
 ticorum trutina pensetur, exigit, sed per se planum et per-
 spicuum vulgarem quemvis et oscitantem ferit lectorem,
 et nequaquam sui finit esse immemorem. Ecquid vero
 huiusmodi deprehendimus in Hesiodo? Immo admira-
 bilem quandam simplicitatem, et, vt ita dicam, mode-
 stiam orationis et castitatem; a qua quidem scribendi
 norma in vetustissimo quoque auctore maxime conspicua,
 recentiorum hominum plerique falsas fucatasque Veneres
 sectati penitus deflexerunt. Simplicitas vero vel in co-
 gitatis vel in verbis praecipue consistit. Cogitationum
 simplicitas ea est, quae res concipit et apprehendit, vt
 in ipsa natura inueniuntur existere, pure, perspicue, di-
 stincte.

finde. His autem opponuntur cogitationes perplexae, obscurae, subtiles, quae veritatem forsan in se continent, sed longe quaesitam, paucis obuiam, et fundo quasi adhaerentem. Verborum ea est simplicitas, quae res exprimit proprie et clare, non affectatis vocibus, quaesitifue figuris, sed istis, quae ad communem usum proxime accedentes vulgari captui maxime accommodantur. Hic, inquam, stylus est et dicendi character in quo veteres illi excelluerunt, a quo tamen recentiores, delicati homines et fastidiosi, acuminatum aliquid et exquisitum et a vulgo longe longeque remotum investigantes, omnino recefferunt, et in locum eius frivolos conceptus, argutas ingeniosasque sententias, introduxerunt. Ex hoc hominum genere perpauci Ascraei vatis veneratores inveniuntur. Nam de rebus rusticis urbane, de humilibus excelsae, de gravibus non lepidè et concinne, loqui didicit; sed suum cuique rei colorem induens naturam ducem optimam in omnibus sectatur. In eo igitur dominatur ista, de qua loquimur, simplicitas; siue ad hanc a natura factus, seu pastorali vita institutus, seu ab ipso denique subiecto coactus videatur. *Raro certe assurgit Hesiodus*, nec in tali debuit argumento assurgere; sed aliarum Venerum vices suppleat, et certissimam ei palmam conciliant praeceptorum gravitas, verborum aptitudo, et versificationis lenitas et dulcedo. In Ethica parte, praeceptorum aridorum, ieiunorum, sine ordine vel conexione repetita crumbe; in descriptionibus, notissimarum circumstantiarum minuta congeries, nullis figmentis decorata, vel figuris variegata; totius ruris inornata facies; omnia denique ad utilitatem potius, quam delectationem comparata; haec quidem vitia sunt, quae delicatis nostris hominibus fastidium creant; sed istiusmodi sunt vitia, quae in optimo quoque antiquorum maxime conspiciuntur, et pro ipsissima nota antiquitatis

et

et charactere p) genuino habenda sunt. Ecquid enim Homero sublimius, ne dicam diuinius? Sed in ipso, quandocunque a bellorum strepitu recedere, et in domestica vita occupari, vel arua incolere dignatur, eadem conspicitur tum sensuum tum verborum veneranda simplicitas; cuius quidem plurima vel in ipsa Iliade, occurrunt exempla, Odyssæa autem tota in hac est. Quis etiam in argumentis maxime excelsis hæc ipsa ἀφελυσία locum habet, simplex inquam, magnificentia, et nativæ maiestas, quæ, per se satis conspicua, extranea respuit ornamenta, nec purpureos pannos affuit; qualem videre licet in sacris scripturis; quæ ab omni fastu et tumore abhorrentes, descriptionibus, colloquiis, Patriarcharum historiis, rebus quidem plerumque grandibus, suam attribuunt sublimitatem, vltiorem non arrogant. Quod siqui sint, qui hanc ipsam orationem simplicem et incultam contemnant, vtpote facile imitabilem, et sine sudore obtinendam, nae illi egregie falluntur, frustra, ut opinor, laboraturi, si eandem tentauerint. Itæ enim plerique vel prauorum librorum lectione, vel propria affectatione, et nouitatis falsæue sublimitatis studio peruertuntur, ut eos ad naturam denuo reuocare et ad iustos sensus veramque eloquentiam effingere, opus sit difficillimum nec nisi diuturno usu et exercitatione crebra perficiendum. Quid vero? Nullisne liceat ornamentis, nullo uti acumine? An omne dicendi artificium, omnis rhetorica ableganda? Nequaquam. Plura sunt subiecta, ita a natura comparata, ut nitide,

ut

p) Huc referri possunt, quæ dicit Macrobius in comparatione Catalogorum Homeri et Virgilii. *Has copias fortasse putet aliquis diuinæ illi simplicitati præferendas. Sed nescio quomodo Homerum repetitio illa unice decet, et est genio*

antiqui poetæ digna. Saturnal. l. 5. c. 5. Dolet tamen, quod celeberrimum gentis nostræ Poetam Alexandrum Poppiū in hac re differentientem habeamus; quem vide in dissertatione sua in Homeri Catalogum.

ut splendide tractari possint, hoc interim si modo censeatur, ne adsitis ornamentis naturalis gratia et venustas obscuretur. Illud vero concedens, nego tamen antiquissimis scriptoribus inornatam suam simplicitatem exprobrandam esse, cum et prisca gens mortalium istiusmodi phalarum incuriosa esset, et ipsa forsitan argumenta nitorem omnem et splendorem respuerent. Haec scripsi in eorum gratiam, qui natura quid sit, quod temporum morumque discrimen, quid denique subiecto cuique conueniat, prorsus ignorantes, inornatam Hesiodi simplicitatem fastidiunt et irridunt.

Qui iustam vero de Hesiodo ideam formare velit, oportet eum non in vno quouis, sed in diuersis operibus poetam contemplari. In Ἔργων καὶ ἡμέραις, quod vnum pro genuino eius opere ab omnibus ⁹⁾ agnoscitur talis est, qualem modo depinximus, agrestis, grauis, inornatus, senex, aevi sui antiquitatem et mores fallus; ista tamen dictionis puritate et numerorum suauitate, vbi nihil in hac parte vel elegantissimae aures reprehendant. Libens igitur Dionysio Halicarnassensi accedo, qui de nostro ita scribit: ἐφρόντισεν ἡδονῆς καὶ ὀνομάτων λειότητος καὶ συνθέσεως ἑμμελῆς; et Quintiliano, qui hanc nobis eiusdem imaginem proponit; *Lenitas verborum et sententiarum probabilis, daturque ei palma in illo medio genere dicendi*; itemque Velleio, qui eundem *mollissima carminum dulcedine memorabilem* depingit. Sed in his omnibus desidero, quod vnicum pro genuino ac maxime proprio Hesiodi charactere lubens admitterem, rusticam illam, quam descripsi, verissimum antiquitatis exemplar, simplicitatem, cuius illi prae omnibus debuerunt meminisse, qui iustam Hesiodi imaginem exhibere voluerunt. Praecipue vero miror Velleium, hominem tum sensu tum stylo ab antiqua ἀφελεία quam longissime recedentem, sub *ingenii perelegantis* charactere Hesiodum

9) Pausanias in Boeoticis.

dum bonum virum politis illis et nasutis lectoribus deridendum propinasse. Male quidem Hesiodo palpatur, dum istam ei laudem arrogat, quam ille solam non ausit sibi vendicare. Sed Velleium non moror. Ecquid enim tam putidum est et inane, quod ab isto adulatore vanissimo non fas sit expectare?

Ad *Θεογονίαν* iam procedamus, quam omnes pene praeter Boeotos pro genuino opere admittunt, in qua quidem non eadem, quae in *Εργοις*, Hesiodi facies, nec tamen prorsus diuersa. Hoc poema respicit illud Quintilianianum: *magna pars eius in nominibus est occupata*; a quo quamuis indicari videatur opus horridum et ieiunium, ad illud tamen quam aptissime refertur, quod de nostro sequitur Elogium: *Lenitas verborum et sententiarum probabilis*; itemque Halcarnassensis illud: *ἡφρόνῃς καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συνθέσεως ἡμετέρας*. Nam quod in Homero solent Critici admirari, eum scilicet in Catalogo extot hominum urbiumque nominibus tam suauiter et molliter fluentem orationem conflare potuisse, illud ipsum in Hesiodi Theogonia tam feliciter elaboratum inuenias, ut si inter eos de hac re certamen iam institueretur, merito dubitarent iudices, utri palmam decernerent. In tanta vero nominum congerie, quis miretur, si *raro affurgat* Hesiodus? Non tamen vel in hoc opere omnino experts est poetici spiritus, sed occasione data tam magnum spirat et feliciter audet, ut, quibus rebus idoneus esset, possis aestimare; nec immerito deplores, vel quod in congrua tam sublimi ingenio ei contigerint argumenta, vel quod operum eius *ποιητικῶτέρων* pleraque interciderint.

Ex hoc autem libro petatum atrocissimum impietatis crimen Hesiodo intenterunt veterum nonnulli. Primus omnium Pythagoras r) Hesiodi se animam vidisse finxit apud inferos vinculis adstrictam aereae columnae, striden-

r) Diog. Laert. l. 8. sect. 21.

stridentemque propter ea, quae de diis commentus erat. Eidem dicitur subscripsisse Xenophanes, Homerum etiam, uti aequum erat, pariter arguens 1):

Πάντα θεοῖς ἀνέθηκ' Ὅμηρος Ἡσίοδος τε,
Ὅσσα περ ἀνθρώποισιν ὀνείδεα καὶ ψόγος ἐστίν,
κλέπτειν, μοιχεύειν τε, καὶ ἀλλήλους ἀπατεύειν.

Ipse etiam Sextus 2) qui ista Xenophanis verba citavit, miti quidem reprehensione Hesiodum perstringit, *μηδ' αἰσχρεῶν ὄντα κριτὴν τῶν κατὰ φιλοσοφίαν*. Platonis autem celeberrimam et decantatam sententiam quid referam, qui 3) Homerum et Hesiodum ob impias, quae de diis finxerunt fabulas e republica sua eiecit? Quis igitur Christianus vir Hesiodi tam inepte fautor est, ut ei velit in hac lite adesse, nec potius fateatur, eum optimo iure istius culpaе esse damnandum, quam vel Ethnici philosophi et ipsi quoad res diuinas caecutientes, reprehendere potuerunt! Illis certe libens accedo, mentisque acumen admiror, quae quamvis ad veritatem perfpiciendam obtusior, multos tamen errores vel in istis tenebris detegere valuerit; et si iam metus esset, ut quis a vera religione huiusmodi librorum lectione perverteretur, nec potius sperandum esset, ut omnes istius superstitionis odium conciperent, quae figmenta tam absurda venditare potuit, et ipse inter primos essem, qui

1) Sextus Empiricus adu. Mathem. l. 8. Ad idem innuit Aristot. Rhet. l. 2. c. 24. Οἷον Ξενοφάνης ἔλεγεν, ὅτι ἀσεβῆσιν οἱ γενέσθαι φασκόντες τὰς θεὰς τοῖς ἀποθανεῖν λέγουσιν ἀμφοτέρως γὰρ συμβαίνει μὴ εἶναι ποτε τὰς θεὰς.

2) Pyrrhon. Hypoth. l. 2. c. 16.

3) de republ. l. 2. Vide etiam quae in hanc rem notarunt Cicero Nat. Deor. l. 1. Longinus περὶ ὕψους cap. 9. quem haud opportune confirmat Tullius testimonio Aristotelis in libro 10. Polit. Istum enim libellum in imitationem Aristotelis a Kyriaco Stroza Florentino conscriptum quis ignorat?

qui Hesiodum e nostra etiam republica ablegatum vellent.

Libens tamen interea in medium proferrem, quodcunque in tanti viri, tam bonis moribus praediti excusationem allegari posset; illud vero praesertim, scilicet quod ipse non finxerit, quam scripsit μυθολογίαν, sed religionem popularem diu antea receptam carminibus celebrauerit. In superstitionis gentilitiae, in communis erroris culpa poetam nostrum patiar inuolui, dummodo non audax impostor, tantaeque impietatis inuentor habeatur; ideoque ut haec valeat Apologia, ad Herodoti contrariam asserentis sententiam ponderandam procedamus. De religionis enim Graecae primordiis sic scribit Historicus (l. 2, c. 53.): Ὅθεν δὲ ἐγένετο ἑκάστος τῶν θεῶν, εἴτι αἰεὶ ἦσαν πάντες, ὁκοῖοι τε τινὲς τὰ εἶδεα ἐκ ἡλικίαςτο μέχρις ἑ πρώην τε καὶ χθρὲς, ὡς εἰπῆν λόγῳ. Ἡρόδον γὰρ καὶ Ὅμηρον ἡλικίῃν τετρακοσίοισι ἔτεσι δονέω μετ' πρεσβυτέρους γενέσθαι καὶ ἑ πλείοσι. Οὗτοι δὲ εἰσι οἱ κρηίσαντες Θεογονίῃν Ἑλλήσι καὶ ταῖσι θεαῖσι τοὺς ἑκωνμίας δόντες καὶ τιμὰς τε καὶ τέχνας διελόντες, καὶ εἶδεα αὐτῶν σημνάντες. Vnde autem singuli deorum Extiterint, eundem semper fuerint, aut qua specie, hactenus ignotatum erat; nisi nuper atque heri, ut sic dicam. Nam Hesiodum atque Homerum 400. non amplius annis ante me opinor fuisse. Illi autem finxerunt Graecis Theogoniam, diis cognominibus datis, diuissisque honoribus et artibus inter eos et descriptis eorum formis. Huic igitur si fidem habeamus, religionis Hellenisticae auctores erant primarii Hesiodus et Homerus, et ab eorum inuentione profluxerunt fabulae, quas Graeci primum, deinde Ethnicorum pene omnium vulgus auide amplexi sunt. Sed non is est Herodotus, cui, in re tam vero absimili, contra aliarum historiarum fidem, tuto credas. Vir quidem eleganti ingenio et suauissima compositione memorabilis, sed placendi quam docendi studiosior, innumerisque fabellis, et παραδόξοις scatens; adeo ut quantum ei arrogat aucto-

auctoritatis aevi antiquitas, tantum detrahat hominis ^{a)} vanitas, et in admiranda rerum effusa libido; cui ne in illis assentiamur, quae de Graecorum religionis origine narravit, sequentes rationes vehementer obstant.

1. Quantaecumque apud suos fama et auctoritate Hesiodus et Homerus valuerint, vix tamen suspicari possumus eam tantam fuisse, ut hac permota uniuersa gens aliter de diis et forsitan sanius sentiens, Theologiam ab iis inuentam, et tam portentosis fabulis refertam admittere voluerit. Ille quidem honos et nomen diuinis v^otibus olim attributus est, ut noua quaedam dogmata eos potuisse adiungere facile concedam; sed ut receptam penitus abolere superstitionem, religionemque nouam ex improviso inducere vnus et alter valuerit, vix credibile videtur reputanti, quam difficulter se in mentes hominum praeoccupatas insinuet religio sanissima, etiam si miraculis, validissimo veritatis argumento, muniatur.

2. Si praetendatur, istam fuisse Graecorum ignorantiam, ut ante Hesiodi tempora omni prorsus religione vacui fuerint, nullique extiterint poetae vel sapientes, qui de hac re praecepta tradere potuerint; et historiae auctoritatem, et ipsam rationem huic opinioni repugnantem habemus. Multis procul dubio ante haec tempora saeculis Graecia habitata fuit; cumque ex variis olim conflata sit coloniis, mixtam quandam, ex variis regionibus inuectam ^{y)}, religionem accepit: Ne rem altius repetamus, Danaus ^{z)} qui Argis, Cecrops ^{a)} qui Athenis regnavit, cum ipsi ex Aegypto essent, aliquam

^{x)} Cicero de Legg. 1, 1. Plutarch. de Herod. Malign. Dio Chrysost. Orat. 18. A. Gellius l. 1, 10. Strabo l. 1. et 11. Thucyd. l. 1. Οὐτε
ως λογογράφου etc. ad quod
Scholiastes: Αἰνιττέται τὸν
Ἡρόδοτον.

^{y)} Summi viri, Ioh. Pontæ-
ri; Archiep. iam Cantuar. Ae-
chaeol. Gr. l. 2. c. 1.

^{z)} Pausanias in Corinthiacis.

^{a)} Eusebius Chronico. Pau-
sanias in Arcadiis.

quam certe religionis partem, quae in superstitiosa ista gente inualuerat, secum induxerunt. Dicitur et Phoroneus b) Aegyptius templorum, altarium, sacrificiorum usum Graecis indicasse; ideoque vel deos quosdam tunc temporis apud eos in honore habitos inuenit, vel ipse peregrinos et ignotos inuexit. Testatur etiam et ipse Herodotus (l. 2.), pene omnia deorum nomina ex Aegypto in Graeciam peruenisse; Bacchum vero diu ante Hesiodum Graecis fuisse notum, quippe cuius nomen et cerimonias Melampus interpretatus fuerit.

Quamquam vero idem Historicus contendit (ibid.), poetas illos, qui antiquiores Hesiodo et Homero ferebantur extitisse, posteriores fuisse, ei tamen vel ipsa ratione permotus strenuo repugnarem. Cui enim verisimile videatur; haec poemata tam pulchra et pene divina prima fuisse inter rudes Graecos poeseos tentamina c), cum alioqui omnes artes et scientiae, non vno saltu

b) Clem. Alex. in Protreptico. Arnobius contra gentes l. 6.

c) Vide hac de re sententiam Viri doctrina et ingenio praecellentis Franc. Hare Cisterciensis Episcopi in Prolegg. in Psalmos a se methodo et arte admirabili metrica diuisos; cuius tamen observationes elegantissimas Lectori invidere iniquum esset. Respondendo, hanc ipsam simplicitatem partim in causa fuisse, quod eius inuestigatio quaerentibus non felicius cesserit; qui non satis secum reputantes, antiquissima quaeque esse simplicissima, artesque omnes, quo iniriis propiores essent, eo fuisse rudiores, nec nisi longo temporis pro-

gressu ad *ἀνμὴν* suam perductas, temere nimis crediderunt. Poematia haec, quod sacra essent, nec sine numinis quodam afflatu composita, ideo esse in suo genere perfectissima, omnemque poeseos cultum et ornatum, qui multis post saeculis apud Graecos obtinuit, in his quaeri oportere. — Notandum tamen est, poeseos Hebraeae imperfectionem, istius linguae, vel ipsorum forsan poetarum, genio, aequae ac antiquitati poematum, quae iam supersunt, adscribi posse. Nam inter Iobum, Mosén, Deborah, sacrorum poetarum primos et posteriores illos, Dauidem, Salomonem, caeterosque qui Babylonicam captiuitatem ex-

ceperunt,

salu, sed gradatim lentisque passibus ad culmen soleant peruenire? Rursus igitur idem notandus est Velleius, qui verborum, ut solet, sonitu et antithesi potius, quam ratione et veritate, ductus, vanum hoc Homero confert elogium (l. i. c. 5.): *Neque ante illum, quem ille imitaretur, neque post illum, qui eum imitari posset, inuentus est.* Nam praeter ipsorum poematum perfectionem, quae ea nequaquam prima omnium fuisse satis demonstrat, etiamnum conseruantur antiquorum poetarum nomina, qui de diis et religione scripsisse traduntur. Meminit Pausanias d) Lycii cuiusdam Olenis, qui antiquissimos inter Graecos conscripsit hymnos et in hymno suo in Lucinam dicit Amorem Lucinae filium fuisse; post eum vero Pamphus et Orpheus poetae claruerunt, et ab utroque compositi sunt hymni in Amorem. Fertur etiam eundem Pamphum e) primum in Gratias carmina cecinisse f); eius vero hymnum in Iouem Homerum imitatum esse. Si Ciceroni sit credendum g), Chrysippus Orphei, Musaei, Hesiodi, et Homeri fabellas accommodauit ad ea, quae ipse de diis immortalibus dixerit. Dicitur autem Musaeus h) *Θεογονίαν* composuisse; licet hymnum in Cererem pro vnico Musaei illius prisci scripto certo ac genuino agnoscit i) Pausanias. Ex hoc tamen poemate Homerus et Hesiodus quaedam descripsisse, ac suis intexuisse poematibus narrantur k).

d. 2

De

ceperunt, satis longum tempus intercessit, quo perpoliri, et ad *ἀκμὴν* quandam perduciposset Poetis Hebraea, si modo istiusmodi perfectionis capax fuisset, vel huic rei sacri scriptores operam dedissent; cum tamen iisdem, quibus antiquissima, vitiis et maculis laborent poemata recentiora, nec vllum in iis vestigium

profectus cernatur.

d) In Boeoticis. Herodot. lib. 4.

e) Pausanias in Boeoticis.

f) Philostratus in Heroicis.

g) de Natura Deor. l. i.

h) Diog. Laert. in Prooemio. Harpocration. Suidas in *Μελίτην*.

i) in Messeniis.

k) Clemens Alex. Strom. l. 6.

De Orphæo autem Græcorum religionis auctore celeberrimo, variorum scriptorum testimonia congerere infinitum pene l) esset; a quo, cum patria Thrax esset, ipsum religionis nomen, ut nonnulli existimant m), derivatum est. Dicitur enim cultus diuinus *Θρηονεια*, quasi *Θρακία*, i. e. Thracis hominis inuentum.

g. Plurimæ Græcorum religionis fabulæ ab historia sacra desumptæ sunt; n) quod quidem patet tum ex circumstantiarum factorumque inter se congruentia, tum ex ipsis locorum, personarum, deorumque nominibus ab Hebraea radice deriuatis, paruaque mutatione ad Græcam aurem accommodatis. Sed vehementer errat, si quis existimat, huiusmodi mutationem vnus alteriusue hominis inuentioni et ingenio deberi. Non enim vno aliquo tempore, sed sensim corrupta fuit antiquarum rerum notitia, quæ, cum nullis certis monumentis conseruata fuerit et propagata, per longum, vt solet, traditionis cursum innumeras subiit mutationes, a quolibet narrante ademtis, additis, variatis ad libitum circumstantijs, donec ad istum fere statum religio peruenerat, qualis in Hesiodi Theogonia o) describitur. Haud tamen asseuerauerim tam scrupulosum eum fuisse in omnibus, fidumque religionis suæ interpretem, quin licentia

l) Vide tamen Aristoph. in Ranis, et Euripidem in Rheso.

m) Nonnus *Ευρυ. 1509*. In Stel. 1. Potteri *Archæol. Gr. 2, 1*.

n) Bochartus passim. Clerici Noræ in Hesiod. passim. Stillingfleet *Origines sacrae* l. 3. c. 5.

o) Crm ita Neomeniorum feruæ Hesiodi temporibus inter Ethnicos obtinuerint, nemo nisi paullo morosior ambigere queat,

quin sæculis longe vetustioribus in usu fuerint, cum omnia scaterens idolis, etc. Spencer de Neomen. festis c. 1. sect. 1. Idem de purificationibus verba faciens: Si gentium pene omnium usus antiquitatis indicium habeatur, consentaneum est, ut locutiones illas Hesiodo longe antiquiores fuisse, et ariginem suam a remotissimo mundi senio duxisse, iudicemus. de lustrat. Hebr. c. 3. sect. 2.

tia a veteribus poetis vindicata; nouis quibusdam circumstantiis et splendidis fabellis Poema suum decorauerit. Eius tamen si τὸ ὅλον spectes, ab antiqua eum traditione argumentum desumpsisse, vel hac ratione indutus crediderim, quod has res, ut notas diuque receptas, secure et tranquille narret, nullamque prae se ferat speciem hominis exponentis commenta sua, usque fidem conciliare laborantis.

Ex his omnibus mihi quidem persuasissimum est, longe vetustiores Hesiodo fuisse has de deorum origine fabulisque historias. Illud tamen libens concedo eum forsan copiosissime et accuratissime de hac re scripsisse, primumque πεποικίμεναι ΤΕΛΕΙΑΝ Θεογονίαν Ἑλλήσι.

His iam expeditis quae ad ἔργα καὶ ἡμέρας et Θεογονίαν pertinent, ad aliud iam pergamus Poema, seu Poematis fragmentum, Ἀσπίς Ἡρακλέους nuncupatum, quod an genuinum sit Hesiodi opus, an potius recentioris aevi, summa est inter viros doctos controuersia. Variorum opiniones hic loci memorare superuacaneum esset, cum ea, quae in hanc rem congefuit vir πολυμαθὴς Ἰω. Alb. Fabricius, huic nostrae Editioni integra subiunxerimus; rationes autem, quibus inducili literati quidam viri hoc opus Hesiodo abiudicauerint, paulisper expendere non pigebit, quas si inanes, nulliusque esse ponderis deprehendemus, nihil certe apud me illorum auctoritas valebit, quo minus tam pulchri poematis honorem Hesiodo tribuam. Argumenta, quae ad huius poematis ἀντικείμενον probandam adhibentur, huiusmodi fere sunt.

I. Ἀσπίδος Ἡρακλέους auctor Homeri Clypeum Achilleum imitatus esse videtur, et ab ipso plurima carmina mutuatus; quinimo in quadraginta locis, ut recenset vir quidam p) ἀντικείμενος, istiusmodi utitur

d 3

locutio-

p) Vide librum, Anglico sermone conscriptum, cui titulus: Miscellaneous Obser-

vations on Authors antient et modern.

locutionibus, quales non nisi in hymnis Homero adscriptis inueniuntur, ac proinde necesse est, vt qui Hesiodum Homero coaeuum, vel eo forsan seniore existimant, recentiori alicui poetae hoc opus adiudicent. A similitudine igitur duorum inter se poematum concludis Ἀσπίδος auctorem Homeri clypeum imitatum fuisse? Pulchrum sane argumentum! quod in te pari ratione torqueri potest. Cum enim inter duo scripta notabilis quaedam apparet conuenientia, exinde probabiliter inferri potest, vnum ad alterum respexisse; sed vtrum sit apographum; vtrum archetypum, aliis argumentis iudicandum restat. Aeque igitur iure Hesiodi fautores contendant, Homerum Hesiodi imitatore fuisse, nisi aliae occurrant rationes, quae contrarium possint euincere. Porro argumentum illud, quod ducitur a quadraginta locutionibus, quae ab hymnis Homero adscriptis petita videntur, eadem laborat infirmitate, et maiori quidem, quanto maior est istorum hymnorum nouitatis suspicio. Nam quo longius ab HomERICA aetate hymni recedere creduntur, eo probabilius est in parallelis locis eos ad Ἀσπίδα respexisse, quam ad illos Ἀσπίδα, cuius antiquitas a tanto doctorum numero defenditur.

2. Ecce vero aliam rationem, qua Ἀσπίδος antiquitas oppugnatur. In eo nempe inuenitur allusio ad Centauri nomen, quod in Fornace q), poematio Homero attributo, memoratur:

Ἀσπίς. Ἀμφὶ μέγαν Πετεῖον, ἰδ' ΑΣΒΟΛΟΝ αἰαντήν.
Κάμινος. — Σμάραγόν τε καὶ ΑΣΒΟΛΟΝ.

Vide, quaeso, argumentum. Idem occurrit nomen in Ἀσπίδι et Καμίνῳ; Ergo vnum ad alterum respexit. Idem occurrit nomen in Ἀσπίδι, quod dubiae est antiquitatis, ac in Καμίνῳ, quod procul dubio est recens; ergo Ἀσπίς illud nomen a Καμίνῳ mutuatum est. Talis est

q) Herodot. vit. Homeri.

est Grammaticorum argumentatio; cuius quidem puderet meminisse, nisi instituti ratio requireret, ut Hesiodi nihil a me alienum putarem. Si Ἀσβολος nomen esset ab auctore Καμίνω confectum, valeret argumentum, quod exinde contenderet Ἀσπίδα Καμίνω recentius esse poema. Sed illud non supponitur, nec supponi potest. Nam Ἀσβολος vetustissimum est Centauri, diu, ut videtur, ante Hesiodi tempora celebratum, quem ob impietatem et truculentiam ab Hereule fuisse interfectum, vetus fama *) tulit. Sed haec nihil moror, cum illud ipsum falsissimum sit, quod in hoc argumento supponitur. Vox enim Ἀσβολον in Καμίνω, in omnibus, ut opinor, codicibus legebatur Ἀσβετον seu Ἀσβεσον, donec Homeri editor Barnesius in Ἀσβολον commutauerit, ratus nimirum ea fuisse Centaurorum nomina, quae in isto versu memorantur. Sed in hoc frustra est vir doctus. Verisimilius enim est, ea esse Cycloporum nomina, tum quod fictili arti aduersarii *) praedicentur, tum praecipue quod infra inuocet Poeta z) Chironem omnesque simul Centauros, ideoque in tantillo Poematio sui esset oblitus, si illi etiam sint Centauri, qui in priori versu designantur.

3. Tertia vero obiectio petita est ab illa dissimilitudine, quae inter Ἀσπίδα aliaque Hesiodi opera conspicitur. Abundat quippe, Ἀσπὶς sublimibus figuris et ornamentis poeticis, quae aliena prorsus videntur a graui illo et simplici poeta, qui Ἔργα et Θεογονίαν composuit. In hoc argumento consequentia non valet. Vix enim a stylo auctorem possis dignoscere, nec in re tam incerta existimatori docto tuto confidas, nedum Grammaticorum turbae, qui hoc vtentes criterio, de

d 4

anti-

*) Philostr. in Heroic. Fabricii Bibl. Gr. l. i. c. 2.

z) Ὅς τῇδε τέχνη κακὰ πολλὰ πορίζει.

z) Δεῦρο δὲ Χείρων ἀγέτω πολέας Κενταύρας, Οἳ δ' Ἡρακλείης Χείρας Φύγον, οἳ τ' ἀπόλοντο.

antiquorum scriptis superbum ferunt iudicium; prorsus ignorantes, in eodem auctore stylos maxime diuerfos inueniri. Primo enim, ab aetate auctoris scribendi ratio variatur. Quod enim in Hortensio iam seniore, et de solita industria aliquid remittente, animaduertit Cicero (de claris Oratt.): *sui dissimilior videbatur fieri quotidie*; id fere in omnibus quodammodo, maxime in poetis, qui scribentes senescunt, conspicitur. Ac re illud et vehemens hebescit, venustum et politum deflorescit, vestitu splendido oratio spoliatur, et omnino ut Graecorum notat Criticorum princeps v), ἡ ἀπακμὴ τῆς πάθης ἐν τοῖς μεγάλοις συγγραφεῦσι καὶ ποιηταῖς εἰς ἥθους ἐκλύεται. Non inutile est illud Horatii (Epist. I, I.) praeceptum, *Solue senescentem*, etc. et ille ipse, quamuis in omni genere excellens, aetsum tamen ingenii deferbuisset, et ad aliquid *sermoni propius* inclinasse expertus est:

Nunc itaque et versus et caetera ludicra pono

Quod verum atque decens curo, et rogo et omnis in hoc sum.

Maxime vero in ipso Homero ista, de qua loquimur, ingenii declinatio conspicitur. Δείκνυσι διὰ τῆς Ὀδυσσεΐας, ὅτι μεγάλης φύσεως, ὑποφερομένης ἤδη ἰδίων ἐστὶν ἐν γῆρα τὸ Φιλόμυθον. — — Ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς αἰτίας, αἶμαι, τῆς μὲν Ἰλιάδος γεραφομένης ἐν ἀκμῇ πνεύματος, ἄλλον τὸ σωματίον δραματικὸν ὑπεξήσατο καὶ ἐναγώνιον τῆς δὲ Ὀδυσσεΐας τὸ πλέον διηγηματικὸν, ὅπερ ἰδίων γήρως x). Quid igitur? si dicam Ἀσπίδα figuris et ornamentis abundantem, in iuuentute sua, alia quae restant poemata, inclinata iam aetate Hesiodum composuisse; eumne deinceps ob styli diuersitatem Poetae nostro abiudices?

Secundo,

v) Longinus περὶ ὕψους x) Longinus ibid. cap. 8.

Secundo, ob varietatem argumenti scribendi ratio variatur. Eundemne requiris in Bucolicis et Georgicis feruorem et impetum; qui in Virgilio Aeneide conspiciatur? Eademne figuras in nauium catalogo, vel cum in curruum certamen Diomedes descenderet ac cum *Δαῖς οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀνάρματος πῦρ Ἀστὴρ ὀπωρινὸν ἐναλίγκιον γ*)? Eadem inter scutum Herculis et alia Hesiodi poemata ratio est. *Ἔργα καὶ Ἡμίθεα* poema est didacticum, virtutis et agriculturae praeceptis constans, subiectorum sane quae non admittunt, procul dubio non postulant, vel sensuum altitudinem, vel dictionis splendorem. Maxima pars *Θεογονίας* est *δηγματική*, et in nominibus occupata, quae quidem, si tam apte inter se Poeta composuerit, ut nihil asperum, vel auriculis delicatis ingratum occurrat, omne punctum tulisse existimatori candido videbitur. In hoc tamen poemate, cum ad res quasdam nitoris et sublimitatis capaces digreditur, istis utitur figuris et ornamentis, quae satis demonstrant, non ei ad haec ingenium, sed subiectum idoneum plerumque defuisse. Descriptio praelii inter deos et Titanas, ac postea Iouis cum Typhoeo pugnae, omnibus orationis ornamentis abundat, nec quidquam *ποιητικώτερον* in Scuto legitur; cuius tamen argumentum istiusmodi est, ut omnes poetae vires et vniuersum impetum facile patiat. Male igitur *figurarum vi et ornamentorum abundantia* scuti *νόθευα* arguitur.

Restat, iam, ut de aetate Hesiodi pauca dicamus; pauca quidem; nam paucissimae occurrunt notae, quae curiosum in hac re inuestigatorem possunt dirigere. Periculosa plenum opus aleae! in quo iterum iterumque monendus est lector, ut rationibus verisimilibus contentus sit, nec ultra probabilitatis fines velit euagari: Argumenta, quae huius rei illustrandae inseruiant, du-

plicia fere sunt, veterum testimonia et rationes Astromicae.

Veterum testimoniis vltra probabilitatem nihil fas est tribuere. Nam et ipsi veteres respectu Hesiodi pro recentioribus sunt habendi, et praeterea, quod maxime auctoritatem eorum leuat, inter se discordes sunt. Duobus igitur omnino vtemur testimoniis, quibus tamen tutius credendum est, quia et antiquissima sunt omnium, quae iam supersunt, et inter se consentiunt; tali quidem concordia, qualem de re tam remota expectare fas est, in qua scilicet non nisi paucorum annorum differentia occurrit. Herodotus post Hesiodum et Homerum scriptorum prosaice antiquissimus testatur eos 400. fere annis aetatem suam praecessisse (l. 2. c. 53.) Vixit autem Herodotus quo tempore Xerxes copias in Graeciam duxit, annis ante Christum 480. ideoque floruit Hesiodus annis ante Christum fere 900. Quantum Herodoti auctoritatitribuendum sit, superius dixi. Illud interea animaduertendum est, quod, si quis in eo sit error, longe probabilius est peccasse eum, recentiorum, quam par erat, Hesiodo aetatem tribuendo, quam assignando nimis vetustam. Nam praeter illam phrasin τετρακοσίοισι ἔτησι δολέω μὲν πρεσβυτέρως γενέσθαι, καὶ ὅτι ΠΛΕΘΥΣΙ, quae quodammodo innuit, eum a vulgari de hac re opinione discedere, animaduertendum est, hanc ipsam opinionum diuersitatem antiquitatem rei arguere. Ad hanc rem facit, quod sibi ipsi parum constet Herodotus, a suo quandoque longius remouens saeculum Hesiodeum. Nam in vita illa Homerica ponit Homerum, ideoque Hesiodum, ante Xerxis expeditionem annis 622, i. e. annis ante Christum 1042. Cuius quidem memini, non vt suspecti istius libelli auctoritatem historiae Herodoteae testimonio opponerem; sed vt monerem, si quae sit in praedicta Epocha erroris suspicio, in eo verti controuersiam, an non multo antiquior

tiquior habendus sit Hesiodus, nequaquam an recentior habendus sit.

Haec etiam confirmatur supputatio ex Chronici Marmoris testimonio. In illo enim sic scriptum legimus: αφ' ἧς Ἡσίοδος ἐφάνη ἔτη $\Pi^1 H \square \triangle \triangle \dots$ βασιλεύοντος Ἀθηῶν . . . Literarum quidem numerallium vltima, nomenque Archontis interierunt. Illam autem lacunam bene suppleri numerali litera τῷ Δ, hanc vero τῷ Μεγακλῆς, ex iis, quae de hac re notarunt doctissimi Marmorum Editores ^{z)} abunde constat. Vixit Auctor Marmoris, vt ex plurimis in ipso Marmore notis constat, annis fere ante Christum 260, quibus adiectus numerus supra dictus 680. numerum efficit 940. illo autem tempore Athenis Megacles regnavit; eodem igitur floruit Hesiodus.

Haecenus historiae fidem secuti sumus; iam vero dispiciamus, quid luminis huic rei illustrandae praebeat Astronomia. Cecinit Hesiodus Arcturi exortum ἀκρόνοχον, confecta bruma, sexaginta post dies accidisse (Eg. 564.):

Εὐτ' ἂν ἐξήκοντα μετὰ τροπᾶς ἡέλιοιο
Χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμᾶτα, δὴ ῥα τότε αἶσῃ
Ἀρκτῶρος προλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ὀκεανοῖο
Πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεται ἀκροκύνεφατος.

ex quibus verbis aetatem nostri Poetae, calculi Astronomici ope, intra septuaginta plus minus annos posse constitui Scaliger ^{a)} et Vossius ^{b)} sunt arbitrati.

Vellem equidem huc vsque rationum Astronomicarum ope prodire liceret; nam certiore calculo opus non esset in negotio a nostris temporibus tam remoto, et exigui momenti. Sed frustra huiusmodi ἀκρίβειαν spera-

^{z)} Vide Seldeni et Prideauxii Comment. in Marm. Oxon.

1255. p. 72. edit. Amstel. 1658.

^{a)} Animadu. ad Euseb. No.

^{b)} de Graecis Poetis cap. 2. sect. ult. p. II.

speramus; postulat enim τὴν Ἐπιτολὴν Arcturi rite et accurate definitam fuisse Hesiodi temporibus, et regionem cognitam; deinde nihil ambigui inesse verbis Poetae.

Sed τὴν ἐπιτολὴν ἀκρονύχην Arcturi rite et exacte definitam fuisse ne credamus, vetat quidem rudis antiquorum Astronomia, quam nianis imperfectam multa post Hesiodum saecula mansisse adeo demonstrat, inter alia Eudoxi Sphaera c) vt merito dubitari possit, an tempus reuera interiectum brumae et exortui stellae cognitum fuerit, nec ne; Hesiodo, aut Astronomis, quorum ille usus est obseruatis. Quis enim pro certa affirmauerit eo usque processisse antiquos in Astronomica scientia vt verus τῶν τροπῶν dies statuere possent? Prima omnium istiusmodi obseruationum, quas veteres litteris tradidere, ea est solstitii ab Euctemone et Metone obseruati d): cui tamen neque Ptolemaeus, nec eo antiquior Hipparchus ausus est confidere; Petauius e) autem eam de errore vnus circiter diei arguit. Quid igitur miri est, si ab Hesiodo, aliquoue eiusdem saeculi Astronomo minora speremus, quam ab Euctemone et Metone, quorum nomina inter cultores Astronomiae multum celebrantur? Nec in hac re antiquorum laudibus detrectare cupio. Sol cursum suum tardissime flectit; et conuersionem ita aliquando inter duas meridies euenire oportet, vt Astronomo minus perito vix ac ne vix quidem constaret, vtrum huic illine diei esset accensenda. Sed de imperitia veterum in constituendis ταῖς τροπαῖς solis audiamus Attalum et ipsum Eudoxum. Hic f) dicit in Ἑνόπτῳ suo: φαίνεται δὲ διαφθερὰν τῶν κατὰ τροπὰς τόπων καὶ ὁ ἥλιος ποιέμενος ille affirmat g) τὸν ἥλιον τὰς τροπὰς

c) apud Aratum, et Hipparchi commentarium in Arati poemata.

d) Ptolemaei magnum opus l. 3. c. 2.

e) Auctarium operis de doctis.

temp. l. 6. c. 10. p. 247. edit. Paris. 1630.

f) Hipparch. Φαινόμεν. l. 1. c. 21. p. 198.

g) Coma Berenices v. 94.

τροπῆς μὴ αἰεὶ ἐπὶ τῷ αὐτῷ πύλῃ ποιῆσθαι ἀλλὰ ποτὶ
μὲν νοτιώτερον, ποτὶ δὲ βορειότερον.

Neque id solum nobis facessit negotium. Apparens
stellae ortus, modo ut eum in animo habuerit Poeta,
fit eo tempore, quo solis centrum sub Horizonte de-
pressum est certo graduum numero *b)* pro magnitudinis
stellae ratione definito, ipsum Horizontem occupante
stella. Quanquam vero stella reuera esset isto tempore
Astronomis conspicua; utrum tamen tunc temporis,
nec solaribus radiis magis expedita, viro Astronomiae
imperito observari posset, haud iniuria dubitatur. Ru-
sticus enim expectaverit stellam non modo sub visum
cadere, sed etiam toto splendore cornescere. Hic autem
splendor maiorem forte depressionis arcum postulabit;
et unusquisque gradus depressionis, ad arcum definitum
accedens, apparentem exortum stellae ἀφρόνυχον acce-
lerat, et ἑών moratur, vno ad minimum, pluribus
nonnunquam diebus, pro ratione situs, quem signifer
habet ad Horizontem. Huic etiam splendori quando-
que obstant longiora crepuscula et lucidiora *i)*, quae ex
aeris statu, ardore solis, halitibusque terrae perpetuo
mutantur, et aliquando ἀτμώδης quidam aer *k)* Hori-
zonti incumbens, per quem maiores etiam stellae tra-
lucere non possunt, nisi gradibus aliquot supra Finito-
rem extiterint; unde inter alias causas, scriptorum illa
varietas in designando stellarum ortu occasuque a qui-
busdam iure petitur *l)*. Porro haud satis constat Arcturi
exortum ab Hesiodo memoratum ipsius Poetae tempo-
ribus, et in Ascræo agro fuisse observatum. Plinium,
Columellam, aliosque scriptores reperimus docentes
astrorum stellarumque ortus et occasus ex praeceptis et para-

b) Anstetium operis dedocir.
temp. l. i. c. 14. p. 45. et
Riccioli Almagest. novum T.
l. l. 6. c. 20. sect. 15. p. 464.

i) ibid. T. l. l. i. c. 31.
p. 48.

k l) Petavii Anstetium etc.
l. 2. c. 8. p. 99. B.

parapegmatibus antecedentium Astronomorum *m)*, qui diuersis sane temporibus, et in variis mundi plagis astrorum coelique motus notarunt; quod si, vt par est, Hesiodus itidem fecisse credatur, exinde nihil de eius aetate constabit. Nam saeculi mutatio aliquod discriminis, et varietas regionis, qua fit observatio, insigne discrimen temporis exortui inducet; et Arcturus *αρκτοῦρος* citius seriusque post brumam orietur pro ratione saeculi magis minusue remoti, et loci magis minusue septentrionalis. Hoc sane discrimen ex mutatione saeculi oriundum antiqui vsque ad Hipparchi tempora ignorabant; neque illud alterum regioni debitum magis caluisse videntur Poetae; et fere omnes rei rusticae scriptores libris suis infarcientes ortus et occasus vndique excerptos, et perplexe et obscure, ne specie quidem aliquando memorata, designatos *n)*. Igitur necesse est, vt istiusmodi observationes plerumque sint incertae, nec saepe Chronologiae inseruire queant.

Denique numerum, quem Poeta statuerat, sexaginta dierum a bruma ad Arcturi exortum, eundem multi alii scriptores *o)* et tandem Plinius *p)* posuerunt. Sed vtri horum, Plinio an Hesiodo, fides est adhibenda? Alterum certe de suo tempore locoque cogitantem suus fefellit animus, et fortasse vtrumque. Plinius quidem scientia ac eruditione prae lucebat Poetae, sed poeta antiquior, ideoque, ni fallor, testis fide dignior est huius exortus Arcturi; nam hic alteri, non vero alter huic, auctor eius rei esse potuit. Quoniam tamen vtrique potuerunt ex aliis suum de hac re testimonium mutuo sumfisse, adhuc incertum erit, quo saeculo, quaque regione

m) Eiusdem Operis l. 2. c. 8.
p. 89. B. et D.

n) Miscell. Obseruatt. pro
Nouemb. et Decemb. 1733.
edit. Amstel. T. III. p. 358.

o) Nat. Hist. l. 11. c. 16.

p p) Plinii Nat. Hist. l. 2. c. 77.
A. Gellii N. A. l. 3. c. 2. Macro-
b. Saturn. l. 1. c. 3.

ne observatus fuerit ille exortus, quem noster poeta nos docuit. Et haec fere sunt, quae in genere dicenda de incertis antiquorum praeceptis ad ortus occasusque stellarum attinentibus occurrunt.

Iam restant consideranda Poetae verba, in quibus aliquid ambigui nobis suspicari licet. Concesso enim, quod dies brumae rite definitus et Arcturi exortus aetate Hesiodi et Ascræ fuerit observatus, quis tamen statuere possit, diemne illum intra tempus a bruma ad Arcturi exortum, an extra esse numerandum? Antiquis utraque computandi methodus erat usitata; sed utram Hesiodus usurpavit, in promptu non est dicere. Praeterea Graeci *p*) civilem diem ab occasu solis inchoabant; et exortus siderum ἀκρόνυχος, siue ipso occasu momento, seu post occasum solis factus; sub initio diei civilis eveniebat. Erit igitur incertum, an ille quoque dies numero inclusus fuerit nec ne; et minime constabit an Hesiodus voluerit Arcturi exortum posuisse quinquagesima nona an sexagesima post brumam vespera, an sexagesima prima. Id vero notandum est, singulos dies numero additos Poetae aetatem ad nos propius admodum septuaginta duobus circiter annis. Aliam etiam litteram docti moverunt. Duplex est ἀκρόνυχος ortus *q*); alter quo tempore sol infra Horizontem occidentalem eo usque nec amplius processit, ut stella in orientali Horizontis parte conspiciatur; qui ortus ἀκρόνυχος et apparens; seu ἐσπερία ἐπιτολή φαινόμενη vocatur: alter est, cum sol versatur in occidentali Horizonte eodem temporis articulo, quo stella est in orientali, et ἐσπερία ἐπιτολή ἀληθινή vocatur, siue ortus ἀκρόνυχος verus; qui quidem observari non potest, sole tunc temporis oculis Astronomi surripiente, et radiis suis abscondente stellam. Neutonus *r*) (praeceuntibus Longomontano et

q) Gemini Εἰσαγωγή apud
Petavii Vranologiam c. II.

r) Chronol. p. 95.

et Keplero, si Ricciolo s) fides est) arbitratur. posterior-
rem ortum esse designatum, quem necesse est apparente
serius euenire duodecim ad minimum diebus, et non-
nunquam pluribus, respectu habito ad τὸ ἔγκλημα. Sed
hunc sensum prorsus respuunt verba Poetae: nam vox
παμφαίνων manifeste indicat τὴν ἐπιτολὴν φαινομένην, et
minime congruit vero ortui, quem Geminus 1) ἀθρώρη-
τον vocat. Neque mehercle, qui compos esset sanae
mentis, id indicium tempestatis daret agricolis, quod
oculis eorum non occurreret, et ex calculo astronomi-
co esset deducendum. Sed alia insunt verbis difficilia;
nam ἀκρονύχω et apparente ortu posito, stella in Hori-
zonte orientali tum vltima vice conspicitur, neque ibi
amplius ante heliacum eius ortum apparebit. Quonam
igitur sensu dicitur Arcturus πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλ-
λεισθαι, cum reuera hic ortus sit vltima ἐπιτολὴ φαινο-
μένη, vltimaque ἀνατολὴ ἐκφανής? si dixeris haec ver-
ba, πρῶτον παμφαίνων seiungi debere a τῷ ἐπιτέλλεσθαι,
et ad praecedentia, προλιπὼν ἰσθὺν ῥόον Ὠκεανοῖο, refer-
ri, vt stellam iam emersam ex Oceano denotent et in
Horizonte conspicuam; si ita, inquam, exposueris lo-
cum, redundat oratio, eo ipso stellae situ clare et aper-
te a τῷ ἐπιτέλλεσθαι expresso. Sin verba, πρῶτον παμ-
φαίνων, volueris a se inuicem distingui, et seorsim ad
τὸ ἀκρονέφαιος referri; sensus, fateor, commodus ex-
inde elicietur: quoniam enim duplex est ἀκρονέφαιος
seu ἀκρονύχος ortus, quorum prior est φαινόμενος, po-
sterior ἀθρώρητος; quidni videatur Hesiodus dixisse,
quod Arcturus ἐπιτέλλεται ἀκρονέφαιος, πρῶτον, παμ-
φαίνων; qui in vero ortu ἀκρονύχω diceretur ἐπιτέλ-
λεισθαι ἀκρονέφαιος, ἔσχατον, ἀθρώρητος? Displicet
tamen haec loci interpretatio, vtpote omnino subtilior,
quam quae a vetere Poeta et rustico forsan viro expe-
ctari possit.

Alia

s) Almagestum nouum T. I.
lib. 6. cap. 20. sect. 13. p. 463.

1) Cap. 11. p. 45. E.

Alia tandem, et ni fallor, vera, loci interpretatio occurrit, quam vox *παμφαίνων* omnino tuetur. Ea Latine sonat, *totus collucens*, ideoque non conuenit vni cuius stellae, sed constellationi. Prior enim nullum habens sensibilem diametrum vel tota est *Φαινομένη*, vel tota *ἀθιώρητος* posterior vero per plures noctes diuersis suis partibus exorians, magis magisque sub visum *ἀκρόνυχος* cadit. Huic autem distinctioni quam maxime fauet locutio veterum Astronomorum, qui de stella *ν*) nude dicunt, *ἐπιτέλλει*, *δύνει* etc. sed de astro *χ*) *ἀρχεται ἐπιτέλλειν*, *λήγει ἐπιτέλλειν*, *μέσος ἐπιτέλλει*, *ὅλος ἐπιτέλλει* etc. additis nonnunquam vocibus *γ*) *Φανερός*, *ἐκ-Φανής*. Itaque videtur τὸ *παμφαίνων ἐπιτέλλεται* idem significare ac τὸ *ὅλος ἐπιτέλλει Φανερός*; et Arcturum pro signo Bootae Poëta vsurpauerit: quod neque nouum nec improbandum est. Nam idem fecere Catullus Calimachi interpret *α*), Plautus *β*), Virgilius *β*), Vitruvius,

ν) Gemini Εἰσαγ. c. 16. p. 65. B. ἐν δὲ τῇ ιη' — Δοσιθεῶ προτρυγητῇ ἀκρόνυχος ἐπιτέλλει. C. ἐν δὲ τῇ ιη' ἡμέρᾳ — ἐπιτέλλει δὲ καὶ Ἀρκτῶρος. D. ἐν δὲ τῇ κδ' ἡμέρᾳ Καλίππῳ σάχυς ἐπιτέλλει. p. 67. C. ἐν δὲ τῇ κγ' Εὐδόξῳ αἶξ ἑῷα δύνει. p. 69. E. ἐν δὲ τῇ λβ' Εὐκτῆμονι Ἀρκτῶρος ἑῷος δύνει. Ptolemaei Φάσεις ἀπλανῶν apud Petau. Vranol. p. 71. A. γ' ὁ ἐπὶ τῆς ἑρᾶς τῷ Λέοντος ἐπιτέλλει. Aetii Amideni Serm. III. ibid. 422. Columella Edit. Parif. l. II, c. 2. p. 340.
α) Gemini Εἰσαγ. c. 16. p. 64. et passim. Columella l. II, c. 2. p. 340.

γ) Gemini Εἰσαγ. c. 16. p. 65. atque alias passim.
χ) Coma Beren. v. 94.
α) Rudent. Prol. v. 70. „Namque Arcturus *signum* omnium sum acerrimum.“ etc.
β) Georg. l. I. v. 204. „Arcturi *sidera* nobis Hoedorum, que dies seruandi“. vbi Seruius quidem Arcturum stellam esse explicat, sed male, ni fallor: quia τὸ *sidera* idem ac *signum* valet; imo ipse Seruius ad v. 68. nos ita submonuit: „Arcturus enim pluuiarum ac tempestatum fidus est. Arcturus autem idem Artofylax — „idem Bootes etc“

vius c), Columella d), Plinius e), Iulius Firmicus f), et Auctor g) (quisquis ille fuerit b) siue Bassus seu ipse Germanicus), commentariorum in Arati Phaenomena a Germanico conuersa. Nec ipse Hesiodus, optimus sui interpres, praetereundus est. Nam v. 611. Arcturum oriri nos docuit quo tempore Orion et Sirius in medium coelum venerint: nec multo aliter exortum Bootae descripsit Hipparchus: *μεισραῦσι δὲ τῶν ἄλλων ἄστρων, ἀρχομένῃ μὲν ἀνατέλλειν τῷ βοώτῃ, ὅτε ἀριστερὸς ὤμος τῷ Ὠρίωνος, καὶ ὁ ἀριστερὸς πᾶς, ὡς ἡμιπῆχιον προηγμένους τῷ μεσημβρινῷ. λήγοντος δὲ αὐτῷ, μεσρανεῖ τῷ Κυνὸς ὁ ἐπὶ τῶν ἰσχύων λαμπρός. ἀνατέλλει δὲ ὁλος ὁ βοώτης ἐν ὥραις ἰσημεριναῖς δυσὶν ὡς ἔγγιστα.* Nam Hesiodi aetate, quo tempore exoriebatur clarissima stella Arcturi, Meridianum iam pridem transierat Orion, nec dum ad eum Sirius peruenerat: sed oriente toto Boote, duabus circiter horis Orion et Sirius Meridianum transcurrerant circulum. Quare vt Hesiodus sibi constet, congruum est arbitrari, Arcturum loco prae-

mani-

c) L. 9. c. 6. „Item alia „contra est stella media genitorum Custodis Arcti, qui „Arcturus dicitur“. Hanc lectionem probat Philander; sed Cl. Perraultius suspicatur legendum esse *Arctophylax*: perpenso quidem loco mallet legere, *quae dicitur*, etc.

d) l. 11. c. 2. p. 341. „VII. Kal. Septembris Vindemiator exoritur mane, et Arcturus incipit occidere.“

e) Nat. Hist. l. 18. c. 28. „VIII. Idus Aug. Arcturus medius occidit.“ c. 31. „V. Idus Septembris Caesari capella oritur vesperi. Arcturus vero medius pridie Idus vehementif-

simo significato terra marique per dies quinque.“

f) l. 8. c. 14. „in quinta parte sagittarii oritur Arcturus. Hoc signo oriente, etc.“

g) sect. 10. p. 109. edit. Par. „Bootes qui et Arcturus, fertur esse Custos Plaustrum, etc.“ p. 145. VIII. Idus Aug. Arcturus medius occidit — Arcturus vero pridie Idus Septemb. imbres vehementissimos significat, terra marique. Ratio eius haec traditur, si Delphino occidente imbres fuerint, non defuturi sunt per Arcturum, eius signi ortum seruat.

b) Vossius de Hist. Lat. 1, 22. p. 104.

manibus nostris, vel proprie, vel saltem per synecdochen, poni pro tota constellatione Bootae. Atque ita forte intellexerunt Poetam Moschopulus i) et Proclus k), qui Arcturum ὁμοταγῇ et συνανατέλλοντα virginis constellationi fecerunt: id quod neque proprie stellae, nec ei aequae ac signa competit; et ab Hipparcho l) Bootae tribuitur. Proclus, fateor, quidem subiungit: ἀρκτῦρος δὲ ὁ τῷ ἀρκτοφύλακῃ (potius ἀρκτοφύλακος) ἀστῆρ, ὁ μεταξὺ τῶν σκελῶν αὐτῷ ἀνατέλλων. ὁ δὲ αὐτὸς ἀρκτοφύλαξ καλεῖται, καὶ βοώτης: sed mihi videtur vel τὸ ὅτως, vel τὸ Ἀρκτῦρος excidisse post τὸ Ἀρκτοφύλαξ; quia stella Arcturi nusquam, quod scio, Arctophylax vel Bootes vocatur, sed e contra sub Arcturi nomine ipse Arctophylax saepius occurrit.

His omnibus, quae iam dicta sunt opponat aliquis, quod Poeta, si Booten in animo habuisset, non ἀστῆρ Ἀρκτῦρος dixisset, sed ἄστρον Ἀρκτῦρος, seu potius ἄστρον Ἀρκτοφύλαξ, quod omnem dubitandi praecidisset ansam. Nam Astronomi m) distinguunt inter τὸ ἀστῆρ et τὸ ἄστρον, huic constellationis, illi vero stellae simplicis notionem attribuentes: et Homerus de stella loquens τῷ ἀστῆρ vna cum verbo παμφαίνειν vititur (Iliad. E, 5); ubi Eustathius (in Comment. p. 514.) ὁ μὲν ἀστῆρ, inquit, ἐν σώματι ἐστὶ τὸ δὲ ἄστρον ὡς περιεικτικόν. ἄστρον γὰρ ἐκ πολλῶν ἀστέρων συγκείμενον ἀστροθέτημα μιᾷ φαντασίᾳ ὅψεως ὑποπίπτων, μετὰ τινος μυθολογίας ἀποδιδόμενον ὡς ἐν τοῖς ἀράτε φάινεται. καὶ ὅτω μὲν κατὰ τῆς παλαιᾶς. οἱ δὲ ὑπερὸν συνέχειν τὰς λέξεις, ὡς εἶναι παρ' αὐτοῖς ταυτὸν ἄστρον καὶ ἀστῆρα. Sed videant docti, an non hic loci dormitet bonus Eustathius: distinctionem quidem agnosco; tamen dubito, an illa vetustissimis scriptoribus fuerit cognita. Apud Homerum et Hesiodum ne-

c 2

que

i k) Comment. in Hesiodum.

m) Achilles Tatius Εἰσαγ. c. 14.

l) l. 2, c. 18. p. 229.

que τὸ ἄστρον in singulari, neque τὸ ἀστέρης in Plurali numero occurrunt: ideoque res eiusdem speciei, diuersi tamen numeri mihi designare videntur. Quod constellationes ἄστρα vocantur, et proprie sane, quia ex pluribus constant stellis, id patet; sed an vna aliqua constellatio, quippe quae quodammodo ἐν σώμα est, a τῷ ἀστῆρ designari potest, nec ne, res haud ita certa est, Callimachus tamen in eo sensu vsurpauit vocem, cum dixit, πρὶν ἀστὲρ τῷ Βερενίκης, fatente ipso Achille Tat. (Εισαγ. c. 14. p. 134. D.), distinctionis istius vocum fautore maximo; et si τὸν ἀστὲρα ὀπωρινὸν Homeri eodem modo interpretatus fuero, neque mihi deerit auditor, nec argumenta. Nam Ricciolus ⁿ⁾ affirmat, quod Canis maior est Homero l. c. Iliadis ἀστῆρ ὀπωρινός, *astrum subautumnale, seu aetatem finiens*: et ipse Homerus interpretationi fauet, canens:

ἀρίζηλοι δὲ οἱ αὐγάι

φαίνονται πολλοῖσι μετ' ἈΣΤΡΑΣΙ νυκτὸς ἀμολγῶ

"Ὅν τε ΚΥΝ' Ὠρίωνος ἐπὶ κλησὶν καλέουσι

Λαμπρότατος μὲν ὄγ' ἐστὶ, κακὸν δὲ τε ΣΗΜΑ τέτυκται

vbi illam μυθολογίαν quam Eustathius (in Iliad. E, 5.) astris propriam esse iudicat cum vocibus, ἀστράσι, κύν' Ὠρίωνος, et σῆμα coniunctam videmus. Ipsa quidem stella Sirii Canis aliquando vocatur ex sententia Hygini ^{o)} et Bassi ^{p)}, sed nunquam σῆμα, vel *signum*: quapropter de signo potius quam de stella Poeta est accipiendus. Si tamen hoc displicet propterea, quod comparatio inter Diomedem et Sirius instituta melius competit similitudini Achillis et Solis, quam Homerum in animo habuisse Eustathius innuit, dicendum est Poetam vtramque notionem et stellae et constellationis, quae communi

ⁿ⁾ Almag. Nou. T. I. l. 6. c. 5. sect. 5. p. 408.

^{o)} de signis coeli l. 3. c. 34.

^{p)} Comment. in Germanici Phaenomena c. 32. sub fine.

communi nomine Canis vocantur, commiscuisse, quod idem fecit Plautus de Arcturo, Prologo in Rudentem:

*Ita sum, ut videtis; splendens stella candida,
Signum, quod semper tempore exoritur suo,
Hic atque in coelo: nomen Arcturo est mihi.*

Quidquid vero de Homero statuatur, Hesiodus aliam, quam quae data est, interpretationem non facile admit-
tet; de qua re iam satis superque.

Perpensis igitur verbis Poetae calculum aggrediamur, et exinde sententias propositas examinemus. Vetus ortum ἀρκούρου stellae Arcturi statuerunt Ricciolus ^{q)} et Neutonus ^{r)} accidisse, prior Athenis anno ante Christum 953., posterior anno ante Christum 870. nulla loci mentione facta. Riccioli calculum nihil minor, quippe qui mendis scatet. Sed Polo boreo ad gr. 41° 30' eleuato, ad quod ἑγκλιμα mundi Eudoxi sphaera ^{s)} constituitur; et angulo Eclipticae et Aequinoctialis, cum Cl. Nostrate Halleio, constituto gr. 23° 29' (quem tamen angulum eundem semper fuisse nonnulli forsitan negabunt) his, inquam, positis, anno ante Christum 942. longitudinem solis, vere et ἀρκούρου oriente Arcturo, comperio fuisse gr. 329° 16'. 59". et meridie diei 27. Febr. fuit fere gr. 329° 17'. Londini. Bruma autem prioris anni, trigesimo die Decemb. mane ante lucem eueniebat; ideoque exortus Arcturi ἀρκούρου verus fuit vespera seu initio diei 28 Febr. i. e. post sexaginta dies a bruma numeratos. Sed minor Ascræ latitudo, et annus a Neutono memoratus serierem exortum requirunt. Latitudinem Ascræ constituo esse gr. 38° 30'. quia Clar. M. D. Iac. Iurin ^{z)} recentissimas obseruationes secutus, Athenas posuit in gr. 38° 15'. Anno autem ante Christum 870. exoriebatur

e 3

Arcturus

q) Almagest. Nou. T. I. l. 6.
c. 20. sect. 13. p. 463.

s) Hipparchus apud Petau.
Vranol. l. I. c. 5. p. 178. E.

r) Chron. p. 95.

z) Append. ad Varenii
Geogr. c. 31. prop. 7. p. 41.

Arcturus vere et ἀκρόνυχος Ascræ, sole quartum gradum Piscium ingrediente, vespera seu initio 3. diei Martii: bruma autem conficiebatur anno priore, tempore postmeridiano diei 29. Decemb., igiturque ἀκρόνυχος exortus Arcturi in agro Ascræo eueniebat vespera post brumam confectam sexagesima quarta, seu die sexagesimo quinto, connumeratis vtrisque extremis. Quid igitur sibi voluit Neutonus, qui Arcturi exortum ἀκρόνυχον et verum ex sententia Poetae hoc anno euenisse nos docuit v)? Num falsus fuit (absit inuidia verbo) clarissimus ille vir, cuius nomini honos semper est habendus? an diuersa methodo iniuit calculum, pro regione ad Boream magis accedente, computatis sexaginta diebus a medio brumae tempore, et exclusis numero extremis? De hac re, tacente ipso Auctore, nihil certi, quod dicam, inuenio.

Alter iam restat examinandus ἀκρόνυχος stellæ ortus Clerico (Not. ad Hes. Εγγ. 569.) probatus. Hic ortus apparens eueniebat Ascræ anno ante Christum 870, sub initio 18. diei Febr. sole occupante 21um gradum Aquarii, et ad 12. gr. sub Horizontem depresso; i. e. post quinquaginta dies integros a bruma ad exortum numeratos. Hoc tempus Hesiodi verbis minime conueniet, nisi nobis suspicari liceret Poetam scripsisse, εὐτ' ἂν πεντήκοντα, quod Grammatici posteriores cum Φαινόμενοις sui temporis, vel aliorum obseruatis, discordare inuenientes id in, εὐτ' ἂν δ' ἑξήκοντα commutauerint; cuiusmodi emendationes Attalus x) testatur se in Arati poemate fecisse. Sed hac coniectura repudiata, quippe quæ nullo nitatur fundamento, hic loci obiter subiungere libet, quod Eudoxus et Democritus eadem, quæ Hesiodus, de Arcturi exortu, Hirundinis aduentu, et occultatione Vergiliarum notarunt. Nam
Hesiodus

v) Chronol. p. 95.

x) Hipparch. Φαινομ. l. I. c. 4. p. 178.

Hesiodus cum Arcturi exortu hirundinem venisse affirmat; Eudoxus autem, teste Gemino γ), ait die 60. a bruma vtrisque inclusis extremis, Ἀρκτῦρος ἀκρόνυχος ἐπιτέλλει, καὶ ὕετος γίνεται, καὶ χελιδὼν φαίνεται. Hesiodus autem docuit Vergilias sub initio veris fuisse occultas quadraginta circiter dies: et Democritus 2) die 13. post aequinoctium vernum, πλειάδες κρύπτονται ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι, καὶ ἀφανεῖς γίνονται νύκτας μ'. Vnde haec essent cognita Democrito et Eudoxo, disceptandum aliis relinquo; ab iis certe non mutuo sumsit Poeta, neque in his locis Hesiodi interpolatio lectori emunctissimae naris vnquam suboluit.

Iam ultimam sententiam expendamus, quae Booten sub Arcturi nomine intelligendum proposuit. Cum Marmore Arundeliano ponamus Hesiodum floruisse anno ante Christum 944. seu potius, calculi gratia, anno 942. quia idem est annus ratione bissextilis ac 870. Stella ultimum exoriens in constellatione Bootae ponitur ab Hipparcho a) et Ptolemaeo b) in pede dextro signi, et αζ in catalogo Bayeri notatur. Haec stella tertiae est magnitudinis, et solem postulat sub Horizontem depressum ad quatuordecim vsque gradus in verticali circulo numerandos, vt in Horizonte conspiciatur. Calculum item inito, eam inueniemus ἀκρονύχως orientem ultimum in Horizonte fuisse conspectam anno praedicto, sub initio diei 27. Febr., siue die sexagesimo post brumam, vtrisque connumeratis extremis; sole tunc temporis occupante 29. gradum Aquarii. Neque haec ratio numerandi noua est, etiam vbi τὸ μετὰ apud Graecos, seu post apud Latinos occurrit. Nam Cicero (Philipp. 2, 35.) ait: „Neque te illo die (scil. Idibus Mart.) neque postero (scil. die XVII. Kal. Apr.) vidi; — post e 4 „diem

γ) Εἰσαγ. c. 16. p. 68. C. 18. p. 229.
et 69. B.

2) Εἰσαγωγή ibid.

a) Hipparch. Φαιν. l. 2. c.

b) in ἐκθέσει τῶν ἀστει-
σμῶν apud Hudsoni Geogra-
phos minores.

„diem tertium (sc. die XVI. Kal. Apr.) veni in aedem „Telluris, etc.“ Quodque de spina Aegyptia dicit Plinius (H. N. 13, 9.): „Caesa anno tertio resurgit,,: id Theophrastus (Hist. Plant. 4, 3.) expresserat, ὅταν δὲ κοπῇ μετὰ τρίτον ἔτος εὐθύς ἀναβεβλάσκηεν. Si quis vero contenderit Hesiodi verba, ἐξήκοντα — χιμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμέατα, postulare sexaginta dies integros, qualis inter ortum solis et occasum exiguntur, quique a nonnullis *Naturales* vocantur, τῷ ἐκτελέσῃ denotante tempus esse completum et exactum, ne vno quidem dierum se aliter habente; haud male forsan ei respondimus dicentes, apparentem ἀκρόνυχον exortum stellae non isti dieitribuendum esse, quo ultimum in Horizonte orientali stella conspicitur; sed diei potius sequenti, quo in conspectum veniens primum incipit videri non amplius in Horizonte posita, sed supra eum aliquantillum eleuata. Hoc enim accidit stellae, de qua nobis sermo est, vespera seu initio diei 28. Febr. i. e. vespera sexagesima post brumam accidente, diebus sexaginta naturalibus, et quinquaginta nouem noctibus, vna cum parte duarum aliarum inter brumam et exortum interpositis. Hoc temporis intervallum diminuetur, siue maiorem demus Polo eleuationem, seu aetatem antiquiorem tribuamus Poetae; et e contra augēbitur, positis minore Poli eleuatione, aut recentiore aetate Poetae. An vero mutationem aliquam huic illius inducendam suadeant caetera φαινόμενα ab Hesiodo memorata, iam nobis dispiciendum est.

Scribit poeta (Erg. 385.) de Vergiliis, αἱ δὲ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέατα τσσαράκοντα κενεύφαται: quae verba prima facie occultationem, non tantum quadraginta noctium, qualis ea fuit Democriti, sed quadraginta νυχθημέρων designare videntur. Sed id nobis est animaduertendum, quod dies noctesque occultationis aequales fieri non possunt. Nam occultatio omne id tempus est, quod ab ἡλιακῇ stellae cuiusvis occasu sub vesperam

ram accidente vsque ad ἡλιακὸν eius ortum aurora euenientem transcurrit a nocte inchoatum pariterque clausum: itaque necesse est, vt aut noctes numerum quadraginta excedant, aut ab eo deficiant dies. Neque hoc impedit, quo minus νυχθήμερα a maiore numero dehominentur; cuius rei sacrae scripturae illustre praebent exemplum. Idem igitur erit occultationum, quae ab Hesiodo et Democrito memorantur, tempus; nempe noctes 40., diesque interpositi 39. Sed hoc posito tempore, litem fortasse mouebit aliquis, dicetque id nobis minime constare, vtrum Poeta locutus sit de occultatione perfecta, omniumque stellarum ad Vergiliarum pertinentium, qualis ea est ab ἡλιακῷ occasu stellae maxime orientalis vsque ad exortum ἡλιακὸν stellae maxime occidentalis, cuius occultationis breuissima est duratio; an de occultatione qualicumque et imperfecta ab ἡλιακῷ occasu stellae, maxime orientalis computanda, cuius longissima est duratio; an denique de media quadam occultatione, illius scilicet stellae, quae insignissima est Vergiliarum, et sub visum maxime cadit. De hac vltima Poetam esse intelligendum videtur rationi maxime consentaneum, quia caeterae stellae nimis sunt nebulosae. Calculo autem inito pro anno ante Christum 942 comperiemus Lucidam Vergiliarum vltimo fuisse visam, ideoque occultationem eius esse inceptam vespere seu initio diei 6. Aprilis, et finitam mane diei 15 Maii, quo demum stella post apparuit quam abscondita fuisset noctes quadraginta diesque triginta nouem ex vicinitate solis. Haec occultatio eo longior erit, quo magis ad Boream locus Poetae vel ad nostra tempora aetas accedat; et e contra minus ad Boream accedente loco, vel ad nostra tempora aetate, breuior erit occultatio.

Aliud Φαινόμενον ab Hesiodo memoratum (Erg. 609.) ita se habet:

Εὐτ' ὦν δ' Ὀρέων καὶ Σείριος εἰς μέσον ἔλθῃ
 Οὐρανόν, Ἀρκτῶρον δ' ἐσὶ δὴ ῥοδόδακτυλος Ἥως, etc.

vbi Booten sub Arcturi nomine designatum esse iam supra notauimus. Restat inquirendum an τὸ Σείριος de tota Canis constellatione an de stella eius insigni intelligendum. De hac re in neutram partem acriter disceptare velim; id tantum submonendus est lector, quod Sirius semper designat stellam canis principalem, apud Aratum, Eratosthenem, Hyginum, et Bassum seu commentatorem Germanici. Si Hesiodus eodem sensu intelligendus est, id quod censuit Proclus c), Poeta dixerit, quod Arcturi seu Bootae signo oriente, ad meridianum Circulum accedet primo Orionis fidus, deinde aliqua pars Canis, non tota constellatio, sed Sirii stella, i. e. vltima Bootae stella in Horizonte orientali conspicietur, quo tempore Sirius in coeli fastigium aduenerit. Si nulla esset aeris refraction, et apparens idem ac verus esset locus stellae; vltima Arcturi stella in Horizonte posita, Sirius transisset Meridianum Ascræ anno ante Christum 942. duabus fere tertiis partibus vnus gradus, seu 44', quod interuallum quidem nimis erat exiguum, quam quod ab antiquis dignosceretur. Sin refractionem esse 29'. 30". cum Ricciolo d) statuamus; tum quo tempore vltima Arcturi stella in Horizonte visa fuerit, Sirius deficeret a Meridiano 4'. seu decima quinta parte vnus gradus, ita vt stella Arcturi quam minimum eleuata, Sirius in ipso Meridiano conspiceretur. Hoc autem obiter est notandum; si magis Boream versus admouemus locum, vel a nostris temporibus amouemus Poetam, Sirius ne quidem attigerit Meridianum; at e contra minus Boream versus admoto loco, minusue a nostris temporibus amoto Poeta, transierit iam pridem Meridianum, quo tempore praedicta stella Bootae oritur. Igitur ἐκ τῶν φαινόμενων, quae Poeta

nos

c) Comment. in locum: σα-
Φῶς ἐν τέτοις τὸν ἐπὶ τῆς
γένους τῆ κυνὸς Σείριον λέγει.

d) Almag. Nou. T. I. l. 3.
c. 9. sect. 7. p. 115.

nos docuit, nihil quod aetati eius apud Marmor Arundelianum traditae repugnet, inferri potest, sed omnia ita optime conueniunt, ut mirari liceat, unde haec ei cognita fuissent.

Quamquam vero quae iam dicta sunt proposito nostro satis fecisse videantur, haud tamen lectori ingratum fore existimo, si ad alias nonnullas quaestiones ab hac re non alienas, et a viris doctis ventilari solitas, discutendas descendero. Quaeritur enim primo, quomodo se habeat aetas Hesiodi respectu temporum Troianorum? secundo, quomodo se habeat respectu aevi HomERICI?

Ad priorem quod attinet, causa nulla est, ut a vulgari et recepta opinione recedamus, qua Troiae excidium mille et ducentis ante Christum annis, ante Hesiodum fere trecentis, collocatur. Haec enim sententia argumentis quibusdam verisimilibus defenditur. Primo Homerus Hesiodo, ut plerisque videtur antiquior, sed ei forsitan aequalis, comparatione facta Troianorum virorum, eorumque, qui suis temporibus vigeant, tantam roboris praestantiam prioribus illis e) attribuit, ut vix credibile videatur, tam insignem humanarum virium diminutionem vno alteroue saeculo fieri potuisse. Argumentum a Velleio Patereulo petatum ipsius verbis (Hist. Rom. 1, 5.) proponemus: *Hic (Homerus) longius a temporibus belli, quod composuit, Troici, quam quidam rentur, absuit. Nam ferme ante annos nongentos quinquaginta floruit, intra mille natus est. Quo nomine non est mirandum, quod saepe illud usurpat, οἷοι vν βεταί εἰσι: hoc enim, ut hominum, ita saeculorum notatur differentia.* Hoc quidem argumentum oppugnari potest ab eo, quod Homerus eadem fere usurpat verba ad notandum discrimen inter Troianos viros, eosque qui Troianis temporibus perpaucorum annorum interuallo praecesserunt.

e) Iliad. E, 304. M, 383. 449. T, 287.

cesserunt. Ita enim Nestor de illis, qui vna secum iuvene militabantur, praedicat: (Iliad. A, 272.): *Κείνοισι δ' ἂν ἔτις --- τῶν οἱ νῦν βροτοὶ εἰσιν ἐπιχθόνιοι μαχέοιτό.* Sed responderi potest, longe diuersam esse hic loci istorum verborum rationem. Nestor commilitoribus suis priscis attribuit non virium corporis, sed virtutis bellicae praestantiam, quarum alteram sine altera posse subsistere. Siquo in re tali opus est testimonio vel ab ipso Homero discamus (Il. E, 801.), *τυδεὺς τοι μικρὸς μὲν ἦν δέμας, ἀλλὰ μαχητής.* Quinetiam animaduerte perpetuum Nestoris *χαρακτῆρα*. Vaniloquentiam illi minime indecoram attribuit Poeta. More senum laudator temporis acti describitur. Quamobrem, si diserte affirmasset aequales suos magnitudine et robore corporis praecelluisse, vix tamen ab oratione eius grandiloqua argumentum peterem, quod ipsius Poetae, in propria loquentis persona, sententiae opponerem.

Secundum argumentum, ex quo inter Troianum bellum aetatemque Homeri distantia inferitur, desumptum est ab inuocatione illa solemni Musarum, quae ante initium Catalogi nauium (Il. B, 484.) a Poeta vsurpatur:

*Ἔσπετε νῦν μοι, Μῦσαι, ἐλύμπια δώματ' ἔχουσαι.
Τρῆϊς γὰρ θειά ἐστε, παίρεστέ τε, ἔστέ τε πάντα
Ἡμῖς δὲ κλέος οἶον ἀνέχομεν, ὅδ' ἐ τι ἴδμεν,
Οἳ τινες ἠγεμόνες Δαναῶν καὶ κοίρανοι ἦσαν.*

Negat se quidquam certi cognoscere vel de nauium numero, vel ductorum nomine. Quod si paucis annis a Troiana obsidione vixisset, non modo illustria illa, sed minutiora multa ad tam celebre bellum pertinentia, vt pote quae in omnium ore tunc temporis fuissent, absque inspiratione scire potuisset. Quis enim hodiernum Poetam non ineptum existimauerit, qui Magni Malburi res gestas cantaturus, exordium tale Flandriadi suae praeposuerit?

Ex

Ex his, inquam, infertur argumentis, distantiam temporis non mediocrem inter Troianum bellum et Homeri saeculum interuenisse, quae omnia pari iure ad Hesiodum transferri possunt, quippe quem Homero vel contemporaneum, vel illo perpaucis annis priorem fuisse ex sequentibus patebit.

Huic autem sententiae maxime aduersatur Illustriss. Neutoni hypothesis, qui ter centum totos annos a veterum Chronologia amputans Hesiodum quidem 870 annis ante Christum collocat, sed inter illius aequum et Troiana tempora vix ultra triginta annos intercessisse contendit (Chronol. p. 29. 32.).

Opusculi huius limites transcurrerem, si omnes rationes, quae ad tam nouam hypothesin muniendam adhibentur, discutiendas in me fusciperem: sat erit, opinor, praecipuas selegisse, vt de vniuersa argumentationis serie aequum ferat Lector iudicium.

Primo igitur supponit Vir Magnus (ibid.) *γῆρας* illas, quae a poetis et praecipue ab Hesiodo (Egy. 108.) celebrantur, vni hominum successioni, quae intra triginta fere annos perfici solent, pares esse singulas; testatur autem Hesiodus (ibid. v. 174.) se in illa *γῆρας*, quae a Troianis temporibus proxima fuit, vixisse; Ergo, etc.

De significatione vocis *γῆρας* maxime apud doctos ambigitur. Herodotus (l. 2.) tres *γῆρας* centum annis respondere affirmat. Homeri Scholiastes f) tradit, veterum calculo τὴν *γῆρας* triginta annis definiri. Sed Plutarchus g) incertissimam esse huiusce vocis significationem innuit, vtpote quae aliquando de aetate hominis vigentis, intelligitur, et sic triginta annis definitur; aliquando vero de aetate hominis senescentis, et sic. 108. amplectitur. Idem praeterea, si quidem ego illius sensum

f) ad Iliad. A, 250.

g) de orac. defectu p. 415. ed. Franc.

sum capio, τὴν γενεάν b) existimat apud Hesiodum nequaquam humanae vitae spatio circumscribi, sed diuersam prorsus significationem obtinere; dicens μήπῃ τὸν Ἡσίοδον ἀνθρώπινην ζωὴν γενεάν λέγειν. Vtunque vero de generali huiusce vocis sensu statuatur, mihi quidem exploratissimum est, γενεὰς illas Hesiodeas nullum comprehendere definitum annorum numerum, sed aliis alias prolixiores esse, et singularum longitudinem, vel actionum quarundam serie, vel morum similitudine, vel ipsius forsan Poetae arbitrio determinari. Quamuis enim aureum illud, quod vocatur, saeculum vno Saturni regno definiuit Hesiodus: Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν, ὅτ' ἀθανάτων ἐμβασιλεύον; male tamen exinde concluditur longitudinem vnus hominum successionis huic aetati Poetam tribuisse. Saturnum enim et Iouem diuina et immortali praeditos natura describit; ideoque plures hominum successiones sub imperio Saturni praeteriisse pari ratione existimauerit, qua Ioui in successiuas hominum generationes imperium disertis verbis attribuit. Dicit enim de Ioue, quod argenteae aetatis homines (εργ. 138. seqq.) Ζεὺς Κρονίδης ἔκρυψε; deinde vero, Ζεὺς δὲ πατρὸς τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων Χάλκειον ποίησ'; illisque demum sublatis, Αὔθις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χυθονὶ πηλυβοτείρῃ Ζεὺς Κρονίδης ποίησε, et postremum de ferreo saeculo, Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τῆτο γένος μερόπων ἀνθρώπων. Cum igitur Iouis imperio plures hominum generationes sint subiectae, quid impedit, ne totidem sub Saturno etiam fuisse concludamus? Nihil certe obstat huic hypothese, quod vnicum, scilicet aureum, genus hominum sub Saturno floruisse dicitur. Vox enim illa, τὸ γένος non ad notandam hominum successionem adhibetur, sed respectum habet ad mores, indolem, consuetudines, res gestas; in quibus, qui inter se conueniunt vel magnopere discrepant, ii eodem esse

b) ibid. p. 416.

esse vel diuerso τῶ γένει dicuntur. Concludo igitur aureum illud saeculum eo usque durasse, donec homines, conuersis studiis, moribusque, simplicem illam ab Hesiodo descriptam viuendi rationem exuerant.

Ita vero se rem habere, nec vna hominum successionem aetatem terminari, a quarti illius, quod dicitur Heroicum, saeculi longitudine patebit. Illustriss. quidem Chronologus, vt suae faueat hypothese, ultra aurei saeculi initium Deucalionis diluuium remouet i). Apollodorus k) autem et Proclus l) testantur, Iouem istud diluuium ad perdendos aenei saeculi homines immisisse. Quorum sententia quam sit vero consentanea, nec ante aeneum saeculum Deucalionem vixisse ex ipso Neutono constat. Tradit enim vir Magnus m), „decem „post Deucalionem annis Idaeos Dactylos ferrum in Ida „Cretensi inuenisse, illudque in arma et instrumenta fabricantes fabrorum et armariorum artibus apud Europenses initium posuisse“. Quod si verum sit, necesse est, vt Deucalionem usque ad aeneum saeculum et illius quidem extremam partem deducas. nam ipse Hesiodus (Egy. 151.) testatur in aeneo saeculo *ferrum nondum inuentum fuisse* — μέλας δ' ἐκ ἔσπε σίδηρος. Pone igitur Deucalionem iuxta finem aenei saeculi, et computa hominum generationes, quae inter eum et ferrei saeculi initium intercesserunt, et sic tandem de intermediū saeculi, quod dicitur Heroicum, longitudine constabit. Post excisam Troiam ferreum saeculum incepit; discimus autem ab Homero n) a Deucalione ad Troianum bellum octo hominum generationes successisse, videlicet Deucalionem, Hellenem, Aeolum, Sisyphum, Glaucum, Bellerophonem, Hippolochum, Glaucum qui Troianorum fuit

i) Chronol. p. 13.

v. 157.

k) Biblioth. l. i.

m) Chronol. p. 13. 14.

l) Comment. ad Hes. Egy.

n) Iliad. Z, 153. seqq.

fuit auxiliarius. In altera eiusdem familiae linea septem generationes Apollodorus *o*) et Proclus *p*) recensent, nempe Deucalionem, Hellenem, Aeolum, Critheum, Pheretem, Admetum, Eumelum, qui eidem bello interfuit. Si igitur cum Neutono tres hominum successiones centum annis circumscribi supponamus, Heroicum saeculum fere in 266. annos, vel secundum Eumeli genealogiam in 233 excrefcere necesse est. Ipse quidem Hesiodus (*Egy.* 162.) disertis verbis testatur plures hominum successiones intra Heroici saeculi terminum comprehendi. Nam *istorum* inquit, *Heroum alii in Thebano, alii in Troiano bello interierunt.* Sed Thebani Heroes patres erant Troianorum, Tydeus Diomedis, Stheneli Capaneus, etc. De aliis quidem successioneibus quae a Thebano bello retro ad Deucalionis tempora praeterierant apud Hesiodum filetur, illis solummodo memoratis Heroibus, qui maxime in isto saeculo inclaruerunt, causamque praebuerunt praecipuam, cur illud saeculum Heroicum denominaretur. His omnibus perpenſis Neutonianam illam hypothefin de γενεῶν Hesiodearum longitudine nequaquam esse probabilem concludo; ac proinde, etiamsi Hesiodus in saeculo ab excidio Troiae proximo floruerit, fieri tamen posse, vt multorum annorum interuallo ab illis temporibus remotus fuerit.

Sed instat Vir Magnus (*Chronol. ibid.*) — „Non modo ipse Hesiodus testatur se in saeculo a Troianis temporibus proximo vixisse, sed illud etiam saeculum finem habiturum cum homines tunc viuentes canescerent et morerentur; quod idem est, ac si dixisset saeculum illud suum longitudinis fuisse mediocris, et vna hominum generatione terminandum“. Verba Hesiodi ad quae respexit Neutonus, haec sunt (*Egy.* 108.):

Ζεύς

o) Bibl. 1, 2.

p) Comm. ad Hes. *Egy.* 157.

Ζεὺς δ' ἄλῃσι καὶ τῷ γένος μερόπων ἀνθρώπων,

Εὐτ' αὖ γεινόμενοι πολιορκήτορες τελέθωσιν.

in quibus explicandis ipse bonus (quam indignor!) in communem lapsus est errorem interpretum, qui ab accuratissimo Graevio sic reprehenduntur (Lectt. Hesiod.): — „Insulse Interpretes Latini: — *Postquam facti circa tempora cani fuerint.* An γεῖσθαι πολιορκήτορον τελέθειν est fieri canum? Quid absurdius fingi potest? „*Γεινόμενοι sunt τεχθέντες.* Sic autem verte: — „*Quum vix nati canescant*, hoc est, senescant, quum vix „*postquam lucem adspexerunt*, senio conficiantur, etc.“ Eandem pene phrasin a Iosepho usurpatam inuenias; apud quem Abramus breuem filii sui iam, vt videbatur, maectandi, vitam deplorans, ἐπειδὴ, inquit ᾗ, γεννηθεὶς ἀποθανοίη, *Cum iam nato moriendum sit.* Idem procul dubio est sensus verborum Hesiodi, qui a breui contemporaneorum suorum vita argumentum ducit, quod Iupiter, non quidem extemplo, sed aliquando illud genus perditurus sit, et meliora deinde saecula reducturus.

Quum vero, vt supra dixi, Newtonus ante aureum saeculum Deucalionem collocat, nec aliter quidem eius hypothesis potest consistere; expendamus argumenta, quae ad hanc opinionem muniendam adhibentur. Ex illis autem praecipua huiusmodi fere sunt: „1) Deucalionis diluuium in secunda vel tertia ante Cadmum generatione euenit; sed Cadmus in aureo saeculo vixit; „ergo Deucalionis diluuium in secunda vel tertia ante „aureum saeculum generatione euenit. Probatur Deucalionis diluuium tertia fere ante Cadmum generatione „euenisse exhinc, quod Ino, Cadmi filia, nupsit Athamae, „filio Aeoli, filii Hellenis, filii Deucalionis. Probatur Cadmum in aureo saeculo vixisse, duplici argumento. 1. Asterius, qui antiquorum erat Saturnus, in aureo saeculo vixit;

2) Antiqq. Iudd. l. I. c. 13.

3) Chron. p. 142. 148. 149.

„vixit; ille autem Asterius Europam Cadmi sororem
 „uxorem duxit. 2. Curetes, quos secum Cadmus in
 „Graeciam inuexit, Iouem nutriuerunt; Iupiter autem
 „Minos erat Cretensis et Asterii filius“.

Animaduertat Lector totam argumentationis vim ex hoc pendere, quod Asterius et Minos sint Saturnus et Iupiter ab antiquis celebrati, ac proinde Saturnus ille et Iupiter Cadmo coeui fuerint; illud autem neutiquam probari, nisi verisimile sit, tum Curetas Iouem puerum nutriuisse, tum eosdem Curetas vna cum Cadmo in Graeciam venisse. Sed neutrum horum, vt opinor, vel certum est vel probabile. Curetas quidem Iouem nutriuisse ab Historicis memoratur; sed ab omnibus pro fabula summaeue re incertitudinis habetur. Strabo ¹⁾, scriptor grauiissimus, cum de his Curetibus copiosius disse-ruisset, hac de causa vereri videtur, ne Lector eum fabulis addictum existimauerit; inter discrepantes autem opiniones, quas de his congeffit, vna est eorum ²⁾, qui Curetas non Iouis altores, sed Ioue et Calliopa natos perhibent. Neutonus quidem Lucianum huiusce rei testem adducit ³⁾, sed prorsus incommode eius vtitur testimonio, qui vniuersam Graecorum μυθολογίαν deridendam solet propinare. Quamobrem mirari licet, egregium hunc philosophum, in Mathematicis demonstrationibus δεινότατον, sperasse, tam leuibus argum-entis, ab anilibus fabellis petitis, vniuersam antiquorum Chronologiam se posse subuertere. Sed concessio Cure-tas Iouem aluisse, vnde constat, illos vna cum Cadmo in Graeciam venisse? Refert quidem Herodotus (l. 5.) Phoenicios quosdam viros Cadmi comites artes literas-que in Graeciam inuexisse; illos vero eosdem fuisse ac Cure-

¹⁾ προήχθημεν δὲ διὰ πλει-
 ὦνων εἰπεῖν περὶ τέτων, καί-
 περ ἤκιστα Φίλομυθῶντες, l.
 10. p. 726, ed. Amst,

²⁾ ibid. p. 723.

³⁾ de saltatione, non de sacrificiis, vt citatur a Neutono Chron. p. 149.

Curetas Iouis altores neutiquam testatur. Ipse etiam Diodorus (l. 5. p. 230. edit. Steph.), qui omnes Cretensium historias explorauerat, eandem de Ioue et Curetibus fabulam narrat, sed eorum opinioni penitus aduersatur, qui illos vna cum Cadmo, Asterio, Minoë vixisse arbitrantur; nam Cretenses Heroas, Minoem, Rhadamanthum, etc. multis saeculis post deos genitos floruisse refert *). Porro Pausanias et Strabo, qui eorundem Curetum mentionem faciunt y) saepissime, inter varias et repugnantes, quae de iisdem praedicantur, fabulas, eorum cum Cadmo societatis vel συγχρονισμῶν nusquam meminerunt. Hypothesis igitur Neutoniana, quod Cadmus Saturno et Ioui fuerit coaeuus, quodque Asterius et Minos Saturnus ille et Iupiter fuerint, coniectura sola nititur, omnisque probationis expers est, etiam illius, quae ab obscura et sibi ipsi saepius aduersaria Graecorum μυθολογία petitur.

Sed alios Vir Magnus sententiae suae patronos exhibet (Chron. p. 152.), ipsos nempe Cretas, qui Iouis tumultum in insula sua conspici iactabant. Argumentum sane *minime validum*; nam Cretes hac vnica de causa pro mendacibus vsque ad prouerbium notati sunt z, κρη-

f 2

τις

x) l. 5. p. 237. Μετὰ δὲ τὰς τῶν θεῶν γενέσεις ὕστερον πολλαῖς γενεαῖς Φασὶ γενέσθαι κατὰ τὴν Κρητὴν ἥρωας ἐκ ὀλίγης, ὧν ὑπάρχειν ἐπιφανέστατος τὰς περὶ Μίνω καὶ Ραδάμανθον.

y) Pausanias Messen. et Ellac. prior. Strabo l. 10.

z) S. Paulli epist. ad Tit. I, 12. Callim. Hymn. in Iou. v. 8. Epimenides, vt testantur Hieronymus ad Titum, Augustinus contra Aduersarium Legis, Chrysost. Sermon. III.

Epist. ad Titum, et Origenes l. 3. contra Celsam. Innuig quidem Scholiastes Callimachi aliam ob causam Cretensium mendacia in prouerbium abiisse: παροιμία ἐστὶ τὸ κρητίζειν ἐπὶ τῷ ψεύδεσθαι, ἀπὸ Ἰδομενέως τῷ Κρητῶς ἐρηθείᾳ ὃς λαχὼν μερίσσει τοῖς Ἕλλησι τὰ λαφύρα τῷ Ἰλίῳ, τὰ κρείττω ἐαυτῷ περιποιήσατο. Et Suidas: Κρητίζειν τὸ ψεύδεσθαι. Ἰδομενέως γὰρ ἐπιτραπείς τὸν αἰεῖον ἐαυτῷ ἐξείλετο. Sed mecum certe

τες αἰσι ψεύσαι, quoniam, vt a Callimachi Scholiaſte a) accepimus, hoc ipſum ſepulcrum Minois erat, hac inſcriptione inſignitum, ΜΙΝΩΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΣ ΤΑΦΟΣ, ſed cum iniuria temporis τὸ Μίνωος eraſum eſſet, pro Iouis ſepulcro oſtentabatur. Neutonus autem Cretenſium veracitatem vindicat, integram inſcriptionem Iouis ſepulcrum deſignare exiſtimans. Μὰ Μίνωος τῷ Διὸς τάφος Latine reddidit, *Minois Iouis ſepulcrum*; Minois qui erat Iupiter; ſed haec verba verti debere, *Minois Iouis filii ſepulcrum*, ſubintellecto τῷ υἱῷ per ellipſin Graecis viſitatam, Graeculis omnibus eſt notiſſimum. Quod ſi ita ſe res habet, tota Neutoniana argumentationis moles funditus ruit. Nam ſi Minos non ſit Iupiter, Aſterius non eſt Saturnus; ſi Aſterius non ſit Saturnus, tum Cadmus Aſterio coaeuus in aureo ſaeculo non vixit: quod ſi Cadmus in hoc ſaeculo non vixerit, nequaquam probatur, quod probandum erat, Deucalionis diluuium in ſecunda vel tertia ante ſaeculorum initium generatione eueniſſe.

Sed inſtare poſſunt Neutonianaſ hypotheſeos fautores, parum intereſſe an Minos ſit ipſe Iupiter, an Iouis filius; hoc enim conceſſo, vnus ſolummodo generationis differentiam oriri quae in re tam remota et obſcura nullius eſt momenti. Sed falluntur illi, qui ſic argumentantur, quique aetatem Iouis conſtituunt reſpicientes ad aetatem eorum, qui pro filiis eius ſunt habiti.

Ioui

certe ſentiunt Callimachus; Κῆρτες αἰεὶ ψεύσαι καὶ γὰρ τάφον, ὃ ἀνὰ, σείο Κῆρτες ἐτεκτῆσαντο et Lucanus l. 8. extr. Tam mendax magni tumulo quam Creta Tonantis. et Nonnus Dionyſ. l. 8. Οὐ γὰρ αἰεὶ παρέμιμνε Διὸς ψευδήμονι τύμβῳ Τερπομένη Κητεσσιν, ἐπεὶ πέλον ἤπερ-

πῆες.

a) ad Hymn. in Iou. v. 8. Ἐν Κρήτῃ ἐπὶ τῷ τάφῳ τῷ Μίνωος ἐπεγέγραπτο, Μίνωος, τῷ Διὸς, τάφος τῷ χρόνῳ δὲ τὸ, τῷ Μίνωος, ἀπηνείφθη ὥς περιλειφθῆναι, Διὸς τάφος. ἐκ τῆς ἐν ἔχειν λέγει Κῆρτες τὸν τάφον τῷ Διὸς.

Ioui enim, quicumque is fuerit, in deorum numerum relato, et immortalitatem induisse credito, succedentium hominum superstitio varios potuit imputare filios, non eos modo, qui eodem, quò ille in terris versatus est, saeculo vixisse putabantur, sed eos etiam, qui multa post saecula nati fuerunt, nimirum quotiescunque adultores regi cuius vel heroi hunc honorem adscribere voluerunt. Sed Neutonus ab hoc negotio omnem superstitionem et fabulam remouet, eosque vniuersos qui Iouis filii dicti sunt ita reuera fuisse existimans, ex eorum notiori saeculo ipsius Iouis saeculum statuere non dubitat. Huiusmodi argumentationis breue quoddam specimen Lectori iuuat exhibere, vt quam fallax, inanis, et nullius ponderis sit exemplo ostendam. Secundum Neutonium (Chron. p. 38.) condita est Roma sexcentis fere ante Christum annis, secundum vsitatam chronologiam fere septingentis quinquaginta. Ego autem si methodo Neutonianam probare velim longe antiquiorem fuisse Romam, sequente argumento, quod ex Neutono didici, opinionem meam defenderim. Heros ille qui sub Martis nomine colebatur, erat Sesostris Aegypti rex (ibid. p. 98), qui mille fere ante Christum annis (ibid. p. 23.) floruit. Sed Mars Romuli erat pater, vt Lilius, Virgilius alique memorant; ideoque Romam nongentis plus annis ante Christum conditam fuisse necesse est fateamur. Vel alias sic insistam: — Romulus sexcentis ante Christum annis floruit; ergo Mars seu Sesostris, Romuli pater, non amplius sexcentis et triginta. Quis tales rationes inanes esse non videt? Huiusmodi tamen est omnis Neutonianam argumentatio de Asterio, Minoe, cunctisque insuper deorum filiis, quae ex antiqua *μυθολογία* desumpta est.

Aliud vero argumentum, quae hypothesin suam Vir Magnus tuetur, hisce pene verbis conceptum legimus (ibid. p. 164.): „Aliquando cum Mentore in Ithaca „vixit Homerus, et ab eo multa didicit, quae pertinerent

„ad vitam et res gestas Vlyssis, cuius Mentor amicus „fuerat“. Quod si verum sit, Hesiodum, Homero sup-
parem, in generatione post Troianum bellum proxima
vixisse necesse est.

Sed vnde, quaeso, constat Mentorem illum Ithacen-
sem Vlyssi cognitum fuisse? Homerus nempe, vt tra-
dit libellus ille de vita eius Herodoto adscriptus, cum
Mentore quodam in Ithaca versatus est, a quo cum
multa beneficia accepisset, hanc illi gratiam retulit, vt
nomen eius Odysseae infereret sub charactere viri pru-
dentissimi, et amici summi Vlyssis. Haud commode
ex suspecto hoc libello argumentum petit Neutonus,
cuius quidem auctoritati, vt iam patebit, quodocun-
que hypothese suae aduersatur, solito vsus acumine,
nihil tribuit. Sed historiae habeatur fides; cum Men-
tore Ithacensi versatus fuerit Homerus; aegre tamen
euinces eundem Mentorem Vlyssi familiarem fuisse ex
eo, quod in Odyssea talis describitur. Solent enim
Poetae, aliam referendi gratiam plerumque incapaces,
amicorum nomina immortalitati consecrare. Phemius
ille (Odysf. P, 263.) quem in procorum epulis cithara
canentem Homerus inducit, pro ipsius vitrico et prae-
ceptore a praedicto Biographo venditur, Tychius vero,
quem (Iliad. H, 210.) σκυτοτόμων ὃν ἄριστον, et clypei
septemplex fabricatorem idem celebrat, eundem Cuma
diuersantem benigno hospitio excepisse traditur. Et
magistrum suum imitatus Virgilius, vt nobilibus quibus-
dam inter Romanos familiis blandiretur, b) Sergestum,
Cloanthum, etc. Aeneae comites adiunxit. Sed quis
sibi persuadeat ytrumvis poetam historiae in hac re au-
thoritatem secutum fuisse, vel exinde trahat argumen-
tum, quo rei incertae fides concilietur? Quinimo nec
ipsius Mentoris aetas facile pateretur, vt ille vna cum
Vlysse, ac deinde cum Homero versatus fuerit. Ita
enim

b) Aeneid. 5, 121. 122.

enim computando colligimus. Vlysses ad Troianum bellum profecturus rei familiaris eura et regimen Mentori iam *seniori* committit (Odyss. B, 225.):

Μέντωρ ὃς ἔ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος ἦεν ἐταῖρος,

Καὶ οἱ ἰὼν ἐν νηυσὶν ἐπέτερεπεν οἶκον ἅπαντα

Πείθεσθαι τε ΓΕΡΟΝΤΙ, καὶ ἔμπειδα πάντα φυλάσσειν.

Mentorem isto tempore quinquaginta ad minimum annos natum fuisse suppono; nam Hesiodus virum quadraginta annorum iuvenem appellat c); Troia iam capta ad sexagesimum annum peruenerat, ideoque florente Homero triginta quinque abhinc annis, haud procul abfuit a centesimo, si superstes fuerit. Non igitur verisimile est Mentorem illum, quocum vixisse Homerus dicitur, Vlyssi cognitum fuisse; nec id quidem in animo fuit Biographo illi, qui Herodoti nomine insignitur. Nam Homeri aetatem ad annum a capta Troia centesimum sexagesimum deducit, quæ tempore nemo certe ex Vlyssis amicis in viuis esse potuit.

Sed ab ipsius, nî fallor, poetæ verbis hæc omnis lis de distantia inter Hesiodi ævum et Troianum bellum componi potest. Octoginta post hoc bellum annis, si Thucydidi (l. i. c. 12. p. 11. ed. Wetst.) credamus, Graeci colonias deducere coeperunt. Alii d) quidem, inter quos Neutonus (Chron. p. 33.), anno post Troiam *sexagesimo* Aeolicam migrationem primam factam constituunt; inter omnes autem convenit e) non ante tertiam Aeolorum migrationem, quæ post primam tertia generatione, post Troiam annis fere f) centum et quinquaginta facta fuit; Cumam conditam fuisse. Ipse vero Hesiodus (Erg. 636.) testatur patrem suum fuisse Cumanum, et in paupertatem tandem delapsum,

f 4

relieta

c) Erg. 441. Τεσσαράκοντα in Laconic. Vellei. Paterc. l. i. τρετῆς αἰῆτος.

d) Strabo lib. 13.

e) Strabo l. 13. Pausanias

f) Marmor Chronic. Homeri vita Herodoto adscripta.

relicta ista vrbe, Ascram migrasse. Verisimile autem est, non eum ex primis Cumae colonis fuisse, sed ex eorum posteris; eius autem familiam, quae in noua forsan colonia floruerat, processu temporis ad angustias redactam. Ex qua historia licet determinatum aevi Hesiodi tempus statui non potest, eius tamen aetas in tantum colligitur, vt istam post ducentos ad minimum annos a Troiano bello collocare necesse sit. Quapropter quid sibi velit Neutonus nequaquam intelligo, qui Hesiodum pluribus annis ante Aeolicam migrationem vixisse arbitratur.

His adiicio, quod Herodoti auctoritas, cui multum videtur Neutonus tribuere, cum illis est, qui inter Troiana tempora et Hesiodum maximam interponunt distantiam. Troianum enim bellum octingentis ante se annis accidisse, quadringentis Hesiodum floruisse existimat (lib. 2). Cum eo videtur consentire scriptor grauissimus, et fere suppar, Thucydides, qui de Homero absque vlla cunctatione tradit (libro 1.): πολλὰ ὕστερος ἐστὶ καὶ τῶν Τρωϊκῶν γινόμενος.

Quin etiam ab ipso pene nomine, quod Troiano saeculo Hesiodus attribuit, coniectare licet illud a suis temporibus remotius fuisse. Ἀνδρῶν ἡρώων θεῶν γένος, αἳ καλέονται Ἡμίθεοι (Erg. 159), augustius quiddam sonat, quam quod de hominibus a nobis pene visis et cognitis praedicare solemus. Reuera maximi homines in suo saeculo meri sunt homines, et quamvis famam meritis suis respondentem adipiscuntur, maior tamen e longinquo reuerentia, et venerationem conciliat antiquitas. Non nisi voluentibus annis res gestae splendidis fabellis decorantur, et insignes viri ad deos euehuntur g-):

Praesenti tibi maturos largimur honores

Iurandasque tuum per nomen ponimus aras;

quis

g) Horat. Epist. 1, 2, 15. etc.

quis a vera veneratione profectum iudicauerit, nec potius a turpissima dominantium adulatione? Quanto rectius vera vita hominumque sensus in sequentibus exprimuntur?

*Sed tuus hoc populus sapiens et iustus in uno,
Cetera nequaquam simili ratione inodoque
Aestimât, et nisi quae terris semota suisque
Temporibus defuncta videt, fastidit et odit.*

Si quis igitur suspicetur Hesiodum de hominibus triginta annorum interuallo a se remotis tam magnifica et portentosa praedicasse, nae ille non satis intelligit vel humani generis ingenium, vel rationem fabularum, quae longo interuallo res gestas sequuntur, et generatione quadam, ut dicitur, aequiuoca, ex veritatis corruptione nascuntur.

Iam vero summi viri rationes Chronologicas, quae ad Hesiodum immediate spectant, absoluisse videor. Instituti operis modum excederem, si vniuersas, quae in isto libro continentur, ad examen reuocarem. Sed negotium illud literatis viris commendo industria sua et perscrutatione dignissimum. Quamuis enim vniuersas simul sumtas tantum in se roboris habere non existimo, ut ab illis antiqua Chronologia subuerti queat; in iis tamen tanta scientia, tam perspicax iudicium, et acris vis animi elucet, ut etiam in hoc opere (quid ultra dicam?) Neutoni genius agnoscatur.

De aetate vero Hesiodi respectu habito ad aetatem Homericam quid sit statuendum dispiciamus. In hac re duobus testimoniis ante citatis accedo, Herodoti nempe et Chronici Marmoris auctoris, inter quos conuenit, eos vel iisdem temporibus vixisse, vel Hesiodum per paucis annis praecessisse. Ad quod confirmandum non leue est argumentum, non solum in utroque poeta veneranda illa morum simplicitas, quae certissima est nota antiquitatis, sed insuper eadem similesue locutiones in vtriusque operibus subinde occurrentes; quibus non-

nulli quidem inducti existimant, quod recentior Hesiodus Homerum imitatus fuerit; sed cum easdem phrasas rarissime a recentioribus usurpatas inueniamus, aequius est concludere istas locutiones proprias fuisse isti saeculo, in quo poetae nostri vixerunt, et postea in desuetudinem abiisse. Sed cum alii aliter scriptores sentiant, et opiniones suas variis muniant argumentis, postulat instituti nostri ratio, ut eorum singula examini subiiciamus, et, quid in se ponderis habeant, perscrutemur.

Prima nota, per quam de utriusque Poetae aetate iudicatur, diuersus est styli character, quem viri docti in utroque se deprehendisse arbitrantur. Illud vero κριτήριον, quam fallax sit et errori obnoxium, supra memini innuisse. Iam vero eandem rem confirmare libet ab iis, quae vir doctrina et iudicio praecellens, Ioh. Alb. Fabricius ad hanc litem respiciens obseruauit ^{b)}: „Iustus Lipsius in notis ad librum 1. Velleii affirmat „maiores simplicitatem et rudiorem antiquitatem in Hesiodo comparere quam in Homero. Contra Salmasius ad „Solinum p. 867. Lipsii iudicium (nomine eius praeterito) refellens, contendit longe suauiores Hesiodum „et comtiores, eoque minus antiquitatis redolentem „censeri debere, quod Dionysio Halicarnassensi iudico „καὶ ἐφρόντισεν ἡδονῆς καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συνθέσεως ἐμμελῆς. Quam Salmasii sententiam nuper Cl. „vir Ludolfus Neocorus in Historia critica Homeri amplexus, si ex scriptis, inquit, utriusque Poetae iudicium „ferendum est, Homerus sane ob maiorem simplicitatem „remotiores antiquitatem redolet. Comtior enim Hesiodus et rotundior. Sed quod pace doctissimorum virorum dictum esto, magna in utroque simplicitas, nec „minor elegantia natua in utriusque poematis comparet; „ut aetatem diuersam ex adeo diuersi argumenti scriptis „tam

^{b)} Biblioth. Gr. l. 1. cap. 13. sect. 1.

„tam parum diuersis coniiicere fortassis sit operam per-
 „dere. Praecipue cum omnes fere, qui Hesiodum Ho-
 „mero antiquiorem negant, illum tamen putent vel ali-
 „quo eodem tempore cum Homero vixisse, vel non ita
 „multis annis post, quae exigua temporis diuersitas non
 „adeo diuersum statim scribendi characterem inducit.“
 Merito igitur reiicimus illud aetatis κριτήριον, quod a
 styli characterē desumitur, praecipue cum inter viros
 doctissimos, qualis sit vtriusque Poetae stylus, nondum
 conuenerit. Quorum tamen discordiae hanc vnicam esse
 causam existimo, quod qui maiorem Hesiodo quam Ho-
 mero simplicitatem attribuunt, auctorem Ἰλιάδος cum
 auctore Ἑργων καὶ Ἡμερῶν conferant; qui maiorem Ho-
 mero, auctorem Ὀδυσσεύας cum auctore Θεογονίας vel
 Ἀσπίδος, haud interea secum reputantes, quantum a
 subiecti diuersitate scribendi ratio variari debeat.

Aliud argumentum, ex quo aetas antiquior Homero
 arrogatur, desumitur a vocabulis quibusdam ab Hesiodo
 vsurpatis, quae in saeculo Homérico vel in vsu nondum
 fuisse, vel diuersam ab ista, quam in Hesiodo obtinent,
 tunc temporis significationem habuisse existimantur. Sic
 enim Dan. Heinsius ad Erg. 229. Ἀργαλέον πόλεμον τεκ-
 μαίρεται: „Frustra non fuerunt antiquorum glossae ne-
 „scio quae, quae nos monent, τεκμαίρομαι παρ’ Ὀμή-
 „ρω τὸ τελειῶ, παρ’ Ἡσιόδῳ δὲ τὸ βηλεύω. Ceto-
 „rum, quod notabunt vtriusque poetae studiosi, vel ex
 „hoc Homerum apparere Hesiodo nostro priorem, cui
 „τὸ τεκμαίρεσθαι est τὸ τελειῶν. Antiqua enim lingua
 „τέκμαρ ita in vsu erat. Philosophus Rhet. 1. τὸ γὰρ
 „τέκμαρ καὶ πέρας ταυτόν ἐστι κατὰ τὴν ἀρχαίαν γλῶτ-
 „ταν.“ Valeret hoc argumentum, si semper τὸ τεκμαί-
 ρομαι τῷ τελειῶ aequipolleret, nec alio vnquam sensu
 a veteribus vsurpatum inueniretur. Sed saepius ab ipso
 Homero idem huic verbo, quem ei affigit Hesiodus,
 sensus attributus est, vt ex sequentibus patebit. Iliad.
 H, 70. Ἀλλὰ κακὰ φρονέων τεκμαίρεται ἀμφοτέροισι.
 Odyss.

Odyss. H, 317. Πόμπην δ' ἐς τόδ' ἐγὼ τεκμαίρομαι. M, 139. Εἰ δέ κε σῖνῃαι, τότε τοὶ τεκμαίρομ' ὄλεθρον. K, 563. Ἄλλην δ' ἡμῖν ὁδὸν τεκμήρατο Κίρκη. In his, inquam, omnibus eundem sensum obtinet τὸ τεκμαίρομαι, quem in versu Hesiodo supra citato, Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς, et eiusdem operis v. 239. Τῷς δὲ δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται, et apte ab Homeri interprete exponitur βελγύω, προσημαίνω. Nec quidquam obstat huic interpretationi, quod notauit Aristoteles τὸ τέκμαρ eandem quam τὸ πᾶρας vetere lingua significationem obtinuisse. Patet enim caussa, cur hic ei sensus attributus est; nam cum τὸ τεκμαίρομαι primario sensu *machinari*, *moliri*, *intendere*, significaret, finis vero illud sit, in quod homines colliment, et tendant, ideo τὸ τέκμαρ, quod proprio sensu *consilium* et *propositum* denotat, pro ipso *sine* veteres vsurparunt.

Asserunt porro vocem νόμος Homeri aetate in vsu non fuisse, sed τὰς Θέμισας occurrere, quotiescunque apud eum legum iurisque fit mentio; sed legitur νόμος apud Hesiodum; de qua re videat Lector, quae fusius adnotaui ad Theog. 66. Illa interim hic loci responsio sufficiat, quod a silentio Homeri male arguitur praetermissam vocem post eius saeculum natum fuisse. Quis enim credere vel omnino suspicari potest, vniuersum Graecae linguae thesaurum per eius poemata distributum esse?

Eiusdem generis est observatio illa, quam a summo viro Samuele Clarke in Notis suis in Homerum (in Iliad. B, 43.) factam legimus: „Occurrit haec vox καλός, in „Iliade et Odyssaea amplius *ducenties* et *septuagies*; et his „omnibus in locis priorem semper producit. Vnde se- „quentes mihi videor observationes colligere, a nomine, „quod sciam, occupatas. — — Quarto: Hinc mihi no- „vo argumento confirmari videtur, Hesiodum non „aequalem fuisse Homeri, (nisi forte per longa regionum „interualla linguis loquebantur plane diuersis,) sed recen- „tiores

„tiores multo, (quod et aliunde censuit Cicero; *Homerus*, inquit, *multis, ut mihi videtur, ante saeculis fuit*, lib. de Senectute): Hesiodus nimirum, ut prior, rem in voce καλὸς saepe producit (*Erg. καὶ Ημ. 196, Theog. v. 8. 17. 22. et alibi*) ita eandem saepe quoque corripit (*Erg. 63. Theog. 584. et 902.*) neque hoc solum; verum etiam more Dorico ultimam in vocibus τροπὰς, δεινὰς, κέρεας, Ἀρπυίας, μεταναίετας, βελάας, (quin etiam et λαγὸς in Accusatio plurali) corripuit: (*Erg. 182. 281. 293. Ασπ. Ηρ. 302. Theog. 60. 267. 401. 534. 653.*) Cuiusmodi exempla apud Homerum neutiquam occurrunt. Similiter vocem ὀπωρενὸς cuius penultimam Homerus semper producit, Hesiodus recentiore pronuntiandi more corripuit *Erg. v. 33*. Ad haec respondeo; nihil certi vel probabilis de aetate utriusvis Poetae ex hisce observationibus inferri posse, ob defectum scilicet aliorum Poetarum Homero coaetorum. Si enim alii exstarent, coeui Poetae duo vel plures, qui in vocum citatarum prosodia cum Homero constanter et perpetuo congruerent, haud iniuria Hesiodum ab eorum praxi discrepantem ab eodem saeculo amoueremus, eumque postea vel forsan prius (quid enim vetat?) vixisse suspicaremur. Sed cum nemo iam talis, praeter Hesiodum, de quo quaestio est, supersit, ex cuius scriptis de communi praxi istius saeculi iudicare possumus, ecquis tuto affirmaverit, omnes istius aevi Poetas istam constanter secutos esse prosodiam, quam sibi Homerus praescripsit? Iudicium hoc esset, pace tanti Viri dixerim, nimis temerarium. Nam quo magis aequalibus suis Homerus antecelluit, eo maiorem ab ipso ἀρεσθῆσαν, et strictiores poeseos regulas expectare fas est; alios autem inferioris notae Poetas, quibus tantus rigor esset incommodus, laxiora sibi frena imposuisse; omnesque omnium dialectorum varietates sibi in subsidium vocasse, suspicari. Eiusdem fere rei insigne exemplum vel aetas nostra et patria suppeditat,

in

in qua eundem virum tum in sensuum sublimitate, tum in numerorum modorumque venustate exactissima, aequalium suorum chorum longissime superantem admiramur.

Habeat igitur istam Homerus laudem, quam praeclaro eius Interpreti denegare non possumus; Hesiodumque quem Homero in arte sua inferiorem, nimirum ne nobis Πάνιδος ψῆφος obiiciatur, statuimus, maiorem sibi licentiam indulgisse, eumque nihilominus cum illo vixisse fateamur.

Nostrae etiam hypothesei obiici potest, quod eidem genti populoque diuersos ritus et mores Homerus et Hesiodus attribuant ac proinde inter ipsos interuallum temporis haud mediocre intercedere necesse sit, cum vix fieri possit, vt vniuersa gens, mutatis moribus, ad contrarias consuetudines repente transfugiat. Huius quidem discordiae, vnicum, quod sciam, allegatum est exemplum; ad illa Hesiodi verba, (Λοκ. Ηg. v. 25.) Λοκροὶ τ' ἀγχιμαχοὶ notat Scholiastes: ὁ Ὅμηρος τῶναντίον εἶπεν (Iliad. N, 713.) Οὐ γὰρ σφιν ἑαδὴ ὑσμίνη μίμνε φίλον κῆρ. Responderi potest 1. non satis constare, an vterque Poeta de eodem populo verba fecerit. Nam cum diuersae essent Locrorum gentes i), et Homerus, vt patet ex urbium nominibus k), Opuntios et Epicnemidios solos Oilei Aiakis imperio descripserit, suspicari possumus Locros illos, qui Amphitryonem secuti sunt, et ab Hesiodo ἀγχιμαχοὶ appellantur, Ozolitas fuisse qui ab aliis Locris interiecta Phocidis regione remouebantur, et fortasse, vt locorum situ, sic institutis et militia a prioribus illis distabant; de quibus sane Hesiodum

i) Λοκροὶ ἀμφοτέρω. Xenoph. de Agesilao rege. Et Hist. Gr. l. 4. "Οὐ τροπον δ' ἡ Φωκίς τῇ Βοιωτίᾳ παρῆκειται, τῷτον καὶ ἡ Λοκρίς τῇ Φωκίδι ἐκατέρω διττὴ γὰρ εἴσι etc. Strab. l. 9. p. 637. ed.

Amst. Ἐφεξῆς δ' εἰς ἡ Λοκρίς. διήρηται δὲ δίχα. ibid. p. 650. Pausan. in Phocicis.

k) Iliad. B, 531. Τῶν γε μὲν Ἑσπερίων Λοκρῶν Ὅμηρος εἰ μέμνηται. ibid. p. 653.

dum verba fecisse verisimilius esse arbitror ex eo, quod isti Locri Taphiorum et Teleboarum, quibuscum bellum gerebat Amphitryo ¹⁾, erant finitimi. 2. In dubio est, an vteruis Poeta singularum gentium mores et consuetudines, quales in Troianis erant temporibus, descripserit, vel cognorit. Nescio equidem quo pacto ad ipsos tam magno temporis intervallo remotos istiusmodi circumstantiarum notitia posset pervenire, quippe cum in ista aetate historia vel nulla esset, vel admodum imperfecta, et Homerus ipse (Iliad. B, 486.) testetur, res maxime memorabiles Graecorum ducum populorumque nomina, incerta et obscura fama se accepisse. 3. Idcirco probabile est utrumque Poetam singulis gentibus a se memoratis ritus et consuetudines non ex vera historia, sed pro arbitrio attribuisse, illud sibi solum proponentes, ut poemata sua pulcris descriptionibus et grata varietate decorarent; ut omnino temerarium esset et ineptum ex epithetis illis *πλήξιπποι, ἀγχιμαχοι* etc. de varia variarum gentium militia aliquid statuere. 4. Obseruari debet hanc obiectionem petitam esse ex *Ἀσπίδι Ἡρακλέους*, quod quidem poema pro genuino Poetae nostri opere habendum duxi; de illo tamen sic mecum statuens, infirmiora esse argumenta, quibus eius *αὐθυστία*, quam quibus Homeri et Hesiodi *συγχρονισμὸς* euincitur. Si cui igitur citata obiectio alicuius esse momenti videatur, in illam potius, quam in hanc incidat suspicio.

¹⁾ Iliad. B, 486.

IOH. ALBERTVS FABRICIVS
DE SCRIPTIS
HESIODI.

Per opus Hesiodi, cui auctoritatem Homericis scriptis proximam tribuit Velleius, suspicari liceat, peculiariter ab eo intelligi Poema, cui titulus: *ἔργα καὶ ἡμέραι*, *Opera et Dies*: nihil enim inter omnia Hesiodi scripta, isthoc vnico est celebrius, nihil in veterum scriptis frequentius vsurpatum, imo quod solum pro Hesiodio agnoscebant Boeotii, Heliconis accolae, teste Pausania in Boeoticis p. 771. Hoc perperam in duo diuersa scripta distingui, quorum alterum *ἔργα*, alterum a. v. 763. *ἡμέραι* inferibitur, probat Dan. Heinsius in Introductione c. 18. Olim enim doctrina τῶν ἡμερῶν siue de diebus homini oeconomio obseruandis, sine vlla distinctione *ἔργα* siue vitae praecepta subsequeretur, ita vt communis ac generalis esset inscriptio *ἔργα καὶ ἡμέραι*, quo nomine etiam allegant passim veteres vnum aliquem versum poetae producentes, licet saepius breuitatis causa tantum *ἔργα* appellant, neque causa est, cur post versum 380. secundus liber incipiat; neque enim constat ab Hesiodo in plures libros hoc opus diuisum fuisse, neque hanc distinctionem vel scriptores antiqui, vel Codd. Mss. probae notae agnoscunt, vt docuit Ioh. Georg. Graevius, elegantioribus litteris, quas cum singulari laude ornat, nuper ereptus, Lektion. Hesiod. c. 9. Quanquam Poematis istius a citharoedis per partes decantari soliti, partes singulae pro argumenti varietate a veteribus Grammaticis laudantur interdum sub titulis:

δαίμο-

δαιμονολογία, πανδάρεια, πιθηγία, λήξεις α). Quem admodum partes poeseos Homericae similiter ab argumento appellatas notatum a me supra est c. 3. num. 28. Sic et *ἡμέρας* Hesiodi seorsim quandoque laudant Grammatici recentiores, ut Iohannes Tzetzes Chiliad. 12. v. 174. καὶ ἐν τῇ βίβλῳ τῶν ἡμερῶν ἀστρολογεῖ δὲ πόσα; Eustathius ad Odyss. Σ, p. 661. ἡ καὶ ὅτι πρὸς τὰς ἡλιακάς ἡμέρας βιῶμεν ὅποιόν τι καὶ τὸ Ὀρφέως καὶ Ἡσιόδου περὶ ἡμερῶν.

Dicitur Hesiodus in hoc opere imitatus esse *Ἔργα καὶ ἡμέρας* Orphei de quibus dixi lib. 1. c. 19. §. 3. Sed Plinius l. 14, c. 1. affirmat Hesiodum praecepta agricolis pandere orsum, et l. 18, c. 25. principem omnium de agricultura praecepisse. At valde incertum est poemata Orpheo tributa Hesiodo fuisse antiquiora, perinde ut fallitur idem Ioh. Tzetza, qui in scholiis p. 180. b. editionis Heinsianae putat Hesiodum quaedam hausisse ex *Melampode* b), cum Melampus ille, ex quo ibi nonnulla a Tzetza proferuntur, longe sit Hesiodo iunior, et libros suos Ptolemaeo Philadelpho inscripserit.

Quanquam vero vocabulum *ἔργον* peculiariter interdum dicitur de agricultura, operisque rura colentium, ut notavit Eustathius ad Iliad. ε', p. 1135. et de hoc ipso Hesiodi poemate agens Olympiodorus in 1. Meteor. praxi 17. Salmasius de Vsuris p. 299. Petr. Moll ad Longum p. 37. et Anna Dacier p. 22. ad Anacreontem, ac nouissime Cl. Lambertus Bos Obseruat. Critt. c. 6. p. 32. seqq. Praeterea Manilius quoque non aliud scriptum intellexit, cum l. 2, v. 19. f. de Poeta nostro cecinit:

Quin

a) Vide Eustath. in Iliad. ω, p. 1501. Heinsii Introduct. c. 7. Hesiodum *ἑαψωδόν* vocat Lucianus in Hermotimo T. I. p. 522.

b) Hunc locum ni fallor,

respicit Salmasius p. 825. de annis Climactericis, ubi Melampodem refert inter eos, qui *ἡμέρας* scripserint. Sed et Hesiodi loca quaedam illustrat ibidem vir doctissimus.

*Quin etiam ruris cultus legesque rogauit,
Militiamque soli, quos colles etc.*

Neque Plinius 14. 1. *Tanta priscorum cura fertilior, aut industria felicior fuit, ante millia annorum* (scripsit Plinius circa annum V. C. 830.) *inter principia litterarum Hesiodo, praecepta agricolis pandere orso, subsecutisque non paucis hanc curam eius.* Neque Themistius Orat. 30. ubi ei Hesiodus dicitur *τὴν ποιήσιν διανείμας εἰς Ἡρώων τε καὶ Μυσῶν ἐπαίνους, καὶ τὴν γεωργίαν ἐν τούτοις τάξας.* Tamen Hesiodi scopus princeps in hoc poemate non fuit agri colendi rationem tradere, sed *Persen* fratrem suum (quem *ἐποποιὸν* nescio quam vere Suidas vocat) a voluptatibus et otio auocare, ethicisque atque oeconomicis praeceptis imbuere: *ἔγραφε δὲ βιβλίον τὸ παρὸν πρὸς Πέρσην τὸν ἀδελφὸν παραίνεσιν ἠθικὴν καὶ οἰκονομικὴν περιέχον παντοίαν;* quam Tzetzae obseruationem Introductione sua multis confirmauit Dan. Heinsius, et capite ult. ostendit vocabulum *ἔργα* latius sumi debere, ac de vniuersis, quae bono oeconomio facienda incumbunt, esse intelligenda. Illam viri docti sententiam Scholiastes Nicandri quoque comprobare videtur, dum p. 27. b. Hesiodum laudat *ἐν τοῖς πραττομένοις;* praecipue vero Maximus Tyrius Heinsio ipsi commemoratus, qui diss. 16. ait Hesiodum scripsisse *τὰ εἰς τὸν βίον ἔργα τε ἃ δραστέον, καὶ ἡμέρας ἐν αἷς δραστέον.* Sic *Θαλασσία ἔργα* scripserat Pancrates Arcas laudata Athenaeo 7, p. 283. et alibi.

In deliciis hoc poema fuit olim Seleuco Nicatori, ita vt capiti eius mortui appositum fuerit inuentum teste Ptolemaeo Hephaestione l. 5. apud Photium cod. 190.

Primos decem versus Hesiodum auctorem agnoscere negat Plutarchus, qui l. 9. Sympos. problem. 1. versum *ἐκ ἄρα μῦθον ἔην ἐρίδων γένος* vocat *πρῶτα τῶν ἔργων.* Negat Pausanias in Boeot. p. 771. ex mente accolarum Heliconis, qui prooemium in Musas Hesiodo abiudicabant et initium poematis affirmabant esse *τὸ ἐς ἐρίδας,* demonstra-

tis

tis scriptori illi antiquissimis plumbeis laminis, in quibus τὰ ἔργα eo modo inscripta erant. Similiter Ioh. Tzetzes auctor est, prooemium Hesiodo abiudicatum esse ab Aristarcho, Praxiphane Theophrasti discipulo, aliisque; ἰστέον ὅτι Ἀρίσταρχος καὶ ἕτεροι ὀβελίζουσι τὸ προοίμιον, καὶ Πραξιφάνης ὁ μαθητὴς Θεοφράστου, λέγων ἀπροοιμιάσθω βιβλίῳ ἐντυχεῖν, ἀρχομένῳ ἐντεῦθεν. Οὐκ ἄρα μᾶλλον ἦν ἐριδὼν γένος. Reiicit etiam Heinsius c. 17. Introduct, professus mali Poetae esse, sed boni Philosophi, et qui cum cura hunc librum perlegerit. Neque defuisse olim, qui Hesiodi poemata interpolarent, docet Pausanias in Corinth. p. 171. At enim Dio Chrysostomus diss. 12. p. 199. ita hoc prooemium Hesiodi non dubitat, ut propter illud Hesiodum etiam praeferat Homero.

In ἔργα καὶ ἡμέρας triplicia Graeca exstant scholia atque commentaria, in quibus singulis prooemium quoque explicatur. Antiquissima sunt *Procli*, neque integra illa sed excerpta tantum ἐκ τῶν Πρόκλου Διαδόχου c) argumenti maximam partem philosophici moraliaque et παιδευτικὰ persequentis. Secunda sunt d) *Ioh. Tzetzae*, hominis non ineruditi, sed vani et Proclo saepe praeter rem petulanter insultantis. Tertia *Emanuelis Moschopuli* Grammatica et intelligendae Poetae dictioni vtilissima. Denique subiecta est *Ioh. Protospatharii ἐξήγησις Φυσικὴ τῶν ἡμερῶν Ἑσιόδου* in filii gratiam ab auctore scripta et paucissimorum foliorum. Porro ediscendum pueris Hesiodum datum esse iam olim, docet vel Ciceronis illud Epp. 6, 18. *Lepta suavis ediscat Hesiodum, et habeat in ore: τῆς δ' ἀρετῆς ἰδεῶτα*. Etiam a

g. 2

Rhapso-

c) Ita coniicio ex verbis his Graecis, quae in editionibus praeponi video. In MS. tamen Cod. Gudiano, qui editis locupletior non est, inscribitur:

Πρόκλου Διαδόχου εἰς τὰ ἔργα καὶ ἡμέρας Ἑσιόδου.

d) Meminit Tzetzes ipse Chil. 6, 842.

Rhaphodis cantatum ad lyram testis Plutarchus Sympof.
9. p. 736. et 743.

Solet Hesiodi ἔργοις vulgo subici ASPIE HPAKAEOTE
sive de scuto Herculis poema, quod plurimi olim nega-
runt esse Hesiodi. Nam praeter Boeotos quos sola ἔργα
pro genuino Hesiodi scripto habuisse ex Pausania ante
nota ui, Aristophanes Grammaticus eam supposititiam esse
ratus est, et ex Homeri descriptione ἀσπίδος Iliad. Σ,
expressam, teste anonymo Graeco scholii, quod in edi-
tione Aldina ἀσπίδι subicitur. Longinus in libro περὶ
ὑψους p. 56. versum Ἡσιόδειον ex Aspide proferens ad-
dit: εἶγες Ἡσιόδου καὶ τὴν ἀσπίδα Θυτίων. Theodosius
Alexandrinus in scholiis ineditis ad Dionysium Thra-
cem: δεῖ δὲ τὸν Γραμματικὸν καὶ τὰ Ἑλληνικὰ βιβλία
γιγνώσκειν. Εἰσι γὰρ καὶ ἐν αὐταῖς ὁμώνυμα βιβλία
ψευδῆ, οἷον ἡ ἀσπίς Ἡσιόδου καὶ τὰ Θηριακὰ Νικάνδρου
ἑτέρων γὰρ εἰσι ποιητῶν. In aliis ad eundem Dionysium
scholiis ineditis: ζητῶμεν δὲ καὶ τὸν συγγραφέα, ἵνα
τὸ ἀξιοπίστον ἢ μὴ τὸ συγγραψάμενος καταλάβωμεν.
Τῆτο δὲ διὰ ἐπίγραφα (forte ψευδεπίγραφα) τῶν βι-
βλίων, ὡς ἔχει ἡ ἀσπίς Ἡσιόδου ἑτέρος γὰρ ἐστίν. Ἐπι-
γραφή δὲ καὶ ὀνόματι ἐχρήσατο τῷ Ἡσιόδου, ἵνα τῇ ἀξιο-
πιστίᾳ τῷ ποιητῇ ἀξία κριθῇ ἀναγνώσεως. Eustathius
ad Iliad. Σ, p. 1218. ex Homeri aemulatione (Ὀμηρικῶ
ζήλῳ) quaedam in illa expressa notat, sed p. 2110. ta-
men tantum ait interesse inter Homeri Ἀσπιδοποιίαν ε)
et

ε) Ut Homeri partem postre-
mam Iliados Σ ἀσπιδοποιίαν
vocat Eustathius et Pseudo-
Didymus ad. v. 491. : ita Ser-
vio ad 12. Aen. v. 161. Hesio-
dus etiam laudatur in Ἀσπι-
δοποιίᾳ. Philostratus iunior
teste Suida scripserat Παρά-
Φρασιν τῆς Ὀμήρου ἀσπί-

δος. Iudice Ludouico Hestello
(Clouis Hestean) Hesiodus Ho-
mericum Achillis scutum in suo
poemate fideliter expressit. He-
siode en son Aspis n'a fait, que
rebatre le bouclier d'Achilles
forgé par Homere. Vide An-
ton. Verderii Biblioth. Galli-
cam p. 232.

et Hesiodi aspidem, quantum inter diuinum opus et hominis.

In veteri scholio, quod in editione Aldina subiicitur, notatur illius initium legi in quarto Hesiodi Catalogo, τῆς ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ' καταλόγῳ φέρεται μὲν χειρὶ σίχων ἢ καὶ σ'. Hunc quartum Catalogum viri docti non absurde sentiunt complexum fuisse Hesiodo tributas μεγάλας ἡοίας, Eunapio in Aedesio aliisque pluribus commemoratas, quarum partem esse Aspidem primam huius poematis vox ἢ οἷον dubitare nos vix permittit, et iam pridem persuasum fuit Guil. Cantero Nou. Lect. 4, 3. Tres priores Catalogi subinde laudantur sub titulo Κατάλογοι γυναικῶν. Sane Harpocrati in μακροχέφαλοι, et Suidae in ὑπὸ γῆς οἰκῶντες laudatur Hesiodus ἐν τρίτῳ γυναικῶν καταλόγῳ. Post librum quartum ἡοίας μεγάλας complexum, fuit quintus ἡρώων γενεαλογία siue ἡρωγονία Heroum natales ex foeminis illustribus describens. Nam teste Maximo Tyrio diff. 16. Hesiodus χωρὶς μὲν τῶν ἡρώων, ἀπὸ γυναικῶν ἀρχόμενος, κατέλεγε τὰ γένη, ὅς τις ἐξ ἧς ἔφυ.* Vide quae in hanc rem disputata sunt viris doctissimis Samueli Petito ad leges Atticas p. 460. sqq. H. Casaubono ad Strab. 1, p. 26. Dan. Heinsio ad Hesiodi Interpretes p. 76. seqq. et Joh. Meursio Attic. Lect. 2, 20. Quanquam vero Aspidem ita ponimus fuisse ἡοιῶν μεγάλων partem; nihilominus incerta res fuerit de auctore Hesiodo, quoniam totum illud opus suspectum doctis iam pridem fuisse testatur Aelianus, ubi ad illud respiciens subiungit: εἰ μὴ ἄρα ἔκ τινος Ἡσιόδου τὰ ἔπη, ἀλλ' ὥς πολλὰ καὶ ἄλλα κατέψευσαι αὐτῷ. lib. 12. Var. Hist. 726. edit. praeclaræ Perizonianae. Iosephus Scaliger Epistola 247. ad Salmasium p. 530. *Ut anni sic poeseos graecae quatuor tempestiuitates fuisse animaduerti. Prima fuit illa, in qua princeps Homerus et Hesiodus. Hanc potes iudicare atque adeo vocare ver Poetices, pubertatem potius, quam infantiam. Excipit eam aestas non feruida quidem, sed*
quae

quae ex illo vere vestigia non obscura retinuit, in qua Onomacritus, Solon, Tyrtaeus, et quisquis auctor fuit τῶν ἠοιῶν καὶ τῆς ἀσπίδος, quam praepostero iudicio Criticorum natio Ascræo illi tribuit. Scaligero assentiuntur Heinsius, et in libro de poetis Vossius. Apollodoro tamen aliter olim visum qui l. 2. Biblioth. Aspidem audacter Hesiodo adscribit. ad quem locum Tan. Faber p. 274. Sane miror fuisse olim, atque adeo hodieque reperiri, qui ea de re dubitent. Certa enim res est, et qui Hesiodi non esse putant τὴν ἀσπίδα, nae illi poesin graecam haud satis norunt. Audacter etiam Aspidem Hesiodo tribuit Athenaeus l. 4. p. 180. Sed et Megacles Atheniensis et Apollonius Rhodius et Stesichorus Hesiodi esse illud poema non dubitarunt vt notat auctor vetus scholii, quod in edit. Aldina subiici dixi et hoc loco integrum describam. τῆς ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ' καταλόγῳ φέρεται μέχρι εἰχῶν ν' καὶ σ'. Ἰπὸ πτευκε δὲ Ἀριστοφάνης ἐκ ὁκωμικὸς, ἀλλὰ τις ἕτερος γραμματικὸς, ὡς ἐκ ἔσαν αὐτὴν Ἡσιόδῳ, ἀλλ' ἕτερος τινὸς τὴν Ὀμηρικὴν ἀσπίδα μαμήσασθαι προαιρημένῳ. Μεγακλῆς δὲ ὁ Ἀθηναῖος γνήσιον μὲν οἶδε τὸ ποίημα, ἄλλως δὲ ἐπιτιμᾷ τῷ Ἡσιόδῳ, ἄλογον γάρ φησιν ποιεῖν Ἡφαιστον τοῖς τῆς μητρὸς ἐχθροῖς ὅπλα παρέχοντα. Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ γ' φησὶν αὐτῷ εἶναι ἐκ τε τῆς χαρακτῆρος, καὶ ἐκ τῆς τὸν Ἰόλαον ἐν τῷ καταλόγῳ εὐρίσκειν ἠνιοχῆντα τῷ Ἡρακλεῖ. Ὡσαύτως δὲ καὶ Στησίχορος φησιν Ἡσιόδῳ εἶναι τὸ ποίημα.

In hoc Poema exstant Commentarii graeci Iohannis Tzetzae et alterius Iohannis Pediafimi, Diaconi, iunioris utique Ioh. Philopono, quem laudat p. 197. In Etymologico MS. apud doctiss. Kusterum in ἀλκαία allegantur Hieronymus et Eraphroditus ἐν ὑπομνήματι ἀσπίδος Ἡσιόδου.

Supereſt ex iis, quae exstant, Hesiodo tributis scriptis dicenda longe celeberrima ΘΕΟΓΟΝΙΑ, hoc est, Deorum generatio, vt Lactantius transfert l. 1. c. 5. siue originēs

gines deorum γεννητῶν f), quam non memini a quoquam vocari in dubium aut Hesiodo abiudicari nisi ab vnis Boeotiis, de quibus supra dixi ex Pausania p. 771. Neque tamen per omnia fidem Boeotiis habuit ipse Pausanias, sed p. 781. laudans Hesiodum in Theogonia subiungit: προσέειπεν δὲ ὅτι Φίλον τὴν Θεογονίαν. Confer eundem p. 634. Neque dubitarunt illam Hesiodo tribuere Pythagoras, (qui finxit Hesiodi animam vidisse se apud inferos vineulis adstrictam columnae aereae, stridentemque, propter ea quae de diis finxerat, teste Laertio l. 8. sect. 21.) Herodotus 2, 53. Plato, qui Theogoniam subinde sequitur notante Proclo in Timaeum l. 5. p. 291., Aristoteles l. 3. de coelo cap. 1. et alibi, Manilius l. 2. v. 12. f. nec Agatharchides Cnidius apud Photium p. 722. edit. Hoeschel. neque Eratosthenes in Catasterismis c. 9. et 1. et 19. et 32. neque Acusilaus g) Argius,

§ 4

qui

f) Vide Radulphum Cudworthum de vero Systemate intelligibili vniuersi p. 211. 212. 216. Ioh. Clericum ad v. 44. et 106. Porro Theogoniam ante ἔργα καὶ ἡμέρας ab Hesiodo editam non dubitat Proclus p. 24. ad Hesiodum: δῆλον δὲ ὡς προεκδέδοται ἡ Θεογονία. Confer quae de ordine scriptorum huius Poetae notavi infra num. 19.

g) Acusilai Argiui genealogias laudant praeter Strabonem et alios Vossio dictos in Hist. Graec. p. 436. Tertullianus l. 2. ad Nationes c. 2. (vbi male viri docti reponunt *Arcefilaus*.) Schol. Hesiodi ad Theog. p. 269. Scholiastes Homeri et Suidas, qui refert Acusilaum

genealogias scripsisse ἐκ δέλων χαλκῶν. Miror Cl. Dodwello in Diss. de aetate Phalaridis p. 25. f. Acusilaum antiquiorem videri Hesiodo, vel saltem ἡοιῶν μεγάλων scriptore. Arduum enim mihi esse videtur in tam remota antiquitate veritatem historicam argumentando assequi vel tueri contra diserta veterum scriptorum testimonia. Praecipue observandum, quod apud Suidam in Συγγράμῳ disertè legitur, τὰ Ἀκυσίλαε τοθεύεσθαι. Confer Valesium ad Harpocr. in Ὀμηρίδαι. Alius fuit Acusilaus Atheniensis Rheror, sub Galba, de quo idem Suidas. Alius denique Acusilaus Tarentinus, Pythagoricus Iamblichus memoratus.

qui in Theogonia sua Hesiodum saepenumero castigavit teste Iosepho l. 1. contra Apionem p. 1034. neque *Eumelus* Corinthius, a quo non minus atque ab Acusilao, Hesiodi Theogoniam profario sermone expressam et pro sua venditatem esse tradit Clemens Alex. 6. Strom. p. 629. Neque *Xenophanes Colophonius*, quem in elegiis suis ac iambis perstrinxisse ea, quae Hesiodus de diis scripserat, testatur Laertius 9. 18. et Sextus Empiricus adu. Mathemat. l. 1. p. 57. et 341. Neque *Demosthenes Thrax*, a quo eiusdem Theogoniae Hesiodeae metaphrasin profariam scriptam esse Suida referente cognoscimus, vel *Aristonicus* Grammaticus, aut *Zenodotus* Alexandrini, quos in Hesiodi Theogoniam scripsisse, ut Sabinum Sophistam in Acusilai, ex eodem Suida constat. Nec *Zeno Stoicus*, quem Cicero l. 1. de nat. Deor. c. 36. testatur Theogoniam interpretatum esse, nec *Chrysippus* denique, quem idem Cicero l. 2. auctor est fabulas Orphei, Musaei, Hesiodi, Homerique ad rerum naturam accommodasse.

Nihil vero aliud significare videntur veterum Genealogiae ac Theogoniae, quales praeter Hesiodum scripserunt Abaris *b)*, Musaeus *i)*, Pherecydes Atheniensis *k)*, Orpheus *l)*, Aristeas, Epimenides *m)*, Antiphon *n)*, Hecateus *o)*, Andron *p)*, Dromocrides *q)*, Aemilius Macer,

b) Suidas in "ΑΒαρις.

i) Laertius in prooemio.

k) Vide quae viri docti notant ad Laertium in Pherecyde, et Suidam in Φερεκυδης. Idem opus ni fallor, respicitur ab Eratosthene in Catasterismis, Scholiaste Homeri, Germanici, Pindari, et Apollonii, quando Pherecydem laudant.

l) De hoc dixi supra l. 1. c. 19. Adde Theod. Canterum

1, 26. et 2. Var. Lect. et Rich. Bentleium in limine Epistolae ad Ioh. Millium.

m) Vide de Epimenide supra l. 1. c. 6. §. 3. et de Aristeo l. 1. c. 2. §. 6.

n) Irenaeus 2, 19.

o) Athenaeus l. 4.

p) Schol. Apollonii. Confer H. Lindenbrogium ad Censorinum p. 33.

q) Fulgent 2, 17. Mythol.

Macer r), itemque alii, nihil, inquam videntur significare aliud, quam Cosmogoniam *Φυσιολογίαν* ac Geogoniam fabulis Poeticis obumbratam, vt recte obseruatum est acutissimo Philosopho Thomae Burneto in Archaeologia Philosophica p. 297. 399. f. et in theoria telluris l. 2. c. 7. vbi inter alia locum insignem in Aristoph. Auibus p. 395. edit. Froben. confert cum Orpheo atque Hesiodo. Adde Simpliciū ad 3. de coelo comment. 6. et Cotelieri notas ad recognitiones Clementis l. 10. c. 31. Nescio, fatisne firmum argumenti genus sit Thomae Galei viri cum insigni litterarum Graecarum iactura nuper denati, qui in notis ad Apollodorum p. 6. ex eo, quod in Theog. Hesiodi v. 218. Parcae noctis filiae esse dicuntur; at v. 913. Iouis ac Themidis, concludit, poema hoc non vnus esse auctoris, et fortasse partem Theogoniae Orphei Hesiodo adsutam.

In Theogoniam exstant Commentarii Graeci duplices, quorum vnus inscribitur: τῆ σοφωτάτῃ καὶ λογιωτάτῃ Κυρῇ Ἰωάννῃ Διακόνῃ τῇ Γαληνῇ εἰς τὴν Ἡσιόδου Θεογονίαν ἀλληγορίαι s). alter vero: Σχόλια εἰς τὴν Ἡσιόδου Θεογονίαν παλαιά; quorum auctorem *Didymum* existimasse videtur Natalis Comes l. 6. c. 18. Mythol. p. 633.

g 5

Ioh.

r) Nisi apud Nonium in *pinximus* (quae auis est Marti dicata) legendum *Ornithogonia* vt sane videtur. Confer Colomesium ad Gyraldum p. 217. Idem p. 120. notat *Cynaethonem* Lacedaemonium cuius etiam Ἡρακλείαν laudat Schol. Apollonii, non *Theogoniam* scripsisse, vt affirmat Gyraldus, sed *Telegoniam*. Atque ita Vossius quoque. p. 13. de Poetis Graecis ex Eusebii Chron. ad Olymp. V. 3. quam Meursius Misc. Lacon.

4, 17. apud Hieronymum et Marianum Scotum putat legendum *Genealogiam*, quia Pausanias testatur eum γενεαλογῆσαι ἔπεισι. Sed hoc etiam in Telegonia facere potuit. Constat tamen alioqui Telegoniam scriptam ab Eugemone Cyrenaeo, quem Aesopo aequalem facit Syncellus p. 239.

s) Allegoricos in Theogoniam interpretes legisse se inquit Eustathius ad Iliad. 5, p. 982.

Ioh. Alexander Brassicanus a. 1530. praef. ad Saluianum testatus est se habere *Iohannis Philoponi*, cognomento Grammatici, Commentarios in Hesiodum, fortasse non alios intelligens quam quos sub *Iohannis Galeni* nomine habemus, vel commentarios in *ἔργα καὶ ἡμέρας*, sed qui Tzetzae sunt, non Philoponi. Alium tamen ineditum Hesiodi Scholiaften allegat Henr. Stephanus de instituendis Gr. linguae studiis p. 8. et *Demetrii Triclinii* Scholia in *Theogoniam* Hesiodi MSta exstare in Bibl. Vindobonensi testatur Nesselius IV, p. 21. ne perditos Poetae exegetas memorem, *Demetrium Ixionem Adramyttenum* et *Dionysium Corinthium*, de quibus Suidas; tum commentarios *Plutarchi* *) laudatos Gellio l. 20. c. 8. et in Graecis ad Hesiodum Scholiis passim: *Ἀριστοτέλῃς τε ἀπορήματα Ἡσίοδου*, quae inter Philosophi scripta refert Anonymus vitae eius auctor a Menagio vulgatus ad Laertium p. 202. *Ἀριστονίκου* Alexandrini *περὶ τῶν σημείων τῶν ἐν τῇ Θεογονίᾳ Ἡσίοδου*. Suid.

Theogoniam suam ita claudit Hesiodus, vt post genealogiam deorum ad foeminarum genus decantandum Musas adhortetur:

Νῦν δὲ γυναῖκων Φῶλον αἰείσατε Ἠδυέπειαι
Μῆσαι Ὀλυμπιάδες κἄραι Διὸς αἰγιόχοιο.

Nimirum, vt ad DEPERDITA HESIODI SCRIPTA (sedecim enim poemata ab Hesiodo composita esse affirmat Ioh. Tzetzes) pedem promoueamus, in iis primo statim loco memorandus venit:

ΓΓΝΑΙ-

*) P. Lambecius in Lucubratis Gellianis p. 117. pro verbis Gellii in IIII in *Hesiodum commentario*, omnino scribendum suadet, in *Isin et Osiridem commentario*. Sed quam in libro de Iside et Osiride gemina quaedam legun-

tur iis, quae Gellius e Plutarcho producit, non audeo tamen coniecturae Lambecianae accedere contra fidem Codd. MSS. cum rem eandem tradere Plutarchus potuerit et tradiderit non semel pluribus in scriptis suis.

ΓΥΝΑΙΚΩΝ, siue vt Eustathius ad Iliad I, p. 643. allegat, ΗΡΩΙΔΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Α, Β, Γ. tum

ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Δ, siue ΗΟΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ (quarum forte pars superest, Scutum Herculis) et

ΗΡΩΓΟΝΙΑ siue ΗΡΩΙΚΗ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ. Vide, si lubet, quae de quinque hisce libris ita distinguendis dixi paullo ante §. 12. vbi agebam de Aspide siue Scuto, nec male hac ratione constabit numerus librorum a Suida assignatus, cui inter Hesiodi scripta memorantur *Ἡρωϊκῶν γυναικῶν κατάλογος ἐν βιβλίοις πέντε*, quod opus ab Aspide ibidem distinguit non minus ac Tzetzes in suis ad Hesiodum prolegomenis. In illis Catalogis Hesiodum etiam de deorum nuptiis egisse testatur Menander Rhetor. p. 628. *πολλὰ δὲ καὶ αὐτῷ ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν γυναικῶν περὶ θεῶν συνησίας καὶ γάμους*.

Hesiodi exemplo *Ἡρωϊκῆς Θεογαμίας* scripsit *Pisander* Poeta memoratus Zosimo l. 5. c. 28. Catalogi Hesiodi mentio etiam apud Lucian. in *Amoribus* T. I. p. 875. Stephanum in *γερηνία* etc. Dio Chrysostomus autem 2. de regno p. 21. ex hoc probat Hesiodum ipsum se Homero inferiorem libenter agnouisse, quod Heroibus Homero relictis, ipse celebrandas sibi sumserit mulieres.

Praeterea Hesiodo adscriptae fuerunt ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ siue ΤΠΟΘΗΚΑΙ ΧΕΙΡΩΝΟΣ ad Achillem instituendum, de quo scripto dictum est supra libro primo in *Chirone*.

ΜΕΛΑΜΠΟΔΙΑ siue ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΝΤΙΝ ΜΕΛΑΜΠΟΔΑ. De hoc quoque poemate, cuius librum tertium laudat Athenaeus l. 13. p. 609. egi superiore libro in *Melampode*.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ siue ΑΣΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΟΣ. Plinius l. 18. c. 25. *Occasum matutinum Vergiliarum Hesiodus, nam huius quoque nomine exstat Astrologia, tradidit fieri, cum aequinoctium autumnum conficeretur*. Scholiastes Arati ad v. 255. *τὰς καλεχμένας ὑάδας, ὧν καὶ Ἡσίοδος ἐν τῇ ἀστρικῇ αὐτῆ τα ὀνόματα διδάσκει βιβλῷ, λέγων*.

λέγων Φαισύλη ἡδὲ κορωνὶς εὐσέφανός τε κλέεια, Φαιώ
θ' ἡμερέεσσα καὶ Ἐυδῶρη τανύπεπλος. Eosdem versus
profert Ioh. Tzetzes in scholiis ad ἔργα p. 92. et Variar.
Hist. Chil. 12, 169. f. βῆλον ἀστρικήν Hesiodi laudans,
quam tamen non videtur ipse inspexisse. Respectu hu-
ius operis potissimum Callimachus, opinor, Aratum
ut Hesiodi *ζηλωτὴν* perstrinxit in notissimo epigramma-
te, quod exstat in Arati vita apud Petauium in Vranologio
p. 270. et emendatum est ab Isaaco Casaubono in Lectioni-
bus Theocriticis c. 4. a Fulvio Ursino in Virgilio cum
Graecis scriptoribus collato p. 251. ab Hugone Grotio
ad Aratum, a Salmasio ad Solinum p. 525. f. ab If. Vos-
sio ad Melam p. 68. Holstenio ad Stephanum p. 301.
et nouissime a Rich. Benteio in Graeuiana Callimachi
editione p. 204. et 232. Hesiodo tamen suppositam
fuisse Astronomiam innuit praeter Plinium Athenaeus
l. 13, p. 491. καὶ ὁ τὴν εἰς Ἡσίοδον δὲ ἀναφερομένην ποιή-
σας ἀστρονομίαν. Cum admodum simplices et rudes es-
sent obseruationes in illo opere et in ἔργοις traditae,
hinc apud Platonem et alios dicuntur ἀστρονομῶντες καὶ
Ἡσίοδον, qui populariter et ad vulgi captum, non ac-
curatius et μαθηματικῶς Astronomica tractabant.

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΕΙΣ ΒΑΤΡΑΧΟΝ *τινα τὸν ἐρώμενον αὐτοῦ.*
Memorat Suidas.

ΠΕΡΙ ΙΔΑΙΩΝ ΔΑΚΤΥΛΩΝ. Idem Suidas. Et ex hoc
Poemate fortassis scripsit Plinius l. 7. c. 56. Hesiodum
tradere, quod ferrum in Creta repperint Idaei Dactyli.

ΕΠΙΘΑΛΑΜΙΟΣ ΠΗΛΕΩΣ ΚΑΙ ΘΕΤΙΔΟΣ. Huius
versiculos binos primores profert Isaacius Tzetzes pro-
legg. in Lycophronem, atque ex illo loco, licet dissimu-
let, Ismael Bullialdus ad Theonem p. 283. Barnesius
ad Eurip. Phoeniss. v. 829..

ΓΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ memoratur a Strabone l. 7. p. 302.
Ceterum obiter notare liceat, versum, quem inter He-
siodi fragmenta ponit Heinsius ex Etymol. Magno in
βύβλος, non esse Hesiodi, sed Dionysii Periegetae v. 912.

ΑΙΓΙ-

ΑΙΓΙΜΙΟΣ, siue in *Aegimium Poema* ab aliquibus Hesiodo, ab aliis tributum Cercopi Milesio. Athenaeus l. 11. p. 503. καὶ ὁ τὸν Αἰγίμιον δὲ ποιήσας εἴθ' Ἡσίοδος ἔστω, ἢ Κέρκωψ ὁ Μιλήσιος. Dalechampius Αἰγινόμειον legendum coniicit, de pascendis et alendis capris; sed Scholiaſtes Apollonii quoque in l. 4. ὁ τὸν Αἰγίμιον ποιήσας ἐν δευτέρῳ Φησὶν, ὅτι ἡ Θέτις εἰς λέβητα ὕδατος etc. Porro Cercopem illum Hesiodi aequalem atque aemulum fuisse notavi supra §. 4. e Laertio in vita Socratis, et ex argumento Aristophanis Ranarum. Alius fuit et iunior Cercops Pythagoreus, de quo dixi l. 1. c. 19. sect. 2. Etiam Suidae Αἰγίμιος est nomen proprium. Sed fuit quoque Aegimius quidam Eleus, Medicus antiquissimus, cuius περὶ παλμῶν memorat Galenus IV. de pulsibus T. III. p. 44. 50. περὶ πλακύντων Athenaeus l. 14, p. 643.

ΘΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΙΔΗΝ ΚΑΤΑΒΑΣΙΣ. Pausanias in Boeot. p. 772. inter scripta Hesiodo tributa commemorat, καὶ ὡς Θησεύς εἰς τὸν Ἄδην ὁμῶς Πειρίθῳ καταβάνη. Confer Ioh. Meursium in Theseo c. 27.

ΕΠΗ ΜΑΝΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΕΡΑΣΙΝ. Idem Pausanias: οἱ δὲ αὐτοὶ ἔτοι λέγουσι, καὶ ὡς μαντικὴν Ἡσίοδος διδασθεῖν παρὰ Ἀκαρνάνων, καὶ ἔσιν ἔπη μαντικά, ὅποσα τε καὶ ἐπελεξάμεθα καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐξηγήσεις ἐπὶ τέρασιν. Nescio iidemne fuerint.

ΘΕΙΟΙ ΛΟΓΟΙ, de quibus Maximus Tyrius diff. 16. de Hesiodo agens, χωρὶς δὲ αὐτῶ, inquit, ποιούνται οἱ Θεοὶ λόγοι, ἅμα δὲ τοῖς λόγοις Θεογονία.

ΚΕΡΑΜΕΙΣ. Vide supra c. 2. inter scripta Homeri deperdita num. 13.

ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ. Athenaeus l. 8. p. 364. ἅπας πάντα ἐκ τῶν εἰς Ἡσίοδον ἀναφερομένων μεγάλων Ἡοιῶν καὶ μεγάλων ἔργων παρώδηται. Confer Langbaenium ad Longin. p. 57. edit. Tollianae.

ΚΗΤΚΟΣ ΓΑΜΟΣ. Idem Athenaeus l. 2, p. 49. Ὅτι Ἡσίοδος ἐν Κήυκος γάμῳ, κἀν Γραμματικῶν παῖδες ἀποξενῶσι τῷ ποιητῇ τὰ ἔπη ταῦτα, ἀλλ' ἐμοὶ δοκεῖ ἀρχαία εἶναι,

εἶναι, τρέποδας τὰς τραπέζας Φησί. Plutarchus 8, 8. Sympos. ὡς ὁ τὸν Κήρυκος γάμον εἰς τὰς Ἡσιόδου παρεμβالῶν εἴρηκεν.

DE HERBIS scripsisse Hesiodum colligunt viri docti ex Plinii lib. 15. c. 1. l. 21. c. 17. et 20. l. 22. c. 22. l. 25. c. 2. Sed fortasse obiter in aliis poematis ista tractaverat Hesiodus, ut de scolymo et asphodelo dixit in ἔργοις.

DE MEDICINA scripsisse singulari quodam libro, minus adhuc mihi persuadeo, licet Cleodemus Medicus apud Plutarchum in Conuiuio Septem sapientum p. 158. contendit Hesiodum Medicum fuisse, qui tam accurate et perite de victus ratione, vini temperie, aquae bonitate, lauacris, mulieribus, congressus tempore et infantum sessione disseruerit.

Neque FABVLARVM, quae Aesopo tribuuntur, auctor fuit, aut singulari quodam opere *apologos* scripsit Hesiodus, licet eodem Plutarchi loco legas Aesopum sese Hesiodi discipulum iure profiteri posse propter fabulam de accipitre et luscinia apud Hesiodum in ἔργοις v. 202. f. et Quintilianus l. 5. c. 11. negat fabulas originem accepisse ab Aesopo, sed videri primum auctorem earum Hesiodum. Hermogenes in Progymnasim. Prisciano interprete: *Vbi sunt fabulae vetustissimi quoque auctores, ut Hesiodus, Archilochus, Horatius; Hesiodus quidem luscinae, Archilochus autem vulpis, Horatius muris.* Theon Alexandrinus in Progymn. p. 22. Αἰσώπειοι δὲ ὀνομάζονται οἱ μῦθοι ὡς ἐκίπαν, ἔχ' ὅτι Αἰσώπος πρῶτος εὐρετὴς τῶν μῦθων ἐγένετο, Ὅμηρος γὰρ καὶ Ἡσιόδος (confer Suidam in μῦθος) καὶ Ἀρχιλόχος καὶ ἄλλοι τινὲς πρεσβύτεροι γεγονότες αὐτῷ φαίνονται ἐπιστάμενοι καὶ δὴ καὶ Κόννης ὁ Κίλιξ (ita recte Colomesius in Opusculis p. 224. et p. 103. ad Gyraldum) καὶ Θῆρος ὁ Συβαρίτης καὶ Κυβισσὸς ἐκ Λιβύης μνημονεύονται ὑπὸ τινῶν ὡς μῦθοποιοί, ἀλλ' ὅτι Αἰσώπος αὐτοῖς μᾶλλον κατακόρως καὶ δεξιῶς ἐχρήσατο. Denique Euphorion, teste Suida, Heroi-

Heroicum Poema edidit; quod inscripsit Ἡσίοδον. Inter Teleclidis Comoedias quoque fuit Ἡσίοδος memorata eidem Suidae in ἔδαμῃ et Scholiasti Aristophanis, Athenaeo Ἡσιόδοι. Neque praetereundum est, quod *Euthydemus* Atheniensis versus quosdam sub Hesiodi nomine vulgasse traditur ab eodem Athenaeo l. 3. p. 116. Pythagoram Homeri et Hesiodi carminibus decantatis animum suum delinire solitum refert Porphyrius in vita eius p. 21. Neque Homeri tantum sed Hesiodi quoque carmina μελωδηθῆναι testatur Athenaeus 14 p. 620.

Superest, ut iam deinceps editiones praecipuas scriptorum Hesiodi, quae exstant, succincte persequamur.

Editiones Hesiodi Graecae.

Prima *Aldi Manutii* Romani, dicata Guarino Veronensi, et luculentis typis exscripta Venetiis 1491. fol. In hac post Theocritum et Catonis disticha a Maximo Planude Graece versa sententiasque Theognidis, Pythagorae, ac Phocylidis sequitur Hesiodi Theogonia, post Theogoniam Scutum Herculis, et postremo loco Ἔργα καὶ ἡμέραι. Quem ordinem in nouissima editione Hesiodi seruauit Vir Cl. Iohannes Clericus. Est mihi exemplum editionis huius Aldinae idem, quo usus olim Daniel Heinsius, qui manu sua nonnulla annotauit, et quaedam non vulgaria ex hac in reliquis recentioribus emendari posse monuit.

Ἔργα καὶ ἡμέραι Paris. 1507. 4. curante Francisco Tiffardo. Confer A. Cheuillierium de origine typographiae Paris. p. 240.

Hesiodus Graece apud Iuntas, 1515. 8. et Basil. apud Ioh. Frobenium 1521. 8. Venet. 1542. 8. Francof. 1549. 8.

Inter Poetas Principes Henrici Stephani A. 1566. fol. typis maioribus et luculentissimis.

Edi-

Editiones Hesiodi cum Scholiis Graecis.

Prima Veneta ex officina Ioh. Francisci Trincauelli A. 1537. in 4. elegans et emendata, quam ex cod. MSto suppletam me memini videre in Bibliotheca Gottorpensi Serenissimi Holsatiae Ducis inter libros Wowerianos. In hac editione quaedam melius legi, quam in posterioribus, etiam Heinsiana, notatum Seldeno ad Marmora Oxoniensia p. 36. seq.

Secunda Basileensis A. 1542. 8. in qua Hesiodus cum versione *Bonnini Mombricii*: scholia Graeca pleniora, quam in priore, sed longe minus emendata et augmentis quibusdam non vno in loco interpolata potius, quam suppleta, et hinc inde vitiata atque corrupta, adiunctis Ioh. Tzetzae scholiis Latine versis a *Georgio Henischio*.

Tertia cum scholiis suae commentario eiusdem Tzetzae, ad libri calcem. Basil. 1574. 8.

Quarta Heinsiana Lugd. Bat. ex officina Raphelengii 1603. 4. in qua post dedicationem ad ordines Hollandiae, sequuntur *Dan. Heinsii* prolegomena, in quibus Poetae Hesiodi character simplex a Grammaticorum calumniis vindicatur. Inde post nonnulla ex Suida, Anthologia, Gyraldo aliisque de Hesiodo adscripta legitur elegans Heinsii in Pandoram hymnus Graecus, quem, cum primum nomine auctoris dissimulato seorsim excusum Iosepho Scaligero typographus communicasset, vir ille doctissimus antiquo Poetae tribuere non dubitauit, teste auctore apologiae pro Heinsio aduersus Croium p. 129. Quin Heinsio ipso teste in litteris ineditis ad Eliam Putschium, negauit se, ex quo renatae sunt literae, simile quid poematis Graeci compositum vidisse. Penultimus in appendice hymni versus: *ῥεατιάδην τ' ἐρίηρα Φίλων ζυγὸς αἰὲν ἔοντε* omissus est in editione Heinsiana 1622. 8. post Synodum Dordracenam edita,

edita, (etiam in alijs recentioribus x), quod Heinſius non auderet tantis laudibus mactare nomen Hugonis Grotii, laudatiſſimum proſecto, ſed praevalentibus tum in Belgio partibus inuiſum. Poſt alia in Heſiodum Heinfii Epigrammata occurrit argumentum ἔργων Heſiodi ab Heinfio Graece ſcriptum, in quo nonnulla ut parum Graeciſmo congruentia perſtringit Ioh. Croius p. 251. f. Obſervationum ſacrarum. Deinceps ſuccedit Heſiodus ipſe Graece et Latine cum Graecis ſcholiis, quae ex editione Veneta per Bonau. Vulcanium Mſti codicis auctoritate ſuppleta et caſtigata, collata inſuper Baſileenſi editione Heinfius recenſuit. Iconem variorum inſtrumentorum ruſticorum, quae exſtat p. 310. quamque in ſua editione p. 261. repeti curauit Iohannes Clericus, debuit Heinfius Conrado Geſnero p. 81. Operis de quadrupedibus. Denique ſubiiciuntur *fragmenta Heſiodi* ex veteribus ſcriptoribus collecta a Iof. Scaligero et Dan. Heinfio; tum Ἡσιόδῃ καὶ Ὀμήρῳ ἔργων Graece ex editione Henr. Stephani A. 1573. 8. Catalogus ſcriptorum Heſiodi, Heinfiique introductio in doctrinam quae libris Heſiodi ἔργων καὶ ἡμερῶν continetur: notae, emendationes, et obſervationes eiusdem Heinfii in Heſiodi ἔργα, et Scholiaſtas Graecos, Latinumque interpretem, et ſpicilegium fragmentorum Heſiodi a Ioh. Meurfio ſuppeditatum, atque in Graecos Heſiodi commentatores locupletiffimus Index Graecus.

Editiones Heſiodi praecipuae Graecolatinae cum verſione et notis doct̃orum virorum.

Cum verſione Latina et variantibus lectionibus e MSS. Palatinis et notis doct̃orum virorum ex officina Hieronymi Commelini A. 1591. 8.

Cum

x) Iohannis quoque Clerici. vs Treuthianas Anni 1701. p. 269. edit. Amſtelod.

h

Cum versione emendata ab *Erasmo Schmidio*, et in *ἄγῃ* enarratione *Melanchthonis* et 23. tabulis synopticis eiusdem Schmidii. Witebergae 1601. 8.

Cum versione emendata a *Dan. Heinſio*, eiusdem introductione, notisque in Opera et dies, et Hesiodi fragmentis. Lugd. Bat 1613. et 1622. 8.

Cum versione ab Heinſio caſtigata, notis *Cornelii Schreuelii* et indice *Georgii Paſoris* longe quam in eius collegio Hesiodo Amſt. 1632. 8. prodierat, locupletiore. ibid. typis Elzeuirianis nitidiſſimis, A. 1657. 8. Huic editioni in quibuſdam exemplaribus etiam additur fuſior *Lamberti Barlaei* in Theogoniam commentarius, in quo analyſis et Mythologia in tironum gratiam perſpicue traditur.

Cum *Ioh. Georgii Graevii* Lectionibus Hesiodicis. Amſt. 1669. 8.

Cum versione a *Ioh. Clerico* y) emendata, Graevii Lectionibus Hesiodicis auctioribus, Dan. Heinſii introductione notisque: et *Ioſephi Staligeri* ac *Franciſci Guicti* in Hesiodum, tum in partem *ἄγῃ* *Stephani Clerici* annotatis, et filii eius *Ioh. Clerici*, Viri Cl., animaduerſionibus in vniuerſa Hesiodi opera, Theogoniam praefertim, et fragmenta, quae Latine vertit et illustravit, indicemque Georgii Paſoris addi curavit. Amſt. 1701. 8.

Familiam quoque ducit Hesiodus in editionibus Graecolatinis Poetarum Georgicorum, Bucolicorum, et Gnomiorum, ſaepe editorum non vno in loco 8. et 12.

Olai Wormii quaestionum Hesiodearum heptades duae lucem adspexerunt Hafniae A. 1616. 4. *Radulphi Wintertoni* Notae in Hesiodum cum eius Poetis Graecis

y) Confer eius Bibliothecam selectam T. XI. p. 349. vultinas siue Dombenses A. 1701. T. I. p. 250. f. et Memorias litterarias Tre-

cis minoribus Cantabrig. 1652. 8. Praetereo *Iohannis Spondani* in *ἔγχα* notas vulgatas Rupellae A. 1592. 8. et in idem poema passim edita scholia *Ioh. Castelli*, *Iacobi Ceporini*, *Iohannis Frisii*, *Matthiae Garbitii*, *Matthiae Flacii*, et notata Ethica atque Oeconomica *Ioh. Conradi Dieterici*, Lexilogiamque eiusdem Hesiodeam vulgatam Giesiae 1659. 8. et *Georgii Henischii* schematismos Basil. 1508. tabulasque *Iohannis Posselii*. Tum ineditum *Zach. Lundii* Commentarium in Opera et dies, qui Hafniae servatur MS. in Bibl. Excellentissimi viri Iohannis Moth.

Latino carmine *ἔγχα καὶ ἡμέρας* vertit paullo liberius *Nicolaus Valla*, sine de valle, Paris. et Lips. 1507. 4. Strictius *Vlpius* Franeckerensis Frisius Basil. 1540. 8. Vtraque metaphrasis addita est versioni profanae et commentario *Stephani Riccii* in Hesiodi *ἔγχα* recuso Lipsiae A. 1611. 8. et prima vice edito ibid. A. 1580. 8.

Georgius Rotallerus carmine elegiaco reddidit Francof. 1576. 8.

Theogoniam transtulit versibus hexametris *Boninus Mombricius* Patricius Mediolanensis et vberiore carmine elegiaco in libros quinque distributo *Burchardus Pylades*, Brixianus, Basileae ap. Opörin. 1544. 8.

Scutum Herculis Heroico carmine *Iohannes Ramus de Goës*, quod cum *Nicolai Vallae* metaphrasi *ἔγχα*, et *Mombricii*, *Pyladaeque* Theogonia exstat in calce editionis Hesiodi Graecolatinae Lipsiensis 1597. 8.

Opera et dies Gallico carmine per *Ioh. Antonium Bayssum* cum aureis Pythagorae carminibus, sententiisque Phocylidae et Naumachii Paris. 1574. 4. Hesiodē traduit par le Gras ibid. 1586. 12.

Rhythmis *Danicis* Hesiodum expressit *Henr. Thomas Gerner*.

Inter fragmenta Hesiodi ab Heinio Clericoque omissus est locus, servatus utcumque a Fulgentio l. 3. Mythol. c. 1. quem hoc loco restituere conabor. Ful-

gentii verba haec sunt: *Proetus Pamphylia lingua sordidus dicitur, sicut Hesiodus in Bucolico ludicro scribit, dicens: PEPRIGROSISTAFLVEVLACTISMENESEMORVM. Id est, sordidus instar uiarum, bene calcatarum sanguineo fore.* Antiquae Fulgentii editiones, verba Graeca plane omisere. MSti Codices cum editione Munkeri non sapiunt ultra ea, quae adscripti. Vere monuit Reinesius, Graeca Latinis scripta literis, per librarios praecipue adeo imperitos, lectu et intellectu difficillima esse c. 13. de lingua Punica num. 24. seq. Tentauit tamen H. Casaubonus ad Suetonii Augustum cap. 67.

Προῖτος εὐσιβέων βοτρυῶν δρόσῳ αἱματόντι.
Iacobus Gronouius in Exercitationibus de Dodone p. 36.

βρίθωσι σταφυλῆς εὐσάπτης μῆνης ἔνωρει.
Videndum, veterine lectioni propius accedat et Fulgentii versioni melius respondeat, quomodo scribendum coniicio:

Προῖτος ἔ' ὡς σταφυλ' εὐ λακτισμέναι αἵματος ἔρση.
Alium Hesiodi versum de Proeti filiabus Suidas in V. μαχλοσύνη.

Εἵνεκα μαχλοσύνης συγερῆς τέρεν ὄλισσαν ἄνθος.
Hesiodum *Homeri imitatore*m multi obseruarunt, ita ut iam olim notauerint Critici, Eustathius, aliique versiculos pene eosdem apud Homerum et Hesiodum pariter occurrentes. Adde Bochartum in Hieroz. T. I. p. 681. Conuenit et in hoc Poetae nostro cum Homero, quod similiter atque ille visus est interdum parum abhorrere a *phrasi Orientalium*, ut ostendit *Zacharias Boganus* in Homero et Hesiodo Hebraizante. Oxon. 1655. 8. Ne dicam de variis Etymologiis ex Phoenicia lingua petitis, quibus Hesiodi Theogoniae lucem afferre conatus est prae ceteris Iohannes Clericus.

Η ΣΙΟΔΟΥ
ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
ΘΕΟΓΟΝΙΑ

HESIODI
ASCRAEI
THEOGONIA

N O T V L A E
I N
T H E O G O N I A M
H E S I O D I.

Θεογονία] Sic inscribitur descriptio generationis Deorum; nimirum, γεννητῶν, nam erant alii ἀγέννητοι, vt docet *Hesiodus*, ab initio Poematis. Dicitur *Abaris* Hyperboreus vates, scripsisse Θεογονίαν καταλογάδην, *prosa oratione generationem Deorum*; quod forte additur, discriminis causa, ne Hesiodaea intelligeretur. Vide *Suidam*, in *Abaris*. Si *Herodoto* credimus, *Homerus* et *Hesiodus* inuentores fuere Theogoniae, antea Graecis ignotae. Sic enim loquitur Lib. 2. c. 53. Ὅθεν δὲ ἐγένετο ἕκαστος τῶν θεῶν, εἴτε αἰεὶ ἦσαν πάντες, ὁκοῖοί τε τινὲς τὰ εἶδεα, ἔκ ἡπιστάτο μέχρη ἔ πρῶν τε καὶ χθές, ὡς εἰπεῖν λόγῳ. Ἡσίοδον γὰρ καὶ Ὅμηρον ἡλικίην τετρακοσίοισι ἔτεσι δοκέω μεν πρεσβυτέρως γενέσθαι, καὶ ἔ πλέοσι. Οὗτοι δὲ εἰσι οἱ ποιήσαντες ΘΕΟΓΟΝΙΗΝ Ἑλλῃσι, καὶ τοῖσι Θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ τιμὰς τε καὶ τέχνας διελόντες, καὶ εἶδεα αὐτῶν σημήναντες; *Unde autem singuli Deorum exstiterint, anue cuncti semper fuissent, aut qua specie, haecenus ignoratum fuetat, nisi nuper atque heri, ut sic dicam. Nam Hesiodus atque Homerus (quos quadringentis non amplius annis ante me opinor fuisse) finxerunt Graecis Theogoniam, Diis cognominibus datis, diuinitisque honoribus et artibus inter illos, et descriptis illorum formis. At vbique Homerus et Hesiodus quasi iam nota illa describunt, nec videntur ornasse nisi circumstantiis nonnullis. Sane numquam homines aliter de Diis sentientes eos tulissent talia de iis blaterantes, qualia habent. Vide ad v. 211. Interim liquet ex hisce verbis Theogoniam vere esse Hesiodi, quamuis nonnulli dubitarint, vt docet Pausanias in Boeoticis, sine Lib. IX. p. 581.*

 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
 ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

Mυσάων Ἑλικωνιάδων ἀρχώμεθ' αἰδεῖν,
 Αἶθ' Ἑλικῶνος ἔχουσιν ὄρος μέγα τε ζάθεόν τε,
 Καὶ τε περὶ κρήνην ἰοιδέα πόσσ' ἀπαλοῖσιν

HESIODI ASCRAEI
 DEORVM GENERATIO.

A Musis Heliconiadicis incipiamus canere,
 Quae Heliconis habitant montem, magnumque diuinumque:
 Et circa fontem caeruleum pedibus teneris

VARIETAS LECTIIONIS.

2. μέγα ζάθεόν τε B. 109.

NOTAE IN HESIODVM.

1. Μυσάων Ἑλικωνιάδων
 ἀρχώμεθ' αἰδεῖν] Priores
 eēntum quindecim versus sunt
 suppositi. Theogonia incipit
 versu 116. "Ἦτοι μὲν πρῶτι-
 ξα χάος γένητ' etc. *Guizotus*.

Ἑλικωνιάδων] Recte ve-
 tus Scholiaſtes patrias Musas
 a Boeoto vate inuocari obser-
 vat: *Helicon* mons fuit Boeo-
 tiae, ita dictus a Phoenicio *bba-
 lik* בבלית aut בבלית *bhalikon*,
 quae vox *montem alium* sonat.
 Vide *Sam. Bochartum* Lib. I.
 Chanaanis, Cap. xvi. vbi osten-
 dit plenam fuisse Boeotiam et
 colonis et nominibus Phoeni-
 ciis. *Clericus*.

2. Ζάθεόν τε] *Diuinissimum*
 montem vocat, propter nume-
 ram deorum, qui in eo versa-
 bantur; quales Musae, Orea-
 des, Dryades, Naiades etc. In-
 fra v. 129. vocat

— ἔρεα μακρὰ θεῶν χα-
 ριεντας ἐναύλας
Νυμφέων.

*Longos montes Dearum grata
 habitacula Nympharum.*
Clericus.

3. Ἰοιδέα] Malim μελάνη-
 δρον interpretari, ἀπὸ τῆς ἰᾶς *fer-
 rugine*, quia eo epitheto signi-
 ficatur copia aquae; quae non
 est ἰοιδής, nisi sit profunda, ac
 proinde copiosa, et perennis,
 quae laus est fontis. Ideo
Homerus, et post eum *Hesiodus*
 vocant ἰοιδέα πόντον, id est,
 profundum. Ideo Poetae La-
 tini *caeruleos* fontes vocant, vt
caerulea Liriope dicitur *Ouidio*
Metam. III. Confirmatur haec
 interpretatio, ipsa significatio-
 ne propria vocis, quae signi-
 ficat quod habet *εἶδος*, seu *spe-
 ciem* ἰᾶς. Non potest autem di-
 ci fons *speciem* habere *floris*, li-
 cet

Ὀρχεῦνται, καὶ βωμὸν ἐρισθενέος Κρονίωνος
 Καὶ τε λοεσσάμεναι τέρενα χεῖρα Περμησσοῖο,
 Ἡ Ἴππικρήνης, ἢ Ὀλμειῷ ζαθέοιο,
 Ἀκροτάτῳ Ἐλικῶνι χορὰς ἐνεποιήσαντο,
 Καλὰς, ἡμερέοντας ἐπερρώσαντο δὲ ποσσίν·

Saltant, aramque praepotentis Saturnii,
 Atque ablutae tenero corpore aqua Permessi,
 Aut Hippocrenes, aut Olmii sacri,
 Summo in Helicone choreas ducere solent,
 Pulchras, amabiles, firmiterque saltare pedibus:

5. *τερμησσοῖο* Ald. *τερμήσοιο* Iunt. 1. 2. Steph. marg. *τερμησσοῖο*,
 6. *ἴππικρήνης* Ald. Trinc. Iunt. 2. Steph. marg. *Ὀλμειῷ* Ald. *Ὀλμειῷ*
 Trinc. 7. *Ἐλικῶνι* Iunt. 1. 8. *ἡμερέοντας* Trinc. *ποσσίν* Iunt. 1. 2.

cet sit floribus cinctus; sed recte dicitur habere *speciem ferruginosam*, ad colorem quod attinet. *Clericus*.

4. Καὶ βωμὸν ἐρισθενέος Κρονίωνος.] Non modo in altaribus sacra faciebant, in honorem deorum, sed et circa illa choreas agitabant. Vide not. ad Exod. C. XXXII, 6. *Clericus*.

5. Λοεσσάμεναι τέρενα χεῖρα Περμησσοῖο] Ἐλλείπει το εἰς ἡ ἀπό. *Guetus*.

Περμησσοῖο] Intellige ὕδατι, aqua, quod in versione exprimendum fuit. Permessus est Phoenicia פאר-μεססו, hoc est, puteus aut fons purus, nam Radix פסס hanc significationem obtinet, apud Arabas. Commodior haec visa derivatio, quam Bocharti פאר-מססו beer-meiso, fons processus, nempe, aquarum. Fons est, aut fluuiolus ex Helicone profluens, et qui cum Olimio

confluit in Copaidem lacum. Vide Strabonem Lib. IX. *Clericus*.

6. Ἴππικρήνης] Phoenicia dixeris, ut recte Bochartus, eodem loco, פריקתן bapphigran, quod fontem erumpentem sonat, et corruptum in Hippocrenen, ortum fecit fabulae, quali esset κρήνη ἴππικ fons equi, seu ab equo excitatus. *Clericus*.

Ὀλμειῷ] Phoenicia voce, פאר-מלמול bhol-maio, dulcis aquis, eodem coniectore. Diuinus dicitur, propter memoratam rationem, cum de Helicone sermo esset, ad v. 2. *Clericus*.

8. Ἐπερρώσαντο δὲ ποσσίν] hoc est, ὠρχήσαντο. incesserunt, processerunt et similiter. *Guetus*.

Ἐπερρώσαντο] firmiter saltabant. Ita verito, cum aliae editiones habeant, vehementer tripudiabant. Vox Graeca vim et stabilitatem denotat. Hesychius,

Ἐνθ' ἐν ἀπορνούμεναι, κεκαλυμμέναι ἥερι πολλῶ,
 Ἐννύχιαι τείχον, περικαλλέα ὅσσαν ἰεῖσαι,
 Ἵμνεῦσαι Δία τ' Αἰγίοχον, καὶ πότνιαν Ἥρην
 Ἀργεῖην, χρυσοῖσι πεδίλοις ἐμβεβαῦιαν,

10

Inde concitatae, velatae aëre multo,
 Noctu incedunt, perpulchram vocem emittentes,
 Celebrantes Iouemque aegida tenentem, et venerandam Iunonem
 Arguiam, aureis calceamentis incedentem:

9. ἀπορνούμεναι lunt. 2. πολλῶ Trinc. Steph. Comm. Heinf. 10.
 τείχον lunt. 1. περικαλλέα lunt. 1. 2. 12. πεδίλοις Trinc.

chius, ῥώμην καὶ ἰσχυρὸν ἐπέβα-
 λον. Et *firmius* saltare decorum
 habetur. Sic Schol. antiq. ἐρρω-
 μένως καὶ συντόνως ὠρχάντο,
 ἢ ἐπισαμένως ἐχόρευον. *Rob.*

9. Ἡέρι πολλῶ] Pleraeque
 editiones habent πολλῶ. Sed
 Mss. Gresh. et Bodl. scribunt
 πολλῶ, quam quidem lectio-
 nem praefero; ἀήρ enim fre-
 quentius masculino genere
 vsurpatur. *Rob.* — πολλῶ sine
 dubio inde ortum est quod pu-
 tarunt, qui et Pauonis error [v.
 Vann. Crit. p. 108.] ἀήρ *cali-*
go genere mascul. non vsurpa-
 ri — quod tamen docet Eustath.
 ad Iliad. E. v. 776. etsi negari
 nequit saepius, si pro caligine
 sumitur, genere foeminino v-
 surpari, adeo ut doct. Robinson.
 humani quid passus videatur,
 cum ad h. l. scribit ἀήρ saepius
 genere mascul. vsurpari *Krebs.*

10 Ἐννύχια] Ne videantur
 a mortalibus, vel potius ne pa-
 tesceret mendacium Poëtae, cui
 obliici poterat numquam con-
 spectas. Eadem de causa, col-

locat eas in summo Helicone,
 vbi nemo pernoctabat. *Clericus.*

Ἵσσαν] τὴν θεῖαν Φω-
 νήν, καὶ τὴν θεῖαν κληδόνα, ὡς
 παρ' Ὀμήρῳ ἡ ὅσσαν ἀνέ-
 σαις — ἐκ Διός. Schol. ant.
 In sacris scripturis maiestas
 quaedam terrificæ, et vis fata-
 lis *Iebouæ* voci attribuitur. Vi-
 de Deuter. 4, 33. 5, 25. Psalm.
 18, 13. 46, 6. 68, 38. Crede-
 bant etiam Ethnici longe di-
 versam esse deorum vocem ac
 hominum. Sic Virgil. Aen. 1,
 328. *Nec vox hominem sonat; o*
dea certe! Ὅσσα vero non adeo
 stricte pro *diuina voce* vsurpa-
 tur, quin saepe cuiusvis ani-
 malis vocem significet. Vide in-
 fra v. 831. Quod ipse etiam
 Scholiastes postea agnoscit. —
 Πᾶσαν τὴν Φωνήν, ὃ Ἡσίοδος
 ὅσσαν καλεῖ. *Rob.*

11. Δία τ' Αἰγίοχον] Suo
 loco dicemus quare ita vocetur
 Iupiter, ut et quæ de Musis,
 aliisque Numinibus dicenda vi-
 debuntur, vbi loquetur Poëta
 de eorum natalibus. *Clericus.*

16. Ἐλ-

Κέρην τ' Αἰγίοχοιο Διὸς γλαυκῶπιιν Ἀθήνην,
 Φαῖβόν τ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
 Ἥδ' Ἐ Ποσειδάωνα γαῖοχον, ἐννοσίγαιον, 15
 Καὶ Θέμιν αἰδοίην, ἑλικοβλέφαρόν τ' Ἀφροδίτην,
 Ἥβην τε χρυσοσέφανον, καλλὴν τε Διώνην,
 Ἡὼ τ', Ἡελίον τε μέγαν, λαμπρὰν τε Σελήνην,
 Λήτω τ', Ἰαπετόν τε, ἰδὲ Κρόνον αἰγκυλομήτην,
 Γαῖάν τ', Ὠκεανόν τε μέγαν, καὶ Νύκτα μέλαιναν 20
 Ἄλλων τ' Ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἑόντων
 Αἶν' ὅς ποθ' Ἡσίοδον καλλὴν ἐδίδαξαν αἰοιδὴν,
 Ἄρνας ποιμαίνονθ' Ἑλικῶνος ὑπὸ ζαθέοιο.

Filiamque Aegiochi Iouis, caeruleos oculos habentem Mineruam :
 Phoebumque Apollinem, et Dianam sagittis gaudentem,
 Atque Neptunum terram continentem, terrae motorem
 Et Themis venerandam, et blandis oculis Venerem,
 Hebenque aurea corona decoram, formosamque Dionem,
 Auroramque, Solemque magnum, splendidamque Lunam,
 Latonamque, Iapetumque, ac Saturnum versipellem,
 Terramque, Oceanumque vastum, et Noctem atram :
 Aliorumque immortalium sacrum genus semper existentium :
 Quae olim Hesiodum pulchrum docuerunt carmen,
 Agnos pascentem Helicone sub diuino.

14. τ' omittit B. 109. 15. ποσθ. Trinc. ποσειδάωνα Ald. Iunt.
 γένεον B. 109. 19. hunc versum ante v. 18. ponunt Iunt. l. 2. Trinc.

16. Ἑλικοβλέφαρον τ' Ἀφροδίτην] *Arcuatis superciliis* Guietus.

Ἑλικοβλέφαρον] *Volubilibus palpebris*, id est, *paesam*, ut Venerem vocabant Latini. Lasciuiae est indicium nitare frequenter, et signum amantium. Clericus.

Ἑλικοβλέφαρον] Vetus Schol. exponit, *arcuatis vel orbiculatis palpebris* — τὴν ἐλικοειδῆ, καὶ στρογγύλην, καὶ περι-

φερῆ, καὶ ἀνακεκλασμένα τὰ βλέφαρα ἔχουσαν, ἐκ μεταφορᾶς τῶν τῆς ἀμπέλης ἐλίκων. Quae quidem interpretatio bene conuenit significationi vocis ἐλίσσειν, *torquere, voluere*. Interpretes autem Homerici et Lexicographi praene omnes exponunt, *nigrum*. Et Hesych. Ἑλικόν] μέλαν. Rob. 23. Καλλὴν ἐδίδαξεν αἰοιδὴν] Vide versum 660. ἔργων. Guietus.

Τόνδε δέ με πρώτιστα θεὰ πρὸς μῦθον ἔειπαι
Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς Αἰγιοχόιο. 25

Ποιμένες ἄγραυλοι, κακ' ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον,
Ἰδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα·
Ἰδμεν δ' εὖτ' ἐθέλωμεν ἀληθεῖα μυθήσασθαι.

Ὡς ἔφασαν κῆραι μεγάλα Διὸς ἀρτιέπειαι,
Καὶ μοι σκῆπτρον ἔδον, δάφνης ἐριθιλέος ὄζον. 30

Hoc autem me primum Deae sermone compellarunt,
Musae Olympiades, filiae Iouis Aegiochi:

Pastores sub dio manentes, mala probra, ventres solum,
Scimus falsa multa dicere veris similia:

Scimus etiam, quando voluerimus, vera loqui.

Sic dixerunt filiae Iouis magni veridicae,
Et mihi sceptrum dederunt, lauri peruviridis ramum,

24. Τόντε δέ Ald. Ζεῖπον Ald. Iunt. I. 2. 26. ποιμένας Iunt. I. 2.
οἶον Ald. 27. ἐτύμοισιν Iunt. I. 2. 28. εὖτ' ἂν Trinc.
αὐτ' ἂν B. 109. R. S. 29. διὰ μεγάλα Trinc. 30. ἔδον B. 109. Ald.

26. Κακ' ἐλέγχεα] Gratu-
latur sibi Poëta, quod, cum Mu-
sae ipsum primum alloqueren-
tur, conuiciis vsae sint, quod
est primaevae simplicitatis. Cle-
ricus.

27. Ἰδμεν ψεύδεα πολλὰ
λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα] Dea-
bus mendacia tribuere est etiam
antiquissimi aeni, quo Deos vix
meliores hominibus fingebant;
quia omnes Dii, qui maxime co-
lebantur, fuerant homines, vt
postea videbimus. Clericus.

29. Ἀρτιέπειαι] Disertae.
Guietus.

30. Καὶ μοι σκῆπτρον ἔδον,
δάφνης ἐριθιλέος ὄζον] Ἐδον
pro ἔδοσαν. Rhapsodi ramum
lauri tenebant recitantes. Vide

Lucianum in Dialogo cum He-
siodo p. 659. Guietus.

Καὶ μοι σκῆπτρον ἔδον
δάφνης ἐριθιλέος ὄζον] Scho-
liastes postquam dixit Helico-
nem πολὺ δάφνον εἶναι, et lau-
rum aequè potuisse εἶναι donum
Apollinis, ac Musarum, quae
ad rem non multum faciunt, ve-
ram eius rationem reddit hisce
verbis: παρὸς ἡ δάφνη ἐνεργ-
γεῖ πρὸς τὰς ἐνθουσιασμάς.
Σοφοκλῆς ἐν Κασάνδρᾳ· δάφ-
νην φαῶν ὁδόντι πρῆστο σό-
μα. καὶ Λυκόφρων· δάφνην
φαῶν φοιβαζεν ἐκλαιμῶν ὀ-
πα. καὶ τὰ ποιήματα δὲ με-
τὰ θεῶν ἐμπνεύσεως εἰρηται·
quia laurus efficax est ad affa-
tus creandos. Sophocles in Cas-
sandra: Cum comedisset lau-
rum. dentes instar serrae in ore
concutiebat. Et Lycophron:
cum

Δεψασθαι θηητόν· ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδήν

Dēcerpere mirandum. inspirarunt autem mihi vocem

31. Σηητόν B. 109. Ald. Tūnt. 1. 2.

cum laurum comedisset, vaticinabatur emittens vocem e gutture. Certe Poëmata dei afflatu sunt effusa. Sequentia verba rem dubiam esse non patiuntur. Cum ergo Laurum sibi traditam dicit *Hesiodus* a Musis sequē ab iis afflatum, perinde est ac si facultatem poëticam sibi ab illis concessam diceret. Quam in rem paucula ex *Claud. Salmasio* hic apponemus. Sic ille in *Solini Polyhistora* p. 609, vbi postquam multis ostendit ῥαψωδὰς dictos fuisse ἀπὸ τῶ ῥάπτειν τὰς ὥδας, quod veluti consuevens varias partes Poëtarum, quas canebant, non ἀπὸ τῶ ῥάβδου, addit: „Antequam mus ille τῶ ῥαψωδεῖν aliena carmina natus ac nqtus esset, auctores ipsi ac Poëtae hymnos et alia carmina in honorem deorum a se composita sic pronunciare consueverant, cum virgae lauru in manibus. Dicebantur ἐπὶ ῥάβδῳ ᾄδειν. *Pausanias* pag. 586. Lib. IX, seu Bœoticis de *Hesiodo*, qui cum cithara pictus erat: ἄδεν τοι Ἡσίοδω οἰκείον Φόρημα. ὅληα γὰρ δὴ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἑπῶν ὅτι ἐπὶ ῥάβδῳ δάφνης ἦδεν: nequaquam fuit proprium *Hesiodo* gestamen; manifestum enim est, etiam ex ipsis eius versibus, eum ad lauri ramum cecinisse. „Intelligit hos versus ex „Theogonia, Καὶ μοι σῆηπτρον

„etc. Traditum sibi a Musis ex „lauri ramo baculum dicit. „Tamquam vati futurorum præscio, non tamquam Poëtae, „datum possumus interpretari, „propter illa, ὥς κλυοίμιν τὰτ' ἑσόμενα πρό τ' ἔντα. Sed Poëtica erat coniuncta cum afflatu, non minus ac vaticinandi facultas; imo non erat sine vaticinatione, cum non possent scire Poëtae gesta apud deos, aut clam apud homines, aut ante omnem hominum memoriam; vel potius fingere se ea scire, nisi simul afflatum simularent. Pergit *Salmasius*: „Laurum gestabant et admordebant, qui vaticinandi scientia callere volebant, vnde δάφνη Φαγοίτατες. *Aselepiades*, in statuam *Hamexi*: „Καὶ σοὶ καλλιπέτῃλον ἔρυσσάμεναι περὶ πᾶσαι. „Ὁρεξάν δάφνης ἱερὸν ἀκρέμονα.

Fallitur, ut saepe Critici, qui non significant unde depromserint quae dicunt. Epigramma est in statuam *Hesiodi*, quod legitur Lib. IV. Anthologiae, p. 368. Ed. H. Stephani. Integrum ita habet:

Αὐτὰν πομαίνοντα μεσημβρινὰ μῆλ' ἄ σε Μῆσαι
Ἔδρακον ἐν κρανκοῖς ἔρυσιν,
Ἡσίοδε.

Καὶ σοὶ καλλιπέτῃλον ἔρυσσάμεναι περὶ πᾶσαι
Λ 5 Ὁρεξάν

Θείην, ὡς κλείοιμι τὰ τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἔόντα.
 Καί με κέλευθ' ὕμνεϊν μακάρων γένος αἰὲν ὄντων,
 Σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτον τε καὶ ὕστερον αἰὲν αἰεῖδεν.

Diuinam, vt canerem tam futura quam praeterita.
 Et me iuebant celebrare beatorum genus sempiternorum,
 Se vero primo et postremo semper decantare.

32. Θείαν ἴνα κλείοιμι B. 109. Θείαν ἴνα R. S. ἴνα etiam Ald. Iunt. 1. 2.
 Steph. marg. ὥτε κλύοιμι Trinc. Steph. Commel. Heinf. 33. K. μ' 196.
 λονδ' B. 109. K. μ' ἔκλεον δ' Trinc. 34. αἰεῖδεν Ald.

ᾠρεῖαν δαίφνης ἱερὸν ἀκρό-
 μονα.
 Δῶκαν δὲ κρήνης Ἑλικωνίδος
 ἐνθεον ὕδωρ,
 Τὸ πτανὲ πῶλα πρόσθεν
 ἔκοψεν ὄνυξ.
 Οὐδ' οὐ κορυσσάμενος μακάρων
 γένος, ἔργα τε μοιλαῖς,
 Καὶ γένος ἀρχαίων ἔγραφε
 ἡιδέων.

Ipsae poscens meridie oes Musae viderunt te in asperis montibus, Hesiode; et tibi pulera folia habentem decerpentes omnes porrexerunt lauri sacrum ramum. Dederunt vero fontis Heliconis diuinam aquam, quam volucris equi prius stupida angula. Qua tu satius beatorum genus, et res gestas canibus, et genus priscorum descripsisti inuenimus. Sed audiamus Salmasium: Panfania de virga laurea accepit, cum qua Veteres Poetae carmina sua recitabant. Quem morem etiam postea χαψυδοί imitati sunt, qui aliena pronunciant. Nam et hi virgam e lauro tenebant, cum carmina recitarent ex aliquo Poeta. Cetera apud ipsum legentur. Clericus,

32. Θείην, ὡς τε κλύοιμι τὰ τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἔόντα] Nothum. Guicetus.

[Ὡς κλείοιμι] Vulgo legitur ὥς κλύοιμι. Sed ex hīde Mss. restitui κλείοιμι. Dixerat poeta, ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδὴν θεῖην. Non autem necesse erat vt Musae ei vocem inspirarent ὡς κλύοιτο, vt intelligeret, sed ὡς κλείοιτο, vt caneret. Rob.

Τὰ τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἔόντα] Poëtica, nempe, est μαντείας genus, vnde Poetae Latinis Vases. Vtinam exstaret integer Liber VII. Strabonis! Aliquid hac de re haberemus, in descriptione Pieriae, cum legamus in excerptis, quo loco de hac regione egerat, ὅτι τὸ παλαιόν, οἱ μαντεῖς καὶ μασκῶν εἰργάζοντο: olim vases exercuisse et musicam. Clericus.

34. Σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτον δὲ καὶ ὕστερον αἰὲν αἰεῖδεν] Imitatus Horatius Lib. I. Ep. I.

Prima dicte mihi, summa dicende Camoena,
 Maecenas etc. Clericus.

35. Ἄλλα

Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα περὶ δρυὸς ἢ περὶ πέτρης;

35.

Τύνη, Μυσάων ἀρχώμεθα, τὰ Διὶ πάτερ;
 Ὑμνεῦσαι τέρευσσι μέγαν νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,

Sed quo mihi haec circa quercum, aut circa petram?

O tu, a Musis ordiamur, quae Ioui patri
 Canendo oblectant magnum animum in Olympo,

37. αὖν Trinc.

35. Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα
 περὶ δρυὸς ἢ περὶ πέτρης] Hoc
 est, περὶ τὰ ἀπὸ σκοπέ, sub-
 intellige λέγεται. *Gruerus.*

Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα περὶ
 δρυὸς ἢ περὶ πέτρης] Hoc
 est, quid haec ad rem, quam
 aggressus sum? ut recte Scho-
 liastes. *Homerus* paullo aliter
 hanc Paroemiam profert *Iliad.*
X. v. 126. ubi *Hector* de inani-
 bus sermonibus, quos *Achillem*
 laturum non fuisse, si ad eum
 adisset, suspicatur:

Οὐ μὲν πῶς νῦν ἐσὶν ἀπὸ
 δρυὸς, εἰδ' ἀπὸ πέτρης,
 τῷ ἀκριζέμεναι, ἅτε περὶ πέ-
 νος ἠΐθεός τε,

Περὶ πένης ἠΐθεός τε ἀκριζέ-
 σεν ἀλλήλοισιν.

Non quidem ullo modo nunc li-
 cet, a quercu, neque a petra cum
 hoc confabulari, ut virgo et ado-
 lescent, virgo, inquam, et ado-
 lescent, confabulantur. Volunt
 Scholiastae ortam loquutionem
 ex veteri fabula, qua homines
 ex lapidibus aut quercubus nati
 ferebantur, et quae pueris ser-
 mones praebebat, adeoque ina-
 nes sermones signari. At non
 video qui locus *Hesiodi* hinc

possit explicari, cuius sensus est
 is quem diximus. Crediderim
 potius petitum adagionem ex
 his, qui aggressi montem, aut
 sylvam describere, ad alia di-
 vagarentur, quae a scopo ab-
 errarent. Est tamen alius lo-
 cus *Homeri*, ex quo sententiae
 suae confirmationem petere
 posse primo intuitu videntur:
Odyssaeae T. v. 163 cum roga-
 set *Penelope* *Myssem*, quem
 non agnoscebat, unde esset,
 addit:

Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἐσσι πα-
 λαιφάτε, εἰδ' ἀπὸ πέτρης.

Non es enim a vetere quercu,
 aus a petra. Quibus in verbis
Homerus alludat ad memoratam
 fabulam; sed is sensus neque
 alteri loco *Homeri*, neque ver-
 sui *Hesiodi* aptari potest. *Clea-
 ricus.*

36. Τύνη Μυσάων ἀρχώ-
 μεθα] Τὸ τύνη hic age, age-
 dum significare videtur. Sed
 hic omnino scribendum vide-
 tur, τοῖνυν Μυσάων ἀρχώμε-
 θα. hoc est, διὰ τῆτο Μυ-
 σάων ἀρχώμεθα. *Hesych.* τοί-
 νυν διὰ τῆτο. Hunc locum
 respexisse videtur. *Gruerus.*

38. Εἰς τῷ-

Εἰρεῦσαι, τὰ τ' ἔοντα, τὰ τ' ἐσσόμενα, πρὸτ' ἔοντα,
Φωνῇ ὀμηρεῦσαι. τῶν δ' ἀνάματος ῥέει αὐδὴ.

Memorantes, et praesentia, et futura, et praeterita,
Voce concinentes. illarum vero indefessa fluit vox

39. Φωνῇ B: 109.

38. Εἰρεῦσαι τὰ τ' ἔοντα]
Iisdem vitur verbis Homerus
Il. α. 70. de Calchante Graeco-
stium vate, "Ὅς ἤδη τὰ τ' ἔον-
τα, τὰ τ' ἐσσόμενα, πρὸ τ'
ἔοντα. Plurimi praeterea ver-
sus apud vtrumque poetam ii-
dem occurrunt, quorum non-
nullos suis locis infra notabi-
mus, ex quibus placuit aliqui-
bus inferre, Homerum Hesiodo
antiquiorem fuisse. Perperam
omnino; nisi aliis argumentis
probari possit Hesiodum potius
Homerum, quam hunc illum
imitatum esse. Porro dehinc
videre est a priscais etiam tem-
poribus vaticinandi artem poe-
tis attributam fuisse. vnde et-
iam a Latinis *vates* appellan-
tur. Vide quae in hanc rem
iocatur Lucianus in Dialogo
cum Hesiodo. Rob.

39. Ὀμηρεῦσαι] Συμφωνῶ-
σαι ex ὁμός et ἄρω ὀμηρῆς com-
positum videtur. Vnde ὀμηρεῶς;
hoc est, concordo, συμφωνῶ.
Hesych. ὀμηρεῶς, ὁμῶς, συμφω-
νῶς. Sed τὸ ὀμηρῆς simplex vi-
detur. Ab ὁμαῶ, ὀμηρῶ, ὀμη-
ρῆς. quare et τὸ ὀμηρῆς vnde
ὀμηρεῶ συμφωνῶ simplex fue-
rit forte. Hesych. ὀμηρεῦσαι,
ὁμοφωνῶσαι, ὁμῶς λέγεται etc.
Guierus.

Ὀμηρεῦσαι] Hefyschius:
ὀμηρεῦειν, συμφωνεῖν. Ὀμη-
ρεῦσαι, τὸ συμβολῆσαι ὁμο-
φωνῶσαι, ὁμῶς λέγεται. Ὀμη-
ρεῖν, ὁμῶς εἰρημοῦθαι (1. ἀρμό-
ζουθαι) συμφωνεῖν, hoc est,
concinere, ex ὁμῶς simul et ἐρεῶ,
dico. Hinc credibile est nomen
factum Ὀμηρῶ, qui postquam
carminibus suis innotuisset, non
amplius *Melissigenes*, sed *concen-
tor*, quasi *Musarum*, dictus est.
Nomen ei inditum fuerat *Melo-
sigeni*, a fluvio *Melese*, qui non
procul a Cumis Aeolicis fluit,
et ad quæm eum mater Critheis
pepererat, vt docet *Herodotus*,
in eius vita, Cap. III. Idem ocu-
lorum vsum amisisse eum narrat,
Cap. VII. et propterea Lingua
Cumaea Cap. XIII. ὀμηρον δι-
κτον, id est, *caecum*. At vehe-
menter suspicor opinionem de
caecitate Homeri fictam a Cu-
maeis, quod nomen eius per-
peram ex Lingua sua interpre-
tarentur; solent enim Graeci,
ex nominibus perperam intel-
lectis, historiolas fingere, vt vel
ex nomine *Hippocrenes*, de quo
diximus, colligere est. Profe-
cto multo verisimilius est, tan-
tum Poëtam cognomen ex arte
adeptum esse, quam ex infor-
tunio. Clericus.

Ἐκ σομάτων ἡδεΐα. γελᾷ δέ τε δώματα πατρὸς 40
 Ζηνὸς ἐριγδύποιο, θεῶν ὅπῃ λειριέετση
 Σκιδναμένη. ἡχεῖ δὲ κάρη νιφόντος Ὀλύμπου,
 Δώματα ἀθανάτων. αἱ δ' ἄμβροτον ὅσσαν ἰῖσαι,
 Θεῶν γένος αἰδοῖον πρῶτον κλείεσθαι αἰοδῇ

Ab ore suavis. ridet autem domus patris
 Iouis valde tonantis, Dearum voce suavi
 Dispersa. resonat vero vertex niuosi Olympi,
 Domus immortalium. hac vero immortalem vocem emittentes,
 Deorum genus venerandum inprimis celebrant cantilena

41. θεῶν Trinc. Mox λειριέετση σκιδναμένη Ald. 42. κάρη Iunt. 2.
 νιφόντα B. 109. 43. Δώματ' Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 44. αἰδοῖον Iunt.
 1. 2. αἰοδῇ B. 109.

40. Γελᾷ δέ τε δώματα πα-
 τρός] Hoc est, summa voluptate
 afficitur coeli regia. Poëtae
 passim et dolorem, et gaudium
 tribuunt rebus inanimis, vt sig-
 nificent maximam esse ratio-
 nem dolendi, aut laetandi, et
 quae vel ipsa inanima, vt solet
 dici, mouere possit. *Theognis*
 initio, cum alia de Apollinis na-
 talibus dixisset, haec habet:

— ἐγέλασσε δὲ γαῖα πελώρη,
 Γῆθησεν δὲ βαθυὸς πόντος
 ἀλὸς πολίης.

Risit magna terra. *Lucretius*
 ad Venerem Lib. I. v. 8.

— tibi suauis daedala tellus
 Submissis flores, tibi RIDENT
 aequora ponti.

Ad quem versum, vide quae col-
 legit *Dion. Lambinus*. Clericus.

44. Θεῶν γένος, καὶ τὰ ἐξῆς]
 Probe animaduertendum hic
 signari tria genera rerum, I.
 Terram et Coelum, quae ante

omnes deos, qui Hesiodi aeuo
 maximi habebantur, fuerant:
 II. Deos ex hisce genitos, οἳ τ'
 ἐκ τῶν ἐγένοντο Θεοὶ δωτῆρες
 εἰδών, qui Dii ex hisce geniti sunt
 datores bonorum, quos enume-
 rat a v. 116. ad 155. Hi dicun-
 tur ab *Hesiodo* dii, quod nomen
 denegatur Coelo et Terrae, sunt-
 que veluti prior deorum aetas:
 III. Altera est filiorum Saturni,
 quos significat hoc versu *Hesio-
 dus*: Δεύτερον αὖτε Ζήνα, Θε-
 ῶν πατέρ' ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν, hoc
 est, secundo loco Iouem, qui est
 Rex deorum, qui nunc potissi-
 mum coluntur, et hominum. Qui
 vivebant *Hesiodi* aeuo, et supe-
 rioribus aliquot aetatibus, du-
 plicem hunc dumtaxat ordinem
 deorum norant, hoc est, homi-
 num in deorum numerum post
 mortem relatorum; si altius ori-
 ginem eorum repeterent, nihil
 antiquius reperiebant, quam
 Coelum et Terram, hisque ve-
 rustius Chaos, nec ultra progre-
 dieban-

Ἐξ ἀρχῆς, ὅς Γαῖα καὶ Οὐρανὸς εὐρύς ἔτιχ' ἰον, 45
 Οἷτ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοὶ, δωτῆρες εἰῶν.
 Δεύτερον αὖτε Ζῆνα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
 Ἀρχόμεναί θ' ὕμνευσι θεῶν, λήγασαί τ' αἰοιδῆς,
 Ὅσσον φέρτατός ἐσι θεῶν, κράτει τε μέγιστος.
 Αὖθις δ' ἀνθρώπων τε γένος, κρατερῶν τε γιγάντων 50
 Ὑμνεύσαι, τέρπασσι Διὸς νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,

Ab exordio, quos Tellus et Coelum latum genuerunt,
 Quique ex his prognati sunt Dii, datores bonorum.
 Secundo rursum Iouem, Deorum patrem atque etiam hominum,
 Incipientesque canunt Deae et finientes carmen,
 Quam sit praestantissimus Deorum, et imperio maximus.
 Porro et hominum genus, fortiumque gigantum
 Celebrantes oblectant Iouis mentem in Olympo,

45. γαίᾳ τε Iunt. 1. 2. ὕμνῳ B. 109. ἔτιχ' ἰον Ald. 46. δωτῆρες Ald.
 Iunt. 1. 2. 47. πατέρᾳ Ald. 48. λήγασαι Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg.
 ὕμνευσι B. 109. αἰοιδῆς Ald. 49. τίσσον B. 109. Ald. φέρτατος Iunt.
 1. 2. 50. αὖθις Iunt. 1. 2. Trinc.

diebantur. Notio dei horum
 conditoris usque adeo obscurata
 erat, ut de eo prorsus tacerent;
 aut etiam, si quae eius euanida
 vestigia in eorum animum haeserant,
 ea miscebantur, cum iis
 quae vulgo de Ioue et aequali-
 bus illi deis ferebantur. Quae
 omnia, in sequentibus, explica-
 tione ipsa innolucrorum Poë-
 ticorum, euoluuntur et ob oculos
 ponuntur. *Clericus.*

46. Οἷτ' ἐκ τῶν ἐγένοντο] Hoc
 est, ἐκ τῶν. hoc est, οἷ τῆς
 γῆς καὶ τῆς οὐρανοῦ ἐκγονοὶ εὐει-
 δεῖς. *Guierius.*

47. Δεύτερον αὖτε Ζῆνα] Hoc
 subintellige κλείσσι. *Guierius.*

48. Ἀρχόμεναί θ' ὕμνευσι
 θεῶν, λήγασαί τ' αἰοιδῆς] No-
 θον. scribend. λήγασαί τ' αἰο-

ιδῆς, dicentes, subintellige quam
 sit praestantissimus etc. *Guierius.*

Λήγασαί] Haec lectio vi-
 ris doctis quibusdam crucem
 fixit, quoniam seruata ea; me-
 trum laborare putarunt. — at
 eam necessario exigit sensus,
 qui hic est: iterum Iouem Mu-
 sae celebrant et incipientes et fi-
 nientes carmen. Ichnus in Lect.
 Lucian. p. 181. h. l. interea as-
 fert, quibus efficiat diphthon-
 gos etiam ante consonantes cor-
 rumpi. Quae sententia nouissi-
 me ab Arnaldo est confutata
 Animadv. Crit. p. 29. seqq. qui
 dicit, h. l. priores duas syllabas
 in αἰοιδῆς per synizesin esse, ut
 vnam, pronunciandas; et ita
 effici versum Spondaicum. Cu-
 ius sententiae subscribo. *Krebs.*

Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς αἰγιόχοιο

Musae Olympiades, filiae Iouis aegida habentis :

52. Μῦσαι] Primum videndam quae sint *Musae*, dein a quibus progenitae. Ex descriptionibus cum omnium reliquorum Poëtarum, tum etiam *Hesiodi*, colligere est, Musas invenisse Eloquentiam ac Musicam, artesque quae elegantiores habentur. Vt solius *Hesiodi* testimoniis utamur, eae argumentum non verum modo, sed etiam fictum omnium orationum, comminisci poterant. Sic enim eum alloquuntur v. 27. huius Poëmatis :

Ἴδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν
ἐτύμβισιν ὁμοία,

Ἴδμεν δ' εὖτ' ἐθέλωμεν ἀλη-
θεία μνησασθαι

*Scimus multa falsa veris similia,
scimus et quando volumus vera
dicere.* Ait v. 60. fuisse novem
puellas :

— ἦσιν ἀοιδῇ

Μέμβλεται, ἐν στήθεσιν ἀκη-
δέα θυμὸν ἐχούσαις,
quibus cantio cordi est et quae
habent animum sine curis. v. 65.

— ἐρατὴν δὲ διὰ σῶμα ὄσσαν
ἰεῖσσαι

Μέλπονται πάντων τε νόμους
καὶ ἥθεα κέδνα

Ἀθανάτων κλειψιν,
*amabilem vocem ore emittentes
capunt, omniumque leges, et mo-
res venerandos Immortalium ce-
lebrant.* Plura non exscribam,
nam ex hisce satis liquet quod
volo; nec mirum erit si dicam
nunc, ab antiquissimis Graeciae

colonis phoeniciffantibus, di-
ctas esse *Musas* ab inuentione,
nam, Phoenicia Lingua, *αἰων
μοῖσα* est *inuentrix*. Credibile
autem est, antiquissimis tem-
poribus, per Boeotiam, Thessa-
liamque ac vicinas Graeciae
oras, celebrem factum fuisse
cantilenis, seu propter inuen-
tionem, seu propter elegantiam
styli, pro aetatis captu, seu pro-
pter cantum, seu propter omnia
illa simul, *chorum novem puella-
rum*; quem instituit Iupiter,
ut postea videbimus, Thessaliae
rex. Deinde posteritas, quae
omnia adauxit, et praesertim
Poëtae finxerunt eas inuentri-
ces Poëticae deas esse; quo ho-
nore etiam tractati sunt inuen-
tores aliarum artium. *Pater
Musarum* dicitur Iupiter, quod
primus puellarum concentum
instituerit, quae loquutio etiam
Phoenicia est, nam Gen. IV.
20, 21. Iabal dicitur *pater Sce-
nitarum et Nomadum*, Iubal
verò *cythara et organo canen-
tium*, hoc est, eorum vivendi
generum, earumque artium in-
stitutores. *Μνημοσύνη* vero seu
Memoria, *κατὰ προσωποποι-
αν*, dicitur earum *mater*, quod
memoria suppeditet materiam
poëmatum et orationum. Hoc
satis ostendit Iouem non habi-
tum esse patrem proprie dictum
Musarum, cum *Memoria* sit dum-
taxat *persona poetica*, quae num-
quam in rerum natura fuisse
credita

Τὰς ἐν Πιερίῃ Κρονίδῃ τέκε πατρὶ μῆγαῖσα
Μνημοσύνη. γαυοῖσιν Ἐλευθῆρος μεδέεσσα,

Quas in Pieria Saturnio peperit patri mista
Mnemosyne, collibus Eleutheris imperans,

credita est. Non exigua pars
artificii huius Theogoniae, vt
postea videbimus, sita est in
Protopopoeis. *Clericus.*

Ὀλυμπιάδες] Ita dictae
Musae, quod circa montem
Olympum diu versatae essent,
in Iouis regia, vt ipse Poëta te-
statur qui aliquoties hoc repe-
tit, vt v. 68.

Αἱ τὸτ' ἴσαν πρὸς Ὀλυμπον,
ἀγαλλόμεναι ὀπί' καλῇ.
Quae iuerunt tunc ad Olympum
superbientes voce pulcra.

Clericus.

53. Τὰς ἐν Πιερίῃ] Haec est
patria puellarum, quas Poetae
immortalitati consecrauere. *Pi-
eriae* nomen est montis et re-
gionis ei subiectae, atque ad
Thermaicum vsque sinum por-
rectae; qua Theffalia ad se-
ptentriones clauditur, Mace-
donia ad austrum. In ea etiam
Pimplaeus mons Musis sacer.
Hinc dictae Musae *Pierides*,
potiori iure quam *Heliconia-
des*, *Olympiades* etc. vnde enim
potius cognomen duxissent,
quam a patria, ex qua profe-
ctae, cantibus finitimarum ora-
rum incolas in admirationem
sui rapuerunt? Illinc eas ad se
euocat *Hesiodus* initio Operum
et Dierum:

Μῆσαυ Πιερίῃθεν ἀοιδῆσι κλεί-
σαι,

Δεῦτε, καὶ τὰ ἐξῆς.

Pomponius Mela Lib. III. c. 3.
in descriptione Macedoniae:
*bic Musarum PARENS DO-
MVSQVE Pieria.* Si Phoe-
niciis litteris hanc vocem scri-
bamus, *κρυα*, inuenietur in
ea significatio *puteorum* (nam
κ et π miscentur passim apud
Orientales) vel *fertilitatis*;
quam non respuit regionis
situs, aliquot fluuiis rigatae.
Vide Tabulas *Ptolemai* et
Linium Lib. XLIV. c. 6, 7, 8.
Clericus.

54. Γαυοῖσιν Ἐλευθῆρος
μεδέεσσα] Γαυόν interpretatur
Scholiastes *γονιμωτάτας τό-
πους fertilissima loca.* Malim
βανῆς interpretari, seu *colles*,
pro quibus Aeoles dixerunt
γανῆς, vt vrbs *Argos* illis erat
ἀργος. Ita vocem interpreta-
tus est *Laur. Valla*, apud He-
rodotum Lib. IV. Cap. XCIX.
vbi τὸν γαυόν τὸν Σανιακόν,
vertit *iugum Saniacum*, ex re
ipsa, nam fuit illic collis, cui
erat impositum templum Mi-
neruae. *Pausanias* in Atticis,
initio: Ναὸς Ἀθηνᾶς Σανιά-
δος ἐπὶ κρυφῇ τῆς ἀκρῆς:
*Templum Mineruae Saniadis est
in vertice promuntorii.* Nam
Eleuther mons est, ita vocatus,
vt aiunt, ab Eleuthere Apolli-
nis filio, vnde et dictae *Eleu-
therae* vrbs ad eum montem
sitā. Phoeniciis litteris scri-
bas

Λημοσύνην τε κακῶν, ἄμπαυμά τε μερμηράων.

55

Ἐννέα γάρ οἱ νύκτας ἐμίσγεται μητίστα Ζεὺς,

Obluionemque malorum, et solatium curarum.

Nouem enim cum ea noctes mistus est prudens Iupiter,

55. μερμηράων Iunt. I. 2.

56. μίσγεται B. 109.

bas חיריח *halesbir*, quae vox *alsam speculam* sonat, a חלה *hahlah* *adscendit* et חירי *thour* *speculatus est*, quod optime in montem quadrat, in quo speculatores solebant collocari, qui de aduentu hostium monerent.

Scholiastes hic habet: ὁ δὲ ἑλευθῆρ ὄνομα πόλεως ἐστὶ τῆς Βοιωτίας, ἀπὸ τίνος βασιλεύς αὐτῆς τῆς πόλεως ἄνωγας ὠνομασμένης, ὡς Ἀπόλλωνος καὶ Αἰθέρης τῆς Ποσειδῶνος: *Eleuther* est nomen urbis Boeotiae, a quodam Rege eius urbis sic dicto, filio Apollinis et Aethusae filiae Neptuni. Rectius dixisset Ἐλευθεράς, sic enim urbs ab omnibus vocatur, quae fuit ambigui iuris, inter Atticos et Boeotios. Vide *Stephanum Byzantium*, in hac voce, et quae ad eum *Luc. Holstenius* et *Abr. Berkelius*. Pergit Scholiastes: ἐστὶ δὲ καὶ ὄρος, ὡς Φασιν, ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἡρώος: *est etiam mons, ut dicunt, cognominis Heroi*. Forte ita dicta, ob causam allatam, pars aliqua Cithaeronis montis, ad cuius radices sitae erant Eleutherae. *Pausanias* in Atticis p. 72. Ἐλευθερῶν δὲ ἦν μὲν ἔτι τῶν τεύχεων. ἦν δὲ καὶ οἰκίων ἐρείπια· δηλὴ δὲ τῶν τοις ἐστὶ πόλιν ὀλίγον ὑπέρε

τῶν πεδίων πρὸς τῷ Κιθαιρῶνι οἰκισθεῖσα: *Eleutherarum cum muri, tum aedium erant vestigia, (cum loca visebam) quae manifeste ostendunt urbem conditam fuisse paullo supra planitiem ad Cithaeronem*. Vide not. ad v. 329.

Quod ab Heroë nomen eius deducit Scholiastes, post alios, id non maioris esse ponderis debet, quam quod addit: ἔτω δὲ λέγεται ὅτι ἐκεῖ ὁ Διόνυσος τῆς μανίας ἐπαύσατο καὶ ἑλευθερώθη: *sic etiam dicitur, quod illic Bacchus desit furere et morbo liberatus est*. Fingebant Graeci Heroas et fabulas, ut ex sua Lingua originem nominum deducerent.

Multo verisimiliora sunt, quae sequuntur de ratione, ob quam *Hesiodus* matrem Musarum *Eleutherarum* reginam fuisse dixit. Καὶ τῶν δὲ δόξαν προσάπτων τῇ αὐτῇ πατρὶδι, λέγει ὅτι ἐγεννήθησαν· μὲν ἐν τῇ Πιερίᾳ, ἢ δὲ μητρὶ αὐτῶν ἐκ Βοιωτίας ἦν: *Idque gloriam addens patriae suae, dicit genitas quidem esse Musas in Pieria, matrem vero illarum e Boeotia fuisse*. Clericus.

55. Ἀμπαυμά τε μερμηράων] *Μερμηρα, μερμηραῶς. Guiccius.*

Νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνων.
 Ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνιαυτὸς ἦν, περὶ δ' ἔτραπον ὦραι,
 Μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἡματα πολλ' ἔτελίσθη,
 Ἥ δ' ἔτεκ' ἐννέα κέρας ὁμόφρονας, ἦσιν αἰοιδῇ 60
 Μέμβλεται, ἐν γήθεισιν ἀκηδέα θυμὸν ἐχέσας,
 Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς νιφόντος Ὀλύμπου,
 Ἐνθά σφιν λιπαροὶ τε χοροὶ καὶ δώματα καλὰ.

Seorsim ab immortalibus, sacrum lectum conscendens.
 Sed cum iam annus exactus, circumuolutae vero essent tempesta-
 Mensibus exactis, diesque multi transacti essent, [tes,
 Ipsa peperit nouem filias concordēs, quibus carmen
 Curae est, in pectoribus securum animum habentibus,
 Paululum a summo vertice niuosi Olympi,
 Vbi ipsis splendidique chori, et aedes pulchrae.

57. εἰς ἀναβαίνων Trinc. 58. ἦν ἐνιαυτὸς Iunt. I. 2. 59. ἐτελίσθη
 Ald. 60. ἦν Iunt. I. 2. 61. μέμβλεται Ald. Iunt. I. 2. μὲλλει
 Trinc. 63. σφί B. 109.

58. Περὶ δ' ἔτραπον ὦραι] Hoc est, περιέτραπον ἑαυτὰς,
 hoc est, περιετράπησαν. Guicrus.

Ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνιαυτὸς ἦν] Hoc est, ferme annus decimo mense Lunari exacto. Clericus.

Περὶ δ' ἔτραπον ὦραι] Hoc est, circumuolutae sunt tempestates, nam hoc proprie significat ὦρα, nec nisi sero duodecimam partem diei significauit. Vide Ios. Scaligerum de Emend. Temp. Lib. I. non procul ab initio, et Ger. Ioan. Vossium in Etymol. ad vocem Hora. Adde et hoc exemplum ex Horatii Lib. I. Od. 12. vbi sic describitur Iupiter:

— qui res hominum ac deorum,

Qui mare et terras, variisque
 mundi Temperat HORIS;

Hoc est, vt habet Vetus Scholiastes: anni partibus, vere, aestate, autumno, hyeme. Crediderim ὦρα primum dictum de diurno tempore, quod vna cum nocturno est temporis spatium, de quo primum cogitarunt homines, indeque translatum ad quoduis tempus; omnino enim ὦρα videtur ἀπὸ τῆς ὥρας, lucere, dictum. Clericus.

59. Περὶ δ' ἡματα πολλ' ἔτελίσθη.] Phoenices etiam dies vocabant annum. Vide quae notauimus ad Gen. IV, 3. vbi multi Intt. dies multos annum esse putant, et ad Gen. XL, 4. Clericus.

60. Κέρας ὁμόφρονας] Τὸ α hic secundum Doricam dialectum corripitur, vt supra μετατροπᾶς Heliocio. Guicrus.

62. Τυτθὸν] Huc refer τὸ ἦ δ' ἔτεκ' ἐννέα etc. Guicrus.

64. Παῖρ

Πὰρ δ' αὐταῖς Χάριτες τε, καὶ Ἰμερος οἰκί' ἔχουσιν,
 Ἐν θαλάμῳ ἐρατὴν δὲ διὰ σῶμα ὄσσαν εἶσαι,
 Μέλπονται πάντων τε νόμους, καὶ ἦθεα κεδνὰ

65

Iuxta vero eas et Gratiae et Cupido domos habitant,
 In conuiuio: amabilem autem per os vocem emittentes,
 Canunt omniumque leges, et mores venerandos

64. in Cler. edit. erat, αὐτῆς, χάριτες καὶ ἰ.

64. Πὰρ δ' αὐτῆς χάριτες
 καὶ ἰμερος] Τὸ τε hic deest.
 Guilemus.

66. Μέλπονται πάντων τε
 νόμους etc.] Duplici sensu expo-
 ni possunt hi versus; vel, *Ca-*
nunt omniumque leges et mores
venerandos immortalium cele-
braus, vel, pro νόμους scribendo
 νομῶς, *Canunt omniumque sedes*
et domicilia veneranda etc. Eo-
 dem sensu quo dicit Homerus
 II. ζ. v. 511. — ἀνὰ ἦθεα καὶ
 νόμον ἵππων. Negat certe Ari-
 starchus, teste Budæo, vocem
 νόμος Homeri aetate pro lege
 usurpata fuisse. Similiter Iose-
 phus l. 2. contra Apion. p. 1375.
 ed. Hudf. Μὴδ' αὐτὸ τ' ἐνόμα
 (scil. ὁ νόμος) πάλας ἐγινώσ-
 κητο παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ
 μαρτύς Ὀμηρος ἔδαμξ τῆς
 ποιήσεως αὐτῷ χρησάμενος.
 De qua re vide Clerici notam
 ad Ery. 276. Postremo Hes-
 chius eandem etiam sententiam
 amplectitur. Νόμος, ὁ ποιη-
 τῆς τῶν κατ' ἡμᾶς νόμων ἐκ
 οἶδε, θεμίσας δὲ, καὶ εὐνομίας
 λέγει ἀπὸ τῆς νεμῆσεως. Sic
 enim verba corrigenda sunt
 cum Salmasio. Huic opinioni
 si suffragemur, reddere oportet
 δυσνομίαν, Theog. v. 230. dif-

ficilem viuendi rationem. Et Ery.
 v. 276. etc. — Νομὸν (haud
 νόμον vt vulgo) διέταξε Κρό-
 νίων Ἰχθυοῖσι μὲν καὶ θηροῖσι, καὶ
 οἰωνοῖς πετεηνοῖς, Ἐσθῆιν ἀλ-
 λήλας. Hanc viuendi rationem
 (hoc quasi pro pabulo) consti-
 tuit Saturnus, piscibus, et feris,
 et volucribus, deuorare se inui-
 cem. Sed dura est haec inter-
 pretatio, et nequaquam neces-
 saria, cum aliis in locis omni-
 no oporteat, τὸν νόμον legem
 exponere. Theog. 417. Ἐρδὼν
 ἱερὰ καλὰ κατὰ νόμον ἱλάσ-
 κηται, vertendum est, *Faciens*
sacra fausta secundum legem
placauerit. Eodem sensu quo
 Pythagoras χρυσ. ἐπ. Ἀθανά-
 τες μὲν πρῶτα θεῶς, νόμῳ ὡς
 διακείται. Sic etiam Ery. 388.
 Οὗτος τοι πεδίων πέλεται νό-
 μος — vertendum est; *Haec*
quidem agrorum est lex — Nec
 in alium sensum, vt arbitror,
 torqueri potest. Omissio autem
 vocis νόμος apud Homerum ni-
 hil est ad rem, nec in argu-
 mentum trahi debet, vel quod
 ista voce Hesiodus non vsus est,
 vel, si vsus sit, quod Homero est
 iunior. Bene enim notauit Cle-
 ricus, casu potuisse contingere
 eam vocem non adhiberi ab
 B. 2 Homero,

Ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον ὅσσαν ἰῶσα.
 Αἱ τότε ἴσαν πρὸς Ὀλυμπόν ἀγαλλόμεναι ὀπὶ καλῇ,
 Ἀμβροσίη μολπῇ. περὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
 Ὑμνεύσαις ἐρατὸς δὲ ποδῶν ὑπὸ δ᾽ ἔπος ὀρώρει, 70
 Νισσομένων πατέρ' εἰς ὄν, ὃ δ' ἔρανῳ ἐμβασιλεύει,
 Αὐτὸς ἔχων βροντὴν ἥδ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κάρετ' ἰνικήσας πατέρα Κρόνον. εὐ δὲ ἕκαστα
 Ἀθανάτοισι διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε τιμᾶς

Immortalium celebrant, amabilem per os vocem emittentes.
 Illae tum ibant ad Olympum exsultantes voce pulchra,
 Immortali cantilena: undique vero resonabat terra atra
 Canentibus hymnos: iucundus vero a pedibus strepitus excita-
 Euntium ad patrem suum. ille autem in coelo regnat, [batur,
 Ipse habens tonitru, atque ardens fulmen,
 Vi superato patre Saturno. bene autem singula
 Immortalibus disposuit simul, et ordinavit honores.

68. ἰπῃ Iunt. 1. 2. 69. ἴαχε Trinc. δ' ἴαχε Iunt. 1. περιδιᾶχε Iunt. 2.
 71. νυττομένην Trinc. ἔρανῳ Iunt. 1. ἐμβασιλεύειν Ald. 73. ἕκαστον B. 109.
 74. Ἀθανάτης Iunt. 1. 2. Ἀθανάτων διέταξε ὁμῶς, ἐπέφραδε δὲ B. 109.

Homero, qui sane integram linguam Graecam suis versibus non est complexus. Rob.

69. Ἀμβροσίη μολπῇ περὶ δ' ἴαχε] Scribendum videtur: περὶ δὲ σφέας ἴαχε γαῖα μέλαινα ὕμνεύσαις. Guilelmus.

71. Ὁ δ' ἔρανῳ ἐμβασιλεύει.] Hic est absurda mixtura, ut diximus, veteris doctrinae de Deo; Deum enim in coelo singulari ratione habitare credebant priusci mortales, nec sine causa. Itaque cum Graeci Iovem Deorum summum esse crederent, eum collocabant subinde in coelo. Quia vero Iupiter habitabat in Olympo Thessaliae monte, veluti prioris opinionis oblitus non minus frequenter domum Iouis in Olympo ninofo ponunt, ut ex 62. versu, et mul-

tis aliis liquet. Ut Iouis hominis notionem miscent, cum notione veri Dei: ita Olympum cum coelo confundunt; unde fit ut de Ioue nunc quasi de homine, nunc quasi de Deo loquantur; deque eius sede nunc quasi de monte Thessaliae, nunc quasi de coelo. Nisi haec teneamus, necesse est ignoremus rationem innumerarum loquutionum, quae in Poetis occurrunt. Clericus.

74. Ἀθανάτοισι διέταξε ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε τιμᾶς.] Scrib. ἀθανάτοισι διέταξε νόμοις, καὶ ἐπέφραδε τιμᾶς. ἐπέφραδε, hoc est, ἐπενοήσε, commentus est, inuenit. Hesych. ἐπιφράσασθαι, ὑπονοήσαι ἢ ἐπινοήσαι. Guilelmus.

82. Γεινό-

Ταῦτ' ἄρα Μῆσαι αἰδον, ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι, 75
 Ἐνεία θυγατέρες μεγάλας Διὸς ἐκγεγαυῖαι,
 Κλειώτ', Εὐτέρπη τε, Θάλεια τε, Μελπομένη τε,
 Τερψιχόρη τ', Ἐρατώ τε, Πολύμνια τ', Οὐρανίη τε,
 Καλλιόπη θ'. ἡ δὲ προΦερεσάτη ἐστὶν ἀπασίων.
 Ἡ γὰρ καὶ βασιλεῦσιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὄπηδ' αἶ. 80
 Ὅντινα τιμήσῃσι Διὸς κῆραι μεγάλοιο,
 Γεινόμενόν τ' ἐσίδωσι διοτρεφέων βασιλῆων,
 Τῷ μὲν ἐπὶ γλώσσῃ γλυκερὴν χεῖρσιν ἔεσσην,

Haec sane Musae canebant, coelestes domos incolentes:
 Nouem filiae magno e Ioue prognatae:
 Clioque, Euterpeque, Thaliaque, Melpomeneque,
 Terpsichoreque, Eratoque, Polymniaque, Vraniaque,
 Calliopeque: haec autem praestantissima est omnium.
 Haec enim et reges venerandos comitatur.
 Quemcunque honoraturae sunt Iouis filiae magni,
 In lucem editumque adspexerint a Ioue nutritorum regum,
 Huic quidem super linguam dalcem fundunt rorem,

78. Ὀδρανία Ald. 79. τ' Iunt. 2: ὀπασίων Ald. Trinc. ὀπασίων
 Iunt. 2. 80. sic Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. atque ita edidit Rob. cum
 vulgo, in Cler. etiam esset, Ἡ μὲν γὰρ. αἰδοίοισιν Trinc. 81. κείραι Iunt.
 1. 2. 82. γινόμενον Iunt. 1. 2. 83. αἰδῶν Iunt. 1. 2. Trinc. Steph.
 Com. Heinl. vid. Graev.

82. Γεινόμενον τ' ἐσίδωσι]
 Quia quae nobis cordi sunt ea
 saepe respicimus, ideo *adspice-
 re aliquem* perinde est ac illi
 fauere. Sic loquebantur etiam
 Phoenices, sic et Latini. Vide
 quae notauimus ad Gen. IV, 4.
 et quae Scholiastes hic habet.
Clericus.

82. Γεινόμενον τ' ἐσίδωσι]
 Scholiastes, Ἀντί τῶ ἐμμενῶς
 θεάσσονται, καὶ ὅν τινα βασι-
 λέα θεάσσονται καλοῖς ὀφθαλ-
 μοῖς. Ἐντεῦθεν καὶ Καλλι-
 μαχος· Μῆσαι γὰρ ὅσας ἴδον
 ὁμμασι παιδᾶς, Μη λοξῶς, πο-
 λὺς ἐκ ἀπέθεντο φίλους. Εἰ-

dem vsus phrasi Horatius l. 4.
 Od. 3. *Quem tu, Melpomene, so-
 mel Nascentem placido lumine
 videris.* Rob.

83. Γλυκερὴν χεῖρσιν ἔεσσην]
 Hoc est, mel, vt recte eruditū in-
 terpretantur. Symbolum est
 mellitae eloquentiae, vnde fi-
 ctum, vt opinor, a Graecis Pla-
 tonis infantis, et dormientis in
 Hymetto, apes os impleuisse
 melle. Vide *Olympiodorum*, ini-
 tio eius vitae. *Clericus.*

Γλυκ. χ. ἔεσσην] Eadem vsus
 metaphora Nestoris eloquen-
 tiam descripsit Homerus Il. α',
 249. Τῶ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέ-

Τῷ δ' ἔπε' ἐκ σώματος ῥαῖ μέλιχα· οἱ δέ νυ λαοὶ
Πάντες ἐς αὐτὸν ὀρώσι, διακρίνοντα θέμιστας 85

Huius vero verba ex ore fluunt suavia: ceterum populi
Omnes ipsum respiciunt, reddentem ius

84. ἔπ' Iunc. 1. 2. Trinc. Ald.

85. παντε Ald.

λιτος γλυκίων ῥέειν αὐδῇ. Sic
etiam Euripides Incert. v. 333.
Εἰ μοι Νεσφόριον εὐγλωσσον
μέλι, Αντήνορος τε τῷ Φρυγός,
δοίη θεός. Et Theocrit. Idyll.
ζ, 82. Οὐνεκα οἱ γλυκὺ Μοῖσα
κατὰ σώματος χεῖς νέκταρ. De
triplici genere eloquentiæ quod
descripsit Homerus in Menelao,
Vlyffe, et Nestore, vid. Gisb. Cu-
peri Apoth. Hom. p. 113. seqq.
et P. Victorii Var. Lect. l. 15.
c. 17. et Cl. Popii Nostratis no-
tam ad ll. γ, 214. vbi Ausonii
carmen triplicem hanc vim ele-
ganter exprimens protulit: *Dul-
cem in paucis, ut Plisibenedem;
Et torrentem, ceu Dulicbii Nin-
gida dicta; Et mellisæ nectare
vocis Dulcia fatu verba canen-
tem Nestora regem.* Hanc ob
causam non possum non mira-
ri, quamobrem Cicero in libro
de clar. orator., eloquentiæ stu-
dium non commune Graeciae, sed
proprium Athenarum, et in illam
insuper civitatem recentibus tem-
poribus introductum fuisse, affir-
mat. Atticine fuerunt tres illi
insignes oratores ab Homero
celebrati? vel recentia Troia-
ni belli tempora? vel Hesio-
dus ipse, qui tantis eloquentiam
laudibus extollit, inter recen-
tiores habendus? Quod si con-
cedatur characteres hosce a

poeta pro arbitrio fictos fuisse,
huiusmodi tamen fictio elo-
quentiam tunc temporis et in
vfu, et laudi datam fuisse confir-
mat. Quod ipse quidem Ci-
cero in l. 3. de Orat. fatetur.
*Hanc, inquam, cogitandi, pro-
nunciandi que rationem, vimque
dicendi veteres Graeci, sapien-
tiam nominabant.* Et postea:
*Vetus quidem illa doctrina eadem
videtur et recte faciendi, et bene
dicendi magistra; neque disjun-
cti doctores, sed iidem erant vi-
vendi praeceptores, atque dicen-
di; vnde apud Homerum Phoe-
nix, qui se a Peleo patre Achilli
iuveni comitem esse datum dicit
ad bellum, ut illum efficeret ora-
torem verborum, actoremque re-
rum.* — Τῷνεκα μὲ προέηκε
διδασκόμεναι τὰδε πάντα Μυ-
θῶν τε ῥητῆρ' ἔμεναι, περη-
τῆρα τε ἐργῶν. ll. i, 442. Rob.

85. Διακρίνοντα θέμιστας]
Disceptatorem litium, ea enim
de causa primum Reges electi,
ut iudices controuersiarum es-
sent. Deinde ex iudicibus fa-
cti sunt Domini. Sic Deioeces
Medorum regnum inuasit, ut
narrat Herodotus Lib. I. Vide vff.
88, et 89. Dionysius Halicarn.
Ant. Rom. Lib. V. p. 336. καθ'
ἀρχὰς ἅπαντα πόλεις ἑλλὰς ἐ-
βασίλευτο, πλὴν ἑχ, ὥσπερ
τὰ

Ἰθίησι δίκησιν· ὁ δ' ἀσφαλέως ἀγορεύων,
 Αἰψά τε καὶ μέγα νείκος ἐπισαμένως κατέπαυσε.
 Τένεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, ἔνεκα λαοὶς
 Βλαπτομένοις ἀγορήφι μετὰ τροπα ἔργα τελεῦσι.

Rectis iudiciis. hic autem secure in concione verba faciens,
 Statim etiam magnam contentionem scite dirimere solet.
 Propterea enim reges prudentes sunt, ut populis
 Damno affectis in foro res iterum integras restituant

86. δίκησι Steph. Comm. 87. κατέπαυσε Trinc. 88. ἔνεκα Ald.
 λαοῖσι Ald. Trinc.

τὰ βάρβαρα ἔθνη δεσποτικῶς
 ἀλλὰ κατὰ νόμους τε καὶ ἐθις-
 μὸς πατρίδας καὶ κρατίδος ἦν
 βασιλεὺς ὁ δικαιοτάτος τε καὶ
 νομιμώτατος, καὶ μηδὲν ἐκδι-
 αιτῶμενος τῶν πατρίων. δηλοῖ
 δὲ καὶ Ὀμηρος δικασπόλεως τε
 καλῶν τῶν βασιλείς, καὶ θεμι-
 σπόλεως. καὶ μέχρι πολλοῦ διέ-
 μειναν ἐπὶ ῥητοῖς τισιν αἱ βα-
 σιλεῖαι διοικώμεναι καθάπερ ἡ
 Λακεδαιμονίων. ἀρχαίων δὲ
 τινῶν ἐν ταῖς ἐχθραῖς πλημ-
 μελεῖν, καὶ νόμοις μὲν ὀλίγα
 χρωμένῶν, ταῖς δ' αὐτῶν γνώ-
 μαις τὰ πολλὰ διοικόντων, δυ-
 σχεράναντες ὅλον τὸ πρῶγμα
 οἱ πολλοὶ κατέλυσαν τὰς βασι-
 λεῖας καὶ τὸ πολίτευμα. Inisio
 urbes omnes Graecae Regibus pa-
 rebant, nisi quod illi non barba-
 rica licentia dominabantur, sed
 secundum leges et mores patrios,
 regnum exercebant; optimusque
 Rex habebatur, qui esset iustissi-
 mus et legum servantissimus, nus-
 quam discedens ab institutis pa-
 triis; id quod ex Homero etiam
 liquet, dum Reges vocat iuris tra-
 ctatores. Diu regnatum est, cer-
 tis conditionibus, sicut apud La-

cedaemonios, sed postquam alii
 quos eorum coeperunt abusi po-
 testate et in rebus administrandis
 rarius leges, quam suam libidi-
 nem sequi, plerique Graeci rei iac-
 dio affecti regiam Reip. formam
 aboleverunt. Clericus.

Πάντες ἐς αὐτὸν ὁρῶσι] Ve-
 nerandi et eloquentis viri au-
 thoritatem pulcherrime etiam
 descripsit Virgilius Aen. l. i. Ac
 veluti populo in magnis cum sac-
 pe coorta est Seditio; saevitque
 animis ignobile vulgus; Iamque
 faces et saxa volant, furor arma
 ministras: Tum pietate gravem
 et meritis si forte virum quem
 Conspectere, silent, arrectisque
 auribus adstant: Ille regit dictis
 animos, et pectora mulcet. Rob.

88. Ἐχέφρονες] Subintelli-
 ge εἰσι, Guierus.

89. Μάλακοῖσι παραιφά-
 μενοι ἐπέεσσι] Nempe, eos qui
 alienum inuasent, quos au-
 thoritate sua et persuasione, po-
 tius quam poenis, ad id resti-
 tuendum adducebant. Populi
 consentientis erat poenas infli-
 gere, non Regum. Clericus.

B 4

93. Οἷα

Ῥηϊδίως, μαλακοῖσι παραιφάμενοι ἐπέεσσιν.

90

Ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ, θεὸν ὥς, ἰλάσκονται
Αἰδοῖ μελιχίῃ· μετὰ δὲ πρέπει ἀγρομένοισιν·
Οἷα τοι Μυσαίων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.

Ἐκ γὰρ Μυσαίων καὶ ἐκηβόλῃ Ἀπόλλωνος.

Ἄνδρες αἰοῖδοι ἔασιν ἐπὶ χθόνα καὶ κιθαρισταί.

95

Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες. ὁ δ' ὄλβιος ὄντινα Μῦσαι
Φιλεῦνται· γλυκερὴ οἱ ἀπὸ σόματος ῥέει αὐδὴ.

Facile, mollibus alloquentes verbis.

Incedentem vero per urbem, tanquam Deum, venerantur.

Reuerentia blanda: eminet vero inter ipsos congregatos.

Tale Musarum praestans munus hominibus.

A Musis etenim, et eminus feriente Apolline,

Viri cantores super terram et citharoedi:

Ex Iouē vero reges. Ille vero beatus, quemcumque Musae

Amant: suavis ei ab ore fluit vox.

90. παραιφάμενοι B. 109. παραιφάμενοι Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Punctum post ἐπέεσσιν non habet Ald. sed ponit in fine v. 91. 91. θεὸν ὥς Trinc.

93. Οἷα τε B. 109. R. S. Ald. Iunt. I. 2. 94. γὰρ τοι Iunt. I. 2.

95. ἔασιν Ald. Iunt. I. 2. Trinc.

93. Οἷα τοι Μυσαίων] Scribe Τοῖα Μυσαίων. vel τοίῃ Μυσαίων. Etiam μυσεῶν legendum videtur. Sic ratio versus postulat. inf. νυμφέων αἱ ναῖεσιν. Guierus.

Ἱερὴ δόσις] De significatione τῆς ἱερῆς apud poetas vide Stephanum. Vocat Homerus interdum ἱερὸν, quod generi humano vtilitatem aliquam affert, atque ita vrbes ἱεραὶ, quia sunt Φυλακτικαὶ etc. Interdum vero ἱερὸν appellat, quicquid in suo genere caeteris praestat, seu magnum est; sicut et ἱερὸν ἰχθὺν quidam apud eum exponunt. Vtroque sensu

ἱερὴ δόσις commode exponi potest. Rob.

95. Ἐπὶ χθόνα καὶ κιθαρισταί] Malim, χθονί. Guierus.

96. Ἐκ δὲ Διὸς] Hoc etiam usurpauit Callimachus in hymno in Iouem — Φοῖβε δὲ, λυγρῆς εὖ εἰδότες οἴμης. Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες — Rob.

97. Γλυκερὴ οἱ ἀπὸ σόματος ῥέει αὐδὴ] Haec imitatio est Homeri, qui de Nestore, Pyliorum Rege, ita prior loquutus est, Iliad. A. v. 249.

Τῆ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέει αὐδὴ. E cuius lingua melle dulcior fluebat sermo. Clericus.

98. Νεο-

Εἰ γάρ τις καὶ πένθος ἔχων νεοκηδέϊ θυμῷ
 Ἄζηται κραδίην ἀκαχήμενος, αὐτὰρ αἰοιδὸς
 Μυσάων θεράπων κλεῖα προτέρων ἀνθρώπων 100
 Ὑμνήσῃ, μάκαράς τε θεὸς οἷ' Ὀλυμπον ἔχουσιν,
 Αἰψ' ὅγε δυσφρονέων ἐπιλήθεται, ἥδ' ἐτι κηδέων
 Μέμνηται· ταχέως δὲ παρέτραπτε δῶρα θεῶων.
 Χαίρετε τέκνα Διός, δότε δ' ἡμερόεσσαν αἰοιδήν.
 Κλείετε δ' ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἔοντων, 105

Si quis enim vel luctum habens recenti dolore saucio animo
 Tristetur, animo dolens, Poeta vero
 Musarum famulus res claras priscorum hominum
 Laudibus celebraverit, beatorumque Deos qui Olympum incolunt;
 Statim hic sollicitudinum obliuiscitur, nec quicquam dolorum
 Meminit: cito enim deflexerunt eos alio dona Dearum.
 Saluete natae Iouis, date vero amabilem cantilenam.
 Celebrate quoque immortalium diuinum genus, semper exsi-
 stentium,

99. ἀκαχήμενος Iunt. I. 2. 101. ὑμνήσῃ Ald. ὑμνήσει Iunt. I. 2.

98. Νεοκηδέϊ] Animaduerte
 vim τῆ νεοκηδέϊ. Vehemen-
 tissimus est recens dolor et fe-
 datu difficillimus. Sic Scho-
 liastes. Ἐνταῦθα δείκνυσιν τὴν
 δύναμιν τῆς μεσιτικῆς διὰ τὸ εἰ-
 πεῖν [νεοκηδέϊ θυμῷ] δυσπα-
 τάπαυσον τὸ νῆδον πάθος. Rob.

99. Ἄζηται κραδίην ἀκα-
 χήμενος] Hoc est, ξεραίνηται.
 Guictus.

— αὐτὰρ αἰοιδὸς,
 Μυσάων θεράπων κλεῖα
 προτέρων ἀνθρώπων
 Ὑμνήσῃ, καὶ τὰ ἐξῆς] Haec
 quoque imitatus ex Homero
 Hesiodus. Ille ait legatos ab
 Agamemnone ad Achillem mis-
 sos oppressisse eum cythara
 canentem, IK I. v. 189.

Τῇ ὅγε θυμὸν ἑτέρπευ, αἰ-
 δεῖ δ' ἀπὸ κλεῖα ἀνδρῶν,

qua animum delectabas, canebas
 autem gloriam virorum. Talia
 multa sunt, quae ostendunt He-
 siodum recentiore. Homerus
 fuisse, ut proterorumque fert sen-
 tentia. Multis hac de re egit
 Claud. Salmastius, in Exercita-
 tionibus Plinianis p. 607. et sqq.
 Ed. Ultraiectinae. Clericus.

103. Παρέτραπτε δῶρα θε-
 ῶων] Sub. αὐτὸν. Guictus.

Παρέτραπτε δῶρα] Guictus
 censet subintelligendum esse
 τὸ αὐτὸν; et interpretes ver-
 tunt deduxerunt eum alio. Com-
 modius tamen videtur subin-
 telligi posse τὸ αὐτὰ ad prae-
 cedens τὸ κηδέων referendum,
 adeo ut exponatur versus, de-
 flexerunt eos, scil. dolores, dona
 deorum. Rob.

105. Κλείετε ἀθανάτων]
 B 5 Hoc

Οἱ Γῆς ἐξεγένοντο καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντος,
 Νυκτὸς καὶ ὀνοφρεῆς, ἧς θ' ἄλμυρος ἔτρεφε Πόντος.
 Εἶπατε δ' ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γέγοντο,
 Καὶ ποταμοὶ, καὶ Πόντος ἀπείριτος οἰδματι θύων,
 Ἄσρα τε λαμπετόωντα, καὶ ἑρανὸς εὐρύς ὑπερθεῖν, 110
 Οἳ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοὶ, δωτῆρες ἐάων.
 Ὡς τ' ἄφενος δάσσαντο, καὶ ὡς τιμὰς διέλοντο,
 Ἥδ' ἐ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολὺ πυχὸν ἔσχον Ὀλυμπον.
 Ταῦτά μοι ἔσπετε Μῦσαι, ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
 Ἐξ ἀρχῆς, καὶ εἶπαθ' ὅ, τι πρῶτον γένετ' αὐτῶν. 115.

Qui Tellure prognati sunt, et Coelo stellato,
 Noctaeque caliginosa, quosque salus nutriuit Pontus.
 Dicite insuper, vt primum Dii et terra fuerint,
 Et flumina, et Pontus immensus, aestu furens,
 Astraque fulgentia et coelum latum superne:
 Et qui ex his nati sunt Dii, datores bonorum.
 Vtque opes diuiserint, et quomodo honores distinxerint,
 Atque quomodo primum multa iuga habentem tenuerint Olym-
 Haec mihi dicite Musae, coelestes domos inhabitantes, [p. m.
 Ab initio: et dicite quodnam primum fuerit illorum.

106. οἱ Ald. 107. Νυκτὸς δὲ B. 109. Ald. Νυκτὸς τε καὶ Iunt. 1.
 ἧς θ' ἄλμυρος Iunt. 1. 2. θς ἄλμυρος B. 109. ὕπερθε Iunt. 2. 108. Εἶπατε τὰ
 δ' ὡς Ald. 111. δωτῆρες Iunt. 1. 2. 112. 113. Ter Ald. habet ὡς cum
 accentu. 115. εἶπαθ' Ald.

Hoc est, per me, δι' ἐμῆ. Poetae omnes inuocant Musas, orantque vt canant quod ipsi postea dicunt, quod se habeant quasi ὑποφῆτας Musarum, hoc est, vates qui canant dictata a Musis, non a se inuenta. *Theocritus* vocat Poetas Μῦσαιων ἱερὰς ὑποφῆτας, *Musarum sacros vates*. Idyll. XVI, 28. *Clericus*. Αἰὲν εὐόντων] Hoc est, *semper futurorum*, non aeternorum, siue initio et fine carentium, nam postea liquebit Diis Graecorum omnibus initium fuisse. Vel sequentes dno versiculi hoc ostendunt. *Clericus*.

106. Οἱ γῆς ἐξεγένοντο καὶ τὰ ἐξῆς] Hic tres ordines Deorum memorantur: 1. Qui ex coelo et terra nati, hoc est, coelestes et terrestres Dii: 2. Qui fuere proles Noctis, hoc est, inferni Dii, seu Erebi, Pluto, Proserpina, Styx, Furiae, etc. 3. Quos aluit Pontus, seu mare, hoc est, marini Dii. Sic eadem Numina ad varias classes referuntur, prout varie spectantur. *Clericus*.

115. Ἐξ ἀρχῆς] Hoc est, ab initio mundi. Vide not. ad Genes. I, 1. *Clericus*.

116. Ἦτοι

"Ἦτοι μὲν πρῶτις αὖ Χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα

Primo omnium quidem Chaos fuit, ac deinde

116. γίγνεται B. 109.

116. "Ἦτοι μὲν πρῶτις αὖ] Hic incipere videtur Hesiodus. Superiora supposita et addititia videntur. Sic "Ἔργα incipiunt a v. 10. καὶ ἄρα μῆνον ἦν ἐρίδων γένος. *Quietus.*

Χάος γένετ'] Hoc est, coelum, aer, aeris vastitas, immensitas quaque verſum, ſpatium vniuerſum. *Quietus.*

Πρῶτις αὖ Χάος γένετ'] Phoenicia, ſeu Hebraica Lingua dixeris: בראשית יהי חורר בראשית *breſchith jehi thobou va-bobou*, nam Χάος est *thobou va-bobou*, hoc est, immenſum inane; ἀπὸ τῆ χαίρειν, *biare*: quia vaſa vacua *biare* dicuntur. Perinde ergo est, ac ſi *Hesiodus* diceret fuiſſe tempus quo nihil erat eorum quae videmus, quod cum Moſaica rerum geneſi conſentit. *Clementinarum Homiliarum* Scriptor interpretatur quidem ἐγένετο, quaſi dixiſſet *Hesiodus* ἐγεννήθη, *genitum est Chaos*, ſed eſt inanſ argutia. Allato hoc *Hesiodi* loco, ita loquitur *Homil. VI. §. 3.* τὸ δὲ ἐγένετο δῆλον ὅτι γεγενῆσθαι ὡς γεννητὰ σημαίνει, καὶ τὸ αἰεῖ εἶναι ὡς ἀγεννητὰ: factum fuit clarum eſt ſignificare elementa, ut *genita*, ortum habuiſſe, non ſemper fuiſſe ut *ingenita*. Sed ſi hoc cogitaſſet Poeta, cauſam aliquam commentus eſſet, a qua *genitum Chaos* dixiſſet. Dicenti enim *factum eſt*, illico ob-

icitur, a quo? Nihil enim fit, ſine factore. *Clericus.*

"Ἦτοι — γένετ'] Verte, Primo quidem *Chaos genitum eſt*, ut infra 137. 930. Ita enim Veteres hunc locum intellexerunt, non ut *Clericus*, *fuit*. *Diogenes Laertius lib. 10. ſect. 2.* cauſam tradens, ob quam ſe primum ad philoſophiae ſtudium *Epicurus* contulit, haec habet verba. Ἀπολλόδορος δ' ὁ Ἐπιχάρειος ἐν τῷ περὶ τῆ Ἐπιχάρας βίβλ, Φησὶν ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπὶ Φιλοſοφίαν, καταγνόντα τῶν ſοφιστῶν καὶ γραμματιſτῶν, ἐπειδὴ μὴ εὐνεηθῆσαν ἐρμηνεύſαι αὐτῷ τὰ περὶ τῆ παρ' Ἡſίοδου χάος. *Apolodorus autem Epicureus in primo de viſa Epicuri refert, illum ad Philoſophiam ſe contuliſſe, ſophiſtas inſectantem et grammatikos, quod percontanti, quidnam eſſet apud Hesiodum Chaos, exponere non potuiſſent.* Idem plenius narratum legimus apud Sextum Empiricum aduerſus Mathem. 1. 9. Ὁ μὲν εἰπὼν "Ἦτοι μὲν πρῶτις αὖ χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα γαί' εὐρύς σενος, παντῶν ἔδος. — Ἐξ αὐτῆ περιτρεπέται ἐρομένη γάρ τινος αὐτὸν, ἐκ τινος γέγονε τὸ χάος, καὶ ἔχει λέγειν. Καὶ τῆτο φαſιν ἐνίοι αἰτίον γεγονέναι Ἐπιχάρω τῆς ἐπὶ τὸ Φιλοſοφεῖν ἐρμῆς· κομιδὴ γὰρ μειράκις κος ὦν, ἦρτο τὸν ἐπ-

αναγι-

Γαῖ' εὐρύςτροφος, πάντων ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
 Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,
 Τάρταρά τ' ἠερόεντα μυχῶ χθονὸς εὐρυοδείης·

Tellus lata, omnium sedes tuta semper
 Immortalium, qui tenent iuga niuosi Olympi,
 Tartaraque tenebricosa in recessu terrae spacioſae:

117. Γαῖα δ' B. 109.

118. οἱ Ald.

119. μυχῶν B. 109. εὐρυο-

δείης Iunt. I.

αναγινώσκοντα αὐτῷ Γραμμα-
 τισὴν [ἦτοι μὲν πρῶτις αὖ χάος
 γένετ'] ἐκ τίνος τὸ χάος ἐγέ-
 νετο, εἴπερ πρῶτον ἐγένετο·
 τίς δὲ εἰπόντος, μὴ αὐτὰ ἔρ-
 γον εἶναι τὰ τοιαῦτα διδάσ-
 κειν, ἀλλὰ τῶν καλεσμένων Φι-
 λολόφων, τοίνυν ἐφῆσεν ὁ
 Ἐπίκρους ἐπ' ἐκείνας μοι βα-
 δις εἶον ἐσίν, εἴπερ αὐτοὶ τῶν
 ὄντων ἀληθεῖαν ἴσασιν. *Qui*
enim dixit Exortum primum
obans est, deinde Terra pectore
lato, cunctorum sedes, a se ipso
eueritur. Nam si quisquam
eum roget, ex quo ortum sit
chaos, non poterit dicere. Idque
nonnulli dicunt fuisse causam
Epicuro, cur se conuulerit ad phi-
losophiam. Nam cum esset val-
de adolescens, rogauit Gramma-
ticum illud sibi praelegentem
(primum quidem chaos genitum
fuit) ex quonam chaos exortum
esset, si quidem primum exortum
erat. Dicente illo, talia docere
non esse sui muneris, sed illorum
esse, qui vocarentur Philosophi;
igitur, inquit Epicurus, ad illos
mibi accedendum est, quando ipsi
sunt, qui rerum veritatem per-
spectam habent. Tantis illi in
tenebris versabantur, qui, ex-
clusa summa omnium rerum

causa, per alias hypotheses mun-
 di originem explicare sunt co-
 nati. Eadem enim quaestio ne-
 cesse est recurrat in perpetuum,
Ex quo hoc genitum est? donec
 ad supremam aliquam et in-
 creatam causam deuentum sit.
Rob.

117. Γαῖ' εὐρύςτροφος] Γαῖα
Guicetus.

Γαῖ' εὐρύςτροφος] Terra etiam
 prima fuit, secundum Mosen.
Clericus.

Πάντων ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
 Ἀθανάτων, καὶ τὰ ἐξῆς] Nem-
 pe, Dii quos memorat primum
 fuere in terra, deinde bene-
 uolentia ac fama hominum in
 coelum sublatis. *Clericus.*

118. Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι
 κάρη] Hic versus est suppo-
 titius. *Guicetus.*

Οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος
 Ὀλύμπου] Ita dictus is mons,
 ut Phoenicie loquar, כּי מוֹרֵי הַיָּם
 quia in illo sunt aeterni, ola-
 mim-bo, vnde factum Ὀλυμπος
 olympo, siue Ὀλυμπος. Passim
 in eo describit *Hesiodus αἰὲν*
ῥόντας, siue αἰωνίως θεούς.
Clericus.

119. Τάρταρά τ' ἠερόεντα]
 Τὸ ὑπὸ τὴν γῆν μέρος τῆς
 χάρας. *Guicetus.*

Τάρτα-

Ἡδ' Ἔρος, ὃς καίλιτος ἐν ἀθανάτοις θεοῖσι, 120

Atque Amor, qui pulcherrimus inter immortales Deos,

Τάρταρα τ' ἡρώεντα] Vna cum Terra fuit *Tartarus*, quia fingitur esse

— μυχῶ χθονὸς εὐρυδοτής. in intimo recessu latae terrae. Vide et infra v. 717. et seqq. Si Phoeniciis litteris scribas טרחתא *tarabbharabb*, deriuabitur ea vox a radice Hebraica et Arabica טרח *tarabb*, quae significat molestiam creauit, et longe amouit; ac repetitio quidem radicatum, in Hebraica lingua, est superlatiui loco; quae optime conueniunt *Tartaro*, qui simul molestissimus locus et a coelo remotissimus fingitur; in quem propterea Iupiter Titanas coniecit. Ideo ipse *Hesiodus* v. 841. τάρταρον γαίης habet ad significandum remotissimum terrae locum, ad quem sonitus tonitruum peruenit. *Clericus*.

120. Ἡδ' Ἔρος] Hoc est, rerum concordia, ἡ τῶ κόσμου ἀρμονία, generationis causa. τὸ πῦρ interpretantur. *Guetus*.

Ἡδ' Ἔρος] Hac voce Amor signatur, qualem in animalibus, procreationis causa, cernere est. Is Amor προσωποποιηθεὶς describit vim omnium genitricem, cui *Hesiodus* tribuit ortum omnium rerum. Qua in re, tenue est et paene euānidum vestigium naturae melioris, hoc est, Dei, qui omnia creauit. Hanc eandem nomi-

ne *Veneris* describit *Lucræti* Lib. I.

Quae mare nauigerum, quae terras frugiferentes

Concelebras, per quam quoniam genus omne animantium

Concipitur, visaque exortum luminis solis.

Hunc *Hesiodi* locum imitatus est *Aristophanes*, in *Auibus* p. 573. ed. Genèv. in fol. ubi licet absurde aues loquentes inducat, attamen antiquissimae famae, de creatione mundi, reliquias ita colligit:

Χάος ἦν καὶ Νύξ, Ἐρεβὸς τε μέλαν πρῶτον, καὶ Τάρταρος εὐρύς.

Ἢ δ' ἔδ' ἀήρ, ἔδ' ἄρανός ἦν. Ἐρεβὸς δ' ἐν ἀπειροσὶ κελύποις

Τίττει πρῶτισον ὑπνέμιον Νύξ ἢ μελανόπτερος ὠδόν, Ἐξ ἧ περιτελλομένης ὥραις ἐβλασεν Ἔρος ὁ ποσεινός, καὶ τὰ ἔξης.

Chaos erat et Nox, Erebusque niger primum et Tartarus laevis.

Terra vero neque aer, neque coelum erat. Erebi vero in infinito sinu parit primo Nox, nigris alis praedicta, ventosum ouum; ex quo, circumactis tempestatibus pullulauit Amor desiderabilis etc. Sed quemadmodum absurde *Hesiodus* δημιουργικὴν δύναμιν posteriorem Chao facit: non melius *Aristophanes* fingit eam ex ouo natam; quia Amor volucris dicebatur.

Λυσιμελής, πάντων τε Θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων
 Δάμναται ἐν σήθεσσι νόον, καὶ ἐπίφρονα βελήν.
 Ἐκ Χάεος δ' Ἐρεβός τε, μέλαινά τε Νύξ ἐγένοντο.
 Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο.
 Οὓς τέκε κυσσαμένη, Ἐρέβει Φιλότητι μιγεῖσα. 125
 Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγένετο ἴσον ἑαυτῇ

Soluens curas, et omnium Deorum, omniumque hominum
 Domat in pectoribus animum, et prudens consilium.
 Ex Chao vero Erebusque, nigraque Nox editi sunt.
 Ex nocte porro Aetherque et Dies prognati sunt:
 Quos peperit ubi concepisset, Erebo concubitu mista.
 Tellus vero primum quidem genuit aequalem sibi

123. ἐγένοντο. Ald. Trinc.

125. κυσσαμένη Ald. κυσσαμένη Trinc.

batur. Aeternam esse oportuit
 eam vim, aut nunquam neque
 ipsa, neque quidquam aliud
 fuisset, nam *e nihilo nihil*. Cle-
 ricus.

121. Λυσιμελής] Hoc est,
 τὰ μελήματα λύων, τὰς φρον-
 τίδας. α μελω, μελή cura, ut
 α βάλω βελή, βόλω βολή,
 σολω σολή etc. α μελή λυσι-
 μελής. *Gruetius*.

123. Ἐκ χάεος δ' Ἐρεβός
 τε μέλαινα τε Νύξ ἐγένοντο]
 Ἐρεβός tenebrae. Nox prae-
 cessit diem. *Gruetius*.

Ἐκ χάεος δ' Ἐρεβός τε μέ-
 λαινα τε Νύξ ἐγένοντο] An-
 tequam quidquam esset, erat
 כח *beréb*, aut כח *erbo*, hoc
 est, *tenebrae*, siue *nox*, quod
 docet etiam Moses. Ac sane
 nox est tantum absentia lucis,
 luceque nondum condita, te-
 nebras esse oportuit. Hae per-
 sonae masculini et foeminini
 sexus finguntur, pro genere

vocum Graecarum, quibus vo-
 cabantur; pluresque sunt aut
 pauciores, pro earum vocum
 numero et copia. Non repe-
 temus quae antea diximus de
 connubiis et consanguinitate
 Personarum harumce poetica-
 rum, sed hic est in memoriam
 reuocandum. *Clericus*.

124. Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ]
 Lux et dies successerunt Nocti.
 ἐν γὰρ τῇ νυκτὶ ὄρωμεν τὸν
 αἴρα. *Gruetius*.

Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ
 Ἡμέρη ἐξεγένοντο] Voce Αἰ-
 θήρ crediderim hic non sum-
 mam partem aeris, sed αἰθερίαν
 intelligi, hoc est, *serenitatem*;
 quae una cum Die ex tenebris
 nata dicitur, quod fuerint post
 tenebras. Aptius iungitur *se-
 renitas* cum *Die*, quam *aether*,
 qui nocte obscuratur; estque
 aequae cum ea coniunctus, ac
 cum die. *Clericus*.

126. Γαῖα δέ τοι πρῶτον
 μὲν

Οὐρανὸν ἀστερόενθ', ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτῃσι,

"Οφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ.

Γεῖνατο δ' ἔρσα μακρὰ, θεῶν χαρίεντας ἐναύλης

Νυμφέων, αἱ ναιέουσιν αἰ ἔρσα βησσέντα.

130

Ἡ δὲ καὶ ἀτρυγέτον Πέλαγος τέκεν οἴδματι θῦον,

Coelum stellis ornatum, ut ipsam totam obtegit,

Utque esset beatis Diis sedes tuta semper.

Genuit praeterea montes altos, Dearum grata domicilia

Nympharum, quae habitant per montes saltuosos.

Atque etiam infrugiferum pelagus peperit aestu furens,

130. νυμφέων Ald. Innat. 1. et Ald. ἰστ' Ald. 131. ἡδ' Ald.
Innat. 2. Trinc.

μὲν ἐγεῖνατο ἴσον ἑαυτῇ Οὐ-
ρανὸν ἀστερόενθ' ἵνα μιν περὶ
πάντα καλύπτῃσι] Sic et Mo-
ses post Terram Coelum for-
matum docet. Clericus.

127. "Ἰνα μιν περὶ πάντα
καλύπτῃσι] Hoc est, circa om-
nia, circa omnes partes suas.
Guietus.

128. "Οφρ' εἴη μακάρεσσι
θεοῖς ἔδος] Subintellige ὁ ἔρσα-
νος. Guietus.

"Οφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς
ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ] Postquam,
nimirum, terram per vitam in-
habitassent, in aethereas sedes,
post mortem demum, transfe-
rendi erant. Clericus.

129. Θεῶν χαρίεντας ἐναύ-
λης] Hoc est, ἐνδιαίτηματα.
Helych. διατριβὰς, εἰκητήρια,
ἐνδιαίτησια, ἐναυλισησια. Gui-
etus.

130. Νυμφέων] Τῶν Ὀρει-
αδῶν λεγομένων. Guietus.

131. Ἀτρυγέτον πέλαγος]
Hoc est, τὴν θάλασσαν. mare
notum scilicet, hoc est, mare

mediterraneum, paruum etc.
maria praeter Oceanum. Gui-
etus.

129. Γεῖνατο δ' οὐρσα μακρὰ
— 131. ἡδὲ καὶ ἀτρυγέτον
πέλαγος.] Terra primum erat
aequabili superficie, et aqua,
quae leuior est, vndique testa;
ut ergo terra existeret nonnul-
lis in locis, hic a Deo excava-
tae valles, illic subuecti mon-
tes, et circumpositum solum fir-
matum. Docet hoc Moses, nec
contradicit Hesiodus; nam tum
demum fuit mare a terra discre-
tum, cum loca profundiora fue-
runt, in quae aqua deflueret,
cumque alia eminere coepe-
runt. Nec aliter intelligere
possumus qui

— * ipse tener mundi con-
creuerit orbis,

Tum durare solum et disclu-
dere Nerea ponto

Coeperit, et rerum paullatim
sumere formas.

Graeci et rem et nomina ὀρέων
καὶ πελάγους, a Phoenicibus ac-
ceperant,

* Virgil. Eclog. VI, 34.

Πόντον, ἄτερ Φιλότητος ἐΦιμέρε· αὐτὰς ἐπίτα·
Οὐρανῷ ἐννηθῆσα, τέκ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην.

Pontum, absque amore suavi. ceterum deinde [bentem,
Cœlo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices ha-

ceperant; quibus *בר bar*, aut
bor, est *mons*, *פלב pbeleg* vero
alveus in quem aqua deriuatur.

Ἀτρυγέτον, quod additur, ma-
lim interpretari ex significatio-
ne radices *τρυγέω*, quae apud
Hesychium occurrit, et signifi-
care dicitur *ξηραίνω* *exsicco*,
quam *sterilem*. Aptius certe epi-
theton est maris. *Τρυγέω* au-
tē videtur esse proprie *ξηραί-
νω πρὸς τὴν τρύγα* *siccare ad
faecem usque*, unde postea quid-
vis *exbaurire* significarit. Ea-
dem de causa, crediderim *Ho-
merum* vocasse *αἰθέρα ἀτρυ-
γέτον* *Iliad. O, 425.* quia num-
quam pluuias demittere pror-
sus definit. Attamen * *Eusta-
thius* ignem etiam *ἀτρυγέτον*
dictum contendit, quod vix pu-
to, exemplum enim nullum
affert. Igitur recte dicitur mare
ἀτρυγέτον, hoc est, cuius *τρύ-
γα* seu intimam aquam nemo
vidit, nemo videbit, siue *inex-
haustum*. Clericus.

132. Πόντον] Hoc est, βα-
θὺν ὄντα, βάθος ἔχοντα, τὸ
βάθος, appositivē. *Guierus.*

Πόντον ἄτερ Φιλότητος]
Intelligit mare internum, cuius
nomen Phoenicio more scri-
bere possis פֿרֿנחֿתֿא *pho-nitba*,
quod solenni mutatione ב in פ,
est *in eo terminatus*, nempe,
amplissimus Asiae tractus, prae-

sertim minoris, quae ad occa-
sum Hellesponto, ad septem tri-
ones Ponto Euxino finitur. *Cle-
ricus.*

133. Ὠκεανὸν βαθυδίνην]
Oceanum, h. e. mare ignotum.
Guierus.

Οὐρανῷ ἐννηθῆσα τέκ' Ὠ-
κεανὸν βαθυδίνην] Non repe-
temus Terram et Coelum quasi
personas a Poeta induci, figura
consuetā omnibus Linguis; at
notandum Terram propiorem
Coelo factam peperisse Ocea-
num, quando ex terris sublatīs
defluxere aquae in profundissi-
mas valles quas nunc regunt.
De Oceano multis egit *Sam-
Bochartus* in suo Chanaane Lib.
I. c. 36. ostenditque olim vulgo
notum Oceano terras ambiri,
et coniicit dictum fuisse a Phoe-
nicibus בֿחֿגֿ *bhog*, hoc est, *cir-
culum*, quia instar circuli ter-
ram cingit. Malim dictum
אֿגֿאֿנֿוֿ *ogano*, quod et *circulum*
sonat apud Chaldaeos, ut liquet
ex Paraphrasi Chaldaica Cant.
VII, 2. et praeterea *craterem*,
et *lacum*, quae omnia optime
conveniunt Oceano. Antiquis-
simis Graecis dicebatur etiam
Ὠγῆν, quod similis Hebraico
אֿגֿגֿאֿן *aggan*, aut Chaldaico
אֿגֿגֿאֿן *aggan*, quae *craterem* et *lacum* sonant.
Vide laudatum *Bochartum*. Cle-
ricus.

* Il. o. p. 1003. Ed. Rom.

134. Κοίεν

Κοῖόν τε, Κρεῖον θ', Ὑπερίονά τ', Ἰαπετόν τε,
 Θεῖάν τε, Ρεῖαν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε, 135
 Φοῖβην τε χρυσοσέφανον, Τηθύν τ' ἑρατεινήν.
 Τῆς δὲ μεθ' ὀπλότατος γένετο Κρόνος ἀγκυλομήτης.
 Δεινότατος παίδων· θαλερόν δ' ἤχθησε τοκῆα.
 Γείνατο δ' αὖ Κύκλωπας ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντας.
 Βρόντην τε, Στερόπην τε, καὶ Ἄργην ὀβριμόθυμον. 140
 Οἱ Ζηνὶ βροντὴν τ' ἔδσαν, τεύξάν τε κεραιόν.
 Οἱ δὲ τοι τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν.

Coeumque, Croeumque, Hyperionemque, Iapetumque,
 Theamque, Rheamque, Theminqe, Mnemosynenque,
 Phœbenque aurea corona insignem, Tethynque amabilem.
 Hos vero post natu minimus natus est Saturnus vaser,
 Saenissimus inter liberos: floridum autem odio prosequabatur.
 Porro genuit et Cyclopes superbum cor habentes, [parentem.
 Brontenque, Steropenque, et Argen forti animo praeditum.
 Qui Ioui et tonitru dederunt, et fabricarunt fulmen.
 Qui sane per alia Diis similes erant,

134. κρεῖον τε Iunt. I. 2. 137. δῑ omisum est in ed. Rob. sed repugnante metri leges; igitur reuocauimus. ἀπλότατος Iunt. I. 2. 138. ἤχθησε Ald. vt erat etiam in Cler. ed. ταυρία Iunt. I. 2. 140. τ' ὀβριμόθυμον Trinc. ὀβριμόθυμον B. 109. Iunt. I. 2.

134. Κοῖόν τε καὶ τὰ ἐξῆς] Haec partim sunt nomina virorum et mulierum, partim personarum poeticarum, quales sunt Θέμις et Μνημοσύνη, Iustitia et Memoria. Homines vocant Poetae coeli et terrae liberos, quos antiquissimos omnium esse putabant; ob tenuem memoriam antiquissimae Traditionis, ex qua acceperant Coeleste Numen ex terra primos homines formasse. Clericus.

137. Κρόνος ἀγκυλομήτης] Magnificum nomen, κρηρ Phoenicibus dicitur radius,

quae appellatio digna fuit filio Coeli; nec male radius, ex Phoeniciae linguae Analogia, dixeris filium coeli. Clericus.

139. Γείνατο] H Γη scilicet ἐξ ἄραν. Guetus.

Κύκλωπας] Hoc est, vt egregie Sam. Bocharius in Chan. Lib. I. c. 30. כְּלִי־לִי וְכִי־לִי vīros Cbek-loub, viros finis Lilybaetani, qui fuere antiquissimi Siciliae coloni, de quibus multis vir summus, quem addito. Clericus.

141. Οἱ Ζηνὶ βροντὴν τ' ἔδσαν.] De hac re postea. Clericus.

C

144. Κε-

Μῆνος δ' ὀφθαλμὸς μέσσω ἐπέκειτο μετώπῳ
 Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν ἐπώνυμον, ἔνεκ' ἄρα σφίων
 Κυκλοτρῆς ὀφθαλμὸς εἰς ἐνέκειτο μετώπῳ. 145
 Ἴσχυς τ' ἡδὲ βίη καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἐπ' ἔργους.

Vnus vero oculus media positus erat fronte.
 Cyclopes vero illis nomen e re erat, eo quod ipsorum
 Rotundus oculus unicus inerat fronti:
 Roburque et vires, et variae artes erant in operibus.

143. μέσσω Iunt. 1. 2. Trinc. μέσσω Ald. ἐπέκειτο Trinc. ἐνέκειτο
 Iunt. 1. 2. Paullo ante Ald. ταύξαν pro ταύξαν. 144. Κύκλωπες δ' ὄνομ'
 ἦσαν Trinc. ἔνεκ' Ald. 145. Ἰης Trinc. Steph. Ἰην Ald.

144. Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν
 ἦσαν ἐπώνυμον] Hoc est, κα-
 τὰ τὸ ὄνομα ἐπώνυμον, hoc
 est, e re datum. an ἐπώνυμοι?
 id est, e re nomen habentes.
Guierius.

Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν]
 Inepte ex Graeca Lingua no-
 men illa vetustius deduxerunt
 Poetae; vt solent; atque ex
 nomine ab illa Lingua deducto
 fabulas finxerunt, de viris qui
oculum unum rotundum in me-
 dia fronte gerebant. Ceterum
 hi dicuntur θεοῖς ἐναλίγκιοι,
Diis similes, hoc est σεβασμί-
 οῖς ἀνδράσιν οἱ πρῶτοι τὴν
 Ἑλλάδα ἐκίσσαντο, *veneran-*
dis viris, qui primi Graeciam
colonis instruxerunt; Θεὸς
 enim, apud antiquissimos Grae-
 cos, significabat proprie non
 naturam aeternam, sed eximiam
 ac venerandam, vt *עליון elo-*
bim, apud Hebraeos; et ho-
 minibus supra vulgus euectis
 tribuebatur. Multis hoc osten-
 dimus in *Arte Critica* P. 2.
 Sect. I. c. 3. Eius significatio-

nis primigeniae vestigia reman-
 sere semper in Lingua Graeca,
 vt demonstraui. Sed ta-
 men frequentius postea signifi-
 cavit naturas humana praestan-
 tiores, adeoque immortales.
 Ex hoc vltu vocis Θεός, *Hesio-*
dum perperam interpretatus,
Crazes emendari volebat Poe-
 tam, et versui

Οἱ δὴ τοι τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς
 ἐναλίγκιοι ἦσαν
 hunc substituebat:

Οἱ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ
 τραφεύον αὐδέοντες.

Qui ex immortalibus vixerunt
homines celebres; quod ab Apol-
 line interemti dicerentur. At
 Θεός, antiquissimis tempori-
 bus, immortalem naturam non
 significabat, sed eximiam in suo
 genere, quo factum vt omnia
 eximia dicerentur *diuina*. For-
 te Θεός proprie *admirabilem*
 significauit, vnde *θηεόμας ad-*
miror, θηητός admirabilis. A-
 pud Chaldaeos, *ההב ehebah* so-
 nat *admirari.* Clericus.

146. Ἴσχυς τ' ἡδὲ βίη] Hinc
 defum-

Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεγένοντο,
Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὄβριμοι, ἐκ ὀνομαστοί,

Alii rursus e Tellure et Coelo prognati sunt,
Tres filii magni, et praeualidi, nefandi,

148. ὄβριμοι B. 109. Iunt. 1. 2.

desumptum est τὸ κράτος καὶ βία Aeschyli, seu potius ex interioribus: καὶ κράτος ἡδὲ βίην. Ibid. ἐπ' ἔργοις subintellige αὐτῶν. *Guierus.*

Μηχαναί] Hoc est, machinationes, quales multae in fabricarum officinis. Significat *Hesiodus* Cyclopas non modo viribus, sed et arte pollentes fuisse. *Clericus.*

148. Οὐκ ὀνομαστοί] *Non nominandi*, siue, *Qui nominari non debent.* Vox usurpatur de impiis hominibus, qui latine dici solent *nefandi* vel *nefarii*. In sequentibus tamen meliori sub charactere hi ipsi gigantes exhibentur, grati animi officia erga Iouem praestantes, ei contra Titanas auxiliores strenui, eorundemque in vincula coniectorum fidi custodes. Sic enim Cottus Iouem alloquitur Θεογ. 657. seqq. Σῆς δ' ἐπιφραδμοσύνησιν ἀπὸ ζόφου ἡερόεντος Ἀψορόρον δ' ἐξαῦτις ἀμειλικτῶν ἀπὸ δεσμῶν Ἠλυθαμεν. — τῷ καὶ νῦν ἀτενεῖ τε νόω, καὶ ἐπίφρονι βελῇ Πυρόμεθα κράτος ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηϊότητι. Et postea 733. seqq. Ἐνθα Γύγης, Κόττος τε, καὶ ὁ Βριάρεως μέγα θυμος Ναίεσιν,

Φύλακες πῖστοι Διὸς αἰγίοχοιο. Dicitur etiam ab Homero Briareus contra Deos coniuratos auxilio Ioui fuisse. *Iliad.* α. Ὅππότε μιν ἐκυνδῆσαι Ὀλύμπιοι ἤθελον ἄλλοι, Ἥρη τ' ἡδὲ Ποσειδάων, καὶ Παλλὰς Ἀθήνη. Ἀλλὰ σὺ τὸν γ' ἐλθῆσα, θεά, ὑπελύσαο δεσμῶν, ὦχ' ἐκὰς τόγχειρον καλέσασ' ἐς μακρὸν Ὀλύμπον, Ὅν Βριάρεων καλέσσι θεοί, ἄνδρες δὲ τε πάντες Αἰγαίονα. — Alii tamen poetae eundem Briareum inter Gigantes numerant, qui Ioui bellum intulerunt. Sic *Virgili* Aen. l. 10. *Aegeon qualis centum cui brachia dicunt Centenasque manus, quinquaginta oribus ignem Pectoribusque arsisse, Iouis cum fulmina contra Torparibus streperet clypeis, tot stringeret enses.* Et *Horatius* l. 3. Od. 4. *Magnam illa terrorem intulerat Ioui Fidens iuuenis horrida Brachiis.* Et postea de Gyge Briarei fratre, *Testis mearum centimanus Gyges Sententiarum.* *Callimachus* Briareum Aetnae subiectum fuisse tradit, *Virgilius* Enceladum, alii Typhoeum. Adeo incerti sunt poetae in fabulis narrandis. *Rob.*

Κόττος τε, Βριάρεώς τε, Γύγης θ', ὑπερήφανα τέκνα.
 Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἰσσοῦντο. 150
 Ἄπλασοι κεφαλαὶ δὲ ἐκάσῳ πεντήκοντα
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ σιβαροῖσι μέλεισιν.
 Ἴσχυς δ' ἄπλματος, κρατερή, μεγάλῳ ἐπὶ εἶδει.
 Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεγένοντο,
 Δεινότετοι παίδων, σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῇ 155

Cottusque, Briareusque, Gygesque, superba proles.
 Quorum centum quidem manus ab humeris prorumpébant
 Inaccessae: capita vero unicuique quinquaginta
 Ex humeris prògnata erant super robustos artus.
 Robur autem immensum, validum, ingenti in statura.
 Quotquot enim Tellure et Coelo procreati sunt,
 Potentissimi (sunt) filiorum, a suo vero infestabantur parente

149. Κόττος Ald. vt etiam edidit Rob. cum in Cler. ed. esset
 Κοττός. Γύγης Iunt. I. 2. 150. ἐκ' Iunt. I. αἰσσαντο Ald. 151. ἄπλατοι
 Trinc. 153. θ' delet Trinc. τ' Iunt. I. 2. ἄπλητος Iunt. I. 2.
 ἄπλητοι B. 109.

149. Κόττος τε καὶ τὰ ἐξ ἧς] Videntur fuisse tres latrones antiquissimi, et valido corpore terribiles, et numero praedonum quibus imperabant. Vnde factum vt quinquagena capita, et centena brachia singulis tributa sint. Terribilia sunt horum nomina, si Phoeniciis litteris scribantur. כּוּר Κοτ, et addita terminatione Graeca Κόττος, fastidiosum et rixatorem sonat. בְּרִיאַרִי briab iiri est creatura timere. גּוּג gog denique significat ducem improborum, si interpretemur ex Arabica radice אגג agag. Ideo ab Hesiodo dicuntur ἐκ ὀνομασῶι, hoc est, δυσώνυμοι, male ominati nominis. Clericus.

151. Ἄπλασοι] Malim interpretari ad quos impune accedere non liceret, quam magnos; ita vt vox deducatur ex ἀπριuatuo et πελάζειν ἀδρὸρ-pinquare. Clericus.

152. Ἐξ ὤμων] Hic versus supposititius videtur. Guierus.

155. Σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῇ] δ' delendum. Guierus.

Σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῇ] Cum pater horum dicatur Coelum, quod propter vetustatem ignoraretur; loco Coeli, substituendus alius quispiam praeorum mortalium, qui primi ex Asia in Graeciam colonias duxere. Nec vnum patrem tot liberorum fuisse crediderim, sed plures, qui latent sub vno vocabulo Coeli. Hi homi-

Ἐξ ἀρχῆς. καὶ τῶν μὲν ὅπως τις πρῶτα γένοιτο,
 Πάντας ἀποκρύπτει, καὶ ἐς Φάος ἐν ἀνίησι,
 Γαίης ἐν κευθμῶνι κακῇ δ' ἐπετέρετο ἔργῳ

Ab initio. et horum quidem ut quisque primum nascebatur,
 Omnes occultabat, et in lucem non emittebat,
 Terrae in latebris: malo autem oblectabatur opere

157. ἀνίησι Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinf. et sic Rom.
 quoque edidit, vulgo ἀνίσταται.

homines cum fertilissimas Graeciae oras occupassent, liberos suos, statim ac sibi prospicere poterant, remotiores tractus cultum ire iubebant, ipsi in pinguioribus sedem figebant. Interea imperium sibi patrium in liberos vindicabant, nec eo elementer admodum utebantur. Ideo *Hesiodus* patre inimico usus esse dicit. *Clericus.*

156. Τῶν μὲν ὅπως τις πρῶτα γένοιτο, Πάντας ἀποκρύπτει.] Hoc est, a se amandabat procul a suis sedibus, statim ac primam iuuentutem attigerat. Quod nec ab vno, nec semel factum crediderim, sed forte per aliquot aetates, quae omnia in vnam personam Coeli a Poetis contracta sunt; quia circumstantias harum historiarum nemo scriptis mandauerat, deleveratque, magna ex parte, ex hominum memoria, vetustas. *Clericus.*

158. Γαίης ἐν κευθμῶνι] Procul, in locis abditioribus, considere iubebant iuvenes. Sic infra *Hesiodus* collocat Hesperidum Nympharum hortos, in extrema Africa sitos, ἐν ἐρεμνῇς κευθεῖσι γαίης, in obscurae la-

zibulis terrae, v. 334. Possset tamen et de antro intelligi, qui loco carceris fuisset, ut infra v. 483. At quando haec facta, et ubi? Ut a posteriori incipiam, ex sequentibus apparet, primos Graeciae incolas in Macedonia et Thessalia sedes fixisse, quandoquidem illic erat Saturnus, cum a Ioue victus est, et Iupiter in Thessalia regnavit, ut postea videbimus. Certe ex Asia venientes; siue traiecerint Bosporum, siue pedestri itinere, circa Pontum Euxinum et Maeotidem paludem progressi sint, deinde ad meridiem iter flexerint; post Thraciam, quae asperior est; exceperunt fertilissimi Macedoniae et Thessaliae tractus. Ad tempus vero quod attinet, haec aliquot aetatibus, post generis humani divisionem, forte paullo ante Abrahami tempora, contigisse videntur. Cum viveret Moyses, dudum cultos fuisse hos Graeciae tractus liquet ex Gen. X. 4. ad quem locum vide a nobis notata. Indidem colligere licet primos omnium colonis fuisse instructos, quia eorum solorum Graeciae tractuum meminit Moyses. *Clericus.*

Οὐρανὸς, ἣ δ' ἐντὸς στοναχίζετο Γαῖα πελώρη,
 Στεινομένη· δολίην δὲ κακὴν ἐπεφράσσατο τέχνην. 160
 Αἶψα δὲ ποιήσασα γένος πολὺν ἀδάμαντος,
 Τεῦξε μέγα δρέπανον, καὶ ἐπέφραδε παῖσι φίλοισιν,
 Εἶπε δὲ θαρσύνεσσα, φίλον τετιμῆνὴν ἦτορ·
 Παῖδες ἐμοὶ καὶ πατὴρ ἀτασθάλῃ, αἱ κ' ἐθέλητε
 Πείθεσθαι, πατέρος γε κακὴν τισαίμεθα λώβην 165
 Ὑμετέρεα. πρότερος γὰρ αἰεὶ κῆα μήσατο ἔργα.
 Ὡς φάτο. τὰς δ' ἄρα πάντας ἔλεν δέος, ἃ δέ τις αὐτῶν

Coelus, ipsa vero intus ingemiscebat Terra : astra,
 Contristata : dolosam vero malamque excogitavit artem.
 Statim vero cum procreasset genus canis ferri,
 Fabricavit magnam falcem, edixit vero caris liberis.
 Dixit autem animum addens, suo moerens corde :
 Filii mei et patris nefarii, si volueritis
 Parere, patris malam ulciscemur contumeliam
 Vestri. prior enim indigna machinatus est opera. [illorum
 Sic dixit : illos vero omnes inuasit metus, neque quispiam

159. ἢ Ald. στοναχίζετο Iunt. I. 2. 160. ἐπεφράσατο Trinc. ἐπε-
 φράσατο B. 109. 162. μὲν ἐπέφραδε Trinc. 163. θαρσύνεσσα Trinc.
 Mox τετιμῆνὴν legitur in Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Com. Heinf. recepit-
 que Robinf. vulgo τετιμῆν. 165. Πείθεσθαι B. 109. R. S. πατέρος γε Ald.
 πατέρος δὲ Iunt. I. 2. 166. γὰρ abest a Iunt. I. 167. ἦτε Iunt. I. 2.

159. Στοναχίζετο γαῖα πε-
 λώρη] Hoc est, procul acti iuue-
 nes, qui hic dicuntur terra, mo-
 re Phoenicio, ex quo terra pro
 terrae incolis frequentissime
 in sacris Hebraeorum libris oc-
 currit. Vide Gen. XI, 1, 9. Cle-
 ricus.

161. Γένος πολὺν ἀδάμαν-
 τος] Hoc est, ὕλη, χρῆμα. ἀδά-
 μαντος ferri. Guicetus.

Ποιήσασα γένος πολὺν ἀδά-
 μαντος] Hoc est, hi homines
 arma sibi fabricarunt, forte in
 Thracia, aut in Epiro, in quibus
 magna olim fuerunt metalla.

Ἀδάμας enim est ferrum. Sic
 in scuto Herculis v. 136.

— κυνέην εὐτυκτον ἔθνηεν
 Δαιδαλέην ἀδάμαντος.
 galeam bene fabrefactam et ele-
 ganter ex ferro perfecit. Vbi vi-
 de Scholiaften. Sic et Hora-
 tius Lib. I. Od. VI.

Quis Mariem iunica rectum
 adamantina

Digne scripseris?

Hoc est, ferrea. Sic et intelli-
 gendi adamantini clavi Lib. III.
 Od. XXIV. Delirant, qui lapil-
 lum pretiosum hic somniant.
 Clericus.

177. Ἐπε-

Φθέγγατο. Θαρσήςας δὲ μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης
" Ἀψ αὐτίς μύθοισι προσηύδα μητέρα κεδνήν·

Μῆτερ, ἐγὼ κεν τῆτό γ' ὑποσχόμενος τελέσαιμι 170

Ἔργον. ἐπεὶ πατρός γε δυσωνύμῃς ἢκ ἀλεγίζω

Ἡμετέρεα· πρότερος γὰρ αἰεκέα μῆσατο ἔργα.

"Ὡς Φάτο· γήθησεν δὲ μέγα Φρεσὶ Γαῖα πελώρη·

Εἶσε δὲ μιν κρύψασα λόχῳ· ἐνέθηκε δὲ χειρὶ

Ἀρπην καρχαρόδοντα· δόλον δ' ὑπέθηκατο πάντα. 175

Ἦλθε δὲ Νύκτ' ἐπάγων μέγας Οὐρανός· αἰμφὶ δὲ Γαίῃ

Ἰμείρων Φιλότητος ἐπέσχετο, καὶ ῥ' ἐτανύσθη

Πάντη. ὁ δ' ἐκ λοχεῖο παῖς ὠρέξατο χειρὶ

Σκαιῇ, δεξιτερῇ δὲ πελώριον ἔλλαβεν ἄρπην,

Μακρὴν, καρχαρόδοντα, φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα πατρός 180

Locutus est. confirmato animo tandem magnus Saturnus ver-
rursus verbis compellavit matrem venerandam : [utus

Mater, ego certe hoc in me recipiens peragam

Facinus. patrem enim detestabilem nihil curo

Nostrum. prior enim foeda machinatus est opera.

Sic dixit: gaudia est autem valde animo Tellus ingens.

Collocavit autem ipsum celans in insidiis: indidit vero manu

Falcem asperis dentibus: dolum autem adhibuit omnem. [lunt

Venit autem Noctem inducens magnus Coelus: vndique vero Tel-

Flagrans desiderio concubitus incubebat, et sane extensus est

Passim. ex insidiis autem filius petiit manu

Sinistra, dextra vero immanem cepit falcem,

Longam, asperos dentes habentem, suique genitalia patris

170. in ed. Rob. est τελέσαιμι operarum visio. 171. πατέρος τε lunt,

1. 2. ἀλογίζω lunt. 1. 2. 173. Ὡς cum accentu habet Ald. γήθησε

Ald. lunt. 1. 2. Trincav. φρεσὶ lunt. 2. 175. Ἀρπην Ald. 178. λο-

χεῖο B. 109. R. S. λοχεῖο lunt. 1. 2. λοχεῖο Trinc. ἔδξατο lunt. 1. 2.

179. καὶ lunt. 1. 2. δεξιτερῇ Ald. ἔλλαβεν Ald. lunt. 1. 2. Trinc.

177. Ἐπέσχετο] Applicuit falcem tenet, Catullus. *Guicetus*
se Terrae vxori. *Guicetus*.

179. Δεξιτερῇ δὲ πελώριον] An τε? *Guicetus*.

178. Ὀρέξατο χειρὶ] Sub-

intellige, apprehendit manu

sinistra genitalia patris. Sic

habitum metentis expressit, qui

sinistra manu spicas et dextra

Ἐσσυμένως ἤμησε, πάλιν δ' ἔρριψε Φέρεσθαι
 Ἐξοπίσω. τὰ μὲν ἔτι ἐτώσια ἐκφυγε χειρός·
 Ὅσσαι γὰρ ῥαδάμιγγες ἀπέσσυθεν αἱματόεσσαι,
 Πάσας δέξατο Γαῖα· περιπλωμένων δ' ἐνιαυτῶν,
 Γείνατ' Ἐρίνυς τε κρατερὰς, μεγάλας τε Γίγαντας, 185

Festinanter demersit, rursusque abiecit ut ferrentur
 Pone. illa quidem non incassum elapsa sunt manu:
 Quotquot enim guttae proruperunt cruentae,
 Omnes suscepit Terra. volentibus autem annis,
 Produxit Erinnyasque validas, magnosque Gigantes

182. ἔξ ὀπίσω Iunt. I. 2. 183. ῥαδάμιγγες Iunt. 2. 184. ἔξ ἑτα
 B. 109. 185. ἰρινύς Ald. Iunt. I. 2. Ἐρίνυς Robins. ed. vitiose.

Ἐσσυμένως ἤμησε.] Hic et passim alibi φίλον dici non *amicum*, sed *suum* simpliciter, recte observavit *Dan. Heinsius* Cap. V. Lest. in *Theocritum*. Sed quænam sunt hæc μῆδεα, quæ abscecidit Saturnus? Omnino existimo *Hesiodum*, et qui eum, hac in re, antecesserant, aut sequuti sunt, lusisse in ambiguo. Vox μῆδος duo significabat, *puerenda* et *consilium*, cumque audissent dici Saturnum patri ἀποτεμεῖν μῆδος, data opera ita rem acceperunt, quasi narraretur ei *puerenda* rescuisse, ut *τερατολογίας*, quas hac de re habent, locus daretur; quamvis probe scirent *consilium*, seu *consiliarios* intelligi, quorum suasu Thessalia excedere coactus fuerat Saturnus. Hosce consiliarios fugavit, et navibus in Asiam redire coegit; ex quibus rebus, nata videntur quæ habentur a v. 181. ad 200. Μῆδεα autem significare consilia ostendit ipse *Hesiodus*, infra v. 559.

Similem vero ludum in ambiguo vocem μῆλον suppeditasse postea probabimus. *Clericus*.

181. Πάλιν δ' ἔρριψε Φέρεσθαι Ἐξοπίσω] Ut in Asiam redirent, vnde venerant. Πάλιν manifesto ostendit agi de hominibus, qui remissi sunt eo, vnde profecti erant, non de genitalibus. *Clericus*.

183. Ὅσσαι γὰρ ῥαδάμιγγες, καὶ τὰ ἑξῆς.] Hoc est, qui cumque aufugerunt Saturnum et socios, irati, et suorum caede cruentati per vicinas oras sparsi sunt, aut in Asiam fugerunt; vnde postea Ioui, contra Saturnum, auxilium tulerunt. *Clericus*.

184. Πάσας δέξατο γαῖα] Hoc est, omnes, qui fugerunt, in regione quapiam amice excepti sunt. *Clericus*.

185. Γείνατ' Ἐρίνυς τε κρατερὰς] *Furiæ* seu *Erinnyes* significant passim ultionem divinam, quæ magnorum scelerum reos persequi putabatur. Crede-

Τεύχεσι λαμπομένους, δόλχ' ἔγχεα χερσὶν ἔχοντας,
 Νύμφας δ' αἷς Μελίας καλέεσθ' ἐπ' ἀπείρωνα γαῖαν.

Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes:
 Nymphasque, quas Melias vocant super immensam terram.

186. Deest hic vers. in B. 109.

187. δ' Iunt. 1. 2.

Credebantur enim Erinnyes excitare bella, ut passim docent Poetae. Hic autem magnum scelus Saturni, patrem solio deicientis, describitur; et bella postea a filio ei illata narrabuntur, quibus poenias dedit violati parentis. Igitur terra dicitur genuisse *Erinnyas*, quod postea vicinae gentes, aut qui paruerant Saturno Ionem adiuerint, *Clericus*.

Μεγάλας τε Γίγαντας, τεύχεσι λαμπομένους.] Hoc est, post hoc Saturni scelus, aliaque similia eiusdem aetatis, fuerunt frequentia bella, quibus exercitati homines sunt, quo factum ut plures essent militares viri, quam antea. Γίγας hominem fortem sonat, aut militiae adfuetum. Radix Arabica *gag*, ut antea diximus, significat ducem improbitatis esse, et imperum facere, qui significatus optime huic negotio convenit. Hinc, ut puto, LXX. Inter solent vocem *gibbor*, quae fortem proprie sonat, γίγαντα vertere. Vide Genes. IV, 6. X, 8, 9. etc. Descriptio ipsa *Hesiodi* τῶν γιγάντων ostendit milites tantum fuisse, cum eos Poeta armis splendentes, et longas hastas manibus tenentes describat. Posteriores Poetae illis

postea magnitudinem corporis portentosam tribuerunt, qua factum ut videretur esse merum poeticum figmentum quidquid de Gigantibus dicebatur, cum tamen originem traheret ex vero, ut ex *Hesiodo* intelligere licuit. *Clericus*.

187. Νύμφας δ' αἷς Μελίας καλέεσθ' ἐπ' ἀπείρωνα γαῖαν.] Plane mihi persuasum est vocem νύμφη, qua significatur Natura quaedam intelligens, per terram inconspicua hominibus errabunda, aliud nihil esse, praeter Hebraicum נפש *nephesh*, anima. Sic *Porphyrus* credit animum Nympharum dici sacrum animabus. In Quaest. Homericis p. LXIII. Ed. *H. Stephani* praefixae Poetis Graecorum Heroicis: Πηγὰς δέ, inquit, καὶ νάματα σικεῖα ταῖς ὑδραῖσι νύμφαις, καὶ ἐτι γὰ μᾶλλον νύμφαις ταῖς ψυχαῖς, αἷς ἰδίως μελίσσας οἱ παλαιοὶ ἐκάλεον: fontes, et fluentia propria sunt Nympharum aquarum, vel potius Animarum quas proprie veteres Melissas vocabant. Multo verius Melias dixisset, ut ex hoc *Hesiodi* loco liquet, quamvis non ignorem quae de Melissis Nymphis soleant dici. Sed quaenam sunt Meliae? Hebraice, seu Phœnicie

Μηδ' αὖ θ', ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας ἀδάμαντι,
 Κάββαλ' ἀπ' Ἠπείροιο πολυκλύσῳ ἐνὶ Πόντῳ,
 Ὡς Φέρετ' ἀμπέλαγος παλὺν χρόνον· ἀμφὶ δὲ λευκὸς 190

Testiculique, postquam ut prius (sc. dictum) resecos ferro
 Proiecerat e continenti undis agitatum in pontum,
 Sic ferebantur per pelagus longo tempore: circumcirca vero alba

188. Ὡς φέρειν Ald. ἀδάμαντι Ald. Iunt. 1. 2, Trinc.
 Steph. Com. 189. ἀπ' Ἠπείρ. Iunt. 1. atque sic edidit Rob. vulgo ἐπ'
 Ἠπείροιο. ἡπείρ Trinc. πολυκλύσῳ Iunt. 1. 2. 190. πάλιν Iunt. 1. 2. Trinc.

necie dicam, נִפְּחֶשְׁכוּבְּ מְלוּחִיב, vel Syriaca inflexione, נִפְּחֶשְׁכוּבְּ naphschon maleian, hoc est, animae pleuiae, seu, quibus expletum vitae tempus, quales vocat Apostolus ad Hebraeos Cap. XII. 23. πνεύματα δικαίων τετελειωμένων. Ait ergo Poeta, postquam bella ab aetate Saturni coeperunt, animos occisorum hominum proborum per totam terram plurimos errasse. Ceterae Nymphae non dicuntur *Mediae*, quia credebantur esse tantum נִפְּחֶשְׁכוּבְּ nephaschoth, animi immortales, qui numquam humano corpore induti fuerant, quales ab Hebraeis et Christianis *Angeli* vocantur. *Clericus*.

188. Ἀποτμήξας ἀδάμαντι] Ἀπ' ἀποτμήσασκ', *Guie-
 zius*.

189. Κάββαλ' ἐπ' Ἠπείρου πολυκλύσῳ ἐνὶ πόντῳ] Versus iste interpolatus est propter εὐφθήμερον, ut alibi supra. Scribe: Κάββαλ' ἀπ' Ἠπείροιο πολυκλύσῳ ἐνὶ πόντον. *Guie-
 zius*.

Κάββαλ' ἐπ' Ἠπείροιο πολυκλύσῳ ἐνὶ πόντῳ] Recte coniecit *F. Guiezius*, morosus ceteroqui Criticus, legendum ἀπ' Ἠπείροιο, hoc est, e continenti coniecit in pontum; neque enim haec in Epiro gesta sunt, sed in Theffalia. At non est mutandum πολυκλύσῳ ἐνὶ πόντον, ut ille volebat, nam non opus est, cum passim ἐν significans motum ad locum, ut loquuntur Grammatici, coniungatur cum Dativio; praeterquam quod ultima vocis πολυκλύσῳ sit brevis, quam longam esse necesse est. Obiter observandum Ἠπείρον dici continentem ab Hebraica voce, quae pulverem sonat, נִפְּחֶשְׁכוּבְּ naphschon, aut Syriaca inflexione נִפְּחֶשְׁכוּבְּ naphschon, unde addito Σ, more Graeco, Ἠπείρος. *Clericus*.

190. Ὡς Φέρετ' ἀμπέλαγος παλὺν χρόνον.] Nonnulli ex consiliariis patris Saturni diu nauibus huc illuc aeti sunt, donec iuerint in Cyprum, atque e Cypro in Cythera venerint, ut docent sequentia. *Clericus*.
 Ἀμφὶ

Ἄφροδ' ἀπ' ἀθανάτων χροὸς ὤρευτο· τῷ δ' ἐνὶ κέρη
 Ἐθρέφθη· πρῶτον δὲ Κυθήροισι ζαθέοισιν
 Ἐπλετο· ἔνθεν ἔπειτα περὶ ῥυτον ἵκετο Κύπρον.
 Ἐκ δ' ἔβη αἰδαίη καλὴ θεός· ἀμφὶ δὲ ποίη

Spuma ab immortali corpore oriebatur: in ea puella
 Innutrita est: primum vero ad Cythera diuina
 Vehebatur, inde tum circumfluam peruenit ad Cyprum.
 Prodiit vero veneranda formosa Dea: circum vero herba

191. ὁ ἰ. 2.

193. ἔπλητ' Trinē.

Ἀμφὶ δὲ λευκὸς etc.] Haec
 sunt τερατολογίαι poeticae, ex
 ambiguitate vocis μῆδος natae.
Clericus.

191. Τῷ δ' ἐνὶ κέρη Ἐθρέφ-
 θη] Consiliarii patris Saturni
 in Cyprum cum peruenissent,
 illic didicerunt cultum Ἀφρο-
 δίτης, quem postea, victo Sa-
 turno, in Graeciam retulerunt.
Clericus.

192. Ἐθρέφθη] Ἐπήχθη
 conceruit. Sic et v. 198. θρέφ-
 θη, conceruit, concepta est.
 κυθήροισι ad τὸ κύων allusum,
 sicut et in κύπρος. *Guierus.*

Πρῶτον δὲ Κυθήροισι ζαθέ-
 οῖσι] Homo Graecus populari-
 bus suis hic gratificatur, cum ex
 insula Cytheris, in Laconico si-
 nu, vult Veneris cultum trans-
 latum in Cyprum; cum in Cy-
 pro antiquissimus sit eius cul-
 tus. Alii tamen Graeci Poeta,
 qui non profitetur se verum di-
 cere, aut candidiores aut accu-
 ratiores, Cypriam Venerem Cy-
 therensi antiquiorem fuisse fa-
 tentur. *Herodotus* Lib. I. c. 105.
 loquutus de templo Veneris
 Vraniae (Syris dicebatur 𐤇𐤃𐤁
 vel 𐤇𐤃𐤁𐤇 *Domina* vel

regina coeli, ut ostendit *Ioan.*
Seldenus de Diis Syris Synt. II.
 Cap. 2.) quod erat Ascalone in
 Palaestina, quodque ait fuisse
 πάντων ἀρχαιότατον ἱερὸν ὅσα
 ταύτης τῆς Θεᾶς, antiquissimum
 templorum omnium quaecumque
 sunt huius Deae, pergit his ver-
 bis: Καὶ γὰρ τὸ ἐν Κύπρῳ ἱερὸν
 ἐνθεῦτεν ἐγένετο, ὡς αὐτοὶ
 λέγουσι Κύπριοι καὶ τὸ ἐν Κυ-
 θήροισι Φοινίκες εἰσὶν οἱ ἰδρυ-
 σάμενοι, ἐκ ταύτης τῆς Συρίας
 ὄντες: Siquidem templum, quod
 est in Cypro, hinc ortum duxit,
 ut ipsi dicunt Cyprii. Templum
 vero, quod est in Cytheris, con-
 siderunt Phoenices, ex hac ea-
 dem Syria. Similia habet *Pac-*
sanias, non vno loco; cuius
 verba non addam, quia allata
 sunt ab *Sam. Bocharto*, in Chana-
 ne Lib. I. c. 22. vbi recte osten-
 dit insulam Cythera dictam ita
 fuisse a Phoenicia voce 𐤇𐤃𐤁𐤇
Ketharim, petrae, quia illa in-
 sula scopulis cincta est. *Clericus.*

193. Ἐπλετο ἔνθεν ἔπειτα]
 Scribo ἔπλητ' accessit, appulit,
 τὸ ἔπλετο mendosum. *Guierus.*

194. Ἀμφὶ δὲ ποίη] Ean-
 dem fere imaginem Veneris
 exhibet

Ποσσὶν ὑπὸ ῥαδινοῖσιν αἴξετο: τὴν δ' Ἀφροδίτην, 195
 Ἀφρογενῇ τε θεᾶν, καὶ εὐσέφανον Κυθήρειαν
 Κικλήσκεισι θεοὶ τε καὶ ἀνέρες, ἔνεκ' ἐν Ἀφρῳ

Pedibus sub mollibus crescebat: Aphroditem autem ipsam,
 Spuma progeneratam Deam, et decoram pulcris fœtis Cytheream
 Nominant tam Dii quam homines: eo quod in spuma

195. ὁμοί B. 109. Iunt. 1. 196. Ἀφρογενῇ edidit Rob. vulgo Ἀφρο-
 γένειαν. Ald. Ἀφρογενέην. 197. κικλήσκει Ald. Iunt. 1, 2. Trinc. ἔνεκ' Ald.

exhibet Lucretius l. 1. *Te, Dea, se fugiunt venti, se nubila coeli, Aduentumque tuum, tibi suaves daedala tellus Summittit flores: tibi vident aequora ponti, Placatumque nitet diffuso lumine coelum.* Similiter de lecto Iouis et Iunonis Il. ξ, 347. Τοῖσι δ' ὑπὸ χθονὶ δῖα Φύεν νεοθηλέα ποῖν Λωτόν τ' ἐρσηντα, ἰδὲ πρῶτον, ἧδ' ὑάκινθον Πικνόν, καὶ μαλακόν, δὲ ὑπὸ χθονὸς ὕψος' ἔεργε. Quem locum quam pulchre imitatus sit Miltonus nostras, vid. Parad. Amiss. lib. 9. Rob.

195. Τὴν δ' Ἀφροδίτην — Κικλήσκεισι θεοὶ τε καὶ ἀνέ-
 ρες, ἔνεκ' ἐν Ἀφρῳ ὀρέσθη] Graeculi omnia ex Lingua et Gēte sua deducunt. Dicta vero est Phoenicie Ἀφροδῖτις aphrodaita, hoc est, separata a viro, libidinis causa. Hoc sensu radix Hebraica פָּרַד pharad occurrit Hof. IV, 14 Non opus est vt ostendamus quam apte hoc nomen Veneri conveniat, sed diligenter observandum hic ab Hesiodo Venerem statui Ioue maiorem natu, aut certe ex alio natam circa eadem tempora,

cum alii Poetae eam faciant subinde Iouis filiam. Clericus:

196. Ἀφρογενεῖαν τε θεᾶν] Scribe: Ἀφρογενῇ τε θεᾶν. Guierus.

197. Κικλήσκεισι θεοὶ καὶ ἀνέρες] Ita loquitur Hesiodus, quia Homerus varia nomina profert, quae similia apud Homines et Deos fuisse negat. Sic Iliad. A, v. 403.

Ὅν Βριάρεων καλέεσι θεοὶ, ἄνδρες δὲ τε πάντες

Αἰγαῖῶνα.

Quem Dii vocant Briareum, homines vero omnes Aegeonem. E, v. 291.

Χαλκίδα κικλήσκεισι θεοὶ, ἄνδρες δὲ κύμινδι.

Quae avis est montana, nigra, magnitudine accipitris, et carnivora. T, v. 74. de Phrygiae fluvio:

Ὅν Ἐάνθον καλέεσι θεοὶ, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον.

Ad quem locum ita habet Scholiaſtes: Τῶν δυνάμεων τὸ μὲν προγενέστερον ὄνομα εἰς τὰς θεὰς ἀναφέρει ὁ Ποιητής· τὸ δὲ μεταγενέστερον εἰς ἀνθρώπους: eorum, quibus duo nomina indita sunt, nomen antiquius ad

Θρέφθη· ἀτὰρ Κυθήρειαν, ὅτι προσέκυρσε Κυθήροις·
 Κυπρογενῇ δ', ὅτι γέντο πολυκλύσω ἐνὶ Κύπρῳ,
 Ἡ δὲ Φιλομμηδέα, ὅτι μηδέων ἐξεφαάνθη. 200
 Τῇ δ' Ἔρος ὠμάρτησε, καὶ Ἰμερος ἔσπετο καλός,
 Γεινόμενῃ τὰ πρῶτα, θεῶν τ' ἐς Φῶλον ἴσση.
 Ταύτην δ' ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει, ἥδ' ἐλέλογχε
 Μοῖραν ἐν ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Παρθενίης τ' ὀάρες, μειδήματα τ', ἐξαπάτας τε, 205

Nutrita fuit: Cytheream autem quod appulit Cythera:
 Cyprigenam vero, quod nata sit vndosa in Cypro:
 Atque amantem genitalia, quia ex genitalibus emerfit.
 Hanc vero Amor comitatus est, et Cupido sequebatur pulcher,
 Natam primum, et Deorum ad coetum euntem.
 Hunc vero ab initio honorem habet, atque sortita est
 Sortem inter homines et immortales Deos,
 Virgineas confabulationes, et risus, et deceptiones,

198. ἀτὰρ Κυθήρεια Ald. 199. Κυπρογενῇ δ', ἔτι, edidit Rob. vulgo
 Κυπρογενίαν δ' ἔτι. In Cod. B. 109. est Κυπρογενίαι. ἔτι, in Ald. Κυπρογε-
 νίαν δ' ἔτι. γέντο in B. 109. atque ita edidit Rob. vulgo γέντο; in Ald.
 et Trinc. γένοιτο. πάντω B. 109. Ald. 200. καὶ B. 109. Φιλομμηδέα
 Iunt. 1. 2. Trinc. Φιλομμηδέα B. 109. Φιλομμηδέα Ald. μειδέων Ald. 202.
 Γεινόμενῃ B. 109. Γεινόμενῃ Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. ἴσση Ald. 203. Ταύτην
 Ald. ἔχει B. 109. 204. Ἀνθρώποις B. 109.

ad Deos refert Poeta, recentius
 vero ad homines. De Venere
 melius dixisset *Hesiodus*:

Ἀσάρτην καλέχσι θεοὶ, ἄνδρες
 δ' Ἀφροδίτην.

Nam *Astarte* nomen est Phoe-
 nicum, *Aphrodite* vero Graeco-
 rum. Clericus.

200. Φιλομμηδέα] Τὸ Φι-
 λομμηδῇ placet magis, ob se-
 quentia, ὅτι μηδέων ἐξεφαάν-
 θη. *Guicetus*.

203. Ἡ δὲ ἐλέλογχε] Scribo
 ἠδέ. *Guicetus*.

Ταύτην δ' ἐξ ἀρχῆς τιμὴν
 ἔχει καὶ τὰ ἔξῃς] Hoc est, an-
 tequam Iupiter regnaret, hoc

* Iuuenal. Sat. XIII, 38.

illi honoris concessum erat, vt
 rebus venereis praeesset; seu,
 iam Dea habebatur in Asia, et
 quidem amorum,

— * priusquam

Sumeret agrestem, posito diade-
maze, falcem

Saturnius fugiens, tunc cum vir-
guncula Iuno,

Et priuatus adhuc Idaeis Iupi-
ter antris.

Non semel ἐξ ἀρχῆς sumitur
 eo sensu, in hoc Poemate. Po-
 stea vero Iupiter Diis nouos ho-
 nores tribuit, aut veteres con-
 firmavit, vt non semel docet
Hesiodus. Clericus.

207. Τῇς

Τέρεψιν τε γλυκερὴν, Φιλότῃτά τε, μελιχρὴν τε.

Τὸς δὲ πατὴρ Τιτῆνας ἐπίκλησιν καλέεσκεν,
Παῖδας νεικέων μέγας Οὐρανός, ὃς τέκεν αὐτός·
Φάσκει δὲ, τιταίνοντας ἀτασθαλίῃ μέγα ῥέξαι.
Ἔργον, τοῖο δ' ἔπειτ' αἰτίσιν μετόπισθεν ἔσεσθαι. 210
Νυξ δ' ἔτεκε συγγερόν τε Μόρον, καὶ Κῆρα μέλαιναν,

Oblestationemque suauem, et amorem, blanditiasque.

Illos vero pater Titanas cognomento vocabat,
Filios obiurgans magnus Coelus, quos genuit ipse.
Dictitabat porro, poenas sumentes ex proteruia magnum patrasse
Facinus, cuius deinceps ultio in posterum futura sit.
Nox praeterea peperit odiosum Fatum, et Parcam atram,

207. καλέεσκε Iunt. I. 2.

209. ἀτασθαλίῃ Ald.

207. Τὸς δὲ πατὴρ Τιτῆ-
νας ἐπίκλησιν καλέεσκεν —
Φάσκει δὲ τιταίνοντας ἀτα-
σθαλίῃ μέγα ῥέξαι Ἔργον]
Poeta voluit a Coelo Titanas
dictos esse ἀπὸ τῆς τιταίνειν,
placere. At vocati sunt a voce
Phoenicia ῥῶπις, id est, lutum,
vnde passim dicuntur γηγενεῖς,
terra geniti, et πηλόγεννοι, e luto
nati; quae vox contumeliosa
est, quia hominem ad originem
suam e vili luto amandat. Vide
Callimachum Hym. in Iouem v.
3. eiusque Interpretes. Hinc
Coelus dicitur ab Hesiodo ea
voce vltus παῖδας νεικέων, ob-
iurgans filios. Clericus.

209. Τιταίνοντας] Porri-
genes, hoc est, τὴν χεῖρα ὀρέ-
γοντας. supra ὠρέξατο χεὶρὶ
σκαίῃ. Guiccius.

210. Τίσιν μετόπισθεν ἔσε-
σθαι] Ἐπὶ τῇ Διός, scilicet.
Guiccius.

211. Νυξ δ' ἔτεκε συγγερόν
τε Μόρον καὶ Κῆρα μέλαιναν
καὶ τὰ ἐξ ἧς] Haec et quae se-
quuntur, de malis sub Saturni
regno ortis, non sunt aurei sae-
culi descriptio, sed infelicissi-
mae aetatis. Attamen idem He-
siodus, in alio opere, beatissi-
mos homines, sub Saturno fin-
xit. In Operibus et Diebus, a v.
90. ad 125. multis aetatem au-
ream describit, eodem tempo-
ris tractu, quo tot mala exorta
hic dicit. Inter alia, habet de
regno Saturni, v. 111.

Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῃ ἦσαν ὅτ' ἔρα-
ν' ἔμβασιλευεν,
Ὡς τε θεοὶ ζώεσκον, ἀκηδέα
θυμὸν ἔχοντες,

Νέσφιν ἄτερ τε πόνων, καὶ
ὀϊζυος.

Iti quidem sub Saturno erant,
cum in coelo regnaret, et ut Di
viuebant, securum animum ha-
bentes, seorsim, absque doloribus
et acrimonia. Similia alii, post
Hesio.

Hesiodum, Poetae cecinerunt, quorum testimonia congerere nihil attinet. Vtrum autem credemus ex antiquiore fama ad *Hesiodum* propagatum esse? An quod habet in *Operibus* praefereamus narrationi, quam hic in *Theogonia* legimus; an vero ficta habebimus priora, ut posteriora ex antiquiore historia manasse credamus? Ad me quidem quod attinet, non dubitarim praeferre quod canit *Hesiodus*, in *Theogonia*, iis quae alibi dixit. Cuius sententiae haec habeo rationes.

Primum, verisimilius id haberi debet quod sibi per omnia constat, quam quod secum pugnat. Quod autem narratur de Saturni facinore erga patrem, cuius loco regnavit, id nequaquam consentit cum innocentia aureae aetatis. Itaque aut negandum a Saturno factum esse quod omnes Poetae ei tribuunt, aut abroganda fides iis, quae de aetate aurea dicuntur, quod multo malim.

Secundo, quod de aetate aurea narratur id nullo verae Historiae fundamento nititur; cum constet ex Hebraeorum monumentis a Diluvio usque, imo vero ab omnium parente Adamo, scelera, in humani generis historia, utramque paginam fecisse. Si praesertim meminerimus haec, quae hic narratur, non multo ante Abrahami tempora contigisse, ut diximus ad v. 158. facile intelligemus, illo aeuo, tantam non

fuisse Graeciae colonorum innocentiam.

Tertio, ignorantia illorum saeculorum, quibus artes, et longus vitae usus nondum homines expoliuerant, non patitur nos magnam virtutem in iis quaerere. Falluntur enim omnino quicumque rudem barbariem putant esse virtutis matrem; contra vero ab elegantioribus artibus nata esse vitia. Fateor equidem, doctioribus saeculis callidius peccatum esse, et peccari, quam rudiori aetate; verum eo aeuo ferocius et apertius peccabant, cum discrimen virtutis et vitii paene ignorarent, nec scelera, quae rara non erant, aut usque adeo inuidiosa, tegere dignarentur. Si postea callida nequitia, larva virtutis tecta, hominibus imposuit; tunc cruda ferocitas, aequi, bonique ignaris, virtutum omnium loco fuit. Neque ex coniectura antiquissimos Graeciae incolae barbariae ac ferocitatis insimulamus, hos illorum fuisse mores nos docet ipse *Hesiodus*, in hac regnorum Saturni et Iouis historia. Nec eum mentitum hinc manifesto liquet, quod illarum aetatum homines Dii haberentur, licet sceleribus inquinati; consecrati, nimirum, ab hominibus virtutis ignaris; quem honorem numquam consequuti essent, si in aliquot saecula dilata fuisset eorum ἀνορθωσις. Forte ficta dixerit quispiam a Poetis, quae de vitiis et sceleribus Deorum canunt; at hoc plane falsum

falsum esse intelligemus, si reputemus quae sit Religionis indoles. Non patitur illa facile res antea inauditas, easque turpes de Numine fingi et vulgo narrari, cum antea alia omnia homines de eo sentiunt; nedum ut summo applausu talia, cum primum finguntur, excipiat, et turpissimorum mendaciorum inuentores maxima cum admiratione audiat. Quod certe factum esset, si *Hesiodus* et *Homerus* primi finxissent quae de Diis narrant. Sed carminibus illi descripserunt a Maioribus accepta; quamquam nolo negare ab iis forte adaucta nouis figmentis fuisse, at consentaneis cum antiquissima fama. Alioqui numquam tanto fauore fuissent excepti, si de Diis sanior vulgo obtinuisset sententia, aut mediatorum illorum fama ad posterum peruenisset. Sed cum homines nequam, propter potentiam, quam viui obtinuerant, ab aequalibus, virtutis omnis ignaris, in Deorum numerum mortui relati fuissent; eam sequenti aetati Religionem, una cum historia turpissimorum facinorum, quae admirabantur, transdiderant; unde, veluti per manus, ad *Homerum* et *Hesiodum* tandem peruenit. *Aristoteles* Lib. de Poetica Cap. XXV. ubi quaerit qui excusari possit quod minus recte a Poetis dictum videtur: *διὸ τὰ αὐτὰ λητέον· εἰ δὲ μηδετέρως ὅτι ἔτιω Φαίην, οἷον τὰ περὶ Θεῶν*: hac autem ratione soluendum est, sin autem neutro modo,

quod sic aiunt ut quae de Deis dicuntur.

Verum, ut ad auream aetatem redeam, non dissimulabo viros doctissimos existimare sub eius descriptione latere antiquius quiddam et remotius; conditionem, nimirum, humani generis, qualis fuit ante primum lapsum, cum totum in duobus capitibus contineretur; et qualis fuisset multo diuturnior, nisi peccassent. At mihi vix simile vero videtur brevis illius felicitatis primorum parentum, vllam superfuisset, apud Graecos, memoriam. Multo credibilius mihi fit ab *Hesiodo* fictum esse quidquid de hisce aetatibus habet in *Operibus*, eo quod homines, qui praesentia dumtaxat mala sentiunt, praeteritaque obliuioni mandant, et praesertim senes, exacta tempora laudare soleant. Si legamus omnium propemodum saeculorum Scriptores, qui aetatem suam cum praeteritis conferunt, comperiemus eos semper superiores aetates, et praesertim antiquiores suae praesferre. Quod si verum esset, primum falsae essent historiae, quae maxima scelera antiquissimorum temporum narrant, non minus quam recentiorum; deinde quo tandem nos deuenissemus, si mala semper essent aucta, bona vero imminuta? Si quis ab *Hesiodo* quaesiuisset qualis esset aetas; qua vivebat, respondisset quae habet in *Operibus* a v. 172. ad 199. ubi grauissime queritur de moribus aetatis ferreae. At si a

Iuue.

καὶ Θάνατον τέκε δ' ὕπνον ἔτιχ' εἰ δὲ Φῦλον Ὀνείρων,
Οὐτὶνι κοιμηθεῖσα θεὰ τέκε Νύξ ἐρεβεννή.

Δεύτερον αὖ Μῶμον, καὶ Ὀϊζὺν ἀλγινόεσσαν

Et Mortem: peperit etiam Somnum. peperit vero agmen So-
Quae nulli mista Dea peperit Nox obscura. [minorum,
Rursum postea Momum, et Aerumnam dolore plenam,

212. Ὑπνον Ald. 213. Οὐτὶνι Ald. Ὀτὶνι Trinc. ἐρεβεννή Iunt. I. 2.

Iuuenale, qui minimum mille an-
nis posterior *Hesiodo* fuit, simi-
lia sciscitatus efficit, beatam fuisse
eius Poetae aetatem iudicasset,
suae collatam. Sic quod in no-
stra aetate desideramus, in supe-
rioribus quaerere solemus, quae
nobis minus notae sunt; atque
hinc nata est illa fictio quatuor,
aut plurium aeratum humani
generis in peiora paullatim ru-
entis, hinc voces illae suam ae-
tatem non ferentium Poeta-
rum*:

*Nunc aetas agitur, peioraque
saecula ferri*

*Temporibus, quorum sceleri non
inuenit ipsa*

*Nomen, et a nullo posuit natura
metallo;*

itemque vetera laudantium **:
*Improbitas illo fuit admirabilis
aetate.*

Haec paullo pluribus, quae an-
tiquissimae historiae illustran-
dae non inutilia videbantur.
Clericus.

212. Τέκε δ' ὕπνον, ἔτιχ' εἰ δὲ
Φῦλον Ὀνείρων] Hinc mani-
festum quod antea diximus de
consanguinitate Deorum Poe-
ticorum; quia enim nocte dor-

minus et somniamus, ideo Nox
dicitur peperisse Somnum et
Somnia, et quidem sine opera
vllius Dei; quia sola Nox facit
vt dormiamus, et somniemus.
Clericus.

214. Μῶμον] Hoc est ψό-
γον. *Guictus.*

Δεύτερον αὖ Μῶμον] Notum
est *Momum* dici Numen, quod
vitia quae insunt operibus Deo-
rum et hominum callidissime
animaduertit. Quare autem
noctis filius fertur? Quia, ni-
mirum, clam facilius aliena
mordere, quam palam. Quare
Momus vocatur? A Phoenicia
voce *μουμ*, aut *mom*, quae
vitium sonat; quod ita consen-
tit cum iis, quae dicuntur περὶ
τέτ' εἰ δὲ μωμοσκοπῆ, vt Ety-
mologia haec nostra vix in du-
bium possit reuocari. Ita se ipse
describit *Momus*, apud *Lucia-
num*, in Deorum Conuentu T.
2. p. 709. Ed. Amstelod. Πάν-
τες μὲ ἴσασιν ὡς ἐλευθεροῦ
εἰμι τὴν γλῶτταν, καὶ εἰδέν ἂν
κατασιωπήσαιμι τῶν καλῶς
γιγνεμένων. διελέγχω γὰρ
ἅπαντα καὶ λέγω τὰ δοκῶντα
μοι εἰς τὸ φανερόν, οὔτε δεδιώς
τινά;

* *Iuuenalis Sat. XIII, 28.*

** *Ibid. v. 53.*

Ἑσπερίδας θ', αἷς μῆλα πέρην κλυτῷ Ὠκεανῷ

Hesperidesque, quibus mala trans inclytum Oceanum

τινα, οὔτε ὑπ' αἰδᾶς ἐγκαλύ-
πτων τὴν γνώμην. ὥς καὶ ἐπα-
χθῆς δοκῶ τοῖς πολλοῖς, καὶ
συκοφαντικὸς τὴν Φύσιν, δη-
μόσιος τις κατηγορὸς ὑπ' αὐ-
τῶν ἐπονομαζόμενος: *Omnes
me norunt liberum esse lingua,
et nihil vericere eorum, quae bene
non sunt. Arguo enim omnia,
et dico quae mihi videntur aperte,
neque quemquam veritus, neque,
prae verecundia, meam celans
sententiam. Itaque molestus vi-
deor plerisque, et natura ad ca-
lumniam propensus; publi-
cusque accusator ab iis appellor.*
Lucianus quidem, qui *Momum*
in concilio Deorum de se lo-
quentem induxit, eum palam
carpentem quae sibi displice-
rent describere debuit; sed na-
turam maledicentiae ex vero
pinxit *Hesiodus*, cum e nocte
natam cecinit. Vide hac de re
elegantissimum libellum *Luci-
ani*, περὶ τῆς μὴ ῥαδίως πιστέ-
ειν διαβέλλῃ, in Tom. II.

Ex hac eadem significatione
vocis μῶμος, natum est adiecti-
vum ἁμώμος quod infra habe-
mus v. 259. vbi forma sine vitio
ita dicitur. *Clericus*.

Καὶ Ὀϊζὺν ἀλγινόεσσαν.]
Quia nocte anxietates augen-
tur; vnde *Onidio* dicitur *cura-
tum maxima nurrix*. *Clericus*.

215. Ἑσπερίδας] Τὰς πρὸς
ζῆλον, scilicet. *Guierus*.

Ἑσπερίδας τε] *Hesperides*.
Nymphae dicuntur quae ad Oc-

casum habitabant; *Occasus* au-
tem, ex sententia Veterum, qui
rationes motus Solis, aut potius
Terrae, ignorabant, magnam
cum Nocte affinitatem habebat.
Locus in quo *Hesperides* esse
credebantur non vnus fuit, at-
tamen in Africa constabat ea-
rum sedes fuisse. *Plinius* Lib.
V. Hist. Nat. c. 5. de *Berenice*
Cyrenaicae vrbe: *Berenice in*
Syrtis extremo cornu est, quon-
dam vocata *Hesperidum* supra-
dictarum, vagantibus *Graeciae*
fabulis. Idem de *Lix* vrbe
Mauritaniae Tingitanae, ultra
quam ad *Occasum* nihil esse cre-
debatur, Lib. eiusdem Cap. I.
Ibi regia *Antaei*, certamenque
cum *Hercule* et *Hesperidum* horii.
Idem habet Lib. XIX. c. 4.
Aliam adest *Hesperidum* Ge-
nealogiam *Diodorus Siculus* Bi-
blioth. Lib. IV. Sed nec eum,
nec recentiorum quemquam,
aliud moramur, prae *Hesiodo*;
Graeculi enim certatim addide-
re veteribus fabulis, quae pro-
inde in antiquissimis quibusque
minus corruptae inanibus addi-
tamentis inveniuntur. *Clericus*.

Αἷς μῆλα — χρύσεια καλὰ
μέλυσσι.] Duplici ratione haec
μῆλα a Veteribus explicantur.
Alii existimant fuisse mala, vel
poma quae *cirrea* vocamus, et
ob colorem *aurea* dicta sunt; vel
etiam *aurantia*, quae amara sunt
aut dulcia, cum *cirrea* sint acida.
Certe *cirrea* et *aurantia* et ἑσπε-
ρίδας

ῥίδες, et ἐσπερικὰ μῆλα dicta sunt, et primum ex regionibus Atlantī monti subiectis in Europam allata sunt. *Aibenaeus* Lib. III. p. 82. Ἐσπερίδων δὲ μῆλων ἔτως κελεῖσθαι τινὰ Φησὶ Τιμαχίδας, ἐν τῷ τεταρτῷ, εἰπὼν καὶ ἐν Λακεδαιμόνι παρατίθεσθαι τοῖς Θεοῖς. Φησὶ Πάμφιλος ταῦτα, εὖσμα τὲ εἶναι καὶ ἄβρωτα, καλεῖσθαι δὲ Ἐσπερίδων μῆλα. Αἰριδοκράτης γὰρ ἐν τεταρτῷ Λακωνικῶν, ἔτι δὲ καὶ μῆλα καὶ τὰς λεγόμενας Ἐσπερίδας: quaedam mala dicit *Hesperidum*, ait *Timachidas* in quarto, testatur etiam *Lacedaemone* apponi Diis. Haec habet et *Pamphilus*, ac praeterea gratie esse odoris, sed non comedi, vocarique *Hesperidum mala*. *Aristocrates* Libro quarto *Laconicorum*: in super mala et quas *Hesperidas* vocant. Idem *Aibenaeus*, pagina sequente: Αἰμιλιανὸς δὲ ἐλεγεν Ἰόβαν τὸν Μαυρυσσίαν βασιλέα, ἄνδρα πολυμαθέστατον, ἐν τοῖς περὶ Λιβύης συγγράμμασι μνημονεύοντά τῃ κίτῃ, καλεῖσθαι Φασκέν αὐτὸ παρὰ τοῖς Λίβυσι μῆλον Ἐσπερικόν, ἀφ' ὧν καὶ Ἡρακλέα κομίσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὰ χρύσεια διὰ τὴν ιδεάν λεγόμενα μῆλα: *Aemilianus* vero dixit *Iubam Mauritaniae Regem*, virum doctissimum in commentariis de *Libya* meminisse citri, et dicere vocari a *Libybus* malum *Hespericum*: a quibus etiam *Herculem* tulisse in *Graeciam mala*, quae ob colorem dicuntur aurea. In haec verba

* *Maad. X. 328.*

amplissimam enarrationem habet *Claud. Salmasius* in *Solinum* p. 670. et seqq. Ed. *Ultraiect.* Addimus nos, si luba *Libycum* ipsum nomen protulit, cum dixit ἐσπερικόν vocari malum hoc, apud *Libyas*, videri dictum ἱρῖσκη *aschphiri*, aut *espiri*, a pulcritudine, nam *Hebraeis* ἡσὺ pulcher fuit. Forte et, ut hoc obiter dicam, ἔσπερος, seu *vesperugo* indidem nomen traxit,

* Ἐσπερος δὲ κάλλιστος ἐν ἔρανῳ ἴσεται ἀστὴρ. *Vesperugo*, quae pulcherrima est in coelo stella. Galli vocant vulgo la belle étoile. Deinde quia illa stella ad occasum, paullo postquam sol occidit, apparet, occidentales orae dictae sunt a *Graecis hesperiae*, ut *Italia*; *Hispania*, et occidui *Africae* tractus. *Macrobius* *Saturn.* Lib. I. c. 3. *Graeci* ἐσπέραν a stella *hespero* dicunt, unde et *Hesperia Italia*, quod occasui subiecta sit, nominatur.

Verum, ut redeamus ad mala *Hesperidum*, alii crediderunt fuisse oves. *Diodorus Siculus* Lib. IV. p. 233. Κατὰ τὴν ἐσπερίτιν ὀνομαζομένην χώραν Φασὶν ἀδελφές δύο γενέσθαι δόξη διωνομασμένους, Ἐσπερον καὶ Ἀτλαντα, ταύτας δὲ κελήτθαι πρόβατα τῷ μὲν καλλεῖ παράδοξα, τῇ δὲ χρύσει ξανθὰ, καὶ χρυσοειδῆ ἀφ' ἧς αἰτίας τὰς ποιητὰς τὰ πρόβατα μῆλα καλέντας ὀνομάσαι χρυσὰ μῆλα: in regione, quae vocatur *Hesperitis*, aiunt fratres duos fuisse, inclui gloria nominis, *Hesperum* et *Atlantem*; hos vero habuisse

D 2

buiffe oues incredibilis pulcritudinis, colore rutilo et ad aureum accedente; qua de causa Poetas cum oues μήλα vocarent, appellasse eas χρυσᾶ μήλα. Nimirum Graeci, vt et Latini, aurea vocant quaecumque pulcritudine in suo genere excellunt.

Sed multo verisimilior est prior sententia quae aurea mala, citrea, vel aurantia interpretatur, praesertim cum omnes memorent *hortos Hesperidum*, nemo *pascua*; in quibus versantur oues, non in hortis. *Samuel* quidem *Bocbartus* in *Chanaan* Lib. I. c. 24. vult aurea mala quae draco observabat, fuisse opes, vel ab eodem, vel ab alio congestas. Tum subiicit: *huc facit quod* ἄκρον malon, vel melon, *Arabice opes sonat, vt Graece* μήλον vel μάλον *malum.* Sed quod ostendimus de origine citreorum vel aurantiorum malorum, ex *Hesperide* terra, coniecturam illam evertunt.

Eodem pertinet quod de *Hippomene* narrant Poetae. *Salmasius* vetus hoc Epigramma, eam in rem profert:

Septa micans spinis felix munerera mali,

Quae tulit vt Circi aureus ora tumor.

Hippomenes vicit tali certamina malo,

Talia poma nemus protulit Hesperidum.

Aut in hisce nihil video,

*Aut * haec Massyli poma draconis erant.*

De dracone custode alibi agimus. *Clericus.*

Πέραν κλυτὰ Ὠκεανοῖο] *Nolim vertere trans Oceanum, nam trans Oceanum nihil norant antiquiores Graeci, sed ad Oceanum. Ac sane vidimus non trans Oceanum, sed ad Oceanum collocari Hesperidum hortos. De hac significatione vculae πέραν, vide Intt. ad Matt. IV, 15. Si tamen haec scripta fuissent postquam Poeni Atlantici Oceani meridianos tractus nauigare coeperunt, possent intelligi insulae in illo Oceano, quae dicerentur πέραν Ὠκεανῶ, quod sint trans fretum Oceani. Pomponius Mela Lib. III. c. 10. cum descripsisset ἐς πέρας κέρας, quod viride promontorium nunc vocamus: inde, inquit, incipit frons illa, quae in occidentem vergens mari Atlantico alluitur. Prima eius Aethiopes tenent, media nulli. Nam aut exusta sunt, aut arcnis obducta, aut infesta serpentibus. Exustis insulae appositae sunt, quas Hesperidas tenuisse memoratur. Forte hoc fictum ex hoc Hesiodi loco perperam intellecto; ceteri enim Scriptores hortos Hesperidum in continente Africa, esse dixerunt.*

Cum antea statuerimus Nymphas esse animas, נַפְשֵׁי nephaschorb, quae fuerit forte quispian qua de causa dixerint Poetae, et vulgo crediderint Ethnici eas versari in nemoribus et viretis? Nimirum, antiquissimis temporibus videntur Graeci

* *Martial. Lib. XIII. Ep. 37. vbi Massyli habet, pro Massaesyli, quod nomen populi Mauris vicini.*

Graeci credidisse animos fato
functorum libenter versatos esse
circa loca, quae viui coluerant.
Itaque vetustissimorum Hesperiorum animi credebantur, corpore soluti, errare in Mauritaniae viretis, malis citreis et aurantiis confitis; amoenis profecto sedibus, pro eorum captu qui supra haec terrena non sapiebant. Illo aeuo,

— * *nondum aliquis sortitus
iriste profundi.*

*Imperium, aut Sicula toruus
cum coniuge Pluton.*

*Nec rota, nec furiae, nec saxum,
aut vulturis atri*

*Poena, sed infernis bilares sine
regibus umbrae.*

Seu, vt clarius loquar, nondum Poetae finxerant quae de Inferis postea dicta sunt. Clarum eius opinionis vestigium habemus in *Operibus* v. 122. vbi de prima, seu antiquissima hominum (qui in Graecia, nimirum, vixerant) aetate, ita loquitur *Hesiodus*:

Τοὶ μὲν Δαίμονες εἰσι, Διὸς
μεγάλῃ διὰ βελᾶς,

Ἑσθλοὶ, ἐπιχθόνιοι, Φυλά-
κες θνητῶν ἀνθρώπων·

Οἱ ῥα Φυλάσσεσσι τε δίκας
καὶ σχέτλια ἔργα,

Ἡῖρα ἑσάμενοι, πάντα Φοι-
τῶντες ἐπ' αἶαν.

*Hi quidem Daemones facti sunt,
magni Iouis consilio, boni, ver-
santes in terra, custodes mortali-
um hominum, caliginoso aere
induti passim errantes per ter-
ram. Eodem pertinet quod
postea dicit de Heroibus The-
banorum et Troicorum tem-
porum v. 167.*

Iuuenalis Sat. XIII, 49.

Τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων, βίο-
τον καὶ ἡδὲ ὅπασσας

Ζεὺς Κρονίδης κατένευσσε πα-
τὴρ εἰς πείρατα γαίης,

Τῇλ' ἀπ' ἀθανάτων· τοῖσι
Κρόνος ἐμβασίλευε.

Καὶ τοὶ μὲν γαῖαν ἀκηδέα
θυμὸν ἔχοντες

Ἐν μακάρων νήσοισι, παρ'
Ὀκεανὸν βχθυδίην,

Ὀλβιοὶ ἥρωες· τοῖσιν μελι-
δέα καρποὶ

Τρεῖς ἔτεος θάλλοντα φέρεσι
ξείδωρος ἄρεα.

*His autem seorsim ab homini-
bus vita et sede tributa, Iupiter
pater, Saturni filius, habitare
eos iussit ad fines terrae, procul
ab immortalibus; eorum autem
Saturnus Rex est; et illi quidem
habitantes, securum animum ha-
bentes, in beatorum insulis, in-
tra Oceanum profundum, felices
Heroes. Iis dulcem fructum ter-
quozannis florentem fert foe-
cunda tellus. Sed et aliis in
locis eos qui ad Troiam perie-
runt collocarunt alii Poetae, et
quidem supra terram. Diony-
sius in Periegesi v. 541.*

Ἐστὶ δὲ τις καὶ σκαιὸν ὑπὲρ
πόρρον Εὐξείνιοι,

Ἄντα Βορυσθένης, πολυων-
μος εἰν ἀλὶ νῆσος

Ἡρώων Λεδίην μιν ἐπωνυ-
μίην καλέουσιν.

Οὐνεκά οἱ τὰ πάρεσι κινώ-
πετα λευκά τέτυκται.

Κεῖθι δ' Ἀχιλλῆος τε καὶ Ἡ-
ρώων Φατὶς ἄλλων

Ψυχὰς εἰλίσσεσθαι, ἐρημαίας
ἀνα βήσας,

Τῷτο δ' ἀριστέσσι Διὸς παρὰ
δῶρον ὀπηδεῖ

Ἄντ' ἀρετῆς.

D 3

Est

Χρυστα καλὰ μέλσσι, φέροντά τε δένδρεα καρπόν
καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας ἐγείνατο νηλεποίνης,

Aurea pulchra curae sunt, frugiferaeque arbores,
Et fatales Deas, et Parcas genuit immites,

216. καρπὸν Iunt. I.

217. νηλεποίνης B. 109. Iunt. I. 2.

Est vero quaedam, sinistrum super meatum Euxini, ex aduerso Borysthenis celebris in mari insula Heroum. Albam eam cognomine vocant, quia quae et insunt animalia alba sunt. Illic item Acbillis et aliorum fama est Heroum animas errare desertas per ualles. Quod aliorum multorum testimoniis illustrari posset, si de Acbillia Insula ageremus. Verum hoc vnum ex superioribus verbis Hesiodi et Dionysii, quibus multi alii concinunt Poetae, colligimus, antiquissimis temporibus Graecos credidisse vita functorum animos non infra terram detrusos, sed hic illic in locis amoenis volitasse; unde nata est opinio de Nymphis, per totam terram vagantibus; cuius originem Poetae aliud agentes obscure nobis indicarunt. Possemus Philosophos paria sentientes illis succenturiare, sed quia hi coniecturis potius suis, quam olim receptis opinionibus gaudent, ab eo labore supersedebimus. Neque enim hic quaerimus quid, ex Philosophorum sententia, verum fuerit; sed quid antiquissimi Graeciae incolae crediderint, qualecumque esset. Criticos hic agimus, non Philosophos. Clericus.

216. φέροντά τε δένδρεα καρπόν] Arborea fructiferae. καρπὸς κατ' ἐξοχὴν ὁ σῖτος. Hefych. Guierus.

217. καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας] Hoc est, Parcas, quae duplici illo nomine vocari solent. Sed Hesiodus, Poetica licentia ludens, totidem facit Deos, aut Semideos, variis rebus praefectos, quot sunt illarum nomina, licet idem prorsus significantia. Quod manifesto ostendunt sequentia, et praesertim quidem versus 228.

Τσμίνας τε Φόνες τε, Μάχας
τ' Ἀνδροκλασίας τε.

Nam Pugnae, Caedes, Proelia et Strages virorum sunt vnius eiusdemque rei quatuor nomina. Ex hac autem licentia personarum fingendarum, et quidem diuinarum, videtur orta consuetudo Ethnicorum, de qua multis diximus in Criticae P. 2. C. VIII. Ut ad Numina, de quibus hic Hesiodus, redeam, fatales Deae dictae sunt μοῖραι fata, sortes, παρὰ τὸ μέμρισθαι ἐκάσῳ, quia unicuique diuisae sunt. Sed vox Κῆρ omnino facta est a Phoenicia voce κη Kor, frigus; nec frequentius additur vllum epitheton morti, quam frigidae, eo quod mortuorum illico frigescent

Κλωθώ τε, Λαχυσίν τε, καὶ Ἀτροπον, αἵ τε βροτοῖσι.
 Γεινομένοισι διδῶσιν ἔχειν ἀγαθόν τε, κακόν τε,
 Αἴτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραιβασίας ἐφάπασαι, 220
 Οὐδέποτε λήγῃσι θεὰ δεινοῖο χόλοιο,
 Πρὶν γ' ἀπὸ τῷ δώωσι κακὴν ὅπιν ὅσις ἀμάρτη.
 Τίκτε δὲ καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,

Clotho, Lachesis, et Atropos, quae mortalibus
 Nascentibus dant habendum bonumque malumque,
 Quaeque hominumque Deorumque delicta persequentes,
 Nunquam deponunt Deae vehementem iram,
 Priusquam ab illo sumserint grauem poenam, quisquis peccarit.
 Peperit praeterea et Nemesis, cladem mortalibus hominibus,

218. βροτοῖσιν Iunt. I. 219. γεινομένοισι Iunt. I. 2. 220. ἀφάπασαι R. S.

scant membra. Quin et *Horatius* Sat. Lib. II. Sat. I. v. 62.
frigus ponit pro morte:

— o puer, *ut sis*

Vitalis meo, et maiorem ne
quis amicus

Frigore se feriat.

Vetus Scholiastes: *Morte se afficiat, quae frigida est, ut Virgilius: frigida mors.* Vide, si tanti est, alios Interpretes. Eadem opera, dicam vnde mihi videantur *Parcae* dictae Latinis; nimirum, a voce eiusdem Linguae פרה *rupit, fregit*, vnde dicta פרה *parha* Dea quae ab-rumpit filium; quod *Atropos* potissimum facere dicitur, sed non dissentientibus sororibus. Omnes aliae Etymologiae ineptae sunt, quas licet quaeras apud G. Ioan. *Vossium* in Etymologico. *Clericus.*

220. Αἴτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραιβασίας ἐφάπασαι]

Hoc est, quae et huius aetatis homines morte plestunt, et olim de antiquissimis Graeciae incolis in Deorum numerum relatis, quosque adeo nunc Deos dicimus, easdem poenas sumserunt. Res aliter intelligi nequit, atque hinc liquet, *Hesiodi* aetate, ignotum non fuisse Deos, qui colebantur, fuisse meros homines. Alioqui Numina, quae praeesse credebantur Morti, et fato hominum, Diis ipsis superiora nunquam habita fuissent. *Clericus.*

223. Τίκτε δὲ καὶ Νέμεσιν] Haec vox idem significat ac *Μοῖρα*, est enim a νέμω, quod idem ac νέμω, id est, *divido*. Numen est, quod superbis distribuere credebatur poenas, et persequi reos, qui sibi meritum supplicium effugisse videbantur. Vide quae de ea collegit *Rob. Constantinus*

Νυξ ὅλοή. μετὰ τήνδ' Ἀπάτην τέκε καὶ Φιλότητα,

Nox perniciofa: poft hanc Fraudem enixa eft, et Concubitum,

nus in Lexico, nemo enim plura et aptiora hanc in rem protulit Veterum testimonia. Sed non eft mifcendum, quod ille obferuare omifit, hoc Numen cum alio eiusdem nominis, quod praeft pudori, quo delicta vetantur. Eft, nimirum, eius munus in eo fitum vt excitetur in hominum animis timor δικαίως μέμψεως iuftae viuperationis, vt loquitur Euforizius. Haec Nemesis auerterit peccata; illa commiffa plectit. Nemesis benignioris meminit ipfe Hefiodus, in Operibus v. 200. vbi defcripto faeculo ferreo. ita loquitur:

Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλυμπον
ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
Λευκοῖσι Φαρέεσσι καλυψα-
μένω χροῶ καλόν,
Ἀθανάτων μετὰ Φύλ' ἱήν,
πρὸς λίποντ' ἀνδρῶπες,
Αἰδῶς καὶ NEMESIS.

Tum demum ad coelum a terra fpatiofa candidis veftibus tectae corpus pulcrum, ad Deos ibant, relictis hominibus, Pudor et NEMESIS. Interpretatur Proclus δικῆς ἀγγελον, iuftitiae Angelum; fed tantum abeft, vt is ad Deos faeculo ferreo iuiffe dici poffit, vt contra numquam magis verfatus fuerit inter homines, quam ea aetate, qua maxima scelera admiiffa cenfentur. Verum de hac dicemus ex ad Opera Hefiodi. Clericus.

Πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι.] Contra altera Nemesis iuuat, vt dicebamus. Clericus.

Νέμεσιν] Ἀσκληπιάδης ἐφ' τοῖς τραγωδωμένοις εἰς κύκνον Φησὶ μεταβληθέναι τὸν Δία καὶ Νεμέσει μιγῆναι. Schol. Ant. Haec fabula, vt opinor, ex eo traxit originem, quod ad deum, vt loquitur Scriptura Sacra, vindicta pertineat, eique curae fit, maleficia hominum panire. Rob.

224. Ἀπάτην τέκε καὶ Φιλότητα] Δολότητα scribendum videtur pro δολιότητα: τὸ Φιλότητα hic locum non habet. Guicetus.

Καὶ Φιλότητα] Non eft veritendum Amicitiam, vt vulgo folent, fed Concubitum; intelligendusque meretricius, qui merito inter maxima mala recensetur, et Noctis eft infaulta soboles; Non raro Φιλότης, apud Hefiodum et Homerum eo fenfu occurrit, vt Lexica docebunt: Vide v. 177. Nec potuit foror ei conuenientior dari quam Ἀπάτη, hoc eft, fraus, fimulatio, caprio, fallax suadela, quibus meretrices alliciunt adolefcentes. Res eft nimis nota, et plenae funt exemplis Comodiae. Igitur neceffaria non eft violenta emendatio F. Guiceti, qui volebat legi δολότητα pro δολιότητα. Clericus.

Φιλότητα

Γῆρας τ' ἐλόμενον, καὶ Ἔριν τέκε κατετρόθυμον. 225
 Αὐτὰρ Ἔρις συγερῇ τέκε μὲν Πόνον ἀλγυνόντα,
 Λήθην τε, Λιμόν τε, καὶ Ἀλγέα δακρυόεντα,
 Ὑσμίνας τε, Φόνους τε, Μάχας, Ἀνδροκλασίας τε,
 Νείκεά τε. Ψευδῆας τε Λόγους, Ἀμφιλογίας τε,
 Δυσνομίην, Ἄτην τε, συνήθεας ἀλλήλοισιν. 230

Seniumque noxium, et Contentionem peperit pertinacem.
 Ceterum Contentio odiosa peperit quidem Laborem molestum,
 Oblivionemque, Famemque, et Dolores lacrymabiles,
 Pugnasque, Caedesque, Proelia, Stragesque virorum,
 Iurgiaque, mendacesque Sermones, Disceptionesque,
 Legum contemptum, Noxamque, familiares inter sese:

225. κατετρόθυμον Trinc. 226. ἀλγυνόντα Iunt. I. 2. Trinc. 227.
 λιμόν Com. 228. R. S. exhibet sic, Ὑσμίνας, μάχας τε, φόνους. ὕσμινας
 Iunt. I. 2. φόνους Steph. marg. Mox vulgo erat μάχας τ', illud τ' omisit
 Rob. et abest quoque ab ed. Ald. 229. ψεύδεις Trinc. ψεύδεις τε, λόγους τ'
 ἀμφιλογίας τε habent Codd. B. 109. R. S. 230. ἀλλήλοισιν B. 109. R. S.

Φιλότητα] Assentior Cle-
 rico, qui Φιλότητα interpre-
 tatur *meretricium amorem*, di-
 citque *sororem* ei conuenien-
 tiorem assignari non posse,
 quam τὴν ἀπάτην. Cui ad-
 iungo; quod nec mater ei con-
 venientior dari possit quam
 Νύξ ὅλη, cuius sub umbra
 haecce facinora perpetrari so-
 lent. Rob.

229. Ἀμφιλογίας τε] An
 ἀμφιλογίας τε. Guietus.

230. Δυσνομίην] Ἡ δυσνο-
 μία τῇ εὐνομίᾳ opposita. Guie-
 tus.

Δυσνομίην] ἡ δυσνομία τῇ
 εὐνομίᾳ opponitur, ut notauit
 Guietus. Hand igitur incom-
 mode verti potest, *legum ma-
 larum infestationem*. Quo sensu

ἡ δυσνομία, et ἡ ἄτη optime
 dicuntur familiares esse, quia
 nihil maius damnum infert ho-
 minibus, quam malae leges.
 Sed si concedatur τὸν νομον
 nunquam ab Homero vel He-
 siodo vsurpari, quaerenda est
 alia significatio τῆς δυσνομίης.
 Nec sane incommode verti
 potest, *difficilis viuendi status*,
 in quo boni a malis opprimun-
 tur, quo sensu haud male con-
 iungitur τῇ ἄτη. Ita verti
 potest εὐνομία *bona viuendi ra-
 tio*, ut apud Homer. Odyss. ε',
 v. 487. Ἀνθρώπων ὕβριν τε,
 καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες. Vbi
 Scholiastes exponit εὐνομίην
 εὐνεμησίαν καθ' ἣν εὖ νεμέ-
 μεσθα καὶ διατελέμεν. Vide
 quae adnotaui supra, ad v. 66.
 Rob.

Ὅρκον δ', ὃς δὴ πλεῖστον ἐπιχθονίης ἀνθρώπων
 Πημαίνει, ὅτε κέν τις ἐκὼν ἐπίορκον ὁμόσση·
 Νηρέα τ' ἀψευδέα καὶ ἀληθέα γέναιτο Πόντος,

Iusiurandumque quod plurimum terrestres homines
 Laedit, quando quispiam volens peierauerit :
 Nereumque alienum a mendacio, et veracem genuit Pontus,

232. πνεῖναι Trinc.

233. δ' Trinc.

231. "Ὅρκον] Hanc προσω-
 ποποιῖαν imitantur Platonici,
 vt liquet ex Comment. *Hiero-*
clis ad 2. vers. *Pythagorae*. Cle-
 ricus.

233. Νηρέα τ' ἀψευδέα] *Nereum* vocari filium maris ne-
 mo mirabitur, qui sciet Phoe-
 nicia Lingua נַבְרָא *nabaro* esse
 fluvium. Fluvii merito dicun-
 tur filii maris, cum ex eo orian-
 tur, quod non fuit ignotum
Hesiodo, vt apparet ex v. 336.
 et seqq. Crediderim Phoeni-
 ces dixisse mare esse *patrem*
fluviorum נַבְרָא אֵם *ab nahare*,
 quod *pater Nerei* male versum
 est. Eodem errore, iudicarunt
Nerea esse numen maris, cum
 fluviorum potius Deus haberi
 deberet. Vnde vero factum
 sit vt ei laudes tribuerentur,
 quas in eum congerit *Hesiodus*,
 quaerunt Interpretes. Ridicu-
 lus hic est *Ioannes Diaconus*,
 vt solet, qui hanc eius rei ra-
 tionem reddit: παρόσον εἰώ-
 θασαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ
 ἐν θαλάσῃ διαγόντες καὶ
 ναυτιλλόμενοι ἄνθρωποι ἀλη-
 θεῖς τε καὶ ἀψευδείς εἶναι.
 καὶ διὰ τὸ καὶ ἐντιμοὶ καὶ
 γεγαροί. ὁ γὰρ καθεκάστην

αὐτοῖς ἐλπίζομενος θάνατος
 ἀναπείθει νημερτεῖς τε καὶ
 πράγας εἶναι. καὶ μὴ θεμιζέον
 ἐπιλανθάνεσθαι, μηδὲ δικαιο-
 σύνης, μηδὲ ἰσότητος. quia
salent, vt plurimum, homines
 qui in mari vitam agunt et na-
 vigant veraces esse et mendacii
 immunes, proptereaque honore
 et veneratione digni. Mors enim,
 quam quotidie expectant, persua-
 det vt sint veraces et mites; nec
 licet illis obliuisci aut iniustitiam,
 aut aequitatem. Certe hac ra-
 tione in officio contineri de-
 berent nautae, sed quis nescit
 contraria omnia esse vera? Hic
 noster *Ioannes* vixerat forte in
 oppido mediterraneo, in quo
 de nautis philosophabatur, vt
 nos de incolis Planetarum, quos
 ne in somnis quidem vidimus.
 Confugiendum hic nobis ite-
 rum ad linguam eius gentis,
 quae frequentibus nauigationi-
 bus ceteris maria aperuit. Ea au-
 tem Lingua radices נַבְרָא *nabar*,
 נֹר *nour*, et נַאֵר *naar* sonant
splendere, lucere; quod a luce
 corporea translatum ad ani-
 mum significat *scire, intelligere*,
sapere. Itaque laudes, quibus
 hic *Nerea* ornat Poeta, viden-
 tur

Πρεσβύτατον παίδων· αὐτὰρ καλέεσσι γέροντα,
 Οὔνεκα νημερτὴς τε καὶ ἥπιος· εἰδὲ θεμιστέων 235
 Λήθεται, ἀλλὰ δίκαια καὶ ἥπια δῆνεα οἶδεν.
 Αὐτίς δ' αὖ Θαύμαντα μέγαν, καὶ ἀγήνορα Φόρκην,

Maximum natu filiorum: sed vocant senem,
 Eo quod verus atque placidus: nec iuris et aequi
 Obliviscitur, sed iusta et moderata iudicia novit.
 Deinde rursum Thaumantem magnum et fortem Phorcyn,

234. εἰδὲ Trinc.

235. Οὔνεκα Ald. θεμιστέων Iunt. 1. 2.

tur natae ex altera significatio-
 ne eius nominis. Forte pro-
 pterea et Nerea et Protea fati-
 dicos Deos esse crediderunt
 Veteres. *Clericus.*

235. — εἰδὲ θεμιστέων
 Λήθεται, ἀλλὰ δίκαια καὶ ἥπια
 δῆνεα οἶδεν]

Quaeritur quid proprie signifi-
 cet vox δῆνεα, quae et apud
Homerum aliquoties occurrit.
Iliad. Δ, 361. Agamemnon de
 Vlysse: ἥπια δῆνεα οἶδε. In-
 terpretantur vulgò βαλευσματα
consilia, dictaque ea vult Eu-
 statheus, ad locum allatum Ho-
 meri, παρὰ τὸ δῆν, ὃ σημαί-
 νει τὸ ἐπὶ πολὺ, ἀφ' ἧ καὶ
 δηναιὸς ὁ πολυχρονίος· χρόνα
 γὰρ χρεια τοῖς ὁρθὰ βαλευο-
 μένοις: a δῆν, id est, diu, un-
 de et δηναιὸς longaeuus. Tem-
 pcre enim opus est iis, qui recta
consulunt. Similia Etymologici
 Magni auctor, et alia non me-
 liora habet. Quoniam vero hic
 mentio fit iustitiae, omnino
 crediderim δῆνος esse proprie
iudicium, a radice Phoenicia
 דן *doun*, iudicare, unde דין *din*,
 aut דינו *dino*, iudicium, quod

a voce δῆνος, si pronunties H
 vt I, sola terminatione in Σ
 differt. *Clericus.*

Οὐδὲ θεμιστέων — λήθε-
 ται] Hanc ob causam videtur
 Horatius Nereum potissimum
 elegisse, qui nauiganti Paridi
 fata caneret. Non modo ob
 veritatis amorem, vt ait Dacie-
 rius, quem ei attribuit Hesio-
 dus, sed etiam ob aequitatis et
 iustitiae studium, quam Paris
 per raptum Helenae tam insi-
 gniter violauerat. *Rob.*

237. Θαύμαντα] Iridis pa-
 trem. *Guicetus.*

Θαύμαντα μέγαν] Cum
 Thauomas quidem dicatur filius
 Nerei et pater Iridis, oportet
 ea voce intelligi quidpiam, cu-
 ius natura sit affinis mari et
 Iridi. Cum vero sit ille filius
 Terrae, necesse etiam est quod
 vocatur Thauomas posse dici e
 terra oriri. Vix ergo aliud
 esse potest, quam nescio quod
 Numen, quod sit vaporum et
 nubium praefes; nam haec na-
 scuntur ex mari et terra, et pa-
 riunt Iridem. Ita dictum fue-
 rit, quod meteora hominibus
 sint

Γαίῃ μισγόμενος, καὶ Κητῷ καλλιπάρηον,
 Εὐρυβίην τ' ἀδάμαντος ἐνὶ Φρεσὶ θυμὸν ἔχσαν,
 Νηρῆος δ' ἐγένοντο μεγήρατα τέκνα θεάων 240
 Πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ, καὶ Δωρίδος ἠυκόμοιο,

Terrae commistus, et Ceto formosam,
 Eurybiamque, ferreum in pectore animum habentem.
 Ex Nereo porro prognatae sunt perquam amabiles filiae Dearum
 Ponto in infructuoso, et ex Doride pulcra,

238. Γαίης Ald. καλλιπάρηον Ald. καλλιπάρειον B. 109. 239. ἀδά-
 μαντα R. S. 240. μεγήρατα Trinc. μεγήρα Ald. Iunt. 1. 2. Steph.
 Commel. Heinsf.

sint *admiracioni*, aut a verbo
 Graeco θαυμάζειν, aut a Phoe-
 nicia voce 𐤕𐤓𐤁𐤀 *thamab*, quae
 idem sonat, et a qua Graecum
 verbum deductum est. Homi-
 nes, ut verba *Lucretii* utar, e
 Lib. VI.

— *mirantur qua ratione*
Quaeque geri possint, praesertim
rebus in illis,

Quae supra caput aetheriis cer-
nuntur in oris. Clericus.
 Ἀγνώρεα Φόρεκην] Hic vi-
 detur homo fuisse, qui nauig-
 ationis peritus fuerit, et re-
 motissimas oras nauibus adie-
 rit. Nam cum res ipsa hoc
 ostendat, ut postea videbimus,
 Radix 𐤐𐤕𐤁 *phrak* apud Syros
 est *discessit, amovit se* etc. *Cle-*
ricus.

238. Κητῷ καλλιπάρηον] *An*
κητῷ a κῆτος? placet.
Guicetus.

Κητῷ καλλιπάρηον] Nescio
 quare *Hesiodus* Cetōnem pul-
 cram vocet. Si enim pulcra
 fuit, habuit dissimillimas sibi
 filias, ut postea videbimus. Ex

filiabus si coniiciamus de ma-
 tris nomine, iudicabimus di-
 ctam a radice 𐤕𐤓𐤁 *Kou*, fasti-
 dire, litigare. Soror eius no-
 men Graecum habet, sed mali
 etiam ominis, nec melior fuit
 filiabus sororis, cum dicatur
 Εὐρυβίη ἀδάμαντος ἐνὶ Φρεσὶ
 θυμὸν ἔχσα.

Eurybie ferreum animum in pe-
ctore habens. Clericus.

240. Νηρῆος δ' ἐγένοντο]
 Subintell. ἐκ. μεγήρατα, hoc
 est, *μεγάλως ἐπήρατα.* Etym.
Guicetus.

Μεγήρατα τέκνα θεάων,
 πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ] Hae
 sunt nymphe marinae, hoc
 est, animi eorum qui in mari
 olim perierant, aut etiam eo-
 rum qui insulas Maris Interni
 primi coluerant. Nomina illis
 Graeca, pro arbitrio, imposue-
 runt Poetae. Clericus.

241. Τελήεντος ποταμοῦ]
 Hoc est, *μεγάλη.* Guicetus.

Τελήεντος ποταμοῦ] Hoc
 est, *extremi, ἀτέλος, finis.* Cle-
 ricus.

Κόρης Ὠκεανοῖο τελευτητος ποταμοῖο,
 Πρωτῷ τ', Εὐκράτη τε, Σαώ τ', Ἀμφιτρίτη τε,
 Εὐδῶρη τε, Θέτις τε, Γαλήνη τε, Γλαύκη τε,
 Κυμοδόη, Σπειῷ τε, Θοῇ, Θαλίη τ' ἐρέεσσα, 245
 Καὶ Μελίτη χαρίεσσα, καὶ Εὐλιμένη, καὶ Ἀγαυή,
 Πασιθέη τ', Ἐρατῷ τε, καὶ Εὐνείκῃ ῥοδόπηχυς,
 Δωτῷ τε, Πρωτῷ τε, Φέρεσσά τε, Δυναμένη τε,
 Νησαίη τε, καὶ Ἀκταίη, καὶ Πεωτομέδεια,
 Δωρίς, καὶ Πανόπη, καὶ εὐειδὴς Γαλάτεια 250
 Ἴπποθόη τ' ἐρέεσσα, καὶ Ἴππονόη ῥοδόπηχυς,
 Κυμοδόκη θ', ἥ κύματ' ἐν ἡεροειδέϊ πόντῳ,
 Πνοιάς τε ζαθέων ἀνέμων, σὺν Κυματολήγῃ,
 Ῥεῖα πρηῦνσι, καὶ εὐσφύρῳ Ἀμφιτρίτῃ
 Κυμῷ τ', Ἠϊόνη τε, εὐτέφανός θ' Ἀλιμῆδη, 255
 Γλαυκονόμη τε Φιλομμειδῆς, καὶ Ποντοπόρεια,
 Λειαγόρη τε, καὶ Εὐαγόρη, καὶ Λαομέδεια

Filia Oceani ultimi fluvii,
 Protoque, Eucrateque, Saoque, Amphitriteque,
 Eudoraque, Thetisque, Galeneque, Glauceque,
 Cymothoë, Spioque, Thoë, Thaliaque iucunda,
 Et Melita gratiosa, et Eulimene et Agaue,
 Pasitheaque, Eratoque, et Eunice roseis lacertis praedita,
 Dotoque, Protoque, Pherusaque, Dynameneque,
 Neseaque, et Actaea, et Protomedia,
 Doris, et Panope, et speciosa Galatea,
 Hippothoëque amabilis, et Hipponoë roseis lacertis praedita,
 Cymodoceque, quae fluctus in obscuro ponto,
 Et flatus vehementium ventorum, vna cum Cymatolege,
 Facile mitigat, et cum pulcros talos habente Amphitrite:
 Cymoque, Eioneque, pulchreque coronata Halimede,
 Glauconomeque hilaris, et Pontoporia,
 Liagoreque, et Euagore, et Laomedia:

243. ἰδεράνη Steph. marg. 245. Σπειῷ τε 3ed Ald. Trinc. Com.
 246. et 247. transponuntur in B. 109. R. S. et Iunt. 1. 247. Εὐνείκῃ Ald.
 249. Νησαίη καὶ B. 109. R. S. / 252. κύματ' Iunt. 2. 254. πρηῦνσι B.
 109. Trinc. σὺν τε ἰδεφ. Trincav. In edit. Rob. est εὐσφύρῳ. 255.
 εὐφάνης Ald. Ελιμῆδη B. 109. 256. φιλομμειδῆς Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.

262. Αὐταί

Πηλυνόμη τε, καὶ Αὐτονόη, καὶ Λυσιάνασσα,
 Εὐάρεη τε Φυὴν τ' ἑρατὴν, καὶ εἶδος ἄμωμος·
 Καὶ Ψαμάθην χαλκίσσα δέμας, δῖή τε Μενίππην 260
 Νησώ τ', Εὐπόμπην τε, Θημισῶν τε, Προνόην τε
 Νημερτῆς θ', ἣ πατὴρ ἔχει νόον ἀθακάτοιο.
 Αὐταὶ μὲν Νηρῆος ἀμύμονος ἐξεγένοντο
 Κῆραι πεντήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδυῖαι.
 Θαύμας δ' Ὀκεανῶο βαθυρρέϊταιο θύγατρα 265
 Ἥγάγετ' Ἠλέκτρην. ἣ δ' ὠκείαν τέκεν Ἴριμ,

Polynomeque, et Autonoë, et Lysianassa,
 Euarneque tam indolis gratae, quam inculpatae formae.
 Et Plamathe decora corpore, diuinaque Menippe:
 Nefoete, Eupompeque, Themistoque, Pronoëque,
 Nëmertesque, quae patris habet animum immortalis.
 Hae quidem ex Neréo inculpato procreatae sunt
 Filiae quinquaginta, inculpata opera callentes.
 Thaumases vero Oceani profundiflui filiâ
 Duxit Electram. haec autem celerem peperit Irim,

258. Αὐτονόμη Ald. 259. τ' abest in Cod. B. 109. 260. ψαμάθη
 Trinc. 261. Θημισῶ Ald. 265. Ὀκεανῶ lunt. I. 2. βαθυρρέϊταιο lunt.
 I. 2. 266. 4 δ' Ald.

262. Αὐταὶ μὲν Νηρῆος ἀ-
 μύμονος ἐξεγένοντο
 Κῆραι πεντήκοντα, ἀμύμονα
 ἔργ' εἰδυῖαι]

Hos duos versus attuli propter
 vocem ἀμύμων. Proprie qui-
 dem significat quod reprehendi
 nequit, quod nullum sit in eo
 vitium. Venit enim ex eadem
 radice ac Μῶμος, de quo an-
 tea ad v. 214. Auctor Etymo-
 logici: παρὰ τὸ μῶμος, γί-
 νεται ἄμωμος, ἀμύμων, καὶ
 τροπὴ τῷ Ω in Ἰ ἀμύμων,
 ὡς, χελώνη καὶ χελύνη. δ' ἀ-
 μωμητός καὶ ἀψογός. Atta-
 men hoc in loco et multis aliis
 malim, neglecta Etymologia,

vertere egregius, eximius; ni-
 mium, in suo genere. Passim
 apud Homerum, Achilles dici-
 tur ἀμύμων, in quo certe plu-
 rima fuere, quae merito po-
 terant reprehendi, *superbia*,
ferocitas, *crudelitas* etc. Sed
 ita vocatur, quia erat egregius
 miles. *Clericus*.

266. Ὀκείαν τέκετ' Ἴριμ]
 Cum Veteres animaduertent
 arcum coelestem cerni cum
 plueret, facile intellexerunt or-
 tum eumi ex pluvia; quo fa-
 ctum, ut a mari oriri dicant
 Poetae. Sed propter elegan-
 tiam colorum, crediderunt, aut
 se credere finxerunt scalam
 esse

Ἡυκόμας θ' Ἀρπυίας, Ἀέλλώ τ', Ὀκυπέτην τε,
 Αἶψ' ἀνέμων πνοιῇσι καὶ οἰωνοῖς ἅμ' ἔπονται,
 Ὀκείης περὺ γέσσι μεταχρόνια γὰρ ἱάλλον.
 Φόρκυ δ' αὖ Κητώ Γραίας τέκε καλλιπαέρος, 270

Pulchricomasque Harpyias, Aëllouque, Ocypetenque,
 Quae ventorum flamina, et aues adsequuntur
 Pernicibus alis, sublimes enim volitant.
 Phorcō possit hæc Ceto Graecas peperit formosa,

268. "Α ρ' Ald. πνοιῇσι lunt. 1. 2. ἔπονται lunt. 1. 2. 269. Ὀκείη Ald. Ἀρπυίας lunt. 1. 2. 270. Φόρκυ B. 109. καλλιπαέρος B. 109. Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. καλλιπαέρος R. S.

esse e coelo demissam, per quam nuntii a Diis ad homines descenderent. Illi autem spiritus, quos nos Graeca voce appellamus *Angelos*, hoc est, nuntios, ab Hebraeis vocantur quandoque עִירִים *hirim*, vel *irim*, hoc est, aut *vigiles*, aut *monitores*. Hinc ergo factum nomen *Iridis*, nuntiae Deorum, quae propterea dicitur *celer*, quod Deorum nuntii celerissimi esse existimarentur. *Celericus*.

267. Ἀρπυίας] Ultima correpta. Dorismus. ut supra καέρας, τροπὰς. *Guietus*.

Ἡυκόμας θ' Ἀρπυίας καὶ τὰ ἑξῆς] Ostendimus multis, in Dissert. de *Statua Salina*, Harpyias esse locustas, quas hic facit *Hesiodus* Thaumantis Meteororum Praefidis filias, quia ex nubibus saepe ferri videntur; μεταχρόνια γὰρ ἱάλλον, sublimes enim volant. Vide quae illic diximus. *Celericus*.

268. Αἶ ρ' ἀνέμων] Hyperbole apud Latinos frequens, *Volat Ocior Euro*. Sed merito culpandus est Noster, qui cum ventorum celeritatem Harpyiis attribuisse, easdem statim aëribus aequiparando nobilem hanc imaginem deprimit, atque imminuit. Haud ita Horatius; qui huiusmodi comparationibus simul usus, per Climacem tamen affurgit fortiozem Hyperbolen posteriore loco adhibens. Carm. l. i. op. 16. *Ocior certis et agente nimborum Ocior Euro*. Rob.

270. Γραίας τέκε καλλιπαέρος] Vox γράια idem sonat Graece, ac Γραῦς annus. Inde finxerunt Poetae Graecas fuisse canas, cum nascerentur. At si scribamus Γραῖα, vel Γραῖα, vox deduci poterit a radice, quae apud Arabas et Chaldaeos significat *audax*, *animosus* fuit, *irritavit*; quae significatio non male quadrat in Phorcynis filias. Quod addit *Hesiodus*

Ἐκ γενετῆς πολίαις, τὰς δὴ Γραίας καλέσιν
 Ἀθάνατοί τε θεοὶ, χαμαὶ ἐρχόμενοι τ' ἄνθρωποι.
 Πεφρηδῶ τ' εὐπεπλον, Ἐνυῶ τε κροκόπεπλον,
 Γοργῆς θ', αἱ ναίεσι πέτρην κλυτὰ Ὠκεανοῖα,

A partu canas, quas ob id Graeas vocant
 Immortalesque Dii, humique incedentes homines.
 Pephredoque pulchro peplo, Enyoque croceo peplo,
 Gorgonesque, quae habitant trans celebrem Oceanum,

272. χαμαὶ Ald. Trinc. τ' ἐρχομ. ἄνθρ. Ald. 273. ἐνύω Iunt. I. 2.

Hesiodus a Diisaeque ac ab hominibus vocatas *γραίας*, perinde est ac si diceret antiquissimum hoc earum esse nomen. Vide not. ad v. 195. *Clericus*.

272. Χαμαὶ ἐρχόμενοι ἄνθρωποι] Haud paullo elegantius legas ἐρχόμενοι *repentes*, cum ἐρχεσθαι rarius significet *incedere*. *Clericus*.

272. Ἐρχόμενοι] Frustra est Vir doctus, qui ἐρχεσθαι rarius significare *incedere* contendit. Sed ita prorsus scripsit Homer. Il. ε', 441 seqq. Οὐποτα Φῦλον ὁμοῖον Ἀθανάτων τε θεῶν, χαμαὶ ἐρχομένων τ' ἀνθρώπων. *Rob.*

273. Πεφρηδῶ τε Ἐνυῶ τε] Nomina haec Graeca sunt convenientia cum nomine Phoenicio; nam Πεφρηδῶ vel, ut scribunt alii, Πεφρεῖδῶ, est a πεφρεμέναι, inhorruisse, fremituisse. Ἐνυῶ vero nomen est Bellonae, παρὰ τὸ ἐνύω, ἐνύω, ὃ ἐστὶ Φονεύω, occido, ut conicit *Eustathius*. *Clericus*.

274. Γοργῆς θ' αἱ ναίεσι πέτρην κλυτὰ Ὠκεανοῖα

Ἐσχατιῇ πρὸς νυκλὸς ἢ Ἐσπερίδες λιγυφῶνοι] Phoenices, qui ab antiquissimis temporibus extremam Africam ad occasum aliquatenus circumierant, cum narrarent quae in illis locis vidissent, a Graecis Interpretibus non satis intellecti, auctores fuerunt huius fabulae. Hoc intelligere licet ex *Hannonis* Periplo, in quo similia narrantur iis quae antiquiores *Hannone* Poeni, aut Phoenices dixerant. Quae de re vide quae diximus in *Differt. de Statua Salina*, ne ea hic repetere cogamur. Πέτρην Ὠκεανοῖο, est hic aut ad Oceanum, aut in insula Oceani, ut iam diximus ad v. 215. Contra eosdem (Catoblepas) sunt insulae Gorgades, domus, ut aiunt, aliquando Gorgonum. Verba sunt *Pomp. Melae* Lib. III. c. II. qui subiicit: ipsae terrae promuntorio, cui ἐσπερὴ κέρας nomen est, finiuntur, unde colligere licet intelligi insulas, quae dicuntur *Promuntorii Viridis*. Attamen quae retulit *Hanno* de insula, in qua mulieres

Ἑσχατιῇ πρὸς νυκτός· ἢ Ἑσπερίδες λιγύφανοι, 275
 Στεινῷ τ', Εὐρυάλη τε, Μεδυσά τε λυγρὰ παρθῶσα.
 Ἡ μὲν ἦν θνητὴ, αἱ δ' ἀθάνατοι καὶ ἄγῃρω
 Αἱ δύο· τῇ δὲ μὴ παρελέξατο Κυανοχαίτης,
 Ἐν μαλακῷ λειμῶνι, καὶ ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι.
 Τῆς δ' ὅτε δὴ Περσεὺς κεφαλὴν ἀπεδειροτόμησεν, 280

In extrema parte ad noctem: vbi Hesperides argutae,
 Sthenoque, Euryaleque, Medusaeque, grauiā perpeffa.
 Ipsa erat mortalis, ast aliae immortales, et senio non obnoxiae
 Duae: cum vna concubuit caerulea caesarie Neptunus
 In molli prato et floribus vernis.
 Eius autem Perseus caput cum amputasset,

275. Ἑσπερίδες Iunt. 1. 2. 276. Στείνω τ' Ald. Iunt. 1. 2. Στένω
 etiam cod. B. 109. 277. ἄγῃρω B. 109. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph.
 Com. 279. λειμῶνι Ald. Inter versus 279. et 280. Ald. et Steph. inter-
 ponit v. 288. 280. Περσεὺς edit. Rob. vitiose. ἀπεδειροτόμησεν Iunt. 1. 2.

mulieres inueniebantur, ex
 quibus nata Gorgonum fabula,
 melius quadrant in insulam
 Gambiam, inter duo ostia Ni-
 gri fluuii, e regione Gorga-
 dum, sitam. Idem Mela, memo-
 ratis Africae incolis ignis vsus
 ignaris: *Super eos, inquit, gran-
 dis litoris flexus grandem in-
 sulam includit; in qua tantum
 FOEMINAS esse narrant, toto
 corpore hirsutas, et sine coitu
 marium sua sponte foecundas;
 adeo asperis effertisque moribus,
 ut quaedam contineri, ne relu-
 gentur, vix vinculis possint.*
*Hoc Hanno retulit, et quia de-
 tracta occisis coria pertulerat,
 fides habita est.* Haec autem
 loca dicuntur esse ad extre-
 mam noctem, quod Veteres cre-
 derent in ultimo occasu aeter-
 nam esse noctem, quasi illic
 Sol exstingueretur. Clericus.

276. Στεινῷ τε etc.] Gor-
 gones hae sunt, quae *Hesperides*
 etiam generis nomine vo-
 cabantur; *Hesperides* enim
 erant omnes illae occidentales
 Nymphae. Clericus.

280. Τῆς δ' ὅτε δὴ Περσεὺς
 κεφαλὴν ἀπεδειροτόμησεν,
 Ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας,
 καὶ Πήγασος ἵππος.]
 Vnde singulae circumstantiae
 huius fabulae natae sint, nemo
 dixerit. Sed summatim con-
 ficere est latere hic aliquid veri,
 de equis ex vltima Africa in
 Asiam auectis. Eius rei haec
 clara sunt vestigia. Primo *Per-
 seus* commodē deducitur a vo-
 ce Phoenicia פהרסו pharscho,
 hoc est, eques; quae deriuatio
 optime in eum quadrat, cum
 Pegaso veheretur, equo alato.
 Secundo, si scribas vocem Πή-
 γασος Phoenicie, hoc modo,

Ε

* פהרסו

Ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.
 Τῷ μὲν ἐπ' ὠνυμον ἦν, ὅτ' ἄρ' Ὀκεανῷ περὶ πηγὰς
 Γένθ', ὃδ' ἄορ χρῦσειον ἔχεν μετὰ χερσὶ Φίλῃσι.

Exfiliit Chrysaor magnus, et Pegafus equus.

Huic quidem cognomen erat, quod Oceani apud fontes
 Natus effret; ille vero ensen aureum tenebat manibus

281. χρυσάωρ B. 109. Ald. Trinc. Sic quoque Ald. v. 287. 282. ἵπ-
 πος B. 109. Ald. Iunt. 1. 283. γένθ' Trinc. atque ita edidit Rob. vulgo
 γένεθ'. In Iunt. 1. et 2. est γένεθ'. ἔχων Iunt. 1. 2. Trinc.
 χερσὶν φίλῃσιν Iunt. 1. 2.

* פגסוס pagfous, vocem habe-
 bis compolitam ex פג pag, hoc
 est, lupatium, et סוס sous, hoc
 est, equus. Tertio, notissimum
 est Mauros et Numidas extre-
 mae Africae incolae semper
 equis abundasse, atque ex iis
 pugnasse. Nihil frequentius
 in Romana Historia occurrit.
 Quin et videtur pars aliqua
 illarum Gentium Persarum vo-
 cabulo dicta, eadem de causa,
 non quod ex Perfide venissent.
 Sallustius in Bello Iugurthino,
 eius rei meminit, quasi ex Puni-
 cis libris, qui Hiempsalis regis
 dicebantur; sed eos ex reli-
 quiis exercitus Herculis fuisse
 vult. Postquam in Hispania
 Hercules, sicut Afri putant, in-
 teriit; exercitus eius compositus
 ex gentibus variis, amisso duce,
 ac passim multis sibi cuique im-
 perium petentibus, breui dilabi-
 tur. Ex eo numero Medi, PER-
 SAE, et Armenii, nauibus in
 Africam transvecti, proximos
 nostrum mari locos occupauere.
 Sed PERSAE intra Oceanum
 magis, bique alueos nauium in-

versos pro zuguriis babuere.
 Graeci postea Argiuo suo Per-
 seo tribuerunt, quae de gente
 cognomine a Phoenicibus au-
 diuerant, omniaque mendacis
 nouis incrustarunt. Credibile
 est, occisis custodibus, abductos
 fuisse equorum greges ex A-
 frica in Asiam. Clericus.

281. Ἐξέθορε χρυσάωρ] Scribe: ἐκέθορε χρυσάωρ. Guietus.

282. Ὀκεανῷ περὶ πηγὰς] Absurda deriuatio, cum fluui-
 orum proprie fontes dicantur,
 non maris. Sed Hesiodus non
 semel vocat Oceanum ποτα-
 μόν, fluuium. Clericus.

283. Γένεθ', ὃδ' ἄορ] Scribe: γένθ' ὃδ' ἄορ. Guietus.

Ὁ δ' ἄορ χρῦσειον ἔχεν] Hinc dictus, si Graecis credi-
 mus, Chrysaor; quem vellem
 ab Hesiodo descriptum. Certe
 munus quod illi tribuit ferendū
 fulminis et fulguris, vel eorum
 custodis, colligere est ex eius
 nomine Phoeniciis litteris scri-
 pto, nam האריס-אור hbarisor,
 vel chrisaor, significat custodem
 ignis;

* Vide Sam. Bochartum Hierozoici P. I. Lib. 2. c. VI.

Χ' ὦ μὲν ἀποπλάμενος, προλιπὼν χθόνα μητέρα μῆλων,
 Ἴκετ' εἰς ἀθανάτους· Ζηνὸς δ' ἐν δώμασι ναίει 285
 Βραγίτην τε Σεροπὴν τε Φέρων Διὶ μητιόοντι.
 Χρυσάωρ δ' ἔτεκε τρικάρηνον Γηρυονῆα,

Et ille quidem cum auolasset, relicta terra matre malorum,
 Peruenit ad immortales: Iouis vero in domo habitat,
 Tonitruque et fulgur ferens Ioui prudenti.
 Chrysaor porro genuit tricipitem Geryonem,

287. ὕπεκεν τρικέφαλον Iunt. I. 2. τρικέφαλον etiam Ald. codd.
 B. 109. et R. S.

ignis; cum חרר *custodem*, apud Arabas et apud Hebraeos, aliosque Orientales populos, חרר *or* non modo *lucem*, sed et *ignem* sonet. Haec ostendunt Phoeniciam esse fabulam, etiamsi omnibus eius ambagibus expedire nos non posse videmur, sine filo quopiam Ariadnes. *Clericus*.

284. Χ' ὦ μὲν ἀποπλάμενος] Erat igitur alatus, non secus ac Pegasus. *Alae* autem celeritatem significant. *Clericus*.

Χθόνα μητέρα μῆλων] Hoc est, *terram matrem malorum ciuicorum*, non *ouium*; vt intelligere licet ex iis, quae diximus de Hesperidum hortis. *Clericus*.

287. Τρικάρηνον Γηρυονῆα] Quare ex Chrysaore natus dicitur Geryon, vel Geryoneus, ignoremus necesse est, quia de Chrysaore nimis pauca habet *Hesiodus*; nam recentiores nihil moror, nouis mendaciis veteres historias nimium corrumpentes. Hoc vnum dici potest patriam Chrysaoris fuisse

continentem Africam, sedes vero Geryonis insulam ab ea non remotam, sed propiorem Hispaniae, de qua insula postea dicemus. Quaesierunt dudum Grammatici, quorum coniecturas collegit *N. Loydus* in *Lexico Historico-Poetico*, quare Geryoni tributa sint tria capita. Nos ex Lingua Phoenicia rem deducendam putamus, cum Tyrii insulam illam habuerint, ab Hercule Tyrio occupatam. Cum ergo Hercules, hoc est, mercator Tyrius, in eam insulam exscensionem fecisset, occurrerunt illi tres globi eius incolarum; quos ille, cum Phoenicibus suis, vicit. Res autem ita Phoenicia Lingua exprimitur: הכה שלש ראשי גריהם *icchab schelofsch rasche geryhem*, aut more Syriaco גריהם *grehoun*, hoc est ad verbum, *percussit tria capita grehoun*, quae vltima vox si pro nomine proprio viri sumatur, statueretur fuisse vir quidam triceps nomine *Geryon*. Sed est appellatiua, significatque *illorum incolarum*;

Μιχθεις Καλλιρόη κέρη κλυτῷ Ὠκεανοῖο.

Τὸν μὲν ἄρ' ἐξενάριξε βίη Ἡρακλεΐη,

Βασί παρ εἰλιπόδεσσι, περιρρύτῳ εἰν Ἐρυθείῃ. 290

Miftus Calliroae filiae nobilis Oceani.

Illūm quīdem armis exuit Hercules,

Boues apud flexipedes, circumflua in Erythia;

288. Deest hic vers. hoc loco in Ald. Iunt. 1. 2. Steph. Deest etiam in cod. B. 109. et in eo post v. 277. inferitur. 289. ἐξενάριξε Trinc.

Ἡρακλεΐη Ald. Ἡρακλεΐη Iunt. 1. 2. 290. Βασί παρ εἰλιπόδεσσι

Iunt. 1. 2. in Iunt. 2.

colarum; et sensus loquutionis Phoeniciae hic est: *rria agmina incolarum cecidit*. Nam Phoenicie *ρωσκιμ* *roschim* dicuntur etiam *agmina*. Hinc nata videtur fabula tricipitis Geryonis. Clericus.

289. Βίη Ἡρακλεΐη] Hoc est, Hercules, de quo dicemus ad *Scutum*. Clericus.

290. Βασί παρ εἰλιπόδεσσι περιρρύτῳ εἰν Ἐρυθείῃ] Quae de hac insula collegit Sam. Bochartus Chan. Lib. I. c. 34. non repetam. Ille eam a Tyriis conditam, Veterum consensu ostendit. Sed ex *Hecataeo* negat Herculem Argium umquam in haec loca nauigasse, nititurque probare in Erythia non fuisse boues, quod gramen esset illic ficius quam ut bobus faginandis par esset; quam in rem profert verba *Strabonis*, in quibus oues, non boues faginatae dicuntur in Erythia. At verum quidem est Argium Herculem non omnia fecisse quae ei tribuuntur, ut ostendemus in *Scutum*. Sed verba *Strabonis* nequa-

quam ostendunt faginari non potuisse boues in Erythia insula, cum idem gramen; quo usque adeo distendebantur oues, ut nisi trigesimo die mitteretur iis sanguis, suffocarentur; idem, inquam, gramen posset boues faginare. Sic ille loquitur Lib. III. p. 117. Ed. Geneuensis Casauboniana:

Ἐρυθεΐαν τὰ Γάδειρα ἔοικε λέγειν ὁ Φερεκύδης, ἐν ἣ τὰ περὶ τὸν Γηρυόνη μυθεύουσιν. Ἀλλοὶ δὲ τὴν παραβεβλημένην ταύτη τῇ πέλει νῆσον, πορθμῷ σαδικίῳ διεργομένην τὸ εὐβοτον ὀρώντες, ὅτι τῶν νεμομένων αὐτόθι προβάτων τὸ γάλα ὄρον ἐποιεῖ τυροποιῶσι δὲ πολλῷ ὕδατι μίξαντες διὰ τὴν ποιότητα ἐν τριακοντα τε ἡμέραις πνίγεται τὸ ζῶον, εἰ μὴ τις ἀποσχάσει τι τῆ αἵματος ξηρὰ δὲ ἐσιν ἣν νέμονται βοτάνη, ἀλλὰ πιαίνει σφόδρα. τεκμαίρονται δ' ἐκ τῆ πεπλάσθαι τὸν μύθον τὸν περὶ τὰ βακόλια τῶ Γηρυόνε. *Erytheas Gadira* videtur vocare *Pherecydes*, in qua quae de Geryone dici

Ἡματι τῷ, ὅτε περ βῆς ἤλασεν εὐρυμετώπης
 Τίρυνθ' εἰς ἰεῖρην, διαβάς πόρον Ὀκεανοῖο,
 Ὁρθρον τε κτείνας, καὶ βακόλον Εὐρυτίωνα,

Die illo cum boues egit latas frontes habentes
 Tirynthum in sacram, cum traiecisset Oceanum
 Orthraque interfecto, et bubulco Eurytione,

291. in ed. Rob. perperam legitur ἤλασεν. 293. et 309. Ὁρθρον
 edidit Rob. cum vulgo esset Ὁρθρον. Sic et v. 347.

*dici solent fabulantur contigisse. Alii eo nomine vocant insulam obiectam huic urbi, et freto unius stadii distantiam; videntes bonitatem pascuorum, cum ouium illic pascentium lac serum non faciat. Caseum vera faciunt admista multa aqua, propter pinguedinem; et triginta diebus suffocatur pecus, nisi quis ei aliquantum sanguinis mittat. Herba qua pascuntur sicca est, sed valde saginat. Hinc colligunt fictam esse fabulam de armentis Geryonis. Integrâ verba adscripsimus, ut appareat nullius ponderis esse rationem viri summi; herba enim, quæ usque adeo saginabat oues, non semper sicca erat, et poterat etiam sicca saginare boues, cum non minus pascantur foeno, quam viridi gramine. Idem dura Etymologia vult dictam insulam Erythiam, a voce Phoenicia ערורח *basbaroth*, hoc est, greges ouium, quam vertent Graeci ἄςυ Ἐρύθνης, urbs Erythæ. Nos multo commodius deriuamus a voce ערורח *baroth*, quæ gramina, aut *berbas* virides sonat, Esai. XIX, 7.*

Postea dicta est *Aphrodifias*, et *insula Iunonis*, a templis Deæ Tyrriorum *Astartes*, quam Graeci et *Venerem* et *Iunonem* interpretabantur. Adi *Bocharum* loco laudato, et *Claud. Salmasium* in *Solinum* p. 201. Ed. *Ultraieci. Clericus.*

Βῆσι πάρ] Haud aliter narrat: *Homerus* caedem *Andromaches* fratrum II. ζ, 423 sqq. Κατέπεφνε ποδάρεκς διὸς Ἀχιλλεύς Βῆσιν ἐπ' εἰλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῆς οἶεσσι. *Rob.*

293. Ὁρθρον τε κτείνας] Ὁρθρον. *Orthrum. Guetus.*

Ὁρθρον τε κτείνας καὶ βακόλον Εὐρυτίωνα] *Orthrum* canem fuisse *Geryonis* docet *Hesiodus* v. 309. eumque *Echidnae* et *Typhonis* foetum facit; sine dubio quia fingebatur διμέφαλος, ut docet *Apollodorus* *Bibl.* Lib. II. C. IV. §. 10. a quo etiam vocatur Ὁρθρος. Dicebatur a Phoenicibus ערורח *orbrofch*, hoc est, *biceps*, a ער *ibre*, duo, et רא *rosch*, caput, et praefixo *ε*, quod in nominibus frequens est. Ex *Orbrores* factum *Orthras* et *Orthos*, corruptione facili. Malim tamen
 E 3 apud

Σταθμῶ ἐν ἡρόεντι, πέρην κλυτῷ Ὠκεανοῖο.

Ἡ δ' ἔτεκ' ἄλλο πέλωρον, ἀμήχανον, ἔδ' ἐν εἰκοῖς 295

Θνητοῖς ἀνθρώποις, ἔδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,

Σπῆϊ ἐνὶ γλαφυρῷ, θείην κρατερόφρον' Ἐχιδναν·

Stabulo in obscuro; trans inclytum Oceanum.

Ipsa insuper peperit aliud monstrum, ingens, nihil simile

Mortalibus hominibus, neque immortalibus Diis,

Specu in concauo, diuinam animo infracto Echidnam:

295. Ἡ δ' ἔτεκεν Ald. πέλωρος Trinc. 296. Θνητοῖ Ald.

apud *Hesiodum* scribi "Ὀφθρος, quia minus abit ab origine Phoenicia. Cani autem *bicipiti* nomen inditum forte est a Phoenicibus, ob frequentem latratum, cui caput vnum sufficere vix videbatur. *Εὐρυτίων* est *בַּרְבֶּיִשׁון barobe-ison*, pastor ouium, qui simul bubulcus esse potuit. Nomen Phoenicum in Graecum non infrequens, cum similis soni esset, mutatum est. *Clericus*.

"Ὀφθρον] *Mf. Bodl. 109. legit "Ὀφθρον, quem restitui. Rob.*

294. Σταθμῶ ἐν ἡρόεντι] Caliginosum stabulum dicitur, quia erat in spelunca, quemadmodum *Polyphemus* apud *Hommerum*, et *Caci* apud *Virgilium*. *Clericus*.

297. Κρατερόφρον' Ἐχιδναν.] *Hesiodus*, nulla habita ratione temporum et locorum, Medusae, quia monstrum erat, progeniem fuisse narrat monstra omnia, quae priscis fabulis erant inclyta; pro more, quem non semel obseruauimus, et quo natura affinia ma-

trimoniis et confanguinitatibus coniungit. Medusa, ut vidimus, erat *Nympha Hesperis*, hoc est, extremae Africae, ad occasum. Hic vero filiam eius *Echidnam* collocat ἐν Ἀρίμοις, hoc est, in vna ex regionibus, quae a Syris dicebatur *Ἀραμ*; quae orae omnes erant ad orientem Maris Interni, circa *Euphratem*, ut ostendit multis *Ioan. Seldenus* in *Proleg.* Operis de Diis Syris, et *Sam. Bochartus*, in *Pbalego*, et quis non? Res enim est lippis et tonforibus nota.

At non ita vulgo notum, quare Ἐχιδνα in Syria esse dicatur, et cum *Typhone* conubio iuncta, et sub terra, in profundissimis cauernis. Latet hic verissima historia, quam narrarant Graecis Phoenices, quippe quae contigerat in regione ipsis finitima; sed quam Graeci Interpretes non adsequuti sunt, propter ambiguitatem vocum. Ἀρίμοι dicitur tractus *Palaeestinae*, in quo erant *Sodoma*, *Gomurra*, *Adma*, et *Tsebobimi*, quarum incolae voce

Ἡμισυ μὲν νύμφην ἐλικώπιδα, καλλιπάρην.

Ἡμισυ δ' αὐτε πέλωρον ὄφιν, δεινόν τε μέγαν τε,

Ποικίλον, ὠμητήν, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης. 300

Dimidiam nympham, nigris oculis, pulcris genis,
Dimidiam item ingentem serpentem, horrendumque et magnum,
Varium, crudiunorum, diuinæ sub cauernis terræ.

298. ἐλικώπιδα Junt. 1. 2. καλλιπάρην Ald. 300. ὠμητήν Trincav.
ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι B. 109.

voce ἡμισυ *tipho* signabantur, quia submersi erant in lacu Asphaltite, nam ea vox *submersum* sonat. Rem pluribus persequuti sumus, in Dissert. de *Sodomæ subuersione*, §. VII. Vox vero Ἐχιδνα est interpretatio vocis צבוע *tseboab*, unde factum nomen vrbis Tsebohim; nam צבוע serpentis genus est, vt ostendit Sam. Bocharius in Hierozoico Part. 2. Lib. III. c. 7. Narrauerant ergo Phœnices, כי צבועי עם סיפא ירד במערות ארץ בארם *tsebohi bim tipho jarad bim-baroth erets baaram*, hoc est, *Tseboisam cum submerso descendisse in terræ cauernas, in Aramaea*. Verterunt Graeci: *viperæ cum Tyrbone descendit* etc. Ἐχιδνα συν Τυφῶνι κατέβη εἰς σπηλαῖα γῆς, ἐν Ἀρίμοις. Nomen incolarum vrbis *Tsebohim* crediderunt esse nomen serpentis צבוע, et nomen appellatiuum סיפא, quo signabantur omnes submersi lacu Asphaltite, existimarunt esse nomen proprium nescio cuius monstri; qua de re iterum aliquid dicemus. *Clericus*.

Θεῖην κρατερόφρον Ἐχιδ-

ναν. Miretur quis, quamobrem appellauerit Hesiodus τὴν Ἐχιδναν *diuinam*, cum iam præcedente versu dixisset eam *monstrum esse nihil simile immortalibus Diis*. Animadvertite igitur, quod hæc dissimilitudo intelligenda sit de forma solummodo externa; infra enim ad v. 305. dicitur de Echidna, quod sit *immortalis*, Ἀθάνατος νύμφη καὶ ἀγήρατος ἡματα πάντα. qua de causa immerito dici potest *diuina*. Porro, τὸ θεῖον quandoque vsurpatur, quasi τὸ θεῖον, *admirabile, spectabile*. Hesych. Θεῖον, τὸ ἄξιον λόγου, ὥς Θεομαζέσθαι. Eodem etiam sensu τὸ θεῖον vsurpari credo in descriptione illa Homericæ eiusdem monstri Il. 2. 180. — Ἦδ' ἄρ' ἦν θεῖον γένος, εἰδ' ἀνθρώπων. Rob.

298. Ἡμισυ μὲν Νύμφην] Hoc dicebatur quia de *Tsebohis*, quasi de hominibus, loquebantur Phœnices. *Clericus*.

299. Ἡμισυ δ' αὐτε πέλωρον ὄφιν] Propter alteram significationem vocis צבוע. *Clericus*.

300. Ποικίλον] Hoc ad amullum
E 4

Ἐνθα δὲ οἱ σπέος ἐςὶ κάτω, κοίλῃ ὑπὸ πέτρῃ,
 Τηλῇ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων
 Ἐνθ' ἄρα οἱ δάσσαντο θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίειν.
 Ἡ δ' ἔρτυ' εἰν Ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρὴ Ἐχιδνα,
 Ἀθανάτος νύμφῃ καὶ ἀγήρατος, ἡματα πάντα. 305
 Τῇ δὲ Τυφάονά φασι μυχθήμεναι ἐν φιλότῃτι,
 Δεινόν θ', ὕβρις ἤν τ' ἀνεμὸν, ἐλικώπιδι κέρη.
 Ἡ δ' ὑποκυσσαμένη, τέκετο κρατερόφρονα τέκνα.

Illic vero ei specus est in imo, caua sub petra,
 Procul ab immortalibusque Diis, mortalibusque hominibus;
 Ibi fane ei destinarunt Dii inclytas domos incolere.
 Atque coercebatur apud Syros sub terra tetra Echidna,
 Immortalis nymphe et senii experts, diebus omnibus.
 Huic Typhaonem aiunt mistum esse concubitu,
 Vehementem et violentum ventum, nigris oculis decorae puellae
 Illa vero grauida facta peperit fortes filios. [lae

301. κοίλῃ et πέτρῃ sine iota subscr. est in Ald. 302. ἀθανάτων
 Ald. Trinc. 303. ἐν θ' ἄρα B. 109. δάσαντο B. 109. Ald. Trinc. 305.
 ἡ ἀθανάτος Iunt. 1. 2. ἀγήρατος B. 109. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf.
 ἀγήρατος R. S. 306. τυφάονα Ald. Trinc. Steph. Com. 307. τ' deest
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. ἀνεμὸν Iunt. 1. ἀνεμὸν θ' B. 202.
 R. S. ἐλικώπιδι Iunt. 1. 2. νύμφῃ B. 109.

amuffim quadrat in serpentem,
 qui נחש dicitur; quae vox pro-
 prie *inctum*, vel *picium* sonat;
 quia Serpens ille mira varie-
 tate colorum insignis est, ut mul-
 tis ostendit Bochartus. Clericus.

Ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης,
 καὶ τὰ ἐξῆς] Haec aequae con-
 veniunt Serpenti, et Tsebohitis,
 quos terra deglutiit. Clericus.

301. Ἐνθα δὲ οἱ σπέος]
 Scribe: ἐνθα δὴ οἱ σπέος.
 Guetus.

303. Ἐνθ' ἄρα οἱ δάσαν-
 το] A δαίω, δαῖσα, αἶσα, ut
 a δαίμων, αἶμων. Guetus.

307. Δεινόν θ' ὕβρις ἤν] Qui
 legerit Genes. C. XLX. non du-

bitabit quin Tsebohitae δεινὸν
 et ὕβρις αἶ essent. Sed hic sub-
 iicitur vox ἀνεμὸς *ventus*, qua
 homines in ventum mutantur;
 eo quod esset Τυφωνικός ἀνε-
 μος, dictus forte a Phoenicibus
 תופרן *touphron*, a radice תפר
touph, inundare, submergere,
 quod submergat naues. Sic
 ob nomen simile, res diuersis-
 simae mistae sunt. Clericus.

Ἀνεμὸν] Codices nonnulli
 habent τ' ἀνεμὸν θ', quae vox
 bene conuenit praecedentibus
 epithetis et characteri Typhao-
 nis. An νόμος vero ab Hesiodo
 vnquam adhibeatur, vide quae
 adnotavi supra ad v. 66. Rob.

309. Ὀφθον]

“Ορθρον μὲν πρῶτον κύνα γείνατο Γηρυονῆ.
 Δεύτερον αὐτίς ἔτικτεν ἀμήχανον, ἔτι Φατειόν,
 Κέρβερον ὠμητήν, Αἰδεῶ κύνα χαλκεόφωνον,
 Πεντηκοντακέφαλον, ἀναιδέα τε κρατερόν τε.
 Τὸ τρίτον, Ὑδρην αὐτίς ἐγείνατο λύγῃ εἰδυῖαν
 Λερναίην, ἣν θρέψε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
 Ἀπλητον κοτέσσα βίη Ἡρακλεΐη.
 Καὶ τὴν μὲν Διὸς υἱὸς ἐνήρατο νηλεὶ χαλκῷ
 Ἀμφιτρυωνιάδης, σὺν ἀρηϊφίλῳ Ἰολαῷ,

310

315

Orthrum quidem primo canem peperit Geryoni.
 Iterum secundo edidit partu immensum, dirum,
 Cerberum crudiuorum, Plutonis canem aenea voce,
 Quinquaginta capitum, impudentemque fortemque.
 Tertio, Hydram rursus genuit perniciosam
 Lernaean, quam enutriuit Dea albis vlnis Iuno,
 Implacabiliter irascens Herculi.
 Ac illam quidem Iouis filius occidit saeuo ferro
 Amphitryoniades, cum bellicoso Iolao,

309. Γηρυονῆ vitiose ed. Rob. 310. φατειόν B. 109. 311. κύνα
 deest Steph. 312. πεντηκοντακέφαλον B. 109. R. S. Ald. Iunt. I. 2. 314.
 θρέψε Trinc. Ἥρη Ald. 316. ἐνήρατο Ald. 317. Ἀμφιτρυωνιάδης
 Trinc. ἀρηϊφίλῳ Iunt. I.

309. “Ορθρον] Vide ad v.
 293. Clericus.

310. Κέρβερον] Crediderim
 canem aptum fugandis lupis,
 et inuadendis aliis feris, dictum
 fuisse קרברא Kerbrofch, quae
 vox composita est ex קרב Krab,
 praelium, et ראש rofch, caput,
 vel dux, quod dux proelii ha-
 beretur eiusmodi canis. Ve-
 rum Interpretes Graeci intel-
 lexerunt dictum קרברא chra-
 brofch, hoc est, quasi multorum
 capitum; quo factum vt non-
 nulli tricipitem fecerint. He-

fodus vero πεντηκοντακέφα-
 λον, quinquaginta capitum fa-
 cit, quo Pindarus minime con-
 tentus ἑκατοντακέφαλον cen-
 tum capitum dixit. Clericus.

310. Οὐτε Φατειόν] Vide
 quae in synonymam vocem
 adnotaui ad v. 148. Rob.

313. Ὑδρην] Incolae palu-
 dis Lernaean significantur, aut
 serpentes quibus scatebat. Di-
 cemus in Dissert. de Hercule
 hac de re, aliisque ad Hercul-
 em spectantibus. Clericus.

Ἡρακλῆς, βαλῆσιν Ἀθηναίης Ἀγελείης.

Ἡ δὲ Χίμαιραν ἔτικτε, πνέουσαν αἰμαίμακτον πῦρ.

Hercules, ex consiliis Mineruae Ageleae.

Tum ipsa Chimaeram peperit, spirantem terribilem ignem,

319. αἰμαίμακτον Ald. Trinc.

319. Ἡ δὲ Χίμαιραν ἔτικτε] Chimaerae etiam meminit *Homerus* Iliados Z, eamque hisce verbis describit, v. 180.

— ἥ δ' αἶψ' ἦν θεῖον γένος ἔδ' ἀνθρώπων,
Πρόσθε λέων, ὅπιθεν δὲ δράκων,
μέσση δὲ χίμαιρα
Δεινὸν ἀποπνεύουσα πυρὸς μένος αἰδομένοιο.

Haec certe erat diuinum genus, non hominum; ante leo, post draco, media capra, terribilemque exhalans vim ignis ardentis. *Hesiodus* posteriores etiam duos versus aut ab *Homero* mutuos sumsit, aut forte, cum vulgo ore hominum ferrentur, Poemati suo inseruit. Sed praeterea addit tria capita ei fuisse totidem animalium. *Homerus* docet id monstrum fuisse in Lycia, vbi a Bellerophonte interfectum narrat, quemadmodum *Hesiodus*. Ex hac descriptione colligere licet, quid nomine Chimaerae intellexerint. Si Phoeniciis litteris scribamus כמירב *chamirab*, comperiemus ea voce *adustam* significari, quod nomen optime conuenit ei quam fingunt ignem spirasse. At qui potuit fingi animal, quod ignem spiraret? Reuera non fuit animal, sed mons *Chi-*

maera, qui eo nomine propterea appellabatur, quod flammam eructaret. Memoriae prodiderat * *Ctesias* Cnidius, ὅτι πῦρ ἐσιν ἐγγὺς Φασηλίδος ἐν Λυκίᾳ ἀθάνατον, καὶ ὅτι αἰκαίεται ἐπὶ πέτρας, καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν. Quae verba vertit *Plinius* Hist. Nat. Lib. II. c. 106. *Flagrat in Phaselide mons Chimaera, et quidem immortalibus diebus ac noctibus flamma.* Phaselis autem fuit pars Lyciae. De hisce montibus ita *Strabo* Lib. XIV. p. 458. Περὶ ταῦτα μυθεύεται τὰ ὅρη τὰ περὶ τῆς Χιμαίρας: *His montibus fabula Chimaerae affingitur.* Ceterum ab *Hesiodo* Chimaera fingitur habuisse tria capita, leonis, caprae et serpentis, forte propter tria iuga, quae iudicabantur aliquatenus referre figuram capitum illorum animalium. Anterior iugum simile censebatur capiti leonis, posticum serpentis, medium caprae; vnde nota est altera fabulae circumstantia.

Haec sunt, nisi fallor, multo similia vero, quam quae coniecit *Bochartus*, Chanaan. Lib. I. c. 6. signari tribus Chimaerae capitibus tres duces Soly-morum Pisidiae populorum, quorum

* Apud *Photium* Cod. LXXII.

Δειπνὴν τε, μεγάλην τε, ποδώκεά τε, κρατερήν τε. 320

Τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί. μία μὲν, χαροποῖο λέοντος,

Ἡ δὲ Χιμαίρης, ἡ δ' ὄφις κρατεροῖο δράκοντος.

Πρόσθε λέων, ὅπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα,

Δεινὸν ἀποπνεύσας πυρὸς μένος αἰδομένοιο.

Τὴν μὲν Πήγασος εἴλε, καὶ ἐσθλὸς Βελλεροφόντης. 325

Ἡ δ' ἄρα Φίξ' ὅλοην τέκε, Καδμείουτιν ὄλεθρον,

Trucemque, magnamque, perniciousque, validamque.

Illius erant tria capita: vnum quidem terribilis leonis,

Alterum capellae, tertium vero serpentis robusti draconis.

Ante leo, pone vero draco, in medio autem capra,

Horrende efflans ignis vim ardentis.

Hanc quidem Pegasus occidit, et strenuus Bellerophontes,

Illam sane Sphingem exitialem peperit, Cadmeis perniciem,

321. Τῆς δ' αὖ B. 109. 323. ὅπιθεν Iunt. I. B. 109. δράκων Tringa
 μέση Iunt. I. 2. 326. Ἡ Ald. σφίγγ' B. 109. R. S. Ald. Iunt.
 I. 2. Steph. Comel. Heinf.

quorum nomina significasse tria illa animalia putat. Nam ut ne repetam quae iam dicta sunt, ut nomina illa significant id quod vult, sunt mutanda; quod si licet, in omnibus nominibus omnia inueniemus. Miror viro acutissimo nihil suboluisse de nomine Chimaerae; ex quo aenigmatis huiusce mythici solutio pender. *Clericus.*

321. Τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί] Pro ἦσαν, ut supra ἐβαλε pro ἐβαλον. *Guietus.*

325. Τὴν μὲν Πήγασος εἴλε καὶ ἐσθλὸς Βελλεροφόντης] Intelligenti sunt incolae trium memoratorum iugorum, quos Bellerophon non solus, sed cum exercitu illinc deiecerit. Pegasus illi equum dat Poeta, quia propter altitudinem illo-

rum iugorum, paene opuserat alis, ut ita loquar, ut inuitis incolis eo adscenderet. Hinc * Arimazes, qui, Alexandro Asiam subigente, Petram Sogdianam occuparat, petentibus Macedonibus ut eam dederet, quaerebat *an Alexander volare possit?* Cuius Petrae cacumine ab aliquot Alexandri militibus occupato, qui missus erat ad Arimazen, ut eum ad deditio- nem compelleret, iuuenes in cacumine ostendit, eiusque superbiae haud immerito illudens pennas ait *militres habere Alexandri.* Simile quid de Bellerophonte dictum, quo factum est ut Poetae Pegasus ei tribuerint. *Clericus.*

326. Ἡ δ' ἄρα Σφίγγ' ὅλοην τέκε] Sic describitur Sphinx ab

* Curtii Lib. VII. c. II.

ab Apollodoro Biblioth. Lib. III. c. V, §. 8. Εἶχε πρόσωπον μὲν γυναικός, ἤθος δὲ καὶ βασὶν καὶ ἔραν λέοντος, καὶ πτέρυγας ἐρμιδος: Habebat faciem quidem mulieris, pectus vero, pedes et caudam leonis, ac pennas aulis. Subiicit: μαθήσα δὲ αἰνίγματα παρὰ Μαιῶν, ἐπὶ τὸ Φίκειον ὄρος ἐκαθέζετο, καὶ τὰτο πρότερος Θηβαίοις: cum acceperet aenigmata a Musis, montem Phicium insedit, atque hoc proponebat Thebanis. Tum addit occisos eos qui non poterant id solvere; et ita omnes, qui hanc fabulam narrant. Viderunt iam dudum Veteres, sub hac fabula, Historici quidpiam latere. Scholiastes: ἡ δὲ Σφίγξ πραγματικῶς μὲν γυνή ἦν ληξεία, καὶ εἶχε πολλὰς σὺν αὐτῇ τὰς συναρπάζοντας: Sphinx reuera fuit mulier latrociniis dedita, et habuit multos secum, qui una rapiabant. Pausanias in Boeoticis p. 580. describens agrum Thebanum, mentione iniecta Templi Herculis Hippodoti: Προελθόντων δὲ τὸ ὄρος ἔστιν ὅθεν τὴν Σφίγγα λέγουσιν ἐρμασθαι, ἐπ' ἐλεθρῷ τῶν ἀρπαζομένων αἰνίγμα ἀδεδωκεν. Οἱ δὲ ληξείαν σὺν δυνάμει ναυτικῇ πλανωμένην φασὶν αὐτὴν, ἐς τὴν πρὸς Ἀνθηδόνι σχεῖν θαλάσσαν· καταλαβῆσαν δὲ τὸ ὄρος τὰτο ἀρπαγαῖς χρῆσθαι, πρὶν ἐξέλαιεν Οἰδίπας αὐτὴν, ὑπερβαλόμενος πλῆθει στρατιᾶς ἣν ἀφίκετο ἔχων ἐκ Κορίνθου: Progredientibus occur-

rit mons, unde aiunt erupisse Sphingem, in perniciem eorum qui rapiabantur, aenigma cantantem. Alii vero latrociniis deditam et cum copiis navalibus errantem, aiunt eam tenuisse mare, usque ad Anthedonem: deinde hoc monte occupato, latrocinia exercuisse, antequam Oedipus eam interfecisset, superatam multitudine copiarum, quibus instructus Corintho venerat. Sed paullo distinctius circumstantiae fabulae sunt explicandae. I. Dicebatur Sphinx, a voce Phoenicia ספינך, quae si confundatur cum ספך, prout solent ס et כ misceri in Linguis Orientalibus, duo significabit, 1. perplexus; implexus fuit, quales sunt spinae inter se implicatae; 2. effudit sanguinem; homicidium commisit. Itaque ספינך Sphicha erit perplexa, et homicida; quorum priori convenit cum eo quod dicitur de aenigmatibus perplexis Sphingis, posteriori cum caedibus, quibus Thebanum agrum cruentavit. II. Mulieri erat vultu, quod inter latrones, qui montem illum infederant, mulieres essent; leonis membra nonnulla habere dicta est, ob crudelitatem et latrocinia; alas vero ob celeritatem, qua per rupes ferebatur, et quaerentes fugiebat. III. Aenigmata proferre dicebatur ob male intellectum nomen ספינך quod αἰνιγματώδης versum est, cum debuisset verti βατώδης, quod nomen fuit

"Ορθρω ὑποδμηθεῖσα. Νεμειαῖόν τε λέοντα,
Τὸν ῥ' Ἡρῆ θρέψασα, Διὸς κωδρὴ παράκοιτις,

Ab Orthro compressa; Nemeaeumque leonem,
Quem Iuno cum enutriuisset, Iouis veneranda vxor,

328. κωδὴ B. 109. Ald. Iunt. 1. Trinc. Steph. Com. Heinf.

fuit globi latronum latentium post dumos, aut inter spinas. IV. Occidere dicta est eos, qui aenigma soluere non poterant, quia errantes in dumis Phiceï montis, et eos quaerentes, subito erumpentes ex dumis invadebant. Perplexitas autem dumorum eo facilius cum perplexitate aenigmatum mista est, quod apud Phoenices, quos Boeotiam condidisse nemo nescit, mos esset antiquissimus aenigmatibus veluti ludere, proposita multa in eos qui ea solvere non possent, et lucro promisso soluturis. Nota est Historia Samsonis, quae exstat Iud. XIV. *Dius*, vt docet *Iosephus* contra Apionem Lib. I. p. 1042. in Phoenicia historia simile quid de Salomone et Hiromo Tyrriorum Rege scripserat: Τὸν τυραννῶντα Ἱεροσολύμων Σολομῶνα πέμψαι Φασὶ πρὸς τὸν Εἰρώμον αἰνίγματα, καὶ παρ' αὐτῷ λαβεῖν ἀξίῃν. τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα διακρίναι τῷ λύσαντι χρήματα ἀποτίνειν. ὁμολογησαντα δὲ τὸν Εἰρώμον καὶ μὴ δυνηθέντα λύσαι τὰ αἰνίγματα πολλὰ τῶν χρημάτων εἰς τὸ ἐπιζήμιον ἀναλῶσαι. εἶτα δὲ Ἀβδημονά τινα Τύριον ἄνδρα τὰ προτεθέντα λύσαι καὶ αὐτὸν ἄλλα

προβαλὲν, ἃ μὴ λύσαντα τὸν Σολομῶνα πολλὰ τῷ Εἰρώμῳ προσαποτίσαι χρήματα: *Regem Hierosolymorum Salomonem, misisse aiunt ad Hiromum quaedam aenigmata, et poposcisse ab eo; adiecto vt qui non posset soluere pecuniam soluenti penderet. Hiromum vero conditione accepta, cum non posset soluere aenigmata, multis pecuniis multatum. Deinde Abdemonem quemdam, Tyrium hominem, proposita soluisse, et ipsum alia proposuisse; quae cum non soluisset Salomo, multas eum pecunias Hiromo rependisse.* V. Ab Oedipo dicitur solutum aenigma, quod inuento in sylvis latibulo latronum, illinc deiectos occiderit.

Oibi forte queat coniecturae de nomine *Sphingis* dictam eam a Boeotiis Φίνα non Σφίγγα et Φίνιον ὄρος non Σφίγγιον. Prius habet *Scholiastes*, posterius *Pausanias*. Verum ea potuit esse corruptio in recentiore sermone Boeotio, quā perperam detrahebatur Σ ante Φ; quod verisimilium eo videtur, quod *Sphingem* dicant omnes alii Graeci. Nolim ex posteriorum Boeotorum consuetudine *Hesiodum* emendare. *Clericus*.

Γενοῖσιν κατένασσε Νεμείης, πῆμ' ἀνθρώποις.
 Ἐνθ' ἄρ' ἄγ' οἰκέων, ἐλεφαίρετο Φῦλ' ἀνθρώπων, 330
 Κοιρανέων Τρητοῖο, Νεμείης, ἡδ' Ἀπέσαντος.

In collibus collocavit Nemeae, cladem hominibus.
 Ibi sane hic commorans, damno afficiebat homines,
 Dominans Treto, Nemeae, atque Apesanti.

329. Γενοῖσι Iunt. I. 2. 330. ἐλεφαίρετο Iunt. I. 2. φύλ' Ald.

331. Ἀπέσαντος Iunt. I. 2.

329. Γενοῖσι κατένασσε Νε-
 μείης] Ostendimus γενᾶς idem
 esse αἰ/βενᾶς, cuius rei nouum
 hic habemus argumentum. Sic
 enim hic tractus describitur a
Pausania, in Corinthiacis, p. III.
 cuius locum integrum afferam,
 quia eo illustratur etiam v. 331.
 Ἐκ Κλεώνων δὲ εἰσιν εἰς Ἀρ-
 γος ὁδοὶ δύο· ἡ μὲν ἀνδράσιν
 εὐζώνοις, καὶ ἐσιν ἐπίτομος.
 ἡ δὲ τῷ καλεμένῳ Τρητῷ ζενη
 μὲν καὶ αὐτῇ περιεχόντων
 ὄρων, ὀχήμασι δὲ ἐσιν ὁμῶς
 ἐπιτηδεωτέρα. Ἐν ταύτοις
 τοῖς ΟΡΕΣΙ τὸ σπήλαιον ἐστὶ
 δείκνυται τῷ λέοντος, καὶ ἡ
 Νεμέα τὸ χωρίον ἀπέχει σα-
 δίοις πέντε πρὸ καὶ δέκα: Α
Cleonis Argos sunt duae viae;
altera quidem est viris expedi-
tis et breuior: altera vero dicti
Treti, angusta et ipsa, cum vi-
dique montibus concludatur, sed
aprior uehiculis. In hisce MON-
TIBVS, spelunca etiamnum
ostenditur leonis; a quo Nemea
vicus circiter quindecim stadiis
abest. Sane obseruant Gram-
matici, β Attice verti in γ, vt
βλήχων, γλήχων, ρυλεγίῳ;
βλέφαρα, γλέφαρα, palpe-

brae; et Boeotice γυναῖκας
dictas esse βανῆκας. Clericus.

Ἡδ' Ἀπέσαντος] *Pausanias*
 paullo post: Καὶ ταύτη καὶ
 ὁρος Ἀπέσας ἐσιν ὑπὲρ τὴν
 Νεμέαν: in hoc etiam tractu
 est mons *Apesas*, supra *Nemeam*.
 Clericus.

330. Ἐλεφαίρετο] Ἐβλα-
 πτε. *Guiccius.*

331. Κοιρανέων Τρητοῖο] Plerique interpretes vocem
 τρητοῖο adiectiuum faciunt cum
 Νεμείης concordans, eamque
 exponunt *cauernosae*. Sed per-
 peram. Haec enim vox reuera
 designat montem Treum, in
 quo erat spelunca Nemaiei leo-
 nis; quod verba *Diodori lib.*
4. satis demonstrant. Οὗτος
(ὁ λέων) μεγέθει μὲν ὑπερ-
φυῆς ἦν, ἄτρωτος δὲ ὢν σι-
δήρῳ καὶ χαλκῷ καὶ λίθῳ,
τῆς κατὰ χεῖρα βιαζομένης
προσεδεῖτο ἀνάγκης. διέτριβε
δὲ μάλισα μετὰ Μυκηνῶν
καὶ Νεμέας περὶ ὅρος τὸ κα-
λεμένον ἀπὸ τῷ συμβεβηκό-
τος ΤΡΗΤΟΝ. εἶχε γὰρ
περὶ τὴν εἶζαν διώρυγα διη-
νεκῇ, καθ' ἣν εἰώθει Φωλευεῖν
τὸ θηρίον. Eadem paene histo-
 ria

Ἄλλα ἐς ἐδάμασσε βίης Ἡρακληείης,
 Κητῷ δ' ὀπλότατον, Φόρκυι Φιλότῃτι μυγῆισα,
 Γεῖνατο δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κεῦθεσι γαίης
 Πείρασιν ἐν μεγάλοις παγχρύστεα μῆλα Φυλάσσει. 335
 Τῆτο μὲν ἐκ Κητῆς καὶ Φόρκυνος γένος ἐστὶ.
 Τηθύς δ' Ὠκεανῷ ποταμῆς τέκε δινήεντας,

Sed ipsum robustus domuit Hercules.

Ceto vero minimum natu, cum Phorcynae concubitu mista,
 Peperit faeuum serpentem, qui obscurae in latibus terrae
 Finibus in amplis aurea mala custodit.
 Haec quidem Cetus et Phorcynis soboles est.
 Tethys autem Oceano flumina peperit vorticosa,

333. Φόρκυνι Iunt. r. 2. Ald. 336. Φόρκυνος Ald. ἐκ Φόρκυος B. 109.

ria in Pausaniae Corinthiacis
 occurrit. Haec satis indicant,
 quod in monte Treto leonis
 Nemeaei antrum fuerit, ac pro-
 pterea hic versus hoc modo
 pungi et exponi debeat

Κοιρανέων Τρητοῖο, Νεμείης,
 ἢ δ' Ἀπείσαντος.

Imperans Treto, Nemeae, et Ape-
 santi. Rob.

333. Ὀπλότατον] Hoplo-
 tatumn. κύριον. interpretes, mi-
 nimum natu. Φόρκυι συνίησις.
 Guierus.

334. Γεῖνατο δεινὸν ὄφιν
 καὶ τὰ ἐξῆς] Non semel, in fa-
 bulari historia, serpentes custo-
 des constituuntur rerum dili-
 gentissime seruandarum. Sic
 Delphis τὸ μαντεῖον ἐφάρρει
 Πύθων ὄφιν, oraculum seruaba-
 bat Pythion serpens. Apollodo-
 rus Lib. I. Cap. IV. §. 1. Mar-
 tium fontem Thebis vicinum
 seruabat serpens. Idem Lib. III.
 C. IV. §. 1. Custodiebat etiam
 draco vellus aureum. Idem

Lib. I. C. IX. §. 23. Vnde vero
 hoc factum? Nimirum, vigi-
 lem oportet esse et oculatum
 quicumque custodit rem pre-
 tiosiore. Hoc autem signifi-
 catur vocibus ὄφιν et δράκων,
 nam Radices, ex quibus haec
 voces deductae sunt, ὀπλομα
 et δερκομα significant videre.
 Similiter Phoenicia vox πηρ
 nabbasch, quae serpentem so-
 nat, est a radice, quae speculari
 significat. Igitur credibile est,
 in prisca Phoenicum Lingua,
 eam vocem custodem et serpen-
 tem significasse, ex qua ambi-
 guitate natae sunt fabulae.
 Clericus.

337. Ποταμῆς τέκε δινήεν-
 τας] Facile est intellectu quare
 fluminis dicantur nasci ex mari,
 cum non sit tantum affinitas
 naturae; sed etiam ex vaporibus
 marium nascentur pluuiiae,
 vnde fluminis. Idem dixeris de
 fontibus et stagnis, de quibus
 postea. Clericus.

338. Νῆ-

Νεῖλον τ', Ἀλφειόν τε, καὶ Ἑριδανὸν βαθυδίνην,
 Στρυμόνα, Μαίανδρόν τε, καὶ Ἴσρον καλλιρέεθρον,
 Φᾶσιν τε, Ῥῆσον τ', Ἀχελώϊον ἀργυροδίνην 340
 Νέσσον τε, Ῥόδιόν θ', Ἀλιάκμονά θ', Ἐπ' ἄπορόν τε,
 Γρήνικόν τε, καὶ Αἴσηπον, θείον τε Σιμῶντα,

Nilumque, Alphaeumque, et Eridanum profundos vortices ha-
 Strymonem, Maeandrumque, et Istrum pulcrissimum, [bentem,
 Phasinque, Rhesumque, Acheloum limpidum
 Nessumque, Rhodiumque, Haliacmonemque, Heptaporumque.
 Granicumque, et Aesepum, diuinumque Simoënta,

340. φάειν Ald. Ἀχελώϊον Iunt. 2.

338. Νεῖλον] Scholiastes ad hunc locum habet: Ἐκ τῆς φαίνεται Ἡσίοδος Ὅμηρον νεώτερος, καὶ γὰρ Ὅμηρος Αἰγυπτιὸν καλεῖ τὸν Νεῖλον: Hinc apparet Hesiodum Homero recentiorem esse, nam Homerus Nilum Aegyptum vocat. Existimabat, scilicet, fluvii quo Aegyptus irrigatur nomen tempore Homeri nondum Graecis innotuisse; quo factum ut ei regionis nomen imponeret; sed postea cum innotuisset, ab Hesiodo prolatum esse. Ego vero vix crediderim Aegyptum notiozem fuisse Hesiodo Boeotio, qui fortasse nunquam peregrinatus fuerat, quam Homero, qui permultas oras lustrauerat, nec Geographiae imperitus erat, ut passim ostendit Strabo. Certe Νεῖλος non est nomen proprium amnis, vox enim illa fluvium significat, et ita in Aegypto vocabatur vnicus ille fluvius, quo foecundatur, κατ' ἐξοχήν. Vide quae notauimus

ad Num. XXXIV, 5. Similitudo nominis et forte eadem ratio efficit ut fluvius Hesperiorum Aethiopum idem ac Nilus esse crederetur. Pomponius Mela Lib. III. C. 9. In horum finibus fons est, quem Nili esse aliqua credibile est. Nubul ab incolis dicitur, et videri potest non alio nomine appellari, sed a barbaro ore corruptus. ከባ ከባ et ከባ ከባ, unde Νεῖλος, sunt nomina appellatiua quae fluvium quemlibet significant, ut Hebraice ከባ nabhal. Accolae solent vicinum amnem, simpliciter fluvium vocare, et sic fiebat in Aegypto, forte et in Aethiopia. Sed Graeci, qui eorum populorum Linguas ignorabant, nomina propria esse putarunt, quae erant appellatiua. Clericus.

340. Ἀχελώϊον ἀργυροδίνην] Scribendum videtur Ἀχελών τ' ἀργυροδίνην. Guierus.

345. Ἀε-

Πηνειόν τε, καὶ Ἑρμῶν, εὐρρείτην τε Κάϊκον,
 Σαγγάριον τε μέγαν, Λαδωνά τε, Παρθενίον τε,
 Εὐνὸν τε, καὶ Ἀρδῆσκον, Θείον τε Σκάμανδρον. 345
 Τίκτε δὲ θυγατέρων ἱερὸν γένος, αἱ κατὰ γαῖαν

Peneumque, et Hermum, amoeneque fluentem Caicum,
 Sangariumque magnum, Ladonemque, Partheniumque,
 Euenumque, et Ardescum, diuinumque Scamandrum.
 Peperit quoque filias sacras, quae per terram

343. εὐρείτην Iunt. 1. 2. Ald.

345. Ἀρδῆσκον B. 109. Ἀλδῆσκον

Trinc.

346. δὲ Iunt. 1. delet. αἱ Ald.

345. Ἀρδῆσκον] Ab ἄρδω, ἄρδω, ἄρδῃσω, ἄρδῃσκω, Ἀρδῆσκος. Guierus.

346. Αἱ κατὰ γαῖαν, Ἀνδρας κρίζουσιν Ἀπόλλωνι ξύν ἀνὰ νηί, καὶ ποταμοῖς] Scholiastes duplicem interpretationem horum verborum affert. Nam prius κρίζουσι interpretatur tresφασι, quia Sol et aqua dulcis efficiunt, ut ex terra emittantur fructus, quibus alimur. Deinde ad sequentia verba addit: Καὶ γὰρ Ἀπόλλωνι καὶ Ποταμοῖς οἱ νέοι ἀπέτεμον τὰς κόμας, διὰ τὸ αὐξήσεως καὶ ἀνατροφῆς αἰτίας εἶναι: Etenim Apollini et fluuiis iuuenes ronebant comas, quod sint augmenti et nutritionis causae. Nimirum comas primum detonsas Apollini aut fluuiis appendebant. Confirmat hoc loco Homeri ex Iliad. Ψ. v. 144 et seq. Sed affert tantum verum unum, cum tres essent proferendi, aut potius sex, quos subiiciemus. Describit Homerus funus Patrocli, in cuius cadauer Myrmidones detonsos

crines iaciebant, et de ipso Achille, Myrmidonum duce, ita loquitur, v. 141.

Στάς ἀπένευθε πυρῆς ξανθὴν ἀπεκείρατο χαιτήν, τὴν ἔα Σπέρχειῳ ποταμῷ τρέφε τηλεθώσας Ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπεν ἰδὼν ἐπὶ οἶνοπα πόντον, Σπέρχει, ἄλλως σοὶ γε πατὴρ ἤρῃσατο Πηλεὺς, Κεῖσέ με νοσησαντα Φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν Σοὶ τε κόμην κερσεῖν, βέξειν δ' ἱερὸν ἐκατομβήν.

Stans seorsim a rogo fluuiam ronebat caesariem, quam Sperchio fluuiio alebat florentem. Indignabundus autem dixit, inspicies nigrum Pontum: Sperchio frustra tibi pater vouit Peleus, illuc me reuersum caram in patriam terram, tibi caesuriem ronsurum, maciaturumque sacram becatomben. Si posteriorem hanc interpretationem sequamur, tum vero vertendum erit κρίζουσι, non alunt, sed ronebant; ac sane hoc interdum significat, seruata significatione

F

radicis

Ἄνδρας κρείζουσιν, Ἀπόλλωνι ξὺν ἄνακτι,
 Καὶ ποταμοῖς· ταύτην δὲ Διὸς πάρα μοῖραν ἔχουσι.
 Πειθῶ τ', Ἀδμήτη τε, Ἰάνθῃ τ', Ἠλέκτρῃ τε,
 Δωρίς τε, Πρυμνῶ τε, καὶ Οὐρανίῃ Θεοειδῆς, 350
 Ἰππῶ τε, Κλυμένη τε, Ῥοδία τε, Καλλιρόῃ τε.
 Ζευξῶ τε, Κλυτίῃ τε, Ἰδυϊά τε, Πασιδόῃ τε,
 Πληξαύρῃ τε, Γαλαξαύρῃ τ', ἔρατῇ τε Διώνῃ,
 Μηλόβοσις τε, Θόῃ τε, καὶ εὐειδῆς Πολυδώρῃ,
 Κερκηΐς τε Φυὴν ἔρατῇ, Πλατῶ τε βοῶπις, 355
 Περσηΐς τ', Ἰάνειρά τ', Ἀκάσῃ τε, Ξάνθῃ τε,
 Πετραίῃ τ' ἐρέεσσα, Μενεσθῶ τ', Εὐρώπῃ τε,
 Μῆτις τ', Εὐρυνόμῃ τε, Τελεσθῶ τε κροκόπεπλος·

Viros tondent, vna cum Apolline rege,
 Et fluminibus: hanc vero a Ioue sortem habent,
 Pithoque, Admeteque, Ianthèque, Electraque,
 Dorisque, Prymnoque, et Vrania forma Deam referens,
 Hippoque, Clymeneque, Rhodiaque, Calliroëque,
 Zeuxoque, Clytieque, Idyiaque, Pasithoëque,
 Plexaureque, et Galaxaure, amabilisque Dione,
 Melobofisque, Thoëque, et venusta Polydora,
 Cerceisque indole amabilis, Plutoque magnis oculis,
 Perseisque, Ianiraque, Acasteque, Xantheque,
 Petraëaque amabilis, Menesthoque, Europaque,
 Metisque, Eurynomeque, Telesthoque croceo peplo:

347. κρείζουσιν Ald. Iunt. I. 2. σὺν Ἀπολλ. ἄνακτι Ald. Iunt. I. 2.
 348. ἔχουσιν Iunt. I. 2. 352. ἰδοῖα Iunt. 2. Εἰδυῖα B. 109. 353. τ' ἔρατῇ
 Ald. Iunt. I. atque ita edidit Rob. vulgo erat τε, ἔρατῇ. 355. Κερκηΐς
 Iunt. I. 2. ἔρατῃ Ald. 356. Περσηΐς τ' ἐρέεσσα legit Cod. R. S. Ἰαν. τ'
 ed. Com. et Rob. vulgo Ἰ. τε. 357. Πετραίῃς Trinc. 358.
 τελεσῶ B. 109. Iunt. I. 2.

radicis κείρω, tondeo. Itaque
 Apollo, fluviorumque et fon-
 tium Numina tondere dicentur
 viros, quod viri in eorum ho-
 norem tonderent caesariem.
 Nonnulla habet hanc in rem
 Casaubonus ad Cap. XXI. Cha-
 ract. Theophrasti, περὶ μικρο-
 φιλοτιμίας. Clericus.

347. Ἄνδρας κρείζουσιν] Hoc
 est, κείρουσιν. Helych. κείρουσιν,
 ἀπέναντον. Ἐφηβοὶ capillum
 tondentes Apollini et fluviiis
 dedicare solebant. Vide Mar-
 tialis epigramma de Encolpi
 capillo. Guetus.

353. Γαλαξαύρῃ τε] Ἀνμα-
 λαξαύρῃ? placet. Guetus.

359. Κρι-

Κρησίη τ', Ἀσίη τε, καὶ ἱμερόεσσα Καλυψώ.
 Εὐδώρη τε, Τύχη τε καὶ Ἀμφιρῶ, Ὀκυρῶν τε 360
 Καὶ Στύξ, ἥ δὴ σφέων προΦερεσάτη ἐστὶν ἀπασέων
 Αὐταὶ δ' Ὀκεανῷ καὶ Τηθύος ἐξεγένοντο
 Πρεσβύταται κῆραι· πολλάι γε μὲν εἰσι καὶ ἄλλαι.
 Τρεῖς γὰρ χίλιαί εἰσι τανύσφυροι Ὀκεανίαι,
 Αἷ ῥα πολυσπερές γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης 365

Crisiëque, Asiaque et amabilis Calypso:
 Eudoreque, Tycheque, et Amphiro, Ocyroeque:
 Et Styx, quae ipsarum excellentissima est omnium:
 Atque hae Oceano et Tethye prognatae sunt,
 Grandiores natu filiae; multae quidem sunt et aliae.
 Ter mille enim sunt pulchrae filiae Oceani,
 Quae saepe dispersae terram, et profunditates lacus

359. Κρησίης Iunt. 1. 2. Κρησίης Trinc. Κρησίης B. 109. 360. Ἀμ-
 φερῶ Iunt. 2. 364. Ὀκεανίδος B. 109.

359. Κρησίη] Forte a κρή, ἐντιμωτάτην. et sic Odyss. v',
 κρητός, κρητίος, κρησίος, κρη- 142. aliisque locis multis. In-
 σίη, vt Ἀσίη. Guierus. terpretes saepe in ea voce sunt

360. Ἀμφιρῶ, Ὀκυρῶν τε] ἅπλῃ. Krebs.
 Ἀν' Ἀμφιρῶ Ὀκυρῶν τε? Ἀμ- 364. Τρεῖς γὰρ χίλιαί εἰσι]
 φερῶ pro Ἀμφιρῶα. Sic ἐρ- De Nymphis vide dicta ad v.
 γοίς. Ἀσκη, χεῖμα κακὴν 187. Clericus.
 φέρει ἀργαλὲς ἐδέσποτ' ἐσθλῇ. 365. Βένθεα λίμνης] Hoc
 Ἀν' Ἀμφιρῶς Ἀμφιρῶ; est, θαλάσσης, Ὀκεανῷ. Ho-
 Hefych. Ἀμφορον, ἀμφορέα. mer. Ἡέλιος δ' ἀνέρεσκε λιπῶν
 ἂν ἀμφιρῶ τῷ ἀμφιρῶτις περικαλλέα λίμνην. Guierus.
 cognatum? Hefych. Ἀμφιρῶ — γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης
 τῖς, περιβόητος, κεφαλὴν Πάντη ὁμῶς ἐφέπασσι] Vi-
 ἔχων ἐκατέρωθεν. Guierus. detur βένθεα λίμνης dici καθ'

361. Καὶ Στύξ] De hac
 postea dicemus ad v. 775. et
 seqq. Clericus.

363. Πρεσβύταται] h. l.
 sunt, maxime venerandae, prae-
 stantissimae. Saepe eo sensu
 apud Poetas inprimis ea vox.
 Homer. Il. δ, 59. Καὶ μὲ πρε-
 σβυτάτην — vbi Scholia recte

ὑπαλαγήν, pro λίμνας βα-
 θείας stagna profunda, vel la-
 cus profundos; nam hae Ocea-
 ni filiae non mare, sed lacus
 incolebant. De marinis egit
 Hesiodus v. 24c. et seqq. Cer-
 tum est alioqui λίμνην ab Ho-
 mero dici mare, ad quem vide
 Eustathium p. 919. Ed. Rom.
 Clericus.

F 2

371. Θεία.

Πάντη ὁμῶς ἐΦέπῃσι, θεάων ἀγλαὰ τέκνα.
 Τόσσοι δ' αὖθ' ἔτεροι ποταμοὶ καναχῆδ' ῥέοντες,
 Υἱέες Ὠκεανῶ, τῆς γείνατο πότνια Τηθύς·
 Τῶν ὄνομ' ἀργαλέον πάντων βροτὸν ἄνδρα ἐνίσπειν·
 Οἱ δὲ ἕκαστοι ἴσασι οἱ ἂν περιναίεταῳσι. 370
 Θεία δ' Ἡελίον τε μέγαν, λαμπρὰν τε Σελήνην,
 Ἡῶθ', ἣ πάντεσσιν ἐπιχθονίοισι φαίνει,
 Ἀθανάτοισ τε θεοῖς τοῖ ἄρανὸν εὐρὺν ἔχασι,

Passim pariter incolunt, Dearum splendida proles.
 Tot rufus alii fluvii cum strepitu fluentes,
 Filii Oceani, quos peperit veneranda Terhys:
 Quorum nomina difficile omnium mortalem virum proloqui.
 Sed singuli nouerunt, quicumque circum habitant.
 Thia praeterea Solemque magnum, lucentemque Lunam,
 Auroramque, quae omnibus terrestribus lumen praebet,
 Immortalibusque Diis qui coelum latum tenent,

369. βροτῶν Ald. ἄνδρ. ἔν' Trinc. 370. ἴσασι Trinc. Iunt. I. 2.
 Steph. θεῶν περιναίεταῳσι Iunt. I. 2. Steph. marg. 371. ἥλιον Ald.
 372. ἐπιχθονίοισι Iunt. I. 2.

371. Θεία δ' Ἡελίον τε μέ-
 γαν, λαμπρὰν τε Σελήνην,
 καὶ τὰ ἑξῆς] In voce Θεία
 videtur latere Phoenicium תה
 ihou, quod inanitatem signi-
 ficat et nomen est תֵּחַ חַאס.
 Cum ignorarent antiquissimi
 Graeci creationem Solis ab ae-
 ternō Numine, scirentque eum
 prodiisse תהמ mitthou, e
 ihou; mutata hae voce in
 תה תהת, e Chao Deam fece-
 runt. In qua mutatione, nihil
 esse alienum a Linguarum O-
 rientalium ingenio ii norunt,
 qui eas vel a limine salutarunt.
 Nihil vetat nos hic paucis indi-
 care originem nominum Grae-
 corum Solis et Lunae. Vide-
 tur ergo Sol ἥλιος dictus a Phoe-
 nicio חֵלע beho, id est alius;

quod quamuis omnibus astris
 conueniat, non mirum Astro-
 rum notissimo, et maximo, ad
 nos quod attinet, tribui. Pro-
 pterea dicitur Hyperione patre
 natus. Nimirum, ἐν ὑπερτάτῳ
 μέγῃ τῇ χάσῃ; ἐγενήθη ὁ ἥ-
 λιος. Luna vero dicitur σελήνη,
 vel Dorice σελάνη a Phoenicio
 סבלח schelanah, hoc est, quae
 pernoctat, ex ω sche quae, et
 סבל lanah pernoctauit.

Observandum autem hic est
 distingui Solem et Lunam, ab
 Apolline et Diana liberis Iouis,
 qui postea cum iis misti sunt,
 quod mortuorum animi ad illa
 astra, ut iis insiderent, migrasse
 existimarentur, qua de re post-
 ea ad v. 918. agemus. Clericus,

374. Ἡπο-

Γείναθ', ὑποδμηθεῖς' Ὑπερίονος ἐν Φιλότῃ.
 Κρίω δ' Εὐρυβίη τέκ' ἐν, Φιλότῃ μιγεῖσα,
 Ἀστραῖόν τε μέγαν, Πάλλαντά τε, δῖα Θραῖων,
 Πέρσῃ δ', ὃς καὶ πᾶσι μετέπρεπεν ἰδμοσύνησιν.
 Ἀστραίω δ' Ἡὼς ἀνέμῃς τέκε καρτεροθύμῃς,
 Ἀργέστην Ζέφυρον, Βορέαν τ' αἰψηροκέλευθον,

375

Peperit, congressa cum Hyperione in concubitu.
 Crio autem Eurybia peperit, concubitu mista,
 Astraeumque magnum, Pallantemque, praestantissima Dearum,
 Persenque, qui etiam omnes praecellebat peritia.
 Astraeo vero Aurora ventos peperit validos,
 Argesten Zephyrum, Boreamque velocem,

374. ὑποδμηθεῖς' edidit Rob. vulgo ὑπευνηθεῖς'. Iunt. I. 2. ὑποδμηθεῖς.
 375. κρίω δ' Εὐρυβίη sine iota subscr. Ald. κρίω δ' — B. 109. τέκ' ἐν
 Iunt. I. 2. Trinc. Steph. marg. τέκε ἐν B. 109. 377. πᾶσι Trinc.
 Steph. marg. ὅς τε πᾶσι B. 109. 379. Ἀργέστην, Ζέφυρον Ald. Ἀργέστην,
 Ζέφυρον B. 109. τε λαίψῃ. Iunt. I. 2. Steph. marg. ἰψηροκέλευθον Trinc.
 Βορέην λαίψῃροκέλευθον Ald.

374. Ὑποδμηθεῖς'] Non-
 nullae Edd. habent ὑπευνη-
 θεῖς', sed ex MSS. restitui
 ὑποδμηθεῖς', quae vox passim
 vsurpatur ab Hesiodo. Rob.

375. Κρίω δ' Εὐρυβίη καὶ
 τὰ ἐξῆς] Crius et Eurybie,
 eorumque filii Astraeus, Pallas
 et Perses, neque ex rerum na-
 tura, neque ex prisca Historia
 male intellecta nati videntur,
 sed ex cerebro Poetarum, data
 opera mentientium; ex quo
 nata et pleraque nomina Nym-
 pharum, quae ab Hesiodo re-
 censita sunt. Matrimoniorum
 causa, videntur partim haec
 ficta, ne Deabus notissimis de-
 essent mariti; nam tres Deas
 tribus Crii filiis postea collocat
 noster Poeta. Clericus.

Κρίω δ' Εὐρυβίη τέκ' ἐν]

Scribo κρίω. supra κοῖον τε
 κρεῖον τε etc. α κρίω regno
 κρίω, κρεῖος. Guicetus.

377. Ὅς καὶ πᾶσι μετέ-
 πρεπεν] Scribe ὃς πᾶσι
 μετέπρεπεν. Guicetus.

378. Ἀστραίω δ' Ἡὼς ἀνέ-
 μῃς τέκε] Quia venti ex alto
 flant, et quia astra alta sunt,
 videntur Astraei filii fingi; Au-
 rorae vero, quae ex terra ori-
 tur, quia terram verrunt et
 perfiant. Clericus.

379. Ζέφυρον, Βορέην τε
 καὶ Νότον] Mirum est cur He-
 siodus Orientalem ventum omi-
 serit, cum nihilo sit inferior
 reliquis ventis, et aptius dici
 possit Aurora natus, quam ce-
 teri. Certum est enim in am-
 plissimis maribus, surgente Au-
 rora, vehementiorem subsola-

F 3

num

Καὶ Νότον, ἐν Φιλότητι θεῶ θεὰ εὐνηθεῖσα. 380
 Τὴς δὲ μετ' Ἀσέρα τέκ' ἐν Ἑωσφόρον ἡριγένεια,
 Ἄσρα τε λαμπετόωντα τὰ τ' ἔρανος ἐς Φάνωται.
 Στύξ δὲ τέκ' Ὀκεανῷ θυγάτηρ, Πάλλαντι μιγείσα,
 Ζῆλον καὶ Νίκην καλλίσφυρον ἐν μεγάροισι,
 Καὶ Κράτος, ἥδ' ἐ Βίην, ἀριδείκτα γείνατο τέκνα, 385
 Τῶν ἔκ' ἐς' ἀπάνευθε Διὸς δόμος, ἔδ' ἐ τις ἔδρη,

Et Notum, in concubitu cum Deo Dea congressa.
 Post hos vero Aurora stellam peperit Luciferum mane genita;
 Astraque fulgentia quibus coelum cinctum est.
 Styx vero peperit Oceani filia, Pallanti mista,
 Zelum et Nicen formosam, in aedibus,
 Et Robur, atque Vim, praeclaros peperit filios,
 Quibus non est seorsim a Ioue domus, nec vlla sedes,

380. θεὰ θεῶ Iunt. I. 2. Trinc. 381. Ἑωσφόρος B. 109. 383. ἔκ' ἐν Iunt. I. 2. 384. Νίκην B. 109. Iunt. I. 2. πολύσφυρον Iunt. I. 2. ἐν μεγάρ. est in ed. Cler. et Rob. Melius in Graev. et Krebs. ἐν μεγ. quod restituiimus. 386. ἀπάνευθεν Iunt. I. 2.

num sentiri. Sed Physicus non erat *Hesiodus*, neque in suis figmentis accuratus, certarumve legum observans. Vide ad v. 870. *Clericus*.

381. Τὴς δὲ μετ' Ἀσέρα τέκ' ἐν Ἑωσφόρον.] Mirum est Auroram matrem dici Luciferi et stellarum, cum, Aurora apparente, obscurerentur, et paullo post oculos fugiant. Si accuratus esset *Hesiodus*, suspicarer Ἡὼδινon matutinum sed vespertinum crepusculum, quod et Luciferum et cetera astra coelo inducere videretur. *Clericus*.

383. Στύξ] Α σύγω, σύγω, συγίς, συξ. Odium. *Quietus*.

Στύξ] Intelligendi sunt ac-

colae huius fontis, qui fuit in Arcadia. Hi auxilium Ioui tulerunt, et contra patrem bellaturo ex Arcadia primi adfuerunt. De fonte ipso agemus ad v. 775. vbi pluribus describitur. *Clericus*.

384. Ζῆλον καὶ Νίκην καὶ τὰ ἑξῆς.] Sunt quidem nomina a Poeta pro arbitrio Stygis liberis imposita; sed ex quibus colligere liceat fortissimos viros ex Arcadia ad Iouem venisse, qui non paruum momentum attulerint ad victoriam, et qui deinde satellites Iouis fuerint. *Clericus*.

386. Τῶν ἔκ' ἐς'] Allegoria perquam splendida et sublimi omnipotentiam Dei significat Poeta, quem sequitur Callimachus

Οὐδ' ὁδός, ὅππῃ μὴ κείνους θεὸς ἡγεμονεύει.
 Ἄλλ' αἰεὶ παρ' Ἰνὸν βαρυκλύπῳ ἐδριόωνται·
 Ὡς γὰρ ἐβέλευσε Στύξ ἄφθιτος, Ὠκεανίνῃ,
 Ἡματι τῷ, ὅτε πάντας Ὀλύμπιος ἀεεροπητὴς 390
 Ἀθανάτης ἐκάλεσσε θεὸς ἐς μακρὸν Ὀλυμπον.
 Εἶπε δ', ὅς ἂν μετὰ εἶο θεῶν Τιτῇσι μάχοιτο,
 Μὴ τιν' ἀπορραίσειν γεράων, τιμὴν δὲ ἕκαστον

Neque via, qua non illis Deus praeit:
 Sed semper apud Iouem grauitèr tonantem sedem habent,
 Sic enim consuluit Styx incorruptibilis, Oceani filia,
 Die illo, quando omnes Olympius fulgurator
 Immortales vocauit Deos ad latum Olympum. [pugnet,
 Dixit autem, quod quisquis vna secum Deorum contra Titanas
 Nulli se ademturum praemia, sed honorem quemque

387. ὅποι Iunt. I. 2. 388. ἐδριόωνται B. 109. 389. Ὠκεανίνῃ
 Trinc. Ὠκεανίνῃ Ald. 391. ἐκάλεσε Trinc. μακάρων Trinc. 392. Ἐπε'
 Ald. Τιτῇσι Ald. 393. ἀπορραίσειν Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph.
 ἀπηρραΐσειν Heinfl. γεράων Iunt. 2.

thus in hymno in Iouem: Σὴ
 τε Βίη, τό τε Κάρτος, ὃ καὶ
 πέλας εἴσας δίφρε. Similis
 descriptio apud Miltonum oc-
 currit, vbi Messiae Victoriā
 comitem adiungit — At his
 right hand Victory Sate eagle
 wing'd — Rob.

387. Ἡγεμονεύει] An ἡγε-
 μονεῦοι? hoc est, via qua non
 illi Iouem sequantur, comiten-
 tur. Guierus.

391. Ἀθανάτης ἐκάλεσσε
 θεὸς] Deos hic a Titanibus
 distinguit Hesiodus, quamuis
 Dii a Titanibus nati sint; quod
 Iupiter victor pluris factus sit,
 vna cum suis, quam Saturnus
 et qui ei fauebant; qua de
 causa nomen Deorum retule-

runt, veluti κατ' ἐξοχήν. De
 eorum pugna postea dicemus.
 Clericus.

393. Μὴ τιν' ἀπορραίσειν]
 Scribo ἀπορρήσειν, pro ἀπορρη-
 σειν, metri causa. Guierus.

Μὴ τιν' ἀπορραίσειν γερά-
 ων] .Iis qui honores obtinue-
 rant, apud Coelum aut Satur-
 num, similes promisit Iupiter,
 si in partes suas transirent, et
 nouis praemiis se affecturum
 eos, quos nullo loco habuerat
 Saturnus; quibus pollicitatio-
 nibus, multos in partes suas
 pertraxit. Haec omnia clare
 ostendunt homines fuisse, qui
 hominibus bellum inferrept, et
 sollicitarent aduersariorum au-
 xilia ad defectionem, spe prae-
 miorum. Clericus.

Ἐξέμεν ἦν τοπάρως γέ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι
 Τὸν δ' ἔφαθ', ὅσις ἄτιμος ὑπὸ Κρόνου ἢ δ' ἀγέραςτος, 395
 Τιμῆς καὶ γεράων ἐπιβησέμεν ἢ θέμις ἐστί.
 Ἦλθε δ' ἄρα πρώτη Στυγὶς ἄφθιτος Οὐλυμπόνδε
 Σὺν σφοῖσι παίδεσσι, φίλῃ διὰ μῆδεα πατρός.
 Τὴν δὲ Ζεὺς τίμησε, περισσὰ δὲ δῶρα ἔδωκεν.
 Αὐτὴν μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἔμμεναι ὄρεον, 400
 Παῖδας δ' ἡματα πάντα εἰς μεταναιέτας εἶναι.
 Ὡς δ' αὐτῶς πάντεσσι διαμπερές, ὥσπερ ὑπέστη,
 Ἐξετέλεσσ'· αὐτὸς δὲ μέγα κρατεῖ, ἠδὲ ἀνάσσει·
 Φοῖβη δ' αὖ Κοῖς πολυήρατον ἤλθεν εἰς εὐνὴν

Habiturum, quem antea inter immortales Deos. [munis;
 Illum etiam dixit, qui honoris expertus fuerit sub Saturno, et im-
 Ad honores ac praemia prouecturum, ut aequum est.
 Venit autem prima Styx incorruptibilis in Olympum
 Cum suis filiis, sui per consilia patris.
 Illam vero Iupiter honorauit, eximia quoque dona dedit.
 Eam enim constituit Deorum magnum ut sit iusiurandum,
 Filii autem diebus omnibus sui inquilini ut sint.
 Similiter etiam omnibus prorsus, sicuti pollicitus erat,
 Perfecit: ipse autem praepotens est, atque imperat.
 Phoebe porro Coei periucundum venit ad torum;

395. ἔφατ' Ald. Iunt. 1. 2. Steph. 397. ἔφθιτον B. 109. Trinc.
 398. σφοῖσι Ald. σφῆσι B. 109. 401. ἔσ B. 109. Trinc. 402. ὅς ed.
 Cler. et Rob. sed Ald. ἦς ut et Graet. et Krebs. id recepimus. διαμπερές
 Iunt. 2. 403. ἔθ' Ald. Iunt. 1. Trinc.

398. Σὺν σφοῖσι παίδεσσι] Σφοῖσιν. πατρός] Ὡς ἀνὰ
 scilicet. Guicetus.

401. Μεταναιέτας εἶναι] Δωρισμός, ut τροπᾶς, κῆρας. μεταναιέτης, ut μέτοικος. Guicetus.

404. Φοῖβη δ' αὖ Κοῖς πολυήρατον ἤλθεν εἰς εὐνὴν] Cum inter posteros huius Phoebes fuerint Numina fatidica, et quae raticiniis praeesse crede-

bantur; existimarim, Phoeniciis litteris, scribi posse nomen eius hoc modo פה-בה phe-bah, os in illa, nimirum, os fatidicum; nam Phoenicia Lingua os Dei est oraculum, et consilere os Dei, est consulere oraculum. Aeschylus in Eumenidibus, postquam dixit primum Terram, deinde Themis Oraculo Delphico praefuisse, sic pergit:

— εὐ

Κυσσαμένη δ' ἤπειτα θεὰ θεῶ ἐν Φιλότῃτι,
 Λητὼ κυανόπεπλον ἐγείνατο μείλιχον αἰεὶ,
 "Ἦπιν ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς, ἀγανώτατον ἐντὸς Ὀλύμπῃ.
 Γείνατο δ' Ἀσερίην εὐώνυμον, ἣν ποτε Πέρσης

405

Granida vero facta deinde Dea Dei in concubitu,
 Latonam caeruleo peplo peperit blandam semper,
 Mitem hominibus atque immortalibus Diis,
 Suauem ab initio, inprimis hilarem intra Olympum.
 Peperit insuper Asteriam claram, quam olim Perseus

405. θεῶν B. 109.

409. περιεῖς B. 109.

— ἐν δὲ τῷ τρίτῳ
 Λάχει θελάσης, εἰδὲ πρὸς
 βίαν τινός,
 Τιτανίς ἄλλῃ, παῖς χθονός,
 καθέζετο
 Φοίβῃ· δίδωσιν δ' ἡ γενέθλιον
 δόσιν
 Φοίβῳ, τὸ Φοίβης δ' ὄνομ'
 ἔχει παρωνύμιον:

*Tertia vero sortitione, volente
 ea, nec vi ullius allata, Titanis
 alia, filia Telluris, consedit Phoe-
 be; donauit vero haec natali
 munere Phoebum, qui nomen
 habet ad Phoebes nomen acce-
 dens. Clericus.*

406. Λητὼ κυανόπεπλον]
 Nomen forte habuit a τῷ λουε, hoc est, magicis carminibus uti, καὶ λῖτο, vel lezo. Apollo certe et Diana huius liberi magicarum artium periti fuisse dicuntur easque docuisse alios. Circe, filia Solis seu Apollinis, nobilissima etiam fuit venefica. Clericus.

408. Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς,
 ἀγανώτατον ἐντὸς Ὀλύμπῃ]

Hic versus spurius est, et delendus. *Guietus.*

Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς] Iam ante louem. *Clericus.*

Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς] Hunc versum spurium esse existimat *Guietus*, hanc opinor ob causam, quia τὸ μείλιχον geminatum redundare videtur. Atqui nesciebat ὁ κριτικώτατος, quanta huic figurae vis et venustas insit, utque amplificet, et illustret orationem. Vide *Ciceronem de Orat. l. 3. et Quintil. de Inst. Orat. l. 9.* Omni certe caret venustatis sensu, qui non extemplo persentit, quanto maior et pulchrior exhibetur Latonae benignitas per huiusce vocis repetitionem. Eadem indole *Onidius* deam hanc praeditam describit, eamque inhospitales *Lycios* mitissima oratione compellantem introducit, *Quem non blanda Deae potuissent verba mouere?* *Metam. l. 6. Rob.*

409. Γείνατο Ἀσερίην] *Phoenicie* ἡ ἡγεῖα *bassetbirab* latentem

F 5

Ἥγάγεται ἰς μέγα δῶμα, Φίλην κεκλῆσθαι ἄκοιτιν. 410
Ἥ δ' ὑποκυσσαμένη Ἑκάτην τέκε, τὴν περὶ πάντων

Duxit in amplam domum, sua ut esset vxor.

Ille autem grauida facta Hecaten peperit, quam super omnes

410. Ἥγάγεται & B. 109.

tentem significat, quod nomen non male conueniat filiae veneficae; quae mulieres omnia clam faciunt. Hoc ipsum nomen fuit Insulae Deli, dum latuit, vnde colligere licet veram esse allatam Etymologiam. Callimachus, in Hymno εἰς Δῆλον, ita insulam compellat, v. 37.

— — ἔνομα δ' ἦν σοι
Ἀσερίη τοπαλαιόν, ἐπεὶ βα-
θύν ἦλαο τὰ Φρον
Οὐρανόθεν Φεύγῃσα Διὸς γά-
μον, ἄσερι ἴση.

Nomen autem erat tibi Asterie olim, quoniam profundam insulueras fossam, coelitus fugiens Iouis concubitum astrum similis. Videtur voluisse Callimachus Deam Asteriam in insulam fuisse mutata, primum quidem sub aqua latentem, deinde δῆλον conspicuam factam. Clericus.

Ἦν ποτε Πέρσης ἡγάγεται
εἰς μέγα δῶμα] Suspicor Persam vocari virum huiusce veneficae, quod inaudiuisset iam Hesiodus Persas esse beneficiis ac magicis artibus summopere deditos, qua de re vide Lib. II. Tb. Stanleii Philosophiae Orientalis. Clericus.

410. Φίλην κεκλῆσθαι ἄκοιτιν] τὸ κεκλῆσθαι pro τῷ ὄναι frequentissime usurpatur,

praecipue vero apud poetas. Τῷ δὲ κε νικῶσanti Φίλην κεκλήσῃ ἄκοιτις, Il. γ, 138. Καὶ ἔνεκα σὴ παρακοιτις κέκλημαι. Il. δ, 61. Rob.

411. Ἑκάτην τέκε] Dicta est a Phoenicibus haec Dea ηχηα aut ηχηα echaiaba, hoc est, unica, qua de causa ab Hesiodo v. 426. dicitur μονογενής unigenita. Haec Dea, ut notissimum est, credebatur esse Numen, quod insideret Lunae, miscebaturque cum Diana, et praeesse magicis artibus putabatur. Videntur Phoenices ita eam vocasse, quia Luna sola existimabatur esse in coelo sui generis; cum maximus, post Solem, Planetarum esse censebatur, quod maxima appareat. Tum crediderunt eam magicis sacris praeesse, quia noctu fiunt, inspectante veluti Luna. Solebant Graeci, vnoquoque mense, cum Luna esset noua, in compitis, coenam apponere, quae vocabatur coena Hecatae, et a pauperibus auferebatur. Aristophanes in Pluto, p. 63. Ed. Maioris Geneuensis, de Hecate:

— — Φησὶ γὰρ αὐτὴ
Τὰς μὲν ἔχοντας καὶ πλα-
τύντας δειπνον κατὰ μῆνα
προσάγειν,
Τὰς

Τὰς δὲ πένητας τῶν ἀνθρώπων ἀρπάζειν πρὶν καταθῆναι.

Ait enim ipsa, qui habent, et diuites sunt, eos coenam vnoquoque mense offerre, pauperes vero homines rapere, ferme anaequam sit apposita. Vbi ita habet Scholiastes: Τὴν ἐν ταῖς τριόδοις ἐτίμων τοπαλαιὸν, διὰ τὸ τὴν αὐτὴν σελήνην, καὶ Ἀρτέμιδα καὶ Ἑκάτην καλεῖσθαι. Κατὰ δὲ νεμηνίαν οἱ πλεῖστοι δῆπνον ἐσπέρας, ὡς Θυσίαν, τῇ Ἑκάτῃ προσάγοντες ἐπὶ ταῖς τριόδοις ἐτίθουσι. οἱ δὲ πένητες ἤρχοντο πενῶντες, καὶ ἐσθιον αὐτά, καὶ ἔλεγον ὅτι ἡ Ἑκάτη ἐφαγεν αὐτά: quam in triuiis olim colebant, quia eandem vocabant Lunam, Dianam et Hecaten. Noua Luna, diuites vesperi coenam, quasi sacrificium Hecatae offerrentes, in compitis ponebant. Pauperes vero veniebant esurientes, et eam comedebant, dicebantque Hecaten comedisse. Quae hunc in locum transtulimus, duabus de causis; primum ut constet hinc studiosissime cultam hanc fuisse Deam, ex consilio Hesiodi; deinde ut intelligatur locus Esaiæ Prophetæ, de hoc Numine; ex quo loco colligimus simili ratione, apud Orientales, cultam Hecaten fuisse. Ita loquitur Cap. LXV, II. Vos qui deseritis Iebouam, obliti montis sanctitatis meae, instruente γὰρ laggad mensam et implente γὰρ lamni libamen. Ex quopiam idiomate Orientalium

Dialectorum, videtur pro *ne* esse γ, adeo ut γ sit idem ac *ne* aut *ne* vel *ne* *ebbarba*, nam haec omnia *unam* significant, nisi forte sit legendum γὰρ *labbad*. Certe Numen quoddam, apud eundem Prophetam, vocatur in Cap. sequente *ne* *ebbarb*. Sic loquitur v. 17. *Qui purificant se in hortis post ne* *ebbarb*; sic enim Massorethæ legunt. Sequens vox *ne* *nni*, plane eadem est, ac vox Graeca *μήν mensis*, vnde dicta *μήνη Luna*. Respicit Propheta ad coenas illas, vnoquoque mense Hecatae oblatas, quasi Numini Mensium praefidi; notum enim est. apud Orientales, menses fuisse Lunares. Huc respexisse videtur vetus Scriptor libri suppositiui, qui dicebatur *κῆρυγμα Πέτρῃ*, praedicatio Petri; vbi insimulabantur Iudaei, quasi λατρεύοντες ἀγγέλοις, καὶ μηνί, καὶ σελήνῃ, colentes *Angelos, Mensem et Lunam*. Locus exstat apud Origenem Tom. XIV. in Ioannem.

Praeter rationes allatas, ex quibus Hecatam Orientale Numen esse intelligimus, est et alia ratio; quod, nimirum, sol diceretur apud eosdem populos γὰρ *bbadad*, hoc est, *unus*, quo credibilis sit Lunam *ne* *ebbarba* dictam fuisse, hoc est, *unam*. Macrobius Saturnalium Lib. I. c. 23. *Affryri Deo, quem summum, maximumque venerantur, ADAD nomen dederunt. Eius nominis interpretatio significat*

Ζεὺς Κρονίδης τίμησε· πόρεν δέ οἱ ἀγλαὰ δῶρα,
 Μοῖραν ἔχειν γαίης τε καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
 Ἡ δὲ καὶ ἀστερόεντος ὑπ' Οὐρανῷ ἔμμορε τιμῆς,
 Ἀθανάτοισι τε Θεοῖσι τετιμένη ἐστὶ μάλις. 415
 Καὶ γὰρ νῦν ὅτε πᾶσι ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
 Ἐρδων ἱερὰ καλὰ κατὰ νόμον ἰλάσκηται,
 Κυκλήσκει Ἑκάτην· πολλὴ γάρ οἱ ἔσπετο τιμὴ
 Ῥεῖα μάλ', ὣ πρόφρων γε θεὰ ὑποδέξεται εὐχάς·
 Καὶ τε οἱ ὄλβον ὀπάζοι ἐπεὶ δύναμις γε πάρεσιν. 420
 Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεγένοντο,
 Καὶ τιμὴν ἔλαχον, τέτων ἔχει αἴσαν ἀπάντων.

Iupiter Saturnius honoravit: dedit vero ei splendida dona,
 Potestatem ut habeat terraeque et infructuosi maris.
 Imo etiam stelligero a Coelo fortita est honorem.
 Immortalibusque Diis honorata est maxime.
 Etenim nunc quando alicubi aliquis terrestrium hominum
 Faciens sacra fausta secundum patrios mores expiat,
 Inuocat Hecaten: ingens vero eum sequitur honor
 Facillime, cuius beneuola Dea suscipit preces:
 Et illi diuitias largitur; nam facultas ei adest.
 Quotquot enim Terra Coeloque prognati sunt,
 Et honorem sorte acceperunt, illorum habet sortem omnium.

415. τε τιμένη Trinc. 417. ρίζων Trinc. ἰλάσκηται Ald. 418.
 πολλοὶ Trinc. 420. τε abest ab Ald. et Cler. reuocauit Rob. 421. Γαίης
 Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Com. Heins. et Rob. vulgo Γαίης.

fiat VNVS. Nihil esse. cor-
 ruptum puto, in loco *Macrobi*i,
 neque audiuiffe eum *Adad* pro
Achad; nihil enim, verat, quin
 Dialecto quapiam Orientis γη
 dixerint, quod Chaldaei solent
 γη *bbad*. Sed ad *Hesiodum* re-
 deundum est. *Clericus*.

413. Μοῖραν ἔχειν γαίης τε]
 Hoc est, sortem. Maris et terrae
 potētem Lunam esse innuit.
Guierus.

417. Κατὰ νόμον ἰλάσκη-

ται] Placat. subintellige diuos.
Guierus.

Ἐρδων ἱερὰ καλὰ] Hoc est,
 καλλιερώων, siue *litans*, seu vi-
 ctimas mactans fausta porten-
 dentes, et recta dispositione
 viscerum Deam placatam osten-
 dentes. Res est notissima. Ita-
 que male vertunt *sacra honesta*.
Clericus.

422. Αἴσαν ἀπάντων] Hoc
 est, sortem, potestatem, μοῖραν,
 ut sup. *Guierus*.

Καὶ

Οὐδέ τι μιν Κρονίδης ἐβίησατο, εἰδὲ τ' ἀπηύρα
 Ὅσ' ἔλαχεν Τιτῆσι μετὰ προτέροισι Θεοῖσιν.
 Ἀλλ' ἔχει ὡς τὸ πρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἔπλετο δ' αἰσμός. 425
 Οὐδ' ὅτι μνηογενῆς, ἥσσον Θεὰ ἔμμορε τιμῆς,
 Καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ ἑρυνῶ, ἥδ' ἐ θαλάσσῃ
 Ἀλλ' ἔτι καὶ πολὺ μᾶλλον, ἐπεὶ Ζεὺς τίεται αὐτήν.
 Ωἷ δ' ἐθέλει μεγάλως παραγίνεται, ἥδ' ὀνίνησιν,
 Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει, ὃν κ' ἐθέλῃσιν. 430
 Ἡ δ' ὅπότ' ἐς πόλεμον φθισήνορα θωρήσσονται
 Ἀνέρες, ἐνθα Θεὰ παραγίνεται, οἷς κ' ἐθέλῃσι,
 Νίκην προφρονέως ὀπάσας, καὶ κῦδος ἐρέξας.

Neque quidquam ei Saturnius per vim ademit, neque abstulit
 Eorum, quaecumque sortita est Titanas inter priores Deos.
 Sed habet sicut prius ab initio facta est distributio.
 Nec quia vnigenita, minorem Dea sortita est honorem,
 Et potestatem tam in terra ac coelo, quam in mari:
 Sed insuper multo magis, quoniam Iupiter honorat illam.
 Cui vero vult, magnifice praesto est, atque eum iuuat.
 Inque concione inter homines eminet, quem voluerit.
 Atque quando ad bellum exitiosum armantur
 Viri, tum Dea adest quibus voluerit,
 Victoriā promte vt praebeat, et laudem porrigat.

424. τετῆσι Iunt. I. 429. ὅ δ' Ald. 430. Ἐν δ' Ald. Iunt. I. s.
 Trinc. Steph. 431. ὅταν Trinc. θωρήσσονται B. 109. 432. ἐθέλῃσιν
 Iunt. ἐθέλῃσι Ald. vt et v. 430. et 439.

Καὶ τιμὴν ἔλαχον] Honor hic
 est praemium a Ioue, post victo-
 riam, iis qui eum adiuerant
 datum; aut honor qui antea
 ab iis obtinebatur, et a Ioue
 confirmatus est. Cum ergo hoc
 Numen ante Iouem coleretur,
 fingaturque ab Hesiodo fauisse
 Ioui contra Saturnum; honor,
 quem antea obtinebat apud ho-
 mines, illi relictus est. Sequen-
 tibus hoc aperie docet Hesio-
 dus. Clericus.

Τῶν ἔχει αἶσαν ἀπάν-

των] Aliorum Deorum alii coe-
 lestes, alii terrestres, alii marini
 erant; aut parti dumtaxat coeli,
 terrae, aut maris praeerant. Sed
 Hecate omnibus illis vniuersi
 partibus aequae praefecta erat.
 Vide vll. 413. et 427. Clericus.

426. ἥσσον Θεὰ ἔμμορε τι-
 μῆς] Minus honoris sortita est.
 et vers. sequ. καὶ γέρας subin-
 tellige ἥσσον. Gueterus..

Μνηογενῆς] Vide dicta ad
 v. 411. Clericus.

440. Δυσ-

*Εν τε δίκη βασιλεῦσι παρ' αἰδοίοισι καθίζει.
 *Εσθλή δ' αὖθ' ὅπότε ἄνδρες ἀγῶνι ἀεθλεύωσιν, 435
 *Ενθα θεὰ καὶ τοῖς παραγίνεταί, ἥδ' ὀνίνησι.
 Νικήσας δὲ βίη καὶ κάρτει, καλὸν ἄεθλον
 *Ρεῖα φέρει, χαίρων τε τοκεῦσιν κῦδος ὀπάζει.
 *Εσθλή δ' ἱππῆεσσι παρεσάμεν οἷς κ' ἐθέλησι,
 Καὶ τοῖς οἱ γλαυκὴν δυσπήμεφελον ἐργάζονται, 440
 Εὔχονται δ' ἑκάτῃ, καὶ ἐρικῆρυπῶ ἔννοσιγαίῳ.
 *Ρηιδίως δ' ἄγρην κυδρὴ θεὸς ὥπατε πολλήν.
 *Ρεῖα δ' ἀφείλετο φαινομένην, ἐθέλσά γε θυμῷ.
 *Εσθλή δ' ἐν σαθμοῖσι σὺν Ἑρμῇ ληϊδ' ἀΐξιν,
 Βυκολίας τ', ἀγέλας τε, καὶ αἰπόλια πλατὲ αἰγῶν, 445
 Ποίμνας τ' εἰροπόκων γ' οἶων, θυμῷ γε θέλσασα,

Inque iudicio reges apud venerandos sedet.
 Bona insuper quando viri in certamine colluctantur,
 Ibi Dea et illis praesto est, atque eos iuvat.
 Qui vero vicerit virtute et robore, pulcrum praemium
 Facile fert, laetusque parentibus gloriam dat.
 Bona item equitibus adesse, quibus voluerit:
 Et his qui caeruleum (mare) traiectu difficile exercent,
 Votaque faciunt Hecarae, et valde sonanti Neptuno.
 Facile etiam praedam inclyta Dea dedit copiosam;
 Facile vero abstulit apparentem, volens saltem animo.
 Bona praeterea in stabulis cum Mercurio pecus augere,
 Armentaue boum, gregesque, et greges magnos caprarum,
 Gregesque lanigerarum ouium, animo certe volens,

434. αἰδοίῃσι Trinc. 435. *Εσθλή R. S. 436. τοῖσι Ald. Iunt. I.
 a. Trinc. Steph. 438. τοκεῦσι τε Ald. Iunt. I. 442. κυδρὴ B. 109.
 Ald. Iunt. I. Trinc. Steph. Com. Heinf. 444. ἀΐξιν Ald. Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. atque ita ed. Rob. vulgo ἀΐξιν. 446. εἰροπόκων δῖον
 B. 109. γ' ἐθέλσασα Iunt. 2.

440. Δυσπήμεφελον] Id est, ducta est metaphora. Clericus.
 θυσαῖ, δῆσπνοον. Guicetus. 443. *Εθέλσά γε θυμῷ]
 *Εργάζονται] Proprie colunt. *Αθέλσασα scribo. ἀθέλω, ἀθέ-
 Intellige piscatores, qui ex ma- λῶ, vt ἀπορῶ, ἀθυμῶ, et
 ris prouentu viuunt, vt agrico- similia. Nota vocem Graeciae
 lae ex agrorum cultu, vnde de- redditam. Guicetus.

447. Βρι-

Ἐξ ὀλίγων βριάει, καὶ πολλῶν μέλινα θῆκεν,
 Οὕτω τοι καὶ μνηογενὴς ἐκ μητρὸς ἔῃσα,
 Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισι τετίμηται γεράεσσι.
 Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κροτρόφον, οἱ μετ' ἐκείνῃ 450
 Ὀφθαλμοῖσιν ἰδόντο φάος πολυδερέκεος Ἥδς.
 Οὕτως ἐξ ἀρχῆς κροτρόφος αἱ δέ τε τιμαί.
 Ῥεία δ' ὑποδμηθεῖσα Κρόνῳ τέκε Φαίδιμα τέκνα,
 Ἐσίην, Δήμητρα, καὶ Ἥην χρυσοπέδιλον,

Ex paucis copiosos, et ex multis pauciores reddit.
 Adeo fane etiam vnigenita ex matre cum sit,
 Omnibus inter Deos honorata est muneribus.
 Fecit autem eam Saturnius altricem iuuenum, qui post eam
 Oculis adspexerunt lumen multa contuentis Aurorae.
 Sic ab initio nutrix est puerorum: atque hi sunt honores.
 Rhea autem compressa a Saturno, peperit illustres liberos,
 Vestam, Cererem, et Iunonem aurea calceamenta habentem,

447. καὶ ἐκ Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. 451. Ὀφθαλμοῖσι Trinc.
 πολυδέρεκον Trinc. ἥδς Ald. 453. Ῥεία Rob. vulgo, Ῥείη. ὑποδμηθεῖσα
 Rob. et Trinc. in Cler. et Ald. καὶ δμηθεῖσα. 454. Ἐσίην Ald. Ἥην Ald.
 Iunt. 1. Trinc. χρυσοπέδιλον B. 109.

447. Βριάει] Ὀφέλλει au-
 get. Guicetus.

450. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης
 κροτρόφον] Alios etiam Deos
 κροτρόφους constituerat Iupi-
 ter, vt liquet ex v. 346. Praeesse
 autem nutritioni puerorum Lu-
 nam non mirum videbitur, si in
 animum reuocemus intra no-
 vem aut decem lunas, seu men-
 ses, formari et in lucem edi pue-
 ros. Hoc vnum accepit a Ioue,
 cetera omnia obtinebat μετὰ
 προτέροισι θεοῖσι, cum priori-
 bus Diis, hoc est, sub Coelo et
 Saturno. Atque hoc est vlti-
 mum Numen prioris aetatis
 Deorum. Clericus.

454. Ἐσίην] *Vesta* dicitur a

Latinis, praefixo Digammate
 Aeolico V vel F. Viri docti re-
 cte hoc nomen deducunt ἀπὸ
 τῆς ψκ *esch* ignis, aut, Syriaca
 inflexione, κηψκ *eschiba*. No-
 tissimum est hanc Deam credi-
 tam praeesse igni, et foco. Eru-
 ditum de ea Syntagma scripsit
Iust. Lipsius, qui adiri poterit.
 Clericus.

Δήμητρα] *Δημητῆς* dicitur
 per contractionem, plenius ve-
 ro *Δηώμητῆς*. Si scribamus
 Phoenicie, 𐤃𐤁𐤌, deriuanda vox
 erit a radice 𐤃𐤁 *dai*, quae signi-
 ficat *sufficienciam copiam*; no-
 men conuenientissimum huic
 Deae, quae inuentrix erat et
 praefes frugum, imo vero
 omnium

Ἰφθιμόν τ' Αἶδην, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει, 455

Fortemque Plutonem, qui sub terra domos incolit.

omnium fructuum; quorum prouentum augere, aut minuire credebatur, prout propitia erat, aut irata. *Callimachus* his versibus claudit hymnum, in honorem huius Deae:

— Φέρε δ' ἀγρόθι νόσιμα
παντα,
Φέρβε βόας, Φέρβε μᾶλα, Φέρ-
βε σάχυν, οἷσε θερισμόν.
Φέρβε καὶ εἰράναν, ἣν ὃς ἀρο-
σε, κείνος ἀμασῇ.
Ἰλαδί μοι τρίλιζε, μέγα
κρείσσεια Θεῶων.

Refer ex agris matura omnia, pasce boues, pasce oues, fer spicam, fer messem. Foue pacem, ut qui arauit ille et metat. Propitia mihi sis, ter optata, magna regina Dearum. Historiam huius Deae multis prosequuti sumus Gallico sermone, Biblioth. Vniuersalis T. VI. Clericus.

Ἡρην] Phoenicie *עירא bira*, aut *ערה barah*, inter alia significata, aemulam, seu *zelotypam* sonat; qua nominis significatione, nulla aptius quadrare potest in lunonem, quae perpetua *zelotypia* erga virum laborans describitur. Iupiter eam diserte vocat *ζηλῆμονα, zelotypam*, apud *Callimachum*, Hymno in Dianam v. 30. Vide et *Dial. Mercurii et Neptuni* apud *Lucianum* T. I. vbi de natalibus Bacchi. Clericus.

455. Ἰφθιμόν τ' Αἶδην, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει] In explicatione historica Fabulae

Cereris, multis egimus de Plutone, ex qua pauca huc transferemus. I. Nomen eius Αἶδης aut αἰδης deducendum ex voce Phoenicia *تين ed* aut *ajid*, qua significatur *mors*, aut *exitium*; nec opus est monere quam apte hoc conueniat Numini, quod mortuis imperare credebatur. Ea de causa, *Hesiodus* id ita describit, *Νηλεὺς ἦτορ ἔχον, cor immisericors habens*, quia mors nemini parcit. Voce autem illa signari non locum, ut existimant Grammatici, qui ex α priuativo et εἶδω *video* deducunt, sed virum; liquet ex hac loquutione εἰς Αἶδα, in qua subintelligitur οἶκον, *in Aidis domum*, aut simile quidpiam.

II. Epiri Regem fuisse statuimus, cuius rei prisca in historia, non obscura vestigia supersunt. Docet nos *Plutarchus*, in vita Thesei, descensum huius Herois in inferos, aliud nihil creditum fuisse, praeter iter in Epirum, ad *Aidonem* eorum tractuum Regem. Non potest quidem idem censerī ac Pluto, de quo nunc sermo est, cum Pluto aliquot saeculis ante Theseum vixerit. Verum hinc liquet, ex antiqua fama, vulgo persuasum fuisse Aidem in Epiro regnasse; quam vanam non fuisse sequentia etiam ostendunt.

III. Cum

III. Cum Epirum dicimus, non intelligimus duntaxat regnum illud exiguum, cuius fines postea non late patuerunt; sed et finitimos aliquot tractus, cum regnorum fines, pro variis temporibus, diuersissimi fuerint. Plutonium statimimus, in iis oris, metalla excuisse, vnde maximas sibi diuitias conflauerit. Hinc nata vniuersa eius fabula, quod particulatim ostendemus. 1. Fuisse in Epiro et Macedonia fodinas auri, argenti, ferri et aeris in earum regionum descriptione docuit *Strabo*. 2. Hinc factum, vt Aides putaretur non mortuorum modo Rex, sed et Deus diuitiarum, vnde Πλάτων dictus est. 3. Qui tot fodinas haberet in ditione sua, eum non mirum est diuitiis praeesse creditum. 4. Mortuorum vero Deus habitus est, quia mortuorum sedes censebatur esse sub terra, sub quam aguntur fodinae; vnde fit vt non raro in Veterum scriptis inter se haec conferantur, et quasi vicina habeantur: Apud *Plautum*, in *Capitulis Aet. V. S.* 4. sic loquitur adolescens e lapidinis rediens:

Vidi ego multa saepe picta quae

Acherunz ferent,

Cruciamenta, verum enim vero

nulla adueque est Acheruns,

Atque ubi ego fui, in lapidinis.

Posidonius apud Strabonem Lib.

III. p. 101. de Turditaniae fo-

dinis: παρ' ἐκείνοις ὡς ἀλη-

θῶς τὸν υποχθόνιον τόπον,

ἐκ' ὁ "Αδης, ἀλλ' ὁ Πλάτων

κατοικῆ: cerie, apud eos, sub-
terranea loca, non Hades, sed
Pluton habitat. Similiter quan-
do cogitabant Poetae de regno
mortuorum, vocabant Iouis et
Neptuni fratrem Aidem; aut
Hadem; quando de diuitiis,
Plutonem. Plinius Lib. XXXIII.

c. 1. Imus in viscera terrae, et
in sede Manium opes quaerimus.

Paullo post de metallis: illa
nos premunt, illa nos ad inferos
agunt. 5. Potuit etiam Aides

rex mortuorum haberi, quod
permulti eorum, quos in fodi-
nas demittebat, illic interirent;

potuit credi poenas de miseris
mortalibus exigere, quales de-
scribuntur in inferis, propter

miserrimam hominum ad me-
talla damnatorum vitam. Digna
sunt lectu, quae habet Diodo-

rus Siculus, de fodinis Aegy-
ptiorum Lib. III. p. 159. et Lib.

V. p. 313. Posteriora tantum,
brevitatis causa, proferam: οἱ

κατὰ γῆς, inquit, ἐν τοῖς ἀρυ-
γμασι, καὶ κατ' ἡμέραν καὶ

νυκτὶ καταξαινόμενοι τὰ σω-
μάτα, πολλοὶ μὲν ἀποθνή-

σκσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς
κακοπαθείας (ἀνέσις γὰρ ἢ

παῦλα τῶν ἔργων ἐκ εἶν
αὐτοῖς, ἀλλὰ ταῖς τῶν ἐπι-

σατῶν πληγαῖς, ἀναγκαζέν-
των ὑπομένειν τὴν δεινότητα

τῶν κακῶν, ἀτυχῶς προείν-
ται τὸ ζῆν.) τινὲς δὲ ταῖς

δυνάμεισι τῶν σωμάτων καὶ
ταῖς τῶν ψυχῶν καρτερίαις

ὑπομένοντες, πολλὴν χρεόν
ἔχουσι τὴν ταλαιπωρίαν. αἰ-

ρετώτερος γὰρ αὐτοῖς ὁ θά-
νατός ἐστι τῆ ζῆν, διὰ τὸ μέ-

γέθος

G

γεθος

Νηλεὺς ἦτορ ἔχων καὶ ἐρίκτυπον Ἐνωσίγαϊον,
Ζῆνὰ τε μητιόεντα, Θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,

Immite cor habens, et valde sonantem Neptunum,
Iouemque sapientem, Deorum patrem atque hominum,

456. ἐρίκτυπον B. 109.

457. μητιόεντα Trinc.

γεθος τῆς τάλαιπωρίας: dum
sub terra, in fodinis, horum
corpora atteruntur, multi in-
tereunt; propter nimiam vexa-
tionem. Neque enim remissio
aut quies operum illis est, sed
praefectorum verberibus graui-
tatem malorum ferre coguntur,
quo fit, ut infelicem vitam amit-
tant. Nonnulli qui robore cor-
porum, animorumque patientia,
laborem sustinere possunt, lon-
gum in tempus aerumnas illas
habent. Optabilior enim illis
mors est, quam viuere, propter
miseriarum magnitudinem. Qui
imperant eiusmodi hominibus
vsque adeo miseris, et solis lu-
cem nunquam videntibus, illi
merito dici queant, non viuus,
sed

— νεκρῶσσι καταχθονίοισιν
ἀνάσσειν;
regnare in mortuos, qui sunt
sub terra. Clericus.

456. Καὶ ἐρίκτυπον Ἐνω-
σίγαϊον] Hoc est, Ποσειδῶνα,
qui mari praeesse creditus est,
quod classibus viuis id obti-
nerit, atque insulas occuparit.
Dictus est נַחֲשֶׁת פֶּסֶדֶן *poscedon*,
eius aetatis lingua, hoc est,
fractor nauium. Ἐνωσίγαϊος
est epitheton quo designatur
Neptunus, seu maris Deus,

quia mare procella concussum,
videtur etiam ipsam terram
concutere. Clericus.

457. Ζῆνὰ τε] Hoc est an-
tiquissimum nomen Iouis, non
Ζεὺς, eique apprime conuenit,
cum Phoenicia Lingua זַנְנִי
significet *scoriatorem*; quam
appellationem iure merito Iu-
piter est adeptus, innumeris
amoribus et stupris. Clericus.

Θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀν-
δρῶν] Hic πατήρ nomen est
dignitatis, non naturae, signi-
ficatque Regem Deorum et
Hominum. Sic apud *Homertum*
passim vocatur, et promiscue
vsurpantur Ζεὺς πατήρ et Ζεὺς
βασιλεὺς, ut et apud reliquos
omnes Poetas. Videtur, anti-
quissimis temporibus, vox πα-
τήρ regem significasse, quod
patres essent veluti *reges* fami-
liae suae; cum homines non-
dum in societates maiores cō-
vissent. Haec ratio est cur Iu-
piter simpliciter quandoque
Pater vocetur, apud Graecos
et Latinos Poetas, ut apud *Ha-
merum*, Iliad. II, v. 250. ubi
postquam Achilles duo a Ioue
petiisset, quorum alteram duni-
taxat impetranit, ita loquitur
Poeta:

Τῷ

Τῶ καὶ ὑπὸ βροντῆς πελαμίζεται εὐρεῖα χθών.
Κατὰς μὲν κατέπινε Κρόνος μέγας, ὅς τις ἕκαστος

Cuius et a tonitru concutitur lata terra.

Atque illos quidem deglutiebat Saturnus magnus, quicumque

Τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πα-
τῆρ, ἕτερον δ' ἀνένευσεν.

Ei alterum dedit pater, alterum
vero abnuis. Similiter *Virgilius*
Georg. Lib. I. v. 121.

— — Pater ipse colendi
Haud facilem esse viam voluit.

Ad locum *Homeri* ita *Eusta-*

thius: Ἀπολύτως πατέρα ἐν
τάτοις λέγει ὡς ἀρχέτυπον.

τὰς γὰρ ἐν ἀνθρώποις πατέ-
ρας ἀφιδρώματα τῷ τοιούτῳ

πατρὸς Διὸς Φασιν οἱ πα-
λαιοί: absolute Patrem ut ar-

chetypum in hisce dicis. *Veteres*

enim dicunt patres inter homi-
nes esse exempla huiusmodi pa-

tris Iouis. *Veteres* illi, qui-

cumque sint, fallebantur; nam

erant patres ante Iouem, Coe-

lus, Saturnus, et alii Dii, quos

memoravit *Hesiodus*. Ab ho-

minibus translata ea vox est ad

Deos illos, quia homines prius

fuerunt, quam eiusmodi Dii.

Plura exempla, ex quibus con-

stat pater esse dignitatis voca-

bulum, vide apud *Adr. Turne-*

bum, in *Aduersariis Lib. XIII.*

c. 8. Si prima origo vocis quae-

καὶ τὰ ἐξῆς] Postquam Iouem

misceuerant cum summo Numi-

ne, ei fulmina tribuerunt; quae

cum et e nubibus mittantur, et a

causa ignota oriantur, Numi-

nis manu mitti credebantur,

Antiquiori aeuo, non dubita-

bant

* *Iuppiter, an venti discussa*

nube tonarent,

sed horrendum illum fragorem

Deo ipsi acceptum ferebant.

Clericus.

459. Καὶ τὰς μὲν κατέπινε

Κρόνος μέγας] Scimus quibus

allegoriis Graeculi hoc Saturnii

factum interpretari et ad com-

modum sensum redigere co-

nati sint; sed omnia sunt so-

mnia, antiquitatis, rationisque

suffragiis destituta. Si rem

ipsam expendamus, veterem-

458. Τῷ καὶ ὑπὸ βροντῆς

G 2

que

* Quae rentem hoc inducit *Pythagoram Ovidius Metam. XV.*

Νηδύος ἐξ ἰσῆς μητρὸς πρὸς γέναθ' ἔκοιτο 460
 Τὰ Φρονέων, ἵνα μὴ τις ἀγαυῶν ἑβρανιώνων
 "Ἄλλος ἐν ἀθανάτοισιν ἔχη βασιλῆϊδα τιμὴν.
 Πεύθετο γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῶ ἀστερόεντος,
 Οὔνεκά οἱ πέπρωτο ἑὼ ὑπὸ παιδὶ δαμῆναι,
 Καὶ κρατερῶ περ ἑόντι, Διὸς μεγάλης διὰ βελᾶς. 465

Ex vtero sacro matris ad genua venerat :
 Haec agitans, ne vllus clarorum filiorum Coeli
 Alius inter Immortales haberet regium decus.
 Audierat enim ex Terra, et Coelo stellis micante,
 Quod sibi fatale esset suo a filio domari,
 Quamuis robusto, Iouis magni per consilia.

462. ὅχι Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.

que occisos oportet fuisse. Error Poetarum natus est ex voce ambigua, quae et *deglutire* et *abscondere* significat. Ea est radix *על balab*, quae vtrumque significatum obtinet; et quam cum hic *κρύπτειν* vertere debuissent Graeci, transtulerunt *καταπίπειν*. Quod autem dicimus *Saturnum* abdidisse liberos in carcerem, id iis mirum non erit, qui legerint simile quid a Coelo factum esse; qua de re vide dicta ad vs. 156. et 158. *Clericus*.

464. Οὔνεκά οἱ πέπρωτο] Veteres Poetae Τύχην ignorabant, nouerant *πεπρωμένην*, seu *μοίραν*, hoc est, fatum; sed nec immutabile putabant, nec Deos, quasi immutabile credidissent, sese gentes inducebant, vt liquet ex hoc *Hesiodi* loco. Vide et *Aul. Gellium* Noct. Att. Lib. XIII. c. 1. Interea hinc colligere licet ab antiquissimis temporibus no-

tum fuisse, esse nescio quam Naturam superiorem ipsis Diis, qui colebantur, ex cuius immutabili voluntate pendeabant; quia, nimirum, Dii illi immortales fuerant, diuinae Providentiae subiecti, quemadmodum ceteri homines. Postea haec Stoici mirum in modum incrustarunt, disputationibus suis de Fato. Grammatici interpretantur *πεπρωμένην*, quasi *πεπερωτωμένην*, hoc est, *προωρισμένην*, *praefinitam*, nam *περατώω* est *finio*, ἀπὸ τῆς πέρας, *finis*. Subintelligitur *βελῆ*, quemadmodum post *factum* subintelligendum *consilium*. *Clericus*.

465. Διὸς μεγάλης διὰ βελᾶς] Additio inutilis, nam hoc ipsum dictum est superiori versu. Verum antiquissimi Poetae non numerant voces. Vide versum sequentem, quem confer cum 459. *Clericus*.

466. Καὶ

Τῷ ὅγε ἢ ἀλαοσκοπιὴν ἔχεν, ἀλλὰ δοκεύων
 Παῖδας ἐὺς κατέπινε· Ῥέην δ' ἔχε πένθος ἄλαστον.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ Δί' ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
 Τέξασθαι, τότε ἔπειτα φίλῃς λιτάνευε τοκῆς
 Τῆς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα, 470
 Μῆτιν συμφράσσασθαι ὅπως λελάθοιτο τεκῆσα
 Παῖδα φίλον, τίσαιτο δ' ἐριννῦς πατρὸς ἐοῖο
 Παιδῶν, ὅς κατέπινε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης.
 Οἱ δὲ θυγατρὶ φίλῃ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο,
 Καὶ οἱ πεφραδέτην ὅσα περ πέπρωτο γενέσθαι 475
 Ἄμφι Κρόνῳ βασιλῇ καὶ υἱεὶ καρτεροθύμῳ.
 Πέμψαν δ' ἐς Λύκον, Κρήτης ἐς πύονα δῆμον,

Ideoque hic non vanam speculationem habuit, sed infidias struens
 Filios suos deuorabat: Rheam autem tenebat luctus grauis.
 Sed quando iam Iouem erat Deorum patrem atque virorum
 Paritura, iam tum caris supplicabat parentibus
 Suis, Terraeque, et Coelo stellato,
 Consilium vt conferrent, quo pacto clam pareret
 Filium carum, et vlcisceretur furias patris sui
 Contra filios, quos deuorauerat ingens Saturnus versutus.
 Illi vero filiae dilectae auscultaunt et morem gesserunt,
 Et ei commemorarunt, quaecumque fati constitutum esset fieri
 Circa Saturnum regem, et filium magnanimum.
 Miserunt autem in Lyctum, Cretae in pinguem tractum,

468. ἢ δ' Iunt. 2. 469. τέξασθαι Trinc. 470. αὐτῆς Ald.
 471. συμφράσσασθαι B. 109. 472. ἐριννὺς Ald.

465. Καὶ κρατερῷ περ ἐόν-
 τι, Διὸς μεγάλης διὰ βελῆς]
 Hic versus nothus videtur.
Guietus.

471. Μῆτιν συμφράσσα-
 σθαι] Consilium vt conferrent.
Guietus.

472. Πατρὸς ἐοῖο] An ἀν-
 δρὸς ἐοῖο? hoc est, viri sui, Sa-
 turni furentis. placet. versu
 sequ. παιδῶν subintellige ἐν-
 κα. *Guietus.*

475. Καὶ οἱ πεφραδέτην]
 Et ei declararunt. *Guietus.*

477. Λύκον] *Homerus* Λύκ-
 τον vocauit, vt docet *Strabo*
 Lib. X. quamuis Codices nostri
 habeant Λύκον, non aliter ac
 apud *Hesiodum*. Vide *Is. Ca-*
saubonum ad *Strabonem*, qui
 tamen *Casaubonus* perperam
 abijt a *Strabone*. Λύκον vera
 est lectio, vt ex hac historia
 colligere licet. Rhea enim la-
 sibulum

Ὅππότε ἄρ' ὀπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι,
 Ζῆνα μέγαν· τὸν μὲν οἱ ἐδέξατο Γαῖα πελώρη
 Κρήτη (ἐν) εὐρείῃ τραφόμεν αἰταλλέμεναι τε. 480
 Ἐνθα μὲν ἵκτο Φέρεσσα θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
 Πρώτην ἐς Λύκτον· κρύψεν δὲ ἐ χειρὶ λαβῶσα
 Ἄντρω ἐν ἡλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης,

Cum minimum natu filiorum esset paritura,
 Iouem magnum: hunc quidem sibi suscepit Terra vasta
 In Creta lata educandum et delicate enutriendum.
 Tum quidem peruenit ferens celerem per noctem nigram,
 Primum ad ipsam Lyctum: abscondit autem ipsum manibus
 Antro in excelsio, diuinae sub latebris terrae, [prehensum

479. δέξατο Trinc. 480. ἐν delet Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph.
 vncis includit Comm. τράφωμεν Trinc. 481. μὲν B. 109. 482. πρώ-
 τον Ald. Iunt. 1. 2. κρύψα Ald. Iunt. 1. 2. 483. ζαθέης B. 109.

libulum quaerebat, hoc est
 Phoenicie *lyttion*, aut
lyttion, a radice *lytt* quae
 significat *occultauit*, ut et *lytt*
 apud Hebraeos. Huc accedunt
 nummi antiqui Lyttorum, in
 quibus hoc oppidum dicitur
 LYTTION. Vide illustrem
 ac eruditum virum *Ezech. Span-*
bemium in Hymnum Callimachi
 in Apollinem v. 33. *Strabo* do-
 cet Gortynam centum Stadiis
 a Lytto abesse, Lyttum vero
 a mari Libyco octoginta. pag.
 328. Ed. Genev. *Is. Casauboni*.
 Clericus.

Δῆμον? *Tractum* vertimus,
 non *populum*, propter adiun-
 ctum Epithetum; quod tractui
 melius conuenit, quam popu-
 lo. Δῆμος, *tractus* dictus est ab
 ἄδων *adama*, terra; deinde
 tractus incolae ea voce signi-
 ficati. *Clericus*.

477. Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον]
 Scilicet αὐτήν. *Guietus*.

481. Ἐνθα μὲν ἵκτο] Hic
 cum duobus sequentibus sunt
 nothi. *Guietus*.

482. Πρώτην ἐς Λύκτον]
 Cum *Rhea* Lyttum, mediter-
 raneam urbem, itura, appulis-
 set in Cretam, peperit ante-
 quam eo perueniret; atque ex
 eo loco delatus primum in-
 fans est Lyttum a Cretensibus;
 (nam *terra* sunt *incolae terrae*)
 deinde translatus in montem
 Aegaeum, procul situm a Lyt-
 to. Hoc indicat vox *πρώτην*,
 quae ridicule abundaret, nisi
δευτέρον, *secundum*, alio trans-
 latus fuisset Iupiter. Hoc ob-
 seruamus, quia non est a viro
 doctissimo animaduersum. *Cle-*
ricus.

484. Λι-

Αἰγαίῳ ἐν ὄρει πεπυκασμένῳ ὕλησιντι.

Τῷ δὲ σπαργανίσασα μέγαν λίθον ἐγγυάλιξεν 485

Aegeo in monte denso syluoso.

Huic autem fasciis inuolutorum magnum lapidem in manus dedit

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Recte idem vir eruditissimus ita legendum esse animaduertit, ex Scholiaste, et collem Idaei montis intelligendum. Iupiter aut ab hoc monte, aut a clypeo caprae pelle testō, dictus est αἰγίοχος, hoc est, aut *habitans Aegaeum montem*, aut *habeus Aegidem*, seu clypeum quem dixi. Non possum tamen non obiter Lectorem monere de ambiguitate vocis Phoeniciae צבאוב *isebaoth*, quae et *exercitus*, et *capreas* significat, et coniungi solet ab Hebraeis cum nomine Dei, qui dicitur צבאוב יהוה *jahvob isebaoth*; quae possunt verti *Iahvob caprearum*, aut *Iahvob exercituum*. An perperam verterunt Graeci loquutionem Phoeniciam, ut de summo suo numine dicerent, quod a Phoenicibus de Deo vero dici audiverant? Clericus.

Ἀεγαίῳ ἐν ὄρει] Αἰγαίῳ ἐν ὄρει. Aegaeo in monte. Guie-
rus.

Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Legendum, forsan Ἰδαίῳ ἐν ὄρει. Sic Callimachus in hymno in Iouem, Ζεῦ, σε μὲν Ἰδαίοισιν ἐν ἔρεισι Φασὶ γενέσθαι. Ad quod sic commentatur Ill. Spanhemius. De Ida in Creta, non altero in Phrygia monte intelligit hic

Poeta, ut vere notant Scholia, quod tamen in dubio relinquunt eruditi ad Apollonium Critici l. 3. v. 134. Ἰδαίῳ ἐν ἄντρῳ, nempe, ἢ τῷ τῆς Κρήτης, ἢ τῷ τῆς Τροίας; certe enim, quod addunt, etiam Troas de Iouis natalibus, prout id tradit Demetrius Scepsius. Adde quod Ἰδαίῳ Διὸς aram a Mida in Phrygia exstructam tradit Plutarchus in Parallel. et ad quam respicit Aeschylus in Niobe ap. Strabon. l. 12. p. 580. Οἷς ἐν Ἰδαίῳ πάγῳ Διὸς πατρὶα βωμός ἐστι. Quibus in Idaea rupe paterni Iouis ara est. Occurrunt vero Titī et Domitiani nummi in quibus Διὸς Ἰδαίῳ cum aquila; qui tamen de Cretensi Ioue debent intelligi; et firmare videtur, quod foedus inter Cretenses et Apolloniatas iureiurando sancitum fuerit, παρὰ τὸν Δία τὸν Ἰδαίον, auctore Polyb. in Excerpt. Vales. p. 133. Rob.

485. Τῷ δὲ σπαργανίσασα μέγαν λίθον ἐγγυάλιξεν Οὐρανίδῃ] Natum hoc commentum ex ambiguitate vocis צבא *eben* quae in Lingua Phoenicia quemadmodum in Arabica, *lapidem*, aequae ac *filium* significabat; aut si maius צבא *habben* sumserunt pro צבא *eben*, filium pro lapide. Cum Saturnus li-

Οὐρανίδη μέγ' ἀνακτῆ, θεῶν προτέρῳ βασιλῆι.
 Τὸν τόθ' ἐλὼν χεῖρεσσιν ἐὼν ἐγκάτθετο νηδύν,
 Σχέτλιος· ἔδ' ἐνόησε μετὰ φρεσὶν ὥς οἱ ὀπίσσω
 Ἄντι λίθου εὖς υἱὸς ἀνίκητος καὶ ἀκηδής
 Λεῖπεθ', ὃ μιν τάχ' ἔμελλε βίη καὶ χερσὶ δαμάσσας 490
 Τιμῆς ἐξελάαν, ὃ δ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξειν.

Coeli filio, praepotenti, Deorum priori regi.
 Quem tum arreptum manibus, suam condidit in aluum
 Miser; nec cogitavit animo quod sibi in posterum
 Pro lapide suus filius inuictus et securus
 Superesset, qui ipsum mox esset vi et manibus domitum
 Ex honore expulsurus, ipseque immortalibus esset imperaturus.

486. Οὐρανίδη sine iota subscr. Ald. vt v. 490. βίη. 487. ἐγκάτθετο
 B. 109. νηδύν Ald. Iunt. I. 2. 488. ἐπίσω Ald. Iunt. I. 2. Trinc.
 489. ἀνίκητος B. 109. 491. ἐξελάειν B. 109. Trinc. 3 Ald.

beros suos in carcerem coniceret, dedit ei Rhea *filium*, non suum, sed alienum pro suo. Colligere hoc est ex alia huius fabulae circumstantia, Lapis ille vocabatur *Abaddir*, quod videtur esse idem ac אבדיר *eben dir*, quorum prius *filium*, posterius *alienum* significat, solemni mutatione י et ד, nam ד *zar* alienum sonat. *Priscianus* Lib. V. fol. 21. auerso, ed. Ascensianae: *Abadir* Deus est. Dicitur et hoc nomine lapis ille, quem Saturnus dicitur deuorasse, pro Ioue; quem Graeci βαρτύλον vocant. De *Bætulis* vide *Sam. Bocharium* Chan. Lib. II. c. 2. quamquam ab illo dissentimus de origine vocis *Abadir*, quam putat significare lapidem rotundum; quasi vero Saturnus lapidem aut de-

glutierit, vt dicunt Poetae, aut vt nos, in carcerem coniecerit. *Clericus*.

486. Μέγ' ἀνακτῆ Hoc est, ἀνακτῆ μεγάλῳ. *Guietus*.

487. Ἐὼν ἐγκάτθετο νηδύν] Cum vetustissimi Graeci verbum, quod *deglutire* et *occulcare* sonat, priori sensu cepissent; consequens erat, vt dicerent *Abaddir*em in ventrem Saturni descendisse. *Clericus*.

Ἐὼν ἐγκάτθετο νηδύν] Scribendum videtur εἰσκάτθετο. an diuifim scribendum? ἐὼν εἰς κάτθετο. *Guietus*.

490. Ὁ μιν τάχ' ἔμελλε] Hoc est, ὅς μιν. *Guietus*.

491. Ὁ δ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξειν] Nota phrasin. scribi poterat, καὶ ἐν ἀθ. ἀνελξ. an scribendum? ἢ δ' ἀθανάτοισιν ἀνάξειν. placet. *Guietus*.

492. Καρ-

Καρπαλίμως δ' ἄρ' ἔπειτα μένος καὶ Φαίδιμα γυῖα
 Ηὔξετο τοῖο ἀνακτοῖς ἐπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν,
 Γαίης ἐννεσίῃσι πολυφραδέεσσι δολωθεῖς,
 Ὀν γόνον ἄψ ἀνέηκε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης 495
 Νικηθεῖς τέχνησι βίηφί τε παῖδός ἐοῖο.

Celeriter autem deinde robur et fortia membra
 Crescebant illius regis: reuolutis dein annis,
 Terrae confilio astuto circumuentus,
 Suam sobolem iterum emisit magnus Saturnus versutus,
 Victus artibus ac vi filii sui.

493. ἐπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν Trinc. Steph. marg. atque Robins. vulgo erat ἐπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν. In Ald. ἐπιπλομένων ἐνιαυτῶν omisso δι. 494. ἐν νενεσίῃ Trinc. 496. τέχνησι Trinc. In βίηφί iota subscr. deest Ald.

492. Καρπαλίμως δ' ἄρ' ἔπειτα] Hic cum sequenti-
 bus nouem versibus sunt subdititii.
Guicetus.

492. Ἐπιπλομένῃ δ' ἐνιαυ-
 τῷ] Nisi sit hic immanis τε-
 τρατολογία Poetica, legendum
 ἐπιπλομένων ἐνιαυτῶν, reuo-
 lutis annis, nam Iupiter non
 est tantus factus, vertente an-
 no, vt Patri insidiari posset.
Clericus.

Ἐπιπλομένῃ δ' ἐνιαυτῷ]
 Alii ἐπιπλομένων ἐνιαυτῶν.
Guicetus.

Ἐπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν]
 Vulgo legitur ἐπιπλομένῃ δ' ἐνιαυτῷ. Sed haec nimia es-
 let τετρατολογία, vt animadu-
 erit Clericus. Restitui igitur ex
 MS. R. S. ἐπιπλομένων δ' ἐνι-
 αυτῶν, quam etiam veram esse
 lectionem Stephanus et Guie-
 tus coniecierant. Iouem tamen
 mirabiliter praecocem alii et-
 iam poetae cecinerunt. Callim.
 in h. in Iov. Καλὰ μὲν ἤξευ,

καλὰ δ' ἔτραφες, ἔρανις Ζεῦ.
 Ὅξυ δ' ἀνήθηςας, ταχίνοι δὲ
 τοι ἤλθον ἱέλοι. Ἄλλ' ἔτι
 παιδὸς ἐὼν ἐφράσσαιο πάντας
 τέλεια. Rob.

494. Γαίης ἐννεσίῃσι] ἔω,
 ἡμι, συνήμι, σύνεσις, ἐνέω,
 ἐνεσις, ἐνεσίη, et geminato φ
 ἐννεσίη. Sic ab ἰω, ἰός, ἰότης,
 ἰότητος idem. *Guicetus.*

495. Ὀν γόνον ἄψ ἀνέηκε]
 Postea est ἐξήμησε, euomuisse.
 Hoc est, carcere emisit. Quem-
 admodum verbum quod signi-
 ficat *deglutire*, et quod antea
 diximus perperam intellectum,
 sonat etiam *abdere*: ita verbum
 κρη Κο, quod est *vomere*, tra-
 latitio significatu est *eiicere*,
emittere. Sic terra Chananaea
 dicitur *euomuisse*, hoc est, *ei-*
cisse incolas suos, Leuit. XVIII.
 28. Similiter Saturnus ferrur
euomuisse filios, quos *deglutie-*
rat; hoc est, emisisse carcere,
 in quem eos abdiderat. *Cle-*
ricus.

Πρῶτον δ' ἐξήμησε λίθον, πύματον καταπίνων.
 Τὸν μὲν Ζεὺς ἐήριξε κατὰ χθονὸς εὐρυοδείης
 Πυθοῖ ἐν ἡγάθει, γυάλοις ὑπὸ Παρνησσόιο,
 Σῆμά' ἔμεν ἐξοπίσω, θαῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι. 500
 Λῦσε δὲ πατροκασιγνήτης ὁλοῶν ἀπὸ δεσμῶν
 Οὐρανίδας, ἧς δῆσε πατὴρ Ἀσιφροσύνησιν.
 Οἱ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν εὐεργεσιάν,
 Δῶκαν δὲ βροντὴν, ἥδ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Καὶ σερποπὴν. τὰ πρὶν δὲ πελώρη Γαῖα κεκεύθει. 505

Primum vero euomuit lapidem, ultimum deuoratum.
 Illum quidem Iupiter firmiter defixit in terram spatiosam
 Pytho in diuina, in amfractu Parnassi, [nibus.
 Monumentum ut sit in posterum, miraculum mortalibus homi-
 Soluit vero patruos noxiis a vinculis
 Coeligenas, quos vinxerat pater ex amentia.
 Qui ipsi retulerunt gratiam beneficiorum,
 Dederuntque tonitru, atque candens fulmen,
 Et fulgur; quae antea immanis terra occultauerat:

499. Παρνασσόιο B. 109. Παρνησσόιο Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 500. ἔμεν
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. 501. ὑπὸ Ald. Iunt. 1. 2. Com. 503.
 ἀπεμνήσαντο Trinc. marg. Steph. 505. τὰ πρὶν edidit Rob. vulgo τὸ πρὶν.

498. Τὸν μὲν Ζεὺς ἐήριξε,
 καὶ τὰ ἐξῆς] Male intellecto
 historiae initio, cetera Poetae
 ei errori consentanea finxe-
 runt. *Clericus.*

501. Πατροκασιγνήτης] Hoc
 est, Titanas, a quibus etiam
 sibi metuebat Saturnus. *Cle-
 ricus.*

Δῶκαν δὲ βροντὴν καὶ τὰ
 ἐξῆς] Non proprie hoc intel-
 ligendum, nam Cyclopes soli
 crediti sunt fabricare fulmen,
 sed dicuntur Titanes fulmine
 Iouem donasse, quod ei re-
 gnum detulerint: quod cum
 postea cum diuinitate confu-

sum sit, Deus autem credere-
 tur fulmen mittere, ideo qui
 Iouem Regem fecerunt, ei ful-
 men tradidisse hic dicuntur.
Clericus.

502. Οὐρανίδας] Τὰς κύ-
 κλωπας, ut supra. *Guietus.*

Ἀσιφροσύνησιν] Ab αἴω,
 ἄομαι, ἄτη, αἴω, ἄσεις. He-
 sych. ἄσεις, πόνος, βλάβη.
 idem Ἀσιφροσύνησιν, ἀνοίαις.
 Ἀσιφρων, hoc est, φρενοβλα-
 βής, ἄνγς. *Guietus.*

505. Τὸ πρὶν δὲ πελώρη]
 An scribendum? τὰ πρὶν γὰρ
 πελώρη. *Guietus.*

Τοῖς πίσυρος, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.

Κέρην δ' Ἰαπετὸς καλλίσφουρον Ὠκεανίην
ἤγαγετο Κλυμένην, καὶ ὁμὸν λέχος εἰσανέβαινον.
Ἡ δέ οἱ Ἀτλαντα κράτερόφρονα γένετο παῖδα.

Quibus confisus, mortalibus atque immortalibus imperat.

Puellam porro Iapetus pulcram Oceanidem

Duxit Clymenen, et eundem lectum conscendit.

Ipsa vero ei Atlantem magnanimum peperit filium;

507. Ὠκεανίην Iunt. I. 2.

506. Τοῖς πίσυρος θνητοῖσι
καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει] Cum Deus post fata factus crederetur, eadem opera fulmen tractare existimatus est. *Clericus.*

507. Κέρην δ' Ἰαπετός] Eru-
diti vulgo volunt hunc fuisse
Iaphetum Noachi filium, cuius
posterii Europam incoluerunt.
Quod dubium non esset, si
omnes populi Europaei a Iapeto
originem duxisse dicerentur.
Attaamen quia vetustissimae
historiae postea interpolatae
sunt innumeris mendaciis,
mirum non est, si farrago
vero et falso mista secum non
fatis consentiat. Sed et veri
forte vestigium in eo est, quod
ab aliis *Prometheus*, Iapeti
filius. humani generis conditor
fuisse dicitur; quia omnes,
aut propemodum omnes Euro-
paei ex Iaphetho eius patre
oriundi sunt. Vide *Apollodo-
rum* Biblioth. Lib. I. c. VIII.
§. I. et *Hygini* Fab. CXLII.
Clericus.

509. Ἡ δέ οἱ Ἀτλαντα
κράτερόφρονα γένετο παῖδα]

Hic postea dicitur coelum sus-
tinere, in terrae finibus, e
regione Hesperidum. Credi-
bile est hunc conditorem fuisse
Atlantiorum populorum, qui
ultimam Africam incolebant,
circa montem Atlantem. Is
mons, propter summam alti-
tudinem, videbatur sustinere
coelum, et quia ad ultimum
occasum situs credebatur, qua
in parte existimabant coelum
terris incumbere. Dictus au-
tem est *hazbla*, aut simili
nomine, a radice *zbalab*,
hoc est, *pendere*, quia altissi-
mae rupes pendere videntur,
aut quia *suspensum* sustinere
censebatur coelum. Nomen
montis inditum videtur primo
eorum duci, qui eius iuga, aut
valles cultum iuerunt. Certe
Herodorus scripsit vicinos po-
pulos *Atlantas* dictos Lib. IV.
c. 184. Τοῖσι, inquit, *ἔνομαι*
ἔσι Ἀτλαντες, οἱ ἀνώνυμοι
εἰσι μᾶνοι ἀνθρώπων τῶν
ἡμῖς ἰδμεν: *hiscē* nomen est
Atlantibus, qui sine nomine
(nempe, proprio singulorum,
vt postea docet) sunt soli homi-
num

Τίτης δ' ὑπερχύδαντα Μενoitιον, ἠδὲ Προμηθεῖα 510

Peperit praeterea gloria praesignem Menoetium, atque Prometheum

510. *Martius* *lunt. 2.*

num quos norimus. Ideo forte Atlas illi montem mutatus fingitur. Eum ita describit Pomponius Mela Lib. III. c. 10. postquam dixit media Africae, ad occidentem, exusta esse: Exustis, inquit, insulae oppositae sunt, quas Hesperidas tenuisse memorantur. In arenis mons est Atlas dense consurgens, verum incisis undique rupibus praeceps, inuius, et quo magis surgis exilior; qui quod altius quam conspici potest, usque in nubila erigiunt, coelum et sidera non tangere modo verisice, sed sustinere quoque dictus est. Herodotus haec de eo monte antea scripserat Lib. IV. c. 184. ἔσις, γινόν καὶ κυκλωτέρεις πάντη. ἐψηλόν δὲ ἔτω δὴ τι λέγεται ὡς τὰς κορυφὰς αὐτῆς εἶναι ὡς τε εἶναι ἰδέσθαι. ἐδέκτοτε γὰρ αὐτὰς ἀπολλίπειν νέφεα ἢ τε θέρους, ἢ τε χειμῶνος. τὸτο KIONA τῇ ἀρανῇ λέγασιν οἱ ἐπιχώριοι εἶναι: est angustus et undique rotundus, et ut fertur adeo excelsus, ut eius summa iugā nequeant cerni; numquam enim iis desunt nubes, neque aestate, neque hyeme. Hunc COLVMNAM coeli esse dicunt incolae. Clericus.

510. Τίν'ε δ' ὑπερκύδαντα
Μενοίτιον] Hic Menoetius post-

ea dicitur *ὑβρις*, flagitiosus, consumeliosus, quod non abit a significatione radices *מב* *מנאב*, quae, apud Chaldaeos, significat *terruit*. Clericus.

Ἡ δὲ Προμηθεύς] Προμηθεύς
et Ἐπιμηθεύς nomina Graeca
sunt, non quae antiquissima
Lingua primorum Graeciae co-
lonorum imposita hisce Tita-
nibus fuerant. Vel, si mauis,
cognomina sunt, quae loco no-
minum postea fuerunt, cum
longa aetas ea obliuione sepe-
liisset. Προμηθεύς dictus est
ἀπὸ τῆς προμανθάνειν, prae-
discere, quod prudentis est;
Ἐπιμηθεύς vero ἀπὸ τῆς ἐπι-
μανθάνειν in ipsa re discere,
quod est improvidi. Si audi-
mus Sam. Bocharum, nomen
verum Promethei fuit Magog,
quia 1. vt Izphethi filius Ma-
gog: ita Iapeti Prometheus: 2.
Caucaſo Prometheus affixus
fuisse fingitur, quia vel ipse
vel gens Scytharum ab ipso
oriunda in Caucaſo fixerat se-
des: 3. dicitur ignem e coelo
in terram detulisse, quia metal-
lis, circa Caucaſum montem ef-
fossis, artem metalla igne exco-
quendi illic aut inuenit, aut
restituit. Liquet hoc ex Pro-
metheo victo Aeschyli, vbi sic
loquens inducitur:

Χαλκόν

* In *Phalegi* Lib. 1. c. 2.

Ποικίλον, αἰολόμητην, ἀμαρτινούν τ' Ἐπιμηθεά,

Varium, versutum, stultumque Epimetheum,

§ 11. Ποικίλον Ald. Mox αἰολόμητην Ald. Iunt. 1. 2. ἀμαρτίνούν Ald.

Χαλκόν, σιδήρεον, ἀργυρεόν,
χρυσούντε τις
Φήσινεν ἂν παροίθεν ἐξου-
ρεῖν ἐμᾶ;

*Aes, ferrum, argentum, aurum-
que quis dixerit se ante me in-
venisse?* 4. Fabula de Promethei hepate, vel corde, quod a vulturibus erosum contabescit, videtur niti nomine *Magog*; est enim ab Hebraeo מגוג *magog*, vel מגוג *magog*, quod est liquefieri, contabescere. Haec *Bochartus*, quae si vera sunt, fortasse verum nomen Epimethei fuit *Gog*; filius enim alius Iaphethi sic vocabatur, qui *Magogi* vicinus erat, hoc est, non procul a Caucaſo habitabat; qua de re, vide seundem virum doctissimum, in Phalegi Lib. III. c. 13. Dicitur autem fuerit Epimetheus *Gog*, a radice מגוג quae apud Arabas significat *arsit, flagrauit*, eo quod exarserit amore mulierum; quod significatur Pandorae fabula, ut mox videbimus. At si Prometheus et Epimetheus iidem ac *Gog* et *Magog* statuuntur esse et Iaphethi filii, quaeret quispiam, qui Ioui coaeui fuerint, quem existimamus non ita multo ante tempora Abrahami Patriarchae vixisse? Sed longaeuitas vitae humanae, ea aetate, rem extra dubitationis aleam ponit, et

ex Chronologia Mosaica liquet Noachum multis annis, post natum Abrahamum mortuum fuisse. *Clericus*.

[Ποικίλον, αἰολόμητην] Haec et quae postea dicuntur de prudentia et calliditate Prometheus, confirmantur iis quae de illa habet *Aeschylus*, qui in *Prometheo victo*, utriusque ferme artium inventorem facit. Plurimis enumeratis, ita eum loquentem inducit:

Βραχεὶ δὲ μύθῳ, πάντα συλ-
ληβδὼν μάθει
Πᾶσαι τέχναι βροτοῖσιν. *ἐκ*
Προμηθεύς.

Brevi oratione, omnia simul accipe: omnes artes mortalibus a Prometheo profectae sunt. *Clericus*.

§ 11. ἀμαρτινούν τ' Ἐπιμηθεά] Imprudentia Epimethei in eo videtur sita fuisse, quod Pandoram a Diis missam uxorem duxerit, ut sequente versu docet *Hesiodus*, et pluribus in sequentibus a. v. 570. et in Operibus et Diebus, v. 60. et seqq. Videntur autem Pandora significari formosae mulieres, quibus forte nimium dediti populi, qui erant inter mare Caspium et Pontum Euxinum. Certè etiamnum hodie pulcris mulieribus abundat ea ora, nec aliis ferme Gynaecae Regum Persarum, Turcarum et

Ὡς κακὸν ἐξ ἀρχῆς γένετ' ἀνδράσιν ἀλφειῆσι.
 Πρῶτος γάρ ῥα Διὸς πλαστὴν ὑπέδεκτο γυναῖκα
 Παρθένον. ὕβριτ' ἔν δὲ Μενoitιον εὐρύσπα Ζεὺς
 Εἰς ἔρεβος κατέπεμψε, βαλὼν ἀπολόεντι κεραιναῖ, 515
 Εἵνεκ' ἀτασθαλῆς τε καὶ ἡγορέης ὑπερόπλης.
 Ἄτλας δ' ἔρανον εὐρὺν ἔχῃ κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
 Πείρασιν ἐν γαίῃς, πρόπαρ Ἑσπερίδων λιγυφώνων
 Ἐσηώς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτοισι χερεσσι.
 Ταύτην γάρ σ' μοῖραν ἑδάσσατο μητιέτα Ζεὺς. 520

Qui noxa statim ab initio fuit hominibus inuentoribus rerum.
 Primus enim Iouis fidam suscepit mulierem
 Virginem, flagitiosam vero Menoitium late videns Iupiter
 In Erebum detruxit, feriens ardente fulmine,
 Propter improbitatem et fortitudinem insolentem.
 Atlas vero coelum latum sustinet, dura ex necessitate.
 Equibus in terrae, e regione Hesperidum, argutarum
 Stans, capiteque et indefessis manibus.
 Hanc enim ipsi sortem destinavit prudens Iupiter.

513. ὑπείδετο Τριῶς. ἰπείδετο B. 109. 518. πρόπαν B. 109. Ἀν-
 γυφώνων. Ald. Iunt. I. 520. ἑδάσσατο B. 109.

et Indorum sunt referta. Quod
 oriri videtur ex coelo, quod
 idem temporibus Iouis fuit, ac
 nunc est. *Clericus.*

518. Πείρασιν ἐν γαίῃς καὶ
 τὰ ἔρη] Vide not. ad v. 215.
Clericus.

Πρόπαρ Ἑσπερίδων] Ex πρό
 et παρὰ compositum, cui τὰ
 πάρος, et παροῖδε, σύσοιχα.
Guicetus.

519. Ἐσηώς κεφαλῇ τε καὶ
 ἀκαμάτοισι χερεσσι] Hic ver-
 sus addititius videtur. *Guicetus.*

521. Δῆσε δ' ἀλυκτοπέδη-
 σι Προμηθεῖα ποικιλόβελον]

Omnes Poëtae in monte Cau-
 caso factum testantur. Itaque
 ex quatuor fratribus vnus in
 extremam Africam nauibus ap-
 fugit ex Imperio Iouis, hoc est,
 ex Graecia, et praesertim The-
 salia; alius vero per Bosporum
 Thracium et Pontum Euxinum
 in Colchidem iuit. Credibile
 est nonnullos, tyrannidem Io-
 vis fugientes, in extremum or-
 bem se se contulisse. Dicitur
 autem vinxisse Prometheus in
 Caucasio, eo quod illuc compul-
 sum, non passus fuerit in Grae-
 ciam redire, non aliter ac si ca-
 tenis vinctum illic tenuisset.
Clericus.

522. Δεσ-

Δῆσε δ' αλκυονίδῃσι. Ἡρομηθεῖα ποικιλόβυλον,
 Δεσμοῖς ἀργαλέοισι μέσση διακίον' ἐλάσσας.
 Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ὤρσε τανύπτερον· αὐτὰρ ὃ γ' ἦπαρ

Ligauit vero firmissimis compedibus Promethea versutum,
 Vinculis duris mediam in columnam affigens.

Et ei aquilam immisit exanthis alis: ceterum haec hepar

522. Δεσμοῖς ἀργαλέοισι
 διακίον' ἐλάσσας] Haec per-
 tinent ad descriptionem vincu-
 lorum, qua in re ingenio suo
 Poetae, prout voluerunt, indul-
 serunt. *Clericus.*

Διακίον' ἐλάσσας] Τμήσις,
 διελάσας. *Guicetus.*

523. Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ὤρ-
 σε τανύπτερον] Alii vultures
 dicunt, quia Poetae, in circum-
 stantiis describendis, omnia
 sibi licere putant. *Clericus.*

— αὐτὰρ ὃ γ' ἦπαρ Ἑσθίεν
 ἀδάγατον.] Haec ipsa res est,
 quae consideranda est, omiſſis
 omnibus παρέργοις. Si autem
 Phoenicia Lingua *Iecur* dicere
 velimus, vtemur voce *כבד chabed*,
 quae efferri, iisdem ser-
 vatis consonantibus, potest *chabod*;
 quae vox non raro *druidias*,
 significat. Itaque simili-
 tudine vocum decepti, pro *di-
 uidias* Promethei dixerunt *eius
 iecur*. Nimirum cum Prome-
 theus metalla exerceret circa
 Caucasum, neque fodinas vim-
 quam exhaustire posse videre-
 tur; vulgo ferebant, quod in-
 terdiu e fodinis hauriebatur,

id noctu iterum crescere, ut
 significarent exhaustiri non ma-
 gis posse fodinas, quam si tan-
 tumdem metallorum enatum
 fuisset singulis noctibus, quan-
 tum quodidie effodiebatur.
 Hinc nata fabula, quae orna-
 mentis poeticis adauſta paulu-
 latim nimium quantum ab ori-
 gine recessit. *Clericus.*

Ἡπαρ Ἑσθ. ἀθ.] Hanc fa-
 bulam sic exponit Scholiastes.
 Ὁ δὲ αἰετὸς, βιωτικὰς με-
 ρίμνας, καὶ ἐφημερίνας, αἰτι-
 νες συνέχῃσι τὸν ἀνθρωπὸν
 καὶ ἀναλαμβάνει τὰς φρένας
 ἐφ' ἡμέραν, ὥσπερ καὶ αἰετὸς
 τὸ ἦπαρ. Volucer autem signi-
 ficat curas illas, quae in vita
 quotidie occurrunt, comprimē-
 tes hominem eiusque sanimum
 assidue consumentes, ut *iecur
 volucer*. Similiter Lucretius l. 3.
 Tityi fabulam exponit. Tityos
 nobis hic est in amore iacē-
 tem Quem volucres lacerant,
 atque exest anxius angor, Aut
 alia quavis scindunt cuppedine
 curae. *Rob.*

Ἐπ' αἰετὸν ὤρσε] ἐπ' ὤρσε,
Guicetus.

Ἦσθιεν ἀθανάτων τὸ δ' αἶξετο ἴσον ἀπάντη
 Νυκλὸς, ὅσον πρόπαν ἡμαρ ἔδοι τανυσίπτερος ὄρνις. 525
 Τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκιμήνης καλλισφύξη ἄλκιμος υἱὸς
 Ἡρακλῆς ἐκλεῖνε, κακὴν δ' ἀπὸ νῆσον ἀλαλκεν
 Ἰαπετιονίδη, καὶ ἐλύσατο δοσφροσυνάων.
 Οὐκ ἀέκητι Ζηνὸς ὀλύμπιε ὑψιμέδοντος,
 Ὅφρ' Ἡρακλῆος Θηβαγένης κλέος εἴη 530
 Παιῖον ἔτ' ἢ τοπαρεῖθεν ἐπὶ χθονὶ πάλυβότεραν.
 Τῆτον ἄρ' ἀζόμενος παύσθῃ χόλῃ, ὃν πρὶν ἔχεσκεν,

*Comedebat immortale: quin ipsum crescebat tantum vbique
 Noctu, quantum toto die edisset extentas alas habens auis.
 Hunc quidem Alcmenae formosae fortis filius
 Hercules occidit, malam vero pestem profligauit;
 Ab Iapetionida, et liberavit ab aegritudine:
 Non inuito Ioue Olympio in alto imperante,
 Quo Herculis Thebis geniti gloria esset
 Maior etiam quam antea, super terram multos pascentem.
 Eum itaque veneratus remisit iram, quam prius habuerat,*

524. Ἦσθιεν Trinc. ἀπάντη Ald. 525. ὄρνις Ald. Iunt. 1. 528.
 δοσφροσυνάων Iunt. 2. 531. τὸ πάροιθεν Ald. 532. et 533. in vnum
 versum contraxit Rob. v. Not. ἄρ' legit etiam Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.
 ἀζόμενος Ald. v. sequi in Graev. Cler. et Ald. est παύσθῃ, sed Heinf. παύσθῃ.

524. Τὸ δ' αἶξετο ἴσον ἀ-
 πάντῃ] An? τόσσον ἀπάντῃ,
 undique. Guiletus.

527. Ἡρακλῆς ἐκλεῖνε] Non
 Thebanus, sed alius multo an-
 tiquior, Tyrius ἡραχὲλ harochel
 hoc est, mercator, qui navi-
 bus Colchidem petiit et inco-
 las forte nonnullos illinc in
 Graeciam transtulit. Plures
 fuisse Hercules ostendimus, in
 Diff. de Hercule. Sed Boeo-
 tus vates populari suo tribuit,
 quae antiquioris erant. Cle-
 ticus.

532. Ταῦτ' ἄρα ἀζόμενος

τίμα ἀριδείκετον υἱόν] Est ver-
 sus supposititiuus. Guiletus.

Τῆτον ἄρ' ἀζόμενος] Vulgo
 legitur

Ταῦτ' ἄρα ἀζόμενος τίμα
 ἀριδείκετον υἱόν

Καὶ περ χρώμενος παύσθῃ
 χόλῃ ὃν πρὶν ἔχεσκεν.

Guiletus censet priorem versum
 esse supposititiuum, hac, arbitror,
 de causa, quoniam mera est re-
 petitio versuum praecedentium.
 Videor igitur veram
 lectionem eruisse e Cod. R. S.
 qui ita scribit,

Ταῦτ'

Οὐνεκ' ἐρίζετο βελας ὑπερμενεί Κρονίωνι.
 Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοί, θνητοί τ' ἄνθρωποι
 Μηκώνη, τότε ἔπειτα μέγαν βῆν πρόφρονι θυμῷ 535
 Δασσάμενος προῖθηκε, Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων.

Eo quod contendisset consilio cum praepotente Ioue.
 Etenim quando disceptabant inter se Dii mortalesque homines
 Meconae, ibi tum magnum bouem-volente animo
 Diuifum proposuit, Iouis mentem fallens.

533. βελας Heinf. βελα Ald. Iunt. 1. 534. θνητοί τε Ald.
 Iunt. 1. 535. Μηκώνη Steph. Com. Heinf. reliquae sine iota subscripto.
 536. ζῆλός v. ἐξαπαφίσκων Ald. Iunt. 1. 2.

Ταῦτ' ἄρ' ἀζόμενος παύσθην
 χόλον, ὃν πρὶν ἐπῆχεν.

Duobus enim versibus in vnum
 coalescentibus vitatur ταυτο-
 λογία, longeque commodior
 sensus exhibetur. Rob.

533. Ἐρίζετο βελας] Sub-
 intellige κατὰ, certauit, nimi-
 rum, artibus cum Ioue; quem
 etiam fefellit in conuiuio, vt in
 sequentibus docet Hesiodus.
 Itaque βελας sunt hic τέχνηαι,
 artes, qua voce non semel in
 sequentibus vtitur Poeta. Cle-
 ricus.

Οὐνεκ' ἐρίζετο βελας ὑπερ-
 μενεί Κρονίωνι] Hic quoque
 est supposititius. Guetus.

534. "Οτ' ἐκρίνοντο θεοί,
 θνητοί τ' ἄνθρωποι] Dii di-
 euntur hic Saturni liberi, alii-
 que eorum socii; homines ve-
 ro incolae, vt videtur, Pelo-
 ponnesi, quos forte sibi subii-
 cere volebat Iupiter. Huius
 contentionis nulla, quod equi-
 dem sciam, alibi occurrit men-
 tio. Interea hinc quoque ap-
 parer Deos et homines eius-

dem fuisse generis, hoc est,
 mortales, sed nobilitate et opi-
 bus antecelluisse Deos. Cleri-
 cus.

Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοί]
 An de sacrificiis fuit illa disce-
 ptatio. Vide Scholiast. Guie-
 tus.

535. Μηκώνη] Hoc est, Si-
 cyone, vetustissima vrbe Pelo-
 ponnesi; cuius Reges antiquis-
 simi Graeciae habebantur. Cer-
 te Eusebius Aegialeum, pri-
 mum Sicyonis Regem, aequa-
 lem facit Nino et Abrahamo.

Vide initium eius *Chronicorum
 Canonum*. Strabo autem do-
 cet Sicyonem prius Meconem
 dictam. Τὴν Σικυῶνα πρότε-
 ρον Μηκῶνιν ἐκάλεον, Sicyo-
 nem prius vocabant Meconien.
 Lib. VIII. p. 265. Ed. Gene-
 venfis. Hinc emendandus
 Scholiastes, cuius verba sunt
 hic corruptissima. Vrbs est
 Achaiae proprie dictae; non
 Argolidis, vt ille perperam ha-
 bet. Clericus.

536. Δασσάμενος προῖθη-
 κε] H

κε]

Τῷ μὲν γὰρ σάρκας τε καὶ ἔγκατα πίονι θυμῷ
 Ἐν ρινῷ κατέθηκε, καλύψας γαστρὶ βοσιν
 Τῷ δ' αὐτ' ὅσα λευκὰ βοὸς δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ
 Εὐθετίσας κατέθηκε, καλύψας ἀργέτι θυμῷ. 540
 Δὴ τότε μιν προσέειπε πατρὸς ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ἰαπετιοῦδῃ, πάντων ἀριδείκετ' ἀνάντων,
 Ὡς πέπον, ὡς ἑτεροζήλας διεδάσσαι μοίρας.
 Ὡς φάτο κροτομέων Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Πρῶμηθεὺς ἀγκυλομήτης. 545
 Ἦκ' ἐπιμειδήσας (δολίης δ' ἂν λήθετο τέχνης)
 Ζεὺς κύδιζε, μέγιστε θεῶν αἰιγενεταίων,
 Τῶν δ' ἔλθου ὀκποτέρῃν σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνώγει.

Nam hac quidem parte carnesque et intestina cum pingui adipi
 In pelle deposuit, tegens ventre bubudo:
 In altera rursus ossa alba bouis dolosa arte
 Rite disponens recondidit tegens candida bruiua.
 Iamque tum ipsum allocutus est pater hominumque Deorumque:
 Iapetionida omnium illustrissime regum,
 O amice, quam iniuste partitus es portiones!
 Sic dixit eum carpens Iupiter perpetua consilia sciens:
 Hunc vicissim allocutus est Prometheus vaser,
 Tacite arridens: (dolosaë autem non immemor erat artis)
 Iupiter gloriosissime, maxime Deorum sempiternorum,
 Harum elige vtram tibi in pectoribus animus suadet.

537. τοῦ μὲν B. 109. Μοχ' μιν Ald. 540. καλύψας Trinc. 543.
 μοίρας Ald. Iunt. L. 544. 218 B. 109.

κα] Vt eligeret Iupiter quem
 vellet, ita vt altera pars Diis
 cederet, altera hominibus.
 Quod factum videtur diremto
 certamine, cum videtur Iu-
 piter. *Claricus.*

Διὰς νόον ἐξαπαφίσκων]
 Scribendum videtur ἐξαπαφί-
 σκων. *Guicetus.*

537. Τῷ μὲν γὰρ σάρκας]
 Scribendum videtur τῇ μὲν

γὰρ σάρκας, vt et versu 540.
 pro τῷ δ' αὐτ' ὅσα, τῇ δ'
 αὐτ' ὅσα. in quo et pro ἐπὶ
 τέχνῃ, an? ὑπὸ τέχνῃ. vt et
 v. 555. *Guicetus.*

542. Πάντων ἀριδείκετ'
 ἀνάντων] Reges hic sunt Di-
 vt alibi saepe. Prometheus hic
 dicitur inter omnes Deos con-
 spicuos, nimirum, artium varia-
 rum peritia. *Claricus.*

550. Γνώ

Φῆρ' αὖ δόλοφρενέων. Ζεὺς δ' ἄφθιτα μῆδεα εἰδὼς
 Γινῶ ρ', εἰδ' ἠγνοίησε δόλον. κακὰ δ' ὅσσετο θυμῷ 550
 Θνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ καὶ τελέσθαι ἐμελλεν.
 Κερεῖ δ' ὄγ' ἀμφοτέρῃσιν ἀνείλετο λευκὸν ἄλειφαρ.
 Χώσατο δὲ φρένας· ἀμφὶ χόλος δὲ μιν ἵκετο θυμόν,
 Ὡς ἴδεν ὅς ἐα λευκὰ βοὸς, δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ.
 Ἐκ τῶ δ' ἀθανάτοισιν ἐπὶ χθονὶ Φῦλ' ἀνθρώπων 555
 Καίεσ' ὅς ἐα λευκὰ θυγέντων ἐπὶ βωμῶν.

Dixit sane dolosa cogitans. Iupiter autem aeterna consilia sciens
 Cognovit certe, nec ignoravit dolum: mala autem concipiebat
 Adversus homines mortales, quae et perficienda erant. [animo
 Manibus vero hic utrisque fustulit album adipem.
 Irascebatur autem mente: ira vero eius occupabat animum,
 Ut vidit ossa alba bouis, dolosa arte.
 Ex illo tempore Diis super terram genus hominum
 Adolent ossa alba odoratis in aris.

549. μέδω B. 109. 552. ἄλειφα Trinc. 553. θυμῷ B. 109.
 Ald. Iunt. 1. 2. 556. βομῶν B. 109. Ald. βομῶν Iunt. 1. βῶμω Iunt. 2.

550. Γινῶ ρ', εἰδ' ἠγνοίησε]
Scivit, neque ignoravit. Hoc est,
 plane sciebat. Sic frequenter
 loquuntur Hebraei et omnis
 generis Scriptores. Vide quae
 notavimus ad Gen. XI. 30. Ce-
 terum *Hesiodus* ausus non est
 dicere Iovem deceptum fuisse,
 ne Deo illudere videretur; at-
 tamen sequentia deceptum
 ostendunt. Nam nisi deceptus
 fuisset, nulla ratio erat, cur vs-
 que adeo indignaretur Prome-
 theo, et quidem tum demum
 eum ossa vidit esse sub adipe.
 Vide *Lucianum* in Prometheo,
 siue Caucaſo. *Clericus.*

Κακὰ δ' ὅσσετο θυμῷ Θνη-
 τοῖς ἀνθρώποισι.]. Quia, mi-

mirum, hominibus apponeba-
 tur altera pars bouis. *Clericus.*

555. Ἐκ τῶ δ' ἀθανάτο-
 ςιν ἐπὶ χθονὶ, καὶ τὰ ἐξῆς]
Videtur hoc velle Hesiodus, ori-
 ginem adolendorum ossium in-
 de ortam; quod tamen absur-
 dum est, cum debuerint ho-
 mines peccati potius abolere
 memoriam, et cauere ne Diis
 contumeliosum Promethei fa-
 ctum in animum reuocarent.
 Si dixisset hinc natam consue-
 tudinem offerendorum holo-
 cautomatum, quorum omnia
 comburebantur, nulla esset dif-
 ficultas, in hac eius αἰτιολογία.
Clericus.

Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
 Ἰαπετιονίδη, πάντων περὶ μῆδεα εἰδώς,
 ὦ πέπον, ἐκ ἄρα πῶ δολίης ἐπιλήθεο τέχνης.
 Ὡς φάτο χωόμενος Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς. 560
 Ἐκ τῆς δ' ἤπειτα, δόλῳ μεμνημένος αἰεὶ,
 Οὐκ ἐδίδυ μελέοισι πυρὸς μένος ἀκαμάτοιο
 Θνητοῖς ἀνθρώποις, οἳ ἐπὶ χθονὶ ναιετάσιν.
 Ἀλλὰ μιν ἐξαπάτησεν εὖς πάϊς Ἰαπετοῖο,
 Κλέψας ἀκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγὴν 565

Hunc autem valde indignatus allocutus est nubicogas Iupiter:
 Iapetionida super omnes sapiens,

O amice, nondum sane dolosae oblitus es artis.

Sic dixit, ira percitus Iupiter aeterna consilia sciens.

Ex illo tempore deinceps, doli memor semper,

Non dabat miseris ignem insatiabilem

Mortalibus hominibus, qui super terram habitant.

Sed ipsum decepit egregius filius Iapeti,

Furatus indomiti ignis eminus apparentem splendorem.

558. περί Ald. 562. μελέοισι B. 109. R. S. Ald. μελέοισι Iunt. I. 2.
 Trinc. 563. ναιετάσιν Iunt. I. 2.

562. Οὐκ ἐδίδυ μελέοισι
 πυρὸς μένος ἀκαμάτοιο] Hoc
 est, ut videtur, Peloponnesiis,
 aut aliis populis interdixit vsu
 ignis, in officinis in quibus
 metalla conflagantur; ne forte
 in ferrariis officinis tela fierent,
 aliaque arma, quibus aduersus
 Iouem ipsum vterentur. Nam
 omni vsu ignis neque carere
 possunt homines, neque arceri.
 Simile interdictum memorato
 legere est 1. Sam. Cap. XIII,
 19. Clericus.

Μελέοισι] Huic interpreta-
 tionem fauet lectio quam exhi-
 bent Codices Bodl. et R. S. Ibi
 enim pro μελέοισι legimus με-

λήοισι, quae vox *basilis* signifi-
 cat, ut passim videre est apud
 Homerum. Rob.

565. Κλέψας ἀκαμάτοιο
 πυρὸς τηλέσκοπον αὐγὴν] Hoc
 est, inuito Ioue, iterum instituit
 eiusmodi officinas; cuius rei
 vestigium cernere licuit, ab an-
 tiquissimis temporibus, apud
Chalybes; quos primos calluisse
 artem tractandi ferri testantur
 Veteres, quo factum ut ab *Ae-*
schylo dicantur *σιδηροτέκ-*
ναι, in Prometheo victo, v.
 688. ubi memoratis Scythiis,
 ita loquitur Prometheus:

Λαϊᾶς δὲ χειρὸς οἱ σιδηροτέκ-
 τρες

Οἰκᾶ-

Ἐν κοίλῳ νάρθηκι. δάκνεν δ' ἄρα νειόθι θυμὸν
 Ζῆν' ὑψιβρεμέτην, ἐχόλωσε δέ μιν φίλον ἦτορ,
 Ὡς ἴδεν ἀνθρώποισι πυρὸς τηλέσκοπον αὐγὴν.
 Λύτিকা δ' ἀντὶ πυρὸς τεύξεν κακὸν ἀνθρώποισι.

In concava ferula. momordit vero in animo
 Iuvenem in alto tonantem, et ad iram eius animus commotus est,
 Ut vidit inter homines ignis procul apparentem splendorem.
 Protinus autem pro igne struxit malum hominibus.

568. τυρὸς Ald. 569. τεύξε Ald. Iunt. I. 2. Trinc.

Οἰκῶσι Χάλυβες.

Ad sinistram aucti manum fabri ferrarii sunt Chalybes; nimirum, ad Ponti Euxini orientalia littora, quae a sedibus Promethei non fuerunt remota.

Tzetzes-Chiliad. X. 338.

Χάλυβες ἔθνος ἔγγιστα τε-
 λῶν τῆς Τραπεζέντος,
 Οὗτοι λέγονται σιδηρὸν ἐφευ-
 ρηκέναι πρῶτοι.

Καὶ τὸν χαλκὸν δὲ χαλυβόν,
 χαλκὸν τε λέγασί μοι,
 Οἷα καὶ τῶτον εὖρεμα τελέν-
 τα τῶν χαλύβων.

Chalybes, gens est proxima Trapezunt; hi dicuntur ferrum invenisse primi. Aes etiam vocant et Chalybum et aes, quasi hoc quoque sit inventum Chalybum.

Virgilius Georg. I. v. 58.

India mittit ebur, molles sua
 thura Sabae,

*At Chalybes nudi ferrum. Cle-
 ricus.*

569. Τεύξεν κακὸν ἀνθρώ-
 ποισι] Hoc est, formosis mere-
 tricibus immixtis, populos cete-
 roqui fortes emolliuit, qua arte
 ferocem Lydorum indolem do-

muisse proditur Cyrus, consilio
 Croesi. Cum enim victi sae-
 pius rebellassent, Croesus sen-
 tentiam rogatus de ratione qua
 Lydi in officio in posterum con-
 tineri possent, inter alia haec
 respondit: *πρόειπε αὐτοῖσι
 κηθαρίζειν τε καὶ ψάλλειν, καὶ
 καπηλευεῖν παιδεύειν τὰς παι-
 δας, καὶ ταχέως σφέας, ὡς βα-
 σιλεῦ, γυναῖκας αὐτ' ἀνδρῶν
 ὄψεαι γεγονότας: * edictio il-
 lis ut liberos cyrbaram pulsare,
 psallere, et cauponari doceant;
 et brevi eos, o Rex, videbis mu-
 lieres pro viris factos.* Hae ar-
 tes olim fere perinde habeban-
 tur, quasi lenocinium exercere,
 ideoque Iustinus Lib. I. c. 7. ita
 rem exprellit: *Interiecto deinde
 tempore, Lydi rebellare, occu-
 pato in aliis bellis Cyro; qui-
 bus iterum victis, arma et equi
 adempti, iussitque cauponias, et
 ludicras artes, et lenocinia exer-
 cere. Et sic gens industria quon-
 dam potens et manu strenua, ef-
 foeminata molliitia, luxuriaque
 virtutem pristinam perdidit.* Ac
 sane, ut alibi docet Herodorus,
 H 3 * τῇ

* Herodorus Lib. I. c. 155.

Γαίης γὰρ σύμπλασσε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις 570
 Παρθένω αἰδοίῃ ἵκελον, Κρονίδω δια βυλάς.
 Ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 Ἀργυφὴν ἑσθῆτι· κατὰ κρηθὲν δὲ καλύπτειν
 Δαίδαλῃν χεῖρσσι κατέσχεθε, θαῦμα ἰδέσθαι·
 Ἀμφὶ δὲ οἱ σεφάνης νεοθηλέος ἄνθεσι ποίης 575
 Ἱμερτὸς παρέθηκε καρήατι Παλλὰς Ἀθήνη·
 Ἀμφὶ δὲ οἱ σεφάνην χρυσέην κεφαλῇφιν ἔθηκε,
 Τὴν αὐτὸς ποίησε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
 Ἀσκήσας παλάμησι, χαριζόμενος Διὶ πατρί.

E terra enim conformavit perquam celebris Vulcanus
 Virginis pudicae simulacrum, Saturnii consilio.
 Cinxit vero et adornavit Dea caesiis oculis Minerva
 Candida veste: capiti vero calyptram
 Ingeniose factam manibus imposuit, mirum visu:
 Circum vero ei ferta recens florentis e floribus herbae
 Amoena imposuit capiti Pallas Minerva:
 Circumque ei coronam auream caput posuit,
 Quam ipse fecerat inclytus Vulcanus,
 Elaborans manibus, gratificans Ioui patri.

571. αἰδοίῃ Ald. 573. Ἀργυφὴ Trinc. κατακρηθὲν Iunt. 1. 2.
 καταδύκων B. 109. 575. νεοθηλέος Trinc. νεοθηλέας Ald. Iunt. 1. 2. Steph.
 Com. Heinf. 576. Ἱμερτὸς Ald. 577. δὲ abest ab Ald. Iunt. 1. 2.

* τῇ Λυδῶν δῆμα αἱ θυγατέ-
 ρες ἐπορνέοντο πᾶσαι, συλλέ-
 γασαι σφίσι Φερνάς, *Lydorum*
populi filiae omnes prostabant,
sibi ducem colligentes. Coniici-
 mus Epimetheo et popularibus
 similia contigisse, ex v. 590.
 et sequentibus, ex quibus non
 difficile est intellectu nomine
 Pandoraē meretrices describi.
 Ceterae circumstantiae sunt or-
 namenta Poetica veteris histo-
 riae. *Clericus.*

Τεῦξεν κακὸν ἀνθρώποισι]
 Non solae meretrices, ut vult

Clericus, nomine Pandoraē si-
 gnificantur, quanquam vox θη-
 λύτεραι, quae infra occurrit v.
 589. exponitur, αἱ πρὸς τὰ
 ἀφροδίσια καταφρωτέραι,
 Schol. Hom. ad Il. 9, 520. Pa-
 tet autem ex versibus 602. et
 sqq. toti foemineo sexui, etiam
 vxoribus, iniquo, uti spero,
 Poetae nostri iudicio, descri-
 ptionem hanc competere. *Rob.*

570. Γαίης γὰρ σύμπλασ-
 σε] h. e. ἐκ γαίης. Sic in ἐρ-
 γοις. *Guicrus.*

* Lib. 1. c. 93.

594. Ενν-

Ἐξ δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τετεύχατο, θαῦμα ἰδέσθαι, 580
 Κνώδαλ' ὅσ' ἤπειρος πολλὰ τρέφει ἠδὲ θάλασσα,
 Τῶν ὅγε πόλλ' ἐνέθης, (χάρεις δ' ἀπελάμπετο πολλή,
 Θαυμασίῃ) ζῳῶσιν ἰοκότες φωνήεσσιν.
 Αὐτὰρ ἐπειδὴ τεῦξε καλὸν κακόν, ἀντ' ἀγαθοῖο,
 Ἐξάγαγ' ἔνθα περ ἄλλοι ἔσαν θεοὶ ἠδ' ἀνθρώποι, 585
 Κόσμῳ ἀγαλλομένην γλαυκώπιδος ὀβριμοπάτρης.
 Θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεὸς θνητὸς τ' ἀνθρώπους,
 Ὡς εἶδον δόλον αἰπὺν, ἀμήχανον ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ τῆς γὰρ γένος ἐστὶ γυναικῶν θηλυτεράων.
 Ἐκ γὰρ ὀλῳόν ἐστι γένος, καὶ Φῦλα γυναικῶν 590
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάασιν,
 Οὐλομένης πενίης ἔ' σύμφορα, ἀλλὰ κόροιο.
 Ὡς δ' ὅποτ' ἐν σμήνεσσι κατρεφέεσσι μέλισσαι
 Κηφῆνας βόσκοι, κακῶν ξυνήονας ἔργων,

In hac artificiosa multa caelata erant, mira visu,
 Belluae quas Continens plurimas alit, atque Mare,
 Ex illis multas in ea posuit, (gratia vero resplendebat magna,
 Mirabilis) animantibus similes viuis.
 Ceterum postquam effecit pulcrum malum, pro bono,
 Eduxit ubi alii erant Dii atque homines,
 Ornatu gestientem caesiae Palladis forti patre prognatae. [nes
 Admiratio autem cepit immortalesque Deos mortalesque homi-
 Vbi viderunt dolum exitiosum, inexplicabilem hominibus.
 Ex illa enim genus est mulierum tenerarum.
 Illius enim perniciosum est genus et gens mulierum
 Nocumentum ingens mortales inter homines habitant,
 Perniciosae paupertatis non comites, sed luxus.
 Ac veluti cum in alueariis testis apes
 Fucos pascunt, malorum participes operum,

581. Κνώδαλα ἔσθ' Ald. Iunt. 1. 2. ἔσθ' etiam habet Trinc. Mox
 πολλά omittit Ald. 583. θαυμάσια, Trinc. 590. ἐν Ald. 592.
 ἀσύμφορα B. 109. Ald. ἀσύμφορα Iunt. 1. Mox ἀλλ' ἀνθρώποις Iunt. 1. et 2.
 593. σύμβλοις B. 109. 594. βύσσησι κακὸς Trinc.

594. ξυνήονας ἔργων] Hoc est, κακῶν ἔργων κοινωνῶν, κα-
 κα ἔργα κοινωνῶντων. Guiccius.

Αἰ μὲν τε πρόπαν ἡμαθ ἐς ἥλιον καταδύοντα 595
 Ἡμάτια σπεύδουσι, τιθεῖσιν τε κηρία λευκά,
 Οἱ δ' ἔντροσθε μένοντες ἐπηρεφέας κατὰ σίμβλους,
 Ἀλλότριον κάματον σφετέρην ἐς γαστέρ' ἀμῶνται.
 Ὡς δ' αὐτως ἀνδρῶσσι κακὸν θνητοῖσι γυναῖκας
 Ζεὺς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνήοντας ἔργων 600
 Ἀργαλέων. ἕτερον δὲ πόρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο·
 Ὃς κε γάμον φεύγων καὶ μέγμεγα ἔργα γυναικῶν,
 Μὴ γῆμαι ἐθέλη, ὅλοον δ' ἐπὶ γῆρας ἵκηται,
 Χήτει γηροκόμοιο, ὃδ' ἐ βίότη ἐπιδευῆς
 Ζῶει, ἀποφθιμένῃ δὲ διὰ κτῆσιν δατέοντα 605

Illae quidem per totum diem ad solem occidentem
 Diurnae laborant, et faciunt fauos albos,
 At illi intus permanentes coopertis in alueariis,
 Alienum laborem suum in ventrem metunt:
 Similiter viris rem malam mortalibus mulieres
 Iupiter altitonans dedit, participes operum
 Molestorum. aliud vero praeiunxit malum pro bono:
 Qui nuptias refugiens, et anxietate plenas res mulierum,
 Non uxorem ducere velit, grauem vero attigerit fenecliam,
 Caret quae senectutem foueat; si non sine opibus
 Viuat, mortui vero possessionem inter se diuidunt

595. οἱ μὲν Ald. Mox κατὰ δύοντα Trinc. 597. ἐπηρεφέας Ald.
 Iunt. 1. Trinc. ἐπηρεφέας Iunt. 2. 599. ἀσάτως Trinc. 601.
 δ' ἕτερον Trinc.

595. Αἰ μὲν τε] Scribendum
 videtur αἰ μὲν γε. Guicetus.

596. Κηρία λευκά] Hoc est,
 λαμπρὰ τὰ γλήνη. Hesych.
 Guicetus.

601. Ἐτερον δὲ πόρεν κα-
 κὸν ἀντ' ἀγαθοῖο] Hoc est,
 pro bono quod ex mulierum
 carentia sortitus est, subintel-
 lige τῷ ὅσπερ γάμον etc. ei
 qui nuptias etc. ordo: ἕτερον
 δὲ κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο ἐπο-
 ρεῖν τῷ ὅς μὴ γαμῶν εἰς γῆ-

ρας ἔλθῃ χήτει γηροκόμῃ.
 Guicetus.

604. Οὐ βίότη ἐπιδευῆς]
 Penuria, per penuriam. Guie-
 tus.

605. Διὰ κτῆσιν δατέον-
 τα] Magnam esse dolori acces-
 sionem declarat Homerus, si,
 amisso filio, ad peregrinos tran-
 situra sit hereditas. Τίον δ' ἐ-
 τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι
 λιπέσθαι. Ἐνθ' ὅγε τὰς ἐνά-
 ριζε, Φίλον δ' ἐξαινυτο θυ-
 μόν

Χηρωσαί. ὧ δ' αὖτε γάμῳ μετὰ μοῖρα γένηται,
 Κεδνὴν δ' ἔσχεν ἄκοιτιν, ἀραρυῖαν προπιδέσσι,
 Τῷ δὲ ἀπ' αἰῶνος κακὸν ἐσθλῷ ἀντιφείζει
 Ἕμμεναι. ὥς δὲ καὶ τέτμη' ἀταρτηροῖο γενέθλης,
 Ζῶει ἐνὶ στήθεσιν ἔχων ἀλίαςον ἀνίην
 Θυμῷ καὶ κραδίῃ, καὶ ἀνήκεσον κακὸν ἐστίν,
 Ὡς ἔκ' ἐστὶ Διὸς κλέψαι νόον ἔδδ' παρελθεῖν.
 Οὐδὲ γὰρ Ἰαπετιονίδης ἀνάκητα Προμηθεύς

610

Remoti cognati. cui vero nuptiarum conditio contigerit,
 Pudicam vero habuerit coniugem, sapientem,
 Huic perpetuo malum cum bono certat.
 Ut adfit. qui vero adeptus fuerit nocentis generis foeminam,
 Vivit in pectore gestans perpetuum moerorem
 Animo et corde, et immedicabile malum est.
 Adeo non licet Iouis fallere consilium, neque effugere.
 Neque enim Iapetionides nulli iniurius Prometheus

606. ὦν sine iota habet edit. Robinsf. 607. ἔσχε. Ald. Iunt. 1.
 Trinc. 608. δ' Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 609. ὅν B. 109. Ald.
 Iunt. 1. δὲ καὶ τέμνη B. 109. 611. ἀνέκεσον Iunt. 1. 2. Trinc.
 612. Ὡς Ald.

μὸν Ἀμφοτέροιν. πατέρι δὲ
 γόνον, καὶ κήδεα λυγρὰ Λεῖπ',
 ἐπεὶ ἔ' ζῶντε μάχης ἐκνοση-
 σαντε Δέξατο' χηρωσαί δὲ
 διὰ κτήσιν δατέοντο, ll. E,
 154. etc. Vide etiam Genes.
 cap. 15. vbi frustra sibi diuina
 munera Abramus collata exi-
 stimavit, cum, deficiente filio,
 familiarem servum haeredem
 sibi fore crediderit. Rob.

606. Μετὰ μοῖρα γένηται]
 Τμήσις μεταγένηται, h. e. με-
 τῇ. Guicetus.

608. Κακὸν ἐσθλῷ ἀντι-
 φείζει] Hoc est, malum pro
 bono obstat. Guicetus.

Κακὸν — ἔμμεναι] Dicit
 Scholiastes, Τὸ ἔμμεναι παρελ-

κει. Itaque plerumque verti-
 tur, *Malum perpetuo cum bono
 certat*. Ego autem τὸ ἔμμεναι
 παρελκεῖν non existimo, sed
 vertendum esse, *Malum perpe-
 tuo certat cum bono, ut sit*. Qui
 aliter exponant iniquum ferunt
 iudicium de coniugali vita, exi-
 stimantes in felicissimis nuptiis
 malum bono aequale esse;
 cum Poeta nihil ultra videatur
 innuisse, quam quod in sortem
 felicissimam mala quaedam se-
 semper intrudant. Rob.

609. Ἀταρτηροῖο γενέθλης]
 Subintellige γυναῖκα. v. seq.
 ἀλίαςον, hoc est, ἄφικτον
 ἀχωρίζον. Guicetus.

H 5

616. Πατήρ

Τοιο γ' ὑπεξήλυξε βαρὺν χόλον, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
Καὶ πολυῖδ' ἐν ἰόντα μέγας κατὰ δεσμός ἐρύκει. 615

Βριάρεω δ' ὡς πρῶτα πατὴρ ᾠδύσσατο θυμῷ,
Κόττω τ' ἠδὲ Γύγῃ, ᾗτε κρατερῶ ἐνὶ δεσμῷ,
Ἦραρ ἐν ὑπέροπλον ἀγώμενος, ἠδὲ καὶ εἶδος,
Καὶ μέγεθος· κατένασσε δ' ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
Ἐνθ' οἷγ' ἄλγ' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες, 620
Εἶατ' ἐπ' ἐσχαστῇ, μεγάλης ἐν πείρασι Γαίης.

Illius evitavit gravem iram, sed necessario,
Quamvis multiscius sit, magnum vinculum coerces.
Briareo vero ubi primum pater iratus erat animo,
Quoque atque Gygae, ligavit forti vinculo,
Fortitudinem immanem admirans, atque etiam formam,
Et magnitudinem: collocavit autem sub terram latam,
Vbi illi dolores habentes sub terra agentes,
Sedent in extrema plaga, magnae in finibus Terrae,

614. ἀνάγκη Ald. Iunt. 1.

615. καταδεσμός Ald.

616. ἔς τε

πρῶτα Ald. ὠδύσσατο Ald. Iunt. 1.

616. Πατὴρ ᾠδύσσατο θυμῷ] Οὐρανός. *Guicetus.*

Πατὴρ ᾠδύσσατο θυμῷ]
Hoc est, Saturnus, ut sequentia ostendunt. *Clericus.*

Βριάρεω δ' ὡς πρῶτα] Vnicum hoc, quod novi, occurrit exemplum vocis Βριάρεως in quatuor Syllabas dissolutae, producta prima. Poetae omnes tam Graeci, quam Latini trisyllabam exhibent, penultima et antepenultima correptis, ut supra v. 149. Κόττος τε, Βριάρεως τε, et infra v. 733. et 816. Hoc tamen exemplum a communi usu recedens Doctiss. Bentleium videtur effugisse, qui cum hanc vocem in quatuor Syllabas resolutam apud Miltonum invenit, idcirco illud carmen in

editione sua quasi Illustrissimo Poeta indignum expunxit, Nescio tamen annon quibusdam potius videatur versus mutilus esse et ἀνέφελος, quam prima in Βριάρεω syllaba produci. Potuit sane librariorum incuria excidere articulus τῷ, qui versum perfecisset; eundemque meminisse articulum alibi a poeta huic nomini adnexum; infra nempe v. 733. Ἐνθα Γύγης, Κόττος τε, καὶ ὁ Βριάρεως μεγαθύμος. *Rob.*

619. Ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης] In carcere, nimirum, subterraneo, aut quem subterraneum fingit Poeta. Hinc *Hesiodus* incipit narrare bellum, quod patri intulit Iupiter. *Clericus.*

629. Τίτῃ-

Δηθά μάλ' ἀχρύμανοι, κραδίη μέγα πένθος ἔχοντες,
 Ἀλλὰ σφείας Κρονίδης τε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
 Οὗς τέκεν ἠΰκομος Ῥεή Κρόνῳ ἐν Φιλότῃτι,
 Γαίης Φραδμοσύνησιν αἰνέγαγον ἐς Φάος αὐτίς. 629
 Αὐτὴ γάρ σφιν ἅπαντα διηνεκέως κατέλεξε,
 Σὺν κείνοις νίκην τε καὶ ἀγλαὸν εὖχος ἀρέσθαι.
 Δηρὸν γὰρ μάραντο, πόνον θυμαλγὲ ἔχοντες,
 Τιτῆνές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνῳ ἐξεγένοντο,
 Ἄντίον ἀλλήλοισι διὰ κρατερὰς ὕμνιναις 630
 Οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλῆς Ὀθρύος Τιτῆνές ἀγαυοί,
 Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοὶ δωτῆρες εἰών,

Usque valde moerentes, corde magnum luctum habentes.
 Sed ipsos Saturnius atque immortales Dii alii
 Quos peperit pulcricomā Rhea Saturni in amore,
 Terrae consiliis reduxerunt in lucem iterum.
 Ipsa enim eis cuncta prolixè recensuit,
 Cum illis victoriamque et splendidam gloriam accepturos.
 Diu enim pugnarunt, laborem animum cruciantem habentes,
 Titanesque Dii, et quotquot e Saturno nati sunt,
 Contra sese mutuo per validas pugnas:
 Hi quidem ab alta Othry, Titanes gloriosi,
 Illi vero ab Olympo, Dii datores bonorum,

623. pro καὶ, ἢ. Ald.
 Trinc. Steph. Com. Heinf.

627. καίνισι B. 109. R. S. Ald. Iunt. 1. 2.
 631. Ὀθρύος Iunt. 1. 2. 632. οἱ δ' Ald.

629. Τιτῆνές τε θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνῳ ἐξεγένοντο] Dii quidem prioris aetatis, *Titanes* dicti, quasi *luto geniti*, ut antea diximus; Dii vero posterioris a Saturno orti, simpliciter *Dii*. Clericus.

631. Οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλῆς Ὀθρύος Τιτῆνές ἀγαυοί] Saturnus cum suis videtur Othryn montem quasi arcem occupasse, et obsessus fuisse in eo loco;

qui forte duxit hinc nomen, nam ὄρυς *basar* est *cinxis*. Mons est qui Phthiotidem a meridie claudit. Clericus.

632. Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοὶ] Olympus est ad septem triones ejusdem Thesaliae tractus, in quo Iupiter sedes fixit. Antiquus auctor * *Emhemerus*, ut verbis utar *Lactantii* e Lib. I. c. 11. Inst. Divinarum, qui fuit ex ciuitate Messa-

na,
 * Viuebat tempore Cassandri, Antipatri F. regis Macedoniae, ante Chr. Nat. CCCX.

Οὓς τέκεν ἠΰκομος Ῥεῖη Κρόνῳ σὺνηθεῖσα.
 Οἳ ῥα τότε ἀλλήλοισι μάχην θυμαλγέ' ἔχοντες,
 Συνεχέως ἐμάχοντο δέκα πλείους ἐνιαυτός.
 Οὐδέ τις ἦν ἐριδος χαλεπῆς λύσις, ἔδ' ἐτελευτῇ

635

Quos peperit pulcricoma Rhea Saturno concumbens.
 Illi sane tum inter se pugnam animum excruciantem habentes,
 Continenter pugnant, decem totos annos.
 Neque ullus erat contentionis grauis exitus, neque finis

636. ἢ omittit Ald. Mox τελευτῇ Ald. Trinc.

na, res gestas Iouis et ceterorum, qui Dii putabantur, collegat; historiamque contexuerat ex titulis et inscriptionibus sacris, quae in antiquissimis Templis habebantur, maximeque in fano Iouis Triphyliei, ubi auream columnam positam esse ab ipso Ioue titulus indicabat. In qua columna, gesta sua perscripserat, ut monumentum esset posteris rerum suarum. Hanc historiam interpretatus erat Ennius, et sequutos; cuius haec sunt verba, prout ea recitat Lactantius, loco memorato: *Ea tempestate, Iupiter in monte Olympo maximam partem vitae colebat; ex eo ad eum in ius veniebant si quae res in controuersia erant. Item, si quis quid noui inuenerat, quod ad vitam humanam utile esset, eo veniebat, atque Ioui ostendebat. Ex eo igitur monte Iupiter, cum suis, egressus, bellum intulit Saturno; neque enim putandum eos, ex montibus aliquot milibus passuum remotis, missilia in se invicem coniecisse. Clericus.*

634. Οἳ ῥα τότε ἀλλήλοισι μάχην θυμαλγέ' ἔχοντες] Hinc manifesto liquet, ut ex innumeris aliis, Deos fuisse antiquissimos incolas Graeciae. Sacra Historia ita habebat, ut docet Lactantius Lib. I. c. 14. *Iouem adultum, cum audiuisset patrem atque matrem (a Titanibus) custodiis circumseptos atque in vincula coniectos, venisse cum magna Cretensium multisudine, Tisanumque ac filios eius pugnando vicisse; parentes vinculis exemisse, patri regnum reddidisse, atque in Cretam remeasse. Post haec deinde Saturno datam sortem, ut caueret ne eum filius e regno expelleret; illum eleuandae sortis, atque effugiendi periculi gratia, insidiarum Ioui, ut eum necaret. Iouem cognitis insidiis, regnum sibi denuo vindicasse, ac fugasse Saturnum; ex Thessalia, nimirum. Scio Eubemerum, quasi hominem vanum traduci, sed non est hic locus eius defendendi. Interea omnia suadent Thessalam fuisse sedem belli inter Deos, et praemium victoris. Clericus.*

639. Παρ-

Οὐδ' αὐτέροις, ἴσον δὲ τέλος τέτατο πτολέμοιο.
 Ἄλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέσχεθεν ἄρμενα πάντα,
 Νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τάπερ θεοὶ αὐτοὶ ἔδασι,

Alterutris: aequaliter autem finis extendebatur belli.
 Sed quando iam illis praebuit congruentia omnia,
 Nectarque ambrosiamque, quibus Dii ipsi vescuntur,

638. Παρέσχεθεν] Subintellige Κρονίδης e superioribus. *Guicetus.*

639. Νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τάπερ θεοὶ αὐτοὶ ἔδασιν] Si hic vigeremus verbum ἔδασιν, sequeretur vtrumque esse cibum, neutrum potum; attamen plerique ambrosiam cibum fuisse contendunt, nectar potum. At est locus *Homeri* plane huic contrarius, ex quo colligere eadem ratione possis vtrumque fuisse potum. Exstat *Odyss. T.*, v. 359. ubi *Polyphemus* de vino, quod ei bibendum dederat *Vlysses*:

Ἄλλα τὸδ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρός ἐσιν ἀπορρώξ.
 Verum hoc ambrosias et nectaris est riuus. Ad quem locum *Eustathius*: σημειῶσαι, inquit, ὅτι ἐν τῷ ἀπορρώξ ἐμφαίνει ὁ ποιητὴς ὡς ἐκ ἀπώδον ἐστὶ νοῆσαι καὶ τὴν ἀμβροσίαν ὑγρόν τι ὥσπερ καὶ τὸ νέκταρ. τὸ γὰρ ἀπορρώξ τοῖς ὑγροῖς προσαρμόζει, δηλοῖ γὰρ ἀπορροϊαν. ἔτω γὰρ καὶ ἐποίησαν τινες τῶν νεωτέρων, τὴν ἀμβροσίαν λαβόντες εἰς ὑγρὰν θεϊαν τροφήν. ἴσως δὲ καὶ συνεκδοχικῶς πρὸς μόνον τὸ νέκταρ κείται ἡ ἀπορρώξ,

ὡς χρῆναι ἄλλο τι ὄνομα ἐπὶ τῆς ἀμβροσίας νοεῖν: *observata* voce ἀπορρώξ ostendere *Potum* non absolum esse intelligere *ambrosiam* quoque esse liquidum quid, quatenusmodum nectar; nam ἀπορρώξ liquidis convenit, significat enim effluuium. Sic et fecerunt quidam recentiorum, qui accipiunt *ambrosiam* quasi liquidum alimentum *Dearum*. Forte etiam *synecdochice* ad solum nectar referendum ἀπορρώξ, ita ut alterum nomen subintelligendum sit, quod ad *ambrosiam* referatur. Verum multo simplicius dixerimus et *Homerum* et *Hesiodum* minus accurate loquutos, neque ex ἀκυρολογία vllum consecrarium esse deducendum. Verum tamen est nonnullis *Veteribus* Nectar fuisse solidum cibum, *ambrosiam* vero potum, quod ostendit *Eustathius*, in sequentibus verbis, ex *Anaxandride*, *Alcmane* et *Sapphone*. Sic parum sibi constant *Poetae*, in meris figmentis.

Si originem vocis νέκταρ a Graecis petamus, respondendo ita dici τῶν θεῶν πομα, οἰοῦναι τὸ συνέχον τὰς πίνοντας αὐτὸ ἐν νοότητι, παρὰ τὸ νέον καὶ

* *Id. Eryhol. Magno.*

Πάντων ἐν γῆθεσσι ἀέξετο θυμὸς ἀγῆτωρ. 640

Ὡς νέκταρ δ' ἐπάσσαντο καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινὴν,
Δὴ τότε τοῖς μετέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·

Κέκλυτέ μευ, Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἀγλαὰ τέκνα,
"Ὅφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ γῆθεσσι κελεύει.

"Ἦδη γὰρ μάλα δηρὸν ἐναντίοι ἀλλήλοισι, 645

Νίκης καὶ κράτεος περὶ μαρνάμεθ' ἡμὰτα πάντα,

Τιτῆνες τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνῳ ἐκγεγόμεσθα.

Ἵμῶς δὲ μεγάλην τε βίην καὶ χεῖρας ἀάπτῃς

Omnium in pectoribus accendebatur animus generosus.

Vbi vero nectar comederunt et ambrosiam amabilem,

Iam tum ipsos sic affatus est pater hominumque Deorumque:

Audite me, Terraeque et Coeli inclityi liberi,

Vt dicam quae me animus in pectore iubet.

Iam enim admodum diu aduerli nobis mutuo,

Pro victoria et imperio pugnavimus dies omnes,

Titanesque Dii, et quotquot e Saturno fari sumus.

Vos vero magnamque vim et manus inuictas

641. r. Ald. 646. περιμαρμέθ' Ald. 647. ἐργένοντο R. S. Titae.

καὶ τὸ ἔχω, νεοέκταρ, καὶ κα-
τὰ συγκοπὴν νέκταρ· διὸ καὶ
"Ἦθ' αὐτὸ κρινῶ, Ἰλιάδ. Δ.
Alii vero deducunt παρὰ τὸ
νε σερητικὸν καὶ κτῶ τὸ Φο-
νείω. Dicere debuissent κτερί-
ζω, vnde κτερίζω, iustis facto
et κτερές μοῖται. Quam Ery-
mologiam, si Graeca vox sit,
veram esse suadet vox ἀμβρο-
σία, quae eiusdem est signifi-
cationis; de qua et hoc obser-
vandum, non esse nomen sub-
stantivum, sed adiectivum, cum
quo subintelligenda vox τρο-
φή, cibus. Ἀμβροσίος passim,
apud Poetas, diuinitatis signifi-
cat, non secus ac νεκταρέος.

Quod si verum sit, videbitur
Hesiodus hoc velle, Iovem im-
mortalitate donasse socios suos,
praebitis nectare et ambrosia,
quibus soli Dii vii credeban-
tur; quo munere accepto, for-
tius in Titanas pugnarunt. Sed
mihi verisimilius videtur πρὸς
νίκταρ aut nektar vocem esse
Phoeniciam, quae suffritum so-
nat; qui veluti potus Deorum
habebatur, ut caro victimarum
cibus. Adi Luciani librum de
Sacrificiis. Clericus.

643. Ὡς νέκταρ δ' ἐπά-
σαντο καὶ ἀμβροσίην ἐρατει-
νὴν] Hic versus est inuitius
Giueni.

651. Δυσ-

Φαίνετε Τιτήνεσσιν ἐναντίοι ἐν δαΐ λυγρῇ,
 Μνησάμενοι Φιλότητος ἐνῆτος, ὅσσα παθόντες 650
 Ἐς Φάος ἂψ ἀφίκεσθε δυσηλεγέος ἀπὸ δεσμῶ,
 Ἡμετέρας διὰ βελάς, ἀπὸ ζόφου ἡρώεντος.
 Ὡς Φάπο. τὸν δ' ἐξαῦτις ἀμείβετο Κότῳ ἀμύμων
 Δαιμόνι, ἐκ ἀδάητα πιφάσκειαι· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
 Ἰδμεν ὅτι περὶ μὲν πραπίδες, περὶ δ' ἔστι νῆμα, 655
 Ἀλκτῆς δ' ἀθανάτοισιν ἀρῆς γένεο κρυεροῖο.
 Σῆς δ' ἐπιφραδμοσύνησιν ἀπὸ ζόφου ἡρώεντος
 Αἰφορρόν δ' ἐξαῦτις ἀμειλίχτων ἀπὸ δεσμῶν
 Ἠλύθαμεν, Κρόνυ υἱὲ ἄναξ, ἀνάελπτα παθόντες.

Ostendite Titanibus contrarii in pugna gravi,
 Memores amicitiae placidae, et quae perpessi
 Ad lucem redieritis molesto a vinculo,
 Nostra per consilia, a caligine obscura.

Sic dixit, illum vero rursus excepit Cottus egregius:
 Venierande, non ignota loqueris; sed et nos
 Scimus, quod excellas prudentia et intellectu,
 Depulsor autem immortalibus datini fueris horrendi.
 Tua vero prudentia ab caligine opaca
 Retro iterum acerbis a vinculis
 Venimus; Saturni fili rex, insperata passi.

649: φαίνετε Trinc. φαίνετον Trinc. Steph. marg. 651. et 652:
 παρ B. 109. Ald. Iunt. 1. δυσηλεγέος Ald. 657. Σῆς δ' ἐπιφραδμοσύνησιν
 Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg. ἐπιφραδμοσύνησιν etiam B. 109. R. S. Roß:
 edidit ἐπιφραδμοσύνησιν; vulgo ὑποφραδμ. 657. et 658. παρ B. 109. R. S.
 Ald. Iunt. 1. 2. 659. Ἠλύθαμεν Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Comæ
 Heinl. διὰ τοῦ Steph. marg. Heinl. ἀνάελπτα Heinl.

651. Δυσηλεγέος ἀπὸ δε-
 σμῶ] A vinculis molestae quie-
 tis, vel a quiete molesta vin-
 culorum. Guizotus.

655. Περὶ μὲν πραπίδες]
 Scribendum videtur: περὶ τοῦ
 πραπίδες, περὶ δ' ἔστι νῆμα.
 Guizotus.

656. Ἀρῆς γένεο κρυεροῖο]
 Nota κρυεροῖο pro κρυερῆς po-

situm. Guizotus.

657. Σῆς δ' ὑποφραδμοσύ-
 νησιν] Scribo ἐπιφραδμοσύνη-
 σιν. Hesych. ἐπιφραδμοσύνη
 ὑπονοῶμαι, ἢ ἐπινοῶμαι, ἐπι-
 φραδμοσύνη, σκεψοσύνη.
 Guizotus.

658. Αἰφορρόν δ' ἐξαῦτις]
 τὸ δ' delendum videtur. Guie-
 zotus.

665. Ἀμ-

Τῷ καὶ νῦν ἀτενῆι τε νόῳ καὶ ἐκίφροσι βυλῇ 660
 ῥυσόμεθα κράτος ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηϊότητι,
 Μαρινάμενοι Τιτῆσιν ἀνὰ κρατερὰς ὑσμῖνας.

“Ὡς Φάτ’. ἐπήνησαν δὲ θεοὶ δωτῆρες ἑάων,
 Μῦθον ἀκούσαντες. πολέμῳ δ’ ἐλilαίετο θυμὸς 665
 Μᾶλλον ἔτ’ ἢ τοπάρειδε· μάχην δ’ ἀμέγαρτον ἔγειραν.

Ideoque nunc intento animo, et prudenti consilio,
 Vindicabimus vestrum imperium in graui conflictu,
 Pugnantes cum Titanibus per acria praelia.

Sic dixit. collaudarunt vero Dii datores bonorum,
 Sermone audito. bellum vero cupiebat animus
 Magis etiam quam antea: pugnam vero arduam ciebant

662. Τιτῆσιν Ald. 663. ἑάων Ald. 665. τοπάρειδεν Trinc.

665. Ἀμέγαρτον ἔγειραν]
 Hoc est, μεγάλην. Guicetus.

Μάχην δ’ ἀμέγαρτον ἔγειραν] Ex hac descriptione praelii deorum et Titanum satis constat Poetam nostrum non solum, ut vult Quintilianus, in mediocri illo dicendi genere excelluisse, sed etiam ad summum Poetices fastigium assurgere potuisse. Nihil certe grandius occurrit vel in descriptione illa HomERICA τῆς θεομαχίας, quae tantopere a Longino celebratur. “Ὡς τὰς ἀμφοτέρους μάκαρες θεοὶ ὀτρύνοντες Σύμβαλον, ἐν δ’ αὐτοῖς ἐρίδα ῥήγνυντο βχεῖαν. Δεινὸν δ’ ἐβρόντησε πατήρ ἀνδρῶν τε, θεῶν τε. Ἵψ’ ὤθεν αὐτὰρ ἐνερθε Ποσειδάων ἐτίναξε Γαῖαν ἀπειρεσίην, ῥέων τ’ αἰπὴν καρήνα. Πάντες δ’ ἐσσεύοντο πόδες πολυπιδάκκ’ Ἰδης, καὶ κορυφαί, Τρώων.

τε πόλις, καὶ νῆες Ἀχαιῶν. Ἐδδεδισεν δ’ ὑπ’ ἐνερθεν ἀνάξενδρων Ἀιδωνεύς, Δείσας δ’ ἐκ θρόνου ἄλτο, καὶ ἔκχε’ οἱ ὑπερθε Γαῖαν ἀναρρήξας Ποσειδάων ἐνοσίχθων. Οὐκία δὲ θνητοῖσι, καὶ ἀθανάτοισι Φανείη Σμερδαλέ, εὐρώοντα, τὰ τε συγέσσι θεοὶ περ. Τόσσοις ἄρα κτύπος ὤρετο θεῶν ἐρίδι ξυνιόντων. Hos versus merito celebrat Longinus c. 9. Ἐπιβλέπεις, ἑταῖρε, ὡς, ἀναρρήγνυμένης μὲν ἐκ βαθρων γῆς αὐτῆς δὲ γυμναμένης Ταρταρῶς, ἀνατροπῇ δὲ ὅλε, καὶ διάσσειν τὰ κορυφαί, αἰπὴν καρήνα, πᾶντ’ αἶμα, ῥέων τ’ αἰπὴν καρήνα, πᾶντ’ αἶμα, ῥέων τ’ αἰπὴν καρήνα. Πάντες δ’ ἐσσεύοντο πόδες πολυπιδάκκ’ Ἰδης, καὶ κορυφαί, Τρώων. Si vero praesentis pugnae descriptionem conferamus, in ea etiam omnia aequae terribilia apparebunt; concussio terrae, ponti, coeli, tartari, mortu-

Πάντες, θήλειά τε καὶ ἄρσενες, ἡματι κείνω,
 Τιτῆνες τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνον ἐξεγένοντο,
 Οὓς τε Ζεὺς ἐρέβευσθιν ὑπὸ χθονὸς ἦκε φόως δέ,
 Δεινοὶ τε κρατεροὶ τε, βίην ὑπέροπλον ἔχοντες.
 Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἴσσοντο

670

Omnes, foeminaeque et mares, die illo,
 Titanesque Dii, et quotquot Saturno prognati sunt,
 Quosque Iupiter ex Erebo sub terra misit ad lucem,
 Acres robustique, vires immensas habentes.
 Horum centum quidem manus ab humeris erumpabant

668. οὔτε Ald. ἔτε Iunt. 1. ἐρέβευσθιν B. 109. et Iunt. 2. φέως
 Ald. Iunt. 2.

mortalium omnium, atque im-
 mortalium confusio.

Δεινὸν δὲ περιέλαχε πόν-
 τος ἀπείρων
 Ἐν δὲ μέγ' ἐσμαράγησεν. ἐπέ-
 σευε δ' ἑρᾶνός εὐρύς
 Σειόμενος, πεδόθεν δ' ἐτινάσ-
 σετο μακρὸς Ὀλύμπος
 Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων ἑνοσίς
 δ' ἴκανε βαρεῖα
 Τάρταρον ἡρώεντα — etc.
 Et infra 833.

— Ἀμφὶ δὲ γαῖα
 Σμερδαλέον κονάβησε, καὶ
 Οὐρανὸς εὐρύς ὑπερθεύ,
 Πόντος τ' Ὠκεανὸς τε ῥοαί,
 καὶ τάρταρον γαίης,
 Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτων μέγας
 πελεμίζετ' Ὀλύμπος
 Ὀρνυμένοιο ἀνακτος ἐπέσε-
 νάχιζε δὲ γαῖα.
 Καῦμα γ' ὑπ' ἀμφοτέρων κατ-
 εχεν ἰοειδέα πόντον,
 Βρωτῆς τε, σεροπῆς τε, πυ-
 ρος ἀπὸ τοῖο πελώρου,
 Πρηστῆρων ἀνέμων τε, κεραυ-
 νᾶ τε φλεγέθοντος. —

Τρέσσ' Ἀΐδης δ' ἐνέροισι κα-
 ταφθιμένοισιν ἀνάστων.
 Τιτῆνες δ' ὑποταρταριοὶ Κρό-
 νον ἀμφὶς ἑόντες,
 Ἀσβέσσε κελαδοιο, καὶ αἰνῆς
 δηϊοτῆτος.

Obseruare liceat, quod hanc
 trepidationem Plutonis, utro-
 te imaginem nobilissimam, et
 excellissimam, Latini etiam
 Poetae imitati sint. Virgil. Aen.
 8. Non secus ac si qua penitus
 vi terra debiscens Infernas re-
 feret sedes, et regna recludat
 Pallida, dis inuisa, superque in-
 mane barathrum Cernatur, tre-
 pidentque immisso lumine manes.
 Et Ouidius lib. 5. Metam. In-
 de tremis tellus, et rex paucis
 ipse silentium Ne pateat, lato-
 que solum reuegatur hiatus. Im-
 missusque dies trepidantes ter-
 reat umbras. Rob.

668. Ζεὺς ἐρέβευσθιν Τὰ
 ἐξ subintelligitur. Guiccius.

Πᾶσιν ὁμῶς. κεφαλαὶ δὲ ἐκάστω πεντήκοντα
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ σιβαροῖσι μέλεισσιν.
 Οἱ τότε Τιτῆνεςσι κατέσθην ἐν δαΐ λυγρῇ,
 Πέτρας ἡλιβάτης σιβαρῆς ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Τιτῆνες δ' ἐτέρωθεν ἐκαρτύναντο Φάλαγγας 675
 Προφρονέως, χειρῶν τε, βίης θ' ἅμα ἔργον ἔφαινον
 Ἀμφοτέρω· δεινὸν δὲ περίαχε πόντος ἀπείρων.
 Γῇ δὲ μέγ' ἰσμαράγησεν· ἐπέσενε δ' ἔρανος εὐρύς
 Σειόμενος, πεδόθεν δ' ἐτινάσσεται μακρὸς Ὀλυμπος
 Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων· ἑνοσίς δ' ἴκανε βαρεῖα 680
 Τάρταρον ἡερόεντα, ποδῶν αἰπεία τ' ἰωῇ
 Ἀσπέτεῖ ἰωχμοῖο, βολάων τε κρατεράων.
 Ὡς ἄρ' ἐπ' ἀλλήλοισι ἦσαν βέλεια ζονόεντα.
 Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' ἔρανον ἀστερόεντα
 Κεκλομένων. οἱ δὲ ξύνισαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ. 685

Omnibus simul. capita vero unicuique quinquaginta
 Ex humeris enata erant in robustis artubus.
 Qui tum Titanibus oppositi sunt in pugna luctuosa,
 Rupes magnas validis in manibus gestantes.
 Titanes vero ab altera parte confirmabant phalanges
 Alacriter, manuumque viriumque simul opus ostentabant
 Vtrique: horrende vero insonuit pontus immensus.
 Terra autem valde stridebat: ingemiscebat verò latum coelum
 Quassatum, et penitus concutiebatur amplus Olympus
 Impetu a Deorum. concussio vero venit gravis
 Ad Tartarum tenebricosum, et pedum acris fragor
 Immodici tumultus, ictuumque fortium.
 Ita sane in sese mutuo iaciebant tela gemebunda.
 Vox autem utrorumque peruenit ad coelum stellatum
 Adhortantium: at illi congregiebantur magno cum clamore.

674. σιβαρῆς Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. 681. ποδῶν δ' Iunt.
 1. 2. 683. ἄν Trinc. ἦσαν Ald. ἀλλήλοισιν ἦσαν B. 109.

677. Δεινὸν δὲ περίαχε]
 Scribendum videtur ὑπερίαχε,
 supra modum insonabat. Guie-
 ius.

679. Πεδόθεν] *E fundo*, hoc
 est, penitus. Guieius.

682. Ἀσπέτεῖ ἰωχμοῖο]
 Hoc est, διωγμῷ. Guieius.

687. Εἴθαρε

Οὐδ' ἄρ' ἔτι Ζεὺς ἴσχευ' εἰς μένος, ἀλλὰ νῦ τ' ἔγχε
 Εἰθαρ μὲν μένος πλήντο φρένες, ἐκ δέ τε πᾶσαν
 Φαῖνε βίην· ἄμυδι δ' ἄρ' ἀπ' ἔραν' ἢ δ' ἀπ' Ὀλύμπῃ.
 Ἀσράπτων ἔσειχε συνωχάδον· οἱ δὲ κεραινοὶ
 Ἰκταρ ἅμα βροντῇ τε καὶ ἀεεροπῇ ποτέοντο 690
 Χειρὸς ἀπὸ σιβαρῆς, ἱερὴν φλόγα θ' εἰλυφώοντες
 Ταρφέες· ἀμφὶ δὲ γαῖα φρεσίσβιος ἐσμαράγιζεν

Neque sane amplius Iupiter prohibebat suum robur, sed ipsius
 Statim robore implebatur animus, et omnem
 Exseruit vim: simul etiam a cælo atque ab Olympo
 Fulgurans incedebat confertim: fulmina autem
 Celerrime vna cum tonitru et fulgure volabant
 Manu a robusta, sacram flammam circumuoluentia
 Crebra: circum vero terra alma reboabat

686. ἀλλάνυ Trinc. 687. μένος Iunt. 2. 688. ἀπολύμπῃ Iunt. 1.
 Trinc. ἀπ' abest a Iunt. 2. 690. εὐ ποτέοντο Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.

687. Εἰθαρ μὲν μένος] Εὐ-
 θύς, εὐθέως, εἰθύς, ἰθύς et
 εὐθύς cognata, quibus adde
 τὸ εἰθαρ. Ib. ἐκ δέ τε πᾶσαν
 Φαῖνε βίην] Ἐξέφαινε. Guiet-
 us.

Ἐκ δέ τε πᾶσαν] Po-
 tentiam Iouis imminuit Poeta
 cum dicat, omnibus ei viribus
 opus esse ad vincendos hostes.
 Messiam in Angelos rebelles
 fulminantem grandius descri-
 bit Miltonus lib. 6.

*Yet half his strength he put not
 forth, but check'd
 His thunder in mid volley, for
 he means*

*Not to destroy, but root them
 out of heaven.* Rob.

688. Ἀμυδι δ' ἄρ' ἀπ' ἔρα-
 νῆ, ἢ δ' ἀπ' Ὀλύμπῃ· Ἀσρά-
 πτων ἔσειχε] Hic vere *Hesio-*
dus, quod aiunt, coelum terræ

miscet; primum enim cum ac-
 cepisset ab antiquissima fama
 Iouem ex Olympo pugnasse,
 quemadmodum Saturnum ex
 Othry, coelum credidit perin-
 de esse ac Olympum, quem
 Poetarum errorem antea iam
 notauimus. Deinde cum Io-
 vem hominem Cretensem mi-
 scuisset cum summo Numine,
 cuius telum fulmen esse cre-
 ditur; hic nobis Iouem suum
 fulmina, pro telis, mittentem,
 atque e coelo pignantem in-
 ducit. Cetera descriptio pu-
 gnae tota ornamentis Poeticis
 constat. Clericus.

689. Ἐσειχε συνωχάδον]
 Continue. a συνέχω, συνο-
 χω, συνοχάω, συνοχαδόν et
 συνωχάδον. Guietus.

690. Ἰκταρ] ἐγγύς, de præs.
 Guietus.

Καιομένη· λάκκ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἄσπετος ὕλη.
 Ἐξεί δὲ χθονὶ πᾶσα, καὶ Ὠκεανοῖο ῥέεθρα,
 Πόντος τ' ἀτρυγέτος· τῆς δ' ἀμφότῃ θερμὸς αὐτῇ 695
 Τιτῆνας χθονίης· Φλόξ δ' ἥρα διὰν ἵκευεν
 Ἄσπετος. ὅσσε δ' ἀμείβεαι καὶ ἰφθίμων πτερύοντων
 Λύγῃ μαρμαίρεσσα κεραυνῶ τε σεροπῆς τε.
 Καῦμα δὲ θεσπέσιον κάτεχεν χάος· εἴσατο δ' ἅντα.

Ardens : crepitabat autem vndique igne valde magna sylva.
 Feruebatque terra tota, et Oceani fluentia,
 Pontusque immensus : circumdedit autem calidus vapor.
 Titanes terrestres : flamma vero ad aëtem diuinum peruenit.
 Magna : oculos vero visu priuabat quantumuis fortium.
 Splendor radians fulminisque fulgurisque. [tunc aut si quis coram
 Incendium autem magnum corripuit Erebum : simileque videba-

695. ἀμφότῃ Ald. Iunt. 1. ἀμφότε. Iunt. 2.

693. Μεγάλ' ἄσπετος] Με-
 γάλως. Guicetus.

695. Θερμὸς αὐτῇ] Sic su-
 pra ἀγῆς κρυεροῖο. Guicetus.

696. Τιτῆνας χθονίης] Id
 est, terrae filios. Guicetus.

699. Χάος] Hoc est, coelum
 vide Scal. in Varr. Ib. εἴσατο
 δ' ἅντα] Subintellige τις. Guicetus.

Θεσπέσιον κάτεχεν Χάος]
 Χάος hic signat sine dubio in-
 gentem aëris extensionem,
 quae vacua capitibus nostris
 imminet; nam Hesiodus de-
 scribit praelium, quod supra
 terram, non infra, commissum
 est. Nec obstat quod antea di-
 xit, *flammat ad aërem perue-
 nisse*, cum quia sunt hic fre-
 quentes repetitiones, tum quia
 haec aliquatenus differunt;
 nam καῦμα θεσπέσιον *ingens
 ardor*, aut *incendium* est effe-

ctus flammæ. Sic Χάος usur-
 pavit Aristophanes in Nubibus,
 p. 151. Ed. Geneuenfis maio-
 ris, vbi ita loquentem Socra-
 tem inducit, inanem aërem
 ostendentem :

Ἄλλο τί ἐστ' ἐ νομίζεις εἶναι
 Θεὸν ἐδένα, πλὴν ἄπερ
 ἡμεῖς;

Τὸ Χάος ταῦτι καὶ τὰς νεφέ-
 λας καὶ τὴν γλῶτταν,
 τρία ταυτί.

Aliud quidquam non existima-
 bis Deum esse, praeter ea, quae
 nos existimamus; hoc Chaos et
 Nubes et Linguam, tria haec.
 Vbi Scholiastes: Χάος λέγει
 τὸν αἶρα, παρὰ τὸ κεχυσθαι,
 immo vero παρὰ τὸ χαίνειν,
 biare. Vide dicta ad v. 116.
 Vide etiam Aristophanem p.
 164. et alibi. Clericus.

Καῦμα δὲ θεσπέσιον κάτ-
 εχεν χάος] Non assentior
 Cle-

Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἢ δ' ἄσιν ὅσσαν ἀκῆσαι, 700
 Αὐτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ ἔρανός εὐρύς ὑπερθεῖν
 Πύλατο· τοῖος γάρ καὶ μέγιστος δ᾽ ἔπος ὁρώρει,
 Τῆς μὲν ἐρειπομένης, τῇ δ' ὑψόθεν ἐξεριπόντος.
 Τόσσος δ᾽ ἔπος ἔγεντο θεῶν ἐριδι ξυνιόντων.
 Σὺν δ' ἄνεμοι ἔνοσιν τε, κόνιν θ' ἅμα ἐσφαράγιζον, 705
 Βροντῆν τε, Στεροπὴν τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κῆλα Διὸς μέγαλοιο. Φέρον δ' ἰαχὴν τ' ἐνοπὴν τε
 Ἐξ μέσον ἀμφοτέρων· ὁτοβος δ' ἀπλητος ὁρώρει.

Oculis adspiceret, ac auribus vocem audiret,
 Eodem modo cum olim et terra et coelum latum superne
 Appropinquabat: talis enim maximus strepitus excitabatur,
 Hac quidem diruta, illo autem ex alto diruente:
 Tantus fragor erat Diis pugna confligentibus. [citabant,
 Simul quoque venti motumque pulueremque cum strepitu ex-
 Tonitruque, fulgurque, et ardens fulmen,
 Tela Iouis magni. ferebant autem fremitum clamoremque
 In medium vtrorumque: strepitus autem ingens excitabatur

700. αἶσιν Iunt. 2. 702. μέγιστος δ᾽ ἔπος Steph. marg. 704. ὑπερθεῖν
 B. 109. Ald. Iunt. 1. 2. 705. ἐσφαράγιζον Trinc. κόνιν τ' ἐσφαράγιζον Ald.
 707. ἰαχὴν Ald. Iunt. 1. ἰαχὴν Iunt. 2.

Clerico, qui supponit τὸ χάος
 hic significare ingentem ætæris
 extensionem, quæ vacua capi-
 tibus nostris imminet. Nam
 præterea quod, hoc sensu ad-
 missio, inepta esset repetitio
 versus 696. vbi dicitur, Φλόξ
 δ' ἔρεα διὰν ἵκανε — ἀσπε-
 ρτος, quis non sentit longe
 grandiore esse imaginem lo-
 ρυvis, ultra ipsius mundi limites
 fulgura torquentis, quam eius-
 dem, flammæ in ambientem
 ærem iaculantis? Miltonus
 nostras veterum Poetarum æ-
 mulator et perfectior, hunc lo-
 cum respexisse videtur lib. 6.

Eternal wrath
 Burns after them to the bot-
 tomless pit.

Confounded Chaos roar'd
 And fell tenfold confusion in
 their fall
 Through his wild Anarchy, so
 huge a rout
 Incumber'd him with ruin.
 Rob.

702. Πύλατο] Ἐπεσάξε-
 τα. Guicetus.

705. Κόνιν ἐσφαράγιζον]
 Helych. ἐσφαράγιζον ἐδόναν
 μετὰ ψόφου, ἐκίναν. vulgo
 ἦχαν τὸ ἐκίναν. Ib. κόνιν]
 Κορίνη. Guicetus.

Σμερδαλῆς ἔριδος· κάρτος δ' ἀνεφαίνετο ἔργων.
 Ἐκλίνθη δὲ μάχῃ· πρὶν δ' ἀλλήλοισι ἐπέχοντες, 710
 Ἐμμενέως ἐμάχοντο διὰ κρατεράς ὕσμινας.
 Οἱ δ' αἶρ' ἐνὶ πρῶτοισι μάχην δριμύτιαν ἔγειραν,
 Κόττος τε, Βριάρεώς τε, Γύγης τ' ἄατος πολέμοιο.
 Οἳ ῥα τρηκοσίας πέτρας σιβαρῶν ἀπὸ χειρῶν
 Πέμπον ἐπασσύτερας· κατὰ δ' ἐσκίασαν βελέεσσι 715
 Τιτῆνας. καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
 Πέμψαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν ἀργαλείοισιν ἔδησαν,
 Νικήσαντες χερσὶν, ὑπερθύμας περ ἰόντας,
 Τόσσον ἔνερθ' ὑπὸ γῆς, ὅσον ἄρανος ἔς' ἀπὸ γαίης.

Stupendae pugnae: robur autem exferebatur opertum.
 Inclinata vero est pugna. prius autem sibi mutuo imminentes,
 Fortiter pugnabant in forti praelio.
 Illi vero inter primos pugnam acrem ciebant,
 Cottusque, Briareusque, Gygesque infatiables belli.
 Hi sane trecentas petras robustis e manibus
 Mittebant frequentes: obumbrarunt autem iaculis
 Titanas: atque hos quidem sub terram longe patentem
 Miserunt, et vinculis molestis alligarunt,
 Cum vicissent manibus, superbi licet essent,
 Tantum infra sub terram, quantum coelum distat a terra.

711. ἐμμένως Iunt. 2.

716. Καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης Πέμψαν] Hoc est, in carcerem caliginosum, ut frequentia docent, quamvis ὑπερβολῇ nimia veritate corrumperet Poeta. Clericus.

719. Τόσσον ἔνερθ'] Similis apud Homerum occurrit Tartari descriptio Il. 3.

Ἡ μὲν ἐλῶν ῥίψω ἐς Τάρταρον ἡρώεντα
 Τῆς μάλ', ἣχι βαθεῖον ὑπὸ χθονος ἐστὶ βέρεθρον

Ἐνθα σιδήρεαί τε πύλαι, καὶ χαλκεὸς ἔδος,
 Τόσσον ἔνερθ' αἰδέω, ὅσον ἄρανος ἔς' ἀπὸ γαίης.

Et hinc etiam Virgil. Aen. 6.

— Tum Tartarus ipse
 Bis patet in praeceps tantum,
 tendisque sub umbras,
 Quantus ad aethereum coeli
 prospectus Olympus.

Hic genus antiquum terrae, Titania pubes,
 Fulmine deieci, fundo volumitur in imo. Rob.

726. Τερ-

Ἴσον γὰρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς Τάρταρον ἡερόντα. 720
 Ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἡμέατα χάλκεος ἄκμων
 Οὐρανὸθεν κατιῶν, δεκάτῃ ἐς γαῖαν ἵκοιτο.
 Ἐννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἡμέατα χάλκεος ἄκμων
 Ἐκ γαίης κατιῶν, δεκάτῃ ἐς Τάρταρον ἵκοι
 Τὸν περὶ χάλκεον ἔρκος ἐλήλαται· ἀμφὶ δέ μιν νύξ 725
 Τρῖστοιχὲι κέχυται περὶ δειρήν· αὐτὰρ ὕπερθεν
 Γῆς ῥίζαι πεφύκασιν καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
 Ἐνθα θεοὶ Τιτῆνες ὑπὸ ζόφῳ ἡερόντι
 Κεκρύφαται, βελῆσι Διὸς νεφεληγερέταο,
 Χώρῳ ἐν εὐρώεντι, πελώρης ἔσχατα γαίης. 730
 Τοῖς ἄν ἐξίτον ἐστὶ· πύλας δ' ἐπέθηκε Ποσειδῶν

Par enim spatium a terra in Tartarum caliginosum.
 Nouem enim noctes ac dies aerea incus,
 Coelitus delapsa, decimo die ad terram perueniret:
 Nouem rursus noctes et dies aerea incus,
 Ex terra descendens, decimo die ad Tartarum perueniret.
 Quem circa aereum septum ductum est: circum vero ipsum nox
 Triplici ordine fusa est circa collum: sed superne
 Terrae radices sunt et infructuosi maris.
 Illic Dii Titanes sub caligine obscura
 Absconditi sunt, consiliis Iouis nubicogi,
 Loco in squalido, vbi vastae vltima terrae.
 His non exitus patet: portas vero imposuit Neptunus

720. γαίης Trinc. 724. δεκάτῃ δ' ἐς B. 109. Ald. Iunt. 1. 2. ἵκοιτο
 Ald. Iunt. 1. 2. 727. πεφύκασιν Trinc. Steph. Heinf. 730. εὐρώεντι
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 731. πόδας Trinc. Ποσειδῶν Trinc.

726. Τρῖστοιχὲι κέχυται περὶ δειρήν] An τὸ ζῶμα intelligit gulam. a δειρήν δειροτομήν. *Guicetus.*

727. Αὐτὰρ ὕπερθεν Γῆς ῥίζαι πεφύκασιν] Tartara, nimirum, non intra terram esse putabant, sed inferiora, in tenebricosis spatiis, quae terrae subiecta esse existimabant;

cum nescirent terram esse rotundam, et vicibus soli sua hemisphaeria ostendere. *Clericus.*

730. Χώρῳ ἐν εὐρώεντι, πελώρης ἔσχατα γαίης] Hic versus addititius videtur. *Guicetus.*
 Hic versus Guiceto videtur addititius esse, cui assentior. Mendosus enim est, nec Grammaticae congruens. *Rob.*

Χαλκείας· τείχος περίκειται δ' ἀμφοτέρωθεν.
 Ἐνθα Γύγης, Κόττος τε, καὶ ὁ Βριάρεως μεγάθυμος
 Ναίεσιν, Φύλακες πῖστοι Διὸς αἰγίοχοιο.
 Ἐνθάδε γῆς ὀνοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἡρόεντος, 735
 Πόντος τ' ἀτρυγέτοιο, καὶ ἕρην ἄσπερ έντος,
 Ἐξείης πάντων πηγῶν καὶ πείρατ' ἔασιν,
 Ἀργαλέ, εὐρώεντα, τὰ τε συγέσσι θεοὶ περ·
 Χάσμα μέγ'. ἔδ' ἐκε πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν

Aereas: murus etiam circumdatus vtrimque.
 Illic Gyges, Cottusque, et Briareus magnanimus
 Habitant, custodes fidi Iouis Aegiochi.
 Ibidem terrae tenebricosae, et Tartari caliginosi,
 Pontique infructuosi, et coeli stelligeri,
 Ex ordine omnium fontes et fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam ipsi Dii:
 Hiatus ingens. nec vero quisquam toto integro anno

732. τείχος δὲ περιέκειται B. 109. τείχος δὲ περ ὁμαται Ald. Iunt. 1.
 737. ἐξείης Ald. ἔασιν B. 109. Ald. Iunt. 1. 2.

732. Τείχος περίκειται δ' ἀμφοτέρωθεν] Malim τείχος τε περὶ καὶτ' ἀμφοτέρωθεν. Guicetus.

737. Πάντων πηγῶν] Hoc est, ἀρχαί. Guicetus.

Πηγῶν καὶ πείρατα] Videtur addidisse πείρατα, fines, ad explicandam vocem πηγῶν, fontes, qua initium terrae, maris et coeli significat. Illinc, nimirum, omnia haec incipere existimabant, qui terram planam et vna hac parte a Sole illustratam censebant. Hinc v. 746. Atlantem, qui in ultimo occidente sedes habebat, ante domum noctis fuisse ait. At in sequentibus sibi contradicit, ut solet fieri ab iis, qui de re

obscura plura dicere volunt, quam sciunt. Clericus.

739. Χάσμα μέγ'] Pulcherrimam illam ideam Satae per chaos iter facientis ab hinc videtur traxisse Miltonus lib. 2.

*A vast vacuum: all unwarres
 Fluttering his pennons vain
 plumb down be drops
 Ten thousand fathom deep, and
 so this hour
 Down had been falling, had
 not by ill chance
 The strong rebuff of some tumultuous cloud
 Instinct with fire and nitre hurried him
 As many miles aloft —* Rob.

740. Οὐδας

Οὐδας ἰκοίτ', εἰ πρῶτα πυλέων ἔντοσθε γένοιτο. 740

Ἀλλά κεν ἔνθα καὶ ἔνθα φέροι πρὸ θύελλα θυέλλη

Ἀργαλήν· δεινόν τε καὶ ἀθανάτοισι θεῶσι

Τῷτο τέρας· καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ

Ἔσηκεν, νεφέλης κεκαλυμμένα κυανέησι.

Τῶν πρόσθ' Ἰαπετοῖο παῖς ἔχει ἄρανόν εὐρύν

745

Ἐσηῶς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτησι χέρεσσιν

Ἀσεμφέως, ὅθι Νύξ τε καὶ Ἡμέρα ἄσπον ἴδσασιν

Solum attingeret, vbi primum portas intra venisset,

Sed sane huc et illuc ferret impetuosa procella

Molesta: horrendumque etiam immortalibus Diis

Hoc monstrum: et noctis obscurae domus horrenda

Stat, nubibus obteclae nigris.

Has ante Iapeti filius sustinebat coelum latum

Stans, capiteque et indefessis manibus

Firmiter, vbi Noxque et Dies prope euntes

740. ἰκοίτ' Ald. 741. φέροι Ald. Iunt. 1. 2. Steph. πρὸ θύελλα Ald. Iunt. 1. 2. Com. Krebs. 742. τε μὲν Trinc. 743. καὶ abest a Trinc. ἐρεμνῆς Trinc. 744. ἔσηκεν Iunt. 2. 745. πρὸς τ' Ald. Iunt. 1. 2. Steph. 747. ἔτι B. 109. Ald. Iunt. 1. ἄσπον B. 109. Iunt. 1. ἄσπον Steph. marg. atque ita edid. Rob. vulgo ἀμφίς. ἡμέραι Ald. ἴδσασιν B. 109.

740. Οὐδας ἰκοίτ', εἰ πρῶτα πυλέων ἔντοσθε γένοιτο] An scribendum? ἔδας ἰκοί εἰ πρῶτα πυλέων ἔντοσθε γένοιτο. Sic in ἔργοις, ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἰκῆται scribendum, pro quo vulgo scriptum ἰκῆται. Guicetus.

741. Πρὸ θύελλα θυέλλη] Scribo φέροι πρὸ θύελλα θυέλλη ἀργαλήν. φέροι πρὸ pro προφέροι vna voce. Homer. Od. γ. ἐπειτὰ μ' ἀναρπάξασα θύελλα οἰχοίτο προφέρεσσα. Guicetus.

742. Δεινόν τε καὶ ἀθανάτοισι] Scribo δεινόν δὲ καὶ ἀθ. Guicetus.

743. Τῷτο τέρας] Τὸ χάσμα τῷτο. sequentia καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ

Ἔσηκεν, νεφέλης κεκαλυμμένα κυανέησι. Τῶν πρόσθ' Ἰαπετοῖο παῖς ἔχει ἄρανόν εὐρύν Ἐσηῶς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτησι χέρεσσιν Ἀσεμφέως.

Haec supposititia sunt. Guicetus. 747. Ἀσπον ἴδσασιν] Vulgò legitur ἀμφίς; sed monente Graenio, et consentiente Mf. Bodl. restitui ἄσπον, quod sequentia verba, ἀλλήλας προσείπον, requirere videntur. Rob.

Ἀλλήλας προσέειπον, ἀμειβόμενα μέγαν ἔδ' ὄν
 Χάλκεον. ἡ μὲν ἔσω καταβήσεται, ἡ δὲ θύραζεν
 ἔρχεται, ἔδ' ἐ ποτ' ἀμφοτέρας δόμος ἐντὸς ἔργει. 750
 Ἀλλ' αἰεὶ ἐτέρη γε δόμων ἐκτοσθεν ἔῴσα,
 Γαῖαν ἐπισρέφεται· ἡ δ' αὖ δόμος ἐντὸς ἔῴσα,
 Μίμνει τῆς αὐτῆς ὥρην ὀδῶ, ἔς' ἂν ἵκηται.
 Ἡ μὲν ἐπιχθονίοισι Φάος πολυδερκὲς ἔχυσσα,
 Ἡ δ' ὕπνον μετὰ χερσὶ, κασίγνητον Θανάτοιο, 755
 Νύξ ὅλοη, νεφέλη κακαλυμμένη ἡεροιδῇ.
 Ἐνθα δὲ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,

Sese mutuo compellabant, alternis subeuntes magnum limen
 Aereum. haec quidem intrat, illa vero foras
 Egreditur, neque unquam utraque domus intus cohibet:
 Sed semper altera saltem extra domum dum est,
 Terram super movetur: altera rursum in domo cum sit,
 Expectat sui tempus itineris, donec veniat.
 Haec quidem terrestribus multa cernens lumen habens,
 Illa vero Somnum in manibus, fratrem Mortis,
 Nox noxia, nube tecta atra.
 Tbi aurem Noctis obscurae filii domus habent,

748. Ἀλλάλας Trinc. 753. τὴν αὖ τῆς Ald. Iunt. I. 2. 754. ἐπὶ
 χθονίοισι Ald. ἐπιχθονίοισι Iunt. I. 2. Trinc. 756. νεφέλη Ald.
 κακαλυμμένη Ald. Iunt. I. Trinc.

749. Ἡ μὲν ἔσω καταβή- tulimus *Artis Criticae* P. 2. S. I.
 σεται] Scribendum videtur c. 15. §. 21. *Clericus*.
 καταδύεται. *Guierus*.

752. Γαῖαν ἐπισρέφεται]
 Si intellexisset *Hesiodus* quod
 hic habet, sciuisse terram non
 minus in opposito hemisphae-
 rio a sole illustrari, quam in
 hoc nostro, adeoque futilia esse
 quae dixit de situ Tartari. Sed
 videtur inscius veritatem effu-
 disse, nec satis sciuisse quid
 sibi veller. Huc facit dictum
Socratis de Poetis, quod pro-

753. Μίμνει τὴν αὐτῆς] Scri-
 bo τῆς. Ibid. ἔς' ἂν ἵκηται]
 Subintellige ἡ ὥρα. v. seq. Ἡ
 μὲν ἐπιχθονίοισι] Subintel-
 lige ἡμέρα. *Guierus*.

755. Κασίγνητον Θανάτοιο]
 Similiter *Homerus* II. ξ. Ἐνθ'
 ὕπνω, ξύμβλητο, κασιγνήτω
 Θανάτοιο. Et *Virgil* Aen. 6.
 Ex consanguineus leti bi sopor.
 Rob.

758. — ἔδ'

Ὑπνος καὶ Θάνατος, δεινοὶ θεοί· ἔδ' ἐπὶ αὐτὰς
 Ἥλιος φαέθων ἐπιδέρεται ἀκτίνεσσιν,
 Οὐρανὸν εἰσανιών, ἔδ' ἔρανόθεν καταβαίνων. 760
 Τῶν ἕτερος μὲν γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης
 Ἥσυχος ἀντρεφέσθαι καὶ μείλιχος ἀνθρώποισι.
 Τῷ δὲ σιδηρῇ μὲν κραδίῃ, χάλκεον δὲ οἱ ἦτορ
 Νηλεὺς ἐν στήθεσσιν· ἔχει δ' ὃν πρῶτα λάβησιν
 Ἀνθρώπων· ἐχθρὸς δὲ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν. 765
 Ἐνθα θεῶ χθονίᾳ πρόσθεν δόμοι ἠχήμεντες
 Ἰφθίμῃ τ' Αἰδῶ καὶ ἐπαινῇς Περσεφονείῃς
 Ἑστᾶσιν· δεινὸς δὲ κύων προπάροιθε φυλάσσει,

Somnus et Mors, granes Dii: neque unquam eos
 Sol lucidus intuetur radiis,
 Coelum scandens, nec coelitus descendens.
 Horum alter quidem terramque et lata dorſa maris
 Quietus percurrit et placidus hominibus.
 Alterius vero ferreum quidem cor, aereum vero ei pectus
 Crudele in praecordiis: tenet autem quem primum arripuerit
 Hominum: hostis vero etiam immortalibus diis.
 Illic dei inferi in anteriore parte aedes resonantes,
 Fortisque Plutonis et terribilis Proserpinae,
 Stant: horrendus autem canis pro foribus custodit,

761. τὸν δ' Trinc. 762. ἀντρεφέσθαι Iunt. I. 763. εἰδὲν B. 109.
 Ald. Iunt. I. 766. πρὸς θεῶ Trinc. 768. Ἑστᾶσι Ald. Iunt. I. 2.

758. — ἔδ' ἐπὶ αὐτὰς Neque unquam eos Sol lucidus
 Ἥλιος φαέθων ἐπιδέρεται ἀκτίνεσσιν, adspicit radiis, neque cum is
 Οὐρανὸν εἰσανιών, ἔδ' ἔρανόθεν καταβαίνων] iterum ad terram e coelo con-
 videtur esse imitatio Homeri, vertitur. Clericus.
 qui ita de Cimmeriis Odyss. A. 763. Χάλκεον δὲ οἱ ἦτορ]
 — ἔδ' ἐπὶ αὐτὰς To οἱ hic non placet. quare
 Ἥλιος φαέθων ἐπιδέρεται ἀκτίνεσσιν] δὲ τε ἦτορ. Guierus.
 Οὐδ' ἐπὶ αὐτῷ στήθεσσι πρὸς 766. Ἐνθα θεῶ χθονίᾳ
 Οὐθ' ὅταν αὐτῷ ἐπὶ γαῖαν ἀπ' πρόσθεν δόμοι] Scribendum
 ἔρανόθεν προτραπῆται. videtur θεῶν χθονίων. Guie-
 rus.

769. Τέ-

Νηλεΐης τέχνην δὲ κακὴν ἔχει· ἐς μὲν ἰόντας
 Σαίνει ὁμῶς ἄρῃ τε καὶ ἄσιν ἀμφοτέροισιν·
 Ἐξελθεῖν δ' ἔκ αὐτῆς εἰς πάλιν, ἀλλὰ δοκεύων
 Ἔσθιει ὃν κε λάβῃσι πυλέων ἐκτοσθεν ἰόντα
 Ἰφθίμῃ τ' Αἰδῶ καὶ ἑπαινῆς Περσεφονείης·
 Ἐνθάδε ναιετάει συγερὴ θεὸς ἀθανάτοισι,
 Δεινὴ Στύξ, θυγάτηρ ἀψορρόα Ὀκεανοῖο

770

775

Sævus. artem autem malam habet: introeuntibus quidem
 Adulatur pariter caudaque et auribus ambabus:
 Exire vero non iterum permittit denuo, sed obseruans
 Deorat, quemcunque prenderit extra portas euntē
 Fortisque Plutonis et terribilis Proserpinae.
 Ibidem habitat abominanda dea immortalibus,
 Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani

769. *ισμὴν* Ald. Trinc. 773. *ἔιδω* Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.

769. Τέχνην δὲ κακὴν ἔχει] Hoc est, morem. Dein ἐς μὲν ἰόντας. τμῆσις, ἐσιόντας, εἰσιόντας. *Guicetus*.

773. Ἰφθίμῃ τ' Αἰδῶ καὶ ἑπαινῆς Περσεφονείης] Ἰφθίμῃ, vbi de Deo sermo est, veri debet ἰσχυρὸς *potens*, non *fortis*, praeferunt cum loquatur Poeta de *Plutone*. *Persephone* filia Cereris dicitur alio nomine *Pherephattha*, quod si scribamus Phoenicio caractere פֶּרֶפֶרֶת *pber pberthe*, significat *fructum copiosum*; nomenque hoc terribile habebatur, quia sacrum. *Plato* in *Cratyl.*, p. 265. eo prolato subiicit: πολλοὶ καὶ τῷ φόβῳ τὸ ὄνομα, *multi reuerentur hoc nomen*: Περσεφόνην viri docti interpretantur, ex eadem Lingua פֶּרֶי סָפֹון *peri-saphoun* fructum occultum, quod signat semen.

* *Biblioth. Vniuers.* Tom. VI.

tem terrae commissam. Malim intelligere *reconditum* in horreis. Vtrumque nomen aptissimum est filiae Δηῆς, hoc est, *Deae copiae*. Ceres Regina fuit Siciliae, cuius filiam rapuit Pluto, aut raptam vxorem duxit; quod in Enarratione* Gallica Mysteriorum Cereris multis ostendimus. *Clericus*.

775. Δεινὴ Στύξ θυγάτηρ ἀψορρόα Ὀκεανοῖο] Non difficile est intellectu cur Stygem vocet *Hesiodus* filiam Oceani, cum sit tanta rerum affinitas; ne dicam ex-vaporibus Oceani, qui in pluuias densantur, oriri fontes. Sed tria sunt hic, non vbiq; obuia, animaduertenda. Primum est descriptio Stygis, quam prorsus fictam esse nos credere vetat quod habet *Pausanias* in *Arcadicis*, seu *Lib. VIII.* p. 483. vbi postquam me-

minit

minit ruderum Oppidi Arcadici, cui Nonacri nomen erat: Τῶν δὲ ἐρείπιων, inquit, ἔ πορῶ κρημνός ἐστιν ὑψηλὸς ἔχ' ἕτερον ἐς τοσάτον ἀνήκοντα ὑψὺς οἶδα. καὶ ὕδωρ κατὰ τῆς κρημνῆς ῥαίξει καλῶσι δ' Ἕλληνες αὐτὸ ὕδωρ Στυγός. Εἶναι δὲ τὴν Στύγα Ἡσιόδος μὲν ἐν Θεογονίᾳ ἐποίησεν (Ἡσιόδῳ γὰρ δὴ ἐπὶ τὴν Θεογονίαν εἰσὶν οἱ νομίζοντες) πεποιημένα ἔν ἐστιν ἐνταῦθα Ὠκεανὸς θυγατέρα τὴν Στύγα, γυναικῆ δὲ αὐτὴν εἶναι Πάλλαντος: non procul a ruderibus, est alia montis crepido; non aliam vidi, quae in tantam altitudinem atollatur; aqua vero secundum praeruptam rupem stillat. Vocant Graeci hanc aquam Stygis. Esse autem Stygem Hesiodus in Theogonia cecinit; (neque enim desunt qui Theogoniam opus Hesiodi esse credant) cecinit autem Stygem fuisse Oceani filiam, et uxorem Pallantis. Hoc fictum quidem est, ut pleraque alia, sed ex verbis Pausaniae intelligere licet, quare dicat Hesiodus:

— κλυτὰ δώματα ναίει
Μακρῆσι πέτρῃσι κατὰ ρεΐ,
ἄμφι δὲ παντὶ
Κίονιν ἀργυροῖσι πρὸς ἔραν
νὸν ἐστῆρικται.

Inclyras aedes incolis ingentibus
saxis superne rectas, circumquaque
vero columnis argenteis ad
coelum firmatae sunt.

Alterum, quod hic animadvertendum est, ad id pertinet quod Poetae aiunt aquam esse inferorum; quod inde ortum,

quod aqua illa lethalis esset, quemadmodum paullo post docet Pausanias: Θάνατον δὲ τὸ ὕδωρ φέρεται τῷτο καὶ ἀνθρώπων καὶ ἄλλων ζώων παντί. lethalis est haec aqua et hominibus, et omnibus aliis animalibus. Alios etiam habet mires effectus aquae illius omnia perumpentis, praeter vngulam equinam; sed qui forte minus veri sunt. Verum hinc liquet, cur in inferis collocetur, nec dubito quin ea aqua ab antiquissimis Graeciae colonis dicta sit πῖνον ὡς μεθῆον, hoc est, aqua silentii, quod ad regna sientium eos demitteret. Eodem respicere videtur Hesiodus, in sequentibus, ubi dicit eum qui per Stygeni peieravit κείνοθεν ἀναυδόν, iacere sine vace.

Tertio observandum aquam huius fontis fuisse iuriurando consecratam; quod qui potuerit fieri, si lethifera erat, non immerito quaerant Lectores. Videtur enim qui iurabat hibiſſe ἐν χρυσῇ προχοῇ ἀλλὰ tam aquam ab Iride. Alioquin necesse non erat eam afferri. Crediderim hanc fuisse opinionem eorum temporum, eum qui accusabatur cuiuspiam sceleris, cuius reus non erat, potuisse sine noxa eam aquam bibere; addito iureiurando, quo innocentiam suam testatam faceret; sin minus, aquam noxiam suam naturam obtinuisse et homini mortem, aut gravem morbum creasse. Non vnus hic fons habitus aptus explorandae

Πρεσβυτάτη· νόσφιν δὲ θεῶν κλυτὰ δώματα ναίει
 Μακρῇσι πέτρῃσι κατηρεφῆ· ἀμφὶ δὲ πάντῃ
 Κίοσιν ἀργυρέοισι πρὸς ἕρανὸν ἐσήρικται.
 Παῦρα δὲ Θαύμαντος θυγάτης πόδας ὠκέα Ἴρις
 Ἀγγελίης πωλεῖται ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης, 780
 Ὅππ' ὅτ' ἕρις καὶ νεῖκος ἐν ἀθανάτοισιν ὄρηται.
 Καὶ ῥ' ὅσις ψεύδεται Ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων,
 Ζεὺς δέ τε Ἴριν ἐπεμψε θεῶν μέγαν ὄρκον ἐνείκῃ
 Τηλόθεν ἐν χρυσῇ προχῶ πολυώνυμον ὕδωρ
 Ψυχρὸν, ὃ, τ' ἐκ πέτρης καταλείβεται ἡλιβάτοιο, 785

Maxima natu: seorsum vero a diis inclytas aedes incolit
 Ingentibus saxis superne tectas: circum autem quaque
 Columnis argenteis ad coelum firmatae sunt.
 Raro vero Thaumantis filia pedibus velox Iris
 Nuncii causa versatur super lata dorsa maris,
 Quando lis et contentio inter Deos exorta fuerit.
 Et fane quisquis mentiatur coelestes domos tenentium, [rat
 Iupiter Irim mittere solet Deorum magnum iusiurandum ut fo-
 E longinquo in aureo vase aquario celeberrimam aquam
 Frigidam, quae e petra destillat alta

777. πάντα Ald. 780. Ἀγγελίη R. S. Trinc. Com. Steph. marg.

782. ὅς κε ψεύδεται Trinc. 783. ἐνείκῃ Ald. ἐνείκην Trinc.

randae veritati iurisiurandi.
 Vide quae habet *Macrobius*
 de fonte Palicorum Saturnal.
 Lib. V. c. 19. *Clericus*.

779. Παῦρα δὲ Θαύμαντος]
 Hoc est, παυράνις, ἐλιγάνις.
 α παυράνις παυράξ, παῦρα,
 ντα σφοδράνις σφοδράξ, σφό-
 δρα etc. *Guicetus*.

780. Ἀγγελίης πωλεῖται]
 Scribe ἀγγελίῃ, subintellige
 τὸ σύν, hoc est, σύν ἀγγελίῃ
 πωλεῖται. *Guicetus*.

782. Καὶ ῥ' ὅσις ψεύδεται
 Ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων] Hic
 versus spurius videtur. *Guicetus*.

783. Ζεὺς δὲ τε Ἴριν ἐπεμ-
 ψε] Scribo: Ζεὺς δ' ὅτε Ἴριν.
 ordo: ἐπεμψε ἐνείκῃ πολυ-
 ώνυμον ὕδωρ μέγαν ὄρκον.
 περὶ συγῶς vide Pausaniam in
 Arcadicis. *Guicetus*.

Μέγαν ὄρκον] Hoc est, per
 quem magnum iusiurandum
 concipitur. Sic *Homerus* vocat
 ὄρκια πῖσα agnos qui adhibe-
 bantur ad solennius iurandum.
Iliad. Γ. v. 245. *Clericus*.

785. Ψυχρὸν, ὃ, τ' ἐκ πέ-
 τρῆς] Hic versus et sex sequen-
 tes sunt nothi. *Guicetus*.

Ὅ, τ' ἐκ πέτρης καταλεί-
 βεται

Ὑψηλῆς· πολλὸν δὲ ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
 Ἐξ ἱερῆ ποταμοῖο ῥέει διὰ νύκτα μέλαιναν
 Ὠκεανοῖο κέρας· δεκάτη δ' ἐπὶ μοῖρα δέδασαι.
 Ἐννέα μὲν περὶ γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης
 Δίνης ἀργυρέης εἰλεγμένους εἰς ἄλλα πίπτει· 790
 Ἡ δὲ μί' ἐκ πέτρης προρέει, μέγα πῆμα θεοῖσιν.
 Ὅσκειν τὴν ἐπίορκον ἀπολείψας ἐπομόσση
 Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφέντος Ὀλύμπου,
 Κεῖται νηῦτμος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτόν·
 Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἄσσαν 795
 Βρώσιος, ἀλλὰ τε κεῖται ἀνάπνευστος καὶ ἀναυδός

Excelsa: multum vero subtus terram spatiosam
 E sacro flumine fluit per noctem nigram
 Oceani cornu: decima vero pars attributa est.
 Nouem quidem circa terramque et lata dorfa maris
 Vorticibus argenteis intortum in mare cadit;
 Vna vero ex petra profluit, magnum damnum Diis.
 Quisquis periurium libans peierauerit
 Immortalium, qui tenent verticem niuosi Olympi,
 Iacet spiritus expers integrum per annum:
 Neque ambrosiae et nectaris fruitur
 Cibo, sed iacet non respirans, et mutus,

786. Ὑψηλῆς Ald. Iunt. I. 2. Trinc. πολλὸν δ' Ald. 790. εἰλεγμένους
 Ald. 791. προρέει Iunt. 2. 792. ἀπολείψας Ald. Iunt. I. Trinc.
 Steph. Com. 794. νηῦτμος B. 109. Ald. Iunt. I. 2. νῆ ποτὶς Steph.
 marg. 796. βρώσιος Ald. Iunt. I. 2.

βεται ἡλιβάτοιο] Respicit ad
 id quod ex *Pausania* protuli-
 mus, qua de causa etiam *Ho-*
merus * vocat κατειβόμενον
 Στυγὸς ὕδωρ, stillantem aquam
 Stygis. Ταῦτα μὲν δὴ ἐποίη-
 σεν, inquit *Pausanias*, ὥς ἂν
 ἰδὼν ἐς τὸ ὕδωρ τῆς Στυγὸς
 εἰδόν: haec cecinit, quod vi-
 derit aquam Stygis stillantem.
 Clericus.

792. Ὅς κεν τὴν ἐπίορκον

ἀπολείψας] Scribo ἐπίορκος:
 τὴν, hoc est, ταύτην τὴν συ-
 γὰ ἀπολείψας libans ab ἀπε-
 λείβω. *Guilelmus*.

794. Κεῖται νηῦτμος καὶ τὰ
 ἐξῆς] Haec poetice ficta et
 adaucta, sed ex vero nata; ni-
 mirum, ex noxia Stygiae aquae
 natura. *Clericus*.

795. Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης]
 Hic et sequens 797. est spu-
 rius. *Guilelmus*.

* *Iliad.* α. v. 37. vbi Iuno iurat per Stygem.

797. Ἐπὶ

Στρωτοῖς ἐν λεχέεσσι, κακὸν δ' ἐπὶ κῶμα καλύπτει.

Αὐτὰρ ἐπὴν νῆσον τελίῃ μέγαν εἰς ἐνιαυτὸν,

"Ἄλλος δ' ἐξ ἄλλῃ δέχεται χαλεπώτατος ἄθλος.

Ἐννάετρες δὲ θεῶν ἀπομείρεται αἰὲν ἐόντων, 800

Οὐδέ ποτ' εἰς βῆλῃν ἐπιμίσγεται, ὃδ' ἐπὶ δαΐτας,

Ἐννέα πάντ' ἔτεα· δεκάτῃ δ' ἐπιμίσγεται αὐτῇ

Εἰρέας ἀθανάτων, οἳ Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.

Τοῖον ἄρ' ἄρμον ἔθεντο θεοὶ Στυγρὸς ἄφθιτον ὕδωρ,

Ὀλύγγιον, τὸ δ' ἴησι κατασφύελα διὰ χώρῃ. 805

[Ἐνθα δὲ γῆς δυοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἡρόεντος,

Stratis in lectis, malus autem veternus obtegit.

Sed postquam morbo defunctus est magnum per annum,

Alia ex alia excipit molestissima aerumna.

Nouennio autem a Diis separatur aeternis,

Neque unquam in consilio cum iis versatur, neque in epulis,

Nouem totis annis: decimo tandem versatur iterum

In coetibus immortalium, qui coelestes domos incolunt.

Tale itaque iusiurandum constituerunt Dii Stygis perennem

Antiquam illam, quae tranat valde asperum locum. [aquam,

[ibi autem terrae caliginosae, et Tartari obscuri,

799. χαλεπώτερος Trinc. 800. ἀπομείρεται Trinc. 804. ἄφθιτον Trinc. 805. ἴησι Ald. 806. Ἐνθαδὲ Ald. Iunt. I. 2. Trinc.

797. Ἐπὶ κῶμα καλύπτει] Τμήσις, ἐπικαλύπτει, subintellige αὐτὸν. Guicetus.

803. Εἰρέας ἀθανάτων] Scribendum videtur εἰρεταῖς. sed hic versus videtur delendus et spurcius esse. Guicetus.

805. Τὸ δ' ἴησι κατασφύελα διὰ χώρῃ] Scribe, τὸ δῖεσι, hoc est, ὃ δῖεσι διὰ χώρῃ. Thucyd. καὶ διὰ μέσων αὐτῶν διήσαν lib. 3. κατασφύελα, hoc est, asperum, durum. Guicetus.

Ὀλύγγιον] Graeci antiquam interpretantur, quasi ab Ogyge,

antiquissimo Rege nescio quo. Intelligimus *amaram*, quod apprimè quadrat in exitialem effectum huius aquae potae; ex Phoenicia Lingua, in qua *ἄρα* significavit, ut apud Arabas, *amaram reddidit aquam*. Hinc quoque dicta *amara*, aqua illa iusiurandi et zelotypiae, quam, apud Hebraeos, bibere iubebatur mulier adulterii suspecta. Vide Num. V. Clericus.

806. Ἐνθα δὲ γῆς δυοφερῆς] Hic et tres sequentes versus e superioribus repetiti sunt, post

Πόντες τ' ἀτρυγέτοιο καὶ Οὐρανῷ ἀστερόεντος,
 Ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
 Ἀργαλέ, εὐρώεντα, τὰ τε συγέσσι θεοὶ περ.]
 Ἐνθάδε μαρμαρέαι τε πύλαι, καὶ χάλκεος ἑδὸς 810
 Ἀσμφῆς, ρίζησι διηνεκέσσιν ἀρηρῶς,
 Αὐτοφυῆς πρόσθεν δὲ θεῶν ἔκτοσθεν ἀπάντων,
 Τιτῆνες ναίεσι, πέρην χάος Ὀφειροῖο.
 Αὐτὰρ ἐρυσμαράγοιο Διὸς κλειτοὶ ἐπὶ κρηοὶ
 Δώματα ναιετάουσιν ἐπ' Ὀκεανοῖο θεμέθλοισι, 815
 Κόττος τ' ἠδὲ Γύγης. Βριάρεών γε μὲν ἦν ἑόντα,
 Γαμβρόν ἐὼν ποίησε βαρύκτυπος Ἐννοσίγαιος.
 Δῶκε δὲ Κυμοπόλειαν ὀπυίειν, Θυγατέρα ἦν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτῆνας ἀπ' ὕραν ἔξέλασε Ζεὺς,

Pontique infructuosi, et coeli stellati,
 Ex ordine omnium fontes et fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam Dii ipsi.
 Illic splendidaeque portae, et aereum limen
 Immotum, radicibus longis compactum,
 Sua sponte natum: ante illud vero extra omnes Deos
 Titanes habitant, ultra Chaos caligine obductum.
 Ceterum valde tonantis Iouis inclyti auxiliarii
 Domus incolunt in Oceani fundamentis
 Cottus atque Gyges. Briareum quippe, fortis cum esset,
 Generum suum fecit graviter fremens Neptunus.
 Dedit autem Cymopoliam, ut duceret uxorem, filiam suam.
 At ubi Titanes e Coelo expulerat Iupiter,

808. ἄσφιν Ald. Iunt. I. 2. Trinc. 810. λάινος ἑδὸς B. 109. Ald.
 Iunt. I. 2. Steph. marg. 811. Ἀσμφῆς Ald. διηνεκέσσιν Iunt. I. 2.
 814. κλειτοὶ τ' Ald. Iunt. I. 816. γέ μιν Ald. 818. ὀπυίειν Ald.
 Iunt. I. 819. ἀπ' abest a Trinc.

post versum enim 736. collo-
 cantur. Sed hinc fortasse tol-
 lendi. *Guicetus.*

Ἐνθα δὲ γῆς ὀνοφειρῆς καὶ
 τὰ ἐξῆς] Hae sunt τερατολο-
 γίαι poeticae, quae nihil ex
 vero ducunt. *Clericus.*

808. Πάντων πηγαὶ καὶ
 πείρατ' ἔασιν] Πηγαὶ hic vide-
 tur *inimium* significare, nam so-
 lius πάντων posset dici *fontes*,
 non terrae, tartari, aut coeli.
Clericus.

Ὀπλότατον τέκε παῖδα Τυφώα Γαῖα πελώρη, 820
 Ταρτάρῳ ἐν Φιλότητι, διὰ χρυσῇν Ἀφροδίτην.
 Οὐ χεῖρες μὲν ἔασιν ἐπ' ἰσχυί ἔργματ' ἔχουσαι,
 Καὶ πόδες ἀκάματοι κρατερῷ θεῷ. ἐκ δὲ οἱ ὤμων
 Ἦν ἑκατὸν κεφαλαὶ ὄφις, δεινοῖο δράκοντος,

Minimum natu peperit filium Typhoëum Terra magna,
 Tartari in concubitu, per auream Venerem.
 Cuius manus quidem sunt ob robur occupatae,
 Et pedes indefessi robusti Dei: ex humeris vero ei
 Erant centum capita serpentis, horrendi draconis,

821. χρυσῇν Ald. 822. ἔασιν Ald. Iunt. 1. 2. 823. ἀκάματοι Ald.
 824. κρατεροῦ δράκοντος R. S. Trinc. Steph. marg.

820. Τυφώα] De hoc egimus ad v. 307. Describuntur scelerati homines Iordanis accolae, quorum historiam et excidium Graecis olim narrauerant Phoenices; hoc est, mendaces mendacibus augenda atque exornanda tradiderant. Clericus.

822. Ἐργματ' ἔχουσαι] Scribo θαῦμα ἀνῆσθαι mirabile auditu. placet. Guierus.

Οὐ χεῖρες μὲν ἔασιν ἐπ' ἰσχυί ἔργματ' ἔχουσαι] Verunt: cuius manus quidem sunt ob robur occupatae, aut operibus aptae, quasi ἔργμα idem sit hic ac ἔργον. Sed quodnam opus memoratur Typhonis, aut Typhoëi, seu antequam a Ioue vinceretur, seu postquam in Tartara detrusus est? Deinde quid frigidius hac descriptione virium, cuius manus propter robur habent opera? Non potuit hoc ferre Fr. Guierus, qui suspicatur legendum θαῦμα ἀνῆσθαι, mirabile auditu. Verum tanta mutatione opus non est,

cum praefertim non minus frigidum sit, et minus Graecum: cuius manus sunt in robore. Cum olim sine notis accentuum et spirituum scriberent Graeci ΟΥ, aequae facile potuit efferri & non ac &, cuius, quod si feceris sententia egregia erit: Nec manus, propter vires, habent quidquam quo impediri queant, et pedes fortis illius Dei sunt indefessi. Ἐργματα hic deducimus ab εἰργω, coerceo, prohibeo. Hoc vnum in hac nostra interpretatione paulo durius videri queat, quod particula negativa sit paullo remotior a verbo. Sed nec desunt eius rei exempla, et eam omnino postulare videtur sensus. Clericus.

824. Ἦν ἑκατὸν κεφαλαὶ] Hoc est, ἦσαν. Dein delenda interpunctio ὄφις δεινοῖο δράκοντος. ὄφις δράκοντος, appositio. v. sequ. λελεγχμότης scribendum pro λελεγχμότες. Guierus.

826. Θε

Γλώσσησι·δνοΦεῖῃσι λειχμότες· ἐκ δὲ οἱ ὅσων 825
 Θεσπεσίης κεφαλῇσιν ὑπ' ὀφρύσι πῦρ ἀμάρυσσε.
 Πασέων δ' ἐκ κεφαλέων πῦρ καίετο δερκομένοιο,
 Φωναὶ δ' ἐν πάσῃσιν ἔσαν δεινῆς κεφαλῇσι,
 Παντοίην ὅπ' εἶσαι ἀθέσφατον· ἄλλοτε μὲν γὰρ
 Φθέγγονθ', ὥς τε θεοῖσι συνιέμεν· ἄλλοτε δ' αὖτε 830
 Ταύρεσ' ἐριβρύχεω μένος ἀσχέτ' ὅσσαν ἀγαυεῖ·
 Ἄλλοτε δ' αὖτε λέοντος ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντος·
 Ἄλλοτε δ' αὖ σκυλάκεσσιν εἰκότα, θαύματ' ἀκῆσαι·
 Ἄλλοτε δ' αὖ ροίζασχ', ὑπὸ δ' ἥκειν ἕρεα μακρᾶ.
 Καὶ νῦν πεν ἔπλετο ἔργον ἀμήχανον ἡματι κείνῳ, 835.

Linguis nigris lambentia: praeterea ex oculis ei
 Admirandis in capitibus sub superciliis ignis micabat:
 Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis,
 Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,
 Omnigenum sonitum emittentes ineffabilem. interdum enim
 Sonabant, ut Diis intelligere liceret: interdum rursus
 Tauri valde mugientis robore indomiti vocem ferocis:
 Interdum rursus leonis saevum animum habentis:
 Interdum rursus catulis similia, mira auditu:
 Interdum vero stridebat, resonabantque montes alti,
 Et sane evenisset res ineuitabilis die illo,

827. Πασέων Ald. Πασέων Iunt. 1. 2. Trinc. 828. δεινᾶς Trinc.
 829. Παντοίαν Trinc. 830. φθέγγονθ' Iunt. 2. 831. ἐριβρύχεω B. 109.
 Iunt. 1. 2. ἄσχετον B. 109. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com.
 ἀγαυεῖ Ald. 833. σκυλάκεσσιν Ald.

826. Θεσπεσίης κεφαλῇ-
 σιν] Hoc est, θαυμασiais.
Guietus.

Πῦρ ἀμάρυσσε] Ignis hic
 vocatur oculorum splendor, ut
 et in sequente versu, ne quis
 putet Poetam ignem proprie
 dictum in oculis huius monstri
 collocasse. Superant haec o-
 mnem τερατολογίαν. *Clavicus.*

829. Ἀθέσφατον] Mirabi-
 lem. *Guietus.*

830. Φθέγγονθ', ὥς τε θεοῖ
 συνιέμεν] Hic versus est sub-
 dititius et delendus. *Guietus.*

831. Ὅσσαν ἀγαυεῖ] Scri-
 be ὅσσαν ἰέντο vocem emitte-
 bant. *Guietus.*

832. Ἀναιδέα] Hoc est,
 θρασύν. *Guietus.*

καὶ κεν ὄγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀναξεν,
 Εἰ μὴ ἄρ' ὄξυ νήσσε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Σκληρὸν δ' ἐβρόντησε καὶ ὄβριμον. ἀμφὶ δὲ γαῖα
 Σμερδαλέον κονάβησε, καὶ Οὐρανὸς εὐρύς ὑπερθεῖν,
 Πόντος τ', Ὀκεανὸς τε ῥοαί, καὶ τέταρα γαίης 849
 Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μέγας πελαμίζετ' Ὀλυμπος

Atque ipse mortalibus et immortalibus imperasset,
 Nisi statim intellexisset pater hominumque et Deorum.
 Grauitur autem intonuit atque fortiter, circum vero terra
 Horrende edidit fragorem, et coelum latum superne,
 Pontusque et Oceani fluctus, et remota loca terrae.
 Pedibus vero sub immortalibus magnus contremuit Olympus,

838. ὄβριμον B. 109.

836. Θνητοῖσι καὶ ἀθανά-
 τοισιν ἀναξεν] Forte nata est
 haec circumstantia ex narra-
 tione Phoenicum, qui dictita-
 bant inferioris Iordanis acco-
 las bellum Deo et hominibus in-
 dixisse, aut utrorumque hostes
 ac spretores fuisse. Quae lo-
 quutiones perperam intelle-
 ctuae monstra haec pepererunt,
 quasi fuisset terrae filius Draco,
 qui bellum Ioui intulisset.
 Certe Lucretius describens *Epi-
 curi* dogmata de Numine, quod
 verbo posuit, re sustulit, ita
 de Epicuro loquitur quasi ei
 bellum intulisset, Lib. I. initio:
Quare Religio pedibus subiecta
vicissim

*Obieritur, nos exaequatur victo-
 ria coelo.* Clericus.

838. Σκληρὸν ἐβρόντησε] Non male hīcē verbis descri-
 bitur subuersio Sodōmae, Go-
 morrae vicinarumque urbium,

de qua vide Dissert. nostram,
Clericus.

840. Τέταρα γαίης] Hoc
 est, remotissimae partes terrae,
 quae est significatio vocis *tar-
 zara*. Vide not. ad v, 119.
Clericus.

841. Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανά-
 τοισι] Parem in his versibus
 reperias sublimitatem, ac in
 Homericis illis a Longino
 lebratis, utpote quae ἀχραν-
 τόν τι καὶ μέγα τὸ δαιμό-
 νιον, καὶ ἀκρατον παρῆσθαι.
 — Τρέμε δ' ἄρ' αὖ μακρὰ καὶ
 ὕλη Ποσσὶν ὑπ' ἀθανάτοισιν
 Ποσειδάωνος ἰόντος. Eandem
 sublimitatem Miltonus assequi-
 tur

*Under his burning wheels
 The stedfast Empyrean shook
 ibroughous;
 All but the ibrone itself of
 God — Rob.*

843. Ἰασι-

Ὄρνυμένοιο ἀνακτός· ἐπεσενάχιζε δὲ γαῖα.
 Καῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοειδέα πόντον,
 Βροντῆς τε, σερσπῆς τε, πυρὸς ἀπὸ τοῖο πελώρου,
 Πρηστήρων ἀνέμων τε, κραυγῶν τε φλογέθοντος. 845
 Ἔζεε δὲ χθὼν πᾶσα, καὶ ἕρηνος, ἥδ' ἐθάλασσα.
 Οὔτι δ' ἄρ' ἀμφ' ἀκτὰς, περὶ τ' ἀμφὶ τε κύματα μακρὰ
 Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων· ἔνοσις δ' ἄσβετος ὀρώρει.
 Τρέσσει· Αἰδῆς δ' ἐνέροισι καταφθιμένοισιν ἀνάσσει,
 Τιτῆνες δ' ὑποτασσάμενοι, Κράνον ἀμφὶς ἑόντες, 850
 Ἀσβέσσει κελεύδοιο καὶ αἰνῆς δηϊοτῆτος.
 Ζεὺς δ' ἐπεὶ ἔν κορθύνει ἐὼν μένος, εἴλετο δ' ὄπλα,
 Βροντὴν τε, σερσπὴν τε, καὶ αἰθαλόεντα κραυγῶν,
 Πλήξεν ἀπ' Οὐλύμποιο ἐπάλμενος· ἀμφὶ δὲ πάσας

Insurgente rege: ingemiscebat autem tellus.

Ardor vero ab vtrisque occupabat caeruleum pontum

Tōnitruque, et fulguris igne ab illo immani,

Igneorumque turbinum, et fulminis ardentis.

Feruebat autem terra omnis, et coelum, atque mare.

Parebant et circum littora vndique fluctus magni.

Impetu a Deorum: concussioque sedatu difficilis oriebatur.

Expauit autem Pluto inferis mortuis imperans,

Titanesque sub tartarum detrusi, circa Saturnum

Ob inexstinguibilem fremitum, et grauem confictum.

Iupiter vero postquam incitauit suum robur, summisque arma,

Tōnitruque fulgurque, et corniscans fulmen,

Percussit ab Olympo insiliens: circum verq omnia

846. περὶ χθὼν Trinc. Steph. marg. 847. ἀμφὶ κύματα omīssa vocula γε B. 109. Ald. lunt. 1. 849. Τρέσσει δ' B. 109. Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. 850. B. 109. Ald. lunt. 1. 2. δ' post Αἰδῆς deest in B. 109. Ald. lunt. 1. 2. Steph. 850. Κράνον B. 109. Ald. 854. Οὐλύμποιο Ald.

843. Ἰοειδέα πόντου] Hic intelligendum mare mortuum, seu lacus Asphaltites. Clericus.

844. Πυρὸς ὑπὸ τοῖο πελώρου] Scribo et distinguo πυρὸς τ' ἀπὸ τ. π. Guicetus.

846. Ἔζεε δὲ χθὼν πᾶσα] Vicina, nempe, infimis parti-

bus Iordanis; qua de re vide memoratam Dissertationem. Clericus.

851. Ἀσβέσσει κελεύδοιο] Subintellige ὑπὸ. Guicetus.

852. Κορθύνει ἐὼν μένος] Hoc est, ἐπὶ ἤρην auxit. Guicetus.

854. Πλήξεν ἀπ' Οὐλύμποιο]

Ἐπρεσε θεσπεσίας κεφαλὰς δεινοῖο πελώρου. 855
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ μιν δάμασε πληγῆσιν ἱμάσσας,
 Ἦριπε γυιῶθεις, σενάχιζε δὲ γαῖα πελώρη.
 Φλόξ δὲ κεραυνωθέντος ἀπέσσυτο τοῖο ἀνακτος,
 Οὔρεος ἐν βήσσησιν αἰδνῆς παιπαλοέσσης
 Πληγέντος. πολλὴ δὲ πελώρη καίετο γαῖα 860
 Ἄτμῃ θεσπεσίῃ, καὶ ἐτήκετο κασσίτερος ὥς,
 Τέχνη ὑπ' αἰζήων, ὑπὸ τ' εὐτρήτε χαράνοιο
 Θαλφθεῖς, ἢ σίδηρος, ὅπερ κρατερῶτατός ἐστι,

Combussit ingentia capita saevi portenti.
 Ceterum vbi illud vicit ictibus percutiens,
 Cecidit mutilatum, ingemiscebat autem terra vasta.
 Flamma vero fulmine icto profiliebat a rege,
 Montis in saltibus opacis asperis
 Percussio. multaque ac vasta ardebat terra
 Vapore ingenti, et liquecebat stanni instar,
 Quod arte iuuenum, et in magnum foramen habente catino
 Calefactum, vel vt ferrum, quod solidissimum est,

855. Ἐπρεσε B. 109. Ald. Iunt. I. 2. Steph. marg. 857. σενάχιζε
 Trinc. 859. αἰδνῆς παιπαλοέσσης Ald. 861. Ἄτμῃ B. 109. Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. marg. Ἄτμῃ Ald. 863. ἢ B. 109. Ald. Iunt. I. 2.
 Steph. marg.

ποιο] Ἀν? βῆσιν. ἐπάλμενος.
 subintelligi τὸν Τυφῶα.
 Guicetus.

855. Ἐπρεσε θεσπεσίας]
 Ἀ πρᾶω, πῖμπρᾶω, πῖμπρη-
 μι, πρῆω, πρῆθω etc. Φᾶω,
 βράζω, βράσσω, βράττω, ἀνα-
 βράττω. Guicetus.

858. Τοῖο ἀνακ'ος] Ἄναξ,
 nimirum, vt iam diximus, vox
 est honorifica quae Regem qui-
 dem sonat vt plurimum; sed
 eximium etiam quidpiam signi-
 ficat, quale erat in suo genere
 hoc monstrum. Clericus.

859. Παιπαλοέσσης] Hoc
 est, τραχείαις. alias παιπα-
 λοέσσης pro αἰπαλοέσσης.
 Hom. ἐστὶ δὲ σκοπιὴν εἰς παι-
 παλοέσσαν ἀνελθὼν, hoc est,
 αἰπῆαν, ὑψηλὴν. Guicetus.

Οὔρεος ἐν βήσσησιν] Inter
 montes Moabitidis et Chana-
 naeae situs est lacus Asphalti-
 tes, in profunda valle. Clericus.

862. Εὐτρήτε χαράνοιο] In-
 terpres videtur legisse. εὐπῆ-
 κτε, quod magis placet. vers.
 sequ. ὅπερ, hoc est, ὅσπερ.
 Guicetus.

864. Οὔρεος

Οὐρεος ἐν βήσσησι δαμαζόμενος πυρὶ κηλέω,
 Τήκεται ἐν χθονὶ δῖη, ὑπ' Ἡφαίστη παλάμησιν. 865
 Ὡς ἄρα τήκετο γαῖα, σέλα πυρὸς αἰθομένοιο.
 Ῥίψε δέ μιν θύμῳ ἀνάχων ἐς Τάρταρον εὐρύν.
 Ἐκ δὲ Τυφώεως ἔς' ἀνέμων μένος ὕγρον αἶντων,
 Νόσφι Νότῃ, Βορέῳ τε, καὶ Ἀργέσῃ Ζεφύροιο.

Montis in cavitatibus victum igne vrente,
 Liquefcit in terra diuina, sub Vulcani manibus.
 Sic sane liquecebat terra fulgore ignis ardentis.
 Abiecit autem illum animo moestus in Tartarum vastum.
 Ex Typhoëo autem est ventorum vis humide flantium,
 Excepto Noto, Boreaque, et Argeste Zephyro.

864. ἔργος Iunt. 2. 866. σελάι Trinc. αἰθομένοιο Trinc. 868.
 Τυφώεως Trinc. Τυφώεως Ald. 869. ἀργέσῃ Trinc. Ζεφύρῃ τε Trinc.
 Steph. marg.

864. Οὐρεος ἐν βήσσησι]
 In fabricis ferrariis, quæ in
 vallibus syluosis aedificari sol-
 lent propter lignorum copiam.
Guietus.

867. Ῥίψε] Subintell. ζεύς.
 tum pro ἀνάχων an ἀκαχων
 scribendum? *Guietus.*

869. Νόσφι Νότῃ, Βορέῳ
 τε καὶ Ἀργέσῃ Ζεφύροιο]
 Hic mirum est fieri duntaxat
 mentionem trium ventorum,
 omisso Euro, qui tamen μα-
 ψῶρα non potest vocari. Quod
 cum non concoquerent non-
 nulli, legerunt καὶ Ἀργέσῃ,
 Ζεφύρῃ τε, quemadmodum
 habet in Allegoriis Ioannes Dia-
 conus; quo etiam respicit al-
 ter Scholiastes, qui memoratis
 quatuor ventis cardinalibus, vt
 vocantur, subiicit: Ἀργέσης ὁ
 Ἀπηνιωτής, ὃν λέγει ὁ Ὅμη-
 ρος Εὐρέν: Subsolanus quem vo-
 cat Homerus Eurum. Recta sine

dubio esset lectio, si constaret
 ἀργέσῃν vspiam dici Eurum,
 cum contra constet esse occi-
 dentalem ventum, qui et Co-
 rus vocatur. *Plinius* Lib. II.
 H. N. c. 47. Sunt bini, in qua-
 tuor coeli partibus; ab oriente
 æquinoctiali Subsolanus, ab ori-
 ente brumali Vulturinus; illum
 Apelioten, hunc Eurum Graeci
 appellant. A meridie Auster,
 et ab occasu brumali Africus;
 Noton et Lyba nominant. Ab
 occasu æquinoctiali Fauonius,
 ab occasu solstitiali Corus; Ze-
 phyrum et ARGESTEN vo-
 cant. Praeterea eosdem ven-
 tos tres commemorat v. 379.
 vbi ἀργέσης est etiam epithe-
 ton Zephyri, quemadmodum
 hic ex vulgata lectione. Cre-
 diderim hanc omissionem esse
 negligentiae tribuendam; nam
 non ignorabat *Hesiodus* esse
 Orientalem ventum.

K. 4. Idem

Οἳ γε μὲν ἐκ Θεόφιν γενεῇ, θνητοῖς μέγ' ὄντια. 870
 Αἱ δ' ἄλλα μαψαῦραι ἐπιπνεῖσι θάλασσαν,
 Αἱ δὲ τοι πίπτουσαι ἐς ἡεροειδέα πόντον,
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι, κακῇ θύοσιν ἀέλη·
 "Ἄλλοτε δ' ἄλλα ἄεισι, διασκιδνᾷσί τε νῆας,
 Ναύτας τε φθείρουσι κακῇ δ' εἰ γίνεται ἀλκή 875
 Ἀνδράσιν, οἳ κείνοισι συναντῶσιν κατὰ πόντον.
 Αἱ δ' αὖ καὶ κατὰ γαῖαν ἀπείριτον ἀνθεμόεσσαν
 Ἔργ' ἐρατὰ φθείρουσι χαμαγενέων ἀνθρώπων,
 Πιμπλεῦσαι κόνιός τε καὶ ἀργαλεὺς κολοσυρετῆ.

Qui sane ex Diis sunt nati, hominibus magna utilitas.
 Ast alii sine usu venti inspirant mare,
 Qui utique incidentes in obscurum pontum,
 Clades magna hominibus graui saeuunt turbine,
 Alibi autem alii flant, dissipantque naues,
 Nautasque perdunt. mali autem non est remedium
 Viris qui illis occurrerint in ponto.
 Idem rursus per terram immensam floribus ornatam
 Opera iucunda corrumpunt humo prognatorum hominum,
 Replentes puluereque et molesto palearum strepitu.

870. μὲν Iunt. 1. 2. μὲν Ald. 871. μαψ αὔραι Steph. Com. 873.
 θύοσι Iunt. 1. 2. 874. ἄεισι B. 109. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com.
 Heinsf. 875. γίνηται Iunt. 2. 876. συναντῶντες B. 109. συναντῶντες Ald.
 Iunt. 2. 877. αὖ τε Ald. Iunt. 1. 2. ἀπείριτον Trinc. 879. πιμπλήσας
 B. 109. Ald. Iunt. 1.

Idem Plinius paullo antea:
*Veteres quasuoꝝ omnino serua-
 vere, per totidem mundi partes
 (ideo nec Hamerus plures nomi-
 nar) bebeti vt mox iudicatum
 est ratione. Vide Homerum Od.
 E. v. 295. Hesiodus autem Ho-
 mero in eiusmodi rebus ne-
 quaquam inferior erat, vt satis
 liquet ex Operibus et Diebus.
 Obiter notandum Hesiodi aeuo
 vocem ἀργένης nondum fuisse
 nomen venti, qui a Zephyro
 distingueretur; cum coniu-
 gatur ea vox cum Zephyro.*

quasi epitheton, quo significetur eius celeritas, aut simile quidpiam. Clericus.

871. "Ἄλλαι μαψ αὔραι] Μαψαῦραι scribo. Hesych. μαψαῦραι, μάταιαι αὔραι, ἡχῶσαι πνοαί, vulgo scriptum αἱμοι pro αὔραι ex αἰψ fit μαψ retro, incaustum. Sic ex ὠκός, μωκός, μωξ mox, εὐθύς. Guicemus.

874. "Ἄλλοτε δ' ἄλλα ἄεισί] Ἀλῆ scribendum. Guicemus.

879. Κολοσυρετῆ] Α πόλω verso, πόλις ἢ πόλβις, puluis, πόλος,

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξέτελίσσαν, 880
 Τίτηνεςσι δὲ τιμῶν κρῖναντο βίηφι,
 Ἀή ῥα τότε ὤτρυνον βασιλευμένῃ δὲ ἀνάσσειν,
 Γαίης Φραδμοσύνησιν, ὀλύμπιον εὐρύοπα Ζῆν',
 Ἀθανάτων. ὁ δὲ τοῖσιν εὖ διεδάσσατο τιμὰς.
 Ζεὺς δὲ θεῶν βασιλεὺς πρώτην ἄλοχον θέτο Μῆτιν, 885
 Πλεῖστα θεῶν εἰδυῖαν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.
 Ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἤμελλε θεὸν γλαυκῶπιν Ἀθήνην

Sed postquam sane laborem Dii beati perfecissent
 Cum Titanibus autem pro honore pugnaissent vi,
 Iam tum iubebant regnare atque imperare,
 Ex Terrae consilio, Olympium latè cernentem Iouem
 Immortalibus. Hic vero inter illos bene distribuit honores
 Iupiter autem Deorum Rex primam uxorem duxit Metin,
 Plurimum ex Diis edoctam, et mortalibus hominibus.
 Sed cum iam esset Deam caesiis oculis Mineruam

880. ἐξέτελίσσαν Ald. Iunt. I. 2. 882. 48' Ald. Iunt. I. 2. Trinc.
 883. αἰὲ ζῆν' Trinc. Steph. marg. 886. καὶ θνητῶν B. 109. Ald. Iunt.
 I. 2. Paulo ante pro εὖ Ald. εὔ.

πόλος, κόλος, vnde κολοσύρ-
 τας. *Guicetus.*

881. Τιμῶν] Subintellige
 ἕνεκα. *Guicetus.*

883. Εὐρύοπα (Ζεὺς) Ab εὐ-
 ρυόπης, seu εὐρυόπας, εὐρύοψ.
Guicetus.

884. Εὖ διεδάσσατο] Scri-
 bo εὖ. *Guicetus.*

Διεδάσσατο τιμὰς] Hoc
 est, munera illis diuisit, sed
 posteritas eos honores intelle-
 xit de iis, quibus singula Nu-
 mina praeesse postea credita
 sunt. *Clericus.*

885. Ἀλοχον θέτο Μῆτιν]
 Clarum est hic allegoricum esse
 matrimonium, quod Regi con-
 iunctius nihil esse debeat quam
prudensia. *Clericus.*

Per hanc Allegoriam signifi-
 cat Poeta, coniunctissimam esse
 diuinæ naturæ sapientiam.
 Similis figura in libro, qui
 nuncupatur *Sapientia Salomō-
 nis*, pulcherrime usurpatur.
 Cap. 8. Ταύτην (scil. τὴν σο-
 φίαν) ἐφίλησα καὶ ἐξεζήτη-
 σα ἐκ νεότητός μου καὶ ἐζη-
 τῆσα νυμφὴν ἀγαγέσθαι ἐμ-
 αὐτῷ. *Sapientiam amavi et ex-
 quisivi ab adolescentia mea, et
 eam pro sponsa expetiui mihi.*
 Rob.

887. Ἀθήνην] Deam disci-
 plinarum et fortitudinis me-
 rito Prudentiæ filiam facit
 Poeta; cum absque hac nulla
 fit vera fortitudo, nec eruditio,
 Ceterum Ἀθήνη est, Phœni-
 cia

Τέξισθαι, τότ' ἔπειτα δόλω Φρένας ἑξαπατήσας
 Αἰμυλίοισι λόγοισιν ἤν' ἐγκάτθετο νηδὺν
 Γαίης Φραδμοσύνησι, καὶ Οὐρανῷ ἄσπερόντος. 890
 Τὼς γὰρ οἱ ἔφρασάτην, ἵνα μὴ βασιλῆϊδα τιμῇ
 Ἄλλος ἔχῃ, Διὸς ἀντί, θεῶν αἰετιγενετῶν.
 Ἐκ γὰρ τῆς εἵμαρτο περίφρονα τέκνα γενέσθαι.
 Πρώτην γὰρ κέξην γλαυκῶπιδα Τριτογένειαν,

Paritura, tum demum dolis animo decepto
 Blandis sermonibus, in suam condidit alium,
 Telluris consiliis, et Coeli stellari.
 Sic enim consuluerunt, ne regium honorem
 Alius haberet Iouis loco Deorum sempiternorum.
 Ex hac enim in fatis erat prudentes liberos nasci,
 Primam quidem virginem caesis oculis apud Tritonem genitam,

888. Τέξισθαι Trinc. Τέξασθαι Ald. Iunt. I. 2. Steph. δολοφρένας
 Ald. Iunt. I. 889. ἐς κἀτθετο B. 109. ἐκἀτθετο Ald. Iunt. I. 2. Trinc.
 Steph. Com. Heinsf. atque sic edidit etiam Krehbius. 891. φράσαντ' B.
 109. φρασάτην Ald. Iunt. I. 2. 892. αἰετιγενετῶν Trinc. 893. εἵμαρτο
 Ald. 894. μὴν γὰρ Ald. Iunt. I. 2. Trinc. γλαυκῶπιδα Ald. Iunt. I. 2.

cia lingua, כְּתִיבָא *ei dāna*, hoc
 est, fortis, ut ab aliis iam anim-
 aduersum. *Clericus*.

888. Δόλω Φρένας ἑξαπα-
 τήσας] Subintellige τῆς μῆ-
 τριος. *Guietus*.

889. Ἐν ἐγκάτθετο νηδὺν]
 Ἀν ἐς κἀτθετο diuissim scriben-
 dum? Sic v. 899. pro ἐγκάτ-
 θετο νηδὺν scribendum ut hic
 ἐς κἀτθετο, aut ἐς κἀτθετο.
Guietus.

894. Τριτογένειαν] Sic di-
 citur Minerua quasi genita a
 capite Iouis, nam si scribamus
 Phoeniciis litteris כְּתִיבָא *zbrī-*
zbo, intelligemus deducendam
 vocem a כְּתִיבָא *rezb*, quod, pro
 mutatione solenni *n* et *w*, idem
 esse potuit ac כְּתִיבָא *resb*, Chal-

daice et Syriace *caput*. Eius
 antiquae vocis significatio re-
 manserat etiamnum apud A-
 thamanas. *Hesychius*: Τριτῷ,
 Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος Φη-
 σὶ τὴν κεφαλὴν καλεῖν Ἀθα-
 μάνας. Apud Creteneses, idem
 hac voce significatum esse au-
 ctor est *Eustathius* in Iliad. Δ.
 Ed. Rom. p. 504. Hanc qui-
 dem circumstantiam Palladis
 natalium hic non tradit *Hesio-*
dus, sed summo consensu re-
 liqui omnes Mythologi et Poe-
 tae habent. Facile est intel-
 lectu cur sapientissima Dea et
 Artium Praefecta e cerebro,
 vel capite Iouis nata putetur,
 cum caput existimetur esse se-
 des animi. Aliae vocis Ety-
 mologiae

Ἴσον ἔχουσιν πατρὶ μένος καὶ ἐπίφρονα βελήν· 895
 Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα παῖδα θεῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν
 Ἥμελλον τέξεσθαι, ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντα·
 Ἀλλ' ἄρα μιν Ζεὺς πρόσθεν ἦν ἐγκάτθετο νηδύν,
 ὧς δ' ἡοὶ Φράσσαιτο θεὰ ἀγαθὸν τε κακὸν τε.
 Δεύτερον ἠγάγετο λιπαρὴν Θέμιν, ἣ τέκεν Ὠρέας, 900

Par habentem patri robur, et prudens consilium:
 Ceterum deinde fane filium Deorum regem et virorum
 Erat paritura, magnum animum habentem:
 Sed illam fane Iupiter ante in suum condidit ventrem;
 Ut, nempe, ei indicaret Dea bonumque malumque.
 Postea duxit splendidam Themis, quae peperit Horas,

895. Ἴσων Trinc. 896. παῖδα abest ab ed. Rob. 897. τὴν θεάν Trinc. 898. ξὺς Ald. νηδύν Ald.

mologiae non sunt flocci faciendae, si cum hac conferantur. Τριτογένειαν verterant Romani veteres *Capitam*. Ovidius sub finem Lib. III. Fastorum?

Parua licet videas Capitis delubra Minervae,

Quae Dea natali coepit habere suo.

Nominis in dubio causa est, capitale vocamus

Ingenium follers; ingeniosa Dea est.

An quia de capitis fertur, sine matre, paterni

Vertice, cum clypeo profuuisse suo? Clericus.

Τριτογένειαν] Audacem, terribilem. *Guicetus.*

898. Ἐν ἐγκάτθετο νηδύν]. Hoc est, prudentiam perpetuo sibi adesse consiliariam voluit, nec unquam eam dimisit. *Clericus.*

899. ὧς δ' ἡοὶ Φράσσαιτο θεὰ ἀγαθὸν τε κακὸν τε] *Bonum et malum* omnia significant, apud *Homerum*, et in *Hebraico* etiam sermone. Vide not. ad *Genes.* III, 5. *Clericus.*

900. Θέμιν] Dea haec est Praeses Iustitiae, quae non minus ac *Prudentia* Regibus necessaria est. Si scripseris *Phoeniciis* litteris *תת*, illico liquebit esse vocem *Phoeniciam*, *תת* *integer, probus*, ita ut nomen *Themidis integritatem* sonet. *Clericus.*

Ἡ τέκεν Ὠρέας] *Hora* est ab *Hebraica* voce *זרע*, *or*, quae *lucem* sonat proprie, et *tralatitio* significatu *cognitionem*, quae in *Rege vna* cum integritate coniuncta esse debet. Posset huc forte trahi coniunctio *Vrim et Thummim*, in *Pont. Maximo* *Hebraeorum*. *Affinitas*

Εὐνομίην τε, Δίκην τε, καὶ Εἰρήνην τε θαλυΐαν,
 Αἷ τ' ἔργ' ὥραισι καταδνητοῖσι βροτοῖσι,
 Μοίρας θ', ἧς πλείηνη τιμὴ πόρε μητίετα Ζεὺς,
 Κλωθῶ τε, Λάχρσιν τε, καὶ Ἀτροπον, αἷ τε διδῶσι
 Θνητοῖς ἀνδρώποισιν ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε. 905
 Τρῶς δὲ οἱ Εὐρυνόμῃ Χάριτας τέκε καλλιπαρήγας,
 Ὠκεανῷ κῆρη, πολυήρατον εἶδος ἔχουσα,
 Ἀγλαΐην καὶ Εὐφροσύνην, Θαλίην τ' ἔρατεινήν.

Eunomiaque, Dicensque, et Irenen florentem,
 Quae operibus venustatem conciliant mortalium hominum,
 Parcisque, quibus maximum honorem dedit prudens Iupiter,
 Clothoque, Lachetisque, et Atropo, quae dant
 Mortalibus hominibus habere bonumque malumque.
 Tres vero ei Eurynome Gratias peperit pulcras genas habentes,
 Oceani filia, peroptabilem formam habens,
 Aglaiam et Euphrosynen, Thalamque amabilem:

902. ὥραισι Ald. κατὰ θνητοῖς Ald. Tunt. 1. 2.

903. ἧς sine

iota subscr. habet ed. Robinf.

tas *Horarum* harumce cum
 Dea Iustitiae significatur earum
 nominibus Εὐνομίᾳ, Δίκῃ et
 Εἰρήνῃ, quae sunt Iustitiae con-
 sectaria, et verae eruditionis
 comites. *Clericus.*

902. Αἷ τ' ἔργ' ὥραισι] For-
 te ὥραισι ab ὥραισιν. *Guicetus.*

903. Μοίρας θ' ἧς πλείηνη
 τιμὴν πόρε μητίετα Ζεὺς.]
 Quamvis affinitas sit inter Iu-
 stitiam et munus harum Dea-
 rum; non est credibile hos
 versus esse *Hesiodi*, cum alios
 parentes Parcis tribuerit antea
 v. 215. Homo ineptus, qui sup-
 plere conatus est quod non
 deerat *Hesiodo*, sed deesse pu-
 tabat, hos de Parcis versus ad-
 fuit, et fortasse plures. *Clericus.*

Μοίρας θ'] Eadem, quae

Clerico, fuit sententia doctiss.
 Thomae Gale in notis ad Apo-
 lod. p. 6. Sed utrisque, ut opi-
 nor, fraudem fecit prava He-
 siodi interpretatio. Non enim
 in h. l. asserit poeta Themis
 peperisse *Parcas*, quae supra
Noctis esse filiae dicuntur, sed
 Themis peperisse *Horas*, quae
 venustatem operibus homi-
 num, *Parcisque* conciliant. Ac-
 culativus casus Μοίρας, ut
 Grammatici loquuntur, proxi-
 mum verbum τὸ ὥραισι, non
 τὸ τέκεν sequitur; et senten-
 tia sic exposita sensum exhi-
 bet verissimum, Bonae leges, iu-
 stitia et pax humanam sortem
 pulchram, et felicem reddunt.
Kob.

908. Ἀγλαΐην καὶ Εὐφρο-
 σύνην]

Τῶν καὶ ἀπὸ βλεφάρων ἕρος εἴβστο δερκομενάων
 Δυσιμελὲς· καλὸν δὲ ὑπ' ὀφρύσι δερκιδόωνται. 910
 Αὐτὰρ ὁ Δῆμητρος πολυφάρβης ἐς λέχος ἤλθεν,
 Ἥ τέκε Περσεφόνην λευκώλενον, ἣν Ἀιδωνεύς
 Ἡεπασεν ἥς παρὰ μητρὸς, ἔδωκε δὲ μητίετα Ζεὺς.
 Μνημοσύνης δ' ἐξαυτίς ἐράσσατο καλλικόμοιο,
 Ἐξ ἥς αἱ Μῆσαι χρυσάμπυκες ἐξεγένοντο 915
 Ἐννέα, τῆσιν ἄδον θαλίσαι, καὶ τέρψις ἀοιδῆς.
 Λητὼ δ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν,

Quarum e palpebris amor destillat contuentium
 Soluens membra: iucundum vero sub superciliis adspiciunt.
 Porro hic Cereris multa nutrientis ad lectum venit,
 Quae peperit Proserpinam formosam, quam Pluto
 Rapiuit sua a matre, dedit autem sapiens Iupiter.
 Mnemosynen vero deinceps amavit pulchricomam,
 Ex qua Musae aureis reticulis reuinctae natae sunt
 Nouem, quibus placent conuiuia, et oblectatio cantus.
 Latona autem Apollinem, et Dianam sagittis gaudentem,

909. εἴβστο Ald. Iunt. 1. εἴβει τοι Iunt. 2. 910. δὲδ' Iunt. 2. Trinc.
 Steph. Heinf. δὲδ' Ald. Iunt. 1. Com. ὑπεφρύσι, Trinc. 912. λευκώ-
 λενον Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 914. ἐξ αὐτίς Ald. Trinc. ἐράσσατο B. 109.
 916. ἔδον Ald. ἀοιδῆς Ald. 917. ἰοχέαιραν Ald. ἰοχέαιραν B. 109.

σύνην] Scrib. Ἀγλαίην τε καὶ
 Εὐφροσύνην. τε hic deesse vi-
 detur. *Guietus.*

911 Δῆμητρος] De Cerere
 et Proserpina, egimus antea ad
 versus 450. et 774. *Clericus.*

913. Ἐδωκε δὲ μητίετα
 Ζεὺς] Concessit vt caperet.
Guietus.

914. Μνημοσύνης] Vide not.
 ad. v. 52. *Clericus.*

917. Λητὼ δ' Ἀπόλλωνα]
 De nomine Latonae, egimus
 ad v. 406. Nunc dicendum
 quare eius filius vocaretur Φοί-
 βος Ἀπόλλων, nam passim ita
 appellatur ab *Homero*, quasi

Apollo sit cognomen. Si autem
 scribas Hebraice: רִמְהַבְרָמָה
rhe-bo hapollon, Linguae He-
 braicae peritus statim interpre-
 tabitur *os in eo mirum*, quod
 apprime conuenit Deo fatidi-
 co. Vide dicta de *Phoebe*, ad
 v. 404. *Clericus.*

Καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν]
Phoenicio caractere ὑπηρῆ
haribemi, significat, *mons ad-*
miratio mea, ab ἡ har, *mons*
 et ὑπηρῆ *thamah*, *admiratus est*.
Diana, nimirum, venatrix mon-
 tibus maxime delectabatur. An-
 tiquissimus hymnus in *Dianam*,
 qui

Ἱμερόεντα γόνον περὶ πάντων ἑραυνίωνων,
 Γεῖνατ' ἄρ', αἰγίοχοιο Διὸς Φιλότῃτι μὐγείῃσα.
 Λοισθοτάτην δ' Ἥρην θαλερὴν ποιήσατ' ἀκοῖτιν. 920

Suauissimos liberos prae omnibus coelicolis,
 peperit sane, Aegiocho Ioui concubitu mista.
 Postremam vero lunonem floridam duxit uxorem.

920. 9αλλερὴν Ald.

qui Homero tribuitur, sic eam describit:

* Ἡ κατ' ὄρη σκίοεντα, καὶ ἁ-
 κρίας ἠνεμοέσσας

* Ἀγρὴν τερπόμενῃ παγχρύσεια
 τόξα τιταίνει.

Quae per montes umbrosos et
 promuntoria ventosa, venatione
 oblectata totum aureum arcum
 xendit. Sic ipsa, apud Callima-
 chum in Hymno, qui ipsi inscri-
 ptus est, loquitur, v. 19.

— σπαρὲν γὰρ ὅτ' Ἄρτε-
 μιν ἄστρ' κατείσιν,

Οὐρεσιν οἰκήσω.

Raro Diana in urbem ibit, in
 montibus habitabo. Vide eius-
 dem Hymni vss. 3 et 18. Apud
 Lucianum, in Dialogis Deo-
 rum, p. 212. T. I. dicitur ὄρει-
 ος, montana; et p. 217. T. I.
 Amor negat se posse vulnera-
 re Dianam Φεύγασιν ἅσι διὰ
 τῶν ὄρων, fugientem semper
 per montes. Talia innumera
 possent proferri.

Observandum hic et alibi
 clare distingui Apollinem et
 Dianam a Sole et Luna, qui
 v. 371. dicuntur Hyperione et
 Thia nati. Attamen constat
 postea Apollinem quidem et
 Solem vnum Numen creditum.

fuisse, Lunam vero ac Dia-
 nam alterum; quod ideo fa-
 ctum puto, quia Apollinis qui-
 dem animum, post mortem,
 in Solem iuisse, ut aeternae illi
 flammae praesset, dicebant
 antiquissimi Poetae; Dianae
 vero mentem Lunam insedis-
 se. Genus hoc fuit adulationis,
 quo vetustissimi Graeci prose-
 quuti sunt liberos Iouis. Sic
 et Aegyptii Isidi adulati erant,
 cum columnae, sepulcro Isidis
 impositae, cum alia, tum etiam
 haec inscripsissent: * Ἐγὼ εἰ-
 μὲν ἢ ἐν τῷ ἄστρῳ τῷ Κυνι ἐπι-
 τέλλω: Ego sum, quae in
 Canis sidere exorior. Indidem
 factum ut stellis omnibus im-
 puerint nomina illustrium viro-
 rum et foeminarum; qua de
 re agit Hyginus, in Lib. II. Poe-
 tici Astronomici, de signorum
 coelestium Historiis. Clericus.

919. Γεῖνατ' ἄρ' αἰγίοχοιο.
 Scrib. γείνατ' ἐν αἰγίοχοιο.
 placet. Guierus.

920. Λοισθοτάτην δ' Ἥρην
 θαλερὴν ποιήσατ' ἀκοῖτιν] At-
 tamen haec sola legitima uxor
 habita, ceterae omnes pellices.
 Dicitur, apud Lucianum, Iouis
 ἢ νόμῳ γαμετὴ legitima con-
 iux,

* Diodor. Siculus Biblioth. Lib. I. p. 24.

Ἡ δ' Ἥβην, καὶ Ἀρεὰ, καὶ Εἰλείθυιαν ἔτικτε,

Haec autem Heben, Martem, et Lucinam peperit,

921. τ' Ἀρεὰ B. 109. Ἥβην Ἀρεὰ Ald.

inx, in Dialogis Deorum p. 192. Tom. I. et Ioui συμβασιλεύειν, p. 213. Clericus.

921. Ἥβην] Haec Dea fuit iuuentutis praefes, quam nomen traxisse liquet ex Hebraica voce כב *eb*, viror, qui iuventutis est Symbolum; quod plantae tum vigeant maxime, cum maxime virent. Hinc apud Poetas, passim *viridis iuuentus* dicitur, imo et senectus cum contingit eam iuventuti esse similem. *Virgilius* Aeneid. V. 295.

Euryalus forma insignis VIRIDIQUE iuuenta.

Idem Lib. VI, 304. de Charonte:

Iam senior, sed cruda Deo VIRIDISQUE senectus.

Clericus.

Ἀρεὰ] Notissimum est Martis sedes haberi montes Thraciae, quos aut filius Iouis, Thesphaliae Regis, aut ex eius posteris quispiam insedit, vnde dictus est Ἥρι *bari*, hoc est, *homo montanus*, nam, ut diximus, Ἥρι est *mons*, ὄρος. Cum autem ex bello et latrociniiis viueret, creditus est post mortem praeesse bello, cui tam saepe viuus interfuerat. Elegans est descriptio palatii Martis, apud *Statium* Lib. VII. Thebaidos, vbi de Mercurio ad

illum misso, cuius descriptionis hoc est initium:

*Hic steriles delubra notat Ma-
vorcia syluas,
Horrescitque tuens, ubi mille
furoribus illi
Cingitur aduerso domus imman-
sueza sub Aemo.*

qui, vt notum, mons est Thraciae. Hinc a Thracibus Mars impense cultus. *Herodotus* Lib. V. c. 7. Θεὸς δὲ σέβονταί μὲν καὶ τὰςδε, Ἀρεὰ, καὶ Διόνυσον, καὶ Ἀρτεμιν; Deos hos solos colunt, Martem, Liberum, Dianam. Ac sane montes eorum cum eiusmodi Religione consentiebant. Idem Scriptor paullo ante de moribus Thracum: ἀργὸν εἶναι κάλλιπον, γῆς δὲ ἐργατὴν ἀτιμώτατον τὸ ζῆν ἀπο πολέμου καὶ ληϊσμοῦ κάλλιπον: otiosum esse honestissimum, agricolam vero contemnitissimum. *E bello atque rapto viuere pulcherrimum.* Clericus.

Εἰλείθυιαν] Vox ἡιλιθία *heilidia* aliunde non potest deduci quam ab ἡιλιθ *belid*, hoc est, *fecit parere*; sic enim formari potest *Hipbil* in verbo ἡιθ *jatad* peperit, aequae ac in aliis verbis eiusdem formae. Quam hoc autem nomen bene conueniat Deae partui praesidi nemo non videt. Obseruatum dignum est distingui hoc Numen

men a Diana, cum ab *Hesiodo*, tum a Scriptore antiquissimo Hymni in Apollinem, qui *Homero* tribui solet, narrat enim primum *Eileithyiam* nescivisse *Latonam* parturire, deinde ait advocatam e coelo fuisse, et partum *Latonae* venientem accelerasse. Sic habet v. 97.

Μένη δ' ἐκ ἐπέπυο μογοςό-
κος Εἰλειθυία
Sola nescierat partus laborem
levans *Eileithyia*

Postea v. 15.

Εὐτ' ἐπὶ Δῆλα ἔβαινε μογο-
σόκος Εἰλειθυία
Τὴν τότε δὴ τόκος εἶλε, μενοί-
νησεν δὲ τεκέσθαι.

Ubi in *Delo* incessit partus dolores levans *Eileithyia*, tunc illam partus cepit, et parata erat parere. Si ergo factum ut *Diana* cum hoc Numine misceretur et partibus etiam praeficeretur? Qui potuit credi τὰς τεκώσας μαιεῖν παρθένης ἔσα, ut utar verbis *Iunonis* apud * *Lucianum*? Nimirum, credebant *Lunae* Numen praesse partui, quod praesit mensibus, intra quorum certum numerum foetus in lucem eduntur: cumque eo Numine miscebant *Dianam*, quae, eo pacto, quamquam virgo, obstetricis munere fungi statuebatur. Aliam rationem comminiscitur *Callimachus*, Hymno in *Dianam* v. 20. et seqq. vbi sic Dea loquitur:

— Πόλεσιν δ' ἐπιμιξομαι
ἀνδρῶν
Μένον ὅτ' ὀξείαισιν ὑπ' ὠδί-
νεσσι γυναῖκες

Τειρόμεναι καλέεσσι βοηθῶν
ἦσι με μοῖρα
Γεινομένην τοπρεῶτον ἔπε-
κλήρωσαν ἀρήγειν
Ὅττι με καὶ τίκτεσσα, καὶ
ἐκ ἡλγησε Φέρεσσα

Μήτηρ.

Urbibus vero admiscebor hominum, tantum cum acutis pariendo doloribus mulieres oppressae vocarint me opitulatricem; quibus me *Parcae*, ut primum nata sum, sortem adsignarunt opem ferendi; quoniam et cum me pareret, et cum me ferret non doluit mater. Sed commentum hoc est *Callimachi*, qui credidit indignum Dea esse dolere, instar mulierum; non sententia antiquissimorum Graecorum, qui *Diis* incommoda, imo et vitia humanae naturae tribuere solent. Philosophi postea, cum non possent haec concoquere, ad allegorias conuersi sunt; et Poetis recentioribus corruptendae veteris Historiae, dum *θεοπρεπές* volunt loqui, occasionem praebuerunt. At qui me audiet is antiquissimam Graeciae famam esse credet, qua humana *Diis* tribuuntur, quod eiusmodi rerum fingendarum nulla ratio fuerit, si aliter sensissent Graeci. Imo vero periculosissimum fuisset *θεοπρεπῆ* de Deo sentientibus talia obtrudere. Contra vero et Philosophi et recentiores Poetae graues rationes habuerunt, cur humana incommoda et vitia *Diis* detraherent; nec sine Religionis specie, adprobatio-

* Tom. I. p. 213. in Dial. *Iunonis* et *Latonae*.

Μιχθῆσ' ἐν Φιλότῃ θεῶν βασιλῇ καὶ ἀνδρῶν.
 Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκῶπιδα Τριτογένειαν,
 Δεινὴν, ἐγρεκύδομον, ἀγέστρατον, ἀτρυτῶνν,
 Πότνιαν, ἣ κέλαδοί τε ἄδον, πόλεμοί τε, μάχαι τε. 925
 Ἦζη δ' Ἡφαιστον κλυτὸν ὃ Φιλότῃ μιγεῖσα

Missa concubitu Deorum regi et hominum.

Ipse vero ex capite, caelstis oculis praeditam Tritogeniam,
 Acrem, tumultum excitantem, ducem exercitus, indomitam,
 Venerandam, cui clamoresque placuerunt, bellaque, pugnaeque,
 Iuno autem Vulcanum inclytum, concubitu non missa,

923. γλαυκῶπιδα Trinc. 924. ἀγρεκύδομον Ald. Iunt. 1. 2. 926.
 Hanc Cuperi emendationem recepit Rob. pro vulg. ἐν φιλότῃ.

bationeque audientium turpes
 de Diis historias mutare aggre-
 diebantur, quod non semel fa-
 cit in hisce Hymnis Callima-
 chus, et praesertim quidem Hy-
 mnio in Iouem. Sed ne con-
 iecturis agere videamur, en lo-
 cum ex Hymno Homérico in
 Apollinem, in quo contraria
 affirmantur v. 91.

Λητῶ δ' ἐννῆμαρ τε καὶ ἐννέα
 νύκτας ἀέλπτος,
 Ὀδίνεσσι πέπαρτο.

Latona nouem diebus et nouem
 noctibus incredibilibus doloribus
 torquebatur. Dabimus etiam
 auctorem grauissimum senten-
 tia de Luna partuum praeside.
 Is est Cicero de Nat. Deorum
 Lib. II. c. 27. Dianam, in-
 quit, et Lutam eandem esse pu-
 tant; cum — Luna a lucendo
 nominata sit, eadem est enim
 Lucina. Itaque ut apud Grae-
 cos Dianam eamque Luciferam
 sic apud nostros, Iunonem Luci-
 nam in pariendo iuuocant.

Adhibetur autem ad partus, quod

ii maturescunt aut septem non-
 nunquam, aut plerumque nouem
 Lunae cursibus; qui quia mensa
 spatia conficiunt, menses nomi-
 nantur. Clericus.

923. Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς]
 Hoc est, solus. Adoptauit forte
 sibi filiam, quam ipse educare
 atque erudire voluit. Clericus.

925. Κέλαδοί τε ἄδον] Bel-
 lici clamores. Guiccius.

926. Ἐν Φιλότῃ μιγεῖσα]
 Legendum & Φιλότῃ μιγεῖ-
 σα, nam quemadmodum Iupi-
 ter solus genuisse dicitur Mi-
 neruam; sic et Iuno ζαμένησα
 καὶ ἤρισεν ὃ παρακρίτη, in-
 tendit vires et contemnit cum
 suo marito, genuitque sola et
 peperit Vulcanum. Sic quo-
 que legit Scholiastes, qui ha-
 bet: Ἔτος τὸν Ἡφαιστον ἐν
 μόνῃς Ἡρᾷ εἰσάγει, hic (He-
 siodus) ex sola Iunone. Vulca-
 num induit; ὁ δὲ Ὀμηρὸς ἐκ
 Διὸς καὶ Ἡρᾷ, Homerus vero
 ex Ioue et Iunone. Ex Hesiodi
 sententia, adoptauit Iuno cele-
 berri-

Γένετο, (καὶ ζαμένησε, καὶ ἤρισεν ὃ παρακοίτη)
 Ἐκ πάντων τέχνησι κακασμένον ὑβρανίων.
 Ἐκ δ' Ἀμφιτρίτης καὶ ἐρικτύπῃ Ἐρυσσιγαίῃ
 Τρίτῳ εὐρυβίῃς γένετο μέγας· ὅς τε θαλάσσης 930
 Πυθμὲν ἔχων, παρὰ μητρὶ Φύλῃ καὶ πατρὶ Ἄνακτι
 Νάϊσι χρυσέα δῶ, δεινὸς θεός· αὐτὰρ Ἄρηι
 Ῥινότηρῳ Κυθήρεια Φόβον καὶ Δεῖμον ἔτικτεν
 Δεινὰς, οἳ τ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέσσι Φάλαγγας
 Ἐν πολέμῳ κρυόντι σὺν Ἄρηι πτολιπόρθῳ, 935

Peperit, (ac vires intendit, et contendit cum suo marito)
 Prae omnibus artibus ornatum coelicolis.
 Ex Amphitritae autem et valde resonante Neptuno
 Triton late potens natus est magnus: qui maris
 Fundum tenens apud matrem, caram et patrem regem
 Incolit aureas aedes, magnus Deus: sed Marti
 Clypeos dissecanti Venus Terrorem et Metum peperit
 Graues, quique virorum densas turbant phalanges
 In bello horrido, una cum Marte vires deuastante,

934. Φάλαγγας Ald.

verrimum fabrum, qui vocabatur Ἡφαίστος, Phoeniciis litteris נפחאסן *ephescho*, hoc est, qui *coquit in igne*, nimirum, metalla; nam נפחא est *coxit*, et נפחא *ignis*, unde Graece *ἑστία*, *focus*. Sic legitur hic locus *Hesiodi Lib. Gyraldus*, ostenditque olim ita lectum. *Clericus*.

927. Καὶ ζαμένησε] Α ζαμένῃς, ζαμένῳ, ὀργίζομαι. *Guierus*.

930. Τρίτῳ εὐρυβίῃς γένετο μέγας] Nomen נפחא deduxerim a נפחא *reter*, timor, aut a נפחא *retat*, Chaldaice

tremuit, et Arabice, *tumultum excitauit, clamorem edidit*. Nomen non male conuenit Deo cui tribuitur

Buccina, quae, medio concepit ut acria ponto,

Littora voce replet sub utroque iacensia Phoeba.

Quae verba sunt *Quidii*, Metam. I. *Clericus*.

933. Φόβον καὶ Δεῖμον ἔτικτεν] Hae sunt manifesto poeticæ personae, quibus nihil subest historicum. Sed comites belli sunt Terror et Metus, siue inferantur aliis, siue iis agitemur. *Clericus*.

936. Ἀρμ-

Ἀρμονίην θ', ἣν Κάδμος ὑπέρθυμος θείῃ ἀποιτν.
 Ζηνὶ δ' ἅε Ἀτλαντὶς Μαίῃ τέκε κύνδιμον Ἑρμῆν,
 Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχος εἰσαναβάσας,
 Κάδμειν δ' ἄρα οἱ Σεμέλῃ τέκε Φαίδιμον υἱόν,

Et Harmoniam, quam Cadmus magnanimus duxit uxorem.
 Ioui vero Atlantis filia Maia peperit gloriosum Mercurium,
 Praeconem Deorum, sacrum lectum conscendens.
 Cadmi filia vero ei Semele peperit clarum filium,

937. φαίδιμον Trinç. Steph. marg.

936. Ἀρμονίην θ' ἣν Κάδμος ὑπέρθυμος θείῃ ἀποιτν] Ingenioſe Sam. Bochartus Chanaanis Lib. I. c. 19. nomen Cadmi coniecit ſignificare eius patriam; erat, nimirum קדמוני Kadmōni, ex iis Cadmonaeis de quibus Moſes Gen. XV, 19. Harmoniam vero dictam ex monte Hērmonē, quae pars fuit Antilibani, ad ortum fontium Iordanis. Clericus.

937. Ἀτλαντὶς Μαίῃ τέκε κύνδιμον Ἑρμῆν] Primum, hic animaduertendum Maïam, quae fuit vna Pleiadum, dici filiam Atlantis altissimi montis, qui coelum ipsum ferre dicebatur; ob nexum, ſcilicet, et viciniam. Deinde Pleias haec dicitur Maia, hoc eſt, מאי ſive aquoſa, nam מים majim aquae dicuntur, a veteri ſingulari מַי mai aqua. Aquoſae autem nomen optime conuenit nobiliſſimae Pleiadum, quandoquidem Pleiades paſſim imbriferæ, madi-
 aue et aquoſae dicuntur a Poetis; quod iis, initio veris, orientibus, pluium ſoleat eſſe coelum. Vide collecta haec in

rem a Nicol. Loydio in Lex. Hiſtorico. Filius huius Pleiadis dictus eſt Ἑρμῆς, hoc eſt, ἡρμα herma, quod a Radice ἡρ, baram, calliditate uſus fuit. Quo nomine egregie deſcribitur indoles Dei furum, et fraudium. Quam in rem legendus Hymnus in Mercurium, ex quo pauculos duntaxat verſus, quibus deſcribitur eius ingenium, proferemus; ubi ita de Maïa, v. 13. ei ſeqq.

καὶ τότε ἐγένετο παῖδα πολυτροπον, αἰμυλομήτην, Ληϊστῆς, ἐλατήρα βοῶν κηρυτὸς ονείρων, Νυκτὸς ὀπωπῆτηρα, καὶ τὰ ἐξῆς.

Tunc peperit filium vaſtrum et blandiloquum, praedonem, abactorem bouum, ducem ſomniorum, noctis ſpectatorem etc. Haec epitheta Mercurii, hiſtoria eius fraudium, quam multis proſequitur, in ſequentibus confirmat Poeta. Clericus.

939. Κάδμειν δ' ἄρα οἱ Σεμέλῃ τέκε Φαίδιμον υἱόν] Quoniam hic eſt primus, qui ab Heſiodo ex Deo et mortali muliere

muliere genitus dicitur, inquirendum est hoc in loco in rationes, ob quas ab antiquissimis Graecis nonnulli filii Deorum crediti et dicti sint, quos non diffitebantur ex mulieribus natos; quales fuere Bacchus et Hercules Thebani, alii que innumerari. Sed antea animaduertendum est horum generationem narrari, post Deorum omnium natales ex Deabus; vnde intelligere est mulierum hosce liberos esse natos iis temporibus, quibus iam primi Graeciae coloni Dii habebantur, et colebantur, nec tamen plane memoria obsoleuerat, qua et ipsos homines fuisse constabat. Memorantur enim hi noui Dii, ex aliis coelo iam receptis, nati, quorum tamen parentes nunquam cum mortalibus concubuisse dicti essent, nisi crediti fuissent et ipsi mortales fuisse.

Quod cum ita sit, triplici de causa homines potuere Deorum filii dici et credi. Prima est petita ex antiquissimorum Graecorum dialecto, in qua a Diis nati atque educari dicebantur quicumque aliqua in re Diis similes esse iudicabantur. Reges, qui imperare videbantur hominibus, ut Iupiter Diis et Regibus, propterea vulgo dici solebant Διογενείς et Διοτρεφείς, a Ioue geniti et educati, ut ex innumeris Homeri locis liquet. Sic loquitur Poeta Iliad. B. v. 196.

Θυμός δὲ μέγας ἐστὶ διοτρε-
 Φεός βασιλῆος
 Τιμὴ δ' ἐκ Διὸς ἐστὶ Φιλεῖ
 δὲ δὲ μητίετα Ζεύς.

Ira est magna a Ioue nutriti Regis. Honor autem a Ioue est, et illum (Regem) amat consiliarius Iupiter. Ad quem locum, sic habet *Eustathius*: Ἐφ'ερμηνεύει διὰ τι διογενείς καὶ διοτρεφείς τὰς βασιλεῖς λέγει. ἔχ' ὅτι ἐκ Διὸς τὸ γένος ἔλκυσσι, ἀλλ' ὅτι ἐξ ἐκείνων αὐτοῖς ἡ τιμὴ: ostendit cur Reges dicat à Ioue natos et educatos, non quia ex Ioue genus ducunt, sed quia ex illo est iis honor. *Callimachus* Hymno in Iouem v. 76. et seqq.

Αὐτίκα χαλκῆας μὲν ὑδαίου
 μὲν Ἡφαιστοῖο,
 Τευχῆας δ' Ἀρῆος, ἐπα-
 κτήρας τε Χιτῶνης
 Ἀρτέμιδος, Φοῖβος δὲ Λυγρῆς
 εὐ εἰδότης οἶμας.
 Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες ἐπεὶ
 Διὸς ἀδὲν ἀνάντων
 Θειότερον.

Primo quidem fabros canimus esse Vulcani, Milites deinde Martis, Venatores vero Chitonos Dianae, et Phoebi qui lyrae probe sciunt modos. At ex Ioue sunt Reges, quandoquidem Regibus nihil diuinius est quam Iupiter.

Quae verba nos admonent secundae rationis, ob quam mortales immortalium filii dici potuerunt. Nimirum, in Lingua Phoenicia, pater artificum dicitur is qui eorum artificium primus inuenit, et magister discipulorum. Vide Genes. IV, 21. ubi pater artificum dicitur qui primus eos artem docuit. Sic et Propheta dicitur pater discipulorum suorum, i Sam. X, 12: et discipuli eius filii, 2 Reg.

2 Reg. II, 3. IV, 38. Sic Aesculapius et Orpheus dicti sunt Apollinis filii, quod ab eo Medicinam didicerint. Hinc etiam *Dei filii* dicti, qui Dei virtutes imitabantur, ut liquet ex Gen. VI, 2.

Tertio filios Deorum dixerunt eos qui ex Sacerdotibus vel aliis fraudulentis hominibus, nati erant; ut honori puellarum, quae ab iis ludificatae fuerant, confuleretur. Cum, nempe, in lucis Diis illis sacris grauidae factae essent, aut compressae a Sacerdotibus indutis eo ornatu, quo statuae Deorum indui solebant; non sine quadam specie veri, apud rudes populos, poterant dicere, se ex Diis grauidas esse; rumoremque eiusmodi occulte adiuvantibus Sacerdotibus, res tandem credulis pro comperta habebatur, praesertim si nati ex furtiuo concubitu postea rebus gestis aut inuentis famam sibi parerent. Apud *Onidium Metam.* III. Iuno sub persona Berocis nutricis Semeles, ita hanc alloquens inducitur

— Optem

Iupiter ut sit, ait: metuo tamēn omnia, multi

NOMINE *Diuorum thalamos intrere pudicos.*

Hinc videmus, ex fabula Penthei, non facile creditum Bacchum illum Thebanum esse filium Iouis. Sed est insignis hanc in rem Historia, apud *Dionysium* Halicarnasensem, summi iudicii historicum, Lib. I. Ant. Rom. p. 62. quam integram proferemus. Cum ergo nar-

rasset artibus Amulii *Iliam*, vel *Rheam*, Numitoris filiam, factam esse Sacerdotem Vestae: τετάρτῳ, inquit, ὕστερον ἔπει τὴν Ἰλίαν ἐλθῶσαν εἰς ἱερὸν ἄλσος Ἀρεος, ὕδατος ἀγνῆ κομιγῆς ἕνεκα, ᾧ πρὸς τὰς θυσίας ἐμελλε χρῆσθαι βιάζεσθαι τις ἐν τῷ τεμένει. τῶν δὲ τινες μὲν ἀποφαίνεσσι τῶν μνηστῆρων ἓνα γενέσθαι τῆς κόρης, ἐρῶντα τῆς παιδίσκης· οἱ δὲ, αὐτὸν τὸν Ἀμῆλιον, ἐκ ἐπιθυμίας μᾶλλον, ἢ ἐπιβελῆς ἕνεκα, φραζάμενον τε ὅπλοις οἷς ἐκπληκτικώτατος ὀφθῆσθαι ἐμελλεν, καὶ τὸ τῆς ὄψεως γινώσκον· εἰς ἀσαφές οἷς μάλιστα ἠδύνατο καθίσταντα· οἱ δὲ πλεῖστοι μυθολογοῦσι τῷ δαίμονος εἰδῶλον, ἔκ τὸ χωρίον ἦν, πολλὰ καὶ ἄλλα τῷ πατρὶ δαιμονία ἔργα, ἥλιε τε ἀφανισμὸν, καὶ ζόφον ἐν ἑρυνῇ κατασχόντος· ὅσιν δὲ ἦν καὶ τὸ εἰδῶλον εἶχε, θαυματοπότεραν μακρῶ ἢ κατὰ μέγεθος καὶ κάλλος ἀνθρώπων. Φασὶ τε εἰπεῖν τῇ κόρῃ παρηγεῖντα τὴν λυπὴν τὸν βιάσαμενον ἐξ ἑ γενέσθαι δῆλον ὅτι Θεὸς ἦν μηδὲν ἀχθεσθαι τῷ πατρὶ, τὸ γὰρ κοινὸν ἔκμα τῶν γάμων αὐτῇ γεγενῆσθαι πρὸς τὸν ἐμβατεύοντα τῷ χωρίῳ δαίμονα· τέξεσθαι δ' αὐτὴν ἐκ τῷ βιασμῷ δύο παῖδας, ἀνθρώπων μακρῶ κρατίστες ἀρετὴν κατὰ τὰ πολέμια. ταῦτά δὲ εἰπόντα νεφερίκαλυφθῆναι καὶ ἀπὸ γῆς ἀρδέντα φέρεσθαι δι' αἰέρος ἄνω: *Quarto post anno Iliam, quae iuerat in lucum Martis, ut as-*

L 3

ferret

ferret aquam parcam, qua in sacris usura erat, aliquis in loco vi comprimis. Hunc nonnulli dicunt fuisse unum e procis eius, amore puellae captum; alii vero ipsum Amulium, non libidinis magis quam insidiarum causâ, cinctum armis quibus maximum sui terrorem incussurus erat, et faciem notam, quantum poterat, in ignotam mutantem. Ple-rique vero fabulantur speciem ipsius numinis, cuius is lacus erat, et quae cum multa alia divina opera, tum Solis eclipsin, et tenebras in coelo praebuisse. Species vero, quae fuit illi spectro, augustiorem multo magnitudine et pulchritudine, quam homines fuisse. Quin et eum qui Iliam vi compresserat, aiunt eam esse solatium (unde liquebat Deum esse) et vetuisse ne doleret propter id quod passa erat; communionem enim nuptiarum illi intercessisse cum Genio eum locum insidente. Pariturat autem ex violento concubitu duos pueros, hominum longe praestantissimos virtute bellica. Quae cum dixisset, nube circumtectum fuisse, et a terra sublatum, superiora versus auctum fuisse. Satis liquet haec μυθολογούμενα ficta esse a puella, eiusque consanguineis et amicis, ut honori vitatae Vestalis consolerent, et poenas, quas commerita erat, vitaret. Vide sequentia, apud *Dionysium*. Praedictionem vero geminorum filiorum, qui nascituri erant ex illo concubitu, fictam esse a posteris, rem, ut fit, exornantibus in honorem Romuli non difficile est

intellectu. Quia et potius incredulae mulieres re vera falli, ut liquet ex Historia Paulinae, quae existat apud *Iosephum* Ant. lud. Lib. XVIII, c. 4. Cum Decius Mundus Paulinam Saturnini uxorem nec precibus nec pretio corrumpere potuisset, Ide quaedam hominis liberta, aggressa est eam superstitione fallere. Cumque Paulina Idis cultui summopere esset dedita, pecunia Deae Sacerdotes corruptit; quorum natu maximus Paulinam adiit, impetratoque sine arbitris colloquio, venire se dixit ab Anubide, capto mulieris forma, et iubente ut ad se veniat. Τῇ δὲ, subdit Historicus, εὐντὸς ὁ λόγος ἦν, καὶ ταῖς δὲ Φίλαις ἐνεκαλωπίζετο τῇ ἐπιτάτῳ ἀξιώσει τὴν Ἀναβίδος, καὶ φράζει πρὸς τὸν ἄνδρα δεῖπνον τὴν αὐτῇ, καὶ εὐνὴν τὴν Ἀναβίδος εἰσηγγέσθαι· συνεχώρει δὲ ἐκεῖνος τὴν σωφροσύνην τῆς γυναικὸς ἐξεπιστάμενος, χωρεῖ ἂν εἰς τὸ τεμενὸς, καὶ δεῖπνήσασα, ὡς ὕπνῳ καιρὸς ἦν, κλεισθισῶν τῶν θυρῶν ὑπὸ τῶν ἱερέων, εἶδον ἐν τῷ νεῷ, καὶ τὰ λυχνὰ ἐκποδῶν ἦν, καὶ ὁ Μένδος, προσεκύπτει γὰρ τῇδε, ἔχ' ἡμᾶς τανὲν ὁμιλίῳ τῶν πρὸς αὐτὴν παννυχίον τε αὐτῷ διηκονήσατο ὑπειληφύια Θεὸν εἶναι καὶ ἀπελθόντος πρώτῳ εὐνὴν ἢ κίνησιν ἀρξασθαι τῶν ἱερέων, οἱ τὴν ἐπιβελὴν ἤδεσαν. Παυλίνα πρῶτ' ὡς τὸν ἄνδρα ἐλθῆσα, τὴν ἐπιφάνειαν ἐκδιηγέται τὴν Ἀναβίδος, καὶ πρὸς τὰς Φίλας ἐνελαμπρύ-

ἀπεκρύνετο λόγοις τοῖς ἐκ' αὐτῶν. οἱ δὲ τὰ μὲν ἡπίσαν εἰς τὴν Φύσιν τῶ πρῶτατος ὀβριῶντες, τὰ δ' ἐν θαύματι καθίσταντο; ἢ ἔχοντες ὡς ἡμεῖς ἄπιστα αὐτὰ κρίνειν, ὅποτε τὴν σωφροσύνην καὶ τὸ ἀξίωμα ἀπιδόειν αὐτῆς. Oratio vero mulieri placuit, iactabatque se apud amicos, ob honorem, quo eam dignabatur Anubis: Marito quoque indicat condita sibi aeternam, et cubile Anubidis. Contessit vero ille, qui prope norat pudicitiam uxoris. Itaque is mulier in templum, et cum coenauisset, quo tempore somni hora erat, clausis ianuis a Sacerdote: intus in Sacratio ablatae tam erant lucernae, nec Mundus, nam illic antea abditus fuerat, ab eius consortio aberrauit. Totam ergo noctem illi inservivit, Deum esse rata. At illo digressio, priusquam mouerentur Sacerdotes, qui insidias nesciebant (in Graecis addenda negatio ἢ ante ἡδσαν) Paulina mane cum venisset ad virum, apparitionem Anubidis ei narrat, et propterea etiam apud amicos gloriatur. Illi vero partim fidem negabant, rei naturam respicientes; partim mirabamur, cum non possent fide indigna iudicare, quando eius pudicitiam et nobilitatem reputabant. Si rei conscii in perpetuum tacuissent, arcanumque secretum sepeliri voluissent; Paulina numquam mutasset sententiam, et spectatae ceteroqui pudicitiae mulier multis fidem secisset, de concubitu suo cum Anubide. Quod si ex eo graui-

da facta fuisset, nec ipsa, nec alii quibus persuasisset, dubitassent quin filius, aut filia esset Anubidis proles. Sed Mundus ipse rem aperuit Paulinae, ut docet Historicus, eaque consequuta sunt, quae fraudem non patiebantur in dubium reuocari. Si Tiberio rerum potente, cum Roma plena esset viris eruditis et callidis; si in urbe in qua, ut ille ait, pueri nasum rhinoceros habebant, eiusmodi dolus ad finem usque perductus est; quid non potuit fieri antiquioribus et simplicioribus saeculis, atque in locis in quibus fraus accuratissime testis est? Certè non vno in loco insana illa opinio inualuit Numina capi amore mulierum, et cum iis congregi; quae de causa in eorum Templis iubeantur mulieres cubare, quae si diuinum amasium expectatae; hoc est, Sacerdotum libidinem expleturae. Herodotus Lib. I. c. 181. de summo tabulato Templi Iouis Beli, quod erat Babylone: Ἀγαλμα δὲ ἢ ἐν ἑδρῶν αὐτόθι ἐνιδρυμένον, ἔδῃ νύκτα ἔδεις ἐναυλίζετο ἀνθρώπων, ὅτι μὴ γυνὴ μὴ τῶν ἐπιχωρίων, τὴν αὐτὴν θεὸς ἔλθῃ ἐν πασέων, ὡς λέγουσιν οἱ Χαλδαῖοι, ὄντες ἰσῆες τὰ τε τῶ θεῷ. Φασὶ δὲ οἱ αὐτοὶ ἔτοι (ἐμοὶ μὲν ἐπιστὰ λέγοντες) τὸν θεὸν αὐτὸν φοιτᾶν τε ἐς τὸν νηὸν, καὶ ἀμπαυεσθαι ἐπὶ τῆς κλίνης, κατὰ περ ἐν Θήβῃσι τῇσι Αἰγυπτίῃσι, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς λέγουσιν οἱ Αἰγυπτίοι. καὶ γὰρ δὴ ἐκείθι κοι-

Μιχθῆϊς' ἐν Φιλότῃ, Διώνυσον πολυγηθῆα, 940

Rem cum eo habens, Bacchum hilarem,

940. Διώνυσον Trinc. Διώνυσον Ald. Iunt. 1. 2. Eadem varietas in his edd. v. 946.

ματαιὰ ἐν τῷ τῷ Διὸς τῷ Θη-
βαιῶς γυνή' ἀμφοτέρω δὲ
αὐτὰ λεγόνται ἀνδρῶν ἑδα-
μῶν ἐς ὁμιλίην φοιτᾶν. καὶ
κατάπερ ἐν τοῖς Πατάροις
τῆς Λυκίης, ἡ προμαντὶς τῷ
Θεῷ ἐπεὶ γένηται: *Statua in
hoc sacella nulla est, neque hic
noctu cubat hominum quisquam,
praeter mulierem unam ex indigenis, quam ex omnibus Deus
delegerit, uti narrant Chaldaei
huius Dei Sacerdotes. Narrant
enim illi (tamen parum credi-
bilia mihi dicere videntur) Deum
ipsum ingredi templum et in hoc
cubili conquiscescere; perinde at-
que Thebis Aegyptiacis, ut fe-
runt Aegyptii. Ibi enim in The-
bani Iouis fano mulier quoque
cubat. Quarum mulierum vira-
que cum viris non putatur ba-
bere consuetudinem; sicuti etiam
nec Dei anastiza Pataris Lyciae
urbe, quando mulier eo munere
ornatur. Si haec saepius, et
alibi facta sunt, ut credibile
est, praesertim rudiori aeuo,
non est cur miremur tot Deo-
rum filios in antiquissima Grae-
ciae Historia occurrere. Cle-
ricus.*

Σεμελά] Phoenicium no-
men forte fuit *שמלה ismelah*,
quod virginem viro maturam
apud Thalmudicos sonat, So-
lent Phoenices ortum cuius-

piam ab alio hisce verbis expri-
mere: יצא מירכו *jatfa mije-
recho, egressus est ex eius femo-
re*, ut liquet ex Genes. XLVI,
26. Hinc nata fabula de Bac-
cho Thebano e femore Iouis
nato. Ceterae circumstantiae
confictae sunt a Graeculis, ut
rationem redderent loquutio-
nis quam non intelligebant.
Clericus.

940. Διώνυσον πολυγηθῆα] Bacchum multo antiquiorem
fuisse Cadmo, nec alia de cau-
sa Thebanum creditum, quam
quia conditores Thebarum e-
ius cultum ex Oriente attule-
rant, multis ostendit Sam. Bo-
chartus Chanaan. Lib. I. c. 18.
Existimat ille Nimrodum fuisse
qui Chaldaice dicebatur
ברכוכד *bar - chousch*, hoc est,
filius Chusi, filii Chanaan, qui
nepos fuit Noachi ex Chamo.
Quae felix est coniectura; at
coacta est, nec ullo modo to-
leranda ea, qua vult Διώνυ-
σον dictum, ex inscriptione al-
taris a Mose, quod dictum fuit
יהוה נסי *jehova nissi*. Quasi
Tyrii, Aegyptii aut alii popu-
li, ex eiusmodi re nomen fe-
cerint antiquiori multo Mose
Numini! Debuit vir summus
scribere Chaldaicis litteris hoc
nomen ירדניס, dein quaere-
re quid *Dionis*, Lingua Chal-
daica

Ἀθάνατον θνητὴν νῦν δ' ἀμφοτέρω θεοὶ εἰσιν.
 Ἀλκμήνη δ' αἶψ' ἔτιπτε βίην Ἡρακλεΐην,
 Μιχθῆϊς ἐν Φιλότῃ. Διὸς νεφεληγερέταο.
 Ἀγλαΐην δ' Ἡφαιστος ἀγακλυτὸς ἀμφιγυΐεις,
 Ὀπλοτάτην Χαρίτων, θαλαρῆν ποιήσατ' ἀκοῖτιν. 945
 Χρυσόκομης δὲ Διώνυσος ξανθὴν Ἀριάδην,
 Κέρην Μίνωος, θαλαρῆν ποιήσατ' ἀκοῖτιν.
 Τὴν δὲ οἱ ἀθάνατον καὶ ἄγρω θῆκε Κροτῶν.
 Ἦβην δ' Ἀλκμήνης καλλισφύρεα ἄλκιμος υἱός,

Immortalem mortalis: nunc vero ambo Dii sunt.
 Alcmenae vero peperit fortem Herculem,
 Mistra in concubitu Ioui nubes cogenti,
 Aglaiam vero Vulcanus percelebris utroque pede claudicans
 Minimam natu e Gratiis floridam duxit uxorem.
 Sed aureo crine conspicuus Bacchus flammam Ariadnen,
 Filiam Minois, floridam fecit coniugem.
 Hanc vero ei immortalem expertemque senii fecit Saturnius.
 Heben autem Alcmenae puleros talos habentis fortis filius

945. *Σελυρδ* Ald.

daica, significare queat; et invenisset hanc vocem significare eum qui vi imperat, nam ἡ ἐστὶν qui et ὀνὶς ones, vi imperans, ab Radice ὀν anas, coegit. Quod egregie convenit Nimrodo, qui primus Tyrannus fuisse censetur. Postea Graeci perperam crediderunt Διώνυσον dictum ex Genitino Διὸς Iouis, et Νύσα vrbe Arabiae, in qua fuerit educatus. *Clericus.*

942. Ἀλκμήνη δ' αἶψ' ἔτιπτε βίην Ἡρακλεΐην] Hoc est, Herculem, de quo in singulari Diss. in qua ostendemus Herculem Thebanum, nec vnum, nec antiquissimum fuisse eo-

rum qui *Hercules* dicti sunt. *Clericus.*

944. Ἀγλαΐην δ' Ἡφαιστος etc.] Dignum est notatu Vulcano dari uxorem primo genitam Gratiarum non Venerem; nam ceteri omnes Poetae Vulcani Venerem uxorem tribuunt. *Clericus.*

946. Διώνυσος ξανθὴν Ἀριάδην] Forte vxor fuit Bacchi, eo modo quo Paulina Mundi; hoc est, Sacerdotis cuiuspiam Bacchi. *Clericus.*

949. Ἦβην δ' etc.] Forte fingunt Deam iuventutis collocatam Herculi, quod, cum vnum hominem fuisse crederent, nec intelligerent qui vita

L 5

vnius

Ἴς Ἡρακλῆος, τελέσας γυνόντας αἰθλῆς, 950
 Παῖδα Διὸς μεγάλοιο καὶ Ἥρης χρυσοπεδίλῃ,
 Αἰδοῖνθ' ἄκοιτις ἐν Οὐλύμπῳ νιφόντι·

Ὀλβιος, ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν ἀνύσας,
 Ναιεὶ ἀπήμαντος καὶ ἀγήραος ἡματα πάντα.

Ἡελίῳ δ' ἀκάμαντι τέκε κλυτὴ Ὠκεανίη 955
 Περσηΐς Κίρκην τε, καὶ Αἰήτην βασιλῆα.

Αἰήτης δ' υἱὸς Φαεσιμβρότης Ἡελίοιο,

Κέρην Ὠκεανοῖο τελέεντος ποταμοῖο

Γῆμε, θεῶν βελήσιν, Ἰδυῖαν καλλιπάρηον.

Ἡ δέ οἱ Μῆδειαν εὐσφυρον ἐν Φιλότῃ 960

Γείναθ' ὑποδμηθεῖσα διὰ χρυσῆν Ἀφροδίτην.

Τυμῆς μὲν νῦν χαίρει, Ὀλυμπία δ' ἄματ' ἔχοντες,

Hercules, peractis lustruosis certaminibus,
 Filiam Iouis magni et Iunonis aureis calceamentis vrentis,
 Pudicam duxit uxorem in Olympo nupto:
 Felix, qui magno facinore inter Deos confecto,
 Habitat illaesus et expers senii omnibus diebus.
 Soli autem indefesso peperit in clypea Oceanis
 Perseis Circenque, et Aeëtem regem.
 Aeëtes autem filius lucem hominibus dantis Solis
 Filiam Oceani ultimi fluuii,
 Duxit, Deorum ex consiliis, Idyiam pulcris genis praeditam.
 Haec autem ei Medeam pulcros talos habentem in concubitu
 Peperit subacta per auream Venerem.

Vos quidem nunc valete, coelestes domos tenentes,

950. εἶπλες Trinc. 951. χρυσοπεδίλῃ Iunt. 2. 952. δαλύμπῳ Ald.
 953. ἀνύσας Ald. Iunt. 1. 2. τελέσας Trinc. ἀθανάτοισι τελέσας Steph.
 marg. 955. κλυτὴ Trinc. 959. αἰδυῖαν B. 109. Ald. Iunt. 1. 2.
 960. δὲ νῦν ol. Trinc.

vnus hominis sufficere posset,
 ad eas res gerendas, quas gef-
 fit, aeternam iuventutem ei da-
 tam a Diis putarent. Cuius rei
 vestigium cernere est in v. 955.
 quamvis dicatur de Hercule
 in Deorum numerum iam re-
 lato. Nam erant et alii Dii sem-

per iuvenes, vt Apollo, Bac-
 chus, Mercurius etc. *Clericus.*

960. Ἡ δέ οἱ Μῆδειαν] Ἡ
 δὴ scribe. *Guierus.*

961. Διὰ χρυσῆν Ἀφροδί-
 την] Hoc est; κατὰ per. *Guie-
 rus.*

966. Ὀσ-

Νῆσοί τ', ἡπειροί τε, καὶ ἄλμυρός ἐνδοθι πόντος.
 Νῦν δὲ θεῶν Φῶλον αἰέσατε, ἡδυνέσμαι
 Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, καὶ Διὸς Αἰγιοχαιο, 965
 Ὅσσαί δὴ θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι
 Ἀθάναται, γέναντο θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα.
 Δημήτηρ μὲν Πλῆτον ἐγένετο, διὰ θεῶν,
 Ἰασίῳ ἥρωι μιγείσ' ἐρατῇ Φιλότῃ.
 Νειῶ ἐν τρυφῇ, Κρήτης ἐν πόντι δῆμον, 970
 Ἑσθλόν· ὃς εἰς ἐπὶ γῆν σε, καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης
 Πᾶσαν τῷ δὲ τυχόντι, καὶ ὃς κ' ἐς χεῖρας ἔκταται.

Infulaeque et continentes terrae, et falfus intus Pontus.
 Nunc autem Dearum genus cantate blandiloquae
 Musae Olympiades, filiae Iouis Aegiochi,
 Quaecumque mortales apud viros cubantes
 Immortales pepererunt Diis similem prolem.
 Ceres quidem Plutum peperit, praestantissima Dearum,
 Isio heroi mista iucundo amore
 Nouali in ter proscisso, Cretae in pingui tractu,
 Bonum: qui vadit super terram, et lata dorsa maris,
 Omnem: cui vero obuiam fuerit, et cuius ad manus venerit.

963. ἄλμυρός Trinc. ἄλμυρός Ald. Iunt. 1. 2. 967. γέναντο B. 109.
 Ald. Iunt. 1. 2. 968. ἐγένετο Trinc. 971. τὴν ἀβελὰ B. 109. Ald.
 Iunt. 1. 972. ὃς Ald. Iunt. 1. 2.

966. Ὅσσαί δὴ θνητοῖσι
 παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι Ἀ-
 θάναται γέναντο θεοῖς ἐπιεί-
 κελα τέκνα] Vidimus quare
 nonnulli dicti sint Deorum fi-
 lii, sed omnes rationes, quas
 attulimus, huc pertinere non
 possunt; attamen Dearum filii
 potuerunt dici, qui similes vide-
 bantur Deabus. Sic formosi
 vocati forte sunt filii Veneris,
 ut Aeneas, alique quorum ma-
 ter ignorabatur, et forma exi-
 mia erat. Sed et forte Deo-
 rum Antistitae, aliaeque quae
 clanculum pariebant, liberos
 suos tribuebant Deabus, quae

praesidebant lucis, in quibus
 infantes expositi inueniebantur;
 nec amasii, ut consule-
 rent earum honori, contradi-
 cebant; praeter quam quod
 honorificum videbatur concu-
 buisse cum Dea; qua de cau-
 sa infantes tollebant, quos se
 ex Deabus suscepisse iactabant.
Clericus.

968. Δημήτηρ μὲν Πλῆτον
 ἐγένετο.] Partus hic est me-
 taphoricus, quo significatur ex
 copiosis segetibus nasci diuitias.
 Plutus persona est Poe-
 tica, de qua vide *Lucianum* in
Timone. *Clericus.*

974. Ἀφ-

Τὸν δ' ἄφνειόν εἶθ' ἔηκε, πολὺν τὲ οἱ ὥπασιν ὄλβον.
 Κάδμω δ' Ἀρμονίῃ, θυγάτηρ χρυσαῖς Ἀφροδίτης,
 Ἴνώ καὶ Σεμέλῃν, καὶ Ἀγαυὴν κάλλιπ' ἄρῃον, 975
 Αὐτονόῃν θ', ἣν γῆμαν Ἀρεταῖος βαθυχαίτης,
 Γεῖνατο καὶ Πολύδωρον εὖς τε Φάνω ἐνὶ Θήβῃ.
 Κέρη δ' Ὀκεανῷ Χρυσαόρῃ κατετροθύμω
 Μιχθεῖσ' ἐν Φιλότῃτι πολυχρύσῃ Ἀφροδίτῃς,
 Καλλιρόῃ τέκε παῖδ' αὖ βροτῶν κάρτισον ἀπάντων, 980
 Γερυονέα, τὸν κτεῖνε βίῃ Ἡρακλῆει,
 Βοῶν ἐνεκ' εἰλιπόδων ἀμφιρρύτῃ ἐν Ἐρυθρίῃ.

Ilum locupletem fecit, multamque ei praebeuit felicitatem.
 Cadmo praeterea Harmonia, filia aureae Veneris,
 Ino et Semelen, et Agauen pulcras genas habentem,
 Autoñoēnque, quam duxit Aristaeus densa caesarie praeditus,
 Peperit et Polydorum in moenia pulcra habentibus Thebis.
 Filia vero Oceani Chrysaori magnanimo
 Mistra in concubitu aureae Veneris
 Calliroē peperit filium mortalium robustissimum omnium
 Geryonem, quem interfecit Hercules
 Boues propter flexipedes circumflua in Erythea.

973. ὥπασιν λαὶν R. S. 978. Ὀκεανῷ B. 109. R. S. Ald. Iunt. 1.
 Trinc. Steph. Com. Ὀκεανῷ Iunt. 2. 979. πολυχρύσῃ Ald. Iunt. 1. 2.
 Ἀφροδίτῃ Ald. Ἀφροδίτῃ Iunt. 1. 980. κάλλιπ' B. 109. Ald. Iunt. 1. 2.
 Steph. marg. 981. Γερυονῆα Ald. Iunt. 1. 2. Com. κτεῖνῃ Iunt. 2. Ἡρα-
 κλῆει Ald. Iunt. 1. 2. 982. εἰλιπόδων Ald. Trinc. εἰν abest a B. 109.
 Ald. Iunt. 1. 2. Ἐρυθρίῃ B. 109. Ald.

974. Ἀρμονίῃ] De hac di-
 ximus, ad v. 935. Cum esset
 formosa et strenua, et ignora-
 rentur eius parentes, Marti et
 Veneri tributa est. *Clericus.*

975. Σεμέλῃν] Vide notata
 ad versum 941. *Clericus.*

978. Ὀκεανῷ Χρυσαόρῃ]
 Scribe Ὀκεανῷ. *Guicetus.*

Κέρη δ' Ὀκεανῷ, καὶ τὰ
 ἔξῃς] Haec omnino addita vi-
 dentur ab imperita manu, quia
 res iam dicta est supra vs. 287.

et seqq. hoc vero in loco est
 plane aliena. Nam hic sermo
 est de iis quos viri mortales
 susceperunt ex Deabus, oport-
 teretque Chrysaorem virum
 mortalem haberi, quod contra-
 rium est iis quae antea, loco
 memorato, dixit *Hesiodus*. *Cle-
 ricus.*

981. Γερυονῆα τὸν κτεῖνε]
 Γερυονῆν. *Guicetus.*

982. Βοῶν ἐνεκ' εἰλιπόδων]
 Βῶν. *Guicetus.*

983. Τῇ δ' αὖ-

Τιθωνῷ δ' Ἡὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυτῆν,
 Αἰθιοπῶν βασιλῆα, καὶ Ἡμαθίωνα ἀνακτα.
 Αὐτὰρ τοι Κεφάλῳ φυτήσατο Φαίδιμον υἱόν, 985
 Ἴφθιμον Φαέθοντα, θεοῖς ἐπιείκελον ἄνδρα.
 Τὸν ῥα νέον, τέρεν ἄνθος ἔχοντ' ἐρικυδέος ἥβης,
 Παιδ' ἀπαλὰ φρονέοντα φιλομμειδῆς Ἀφροδίτη
 Ὄρετ' ἀνερεψαμένη, καὶ μιν ζαθέοις ἐνὶ νηοῖς
 Νηοπόλον νύχιον ποιήσατο, δαίμονα δῖον. 990

Tithono vero Aurora peperit Memnnona aerea galea instructum,
 Aethiopum regem, et Hemathionem regem.
 Verum Cephalo peperit inclytum filium,
 Fortem Phaethontem, Diis similem virum, [tatis;
 Quem sane iuuenem, tenerum florem habentem gloriofiae puber-
 Puerum iuuenilia sapientem amans genitalia Venus
 Celeriter abripuit, et ipsum in templis
 Aedituum nocturnum fecit, daemonem diuinum.

988. φιλαμειδῆς Ald. Iunt. I. 2. Triac.
 Iunt. I. 2.

989. ἀνερεψαμένη Ald.

983. Τιθωνῷ δ' Ἡὼς τέκε Μέμνονα etc.] Crediderim Memnonem et Hemathionem ab antiquissimis Graecis dictos fuisse, Phoenicismo noto, *Aurorae filios*, quod essent *Orientalium* regionum incolae collati cum Graecis. Certe superior Aegyptus, aut Aethiopia, cuius Rex fuisse dicitur Memnon, collata Graeciae ad orientem solem spectat. Hemathionis nomen alludit ad appellationem Syriacam *hmath*, quomodo vocabatur Syriae vrbs, ad quam pertinebant Septentrionales fines Terrae Promissae. *Clericus*.

985. Φυτήσατο] Quidam legunt Φυτεύσατο, quod metro repugnat, cum prima in Φυτεύσατο sit brevis; Exi-

enim apud Tragicos interdum producat, quod exemplis aliquot ostendemus in lectionibus nostris Sophocleis, tamen nescio an apud alios occurrat. *Krebsius*.

986. Ἴφθιμον Φαέθοντα] Alius fuit Solis et Clymenae filius, cuius fatum descripsit *Quidius Metamorph. Lib. II. Clericus*.

988. Παιδ' ἀπαλὰ φρονέοντα] Puerum puerilia sapientem. Scribendum videtur ἀταλά, ab ἀταλός, ἀταλόφρων. *Guirius*.

989. Ἀνερεψαμένη] *He- sych.* ἀνερεψαντο, ἀφῆρασαν. Idem ἀνερεψαμένοι, ἀφῆρασαντες. *Guirius*.

990. Νύχιον] Alias *μυχίων*. *Guirius*.

992. Αἰ-

Κέρην δ' Αἰήταο διοτρεφέος βασιλῆος
 Αἰσονίδης, βελήσι θεῶν αἰετγενετῶν,
 Ἦγε παρ' Αἰήτα, τελέσας ζονόοντας αἰθλῆς,
 Τῆς πολλὰς ἐπέταλλε μέγας βασιλεὺς ὑπερήνωρ,
 Ὑβρισης Πελίης, καὶ ἀτάσθαλος, ὀβριμοεργός. 995
 Τῆς τελέσας ἐς Ἰωλκὸν ἀφίκετο, πολλὰ μογῆσας,
 Ὡκείης ἐπὶ πηδῶν ἐλκώπιδα κέρην,
 Αἰσονίδης, καὶ μιν θαλερὴν ποιήσας ἄκοιτιν.
 Καὶ ῥ' ἦγε ὀρηθεὶς ὑπ' Ἰήσοι ποιμένι λαῶν,
 Μήδειον τέκε παῖδα, τὸν ἔρπον ἔτρεφε Χέφρων. 1000
 Φιλλυρίδης· μεγάλη δὲ Διὸς νόος ἐξετελεῖτο.
 Αἰτάρ Νηρῆος κῆρυ αἰλίοιο γέροντος,
 Ἦτοι μὲν Φῶκον Ψαμάθῃ τέκε, διὰ θεάων,
 Αἰακῆ ἐν Φιλότῃ, διὰ χρυσῇν Ἀφροδίτῃ.

Eiliam vero Aeëtae a Ioue nutriti regis.
 Aesonides, voluntate Deorum aeternorum,
 Abduxit ab Aeëta, peractis grauibz certaminibus,
 Quae multa impetabat magnus rex superbus,
 Iniquitas Peñas, et impius, fortium facinorum patrator.
 Quibus peractis, ad Iolkum rediit multa perpeffus,
 Veloci in naue vehens blandis oculis praeditam puellam,
 Aesonides, et ipsam floridam fecit uxorem.
 Et sane haec subacta ab Iasone pastore populorum
 Medeam peperit filium, quem in montibus educabat Chiron
 Philyrides: magni vero Iouis volukas perficiebatur.
 Cererum Nerei filiae marini senis,
 Phocum quidem Psamathe peperit, praestantissima Deorum,
 Aeaci in amore, per auream Venerem.

991. αἰήτα Steph. 996. ῥ' abest a sunt. 1. 2. 1002. νηρῆος
 Ald. sunt. 1, 2. Steph. marg.

992. Αἰσονίδης] Iason. Mul-
 ta possent proferri, ex quibus
 colligere licet, Argonautas
 fuisse Mercatores Thessalos;
 qui in Colchidem navigarant;
 sed cum Hesiodus eam histo-
 riam non narret, ab ea ex-
 plicanda, hoc quidem in locis

superfedebrimus Cléviens.

1003. Φῶκον Ψαμάθῃ τέκε
 διὰ θεάων] Forte hanc pue-
 rum ex se et ignota vulgo ma-
 tre natum sustulit Aeacus, aut
 e sano Neptuni vel Nereidum,
 aut ex ipso littore maris. Idem
 diximus de Achille. Cléviens.

Ἠελὶ δὲ δμηθεῖσα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα
Γείνατ' Ἀχιλλῆα ῥαξήνορα, θυμολάοντα.
Διωείαν δ' αἶρ' ἔτικτεν εὐσεφάνος Κυθήρεα,
Ἀγχιση ἥρωι μινγεῖσ' ἐρατῇ Φιλότητι,
Ἴδης ἐν κορυφῇσι πολυπτύχα, ὑλίσσας.
Κίρκη δ', Ἡελὶς θυγάτηρ Ὑπεριονίδαο,
Γείνατ' Ὀδυσσεὺς ταλασίφρονος ἐν Φιλότῃτι
Ἀργεῖον, ἡδὲ Λατῖνον ἀμύμονά τε, κρατερὸν τε,

A Peleo autem subacta Dea Thetis argenteos pedes habens
Peperit Achillem prostermentem viros, leonis animo praeditum.
Aeneam porro peperit pulcre coronata Cytherea
Anchisae heroi mista iucundo concubitu,
Idae in xerticibus habentis multa iuga, syluosae.
Circe vero, Solis filia, filii Hyperionis,
Peperit Vlyssis aerumnosi in amore
Agrium, atque Latinum inculpatumque, fortemque.

1010. Ὑπεριονίδης, Τριάν.

1012. Ἀργεῖον ἡδὲ Λατῖνον]
Latinum Hyginus Fab. cxxvii.
Circes et Telemachi filium
prodidit. Dionysius vero Ha-
licarnassensis, ex veteri Italorum
fama, narrat Lib. I. p. 34. Her-
culem suscepisse Λατῖνον ἐκ
τινος ὑπερβορίδος κόρης, La-
zinum ex quadam septentrionali
puella, eamque postea nuptum
dedisse Fauno Aboriginum Re-
gi, quo factum ut plerique La-
tinum huius putarint filium,
non Herculis. Hinc Virgilius
Lib. VII. Aeneid. v. 45.

— Rex arua Latinus
et urbes

Iam senior longa placidas in pa-
ce regedas;

Hanc Fauno et Nympha geni-
την Laurence Marica

Actipimus. Fauno Picus pater,
isque parentem
Te, Sasurne, refert, tu sangui-
nis ultimus auctor.
Sed veluti sui oblitus Lib. XII.
v. 164. Solem avum eius vo-
cat, quasi fuisset filius Circes So-
lis filiae; ad quem locum ita
Servius: Latinus secundum Ho-
siodum in ἀσπιδοποιίᾳ (imo
Θεογονίᾳ) Vlyssis et Circes fi-
lius fuit, quam multi Maricam
dicunt; secundum quem, nunc
dicit, Solis aui specimen, Nam
Circe Solis est filia. Sane scien-
dum Virgilium in varietate Hi-
storiarum sua dicta variare.

Pro Ἀργεῖον libenter legerim
Ἀδριον, propter Adriaticum
pelagus. Mos enim est Vete-
rum a prisca heroibus deduce-
re nomina regionum, ut vel ex
Latini

Οἱ δὲ τοι μάλα τῆλε μυχῶν νησῶν ἰεράων,
 Πᾶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλυτοῖσιν ἄνασσον.
 Ναυσίθοον δ' Ὀδυσῆϊ Καλυψῶ, δῖα-θεάων; 1015
 Γείνατο, Ναυσινόον τε, μιν γείσ' ἱερατῇ Φιλότῃ.

Αὐταὶ μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσιν
 Ἀθάναται γείναντο θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα.
 Νῦν δὲ γυναικῶν Φῦλον αἰείσατε, ἡδυέπειαι
 Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς αἰγιόχοιο. 1020

Τέλος τῆς Ἡσιόδου Θεογονίας.

Qui sane valde procul in recessu insularum sacrarum
 Omnibus Tyrrhenis valde inclytis imperabant.
 Naufithoum vero Vlyssi Calypso excellentissima Dearum
 Peperit, Naufinoumque, mista amabili concubitu.

Hae quidem, mortales apud viros cubantes
 Immortales pepererunt Diis pares filios.
 Nunc vero foeminarum genus cantate suauiloquae
 Musae Olympiades, filiae Iouis Aegiochi.

1013. 4 Trinc. νέων Ald. Iunt. 1. Steph. 1018. γένετο Ald.
 Iunt. 1. 2. Trinc. 1019. et 1020. defunt in cod. R.S. 1020. Ὀλυμ-
 πιάδες Trinc.

Latini nomine liquet, a quo
 volunt dictum Latium. Certe
 in MSS. Codd. exiguum est
 discrimen inter Γ et Δ, si ba-
 sis τῷ Δ deleta sit, aut fugiat
 oculus. Ceterum dicit *Hesio-
 dus* Agrium et Latinum procul
 a recessibus sacrarum Insula-
 rum imperare Tyrrhenis; quia
 in Continenti imperabant acco-
 lis utriusque Maris, non in In-
 sula *Aea*, quae sedes fuit matris
 Circes, eique sacra. *Clericus*.

1013. Τῆλε μυχῶν νησῶν
 ἰεράων; Μυχῶ scribendum.
Guierus.

1015. Ναυσίθοον et Ναυ-
 σινόον vocat filios Vlyssis ex Ca-
 lypso Nympha, quia Vlysses
 animum habebat in *navi celere*,
 cum esset apud Calypsonem,
 hoc est, vehementer optabat
 habere nauem qua rediret. Vi-
 de Odyss. E. v. 219. et seqq.
Clericus.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ

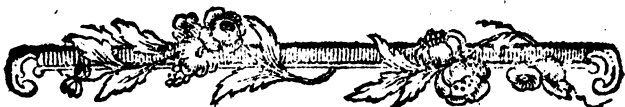
Τ Ο Υ Α Σ Κ Ρ Α Ι Ο Υ

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

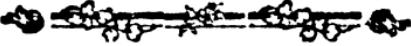
H E S I O D I

A S C R A E I

SCVTVM HERCVLIS

Αspidi Herculis in edit. Aldina haec praemittuntur: Τὰ Φι-
σρατεύσαντες ἐπὶ τὰς Ἡλεκτρώωνος βῆς ἀνέϊλον τὰς
τῆς Ἀλκμήνης ἀδελφάς, τῶν θρεμμάτων ὑπεραγωνιζομένας.
τὲ δὲ Ἀμφιτρώωνος βελομένη αὐτῇ συνελθεῖν, ἔ πρότερον
αὐτῷ ὑπέσχετο, πρηνὴ παρὰ τῶν ἀδελφοκτόνων εἰσπράξη-
ται τιμωρίαν. ὁ δὲ ἐπισρατεύσας, ἀνέϊλεν αὐτάς. κατὰ δὲ
τὴν αὐτὴν νύκτα συνέρχοντα αὐτῇ ἀμφότεροι, ὃ τε Ζεὺς
καὶ ὁ Ἀμφιτρώων, ὁ μὲν ἐκ τῆς πολέμου ὑποσρέψας, Ζεὺς
δὲ βεληθεὶς τοῖς ἀνθρώποις βοηθὸν γεννηῖσαι. ἡ δὲ κύει ἐκ
μὲν Ἀμφιτρώωνος Ἰφικλέα, ἐκ δὲ Διὸς, Ἡρακλέα. ὃς καὶ
ἐπὶ Κύνων Ἄρεος υἱὸν, ἡνίοχον ἔχων Ἰόλαον, σρατεύεται, ὃς
τὰς τὰς δεκάδας ἄγοντας εἰς Πυθῶ, περιεσύλα. σκεπασθεὶς
ἐν Ἡφαιστοεύντῳ ἀσπίδι, προσεσὶν εἰς Τραχίνας πρὸς Κῆ-
κα. συμβαλὼν δὲ τῷ Κύνῳ, αὐτὸν μὲν ἀναιρεῖ, τὸν δὲ Ἄρην,
ὑπερασπίζοντα τῆς υἱᾶς, κατὰ μῆρον τιτρώσκει, καὶ ἄτωος
ἔρχεται πρὸς Κῆκα. ἦν δὲ ὁ Κύνος γαμβρὸς Κήκυος, ἐπὶ
θυγατρὶ Θεμισονόμῃ. In calce Poemati huius in eadem
edit. leguntur ista: Τῆς ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ' καταλόγῳ
φέρεται μέχρι σίχων ν καὶ σ. ὑπέπτεται δὲ Ἀριστεύανης,
ἔχ ὁ Κορινθίος, ἀλλὰ τις ἕτερος Γραμματικὸς, ὡς ἐκ ἔσαν
αὐτὴν Ἡσιόδῃ, ἀλλ' ἑτέρῃ τινὸς τὴν Ὀμηρικὴν ἀσπίδα μι-
μήσασθαι προαιρεμένη. Μεγακλῆς δὲ ὁ Ἀθηναῖος γνήσιον
μὲν οἶδε τὸ ποίημα, ἄλλων δὲ ἐπιτιμᾷ τῷ Ἡσιόδῳ. ἄλογον
γάρ φησι ποιεῖν Ἡφαιστον τοῖς τῆς μητέρος ἐχθροῖς ὅπλα
παρέχοντα. Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ γ' φησὶν αὐτὴν
εἶναι, ἐκ τε τῆς χαρακτῆρος καὶ ἐκ τῆς τὸν Ἰόλαον ἐν τῷ
καταλόγῳ εὐρίσκειν ἡνιοχῆντα τῷ Ἡρακλεῖ. ὡσαύτως δὲ
καὶ Στρησίχορος φησὶν Ἡσιόδῃ εἶναι τὸ ποίημα.

 N O T V L A E
 I N
 S C V T V M H E R C V L I S .

Constat quidem hoc Poema esse ἀνέφαλον, quomodocum-
 que primam voculam legamus; sed quatenam desint, et
 quam multa minime constat. Docet nos *Hesiodus* ipse, duo-
 bus ultimis *Theogoniae* versibus, se scripsisse de altero illo He-
 roum genere, qui a Diis ex mulieribus geniti credebantur,
 eiusque Operis non raro meminerunt Veteres, ut vel ex fra-
 gmentis liquet. Horum autem Heroum cum longe praestan-
 tissimus esset Hercules, non absurde forte quis coniecerit hoc
 Poema, cuius maxima parte describitur clypeus Herculis, esse
 maioris illius ἀποσπασμάτιον; quod tamen fragmentum cum
 solum supersit, singulari inscriptione ornatum, quasi opusculum
 distinctum ab eo quod dixi, ad nos peruenit. Certe tria po-
 tissima Poemata *Hesiodi* solent memorari, inter quae Heroogo-
 nia recensetur, non Scutum. *Maximus Tyrius* Dissertatione XVI.
 Ὁ Ἡσίοδος χωρὶς μὲν τῶν Ἡρώων ἀπὸ γυναικῶν ἀρχόμε-
 νος, καταλέγων τὰ γένη, ὅστις ἐξ ἧς ἔφυ· χωρὶς δὲ αὐτῶ
 πεποιήνται οἱ θεῖοι λόγοι, ἅμα τοῖς λόγοις θεογονία· χωρὶς
 δ' αὖ ὠφελεῖ τὰ εἰς τὸν βίον, ἔργα τε ἃ δρᾶσέον, καὶ ἡμέραι
 ἐν αἷς δρᾶσέον. *Hesiodus* seorsim quidem Heroum, a mulieribus
 initio facto, recensuit genera, et ex quanam quisque natus fuerit.
 Seorsim vero poemate descripta ab illo est Theologia, una cum
 Theogonia. Seorsim denique vitam iuuant opera quae facienda, et
 dies quibus facienda. Nos cum Theogoniam, et ob argumenti
 praestantiam, et quod Poeta ipse videatur initio Poematis in-
 dicare primum hoc fuisse suum Opus, omnibus praemittendam
 censuissimus; ei subiecimus fragmentum Heroogoniae, pro-
 pter ultimos Theogoniae versus, quibus hoc Opus veluti per-
 licetur. Ultimum tandem locum Opera et Dies obtinebunt.
 Clericus.

ΗΣΙΟ-

 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
 ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ*.

Ηοῖη προλιπῆσα δόμους καὶ πατρίδα γαῖαν
 "Ἠλυθεν ἐς Θήβας, μετ' ἀρσίου Ἀμφιτρύωνα

HESIODI ASCRAEI
 SCVTVM HERCVLIS.

Aut qualis, relicta domo ac patria tellure,
 Venit Thebas, secuta martium Amphitryonem

* In Ald. inscribitur Ἡσίοδος Πόνημα περὶ τῆς ἀσπίδος τῆς Ἡρακλέους.
 1. 2. deest in lunt. 1. τοῖη lunt. 2. 2. θύβας Trinc.

1. **Η οῖη]** Scribendum omnino videtur ἡοῖη. Matutina Alcmena. *Guicetus.*

Η οῖη] Haec est, ut quidem videtur, ἀπόδοσις comparationis, cuius πρέτασις, cum initio Poematis, periit. Cum ergo antecessisset τοῖη μὲν, *qualis quidem* etc. crediderim sequutum Τοιῆδε, *talis* etc. ut in hoc Homérico versu Iliad. Z, 146.

Οἷπ' αὖτε Φύλλων γενεὴ τοιῆδε καὶ ἀνδρῶν.

Qualis foliorum soboles, talis est hominum. Vide et v. 9. Fortasse cum Dea quapiam conferebatur Alcmena, ut apud *Homerum* Odyss. Z, 102. Nauficaa, ubi comparatio incipit a vocibus, οῖη μὲν. Quam hisce expressit *Virgilius*, Aeneid. I, 502. et seqq.

QUALIS in Eurotae ripis, aut per iuga Cynthis

Exercet Diana choros etc.
TALIS erat Dido, talem se laeta ferebat
Per medios etc. Clericus.

Η οῖη] Quin poema hoc, quod Ἀσπίς Ἡρακλέους nuncupatur, maioris poematis fragmentum sit, nulli dubitant. Aliquibus videtur pars esse istius poematis, quod *μεγάλαι Ἡοίαι*, siue *Γυναικῶν Κατάλογος* inscribitur, cui a crebra repetitione vocum ἡ οῖη, cuiusque feminae Encomio praefixarum, istum titulum adnexum credunt; cumque eadem voces in hoc etiam poemate sint primae, illud existimant *Μεγάλων Ἡοιῶν* istam esse partem, in qua Alcmenae laudes celebrantur. Coniectura sane probabilis cui tamen obici potest, quod absurdum videatur in poemate feminarum laudibus dedicato Alcmenae Enco-

Ἀλκμήνη, θυγάτηρ λαοσσός Ἡλεκτρώωνος.

Ἡ ῥα γυναικῶν Φῦλον ἐκαίνυτο θηλυτέρων

Εἰδεῖ τε μεγέθει τε. νόον γε μὴν ἄτις ἔριζε

5

Alcmena, filia bellicosi Eleftryonis.

Quae mulierum genus superabat mollium

[tabat

Formaque et proceritate: prudentia utique nulla cum ea cer-

3. Ἀλκμήνη Hatlei.

5. Νεῖξεν Trinc.

Encomium paucissimis versibus concludere, deinde vero Herculis res gestas, eiusque clypei structuram quadringentis carminibus celebrare; praeterea quod absoum esset et inelegans post tam longam digressionem poematis subiectum ex improviso resumere, et alterius feminae Encomium vocibus ἢ οἷν inchoare. His rationibus inductus crediderim Ἀσπίδα fragmentum esse poematis Γενεαλογίαι Ἡρωϊκῆς siue Ἡρωγονίας nuncupati, quod inter Hesiodi poemata ab antiquis scriptoribus recensetur, in quo cum Herculem Alcmena natum poeta indicasset, sic forsan progressus est,

Ἡ οἷν προλιπῆσα δόμας καὶ πατρίδα γαῖαν.

Non ἢ οἷν, aut qualis, ut vulgo, sed ἢ οἷν, illa sola. Hanc tamen opinionem meam nolui obtrudere, ideoque antiquum textum lectori exhibui. Rob.

De initio huius opusculi agit quoque vir quidam doctus in Obseruat. Miscell. T. I. V. III. p. 81. Mihi non displicet sententia Clerici, qui existimat, verba ἢ οἷν continere ἀπόδοσιν

comparationis, cuius πρότισις cum poematis initio perierit. Krebsius.

3. Λαοσσός] Τὰς λαὰς πρὸς ὁρμῶντος ἐς πόλεμον. Guicetus.

5. Εἰδεῖ τε μεγέθει τε] Haud aliter Xenophon in Κυρ. II. lib. 5. a corporis proceritate laudat Pantheam, feminam elegantissimam, Διηγενεὶ δὲ ἐνταῦθα πρῶτον μὲν τῷ μεγέθει, ἔπειτα δὲ τῇ ῥώμῃ etc. Ad quem locum vide quae adnotauit Cl. Hutchins. Quibus adicias et illud Theocriti de Helena, Idyll. 18.

Ὡδὲ καὶ ἡ χρυσὴ Ἑλένη διεφαίνεται ἐν ἡμῖν,

Πίστρα, μεγάλα, ἃ τ' ἀνέδρα-
μεν ὄγμος ἀράρα,

Ἡ κάπῳ κυπαρισσός, ἢ ἀρ-
ματι Θεσσαλὸς ἵππος.

Et Virgilianum illud de Diana Aen. l. I.

Qualis in Eurotae ripis, aut per iuga Cynthi

Exercet Diana choros, quam mille securae

Hinc atque hinc glomerantur Oreades: illa pharetram

Fert humero, gradienisque deas supereminet omnes. Rob.

6. Τῆς

Τάων, ἃς θνητὰ θνητοῖς τέκον εὐνηθεῖσαι.
 Τῆς καὶ ἀπὸ κρῆθεν, βλεφάρων τ' ἀπὸ κυανεάων
 Τοῖον ἄηθ', οἷον τε πολυχρύσθ' Ἀφροδίτης.
 Ἡ δὲ καὶ ὥς κατὰ θυμὸν ἐν τίσκεν ἀκοίτην,
 Ὡς ἔπω τίς ἔτισε γυναικῶν θυλυτεράων. 10
 Ἡ μὲν οἱ πατέρ' ἐσθλὸν ἀπέκτανεν, Ἴφι δαμάσσας,

Illarum, quas mortales mortalibus peperere concumbentes.
 Eius et a vertice, et a palpebris nigricantibus
 Tale quiddam spirabat, quale et ab aurea Venere.
 Atque haec talis cum esset, sic animo suum colebat coniugem,
 Perinde ut nulla umquam coluit mulierum mollium,
 Ille tamen eius patrem praestantem occiderat, vi domitum,

7. κυανέων Ald. Iunt. I. Com. 9. ἡκρίτων Trinc. 10. ἔπωτι Ald.
 Iunt. I. 2. 11. οἱ δεῦτε in Iunt. I. ἀπέκταν' Trinc.

6. Τῆς γὰρ ἀπὸ κρῆθεν]
 Ab his versibus, ut opinor, pul-
 cherrimam illam Veneris de-
 scriptionem mutuatus est Vir-
 gilius Aen. I.

— *Aueriens rosea ceruice re-*
fulsit,

Ambrosiaeque comae diuinum
vertice odorem
Spirauere — Rob.

7. Βλεφάρων τ' ἀπὸ κυανεάων] Κυανεάων ex Eustathio scribendum. An βλεφαρῶν a βλεφάρα ἢ τὸ βλέφαρον. Unde Latinum palpebra? βλεπάραι, βλαπέρα, παλπέρα palpebra. Celer celeris celebris, funeris funebris, etc. *Guietus.*

9. Ἡ δὲ καὶ ὥς] Quamuis pulcherrima esset, maritum suum deamabat. Sarcasmus in feminas formosas, quas suae formae conscias, crebrisque blanditiis insolentes, maritos suos spernere solere, innuit poeta. *Rob.*

11. Ἡ μὲν] Hoc est, ἀλλ' ἔν, ἀλλ' ὅμως. *Hesych.* Ἴφι δαμάσσας] Hoc est, vi, violente. *Guietus.*

Ἡ μὲν οἱ πατέρ' ἐσθλὸν ἀπέκτανεν] Fallitur Scholias-tes Apollonii, qui ad l. I. v. 747. haec habet verba: Ἡ Τάφος ἡσός ἐσι μία τῶν Ἐχινάδων, ἣν ὠκησαν Τηλεβόαι οἱ πρότεροι τὴν Ἀκαρναν οἰκῶντες ἄνδρες ληστρικοῦτατοι τὴν τρέπον καὶ ἐς Ἄργος ἐπελθόντες τὰς τῶ Ἠλεκτρώωνος βίας ἀπῆλασαν τῶ πατρὶς Ἀλκμήνης γενομένης δὲ μάχης, καὶ ὁ Ἠλεκτρώων, καὶ οἱ τὰ τῶ πατρὶς ἀνῆρέθησαν. διὸ Ἀλκμήνη μετέστη, καὶ ἀνεκέρυξεν τὸν ἑαυτῆς γαμὸν τῷ τιμωρησομένῳ τὸν πατρῶον Φόνον. τιμωρησάμενος δὲ Ἀμφιτρώων ἐγημεν. ἡ ἱστορία σαφῶς παρ' Ἡσιόδῳ. Alia certe est apud Hesiodum historia. Dicit vero

M 4

Apollo-

Χωσάμενος περὶ βασιί. λιπὼν δ' ὄγυ πατρίδα γαίαν
 Ἐς Θήβας ἰκετεύσας Φερεσσακίας Καδμείας·
 Ἐνθ' ὄγυ δώματ' ἔναιε σὺν αἰδοίῃ παράνοϊτι,
 Νέσφιν ἄτερ φιλότητος ἐφ' ἡμέρα· ἔ γάρ οἱ ἦεν 15
 Πρὶν λεχέων ἐπιβῆναι εὐσφύρα Ἥλεκτρυώνης,
 Πρὶν γυ φόνον τίσαιο κασιγνήτων μεγαθύμων
 Ἦς ἀλόχη, μαλερῶ δὲ καταφλέξαι πυρὶ κώμας
 Ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίων ἰδὲ Τηλεβοάων.
 Ὄς γάρ οἱ διέειπετο, θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν. 20
 Τῶν ὄγ' ὑπίζετο μῆνιν, ἐπείγετο δ' ὅττι τάχιστα
 Ἐκτελέσαι μέγα ἔργον, ὃ οἱ διόθεν θεμὺς ἦεν.

Ira commotus propter boues: relicta autem ille patria tellure
 Thebas venit supplicans scutatis Cadmeis.
 Ibi idem habitabat cum veneranda coniuge,
 Seorsim absque concubitu desiderabili. non enim licebat illi
 Ante lectum conscendere formosae Electryonidis,
 Quam caedem ultus esset fratrum magnanimorum
 Suae coniugis, flagrantique combussisset igne vicos
 Virorum heroum Taphiorum atque Teleboarum.
 Ita enim constitutum ipsi erat, diique testes facti fuerant.
 Eorum ille verebatur iram, festinabatque celerrime
 Exsequi magnum opus, quod sibi diuinitus incumbebat.

12. ὃ τὴ Ald. Iunt. I. 13.
 Ald. Iunt. I. Trinc.

Φερεσσακίας Trinc. 14. παρανοίτι
 20. ἐπὶ μάρτυροι Trinc.

Apollodorus Electryonem filiam suam Amphitryoni despondisse, posteaque ab eo fortuito interfectum; itaque narratur historia in Scholiis Ioannis Diaconi. *Rob.*

12. Χωσάμενος περὶ βασιί] Ergo volens occidit, contra quam Scholiastae dicunt, *Guierus.*

14. Παράνοϊτι] Παρανοίτι. *Guierus.*

15. Οὐ γάρ οἱ ἦεν] Per religionem, nempe, iurisiuran-

di, de qua vide *Apollodorum*. Clericus.

20. Θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν] Musaeus, ἐπιμάρτυρα λυχνον ἐρωτῶν. An scribendum: Θεοὶ δ' ἐπὶ μάρτυροι ἦσαν. κατὰ τμῆσιν, pro θεοὶ δ' ἔφησαν μάρτυροι. Sic Ioannes Diaconus legit, placet postremum. *Guierus.*

22. Ὅ οἱ διόθεν θεμὺς ἦεν] Subintellige ἐκτελέσαι, θεμὺς ἦεν fas erat, hoc est, ἀναγκαῖον. Sic Horatio nefas est
 ἀδύνα-

Τῷ δ' ἅμα, ἰέμενοι πολέμοιό τε Φυλόπιδός τε,
 Βοιωτοὶ πλήξιπποι, ὑπὲρ σακῶν πνεύοντες,
 Λοκροὶ τ' ἀγχέμαχοι, καὶ Φωκῆες μεγάθυμοι, 25
 Ἔσποντ' ἤρχε δὲ τοῖσιν εὐς παῖς Ἀλκαῖοιο,
 Κυδιῶν λαοῖσι. πατὴρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ἄλλην μῆτιν ὕφαινε μετὰ Φρεσὶν, ὄφρα θεοῖσιν
 Ἀνδράσι τ' ἀλφειῇσιν ἀρχῆς ἀλκτῆρα φυτεύσῃ.
 Ὡς δ' ἀπ' Οὐλύμποιο δόλον φρεσὶ βυσσοδομεύων, 30
 Ἰμείρων Φιλότῃτος εὐζώνοιο γυναικὸς
 Ἐννύχιος τάχα δ' ἴξε Τυφαόνιον, τόθεν αὖθις

Hunc autem vna, cupidi bellicque praeliique,
 Boeotii equitando insignes, sub clypeis spirantes (sc. robur),
 Locrique cominus pugnantes, et Phocenses magnanimi
 Sequebantur: ducebat autem eos egregius filius Alcæi,
 Glorians populis. At pater hominumque Deorumque
 Aliud consilium texebat in animo, ut Diis pariter [rare]
 Et hominibus rerum indagatoribus damnorum depulforem gene-
 Profectus autem ab Olympo est dolum alta mente voluens
 Deliderans concubitus elegantis mulieris
 Per noctem: celeriterque venit in Typhaonium, inde rursus.

23. Φιλόπιδος Ald. Iunt. I. 2. Trinc. 25. ἀγχέμαχοι Trinc. Φωκῆες
 Harlei. 28. ὥς ἢ θεοῖσιν cod. Harlei. 29. Ἀνδράσιν ἀλφειῇσιν Ald.
 Iunt. I. φυτεύσαι Harl. Iunt. I. Steph. marg. φυτεύσει Ald. 32. τότε
 δ' αὖθις Harl. τότε etiam Ald. et Iunt. I. αὖθις Trinc.

ἀδύνατον, quicquid corrigere
 est nefas. Guierus.

24. Ὑπὲρ σακῶν πνεύον-
 τες] Hoc est, sub scutis caput
 non occultantes, intrepidi, au-
 daces. Guierus.

Recte Guierus, *super clypeis*,
 non *sub* ut in plerisque editio-
 nibus. Ὑπὲρ σακῶν πνεύον-
 τες] Πολεμικοὶ ὥς μένεα
 πνεύοντες Ἀχαιοί, ἔκρυ-
 πτοντες τὴν ὄψιν, ἀλλ' ἀντι-
 κρύς μαχόμενοι. Gertz. Rob.

26. Παῖς Ἀλκαῖοιο] Ἀμ-
 Φιτρεύων, scilicet. Guierus.

29. Ἀρχῆς ἀλκτῆρα] Hoc
 est, βλάβης, mali, dampni.
 Guierus.

32. Ἰξε] Scribe ἴξε. Guie-
 rus.

Τυφαόνιον] Cum Typhao-
 nii montis in Boeotia nunquam
 alibi occurrat mentio, contra
 vero celebris fuerit Τυφώ-
 σιον ἔρος, mons *Tilphosius*, sub
 quo erat fons *Tilphosius*, for-
 tasse pro Τυφαόνιον legendum
 hic Τυφώσιον. Vide *Stra-
 bonem* Lib. IX, in descriptione
 Boeotiae. *Phicii*, in quo fue-

Φίκιον ἀκρότατον προσεβήσατο μητίετα Ζεὺς.
 Ἐνθα καθεζόμενος, Φρεσὶ μῆδετο θέσκελα ἔργα.
 Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ τανυσφύρεν Ἥλεκτρυόνης 35
 Εὐνῇ καὶ Φιλότῃ μίγῃ, τέλεισεν δ' ἄρ' ἐέλδωρ.
 Αὐτῇ δ' Ἀμφιτρυῶν λαοσσόος, ἀγλαὸς ἥρως,
 Ἐκτελέσας μέγα ἔργον, ἀφίκετο ὄνδε δόμονδε.
 Οὐδ' ὄγ' ἐπὶ δμῶας καὶ ποιμένας ἀγροιώτας
 Ὄρετ' ἱέναμ, πρὶν γ' ἥς ἀλόχῃ ἐπιβήμεναι εὐνῆς. 40
 Τοῖος γὰρ κραδίην πόθος αἶνυτο ποιμένα λαῶν.
 Ὡς δ' ὅτ' ἀνῆλθε ἀσπασὸν ὑπεκπροφύγῃ κακότητα

Ad Phicium summum accessit prudens Iupiter.
 Vbi residens mente versabat diuina opera.
 Nam eadem quidem nocte cum pulcra Electryonide
 Lecto et concubitu mistus est, perfecitque desiderium:
 Eadem autem et Amphitryo bellicosus, illustris heros,
 Perfecto magno opere, rediit domum suam.
 Neque ille ad famulos et pastores agrestes
 Iit, antea quam suae coniugis conscendisset lectum.
 Tale siquidem corde desiderium ceperat pastorem populorum.
 Sicut quando quispiam magna cum voluptate effugit malum

33. Φίκιον Harl. 35. τανυσφύρεν Ἥλεκτρυόνης Harl. 36. εὐνῇ ἐν φι-
 λότῃ Trinc. Steph. marg. τέλεισεν Heinf. et Cler. ceterae omnes τέλεισεν.
 42. ὑπεκπροφύγῃ Trinc. ὑπεκπροφύγει Ald. Iunt. 1. 2.

rat *Pbix* ut loquebantur Boeo-
 tii, seu *Sphinx*, non rara men-
 tio apud Poetas et Mythogra-
 phos. *Clericus*.

Vide quid pro vulgata (Τυ-
 φαίνιον) asserenda attulerit
 vir quidam doctus in Obseruatt.
 Misc. T. I. V. I. p. 350. *Krebsius*.

33. Φίκιον ἀκρότατον] Ἀ-
 πό τῆς Φικίος, ἢ γὰρ σφίγγος,
 Φίκιος seu Φίκιον. Sic mons
 dictus. *Guietus*.

35. Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ]
 Vide quae scripsimus de huius-
 modi fraudibus, ad Theogoniae
 versum 940. *Clericus*.

37. Λαοσσόος] Agitator po-

puli, hoc est, dux populi.
 λαοσσόος ut infra δορυσσόος,
 a σέω, agito, quatio, concutio.
Guietus.

39. Οὐδ' ὄγ' ἐπὶ δμῶας] Hoc
 est, ne villam quidem ingres-
 sus est, antequam ad urbem
 se conferrer, quamquam forte
 ad viam sita esset villa. Alio-
 qui non diuertisse ad villam
 remotiorem, antequam ad u-
 xorem iret, vehementioris a-
 moris specimen haberi non
 posset. *Clericus*.

42. Ἀσπασὸν] Ἀσπασίως,
 libenter. *Guietus*.

Ἀσπα-

Νῆσθ' ὑπ' ἀργαλῆς, ἢ καὶ κρατερῷ ὑπὸ δεσμῷ·
 Ὡς ῥα τότε Ἀμφιτρυῶν χαλεπὸν πόνον ἐκτολυπεύσας,
 Ἀσπασίως τε, Φίλως τε εἰὸν δόμον εἰσαφίκανε. 45
 Παννύχιος δ' ἄρ' ἔλεκτο σὺν αἰδοίῃ παρ' αἰοῖτι,
 Τερέπόμενος δ' ὥροισι πολυχρῦσα Ἀφροδίτης.
 Ἡ δὲ θεῶ δμηθεῖσα, καὶ ἀνέρι πολλὸν ἀρίστῳ,
 Θῆβη ἐν ἐπταπύλῳ διδυμάονε γένετο παῖδε,
 Οὐκ ἔθ' ὁμὰ φρονέοντε, (κασσιγνήτω γε μὲν ἦσ' ἦν.) 50
 Τὸν μὲν χειρότερον, τὸν δ' αὖ μέγ' ἀμείνονα Φῶτα,
 Δεινὸν τε κρατερὸν τε, βίην Ἑρακλεΐην·
 Τὸν μὲν ὑποδμηθεῖσα κελανεφείῃ Κρονίῳ,

Morbo ex difficili, aut etiam validis ex vinculis:
 Ita tunc Amphitryo difficili labore exanxato,
 Magnoque desiderio, iubentique animo, domum suam reuersus
 Totaque nocte concubuit cum veneranda vxore. [est,
 Oblectando se muneribus aureae Veneris.
 Illa autem a Deo pariter compressa, et ab homine longe optimo,
 Thebis septem portas habentibus geminos peperit pueros,
 Haud quaquam similes, (quanquam fratres essent.)
 Alterum siquidem deteriore, alterum autem longe praestant-
 Magnum ac validum, Herculem. [tiores virum;
 Hunc quidem compressa a pluuiae auctore Ioue,

44. Ἰντελμήσας Ald. Iunt. 1. 2. 45. φίλως Ald. Iunt. 1. 2. ἀσπασί-
 κων Trinc. 47. ἀφροδίτης Ald. 49. ἐπ' ἐπταπύλῳ Harl. 50. οὐκ-
 ἔθ' Trinc. ὁμὰ Ald. 51. τὸν δ' Trinc. 53. ὑποδμηθεῖσα Ald.

Ἀσπασῶν] Haec vox est et-
 iam apud *Homerum* *Odyss.* E,
 v. 398. quem locum imitatur
 hic *Hesiodus*. Clericus.

ὑπεκπρωφύγη] reddendum,
 si quis *vix ac ne vix quidem*
effugeris. De vi diuersarum
 particularum cum verbo com-
 positarum, cuius rei exempla
 multa apud *Hom.* agit *Longi-*
nus II. T. Sect. 10. p. 84. *Toll.*
Krebsius.

46. Παννύχιος] Est ἄκυρον,
 nam aliquam noctis partem

cum *Alcmena* consumserat *Iu-*
piter. Clericus.

Πατρίδα γαῖαν] *Mycenas*,
 quarum Rex fuerat *Electryon*
 eius pater. Vide *Apollodorum*
 Lib. II. Cap. 4. quamuis per
 omnia non consentiat cum *He-*
siodo. Neque enim in hisce
 notulis historiam fabularum
 narrare institimus. Clericus.

50. Κασσιγνήτω γε μὲν ἦσ' ἦν]
 Haec est *versus futura ruen-*
tis, nam superiora verba rem
 satis docent. Clericus.

55. Κενε-

Αὐτὰρ ἼΦικλῆά γε δορυσσώω Δ' ἀμφιτρεύωνι,
 Κεκερμένῃ γενεῇ· τὸν μὲν, βροτῶ ἀνδρὶ μιγεῖσα· 55
 Τὸν δέ, Διὶ Κρονίωνι, θεῶν σημάτορι πάντων
 Ὅς καὶ Κύνον ἔπεφνεν Ἀρητιάδην μεγάρθυμον.
 Εὖρε γὰρ ἐν τεμένει ἐκατηβόλῃ Ἀπόλλωνος
 Αὐτὸν, καὶ πατέρ' ὄν, Ἄρην, ἄτον πολέμοιο,
 Τεύχεσι λαμπομένους, σέλας ὡς πυρὸς αἰθομένοιο, 60
 Ἑσαότ' ἐν δίφρῳ· χθόνα δ' ἔκτυπον ὠκείας ἵπποι,
 Νύσσοντες χηλῆσι· κόνις δ' ἐσφ' ἀμφιδεδῆει,
 Κοπτομένη πλεκτεῖσιν ὑφ' ἄρμασι καὶ ποσσὶν ἵππων.
 Ἄρματα δ' εὐπέητα καὶ ἄντυγες ἀμφαράβιζον,

Iphicleum autem hastarum a concussore Amphitryone, [bers:
 Diuersam sobolem: alterum quidem, cum viro mortali concum-
 Alterum autem, cum Ioue Saturni filio Deorum imperatore
 Qui et Cygnum occidit, Martis filium, magnanimum. [omnium:
 Inuenit enim in luco longe iaculantis Apollinis
 Ipsum, et patrem eius, Martem, bello insatiabilem,
 Armis fulgentes, ceu fulgorem ignis ardentis,
 Stantes in curru: terram autem pulsabant veloces equi,
 Ferientes ungulis; pulvisque circa ipsos diuidebatur,
 Excitatus compactis sub curribus et pedibus equorum.
 Currus autem fabrefacti et rotarum ambitus circum resonabant,

54. δορυσσώω Ald. 56. σημάτορι Ald. 59. πατέρ' Trinc. 62. ἀ-
 φιδεδῆει Ald.

55. Κεκερμένῃ γενεῇ] Hoc est, diuersam generationem, appositio. *Guicetus.*

Κεκερμένῃ γενεῇ] Hoc est, sobolem διακεκερμένῃ *distinctionem*, seu quae facile secerni poterat. *Clericus.*

57. Κύνον] Heroem ex muliere a Marte genitum, de quibus Heroibus in hoc Poemate egerat Hesiodus. *Clericus.*

58. Ἐν τεμένει Ἀπόλλωνος] Quod erat in Pagasaeo

agro, ad Septentrionem Pelagici sinus. Vide v. 70. *Clericus.*

59. Αὐτὸν καὶ πατέρ' ὄν Ἄρην] An? Αὐτὸν καὶ πατέρ' ὄν Ἄρην. *Guicetus.*

62. Κόνις δ' ἐσφ' ἀμφιδεδῆει] Hoc est, valde excitatus erat. ardebat *pyrōs.* *Guicetus.*

63. Πλεκτοῖσιν ὑφ' ἄρμασι] An? πλεκτοῖσιν. *placet.* *Guicetus.*

Ἴππων ἱεμένων. κεχάρετο δὲ Κύνος αἰμύμων, 65
 Ἐλπόμενος Διὸς υἱὸν ἀρήϊον, ἡνίοχόν τε,
 Χαλκῷ δηώσειν, καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δύσειν.
 Ἀλλὰ οἱ εὐχολέων ἐκ ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων.
 Αὐτὸς γάρ οἱ ἐπῶρσε βίην Ἡρακλεΐην.
 Πᾶν δ' ἄλσος καὶ βωμὸς Ἀπόλλωνος Παγασαῖς 70
 Λάμπει ὑπὲρ δεινοῖα θεῶν τευχέων τε, καὶ αὐτῶ·
 Πῦρ δ' ὥς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπετο. τίς κεν ἐκείνων
 Ἔτλη θνητὸς ἐὼν κατεναντίον ὀρμηθῆναι,
 Πλὴν Ἡρακλῆος καὶ κυδαλίμης Ἰολάου;
 Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι 75
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ σιβαροῖσι μέλεσσιν.
 Ὅς ῥα τόθ' ἡνίοχον προσέφη κρατερὸν Ἰόλαον·

Equis festinantibus. gaudebat vero Cygnus egregius,
 Sperans se Iouis filium. strenuum, aurigamque
 Ferro interemturum esse, et inclytis armis exuturum.
 Sed eius vota non exaudivit Phoebus Apollo.
 Ipse enim contra illum concitavit Herculem.
 Totus vero lucus et ara Apollinis Pagasaei
 Collucebat prae vehementis Dei armis, et ipso;
 Et quasi quidem ignis ex oculis effulgebat. Quis autem illi
 Sustinisset mortalis obviam ire,
 Praeter Herculem et praeclarum Iolaum?
 Illorum enim et vis magna, et manus inuisctae
 Ex humeris natae erant, vna cum robustis membris.
 Is igitur tunc aurigam allocutus est fortem Iolaum:

67. παύσειν Ald. Iunt. 1. 2. 71. καὶ deest in Iunt. 1. 2. 72. ἐκ-
 των Harl. 74. πρὶν γ' Harl. Ἰόλαος Ald.

71. Δεινοῖο θεῶν τευχέων] quitur, Κείνων γὰρ μεγάλη τε
 Ἄρεος. *Guietus.* βίη, καὶ χεῖρες ἄαπτοι. Κα-
 72. Τίς κεν ἐκείνων] Vulgo τεναντίον vero usurpatur tam
 legitur ἐκείνω, illi, scil. Marti. cum Genitio quam Dativo.
 Sed Mf. Harl. legit ἐκείνων, *Rob.*
 quod quidem restitui, utpote 76. Ἐπὶ σιβαροῖσι μέλεσ-
 accommodatius ad id quod se- σιν] *Supra robusta membra;*
 79. Ἡ pendentes, scilicet. *Guietus.*

Ἦρωρ, ὦ Ἰόλαε, βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων,
 Ἦ τι μετ' ἀθανάτας μάκαρας, τοὶ Ὀλυμπον ἔχουσιν,
 Ἦλινεν Ἀμφιτρυῶν, ὅτ' εὐσέφανον ποτὶ Θήβην 80
 Ἦλθε, λιπὼν Τίρυνθον εὐκτίμενον πτολίεθρον,
 Κτείνας Ἠλεκτρυῶνα, βοῶν ἕνεκ' εὐρυμετώπων·
 Ἰκετο δ' εἰς Κρεῖοντα, καὶ Ἠνιόχην τανύπεπλον
 Οἳ ῥά μιν ἡσπάζοντο, καὶ ἄρμενα πάντα παρῆχον,
 Ἠὶ δίκη ἔσθ' ἱκέτησι, τίον δ' ἄρα κηρόθι μᾶλλον. 85
 Ζῶε δ' ἀγαλλόμενος σὺν εὐσφύρῳ Ἠλεκτρυῶνῃ
 Ἠὶ ἀλόχῳ· τάχα δ' ἄμμες ἐπιπλομένων ἐνιαυτῶν

O heros Iolaë, mortalium longe carissime omnium,
 Vtique in immortales beatos, qui Olympum tenent,
 Deliquit Amphitryo, quoniam bene munitas ad Thebas
 Abiit, relicta Tíryntho vrbe bene condita, [frontes:
 Postquam occiderat Electryonem, propter boues latas habentes
 Venitque ad Creontem, et Heniochen longis ornatam vestibus.
 Qui eum exceperunt, et necessaria omnia prae-buerunt,
 Vt aequum est supplicibus, colueruntque ex animo magis.
 Viuebat autem exultabundus cum formosa Electryonide
 Coniuge sua: moxque nos reuoluto anno

79. τί μετ' Iunt. 2. 82. Ἠλεκτρυῶνα Trinc. 84. ἄρμενα Ald. 85.
 δίκη Ald. τίον δέ γε Harl. 8' ἄρ τηλέθι Ald. Iunt. 1. 87. ἐπιπλομένων
 ἐνιαυτῷ Trinc.

79. Ἦ τι μετ' ἀθανάτας]
 Certe apud immortales. Guic-
 ius.

80. Ἦλινεν Ἀμφιτρυῶν]
 Quali, nempe, irati Dii ei ob-
 iecerint facerem occidendum;
 quo facinore admisso, in exsi-
 lium abire coactus est. Nam
 Deos putabant ad praua faci-
 nora interdum homines im-
 pellere, vt liquet vel ex v. 39.
 Quamobrem eos merito casti-
 gavit Plato Lib. II. de Republi-
 ca. Clericus.

83. Ἠ. δ' εἰς Κρ. καὶ Ἠνιό-
 χην τανύπεπλον] illa vocatur
 Εὐριδίκη Sophocl. Antig. 1194.
 Καὶ μὲν ὁρῶ τάλαιναν Εὐρι-
 δίκην ὁμῶς Δάμαρτα τὴν Κρέ-
 οντος — Rob.

85. Ἰκέτησι] Vide Aeschyl. Supplices. Clericus.

87. Ἀμμες ἐπιπλομένων]
 Aduolutis annis. An? ἄμμε
 περιπλομένων. placet τῷ
 ἐπιπλομένων agnoscit Hesy-
 chius. ἐπιπλομένων, κυκλα-
 μένων, πληραμένων, ἐπερχο-
 μένων. Guiccius.

Γεινόμεθ', ἔτε Φυὴν ἐναλίγκιοι, ἔτε νόημα,
 Σός τε πατήρ καὶ ἐγώ· τῷ μὲν Φρένας ἐξέλετο Ζεὺς.
 "Ὅς προλιπὼν σφέτερόν τε δόμον, σφετέρως τε τοκῆας, 90
 "Ωλιχετο τιμήσων ἀλιτῆμενον Εὐρυσθῆα,

Nati sumus, neque statura similes corporis, neque ingenio
 Pater tuus et ego: eius quidem mentem sustulit Iupiter
 Qui relicta domoque sua, et suis parentibus,
 Abiit veneraturus nocentem Eurystheum,

88. ἔτε Φρένας Ald. Iunt. 1. 2. ἐναλίγκιον Ald. 90. δῶμα Ald. Iunt.
 1. 2. τε abest a Iunt. 2. τοκῆας Trinc. 91. τιμήσων Ald. Εὐρυσθῆα Trinc.

89. Τῷ μὲν Φρένας ἐξέλε-
 το Ζεὺς] Sic et Aeschylus, cuius
 haec verba habet memoratus
 Plato.

— Θεὸς μὲν αἰτίαν Φύει
 βροτοῖς
 "Ὅταν κακῶσαι δῶμα παμ-
 πῆδον θέλῃ.

Deus causam praebet mortali-
 bus, cum prorsus perdere do-
 mum vult.

Incertus alius Tragoedus, in
 Grotianis Excerptis p. 461.

"Ὅταν δὲ Δαίμων ἀνδρὶ προ-
 σῆναι κακὰ,
 Τὸν νῦν ἐβλαψε πρῶτον ὃ
 βλάπτεται.

Quoties alicui destinat clades
 Deus,

Vim laedis illam in mente, quae
 deliberat.

Alia multa similia impie dicta
 occurrunt apud Poetas, quo-
 rum Dii non multo meliores
 hominibus. Clericus.

Τῷ μὲν Φρένας ἐξέλετο
 Ζεὺς] Idem de Glaucō Home-
 rus II. 3. quod tamen in splen-
 didiorem alium sensum torque-
 re frustra conatur Cl. Popius
 nostras. Et II. 6 de Agame-

none ἐκ γὰρ οἱ Φρένας ἔλε-
 το μῆτις τὰ Ζεὺς. Vide etiam
 exempla, quae citavit Clericus
 in nota sua, ubi dicit, alia mul-
 ta similia impie dicta occurrere
 apud Poetas. Ego autem nul-
 lam hisce dictis impietatem in-
 esse existimo, cum in ipsis S.
 Scripturis dicatur deus obdu-
 rare cor, oculos occaecare, et
 aures occludere. Idem pene di-
 xit Paternus de Caesare l. 2.
 c. 57. Incluctabilis fautorum, vis,
 cuius cum fortunam mutare con-
 stituit consilia corrumpit. Hu-
 iusmodi phrales ab impietate
 vindicauit Graevius in nota sua
 ad ἐργ. v. 15. quem vide. Rob.

91. Ἀλιτῆμενον Εὐρυσθῆα]
 Abominum illum Eurystheum.
 An scribendum ἀλιτῆμερον?
 placet. ἀλιτῆμερον, hoc est,
 τὸν διημαρτηκότα τῆς ἡμέρας,
 ἢ τῶν ἡμερῶν τῷ τοκετῷ. ea-
 dem ratione ἡλιτόμηνος dici-
 tur. Hesych. ἡλιτόμηνος, πρῶ-
 τον, ὥμων, ἐκ ἐν τῷ δέοντι
 μῆνι τεχθέντα, καὶ διημαρ-
 τηκότα τῶν μηνῶν ἐν τῇ κυή-
 σει, etc. Guierus.

Σχέτλιος· ἥ πε πολλὰ μετεσυναχίζει ὀπίσσω,
 "Ὡν ἄτην ἀχέων· ἥ δ' ἔπαλιν ἀγρετός ἐστιν.
 Αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεπὸς ἐπετέλλεται αἰθέρας.
 "Ὡ φίλος, ἀλλὰ σὺ θᾶσσον ἔχ' ἡνία Φοινικέοντα 95
 "Ἴππων ὠκυπόδων· μέγα δὲ θρεσὶ θάρσος αἰξων,
 "Ἴδους ἔχειν θοὸν ἄρμα, καὶ ὠκυπόδων σθένος ἵππων,
 Μηδὲν ὑποδδίσας κτύπον Ἄρεος ἀνδροφόνου,
 "Ὅς νῦν κεκληγὼς περιμαίνεται ἱερὸν ἄλσος
 Φοῖβ' Ἀπόλλωνος ἐκατηβέλεταο ἄνακτος. 100
 "Ἡ μὲν καὶ κρατερός περ ἐὼν ἅαται πολέμοιο.
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀμώμητος Ἰόλαος·
 "Ἡθεῖ, ἥ μάλα δὴ τι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε

Infelix: certe multum ingemiscebat postea,
 Culpam suam lugens: sed illa irreuocabilis est.
 Mihi vero Deus difficiles imperavit labores.
 O amice, sed tu celeriter arripe habenas rutilantes
 Equorum alipedum: magnamque mente fiduciam concipiens,
 Recta dirige celerem currum, et alipedum robur equorum,
 Nihil veritus strepitum Martis hominum occisoris,
 Qui nunc cum clangore circumquaque furit per sacrum nemus
 Phoebi Apollinis longe iaculantis Regis.
 Enimuero, validus licet sit, tamen exsaturabitur bello.
 Hunc contra allocutus est egregius Iolaus:
 O venerande, certe valde pater hominum atque Deorum

92. πολλὰ, vt editur, habet quoque Cod. Palat. e quo varias lect. in
 notis affert Schreuel. pro quo olim μάλα. 93. ἥδ' lunt. 1. 94. ἵπ-
 πων Trinc. Steph. marg. 97. ἔχων Harl. 98. ὑποδδίσας Harl. 102.
 ἀμώμητος Ald. 103. ὦ θεῖ Trinc. Steph. marg. ὦδ' εἴ, ἥ lunt. 2. ἡθεῖ,
 ἥ lunt. 1. Steph. Com. Heinf. ἥ θεῖ ἥ Ald. ἥ θεῖ ἥ cod. Palat.
 ἡθεῖ, ἥ δὲ cod. Harl.

93. "Ὡν ἄτην ἀχέων] No-
 xam suam dolens. Guierus.

94. "Ἐμοὶ δαίμων] Hoc est,
 fortuna, fors, fatum. sequente
 versu ἔχ' ἡνία Φοινικέοντα]
 Cape habenas rutilantes. Guie-
 tus.

101. "Ἄαται πολέμοιο] Prae-
 sens pro futuro, hoc est, κορε-
 σθήσεται, hoc est, vincetur a

me. An scribendum? "Ἡ μὲν
 καὶ κρατερός περ ἀσσεῖται
 πολέμοιο. ἀσσεῖται pro ἀσ-
 σεται, vt πεσσεῖται pro πεσε-
 ται, a πέσσω. Guierus.

103. "Ἡθεῖ ἥ μάλα] Α θεῶ,
 θεῶ, σέβω, σεβόμαι, θεῖος
 est, pleonasmō ἡθεῖος, σεμνός,
 σεβαστός, σεβασμῖος. "Ἡθεῖς,
 hoc est, σεβασμῖς. Guierus.

104. Ταύ-

Τιμᾷ σὴν κεφαλῇ, καὶ ταύρεος Ἐννοσίγαιος,
 "Ὅς Θήβης κρηδεμνον ἔχει, ρύεταί τε πόλιν"
 Οὖν δὴ καὶ τόνδε βροτὸν κρατερόν τε μέγαν τε
 Σας ἐς χεῖρας ἄγασιν, ἵνα κλέος ἐσθλὸν ἄξῃαι.
 Ἀλλὰ γε, δύσσεο τεύχε' ἀρήϊα, ὅφρα τάχιστα
 Δίφρας ἐμπελάσαντες, Ἀρηός θ' ἡμῶν τε,
 Μαρνώμεσθ'· ἐπεὶ ἔτι ἀτάρβητον Διὸς υἱόν,
 Οὐδ' Ἰφικλίδην δειδίξεταί· ἀλλὰ μιν οἶω
 Φεύξεσθαι δύο παῖδας αἰνύμονος Ἀλκείδαιο,

105

110

Honorat caput tuum, et taurinus Neptunus,
 Qui Thebarum moenia tenet, et tuetur ciuitatem:
 Sicut sane et hunc mortalem validumque magnumque
 Tuas in manus adducunt, ut gloriam magnam auferas.
 Sed age, induere arma Mauortia, ut quam celerrime
 Currus inter se committentes, Martis et nostrum,
 Decertemus: quoniam neque intrepidum Iouis filium,
 Neque Iphiclidem perterrebit: sed ipsum puto
 Mox fugituum duos filios inculpati Alcidae,

105. Θήβης Trinc. 107. κρησιν Trinc. 108. ἀλλ' ἔγωγε, δέξομαι Trinc. 110. Μαρνώμεσθ' Harl. ἔτοι Harl. Ald. Iunt. I. ἔπη Com. ἀτάρβητον Trinc. 111. δ' εἰδίζεταί Ald. 112. Ἀλκείδαιος Trinc.

104. Ταύρεος Ἐννοσίγαιος] Vide Ioannem Tzetzen ad hunc locum. Ex hoc Neptuni cognomine διδα ταύρια, quae, ut docet Hesychius, fuit ἐορτή τις ἀγομένη Ποσειδῶνος. Clericus.

Ταύρεος Ἐννοσίγαιος] ἤρχον διὰ τὸν τῶν κυμάτων ἤχον, ὡς ταύροι γὰρ μυκῶνται· ἢ ὅτι ταυροκρανὸς ἐστίν· ἢ ὅτι Ταυρεῖος Ποσειδῶν ἐν πόλει Βοιωτικῇ, διὰ τὸ ταύρεος θύεσθαι αὐτῷ καὶ μάλις ἐν Ὀρχηστῷ. Διὰ τὸτο καὶ ταυροκρανὸς τῆς ποταμῆς. Tzeiz. Dicitur Neptunus Taurinus, vel a sonitu fluctuum, qui mugiunt, ut tauri; vel quod taurinum

caput habeas; vel quod colatur Taurinus Neptunus in urbe Boeotiae sacrificio taurorum, et praecipue Onchești. Inde etiam vocantur flumini tauriformes. Vide Graeui notam et Dacierii ad Horat. l. 4. od. 14. Sic tauriformis voluitur Aufidus. Rob.

105. Ρύεταί τε πόλιν] Ἀ πόλις, genit. πόλεως, πολλός, πόλην ντ βασιλῆος, βασιλῆα. Guetus.

112. Ἀλκείδαιος] Ἀμφιτρύωνος. Guetus.

Δύο παῖδες] Hic παῖς pro quolibet e posteris sumitur; nam Hercules quidem filius erat, Iolaus vero nepos Amphitruonis. Clericus.

N

113. Οἱ

Οἱ δὲ σφι σχεδὸν εἴσι, λιλαϊόμενοι πολέμοιο
Φυλόπιδα τήσιν· τὰ σφιν πολὺ φίλτερα θοίνης.

“Ὡς Φάτο. μεῖδῃσεν δὲ βίη Ἑρακληΐη, 115

Θυμῷ γηθήσας· μάλα γάρ νύ οἱ ἄρμενα εἶπεν.

Καὶ μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

“Ἡρώς ὦ Ἰόλαε, διοτρεφές, ἔκети τηλῶ
Ἵσμήνη τρηχῆα. σὺ δ', ὡς πάρος ἦσθα δαΐφρων,

“Ὡς καὶ νῦν μέγαν ἵππον Ἀρείονα κυανοχαίτην 120

Πάντη ἀναστρωφᾶν, καὶ ἀεηγέμεν ὥς κε δύνῃαι.

“Ὡς εἰπὼν, κνημῖδας ὀρεγχάλκοιο Φαινή,

Ἑφαίστῃ κλυτὰ δῶρα, περὶ κνήμησιν ἔθηκε.

Δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ τήδεσσιν ἔδυνε

Qui prope adsunt, cupientes bello

Praelium conferere: quae res ipsis multo gratior quam epulae.

Sic ait. arrisit autem fortis Hercules,

Animo oblectatus: admodum enim illi grata dixerat:

Atque eum, respondens, verbis volucris allocutus est:

O heros Iolaë, Iouis alumne, non procul etiam hinc
Pugna aspera. Tu vero quemadmodum antea fuisti bellicosus,
Ita et nunc magnum equum Arionem nigricantibus setis obsitum
Quoquouersum conuerte, et auxiliare pro eo ac poteris.

Sic locutus, ocreas ex Orichalco splendido,

Vulcani inclyta dona, tibiis induxit.

Mox et thoracem pectori induit

113. σφιν Trinc. εἰσι Trinc. 114. φέρτερον) cod. Harl. et Palat.

Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg. 115. μεῖδῃσεν Trinc. 116. μύθῳ Trinc.

Steph. marg. vu abest a Trinc. 118. Ἰόλα Iunt. 2. 119. τρηχῆα Harl.

Ald. Iunt. 1. 2. 120. Ὡς Ald. Ἀρείονα Trinc. 121. ἀναστρωφῆν Trinc.

δύναι Iunt. 2. 123. ἔθηκεν Trinc. 124. ἔδυνεν Trinc.

113. Οἱ δὲ σφι σχεδὸν εἴσι]

Τὸ σφι numeri singularis vide-
tur, nisi forte ad Martem et
Cycnum referendum. *Guietus*.

120. Ἀρείονα κυανοχαίτην]
Ἀρείων ἵππος, ὃν ἔλαβεν ὕστε-
ρον Ἀδράσος. Ὀμηρος·

Οὐκ εἰ κεν μετόπισθεν Ἀρεί-
ονα δῖον ἐλαύνεις,

Ἀδράσῃ ταχὺν ἵππον.

Οὗτος καὶ Ἀρκίθοος, ὅτε ἐ-
γεννᾷτο ὁ Ἑρακλῆς τῷ Ἀρεί-
ονί Φασι ἵππῳ κεχρησθαι,
ὃ ἐποχήμενος Ἀδράσος ἐν
ταῖς Θήβαις ἐξέφυγεν. Tzet-
zes. Vide quae plurima de hoc
equo ex Poetis etc. excerpta
concessit Nicol. Lloydius in
Dicl. Historico-Poetico. Rob.

128. Ἀρῆς

Καλόν, χεῖρσιον, παλυδαθάλον· ὃν ῥοί' ἔδωκε 125
 Πάλλας Ἀθηναίη κέρη Διός, ὅππότε' ἔμελλε
 Τὸ πρῶτον τονόεντας ἐφορμήσασθαι αἰθέλης.
 Θῆκατο δ' αἶμφ' ὤμοισιν ἀρῆς ἀλκτῆρα σίδηρον
 Δεινὸς ἀνὴρ· κοίλῃν δὲ περὶ στήθεσσι φαρέτρην
 Καββάλετ' ἐξόπιθεν πολλοὶ δ' ἔντοσθεν οἷοι 130
 Ῥιγῆλοι, θανάτοιο λαθιφθόγγοιο δοτῆρες.
 Πρὸσθεν μὲν θάνατόν τ' εἶχον, καὶ δάκρυσι μῦρον·
 Μέσσοι δὲ ξεσοί, παρμιήκεες· αὐτὰρ ὀπισθεν
 Μορφονοῖο φλεγύαο καλυπτόμενοι πτερύγεσσιν

Pulcrum, aureum, variegatum: quem ipsi dederat
 Pallas Minerua filia Iouis, tunc cum erat
 Primum luctuosa aggressurus certamina.
 Posuit autem circa humeros malorum depulforem ferrum
 Fortis vir: cauam autem circa pectora pharetram
 Reiecit in tergum: in hac multae erant sagittae
 Horrendae, mortis vocem eripientis datrices. [crymis madebant:
 Hae ab anteriori quidem parte mortem habebant praefixam, et la-
 Mediae autem politae erant, longae: sed a tergo
 Nigrae aquilae contectae alis

125. χεῖρσιον Ald. ὃν οἱ ἔδωκεν Trinc. 126. ἔμελλεν Trinc. 127.
 τοπρῶτον Ald. τονόεντας Trinc. 128. ἄρης Trinc. 130. καββάλετ'
 Ald. Iunt. 1. 2. πολλὰν Ald. Iunt. 1. 2. δέ τοι ἔσαν Trinc. Steph. marg.
 131. λαθιφθόγγοιο Ald. Iunt. 1.

128. Ἀρῆς ἀλκτῆρα σίδη-
 ρον] Hoc est, enssem cum bal-
 theo. Guierus.

130. Καββάλετ' ἐξόπιθεν]
 Nota morem pharetram mit-
 tendi. Iorum seu fascia ex
 qua pendeat prius in collum
 induebatur, et inde pharetra
 a pectore ad quod posita erat
 in tergum reiciebatur. Guie-
 rius.

131. Θανάτοιο λαθιφθόγ-
 γοιο] Hoc est, ἐπιλαθέσθαι

ποιόντος τῆς φθογγῆς. Guie-
 rius.

132. Δάκρυσι μῦρον] San-
 guineis guttis stillabant adhuc
 recenti a caede, hoc est, inun-
 ctae erant letali pharmaco, ma-
 debant, stillabant. hoc est, oc-
 cisorum parentes lacrymare fa-
 ciebant. Guierus.

133. Ξεσοί] Hoc est, αι-
 χμήν θανατηφόρον. Guierus.

134. Μορφονοῖο] Μέλανος.
 Guierus.

Ἦσαν. ὁ δ' ὄβριμος ἐγχος ἀπαχμέτοι εἴλετο χαλκῷ. 135
 Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κύνθην εὐτυκτον εἴθηκε,
 Δαιδαλέην, ἀδάμαντος, ἐπὶ προτάφοις ἀραρυῖαν,
 Ἦ τ' εἶζυτο κάρη Ἡρακλῆος θείοιο.

ΧΕΡΣΙ γὰρ μὲν σάκος εἶλε παναίολον· εἰ δ' ἔτις αὐτὸ

Erant. ille autem validam hastam praefixam aere corripuit:

Capiti vero ingenti galeam fabrefactam imposuit,

Variegatam, ferream, temporibus adaptatam,

Quae muniebat caput Herculis diuinj.

[quam

At manibus clypeum accepit valde varium: eum neque quis-

135. αἰδοπι χαλκῷ Ald. Iunt. 1. 2. θυμῷ cod. Harl. 136. εὐτυκτον
 Ald. εἴθηκε Trinc. 138. ἤρηντο Trinc. Post θείοιο v. 138. spatium est
 aliquot versuum in ed. Ald. et v. 139. praefiguntur haec, Ἀρχὴ τῆς
 ἀσπίδος, 139. μὲν Trinc. εἰ δ' ἔτις Ald.

137. Ἀδάμαντος] Hoc est,
 ferri durissimi. subintellige τὸ
 ἐξ ἀδάμαντος. *Guietus.*

Ἀδάμαντος] Non dubito
 quidem quin lapillorum pre-
 tiosissimus ἀδάμας sit dictus,
 quasi ἀδαμάσματος, ob duri-
 tiem. *Nomen*, inquit Plinius,
 Lib. XXXVII. c. 4. *indomita-
 vis Graeca interpretatione acce-
 pit.* Sed et metallorum durissi-
 mum chalybs, hoc est, ferrum
 probe purgatum ac tempera-
 tum, eadem de causa ἀδάμας
 dictum est, quod aegre dome-
 tur. Ex hoc genere adaman-
 tis conflata erat galea Hercul-
 is, et reliqua omnia, quae cum
 confari possent ex metallo, *ada-
 mantina* dicuntur. Itaque de-
 lirat *Diaconus*, qui hic lapil-
 lum intelligi somniat. Sed et
 illi falluntur, qui *adamantinum*
 dici putant dumtaxat durum;
 cum, ubi de lapillo sermo non
 est, conflata ex ferro, aut quae
 certe eo possunt confari sola

dicantur *adamantina*. Cleri-
 cus.

Ἀδάμαντος] pro ἀδαμαν-
 τίνην, cuius generis exempla
 apud optimum quemque ob-
 via. Homer. Π. ζ. 180. —
 θείον γένος, εἰ δ' ἀνθρώπων.
 Pro ἀνθρώπων, de quo cum
 non cogitaret Barnesius, ut cen-
 tena alia in Homero, ita et
 hoc, codicibus non addicenti-
 bus, mutauit in ἀνθρώπων.
Krebsius.

138. Εἶζυτο κάρη] Munie-
 bat caput. *Guietus.*

139. Χερσί γὰρ μὲν σάκος
 εἶλε] Qui clypeos Homeri et
 Hesiodi inter se comparauerit,
 hac in parte Homerum, in illa
 Hesiodum superiorem inueni-
 et. In utroque poeta praelii de-
 scriptio occurrit, in qua quidem
 palmam dare Hesiodo non du-
 bitem.

Ἐν δ' ἦν ὑσμίνη λαπιθαίων
 αἰχμητῶν — Ἐν

Ἐν δ' Ἀρεος βλοσυροῖο ποδῶ-
 κες ἐξασαν ἵπποι
 Χρῦσεοι ἐν δὲ καὶ αὐτὸς ἐν-
 αρφόρος ἄλιος Ἀρης
 Αἰχμὴν ἐν χεῖρεσσιν ἔχων,
 πρυλέεσσι κελευὼν,
 Αἶματι Φοινικίαις, ὥσεί ζωὰς
 ἐναρίζων,
 Δίφρῳ ἐμβεβαῶς. παρὰ δὲ
 Δειμὸς τε, Φόβος τε
 Ἐξασαν, ἰέμενοι πόλεμον κα-
 ταδύμεναι ἀνδρῶν.
 Ἐν δὲ Διὸς θυγάτηρ Ἀγελείη
 Τριτογένεια,
 Τῇ ἱκέλη, ὥσείτε μάχην ἐθέ-
 λουσα κορυσσεῖν,
 Ἐγχοῦ ἔχου ἐν χερσὶ, χρυ-
 σείην τε τρυφαλείαν,
 Αἰγίδα δ' ἀμφ' ὤμοις ἐπὶ δ'
 ὦχετο Φύλοσπιν αἰνὴν.
 Et infra:

— Τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον,
 αἱ δὲ μετ' αὐτὰς
 Κῆρες κυάνας, λευκὰς ἀραβεῦ-
 σαι ἰδόντας,
 Δαινωποὶ, βλοσυροὶ τε, δα-
 φοῖνοί τ', ἀπλητοὶ τε
 Δῆριν ἔχον περὶ πιπτόντων.
 πᾶσαι δ' ἄρ' ἱέντο
 Αἶμα μέλαν πιεῖν· ὃν δὲ πρῶ-
 τον μεμάποιεν
 Κείμενον, ἢ πίπτοντα νεκτα-
 τον, ἀμφὶ μὲν αὐτῷ
 Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας. etc.
 In his Contentio, Metus,
 Fuga, Parcae, Mars, Pallas,
 aliaeque omnes imagines
 poeticae, quae terrorem exci-
 tare possint, mira arte compo-
 nuntur. Non tamen exinde
 inferre velim, in huiusmodi
 descriptionibus semper plus
 posse Hesiodum Homero; *Quis*
enim Hesiodi tam fauor inepte

est? Cum autem in praecedentibus Iliados libris omnimoda praeliorum genera depinxisset Homerus, facile se excusandum putauit, si eandem rem hic loci minus accurate tractauerit. Sed Hesiodus, quanto erant apud se rariores istiusmodi descriptiones, tanto sibi magis elaborandum duxit, ut occasione oblata hunc locum pro virili ornaret.

Obsidio apud Homerum in singulis circumstantiis accurate describitur. Senes et mulieres muros defendentes, iuuenes portis erumpentes, insidiae positae, armentorum interceptio, ortumque exinde praelium verissime pinguntur.

Τὴν δ' ἐτέρην πόλιν ἀμφὶ δύο-
 στρατοὶ εἶατο λαῶν,
 Τεύχεσι λαμπόμενοι· δίχα-
 δὲ σφισιν ἦνδανε βελή,
 Ἥε διαπραΰσειν, ἢ ἀνδιχα-
 πάντα δάσασθαι
 Κτῆσιν, ὅσῃν πολλοῖσθρον ἐπὶ ἡ-
 ρακτον ἐντὸς ἐςργει.
 Οἱ δ' ἔπῳ πείθοντο, λόχῳ
 δ' ὑπεθωρήσσοντο.

Τεῖχος μὲν ἔ' ἄλοχοί τε Φί-
 λαί, καὶ νῆπια τέκνα,
 Ῥύατ' ἐφεσάοτες, μετὰ δ'
 ἀνδρες ἔς ἔχε γῆρας.
 Οἱ δ' ἴσαν ἥρχε δ' ἄρα σφιν
 Ἀρης, καὶ Παλλὰς Ἀθήνη,
 Ἀμφὼ χρυσεῖω, χρυσεῖα δὲ
 εἵματα ἐσθην,
 Καλῶ καὶ μεγάλῳ σὺν τεύ-
 χεσιν, ὥς τε θεῶ περ,
 Ἀμφὶς ἀριζήλω λαοὶ δ' ὑπο-
 λίζονες ἦσαν.
 Οἱ δ' ὅτε δὴ ἔ' ἱκανον, ὅθι
 σφισιν εἶνε λοχῆσαι. etc.

In obsidione Hesiodi pauciores quidem sunt imagines, illae tamen grandiores et magis magnificae. Viri pro liberis et parentibus pugnautes; fletus mulierum de turribus praelium spectantium; senes pro portis trepidantes, et pro filiis in conspectu suo pugnantibus vota facientes, sublimiter admodum et pathetice describuntur.

Ἄνδρες ἐμαρνάσθην πολέμηϊα
τεύχε' ἔχοντες

Τοὶ μὲν ἀπὸ σφετέρης πό-
λιος, σφετέρων τε τοκήων
λοιγὸν ἀμύνοντες· τοὶ δὲ πρὸς
θεῖν μεμαῶτες.

Πολλοὶ μὲν κεατο, πλέονες
δ' ἐτι δῆριν ἔχοντες

Μάρνανθ'· αἱ δὲ γυναῖκες
εὐδμήτων ἐπὶ πυργῶν

Χάλκεον ὄξυ βόων, κατὰ δ'
ἐδρυπτοντο παρειάς

Ζωῆσιν ἱελαί, ἔργα κλυτὰ
Ἡφαιστίου.

Ἄνδρες δ' οἱ πρεσβῆες ἔσαν
γῆρας τε μέμπετον,

Ἄθροοι ἐκτοσθεν πυλέων ἔ-
σαν, ἂν δὲ θεοῖσι

Χεῖρας ἔχον μακάρεσσι, πε-
ρὶ σφετέροισι τέκεσσι

Δειδιότες.

Imago quidem Tristitiae, (vt c. 9. περὶ ὕψους animaduertit Longinus) odiosa potius est,

quam terribilis. εἰ δεινὸν ἐποίη-
σε τὸ εἶδωλον, ἀλλὰ μισητόν.

Sed, pace tantū Viri dixerim,
non ideo reprehensione dignus

est Hesiodus. Describendae
sunt res, vt sunt. Odiosam de-

pinxit Tristitiam, et odiosa est,
et nequaquam ad incutiendum

terrorem accommodata. Vt vero praelia, et obiecta terribilia in Hesiodi scuto melius depinguntur; sic Ruris descriptio apud Homerum sub hisce quinque imaginibus comprehensa, arationis, messis, vindemiae, aramenti, pecoris, longe elegantior est, et accuratior quam apud Hesiodum. Nec adeo mirandum est, hoc ita euenisse. Poeta enim rusticus, qui antea hanc rem ex destinato tractauerat, descriptionem ruris obiter illatam exornare noluit. Sed poeta ille πολέμικός, ruris prospectu quasi fortuito oblato, maiorem ei depingendae operam dat. Simpliciter nempē sunt et inornatae Hesiodi descriptiones. Homericas selectis pulcherrimis circumstantiis variantur. Aratoribus, cum terminum iam agri attigissent, vinum ministratur.

Οἱ δ' ὁπότε σρέψαντες ἰοία-
το τέλσιν ἄρερ' ἔχοντες

Τοῖσι δ' ἔπειτ' ἐν χερσὶ δεπας
μελιηδέος οἴνου

Δόσκειν ἀνὴρ ἐπιών.

Messores ipse dominus gaudens intuetur, iisque serui sub arbore prandium parant.

— βασιλεὺς δ' ἐν τοῖσι σι-
ωπῇ

Σκῆπτρον ἔχων ἐξήκει ἐπ' ὄγ-
μα γηθοσυνος κῆρ.

Κῆρυκες δ' ἀπάνευθεν ὑπὸ
δρυὶ δαίτα πένοντο. etc.

Vindemiatoribus citharoedus interludens operam leuat.

Τοῖσιν δ' ἐν μέσσοισι παῖς
Φορμύγγι λυγρῇ

Ἰμε-

Οὐτ' ἔρρηξε βαλὼν, ἔτ' ἔθλασε, θαῦμα ἰδέσθαι. 140
 Πᾶν μὲν γὰρ κύκλῳ τιτάνῳ, λευκῷ τ' ἐλέφαντι,
 Ἥλεκτρω θ' ὑπολαμπές ἔην, χρυσῷ τε φαεινῷ
 Λαμπόμενον· κυάνη δὲ διὰ πτύχες ἤλλαντο.
 Ἐν μέσσω δὲ δράκοντος ἔην φόβος, ἔτι φατειός,
 Ἐμπαλιν ὅσοοισιν πυρὶ λαμπομένοισι δεδορκώς. 145
 Τῷ καὶ ὀδόντων μὲν πλῆτο σόμα λευκὰ θεόντων,

Perrupisset iaciendo, neque comminuisset, mirum visu.
 Nam totus quidem circumquaque gypso, candidoque ebore,
 Et electro lucidus erat, auroque fulgido
 Splendens: caeruleae vero laminae erant ductae.
 In medio autem draconis erat terror, haudquaquam effabilis,
 Retro oculis igne lucentibus tuens.
 Cuius et dentibus quidem repletum erat os candicantibus,

140. ἔθλασε Trinc. 142. ἔη lunt. 143. διαπύχες Ald. 145.
 ὅσοι σοι Trinc. 146. πλῆτο Ald. lunt. 1.

Ἰμερόεν κιθάρηζε· λίνον δ' ὑπὸ
 καλὸν αἶεδε
 Λεπταλέη Φωνῇ· τοὶ δὲ ῥέσ-
 σόντες ὁμαρτῇ
 Μολπῇ· τ' ἰὺγμῷ τε, πρὸς
 σκαίροντες ἔποντο.

Vtriusque clypei ambitus Oce-
 anum continet, qui nullo vel
 verborum, vel rerum ornatu
 ab Homero describitur,

Ἐν δ' ἐτίθει ποταμοῖο μέγα
 σθένος Ὀκεανοῖο

Ἄντυγα παρ' πυμάτην σάκεος
 πύκα ποιητοῖο

Sed summa ab Hesiodo ele-
 gantia, pulcherrimisque imagi-
 nibus decoratur,

Ἀμφὶ δ' ἵτυν ῥέεν Ὀκεανὸς
 πλήθοντι ἰοικώς·

Πᾶν δὲ συνέειχε σάκος πολυ-
 δαίδαλον· οἱ δὲ κατ'
 αὐτὸν

Κῆννοι ἀερεσιπότα μέγαλ' ἤ-
 πυρον· οἱ ῥά γε πολλοὶ

Νῆχον ἐπ' ἄκρον ὕδωρ· παρ'
 δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο etc.

Vt iam de utroque clypeo iu-
 dicio meum interponam, Ho-
 mericum certe praestantiorem
 censeo, Hesiodum vero pro-
 ximum non longo intervallo.
 Ideoque recentiores illi Critici
 iniqui fautores Homeri habendi
 sunt, qui vtrique clypeo San-
 nazarii versum applicuerant
 Illum hominem dicas, hunc
 posuisse deum. Rob.

141. Τιτάνῳ] d' email blanc.
 Guietus.

142. Ἐρρηξε] Perrupit, hoc
 est, perrumpere potuisset. Gui-
 etus.

143. Διὰ πτύχες ἤλλαν-
 το] Caerulei ductus traieci
 erant. Est τμήσις pro διηλ-
 λαντο. Guietus.

N 4

147. Λευ-

Δεινῶν, ἀπλήτων. ἐπὶ δὲ βλοσυροῖο μετώπῃ
Δεινὴ Ἔρις πεπότητο, κορύσσεσθαι κλόνον ἀνδρῶν,

Saevis, inaccessis. supra terribilem autem frontem
Saeua contentio volitabat, accendens pugnas hominum,

147. προώπῃ Trinc.

147. Λευκά Θεῶντων] An? ὀδόντων λευγαλεῶν, ut supra βλεφαρῶν ἀπὸ κυανεῶν? ἐπεχω. τὸ λευκά Θεόντων ineptum est et corruptum videtur. An? λευγαλοῦντων, a λευγαλῶν, λευγαλοῦντος, a λευγω, ληγω, λευγῶ, λευγῶν λευγαλός, λευγαλῶν, et λευγαλῶν. *Guilius.*

Ἀπλήτων] Hoc est, ad quos sine periculo nemo manum admouisset. Quae est propria significatio vocis ἀπλος hoc est, qui tuto tangi nequit. Vide vss. 230. et 268. *Clericus.*

148. Κορύσσεσθαι κλόνον ἀνδρῶν] Extollens, augens, vel agitando, ciens. *Guilius.*

Δεινὴ Ἔρις πεπότητο] Non modo intoleranda est licentia Poetae, quod multo plura poneret in clypeo, quam poterant contineri; sed quod eum impleveret αὐτομάτοις, qualia multa postea occurrent. Scio nonnullos propterea abiudicasse hoc Poema *Hesiodo*; sed iidem deleant etiam oportet quod habet *Homerus* de anciliis aureis Vulcani, suspectamque habeant descriptionem clypei Achillis, quae est *Iliados* Σ. Atqui veteres illi Poetae nullam verisimilitudinis rationem habebant, ubi sermo erat

de operibus Deorum. Quamobrem non semel *Hesiodus* monet haec fuisse κλυτὰ ἔργα περιφρονος Ἡφαιστῖο, ut fictionum audaciam minuat. *Clericus.*

Δεινὴ Ἔρις πεπότητο] In Clerici nota ad hunc versum duas reperiet obiectiones Lector. 1. Quod plures imagines in clypeum congesserit Poeta, quam poterant in eo contineri. 2. Quod eum impleverit τοῖς αὐτομάτοις, rebus sese vltro mouentibus.

Priorem obiectionem diluerunt Boivinij in dissertatione sua de clypeo Homérico, et Cl. Popius in notis suis, qui clypeum in partes diidentes, suum cuique imagini locum assignarunt. Ad secundam respondeo, quod τὰ αὐτόματα nequaquam in clypeo caelentur. Δεινὴ Ἔρις πεπότητο, i. e. caelata erat imago Contentionis volitantis. Semper intelligenda sunt, ὥσεί, ἱκέλος etc. quae in aliis locis exprimuntur.

Καὶ τε συναΐκτην, ὥσεί ζωὴν περ θύτος. 189.

Αἵματι Φοινικέας, ὥσεί ζωας ἐναρίζων. 194.

Τῇ ἱκέλῃ, ὥσεί τε μάχην ἐθέλσθαι κορύσσειν. 198.

Δελφί-

Σχετλή, ἥ ῥα νόον τε καὶ ἐκ Φρένας εἴλετο Φωτῶν
 Οἷτινες ἀντιβίην πόλεμον Διὸς υἱὶ Φέροισιν 150
 Τῶν καὶ ψυχὰς μὲν χθόνα δύνυσ' αἰδὸς εἶσα
 Αὐτῶν· ὅσῃ δέ σφι, περὶ ῥινοῖο σαπείσης,
 Σειρίξ ἀζαλείο, κελαινῇ πύθεται αἶη.

Tetra, quae et mentem eximebat et praecordia viris
 Quicumque bellum aduersus Iouis filium gererent.
 Quorum et animae quidem sub terram eunt ad Orcum intro
 Ipsorum: ossa autem eorum, pelle circum putrefacta,
 Sole a torrido, in nigra putrescunt terra.

149. αἶνυτε Trinc. βρωτῶν cod. Harl. 151. δύνουσιν Trinc. Iunt. 2.
 ὄνυσεν Harl. 152. σφιν Ald. Iunt. 1. 2. 153. κελαινῇ Harl. κελαινῇ
 Trinc. Steph. marg. κελαινῇ Iunt. 1. 2. κελαινῇ — αἶη Ald.

Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἐθύνον υἱί, υἱές, et συναϊρέσει υἱί,
 ἰχθυόοντες, υἱός, υἱές, etc. Guicetus.

Νηχομένους ἱκετοί.

Sic etiam Virgilius, subacti iudicii poeta, in descriptione clypei Aeneae nota loquendi figura, imagines quasi viuas et actiones quasi veras describet. Et circum argento clari delphines in orbem

Aequora verrebant caudis, aestumque secabant.

Et iterum

Atque his auratis volitans argenteus anser

Porticibus, Gallos in limine adesse canebat.

Quis sanus suspicetur anseres in clypeo reuera, volitantes, vel delphines natantes Virgilium introduxisse. In his omnibus intelligas, quasi similis, videbatur, etc., vt idem postea Poeta. Ipsa videbatur ventis regina vocatis Vela dare. Aen. 1. 8. Rob.

150. Διὸς υἱί] Ab υἱς, υἱος,

152. Περί ῥινοῖο σαπείσης] Περίσαπείσης ῥινοῖο. ἡ ῥινοῖος, τῆς ῥίνος. Guicetus.

153. Σειρίξ] Hoc est, ἡλίος, subintellige ὑπὸ. Sed scribendum videtur Σείρος ὑπ' ἀζαλείοιο κ. π. αἶη? placet. Suidas: Σειρί, σείρος, ὁ ἡλίος, καὶ σείριος. Supra σείριος ἀστῆρ, hoc est, ὁ ἡλίος. Guicetus.

Σείριος] Quamuis Ibycus, si Hesychio credimus, omnia astra σείρια vocauerit; ceteri tamen omnes Poetae aut Solem, aut Caniculam eo nomine appellarunt. Quae astra cum omnium, inter errantes, inerrantesque stellas, potissima haberentur, credibile est dicta σείριος quasi principes, nam τῷ Ἰσβαρ Phoenicia Lingua princeps dicitur. Sol certe dicebatur praeesse, vel dominari diei. Vide Gen. I, 16. et quae ad eum locum notauimus. Clericus.

Ἐν δὲ προΰξίς τε παλίωξίς τε τέτυκτο.

Ἐν δ' ὁμαδός τε, φόβος τ', ἀνδροκτασίη τ' ἐδεδήει. 155

Ἐν δ' ἔρις, ἐν δὲ κυδοιμός ἐθύνεον ἐν δ' ὅλῃ κῆρ,

Ἄλλον ζῶν ἔχουσα νεύτατον, ἄλλον ἄκτον,

Ἄλλον τεθνεῖντα, κατὰ μέθον ἔλκε ποδοῖν.

Εἴμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὤμοισι δαφρίνεον αἵματι φωτῶν,

Δεινὸν δερκομένη, καναχῆσί τε βεβρηχῦϊα. 160

Ἐν δ' ὀφίων κεφαλαὶ δεινῶν ἔσαν ἔτι φατειῶν

Δώδεκα· ταὶ φοβέεσκον ἐπὶ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων,

Οἵτινες ἀντιβίην πόλεμον Διὸς υἱὶ φέροιεν.

Τῶν καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλεν, οὔτε μάχοιτο

In eo autem et propulsatio et vice versa persecutio factae erant.

In eo tumultus, terror, et homicidium ardebant.

In eo contentio quoque, et turba furebant; in eo pernicioſa Parca,

Vivum alium tenens recens vulneratum, alium autem illaesum,

Alium mortuum, per pugnam trahebat pedibus. [rorum

Vestem autem habebat circum humeros cruentam sanguine vi-

Saeuum intuens, clamoribusque vehementer strepens. [effabilem,

In eo autem et serpentum capita saevorum erant, haud quaquam

Duodecim; illa perterrefaciebant super terram homines,

Quicumque bellum contra Iovis filium moverent.

Eorum et dentium quidem crepitus edebatur, quoties pugnabat

155. τε δεδήει Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinf. 158.
 τεθνεῖντα Trinc. 159. διαφρίνεον Iunt. 1. δαφρίνεον Com. 164. κατα-
 ναχὴ Iunt. 1. 2. καναχὴ Trinc.

155. Ἀνδροκτασίη τ' ἐδε-
 δήει] Ardebat, feruebat. v. seq.
 ὅλῃ κῆρ] Kῆρ. *Guietus.*

156. Ἐν δ' ἔρις, ἐν δὲ κυ-
 δοιμός ἐθύνεον] Hic versus et
 tres sequentes in Homeri et-
 iam Scuto occurrunt, nisi quod
 apud Homerum legitur ὁμίλε-
 ὄν; quod verbum cum minus
 violentiae in occurrendo ex-
 primat, minus videtur accom-
 modatum personis introductis,
 quam τὸ ἐθύνεον. *Barnesius*

vero, nescio quamobrem, nisi
 ob τὴν Φιλομηρίαν praefert
 τὸ ὁμίλεον. *Rob.*

160. Καναχῆσί τε βεβρη-
 χῦϊα] Scribo βεβρηχῦϊα, stre-
 pitu grauis, hoc est, graniter
 imminens, incumbens. *Hesych.*
 βεβρηχεν, ἤχησεν, α βράχω,
 βρήχω, βεβρηχά, βεβρηχώς,
 βεβρηχῦϊα. *Guietus.*

164. Τῶν καὶ ἐδόντων] Τὸ
 ἐκ hic supplendum. A quibus
 sc. serpentibus. *Guietus.*

165. Δαίε-

Ἀμφιτρυωνιάδης· τὰ δὲ δαίετο θωῦτ' ἔργα. 165
 Στίγματα δ' ὥς ἐπέφαντο ἰδεῖν δεινοῖσι δράκυσσι
 Κυάνεα κατὰ νῶτα, μελάνθησαν δὲ γένεια.
 Ἐν δὲ συῶν ἀγέλαι χλάνων ἔσαν, ἥδ' ἐ λεόντων
 Ἐς σφέας δερκομένων, κοτεόντων τ' ἰεμένων τε,
 Τῶν καὶ ὁμιληδὸν σίχες ἦσαν· ἔδ' ἐ νυ τῶν γε 170
 Οὐδέτεροι τρεῖτην· Φρίσσον γε μὲν αὐχένας ἄμφω.
 Ἦδ' ἡ γὰρ σφιν ἔκειτο μέγας λῖς, ἀμφὶ δὲ κάπροι

Amphitryoniades. Haec autem distincta erant miranda opera. Porro veluti puncta quaedam apparebant saevis draconibus, Caerulea per terga, denigrataeque erant illis maxillae. In eo autem et suum greges agrestium erant, atque leonum Mutuo sese adspicientium, irascentiumque et ruentium, Quorum etiam turmatim ordines incedebant; neque vero hi, Neque illi alteros timebant; horrebant attamen colla vitrorumque. Iam enim ipsis iacebat magnus leo, circum autem apri

165. Ἀμφιτρυωνιάδης Trinc. θαύματα Trinc. Steph. marg. θαῦ
 τὰ Iunt. 2. θαυμάτ' cod. Palat. 166. δράκυσιν Trinc. 167. Κυά-
 νει Ald. Iunt. 1. Steph. marg. cod. Palat. 169. κοτιόντων Ald. τιεμέ-
 νων Ald. Iunt. 1. 9' ἰεμένων Harl. 170. ὁμιληδὸν Trinc. Steph. marg.
 τοίγε Ald. Iunt. 1. 2. τῶν γε edidit Robinf. vulgo τῶν γε. 171. ἔδ' ἔτεροι
 Ald. Iunt. 1. 172. κάπροι Ald. κάπροι Iunt. 1. 2.

165. Δαίετο θωῦτ' ἔργα] Helych. δαίεταί, καιεταί et δαιομενον, καιομενον. fulgebant. θαυμάτ' ἔργα legit Diaconus. θωῦτ', hoc est θωμάς, α θάω, θαῶω, θαῦμα, θαῦω Ionice. θαῦμα, θαῦ-
 τός, θωῦτ' ἔργα Ionice. θα-
 μάς. Sic et θαῦμάω pro
 θαυμάω. τὸ θωῦτ' α θωῦω
 sit oportet, pro quo θαῦσσω
 habet Helych. θαῦσσειν, βο-
 ᾶν, μέλπειν, κηρύσσειν, etc.
 vel sic θαῦσσω, θαῦσω, vt
 πλάσσω, πλάσω. θαῦσαι,
 θαῦται, θαῦτός pro θαῦσός.
 Guicetus.

166. Ὡς ἐπέφαντο] Nota
 pleonasmum ἐπέφαντο ἰδεῖν.
 Guicetus.

168. Χλάνων] Α χλάνος,
 non α χλάνης Nominatiuus,
 τὸ χλάνων genitiuus pluralis.
 Guicetus.

170. Οὐδέ νυ τῶν γε] Aliae
 Editiones habent τῶν γε, sed ex
 Mf. Harl. restitui τῶν γε, quod
 melius videtur — τῶν γε ἔδ' ἐ-
 τεροι. Rob.

171. Αὐχένες ἄμφω] Vtro-
 rumque. leonum, scilicet, et
 aprorum. Guicetus.

173. Κατὰ

Δοῦλ', ἀπὲρράμμενοι ψυχὰς, κατὰ δέ σφι κελαινὸν
 Αἶμ' ἀπελείβειτ' ἔραζ'. οἱ δ', αὐχένας ἐξεριπόντες,
 Κεῖατο τεθνηῶτες ὑπὸ βλοσυροῖσι λέεσι. 175
 Τοὶ δ' ἔτι μᾶλλον ἐγειρέσθην, κοτέοντε μάχεσθαι,
 Ἀμφότεροι, χλῆνά τε σύες, χαροποί τε λέοντες.
 Ἐν δ' ἦν ὑσμίνη Λαπιθάων αἰχμητῶν,
 Καίνεα τ' ἀμφὶ ἄνακτα, Δρύαντά τε, Πειρίθοόν τε,
 Ὀπλέα τ', Ἐξάδιόν τε, Φάληρόν τε, Πρόλοχόν τε, 180
 Μόψον τ' Ἀμπυκίδην, Τιταρήσιον, ὄζον Ἄρης,

Duo, spoliati vita, deorsumque illis niger
 Cruor destillabat in terram. ipsi autem, ceruicibus deiectis,
 Iacebant mortui sub terribilibus leonibus.
 At illi magis etiam excitabantur, incensi ad pugnandum,
 Vtrique, agrestesque sues, trucesque leones.
 In eo autem erat et pugna Lapitharum bellatorum,
 Caeneus Rex, Dryasque, Pirithousque,
 Hoplesusque, Exadiusque, Phalerusque, Prolochusque,
 Mopsusque Ampycides, Titaresius, filius Martis,

173. σφι Ald. Iunt. 1. 174. ἀπελείβει Ald. Iunt. 1. 2. ἀπελείβε
 & Trinc. 175. τεθνηῶτες Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. βλοσυ-
 ροῖσι Iunt. 2. λέεσιν Iunt. 2. Trinc. 176. κοτέον τε cod. Palat. 178.
 θεμήνη Trinc. Λαπιθῶν Ald. Iunt. 1. 2. 179. ἀμφιάναντα Ald. 180.
 φάληρόν Rob. ed. vitio operarum. 181. Ταρήσιον cod. Harl.

173. Κατὰ δέ σφι] Τὸ κα-
 τὰ hic pro κάτω, vel κατα-
 πελείβετο. composita. Guiet-
 us.

181. Ὄζον Ἄρης] Ramum
 Martis, non portum. Guietus.

Μόψον τ' Ἀμπυκίδην, Τι-
 ταρήσιον] Existimasse videtur
 Graevius Τιταρήσιον fuisse no-
 men proprium Lapithae, di-
 stinctum. Errat certe Vir Do-
 ctiff. Est enim nomen genti-
 litium Mopsoque attributum a
 patria sua. Hoc satis confir-
 mat Diaconus, quem non be-
 ne hic loci reprehendit Grae-

vius. Τὸν Μόψον τὸν υἱὸν οἶον
 Ἀμπυκος τὸν Τιταρήσιον ἀ-
 πό Τιταρήσις τόπκ. De eo-
 dem Tzeiz. in Schol. ad Ly-
 cophr. Ὁ Μόψος ἕτος εἰς τῶν
 Ἀργοναυτῶν ἦν υἱὸς Ἀμπυκα
 καὶ Χλωρίδος τῆς Ὀρχομένης.
 ὁ δὲ Ἀμπυκος υἱὸς Τιταρῶ-
 νος, ἀφ' ἧ καὶ πόλις. Ipse et-
 iam Lycophron ad v. 881. etc.
 eiusdem Mopfi mentionem
 facit —

Μόψον Τιταρῶνειον, ἔνθα
 ναύατα
 Θανόντα ταρχύσαντο, τυμ-
 βείαν δ' ὑπερ-

Κρη-

Θησέα τ' Αἰγείδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν,
 Ἀργύρεοι, χρύσεια περὶ χροὶ τεύχε' ἔχοντες,
 Κένταυροι δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἤγχεέθοντο,
 Ἀμφὶ μέγαν Πιτράϊον, ἰδ' Ἀσβολὸν οἰωνιστὴν,

185

Theusque Aegides, fimilis immortalibus:
 Argentei, aurea circum corpus arma habentes.
 Centauri autem ex altera parte contra hos congregabantur,
 Magnus Petraeus, atque Asbolus augar,

182. ἐπιείκελον Iunt. I. 2.

183. deest in cod. Harl.

185. Πιτράϊον

Heinf. 43' Ald. Iunt. I. Steph. Com.

Κρηπίδ' ἀνεσῆλωσαν, Ἀργώα
 δόρυς
 Κλασθέν πέτευρον, νεότερων
 κειμήλιον
 Αὐσίγδα, Κιννύφειος ἦν τέγ-
 γων ῥόος

Νασμοῖς λιπαίνει.

Sic etiam Ammianus l. 14. Et
 Μόψα ἐσία, vatis illius domi-
 cilium Mopsi, quem a commi-
 litio Argonautarum cum aureo
 vellere direpto, et errore ab-
 stractum delatum ad Africae
 littus mors repentina consum-
 fit; et ex cespite Punico tecti
 Manes eius Heroici dolorum
 varietati medentur plerum-
 que hospitales. *Rob.*

184. Κένταυροι.] Narrant
 Poetae hos fuisse Ixionis filios,
 ex Nephelle, hoc est vt putant,
nube, quam pro Iunone am-
 plexus est, et compressit. Haec
 vero nos de hac fabula, deque
 nomine Centaurorum conii-
 ciebamus. Ixion, antiquissi-
 mus tractus Thessaliae Regu-
 lus, videtur Iouis totius Thessa-
 liae et Graeciae Regis conuiua
 fuisse, deinde in carcerem mis-
 sus; qua de causa, dictus est εἰς

αἶδα detrusus. Duxerat ille v-
 xorem mulierem נִיבִילִיז *nibi-*
liz, hoc est, stirpe *Nephilado-*
rum, vel τῶν *Nephilim*; quo
 nomine Phoenices vocabant
 equites latrocinia exercentes,
 a verbo נָפַל *naphal*, irruit. Vi-
 de notata a nobis ad Gen. VI,
 4. At Graeci posteriores ex
 Lingua sua, quae ab antiqua,
 lapsu temporis migrationibus-
 que gentium, immensam quan-
 tum mutata erat, interpretati
 sunt νεφέλην *nubem*. Ex hoc
 connubio nati dicuntur *Cen-*
tauri, seu כְּנֻזֵּרִים *knuzerim*,
 hoc est, *quasi obseruantes*, vel
 insidiantes; qui crediti sunt
 semihomines et semiequi, pro-
 pter diurnam equitationem,
 qua circumcursabant vicina o-
 mnia, et subitis incursionibus
 infesta habebant. *Clericus.*

185. Ἀσβολον.] In miscella-
 neis Auctorum emendationi-
 bus, quae singulis mensibus
 edebantur, hanc obseruationem
 legimus. "Ἀσπίδος au-
 ctor ad nomen Centauri in For-
 nace, Poemate procul dubio
 recenti, alludit."

Ἀμφὶ

"Αρκτον θ', Οὐρίον τε, μελαγχαίτην τε Μίμαντα,
 Καὶ δύο Πευκείδας, Περιμήδεά τε, Δρύαλόν τε,
 Ἄργυροι, χρυσέας ἐλάτας ἐν χερσίν ἔχοντες.
 Καὶ τε συναίκτην, ὥσῃ ζωοὶ περ εἶντες,
 Ἐγχεσιν ἡδ' ἐλάτης αὐτοσχεδὸν ὠριγνῶντο.

190

Arctusque, Huriusque, nigerque pilis Mimas,
 Et duo Peucidae, Perimedes, Dryalusque,
 Argentei, aureas abietes in manibus habentes.
 Atque impetum pariter faciebant, perinde ac si viui essent,
 Lanceisque atque abietibus cominus certabant.

186. Οὐρίον Trinc. Steph. marg.
 γύρας — ἔχοντας Harl.

187. Πευκίδας Ald.
 190. ἐλάτης Ald.

188. Ἄρ-

Ἄμφι μέγαν Πετραῖον ἰδ'
 Ἀσβολὸν οἰώνισιν.

In Fornace — Σμάραγον τε
 καὶ Ἀσβολον. Ex qua, inter
 alias rationes, concludit Vir
 Cl. τὴν Ἀσπίδα esse recen-
 tem, nec genuinum Hesiodi
 opus. Sed hoc nequaquam pa-
 tet. Quo enim probatur ar-
 gumento Scutum Herculis ad
 Fornacem alluisse?

De Scuti quidem antiquitate
 ambigitur; sed Fornacem re-
 centem esse constat. Verisimi-
 le quidem est, siqua hic loci
 allusio sit, Fornacem ad Scu-
 tum, non Scutum ad Fornacem
 alluisse. Miror vero, quam-
 obrem Vir Cl. in antiquis codi-
 cibus versatissimus, affirmaue-
 rit, τὸν Ἀσβολον in Fornace
 legi. In vetustissimis, omni-
 busque aliis, quos vidi, libris
 legitur Ἀσβετον, quem qui-
 dem Barnelius, nulla, quam
 scio, auctoritate fretus in Ἀσ-
 βολον commutavit.

Ἀσβολος antiquissimum est
 Centauri nomen. In Epigram-
 mate veteri a Philostrato in
 Heroic. citato ab Hercule cru-
 cifigi dicitur.

Ἀσβολος ἔτε θεῶν τρομέων
 ὅπιν, ἔτ' ἀνθρώπων,
 Ἵψικόμοιο κρεμασὸς ἀπ' εὐ-
 λιπέος κατὰ πρυγῆς
 Σύγκειται μέγα δῆπνον ἀμε-
 τροβίοις κοράκεσσι.

Eundem, ut credere par est,
 inter Scriptores Ante - Ho-
 mericos numerant Veteres.
 (Vid. Fabric. Bibl. Gr.) Ideo-
 que nequaquam probari potest,
 τὴν Ἀσπίδα recentem esse ex
 eo quod in isto poemate hoc
 nomen occurrat. Rob.

186. Οὐρίον τε] Οὐρεῖον
 scribendum videtur. ab ἔρεως,
 ἔρεως. v. seq. πευκείδας]
 πρυγῇ, πευκέος, πευκείδης.
 Guicetus.

189. Συναίκτην] Legendum
 videtur συναίχθη, hoc est,
 συνορητικῶς. Guicetus.

Συν-

Ἐν δ' Ἀρεὸς Βλοσυροῖο ποδώκεες ἔσασαν ἵπποι.
 Χρῦσσοι· ἐν δὲ καὶ αὐτὸς ἑναρφόρος ἄλιος Ἀρης
 Αἰχμὴν ἐν χεῖρεσσιν ἔχων, πρυλέεσσι κελεύων,
 Αἵματι φοινικόεις, ὥσεί ζῶες ἐναρίζων,
 Δίφρῳ ἐμβεβαὼς· παρὰ δὲ Δειμός τε Φόβος τε 195
 ἔσασαν, ἱέμενοι πόλεμον καταδύμεναι ἀνδρῶν.
 Ἐν δὲ Διὸς θυγάτηρ Ἀγελείη Τριτογένεια,
 Τῇ ἱκέλη, ὥσεί τε μάχην ἐθέλῃσα κορύσσειν;
 Ἐγχος ἔχασ' ἐν χερσὶ, χρυσεῖν τε τρυφάλειαν,
 Αἰγίδα τ' ἄμφ' ὤμοις· ἐπὶ δ' ὥχετο Φύλοπιν αἰνὴν. 200

Inter haec autem Martis terribiles alipedes stabant equi
 Aurei, et ibidem ipse quoque spoliator perniciosus Mars,
 Mucronem in manibus habens, milites exhortans,
 Sanguine cruentus, veluti qui viuos spoliaret,
 Currui insitens: iuxta autem Panorque Metusque
 Stabant, gestientes bellum subire virorum.
 Ibidem autem et Iouis filia Agelea Tritogenia,
 Ei similis, quasi quae pugnam vellet accendere,
 Hastam habens in manibus, aureamque galeam, [sacrum.
 Aegidemque circum humeros: gradiebatur autem in praelium

192. ἑναρφόρος Trinc. 193. Ἐγχος ἐν Harl. 195. Δίφρῳ ἱππο-
 βαῖως Harl. ἱπποβαῖως Iunt. 1. 2. ἱπποβεβαῖως Ald. 198. ἱκέλη Ald.
 κορύσσειν Iunt. 2. 199. χερσὶ Harl. χρυσεῖν Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.
 Steph. 200. ἐπὶ δ' ὥχετο. Caetera def. cod. Harleii.

Συναίκτην] Vir quidam doct.
 in Obseruat. Misc. T. I. V. I.
 p. 416. malebat ex quibusdam
 codd. συναίτην. Krehlius.

191. ἔσασαν] ἱσασαν.
 Guizotus.

192. ἑναρφόρος] Pro ἑνα-
 ροφόρος. Guizotus.

195. Δειμός τε Φόβος τε]
 Aurigae Martis, vt docet He-
 siodus, huius Poematis v. 463.
 Clericus.

197. Ἐν δὲ Διὸς] Sub. ἐνῆν.
 Guizotus.

198. Μάχην ἐθέλῃσα κο-
 ρύσσειν] Augere, accendere,
 ciere pugnam. κορύσσειν est
 agitare, tollere. Guizotus.

199. Χρυσεῖν τε τρυφά-
 λειν] Scribe χρυσεῖν. v. seq.
 ἐπὶ δ' ὥχετο Φύλοπιν] Ἐπώ-
 χετο. Guizotus.

200. Αἰγίδα δ' ἄμφ' ὤμοις]
 Nondum pugnabat, ac proin-
 de clypeum in tergum reie-
 ctum etiamnum habebat. Cle-
 ricus.

203. Ἀγνύτ'

Ἐν δ' ἦν ἀθανάτων ἱερὸς χορὸς ἐν δ' ἄρα μέσσω
 Ἰμερόεν κιθάριζεν Λητῆς καὶ Διὸς υἱὸς
 Χρυσεὴ φόρμιγγι· θεῶν δ' ἔδος ἄγνυτ' Ὀλυμπος.
 Ἐν δ' ἀγορῇ, περὶ δ' ὄλβος ἀπείριτος ἐς ἐφάνωτο,

At erat in eo clypeo et immortalium chorus, in cuius medio
 Dulce personabat Latonae et Iouis filius
 Aurea cithara: Deorum autem sedes frangebatur Olympus.
 Ibi et coetus, circum vero splendor immensus fusus erat,

202. κιθάριζε Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. in Krebs. ed. est κιθάριζεν.
 (Αἰὶς καὶ) Λητῆς Trinc. 203. ἄγνυτ' Harl. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph.
 Com. Heinf. 204. ἀπείριτος Trinc. paullo ante ἀγορῇ Ald.

203. "Ἄγνυτ' Ὀλυμπος.] Scribe ὦγνυτ' Ὀλυμπος. resonabat Olympus. ab οἴγω, οἴγνυω, οἴγνυμαι, ὦγνυτο. Homer. πᾶσαι δ' ὦγνυντο πύλας. olim legebatur ἄγνυτο. Reposuit Heinsius ἄγνυτ', h. e. resonabat, ἥχῳ ἀπετελεῖ. vide Heinsii notas. sed ἄγνυτο hic locum non habet. Guicetus.

"Ἄγνυτ' Ὀλυμπος] Hoc est fracto citharae sonitu resonabat. Vide viri doctissimi Lectiones Hesiodeas. Clericus.

204. Ἐν δ' ἀγορῇ] Ibi et coetus. ἐς ἐφάνωτο] Circumposita erat. Guicetus.

Περὶ δ' ὄλβος ἀπείριτος] Si qui fauerent Codices, multo mallet legere ὄχλος, hoc sensu: Erat in coelo coetus, et circumquaque stabat turba immensa Immortalium instar coenae; audientium, nempe, certamen musicum Apollinis et Musarum. Ὀλβος quid sit hoc in loco, et quid ad rem faciat, neminem puto intelligere; ego certe non intelligo. At in ἀγορῇ vel concione Deo-

rum ὄχλος sit necesse est, propter innumerabilem Deorum turbam. Clericus.

Ὀλβος] Notat Clericus „si qui fauerent Codices, multo mallet legere etc.. Ego vero etiam si fauerent Codices, vix admitterem ὄχλος, qui saepissime malo sensu usurpatur, et significat multitudinem tumultuosam, ideoque non bene exprimit coetum Deorum. Quid vero ὄλβος ad rem faciat paucis accipe. Non semper significat haec vox τὸν πλεόντων, sed nonnunquam, sensu metaphorico, τὴν εὐδαιμονίαν (vid. Phauorin.) vt beatus a Latinis ponitur pro diuite. Quare igitur non legamus? immensa autem beatitudo circumfusa erat. Quid melius conuenit coetui deorum, quam infinita felicitas? Illum tamen sensum praefero, qui maxime communis est huius vocis, diuitiae, pompa, splendor. Erat, inquit poeta, coetus immortalium, circumfusus autem erat immensus splendor. In simili apud Homerum

*Αθανάτων. Ἐν ἀγῶνι θεαὶ δ' ἐξήρχον αἰοιδῆς 205
 Μῆσαι Πιερίδες, λιγυ̃ μελπομέναις εἰκῦϊαι.
 Ἐν δὲ λιμνῇ εὖορμος ἀμαιμακέτοιο θαλάσσης
 Κυκλοτερῆς ἐτέτυκτο πανέφθ' κασσιτέροιο,
 Κλυζομένῳ ἱκελος· πολλοί γε μὲν ἀμμέσον αὐτῇ
 Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἐδύνον ιχθυάοντες, 210
 Νηχομένοις ἱκελοι· δοιοὶ δ' ἀναφυσίωντες

Immortalium. In certamine Deae autem incipiebant cantum
 Musae Pierides, suauē canentibus similes.

In eo autem et portus appulsu facilis immensi maris.

Rotundus factus erat purissimo stanno,

Inundanti similis: multi vero per medium ipsius

Delphines hac atque illac ferebantur piscibus inhiantes,

Natantibus similes: Duo autem fursum efflantes,

205. Ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι. Θεαὶ — Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Com.
 Heinsf. 206. λιγυ̃ Iunt. I. 2. λιγυ̃ Ald. μελπομένης Trinc. 209. ἱκε-
 λος Ald. sic et v. 211. μιν Ald. Iunt. I. 211. δυὸ Trinc. Iunt. 2.
 ἀναφυσίωντες Iunt. 2.

merum descriptione eodem
 sensu usurpatur χρυσός, quo
 hic loci ὄλβος. Il. δ, I.

Οἱ δὲ θεοὶ παρ' Ἰνὴν καθήμε-
 νοὶ ἡγορώοντο

Χρυσέῳ ἐν δαπέδῳ, μετὰ δὲ
 σφισὶ πότνια Ἥβη etc.

Ad quem locum Scholiastes —
 Ἀντὶ τῷ, ἐν τῷ κεχρυσωμέ-
 νῳ καὶ καλῷ τόπῳ. Ἰστέον δὲ,
 ὅτι, ὅταν μὲν σερεὸν λέγειν
 βεληται, τότε πολυχάλκον
 φησιν. ὅταν δὲ καλόν, χρυ-
 σᾶν λέγει ἄρανόν. Rob.

205. Ἐν ἀγῶνι. In ludis.
 Guietus.

207. Ἀμαιμακέτοιο θα-
 λάσσης. Homeri. ἰσάα ἀμα-

μαρμαρῶν δὲ πρὸς τὴν ἑλάνην
 ἀναφυσίωντες

μάκτεον. ἀμαιμάκτεος, μα-
 κρός, vastus, ingens, immensus.
 Guietus.

210. Ἐδύνον] Hoc est
 ὤρων. ιχθυάοντες] Piscan-
 tes. Guietus.

211. Ἀναφυσίωντες] Hoc
 est respirantes; qua de causa,
 Delphini ad summam aquam
 emergunt, caputque e mari
 proferunt. Plinius Lib. IX. c.
 8. Cum fame conciti fugien-
 tem in vada ima persequuntur pi-
 scem diutius spiritum continue-
 re. ut arcu emissi ad respira-
 dum emicant; raptaque praeda
 in aëre vesuntur. Quales duo
 describuntur, hic ab Hesiodo.
 Clericus.

212. Ἐλ-

Ἀργύρεσι δελφίνες ἐθοίνων ἔλλοπας ἰχθῦς.
 Τῶν ὑπὸ χάλκειοι τρέον ἰχθῦες· αὐτὰρ ἐπ' ἀκταῖς
 Ἦτο ἀνὴρ αἰλιεὺς δεδοκμημένος· εἶχε δὲ χερσὶν
 Ἰχθύσιν ἀμφίβλητρον, ἀπορρίψοντι ἰοικώς. 215
 Ἐν δ' ἦν ἡυκόμας Δανάης τέκος ἱππότα Περσεύς,
 Οὔτ' ἄρ' ἐπιψαύων σάκεος ποσὶν, ἔθ' ἐκὰς αὐτῷ
 Θαῦμα μέγα φράσσασθ'· ἐπεὶ ἔδαμῃ ἐσήρικτο.
 Τῶς γάρ μιν παλάμαις τεῦξε κλυτὸς Ἀμφιγυήεις
 Χρῦσειον ἀμφὶ δὲ ποσσὶν ἔχε πτερόεντα πέδιλα. 220
 Ὡμοισιν δὲ μιν ἀμφὶ μελάνδετον ἄορ ἔκειτο

Argentei delphines, depascebant multos pisces.
 Sub his aerei trepidabant pisces; sed in ripis
 Sedebat vir piscator observans; habebat autem manibus
 Piscium rete, proiecturo similis.
 In eo autem et pulchræ Danaës filius eques Perseus,
 Neque quidem contingens clypeum pedibus, neque longe se-
 paratus ab illo :
 Miraculum magnum dictu! quoniam nusquam nitebatur.
 Ita enim illum manibus fecerat inclutus Vulcanus,
 Aureum, circum pedes autem habebat alata talaria.
 Ex humeris autem circa eum nigro capulo ensis pendebat

212. ἰφίτων Harl. Ald. Iunt. 1. ἰφίτων Iunt. 2. 213. τῶν δ' Trinc.
 χάλκειο Ald. Iunt. 1. τρέον Harlei. 214. δεδοκμημένος Heinsf. 216. ἡ-
 υκόμα Ald. Iunt. 1. 2. τέκος deest in Ald. et Iunt. 1. 2. 218. φράσσασθ'
 Trinc. 221. ἄορ Ald.

212. Ἐλλοπας ἰχθῦς] Hoc
 est, νέας καὶ οἷον ἑλλας νεβρέας.
 Guicetus.

216. Ἐν δ' ἦν ἡυκόμας] Hoc
 est, ἐν ἦν. Guicetus.

218. Ἐσήρικτο] Τὸ σάκος
 scilicet. Guicetus.

Ἐπεὶ ἔδαμῃ ἐσήρικτο] Quae
 notata sunt ad v. 148. huc et-
 iam referenda sunt. Vt imago
 Persei nullibi niteretur, fieri
 non potest; sed profecto tanta
 arte caelata fuit, vt nullibi niti
 videretur. Sic recte Diaconus.

Οὕτω γὰρ ὁ τεχνίτης αὐτὸν
 κατεσκεύασεν, ὥς δοκεῖν μὴ
 ἑσάναι ἐπὶ τίνος. Rob.

221. Μελάνδετον ἄορ] Ca-
 pulo nigro. la garde noire,
 émaillée de noir. Hesych. με-
 λάνδετον, τὸ μέλαιναν ἔχον
 λαβὴν. idem : μελάνδετα, με-
 λαίνας ἔχοντα λαβὰς. Guie-
 tus.

Ἄορ] Alias dicitur ἀρπη
 ἀδαμαντίνη, chalybeus gladius.
 Quae vox est a Phoenicia κάρη
 harbo, aut κάρη ὀβάρη, quae
 gladium

Χάλκεον ἐκ τελαμῶνος· ὁ δ' ὥς τε νόημι ἐπὶ τᾷτο.
 Πᾶν δὲ μετὰ Φρενον εἶχε κάρη δεινοῖο πελώρη
 Γοργῶς· ἀμφὶ δὲ μιν κίβισις θέε, θαῦμα ἰδέσθαι,
 Ἄρχειν, θύσανοι δὲ κατηρεῦντο φαεινοὶ
 Χρῦσοιο· δεινὴ δὲ περὶ κροτάφοισιν ἀνακτος.

225

Aereus de loro: ipse autem velut cogitatio volabat.
 Totum autem tergum eius tenebat caput saeui monstri
 Gorgonis: ipsum autem pera complectebatur, mirum visu,
 Argentea, fimbriaeque dependebant lucidae
 Aureae: saeva autem circum tempora Regis

222. νόημι ἐπὶ τᾷτο Trinc. Iunt. 2. Steph. marg. νόημι ἐπὶ τᾷτο cod.
 Palat. 223. δὲ Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. κάρη Iunt. 2.
 224. κίβισις Ald. Iunt. 1. 2. κίβισις Trinc. κίβισις Steph. Com. 225.
 κατηρεῦντο Harl. κατηρεῦντο Ald. κατηρεῦντο Trinc. 226. δεινὴ
 Iunt. 1. Trinc.

gladium sonat. Vide hanc fabulam, apud Apollodorum Lib. II. c. 4. Clericus.

222. "Ὡς τε νόημι ἐπὶ τᾷτο"] Deos cogitationis celeritatem motu aequare non raro dicunt Poetae, qua celeritate maior nulla esse potest. Hymni in Apollinem v. 186. ita describitur eius Numinis ad coelum iter.

"Ἐνθεν δὲ πρὸς Ὀλυμπον, ἀπὸ χθονός, ὥς τε νόημα, εἰσι Διὸς πρὸς δῶμα.

Hinc ad Olympum, a terra, instar cogitationis, ita ad Iovis domum. An de νύτοματι idem dici nequit, sine ipsa illa licentia, quae statuas per se mobiles hic nobis peperit; hoc est, sine spe quam conceperat Poeta admirationi fore quidquid elegantibus versiculis exprimeretur, quae sane inanis non fuit. Clericus.

223. Εἶχε κάρη] Κάρα Apollodorus p. 73. ὄχως occupabat. Guetius.

224. Κίβισις] Alii κίβισις, in qua Gorgonis caput. Τὸ μὲν referendum ad Perseum, non ad μετὰ Φρενον, nec ad κάρη δεινοῖο πελώρη. ἀπὸ τῆς κίβυσσος ἐκρέμαντο θύσανοι, la frange, la crespine. Guetius.

Κίβισις] Quidquid Graeculi censeant de origine huius vocis, derivandam omnino existimo a Radice Phoenicia γαρ Kabats, quae colligere, et adstringere significat; quod fit ope sacci, aut manticae, quippe quae quidquid gestandum est colligit atque adstringit. Cetera Phoeniciae fabulae clara vestigia, quae hic occurrunt, rem propemodum mihi persuadent. Clericus.

Κεῖτ' Ἀϊδος κυνέη, νυκτὸς ζόφον αἰνὸν ἔχουσα.
 Αὐτὸς δὲ σπεύδοντι καὶ ἐρρίγοντι ἰοικῶς
 Περσεὺς Δαναΐδης ἐτιταίνετο· τὰ δὲ μετ' αὐτὸν
 Γοργόνες ἀπλητοὶ τε καὶ ἑ Φαταὶ ἐρρώοντο, 230
 Ἰέμεναι μαπέειν ἐπὶ δὲ χλωρῇ ἀδάμαντος
 Βαίνεσθων ἰάχεσκε σάκος μεγάλῳ ὀρυμαγδῷ

Posita erat Orci galea, noctis caliginem grauem habens.
 Ipse autem fugienti et formidanti similis
 Perseus Danaides currebat: post ipsum vero
 Gorgones inaccessas et ineffabiles ruebant,
 Cupientes eum apprehendere: in pallido autem chalybe
 Euntium resonabat clypeus magno strepitu

227. αἰὼν Iunt. 1. 2. 230. ἀπλοῖτοι Iunt. 2. 232. ἰεργμαδῷ Trias.

227. Κεῖτ' Ἀϊδος κυνέη]
 Hanc etiam induit Minerva
 (Il. E, 845.) ut Martem late-
 ret.

Αὐτὰρ Ἀθήνη
 Δῦν' Ἀϊδος κυνέην, μὴ μιν ἴδοι
 ὄβριμος Ἄρης.
 De qua Scholiastes. Ἀϊδος
 κυνέην. νέφος τὶ καὶ ἀκρασί-
 αν. Et Hesychius. Νέφος τὶ
 σκῆπτρ. Et Suidas. Παροιμία
 πρὸς τὰς ἐπικυρπύπτοντας εαυ-
 τὰς διὰ τινων μηχανημάτων.
 Rob.

228. Ἐρρίγοντι] Φοβημέ-
 νω. Guierus.

229. Ἐτιταίνετο] Il ban-
 doit. Guierus.

230. Γοργόνες] Medusae so-
 rores. Guierus.

Γοργόνες ἀπλητοὶ] Hoc est
 Stheno et Euryale, sororis
 mortem ulturae si licuisset.
 Ceterum ἀπλητοὶ dicuntur,
 non quasi magnae, aut terribi-
 les, sed quia eas aggredi ne-
 mo sine ingenti periculo pote-

rat. Itaque *inaccessas* reposui-
 mus, quod nulla alia vox com-
 modius Graecae potestatem ex-
 primere posse videretur. Cle-
 ricus.

231. Ἰέμεναι μαπέειν] A
 μάπω, quod idem est τῷ ἄπτω,
 vnde ἄπτω, ἄπτομαι. alii pro
 μαρπεῖν a μαρπτω. vnde με-
 μαρπῶς v. 245. quod est ab
 ἄρπω ἄρπαζω. Sic inferius
 v. 252. μεμαποῖεν pro μεμαρ-
 ποῖεν. Guierus.

Ἐπὶ δὲ χλωρῇ ἀδάμαντος
 βαίνεσθων] Ἐπιβαίνεσθων.
 τμήσις. in clypeo adamanti-
 no. an κεχρυσωμένω. ἀδά-
 μαντος ferro. vt supra: Κρα-
 τὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὐ-
 τυκτον ἔθηκε δαίδαλεν ἀδά-
 μαντος. Guierus.

Χλωρῇ ἀδάμαντος] In palli-
 do chalybe clypei. Quaevis
 materia dura non potest dici
 pallida. Clericus.

232. Ὀξέα καὶ λιγέως] An
 ὀξέα κεκληγός? Ibid. ἐπὶ δὲ
 ζώνῃσι

Ὁξεία καὶ λιγέως· ἐπὶ δὲ ζώνησι δράκοντες
 Δοιῶ ἀπηρεῦντ', ἐπικυρτώντες κάρηνα.
 Λίχμαζον δ' ἄρα τῶγε μένει δ' ἐχάρασσον ὀδόντας, 235
 Ἄγρια δεσπομένῳ· ἐπὶ δὲ δεινοῖσι καρήνοις
 Γοργείοις ἔδονεῖτο μέγας φόβος· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτέων
 Ἄνδρες ἐμαρνάσθην, πολεμήϊα τεύχε' ἔχοντες.
 Τοὶ μὲν ἀπὸ σφετέρης πόλιος, σφετέρων τε τοκῆων
 Λοιγὸν ἀμύνοντες τοὶ δὲ πραθείειν μεμαῶτες. 240
 Πολλοὶ μὲν κέατο, πλέονες δ' ἔτι δῆριν ἔχοντες
 Μάρνανθ'· αἱ δὲ γυναῖκες εὐδμήτων ἐπὶ πύργων

*Acutum et tinnulum: In zonis autem dracones
 Duo dependebant, incuruantes capita.
 Lambebant autem illi, iraque acuebant dentes,
 Crudele tuentes: supra saeva autem capita
 Gorgonum agitabatur magnus terror, ac supra ipsas
 Viri pugnabant, bellica arma habentes.
 Hi quidem a sua ciuitate, suisque parentibus,
 Pestem depellentes: illi autem depopulari studentes.
 Ac multi quidem iacebant, plures autem etiam pugnam cientes
 Dimicabant: mulieres autem in bene constructis turribus*

233. δράκοντες Ald. Iunt. I. 234. ἀπηρεῦντ' Ald. ἐπικυρτώντες
 Iunt. I. ἐπικυρτώντε Ald. 235. Λίχμαζον Ald. Iunt. I. 2. 236. δεινοῖ-
 σι δὲ Ald. 237. Γοργείοις Ald. Iunt. I. 2. 239. ὑπὲρ Ald. Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. Com. ὑπὲρ cod. Harl. 240. πραθείειν Ald. Iunt. I. 2.
 242. εὐδμήτων Iunt. 2. ἀπὸ Trinc. Steph. marg.

ζώνησι δράκοντες. τῶν γοργό-
 νων θώρακας intellige. *Guic-
 ius.*

235. Λίχμαζον· ἄρα τῶ-
 γε] Τῶγε an cas? Gorgones
 scilicet, illas duas Medusae fo-
 rores. τῶ γοργόνε Attice, vt
 τῶ χεῖρε. τῶ πηγᾷ. *Guicinus.*
 Ἐχάρασσον ὀδόντας] *Acue-
 bant dentes.* supra: χάρασσο-
 μένοιο σιδήρε. a χάρω χάρασ-
 σω, vnde et κερχαρος redn-

plicatione, asper, dentibus
 asperis, vt κερχαρόδης. *Guic-
 ius.*

237. Ἐδονεῖτο μέγας Φό-
 βος] *Vagabatur magnus terror.*
Guietus.

239. Ὑπὸ σφετέρης πόλι-
 ος] Τὸ ὑπὸ hic pro ὑπὲρ, pro
 An legendum ἀπὸ? placet. v:
 seq. πραθείειν] Πέρθω. *Guie-
 ius.*

Χάλκειον ὀξύ βόων, κατὰ δ' ἐδρύπτοντο παρειαίς,
 Ζωῆσιν ἱελαί, ἔργα κλυτὰ Ἡφαιστίοιο.

Ἄνδρες δ' οἱ πρεσβῆες ἔσαν, γῆρας τε μέμαρπον, 245

Ἀθροοὶ ἔκτοσθεν πυλίων ἔσαν, ἂν δὲ θεοῖσι

Χεῖρας ἔχον μακάρεσσι, περὶ σφετέροισι τέκεσσι

Δειδιότες· τοῖ δ' αὐτε μάχην ἔχον, αἱ δὲ μετ' αὐτὰς

Κῆρες κυάνεαι, λευκὰς ἀραβεῦσαι ὀδόντας,

Δεινωποὶ, βλοσυροὶ τε, δαφνοὶ τ', ἄπλητοὶ τε 250

Δῆριν ἔχον περὶ πιπτόντων· πᾶσαι δ' ἄρ' ἴεντο

Αἶμα μέλαν πίειν· ὃν δὲ πρῶτον μεμάποιεν

Κείμενον ἢ πίπτοντα νεάτατον, ἀμφὶ μὲν αὐτῶ

Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας· ψυχὴ δ' αἰδὸς δὲ κατέειπ

Τάρταρον ἐς κρυόνειθ'. αἱ δὲ φρένας εὐτ' ἀρίσαντο 255

Vehementer acute clamabant, lacerabanturque genas,

Vivis similes, opera inclyti Vulcani.

Viri autem qui seniores erant, et ad senectutem peruenerant,

Conferti extra portas ibant, sursumque Diis

Manus tendebant beatis, pro suis liberis

Metuentes: illi vero contra pugnam conferebant, post ipsos

Parcae nigrae candidis crepantes dentibus, [autem

Torvae, terribilesque, cruentaeque, et inaccessae

Dimicabant de iis, qui cadebant: omnes enim cupiebant

Cruorem nigrum bibere: et quem primum forte ceperant

Iacentem vel cadentem recens saucium, ei quidem

Iniiciebant vngues magnos: animaue ad Orcum descendebat,

Tartarum in frigidum, illae autem praecordia postquam exfatias-

[sent

244. Ἰκλ' Iunt. I. 2. Ἰκλ' Ald. 245. τ' ἐμέμαρπον Ald. Iunt. I.
 Steph. marg. 246. Ἰκτοθεν Trinc. Ζωῆσιν Trinc. 247. ἔχον Trinc.

250. Δεινωτοῖ Harl. ἄπλητοῖ Ald. Iunt. I. 2. Ἰκτο Ald. 252.
 μεμάποιεν Trinc. Steph. marg. αὐτῶν Harl. 254. ψυχὴν Ald. Iunt. I. 2.

κατέειπ Ald. Iunt. I. 255. ἔρ' ἴσαντο Trinc. αὐτὰρ ἴσαντο Harl.

243. Κατὰ δ' ἐδρύπτον- ἔχον] Ἄν, hoc est, ἀνείχον,
 το παρειαίς] Κατεδρύπτοντο, Guicetus.

245. Πρεσβῆες] Hoc est, 254. Βάλλ' ὄνυχας μεγά-
 πρεσβύται. Guicetus. λας] Vnaquaeque scilicet. an

246. Ἄν δὲ θεοῖσι χεῖρας 254. Βάλλε pro ἐβάλλον? Singula-
 re pro plurali, Guicetus.

256. Αἱ

Αἵματος ἀνδρομέε, τὸν μὲν ῥίπτασκον ὀπίσσω,
 "Αψ δ' ὁμαδὸν καὶ μῶλον ἐθύνεον αὐτὶς ἰῶσαι.
 Κλωθῶ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφέεσσαν· ἡ μὲν ὑφίσσων,
 "Ατροπος, ἔτι πέλεν μεγάλη θεὸς, ἀλλὰ καὶ ἔμπης
 Τῶν γε μὲν ἀλλάων προφερέης τ' ἦν, πρεσβυτάτη τε. 260
 Παῖσαι δ' ἀμφ' ἐνὶ φῶτι μάχην δριμύειαν ἔθεντο·
 Δεινὰ δ' ἐς ἀλλήλας δράκον ὄμμασι θυμήνασαι·
 Ἐν δ' ὄνυχας χεῖράς τε θρασείας ἰσώσαντο.
 Παρ δ' Ἀχλὺς εἰσῆκει ἐπισμυγερή τε καὶ αἰνή,
 Χλῶρη, αὐσαλέη, λιμῶ καταπεπτηυῖα, 265

Sanguine hominis, illum quidem abiiciebant post tergum,
 Retro autem in tumultum et stragem festinabant iterum ire.
 Clotho et Lachesis iis adstabant, atque paullo minor
 Atropos: neque enim erat magna Dea: sed tamen
 Aliis quidem praestantiorque erat, et natu maxima.
 Omnes autem circa unum virum pugnam acerbam committebant:
 Saeuoque modo seipsas mutuo adspiciebant, oculis succensentes:
 Inter se vero ungues manusque audaces conferebant
 Iuxta autem et Tristitia stabat, misera, et grauis,
 Pallida, aridaque, fame exhausta,

259. πῆλαι Ald. ἄλλ' ἔρα ἦγε cod. Palat. Ald. Iunt. I. 2. Steph.
 ἄλλ' ἔρα ἦδε cod. Harl. 261. Παῖσαι Ald. Iunt. I. ἔθεντο Heinsf. 262.
 θυμήνασαι (sic inter var. lect. Rob. editum) Harl. In Cler. edit. erat
 θεμήνασαι operarum vitio. 263. θρασείας erat in ed. Cler. et Rob. quod
 metro repugnare quisque vider. Restituimus igitur θρασείας. ἰσώσαντο
 Trinc. 264. ἐπὶ σμυγερή Ald. Iunt. I. 265. Χλῶρη, αὐσαλέη Ald. αὐ-
 σαλέη (sic) Harl. καταπεπτηυῖα Iunt. 2.

256. Αἵματος ἀνδρομέε.] Subintellige δια. Guicetus.

257. "Αψ δ' ὁμαδὸν] Subintellige ἐς. τὸν μὲν ῥίπτασκον] Ἀνθρώπον subintellige. ipsum hominem scilicet. Guicetus.

258. Κλωθῶ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφέεσσαν] Ταῖς κήρεσσιν, scilicet. hoc est, aliis Parcis innumeris adstabant Clotho, Lachesis, et Atropos. An

κήρες illae differunt a Parcis Clotho, Lachesi et Atropo? An hae principes, seu praefides illarum? Guicetus.

264. Ἀχλὺς εἰσῆκει] Ἡ ἐπὶ θανάτῳ σκότῳσις. Ἐπισμυγερή.] Ἐπίπνοος, ἀνισαρά, χαλεπή. Guicetus.

265. Καταπεπτηυῖα] Concidens. Hesych. πεπτηώς, δι' ἀσθένειαν καὶ δειλίαν πεπτωκώς. πτήσσω, πεπτηκώς,

Γενοπαχῆς· μακροὶ δ' ὄνυχες χεῖρεςσιν ὑπῆσαν
 Τῆς ἐκ μὲν ῥινῶν μύξαι ῥέον, ἐκ δὲ παρειῶν
 Αἰμ' ἀπελείβει ἔραζ'. ἡ δ' ἀπλητον σεσαρυῖα,
 Εἰςήκει, πολλὴ δὲ κόνις κατενένοθεν ὥμας,
 Δάκρυσι μυδαλέη. παρὰ δ' εὐπυργος πόλις ἀνδρῶν· 270
 Χρύσειαι ἐέ μιν εἶχον ὑπερθυρίοις ἀραρυῖαι
 Ἑπτὰ πύλαι. τοὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαΐαις τε χοροῖς τε
 Τέψιν ἔχον· τοὶ μὲν γὰρ εὖσσώτερ' ἐπ' ἀπῆνης
 Ἦγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα, πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρει.

Craffis genibus: longique ungues a manibus prominebant,
 Huius quidem ex naribus mucus manabat, ex genis autem
 Cruor destillabat in terram. haec vero dentes stringens, ita ut ac-
 cedere non auderes,

Stabat, multo autem pulvere adpersa erat circa humeros,
 Lacrymis madens. iuxta vero turrata vrbs hominum:
 Aureae autem eam tenebant superliminaribus adaptatae
 Septem portae. hominesque in voluptatibus et choreis
 Oblectationem capiebant. Alii siquidem bene fabrefacto in curru
 Ducebant viro vxorem, multusque hymenaeus excitabatur.

266. Γενοπαχῆ Harl. ἐπῆσαν Trinc. 267. τῆς δ' Trinc. 268.
 εἰς lunt. 1. 2. Com. ἡ δ' Ald. ἡ δ' etiam Rob. edidit cum vulgo esset ἡ δὲ.
 Idem ἔραζ' pro ἔραζε, vt vulgo ed. 270. μυδαλέη Ald. lunt. 1. 273.
 εὖσσώτερ Ald. εὖσσώτερ lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. ἀπῆνης Ald. lunt.
 1. 2. 274. Ἦγοντ' Trinc.

πεπτηνῶς. Vel a πτάω, pro
 quo πτώω πεπταῶς, πε-
 πτηνῶς. placet. Guicetus..

268. Ἀπλητον] Ἀπελά-
 ρως. supra. Guicetus..

Ἀπλητὸν σεσαρυῖα] Hoc est,
 ita stringens dentes, vt nemo
 ad eam propius accedere susti-
 neret. Vnam eandemque vo-
 cem vertere non debuerunt
 recentiores Interpretes nunc
 magnum, nunc terribilem, nunc
 toruum; fictis significationibus,
 quas neque res, neque origo
 vocis postulabant; sed eum
 seruare significatum, qui origi-

ni vocis consentaneus est, cum
 vbique rebus ipsis apprime con-
 veniat. Clericus.

269. Πολλὴ δὲ κόνις κατε-
 νένοθεν ὥμας] Scribendum vi-
 detur ἐπενένοθεν ὥμοις. τὸ
 κατενένοθεν supposititium est
 propter ἐφθιμίμεριν. Homie-
 rus: ψεδνὴ δ' ἐπενένοθε λάχ-
 νη. ἐπενένοθεν, ἐπιπόλαζεν,
 ἐπῆν. Eustath. Thema est ἀνέ-
 θω ab ἀνίημι. Guicetus.

273. Εὖσσώτερ] Al. εὖσώ-
 τεκ. Guicetus.

274. Ὑμέναιος ὀρώρει] An
 ὑμεναῖος. Guicetus.

275. Εἰ-

ἤλε δ' ἀπ' αἰθομένων δαίδων σέλας εἰλύφαζε 275
 Χερσὶν ἐνὶ δμῶων. ταὶ δ' ἀγλαΐη τε θαλυΐαι
 Πρὸς θ' ἔκιον, τοῖσιν δὲ χοροὶ παίζοντες ἔποντο.
 Τοὶ μὲν ὑπὰ λιγυρῶν συρίγγων ἴσαν αὐδὴν
 Ἐξ ἀπαλῶν σομάτων, περὶ δὲ σφισιν ἄγνυτο ἤχώ.
 Αἱ δ' ὑπὸ Φορμύγγων ἀναγον χορὸν ἱμερόεντα. 280
 Ἐνθεν δ' αὖθ' ἐτέρωθε νέει κῶμαζον ὑπ' αὐλῃ,

Et procul ab ardentibus facibus fulgor resplendebat
 In manibus famulorum. Mulieres vero venustate florentes
 Praeibant, quas chori saltantes sequebantur.
 Atque hi quidem canoris fistulis emittebant cantum
 Ex tenero ore circumque eos frangebatur echo.
 Illae vero ad citharam ducunt chorum amabilem.
 Inde rursus ex alia parte iuvenes commeffabantur ad tibiam

275. αἰθομένων in ed. Rob. operarum vitio. εἰλύφαζε Trinc. Iunt. et
 εἰλύφαζε Ald. 276. αἱ Trinc. ἀγλαΐαι cod. Pal. et Harl. Ald. Iunt.
 1. 2. Steph. marg. 277. πρὸς θεν Trinc. τῆς Trinc. τοῖσι Ald. Iunt.
 1. 2. 278. ὑπὰ Ald. Iunt. 1. 2. αὐδὴν Iunt. 2. 280. ὑποφορμύγγων
 Ald. 281. αὖ Ald. Iunt. 2. ἐτέρωθεν Ald. αὐλῷ Trinc.

275. Εἰλύφαζε] Voluebat, agitabat, versabat τὸ σέλας ἐν χερσὶ δμῶων. Guicetus.

Αἰδομένων δαίδων] Ita Homerus in Scuto Achilleo.

Νύμφας δ' ἐκ θαλάμων, δαίδων ὑπολαμπομενάων, Ἥγινεον ἀνὰ αἶψα.

Eundem morem memorat Euripides Helen. v. 728.

Νῦν ἀνανεῶμαι τὸν σὸν ἡμέβαιον πάλιν

καὶ λαμπάδων μεμνήμεθ', ἃς τετραόροις

ἵπποις τροχάων παρῆφρον. Rob.

276. Χερσὶν ἐνὶ δμῶων] Scribo δμῶων a δμῶν. Ib. τε θαλυΐαι scilicet δμῶν. Guicetus.

279. Ἄγνυτο ἤχώ] Refo-

nabat, ut supra ἄγνυτ' ὄλυμπος. Guicetus.

280. Αἱ δ' ὑπὸ Φορμύγγων] Scribendum videtur οἱ δ' ὑπὸ, subintellige χοροὶ. Guicetus.

281. Κῶμαζον ὑπ' αὐλῃ] Hic κῶμαζον non significat conuiuium nocturnum celebrare, sed canere et saltare; nam hae significationes sunt vocis primitivae κῶμος, ut docet Hesychius: Κῶμοι, ἀσελγῆ ἄσματα πορνικά, συμποσία, ὠδαί. Κῶμος εἶδος ὀρχήσεως ποιμένος τιнос, ἢ μένη (lege, μέλη τινός. Vnde sic verbum ipsum interpretatur Κωμάζει κῶμον ᾄδει. Κωμάδην, ὀρχεῖσθαι. Sic apud Pindarum Olymp. Od. XI, 16, συγκωμάζειν, significat una saltare et canere. Clericus.

Τοί γε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῷ καὶ αἰοιδῇ,
 Τοί γε μὲν αὖ γελοῶντες ὑπ' αὐλητῆρι δ' ἕκαστος
 Πρὸς θ' ἔκινον· πᾶσαν δὲ πόλιν θαλία τε χοροί τε
 Ἀγλαΐαι τ' εἶχον, τοὶ δ' αὖ προπάροιθε πόλιν 285
 Νῶϊ' ἱππῶν ἐπιβάντες ἐθύεον· οἱ δ' ἀροτῆρες
 Ἥρεικον χθόνα διὰν, ἐπισολάδην δὲ χιτῶνας
 Ἐσάλατ'. αὐτὰρ ἔην βαθυὸν λήϊον οἷγε μὲν ἡμῶν
 Αἰχμῆς ὀξείῃσι κορυνιόωντα πέτῃλα,
 Βριθόμενα σαχύων, ὥσεί Δημήτερος αἰκτὴν. 290

Alii quidem ludentes saltatione et cantu,
 Alii vero ridentes: sub tibicine autem singuli
 Procedebant; totamque vibem Imitiae, choreaeque,
 Voluptateque tenebant. Alii autem rursus extra oppidum,
 Tergis equorum consensis currebant. aratores vero
 Proscindebant terram bonam, ornateque tunicas
 Succinctas habebant. sed erat magnus ager segetibus confitus:
 Mucronibus acutis incuruos culmos, [vbi alii quidem metebant
 Grauidos spicis, tamquam Cereris donum,

282. πίζοντες. Ald. Iunt 2. 283. Hic versus abest a cod. Harl. et
 Iunt. 2. τοῖδ' Trin. δ' ante ἕκαστος omittit Ald. 288. Ἐσάλατ' Ald.
 Iunt. I. 289. κορυνιόοντα Trin. Steph. κορυνιόωντα Iunt. 2.

286. Ἐθύεον] Bacchabantur. *Guietus.*

287. Ἥρεικον] Ἐρείκω. ἐπι-
 σολάδην ἐσάλατ'] Ἀνεζωσμέ-
 νοι ἦσαν. *Guietus.*

289. Κορυνιόωντα πέτῃλα] Scribo κορυνιόοντα πέτῃλα, a κορυνιάω, κορυνιῶ, quod idem est τῷ κορυνύω, κορυνιῶ, κορυνιόων, κορυνιόωντα, hoc est, κεφαλῶτα, ροπαλασθῇ. In clauae modum capitata. κορυνη βλαστὴ cacuminum articulatio in germinatione arbo-

rum, a clauae similitudine. Nicander: Δεινὴν βρωμῆεντος ἀνελδήσασα κορυνήν. vbi τὸ u productum vidēs vt in κορυνιόοντα. τὸ κορυνιόοντα πέτῃλα, παράφρασις ἐστὶ τῶν σαχύων. πέτῃλα, hoc est, βλασθήματα, Φύλλα, καλὰ-
Guietus.

290. Βριθόμενα σαχύων] Subintellige ὑπὸ. *Guietus.*
 Ὅσεί Δημήτερος αἰκτὴν] Tamquam reuera essent Cere-
 ris munera, meterē videban-
 tur. *Guietus.*

291. Ἐπι-

Οἱ δ' ἄρ' ἐν ἑλλεδανοῖσι δέον, καὶ ἐπιτνον ἀλωή·
 Οἱ δ' ἐτεύγων οἶνας, δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες·
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρουν ὑπὸ τρυγητῶν
 Λευκὰς καὶ μέλανας βότρυας, μεγάλων ἀπὸ ὄρχων,
 Βριθομένων φύλλοισι καὶ ἀργυρέης ἐλίκεσσιν· 295
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρουν· παρὰ δὲ σφισιν ὄρχος·
 Χρύσος ἦν, (κλυτὰ ἔργα περὶ Φρονός Ἡφαίστιο)
 Σειόμενος φύλλοισι καὶ ἀργυρέοισι κάμαξι,
 [Τῷ γε μὲν ἐν παίζοντα ὑπ' αὐλητῆρι ἑκάστος]
 Βριθόμενος σαφυλῆσι μελάνθησάν γε μὲν αἶδε. 300

Alii autem in manipulos ligabant et proiciébant in aream;
 Rursum alii vindemiabant vites, falces in manibus habentes;
 Alii vero in calathis ferebant, a vindemiatoribus acceptos;
 Albos et nigros racemos, magnis ex vitibus,
 Grauidis foliis, et argenteis caprealis;
 Alii rursus in calathis portabant; iuxtaque illos ordo vitium;
 Aureus erat (inclutum opus prudentis Vulcani)
 Agitatus foliis, et argenteis perticis,
 [Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem unusquisque]
 Oneratus vuis, quae ipsae nigrae erant.

291. Ἐπιτνον ἀλωή edidit Rob., vulgo erat Ἐπιπλον ἀλων, vt etiam habet ed. Ald. Ἐπιτνον legunt cod. Pal. Trinc. Steph. marg. ἀλων Trinc. Iunt. f. 2. Heinf. Com. Steph. Ἐπιπλον. 293. ἐν ταλάραις Trinc. Steph. marg. 295. φύλλοισιν Com. 296. ἐν ταλάροις Steph. marg. 298. κάμαξι Trinc. Iunt. 299. Deest in Iunt. 2. Τοῖς γε μὲν ἐν παίζοντες cod. Harl. παίζονται Ald. Iunt. 1. Trinc. Steph. Com. Heinf. 300. Σειόμενος Harl. μελάνθησαν δὲ μὲν Ald. Iunt. 1. αἶδε Trinc.

291. Ἐπιπλον ἀλωήν] Ἐπιμπλον malim, a πίμπλω, vnde πίμπλῶν. Guizius.

Secutus sum lectionem Robinsonii a Graenio iam ex Codd. exhibitam, ἐπιτνον, quod veteres Critici exponunt, ἐξέτεινον ἐπὶ τὴν ἄλω, extenderunt manipulos in area. Qui vulgatam ἐπιπλον tuentur, ex-

ponunt, arcam f. hordeum implent. Krebsius.

293. Ἐφόρουν ὑπὸ τρυγητῶν] Ἀπὸ pro ὑπὸ scribendum videtur. Guizius.

296 Οἱ δ' αὖ τ' etc. et v. 297, 298, 299, et v. 300, spurii videntur. v. 299. Τῷ γε μὲν] Videtur legendum τοῖς γε μὲν. et pro παίζοντα malim παίζεσιν. Guizius.

302. Λαγός

Οἷγε μὲν ἐτράποντο, τοὶ δ' ἤρευον οἱ δ' ἐμάχοντο
 Πύξ τε καὶ ἐλκῆδόν· τοὶ δ' ὠκύποδας λαγὸς ἤρευον
 Ἄνδρες θηρευταί, καὶ καρχαρόδοντες κύνη προῖ,
 Ἰέμενοι μαπέειν, οἱ δ' ἰέμενοι ὑπαλύζατο
 Παρ' δ' αὐτοῖς ἵππῃες ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' αἰέθλοις 305
 Δῆριν ἔχον καὶ μάχθον· εὐπλεκέων γ' ἐπὶ δίφρων
 Ἡνίοχοι βεβαῶντες ἐφίεσαν ὠκείας ἵππους,
 ῥυτὰ χαλαίνοντες, τὰ δ' ἐπικροτέοντα πέτοντο
 Ἀρματα κολλήεντ', ἐπὶ δὲ πλῆμναι μέγ' αὐτέων.
 Οἱ μὲν αἶψ' αἰδίων εἶχον πόνον· εἰς δὲ ποτὲ σφιν 310

Alii quidem calcabant in lacu, alii hauriebant; alii autem dimi-
cabant

Pugnis, et luctando: alii vero alipedes lepores venabantur
Viri venatores, et asperis dentibus canes dno ante illos,
Cupientes adsequi, illi vero cupientes effugere.
Iuxta eos autem et equites habebant laborem; proque praemiis
Certamen habebant et pugnam: bene contextis vero in curribus
Aurigae stantes immittebant veloces equos,
Habenas laxantes, illi autem subsultantes volabant
Currus compacti, rotarumque modioli valde resonabant.
Illi quidem igitur perpetuum habebant laborem; neque enim iis

302. οἱ δ' ἤρευον Trinc. 302. λαγὸς Ald. Iunt. 1. ἤρευον Ald. 303.
 πύξ Ald. Iunt. 2. 304. ἀπαλύζατο Palat. Ald. Scroph. marg. 305. αἰ-
 έθλοι Ald. 249 λω cod. Harl. 306. μάχθον Trinc. γ' ἐπὶ edid. Robins. vulgo
 ἐπὶ. 308. ἐπικροτέοντα Ald. Trinc. Iunt. 2. Rob. In Cler. ed. male ἐπι-
 κροτέοντα. 310. ἔχον Ald. Iunt. 2. Trinc.

302. Λαγὸς ἤρευον] Nota
 Doristinum merum, λαγὸς pro
 λάγας. *Guierus.*
 Πύξ τε καὶ ἐλκῆδόν] Qui
 pugnis certabant, non niteban-
 tur aduersarium ad se trahere,
 sed pugnis ita caedere, vt fan-
 dem ictibus victus abiret. Qui
 vero luctabantur conabantur
 aduersarium in solum affigere
 ac sibi subiicere, vt confessio-
 nem victoriae sic ab eo expri-
 merent. Vide *Lucianum*, in

Dialogo de Gymnasiis. *Cle-
 ricus.*

304. Ἰέμενοι μαπέειν οἱ δ'
 ἰέμενοι ὑπαλύζατο] Mallet:
 Ἰέμενοι μαπέειν τὰς ἰεμένους
 ὑπαλύζατο. *Guierus.*

305. Ἐχον πόνον.] Ἐπό-
 νον, ἡγορίζοντο. *Guierus.*

308. ῥυτὰ χαλαίνοντες]
 Hoc est, ρυτῆρας χαλῶντες.
 Pro ἐπικροτέοντα lege ἐπι-
 κροτέοντα, super solo plauden-
 tia. *Guierus.*

311. Ἀκρι-

Νῆα ἐπηνύσθη, ἀλλ' ἄκριτον εἶχον ἄεθλον.
 Τοῖσι δὲ καὶ προὔκειτο μέγας τρίπος ἐντὸς ἀγῶνος,
 Χρύσειος, κλυτὰ ἔργα περὶ Φρονος Ἡφαίσιο.
 Ἄμφι δ' ἵτυν ῥέεν Ὠκεανὸς πλήθοντι τοικῶς,
 Πᾶν δὲ συνεῖχε σάκος πολυδαίδαλον· οἱ δὲ κατ' αὐτὸν 315
 Κύκνοι ἀερισπότης μεγάλ' ἤπυνον, οἳ ῥά γε πολλοὶ
 Νῆχον ἐπ' ἄκρον ὕδωρ· παρ' δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο,
 Θαῦμα ἰδεῖν καὶ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, ὃ διὰ βελαῖς
 Ἡφαίστος ποίησε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,
 Ἀρσάμενος παλάμῃσι, τὸ μὲν Διὸς ἄλκιμος υἱὸς 320
 Πάλλεν ἐπικρατέως· ἐπὶ δ' ἱππεῖς θόρε δίφρε,
 Εἵκελος ἀερεοπῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
 Κῆφα βιβάζ· τῷ δ' ἡνίοχος κρατερὸς Ἴολαος
 Δίφρε ἐπεμβεβαὼς ἰθύνετο καμπύλον ἄρμα.

Victoria expedita erat, sed anceps habebant certamen.
 Illis autem, etiam propositus erat magnus tripus in stadio,
 Anreus, inclyta opera prudentis Vulcani.
 Circa extremam vero oram manabat Oceanus, inundanti similis;
 Totum autem ambiebat clypeum variegatum: per ipsum vero
 Cygni altiuolantes magnum clangebant, qui illic multi
 Natabant in summa aqua; iuxta autem pisces lasciuebant,
 Mirum visu etiam Ioui grauitonanti, cuius consiliis
 Vulcanus fecit clypeum magnumque et validum,
 Aptans manibus, quem quidem Iouis fortis filius
 Iactabat facile: equestrem autem infiliit in currum,
 Similis fulguri patris Iouis, ægida tenentis,
 Leuiter ingrediens: huic autem anriga fortis Iolaus,
 Bigis insistens regebat curuum currum.

311. ἐπηνύσθη Ald. Iunt. 2. ἐπηνύθη Harl. ἡκλυτον Ald. 312. πρὸς-
 κειτο Ald. 314. Ἄμφι δὲ τοι ῥέεν Harl. 316. ῥά γ' Trinc. 317. πρὸς
 Harl. Trinc. δονέοντο Ald. Iunt. 1. 2. 318. ὃ Ald. Iunt. 1. 322.
 Ἰολαός Ald. Iunt. 1. 2. 323. ὃ deest in Iunt. 1. 2. 324. ἄρμα Ald.

311. Ἄκριτον εἶχον ἄεθ- 314. Ἄμφι δ' ἵτυν ῥέεν Ὠ-
 λον] In sculptura clypei, sci- κεανός] Hoc est, τῆς ἀσπίδος
 licet, quæ semper in eodem περιφέρειαν. Guilelmus.
 statu manet. Guilelmus.

312. Ἐντὸς ἀγῶνος] Intra 317. Παρ' δ' ἰχθύες ἐκλο-
 circum, campum. Guilelmus. γέοντο] Adliliebant. Guilelmus.
 327. Λυγ-

Ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη, 325
καὶ σφεας θαρσύνεισ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

Χαίρετε Λυγγῆος γενεὴ τηλεκλειτοῖο.

Νῦν δὴ Ζεὺς κράτος ὑμῖν δίδοι, μακάρεσσιν ἀνάσσων,
Κύκνον τ' ἐξαναρεῖν, καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.

Ἄλλο δέ σοι τί ἔπος ἐρέω, μέγα φερεται λαῶν, 330

Εὖτ' ἂν δὴ Κύκνον γλυκερῆς αἰῶνος ἀμέρσης,

Τὸν μὲν ἔπειτ' αὐτῷ λιπέειν, καὶ τεύχεα τοῖο·

Αὐτὸς δὲ βροτολογγὸν Ἄρην ἐπιόντα δοκεύσας,

Prope autem illis aduenit Dea caeſiſ oculis Minerua,
Atque ipſos confirmans verbis volucris alloquebatur:

Salute Lyngei progenies longe inclyti,
Nunc itaque Iupiter robur vobis dat, is, qui beatis imperat,
Cygnumque interficere, et inclyta arma eius deſpoliare.
Sed tibi aliud verbum dicam, multo fortiffime hominum,
Poſtquam iam Cygnum dulci vita ſpoliaueris,
Illum, quidem tum eodem loco relinque, et arma eius:
Ipſe autem homines perimentem Martem accedentem obſeruans,

326. φανήσας Harl. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg. 327. Λυγγῆος
Harl. Trinc. Iunt. 2. 330. δέ σοι Trinc. Steph. marg. ἐρέω Trinc.
Steph. marg. 331. αἰῶνος Iunt. 2. 333. ἐπὶ νῦντα δοκεύσας Harl. Pa-
lat. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg.

327. Λυγγῆος γενεὴ] Vide
Tzerzem. *Guietus*.

Λυγγῆος γενεὴ] Lyngæus
pater fuit Abantis, Abas Acrifii,
Acrifius Danaë, Danaë mater
Perſei, Perſeus pater Al-
cæi, Alcaeus Amphitryonis,
Amphitryon vero Herculis et
Iphicli, cuius filius Iolaus. Tze-
tzes. *Clericus*.

331. Γλυκερῆς αἰῶνος] So-
let alioquin αἰὼν eſſe maſculi-
ni generis. Eſt, ſi Graecis cre-
dimus, deriuandum ab αἰεί
ſemper, quia *ſemper* id eſſe di-
citur quod eſt δι αἰῶνα, *per*

totam vitam. Poſſet tamen
deriuari nomen, aut certe ad-
verbium a Phoenicia voce ἡππ
bbajah, vita, niſi Phoenices et-
iam ἡππ *bbajon* dixerint. *Cle-
ricus*.

333. Ἐπιόντα δοκεύσας]
Ἐκδεχόμενος. *Guietus*.

Ἄρην ἐπιόντα δοκεύσας]
Mineruae et Martis inimici-
tiae a poetis paſſim praedicantur.
Il. E. Ad hunc deum vul-
nerandum Diomedem incita-
uit. Eidem Il. Φ. in deorum
pugna oppoſita erat, eumque
proſtrauit. Significabant quip-
pe

Ἐνθά κε γυμνωθέντα σάκευς ὑπὸ δαιδαλέοιο
 Ὀφθαλμοῖσιν ἴδης· ἔνθ' ἐτάμεν ὀξεί χαλκῷ· 335
 Ἀψ δ' ἀναχάσσασθαι, ἐπεὶ ἔνυ τοι αἰσμήν ἐστιν.
 Οὐθ' ἵππας ἔλεειν, ἔτε κλυτὰ τεύχεα τοῖο.
 Ὡς εἰπῶς ἐς δίφρον ἐβήσατο διὰ θεάων,
 Νίκην ἀθανάτης χερσὶν καὶ κῦδος ἔχουσα
 Ἑσσυμένως. τότε δ' ἡ ρα διόγνητος Ἰόλαος 340
 Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν ἐκέκλετο· τοὶ δ' ὑπ' ὀμοκλῆς
 Ῥίμφ' ἔφερον θοὸν ἄρμα, κονίοντες πεδίοιο.

Vbi nudatum clypeo variegato

Oculis videris, ibi vulnera acuto ferro :

Retroque te recipe, quoniam tibi fas non est

Neque equos capere, neque incluta arma illius.

Sic locuta, in currum adscendit praestantissima Dearum,
 Victoriā immortalibus manibus et gloriam tenens

Celeriter. Tunc igitur generosus Iolaus

Horrendum equos increpuit: illi autem a comminatione

Celeriter ferebant celerem currum, puluerem cientes per cam-
 [pum]

334. κε ἀβέσθ ab Ald. Iunt. I. 2. γυμνωθέντα Trinc. 335. δ τὰ μὲν Trinc. 336. ἀναχάσσασθαι Trinc. ἀναχωρήσασθαι Ald. Iunt. I. 2. 338. εἰπῶσα δίφρον Harl. εἰπῶσα etiam ed. Trinc. ἐπεβήσατο Ald. Iunt. I. 2. 339. ἀθανάτης Ald. Iunt. I. 2. 341. κονίοντες Iunt. I.

pe poetae repugnantiam inter sapientiam et bellicosum furorē. Sed hic loci mirari possumus, quamobrem Homerus, cum Il. E. Dione enumeraret mala quae dii ab hominibus passi fuerant, et praefertim quas ipse Mars ab Aloïdis poenas sustinuerat, hanc tamen historiam tam praeclaram et appositam praetermisit, perinde ac illam, quam infra v. 359. memorat Hesiodus. Rob.

334. Γυμνωθέντα σάκευς ὑπὸ δαιδαλέοιο] Scribendum

videtur ἀπό. hoc est, ἀπο-γυμνωθέντας σάκας. Guietus.

335. Ἐνθ' ἐτάμεν] Ibi. Guietus.

337. Κλυτὰ τεύχεα τοῖο] Cycni. Guietus.

340. Διόγνητος] Διογενῆς. Guietus.

341. Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν] Malim σμερδαλέον ἵπποισιν. τε enim superfluum hic et ineptum. τριτῆμερις. vers. seq. Κονίοντες πεδίοιο] Subintellige διὰ. Guietus.

Ἐν γάρ σφιν μένος ἦκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Αἰγίδ' ἀνασείσασα· περιτονάχιζ' δὲ γαῖα.
 Τοὶ δ' ἄμυδις προγένοντ' ἱελοὶ πυρὶ ἢ θυέλλῃ, 345
 Κύκνος θ' ἰππόδαμος, καὶ Ἄρης ἀκόρητος αὐτῆς.
 Τῶν θ' ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπεναντίοι ἀλλήλοισιν
 Ὀξεία χρέμισαν, περὶ δέ σφιν ἄγνυτο ἡχώ.
 Τὸν πρότερον προσέειπε βίη Ἡρακλεΐη·
 Κύκνε πέπον, τί νυ νῶϊν ἐπίσχετον ὠκέας ἵππους, 350
 Ἀνδράσιν, οἳ τε πόνε καὶ οἰζύους ἰδρύεις εἰμέν;
 Ἀλλὰ παρέξ ἔχε δίφρον εὖξοον, ἥ δὲ καλεῖθαι
 Εἶκε παρέξ ἵναται. Τρηχῖνα δέ τοι παρελαύνω

Nam iis animum addiderat Dea caesiis oculis Minerva,
 Aegide concussa: ingemiscebat autem circumquaque tellus.
 Illi autem pariter procedebant, similes igni, siue procellae,
 Cygnus equum domitor, et Mars insatiabilis belli.
 Horum equi deinde obuiam sibi mutuo facti
 Acutum hinniuere, circaque eos resonabat echo.
 Atque hunc prior alloquebatur Hercules:
 Cygne ignaue, cur nobis immittitis veloces equos,
 Viris, qui laborem et aerumnam experti sumus?
 In diuersum age currum bene politum, atque e via
 Cede praetergrediendo. Trachinem enim tendo

344. ἀνασείσασα Ald. Iunt. 1. 2. περιτονάχιζες Harl. Palat. Iunt. 1. 2.
 Steph. marg. περι τονάχιζες Ald. 345. γένοντ' ἱελοὶ Trinc. Iunt. 1. 2.
 348. σφίσιν Harl. 349. πρότερος Ald. Iunt. 1. 2. 350 ἐπίσχετον Trinc.
 τοῖνυ νῶϊν ἐπίσχετος Harl. 353. παρεξίναι Trinc. Τρηχῖνα Harl.

345. Τοὶ δ' ἄμυδις προγένοντ'] Hoc est, παρεγένοντο
 procefferunt. Homer. οἳ δὲ τά-
 χα προγένοντο. Guicetus.
 347. Τῶν θ' ἵπποι μὲν ἔ-
 πειθ'] Delendum videtur τὸ
 θ. τῶν] Cycni, Martis, Hercu-
 lis et Iolai. Guicetus.
 348. Ὀξεία χρέμισαν] Scri-
 bendum videtur: ὄξεα τ' ἔ-
 χρέμισαν περὶ τε σφίσιν ἄ-
 γνυτο ἡχώ. placet. ἄγνυτο re-

sonabat, vt supra. Guicetus.
 350. Ἐπίσχετον ὠκέας ἵπ-
 πους] Ἐπάγετε. dirigitis, ad-
 necitis. Guicetus.
 353. Εἶκε παρέξ ἵναται] Ce-
 de via, vt eas extra. Guicetus.
 Τρηχῖνα] Urbem Thessaliae
 non procul a sinu Maliaco, sub
 Oeta monte. Itaque Hercules
 ex regionibus Pelio Thessaliae
 monti subiectis ad Oetam iter
 habebat. Clericus.

354. Δυνά.

Ἔς Κῆρυκα ἄνακτα· ὁ γὰρ δυνάμει τε καὶ αἰδοῖ
 Τρηχῖνος προβέβηκε· σὺ δ' εὐμάλα οἶσθα καὶ αὐτός 355
 Τῷ γὰρ ὀπυῖεις παῖδα Θεμιστονόην κυανῶπιν.
 Ὡ πέπον, ἔ μὲν γὰρ τοι Ἄρης θανάτοιο τελευτὴν
 Ἀγκέσει, εἰ δὴ νῶϊ συναισόμεθα πτολεμίζειν.
 Ἦδὴ μὲν τέ ἐ Φημί καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι
 Ἐγχεος ἡμετέρου, ὅθ' ὑπὲρ Πύλας ἡμαθόντος 360
 Ἀντίος ἔση ἐμοῖο, μάχης ἄμοτον μενεαίνων.
 Τρεῖς μὲν ἐμῷ ὑπὸ δαξὶ τυπεῖς ἤρξισατο γαίῃ,

Ad Ceycem regem : nam ille potentia pariter et reuerentia
 Trachinis imperium tenet : Tu vero satis hoc scis etiam ipse :
 Eius enim connubio habes filiam Themistónovēn nigros oculos
 O ignaue, non enim tibi neque Mars mortis exitium [habentem,
 Prohibuerit, si nos inter nos congregiamur ad pugnandum.
 Iam ipsum quidem aio ante quoque aliquoties periculum fecisse
 Hastae nostrae, quando pro Pylo arenosa
 Aduersus stetit mihi pugnam infatigabiliter optans.
 Ter siquidem mea hasta percussus sustinuit se terra,

355. αὐ Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg. 356. ἐπὶ τῷ Trinc. 358.
 καὶ γὰρ Trinc. Steph. marg. 359. τῷ Trinc. 362. γαίῃ Ald.

354. Δυνάμει τε καὶ αἰδοῖ]
 In prioribus Editionibus sic
 conuersa erant haec verba : *po-
 testate et maiestate*. At δύν-
 αμεις potius copias ac opes, vi-
 resque significat, quam *potesta-
 tem* ; quae proprie est ἐξουσία,
 seu ius quidpiam faciendi. De-
 inde αἰδώς est *reuerentia* qua
 nos quispiam percellit, meritis
 suis ac virtute, aut qua eum
 prosequimur ; non *maiestas*.
 Cur ergo a propria significatio-
 ne vocum, quae praesenti ne-
 gotio quam maxime conuenit,
 abiremus non videbam. Sed
 et sic in singulis ferme paginis
 saepius in hoc Poematio prae-

sertim peccatum erat, quod
 passim emendauī ; sed monen-
 dum ubique non duxi, ne ex
 hoc mustaceo gloriam quaerere
 mihi viderer. Eadem opera,
 minutiora multa in Latinita-
 tem delicta sustuli, quatenus
 quidem licuit per versionem,
 in qua Graeca totidem verbis
 Latinis verti solent. *Clericus*.

356. Τῷ γὰρ ὀπυῖεις παῖδα]
 Hoc est, *in* filiam. honestum
 vocabulum. *Guietus*.

362. Ἠρξίσατο γαίῃ] Hu-
 mi nixus est, humo affixus est.
 ἔδρει ἐρείσθη. Homerus. *Guietus*.

Οὐταμένῃσ' σάκος· τὸ δὲ τέτρατον, ἤλασα μηρὸν,
 Παντὶ μένει σπεύδων, διὰ δὲ μέγα σάκος ἄραξα·
 Περηνὴς δ' ἐν κονίῃσι χαμαὶ πέσεν ἔγχυος ὀρμῇ. 365
 Ἔνθα κε δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,
 Χερσὶν ὕφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἕναρα βροτόεντα.
 Ὡς ἔφατ'· ἔδ' ἄρα Κύκνος εὐμμελὴς ἐμενοῖνα
 Τῷ ἐπιπειθόμενος ἐχέμεν ἐρυσάρεμας ἵππους.
 Δὴ τότε ἀπ' εὐπλεκέων δίφρων θόρον αἰψ' ἐπὶ γαῖαν 370
 Παῖς τε Διὸς μεγάλῃ, καὶ Ἐνυαλίῳ ἀνακτος.
 Ἠνίοχοι δ' ἐμπλην ἔλασαν καλλίτερχας ἵππους·

Vulnerato clypeo : quarto autem, transfadegi femur eius, [raui :
 Omnibus viribus incumbens, magnumque illius clypeum perfo-
 Pronus autem in pulueribus humi prostratus cecidit hastae impetu,
 Vbi etiam ignominia affectus inter immortales fuit,
 Manibus sub nostris relictis spoliis cruentis.

Sic dixit : at Cygnus bellicosus haudquaquam volebat,
 Huic obtemperans retinere trahentes currum equos.
 At tunc a bene compacto curru desilierunt celeriter in terram,
 Et Iouis filius magni, et Enyalii regis.
 Aurigae autem propius egerunt pulchricomos equos,

366. ὕφ' Ald. 368. ἄρα οἱ Ald. Iunt. 1. 2. εὐμμελὴς Iunt. 1. 2. ἰδ-
 μελὴς Ald. 372. ἔμπλην Trinc, Iunt. 2. Steph. Com. ἔμπλην, Palat. Ald.

364. Παντὶ μένει σπεύδων,
 διὰ δὲ μέγα σάκος ἄραξα] Est versus supposititiuus. Guiet-
 ius.

367. Λιπὼν ἕναρα βροτό-
 έντα] Cur igitur v. 336. ne-
 gatur Herculi fas fuisse arma
 Martis auferre? Nimirum, fa-
 bulae non magis sibi saepe con-
 stant, quam somnia. "Οπερ, vt
 vtar verbis Platonis ex Lib. II.
 de Republica, χρῆ, καὶ πρῶ-
 τον καὶ μάλιστα μέμφεσθαι,
 ἄλλως τε καὶ εἰάν τις μὴ κα-
 λῶς ψεύδεται. Quod oportet

ante omnia et maxime vitupe-
 rare, cum alias, tum si quis non
 recte mentiat. Quo in loco,
 inuehitur Philosophus in Ho-
 merum et Hesiodum. Clericus.

369. Ἐρυσάρεμας ἵππους]
 Nominatiuus pluralis ἐρυσάρ-
 ματες. a genit. sing. ἐρυσάρ-
 ματος. ab ἐρυσάρματοι, ἐρυ-
 σάρματες, metaplasmo. vnde
 ἐρυσάρεμας in accusatiuo.
 Guietus.

372. Ἠνίοχοι δ' ἔμπλην]
 Ἐμπλην. Guietus.

373. Τῶν

Τῶν δ' ὑποσευομένων κανάχιζε ποσ' εὐρεῖα χθών.
 Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρεος μεγάλοιο
 Πέτραν ἀποθρώσκωσιν, ἐπ' ἀλλήλαις δὲ πέσωσι, 375
 Πολλὰ δὲ δρυς ὑψίκομοι, πολλὰ δέ τε πεῦκα,
 Αἴγειροί τε τανύρριζοι ῥήγνυνται ὑπ' αὐτῶν
 Ῥίμφα κυλινδομένων, εἴως πεδίον δ' ἀφίκωνται.
 Ὡς οἱ ἐπ' ἀλλήλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.
 Πᾶσα δὲ Μυρμιδόνων τε πόλις, κλειτή τ' Ἰαωλκός, 380
 Ἄρην τ', ἥδ' Ἑλίην, Ἄνθειά τε ποιήεσσα,
 Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον. οἱ δ' ἀλαλητῶ
 Θεσπεσίῳ σύνισαν. μέγα δ' ἔκτυπε μητίετα Ζεὺς,

Illis autem irruentibus fonitu pedum concitata est lata terra.
 Ut autem ab alto vertice montis magni
 Rupes desiliunt, aliae super alias cadentes:
 Multaeque quercus alticomae, multae item piceae,
 Populi que radices altas habentes franguntur ab illis
 Celeriter delabentibus, donec in campum perueniant:
 Ita et illi in se mutuo ruebant, cum magno clangore.
 Tota autem Myrmidonum ciuitas, celebrisque Iolcus,
 Arneque, et Helice, et Anthea herbosa,
 Voce vtriusque valde resonabant. Illi autem cum clamore
 Mirando congressi sunt. valde autem intonuit prudens Iupiter,

373. πᾶς ὄρεα Harl. 374. κορυφῆς Trinc. 375. ἀποθρώσκωσιν
 Harl. Ald. Iunt. 1. πέσωσιν Trinc. 377. τανύρριζοι Ald. Iunt. 1. 2.
 380. τε abest a Trinc. 381. Ἄρηνδ' Trinc. 383. σύνισαν Ald. Iunt. 1. 2.

373. Τῶν δ' ὑποσευομένων]
 Scribo diuifim ὑπὸ σευομένων.
Guietus.

374. Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψη-
 λῆς] Si alibi ieiunctis sit et fic-
 cus Hesiodus, subiecto suo po-
 tius quam ingenio hanc ino-
 piam adscribere debemus, quip-
 pe qui in hoc poemate orna-
 mentis poeticis abundat, et in
 hac pugna describenda com-
 parationibus ipso Homero haud
 indignis ad rem illustrandam
 utitur. *Rob.*

380. Μυρμιδόνων τε πόλις]
 Phthia Achillis, Myrmidonum
 postea ad Troiam ducis, patria.
 Aliae sunt vicinae vrbes. At
 absurdum est fingere voce
 duorum virorum tot tractus per-
 sonuisse. Poetica haec sunt
 τερρετίσματα, quae non feri-
 mus tantum, sed et miramur,
 elegantia et εὐφυθμία versuum
 veluti fascinati. *Clericus.*

382. Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων
 μεγάλ' ἴαχον] Ordo: ὑπὸ
 Φωνῇ ἀμφοτέρων. *Guietus.*

P' 2

384. Ψιά-

Κάδ' δ' ἄρ' ἀπ' ἑρηνόθεν ψιάδας βάλεν αἱματούσσας,
 Σῆμα τιθεῖς πολέμοιο ἑὼν μεγαθαρσύνῃ παιδί. 385
 Οἷος δ' ἐν βήσσης ὄρεος χαλεπὸς προΐδισθαι
 Κάπρος χαυλιόδων φρονέει θυμῷ μαχέσασθαι
 Ἀνδράσι θηρευτῆς, θήγει δέ τε λευκὸν ὀδόντα
 Δοχμωθεῖς, ἀφρὸς δὲ περὶ τόμα μαστιχόωντι
 Λαίβεταί, ὅσσε δὲ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι εἵκτην, 390
 Ὀρεθὰς δ' ἐν λοφιῇ φρέσσει τρίχας, ἀμφί τε δειρήν.
 Τῷ ἵκελος Διὸς υἱὸς ἀφ' ἱππέως θόρε δίφρου,
 Ἥμος δὲ χλοερῷ κυανόπτερος ἥχεται τέττιξ
 Ὅζω ἐφεζόμενος θέρους ἀνθρώποισιν αἰεΐειν
 Ἀρχεται, ὧν τε πόσις καὶ βρωῶσις θῆλυς ἐέρση, 395

Et a coelo guttas dimisit sanguinolentas,
 Signum id ponens bello suo multum confidenti filio.
 Qualis autem in vallibus montis saevus adspectu
 • Aper, dentes habens exsertos, fertur impetu ad pugnandum
 Cum viris venatoribus, acuitque candidum dentem
 Incurvatus, spuma autem circa os mandenti
 Destillat, oculique ei igni splendenti similes sunt,
 Eredis autem in dorso horret setis, circaque collum:
 Tali similis Iouis filius ab equestri defiliit curru.
 Quando autem viridi nigricans alis sonora cicada
 Ramo insidens aestatem hominibus canere
 Incipit, cuius et potus et cibus herbas vegetans ros est,

384. Κάδ' Ald. 385. μέγα θάρσει Ald. Iunt. 1. 2. 386. προ-
 ἰδίσθαι Harl. 387. χαυλιόδων Trinc. Iunt. 2. φρονέει Trinc. δι θυμῷ
 Ald. Iunt. 1. 2. μαχέσθαι Trinc. 388. θηρευτῆς Trinc. 389. δοχμω-
 θεῖς Ald. Iunt. 1. ἐμασιν χιόντι Trinc. ἐμασιν χιόντι Iunt. 2. μαστιχό-
 οντι Heinf. 392. ἀμφ' Trinc. 395. ἑέρση Ald.

384. Ψιάδας βάλεν αἱμα-
 τούσσας] Imitatur *Homerum*,
 sed prae; nam *Homerus* Ili-
 dos II, 459. fingit a Ioue ta-
 les guttas demissas in hono-
 rem Sarpedonis filii occisi a
 Patroclo; hic vero *Hesiodus*
 easdem ab eodem Ioue dela-
 ptas, non a Marte Cygni pa-

tre, praelagia facit victoriae
 Herculis. *Clericus.*

389. Μαστιχόωντι] Αμασί-
 ζω, μασῶμα. *Helych.* ἐμασί-
 γον, μασιγόω. *Guicetus.*

395. Ωἷ τε πόσις] Τὸ ὧν
 pro ὧν. *Guicetus.*

397. Ἴδει

Καί τε πανημέριός τε καὶ ἡῶς χέει αὐδὴν
 Ἴδει ἐν αἰνοτάτῳ, ὁπότε χροῖα Σείριος ἄζει
 Ἦμος δὲ κέγχροισι περὶ γλῶχες τελέθουσι,
 Τῆς τε θέρει σπείρουσιν, ὅτ' ὁμφακας αἰόλλανται,
 Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάσμα καὶ ἄχθος 400
 Τὴν ὥρην μάραντο, πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
 Ὡς δὲ λέοντες δύο ἀμφὶ κταμένης ἐλάφοιο
 Ἀλλήλοισι κοτέοντε ἐπὶ σφέας ὀρμήσωσι,
 Δεινὴ δὲ σφ' ἰαχὴ, ἄραβός θ' ἅμα γίνετ' ὀδόντων·
 Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυπιοὶ γαμφώνυχες, ἀγκυλοχεῖλαι, 405
 Πέτρη ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μαχέσθην
 Αἰγὸς ὀρεσσινόμας ἢ ἀγροτέρης ἐλάφοιο

Atque per totum diem, et mane fundit vocem
 Aestu in grauissimo, quando corpus Sirius exsiccatur:
 Quando et milio aristae nascuntur,
 Quod aestate feminant, cum vuae acerbae colorem mutant,
 Qualia Bacchus dedit hominibus in laetitiam et laborem;
 Ea tempestate pugnabant, magnus autem tumultus excitabatur.
 Vt vero leones duo pro occiso ceruo
 Sibi mutuo irati in se ipsos impetum faciunt,
 Saeuusque inter ipsos rugitus, strepitusque exoritur dentium;
 Atque ut vultures incurais vnguibus, repandis rostris,
 Rupe in excelsa, magno clangore dimicant,
 Caprae montiuagae gratia aut ferae ceruae

396. αὐδὴν Iunt. 1. 2. 397. ὅτε καὶ Trinc. 398. τῆμος Harl.
 Ald. Iunt. 2. Trinc. Steph. Com. Heinsf. περιγλῶχες Ald. Iunt. 1. 2.
 Trinc. Steph. Com. τελέθουσι Ald. Iunt. 2. Trinc. Steph. Com. 399.
 σπείρουσιν Palat. Trinc. αἰόλλανται Ald. Iunt. 1. 2. 400. διώνυσος Iunt.
 1. 2. διώνυσος Ald. 401. ὀρυμαγδός Ald. Iunt. 1. Trinc. Steph. Com.
 ὀρώρει Ald. 402. δὲ Ald. Iunt. 1. 2. Steph. ἀμφικταμένης Trinc. 403.
 ἀλλήλας Ald. Iunt. 1. 2. ὀρμήσωσιν Trinc. 404. ἀναγίνετ' Trinc. 405.
 οἱ δ' ὥς Ald. γαμφώνυχες Trinc. γαμφώνυχες Ald. 406. κλάζοντε Harl.
 κλάζοντες μάχεσθαι Trinc.

397. Ἴδει ἐν αἰνοτάτῳ] Ἴδεος,
 πνίγης. Hesych. an idem cum
 ἴδος sudor? placet. Guierus.

400. Οἷα Διώνυσος] Pro
 οἷας neutrum pro foeminino.
 Guierus.

401. Τὴν ὥρην] Κατὰ τὴν
 ὥραν. Guierus.

407. Αἰγὸς ὀρεσσινόμας]
 Subintellige ἔνεκα, ἀμφί,
 περὶ. Guierus.

Πίονος, ἦν τ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζήϊος ἀνῆρ
 Ἴω ἀπαλ' νευρῆς, αὐτὸς δ' ἀπαλῆσται ἄλλη
 Χώρῃ αἰδρεῖς ἐών· οἱ δ' ὄτραλέως ἐνόησαν, 410
 Ἐσσυμένως δέ οἱ ἀμφὶ μάχην δριμύϊαν ἔθιντο
 Ὡς οἱ κεκληγόντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρεσαν.
 Ἐνθ' ἦτοι Κύκνος μὲν ὑπερμενέος Διὸς υἱὸν
 Κτεινέμεναι μεμαῶς, σάκει ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος,
 Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκόν· ἔρυτο δὲ δῶρα θεοῖο. 415
 Ἀμφιτρυωνιάδης δὲ βίη Ἡρακλεΐη
 Μεσσηγυρὸς κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἔγχρ' μακρῶ
 Λύχένα γυμνωθέντα θοῶς ὑπένερθε γενεΐῃ
 Ἥλασ' ἐπικρατέως· ἀπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντες
 Ἀνδροφόνος μελή· μέγα γὰρ σθένος ἔμπεσε Φωτός. 420
 Ἡριπε δ', ὥς ὅτε τις δρυὸς ἥριπεν, ἢ ὅτε πέτρῃ

Pinguis, quam interfecit iaculando iuuenis vir,
 Sagitta e neruo emissā, ille autem aberrarit alibi
 Loci ignarus: at illi celeriter animaduerterunt,
 Acriterque pro ea pugnam acrem instituerunt:
 Sic et hi duo cum clamore contra se mutuo irruerunt.
 Ibi sane Cygnus quidem potentis Iouis filium
 Occidere meditans, clypeo aeream hastam adigit,
 Neque tamen perrupit aes: defendebant enim dona Dei.
 Contra autem Amphitryoniades Hercules
 Inter galeam et clypeum hasta longa
 Cervicem nudatam celeriter infra mentum,
 Percussit vehementer, ambosque absceidit neruos in collo
 Homicida lancea. magnum enim robur inciderat viri.
 Cecidit autem veluti cum quercus aliqua, aut cum rupes

408. ἐδάμασε Trinc. αἰζήϊος Ald. Iunt. 1. 2. 409. Ἴω Ald. ἀπαλ'
 Ald. Iunt. 1. 2. ἀπαλῆσται Ald. Iunt. 1. 2. ἀπονίσσεται Harl. 412.
 κεκληγόντες Harl. κεκληγόντες Ald. Iunt. 1. 2. 413. in Cler. edit. perpe-
 ram legebatur ὑπερμενέος. 414. σάκει Ald. Iunt. 1. 2. χάλκεον ἔγχος Ἡλα-
 σεν Trinc. 415. ἔρρηξεν Iunt. 2. 418. γένειον Trinc.

409. Ἀπαλῆσται] Aber-
 rabit. Guierus.

411. Οἱ ἀμφὶ μάχην] Or-
 do ἀμφὶ οἷ, hoc est, περὶ αὐ-
 τῆς. Guierus.

416. Βίη Ἡρακλεΐη] Βίη
 Ἡρακλεΐη legunt interpretes
 in nominatio, quibus assen-
 tior. Guierus.

Ἥλιβατος, πληγῆσα Διὸς ψολόεντι κεραυνῷ·
 Ὡς ἔριπ'· ἀμφὶ δέ οἱ βράχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ·
 Τὸν μὲν ἔπειτ' εἶασε Διὸς ταλακάρδιος υἱὸς
 Αὐτὸς δὲ βροτολογὸν Ἄρην ἐπιόντα δοκεύσας, 425
 Δεινὸν ὄρῶν ὅσσοισι, λέων ὡς σώματι κύρσας,
 Ὅς τε μάλ' ἐνδυκῆως ῥινὸν κρατεροῖς ὀνύχεσσι
 Σχίσσας, ὅττι τάχιστα μελίφρονα θυμὸν ἀπηύρα·
 Ἐμμένεως δ' ἄρα τῷ γε κελαιὸν πίμπλαται ἦτορ,
 Γλαυκίων δ' ὅσσοις δεινὸν, πλευρὰς τε καὶ ὦμας 430
 Οὐρῇ ματιγῶν, ποσσὶ γλάφει· ἄδ' εἰ τις αὐτῷ

Excelsa, iſta Iouis fumanti fulmine :

Sic cecidit: circum ipſum autem reſonabant arma variegata aere.

Atque hunc quidem ibi reliquit Iouis aerumnofus filius :

Ipfæ autem occiforem hominum Martem accedentem obſeruans,

Sæuū videns oculis vt leo corpus forte naſtus,

Qui admodum accurate pelle validis vnguibus

Diſſecta, quàm celerrime dulcem animam abſtulit :

Auide autem huius nigrum expletur cor,

Ac caefiis intuens oculis sæuū, coſtaſque et humeros

Cauda flagellans, pedibus fodit; neque quiſquam ipſum

423. τύκεα Trinc. 425. Ἄρην προσίοντα Ald. Iunt. I. 2. προσίοντα Steph. marg. 426. σῶμα τι Ald. Iunt. I. 2. 427. ὀνύχεσσι Trinc. 428. Σχίσσας Iunt. I. 2. μέλις Harl. 431. ματιγῶν Trinc. Steph. ματιγῶν Ald. Iunt. I. 2. Steph. marg. ματιγῶν Heinf. Com. Mox olim legbatur αὐτὸν; Rob. edidit αὐτῷ.

426. Σώματι κύρσας] Hoc est, ζῶω. *Guierius.*

Ὡς σώματι κύρσας] Σῶμα pecudem, hic, et quidem vi-
 uam, præter morem, signifi-
 cat. *Clericus.*

426. Σώματι] Vivum cor-
 pus æque ac cadauer appel-
 lari σῶμα multis exemplis
 demonſtrabunt Lexicographi;
 quod tamen facile cognoueris
 ex loco parallelo Homericō
 Il. γ, 23.

Ὡς λέων ἐχάρη μεγάλῳ ἐπὶ
 σώματι κύρσας,
 Εὐρὼν ἢ ἑλαφὸν κεράον, ἢ
 ἀγρίον αἶγα,
 Πεινῶν· μάλ' αὖ γὰρ τε κατε-
 σθίει, εἴπερ ἂν αὐτὸν
 Σεύωνται ταχέες τε κύνες,
 θυλεροὶ τ' αἰετοί.

Ad quod Scholiaſtes: Μεγάλῳ
 ζῶω ἐπιτυχῶν· νεκρὸν γὰρ
 Φασι σώματος μὴ ἄπτεσθαι
 λέοντα. *Rob.*

431. Ποσσὶ γλάφει] Scal-
 pit terram vngulis. *Guierius.*

P 4

432. Οὐδ' εἰ

Ἔτλη ἐς ἅντα ἰδὼν σχεδὸν ἐλθεῖν, ἐδὲ μάχεσθαι.
 Τοῖος ἄρ' Ἀμφιτρυωνιάδης ἀκόρητος αὐτῆς
 Ἀντίος ἔσῃ Ἄρης, ἐνὶ Φρεσὶ θάρσος ἀέξων
 Ἔσσυμένως· ὁ δὲ οἱ σχεδὸν ἤλυθεν ἀχνύμενος κῆρ. 435
 Ἀμφότεροι δ' ἰάχοντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρεσαν.
 Ὡς δ' ὅτ' ἀπαὶ μεγάλα πέτερη περῶνος ὄρεσσα,
 Μακρὰ δ' ἐπιθρώσκησα κυλίνθεται, ἡ δὲ τε ἤχη
 Ἔρχεται ἐμμεμαυῖα, πάγος δὲ οἱ ἀντεβόλησεν
 Ὑψηλός, τῷ δὲ συνενεῖκεται, ἔνθα μιν ἴσχει 440

Sustinet ex aduerso adspiciens prope ire, neque pugnare.
 Talis igitur et Amphitryoniades infatigabilis bello
 Contra Martem stetit, in praecordiis audaciam augens
 Celeriter. Ille autem prope venit moesto corde.
 Vtrique autem cum clamore alterum inuasert.
 Vt autem, quando a magno rupes cacumine praecipitans,
 Et in longum delata saltu voluitur, fragorque
 Venit subito ingens, collis autem illi obuius fit
 Altus, ad quem cursu defertur, vbi illam retinet:

433. Ἀμφιτρυωνιάδης Trinc. 434. Ἄρης ἔσῃ Harl. Trinc. θάρσος
 Ald. Iunt. 1. 2. 435. ἀχνύμενος Harl. 437. ἀπὸ Ald. Iunt. 1. ἰδέσθῃ
 Trinc. Iunt. 2. Steph. marg. 440. Ὑψηλός Trinc.

432. Οὐδὲ τις αὐτῶν] Aliae
 editiones habent αὐτόν, sed
 monente codice Harleiano re-
 stitui αὐτῶν referendo ad τὸ
 αἶτα. Hunc versum imitatos
 esse posterioris aevi scriptores,
 obseruauerunt iam viri docti ad
 Callimachum, vbi poeta de
 Cyclopibus (hymn. in Dian.)
 Τῷ σφέας ἐκ ἐτάλασσαν
 ἀκηδέες Ὠκεανῖναι
 Οὐτ' ἄντην ἰδεῖν —
 Hoc quidem prae metu et ter-
 rore; sed aliam ob causam,
 nempe ob splendorem nimium,
 de Apolline dictum, Apollon.
 Argonaut. 2, 683.

ἐδὲ τις ἔτλη
 Ἄντιον ἀντάσασθαι ἐς ὄμμα-
 τα καλὰ θεοῖο.

Quod bene obseruauit prae-
 stantissimus Spanhemius. Rob.

437. Περῶνος ὄρεσσα] Ὀρέ-
 ση legisse videtur Diaconus.
 Sic autem hi duo versus legen-
 di videntur:

Ὡς δ' ὅτ' ἀπαὶ μεγάλα πέ-
 τρη περῶνος ὄρεση.
 Μακρὰ ἐπιθρώσκησα etc.

τὸ δὲ insititium videtur τὸ
 ὄρεσσα nullius pretii. Guiccius.

440. Τῷ δὲ συνενεῖκεται]
 Ὡς τινὶ πάγῳ συγκατέρχεται
 ἡ πέτερη. Guiccius.

Τόσση ὁ μὲν ἰαχῇ βρισάρεματος ἥλιος Ἄρης
 Κεκληγώς ἐπόρευσεν· ὁ δ' ἐμπαπέως ὑπέδεκτο.
 Αὐτὰρ Ἀθηναίη κέρη Διὸς αἰγιόχοιο
 Ἀντίη ἦλθεν Ἄρης, ἐρεμνὴν αἰγίδ' ἔχουσα,
 Δεινὰ δ' ὑπόδρα ἰδῆσ' ἔπεια πτερόεντα προσηύδα· 445
 Ἄρες, ἐπίσχε μένος κρατερὸν καὶ χεῖρας ἀάπτης.
 Οὐ γάρ τοι θέμις ἐστὶν ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι
 Ἡρακλέα κτείναντα Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν.
 Ἄλλ' ἄγε, παῦε μάχης, μηδ' ἀντίος ἴσασ' ἐμοῖο.
 Ὡς ἔφατ'· ἀλλ' ἔπειθ' Ἄρεως μεγαλήτορα θυμόν· 450
 Ἀλλὰ μέγα ἰάχων φλογὶ εἵκελα τεύχεα πάλλων,
 Καρπαλίμως ἐπόρευσε βίη Ἡρακλεΐη,
 Κακτάμεναι μεμαώς· καὶ ῥ' ἐμβαλε χάλκεον ἔγχος

Tanto ille fremitu currum grauans perniciosus Mars
 Vociferans irruit; ille autem prompte venientem excepit.
 Porro Minerva filia Iouis aegida tenentis
 Obuiam venit Marti, tenebrosam habens aegidem,
 Saeua autem torue intuens, verbis volucris allocuta est:
 Mars, inhibe animos ingentes et manus inuictas.
 Neque enim tibi fas est inclytis armis spoliare
 Herculem occisum Iouis magnanimum filium.
 Sed age, desiste a pugna, neque aduersus steteris mihi.
 Sic ait: sed non perluasit Martis magnanimi animo:
 Sed magno fremitu flammae similia arma vibrans,
 Celeriter inuasit Herculem,
 Occidere festinans: et coniecit aeratam hastam

442. ἐπόρευσεν Iunt. I. 2. 444. Ἀντί η ἦλθεν Trinc. 445. Πάρεα
 Iunt. 2. 446. ἐπίσχε Trinc. 447. κλυτὰ Trinc. 448. θρασυκάρδιον
 Trinc. 449. μάχη Ald. Iunt. 450. Ἄρεος Palat. Ἄρεος Ald. Iunt.
 I. 2. Trinc. Steph. πείθει Ἄρεως μεγαλήτορι θυμῷ cod. Harl. 451. μίγ'
 Ald. Iunt. I. 2. ἔπεια Ald. Iunt. I. 2. Trinc. 452. καρπαλίμως Ald.
 Iunt. I. 2. βίη Ἡρακλεΐη Ald.

442. Ἐμπαπέως] Ἐσπα- πόδρα pro ὑπόδραξ ab ὑπο-
 σμένως. Hesych. an a μάπω, δέρομαι usurpatum videtur.
 μαρπω, μαπτεῖν, μαπῆς, ἐμ- Guicetus.
 μαπῆς, ἐμπαπέως, rapim, ra-
 pide, cupide. etc. Guicetus.

445. Ὑπόδρα ἰδῆσ'] Τὸ ὑ- 453. Κακτάμεναι] Κατα-
 σταμεναι. Guicetus.

Σπερχνόν, ἐξ παιδὸς κοτέων περὶ τεθνεϊῶτος,
 Ἐν σάκει· μεγάλην. ἀπὸ δὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη 455
 Ἐγχεος ὀρμὴν ἔτραπ', ὀρεξαμένη ἀπὸ δίφρου.
 Δριμὺ δ' Ἀθην ἄχος εἶλεν· ἐρυσσάμενος δ' ἄορ ὄξυ,
 Ἔσσυτ' ἐφ' Ἡρακλῆϊ κρατερόφρονι. τὸν δ' ἐπιόντα,
 Ἀμφιτρυωνιάδης δεινῆς ἀκόρητος αὐτῆς,
 Μηρὸν γυμνωθέντα σάκευς ὑπὸ δαιδαλέοιο, 460
 Οὐτας ἐπικρατέως· διὰ δὲ μέγα σάκος ἄραξε,

Magno impetu, ob suum filium irascens mortuum,
 In clypeum magnum. At procul caelia Minerua
 Hastae impetum auertit, protendens se a curru.
 Acris autem dolor Martem cepit: extractoque gladio acuto,
 Irruit contra Herculem magnanimum. at illum accedentem
 Amphitryoniades saevi infatigabilis belli,
 Femore nudatum clypeo sub variegato,
 Vulneravit valide: magnumque traiecit clypeum,

454. παιδὸς ἐξ Harl. Ald. Iunt. I. 2. κοτέων Com. κοτέων Trinc.
 περὶ Ald. 456. ὀρεξαμένη Trinc. 457. Ἀθην Ald. Iunt. I. 2. ἔσχυεν
 Trinc. Steph. marg. ἐρεξάμενος Trinc. Steph. marg. ἄος Ald. 459.
 δεινὴς Iunt. 2. 460. γυμνωθέντα Trinc. 461. ἐπικρατέως Iunt. 2. σακέος
 Harl. ἄραξεν Trinc. Steph. Com. ἔραξε Ald. Iunt. I.

455. Ἀπὸ δὲ γλαυκῶπις
 Ἀθήνη ἔγχεος ὀρμὴν ἔτραπ']
 Pro ἀπέτραπνε. τμήσις. Guie-
 tus.

Ὀρεξαμένη ἀπὸ δίφρου] Ma-
 num porrigens a curru. Guie-
 tus.

456. Ἐγχεος ὀρμὴν ἔτραπ']
 Si Minerua a corpore Hercu-
 lis telum a Deo missum potuit
 auertere, quidni etiam Mars
 telum hominis in se ipsam de-
 clinare potuit? Sed et talia
 non semel finxit *Homerus*, quae
 profecto Criticis veteribus vi-
 deri debuerunt non tantum
 nequaquam vera, sed ne qui-
 dem ἐτύμοισιν ὁμοῖα *veris* ~~scilicet~~

milia vt loquitur noster *Hesio-
 dus*. Clericus.

457. Ἔσσυτ' ἐφ' Ἡρακλῆϊ
 κρατερόφρονι] An ἐφ' Ἡρα-
 κλῆϊ κρατερόφρονα? Sic Dia-
 conus. placet. *Guietus*.

460. Μηρὸν γυμνωθέντα
 σάκευς ὑπὸ δαιδαλέοιο] Hic
 versus additus. et delendus vi-
 detur. pro ὑπὸ leg ἀπὸ. *Guie-
 tus*.

461. Οὐτας ἐπικρατέως
 διὰ δὲ μέγα σάκος ἄραξεν,
 Δέρατι νωμῆσας, ἐπὶ δὲ χρο-
 νὶ καββαλε μέσση]
 Haec: διὰ δὲ μέγα σάκος ἄ-
 ραξεν Δέρατι νωμῆσας infiti-
 tia

Δέρατι νωμῆσας, ἐπὶ δὲ χθονὶ κάββαλε μίσση.
 Τῷ δὲ φόβος καὶ Δεῖμος εὐτροχον ἄρμα καὶ ἵππας
 ἥλασαν αἰψ' ἐγγύς, καὶ ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
 Ἔς δ' Ἰφρόν θῆκαν πολυδαίδαλον· αἶψα δ' ἔπειτα 465
 Ἴππας μαστίην, ἵκοντο δὲ μακρὸν Ὀλυμπον.
 Τίος δ' Ἀλκμήνης καὶ κυδάλιμος Ἰόλαος,
 Κύκνον σκυλεύσαντες ἀπ' ὤμων τεύχεα καλὰ,
 Νίσσονται· αἶψα δ' ἔπειτα πόλιν Τρηχίνος ἵκοντο
 Ἴπποισι ὠκυπόδεσσιν. ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη 470
 Ἐξίκετ' Οὐλύμπόνδε μέγαν καὶ δώματα πατρὸς.
 Κύκνον δ' αὖ Κηῦξ θάπτει, καὶ λαὸς ἀπείρων,

Hasta perrumpens, in terram autem prostrauit mediam.
 At illi Pauor et Metus agilem currum et equos
 Adegerunt celeriter propius, et a terra lata
 In currum posuerunt variegatum: atque inde celeriter
 Equos flagellis impulerunt, veneruntque in magnum Olypnum,
 Filius autem Alcmenae et gloriofus Iolaus,
 Cygno despoliato armis ab humeris pulcris detractis,
 Reuertebantur: moxque exinde ad urbem Trachiniam venerunt
 Equis velocibus. At caesiis oculis Minerua
 Peruenit in Olypnum magnum, et domos patris.
 Cygnum autem contra Ceyx sepeliuit, et populus innumerabilis,

462. νωμῆσας Trinc. νωμῆσαν Ald. Iunt. I. 2. 468. συλίσαντες Ald.
 Iunt. I. 2. 469. τρηχίνον Iunt. I. 2. τρηχίνον Ald. 470. ὠκυπόδεσσιν
 Ald. Iunt. I. 2. 471. Οὐλύμπόν τε Ald.

tia videntur et delenda, scri-
 bendumque:
 Οὐτάσ' ἐπικρατέως· ἐπὶ δὲ
 χθονὶ κάββαλε μίσση. Guie-
 rus.

463. φόβος καὶ Δεῖμος] Au-
 rigae Martis, vt vidimus ad v.
 195. Timor et pauor inieci
 hostibus eos fugant, faciuntque
 vt Mars, hoc est, victor eos
 persequatur. Iidem timentium
 sibi a victore accelerant fugam,

iisque instar aurigarum sunt,
 vt hoc in loco. Hinc facile
 προσωποποιίας ratio intelli-
 gitur. Clericus.

466. Μακρὸν Ὀλυμπον] In
 magnum Olypnum. Guierus.

469. Πόλιν Τρηχίνος ἵκον-
 το] Mirum est qui Hercules,
 occiso genere, ad focerum au-
 sus sit ire, aut certe iuisse a Poe-
 ta fingatur. Clericus.

474. Ἀνθην

Οἱ ῥ' ἐγγυὲς ναῖον πόλιος κλειτῆ βασιλῆος,
 Ἄνθην, Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτὴν τ' Ἰάωλκον,
 Ἄρην τ' ἠδ' Ἑλικὴν. πολλὸς δ' ἠγείρετο λαὸς, 475
 Τιμῶντες Κήϋκα, Φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.
 Τῷ δὲ τάφον καὶ σῆμ' αἰδὲς ποίησεν Ἄναυρος,
 Ὀμβρῷ χειμερίῳ πλήθων. τῷ γάρ μιν Ἀπόλλων
 Λητοῖδης ἤνωξ', ὅτι ῥὰ κλειτὰς ἑκατόμβας
 Ὅσις ἄγοι Πυθοῖδε, βῆ σύλασκε δοκεύων. 480

Ἀσπίδος τέλος.

Qui prope urbem habitabat inclyti regis,
 Anthen, Myrmidonumque urbem, celebremque Iacolcum,
 Arnenque et Helicen. multus autem congregabatur populus,
 Honorantes Ceycem, carum beatis Diis.
 Sed illius sepulcrum et monumentum obscurum reddidit Anau-
 Imbre hyemali extundans. ita enim eum Apollo [rus,
 Latonae filius iussit, propterea quod (Cygnus) inclytas hecatom-
 Quicumque ageret Delphos, eum vi spoliabat infidiatus. [bas

473. Οἱ γ' Iunt. 2. ναῖον Ald. Iunt. 1. 2. πόλιος Ald. Iunt. 1. πό-
 λιος κλειτῆ Iunt. 2. 480. πυθοῖδε Trinc. σύλασκε Trinc.

474. Ἄνθην Quam Ἀνθείαν 480. Βῆ σύλασκε δοκεύων]
 antea vocavit Poeta. Itaque Exciptiens. Guietus.
 male nonnullae editiones ha-
 bent Ἄντην. Clericus. Ὅσις ἄγοι καὶ τὰ ἐξῆς] Vt
 477. Τῷ δὲ τάφον] Κύναν. initio multa defunt: ita nec
 Guietus. finem Poematis hic fuisse cre-
 diderim. Clericus.

Η ΞΙΟΔΟΥ
ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

H E S I O D I
A S C R A E I
OPERA ET DIES

THE
JOURNAL
OF
THE
ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE
OF GREAT BRITAIN AND IRELAND
VOLUME LXXV. PART I. 1905.

CONTENTS.
PAGES.
THE ANTHROPOLOGY OF THE
FUTURE. BY H. H. S. GUNDEL.
THE ANTHROPOLOGY OF THE
PAST. BY H. H. S. GUNDEL.
THE ANTHROPOLOGY OF THE
PRESENT. BY H. H. S. GUNDEL.

N O T V L A E
• I N
O P E R A E T D I E S.

Ἔργα καὶ Ἡμέραι] Ad hoc Poëma ex Schedis Patris mei Stephani Clerici, qui publice id olim interpretatus erat Genevæ, multas depromsi notulas, et sequentem ante omnia observationem. Opus hoc esse *erhicum* et *oeconomicum* vidit Ioan. Tzeizes, cuius hæc sunt verba, in præfatione: ἔγραψα δὲ τὸ παρὸν βιβλίον (ὁ Ἡσίοδος) πρὸς Πέρσην τὸν ἀδελφόν, παραινέσιν **ΗΘΙΚΗΝ** καὶ **ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΝ** περιέχον παντοίαν: Scripsit (Hesiodus) præsentem librum ad Persen fratrem, exhortationem moralem et oeconomicam omnis generis continentem. Vidit hoc etiam Iul. Caes. Scaliger Poet. Lib. I. c. 2. vbi recenset *Hesiodum* inter Poetas, qui moralem Philosophiæ partem excoluerunt, eumque oeconomicam potissimum tractasse ait. Non video ergo cur *Dan. Heinsius* rem, quasi omnibus ignoratam, tot verbis tradat, in *Introductione* ad huius operis doctrinam. Ceterum iure ab *Heinsio* reprehensos non nego, qui putarunt hoc opus fuisse quidquid de *Re Rustica* scripserat *Hesiodus*. Clericus.

 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
 ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

Μῦσαι Πιερίηθεν αἰοιδῆσι κλείσαι,
 Δεῦτε δὴ, ἐννέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνεῖσαι·

HESIODI ASCRAEI
 OPERA ET DIES.

Musae ex Pieria carminibus gloriam conciliare solitae,
 Adeste, quaeso, dicite vestro patri hymnum.

SCHOLIA GRAECA.

I. Μῦσαι] Ὡ. Πιερίηθεν] ἐκ τῆς Πιερίας. αἰοιδῆσι] ταῖς ὑμετέραις μελαιναις. κλείσαι] δεξιάζεσθαι τὰς ἀνθρώπους. 2. δεῦτε] ἔρχεσθαι. ἐννέπετε] ἐκπαύεσθαι. σφέτερον] ὑμέτερον. πατέρ'] τὴν Δίαν. ὑμνεῖσαι] ἔχουσιν ἔργον ὑμναῖον.

VARIETAS LECTIIONIS.

Vers. 2. Δ' cod. August. Ald. Steph. Gom. Heinf. δὲ Palat.
 et Interpp. vett. ἐννέπεται Cod. Senat.

NOTAE.

I. Decem primos versus huius operis non esse Hesiodi ait Pausanias, eosque deesse in vetustissimo libro plumbeis laminis scripto. *Ios. Scaliger.*

Μῦσαι] Vide *Heinsium* ad v. II. Quod quidem spectat Eratonis factum, ut in re ioculari ac feruente contentione, potuit ille omittere exordium, quod ad rem nihil faciebat, et a contentione initium canendi desumere. Quae pars etiam τὰ πρῶτα τῶν ἔργων optime vocari potest, quoniam vere hinc praeceptiones suas inchoat *Hesiodus*, post sole-

mnem Iouis et Musarum invocationem. Sed, ut quod res est fatetur, me maxime mouet *Aristarchi, Pausaniae*, aliorumque auctoritas, facileque adducor, ut credam hoc Prooemium esse alicuius rhapsodi, vetustissimi tamen; nam ex suo exordia et epilogos alienis poematibus adsuere solebant. Docet hoc *Pindarus* Nemeacorum Od. II. cuius hoc inirium.

"Ὄθεν περ καὶ Ὀμηρίδαι
 ῥαπτῶν ἐπέων τὰ πολλὰ αἰο-
 δοῖ ἄρχοντες

Διὸς ἐκ προοιμίας.

Unde sane et *Homericidae*, *suzilium*

“Ον τε δια βρότοι ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε,
 ῥήτοί τ' ἄρρητοί τε Διὸς μέγαλοιο ἔκητι.
 ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει, ρεῖα δὲ βριάοντα χαλέπτει 5
 ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, καὶ ἀδηλον ἀέξει.
 ῥεῖα δέ τ' ἰθύνει σκολιὸν, καὶ ἀγήνορα κάρφει
 Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.

Per quem mortales homines pariter obscurique sunt et clari,
 Nobiles ignobilesque, Iouis magni voluntate.
 Facile enim extollit, facile etiam elatum deprimat :
 Facile praeclarum minuit, et obscurum augeat :
 Facileque corrigit prauum, et superbum attenuat
 Iupiter altitonans, qui supremas aedes incolit.

3. ὃν τε διὰ] διὰ ὃν τρόπον. βρότοι] οἱ φθαρτοί. ἄνδρες] ἄνθρωποι. ὁμῶς] ὁμοίως. ἄφατοί τε φατοί τε] ἀνώνυμοι καὶ ὀνομαστοὶ εἰσι. 4. ῥήτοί τ' ἄρρητοί τε] λογιζόμενοι καὶ ἔ λογιζόμενοι. Διὸς μέγαλοιο ἔκητι] ἕνεκα τοῦ μεγάλου Διὸς γίνονται ταῦτα. 5. ῥεῖα] ῥαδίως· εὐκόλως. βριάει] ἰσχυροποιεῖ τὸν ἀδύνατον. ῥεῖα (sic)] ῥαδίως. βριάοντα] τὸν ἰσχυρὸν· δυνατὸν, χαλέπτει] χαλεπῶς ταπεινοῖ. 6. ῥεῖα] ῥαδίως. ἀρίζηλον] διάδηλον· περιφανή, μινύθει] μικρύνει. ἀδηλον] ἀφανή, ἀέξει] αὐξάνει. 7. ῥεῖα] ῥαδίως. ἰθύνει] ἐρθροποιεῖ. σκολιὸν] διαστραμμένον τὴν γνώμην. ἀγήνορα] τὸν ὑπερέφανον. κάρφει] ἐξηραίνει· ἀφανίζει. 8. Ζεὺς] δ. ὑψιβρεμέτης] ὁ ἔχων ἐν τῇ ὕψει. ὃς] ὅστις. ὑπέρτατα δώματα] ὑψηλοτάτας οἰκίας. ναίει] κατοικεῖ.

5. ῥεῖα Steph. Com. Heinf. ῥεῖα γὰρ Steph. marg. βριάει Iunt. 2. ῥεῖα δὲ βριάοντα B. 60. 699. 731. R. S. Auguft. Acad. Ald. Iunt.

*lium carminum ut plurimum
 Poetae, auspicantur a Prooemio
 Iouis. Vbi vide Scholiastem.
 Ex schedis Patris. Clericus.*

3. Διὰ h. l. est per. viri enim docti, qui διὰ, accusatio iunctum, nunquam per significare contendunt, humaniter errant. v. Longin. p. 31. et 89. Toll. et in primis Schol. Aristoph. ad Plat. 93. Krebsius.

4. ῥήτοί τ' ἄρρητοί τε] Quamvis emolliatur repetitio, addito puncto ad finem superio-

ris verficuli; attamen non tollitur omnino iteratio. Nec sane opus est, cum frequentes sint antiquissimis Poëtis, et praesertim in Hesiodo. Vide v. 71. Clericus.

5. ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει] Sic in Θεογον. v. 44. Θεῶν γένος αἰδοῖον. F. Guierus.

βριάει] βριάω in hoc versu primum transitivum, deinde absolutum est. Scaliger.

7. κάρφει] Arefacit. Guierus.

Q

9. Κλῦθι

Κλῦθι ἰδὼν αἰὼν τε δίκη δ' ἴθυνε Θέμιστας

Audi intuens et auscultans; et iuste rege iudicia

9. κλῦθι] ἀκυσσον. ἰδὼν] ὁρῶν. αἰὼν] ἀλεθρονόμενος, ἢ ναῶν. δίκη] εὖν.
[ἴθυνε Θέμιστας] εὐδοίως ποιεῖ δικαιοσύνας.

9. Κλῦθι ἰδὼν αἰὼν τε δίκη
δ' ἴθυνε Θέμιστας] Duos hosce
versus quin ad Iouem refe-
rant vno ore Grammatici, du-
bium non est. Et maximus
Poëta Odyssæe secundo Iovem
cum Themide eodem modo
coniungit, tamquam ἐπισατῶν-
τα ταῖς δίκαις.

— — Ζηνὸς ὀλυμπίᾳ ἡδὲ
Θέμιστος,

"Ἦτ' ἀνδρῶν ἀγορᾶς ἡμὲν
λύει, ἡδὲ καθίζει.

Ex quo loco Interpretes nota-
runt, effigiem illius Deæ ante
inchoationem iudiciorum et
dimissionem, in Ecclesias ferri
solere: quo signo vel iudica-
re incipiebant, vel desinebant.
Sed ieunam hanc obseruationem
et ambitionem existimo. Vult
enim simpliciter, vt ego
quidem arbitror, Poëta, τὴν
Θέμιν ταῖς δίκαις, vna cum
Ioue, ἐπισατῶν, et omnem
potestatem τῷ λύειν καὶ κα-
θίζειν τὰς ἀγορὰς, penes il-
los esse. Ceterum Hesiodus
τὴν τάξιν τὴν βασιλικήν, id
est, τὰ δικάσματα, τὰ δικαστή-
ρια, τὰς δίκας, iudicia in-
spectionemque eorum, hoc li-
bro, non Ioui, sed eius vica-
riis Daemonibus tribuit, vt
potest ἐν τῇ ἀταξίᾳ ἔ παρόν-
τος τῷ Διὶ, vt alibi dispu-
tauimus. Quæ omnia cognos-
cere eum oportet, qui, cum

fructu suo et aliorum, Hesiodi
hoc Scriptum interpretabitur.
Vnde infra, postquam eos di-
xit, Φυλάσσειν τὰς δίκας,
concludit ἔχειν αὐτὰς τῷ το
γέρας βασιλῆϊον. Quam po-
stremam vocem non bene vi-
dentur percepisse Eusebius et
alii. Porro, existimo ego, si
hæc verba ita scribantur, vt
ex tertio casu fiat quintus, posse
hos versus commode ad Persem
referri, et ita interpungi:

Κλῦθι ἰδὼν αἰὼν τε, δίκη
δ' ἴθυνε Θέμιστας

Τύνη, ἐγὼ δὲ Περσῇ,
ἐτήτυμα μυθησάμην.

Est enim elegantissima quæ-
dam operis totius προέκθεσις,
quæ hic proponitur. Ita di-
cebatur antiquissimis vñtatum
εὐκρινείας καὶ σαφηνείας σχῆ-
μα quoddam, in proœmiis.
Cohaeret id autem cum pro-
xime præcedenti, vbi ad at-
tentionem Perse inuitatur. Illa
autem verba, Κλῦθι ἰδὼν αἰὼν
τε, nihil amplius designant,
quam quod infra:

ᾧ Πέρσῃ, σὺ δὲ ταῦτα τειῶ
ἐνικάτ' θεο θυμῷ.

Sequentia, δίκη δ' ἴθυνε Θέ-
μιστας, cur ad Persem referri
nequeant non video, cum to-
tum hoc opus eo spectet, vt
περὶ τῶν δικῶν Persem moneat.
Qui donis labefactando iudi-
ces, inique cum fratre egerat,
et,

Τὴν ἔγω δέ κε Πέρσῃ ἐτήτυμα μῦθησαίμην. IO
 Οὐκ ἄρα μᾶνον ἦν ἐρίδων γένος, ἀλλ' ἐπὶ γαῖαν

Tu (quidem): ego vero Persae vera dicere queam.
 Non fane vnum est contentionum genus, sed in terra

IO. τὴν] εἰ. κε] ἔν. ἐτήτυμα] ἀληθῆ. μῦθησαίμην] λέξαιμι· εἴποιμι
 παραινεῖσαιμι. II. μᾶνον] μόνον. ἦν] ἦν. ἐρίδων] φιλονικιών.
 γένος] εἴδος.

et, vt Grammatici loquuntur, δίκαις κατέτριβε τὸν Ἡσίοδον. Huc spectant, cum alia multa, tum integer locus ille a versu illo, Μηδέ σ' ἔρις κακόχαρτος, ad eum vsque, cuius initium est, Ῥηιδίως γὰρ κεν. Praeterea, τὸ ἰθύνειν non denotat τάξιν aut potestatem in iudicando; verum cum Poëta passim hoc opere τὰς εὐθείας δίκας ταῖς σκολιαῖς opponat, mirum non est si ex Archaismo vetere πλεονάζοντως Grammaticus, qui hoc exordium praefixit, δίκη ἰθύνειν θέμισας dixerit, pro δικάζεσθαι δικαίως: quamuis ἰθύνειν plerumque Poëtis sit non aliud quam περιέπειν. *Dan. Heinsius.*

IO. Ἐγὼ δέ κε Πέρσῃ] Est hic occultior oppositio, inter id quod petit *Hesiodus* a Ioue, et id quod se ipse pollicetur facturum; quasi diceret: Tu quidem iure dirigito iudicia; hoc est, fac vt iudices iuris rationem habeant in iudicando: ego vero Persae vera dixerō; id est, nam ad me quod attinet vera quidem Persae dicere queam, sed non possum facere vt veritatem praeferat

mendacio, aut iustitiam iniustitiae. Nam vox Graeca ἐτήτυμος et Latina *verus* vtrumque significant, vt notum est. *Clericus.*

II. Οὐκ ἄρα μᾶνον] Sic incipit *Hesiodi* liber ἔργων καὶ ἡμερῶν. anteriora addititia sunt teste *Plutarcho*. *Guicetus.*

Οὐκ ἄρα μᾶνον ἦν] *Secuti* *Plutarchum* et *Pausaniam* seorsim haec olim edidimus, magnoque charactere distinximus: quorum alter *Sympos.* VIII. *Probl.* I. *Eratonem* cum *Hesiodi* Ἐργων principium caneret, ab hoc versu inchoasse dicit. Alter *Boeotos* prooemium ad *Musas* omisisse, et principium operis τὸ ἐς τὰς ἐρίδας statuisse. *Huius* verba sunt: *Βοιωτῶν δέ οἱ περὶ τὸν Ἑλικῶνα οἰκῶντες παρελημμένα δόξῃ λέγασιν, ὥς ἄλλο Ἡσίοδος ποιῆσαι εἶδεν ἢ τὰ ἔργα, καὶ τέτων δὲ τὸ ἐς τὰς Μῦσας ἀφαιρῆσι προσμύμιον, ἀρχὴν τῆς ποιήσεως εἶναι τὸ ἐς τὰς ἐρίδας λέγοντες.* Illius: διὸ πρῶτον μὲν ἐκέλευσεν ἄσαι τὸν Ἐρατῶνα πρὸς τὴν λύραν. ἄσαντος δὲ τὰ πρῶτα τῶν Ἐργων, Οὐκ ἄρα μᾶνον ἦν ἐρίδων γένος, ἐπήνεσα

Εἰσὶ δύο τὴν μὲν κεν ἐπαινῆσαι νοήσας,
Ἡ δ' ἐπιμωμητὴ διὰ δ' ἀνδιχα θυμὸν ἔχουσι.

Sunt duo: alteram quidem probauerit prudens,
Altera vituperanda; diuersa autem sentientem animum habent.

12. εἰς] ὑπάρχουσι. δύο] ἑρμῆς. τὴν μὲν] τὴν μίαν μὲν. κεν] ἔν. ἐπαι-
νέσεις (sic)] μίλλαι ἐπαινεῖν. νοήσας] δ' τις. 13. ἡ δ'] ἡ ἑτέρα. ἐπιμωμη-
τὴ] ἐπιμωμος κατηγεμετὴ. διαδάνδικα (sic)] διχῶς καχωρισμένως.
θυμὸν] ψυχὴν.

12. εἰς Ald. Iunt. 1. 2. ἐπαινέσεις B. 60. 699. Senat. August. Steph.
Com. Heinf. ἐπαινέσεις Ald. Iunt. 1. 2. Trinac. 13. διαδάνδικα
August. Iunt. 2.

ἐπήνεσά πως τῷ καιρῷ προ-
πόντως ἀρμολύμενον. Nunc
leviter distinximus. *Heinsius.*

12. Νοήσας] *Moschopolus*
et *Tzerzes* hic subintelligen-
dum volunt articulum *τις*, ut
series sit: ἐπαινέσειεν ἂν τις
νοήσας, *vir intelligens lauda-*
veris: Neque enim cuiusvis
est, sicut recte *Proclus*, secer-
nere contentiones, ut intel-
ligat quid commodi vel incom-
modi afferre possint. Igitur
ὁ νοήσας hic est ὁ νανεχῆς,
prudens, qua notione non
raro usurpatur verbum νοέω.
Quamobrem nulla ratione ab
Heinsio reprehendendi fuerunt
Interpretes, cum praesertim
rotam suam obseruationem *H.*
Stephani Thesaurο acceptam re-
ferre debeat, ubi et *Phocylidis*
versus adducitur male a *Sze-*
phano intellectus. Sic habent
eius verba:

Οὐ χωρεῖ μεγάλην διδασχὴν
ἀδιδασκτος ἀνέειν,
Οὐ γὰρ δὴ νοέωσ' οἱ μηδέποτε
ἐσθλα μαθόντες.
Indocius non capis magnam do-

ctrinam, neque enim intelli-
gunt (nempe, eam doctrinam)
qui numquam bona didicerunt.
Sic, in hoc loco *Hesiodi*, νοή-
σας est *prudens*, seu qui rei
naturam intellexerit. *Hesychius*
νόῳσι interpretatur συνίσσι, et
νόημα σύνεσιν. Ex *Patris Sche-*
dis. Clericus.

Τὴν μὲν κεν ἐπαινέσεις
νοήσας] Non perceperunt
hoc, ut debebant, Graeci in-
terpretes: multo minus vero
qui secuti hos sunt Latini. Οἱ
νοῶντες sunt οἱ σοφοί, et *Poë-*
tis, νοήσας, ὁ σοφός. Sic
Phocylides eadem elegantia:
Οὐδὲν γὰρ νοέωσ' οἱ μηδέποτε
ἐσθλα μαθόντες. Vbi & νοέω-
σιν, est & σοφοί εἰσιν. Mens
est. Duo sunt contentionum
genera, quorum alterum lau-
darit sapiens. *Sapiens*, ὁ νοή-
σας. Vnde νόημα *Poëtis* to-
ties ἡ σοφία. Hinc illud, &
τέ φυὴν ἐναλίγκιος ἔτε νόη-
μα. Fallitur ergo *Proclus*,
qui *τις* subintelligi notat. Ni-
hil familiarius est *Poëtis*, quam
articulum negligere, in eius
modi:

Ἡ μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ δῆρην ῥέειλει,
 Σχετλίῃ· ἔτις τήν γε Φιλεῖ βροτὸς, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης ἰς
 Ἀθανάτων βελήσιν ἔριν τιμῶσι βαρεῖαν.
 Τὴν δ' ἑτέρην, προτέρην μὲν ἐγείνατο νύξ ἐρεβεννή,
 Θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθέρι ναίων,

Nam haec bellum exitiosum, et discordiam adauget,
 Noxia: nemo hanc amat mortalis, sed necessario
 Immortalium consiliis litera coluit molestant.
 Alteram vero priorem genuit nox obscura,
 Posuit vero eam Saturnius sublimis, in aethere habitans,

14. ἡ μὲν] ἡ κακὴ. δῆρην] μάχην. ῥέειλει] αἰκάνει. 15. σχετλίῃ] χα-
 λαστῇ· βαρεῖα. ἔτις] ἐδεῖς. τήν γε] ταύτην. Φιλεῖ] ἀγαπᾷ. βροτὸς] θνη-
 τὸς ἀνὴρ. 16. ἀθανάτων] θεῶν. βελήσιν] ταῖς. ἔριν] φιλονεικίαν. βαρεῖαν]
 χαλεπήν. 17. τὴν δ' ἑτέραν] τὴν καλὴν. προτέρην] τῇ χρόνῳ· ἐγείνατο]
 ἐγέννησε. νύξ] ἡ. ἐρεβεννή] ἡ σκοτεινὴ. 18. Θῆκε] ἵδμεν· ἐποίησε. μιν] αὐ-
 τήν. Κρονίδης] ὁ Ζεὺς, ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου. ὑψίζυγος] ὁ ἐν τῇ ὕψει ἔχων
 τὴν καθέδραν. αἰθέρι] ἐν τῇ. ναίων] οἰκῶν.

14. κακὴν Acad. 17. πρότερον Steph. marg. ἐγείνατο Trinc.

modi: quod cum imitantur La-
 tini, interdum obscuritatem
 parit. Ita Virgilius:

— — numero Deus impari
 gaudet.

Vult enim ὁ θεός· quo desi-
 gnatur ille de quo agit: ὁ
 Αἰδῆς, nimirum. Ita hic νοή-
 σας, est ὁ σοφός, sicut in
 Theogonia νικήσας est, ὁ νι-
 κητής, dissimulatione eadem.
 Νικήσας δὲ βίη καὶ κάρτει
 καλὸν ἄεθλον ῥεῖα φέρει.
 nihil elegantius. *Heinsius.*

15. Ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης]
 Nempe, furiis a Diis immixtis
 aut furiata mente acti. Nihil
 frequentius, apud *Homerum*
 et *Hesiodum*, quam homines a
 Diis in scelera impelli. Vide
 dicta ad Theog. v. 27. et Scut.
 80. *Clericus.*

16. Προτέρην μὲν ἐγείνατο
 νύξ ἐρεβεννή] Hoc est, *statim*
post homines natos orta est. ἡ
 εὐφρονή παρὰ τὸ εὐφρονεῖν
 διδάσκειν. *Guilelmus.*

18. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης]
 Tres Graeci interpretes ne or-
 dinem quidem horum verbo-
 rum perceperunt, qui illa Γαίης
 ἐν εἰρήσιν ad Iouem referunt.
 Antiqui amicitiam ἐν τῇ εἰρήδι
 constituebant, quam ἀγαθήν
 Hesiodus dixit. Haec conten-
 tio a veteribus Philosophis φι-
 λία, appellata fuit: quarum
 alteram mundo καὶ τῷ παν-
 τὶ, alteram hominibus tribue-
 bant. Altera est quam ἀρμο-
 νίαν τῶ παντός dicebant,
 quam Hesiodus ἐν γαίης εἰρή-
 σι constituit: altera quam Phi-
 losophus lib. Eth. VIII. magis
 neces-

Γαίης ἐν ῥίζησι καὶ ἀνδράσι, πολλὸν ἀμείνω.

Ἥ τε καὶ ἀπάλαμνόν περ ὁμως ἐπὶ ἔργον ἐγείρει. 20

Εἰς ἕτερον γὰρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χατίζων

Πλῆσιον, ὃς σπείδει μὲν ἀρόμμεναι ἢ δὲ φυτεύειν,

Terrae in radicibus et inter homines, longe meliorem.

Haec quamvis inertem tamen ad opus excitat.

Alium enim quispiam intuens opere vacans

Diutem, et ipse festinat arare atque plantare,

19. γαίης] τῆς. ῥίζησι] ταῖς ῥίζαις. πολλὸν] πολλῷ. ἀμείνω] κρείττω τῇ
ἐλλείψει. 20. ἥ τε] ἡ τις. ἀπάλαμνόν (ἥς) περ] ἀργὸν ἀκίνητον ὡς τινὰ.
ἐγείρει] παρακινεῖ. 21. τίς] ἀνδρῶπις. ἰδὼν] θεωρῶμενος. ἔργοιο] ἐνεργείας.
χατίζων] ἰδεὶς ὃν σπείδωντος. 22. ὃς] ἕως. σπείδει] σπείδειν. ἀρόμμεναι] ἀρῶν. ἢ δὲ] καὶ.

19. Γαίης τ' ἐν codd. Robinsoni omnes, August. Senat. Ald. Iunt. I. 2.
Trinc. Steph. Com. Heinsf. 20. ἀπάλαμνόν August. Senat. Acad.

21. χατίζων Trinc.

necessariam esse ait, quam est ἡ δικαιοσύνη, Rebus publicis. Notat enim ibi, quosdam existimasse τῇ ὁμοιοῖαν τὴν φιλίαν constare, quosdam τῇ ἐριδι. Locus elegantissimus est, et qui adscribi meretur, ubi de amicitia disputat. Διαμφοισβητῆται δὲ περὶ αὐτῆς καὶ ὀλίγα· οἱ μὲν γὰρ ὁμοιοτητα τινα τιθέασιν αὐτὴν, καὶ τὰς ὁμοίας φίλους ὁθεν τὸν ὁμοίον φασιν ὡς τὸν ὁμοίον, καὶ κολοιῶν ποτὶ κολοιῶν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. οἱ δ' ἐξ ἐναντίας, κεραμεῖς πάντας τὰς τοιαύτας ἀλλήλοις φασὶν εἶναι καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ἀνωτέρων ἐπιζητῶσι καὶ φυσικώτερον. Εὐριπίδης μὲν φάσκων, Ἐρῶν μὲν ὀμβρε γαίαν ξηρανθείσαν, ἔρῶν δὲ σπέρνον ἔρῶν πλεονέχον ὀμβρε, πεσεῖν εἰς γαίαν καὶ Ἡρακλῆτος, τὸ ἀντίξεν συμ-

φέρων, καὶ ἐκ τῶν διαφερόντων καλλίστην ἀρμονίαν, καὶ πάντα κατ' ἔριν γίνεσθαι. ἐξ ἐναντίας δὲ τούτοις, ἄλλοι τε καὶ Ἐμπεδοκλῆς. τὸ γὰρ ὁμοίον τὰ ὁμοίᾳ ἐφίεσθαι. Interpretibus autem qui verba illa, Γαίης ἐν ῥίζησιν, ad Iovem referunt, non ad τὴν ἔριν, nescio quid in mentem venerit. Sed de his ad ipsos. Heinsius.

19. Γαίης τ' ἐν ῥίζησιν] Alii γαίης ἐν ῥίζησι, quod placet. Guicetus.

Καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω] Sic interpretes: et inter homines longe meliorem alteram. Scaliger.

21. Χατίζων] Cui abs re otium est. Guicetus.

22. Ἀρόμμεναι ἢ δὲ φυτεύειν] In ἀρόμμεναι sunt duo μ, ut producat ῥο, nam aliter esset breue propter ο; sed

Οἶκόν τ' εὖ θέσθαι ζῆλοϊ δέ τε γείτονα γείτων,
 Εἰς ἄφρονον σπεύδοντ'· ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι.
 Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων, 25.
 Καὶ πτωχὸς πτωχῷ Φθονέει, καὶ αἰδοῖς αἰδοῖ.
 Ὡ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα τεῶ ἐνικάτ' θεο θυμῷ.
 Μῆδ' ἐς κακὸν χαρτας ἅπ' ἔργα θυμὸν ἐρύκοι

Domumque recte gubernare: aemulatur enim vicinum vicinus,
 Ad diuitias contendentem: bona ergo haec contentio hominibus.
 Et figulus figulo succenset, et fabro faber,
 Et mendicus mendico inuidet, et poeta poetae.

O Persa, tu vero haec tuo repone in animo:
 Neque malis gaudens contentio animum tuum ab opere abducatur,

23. εὖ] καλῶς. θέσθαι] ποιῆσαι. ζῆλοϊ] μιμεῖται. γείτων] δ. 24.
 ἄφρονον] πλάτων. σπεύδοντ' σπεύδζοντα. ἀγαθὴ] ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς αἰτίας.
 ἔρις] φιλονεικία. ἥδε] αὕτη. βροτοῖσι] φθαστοῖς ἀνθρώποις. 25. κοτέει]
 ἀγανακτεῖ. φθονεῖ. τέκτονι] ξυλουργῷ. τέκτων] ὁ ξυλουργός. 26. πτωχὸς]
 πένης. αἰδοῖς] ποιητῆς. ψάλτης. αἰδοῖς] ποιητῆς. 27. τεῶ] τῷ θεῷ. ἐν-
 κάτ' θεο] ἐγκατέθεα. θυμῷ] ψυχῇ νοῦ. 28. ἔρις] φιλονεικία. κακὸν χαρτας]
 ἢ ἐπὶ τοῖς κακοῖς χαίρματα, θυμὸν] νῦν. ἐρύκοι] καλύπτει. ἐμποδίζειται.

24. βροτοῖσιν Acad. 27. ἐν κἀτ' θεα Iunt. 2. 28. καὶ δέ August. Ald.

sed si esset ω, non opus es-
 set duobus μ. Scaliger.

23. Οἶκον τ' εὖ θέσθαι]
 Το ζῆλοϊ hic subauditur post
 το εὖ θέσθαι. εἰς γὰρ πλά-
 τωνα τινὰ πένης τις ἰδὼν ζῆ-
 λοῖ. ζῆλοϊ δέ etc. *Gruetius.*

24. Εἰς ἄφρονον σπεύδοντα]
 Ὁ ἄφρονος est commune, sed
 τὸ ἄφρονος est Atticismus. *Scaliger.*

25. Κοτέει] Haec prava in-
 vidia est, non laudabilis aemu-
 latio. Itaque ad priorem me-
 lius referretur. Sed ordo a
 Poëtis, ut a Geometris, non
 est exigendus. *Clericus.*

Vir quidam Doctus in Ob-
 serv. Misc. T. I. V. II. p. 315.
 pro κεραμεὺς κεραμεῖ legi
 vult, κεραμεῖ κεραμεὺς κο-
 τέει. contra omnes codd. eam
 tantum ob causam, quia sic
 versum hunc laudat Aristote-
 les. Sed ea causa est nulla,
 cum constet, veteres aliorum
 ῥήσεις saepe adduxisse ita, ut
 non tam verborum, ordinis-
 que ipsorum, quam sensus ra-
 tionem haberent. *Krebsius.*

27. Ὡ Πέρση, σὺ δέ] Ve-
 teres post vocativum ponebant
 σὺ δέ. *Scaliger.*

Νείκε' ὀπιπτεύοντ', ἀγορῆς ἐπακχὸν ἔοντα.

"Ωρη γάρ τ' ὀλίγη πέλειται νεικέων τ' ἀγορέων τε, 30

Ὡί τινι μὴ βίος ἔνδον ἐπηετανὸς κατάκειται

Ἐραῖος, τὸν γαῖα φέρει, Δημήτερος ἀκτὴν,

Lites spectantem, concionum auditorem factum.

Cura enim parua esse debet litiumque et fori,

Cui non est victus domi in annum repositus,

Aestate collectus; quem terra fert, Cereris munus,

29. νείκε' ὀπιπτεύοντ'] πρὸς μόνας φιλονεικίας θεωροῦντα. ἀγορῆς] δικαστηρίου. ἐπακχὸν] ἀκρατήν, ἔοντα] ὑπάρχοντα. 30. ὦρη] φροντίς, πέλειται] ὑπάρχει. νεικέων] φιλονεικιῶν. ἀγορέων] φλυασιῶν. 31. ἔτινι] ἑαίνω. βίος] ζῆν' τροφή. ἔνδον] τῆς οἰκίας. ἐπηετανός] ἀλογόβιος, κατέκειται] καίται. 32. ἔραῖος] ἐκ τῶν τεσσάρων ὥρῶν συναγόμενος. τὴν] δι. γαῖαν ἢ γῆ. φέρει] ἡμίζει, Δημήτερος] γῆς. ἀκτὴν] ἐκείνου δώρημα.

29. Νείκε' ὀπιπτεύοντα] Interpretes non satis expresserunt vim participii ὀπιπτεύοντα, nam ὀπιπτεύειν νείκεα non est simpliciter *lites spectare*, sed curiose et anxie considerare; ut ii faciunt qui, rebus relictis, solas lites attendunt. Sic Iliad. Δ. Τί πτώσσεις, τί δ' ὀπιπτεύεις πολέμοιο γεφύρας; *Quid repidas, quid anxie aciei intervalla circumspicis?* Rursus Iliad. Η. Λάτρη ὀπιπτεύσας, *clam attente considerans*. Ad quae verba Eustathius docet ὀπιπτεύειν esse ἐποπτεύειν καὶ ἐπιτηρεῖν, *introspicere, et observare*. Denique Odyss. Τ. ὀπιπτεύσεις γυναῖκας, interpretatur περιεργῶς βλέπειν, *curiose inquiri*. Vult autem factum esse ab ὅπτω, ex quo ὀπτέω et per reduplicationem ὀπιπτεύω, vnde παρθενοπίτης, *curiosus virginum observator*. Ex schedis paternis. Clericus.

30. "Ωρη γάρ τ' ὀλίγη] Quamvis, contra Graecorum Interpretum et plerarumque Editionum auctoritatem, nihil temere mutaverim; tamen, si quid mutandum, lubens Aldinam editionem sequerer, quae ὦρη, cum spiritu aspero, habet; quam etiam *Heinsius*, in minoris formae editione, vna cum vulgata Latina versione, sequutus est. Sensus esset longe praestantior; nempe, ei cui victus in annum domi non fuerit repositus, breve tempus esse, quod litibus impendat. Sic loquitur *Homerus*, Odyss. Α. "Ωρη μὲν πολέων μύθων, ὦρη δὲ καὶ ὕπνου, *tempus quidem est multorum sermonum, tempus vero et somni*. Odyss. Ε. Νῦν δ' ὦρη δόρποιο, *nunc tempus est coenae*. Ex Schedis paternis. Clericus.

32. Δημήτερος ἀκτὴν] Id est, ἀλφειον παρὰ τὸ ἀγνύσθαι ἤγειν ἀλήθεσθαι. Grammatici

Τῷ κεκορεσσάμενος νείκεα καὶ δῆριν ὀφέλλοις
 Κτήμασ' ἐπ' ἀλλοτρίοις, σοὶ δ' ἐκέτι δεύτερον ἔσαι
 Ὡδ' ἔρδειν· ἀλλ' αὖθι διακρινώμεθα νείκος

35

Quo satius lites ac rixam moneas

De facultatibus alienis. Tibi vero non amplius licebit

Sic fatere: sed in posterum dirimamus controuersiam

33. τῷ τότε. κα (sic)] ἀν. κορεσσάμενος (sic)] ἀμπληγῶν· κορεσάς
 (sic). δῆριν] μάχην. ὀφέλλοις] ὀφέλλει· αὖθις. 34. κτήμασ'] πράγμασι.
 ἀλλοτρίοις] ξένους. 35. Ὡδ'] ἔτι. ἔρδειν] ποιεῖν. αὖθις] αὐτόθι.
 διακρινώμεθα] διαχωρίζωμεν. νείκος] τὴν φιλονεικίαν.

33. Τῷ κε κορεσσάμενος August. Iunt. 2. Com.

matici καρπὸν seu δῶρον ex-
 ponunt. Tzetzes ὁ ἀκτῆς
 male. Guiccius.

33. Νείκεα καὶ δῆριν ὀφέλ-
 λοις] Οὐχ' ὅτι πλεσιός τις
 ὢν ὀφείλει εἶναι φιλόδικος,
 ἀλλ' ἐκ περιστάσεως ἐνδείκνυται
 πρὸς τὸν Πέρσην, ὅτι μόλις
 πλεσιός ὢν συχολὴν ἄγειν
 ὤφειλες εἰς τὸ περὶ δίκας
 διατρίβειν καὶ ἀγοράς· νῦν δὲ
 ἀπορός ὢν πρὸς τοῖς ἔργοις
 ὢν μαλιστα διάγοις ἀφ' ὧν
 δύνασαι πορίσασθαι σαυτῷ
 βίον. Proclus. Non quod di-
 ues litigiosus esse debeat; sed
 a fortiori demonstrat Persae,
 quod, si diues cum fueris, vix de-
 bueris litibus et foro vacare,
 nunc cerce, cum pauper sis,
 multo magis te in illis operibus
 occupari decet, unde tibi ipsi
 victum possis comparare. Rob.

34. Σοὶ δ' ἐκέτι δεύτερον
 ἔσαι Ὡδ' ἔρδειν] Non bene
 venustatem huius formulae,
 quae hic latet, assequuntur ma-
 gistri. Tres enim Graeci in-
 terpres, illud δεύτερον per
 τὸ πάλιν, vel τὸ ἐν δευτέρῳ

exponunt, quasi hoc dicat
 Poëta, Primo hoc fecisti, non
 facies secundo: semel fecisti,
 non facies iterum. Verum
 aliud voluit. De quo obiter.
 Antiqui cum stricte aliquem
 cogerent, vnam conditionem
 proponebant, cui astringebant
 eum: cum minus cogerent,
 sed plus permetterent, secun-
 dam statuebant, vtitur formu-
 la, τῷτο δεύτερον ἔσαι: id
 est, si primum non placet, li-
 cebit et secundum. Δεύτερον
 ἐστὶ, nihil aliud est quam ἐξε-
 σιν, et potentiam denotat,
 seu licentiam potius. Errarunt
 igitur, primo cum τὸ ἐστὶ per
 se, hic, ἀντὶ τῷ ἐξέστι poni
 existimarunt: secundo τὸ δεύ-
 τερον, pro πάλιν acceperunt.
 Mira venustate dictum est, σοὶ
 ἐκέτι δεύτερον ἔσαι Ὡδ' ἔρ-
 δειν, pro, σοὶ ἐκ ἐξέστι τῷτο
 ἐστὶ καὶ πάλιν ποιεῖν τὸ δεύτε-
 ρον. ordinem non denotat, sed
 licentiam. Heinsius.

35. Ὡδ' ἔρδειν] Id est, βίαν κο-
 ρέσασθαι, parare diuitias. Ibi-
 dem αὖθις, id est, πάλιν, rur-
 sus.

Q 5

Ἰθείησι δίκαις, αἵτ' ἐκ Διὸς εἰσιν ἄριστα.
 Ἥδη μὲν γὰρ κλῆρον ἐδασσάμεθ'· ἀλλὰ τε πολλὰ
 Ἀρπάζων ἐφόρει; μέγα κυδαίνων βασιλῆας
 Δωροφάγας, οἱ τὴν δὲ δίκην ἐθέλῃσι δικάσσαι

Rectis iudiciis, quae ex Ioue sunt optima,
 Olim quidem hereditatem diuisimus: alia autem multa
 Rapiebas, valde demulcens reges
 Donorum appetentes, qui hanc litem volunt iudicasse;

36. Ἰθίησι] δίκαις. δίκαις] δικαιοσύναις. 37. ἥδην] πάλαι. κλῆρον]
 κληρονομίαν. ἐδασσάμεθ'] ἀμερίσαμεν. 38. ἐφόρει;] ἴφρασε. μέγα] πολλὰ. κυ-
 δαίνων] δόρει; δαράζων. βασιλῆας] κριτὰς. 39. Δωροφάγας] τὰς ἐκ τῶν
 δόρων ζῶντας. δίκην] κρίσιν. δικάσαι (sic)] κρίναι.

37. ἐδασσάμεθαι Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 38. ἐφόρει Trinc. 39. δι-
 κάσαι B. 699. 731. Ald. δικάσαι August. Acad. Senat.

fus. Refertur ad τὸ ἥδη μὲν
 γὰρ κλῆρον ἐδασσάμεθα. Guie-
 tus.

37. Κλῆρον ἐδασσάμεθ'] Pa-
 trimonium diuidere, aliter her-
 ciscere. vide Festum, et quae
 ad illum notavi. Scaliger.

"Ἀλλὰ τε πολλὰ] Lege: ἀλλὰ
 τὰ πολλὰ. Guietus.

"Ἀλλὰ τε πολλὰ] Omnes Co-
 dices habent ἀλλὰ τε πολ-
 λὰ, alia autem multa; sed
 melior est lectio, quam Guie-
 tus proposuit, ἀλλὰ τὰ πολ-
 λὰ, sed plurima. Haeredita-
 tem, inquit Hesiodus diuifi-
 mus, aequaliter scil. Tu vero
 ambitu et donis τὰ πολλὰ, ma-
 iorem partem rapuisti. Πολλοὶ
 sine articulo, multi, οἱ πολλοί,
 comparatiuo pene sensu, ma-
 ior pars, plurimi. Rob.

39. Δωροφάγας] Quod,
 cum, re familiari neglecta,
 audiendis ac dirimendis liti-
 bus operam darent, publice

exigerent aliquod donum mer-
 cedis loco, et priuatum a liti-
 gantibus munera acciperent.
 Adi quae de Deioce habet He-
 rodotus Lib. I. Erant autem
 aliquando vno in populo plu-
 res huiusmodi Reges, vt li-
 quet ex Homero Odyss. Θ. vii.
 40, et 41. vbi plures Phae-
 cum Reges memorantur. Erant,
 nimirum, Iudices, ac Sena-
 tores potius quam reges. Vide
 notata ad Theogoniam v. 85.
 Clericus.

Δωροφάγας] Ita pene Pro-
 chus. Βασιλῆας δὲ νῦν τὰς
 δικαστὰς καὶ τὰς ἀρχοντας λέ-
 γει. ἔτω γὰρ αὐτὰς ἐκάλεον
 οἱ παλαιοί, ὡς Ὅμηρος. Ἀλλ'
 ἦτοι βασιλῆες Ἀχαιῶν εἰσὶ
 καὶ ἄλλοι. Qui nunc sunt iu-
 dices et praefecti, eos vocat re-
 ges; ita enim eos nominarunt
 veteres, vt Homerus. Sed qui-
 dem et alii sunt Achiuorum re-
 ges. Sed quod simul notat
 Vir

Νήπιος δὲ ἴσασιν ὅσω πλέον ἡμῖσι πάντες, 40

Stulti: neque sciunt quanto plus dimidium sit toto,

40. νήπιον] μικρόν, ἀνοήτοι ὄντες. ἴσασι] γινώσκουσιν. ὅσω] μέτρον. ἡμῖσι] τῷ δικαίῳ. πάντες] τὸ ἄδίκον.

40. 22 August. Acad.

Vir Cl. eiusmodi iudices, δωροφάγους vocari; „quod cum re familiari neglecta, audientis ac dirimendis litibus operam darent, publice exigenter aliquod donum mercedis loco,“ id nondum compertum habeo, nec cuius historiae testimonio innititur, scio. Contrarium certe inferri potest ab his, quae de Deioce habet Herodotus lib. I. Πλεῦνος δὲ αἰεὶ γινόμενα τὰ ἐπιφθιτέοντος, οἷα πυνθανομένων τὰς δίκας ἀποβαίνειν κατὰ τὸ εἶναι, γνῶς ὁ Δηϊόκης, εἰς ἐωυτόν πᾶν ἀνακείμενον, ἔτε καθίζειν ἐτι ἤθελε ἐνθάπερ πρότερον προκαθίζων ἐδίκαζε, ἔτ' ἔφη δικῶν ἐτι· ἔγὰρ οἱ λυσιτελέειν τῶν ἐωυτὶ ἐξημεληκότα, τοῖσι πέλας δι' ἡμέρας δικάζειν. Quum vero numerus accurrensium semper cresceret, viroque qui intelligeret sententias ex vero terminari, Deioces animaduertens uniuersa in se unum incumbere, neque amplius illic confidere ubi prius praesidens iudicabat, volebat, neque omnino se iudicaturum amplius dixit; si quidem non e re sua esse, si totum diem, rebus suis neglectis, dirimendis aliorum litibus impenderet. Si vero dona accepisset Deioces mer-

cedis loco, vana esset de neglectis rebus priuatis querela; et si in illis temporibus mos esset, ut dona iudicibus publice darentur, haud sane passus esset Medorum populus tam iustum laudatumque virum mercedis solita carere. Omnino igitur δωροφάγοι vocantur iudices, non quod munera publice acciperent, sed quod donis priuatim acceptis corrupti iustitiam peruerterent. Rob.

40. "Ὅσω πλέον ἡμῖσι πάντος] Plaiō Lib. V. de Republ. hoc praeceptum ingerit audioribus Magistratibus, ut eos coerceret. Sic et III. de Legibus, agens de Regibus Argivorum et Messeniorum, qui rapacitate se et uniuersam Graeciam in exitium praecipites dederant: Ἀρ' ἂν ἀγνοήσαντες τὸν Ἡσιόδον ὀρθότατα λέγοντα, ὡς τὸ ἡμῖσι τὰ πάντος πολλάκις ἐστὶ πλέον: ὁπόταν ἢ τὸ μὲν ὅλον λαμβάνειν ζημιῶδες, τὸ δὲ ἡμῖσι μέτριον, τότε τὸ μέτριον τὰ ἁμέτερον πλέον ἡγήσατο, ἀμεινον ὃν χειρόνος: Numquid illud ideo accidit, quod ignorarent Hesiodum rectissime dicere, dimidium toto saepe praestare? Quandoquidem damnosum est rem totam accipere, dimidium tantum

Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειρα.

Neque quam magnū in malua et asphodelo bonum.

41. ὅδ' ἔστι γινώσκουσι. ὄνειρα] ὁφθαλμοί.

41. μὲν ὄνειρα lunt. 2.

tantum accipere moderatum est. Moderatum vero immodico et immoderato, tanquam potius peiari, antecellis. Ex Schedis paternis. Clericus.

Ὅσω πλέον ἡμῖσιν παν-
τός] Hoc est, nesciunt sa-
tius esse iis exiguo lucro, et
tenui victu esse contentos, adeo-
que leuiores munera exigere a
ciuibus; quam, dum nimium lu-
crum concupiscunt, lautiusque
aequo viuunt, bonis omnibus
spoliare ciues; primum quia
pauci exigentes, et modeste
vuentes amorem ciuium sibi
conciliant, cum odio sint se-
cus agentes; deinde [quia ex
non exhaustis ciuibus; nimia
et subita rapacitate, lapsu tem-
poris alia dona accipere pos-
sunt, quae a penitus spoliatis
non amplius dantur. Exem-
plum eius rei nobis suppedi-
tat Cicero Verrina III. c. 50.
Et si quis villicus, inquit, ex
suo fundo, qui H. S. dena me-
risasset, excisis arboribus ac
venditis, demtis regulis, instru-
mento, pecore abalienato, do-
mino xx millia nummum pro x
miseris — primo dominus, igna-
rus incommodi sui, gaudeat,
villicoque deleatur, quod tan-
to sibi plus mercedis ex fundo
resectum sit; deinde cum audie-
ris eas res, quibus fundi fru-

ctus et cultura continetur, amo-
tas et vendidas, summo suppli-
cio villicum afficiat, et secum
male actum putet: item Papulus
Romanus, cum audis pluris de-
cumas vendidisse C. Verrem,
quam innocentissimum hominem
cui ille successit, C. Sacerda-
tem; putat se bonum in aratio-
nibus, fructibusque suis, ha-
buisse custodem ac villicum; cum
senserit istum omne instrumen-
tum aragorum, omnia subsidia
vectigalium vendidisse, omnem
spem posteritatis auaritia sua
fustulisse, arationes et agros ve-
ctigales vastasse, atque exinanisse
— intelligit secum actum
esse pessime, istum autem summo
supplicio dignum esse existima-
bit. Nemo non videt hic lo-
cum esse Hesiodi praecepto di-
midium plus toto. Clericus.

41. Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ
τε καὶ ἀσφοδέλῳ] Duos reia
ζῶντας constituit Homerus:
τὰς θεάς, καὶ τὰς τεθνηκό-
τας. Cur ἀσφοδέλῳ λευκῶν
να mortuis tribuat, multum
olim disputarunt veteres, quam-
quam frustra. Nam quod apud
Eustathium legitur hoc fieri,
διὰ τὸ πρὸς τὴν σποδὸν ἁμοιό-
φωνον, et asphodelon, dictam,
quali σπόδελον, διὰ τὴν τῶν
καιομένων νεκρῶν σποδόν,
quid est, nisi miserum Gram-
matico-

maticorum παραπαιόντων delirium? Recte Ασφodelόν λειμώνα illis tribuit, quod extra necessitatem vitae huius sint, nec cura rei familiaris illis impendeat, sed victu simplicissimo viuant: qualis ἡ μάλαχῃ ἢ ασφόδελος est, quibus ante τὸ ἐπιθυμητικόν homines vivebant, et sanctissimi quique Philosophorum postea, qui illam in viuendo εὐτέλειαν, quam poëtae βίον ῥήϊστον vocant, sequebantur. Quo Horatius his verbis respexit:

Premant Calena falce quibus dedit

Fortuna messem: diues et aureis

Mercator exsiccat culullis

Vina Syra raparata merce

Diis carus ipfis: quippe ter et quater

Anno reuisens aequor Atlantiscum

Impune: me pascunt oliuae,

Me cichorea, leuesque maluae.

Hinc mortuis hominibus in tumulo maluam, asphodelumque ferebant, ne deesset illis cibus.

Et hoc voluit sibi Porphyrius in quodam Epigrammate, vbi tumulum his verbis introducit:

Νῶτῳ μὲν μάλαχῃν τε καὶ ασφόδελον πολυρίζον, Κόλπῳ δὲ τὸν δάϊνα ἔχω; id est: Foris quidem maluam asphodelumque habeo: Intus vero mortuum claudio. Nam non integros versus

citat Eustathius, neque ad verbum, quod indicat vox δάϊνα, qua utimur, vt legum consulti, voce Titii. Hinc Homerus quoties campum eum

describit, quem *Asphodelum* vocat, his plerumque verbis utitur: Τῇ περ ῥήϊστῃ βιοτῇ πέλει ἀνθρώποισι, id est, *Vbi facillima viuendi ratio est hominibus.* Opponunt autem poëtae τὸ ῥήϊστα ζῆν vitae regum et iniustorum principum plerumque, καὶ τῇ πολυτελείᾳ ἀδίκῳ. Nam τὸ ῥήϊστα ζῶειν et διαγείν, pro simplicissima voluptate ponunt, quae vt longissime ab ἐπιθυμητικῷ saeculo abest: ita maxime ad ἡγεμονικόν, et priscam illam vitam accedit. Sic Theocritus de Cyclope suo: Οὕτῳ γὰρ ῥήϊστα διαγ' ὁ Κυκλωψ ὁ παρ' ἡμῖν "Ορφαίος Πολύφαμος.

Hesiodus negat iniustus iudices illos, quid sit τὸ ῥήϊστα ζῆν scire; et per consequens μάλαχῃν et ασφόδελον ignorare: ex quo tempore Dii viuendi genus, quod sub ἡγεμονικῷ fuit, sub ἐπιθυμητικῷ abscondere coeperunt. Atque haec causa est, cur Lucanus vitae hanc simplicitatem *Deorum munera* vocet, *nondum intellecta*: eodem plane modo cum Hesiodo nostro lib.v.

— *o vitae iura facultas*

Pauperis, augustique Lares, et munera nondum

Intellecta Deum! quibus hoc contingere rebus

Aut posuit muris, nullo trepidare tumultu

Caesarea pulsante manu? —

Nec aliter intelligendus ille Claudiani locus, qui viuendi facultatem vulgo esse negat. I.

in Rusticum:

Haec

*Haec mihi paupertas angustior,
haec mihi testis*

*Culminibus maiora tuis, tibi
quaeris inanes*

*Luxuries nocitura cibos: mihi
donat inemptas*

*Terra dapes, rapiunt Tyrios
tibi vellera succos,*

*Et picturae sae fariantur murice
vestes,*

*Haec radiant flores, et prae
viua voluptas*

*Ingenio variata suo. fulgenti-
bus illic*

*Surgunt strata toris: haec mol-
lis panditur herba,*

*Sollicitum curis non abruptura
soporem.*

*Turba saluantum latas tibi per-
strepsit aedes:*

*Haec auium cantus, labentis
murmura riui.*

*Viuitur exiguo melius: natura
beatis*

*Omni bus esse dedit, si quis co-
gnouerit vi.*

*Hanc si uota forent, frueremur
simplice cultu.*

*Classica non fremerent, non stri-
dula fraxinus irer,*

*Non ventus quateret puppes —
Beatos vocat, quos Homerus*

*μακάρας, et βεῖα ζῶντας. quo-
rum ignotam esse ait vitam,*

*sicut Hesiodus κενεῖσθαι τὸν
βίον. Quales nec ii sunt qui*

*ex iudiciis viuunt, nec ii qui
ex bello, sed nec ii qui ex*

*navigatione, id est, Mercatu-
ra; quibus omnibus poetae op-
ponunt τὸ βεῖα ζῆν, et τὸ*

*εὐτελές, quod ex ἀσφοδέλω,
et μαλαχῇ percipitur. Quae*

vita maxime ad illam, quae

sub ἡγεμονίᾳ fuit, accedit.
Fuit enim haec opinio eorum,
πᾶν τὸ σύμφυτον ἀγαθόν,
πᾶν δὲ τὸ ἐπικτήτων κακόν
εἶναι. *Heinsius.*

*Εν μαλαχῇ τε καὶ ἀ-
σφοδέλω μέγ' ὄνειαρ]* *Plu-*

tarchus in Conuiuio septem

*sapientum: ἀγαθὴ μὲν ἡ μα-
λαχὴ βρωθῆναι, γλυκύς δὲ*

ὁ ἀνθρώπος: bona est ad edend-

um malua et dulcis anseri-

cus; hoc est, scapus asphodeli.

Frugalitatem hoc versu com-

mendari idem Scriptor docet;

nam postquam egit de Epimeni-

dis, eo victu utentis, diaeta, He-

siodi quae versum protulit, sub-

iicit: οἷσι γὰρ τὸν Ἡσίοδον ἐν-

νοῆσαι τι τοῖστων, ἐκ ἐπαινέ-

την ὄντα Φειδῆς αἰεὶ, καὶ πρὸς

τὰ λιτότατα τῶν ὄψων ὡς

ἡδίστα παρακαλεῖν ἡμᾶς; ex-

istimas vero tale quid Hesiodo in

mentem venisse, et non potius

cum, ut est assidue parsimoniae

laudator, ad cibos vilissimos

nos, quippe dulcissimi qui sint,

voluisse adhorzari? Tum verba

allata subiicit. Ceterum quae

de Diis, facile uiuentibus, et

defunctis, qui in Elysiis cam-

pis malua et asphodelo vesci

finguntur, hoc loco, affert

Heinsius, sunt ἀπροσδιόνυσα;

praesertim cum numquam is

cibus Deorum fuisse dicatur.

Ex Schedis paternis. De Aspho-

delo egerat Hesiodus in alio

Opere, in quo in Syluis nasci

dixerat, ut docet Plinius Lib.

XXII. c. 22. vbi et Alimon male

cum eo confundi ostendit,

qua de re vide et Claud. Sal-

masium

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
 Ῥηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἡματι ἐργάσαιο,
 Ὡς τέ σέ κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν, καὶ ἀεργὸν εἶντα.
 Αἰψὰ κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνῶ καταθεῖο,

45.

Occultarunt enim Dii victum hominibus.
 Facile enim alioqui vel vno die tantum acquisivisses,
 Ut in annum quoque satis haberes, etiam otiosus.
 Statimque clavum quidem in fumo ponerēs,

42. βίον] ζῶην. 43. Ῥηϊδίως] εὐκόλως. κεν] ἂν. ἡματι] ἡμέρῃ. ἐργά-
 σαι] ἐνεργήσαι. 44. ἐνιαυτὸν] χρόνον. ἀεργὸν] ἀργόν. βραδύ. βύτη] ὀνύχ.
 45. αἰψά] ταχέως. κε] ἂν. ὑπὲρ] ἔνν. καταθεῖο] καταθέσαιο.

43. ἐργάσαιο B. 731. ἐργάσαιο Senat. Acad. 44. ὦς August. 45.
 καταθεῖον Trinc.

passum Exercit. Plinian. Cap.
 XI. p. 122. Ed. Vltraiectinae.
 Clericus.

Ἀσφοδέλω μέγα ὄνειαρ]
 Apparet ex hoc veteres ex
 Asphodelo comedisse. Scaliger.

42. Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι
 θεοὶ βίον.] Vitam. id est, vitae
 modum. Guicetus.

Θεοὶ] Tribuit hic Hesio-
 dus omnibus Diis, quod sex-
 to abhinc versu soli Ioui acce-
 ptum refert; quod non raro
 vnius factum, ad omnes eius-
 dem generis, vel ordinis refe-
 ramus. Ex paternis schedis.
 Clericus.

43. Ῥηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ'
 ἡματι ἐργάσαιο, Ὡς τέ σέ κ'
 εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν] Venustis-
 simo idiomate οἱ εἰς ἐνιαυτὸν
 ἔχοντες dicuntur οἱ πλεῖστοι,
 quibus opponebantur οἱ εἰς
 ἡμέραν ἔχοντες. Herodotus
 Clione: Οὐ γάρ τοι μέγα πλε-
 σίος μᾶλλον τῷ ἐπ' ἡμέρην
 ἔχοντος ὀλβιώτερός ἐστι, εἰ

μὴ ἡ τύχη ἐπίσποιτο, πάντα
 καλὰ ἔχοντι τελευτήσαι τοῦ
 βίου. Heinsius.

Ἐπ' ἡματι ἐργάσαιο] Ἐρ-
 γασίαν Φησὶν ἃ γεωργικὴν,
 καὶ ἑτέραν τέχνην τινὰ, καὶ
 γὰρ ἦσαν, ἀλλὰ τὴν συλλογὴν
 τῶν καρπῶν. Tzetzes. Per ἐρ-
 γασίαν intelligit non agricul-
 turam, aliamue quamvis artem,
 illae enim nondum inuenta
 erant, (ante scilicet illa tempora
 quibus Iupiter vitam abscon-
 derat) sed collectionem frugum
 (sponte nascentium). Poeta
 enim loquitur de aurea aeta-
 te, de qua infra dicit, καρ-
 πὸν δ' ἔφερος ζείδωρος ἀρεσας
 αὐτομάτῃ πολλὸν τε καὶ ἀ-
 φθονον. Rob.

45. Πηδάλιον] Gubernacu-
 lum, hoc est, non cures ne-
 que navigationem, neque
 agriculturam. Scaliger.

ὑπὲρ καπνῶ] Ne corrup-
 tatur, putrescat. πηδάλιον
 est gubernaculum. Guicetus.

Πη-

Ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.
 Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε χολωσάμενος Φρεσὶν ἥσιν.
 Ὅττι μιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.

Opera vero boum cessarent mulorumque laboriosorum.
 Sed Iupiter abscondit iratus animo suo,
 Quod eum decipit Prometheus versutus.

46. ἀπόλοιτο] φθαρῆι. [ταλαεργῶν] τῶν θηρίων. 47. χολωσάμενος] ὀργισθῆς. ἥσιν] ἰδίαις. 48. μιν] αὐτὸν. ἀγκυλομήτης (sic)] ὁ φρεσὶν, ὁ ἐρεβλὸς τὴν βουλὴν.

48. ἐξαπάτησε August. Acad. ἀγκυλομήτης Acad. ἀγκυλόμητης August.

Πηδάλιον ὑπὲρ καπνῆ κα-
 ταθῆο] Hoc est, vno die
 piscatus tantam piscium copiam
 caperes, vt diu quiescere pos-
 ses, atque interea clauum ad
 focum suspendere. Vide v.
 629. De hisce in Theogonia,
 v. 440. Clericus.

47. Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε] Sub-
 intellige βίον e superioribus.
 Guetus.

Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε] Ope
 Pandoraē, de qua in In-
 troductione nostra. Quomodo
 a Fortuna coeperit κερύφθαι
 δ' βίος, etiam Philosophi osten-
 dunt: vt merito Antoninus,
 Imperator et Philosophus, τὴν
 τύχην in vita humana ἀτεκ-
 μητον dixerit, rem imper-
 vestigabilem quae veluti nu-
 bem quamdam et caliginem,
 reliquis rebus, humanis in-
 duxit: vt impossibile sit
 hominem ad finem in re
 Oeconomica et reliquis, ad
 quae virtutis opera peruenitur,
 pertingere inoffenso gradu.
 Τίς, dicunt Platonici, ἔτω
 ταχύς καὶ ἀσφαλὴς ὁδοιπό-
 ρων, ὡς μὴ ἐντυχεῖν βαδίζων

χαράδρῳ ἀφανεῖ, ἢ χάρακι
 ἀθλῶ, ἢ κρημνῶ, ἢ ταφρῶ;
 τίς δὲ ἔτω κυβερνήτης ἀγα-
 θός καὶ εὖσυχος, ὡς ἀπεί-
 ρατος διελθεῖν ἀνευ κλύδωνος
 καὶ ζάλης, καὶ πνευμάτων
 ἐμβολῆς, καὶ ἀέρος τετραγ-
 μένης; Itaque concludunt: virtu-
 tem quidem per se certam esse,
 sed in lubrica et incerta mate-
 ria versari, causa scelestae il-
 lius veneficae, quam cum
 ebria anu conferunt: est enim
 reuera χεῖμα τυφλόν, καὶ
 ἀσάθμητον, et κάλυμμά τε
 καὶ κρύψις τῆς εὐπορίας, quae
 totam vitam possidet, ac ne
 quidem nobis, qui minimā
 speramus, certi quid relinquit.
 In Academiis saepe, morē
 Graecorum, τρίβων καὶ πώ-
 γων sufficiunt; praeclara con-
 tra ingenia, et quos nihil pe-
 ius habet, quam quod quic-
 quam Fortunae debere cogun-
 tur, per omnem vitam τῇ βελ-
 τίσει πενία προσφιλῆσιν.
 Heinsius.

48. Ἐξαπάτησε Προμηθεὺς]
 Vide Theogoniam v. 521. et 599.
 et quae illic notata. Clericus.

49. Κηδεα

Τῶν δ' αὖτ' ἀνδρώποισιν ἐμήσατο κλέψαι λυγρὰ.
 Κρύψε δὲ πῦρ· τὰ μὲν αὖτις εὖς· πάϊς Ἰαπετιοῖο 50
 Ἐκλείψ' ἀνδρώποισι Διὸς· πάϊα μητιόεντας
 Ἐν κοίλῳ νάρθηκι, λαθὼν Δία τερπικέραυνόν.
 Τὸν δὲ χολωσάμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
 Ἰαπετιοῖδ' ἄνθρωπε, πάντων πέρι μῆδ' αὖ εἰδώς,
 Χαίρεις πῦρ κλέψας, καὶ ἐμὰς φρένας ἡπεροπέυσας, 55
 Σοὶ τ' αὐτῷ μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἰσσομένοισι.

Quocirca hominibus machinatus est tristitia mala.
 Abscondit vero ignem: quem rursus egregius Iapeti filius
 Surripuit ad hominum usum Ioue a consulo
 In caua ferula, fallens Iouem fulminibus gaudentem.
 Huncque indignatus affatus est nubes cogens Iupiter:
 Iapetionide omnium maxime versute,
 Gaudes ignem furatus, quodque animum meum deceperis?
 Tam tibi ipsi magnum erit malum, quam posteris.

49. τῶν δ' αὖτ' διὰ τὸτο. ἐμήσατο] ἐβελύσατο. κλέψαι λυγρὰ] βελούματα
 χαλεπὰ. 50. κρύψε] ἔκρυψε. τῷ] τῷτο. αὖτις] πάλιν. εὖς] ὁ καλὸς.
 πάϊς] παῖς. 51. μητιόεντας] βελουτικῶς. 52. τερπικέραυνον] τὴν τρέποντα
 τὸς κεραυνὸς ἐπὶ τὸς ἐναντίους. 53. τόνδε [sic] πρὸς τῷτο. χολωσάμενος] ἐργι-
 σθεὶς. προσέφη] εἶπε. νεφεληγερέτα] ὁ τὰς νεφέλας συνάγων. 54. Ἰαπε-
 τιοῖδ' ὧ ὡς τὸ Ἰαπετῶ. πάντων] ἀνθρώπων. πέρι] περισσότερον. μῆδ' αὖ
 βελούματα. εἰδώς] γινώσκων. 55. χαίρεις] εὐφραίνῃ. ἐμὰς φρένας] τὴν
 ἐμὴν νῦν. ἡπεροπέυσας] ἀπατήσας. 56. μέγα πῆμα] μεγάλη βλάβη.
 ἰσσομένοισι] μέλλουσι.

51. Διὸς etc. Iunt. 1. habet finem vers. 59. παρὰ August. 53. τόνδε
 August. 55. χαίρεις Iunt. 1. 2. ὑπεροπέυσας Coisl. ἡπεροπέυσας Acad.
 56. ἰσσομένοισιν Acad.

49. Κλέψαι λυγρὰ] Hoc est,
 Φροντίδας curas. Guicetus.

52. Τερπικέραυνον] Non-
 nulli, teste Moschopulo, hanc
 vocem exposuerunt torquentem
 fulmen, siue hostes fulmine sub-
 vertentem, facta Metathesi τῶ
 ῥ in τῷ τρέπειν. Sed perpe-
 ram. Rob.

56. Πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφη-
 σῇσιν] Multum Iapenumero
 errarunt viri magni, quod in

Graecorum Poëtarum scriptis
 non distinguerent epitheta
 quae κατὰ παρέλκον ponun-
 tur, ab iis quae δεόντως, et
 ex sensu pendent. Nec pro-
 pterea a summis huius aevi vi-
 ris Homerus reprehendi de-
 buerat, quod Achillem lachry-
 mantem πόδας ὠκύν fecit. Est
 enim illud πλεονάζον, et quod
 Achillem comitatur κατὰ παρ-
 ολκήν, non ἐκ δεόντος. Sic,
 R ne

Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακόν, ὃ κεν ἅπαντες
 Τέρπωνται κατὰ θυρὸν, εὖν κακὸν ἀμφαγαπῶντες.
 Ὡς ἔφατ'· ἐκ δ' ἐγέλασσε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Ipsis namque pro igni dabo malum, quo omnes
 Oblescent animum, suum malum vehementer amantes.

Sic ait: risitque pater hominumque Deorumque.

57. τοῖς δ' (sic)] τοῖς. ὃ] ἥτις κακόν. κεν] ἐν. ἅπαντες] ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 58. τέρπωνται] χαίρουσι. θυρὸν] θυρῶν. εὖν] ἔστιν. ἀμφαγαπῶντες] φιλεῖν-
 τες. 59. ὥς] ὅς. ἔφατ'] εἶπε. πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε]
 ὁ Ζεὺς.

57. τοῖς δ' August. 58. τέρπωνται Ald. Iunt. I. a. 59. ὥς male
 in Cler. ed. edebatur pro ὁς. ἐγέλασσε Ald. Iunt. I. a. Trips.

ne longe exempla petamus, Poëta Iliad. III. Menelai ma-
 νισσά παχείαν dixit ἐκ δέον-
 τοῖς: in Odyssæa Penelopes
 κατὰ παρέλκον, et ut antiqui
 loquebantur, κατὰ ἀκυρολε-
 ξίαν. Eodem modo noster in
 Clypeo ἀνδρας ἀλφησῆς, κα-
 τὰ παρολκῆν. Ἄλλην μῆτιν
 ὕφαινε μετὰ φρεσίν, ὃφρα
 θεοῖσιν Ἀνδράσι τ' ἀλφησῆσιν
 ἀρεῆς ἀλκτῆρα φυντεύσῃ. Hoc
 loco ἐκ δέοντος. Ita ut ex
 hac voce magna pars Mytho-
 logiæ huius pendeat, quam
 nos libro singulari primi erui-
 mus. Dedit, inquit, Pando-
 ram, maximum obstaculum iis
 hominibus, qui circa inuesti-
 gationem rerum necessariarum
 versantur. *Heinsius.*

56. Σοὶ δ' αὐτῷ μέγα πῆ-
 μα] Idem pene de Paride
 sæpius Homerus. Il Γ, 50.
 seqq.

Πατρί τε σὼ μέγα πῆμα πο-
 λὴν τε, παντί τε δήμῳ,
 Δυσμενέσιν μὲν χάσμα, κα-
 τηφείην δέ σοι αὐτῷ.

Et rursus Z., 283.

Μέγα γὰρ μιν Ὀλύμπιος
 ἔτρεφε πῆμα.
 Τρωσὶ τε, καὶ Περσέσσιν, μέγα-
 λήτορι, τοιοῦτε πεισὶν.
Rob.

58. Ἀμφαγαπῶντες] *Ve-
 hementior amantes.* Ita verito,
 non ut aliqui interpretes, sim-
 pliciter, *amplectentes.* Hely-
 chius tamen Ἀμφαγαπῶντες,
 ἀσπάζομενοι. Languidius di-
 ctum de Pandora, quam omnes
 dii amabilem effinxerant. Et
 Moschopulus, Περὶ θάλαπποντες,
 περισσῶς ἀγαπῶντες τὸ εὖν
 κακόν. *Rob.*

59. Ἐκ δ' ἐγέλασσε] *Mo-
 schopulus* interpretatur de ef-
 fusio risu; nam irascitur qui-
 dem contemptus, sed ridet, si
 sciat se facile ultionem sumtu-
 rum. *Tzetzes* vult esse *subri-
 dere.* Sic sane *Virgilius* Me-
 zentium indignantem inducit
*Aeneid. XI. Ad quem subri-
 dens, mista Mezentius ira.*
 Vtroque modo verbum ἐκγε-
 λαῶν interpretatur. *Eustasius*,
 apud

Ἡφαιστον δ' ἐκέλευσε περικλυτὸν ὅττι τάχιςα 60
Γαῖαν ὕδει φύρειν, ἐν δ' ἀνθρώπων θέμεν αὐδὴν,
Καὶ σθένος, ἀθανάταις δὲ θεαῖς εἰς ὧπα εἴσκειν

Vulcanum vero inclytum iussit quam celerrime
Terram aqua miscere, hominisque inderē vocem,
Et robur, immortalibus vero Deabus facie similem reddere

60. ἐκέλευσε] προσέταξε. περικλυτὸν] ὑδοξεν. ὅττι] λίαν. τάχιςα] ταχύως.
61. γαῖαν] γῆν. ὕδει] ὕδατι. φύρειν] μινύειν. θέμεν] θέναι. αὐδὴν] φωνήν· τὰ φωνητικὰ ἔργα. 62. σθένος] δύναμιν. ὧπα] ὕψιν. εἴσκειν] δμικνῶν.

62. ἀθανάτης δὲ θεῖς Acad. Ald. Iunt. I. 2.

apud *Homerum* τὸ ἐξ ἐπιπο-
λῆς γελαῖν, ἢ τὸ προφανῶς
γελαῖν. *Ex schedis paternis.*
Clericus.

Ἐκ δ' ἐγέλασσε] Orige-
nes hunc versum eitans pro
ἐγέλασσε habet ἐτέλσσε,
quam nonnulli *) meliorem esse
lectionem existimant, utpote
conuenientiore. Ioui tunc
temporis irascenti — Τὸν
δὲ χολωσάμενος. Sed venu-
stior est sententia Scholiastae:
Θυμᾶται μὲν περιφρονέμε-
νος, γελαῖ δὲ πάλιν τῇ ἐλπί-
δι τῆς τιμωρίας. *Irascitur*
quidem contemtuū habitus, ri-
det vero, si ultionem sperave-
rit. Saepissime quidem risus
cum contrariis affectibus con-
iungitur; in cuius exemplum
apte satis Mezentium Virgili-
um adducit Clericus,
Ad quem subridens mista Me-
zentius ira.

Homerus etiam Andromachen
inducit Il. Z. δακρυόεν γελά-
σασαν. De impiis hominibus

dicunt S. Scripturae, quod,
sedens in coelis ridebit, deus
subsannabit eos. Et Miltonus
nostras de angelis rebellibus
Mighty farber, ihou thy foes
Iustly hast in derision, and se-
cure
Laughst at their vain designs, and
tumults vain.

His rationibus inductus τὸ
ἐγέλασσε veram esse lectio-
nem censeo. Venustior cer-
te est, eique omnes codices
patrocinantur. Alios etiam
Hesiodi versus haud satis ac-
curate citauit Origenes, la-
benti forsan memoriae confi-
sus, vnde licet coniicere, in
hunc etiam versum errorem
irrepissee. *Rob.*

62. Καὶ σθένος] Id est,
ψυχὴν. Ibid. εἴσκειν μετα-
βατικῶς. *Guietus.*

Ἀθαν. δὲ θεαῖς εἰς ὧπα
εἴσκειν] Ita Homerus de He-
lena Il. Γ,
Αἰνῶς δ' ἀθανάτησι θεῆς εἰς
ὧπα εἴσκειν. *Rob.*

R 2. 63. Παρ-

(*) Vid. Obseruatt. Miscell, T. I. V. II. p. 315.)

Παρθενικῆς καλὸν εἶδος ἐπῆρατον· αὐτὰρ Ἀθήνη
 Ἔργα διδάσκῃσάμ, πολυδαίδαλον ἱστὴν ὑφαίνειν·
 Καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ, χρυσῇν Ἀφροδίτῃ,
 Καὶ πόθον ἀργαλέον, καὶ γυιοκόρης μελεδῶνας.
 Ἐν δὲ θέμεν κύνεόν τε νόον καὶ ἐπίκλοπον ἦθος
 Ἑρμῆν ἥνωγε διάκτορα Ἀργειφόντην.
 Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἐπίθοντο Διὶ Κρονίῳ ἀνακτι.

65

Virginia pulcrum formam peramabilem: at Minervam
 Opera docere, ingeniose telam texere:
 Et venustatem circumfundere capiti auream Venerem,
 Et desiderium vehemens, et ornandi corporis curam.
 Indere vero impudentem mentem, et fallaces mores
 Mercurium iussit nuncium Argicidam.
 Sic dixit. illi autem obtemperarunt Ioui Saturnio regi.

63. εἶδος] κατὰ. ἐπῆρατον] ἐπῆρατον. ἐπιθυμητὸν. αὐτὰρ] δὲ. 64. διδάσκῃσαι] διδάσκει. πολυδαίδαλον] λόγι πολυτοίμilon. 65. ἀμφιχέαι] περιθεῖναι. χρυσῇν Ἀφροδίτῃ] ἐμάλυναι. 66. πόθον ἀργαλέον] ἐπιθυμίαν λυπηράν. γυιοκόρης] τὰ μέλας κοσμέσας. εἰς κέρον ἐνδίδσας. μελεδῶνας] φροντίζας. 67. θέμεν] θέλει, κύνεον] κυνικόν. ἐπίκλοπον] κλεπτικὴν. 68. ἥνωγε] ἐλέλιψε. διάκτορον] ὑψηλόφωνον. Ἀργειφόντην] τὸν φρονέσαντα τὸν Ἄργον ἢ τὸν λαμπρὸν τοῖς ἀνδράποισι δεικνύοντα ἄργον γὰρ τὸ λαμπρόν. 69. ἔς] ἔως. ἔφαθ'] εἶπε. ἐπίθοντο] ἐπήνεσαν. Κρονίῳ] νῆ τὸ Κρόνον. ἄνακτι] βασιλεῖ.

63. Παρθενικῆς Codd. Rob. omnes, August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinf. Παρθενικῆς legit Mf. Palat. cuius var. lect. Schreuel. commemorat et in glossa habet παρθένη. 65. χρυσῇν Ald. 66. γυιοκόρης Ald. 69. ἔφαθ' Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinf.

63. Παρθενικῆς] Leg. Παρ-
 θενικῆς. Guicetus.

65. Καὶ χάριν ἀμφιχέαι]
 Pulchritudo Veneris donum
 esse dicitur a Poëtis. Homer.
 Il. Γ, 54. seqq.

Οὐκ ἂν τοι χαρίσμη κίθαρις,
 τὰ τε δῶρ Ἀφροδίτης
 Ἦ τε κόμη τό τε εἶδος, ὅτ'
 ἐν κνήῃσι μιγείης.

Et Il. Ε, 215. ff. in Veneris
 cingulo istiusmodi oblecta-
 menta inclusa esse dicuntur.

— — Ἐνθάδε οἱ θελητήρια
 πάντα τέτυκτο·
 Ἐνθ' ἐνὶ μὲν Φιλότῃς, ἐν δ'
 ἡμέρῳ, ἐν δ' ὀαρίσῃς
 Πάρεφασις, ἢ τ' ἐκλεψε νόον
 πυκαπερ φρονεόντων.
 Rob.

66. Γυιοκόρης μελεδῶνας]
 Παρὰ τὸ κείρειν τὰ γυῖα.
 Ἀν γυιοβόρης? Guicetus.

67. Κύνεόν τε νόον] Hoc
 est, ἀναιδῆ. Homer. κυνὸς ὄμ-
 ματ' ἔχων, κυνώπης, eis.
 Guicetus.

71. Παρ-

Αὐτάρ δ' ἐκ γαίης πλάσσει κλυτὸς Ἀμφιγυήεις 70
 Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελον, Κρονίδεω δια βελαίῃ.
 Ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
 Ἀμφὶ δέ οἱ Χάριτες τε θεαί, καὶ πότνια Πειθώ
 Ὅρμας χρυσείας ἔδυσαν χροῖ' ἀμφὶ δὲ τήγχε
 Ὄραι καλλίκομοι ἔσφον ἄνδρσιν εἰαρινόσι. 75

Moxque ex terra finxit inclytus Vulcanus
 Virgini virecundae similem, Iouis consiliis.
 Cinxit vero et ornauit Dea caesia Minerua.
 Circum etiam Charitesque Deae, et veneranda Suada,
 Monilia aurea imposuerunt corpori: illam porro
 Horae pulchricornae coronarunt floribus vernis.

70. αὐτάρ] συντόμως. γαίης] γῆς. πλάσσει] ἔπλασε. κλυτὸς] ἑνδοξος.
 Ἀμφιγυήεις (sic)] χωλὴς. ὁ βεβλαμένος (sic) τὰ γυῖα. 71. αἰδοίῃ] εὐλαβεῖ.
 ἱκελον] ἕμοιον. βελαίῃ] βεβλήματα. 72. ζῶσε] ἔσσε. κόσμησε] ἐκόσμησε.
 ἡ γλαυκῶπις γλαυκῶπις] ἡ γλαυκὸς ὤχλος ὁφθαλμῶς. 73. ἀμφὶ] περὶ. οἱ] αὐτῇ.
 Χάριτες] αἱ. πότνια] σεβασμία. 74. ὄρμας] περιτραχηλὶς κόσμος. χροῖ'] τῇ
 στήματι. τήγχε] αὐτῇ. 75. καλλίκομοι] ὠραίαι. ἔσφον] ἔσφονον.
 ἄνδρσιν. ἐνέφονον.

70. Ἀμφιγυήεις August. 71. ἱκελον Ald. 73. πότνια Trinc.

71. Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελον]
 Subintellige ποίημα, πλάσμα.
 ἱκελόν τι πλάσμα, ἰνδαλμα,
 εἰδωλον. Idem.

Κρονίδεω δια βελαίῃ] Cum
 prolatis Iouis mandatis, po-
 thea dixisset Deos πιθέσθαι
 Διὶ Κρονίωνι ἀνακτι, non
 opus erat haec addere. Nec
 addita fuissent, vti nec innu-
 mēra alia quae passim obuia,
 nisi commode vēsus mensu-
 ram impleuissent. Attamen et
 tertia repetitio occurrit. v. 79.
 Confer et vss. 72 et 76. Cle-
 ricus.

75. Ὄραι καλλίκομοι ἔσ-
 φον] Ita Venerem inducit
 Homerus ab Horis ornatam.

Τὴν δὲ χρυσάμπυκας Ὄραι

Δέξαντ' ἀσπασίως, περὶ δ'
 ἄμβροτα εἶματα ἔσσαν.
 Κρατὶ δ' ἐπ' ἀθανάτω σεφα-
 νὴν εὐτυκτον ἔθηκαν,
 Καλὴν, χρυσήν· ἐν δὲ τρη-
 τοῖσι λοβοῖσιν
 Ἄνθεμ' ὀρειχάλκῃ, χρυσοῖο
 τέ τιμμεντος.
 Δειρῇ δ' ἀμφ' ἀπαλῇ, καὶ
 σήθεσιν ἀργυφέοισιν
 Ὅρμοισι χρυσεόισιν ἐκόσμεον,
 οἷσι περ αὐταί.
 Ὄραι ἐκόσμηθεν χρυσάμπυ-
 κας, ἐπέστ' ἴοισιν
 Ἐς χορόν ἡμερόεντα θεῶν,
 καὶ δώματα πατρὸς.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντα περὶ
 χροῖ' κόσμεν ἔθηκαν
 Ἦγον ἐς ἀθανάτας. Hymn.
 in Vener. Rob.

R 3

82. Δόλον

Πάντα δὲ οἱ χροὶ κόσμον ἐφῆρμος Παλλὰς Ἀθήνη,
 Ἐν δ' ἄρα οἱ τήθεσσι διάκτορος Ἀργειφόντης
 Ψεύδεά θ' αἰμυλίης τε λόγους καὶ ἐπικλοπον ἦθος
 Τεῦξε, Διὸς βελήσι βαρυκτύπη. ἐν δ' ἄρα Φωνὴν
 Θῆκε θεῶν κήρυξ, ὀνόμηνε δὲ τήνδε γυναῖκα 80
 Πανδώρην· ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 Δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσιν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπὺν ἀμήχανον ἐξετέλεσσαν,
 Εἰς Ἐπιμηθεά πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργειφόντην
 Δῶρον ἄγοντα θεῶν ταχὺν ἄγγελον. Οὐδ' Ἐπιμηθεὺς 85
 Ἐφράσαθ' ὥς οἱ εἶπε Προμηθεὺς, μήποτε δῶρον

Omnem vero illius corpori ornatum adaptavit Pallas Minerva.
 At in pectore illi nuncius Argicida
 Mendacia blandosque sermones, et dolosos mores
 Condidit, Iouis consilio tonantis. sed nomen illi
 Imposuit Deorum praeco. appellavit autem mulierem hancce
 Pandoram: quia omnes coelestium domorum incolae
 Donum contulerunt, detrimentum hominibus industriis.
 At postquam dolum perniciosum inevitabilem absoluit,
 Ad Epimethea misit pater inclytum Argicidam
 Munus ferentem Deorum celerem nuncium. Neque Epimetheus
 Cogitavit quod illi praecepisset Prometheus, ne quando munus

76. οἱ] αὐτῇ. κόσμον] καλλωπισμὸν. Παλλὰς] κινητικὴ. 77. οἱ] αὐτῇ. διάκτο-
 ρος] ὑψηλόφωνος. 78. ψεύδεα] ψεύδη. αἰμυλίης] ἀπατηλῆς. 79. τεῦξε]
 ἔθηκε· κατεσκεύασε. Διὸς] τῆ. βελήσι] βελαῖς. βαρυκτύπη] τῆ βαρέως
 κυτυπῆντος ἐν τῷ ὄρει. 80. θῆκε] ἔθηκε. θεῶν κήρυξ] ὁ Ἑρμῆς. ὀνόμηνε]
 ὀνόμασε. 81. ὀλύμπια δώματ'] ὀρεινὰς οἰκίας. ἔχοντες] οἰκῶντες. 82.
 πῆμ'] βλάβην. ἀλφειῇσιν] ἰφικρεταῖς. 83. αὐτὰρ] δι. κλυτὸν] χαλεπὸν
 ἀμήχανον] κακομήχανον. ἐξετέλεσαν (sic)] ἐτελείουσι. 84. πέμπε] ἐπεμπε.
 πατὴρ] ὁ Ζεὺς. κλυτὸν] ἑνδοξόν. 85. ἄγοντα, θεῶν Proclus, Heinl. Steph.
 ἄγγελον] μηνυτήν. 86. ἐφράσαθ'] ἐνόησε. ὥς] καὶ. οἱ] αὐτῷ.
 εἶπε].

80. ὀνόμασε B. 60. ὀνόμασε Ald. τὴν August. 82. Ἀῶρον Ald. πῆ μ'
 Ald. Trinc. 83. ἐπ] Ald. Trinc. Acad., a manu prima. ἐξετέλεσαν Au-
 gust. 85. ἄγοντα, θεῶν Acad. ἄγοντα, θεῶν Proclus, Heinl. Steph.
 86. εἶπε Iunt. I. 2.,

82. Δόλον αἰπὺν] Arduum, difficilem. Guicetus.

91. Νόσφιν

Δέξασθαι παρ Ζηνὸς Ὀλυμπίε, ἀλλ' ἀποπέμπειν
Ἐξοπίσω, μήπῃ τι κακὸν θνητοῖσι γένηται.

Αὐτὰρ ὁ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.

Πρὶν μὲν γὰρ ζῶσκον ἐπὶ χθονὶ Φῦλ' ἀνδρώπων 90

Νόσφιν ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῦ πόνου,

Νέσων τ' ἀργαλέων, αἵτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.

Susciperet a Ioue Olympio, sed remitteret

Retro, necubi mali quidpiam mortalibus eueniret.

Verum ille recepto eo, cum iam malum haberet, sensit.

Præius namque in terra vivebant homines

Et sine malis, et sine difficili labore,

Morbisque molestis, qui hominibus senectam afferunt.

87. παρ] παρὰ. Ζηνὸς] Αἰδὸς. Ὀλυμπίε] ἑρηνίε. 88. ἐξοπίσω] ὑπισθεν
μήπῃ] ἴνα. θνητοῖσι] φθαρτοῖς. 89. αὐτὰρ] δι. δ (sic)] ἔτος. 90.
πρὶν] πρότερον. ζῶσκον] ἔζων. χθονὶ] γῇ. Φῦλ' Φῦλα γένη. 91. νέ-
σων] χωρὶς. ἄτερ] χωρὶς. 92. νέσων] ἀβητιῶν, ἀργαλέων] λυπηρῶν.
γῆρας (sic)] θανάτου.

89. 3 August. Ald. εἶχε νέσων Trinc. 91. ἄτερ τε κακῶν Senat. Acad. Steph.
Com. Heinf. atque ita edidit Rob., vulgo ἄτερ κακῶν, vt etiam in cod.
August. legitur. 92. κῆρας B. 60. 731. Coisl. August. Acad.
ἔδωκαν Iunt. 2.

91. Νόσφιν ἄτερ κακῶν] Maec quidem falsa sunt, sed minime ἐτύμοισιν ὁμοῖα, quod tamen a Poëta obseruatum oportuisset. Nam ne dicam fingi non debuisse humanum genus antiquius mulieribus, qui homines describi poterant malis carentes, iis temporibus quibus Dii ipsi tot aerumnas perpeffi sunt? Notum est facinus Saturni erga Coelum; notum item bellum Iouis cum Saturno, de quibus in Theogonia. *Clericus.*

92. Αἱ τ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν] Codices Bodlei. 7. et 60., codex Coislinianus et Scholiastæ veteres legunt κῆ-

ρας, quam tamen veram esse lectionem non existimo, quoniam versus qui infra sequitur Αἴψα γὰρ — — καταγῆρας κῆρας, ad ipsam hoc γῆρας ἔδωκαν manifestissime respicit. Præterea per τὸ γῆρας longe elegantior sensus efficitur. Morbi afferunt *mortem* tritissima est obseruatio. Figurata magis et arguta est sententia, quæ dicit, *Morbi afferunt senectutem*, imbecillitatem nempe et incommoda senectutis. Idem infra dicit Hesiodus de mala vxore, quod hic de morbis;

Οὐ μὲν γὰρ τι γυναικὸς ἀνὴρ
ληΐσεται ἄμεινον

R 4

Tης

Αἴψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγχεύονται.
 Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεςσι πίθη μέγα πῶμα ἀφελῶσα.

Statim enim in afflictione mortales conlescent.
 Sed mulier manibus valis magnum operculum cum dimouisset,

93. αἴψα] ταχέως. βροτοὶ] οἱ ἄνθρωποι. καταγχεύονται] θνήσκουσι γίνονται.
 94. χεῖρεςσι] χερσὶ. πῶμα] στήλην. ἀφελῶσα] ἐκβαλλῶσα.

93. βροτοὶ sunt. I. 2. καταγχεύονται Senat.

Τῆς ἀγαθῆς τῆς δ' αὖτε κα-
 κῆς ἔργον ἄλλο
 Δειπνολόχης ἦτ' ἄνδρα καὶ
 Ἰφθιμόν περ ἐόντα
 Εὖεῖ ἄτερ δαλῆ, καὶ ὦμα
 γῆραι θῆκεν.

Porro, per τὸ γῆρας distinguuntur infelices posteriorum saeculorum homines ab iis, qui in aurea illa aetate vixerunt. De illis enim dicitur infra 112. fs.

Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζωον, ἀκηδέα
 θυμὸν ἔχοντες,
 Νόσφιν ἄτερ τε πόνων, καὶ
 οἷζυες ἐδέετι δειλὸν
 γῆρας ἐπῆν Rob.

Vir quidam doctus in Obferu. Misc. T. I. V. II. p. 316. pro γῆρας ex Origenē κῆρας legendum, sequentemque versum delendum censet. In quo assentientem sibi habet alium virum doctum, qui l. c. tradit, in antiquo codice κῆρας legi, sequentemque versum desiderari. Sed ad haec regeritur T. I. V. III. p. 77. earundem Obferuu. facilius creditu esse oscitantes librarios π pro γ posuisse, quam ut scriberent γ pro κ, et postea

integrum versum de suo addidisse. Krebr.

93. Plutarchus de Aud. Poëtis obseruat vocem κακότητος interdum significare κακίαν καὶ μοχθηρίαν ψυχῆς, malitiam prauitatemque animi, quod confirmat illo Hesiodico Epy. 287, interdum autem κακωσιν ἢ δυστυχίαν, calamitatem et miseriam, in quam rem adducit hunc ipsum Hesiodi versum, ita tamen, ut Homero transcribat. Et legitur sane apud Homer. Odyss. T, 360. Krebr.

94. Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεςσι πίθη μέγα πῶμα ἀφελῶσα Ἐσκέδασ' ἀνδρῶποισι δ' ἐμήσατο κῆδεα λυγρὰ] Id est, λύπας, πένθη. Ἔττερον πρότερον. Ordo ἐμήσατο κῆδεα λυγρὰ, ἐσκέδασε δὲ ἀφελῶσα μέγα πῶμα πίθη. ἐσκέδασε an excussit? subintellige operculum. Guierus.

Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεςσι] Falluntur, qui, ut hinc interpretationem suam allegoricam confirmant, τὸ γυνή, συλλαπτικῶς accipere videntur, et ad vniuersum mulierum genus referunt: cum simplici-
 et

Ἐσκέδασ' ἀνδρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ. 95
Μνήη δ' αὐτόθι Ἑλπίς ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισι.

Disperfit; hominibus autem immisit curas graues.
Sola vero illic spes in non fracta pyxide

95. ἐσκέδασ'] ἐσκέδασεν. ἐμήσατο] ἐβελούσατο. κήδεα (sic)] βελούματα. λυγρὰ] χαλεπὰ. 96. μνήη] μνήη. ἀρρήκτοισι] τετρητοῖς (sic) ἀσφαλτοῖς. δόμοισιν] οἰκοῖς.

95. κήδεα August. 96. δόμοισιν Acad. Senat.

ter ἀντονομασιῶς ponatur: nihil enim hic plus est, quam Πανδώρα in praecedentibus. *Heinsius.*

96. Ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισι] Frustra fuerunt viri docti, qui huius loquutionis rationem alibi quaesiverunt, quam in Lingua Phoenicia. Hoc voluit *Hesiodus*, in interiore parte pyxidis, quae aperta quidem, sed fracta non erat; ita ut, operculo iterum imposito, nihil ex ea posset per rimam elabi; in interiore, inquam, parte pyxidis, remansisse spem. Vocavit autem interiorem eam partem δόμης, ut Phoenices vocabant *ܡܝܒܝܬ* *berb*, seu *domum*, interiora cuiusvis vasis, unde *ܡܝܒܝܬ* *mibbeib* significat *intrinsecus*. Antiquissimi Graeci, et Boeoti praeferunt, multa habebant Phoeniciis similia, ut passim ad Theogoniam ostendimus; quod dudum doctissimi viri animaduenerunt. *Clericus.*

Ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισι] Non potuit concoquere Seleucus antiquus magister, qui a Proclo citatur, πῖθον ab Hesiodo δόμον vocari: rescripsit igitur ἐν ἀρρήκτοισι πῖθοισι.

Sed loquendi rationem non intellexit. Locum, in quo ante nuptiarum tempus puellae solent παρθενεύεσθαι, δόμον et οἶκον *Hesiodus* vocavit, quod et infra ostendimus. *Homerus* μυχὸν δόμῃ et μυχὸν θαλάμῃ posuit, pro δόμῃ et θαλάμῃ, idem enim illis est δόμος et θαλάμος: quia pars intima erat. *Eustathius* ad *Odyss.* Γ. "Ὅτι αἰθέσαν ὡς ἐν Ἰλιάδι, ἄτω καὶ ὥδε λέγει τὴν ἐξωτάτω ἐν μεγάροις οἰκήσιν, τὴν εὐθύς μετὰ τὴν αὐτὴν ὥσπερ τὸν ἐνδοτάτω θαλάμον, καὶ μυχὸν παρὰ δόμῃ. *Hesiodus* infra: Ἡ τε δόμων ἐντοσθεν Φίλῃ παρὰ μητέρι μίμνη Οὐπὼ ἐργ' εἰδυῖα πολυχρύσῃ Ἀφροδίτῃς, de virgine. Omnes autem virtutes et affectiones τὰς μάλιστα καθαρεύσας Poetae virgines faciant. Atque haec causa est cur *Hesiodus*, reliquis omnibus malis e vase volantibus, solam Spem dicat tamquam καθαρεύσσαν, μέμνειν ἐν δόμοισι. Elegantissima loquendi ratio: quae ab eo quod sequitur satis confirmatur, εἰδὲ θυράζε Ἐξέπτῃ. *Heinsius.*

R 5

97. Π.Θ.

Αἴψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγχεύονται.
 Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσσιν ἐπὶ μέγα πῶμα ἀφελῶσα.

Statim enim in afflictione mortales conlescunt.
 Sed mulier manibus valis magnum operculum cum dimouisset,

93. αἴψα] ταχέως. βροτοὶ] οἱ ἰσθρυνοί. καταγχεύονται] γυναικοὶ γίνονται.
 94. χεῖρεσσιν] χερσίν. πῶμα] εὐκην. ἀφελῶσα] ἐκβαλλῶσα.

93. βροτοὶ Iunc. 1. 2. καταγχεύονται Senat.

Τῆς ἀγαθῆς· τῆς δ' αὖτε κα-
 κῆς ἔριγιον ἄλλο
 Δαιμνολόχης· ἣτ' ἄνδρα καὶ
 Φθιμὸν περ ἔοντα
 Εὖεῖ ἄτερ δαλῆ, καὶ ὠμῶ
 γῆραι θῆκεν.

Porro, per τὸ γῆρας distin-
 guuntur infelices posteriorum
 saeculorum homines ab iis, qui
 in aurea illa aetate vixerunt.
 De illis enim dicitur infra
 112. fs.

Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζωον, ἀκηδέα
 θυμὸν ἔχοντες,
 Νόσφιν ἄτερ τε πόνων, καὶ
 οἰζύος· εἰδὲ τι δαίμον
 Γῆρας ἐπῆν. Kob.

Vir quidam doctus in Ob-
 seru. Misc. T. I. V. II. p.
 316. pro γῆρας ex Origene
 κῆρας legendum, sequentem-
 que versum delendum censet.
 In quo assentientem sibi habet
 alium virum doctum, qui l. c.
 tradit, in antiquo codice κῆ-
 ρας legi, sequentemque ver-
 sum desiderari. Sed ad haec
 regeritur T. I. V. III. p. 77.
 earundem Obseruu. facilius
 creditu esse oscitantes librarior
 et pro γ posuisse, quam vt
 scriberent γ pro κ, et postea

integrum versum de suo ad-
 didisse. Krebr.

93. Plutarchus de Aud. Poë-
 tis obseruat vocem κακότητος
 interdum significare κακίαν
 καὶ μοχθηρίαν ψυχῆς, mali-
 tiam prauitatemque animi, quod
 confirmat illo Hesiodico Ery.
 287, interdum autem κῆρω-
 σιν ἢ δυσυχίαν, calamitatem
 et miseriam, in quam rem ad-
 ducit hunc ipsum Hesiodi ver-
 sum, ita tamen, vt Homero trans-
 scribat. Et legitur sane apud
 Homer. Odyss. T, 360. Krebr.

94. Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσσιν ἐπὶ
 μέγα πῶμα ἀφελῶσα
 Ἐσκέδασ' ἀνδρώποισι δ' ἐμή-
 σατο κῆδεα λυγρὰ] Id
 est, λύπας, πένθος. Ἰσχυρον
 πρότερον. Ordo ἐμήσατο κῆ-
 δεα λυγρὰ, ἐσκέδασε δὲ ἀφε-
 λῶσα μέγα πῶμα ἐπὶ μέ-
 σε. ἐσκέδασε an excussit? subin-
 tellige operculum. Guetus.

Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσσιν] Fal-
 luntur, qui, vt hinc inter-
 pretationem suam allegoricam
 confirmant, τὸ γυνή, συλ-
 ληπτίμως accipere videntur,
 et ad vniuersum mulierum
 genus referunt: cum simplici-
 et

Ἐσκέδασ' ἀνδρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ. 95
Μένη δ' αὐτόθι Ἑλπίς ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισι.

Disperfit; hominibus autem immisit curas graues.
Sola vero illic spes in non fracta pyxide

95. ἐσκέδασ' ἐσκέδασεν. ἐμήσατο. ἐμήσατο. κήδεα (sic) βε-
λύματα. λυγρὰ χαλεπὰ. 96. μένη μὲν. ἀρρήκτοισι τελλοῖς (sic)
ἀεφάλλοι. δόμοισιν οἴκοις.

95. κήδεα August. 96. δόμοισιν Acad. Senat.

ter ἀντονομασικῶς ponatur:
nihil enim hic plus est, quam
Πανδῶρα in praecedentibus.
Heinsius.

96. Ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισι]
Frustra fuerunt viri docti, qui
huius loquutionis rationem
alibi quaesiverunt, quam in
Lingua Phoenicia. Hoc voluit
Hesiodus, in interiore parte
pyxidis, quae aperta quidem,
sed fracta non erat; ita vt,
operculo iterum imposito, ni-
hil ex ea posset per rimam
elabi; in interiore, inquam,
parte pyxidis, remansisse spem.
Vocauit autem interiorem eam
partem δόμας, vt Phoenices vo-
cabant *ἡ βετὴ*, seu *domum*,
interiora cuiusvis vasis, vnde
ἡ βετὴ *mibbeib* significat *intrin-
secus*. Antiquissimi Graeci, et
Boeoti praefertim, multa ha-
bebant Phoeniciis similia, vt
passim ad Theogoniam ostē-
dimus; quod dudum doctissimi
viri animaduerterunt. *Clericus.*

Ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισι]
Non potuit concoquere Seleu-
cus antiquus magister, qui a
Proclo citatur, πῖθον ab He-
siodo δόμον vocari: rescripsit
igitur ἐν ἀρρήκτοισι πῖθοισι.

Sed loquendi rationem non
intellexit. Locum, in qua
ante nuptiarum tempus puel-
lae solent παρθενεύεσθαι, δό-
μον et οἶκον *Hesiodus* voca-
vit, quod et infra ostendimus.
Homerus μυχὸν δόμα et μυ-
χὸν θαλάμῳ posuit, pro δό-
μῳ et θαλάμῳ, idem enim il-
lis est δόμος et θάλαμος: quia
pars intima erat. *Eustathius*
ad *Odyss. Γ.* "Ὅτι αἰθέσαν
ὡς ἐν Ἰλιάδι, ἔτω καὶ ὧδε
λέγει τὴν ἐξωτάτω ἐν μεγά-
ροις οἰκήσιν, τὴν εὐθὺς μετὰ
τὴν αὐλὴν ὥσπερ τὸν ἐνδοτά-
τω θάλαμον, καὶ μυχὸν παρὰ
δόμῳ. *Hesiodus* infra: Ἡ τε δό-
μων ἐντὸς ἐν Φίλῃ παρὰ μη-
τέρι μίμνη Οὐπὼ ἐργ' εἰδυῖα
πολυχεύσας Ἀφροδίτης, de
virgine. Omnes autem virtu-
tes et affectiones τὰς μάλιστα
καθαρευσας *Poëtae* virgines
faciant. Atque haec causa est
cur *Hesiodus*, reliquis omni-
bus malis e vase volantibus,
solam Spem dicat tamquam
καθαρευσάν, μέμνειν ἐν δό-
μοισι. Elegantissima loquendi
ratio: quae ab eo quod sequi-
tur satis confirmatur, εἰδὲ θύ-
ραζε Ἐξέπει. *Heinsius.*

R 5

97. Π/Θα

Ἐνδον ἔμιμνε πίθῃ ὑπὸ χεῖλεσιν, εἰδὲ θύραζε·
 Ἐξέπτῃ πρόσθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο,
 † Αἰγίοχῃ βελῆσι Διὸς νεφεληγερέταο.
 Ἄλλα δὲ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπων ἀλάληται. 100
 Πλεῖν μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλεῖν δὲ θάλασσα.
 Νῆσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἡδ' ἐπὶ νυκτὶ

Intus mansit, dolii sub labris, neque foras
 Euolauit: prius enim iniecit operculum dolii,
 † Aegiochi consilio Iouis nubes cogentis.
 Alia vero innumera mala inter homines errant.
 Plena enim terra est malis, plenumque mare,
 Morbi autem hominibus tam interdiu quam noctu,

97. θύραζε] ἔξω τῆς θύρας. 98. ἐξέπτῃ] ἐξέβη· ἐξεπίτασε. πρόσθεν] πρότερον, ἐπέμβαλε (sic) ἐπέβηκε. πῶμα] σκύτασμα. 99. Αἰγίοχῃ] τὴν αἰγίδα φορέοντος. βελῆσι] βελαι. νεφεληγερέταο] τὴν τὰς νεφέλας ἀγείροντος. 100. μυρία] ἀναριθμητά (sic). λυγρὰ] κακὰ. ἀλάληται] πλανᾷται. 101. πλεῖν] πλήρης. bis. γαῖαν] γῆ. 102. νῆσοι. ἐφ' ἡμέρῃ] ἐπὶ τῇ ἡμέρῃ. ἡδ' καὶ.

27. ἡμεῖς B. 60. 699. 731. August. Acad. χεῖλεσιν Ald. 98. ἐπέβαλε August. 100. Ἄλλα Iunt. 2. 102. ἐφ' ἡμέρῃ. αἰ δ' B. 731. αἰ ἐπὶ Acad.

97 Πίθῃ ὑπὸ χεῖλεσιν] Πίθῃ ὑπὸ χεῖλεσιν, et ἔνδον, idem est: nam ὑποχειλές minus est quam ἐπιχειλές, quod tamen τῶν πεπληρωμένων opponitur, cum ad ipsum vas refertur. Et ἐπιχειλές mensura quaedam erat non plena: quo alludit Comicus Ἰππ. Ὅς ἐποίησε τὴν πόλιν ἡμῶν μεσην, εὐρὼν ἐπιχειλῇ. Helychius ἐπιχειλές, τὸ ἐλλειπές. Sicut autem illa quae ἐν θαλάμῳ sunt, longissime a foribus absunt; sic τὰ ὑπὸ χεῖλεσιν ὄντα, longissime a vasis orificio. *Heinsius.*

98. Ἐπέμβαλε] Πανδώραν scilicet. *Guicetus.*

99. Αἰγίοχῃ βελῆσι] Hic

versus Heinsio inducendus videtur. vide eius notas. *Guicetus.*

Αἰγίοχῃ βελῆσι] Mirum est quod hic nobis accidit. Libere κατὰ τὸν Ἀρίσταρχον versum hunc inducendum iudicaueramus. Hanc sententiam nostram Plutarchi calculo confirmari deprehendimus; qui in consolatione ad Apollonium, ubi totum hunc locum adducit, solum hunc versum prae-terminat, vel vt νοθεύοντα, vel vt ignotum omnino tum temporis. *Heinsius.*

102. Graenius corrigit ἐφ' ἡμεῖς, sine idonea causa — Satis enim constat, veteres saepissime aliorum locos laudasse ita, vt memoria sugges-

Αὐτόματοι Φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρονται

Σιγῇ· ἐπεὶ Φωνὴν ἐξείλετο μητιέτα Ζεὺς.

Οὕτως ἔτι παρ' ἐστὶ Διὸς νόον ἐξαλέασθαι.

105

Εἰ δ' ἐθέλεις, ἕτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω

Εὖ καὶ ἐπισαμένως· σύ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.

Ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι,

Χρῦσεον μὲν πρῶτις γένος μερόπων ἀνθρώπων

Ἀθάνατοι ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.

110

Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν, ὅτ' ἔρανώ ἐμβασίλευεν·

Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζων, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,

Vltro oberrant, mala mortalibus ferentes

Tacite: nam vocem exemit prudens Iupiter.

Sic nequaquam licet Iouis decretum euitare.

Ceterum si voles, alium tibi sermonem paucis expediam

Belle ac scienter: tu vero praecordiis infige tuis.

Vt simul nati sunt Dii mortalesque homines,

Aureum primo genus variis linguis loquentium hominum

Dii fecerunt coelestium domorum incolae.

Et ii quidem sub Saturno erant, cum in coelo regnaret:

Et vt Dii viuebant, securo animo praediti,

103. αὐτόματοι] αὐτοκίνητοι. φοιτῶσι] ἔρχονται συνεχῶς. 104. σιγῇ]

σὺν σιωπῇ. ἐξείλετο] ἀφείλετο· ἐτέρησε. μητιέτα] βελαυτικῶς. 105. ἔτις]

τόσον. ἔτι παρ' ἑσθ' αἰῶν. νόον] νόον. ἐξαλέασθαι] ἐκφυγεῖν. 106. τοι] σοι.

ἐκκορυφώσω] ἐξ ἀρχῆς λέξω. 107. εὖ] καλῶς. ἐπισαμένως] φρονίμως. ἐπι-

στικῶς. βάλλεο] βάλλω. σῆσιν] αἰς. 108. ὅτ' ἔρανώ, ἔτι. ἐμβασιλεύειν] ἐκ-

τὴ αὐτῇ γένει. γεγάασι] ἐγένεσθαι. 109. χρῦσεον] χρυσόν. πρῶτις]

πρῶτον. 110. ποίησαν] ἐποίησαν. 111. ἐπὶ Κρόνῳ] ἐπὶ τῷ καιρῷ (sic).

112. ὅτε (sic)] κατὰ. ἔζων] ἔζον. ἀκηδέα] ἄλυπον· ἀφρονέτητον.

103. φοιτῶσι Iunt. 2. 106. δι' ἐθέλεις Iunt. 1. 2. τι Iunt. 1. 2. 112.
"Ὡς August. θεοὶ ζῶσαν Steph. marg.

ferit, sensum potius quam ipsa
verba referre contentos. *Kreb-*
fus.

105. Διὸς νόον] Id est,
βαλὼν. *Guietus.*

106. Ἐκκορυφώσω] Ἐκτε-
λέσω. ἀπ' συντόμως ἐρῶ,
λέξω; *Guietus.*

109. Χρῦσεον μὲν] Vide
quae de hisce aetatibus dixi-
mus ad Theogoniae v. 211.
Clericus.

Μερόπων ἀνθρώπων] Mor-
taliū hominū, non diuer-
siloquentium. *Guietus.*

113. Νόσφιν

Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ οἰζύος· εἰδὲ τι θειλὸν
Γῆρας ἐπῆν· αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοίαι
Τέρποντ' ἐν θαλήσσι κακῶν ἔκτοσθεν ἀπάντων, 115

Plane absque et laboribus et aerumna: neque molesta
Senecta aderat: semper vero pedibus ac manibus sibi similes
Suauiter vivebant in conuiuio extra mala omnia,

113. νόσφιν] χωρίς. οἰζύος] τελευτωρίας. θειλὸν] κακὸν. 114. ἐπῆν] ἦν.
115. τέρποντ' ἐκφραζόμενοι. θαλήσιν] ἐκχωρίαις. ἐκτοσθεν] ἔκτος.

113. ἄτερ τε πόνων Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinf. atque
sic restituit Kob. pro vulg. ἄτερ πόνων. 114. ἄποι Ald.

113. Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ οἰζύος] In quibusdam
Siculi Diodori exemplaribus
vno versa auclior hic locus le-
gitur, hoc modo:

Νόσφιν ἄτερ τε πόνων, καὶ
ἄτερ χαλεποῦ πόνου,
Νέσων τ' ἀργαλείων, καὶ ἀπη-
μονας. εἰδὲ μέλεσσι

Γῆρας ἐπῆν —

Supra,

Πρὶν μὲν γὰρ ζῆσκον ἐπὶ χθό-
νι Φύλ' ἀνθρώπων,
Νόσφιν, ἄτερ τε κακῶν, καὶ
ἄτερ χαλεποῦ πόνου,
Νέσων τ' ἀργαλείων. αἵ τ' ἀν-
δράσι γῆρας ἔδωκαν.

Heinfius.

Vir quidam doctus Obseru.
Miscell. T. I. V. H. p. 317.
pro ἄτερ τε legendum con-
tendit ἄτερθε, quod idem sit
ac χωρίς. Nisi quis cum
Quieto malit ἀταργς. Nulla
ratione, si quid video, graui
permotus. *Krebsius.*

114. Αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖ-
ρας ὁμοίαι] Hoc est, semper
integris membris, non sene-

scantibus. εἰ ποδωγῶντες,
εἰδὲ χειρωγῶντας. *Quietus.*

115. Τέρποντ' ἐν θαλήσσι]
Graeci saepenumero totam την
ἀθανασίαν voce θαλία deli-
gnant, quod Latini *Diuum*
erulis dicunt. Theocritus,
Ἐνθα σὺν ἄλλοισιν θαλίας
ἄγχι ἀρηνίδησι. Quod cum
exprimit Maro, *erulis diuum*
accumbere, dicit, sicut Theo-
critus θαλίας ἄγειν. Tu *as*
erulis accumbere Diuum. Haec
causa est, non quam reddunt
interpretes. *Heinfius.*

Quod Heinfius hic de ἀθα-
νασίᾳ, per vocem θαλίας in-
dicata, tradit, id more ipsius
argute magis, quam verè di-
ctum. Θαλίας h. l. sunt *eru-*
liae, instructae ex redas iis, quas
tertu non culia; et iussa, sed
sua sponte proferebat. Priscis
Graecis θαλίᾳ dicebantur con-
uiuia laute instructa, quia ad
ea conueniebant in honorem
deorum: quod me docuit Athe-
naeus l. 2. c. 3. θαλίας ἀνέ-
μαζον, ὅτι θεῶν χάριν ἡλέ-
σοντο

† Ἀφρονὲς μύλοισι, Φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.
 Φῆσιν δ' ὡς ὕπνῳ δαδμημένοι. ἐσθλὰ δὲ πάντα
 τοῖσιν ἔην· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρετρα
 αὐτομάτῃ πολλόν τε καὶ ἄφθονον· οἱ δ' ἐθέλημοι
 ἥσυχοι ἔργα νέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν. 120
 Αὐτὰρ ἐπεὶ κεν τῷτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
 τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι, Διὸς μεγάλης θυά βελάς,
 ἔσθλοι, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

† Abundantes pomis cari beatis Diis.

Moriebantur autem ceu somno obruti: bona vero omnia
 illis erant: fructum autem ferebat fertile aruum
 Sponte sua multumque et copiosum; ipsique pro lubitu
 Quietē res suas curabant cum bonis multis.
 Verum postquam hoc genus terra abscondit,
 si quidem daemones facti sunt, Iouis magni consilio,
 Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum:

117. Ἐφρον] Ἐφρονον. δαδμημένοι] κατακλιμένοι. μακάρεσσι. ἐσθλὰ
 ἀγαθὰ. 118. ὕπν] ὕπν. ζείδωρος] ἡ θεομένη τὸ ξῆν. ἄρετρα] γλ. 119.
 αὐτομάτῃ] αὐτοκίνητος. ἄφθονον] πλεον. 120. ἡσυχῇ (sic)] ἡσυχῶς
 νέμοντο. ἐνέμοντο. (καρπύοντο. ἐσθλοῖσι (sic)] ἀγαθοῖς. πολέεσσιν] πολλοῖς.
 121. αὐτὰρ] ὃ. κεν] ἄν. τῷτο γένος] ταύτην τὴν γέναν. γαῖα] ἡ γῆ.
 κατὰ - κάλυψεν] κατέκρυψε. 122. τοὶ] εἶσι. 123. ἐσθλοὶ] ἀγαθοί.
 φύλακες] ἰσχυροὶ ἐπιτηρηταί.

116. deest in cod. B. 60. 699. 731. Coisl. August. et ed. Ald. 119.
 πᾶσαν Acad. 120. ἡσυχῇ sed in marg. γρ. ἥσυχοι, August. 121. ἐνέ-
 μοντο 122. ἐσθλοῖσι August. 121. κάλυψε Iunt. 2. 122.
 βελάς Iunt. 1. 2.

ζῶντο καὶ συνήσαν. τῷτο γὰρ
 εἰσι τὸ δαῖτα θάλασσαν. Inde
 pro quibuscumque epulis lau-
 tioribus. cf. Plutarch. Sympos.
 1. 9. πρὸ βλ. 19. et Biserum ad
 Aristoph. Nub. 308. Krebsius.

119. ἥσυχοι ἔργα νέμον-
 το] Τὴν συλλογὴν τῶν αὐτο-
 ματων καρπῶν. Ibid. σὺν
 ἐσθλοῖσι, hoc est, ἀγαθοῖς,
 κτήμασι. Griesius.

122. Τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι]
 Vide quae scripsimus ad Theo-
 goniae v. 215. Clericus.

Τοὶ μὲν δαίμονες] Apud
 Platonem, omnes hi versas
 aliter in Cratylo concipiuntur.
 hoc, nimirum, modo:

Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τοῦτο γένος κα-
 τὰ μοῖρ' ἐκάλυψεν,
 οἱ μὲν δαίμονες ἄγνοi ἐπι-
 χθόνιοι καλέονται,
 ἔσθλοι ἀλεξίκανοι, φύλακες
 θνητῶν ἀνθρώπων.

Aristides apud Photium, Pla-
 tonem sequitur: qui consue-
 lendus. Heinsius.

124. Σχέτις

Οἷ' ῥα Φυλάσσεσθ' ἑ δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,
 Ἥερα ἐσάμενοι, πάντα Φοιτῶντες ἐπ' αἶαν, 125

Qui quidem obseruant et iusta et praua opera,
 Aëre induti, passim oberrantes per terram,

124. [α] δὴ. φυλάσσει (sic) ἰσορῶσι. δίκας] δικάσια. σχέτλια] χυλοπῆ.
 125. [ἡ] ἐρ] ἀορκίαν. ἐσάμενοι] ἰνδυσάμενοι. πάντα] πανταχῶ. φοι-
 τῶντες] παραγενόμενοι. αἶαν] γῆν.

124. Φυλάσσει August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Com. Heinf. 125.
 ἐσάμενος Iunt. 1.

124. Σχέτλια ἔργα] "Αδιν- ὁδ' ἔχει. (Fortasse Σῶμα μὲν
 να. Guicetus. ἐν πόντῳ κεῖται τὸδε, πνεῦμα
 ἔχει ἀήρ.) Φησὶ δὲ καὶ Ἡσίο-
 125. Ἥερα ἐσάμενοι] Ne- dos, Ἥερα ἐσάμενοι, πάντα
 scio quid impulerit veteres Φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. Necessē
 Grammaticos, cur hunc locum effert igitur eisdem esse He-
 omnes περὶ Ἡρώων adduce- roas et Δαίμονας, quod fal-
 rent, qui ab Hesiodo περὶ sissimum est in Hesiodo. Qui
 Δαιμόνων usurpatur, et tanta καθαρῶς καὶ διωρισμένως,
 quidem confidentia, ut ex eo ut notant veteres, omnium
 etymologiam eius vocis de- primus τῶν λογικῶν τέσσαρα
 ducant. Interpretes Homeri: γῆν ἐξέδηκε, nisi grammati-
 "Ἡρώας δὲ Φασὶ κληθῆναι, cos lapsos esse, quod non in-
 ἀπὸ τῆς ἀρετῆς" ἢ ἀπὸ τῆς solentes faciunt, hac quidem
 ἀερος, ὡς Φησὶ Ἡσίοδος ἐν in re malimus: cum alter ex
 τοῖς "Ἐργοις καὶ ταῖς Ἡμέ- altero falsum adducere, quam
 ραῖς. Ἥερα ἐσάμενοι, πάν- Hesiodum consulere maluerit.
 τη Φοιτῶσιν ἐπ' αἶαν. Eodem Heinfius.

125. Ἥερα ἐσάμενοι] Ne- scio quid impulerit veteres Grammaticos, cur hunc locum omnes περὶ Ἡρώων adduce- rent, qui ab Hesiodo περὶ Δαιμόνων usurpatur, et tanta quidem confidentia, ut ex eo etymologiam eius vocis deducant. Interpretes Homeri: "Ἡρώας δὲ Φασὶ κληθῆναι, ἀπὸ τῆς ἀρετῆς" ἢ ἀπὸ τῆς ἀερος, ὡς Φησὶ Ἡσίοδος ἐν τοῖς "Ἐργοις καὶ ταῖς Ἡμέ- ραῖς. Ἥερα ἐσάμενοι, πάν- τη Φοιτῶσιν ἐπ' αἶαν. Eodem modo Etymologus. Et Eusta- thius, postquam probauit ἀπὸ τῆς ἀρετῆς Heroas dici, ad- dit et, ἀπὸ τῆς Ἥερος. Quod probat partim ex Porphyrio, partim ex Hesiodo. Verba eius sunt, Iliad. A. Οἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἀερος. ὡς δηλῆται καὶ ἐν τινι τῶν παρα Πορφυρίῳ ἐπιγραμματῶν (erant autem epigrammata ea, quae ex Ari- stotelis Pēplo desumpserat ille) ἐν ᾧ κεῖται τὸ, Σῶμα μὲν ἐν πόντῳ κεῖται. πνεῦμα δ' ἀήρ.

ὁδ' ἔχει. (Fortasse Σῶμα μὲν ἐν πόντῳ κεῖται τὸδε, πνεῦμα ἔχει ἀήρ.) Φησὶ δὲ καὶ Ἡσίο- dos, Ἥερα ἐσάμενοι, πάντα Φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. Necessē igitur eisdem esse He- roas et Δαίμονας, quod fal- sissimum est in Hesiodo. Qui καθαρῶς καὶ διωρισμένως, ut notant veteres, omnium primus τῶν λογικῶν τέσσαρα γῆν ἐξέδηκε, nisi grammati- cos lapsos esse, quod non in- solentes faciunt, hac quidem in re malimus: cum alter ex altero falsum adducere, quam Hesiodum consulere maluerit. Heinfius.

— πάντα Φοιτῶντες ἐπ' αἶαν Πλατοδότα] Postquam Iupiter reliquique Dii desie- runt esse ἑαῶν δωτῆρες, et πλατοδότα, vicem eorum subierunt οἱ Δαίμονες. Post- quam Iupiter in terris ταῖς δίκαις ἐπισατῆν desiit, id munus ad eius vicarios rediit τὰς Δαίμονας, qui res foren- ses inspicere coeperunt, quod βασιλῆιον ab Hesiodo dicitur. Commode autem duo haec munera

Πλατοδοταί. καὶ τῷτο γέρας βασιλῆϊον ἔσχον.

Δεύτερον αὐτὲ γένος πολὺ χειρότερον μετόπισθεν

Ἀργύρεον ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,

Χρυσῶα ἔτε Φυὴν ἐναλλύκιον, ἔτε νόημα.

Ἄλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς ἔτεα παρὰ μητέρι κεδνῇ 130.

Opum datores. atque hanc regiam dignitatem consecuti sunt.

Secundum inde genus multo deterius postea
Argenteum fecerunt coelestium domorum incolae,
Aureo neque corporis habitu simile, neque ingenio.
Sed centum annis puer apud matrem sedulam

126. πλατοδοταί] πλατίζοντες τὸς ἀνδράσιν. τῷτο γέρας βασιλῆϊον] ταύτην τὴν τιμὴν ἀρμύζουσιν βασιλεῖσι βασιλικὴν. ἔσχον] ἔλαβον. 127. αὐτῇ] αὐτῇ. μετόπισθεν] μετὰ ταῦτα. 128. ἀργύρεον] ἀργυρεὴν. ποίησαν] ποίησαν. ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες] ἑρμῆος οἴκοντες. 129. χρυσῶα] χρυσῶα. Φυὴν] κατὰ φύσιν, ἀναδρουμένην τὸ σῶμα. ἐναλλύκιον] ὁμοίον. νόημα] κατὰ νόον. 130. ἑκατὸν] πολλὰ. ἔτεα] ἔτη. κεδνῇ] ἀγαθῇ.

munera adscribit τοῖς Δαίμοσι. Quia circa duo haec totius fere operis subiectum vertitur. Ceterum πλατοδοταί dicuntur οἱ τῆς γεωργίας ἐπιστάται. Apparent in Hesiodo passim veteris simplicitatis vestigia, in verbis non minus quam in rebus. Est enim proprie πλᾶτος ἡ ἐπικαρπία, seminum in terra absconditorum felix ubertas. Hesychius: Πλᾶτος, ἡ ἐκ τῶν σπερμάτων ἐπικαρπία, καὶ ἡ πανσπερμία, sicut apud Latinos Opes. Ops enim terra mater est. Inopes sunt οἱ ἀθαπτοί, et οἱ ἀποροί. Hinc πλατοδοταί dicti sunt Dii, qui τὴν ἐπικαρπίαν promouerent, et quocumque modo terrae praeessent. In sacris non aliter accipiebatur. Sic ἐν τοῖς Ἀθηναίοις, ubi ὁ δαδούχος gestans

facem clamabat ΚΑΛΕΙΤΕ ΘΕΟΝ: id qui audiebant, respondebant ΣΕΜΕΛΗΙ ΙΑΚΧΕ... ΠΛΟΥΤΟΔΟΤΑ. Πλᾶτον enim id dicebant quod in cornu copiae continebatur, et τὸ κανοῦν, id est, canistrum in quo sacra hordea erant, εὐπλᾶτον vocabant. Hesych. εὐπλᾶτον κανοῦν, εὐ ἔχον πλούτον. Ipsa autem hordea, utpote terrae fructum, ita dicebant, διὰ τὰς, inquit, ἐπ' αὐτῷ εἰλᾶς. πλᾶτον γὰρ ἔλεγον τὴν ἐκ τῶν κριθῶν καὶ τῶν πυρῶν περιεσίαν. Hesius.

130. Ἀλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς] Ἀλλὰ eleganter hoc loco πρὸ ἀλλ' ὁμῶς ponitur. Inferior quidem haec aetas, inquit, et deterior superiore erat, ἀλλ' ὁμῶς οἱ παῖδες, id est, quamvis multa erant, quam in superiori deteriora, hoc bonum tamen

Ἐτρέφει' αἰτάλλων μέγα νήπιος ὡς οἱ οἶκον.

Nutriebatur crescentem valde rudis domi suae:

131. ἀτάλλων (sic) νηπιόν. μέγα) μεγάλη. νήπιος) ἀμαθής. 1] οἶκον. ἐν (sic) ἐν.

131. Στρέφει' Ald. ἀτάλλων B. 60. R. S. Acad. ἀτάλλων August. 1] οἶκον August. Iust. 1. 2. Com.

tamen erat; quod pueri aliquamdiu simpliciter et sine malo, et ut Philosophi verbo utar, qui in Rhetoricis de hac aetate ita loquitur, εὐθως educabantur, apud matres suas. Iam quomodo intelligendus sit hic locus dicendum, quia a Graecis interpretibus id praetermissum. Sicut puellae ad nuptias usque, ita filiolli, ut ab improbitate abstinerent omni, εἰς τὴν γυναικωνίτιδα cum matribus suis et sororibus ablegabantur. Quo id diutius fiebat, eo simpliciores magisque malorum ignari, et aeni corruptelarum expertes credebantur. Quamquam etiam interdum, qui prouectiores aetate erant, quoties locum in coenaculo deesset, pransum coenatumque mittebantur. Sic in Gallo Luciani Eucrates filium suum εἰς γυναικωνίτιδα ablegat. Παριθι, ἔφη, καὶ σὺ, ὦ Μίνυλλε, καὶ συνδειπνεῖ μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ γυναικωνίτιδι. τὸν υἱὸν γὰρ ἐγὼ κελεύσω μετὰ τῆς μητρός ἐστιαθῆναι, ὡς σὺ χωρὲν ἔχης. Quo igitur diutius ibi versabantur, eo simpliciores erant. Hesiodus, ut aeni illius εὐθως notet et ἀκακίαν, centum annos in Gynaecio eos egisse dicit. Ἐν ἡμῶν αὐτῶν εἰς τῷ θαλάμῳ

μῶ. ita enim locum illum vocant Poetae, qui Homerum sequuntur. Vnde Theocritus virginem innuptam, παρθεῖον ἐκ θαλάμῳ dicit, quam τῷ νυμφῶν opponit, ut ad illum notamus. Οἶκον dixit Poeta, ut Vitruvius, cum de eodem nimirum, de Gynaecio, loquitur, lib. VI. c. XX. In his locis introitus constituantur oeci magni, in quibus matres familiarum cum laudibus habent sessiones. Hic mos post Hesiodi tempora corruptus fuit, cum scelestissimi Eunuchi matronarum oecos inuaserunt. Hoc est, de quo tertio de legibus conqueritur Plato: Περιείδον ὑπὸ γυναικῶν τε καὶ εὐνέχων παιδεύεσθαι αὐτὰ τοὺς υἱοὺς. Hesiodus: τρέφεται παρὰ μητέρι dixit, ut Lucianus μετὰ τῆς μητρός ἐστιαθῆναι. Heinsius.

Ἀλλ' ἐνατὸν] Omnino fallitur vir doctissimus. Increpat enim Hesiodus mollem istam et effoeminatam educationem, quae, ut ait Quintilianus, nervos omnes et mentis et corporis frangit. Sed ignoscendum literatis viris, si remotos sensus exquirentes a scopo interdum aberrant. Rob.

131. Ἀτάλλων] Αὐξόμενος. Quierus.

136. 1s-

Ἄλλ' ὅταν ἡβήσῃς, καὶ ἡβης μέτρον ἴκοιτο,
 Παιρῖδιον ζώεσκον ἐπὶ χρόνον, ἄλγε' ἔχοντες
 Ἀφραδίας. Ὑβριν γὰρ ἀτάσθαλον ἐκ ἐδύναντο
 Ἀλλήλων ἀπέχριν, ἐδ' ἀθανάτης θεραπεύειν 135
 Ἥθελον, ἐδ' ἔρδειν μακάρων ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς,
 Ἥ θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἧθεα. τῆς μὲν ἔπειτα
 Ζεὺς Κρονίδης ἔκρυψε, χολώμενος ἕνεκα τιμῆς
 Οὐκ ἐδίδαν μακάρεσσι θεοῖς οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῷτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε, 140

Cum vero adoleuisset, et ad pubertatem venisset,
 Prauxillum viuebant ad tempus, dolores habentes
 Ob stultitias. iniuriam enim prauam non poterant
 A se mutuo abstinere, neque Deos colere
 Volebant, neque sacrificare beatōrum sacris in aris,
 Vt iustum est hominibus oppidatim. Hos quidem deinde
 Iupiter Saturnius abscondit iratus: quia honores
 Non dabant beatis Diis, qui Olympum habitant.
 At postquam et hoc genus terra occultauit,

132. ἡβήσῃς] ἀμύσεια. ἡβης] ἡλικίας. ἴκοιτο] ἔλθοι. 133. παιρῖδιον]
 δλίγον. ζώεσκον] ἔχον. ἄλγε' ἔχοντες. 134. ἀφραδίαις] μαρτίαις
 ἰδίας. ἀτάσθαλον] ἀθέμιτον. 135. ἀθανάτης] θεός. θεραπεύειν] τιμῆν.
 136. ἔρδειν] θύειν. 137. ἡ] καὶ. θέμις] δίκαιον. ἧθεα] ἡθῶ. τῆς]
 τύτης. 138. χολώμενος] ὀργιζόμενος. ἕνεκα] ἕνε. 139. μακάρεσσι]
 μακαρίοις. Ὀλυμπον] Ὀρενδόν. ἔχουσιν] κατοικεῖσι. 140.
 αὐτὰρ] δι.

140. κάλυψεν Acad.

136. Ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς]
 An scribendum ἱερ' οἷς ἐπὶ
 βωμοῖς, hoc est, ἱερά. Home-
 rus tamen ἄλλος δ' ἄλλω ἔρ-
 ξε θεῶν, hoc est, fecit, sa-
 crificauit. ἔρδειν facere. Virg.
 Cum faciam vitula. Idem.

137. Κατ' ἧθεα] An? per
 colonias, oppidatim, pagatim,
 supple sacra facere. placet.
 non ex more, vt vulgo expo-
 nitur. Idem.

Omnino κατ' ἧθεα, oppi-
 datim, vt Guietus, non de
 more, vt habent Interpretes.
 Homerus Il. Z, 511. Ῥίμφα
 ἐ γᾶνα φέρει μετὰ τ' ἧθεα
 καὶ νομόν ἵππων. Et noster
 infra v. 167. Τοῖς δὲ δίχ' ἀν-
 θρώπων βίοντον καὶ ἧθε' ὀ-
 πάσας. Rob.

138. Κρονίδης ἔκρυψε] Sub-
 intellige τῇ γῇ. Infra: αὐ-
 τὰρ ἐπεὶ καὶ τῷτο γένος κα-
 τὰ γαῖα κάλυψε. Guietus.

S

141. Τοῖ

Τοὶ μὲν ἐπιχθόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται
 Δεύτεροι, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ.
 Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων
 Χάλκειον ποίησ', ἐκ ἀργυρεῶ ἑδὲν ὁμοῖαν,
 Ἐκ μελιᾶν, δεινόν τε καὶ ὄμβριμον οἷσιν Ἄρης 145

Hi quidem terrestres beati mortales vocantur
 Secundi; sed tamen honor etiam hos sequitur.
 Iupiter vero pater tertium aliud genus varie loquentium hominum
 Aeneum fecit, omnino argenteo dissimile,
 E fraxinis, vehemens et robustum: quibus Martis

141. τοὶ] ὅτοι. μάκαρες] μακάρισι. 142. ἔμπης] ἔμπης. τοῖσιν] τῶντι.
 ὀπηδεῖ] ἀκολουθεῖ. 143. μερόπων] μεμερισμένον ἔχοντων τὴν φύσιν. 144.
 χάλκειον (sic)] χαλκῆν. ποίησ'] ἐποίησε. 145. μελιᾶν] μελιᾶν, δένδρων
 ὄμβριμον] ἰσχυρὸν. Ἄρης] πολέμω.

141. ἐπιχθόνιοι R. S. Coisl. August. Acad. Moschop. Ald. Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. Com. Heinf. 143. ἄλλον Acad. μερόπων Trinc. 144.
 χάλκειον August. 145. μελιᾶν Trinc. ὄμβριμον Coisl. Acad.
 οἷσιν Trinc.

141. Τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι]
 Tzetzes legit ἐπιχθόνιοι. I-
 dem.

145. Ἐκ μελιᾶν] Scriben-
 dum ἐκ τε μελῆς δεινόν τε,
 pro ἔκμελῆς τε δεινόν τε. He-
 sych. ἐκμελῆς, ἀνάρμοςος, ἄ-
 ταντος, ἄρῆνθος. ἐκμελῆς
 ἀπὸ τῆ ἐκ καὶ μέλος, sonus
 quasi difsonus, absonus. Alio
 spectant quae cecinit Virgilius
 Aen. VIII.

Haec nemora indigenae Fauni
 Nymphaeque tenebant,
 Gensque virum truncis et duro
 robore nata. Idem.

Ἐκ μελιᾶν] Has voces in-
 terpretes omnes reddunt, de
 fraxinis, quasi innuisset poë-
 ta hoc genus hominum durae
 firmaeque texturae fuisse. Ea-
 demne autem generatio et ae-

nea fuit et fraxinea? Ligna
 potius aetas vocaretur, si Ju-
 piter ex arboribus homines
 formasset. Praeterea cum nun-
 quam significauerit Hesiodus,
 ex qua materia aureae et ar-
 genteae aetatis homines for-
 mati sunt, unde, quaeſo, in
 describenda aenea aetate, ac-
 curatior euasit? Punctis paul-
 lulum mutatis verus loci sen-
 sus erui potest.

Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον ἄλλο
 γένος μερόπων ἀνθρώπων
 Χάλκειον ποίησ' ἐκ ἀργυρεῶ
 ἑδὲν ὁμοῖαν.

Ἐκ μελιᾶν δεινόν τε, καὶ ὄμ-
 βριμον, οἷσιν Ἄρης
 Ἐγ' ἐμελες γονόντα.

Ἐκ μελιᾶν δεινόν τε, καὶ ὄμ-
 βριμον verito, Hastis terribile
 et validum. Τὸ μελιᾶν est Ge-
 nitivus

Ἔργ' ἔμαλε τόνοντα, καὶ ὕβρις. ἔδ' ἐ τι σῖτον
 Ἦσθιον, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερὸφρονα θυμόν
 Ἀπλαστοί· μεγάλη δὲ βίη καὶ χεῖρες ἀπτοί·
 Ἐξ ὧμων ἐπέφυκον ἐπὶ σίβαροῖς μελέσσιν,

Opera curae erant luctuosa, ac iniuriarum: neque vllum cibum
 Edebant, sed ex adamante habebant durum animum,
 Inaccessi: magna autem vis et manus inuictae
 Ex hameris nascebantur in validis membris.

146. ἔμαλε (sic)] διὰ φροντίδος ἦν. τόνοντα] αἴτια ταναγμῶν. ὕβρις]
 ὕβρις] πρὸς τὸν θυμόν. 147. ἔδ' ἐ] ἔχον. ἀπτοί] ἀπλήρωτοι.
 (sic)] ἐκλυρογνώματα. θυμόν] ψυχὴν. 148. ἀπλαστοί (sic)] ἀπλήρωτοι τὰ μέ-
 ματα. βίη] ἰσχύς. ἀπτοί] ἄπυτοι. 149. ἐπέφυκον] ἐκτείνοντο. ἐπὶ
 σίβαροῖς (sic)] ἰσχυροῖς. μελέσσι] μέλεσι.

146. ἔμαλε August. 147. κρατερὸφρονα August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.
 148. Ἀπλαστοί B. 731. Coisl. August. Acad. Moschop. Procl. μεγάλοι Mo-
 schop. 149. σίβαροῖς B. 60. 731. August. Acad. Senat. μέλεσι
 B. 60. 731.

nirius pluralis Dorice pro
 τῶν μελιῶν. Μελία autem
 non solum pro *fraxino* vsur-
 patur, sed Metaphorice etiam
 ab Homero, caeterisque poe-
 tis pro *hastâ*. Sic Il. β, 542.
 Τῷ δ' αὖ Ἀβαντες ἔποντο
 θοοὶ ὀπίθεν κομῶντες
 Αἰχμηταί, μεμαῶτες ὄρεκ-
 τήσι μελίῃσι
 Θώρηκας ῥήξιν.

Scholiasles ad locum exponit
 Μελίῃσιν, δόρασιν ἀπὸ μελί-
 ας ξύλα γενομένοις. Sic in
 Noistro, τῷ, ἐκ μελιῶν δει-
 γόν, et τῷ, διὰ τῶν μελιῶν,
 vel ταῖς μελίαις δεινόν, ean-
 dem esse significationem exi-
 stimo. Vtrique praepositio ἐκ
 et διὰ ab optimis tum poëtis
 tum prosaicis scriptoribus indis-
 criminatim vsurpatur. Sic

Thucydides, Ἐκ τῶν ὀπλῶν
 pro διὰ τῶν ὀπλῶν, *vi arma-*
rum. Obiter notari potest in
 huiusce coniecturae confirma-
 tionem, Ovidium, qui in qua-
 tuor aetatum descriptione ad
 Hesiodum respexit, aeneum
 seculum per armorum studium
 ab aliis distinguere,
 Tertia post illas successit aenea
 proles,

Sacrior ingeniiis, et ad horri-
 da promptior arma. Theobaldus.
 (ex. ed. Rob.)

148. Ἀπλαστοί] Idem ac
 ἀπλητοί, vel ἀπυτοι, qui ini-
 mica manu non possunt tangi,
 vel quibus manus iniici non
 potest, sine periculo. Aliquo-
 ties in Herculis Scuto idem ob-
 servauimus. Clericus.

Τοῖς δ' ἦν χάλκεα μὲν τεύχεα, χάλκεοι δέ τε ὄπλοι, 150
Χαλκῷ δ' ἐργάζοντο μέλας δ' ἐκ ἔσκε σιδηρός.

His erant aenea arma, aeneaeque domus:

Aere vero operabantur: nigrum enim nondum erat ferrum.

150. τοῖς δ' (sic) τούτοις. χάλκεα] χαλκῷ. τεύχεα] ὄπλα. χάλκεοι] χαλ-
κοί. 151. ἐργάζοντο (sic) ἐργάζοντο. μέλας] μαύρος. ἐκ ἔσκε]

150. τῶν δ' ἦν B. 60. τοῖς δ' August. τούτοις δ' Acad. δὲ τ' Iunt. I. 2.
151. ἐργάζοντο August. Acad. Trinc. Heinf. μέλας Ald. Trinc.

150. Τοῖς δ' ἦν χάλκεα μὲν
τεύχεα] A metallo de quo ar-
ma habebant nomen suum traxit
haec aetas; ad quod illustran-
dum, hunc Herodoti locum
adhibere non piget lib. 2.

Περὶ μὲν οἱ ἐς τὸ χρηστὸν,
ἦλθε χρησμὸς, ὡς τίσις ἦξει
ἀπὸ θαλάσσης χαλκῶν ἀν-
δρῶν ἐπιφανέντων. καὶ τῷ
μὲν δὴ ἀπίσιν μεγάλη ἀπενέ-
χυτο χαλκεὺς οἱ ἀνδρας ἦξειν
ἐπικρατεῖς. χρόνῳ δὲ ἂ πολλῷ
διελθόντος, ἀναγκασθεὶς κατέ-
λαβε Ἰωνὰς τε καὶ Κῆρας ἀν-
δρας κατὰ λήϊν ἐκπλώσαν-
τας, ἀπενειχθῆναι ἐς Αἴγυπ-
τὸν ἐκβάντας δὲ ἐς γῆν, καὶ
ὀπλισθέντας χαλκῷ, ἀγγελ-
λεῖ τῶν τις Αἰγυπτίων ἐς τὰ
ἔλεα ἀπικόμενος τῷ ψαμμά-
τιχῳ (ὡς ἂν ἰδὼν προτερον
χαλκῷ ἀνδρας ὀπλισθέντας)
ὡς χάλκεοι ἀνδρες ἀπικόμενοι
ἀπὸ θαλάσσης λεηλατεῦσι τὸ
πεδῖον. ὁ δὲ μαθὼν τὸ χρη-
στὸν ἐπιτελεύμενον etc. Rob.

151. Μέλας δ' ἔσκε σιδη-
ρός] Si conflaret sibi figmen-
ta Poëtica, hanc progeniem
occidisse oporteret, ante tem-
pora Promethei; qui ferri cu-

dendi artem inuenisse a Poetis,
magno consensu dicitur. Ve-
rum non tantopere exulta erat
ars mentiendi, iis temporibus,
ut mendacii partes consentire
necesse esset. Ciceronius.

Μέλας δ' ἐκ ἔσκε σιδη-
ρός] Existimant nonnulli,
ferrum, quamuis rarum, etiam
in aeneo seculo inuentum fuisse,
ideoque ne fides Hesiodo
derogetur, legunt Μέλας δ'
ἐκ ἔσκε σιδηρός, sed quia au-
thoritate, vel sermonis propri-
etate, nescio. Verisimile est
ferrum aeneis hominibus in-
cognitum fuisse, cum Troia-
niis temporibus adeo rarum
fuisse et pretiosum acceperi-
mus, ut vel arma ex aere fie-
rent, ut ex innumeris apud
Homerum locis patet. Ferro
vinum emerunt Achivi Il. 2.
442. Ἐνθεν δ' ἀρ' οἰνίζοντο
καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ Ἀλ-
λοὶ μὲν χαλκῷ, ἄλλοι δ' αἰ-
θωνι σιδηρῷ. In illis quidem
locis quibus captivi ferrum
pretium redemptionis pollicen-
tur, dici potest, ferrum illud
ob artem solidummodo; quod
erat elaboratum, pretiosum
fuisse —

Καὶ τοὶ μὲν χεῖρессιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμέντες

Et hi quidem manibus suis interfecti,

152. τοὶ (sic) ἔτοι. χεῖρессιν] χειρὶ. σφετέρῃσι] ἰδίαις. δαμέντες] δαμασθέντες.

152. Καὶ τοὶ August. δαμέντες sunt. τ. 2. 7

fuisse — χρυσός τε πολυκμητός τε σίδηρος. Il. ζ, 46. Sed in Il. ι, 366. ubi opes suas enumerat Achilles, ferunt etiam si non artificiose elaboratum, pretiosum fuisse innuit poeta, Ἐνθάδε χρυσόν, καὶ χαλκὸν ἐρυθρόν, Ἡ δὲ γυναῖκας εὐζώνας, πολλὸν τε σίδηρον ἄξομαι — Hoc vero evidentissime patet Il. ψ, 827. ubi Achilles dictum, ferunt etiam a fornice eundem in isto certamine victori praeonium insigne proponit, Αὐτὰρ Πηλεΐδης ἔθηκεν σόλον αὐτοχρῶνον, etc. Ad vocem αὐτοχάωνον Scholiae: Ἐκ χρωμένης ἄλης εἰκὴ κεχρωσμένον αὐτοχρώαυτον, ὅθεν μὴ ἔχοντα πατασπυρὴν τερπνὴν, εἴτ' ἐν τεχνικῇ, ἢ ἐν μόνης χρώσεως ἀναληφθέντα. Rob.

152. Καὶ τοὶ μὲν χεῖρессιν] Non intellexerunt Graeci interpretes et cum iis Latini διασολὰς quas Poëta ponit inter λήξεις diversarum aetatum. Quas sine λήξει interiisse dicit, eas ait vel δαμῆναι, vel θανάτῳ καλύπτεσθαι. Quas autem significare vult λήξειν constituiisse ex se, nec interiisse funditus; ait

ὑπὸ γῆς καλύψασθαι: quod primae et secundae aetati contigit. Tertia aetas contra, de quibus: Καὶ τοὶ μὲν χεῖρессιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμέντες βῆσαν ἐς εὐρώεντ' ἄδμον κρυεροῦ Ἀΐδαο Νώνυμοι. Tales διασολὰς Homero familiares sunt. Sic Iliad. Γ. Ὀππότερος τὰδε ἔργα μετ' ἀμφοτέροισιν ἔθηκε, Τὸν δὲσ ἀποφθίμενον δύνειν δόμον Ἄϊδος εἶσω. Vbi manifesta sit διασολή, non placet tamen frigida illa Grammaticorum, Eustath. τὸ δὲ ἀποφθίμενον δύνειν εἰς ᾠδὴν, πρὸς διασολὴν εἰρηται τῶν δίχα φθορᾶς μυθευομένων δύναμις εἰς ἄδ'ε, ὅπου ὁ Περσίδης, καὶ ὁ Θησεύς, καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ ὁ Ἡρακλῆς. Sicut igitur ibi Homerus ἀποφθίμενον δύναι εἰς ᾠδὴν dixit, πρὸς διασολὴν: ita Hesiodus homines aetatis tertiae, βῆσαι εἰς ἄδ'ε, sed δαμασθέντας ὑπὸ σφετέρῃσι χερσί: secundo νόνημος. Observatio illa etiam magis necessaria est in Heroum aetate, quam duplicem facit: eorum qui Thebanum bellum gesserunt, et qui Troianum. Priores interiisse dicit sine λήξει, sicut tertiam: posteriores partim

Βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κρυερὰ Δαίδαο,
 Νώνυμοι θάνατος δὲ καὶ ἐκπάγλης περ ἰόντας
 Descenderunt tenebricosam in domum horribilis Plutonis
 Ignobiles; mors autem, tametsi terribiles erant,

153. Βῆσαν] ὕβησαν· ἐπορεύθησαν. ἐς] εἰς. εὐρώεντα] πλατὺν· σκυληνίδην.
 κρυερὰ] ψυχρὰ. Ἀίδαο] ἄδω. 154. νώνυμοι] ἀνώνυμοι· ἀνονόματοι.
 ἐκπάγλης] ἰσχυρῆς· καταπληκτικῆς. ἰόντας] ὄντας.

153. Κρυερὸν Acad. Tzetz. Iunt. I. 2. Trinc. Com. Ἀίδαο est in ed. Rob.
 154. Νώνυμοι Acad. Senat. ἐκπάγλης Senat.

tim interiisse, partim λῆξιν habuisse, idque ἐν μακάρων νήσοις. Divisio quam male perceperunt interpretes, ibi est: "Εὐθ' ἦτοι τὰς μὲν θανάτῳ τέλος ἀμφεκάλυψε, τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων. Illud enim τὰς μὲν εἰ τὰς δὲ eos distinguit qui funditus interierunt, ab iis qui translati in beatorum insulam fuerunt. Qualis apud Homerum Menelaus est, cui praedicat Proteus: Σοὶ δ' εὖ θεόφατον ἐξί διοτρεφέες, ὦ Μενέλαε, ἄρχει ἐν ἵπποβότῳ θανεῖν, καὶ πότμον ἐπισκῆν, Ἀλλὰ σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον, καὶ πέριπα γαίης Ἀθάνατοι πέμψουσιν — Hoc Hesiodi loco decepti fuerunt ii, quos magistri notant insulas beatorum Thebis constituisse. Thebanos Hesiodus sine λῆξει, suo scelere, interiisse dicit, nec λῆξιν constituisse, Troianos partim interiisse, partim λῆξιν constituisse cognominem, id est, Heroicam; quibus opponuntur οἱ νώνυμοις θνησκοντες. Ex iis maxime excipiebantur illi qui in vndis perierant, quorum praecipuus fuit Aiax, cui

ne locum quidem in sua νεκυία concessit Homerus, quod funditus interiisse existimaretur. Quod et Synesius notavit: Ἐπεὶ δὲ ἐν τοῖς δαινοῖς, ὁμνυμί σοι θεὸν ἐν φιλοσοφία πρεσβεύει, τὸ Ὀμηρικὸν ἐθραττεν ἐκείνο, μὴ ἀλλ' ἀληθὲς εἴη, τὸν καθ' ὑδάτος θάνατον, ὁλεθρον εἶναι καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς. λέγει γὰρ ἐστὶν ὅπερ τῶν ἐπῶν, Αἴας δ' ἐξαπολώλεν ἐπεὶ πῖεν ἀλμυρὸν ὕδαρ, τὸν ἐν θαλάττῃ θάνατον ἀκριβεσάτην ἀπώλειαν εἶναι τιθέμενος. ἐδένα γὰρ ἄλλον ἐξαπολωλέναί φησιν, ἀλλ' ἕκαστος ἀποθνήσκων, αἰδὼς δ' ἐβεβήκει. ταῦτ' ἄρα καὶ ἐν δυαὶν νεκυίαν ὁ μικρὸς Αἴας ἐδάμει τῷ δράματι εἰσαγγενεταί, ὡς τῆς ψυχῆς ἐκ ἔσσης ἐν ἄδω. Heinss.

153. Εὐρώεντα] Non inepti sunt, qui *latum, amplum* reddunt. Saepe enim εὐρώεις *latus, amplius*, vnde Hesychius εὐρώεντα exponit *πλατέα*: quo sensu deducenda vox ab εὐρος *latitudo*, ut docet Eustath. ad Il. T. p. 962. Edit. Rom. *Krebsius*.

158. Δι-

Εἶλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλιπον Φάος ἡέλιος. 155

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῆτα γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
 Αὐθις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πελυβοτείρῃ
 Ζεὺς Κρονίδης ποίησε δίκαιότερον καὶ ἄρειον,
 Ἄνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἱ καλέονται
 Ἥμιθιοι, προτέρη γενεῇ, κατ' ἀπίρωνα γαῖαν. 160
 Καὶ τὴς μὲν πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνῇ.

Inuasit atra, splendidumque liquerunt lumen solia.

Sed postquam et hoc genus terra operuit,
 Rursum aliud quartum in terra multorum altrice
 Iupiter Saturnius fecit iustius et melius,
 Virorum heroum diuinum genus, qui vocantur
 Semidei, priore aetate, per immensam terram.
 Hos quoque bellumque malum et pugna grauis,

155. εἶλε] ἔλαβε. λαμπρὸν] κατέλιπον, Φάος] φῶς. ἡέλιος] ἡλῖς. 156.
 αὐτὰρ] δι. 157. αὐθις] πάλιν. χθονὶ] γῇ. πελυβοτείρῃ] πολλοῦ βουκόου.
 158. Κρονίδης] ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου. ποίησε] ἐποίησε. ἄρειον] κρεῖττον. 159.
 ἡρώων] ἡμιθέων. θεῖον] θαυμάσιον. καλέονται] καλένται. ὀνομάζονται. 160.
 προτέρη γενεῇ] ἐν. ἀπίρωνα] ὑπερὸν. γαῖαν] γῆν. 161. τῆς] τότες.
 πόλεμος] ὁ. φύλοπις] μάχη. αἰνῇ] χαλεπῇ.

156. κάλυψε Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. 157. αὐθις Acad.
 ἐπ' Ald. Trinc.

158. Δικαιότερον] Si aetas illa melior fuit antecedente, sceleratissimam profecto fuisse priorem oportuit: quae enim scelera de hac non narrantur? Quam conscelerata fuit Oedipi familia? Quam mali homines, Troicis temporibus? Verum *Homerus* usque adeo laudarat eos, qui ad Troiam bellum gesserant, tamque caros Diis descripserat, quamquam meros latrones, si rem introspiciamus; ut *Hesiodus* deteriores eos superioribus dicere ausus non fuerit. Sic teme-

rariae priorum aetatum laudes ad posteros transmittuntur, et quos vituperaremus, si de iis sine praecudicio iudicaretur, ad coelum tollimus, quia sunt olim a Maioribus nostris, prae imperitia, laudati. *Clericus*,

Δικαιότερον] Haud sane mortalium optimi Οἱ Ἑπτα fuerunt, si Homerum audire fas est. Ille enim Il. δ. 409. Sthenelum Capanei filium ita loquentem inducit, Κείνοι δὲ σφετέρησιν ἀτασθαλίησιν ὀλουντο. *Rob.*

Τὰς μὲν ἐφ' ἑπταπύλῳ Θήβῃ, Καδμηΐδι γαίῃ,
 "Ωλεσε μαρναμένους μῆλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο·
 Τὰς δὲ καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λαΐτμα θαλάσσης
 Ἔς Τροίην ἀγαγὼν, Ἑλένης ἕνεκ' ἠυκόμοιο·

165

Alios quidem ad septem portas habentes Thebas, Cadmeam
 terram,

Perdidit pugnantes propter oues Oedipi;
 Alios vero in nauibus trans ingentem maris amplitudinem,
 Ad Troiam ducens, Helenae gratia pulcricomae:

162. ἑπταπύλῳ] τῇ ἐπὶ πύλαις ἐχούσῃ. Καδμηΐδι] τῇ Καδμῆ. γαίῃ] γῇ.
 163. ὤλεσε] ὑφείρε. μαρναμένους] μαχομένους. μῆλων] προβάτων. ἕνεκ']
 ὕνεκα. χάριν. Οἰδιπόδαο] Οἰδίποδος. 164. τὰς δὲ] ὤλεσε. νήεσσιν] ναυσὶ.
 λαΐτμα] κῆμα. 165. Τροίην] Τροίαν. ἠυκόμοιο] τῆς καλὴν κῆμην
 ἐχούσης.

165. Eius Ald.

162. Τὰς μὲν ἐφ' ἑπτα-
 πύλῳ] Intelligit non tantum
 τὰς ἐπὶ τῇ Θήβαις dictas,
 sed etiam eos qui Ἐπιγόνοι di-
 cebantur, id est, τῶν ἐπὶ τῶν
 ἐπὶ Θήβαις filios. Vtri-
 que Thebas adorti sunt. Dio-
 dorus Siculus libro III. Οἱ
 δὲ τῶν παῖδες Ἐπιγόνοι
 ὀνομασθέντες, τὸν τῶν πα-
 τέρων θάνατον ἐπεξιδόντες,
 ἔγνωσαν σφατεῦν κοινῇ ἐπὶ
 τὰς Θήβας. Aeschylus quo-
 que non tantum Ἐπτα ἐπὶ
 Θήβαις tragœdiam, sed et-
 iam Ἐπιγόνους scripsit. Ex
 ea interpretes Pindari versum
 περὶ κρῶσεων adferunt: καὶ θῶ-
 καὶ Αἰσχύλος ἐν Ἐπιγόνους.
 Λοιβῶν Διὸς μὲν πρῶτον ὠρεῖται
 γαίῃ
 "Ἡρας τε, τὴν τε δευτέραν κρῶ-
 σιν νέμω.

Τρίτην Διὸς σωτῆρος εὐκταίαν
 λίβην.

qui corruptissime ibi scribun-
 tur. Et Androgonus ab A-
 thenaeo narratur εὐμερῆσειν
 τὰς Ἐπιγόνους. Heinsius.

163. Μῆλων ἕνεκ' Οἰδιπό-
 δας] Κτημάτων, hoc est, re-
 rum, regni. Guetius.

Μῆλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο]
 Tametsi recte Interpretes Graeci
 obseruarunt μῆλα hic dici
 metonymice omnis generis
 diuitias, tamen vertendum
 non censuimus *opes*, pro *oui-*
*b*us, in translatione verbis vsque
 adeo adstricta: cum nihil ve-
 tet *oues* nos in ea interpreta-
 ri, vt μῆλα in Graecis *Hesio-*
di verbis. Hebraei תרנגול *mik-*
neh promiscue vocant *diuitias*
 et *pecudes*; quia vt omnibus
 notum, diuitiae antiquissimis
 temporibus in pecudibus prae-
 fertim erant sitae. Clericus.

165. "Ἡρα] Lucretius qui-
 etes vocat. Scaliger.

171. Ev

Ἐνθ' ἦτοι τὰς μὲν θανάτῳ τέλος ἀμφεκάλυψε.
 Τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων βίαν καὶ ἦθε' ὀπάσας
 Ζεὺς Κρονίδης κατένασσε πατὴρ ἐς πείρατα γαίης.
 † Τηλᾷ ἀπ' ἀθανάτων τοῖσι Κρόνος ἐμβασίλευε.
 Καὶ τοὶ μὲν ναῖουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
 Ἐν μακάρων νήσοισι, παρ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην,

170

Vbi mors quoque oppressit illos.
 Iis autem seorsum ab hominibus vitam et sedem tribuens
 Iupiter Saturnius pater constituit eos ad terrae fines.
 † Procul ab immortalibus: Saturnus horum Rex est.
 Et ii quidem habitant securum animum habentes
 In beatorum insulis, iuxta Oceanum profundum,

166. ἔνθ' ἦτοι ἔπα. ἀμφεκάλυψε] ἐκέντησε. 167. δίχ' δίχα· χωρὶς.
 βίαν] βίαν. ἦθε' ἦθεα· ἦθη. ὀπάσας (sic) παρασχόν. 168. κατένασσε]
 πατήρησε. πείρατα] πέρατα. γαίης] γῆς. 170. τοῖ] ἔτοι. ναῖουσιν] οἰ-
 κούσι. ἀκηδέα θυμὸν] ἄλυτον ψυχὴν. 171. μακάρων] μακαρίων. βαθυ-
 δίνην] βαθύβρεν.

166. τὰς deest in Ald. Iunt. I. 2. ἀμφεκάλυψεν Senat. 167. ὀπάσας B.
 731. August. Ald. Iunt. I. 2. Trinc. 169. Τηλᾷ etc. deest in August.
 Acad. Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Heinsf. Com. Moschop. Proclus
 etiam docet, repudiatum a quibusdam esse, vt non Hesiodum.

171. Ἐν μακάρων νήσοισι]
 Etiam si *Homerus* insulas non
 memoravit, attamen plerique
 eum auctorem huius fabulae
 fuisse volūnt; inter quos *Sira-
 bo*, qui Lib. I. a Ποῖτα *Elysium*
campum dictas *beatorum insu-
 las* fuisse contendit. Profert
 p. 2. celebrem locum ex *Odyss.*
 Δ. vbi describuntur campi *Ely-
 sii*. Quibus subiungit: καὶ
 αἱ τῶν μακάρων δὲ νῆσοι πρὸ
 τῆς μαυροσίας εἰσὶ τῆς ἐσχα-
 τῆς πρὸς δύσιν: *beatorum ve-
 ro insulae sunt e regione vlti-
 mae Mauritaniae ad occasum.*
 Attamen *Elysios campos* quae-
 rit etiam in continente *Hispa-
 nia*; addit enim: καὶ δ' ὁ μέ-

ρος συντρέχει τὸ τῆς Ἰβηρίας
 τὸ ταυτὴ πέρας: eodemque
*Hispaniae occidui fines perti-
 nent.* Verum hoc posterius
 copiosius prosequitur Lib. III.
 p. 103. et seq. vbi docet Poë-
 tam, cum sciret multas expe-
 ditiones in extremam vsque
 Hispaniam susceptas fuisse, et
 de fertilitate earum orarum a
 Phoenicibus aliquid rescivisset,
 ibi piorum sedes sitas et *Ely-
 sium campum* finxisse. Adsen-
 titur ei *Eustathius*, ad memo-
 ratum *Homeri* locum, cuius
 imitatore *Hesiodum* hic esse
 leberide caecior viderit. Ita
 etiam senserat *Plutarchus*,
 quem vide non procul ab ini-

tio vitae Sertorii. *Haec ex fchedis paternis.* Ceterum quod habet *Strabo* de Phoenicibus qui fertilitatem Baeticae *Homero* descripserant, viam ostendit *Sam. Bocharso* inueniendae rationis, cur campi illi *Elysi* dicti sint. In lingua, nimirum, Phoenicia, *עליז* *halizim* dicuntur *gaudentes*. Eum adi *Chanaanis* Lib. I. c. 34. Non equidem crediderim *Homerum* finxisse esse aliquam beatitudinem post hanc vitam, de qua nemo ante, apud Graecos, quidquam dixisset; sed cum dudum recepta haec esset opinio, nec constaret quo rerum naturae loco collocandi essent beati animi, ex ingenio sedes felicitatis illius in vltima Hispania, aut in Insulis Fortunatis, posuisse. *Clericus.*

Παρ' Ὀκεανὸν βαθυδίνην] Veteres Critici, totum hoc, παρ' Ὀκεανὸν, interpretati primo omnium videntur ἐν τῷ αἰέρι: postea vocem Ὀκεανὸν ita sumserunt, quasi quae per se τὸν αἶρα designaret. Hesych. Ὀκεανὸς αἰρ, θάλασσα. Item, Ὀκεανοῖο πέρον, τὸν αἶρα εἰς ὃν αἱ ψυχαὶ τῶν τελευτώντων ἀποχωρεῖσι. Postremo alia. Atque hinc Heroas suos, qui παρ' Ὀκεανὸν constituuntur, Aeris in latis campis constituit Maro. At Graeci interpretes magno se ἀποπήματι traduxerunt, cum, παρ' Ὀκεανὸν, verterunt, κατὰ τὸν Ὀκεανὸν, quod et reliqui secuti sunt. Melius mul-

to et prudentius Silius, *Ultra Oceanum* reddidit lib. XIII.

Verum ultra Oceanum sacro consermina fonti,

Lesbaeos latices et sacra obliuia potat.

Quod Graece esset πέρα τῷ Ὀκεανῷ. Ceterum cur ibi Heroas constituat Hesiodus, ratio haec est. Oceanum veteres causam aliquam statuebant τῆς ἀδίκης διαίτης, quae iustissima et facillima, καὶ μετὰ δικαιοσύνης, e terra petebatur prius: postea cum Oceanum πόρε εἵνεκα tentarent, actum de iustitia fuit. Atque haec causa vera est, cur Hesiodus vitam illam, quam *Homerus* βίον ἐήϊον vocat, ultra Oceanum esse voluerit, quod nihil plus commercii cum Oceano et eius praeside Fortuna haberet. Hinc Pindarus, in multis Homeri et Hesiodi interpretes, eleganter, vbi περὶ μακάρων et eorum νήσων agit, negat illis πόντιον ὕδωρ περὶ διαίταν εἶναι. Quem locum in hanc sententiam et Theon adducit. Verba eius sunt ad illum Arati, vbi Astraea describitur, et de saeculis agitur: Αὐτῶς δ' ἔζων. χαλεπῇ δ' ἀπέκειτο θάλασσα. ἐκαστὰ ἐπιχώρια ἤκει τε καὶ ἤκεσε. καὶ Πίνδαρος, Οὐδὲ πόντιον ὕδωρ κενὸν περὶ διαίταν. Vbi legendum κενὸν περὶ διαίταν ex ipso Pindaro. Opponit κενὸν διαίταν Oceani, τῇ ἐήϊστῃ βιοτῇ. Quamuis nobis ipse Arati locus quoque vsui esse potest, vbi hunc βίον ἐήϊον

Ὀλβιοὶ ἥρωες τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν.

Felices heroës: his dulcem fructum

172. Ὀλβιοὶ] μακάριοι. τοῖσι] τέτοιαι. μελιηδέα] γλυκύν.

172. τοῖσι Ald. Iunt. I. 2. Τρίσι.

ῥήϊζον describens Oceanum ab illis seiungit: Αὐτῶς δ' ἐζῶν. χαλεπή δ' ἀπέκειτο θάλασσα. Καὶ βίον ἔπω νῆες ἀπὸ προθέν ἠγίνεσκον, Ἀλλὰ βόες καὶ ἄροτρα. Sicut ante ἐπιθυμίαν et τὸ ἐπιθυμητικόν, Oceanus ignotus erat, ut semotus: ita Heroum καὶ τῶν μακάρων animae ultra Oceanum constituuntur, quod extra ἐπιθυμίαν sint, qua qui carent ῥᾶϊα ζῶειν dicuntur. Veteres enim, teste Synesio, qui hunc Arati locum ἐν τῷ Περὶ προνοίας eleganter interpretatus est, iniustitiae locum esse existimabant σπεδασθείσης γεωργίας, ναυτιλίας δὲ ἀποσπεδασθείσης. Hesiodus in hoc libro (nam in eo laboramus ut auctorem, praecipueque mentem huius libri interpretemur) iniustitiae poenam constituit τὸν Ὠκεανόν, tamquam necessarium, a quo etiam iustos separat: quibus hoc praemium proponit, futurum, ut ne Oceano quidem opus habeant. Θάλασσι δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές, ἔδ' ἐπὶ νηῶν Νείσσονται, καρπὸν δὲ Φέροι Ζεῖδωρος ἄροτρα. Ipse Poëta cur Heroas suos παρ' Ὠκεανὸν constituat, causam satis ostendit, cum addit, τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν Τρίς τῷ

ἔτις θάλλοντα Φέροι Ζεῖδωρος ἄροτρα. Terrae enim fructum, quem ῥήϊζον βίον vocant, Oceano opponit; sicut Horatius paratas epulas, ut alibi ostendimus, mari et mercaturae. Poterat praeterea epithetum βαθυδίνης grammaticos in officio continere, et eorum deprecari ambitionem, ne multa de voce Oceani dicerent, quae nihil praeter ostentationem nobis eorum detegunt, ut cum de Horizonte et aliis. At Homerus, ex quo tam multa nugati sunt, simplicissime locutus erat, cum περὶ μακάρων νήσων dixerat. Ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λυγυπνέοντας αἰήτας Ὠκεανὸς ἀνίσχιν. Duo enim significarat Poëta: primo secutus opinionem eorum, qui Oceanum patrem ventorum statuunt, pro diversis eius partibus, sicut Herodotus fluuios τῶν αὐρῶν, id est, vaporum, qui ab aliis γεφέλαι dicuntur: unde Nilus ἀνέφελος a quodam dicitur. Secundo, ostendit situm eorum πρὸς δύσιν esse, quem ubique ex ventis designat: nec enim voce Zephyri ibi Poëta utitur κατὰ τὸ ἐπελθόν, ut magistri loquuntur, et frustra: vel, quod saepe facit, ὡς τοῖς τὸν Φιλῶν ἀνεμὸν μάλιστα, sed

Τρεῖς ἔτεος θάλλοντα Φέρει ζείδωρος ἄρρα.

Μηκέτ' ἔπειτ' ὦφειλον ἐγὼ πέμπτοισι μετῖναι
'Ανδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν, ἢ ἔπειτα γενέσθαι. 175

Ter quotannis florentem profert foecunda tellus.

O vinam ego quinto non interesset

Hominum generi, sed aut mortuus essem prius, aut postea
natus!

173. τὸ ἔτεος (sic) τὸ χρόνος, ζείδωρος] ἡ δαρυμάνη τὰ ζῆν. ἔραρα] γῆ ἔρα-
τρισμαίνη. 174. μηκέτ'] οἷδε. ὦφειλον] ἐχρηώσεν. μετῖναι]
ἐνεῖναι. 175. πρόσθε] πρότερον. (ἔπειτα) μετὰ ταῦτα.

173. Τρεῖς τὸ ἔτεος B. 699. 731. Coisl. August. Acad. Ald. Iunt. E. 2.
Trinc. Steph. Com. Heinsl. τρεῖς ἔτεος legit etiam cod. Palat. 174.
ὦφειλον Ald. Iunt. I. 2. Trinc. πέμπτοισι Trinc. μετ' αὐτῶν Trinc.

sed vt dixi. Notarunt iam o-
lim etiam veteres Homeri in-
terpretes toto hoc opere τὴν
θάλασσαν καὶ τὸν Ὀκεανὸν
Ἡσιόδῳ βλάσφημον εἶναι.
Ceteri Poëtae cum Hesiodum
et Homerum non bene per-
cepissent, ipsum Ὀκεανὸν se-
dem beatorum statuerunt. Pla-
to in Phaedone τὸν Ὀκεανὸν
τῷ Ἀχέρωντι simpliciter op-
ponit: quod spectasse viden-
tur etiam ii, quos Patriarcha
Photius notat scripssisse, τὴν
εἰς ἄβυσσον καὶ θοδὸν παρὰ τὸν Ὀ-
κεανὸν γεγενῆσθαι τῷ Ὀδυσ-
σεῖ, & κατὰ τὴν Σικελίαν.
ubi παρὰ Hesiodico modo su-
mitur. Heinsius.

174. Μηκέτ' ἔπειτ' ὦφει-
λον ἐγὼ] Hunc locum ele-
ganter expressit Valerius Cato:
Ergo quod Deus atque Heros,
cur non minor aetas?
Infelix ego, non illo qui tem-
pore natus,

*Qua facilis natura fui: sors
o mea laeua*

*Nascendi, miserumque genus,
et fera libido*

Tanta meae, etc.

Opponit minorem aetatem, id
est, τὸ πέμπτον γένος, θεοῖς
καὶ ἥρωσι. Deos aetatem autē
am vocat: quia aetas illa τοὺς
δαίμονας κατὰ λῆξιν consti-
tuit. *Facilem naturam dixit, τὸν
ῥήξιν βίαν.* Legendum au-
tem versu secundo, *Sors o mea
lenia Nascendi.* Ita plane men-
tem Hesiodi dat. Heinsius.

Μηκέτ' ἔπειτ'] Priorem hu-
ius voti partem pulchre] expri-
mit Horatius Sat. 2. lib. 2.
*Hos vinam inter Heros na-
zum tellus me prima tulisset.*
Rob.

175. Ἡ ἔπειτα γενέσθαι]
Hoc est, post quintam gene-
rationem, quasi sequentes me-
liores sint futurae. Guierus.

176. Νῦν.

Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐς σιδήρεον ἔδ' ἐποτ' ἡμᾶρ
 Παύσονται χαμάτι καὶ οἰζύος, ἔδ' ἐτι νύκτωρ
 Φθειρόμενοι χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσονται μερίμνας.
 Ἄλλ' ἔμπης καὶ τοῖσι μεμίζεταί ἐσθλὰ κακοῖσιν.
 Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τῆτο γένος μερόπων ἀνθρώπων,
 Εὖτ' ἂν γεγνημένοι πρὸς κροτάφοι τελέθωσιν.
 Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοῖος, ἔδ' ἐτι παῖδες,

Nunc enim genus est ferreum: neque unquam aut die
 Quiescent a labore et miseria, aut nocte
 Corrupti: graues vero Dii dabunt curas.
 Sed tamen et hisce admiscebuntur bona malis.
 Iupiter autem perdet etiam hoc genus varie loquentium ho-
 minum,
 Quum vix nati canescant,
 Neque pater cum liberis concordat, neque liberi cum patre,

176. σιδήρεον] σιδηρεῖν. ἡμᾶρ] κατὰ τὴν ἡμέραν. 177. χαμάτι, κήδ-
 ον] ταλαιπωρία. νύκτωρ] κατὰ τὴν νύκτα. 178. φθειρόμενοι] ἀπολ-
 μνοί. χαλεπὰς] κακὰς. μερίμνας] φροντίδας. 179. ἔμπης] ὅμως. τοῖσι]
 πᾶσι. μεμίζεταί] μεμυγμένα εἰσι. ἐσθλὰ] τὰ ἀγαθὰ. 180. ὀλέσει (sic)]
 φθαρεῖ. μερόπων] μεμεριμένον ἔχοντων τὴν ὕπα. ἔχον τὴν φωνήν. 181.
 εὖτ'] ὅποτε. πρὸς κροτάφοι] λευκοὶ τὸς κροτάφους. τελέθωσιν] ὑπάρ-
 χωσι. 182. παίδεσσιν] παισὶ. ὁμοῖος] ἴσος.

176. ἐδ' ἐποτ' August. Trinc. Steph. Com. Heinf. 177. ἐκ' ἐπ' Acad.
 Ald. 180. ὀλέσει August. 181. γινόμενοι August. Acad. Trinc.
 Moschop. Tzetz. 182. τὸ κλητ. I. 2.

176. Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐς
 σιδήρεον] Aetas igitur haec
 proxime successerat Troicae.
 Quando autem hic aetatem di-
 cimus, intelligimus γένος, hoc
 est, *prolem* quamdam homi-
 nium, non intra triginta, aut
 triginta quinque annos, nato-
 rum, sed per maiorem anno-
 rum numerum florentium. Ce-
 terum quid deterius habuerint
 Hesiodæa tempora Troicis, me
 nescire fateor. Praesentia, ni-
 mirum; dumtaxat mala sen-

timus; praeteritorum obliu-
 scimus.

Νῦν γὰρ δὴ] Τὸ νῦν hoc
 loco ex illis vocibus est, quæ
 sumi πλατικῶς a Grammati-
 cis dicuntur: tale est illud Ho-
 meri:

— νῦν μὲν γὰρ κεν ἔλοις πό-
 λιν εὐρυαγύαν.

182. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσ-
 σιν ὁμοῖος] Ex his ferrei sae-
 culi notatur infelicitas, in quo
 permolere alienas vxores vul-
 gatatum erat: contra inter prae-
 cipientes

Οὐδὲ ξείνος ξεινοδόκῳ, καὶ ἑταῖρος ἑταίρῳ,
 Οὐδὲ κασίγνητος φίλος ἔσσεται, ὡς τὸ πάρος περ.
 Αἴψα δὲ γηράσκοντας ἀτιμῆσαι τοκῆας. 185
 Μίμψονται δ' ἄρα τὰς χαλεποῖς βάζοντ' ἐπέεσσι
 Σχέτλιοι, ἔδδ' θεῶν ὅπιν εἰδότες· ἔδδ' μὲν οἳ γε

Neque hospes cum hospite, neque amicus cum amico,
 Neque frater amicus erit, vt antehac:
 Celeriter vero senescentes contumelia afficient parentes.
 Incusabunt autem illos molestis alloquentes verbis
 Impii, neque Deorum vindictam veriti: neque hi sane

183. ξείνος] φίλος (sic). ξεινοδόκῳ] ξεινοδόχῳ. ἑταῖρος] ὁ φίλος. ἑταίρῳ] τῷ φίλῳ. 184. κασίγνητος] ἀδελφός. ἔσσεται] ἔσται. ὡς] καθὼς. τὸ πάρος] πρότερον. 185. αἴψα] ταχὺς. ἀτιμῆσαι (sic)] ἀτιμῆσαι· μακρὰ φρονήσας. τοκῆας] γονεῖς. 186. μίμψονται] ὑβρίζουσι. τὰς] τέρας. χαλεποῖς] σκληροῖς. βάζοντες (sic)] λοιδοροῦντες. ἐπέεσσι] ῥήμασι. 187. σχέτλιοι] ἔθλιοι. ὅπιν] ἐκπυροφῶν. εἰδότες] γινώσκοντες. ἔδδ' γε] ἔδει.

184. τὸ πάρος περ Ald. 185. ἀτιμῆσαι August. 186. βάζοντες August. Acad. Ald. Trinc. Impe. 2. βάζοντ' cōd. Palat. 187. ἔδδ' August. Acad.

cupias felicitatis notas recen-
 set *Hesiodus*, in sequentibus,
 similitudinem liberorum cum
 parentibus, v. 235. Quod ha-
 bet Poëta, quia Veterum ea
 erat opinio, dissimiles paren-
 tibus partus pro non-legitimis
 habendos, vt qui adulterii su-
 spicionem mouerent. Res ma-
 nifesta fit ex hisce *Catulli* ver-
 sibus, in *Iuliae* et *Mallii* *Epi-*
thalamio:

Torquatus volo paruulus,
Matris e gremio suae,
Porrigenas teneras manus,
Dulce videas ad patrem
Semibianse labello.

Sic suo SIMILIS patri
Mallio et facile insciis
Noscitur ab omnibus,
Et PVDICITIAM suae
Matris indices ore.

Sic et *Theocritus* in *Encomio*
Ptolemaei:

Ἀσάργα δὲ γυναικὸς ἐπ' ἄλ-
 λοτριῶν νόος αἰέν,
 Ῥηϊδία δὲ γοναί, τέκνα δ' αὔ-
 ποτ' εἰοικότα πατρί:

Mulieris autem coniugali amore
carentis in alieno viro semper
est animus. Sed facilis cognitu
est soboles, nec liberi umquam
sunt similes patri. Ex pater-
nis schedis. Clericus.

Οὐδέ τι παῖδες] Hic di-
 stinguendum videtur, et τα-
 λεία σιγμὰ ponenda post παῖ-
 δες. *Guetus.*

186. Βάζοντ'] Βάζοντες pro
 βάζοντες, vt ἄσπον ἰόντες *Ho-*
mero. Sed iste versus ὑπονο-
 θάυει. *Idem.*

187. Οὐδὲ θεῶν ὅπιν εἰδότες]
 Neque *Deorum* ultionem
 veriti

Γηράντισσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δαῖεν,
Χειροδίκας ἕτερος δ' ἑτέρῃ πόλιν ἐξαλαπάξει
Οὐδέ τις εὐόρκης χάρις ἔσσεται, ἔτε δικαίη, 190
Οὐτ' ἀγαθὸν· μᾶλλον δὲ κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν

Senibus parentibus educationis praemia reddent,
Violenti: alter autem alterius civitatem diripiet.
Neque villa pii gratia erit, neque iusti,
Neque boni. magis vero maleficum et iniurium

188. γηράντισσι] γηράντις. τοκεῦσιν] γονεῦσι. ἀποθρεπτήρια (sic)] τροφὰς·
ἀμοιβὰς. 189. χειροδίκαι] ἄρπαγες. ἐξαλαπάξει] πορθέσει. 190. εὐόρ-
κης] εὐσεβούς. ἔσσεται] ἔστι. 191. ῥεκτῆρα] ῥεγάντην. ὕβριν] ἡ
ὑβριστήν.

188. ἀποθρεπτήρια August.

veriti, non, oculum. hoc est,
poenam quae a tergo sequitur.
Tibull. Nescias ulcorem post ca-
put esse Deum. Σχέτλιος. α
σχέω, σχετός, ἄσχετος. item
α σχέτω, σχέτλω, σχέτλός,
σχέτλιος, coercendus, malus,
miser. Idem.

189. Χειροδίκαι] Obserua-
runt iam olim veteres com-
mentatores in Homero et He-
liodo πάθος quoddam in com-
positis quibusdam ἀντιμειμε-
νον: quod directe cum simpli-
cibus pugnat. Sic μέγας θυ-
μὸς, τὸ πολὺ τῆ χόλης. cum
μεγάθυμος sit ὁ μεγαλόφρων
in virtutibus: καὶ μεγαλοψυ-
χος. Sic ὁ δίκην ἐν χερσὶν
ἔχων est ὁ δίκαιος, χειροδί-
κης ὁ ἄδικος. Vtrumque no-
tauit vetus quidam magister
olim ad Poëtam: Μέγας
μὲν γὰρ θυμὸς, τὸ πολὺ τῆ
χόλης. μεγάθυμος δέ, ὁ με-
γαλόφρων καὶ μεγαλοψυχός.
ἄτω καὶ παρ' Ἡσιόδῳ δια-

φέρει ὁ χειροδίκης, καὶ ὁ ἐν
χερσὶν ἔχων τὴν δίκην· χει-
ροδίκης μὲν γὰρ συνθέτως ὁ
βίαιος, καὶ ἐκ ἐν τοῖς νόμοις,
ἀλλ' ἐν χερσὶ ταῖς ἑαυτοῦ,
κείμενον ἔχων τὸ δίκαιον. δί-
κην δ' ἔχων ἐν χερσὶν, ὁ δί-
καιος καὶ αἰεὶ πρὸ χειρῶν οἶον
φέρει τὸ δίκαιον. Vtrumque
tamen pro altero poni potest,
vt iam videbimus. Heinzius.

190. Οὐδέ τις εὐόρκης] Sub-
intellige ἀνδρός. Gaietus.

191. Ὑβριν pro ὑβριστήν,
quamvis possit excusari. Sca-
liger.

Ὑβριν] Ὑβρις ὁ ἄδικος,
ὑβρισης. Gaietus.

Ὑβριν] Ἀντὶ τῆ ὑβρισην
καὶ κακῆργον ἀνθρωπον.
Τοῖς τὸν καὶ τὸ παρ' Εὐριπί-
δῃ ἐν Θυέσῃ. Πόλεμον, ἀν-
τὶ τῆ ἐριστικόν, πολέμιον.
Procl. Recte observauit Pro-
clus ὕβριν significare ὑβριστήν.
Sed πόλεμον etiam poni pro
πολέμιον haud scio an vllis
exemplis

Ἀνέρα τιμήσασσι δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδῶς
 Οὐκ ἔσαι· βλάψει δ' ὁ κακὸς τὸν ἀρεῖονα Φῶτα,
 Μῦθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ἐπὶ δ' ὄρκον ὁμείται.

Virum colent: iustitia autem in manibus et pudor
 Non erit: laedetque malus meliorem virum,
 Verbis iniustus alloquens, peierabit vero:

192. ἄνδρα] ἄνδρα. δίκη] δικαιοσύνη. αἰδῶς] εὐλάβεια. 193. τὸν ἀρεῖονα]
 τὸν κρείττονα. Φῶτα] ἄνδρα. 194. μύθοισι] λόγοις. σκολιοῖς] διαστρεμ-
 μένοις (sic). ἐνέπων (sic) διαβάλλον. ὁμείται] ὑμᾶται.

194. ἐνέπων August.

exemplis probari possit. Ista
 autem fabula Euripidis prae-
 ter paucos verus penitus in-
 teriit. A Latinis quidem in-
 terdum ponitur Substantivum
 pro Adiectivo amplificationis
 causa. Sic Martialis,

*Non vitiosus homo es, Zoile,
 sed vitium.*

Lucretius, *Paruula, pumilio,
 χαρίτων ἰα, ιοτα* merum Sal.
 Et a Graecis etiam pro Parti-
 cipio, vt e verfu sequente pa-
 tet, *Magna atque immanis, κα-
 τὰπληξίς, plenaque bonoris.*
 vbi κατὰπληξίς idem sonat
 ac ἡ καταπληττῆσσα. Rob.

Quam dubitandi (an πό-
 λεμος ponatur pro πολέμιος)
 causam habeat vir doctus, non
 video. Quasi non vñtatissi-
 mum Graecis sit, duo Substan-
 tiua ponere ita, vt alterum mū-
 nus Adiectiui sustineat. So-
 phocl. in Aiace 59. *μανιάσι
 νόσοις furiosis morbis.* Oed.
 Tyr. 21. *μαντεία σποδῶ pro
 μαντικῇ.* quod cum quidam
 non intelligerent, scripserunt
μαντείας. in Electr. 182. *Κρί-
 σα ἀκτῇ, pro κρισσῇ.* Callim.
 hymn. in Del. *Φυγῶ ἐπὶ*

πρυμνῶ pro *Φυγηνῶ*. Vbi
 quoque male Faber, deletio
 τῶ iota, scribebat *Φυγῶ* Do-
 rice pro *Φηγῶ*. Sed de hoc
 loquendi more Graecorum plu-
 ribus disputabimus in Lectioni-
 bus nostris Sophocleis. *Kreb-
 sus.*

192. Δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ
 αἰδῶς Οὐκ ἔσαι] Distingui
 hoc modo etiam alia ratione
 et contraria potest. μᾶλλον δὲ
 κακῶν ρεκτῆρα καὶ ὑβριν Ἀνέ-
 ρα τιμήσασσι. δίκη δ' ἐν χερ-
 σὶ, καὶ αἰδῶς Οὐκ ἔσαι. Illud
 autem δίκη δ' ἐν χερσὶ, tum
 eadem ratione dicetur, qua
χειροδίκαι infra dicuntur οἱ ἄ-
 δικοί. Sic nunc δίκη δ' ἐν χερ-
 σὶν ἔσαι, est, ἄδικοι ἔσσονται.
 Nam idem illud πάθος signi-
 ficationis contrariae in simpli-
 cibus esse potest, quod in com-
 posito. Euripides Bacchis *χει-
 ρῶν δίκην* dixit τὴν βίαν, καὶ
 τὸ βίαιον. Καὶ τὴν μὲν ἂν
 προσεῖδες, εὐθὺς ἄλλοι πορὶν Μυ-
 κωμένην ἔχουσιν ἐν χερσὶν δι-
 κῇ. *Heinsius.*

194. Ἐνέπων] Appellans,
 incessens, increpans, ἐνίπ-
 των. ἐπὶ δ' ὄρκον ὁμείται,
 hoc

Ζῆλος δ' ἀνδρώποισιν οἷς υροῖσιν ἅπανιν 195
 Δυσκέλαδος καλὸς χαρτος ὁμαρτήσῃ συγερῶπης.
 Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
 Λευκοῖσιν Φαρέεσσιν καλυψάμεναι χρεᾶ καλόν,
 Ἀθανάτων μετὰ Φῶλ' ἔτην, προλιπόντ' ἀνθρώπων,
 Αἰδῶς καὶ Νέμεσις· τὰ δὲ λείψεται ἄλγεα λυγρὰ 200

Litor autem homines miseros omnes
 Malos rumores spargens, malis gaudens comitabitur inuiso
 vultu.

Tum demum ad coelum a terra spatiosa,
 Candidis vestibus rectae corpus pulcrum,
 Ad Deos ibant, relictis hominibus,
 Pudor et Nemesis: relinquentur autem dolores graues

195. Ζῆλος] φθόνος. οἷς υροῖσιν] ταλαιπώραις. 196. Δυσκέλαδος] δόσφμας.
 καλὸς χαρτος] ἐπὶ κακοῖς χαίρων. ὁμαρτήσῃ] ἀπολεθῇσιν, συγερῶπης] ἀποτρε-
 πῆς· μισητὸς. 197. Ὀλυμπον] ὄρεον. χθονὸς] γῆς. εὐρυοδείης] πλα-
 τείας. 198. Φαρέεσσιν] ἱματίοις. καλυψάμεναι] καλυψάμεναι. χρεᾶ] σῆμα.
 199. μετὰ] ἐπὶ. Φῶλιν] (sic) γένος. ἔτην] (sic) ἐλευσένται. προλιπόντ']
 προλιπόντες. προλιπόνται. 200. Αἰδῶς] ἐντροπή. Νέμεσις] δικαιοσύνη. λεί-
 ψεται] καταλειφθήσεται. ἄλγεα λυγρὰ] λύπαι χαλεπαί.

196. συγερῶπης Trinc. 198. λευκοῖσι August. 199. Φῶλιν ἔτην B. 60.
 Juhn. 1. 2. Φῶλιν ἔτην R. S. Coisl. August. Acad. Ald. Trinc. Com.
 Φῶλ' ἔτην Steph. Heinl. Moschpp. 200. τάς August.

hoc est, ἐπομεῖται ἄρκον. τμή-
 σης. Guiccioli.

196. Δυσκέλαδος] Καλὰς
 Φήμας ἔγερων, malos rumo-
 res. alias raucus. male expro-
 bat.

198. Λευκοῖσιν Φαρέεσσιν]
 Per candidas vestes sanctimo-
 nia et puritas denotantur. Sae-
 pissime in sacris Scripturis haec
 figura occurrit. Sic Apocal. 4,
 4. Καὶ κυκλόθεν τὰ θρόνους
 θρόνοι εἴκοσι καὶ τέσσαρες·
 καὶ ἐπὶ τὰς θρόνους εἶδον τὰς
 εἴκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυ-
 τέρας καθήμενας περιβεβλη-
 μένας ἐν ἱματίοις λευκοῖς. Et

7, 9. Ἴδεν, ὄχλος πολὺς, ὃν
 ἀριθμεῖσθαι αὐτὸν ἔδειξεν ἡ δύνα-
 το ἐκ παντὸς ἔθνους, καὶ φυ-
 λῶν, καὶ λαῶν, καὶ γλωσ-
 σῶν, ἐξῶτες ἐνώπιον τοῦ θρό-
 νου, καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου, πε-
 ριβεβλημένοι ζῶντας λευκὰς.
 Et 19, 8. Καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα
 περιβαληται βύσσινον καθα-
 ρόν, καὶ λαμπρόν. τὸ γὰρ
 βύσσινον τὰ δικαιώματά ἐστι
 τῶν ἁγίων. Robinf.

200. Νέμεσις] Vide dicta
 ad Theogoniae v. 223. Haec
 est altera illa Nemesis, quae
 homines, non secus ac pudor,
 ad virtutem incitabat. Proprie
 est

T

Θνητοῖς ἀνθρώποισι κακὸν δ' ἐκίσσεται αἰκλή.

Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦς ἐρέω Φρονέεσι καὶ αὐτοῖς.
Ὡδ' ἱερὴ προσέειπεν ἀηδόνα ποικιλόδερον.

Mortalibus hominibus: mali vero non erit remedium.

Sed nunc fabulam regibus narraho quamvis ipsi sapiant.
Sic accipiter affatus est lusciniam canoram,

201. ἀλκή] βλάβη. 202. αἶνον] παροιμιώδη λόγον. βασιλεῦς] κριταὶς.
ἐρέω] λέγω. Φρονέεσι] νοεσι. 203. Ὡδ' ἱερὴ] ἱερῆς. ποικιλόδε-
ρον] τὴν ποικιλόφωνον.

est νέμεσις, *iusta vituperatio*, quo sensu saepe, apud *Homerum*, occurrit, ut animaduer-
tit *Eustathius*; cuius vitupe-
rationis metu, a delinquendo
abstinemus. Ideo cum Pudo-
re coniungitur hic ab *Hesiodo*.
Quare idem Grammaticus ob-
servavit ὅτι ἡ Νέμεσις πρὸς
τὴν Αἰδὼν ὡς πρὸς τι λέγεται,
Αἰδῶς τε γὰρ ἡ διὰ τὴν Νέ-
μεσιν γινομένη ἐπιστροφή, Νέ-
μεσις δὲ ἡ μεμψις ἐκ τινος ὃν
αἰδέμεθα γινομένη: *Nemesis*
esse correlatam ad Pudorem;
Pudor enim est attentio orta
propter Nemesis, (seu *Casti-*
gationem) *Nemesis vero vitupe-*
ratio ab aliquo quem reueremur
profecta. Loca *Eustathii* indi-
cabit *Index Romanus*. Hanc
Nemesis, pro more suo, προ-
σωποποιήκεν *Hesiodus*. Al-
tera *Nemesis* fuit *Dea Iustitiae*
praeses, quae peccata plectere
putabatur et quam descripsit
Ammianus Marcellinus Lib.
XIV. C. II. ad quem vide In-
terpretes, ut et ad Aët. XXVIII,
4. Clericus.

Προλιπόντ'] Pro προλιπῶ-
σα Nominatio Duali Foemi-
nino. Figura apud poëtas vfi-

tata, vt notauit Schol. Soph.
ad *Oedip.* Colon. v. 1672.

Ἰδόντε καὶ παθῶσα] ἀντὶ τῆς
ἰδῶσαι καὶ παθῶσαι. Πολλὰ
χρὲ δὲ τῷ σχήματι χρητῶν,
ἀντὶ τῶν θηλυκῶν τὰ ἀρρε-
νικά τιθεῖς. καὶ ἐν Ἑλέν-
τῳ.

Ὡ ταῖσιν ἐχθροῖς εὐ βε-
βηκοσι ποτὲ,

Ψυχῆς ἀφειδήσαντε πρὸς
σάτην Φόνεα.

Καὶ πάλιν,

Ὅρα, κακῶς πράσσοντε,
μὴ μείζω κακὰ

Κτησώμεθα.

Καὶ Ὅμηρος

Τῶδε βᾶτην τεύρωσι πέλε-
σσιν ἰδυμαῖ' ὁμοίαι.

Καὶ Ἡσίοδος — Προλιπόντ'
ἀνθρώπων.

Porro hunc locum videtur re-
spexisse *Iuuenalis* Sat. 6.

Credo pudicitiam Saturno rege
moratam

In terris, visamque diu. —

Paulatim deinde ad Superos
Astraea recessit.

Hac comite, atque duae pariter
fugere sorores. Rob.

203. Ποικιλόδερον] *Collo*
variiegatam. vulgo *canoram*.
Guierus.

205. Πε-

Ἦψι μάλ' ἐν νεφέεσσι φέρον ὀνύχασσι μεμαρπώς.
 Ἦδ' ἑλσὸν, γναμπτοῖσι πεπαρμένῃ ἄμφ' ὀνύχασσι, 205
 Μύρετο· τὴν δ' οὐ' ἐπικρατέως πρὸς μῦθον εἶπε·
 Δαιμονίη, τί λέλακας; ἔχει νύ σε πολλὸν ἀρείων.
 Τῇδ' εἰς, ἣ σ' ἂν ἐγὼ περ ἄγω, καὶ αἰοιδὸν εὔσαν.
 Δεῖπνον δ', αἶψ' ἐθέλω, ποιήσομαι, ἥ μεθήσω.
 † Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν. 210
 † Νίκης τε εἴρεται, πρὸς τ' αἰσχεσιν ἄλγυα πάσχει.
 Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἰρήξ', ταυσιπτερος ὄρνις.

Alte in nubibus ferens vnguibus corseptam.

Illa vero misere, curuis confixa vnguibus,

Lugebat: eam autem ille imperiose compellauit.

Infelix, quid strepis? habet te multo fortior.

Hac vadis, qua de duco, licet sis cantatrix.

Epulabor vero te, si libet, vel dimittam.

† Imprudens autem, quicumque voluerit cum potentioribus contendere;

† Quippe victoriā priuatur, et praeter conuicia dolores patitur.
 Sic ait velox accipiter, latis alis praedita auis.

204. Ἦψι] ὄψθ. νεφέεσσι] νέφει. ὀνύχασσι] ὄνυχι. μεμαρπώς] συλλαβὴν.
 205. ἑλσὸν] ἑλαινόν. γναμπτοῖσι] γναμπτοῖσι. πεπαρμένῃ] πεπαρμένη (sic).
 ὀνύχασσι] ὄνυχι. 206. μύρετο] ἐμύρετο. ὠδύρετο. ἐπικρατέως] ἀλαζονικῶς
 (sic). μῦθον] λόγον. εἶπε] εἶπε. 207. δαιμονίη] δαίμων. λελάκας
 (sic)] λαλεῖς. βοῶς. νύ] νύ. ἀρείων] κρείττων. 208. τῇδ'] ταύτῃ. αἶς]
 πορεύσθ. ἦ] ἦ. αἰοιδὸν] μουσικόν. εὔσαν] ἔσαν. 209. ἣ] ἡ. μεθήσω]
 ἀπολύσω. 210. huic versui praescriptum est: γυναικὶν. ἔφρων] ἀναή-
 τες. ὅς κ'] ὅς. κρείσσονας] κρείττονας. ἀντιφερίζειν] ἀντιπαρατίθεσθαι. μά-
 χησθαι. 211. εἴρεται] τρεῖται. αἰσχεσιν] ἐνίδεσι. ἄλγυα] λύπαι.
 212. ὅς] ὅς. ἔφατ'] εἶπε. ὠκυπέτης] ὀκνητός. ἰρήξ'] ἰράξ.
 ταυσιπτερος] ὁ τεταμένην τὴν πτέρην ποιεῖν ποῦν.

205. ὀνύχασσι Acad. Senat. 207. λέλακας codd. Rob. omnes, Acad.

Trinc. λελάκας (sic) August. 208. ἦ] Trinc. ἦ. Ald. 210. Ἀφρων
 Trinc. Moschop. ἰράξ Acad.

205. Πεπαρμένῃ ἄμφ' ὀνύ- δαιμόνιος, infortunatus, infe-
 χασσι] Ἀμφιπεπαρμένῃ ὀνύ- lix. Interdum fortunatus, bea-
 χασσιν. Idem. tus, vt Il. β. τί λέλακας;]
 207. Δαιμονίη τί λέλακας] quid strides? vers. [eq. τῇδ'
 Α δαίμων, δαίμονος ἢ τύχη, εἰς] Hac ibis. Idem.

ὦ Πέρση, σὺ δ' ἄκχε δίκης, μὴδ' ὕβριν ὄφελαι.
 Ὑβρις γάρ τε κακὴ δειλῶ βροτῶ· ἐδὲ μὲν ἐσθλὸς
 Ῥηϊδίως φερέμεν δύνатаι, βαρύνθει δέ θ' ὑπ' αὐτῆς, 215
 Ἐγκύρσας αἴτησιν ὁδὸς δ' ἐτέρηφι παρελθεῖν
 Κρείσσων ἐς τὰ δίκαια. δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει
 Ἐς τέλος ἐξελθῶσα· παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.
 Αὐτίκα γάρ τεύχει Ὅρκος ἅμα σκολιῇσι δίκησιν.

O Persa, tu vero cole iustitiam, neque iniuriam fove.
 Iniuria enim perniciofa est tenui homini, nam nec diues
 Facile ferre eam potest, grauaturne ab illa,
 Quoties in damna incidit: via vero altera perueniendi
 Melior ad iusta: iustitia enim iniuriam vincit
 Ad finem progressa: stultus vero malo suo discit.
 Continuo enim cursu sequitur Iurisiurandi Deus iniusta iudicia.

213. δίκης] δικαιοσύνης. ὕβριν] ἀδικίαν. ὄφελαι] αἴτταν. 214. δειλῶ] ἀγενεῖ. βροτῶ] ἀνθρώπων. ἐσθλός] ἀγαθός. 215. φερέμεν] φέρειν. βαρύνθει] βαρύνεται. 216. ἐγκύρσας] ἐντυχόν. αἴτησιν] βλάβαις. ἐτέρηφι] καθ' ἐτέραν μερίδα. παρελθεῖν] ὕστερ. 217. κρείσσων] ἀμείνων. ἐς τὰ δίκαια] ἀγαθῶς (sic). δίκη] δικαιοσύνη. ἴσχει] ὑπάρχει. 218. ἐξελθῶσα] τελευτῶσα. νήπιος] ὁ μικρός. ἔγνω] ἐνέηκε. 219. σκολιῇσι] διαστραμμέναις. δέ-μην] κρίσει.

213. μὴδ' August. 216. ἐτέρηφι Iust. μετὰ δὲν Procl.

214. Ὑβρις γάρ τε κακὴ] Το χρησθαι τῇ ὕβρει vid. Tzetz. Guierus.

216. Ἐτέρηφι] Φι adne- xum est hic recto casui, cum proprium sit obliquorum. Sciliger.

Ἐτέρηφι παρελθεῖν] Καθ' ἐτέραν μερίδα. ordo, ὁδὸς δέ τῃ παρελθεῖν εἰς δὲ δίκαια κρείσσων. Vel sic, ἐτέρηφι δέ ἢ ὁδὸς τῇ π. ἐτέρηφι ex alia parte. Guierus.

217. Ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει] Ὑπερέχει. Idem.

219. Ὅρκος] Ἀν ἡ ἐπιτο- κία, vt Heinsius? an ἡ τῆς ἐ-

πιτοκίας τιμωρία. vt Proclus? Idem.

Ὅρκος] Hic Ὅρκος est Nu- men, quod praeesset finxit He- siodus religioni iurisiurandi, et de quo Theogoniae v. 231. Sed quare iniusta iudicia co- mitari, et quidem curriculo, dicitur hoc Numen? Nimirum, vt periuros iudices plestat, quemadmodum ex superiori- bus et sequentibus liquet. Eo- dem sensu, Iustitia dicitur ἐ- πεσθαι, sequi populos et vr- bes de quibus poenas sumit, v. 222. Vide et Hieroclem in 2. v. Pythagoricorum Carmi- num

Τῆς δὲ Δίκης ῥόθος ἐλκομένης ἢ κ' ἄνδρες ἄγωσι 220
Δωραφάγοι, σκολιαῖς δὲ δίκαις κρινώσι θέμιστας.

Iustitiae vero aspera est semita tractae quocumque viri duxerint
Donis corrupti, prauis postquam sententiis deciderunt res.

220. τῆς -- Δίκης] δικαιοσύνης. ῥόθος] θόρυβος γίνεται. ἐλκομένης] συρμα-
νῆς. ἢ] ἢ κ'. ἄγωσιν] φέρουσι. 221. Δωραφάγοι] οἱ τὰ δῶρα τρώγοντες.
σκολιαῖς] διαστραμμέναις. δίκαις] κρίσεις. κρίναι] διακρίνει. θέμιστας]
δικαιοσύνας.

220. 4^a Ald. ἄγουσιν Senat. Acad. 221. σχολιαῖς Trinc.

nam. Similis fictio adhibetur
in insigni Oraculo Pythiae,
quod exstat apud Herodotum
Lib. VI. c. 86. dignumque est
quod hic adscribatur:

Γλαῦν' Ἐπικυδείδῃ, τὸ μὲν
αὐτίκα κέρδιον ἔτω
"Ορεῶ νικῆσαι, καὶ χρηματα
ληίσσασθαι.
"Ομνυ' ἐπεὶ θάνατός γε καὶ
εὖρεκον μένει ἄνδρα.
"Αἰ' "Ορεῶ παῖς ἐστὶν ἀνώνυ-
μος, ἔδ' ἐπὶ χεῖρες
Οὐδὲ πόδες. κραιπνὸς δὲ μετ-
έρχεται, εἰσόνει πᾶσαν
Συμμάχους ὀλέσει γενεήν, καὶ
οἶκον ἅπαντα.

Glauco fili Epicydidis, in prae-
sencia quidem satius sic iureiu-
rando vincere, et pecunias prae-
dari. Iura, quandoquidem mors
etiam in iureiurando religiosum
virum manet. Sed iurisiuran-
di filius est qui nomine caret,
neque ei adsum manus, ne-
que pedes; celer tamen conse-
quitur, donec uniuersam cor-
ruptam sobolem perdidideris, et
totam domum. Clericus.

220. Τῆς δὲ Δίκης ῥόθος]
Supple γίνεται. "Ρόθος, hoc
est, ἡχος, θόρυβος, turba.
Gnisius.

Τῆς δὲ Δίκης ῥόθος] Male
verterunt Interpretes, *Iustitiae
est fremitus*. Verte, *Iustitiae
aspera est semita*. Plutarchum
asperas et montosas vias ῥόθους
appellasse notat Scholiastes, ex
quo infert Hesiodum intelle-
xisse asperam et indirectam esse
viam, per quam iustitia a cor-
ruptis iudicibus trahitur. Τὸν
ῥόθον οἱ μὲν ἤκασαν τὸν ψό-
φον, ὅθεν καὶ ῥόθιον καλεῖ-
σθαι τὸ κτυπᾶν κῦμα, καὶ ῥεῦ-
μα. Πλάταρχος δὲ βιωτά-
ζων (ἔτω γὰρ καλεῖν βιω-
τὰς) τὰς ὀρεινὰς ὁδὰς τὰς σε-
νὰς καὶ δυσάντους ῥόθους ὀνο-
μάζεσθαι Φησιν. Εἰ ἐν τῷ
το κρατοῖν, λέγοι ἂν ὅτι,
τῆς Δίκης ἐλκομένης ὑπὸ τῶν
ἐπὶ δώροις τὰς δίκας κρινόν-
των σκολιῶς, ῥάθος ἐστὶ τὰτ'
ἐστὶ, δυσάντης ἢ ὁδὸς καὶ τρα-
χεῖα δι' ἧς ἐλκεται ὑπὸ τῶν
δικαστῶν. Rob.

Ἡ δ' ἔπειτα κλαίῃσα πόλιν τε καὶ ἦθρα λαῶν,
 Ἥρα ἑσσαμένη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρῃσα,
 Οἳ τέ μιν ἐξελάσῃσι, καὶ ἐκ ἰθῦϊαν ἔνειμαν.
 Οἳ δὲ δίκας ξείνοισι καὶ ἐνδήμοισι διδῶσιν
 Ἰθείας, καὶ μὴ τι παρεκβαίνεισι δικαίαι,
 Τοῖσι τέθῃλε πόλιν, λαοὶ δ' ἀνθεῦσιν ἐν αὐτῇ.
 Εἰρήνῃ δ' ἀνὰ γῆν κροτρώφους ἔδ᾽ ἐποτ' αὐτοῖς
 Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύσπα Ζεὺς,

225

Haec vero sequitur deflens urbemque et fedes populorum,
 Aere induta, malum hominibus adferens,
 Quique ipsam expellere solent, neque rectam ferunt sententiam.
 At qui iura tam peregrinis quam ciuibz reddunt
 Recta, neque a iusto quidquam exorbitant,
 Iis floret vrbs, populi que florent in illa
 Pax vero per terram alma; neque vmquam illis
 Molestum bellum immittit late cernens Iupiter,

222. ἡ δ' αὐτῇ. ἔπειτα] ἐκλαίῃσα. κλαίῃσα] θρηνησα. ἦθρα] ἦθ'· δια-
 τριβῆς. λαῶν] τῶν. 223. ἡ Ἥρα] ἑρπασίαν. ἑσσαμένη] ἐδουμένη (sic).
 κακὸν] βλάβην. 224. οἳ] οἵτινες. μιν] αὐτὴν. ἐξελάσῃσι (sic)] ἐλαύνουσι.
 ἰθῦϊαν] εὐθείαν. ἔνειμαν] ἔδωκαν. 225. οἳ] οἵτινες. δίκας] δικαιοσύνας.
 ξείνοισι] ξένοις. ἐνδήμοισι] πολίταις. διδῶσιν] διδάσκει. 226. ἰθείας] εὐ-
 θείας. δικαίαι] τῆς δικαιοσύνης. 227. τοῖσι] τότῃν (sic). τέθῃλε] θέλλει.
 ἀνθεῦσιν] ἀνθῆσι. 228. ἀνὰ] εἰς. κροτρώφους] τρώφους τὰς νέας. 229.
 ἀργαλέον] λυπηρὸν. τεκμαίρεται] ἐννοεῖται] βυλεύεται. εὐρύσπα (sic)]
 ὁ μεγαλόφρωνος.

222. τε deest in cod. August. 224. ἐξελάσῃσι R. S. B. 699. 731. Coisl.
 ἐξελάσῃσι August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinf. 225.
 διδῶσι Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 226. παρεκβαίνεισι B. 699. 228.
 ἐδέποτ' August. 229. εὐρύσπα August.

222. Ἡθρα] Scribendum
 videtur: πόλιν κατὰ, καὶ ἦθρα
 λαῶν, infra: v. 281. Εἰ γὰρ
 τις καὶ ἐθέλη τὰ δίκαι' ἀγο-
 ρεύειν. *Guicetus.*

227. Τοῖσι τέθῃλε πόλιν]
 Cum hisce temporibus immor-
 talitas animi crederetur, mi-
 rum est, in recensione poena-
 rum et praemiorum, alterius
 vitae nullam mentionem fieri.
 Quod et apud *Homerum*, non
 vno loco, videre est. *Perpau-*

cos enim in inferis poenas da-
 re fingit, propter insignia sce-
 lera; Elysios vero campos im-
 plet non bonis, sed celebribus
 viris, quales Heroës Troicorum
 temporum latrociniiis quam
 virtutibus clariores. *Clericus.*

228. Εἰρήνῃ δ' ἀνὰ γῆν κρο-
 τρώφους.] Subintellige ἐς.
Guicetus.

229. Τεκμαίρεται] Medi-
 tatur, molitur. Vett. glossae
 in notis Heinfii: τεκμαίρομαι
 παρ

Οὐδέ ποτ' ἰθυδίκαισι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ, 230
Οὐδ' ἄτη θαλῆς δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται.
Τοῖσι φέρεי μὲν γαῖα πολὺν βίαν ἔρεσι δὲ δρεῦς
Ἄκρη μὲν τε φέρει βαλάντας, μέσση δὲ μελίσσας
Εἰρεπόνοι δ' ὅιες μαλλοῖς καταβεβρωθασι

Nec unquam iustos infestat homines fames,
Neque noxa: conuiuia autem celebrant.
Fert quippe iis terra multum victum: in montibus vero quercus
Summa quidem fert glandes, media vero apes:
Lanigeræ autem oves velleribus onustæ sunt:

230. [ἰθυδίκαισι] τοῖς δικαίοις. λιμὸς] εἰρησ. ὀπηδεῖ] ἐκλαβεῖ. 231.
ἄτη] βλέβη. θαλῆς] θαλίαις. δρεῦς] θοίναις. μεμηλότα] παφροντισμένα. νέμονται]
καρπύονται (sic). 232. τοῖσι] τέτοις. γαῖα] γῆ. 234. ὅιες] πρέβαντα.
καταβεβρωθασι] βαρύνονται.

230. οὐδέποτε. August. ἰθυδίκαις B. 699. ἰθυδίκαις. Tzet. 231. οὐδέ
ἄτη B. 60. 233. Ἄκρη Trinc. 234. μαλλοῖς August. Acad. κατα-
καβεβρωθασιν Acad.

παρ' Ὀμήρῳ τὸ τελείῳ, παρ'
Ἡσιόδῳ δὲ τὸ βελεύει. Sic v.
237. τοῖς δὲ δίκην Κρονίδης
τεκμαίρεται. hoc est, βελεύει
meditatur ut sup. molitur. vul-
go: παρατ. Idem.

Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαί-
ρεται] Hesiodus voce τεκμαί-
ρεσθαι vitur de Diis, sicut
Aristophanes voce ἐπιβελεύε-
σθαι. Plato:

Ἄταρ διὰ τί γε ταῦτα ἐπι-
βελεύεται ποιεῖν ἡμεῖς;
Loquitur ibi de Ioue Carrio; fi-
cut hic Hesiodus: quamobrem
frustra non fuerunt antiquo-
rum glossæ, nescio quæ: quæ
nos monent, τεκμαίρομαι παρ'
Ὀμήρῳ τὸ τελείῳ, παρ'
Ἡσιόδῳ δὲ τὸ βελεύει: quod Co-
micus ἐπιβελεύεσθαι dixit.
Ceterum, quod notabunt vtri-

usque Poætæ studiosi, vel ex
hoc Homerum apparet Hesio-
do nostro priorem, cui τὸ τεκ-
μαίρεσθαι est τὸ τελείειν: an-
tiqua enim lingua τέκμαρ ita
in usu erat. Philosophus Rhe-
tor. I. τὸ γὰρ τέκμαρ καὶ πέ-
ρας ταῦτόν ἐστι κατὰ τὴν ἀρ-
χαῖαν γλῶτταν. Heinſius.

231. Θαλῆς δὲ μεμηλότα
ἔργα νέμονται] Ἀπ' μεμηλό-
τες? Sic placet Heinſio, et
mihi. Θαλῆς μεμηλότες, οἱ
πλεῖτω μεμηλότες, πολέμῳ
μεμηλότες, hoc est, πλεῖστοι,
πολεμικοί. Guicetus.

235. Τίκτεσιν δὲ γυναῖκες]
Hinc petittum Horatianum il-
lud: Laudantur famili prole puer-
peræ. Rob.

Τίττωσιν δὲ γυναῖκες τοίκότα τέκνα γονεῦσιν 235
 Θάλλωσιν δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές· ἔδ' ἐπὶ νηῶν
 Νείσονται καρπὸν δὲ φέρι ζείδωρος ἄρουρα.
 Οἷς δ' ὕβρις τε μέμνηε κακῇ, καὶ σχέτλια ἔργα,
 Τοῖσδε δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς.
 Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακῷ ἀνδρὸς ἀπήνυρα 240
 Ὅσις ἀλιτράινει, καὶ ἀτάσθαλα μηχανάεται.
 Τοῖσιν δ' ἑρπύδιον μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,

Pariunt vero mulieres fimiles parentibus liberos:
 Florentque bonis perpetuo: neque nauibus
 Iter faciunt: fructum vero profert foecundus ager.
 Quibus autem iniuria, pernicioſa curae est, prauaque opera,
 His poenam Saturnius parat late cernens Iupiter.
 Saepeque vniuerſa ciuitas malum ob virum punitur,
 Qui peccat, et iniqua machinatur.
 Illis autem coelitus magnum importare solet malum Saturnius,

235. τίττωσι (sic) γονεῦσι. τοίκότα] ὅμοια. τέκνα] παῖδας. γονεῦσι] τε-
 κεῦσι. 236. διαμπερές] διόλου. 237. νείσονται] πορεύονται. 238.
 μέμνηε] ἡ δὲ φροντίδος. σχέτλια] καλεσθῆ. 239. Κρονίδης] ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου.
 τεκμαίρεται] βεβαίεεται. εὐρύοπα] ὁ μεγαλόφωνος. 240. etiam hūc ver-
 ſui praescriptum est: γυναικὶν. ξύμπασα] ὅμω πάντα. ἐπήνυρε] (sic) ἀπο-
 λαύει. 241. ἀλιτράινει] ἀμαρτάνει. ἀτάσθαλα] ἀνόσια. μηχανάεται] μηχανάται· πρῶτον.
 242. ἑρπύδιον] ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου.

235. τίττωσι August. Ald. Iunt. I. 2. Trinc. 236. θάλλωσι August.
 Senat. 240. ἐπήνυρε codd. Rob. omittes, August. Acad. Ald. Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. Com. Heisl. 241. ὅτι Acad. Senat. 242. τῶσι
 August. Ald. Iunt. I. 2. Trinc.

240. Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις] Si dicerent Poetae vi-
 bem dare poenas, eo quod vi-
 ri vnius scelera aut prauos mo-
 res prober, vel certe ferat, cum
 nec probare, nec ferre debe-
 ret; nihil esset cur eos de Nu-
 minis iustitia male sensisse que-
 reremur. Qui enim probat,
 aut facile patitur scelus, haud
 melior est eo, a quo perpetratur.
 Sed cum immeritos dare
 poenas peccatorum alienorum

volunt, tum vero Deo iniusti-
 tiam aperte adscribunt. Quam-
 obrem a Philosophis merito
 damnantur. Haec quoque The-
 ologos oportet diligenter ad
 animum reuocare. Clericus.

244. Οὐδὲ γυναῖκες τίττω-
 σι] Vide exemplum Gen. XX,
 17. Adi et Callimachum Hy-
 mno in Dianam v. 127. et no-
 tata ab Illustriff. Viro Ezech.
 Spanhemio. Clericus.

Λιμὸν ὁμῶ καὶ λοιμὸν ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί·
 Οὐδὲ γυναῖκες τίττωσιν· μινύθουσι δὲ οἴκοι,
 Ζηνὸς Φραδομοσύνησιν Ὀλυμπία. ἄλλοτε δ' αὖτε 245
 Ἡ τῶν γε στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσεν, ἢ ὅγε τεῖχος,

Famem simul et pestem: intereunt vero populi;
 Neque mulieres pariunt; minuuntur autem familiae,
 Iouis Olympii consilio. interdum vero rursus
 Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut ille murum;

243. λιμὸν] πείναν. λοιμὸν] λοιμικὴν νόσον. ἀποφθινύθουσι] φθίρουσιν.
 244. τίττωσιν] γεννῶσι. μινύθουσι] μικρύνονται. 245. Ζηνὸς] Διὸς. Φραδο-
 μοσύνησιν] βυλαίς. Ὀλυμπία] ἑρηνία. 246. τῶν γε] τῶτων. εὐρὺν]
 πλατὺν ἢ πόλιν. ἀπώλεσεν] ὑφείρεν. ὅγε] ὅτος.

245. Φραδομοσύνησιν Ald. Trinc. 246. ὅγε Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.
 Steph. Com. Heinf. atque sic edidit Rob. pro vulg. τότε.

246. Ἡ ὅγε τεῖχος] In
 Clerici editione ὅγε τεῖχος
 mutatur in τότε τεῖχος, scil.
 quia ὅγε redundare videatur.
 Perperam. nam vox ὅγε ita
 prolata peculiarem Emphasin
 habet, et affirmationem quo-
 dammodo adauget. Sic no-
 ster infra v. 321. Εἰ γὰρ τις,
 καὶ χερσὶ βίη μέγαν ἔλθον
 ἔλθεται, Ἡ ὃν ἀπὸ γλώσσης
 λήσεται. Et 732. Ἐξομένος
 δ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένα
 εἰδώς, Ἡ ὅγε πρὸς τοῖχον
 πελασας εὐερξός αὐλῆς. Ho-
 merus II, γ, 409. Εἰσάκς σ'
 ἢ ἄλοχον ποιήσεται, ἢ ὅγε
 δαλῆν. Callimachus hymn. in
 Bacchum, Ἐλπομαι, ἢ Αἰγυπ-
 τῶν ἀφίξεται, ἢ ὅγε Κύπρον.
 Pariter Latini. Virgil. Georg.
 4, 254.

Continuo est aegris alius color;
 horrida vultum

Deformat macies; tum corpora
 luce carentium

Exportant rectis et tristia fune-
 ra ducunt;

Aut illae pedibus coopatae ad
 limina pendunt.

Horat. Epod. 9.

Terra marique victus hostis
 Punico

Lugubre mutavit sagum;
 Aut ille centum nobilem Cresam
 orbibus

Ventis impetus non suis.

Et Od. 9. lib. 1.

Nec dulces amores Sperne puer,
 neque tu choreas.

Quem versum optime defen-
 dit celeb. Bentleius. „Displi-
 „cet viro summo Iulio Scalige-
 „ro praenomen tu, hic intru-
 „sum. Versus, ait, coegisse
 „videtur cum ut pronomen in-
 „terponeres: Sane a codicibus
 „Petrensi et Galeano abest tu;
 „fortasse quod et librariis quo-
 „que otiose positum videbatur.
 „Cur igitur iidem Virgilio
 „ignoscunt, qui eodem plane
 „modo

"Η νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίννεται αὐτῶν.

Ὡ βασιλεῖς, ὑμῖς δὲ καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ
τῆνδε δίκην· ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἔόντες.

Ἀθάνατοι λούσασθω, ὅσοι σκολιῇσι δίκησι 250

Ἀλλήλους τρέβασι, θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλτρυόντες.

Τρεῖς γὰρ μύριοι εἰσὶν ἐπὶ χθονὶ παλυβοτείρῃ

Aut naues in ponto Saturnius punit illorum.

O reges, vos autem considerate etiam ipsi
Poenam hanc. prope enim inter homines versantes
Dii vident, quorquot prauis iudiciis
Se mutuo atterunt, Deorum vindictam non curantes.
Ter enim decies mille sunt in terra multorum altrice

247. νέας] ναῦς. πόντῳ] θαλάσῃ. Κρονίδης] ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου. ἀποτίννεται] τιμωρεῖται. 248. βασιλεῖς] κριταί. καταφράζεσθε] νοεῖτε. 249. δίκην] κρίσιν. ἐγγὺς] πλησίον. 250. λούσασθω (sic)] βάλαντες. σκολιῇσι] διαστραμμέναις. δίκησι] κρίσεσι. 251. τρέβασι] φθείρεσθαι. ὅπιν] ἐκπεφοῦν. ἀλτρυόντες] φροντίζοντες. 252. τρεῖς - μύριοι (sic)] ἀπὸ τοῦ ἀναριθμητοῦ. χθονὶ] γῇ.

247. ἀποτίννεται Senat. Acad. 250. λούσασθω August. λούσασθω Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. φράζονται B. 699. δίκησιν Acad. Senat. 252. μύριοι August.

„modo locutus est Aen. 5, 456.

„Praecipitemque Daren ardens
agit aequore toto,

„Nunc dextra ingeminans iktus,
nunc ille sinistra.

„Senec. Herc. Fur. 1246.

„Per sancta generis sacra, per
ius nominis

„Virumque nostri, siue me ab-
iorem vocas,

„Siue tu parentem“.

Similis est doctiff. viri Sam. Clarkii nota ad Il. γ, 409. vbi praeter exempla a Bentleio

colata citat etiam Odyss. β,

Ἡ τινὰς ἐκ Πύλλου ἄξει

ἀμύντορας ἡμαρτόεντος, Ἡ
ὄγε καὶ Σπάρτηθεν. Rob.

249. Τὴν δὲ δίκην] Hanc litem meam, non vt interpp. Hanc iustitiam. Sic supra v. 39. οἱ τήνδε δίκην ἐθέλῃσι δι- κάσασθαι. Sic Tzerzes. Et in- ferius 269: Τὴν δὲ δίκην πό- λης. meam litem. Guierus.

252. Τρεῖς γὰρ μύριοι] Vide not. ad Theogon. vii. 187. et 215. Inuehitur in hunc locum Clemens Alexandrinus, in Ad- monitione ad Gentes; sed ita vt liqueat Hesiodi integrum lo- cum ei prae oculis non fuisse. Clericus.

253. Φύ-

Ἀθάνατοι Ζηνὸς, Φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων
 Οἷ ῥα φυλάσσεσιν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,
 Ἦερα ἐσσάμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐκ' αἶαν. 255
 Ἡ δέ τε παρθένος ἐς Δίκην, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
 Κυδρὴ τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν.
 Καὶ ῥ' ὅπότ' ἄν τις μιν βλάβη σκολιῶς ὀνοτάζων,
 Αὐτίκα παρὲς Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονιῶνι,
 Γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδικον νόον· ὅφρ' ἀποτίσῃ 260

Dii Iouis; custodes mortalium hominum:
 Qui iudicia observant, et prava opera,
 Aëre induti, passim oberrantes per terram.
 Virgo autem est Iustitia, Ioue prognata,
 Augusta et veneranda Diis qui coelum habent.
 Et cum quis illam laedat impie contumelia afficiens,
 Statim apud Iouem patrem confidens Saturnium,
 Queritur hominum iniquitatem: ut luat

253. Ζηνὸς] Διὸς. φύλακες] ὑπερέται· ὕφαιροι. 254. ῥα] δὲ. δίκας] δι-
 καιοσύνας. σχέτλια] κακὰ. 255. Ἦερα] ἁρμασίαν. ἐσσάμενοι] ἐνδεδυμένοι.
 πάντα] πανταχῶς. φοιτῶντες] περιπατῶντες. αἶαν] γῆν. 256. ἐκγεγαυῖα]
 γεγεννημένη. 257. κυδρὴ (sic) Ἰνδοξος. αἰδοίη] εὐλαβής. "Ολυμπον] ἑρμῶν.
 258. μιν] αὐτὴν. ὀνοτάζων] φασιλίζων. 259. παρὲς] παρὰ. 260.
 γηρύετ'] ἀπαγγέλλει. ἀποτίσῃ] ἀποδώσῃ.

254. φυλάσσεσιν August. 257. κυδρὴ B. 60. August. Ald. Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. Com. Heinf. 258. ὀπότε τις August.

253. Φύλακες θνητῶν ἀν-
 θρώπων] Sextus Empiricus
 aduersus Mathematic. l. 8. hunc
 verbum citans legit μερόπων
 ἀνθρώπων; memoriae forsan
 lapsu. Omnes enim quos vidi
 codices habent θνητῶν. Rob.

254. Οἷ ῥα φυλάσσεσιν]
 Sup. v. 124. Guierus.

258. Ὀνοτάζων] Ab ὀνό-
 νοσος et ὀνοτός, apud Apoll.

Rhod. ὀνοτός, ὀνοτάζω, vitu-
 pero, contemno. Guierus.

260. Γηρύετ' ἀνθρώπων]
 Clamat, loquitur, vulgo con-
 queritur. Guierus.

"Οφρ' ἀποτίσῃ Δῆμος ἀτα-
 σθαλίας βασιλῆων] Vide ad
 v. 240. Si ipsa Iustitia Dea
 praeles efficit ut quidquid deli-
 rant Reges plebsantur Achivi,
 quamvis improbant ac vitent
 vitia ac delicta Regum, vbi
 erit Iustitia? Clericus.

264. Ἐπι-

Δῆμος ἀτασθαλίας βασιλῆων, αἱ λυγρὰ νοεῦντες
 Ἄλλη παρεκλίνουσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.
 Τῶντα Φυλασσόμενοι, βασιλῆες, ἰθύνετε μύθους,
 Δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν ἐπιπάγχυ λάθεσθε.
 Οἱ αὐτῶ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλω κακὰ τεύχεω 265
 Ἢ δὲ κακὴ βελὴ τῷ βελεύσαντι κακίστη.

Populus peccata regum, qui prava cogitantes
 Alio inflectunt ius, iniuste sententiam pronuntiantes.
 Haec cauentes, o reges, corrigite sententias,
 Doniuori, iniustorumque iudiciorum prorsus obliuiscamini.
 Sibi ipsi mala fabricatur vir alii mala fabricans:
 Malumque consilium consultori pessimum.

261. ἀτασθαλίας] ἀμαρτίας· ἀδικίας. νοεῦντες] νοῦντες. 262. ἄλλη] ἀλλαχῇ.
 παρεκλίνουσι] παρακλίνουσι· παρατρέχουσι. ἐνέποντες] λέγοντες. 263. ἰθύνε-
 ντες μύθους] εὐθείας ποιεῖτε κρίσεις. 264. πᾶνχυ (sic)] παντελῶς. λάθεσθε]
 ἐπιλάθεσθε. 265. ad totum versum: γνωμικόν. οἱ αὐτῶ] ἐαυτοῦ.
 τεύχει] κατασκευάζει. 266. κακίστη] [subaud.] ἐπ'.

262. πᾶν κλίνουσι Iunt. 1. 2. 263. ἰθύνετε δίκας B. 60. 264. ἐπὶ πᾶνχυ.
 August. ἐπιπᾶνχυλάθεσθε Ald.

264. Ἐπιπάγχυ λάθεσθε]
 Ἐπὶ πᾶνχυ λάθεσθε. Τμῆ-
 σις pro ἐπιλάθεσθε πᾶνχυ.
 Guicetus.

265. Οἱ αὐτῶ κακὰ τεύχει
 ἀνὴρ] Hos duos versus cohae-
 rere recte obseruauit *Heinsius*;
 sed in eo peccat quod βελὴν
 pro ἐπιβελῇ, infidiis, accipi
 debere contendit, quamuis
 nulla id auctoritate firmare
 possit. Rem optime intellexit
A. Gellius Lib. IV. cap. 5. quam-
 quam ei inequitat vir doctus.
 In Senario: malum consilium
 consultori pessimum est, vocem
 consultor esse eum qui confi-
 lium dat, nemo non videt, vt

de Marii verbis, apud
 in Bello Iugurthino:

egomet in agmine, in praelio
 consultor idem et socius periculi
 adero. Ex Patris schedis. Cle-
 ricus.

266. Ἢ δὲ κακὴ βελὴ]
 Hos septem versus, nimirum,
 hunc, et sex illum sequentes,
 teste Proclo, Plutarchus reiici-
 ebat, cui facile assentior.
 Guicetus.

Ἢ δὲ κακὴ βελὴ] Particula
 δὲ ponitur pro καὶ, vt Iliad. A.
 Εἰ δὲ σὺ καρετερός ἐσσι θεᾷ δὲ
 σὲ γείνατο μήτηρ.
 Si praestantior es, neque repe-
 rit Dea mater; vbi posterius
 δὲ est pro καὶ. Ex Patris sche-
 dis. Clericus.

Ἢ δὲ κακὴ βελὴ] Male
 hunc versum veteres plerique
 et

Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός, καὶ πάντα νοήσας,

Omnia videns Iouis oculus, omniaque intelligens,

267-271. efficiendos censet Plutarchus apud Proclum.

et recentiores acceperunt partim; partim supine interpretati sunt. Cohæret enim cum præcedente, quem ad huius intellectum adhibere debuerant. Inter eos est Gellius, vbi de Historia Hetruscorum Aruspicum, ex Annal. maximorum lib. XI. et Verrii Flacci lib. I. agit: nisi quod illud ambiguum sit, et utroque modo accipi possit. Ceterum minime exprimitur ista interpretatione quod Hesiodus voluit; *Malum consilium consultiore pessimum.* ἡ κακὴ βεβλή, est, ἡ ἐπιβεβλή. ὁ βεβλυσας, est, ὁ ἐπιβεβλυσας, hæc est, quod in proxime præcedenti versu fuit ὁ κακὰ τεύχων. Germanum sensum eundemque plane hi duo versūs habent. Posterior a priore diuisus fuit maleque vsurpatus. Nam nec τὸ *consultor*, nec τὸ *consultans*, quod alii, vocem βεβλυσων exprimere potest. Reddendum igitur erat: *Insidiæ insidiatori pessimæ*; vel, *Matum consilium ei qui concepit pessimum.* Heinsius.

267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός] In Hieroglyphicis Aegyptiorum, oculus τὴν δίκην significabat, teste Siculo Diodoro, vel τὸν δίκης τηγῆτην. Nec apud Hesiodum aliter: apud quem veteres etiam

voce Διὸς nunquam in hoc libro proprie accipi notarunt, quod valde ea confirmat, de quibus nos in Introductione disputauimus. Theon Διὸς ὀφθαλμὸν τὸν αἶρα interpretatus est. Ἡσιόδος, inquit, Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός, τὸν αἶρα ἔτω καλῶν. Sed tales delicias Grammaticis relinquamus. Heinsius.

Πάντα ἰδὼν Διὸς] Hunc et sex sequentes versūs obelo configit Plutarchus quasi iniustitiam et impietatem redolentes. Ὁ Πλάταρχος, ait Proclus, τὰς ἑπτὰ τέτας σίχους ἐκβάλλει ὡς ἀναξίαις τῆς Ἡσιόδου περὶ δικαίων καὶ ἀδικῶν κρίσεως. Sed nequicquam hæc res Plutarchum sollicitum habuit, cum versūs 273. ab omni prorsus impietate Poëtam absoluat, Ἀλλὰ τὰν ἔπος ἐολπα τελεῖν Δία τερπικέραυνον. Haud dissimiliter de providentia diuina locutus est Psalmista ipse entheus Ps. 73. Ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ Ἰσραὴλ, τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ. Ἐμὲ δὲ παρὰ μικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες. Παρ' ὀλίγον ἐξεχύθη τὰ διαβήματά μου. Ὅτι ἐξήλωσα ἐπὶ ἀνόμοις, εἰρήνην ἀμαρτωλῶν θεωρῶν. Sed postea v. 18. quidquid difficile et incongruum hac in re videatur, id diuinæ iustitiæ

Καί νυ τὰδ', αἶψ' ἐθέλῃσ', ἐπιδέρεται· εἰδὲ εἰ λήθῃ·
 Οἷν δὴ καὶ τήνδ' ἐδίκην πόλις ἐντὸς ἔργει.
 Νῦν δὲ ἐγὼ μῆτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος 270
 Εἶην, μῆτ' ἔμὸς υἱός· ἐπεὶ κανὼν ἀνδρα δίκαιον
 ἔμμεναι, εἰ μείζω γε δίκην ἀδικώτερος ἔξει.
 Ἄλλα τὰγ' ἔπω ἔολπα τελεῖν Δία τερπικέραυνον.
 ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μετὰ Φρεσὶ βάλλω σῆσιν.

Et haec (siquidem vult) inspicit: neque illum latet
 Quale hoc quoque iudicium ciuitas intus exerceat.
 Ego porro nec ipse nunc inter homines iustus
 Sim, nec meus filius: quoniam malum est iustum
 Esse, siquidem plus iuris iniustior habebit.
 Sed haec nunquam arbitror facturum Iouem fulmine gaudentem.
 O Persa, ceterum tu haec in animo tuo reponē,

268. νυ] δι. αἶψ' ἐλν. ἐθέλῃσ' ἐθέλῃσι. ἐπιδέρεται] βλέπει. εἰ] αὐτὸν.
 λήθῃ] λανθάνει. 269. δίκην] κρίσιν. ἔργει] κατέχει. μῆτ'] [subaud.]
 αὐτὸν. αὐτὸς] ἐγὼ. 271. κανὼν] [subaud.] πρᾶγμα ἐστίν. ἀνδρα] τινὰ
 272. δίκην] δικαιοσύνην. 273. τὸν] ταῦτα. ἔολπα] ἀπαίξω. τελεῖν]
 πληρῶν. τερπικέραυνον] τὸν εἰς τὰς ἐναντίας τὰς κεκρυμμένους τρέποντα
 274. βάλλω] βάλλω. σῆσιν] σῆς.

269. οἷν δὲ August. 270. Νῦν δ' August. Ald. Iuan. 1, 2. Trinc.
 271. ἐπὶ Ald. Trinc.

stittiae et sapientiae conciliat.
 Psalmista. Πλὴν διατάξας δολιό-
 τητας ἔδω αὐτοῖς κατέβαλες
 αὐτὰς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι. Πῶς
 ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν; Rob.

270. Νῦν δὲ ἐγὼ μῆτ' αὐ-
 τὸς etc.] Vtrum optimum non
 fuisse Hesiodum, si modo dicti
 huius sui memor fuerit, intel-
 liget quisquis secum animo re-
 putabit virtutem, in hisce ter-
 ris, numquam fuisse vitio bea-
 tiorem, si omnia expendantur;
 imo vero semper fuisse grauif-
 simas querelas de infelicitate
 bonorum. Non satis ergo
 caute faciebat, qui virtutem
 quam pendere volebat ex feli-

citae, quam in hac vita a Nu-
 mine exspectaret, et quam per-
 pauci consequuntur. Chri-
 stus.

271. Μῆτ' ἔμὸς υἱός] Ἰσέον
 ὅτι υἱὸς Ἡσιόδου Μνασέας ἐστὶ
 Φιλόχορος· δὲ Σητήρχορον
 φησι τὸν ἀπὸ Κλυμένης· ἀλ-
 λοι δὲ Ἀρχιέπη. Proclus. (ex
 ed. Rob.)

273. Ἄλλα τὰγ' οὐπω]
 Vt, scilicet, iniustus litem vin-
 cat. Guicetus.

277. Ἰχθύσι μὲν καὶ θη-
 σί] Sine dubio Varro ex hoc
 loco mutuatus est versus:

Natura hominis omnia sunt
 paria

Qui

Καί νυ δίκης ἐπάμχε, βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν. 275
Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον δῖσταξε Κρονίων.

Et iustitiae quidem obtempera, violentiae vero obliuiscere
prorsus.

Namque hanc hominibus legem posuit Saturnius;

275. νυ] δι. βίης] βίος. πάμπαν] παντελώς. 276. δῖσταξε]
ἐνέβηκε προέταξε.

275. νη Trinc.

*Qui pote plus urget, piscis vs
saepe minusos*

*Magnus comest, ut aves enicat
accipiter. Scaliger.*

276. Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον δῖσταξε Κρονίων] *Iosephus* Lib. II. contra *Apianem*, p. 1070. negat olim fuisse notum nomen legis, apud Graecos, eo quod, apud *Homerum*, non exstaret vox νόμος, sed suppar ei *Hesiodus* ostendit hominem falli, et os sublitum ei fuisse a Graeculo quopiam, a quo hoc acceperat argumentum. Verba eius sunt: μηδ' αὐτὸ τούνομα! πάλαμ ἐγινώσκετο παρὰ τοῖς Ἑλλήσι· καὶ μάρτυς Ὀμηρος ἔδαμξ τῆς ποιήσεως αὐτῷ χρησάμενος: ne nomen quidem (legis) olim notum erat apud Graecos. Testis *Homerus*, qui nusquam in suis poematibus eo usus est. Verum casu contigit eam vocem non adhiberi ab *Homero*, qui sane integram Linguam Graecam suis verbis non est complexus; quemadmodum in *Cicerone* desunt voces, quae in eiusdem aetatis optimis Scrip-
toribus saepe leguntur. Le.

ges porro Iouis dictae videntur antiquissimae consuetudines, quarum auctor, propter vetustatem, ignorabatur. Sic apud *Sophoclem* Antigone v. 455. quae, spreto Creontis edicto, Polynicen fratrem sepeliuerat, quaerentem Creontem cur id facere ausa esset, alloquitur v. 455. et seqq.

Οὐ γάρ τι μοι Ζεὺς ἦν ὁ κη-
ρύξας τὰδε,

Οὐδ' ὁ ξύνοικος τῶν κατέω-
θεῶν Δίης,

Οἱ τὰςδ' ἀνθρώποισιν ὤρισαν
νόμους

Οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον ὥομηον
τὰ σά

Κηρύγμαδ', ὥς ἀγραπτα κα-
σφαλῇ θεῶν

Νόμιμα δύνασθαι θνητὸν ἔντ'
ὑπερδραμῆν.

Οὐ γάρ τι νῦν γε καυχθῆς,
ἀλλ' αἰεὶ ποτε

Ζῇ ταῦτα, κούδεις οἶδεν ἔξ
ὅτε Φάνη.

Τάτων ἐγὼ καὶ ἑμελλον, ἀν-
δρὸς ἐδένος

Φρόνημα δαΐσας, ἐν θεοῖσιν
τὴν δίκην

Δώσειν.
Neque enim Iupiter erat, qui
mibi

"Η νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίννυται αὐτῶν.

"Ω βασιλεῖς, ὑμῖς δὲ καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ
τὴνδε δίκην· ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἔοντες

'Αθάνατοι λούσασθω, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι 250

'Αλλήλους τρέβησι, θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλβγοντες.

Τρεῖς γὰρ μύριοι εἰσὶν ἐπὶ χθονὶ παλυβοτείρῃ

Aut pantes in ponto Saturnius punit illorum.

O reges, vos autem considerate etiam ipsi
Poenam hanc. prope enim inter homines versantes

Dii vident, quotquot pravis iudiciis

Se mutuo atterunt, Deorum vindictam non curantes.

Ter enim decies mille sunt in terra multorum altrice

247. νέας] νεῦς. πόντῳ] θαλάσῃ. Κρονίδης] ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου. ἀποτίννυται] τιμωρεῖται. 248. βασιλεῖς] κριταί. καταφράζεσθε] νοεῖτε. 249. δίκην] κρίσιν. ἐγγὺς] πλησίον. 250. λούσασθω (sic)] βλῦσθω. σκολιῇσι] διαστραμμέναις. δίκῃσιν] κρίσεσι. 251. τρέβησι] φθίρεσι. ὅπιν] ἐκτροφῇ. ἀλβγοντες] φροντίζοντες. 252. τρεῖς - μύριοι (sic)] αὐτὸ τὸ ἀναριθμητοί. χθονὶ] γῇ.

247. ἀποτίννυται Senat. Acad. 250. λούσασθω August. λούσασθω Acad. Ald. Iunt. r. 2. Trinc. φράζονται B. 699. δίκῃσιν Acad. Senat. 252. μύριοι August.

„modo locutus est Aen. 5, 456.

„Praecipitemque Daren ardens
agit aequore totio,

„Nunc dextra ingeminans ictus,
nunc ille sinistra.

„Senec. Herc. Fur. 1246.

„Per sancta generis sacra, per
ius nominis

„Virumque nostri, suae me al-
torem vocas,

„Sive tu parentem“.

Similis est doctiff. viri Sam. Clarkii nota ad Il. γ, 409. vbi praeter exempla a Bentleio prolata citat etiam Odyss. β, 326. "Η τινὰς ἐκ Πύλῃ ἄξει

ἀμύντορας ἡμαθόεντος, "Η
ὄγε καὶ Σπάρτηθεν. Rob.

249. Τὴν δὲ δίκην] Hanc litem meam, non vt interpp. Hanc iustitiam. Sic supra v. 39. οἱ τὴνδε δίκην ἐθέλῃσι δι- κάσσαι. Sic Tzetzes. Et inferius 269: Τὴν δὲ δίκην πό- λιν. meam litem. Guierus.

252. Τρεῖς γὰρ μύριοι] Vide not. ad Theogon. vii. 187. et 215. Inuehitur in hunc locum Clemens Alexandrinus, in Admonitione ad Gentes; sed ita vt liqueat Hesiodi integrum locum ei prae oculis non fuisse. Clericus.

253. Φύ-

Ἀθάνατοι Ζηνὸς, Φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων
 Οἷ ῥα φυλάσσεσιν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,
 Ἦῆρα ἐσσάμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. 255
 Ἡ δέ τε παρθένος ἐς Δίκην, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
 Κυδρὴ τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν.
 Καὶ ῥ' ὅπότ' ἂν τις μιν βλάβη σκολιῶς ὀνοτάζων,
 Αὐτίκα παρὲ Διὸς πατρὸς καθεζομένη Κρονίωνι,
 Γηρύετ' ἀνθρώπων ἀδίκον νόον ὄφρ' ἀποτίσῃ 260

Dii Iouis; custodes mortalium hominum:
 Qui iudicia observant, et prava opera,
 Aëre induti, passim oberrantes per terram.
 Virgo autem est Iustitia, Ioue prognata,
 Augusta et veneranda Diis qui coelum habent.
 Et cum quis illam laedat impie contumelia afficiens,
 Statim apud Iouem patrem confidens Saturnium,
 Queritur hominum iniquitatem: ut luat

253. Ζηνὸς] Διδς. Φύλακες] ὑπηρεταί. Ὑφεροι. 254. ἴα] δὲ. δίκας] δι-
 καιοσύνας. σχέτλια] κακὰ. 255. ἦῆρα] ἀρασίαν. ἐσσάμενοι] ἐνδευμένοι.
 πάντα] πανταχῶς. φοιτῶντες] περιπατῶντες. αἶαν] γῆν. 256. ἐκγεγαυῖα]
 γεγενημένη. 257. κυδρὴ [sic] Ἰνδοξος. αἰδοίη] εὐλαβής. "Ὀλυμπον] ὕψος.
 258. μιν] αὐτὴν. ὀνοτάζων] φασαλίζων. 259. παρὲ] παρὰ. 260.
 γηρύετ'] ἀπαγγέλλει. ἀποτίσῃ] ἀποδώσῃ.

254. φυλάσσεσι August. 257. κυδρὴ B. 60. August. Ald. Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. Com. Heinf. 258. ὀπίσσω τις August.

253. Φύλακες θνητῶν ἀν-
 θρώπων] Sextus Empiricus
 aduersus Mathematic. l. 8. hunc
 versum citans legit μερόπων
 ἀνθρώπων; memoriae forsan
 lapsu. Omnes enim quos vidi
 codices habent θνητῶν. Rob.

254. Οἷ ῥα φυλάσσεσιν]
 Sup. v. 124. Guierus.

258. Ὀνοτάζων] Ab ὀνό-
 σοσος et ὀνοτός, apud Apoll.

Rhod. ὀνοτός, ὀνοτάζω, vitu-
 pero, contemno. Guierus.

260. Γηρύετ' ἀνθρώπων]
 Clamat, loquitur, vulgo con-
 queritur. Guierus.

"Ὀφρ' ἀποτίσῃ Δῆμος ἀτα-
 σθαλίας βασιλῆων] Vide ad
 v. 240. Si ipsa Iustitiae Dea
 praeles efficit ut quidquid deli-
 rant Reges plebsantur Achivi,
 quamuis improbent ac vident
 vitia ac delicta Regum, vbi
 erit Iustitia? Clericus.

264. Ἐπι-

Δῆμος ἀτασθαλίας βασιλῶν, οἱ λυγρὰ νοεῦντες
 Ἄλλη παρεκλίνουσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.
 Ταῦτα Φυλασσόμενοι, βασιλῆς, ἰδύνετε μύθους,
 Δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν ἐπιπάγχυ λάθεσθε.
 Οἱ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνῆρ ἄλλω κακὰ τεύχων· 265
 Ἡ δὲ κακὴ βελὴ τῷ βελεύσαντι κακίστη.

Populus peccata regum, qui prava cogitantes
 Alio inflectunt ius, iniuste sententiam pronunciantes.
 Haec cauentes, o reges, corrigite sententias,
 Doniūori, iniustorumque iudiciorum prorsus obliuiscamini.
 Sibi ipsi mala fabricatur vir alii mala fabricans:
 Malumque consilium consultori pessimum.

261. ἀτασθαλίας] ἀμαρτίας· ἀδικίας. νοεῦντες] νοήντες. 262. ἄλλη] ἀλλὰ καὶ.
 παρεκλίνουσι] παρακλίνουσι· παρατρέχουσι. ἐνέποντες] λέγοντες. 263. ἰδύνε-
 ντες μύθους] εἰδείας ποιεῖτε κρίσεις. 264. πᾶγχυ (sic)] παντελῶς, λέθεσθε].
 ἐπιλάθεσθε. 265. ad totum versum: γυναικὶν. οἱ αὐτῷ] ἐαυτῷ.
 τεύχει] κατασκευάζει. 266. κακίστη] [subaud.] ἐστίν.

262. παρ κλίνουσι Iunt. 1. 2. 263. ἰδύνετε δίκας B. 60. 264. ἐπὶ πᾶγχυ
 August. ἐπιπαγχυλάθεσθε Ald.

264. Ἐπιπάγχυ λάθεσθε]
 Ἐπὶ πᾶγχυ λάθεσθε. Τμῆ-
 σις pro ἐπιλάθεσθε πᾶγχυ.
 Guicetus.

265. Οἱ αὐτῷ κακὰ τεύχει
 ἀνῆρ] Hos duos versus cohae-
 rere recte obseruauit Heinsius;
 sed in eo peccat quod βελὴν
 pro ἐπιβελῇ, infidiis, accipi
 debere contendit, quamuis
 nulla id auctoritate firmare
 possit. Rem optime intellexit
 A. Gellius Lib. IV. cap. 5. quam-
 quam ei inequitat vir doctus.
 In Senario: *malum consilium*
consultori pessimum est, vocem
consultor esse eum qui consi-
 lium dat, nemo non videt, vt
 in hisce Marii verbis, apud
 Sallustium in Bello Iugurthino:

egomet in agmine, in praelio
 consultor idem et socius periculi
 adero. Ex Patris schedis. Cle-
 ricus.

266. Ἡ δὲ κακὴ βελὴ]
 Hos septem versus, nimirum,
 hunc, et sex illum sequentes,
 teste Proclo, Plutarchus reii-
 ciebat, cui facile assentior.
 Guicetus.

Ἡ δὲ κακὴ βελὴ] Particula
 δὲ ponitur pro καὶ, vt Iliad. A.
 Εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι θεὰ δὲ
 σὲ γεινατο μήτηρ.
 Si praestansior es, teque repe-
 rit Dea mater; vbi posterior
 δὲ est pro καὶ. Ex Patris sche-
 dis. Clericus.

Ἡ δὲ κακὴ βελὴ] Male
 hunc versum veteres plerique
 et

Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός, καὶ πάντα νοήσας,

Omnia videns Iouis oculus, omniaque intelligens,

267-271. efficiendos censet Plutarchus apud Proclum.

et recentiores acceperunt partim; partim supine interpretati sunt. Cohæret enim cum præcedente, quem ad huius intellectum adhibere debuerant. Inter eos est Gellius, ubi de Historia Hetruscorum Aruspicum, ex Annal. maximorum lib. XI. et Verrii Flacci lib. I. agit: nisi quod illud ambiguum sit, et utroque modo accipi possit. Ceterum minime exprimitur ista interpretatione quod Hesiodus voluit; *Μαῦτον consiliū consυλτορι pessimum.* ἡ κακὴ βελή, est, ἡ ἐπιβελή. ὁ βαλευσας, est, ὁ ἐπιβαλευσας, hoc est, quod in proxime præcedenti versu fuit ὁ κακὰ τεύχων. Germanum sensum eundemque plane hi duo versus habent. Posterior a priore ditiusculus fuit maleque vsurpatus. Nam nec τὸ *consυλτορι*, nec τὸ *consυλτορις*, quod alii, vocem βαλευσων exprimere potest. Reddendum igitur erat: *Insidiæ insidiatori pessimæ*; vel, *Μαῦτον consυλιον ei qui concepit pessimum.* Heinsius.

267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός] In Hieroglyphicis Aegyptiorum, oculus τὴν δίκην significabat, teste Siculo Diodoro, vel τὸν δίκης τηρητὴν. Nec apud Hesiodum aliter: apud quem veteres etiam

voce[m] Διὸς numquam in hoc libro proprie accipi notarunt, quod valde ea confirmat, de quibus nos in Introductione disputauimus. Theon Διὸς ὀφθαλμόν τὸν ἄερα interpretatus est. Ἡσιόδος, inquit, Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός, τὸν ἄερα ἔτω καλῶν. Sed tales delicias Grammaticis relinquamus. Heinsius.

Πάντα ἰδὼν Διὸς] Hunc et sex sequentes versus obelo configit Plutarchus quasi iniustitiam et impietatem redolentes. Ὁ Πλάταρχος, ait Proclus, τὰς ἑπτὰ τέτας σίχους ἐκβάλλει ὡς ἀναξίεις τῆς Ἡσιόδου περὶ δικαίων καὶ ἀδικίων κρίσεως. Sed nequicquam hæc res Plutarchum sollicitum habuit, cùm versus 273. ab omni prorsus impietate Poëtam absoluat, Ἀλλὰ τὰ γ' ἔπαρ' εὐλοπα τέλειν Δία τερπικέραυνον. Haud dissimiliter de providentia diuina locutus est Psalmista ipse entheus Ps. 73. Ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ Ἰσραὴλ, τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ. Ἐμὰ δὲ παρὰ μικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες. Παρ' ὀλίγον ἐξέχυθη τὰ διαβήματά μου. Ὅτι ἐξήλωσα ἐπὶ ἀνόμοις, εἰρήνην ἀμαρτωλῶν θεωρῶν. Sed postea v. 18. quidquid difficile et incongruum hac in re videatur, id diuinæ iustitiæ

Καί νυ τὰδ', αἰε' ἐθέλῃσ', ἐπιδέρεται· εἰδὲ εἰ λήθει.
 Οἶν δὴ καὶ τήνδε δίκην πόλις ἐντὸς ἐέργει.
 Νῦν δὲ ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος 270
 Εἶην, μὴτ' ἔμὸς υἱός· ἐπεὶ κακὸν ἄνδρα δίκαιον
 ἔμμεναι, εἰ μείζω γε δίκην ἀδικώτερος ἔξει.
 Ἄλλὰ τὰγ' ἔπω ἔολπα τελεῖν Δία τερπικέραυνον.
 ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μετὰ Φρεσὶ βάλλερ σῆσιν.

Et haec (siquidem vult) inspicit: neque illum latet
 Quale hoc quoque iudicium ciuitas intus exerceat.
 Ego porro nec ipse nunc inter homines iustus
 Sim, nec meus filius: quoniam malum est iustum
 Esse, siquidem plus iuris iniustior habebit.
 Sed haec nunquam arbitror facturum Iouem fulmine gaudentem.
 O Persa, ceterum tu haec in animo tuo reponē,

268. νυ] δι. αἰε' ἐθ. ἐθέλῃσ' ἐθέλῃσι. ἐπιδέρεται] βλέπει. εἰ] αὐτὸν.
 λήθει] λανθάνει. 269. δίκην] κρίσιν. ἐέργει] κατέχει. μὴτ'] [subaud.]
 αἰε'. αὐτὸς] ἑγὼ. 271. κακὸν] [subaud:] πρᾶγμα ἐστ. ἄνδρα] τινὰ
 272. δίκην] δικαιοσύνην. 273. τόχ'] ταῦτα. ἔολπα] ἔλαττον. τελεῖν]
 πληρῶν. τερπικέραυνον] τὸν εἰς τὰς θανάσιμους τὰς κεραυνὸς τρέποντα
 274. βάλλω] βάλλω. σῆσιν] σαῖς.

269. οἶν δὲ August. 270. Νῦν δ' August. Ald. Iuat. I, 2. Trinc.
 271. ἐπὶ Ald. Trinc.

nitiae et sapientiae conciliat.
 Psalmista. Πλὴν διατὰς δολιό-
 τητας ἔδω αὐτοῖς· κατέβαλες
 αὐτὰς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι. Πῶς
 ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν; Rob.

270. Νῦν δὲ ἐγὼ μὴτ' αὐ-
 τὸς etc.] Vitum optimum non
 fuisse Hesiodum, si modo dicti
 huius sui memor fuerit, intel-
 liget quisquis secum animo re-
 putabit virtutem, in hisce ter-
 ris, numquam fuisse vitio bea-
 tiorem, si omnia expendantur;
 imo vero semper fuisse grauif-
 simas querelas de infelicitate
 bonorum. Non satis ergo
 caute faciebat, qui virtutem
 suam pendere volebat ex feli-

citae, quam in hac vita a Nu-
 mine exspectaret, et quam per-
 pauci consequuntur. Cleti-
 cus.

271. Μὴτ' ἔμὸς υἱός] Ἰεῶν
 ὅτι υἱὸς Ἡσιόδου Μνασέας ἐστὶ
 Φιλόχορος· δὲ Σητήρχορον
 φησι τὸν ἀπὸ Κλυμένης· ἄλ-
 λοι δὲ Ἀρχιέπη. Proclus. (ex
 ed. Rob.)

273. Ἄλλὰ τὰγ' οὐπω]
 Vt, scilicet, iniustus litem vin-
 cat. Guicetus.

277. Ἰχθύσι μὲν καὶ θη-
 σί] Sine dubio Varro ex hoc
 loco mutuatus est versus istos:

Natura hominis omnia sunt
 paria

Qui

Καί νυ δίκης ἐπάμνε, βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν. 275
Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων,

Et iustitiae quidem obtempera, violentiae vero obliuiscere
prorsus.
Namque hanc hominibus legem posuit Saturnius,

275. νυ] δι. βίης] βίαι. πάμπαν] παντελῶς.
ἐπιλήθεο] προσέταξε.

276. διέταξε]

275. νυ] Trinc.

*Qui poro plus urget, piscis ut
saepe minutos*

*Magnus comest, ut aves enicas
accipiter. Scaliger.*

276. Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων] *Issephus* Lib. II. contra *Apianem*, p. 1070. negat olim fuisse notum nomen legis, apud Graecos, eo quod, apud *Homerum*, non exstaret vox νόμος, sed suppar ei *Hesiodus* ostendit hominem falli, et os sublitum ei fuisse a Graeculo quœpiam, a quo hoc acceperat argumentum. Verba eius sunt: μηδ' αὐτὸ τῶνομα! πάλαμ ἐγινώσκετο παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ μάρτυς Ὀμηρος ἔδαμξ τῆς ποιήσεως αὐτῷ χρησάμενος: ne nomen quidem (legis) olim notum erat apud Graecos. Testis *Homerus*, qui nusquam in suis poematibus eo usus est. Verum casu contigit eam vocem non adhiberi ab *Homero*, qui fane integram Linguam Graecam suis versibus non est complexus; quemadmodum in *Cicerone* desunt voces, quae in eiusdem aetatis optimis Scriptoribus saepe leguntur. Le-

ges porro *Iouis* dictae videntur antiquissimae consuetudines, quarum auctor, propter vetustatem, ignorabatur. Sic apud *Sophoclem* *Antigone* v. 455. quae, spreto *Creontis* edicto, *Polynicen* fratrem sepeliuerat, quaerentem *Creontem* cur id facere ausa esset, alloquitur v. 455. et seqq.

Οὐ γάρ τι μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τὰδε,

Οὐδ' ὁ ξύνοικος τῶν κατέθεων Δίης,

Οἱ τὰςδ' ἀνθρώποισιν ὤρισαν νόμους

Οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον ὥομεν τὰ σα

Κηρύγμαθ', ὥς ἀγραπτα καὶ σφαλῇ θεῶν

Νόμιμα δύνασθαι θνητὸν ὄντ' ὑπερδραμεῖν.

Οὐ γάρ τι νῦν γε καλῶθές, ἀλλ' αἰεὶ ποτε

Ζῇ ταῦτα, κούδεις οἶδεν ἐξ ὅτε Φάνη.

Τάτων ἐγὼ καὶ ἐμελλον, ἀγαδρὸς ἔδενός

Φρόνημα δεῖσας, ἐν θεοῖσδε τὴν δίκην

Δώσειν.

Neque enim Iupiter erat, qui mibi

Ἰχθύσι μὲν καὶ θήρῃ καὶ οἰωνοῖς πετεινοῖς,
 Ἔσθειν ἀλλήλους, ἔπει δ' δίκην ἔσιν ἐπ' αὐτοῖς.
 Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἣ πολλὸν ἀρίστη
 Γίνεται. εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεύειν 280
 Γινώσκων, τῷ μὲν τ' ὀλβον δίδοι εὐρύσσει Ζεὺς

Piscibus quidem et feris et auibus vulneribus,
 Se mutuo vt deuorent, quandoquidem iustitia carent.
 Hominibus autem dedit iustitiam, quae multo optima
 Est. Si quis enim velit vera in publico dicere
 Quae nouit, ei opes largitur late videns Iupiter:

278. ἔσθειν] ἐσθίουν [τρώγειν. δίκην] δικαιοσύνην. 279. πολλὸν] πολλὰ.
 280. ἀγορεύειν] λέγειν. 281. τῷ] τούτῳ. δίδοι] δίδωκε.

277. οἰωνοῖς πετεινοῖς August. πετεινοῖς etiam ed. Ald. 278. ἐπ' Ald.
 Tinec. 280. καὶ δίκην August. sed in marg. — *) γὰρ τις κ' ἐθέλῃ
 * nam priores litterae relectae sunt. καὶ δίκην Iunt. I. 2. ἐθέλοι Procl.
 281. τῷ Tinec.

mihi haec edixerat, neque Iu-
 stitia, quae habet cum Diis
 inferis: qui haece leges homini-
 bus praescripserunt. Neque
 posse tantum putabam tua edi-
 cta, ne non scripta et certa Deo-
 rum iura posset mortalis viola-
 re. Non enim nunc demum ex
 hori: sed semper vigent, nec
 quisquam nouit unde edita sint.
 Horum ego causa, hominis cu-
 iusquam animum timens, non
 debui apud Deos poenas dare.
 Clericus.

278. Ἐπει δ' δίκην ἔσιν ἐπ'
 αὐτοῖς] Superius ἐταξε νόμον.
 Guiccius.

280. Εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ
 τὰ δίκαι' ἀγορεύειν Γινώσκων]
 Orde εἰ γάρ τις γινώσκων τὰ
 δίκαια ἐθέλῃ ἀγορεύειν. Ana-
 strophe. Idem.

281. Ὀλβον δίδοι εὐρύσσει Ζεὺς].
 Vt negari nequit quin

interdum ὀλβιοι fuerint, qui
 iustiore ceteris vitam age-
 bant: sic nemo vereatur affir-
 mare non minus frequenter
 homines malos feliciores bonis
 fuisse. Mala et bona, scilicet
 huius vitae nec irascentis nec
 fauentis Numinis indicia sunt,
 cum promiscue in quousvis ef-
 fundantur; quod multis lo-
 cis Veterum probare liceret,
 nisi res experientia quotidiana
 fati liqueret. Itaque Poetae
 nostri pollicitationes et minae
 non sunt magni faciendae.
 Ad alteram dumtaxat respicien-
 dum vitam, vt monuerunt Phi-
 losophi et Poetae recentiores.
 Clericus.

Ὀλβον δίδοι] Pari ratione
 Vir. Cl. affirmare potest sacrò-
 rum etiam scriptorum pollici-
 tationes et minas magni non
 esse faciendas. Nonne talibus polli-

Ὅς δὲ καὶ μαρτυρήσιν ἐκὼν ἐπιόρκον ὁμώσας
Ψεύσεται, ἐν δὲ δίκην βλάβας, νήκεσον ἀάσθη,
Τῷ δὲ τ' ἀμαυροτέρῃ γενεῇ μετόπισθε λείλειπται

Qui verò testimoniis volens peierans
Mentietur, iustitiam impediens, sine spe remedii laeditur,
Atque eius obscurior progenies postea relinquitur:

283. ἐν] περισσὴ (sic). δίκην] κρίσιν· δικαιούσων. νήκεσον] ἀνήκεστον· ἀθα-
ράπτειτον. ἀάσθη] βλάβη. 284. ἀμαυροτέρῃ] σκοτεινότερῃ. λείλει-
πται] ἀναπελείφθη.

pollicitationibus minisque Scri-
pturae abundant? Pl. 92. Δί-
καιος ὡς Φοῖνιξ ἀνθήσει,
ὡσεὶ κέδρος ὁ ἐν τῷ Λιβάνῳ
πληθυνθήσεται, Ἐτι πλη-
θυνθήσονται ἐν γῆρι πίονι,
καὶ εὐπαθεῖντες ἔσονται. et
Pl. 112. Μακάριος ἀνὴρ ὁ Φο-
βόμενος τὸν κύριον. Δυνα-
τὸν ἐν τῇ γῇ ἔσται τὸ σπέρμα
αὐτοῦ. Ἰενεὰ εὐθέων εὐλογη-
θήσεται. Δόξα καὶ πλεῖτος
ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Ex his
omnibus satis liquet, viris bo-
nis huiusce vitae aequae ac fu-
turae promissionem esse. Hae
autem promissiones quamvis
non ita strictè accipiendae sint,
vt res ita necessario euenturae
putentur, bonam tamen spem
diuini fauoris afferunt, nec
mediocria ad virtutem incita-
menta sunt. Rob.

282. Μαρτυρήσιν ἐκὼν] An
μαρτυρήσιν ἐκὼν, vt εἰκὼν
θυμῶ, hoc est, cedens te-
stimoniis. cedere autem testi-
moniis erit fauere testimoniis,
seu in fauorem alicuius testi-
monium dicere. ἐκὼν ab εἰκῶ
mutato spiritu, vt ab ἄγω,

ἡγέομαι, ἡγῶμαι. Pro ἐπιόρ-
κον autem legendum videtur
ἐπὶ ὄρκον. Guicetus.

283. Ἐν δὲ δίκην βλάβας]
Scribo: Ἦδὲ δίκην βλάβας.
τὸ ἐμβλάπτω Homero est im-
pedio. Idem.

284. Τῷ δὲ τ' ἀμαυροτέρῃ
etc.] Vide verba Oraculi allata
ad v. 219. Sed fallum hoc
quoque esse exempla innume-
ra ostendebant olim, vt hodie.
Quot fuerunt optimi viri, quo-
rum posterii infelices in hisce
terris fuerunt, nec multo post
plane extincti? Quot contra
scelerati homines et teterrimi
etiam tyranni posteritatem in
multa saecula florentem reli-
querunt? Igitur non sunt in-
citamenta virtutis petenda ex
pollicitationibus aut minis,
quas euentus ipse passim ar-
guit. Nec puto exiguum fuisse
peccandi irritamentum, iis
qui alias rationes virtutis co-
lendae in promptu non habue-
runt, quod viderent falsa esse
quae de eius praemiis delicto-
rumque poenis in hac vita ia-
stabantur. Clericus.

V

288. Ὀλίγη

Ἄνδρὸς δ' εὐόρεκ' γενεὴν μετόπισθεν ἀμείνων. 285
 Σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων ἐρέω, μέγα νήπιε Πέρση.
 Τὴν μέντοι κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἐστὶν ἐλέσθαι
 Ῥηϊδίως· ὀλίγη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
 Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπάρουθεν ἔθηκαν
 Ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρεθιος οἶμος ἐπ' αὐτήν. 290

Viri autem iusti posteritas apud posteros illustrior.
 Ceterum tibi ego bene cupiens dicam, ἄντικιστε Πέρσα,
 Malitiam quidem cumulatim etiam capere
 Facile est: brevis quippe via est, et in proximo habitat.
 Ante virtutem vero sudorem Dii posuerunt
 Immortales: longa vero atque ardua via est ad illam,

285. εὐόρεκ' εὐρεβες. μετόπισθεν] μετὰ ταῦτα. ἀμείνων] κρείττων, ἰ. λαμπρὴ
 (sic). 286. νοέων] νοῶν. ἐρέω] ἐρῶ. λέγω. νήπιε] μωρὸς. 287. κακότη-
 τητι] κακίαν. ἰλαδὸν] ἀθρόως. ἐλέσθαι] λαβεῖν. 288. Ῥηϊδίως] ῥηδίως
 εὐκόλως. μάλα] λίαν. ἐγγύθι] πλησίον. ναίει] οἰκεῖ. 289. προπά-
 ρουθεν] ἐμπροσθεν. 290. ὄρεθιος] ἐρθός· ἐξός. οἶμος] ὄδος.

286. νοέων Trinc. 288. ὀλίγη Ald. ἐγγύθι Iunt. I. 2.

288. Ὀλίγη μὲν ὁδὸς] Pla-
 to et Xenophon hunc versum
 citantes legunt λείη. Pulchrior
 certe λείη, quam ὀλίγη, prae-
 fertim cum postea dicitur μά-
 λα δ' ἐγγύθι ναίει, et virtu-
 tis semitae τραχύτητα huic
 ipsi λειότητι opponi videtur.
 Sed dissentientibus codicibus
 nihil magis, Hesiodum qualem
 inuenio exhibiturus. Fieri
 certe potuit ut et memoriae
 lapsu ita scripserint Plato et
 Xenophon, vel etiam, si
 casu quodam e libris suis lit-
 terulam o excidisse contigit,
 ob similitudinem τῇ λίγη et
 τῇ λείη, posteriorem hanc
 vocem legerint. *Robins.*

Si verba, ut vulgo eduntur
 leguntur, ταυτολογίαν habent,

maxime ingratam, cum ὀλίγη
 et ἐγγύθι ναίειν vnum idemque
 sit. Quare ambabus amplector
 alteram lectionem, quam vir-
 quidam doctus in Obseruatt. Misc.
 T. I. V. l. p. 318. e Platone peti-
 tam exhibuit, Ῥηϊδίως. ΔΕΙ' Ἡ
 μὲν ὁδὸς — quod et sequen-
 tibus ὄρεθιος et τραχύς melius
 responder. *Krebs.*

290. Μακρὸς δὲ καὶ ὄρεθιος
 οἶμος] A Criticis nonnullis
 hoc traditur praeceptum, ut
 poetae et oratores res ipsas,
 quas describunt, vocum tym-
 sono, tum structura debeant imi-
 tari. Ita Dionys. Halic. περί συν-
 θέσεως c. 20. Ταῦτα δὲ παρα-
 τηρῶντα δεῖ τὸν ἀγαθὸν ποιη-
 τὴν τε καὶ ῥητὰρα μιμητικὸν
 εἶναι τῶν πραγμάτων, ὑπερ-
 ὧν

ὅν ἂν τὰς λέξεις ἐκφέρῃ, μὴ
μόνον κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν
ὀνομάτων, ἀλλὰ καὶ κατὰ
τὴν σύνθεσιν. Ὁ ποιεῖν εἰω-
θεν ὁ δαιμονιώτατος Ὀμη-
ρος . . .

Καὶ μὴν Σίσυφον εἰσεῖδον κρα-
τὲρ ἄλγε' ἔχοντα,
Λᾶαν βαρύνοντα πελώριον
ἄμφοτέρῃσιν.

Ἦτοι ὁ μὲν σικηριπταμένος
χερσὶν τε ποσὶν τε,

Λᾶαν ἄνω ὠθεσκε ποτὶ λό-
φον. καὶ τὰ ἑξῆς.

τὸν δὲ ἀπὸ κορυφῆς ἐπιστρέ-
φοντα πάλιν καὶ κατακυλιό-
μενον πέτρῳ ἔ τὸν αὐτὸν ἡρ-
μηνευκε, τρόπον, ἀλλ' ἐπιτα-
χυνας καὶ συστρέψας τὴν σύν-
θεσιν.

Αὐτῷς ἔπειτα πέδονδε κυλί-
δσθε Λᾶας ἀναϊδής.

Hunc ipsum locum artificii
Homerici specimen a cultissi-
mi viro ingenii Iosepho Addi-
sono prolatum inuenio, qui
tamen istam obseruationem ni-
mis temere sibi propriam di-
cavit, eatenus Criticis inta-
ctam. Pulcherrima etiam de
hac arte praecepta recentiores
Critici tradidere. Vida Poë-
tic. lib. 3.

*Haud satis est illis vicunque
claudere versum.*

*Et res verborum propria vi red-
dere claras;*

*Omnia sed numeris vocum con-
cordibus aptant,*

*Atque sono quaecunque canunt
imitantur, et apta*

*Verborum facie, et quaesito car-
minis ore,*

*Nam diuersa opus est veluti de-
re versibus ora,*

*Diuersosque habitus, ne qualis
primus et alter*

*Talis et inde alter, vultuque
incedat eodem.*

*Hic melior motuque pedum, et
peruicibus alis,*

*Molle viam iacito lapsu per le-
via radis.*

*Ille autem membris ac mole igna-
uius ingens*

*Incedit iacito molimine sub-
dendo.*

Hanc autem artem recentio-
rum poetarum summus Ale-
xander Popius optime et prae-
cepit et affecutus est in *Arte
Critica*, poemate Angl. sermo-
ne conscripto. Ista autem hac
de causa notaui, vt ostende-
rem hanc artem nec Hesiodo
nostro ignotam fuisse, quod
ex hoc praecepue loco illu-
strandum duxi, quia praelau-
datis illis versibus Homer. affi-
nis est.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ
πρὸς παροῖδεν ἔθηκαν

Ἀθάνατοι μακρὸς δὲ καὶ ὄρ-
θιος οἶμος ἐπ' αὐτήν,

Καὶ τρηχὺς τε πρῶτον. ἐπὴν
ὁ εἰς ἄκρον ἵκηται

Ῥηϊδίη δ' ἠπείτα πέλει, χα-
λεπὴ περ ἔσσα.

In illo versu, quo via longa
et ardua esse dicitur, tria no-
mina eandem terminationem
habentia, ideoque longiorem
vocis pausam facientia, vsur-
pantur — μακρὸς καὶ ὄρθιος
οἶμος. Asperitatem vero viae
describit asperissimis litteris
coëuntibus, et longiori pausa

Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
Ῥηϊδίη δ' ἥπειτα πέλει χαλεπὴ περ ἑῷσα.

Primumque aspera: vbi vero ad summum veneris,
Facilis deinceps est, quantumvis difficilis fuerit.

291. τρηχὺς] τρηχδς· σκληρδς. ἐπὴν] ἐπὴλ. ἵκηται (sic)] ἕλθῃ. 292:
Ῥηϊδίη] εὐκόλος. πέλει] ὑπάρχει.

291. περῶν Ald. August. ἵκηται codd. Rob. omnes, August. Acad. Ald.
Trinc. Iunt. I. 2. Steph. Com. Heins. 292. δὴ περ (sic) August.
δὴ ἥπειτα Senat. a manu secunda.

in versu medio — καὶ τρηχὺς
τὸ πρῶτον. Quum vero fa-
cilitatem progressus in cacu-
mine velit describere, diuer-
sis numeris utitur, et vocales
adeo frequentes, celeremque
verborum cursum exhibet, ut,
quemadmodum loquitur Dio-
nysius, ταῦτα ἔφυσως ἐστὶν
αὐτοματιζέσης ἔργα, ἀλλὰ
τέχνης μιμήσασθαι τὰ γινό-
μενα πειρωμένης.

Ῥηϊδίη δ' ἥπειτα πέλει, χαλε-
πὴ περ ἑῷσα. Rob.

291. Εἰς ἄκρον ἵκηται]
ἵκηται legendum censet Hein-
sius. Sed male. Nam τὸ τίς
supplendum. Gueterus.

ἵκηται] Cum Veteres hunc
locum laudantes habeant ἵκη-
ται, nec dissentiant Codices,
malletm hoc retinere; non e-
nim video cur via dici nequeat
εἰς ἄκρον ὁρος ἰκνεῖσθαι, per-
venire ad summum montem.
Imo subaudiendum ὁδὸς ὁsten-
dit sequens foemininum ῥηϊδίη.
Clericus.

— ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται]

Cum hunc librum aliquot iu-
venibus nuper explicarem, mo-
nebam eos, emendandum,
ἵκηται, quamvis apud Clemen-
tem, Philonem, Xenophonem
et alios aliter legi non
ignorarem: de eodem postea
me monuit illustrissimus Scali-
ger, et doctissimus Meursius.
Heinsius.

292. Ῥηϊδίη δ' ἥπειτα πέ-
λει] Ne semper Grammatica
sectari videar, lubet hic unum
atque alterum locum Senecae,
quibus haec sententia egregie
illustratur, adscribere. Sic er-
go ille Ep. XLI. *Rationale ani-
mal est homo; consummatur ita-
que eius bonum, si id adimple-
vit, cui nascitur. Quid est au-
tem, quod ab illo ratio haec
ekigit? Rem facillimam, secun-
dum naturam suam vivere. Sea
hanc difficilem facit communis
insania.* Epistola vero CIV.
*Non quia, inquit, difficilia sunt
non audemus; sed quia non au-
demus, difficilia sunt.* Cleri-
cus.

Οὗτος μὲν πανάριστος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει,
† Φρασσάμενος τὰ κ' ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ἦσιν ὀμείνω.

Ille quidem optimus est, qui per se in omnibus sapit,
† Cogitans quaecumque dein et ad finem usque sunt meliora.

293. αὐτῷ (sic) ἂφ' ἑαυτοῦ. 294. φρασσάμενος] νοήσας. ἦσιν] εἰ (sic).

293. αὐτῷ codd. Rob. omnes, August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. αὐτῷ Acad. Corn. Heins.

293. Ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει] Quomodo νοεῖν apud Hesiodum sumatur, ostendimus supra, ad locum illum, τὴν μὲν κεν ἐπαινέσσεις νοήσας. Cuius significationis elegantiam si perpendissent interpretes, legendum notassent, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει. Ceterum αὐτὸς sumitur elegantissime sicut apud Theocritum in illo, Πολλὰ κεν ταῖς διῇς ποτὶ τ' αὐλίον αὐτῶν ἀπῆλθεν. Apud Virgil.
*Ipsae laete domum referunt dis-
stensa capellae*

Verba. —

Ipsae, id est, *sponste sua*. ὃ αὐτὸς νοεῖν πάντα, est, ὃ κατὰ πάντα αὐτὸς, τετέστι κατ' αὐτόν, σοφὸς ὢν, qui oppositur, τῷ δια ἑτέρου τινὸς νε-
δατήσεως σοφῶ γεγυῶσσι.
Heinsius.

Οὗτος μὲν πανάριστος] Ζήνων μὲν ὁ Στωϊκὸς ἐνέλαττε τὰς εἵχας, λέγων
Οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς εὖ εἰπόντι πιθήσκει.

Ἐσθλὸς δ' αὖ καὶ κείνος ὃς αὐτῷ πάντα νοήσει,
τῇ εὐπαθείᾳ πρωτεῖα διδάς,
τῇ φρονήσει δὲ τὰ δευτερεῖα.
Ἀρίσκειπος δὲ, ἀπ' ἐναντίας,
ὁ Σωκρατικὸς, εἶλεγε, συμβέ-
λῃ δεισθαι χεῖρον εἶναι τῇ
προσαίτειν. *Procl.* Horatius autem (Ep. 17. lib. 1.) prudentiae principatum attribuit.
Quamvis, Scaena, Satis per te tibi consulis — Ad quem locum apposite Dacierus citat Liuium Hesiodi verba pene transferentem. „Saepe ego „audiui, milites, eum primum „esse virum, qui ipse consulat, „quod in rem fit; secundum, „eum qui bene monenti obe- „diat; qui nec ipsum consule- „re, nec alteri parere sciat, eum „extremi ingenii esse.“ Huic licet adiciere et illud Sophocli. Antig. 731. Φημ' ἔγωγε πρεσβεύειν πολὺ Φῶναι τὸν ἄνδρα πάντ' ἐπισήμης πλέω. Εἰ δ' ἔν (Φιλεῖ γὰρ τῷτο μὴ ταύτην ῥέπειν) Καὶ τῶν λεγόντων εὖ καλὸν τὸ μανθάνειν.
Robins.

Ἑσθλὸς δ' αὖ κακῆϊνος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται. 295

“Ὅς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέη, μήτ' ἄλλῃ ἀκῶν

Ἐν θυμῷ βάλληται, ὃδ' αὖτ' ἀχρηῖος ἀνὴρ.

Ἀλλὰ σύ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφετμῆς

Ἐργάζεσθαι, Πέρση, δῖον γένος, ὃφρα σε Λιμὸς

Ἐχθαίρῃ, Φιλῇ δὲ εὐσέφανος Δημήτηρ 300

Sed et ille bonus est, qui bene monenti paruerit.

Qui vero nec per se sapit, neque alii parere

In animum inducit, ille contra homo inutilis est.

Verum tu nostrum semper praecepti memor,

Operare, o Persa, diuinum genus, ut te Fames

Oderit, amet autem pulcre coronata Ceres

295. ἐσθλός] ἀγαθός. εὖ εἰπόντι] τῷ καλῶς λέγοντι. πίθηται] ὑπακούει.

296. νοέη] νοή. 297. ἀχρηῖος] ἀχρηστός ἀνωφελής. 298. αἶν] αἶν.

ἐφετμῆς] ἐντολῆς. 299. ἐργάζεσθαι] ἐργάζεσθαι. δῖον] ἑνδοξον. 300. ἐχ-

θαίρῃ] μισῇ. Φιλῇ] Φιλῇ. Δημήτηρ] γῇ.

296. αὐτῷ B. 60. 731. R. S. Coisl. μήτ' αὐτῷ August. Acad. Moschop.

Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinsf. 300. δέ σ' Coisl. B. 639.

731. Acad. Ald. Trinc. Steph. marg. δὲ σε Moschop, δ' August.

εὐσέφανος Coisl. B. 639. 731. August. Ald.

296. “Ὅς δέ κε μήτ' αὐτῷ
νοέη] Δι' ἑαυτῶ. Guétius.

297. Ἐν θυμῷ βάλληται]
In animum inducit. post, pro
ὃ δ' αὐτ' ἀχρηῖος ἀνὴρ, malim
ὃδ' αὐτῷ ἀχρηῖος ἀνὴρ. Idem.

299. Δῖον γένος] Valde
huius Epitheti prodigi, ut ita
loquar, erant Veteres, ut vel
ex Homero liquet, qui δῖον συ-
βώτην, diuinum subulcum vocat
Odyss. φ. v. 234. Sed et eo
abutitur hic Hesiodus, qui non
tam magnifice loquitur de pa-
tre suo, infra vss. 633. et 634.
Clericus.

Δῖον γένος τὸν Πέρσην λέ-
γει, ἢ διότι παῖδες Διὸς τινὸς
ἦσαν, ἢ διότι εἰς τὰς θεὰς
ἀνέφερον τὴν γένεσιν. εἰς γὰρ

Ὀρφέα, καὶ Καλλιόπην τὸ
γένος ἀνήγον. Moschop. Qui-
cunque sensus verbis affigatur,
ego certe non intelligo, quo
pacto versus 633. et 634. no-
bilitati huius generis contra-
dicant, nisi probauerit vir Cl.
neminem bona stirpe oriun-
dum pauperem posse deuenire.
Rob.

300. — ὃφρα σε λιμὸς
Ἐχθαίρῃ, Φιλῇ δέ] Paro-
diam huius loci elegantem
Cratinus fecerat:

Ἑσθίε καὶ σὴ γαστρί διδοε χά-
ριν, ὃφρα σε λιμὸς
Ἐχθαίρῃ, Κοινῶς δὲ πολυε-
φάνος νικήσει.

Erat autem Connas ille tibi-
cen, poculis addictus admo-
dum,

Αἰδοίη, βίοντα δὲ τὴν πῆμπλησι καλὴν.
 Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργῶ σύμφορος ἀνδρὶ.
 Τῷ δὲ θεοὶ νειμεσῶσι, καὶ ἄνδρες, ὅς κεν ἀεργὸς
 Ζῶν, κηφήνεσσι κοθάρους ἱκέλος ὀρμὴν,
 Οἷ τε μελισσάων κάματον τρύχουσιν ἀεργοὶ
 Ἔσθοντες· σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔσω μέτρια κοσμεῖν,

305

Veneranda, victuque tuum impleat horreum.
 Fames enim semper ignauo comes est viro.
 Huic vero et Dii indignantur, et homines, quicumque otiosus
 Viuit, facis aculeo carentibus similis cupiditate,
 Qui apum laborem absomunt otiosi,
 Vorantes: tibi vero opera decentia obire gratum sit,

301. τὴν] σὴν. πῆμπλησι] πληρεῖ (sic). καλὴν] εὐαίμη. 302. πάμπαν]
 παντελῶς. ἀεργῶ] ἀργῶ. σύμφορος] ἀρμύδιος· συμφορέμενος. 303. τῷδε
 (sic)] τῷ. νειμεσῶσι] μισθεῖ. 304. κοθάρους] κολοβοῖς· τοῖς ἔχουσιν τὸ
 κέντρον πεκυρμένον (sic) ἐν τῇ ἁρτί. ἱκέλος (sic)] ὅμοιος. 305. μελισσάων]
 μελισσῶν. κάματον] πόνον. τρύχουσιν] δαπανῶσι. 306. ἔσθοντες]
 ἐσθίωντες.

301. Εἰδοίη Iunt. I. 302. τι Trinc. 303. τῷδε August. Ald. 304.
 εἰκέλος August. Acad.

dum, qui Olympicorum certaminum cum victor aliquoties declaratus fuisset, pauper admodum, nihil praeter κότινον quo Olympici victores coronabantur, reseruauerat. Aristophanes Ἰππ. Ὡς περ Κοννᾶς ἐσέφανον μὲν ἔχων αἶον, δὲ ψῆ δ' ἀπολοῶς. *Heinsius.*

302. Σύμφορος ἀνδρὶ] Συνακολαφός. *Gruetius.*

304. Κοθάρους ἱκέλος ὀρμῆν] Hoc est, τὴν ἑρὰν βεβλαμμένους. *Hefych.* Κοθῶ βλαβή. α κοθῶς laesus, mutilus, κόθαρρος. it. κοθῶ ἢ. siue κόθαρρος pro κολαρρος, παρὰ τὸ κολῆν τὴν ἑρὰν εἶναι, κοῶς, κολοβός, κολῶ, etc. *Hefych. Gruetius.*

305. — τρύχουσιν ἀεργοὶ] Pro eo Stobaeus, νήποινον ἐδασσι. *Heinsius.*

306. Μέτρια κοσμεῖν] Ταῦ ἐν τῷ μέτρῳ ὄντα, ἦγον τὰ μέτρον ἔχοντα, hoc est, τὰ τῆς ἀρετῆς, τὰ σπαρδαῖα, τὰ ἄριστα, ἔξοχα. *Pindarus* epitaph. *Hesiodi*: Ἡσίδ' ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης, hominum praestantissimus, summam habens sapientiam. Μέτρια sunt bona, conuenientia. *Gruetius.*

Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔσω μέτρια κοσμεῖν] Μέτρια ἔργα quae dicat *Hesiodus* non perceperunt Interpretes. Ac primum *Moschopolus*, qui μέτρια reddit συμμετρα τῇ σῇ δυνά-

Ὡς κέ τοι ὥραις βιότῃ πλήθωσι καλῶς.

Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοι τ' ἀφνειοί τε.

Vt tibi aestate collecto victu impleantur horrea.

Ex laboribus autem viri euadunt diuites et opulenti.

307. Ὡς γε (sic) [ἴνα. πληθῶσι] πληρωμένοι ὦσι. καλῶς] δόμοι. 308.
πολύμηλοι] πολυθρέμους. ἀφνειοί] πλούσιοι.

307. Ὡς γε August. πληθῶσι B. 60. Iunt. I.

δυναμίαι: neque Tzetzes, qui σεμνά καὶ μὴ ἀπρεπῆ. Multo minus Latini, qui mediocria reddiderunt. Philosophi saepe μέτριον dicunt, id quod in vnaquaque re bona maximum est. Sic et apud Platonem μετρίως λέγειν, vbiq̃ue est, optime et vniuersissime dicere: quod quia obseruatum non est, et ex eo locus hic dependet, vnum et alterum adducemus. Plato Phaedone: τῆτο γὰρ ὥμην πρὸ τῆ, παντὶ δῆλον εἶναι, ὅτι διὰ τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν. ἐπειδὴν γὰρ ἐκ τῶν σιτιῶν ταῖς μὲν σαρκὶ σάρκες προσγεννῶνται, τοῖς δὲ ὀστέοις ὀσά, καὶ ἔτω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ αὐτῶν οἰκῆα ἐκάστοις προσγεννῶνται, τότε δὴ τὸν ὀλίγον σῆκον ὄντα, ὕψερρον πολὺν γεγενῆσθαι, καὶ οὕτω γίνεσθαι τὸν μικρὸν ἄνθρωπον, μέγαν. οὕτω τότε ὥμην. καὶ δὴ κῶ σοι μετρίως; Ἐμοί γε ἔφη ὁ Κέβης. id est: Illud certe antea existimabam apud omnes in confesso esse, edendo bibendoque illud fieri. Postquam enim tibi caro carni accesserit, ossibus similiter ossa, atque ita eadem ratione reliquis quae cum

singulis maxime conueniunt, maximeque iis propria sunt, tunc illud quod minimum est, maximum euadere. Ita tum temporis arbitrabar: nonne tibi videor optime? Omnino, inquit Cebes.

Vbi cum ex praecedentibus, tum ex Cebetis responso videmus manifeste quid sit μετρίως. Ita μέτριον paulo ante Dialogo eodem: τὴν αὐτὴν ταύτην οἶμα εἰκόνα δέξαιτ' ἂν ἡ ψυχὴ, πρὸς σῶμα, καὶ τις λέγων αὐτὰ ταῦτα περὶ αὐτῶν μετρία μοι φαίνοιτο λέγειν, ὥς ἡ ψυχὴ μὲν πολυχρόνιον ἐστὶ, τὸ δὲ σῶμα ἀσθενέστερον καὶ ὀλιγοχρόνιον: id est, Eodem modo ad corpus se habeat anima. Ac si quis eadem de illis diceret, optime mihi dicere videretur: animam, nimirum, temporis longissimi esse, corpus vero imbecillius minorisque temporis. Hesiodus postquam exemplum τῶν κηφῆνων adduxit, πρὸς ἔργα μέτρια adhortatur fratrem, id est, labores indefatigatos: causam addit: Ὡς κέ τοι ὥραις βιότῃ πλήθωσι καλῶς. Porro τὸ πλήθειν non nisi ex maximis quibuscumque con-

Καί τ' ἐργαζόμενος, πολὺ Φίλτερος ἀθανάτοισιν
 Ἔσσαι ἠδὲ βροτοῖς· μάλα γὰρ συγέσιν ἀεργάς. 310
 Ἔργον δ' ἔδεν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος.

Et laborans, multo etiam carior iam immortalibus
 Eris ac hominibus. valde enim oderunt otiosos.
 Operari autem non est dedecus, sed ignavia dedecus est.

310. ἔσσαι] ἔσθ. ἠδὲ] καὶ. συγέσιν] μεθεσθ. ἀεργάς] ἀργάς.
 311. ἀεργίη] ἀργία.

310. ἀεργὸν Coisl. Etiam in cod. August. in margine scripta est syllaba
 γόν. 311. ἔδεν Iunt. I.

contingit. τὸ μέτρον autem
 est τὸ πέρας, *extremus rei
 terminus*. Theocritus in Epi-
 grammatis victorem quemdam
 celebrat Demotelem, quem ait
 μέτριον γεγονέναι ἐν πᾶσι,
 quod est, *excelluisse in omni-
 bus*, contra ac existimant In-
 terpretes:

Δαμοτέλης ὁ χορηγός, ὁ τὸν
 τρίποδ', ὦ Διόνυσε,
 Καί σε τὸν ἡδίστον θεῶν μακά-
 ρων ἀναθεῖς,
 Μέτριος ἦν ἐν πᾶσι. χορῶ δ'
 ἐκτῆσατο νίκην
 Ἄνδρῶν, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ
 προσήκον ὀρέων.

Eodem modo Heliodus in epi-
 taphio, quod Pindaro adscri-
 bitur, μέτρον σοφίης habere
 dicitur, id est, *multum sapien-
 tiae*, vel *in sapientia excellere*.
 Id enim quod optimum est, ex-
 tra mediocritatem esse non pot-
 est, quia alias ad vitium de-
 flecteret, et τὸ προσήκον καὶ
 τὸ καλὸν transscenderet; ut
 multis docet in moralibus Phi-
 losophis. Μέτριον igitur est
 τὸ ἐξοχόν in omni re praecla-

ra. μέτριος erat in omnibus
 Demoteles, id est, *excellens*:
 μέτρια ἔργα laudat Heliodus,
 id est, τὰ ὡς μάλιστα συνεχῆ,
 τὰ πολλὰ. Quod Interpretes
 Graeci minime obseruauerunt,
 multo minus alii. *Heinsius*.

311. Ἔργον δ' ἔδεν ὄνειδος]
 Nihil planius huius versus sen-
 tentia, cum praesertim toro
 hoc opere *Heliodus*, fratrem ad
 laborem hortetur, et ab iner-
 tia deterreat. Attamen Vete-
 res ἔργον construxerunt cum
 ἔδεν, quod ansam prae-
 buit Socratis accusatoribus accusan-
 di hominem, quasi iuuenibus
 nullam rem, quamuis flagitio-
 sam, prohiberet. Quod vide-
 re est ex Lib. I. *Xenophontis*
 de Memorab. Socratis, ubi sic
 rem narrat: „Dixit, inquit,
 „eius accusator illum illustrissi-
 „morum quorumque Poëta-
 „rum pessimis sententiis electis,
 „iisque in testimonium addu-
 „ctis, discipulos ad vitium et ty-
 „rannidem impellere; inter-
 „que eas Heliodeam illam fae-
 „pe usurpare, *Opus nullum est*
 V 5 „pra-

„*probrum, inertia vero pro-*
 „*brum est.* Quibus Poëtam di-
 „cebat suadere a nulla actio-
 „ne, siue iniusta, siue turpi,
 „abstinendum esse, sed omnia
 „lucris gratia facienda. Socra-
 „tes vero, postquam passus esset
 „accusator, bonum ac utile
 „esse homini operari, noxium
 „verò et malum otio torpere,
 „atque adeo opus bonum esse,
 „otium prauum; eos qui boni
 „aliquid facerent operari, et
 „bonos esse operarios dicebat;
 „eos autem qui talis luderent,
 „vel aliud quidpiam pravi et
 „damnosi facerent, otiosos vo-
 „cabat. Quo sensu recte habe-
 „at dictum illud *Hesiodi*.“ Hac-
 „tenus Attica Siren, quibus
 „haud obscure indicat *Hesiodum*
 „et *Socratem* intellexisse quod-
 „vis bonum et laudabile opus.
 „Idem *Procli* testimonio confir-
 „matur, qui ait a *Plasone* recte
 „hunc versum explicatum, et
 „nostrum *Hesiodum* cuiusvis se-
 „cundum naturam opus ἔργον
 „appellare; *Homeri* exemplo,
 „qui optimum quodque opus ἔρ-
 „γον simpliciter vocat. Similia
 „habet *Eustathius* ad v. 226.
 „Odyss. P.

Ἄλλ' ἐπεὶ δὲ δὴ ἔργα καὶ ἔμ-
 μαθεν, ἐν ἐθέλησεν
 Ἔργον ἐποιχέσθαι.

Ex schedis paternis hactenus;
 vnde colligere licet interdum a
 nobis, arte et ratione in inter-
 pretando vtentibus, ea cerni
 quae multo peritiorum olim
 oculos fugerunt. *Clericus*.

Ἔργον δ' ἔδδεν ὄνειδος] De-
 licatos certe oportet fuisse Ve-
 teres, qui in hoc versu ἀδιάρ-
 θρωτα scripsisse *Hesiodum* vñ-
 luerint: ita vt haec verba Socra-
 ti pronunciata fraudi fue-
 rint. *Eustathius*: Σημειώσαι
 ὅτι τὸ, Ἔργον δ' ἔδδεν ὄνει-
 dos, δὲ δὴ Φησὶν Ἡσίοδος· ἐνεί-
 νο μὲν γὰρ ἁσάφως γράφειν,
 ἐβλάψεν τὸν σοφὸν Σωκρα-
 την, ὃς εἰσθώς λέγειν συγχυὰ
 τὸ, ἔργον δ' οὐδέν ὄνειδος,
 ἦγαν ἔδδεν τί ἐσιν ὄνειδος τὸ
 ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς ἐμπαι-
 σθαι, συκοφαντία· περίεπε-
 σεν, οἷα δογματίζων, ὡς ἔρ-
 γον ἔδδεν, ἦγαν ἔδεμῖα ἔργα-
 σία, καὶν τε Φαῦλη, καὶν τε
 χρησὴ, ὄνειδος ἐστὶ τῷ ἔργα-
 ζομένῳ· καὶντεῦθεν ἐβλάβη
 ὡς ἀδιαφθόρων περὶ τὰς πρά-
 ξεις. Sed *Plutarcho* accura-
 tissimo Scriptore, et *Hesiodi*
 olim Interprete, quid facie-
 mus, qui hoc propemodum
 modo hunc versum *Hesiodi*
 usurpauit: ἐν δὲ τοῖς τότε
 χρόνοις, καὶ Ἡσίοδον, ἔρ-
 γον ἔδδεν ἦν ὄνειδος, ἔδδεν τέχ-
 νη διαφορὰν ἔφερον. Cum
 tamen τὸ ἔδδεν, non ad τὸ
 ἔργον, sed ad τὸ ὄνειδος re-
 ferendum sit. Sed nihil est
 vitiosius quam elegantiae cau-
 sa ad vsum alium *Homeri* et
Hesiodi versus transferre.
 Quod si propterea procedat
 haec calumnia, singulis versi-
 bus peccauit *Homerus*, nisi
 ignoremus delicias τῶν παρ-
 δούντων. *Heinsius*.

Εἰ δὲ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργὸς
Πλᾶτειντα· πλᾶτω δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ.

Quod si laboraueris, mox te aemulabitur et otiosus
Ditescentem: diuitias vero virtus et gloria comitatur,

312. τάχα] ἴσως. ζηλώσει] μιμήσεται. ἀεργός] ἀργός. 313. πλᾶτειντα]
πλᾶττοντα. κῦδος] δόξα. ὀπηδεῖ] ἑπεται.

312. τάχα δὲ σε August. ζηλώσει Senat. ἀεργός] Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.

313. Πλᾶτω καὶ ἀρετῇ]
Horat. *Et genus et formam regina pecunia donat.* Scaliger.

Πλᾶτω δ' ἀρετῇ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ] Hoc loco ὀπηδεῖ non est sequitur, sed comitatur; adeo ut velit Hesiodus, opes potius indicium esse, quam causam virtutis. Sunt tamen qui improbent huius versus sententiam, eo quod ut plurimum diuitiae potius vitia, quam virtutes, concilient, pro illo Isocratis dicto: πλεῖτος κακίας, μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας, ὑπηρέτης ἐστίν: diuitiae vitiorum potius, quam probitatis, ministrae. Verum cum Hesiodus ab iniqua diuitiarum acquisitione hactenus fratrem deteruerit et ad laborandum hortatus fuerit, manifestum est eum hic intelligere opes iuste et labore partas, quae numquam destituuntur virtute comite. Alioqui dicendus erit Hesiodus loqui, ex opinione vulgi, quod diuitias quam maxime admiratur, probatque saepe diuitum flagitia. Ex paternis schēdis. Clericus.

Nescio, an ἀρετῇ hic loci melius exponi possit forma,

pulchritudo, et de hoc votis istius sensu vide Cl. Hutchins. ad Xenoph. Κυρ. Παιδ. p. 316. Voce vero sic expōita, huic sententiae accommodatius erit Horatianum illud, Epist. l. 1. Scilicet uxorem cum dote, fidemque et amicos,

Et genus et formam regina pecunia donat,

Ac bene nummatum decorat Suadela Venusque. Rob.

Optime haec verba interpretatus est Plutarchus de auid. poët. : ὅταν ὁ νέος ἀναγκασκεῖ τὸ, τε Πλᾶτω δ' ἀρετῇ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ. μὴ καθῆσθω τὰς πλεῖστας ἐκπεπληγμένος, καὶ τεθιπῶς, καθ' ὧνιον εὐθύς ἀργυρεῖ τὴν ἀρετὴν ἔχοντας; μὴδ' ἐπὶ τύχῃ καίσθαι τὴν αὐτὴν Φρόνησιν αὖξιν ἢ κολεῖν νομίζων, ἀλλ' ἀντὶ δόξης, ἢ δυνάμεως, ἢ εὐτυχίας, ἢ τινος ὁμοίᾳ τῇ ἀρετῇ κεχρησθαι τὸν ποιητὴν ἡγαμένος. Dignus quoque, qui ad h. l. conferatur, Tzerzes: quorum sententiae non dubito, quin quisque libentius subscribat, quam Robinsono. Krebsius.

Δαίμονι δ' οἷος ἔησθα. τὸ ἐργάζεσθαι ἄμεινον,
 Εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κτεάνων ἀεσίφρονα θυμὸν
 Εἰς ἔργον τρέψας, μελετᾷς βίη, ὥς σε κελεύω.
 Αἰδῶς δ' ἐν ἀγαθῇ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει

315

Deo autem similis fueris. Laborare (inquam) melius,
 Si quidem ab alienis facultatibus stolidum animum
 Ad opus conuertens, de victu sis sollicitus, sicut te jubeo.
 Pudor autem non bonus egenum hominem tenet:

314. δαίμονι τῇ ψυχῇ. οἷος] ὅμοιος. ἔησθα] ἥς ὑπάρχεις. ἐργάζεσθαι
 πράττειν. ἄμεινον] κρείττον. 315. ἀλλοτρίων] ξένων. κτεάνων] κτημάτων.
 ἀεσίφρονα (sic) θυμὸν] ἀλαζωνικὴν (sic) ψυχὴν. 316. τρέψας] ἐντρέψας.
 ὧς] καθὼς. κελεύω] προτρέπτω. 317. κεχρημένον] ἐνδεῆ. κομίζει]
 ἄγει.

315. ἀεσίφρονα August. Ald. Iunt. I. 2. Trinc. 316. τε Iunt. I. 2.

314. Δαίμονι δ' οἷος ἔησθα]
 Hoc est, ὅμοιος. Scribo ἐρί-
 σθα. Hesych. εἰ, εἶν, γένοι-
 το, ὑπάρχοι. Guierus.

Δαίμονι δ' οἷος ἔησθα] Hoc
 est, οἷος Δαίμων ἐστὶ, τοῖος
 ἥς, qualis est Deus, talis sis.
 Loquutio est contracta, quales
 permultae in Lingua Graeca.
 Clericus.

315. Ἀεσίφρονα, θυμὸν]
 Ἀεσίφρονα, βλαψίφρονα, pro
 ἀσίφρονα, iniquum, ἀδικον.
 Τὸ ἀεσίφρων pro ἀασίφρων.
 Hesych. Ἀασίφρωνι, βλαψί-
 φρονι, φρενοβλαβεῖ, ἀάσαι
 γὰρ τὸ βλαψαι. Sed utrum-
 que ἐπενθέσει ε et α ab ἄσαι,
 ἀεσίφρων, ἀασίφρων pro ἀ-
 σίφρων. Guierus.

317, et 318. Hi duo ver-
 sus, teste Platarcho apud Pro-
 clum, ex Homero huc intru-
 si, cui libenter adsentimur. v.
 317. Ἄνδρα κομίζει] curat,

regit. an legendum δαμάζει?
 Guierus.

Αἰδῶς δ' ἐν ἀγαθῇ etc.]
 Hunc et sequentem versum le-
 viter immutatos ex Homero
 sumsit Hesiodus; quod, vt ha-
 bet Proclus, observarat Plu-
 archus, qui etiam eos ab alio
 insertos Hesiodo poemati cre-
 didit. Prior autem desumptus
 est ex Odyss. P. vbi hic versus
 legitur:

Αἰδῶς ἐν ἀγαθῇ κεχρημένω
 ἀνδρὶ προίκτη.

Pudor non bonus est egeni vi-
 ra mendica. Alter vero ex
 Iliad. Ω. vbi Poëta de Achille
 Hectoris cadaueri illudente:

— — — ἀδὲ οἱ αἰδῶς
 γίνεται ἢ τ' ἄνδρας μέγα σί-
 νεται, ἢ δ' οἰνῇσι.

Neque ei pudor est, qui homi-
 nes valde laedit et iniurat. Sed
 non est utriusque versus sensus
 idem, apud utrumque Poëtam.
 Sensus Hesiodi est, non oportere

Αἰδῶς ἢ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἢ δ' ὀνίνησι.
 Αἰδῶς τοι πρὸς ἀνολβίν, θάρσος δὲ πρὸς ὄλβον.
 Χρήματα δ' ἔχαρπακτά· θεόσδοτα πολλὸν ἀμείνω. 320
 Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίη μέγαν ὄλβον ἔλθται,
 Ἥ οὐ γ' ἀπὸ γλώσσης λήϊσsetαι, (οἶά τε πολλὰ
 Γίνεται, εὐτ' ἂν δὴ κέρδος νόον ἐξαπατήσῃ
 Ἀνθρώπων, αἰδῶ δέ τ' ἀναιδείῃ κατοπάξῃ)

Pudor qui hominibus valde et obest et prodest.
 Pudor quidem ad paupertatem, audacia vero (ducit) ad diuitias.
 Opes autem non rapiendae: diuinitus datae multo meliores.
 Si quis enim et manu per vim magnas opes parauerit,
 Aut lingua praedatus fuerit, (qualia multa
 Fiunt, quam primum lucri amor mentem deceperit
 Hominum, pudorem vero impudentia vicerit)

318. σίνεται] βλάπτει. ὀνίνησι] ὀφελεί. 319. πρὸς ἀνολβίν] [subaud.]
 παράκειται. ἀνολβίν] πτυχία. πρὸς ὄλβον] [subaud.] περιμένεται. ὄλβον]
 πλοῦτον. 320. θεόδοτα] ἐκ δικαίου πόρου κτηθέντα. 321. ὄλβον] πλοῦτον.
 ἔλθται] λάβῃ. 322. λήϊσsetαι] ἀποστερήσει. οἶα] καὶ δὲ. 323. εὐτ'
 ἔταν. νόον] νῦν. 324. κατοπάξῃ] ἀποκρύπτῃ. κατοπιν] ἐκ-
 τῆς ποιῇ.

318. αἰδῶς ἢ eraso τ Acad. 319. ἀνολβίν] Coisl. Palat. August. Acad.
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinsf. Com. B. 6p. 731. R. S. Coisl.
 August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinsf. 320. ἔκ Heinsf.
 321. χερσὶ Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Com. Heinsf.

zere. quemquam opis refugere,
 quodcumque sit, si modo illi-
 citum non est, nec aliud quid-
 quam honestius suppetat, quo
 victum quaerat. Ex paternis
 schedis. Clericus.

318. Αἰδῶς ἢ τ' ἄνδρας] Ita
 pene filius Sirach. cap. 4, 21.
 Ἐστὶν αἰσχρὴν ἐπαρτία ἀμαρ-
 τίαν, καὶ ἐστὶν αἰσχρὴν δόξα
 καὶ χάρις. Robinsf.

319. Αἰδῶς τοι πρὸς ἀνολ-
 βίν, θάρσος δὲ πρὸς ὄλβον]
 Scribendum videtur πρὸς ἀνολ-
 βίν, θάρσος δὲ πρὸς ὄλβον,
 subintellige ποιῇ. Gujerus.

Αἰδῶς τοι πρὸς ἀνολβίν]
 Hoc est, si te puduerit laboris,
 malisque otiosi quam laborem
 viliorē suscipere, quamvis
 alius honestior non occurrat,
 semper pauper eris: sin vero
 audacter labori cernicem subii-
 cias, ad diuitias poteris perue-
 nire. Ex paternis schedis. Cle-
 ricus.

324. Κατοπάξῃ] Hesych.
 κατοπάζων, διώκων. quae ex-
 positio huic loco omnino con-
 venit. Recte Interpres. Guis-
 tars.

326. Ἀνὰ

ῥεῖά τε μὴν μαυρεῖσαι θεαί, μινύθουσι δὲ οἴκοι 325
 Ἄνέρι τῷ παῦρον δέ τ' ἐπὶ χρόνον ὄλβος ὀπηθεῖ.
 Ἴσον δ' ὅς θ' ἐκέτην, ὅς τε ξεῖνον κακὸν ἐρξεί.
 Ὅς τε κασιγνήτω εἴ ἀνὰ δέμνια βαίνοι
 Κρυπταδῆς εὐνῆς ἀλόχε, παρακαίρια ρέζων
 Ὅς τέ τευ ἀφραδῆς ἀλιταίνεται ὀρφανὰ τέκνα 330

Facile et illum peflumdant Dii, minuntur vero familiae
 Viri talis: exiguumque ad tempus diuitiae adfunt.
 Par vero committit delictum, et qui supplicem et qui hospi-
 tem malo afficiet:

Quique fratris sui cubilia adfcenderit,
 Furtui causa concubitus vxoris, scelerata patrans:
 Quique mala cuiuspiam fraude deceperit orphanos liberos:

325. ρεῖα] ραδίως. μὴν] αὐτὴν (sic). μαυρεῖσαι] ἀμαυρεῖσαι. μινύ-
 θουσι] συμμυνονται. 326. ἀνέρι τῷ] τῷ ἀνδρὶ τέτῳ. παῦρον] ὀλίγον. ὄλ-
 βος] πλεονεξία. ὀπηθεῖ] ὑπεται. 327. Ἴσον] ὕμειον κακῶν. ῥεῖαι (sic)] πρᾶ-
 ξαι. 328. κασιγνήτω] κασιγνήτῳ. ἀδελφῷ. εἴ] ἰδίῳ. δέμνια] λέχη.
 βαίνοι (sic)] ἀναβαίνοι. 329. κρυπταδῆς εὐνῆς] κρυφίᾳ λέχεσιν ἑνὲκα. ἀλλ-
 ῶς] γυναικός. παρακαίρια] ὑκαίρια. ἀπρεπῇ] ῥέζῳ] ποιῶν. 330.
 τευ] τινός. ἀφραδῆς] μηρίαις. ἀλιταίνεται] ἀμαρτάνει.

325. δὲ μιν Acad. 326. ταυροῖσι τ' ἐπὶ R. S. 327. ῥεῖαι August. 328.
 ὀπηθεῖ August. Acad. Pro id in Cler. et Rob. male id. 329. κρυπταδῆς
 Trinc. παρακαίρια Trinc. παρακαίρια Moschop. 330. ἀλιταίνεται August.
 Iunt. i. Steph. Com. Heinf.

326. Ἀνὰ δέμνια βαίνοι] factus fuerit. Clericus.
 Ἀναβαίνοι. Guierus.

327. Ἴσον δ' ὅς θ' ἐκέτην] hic subintelligunt. Tzerzes
 Ex comparatione scelerum, li-
 quet quanti facerent Graeci,
 ab antiquissimis usque tempo-
 ribus, supplicibus opitulati;
 cum eos neglexisse aequae sce-
 lestum habeatur ab Hesiodo, ac
 fratris vxorem corrupisse etc.
 Qui mos etiam diu viguit, ut
 liquet ex vita Themistoclis, apud
 Plutarchum, ubi narrat
 quomodo Admeto, Molosso-
 rum Regi, supplicarit, pag. 124.
 Inviolabilisque sua illa inescia

factus fuerit. Clericus.

329. Κρυπταδῆς εὐνῆς] Moschop. et Proclus τὸ ἑνεκα,
 hic subintelligunt. Tzerzes
 τὸ διὰ supplet. Τὸ ἑνεκα pla-
 cet. Sic in Ασπίδ. v. 406.
 μαχέσθην Αἰγὸς ὀρεσσινόμε
 ἢ ἀγροτέρης ἐλαφοῖο. supple
 ἑνεκα. Sic et versu sequente
 κρυπταδῆς εὐνῆς subintellige
 ἑνεκα. deinde lege: παρα-
 καίρια, ἀπρεπῇ καὶ ἀνάρμοσα.
 Moschop. Guierus.

330. Ὅς τέ τευ] Hoc est,
 τινός. forsan scribendum: ὅς
 τέ καὶ. Guierus.

333. Ζεὺς

Ὅς τε γυνῆα γέροντα, κακῷ ἐπὶ γήραος ἔδῳ,
 Νεικίῃ χαλεποῖσι καθ' ἀπτόμενος ἐπέεσσιν.
 Τῷ δ' ἡ τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίεται, ἐς δὲ τελευτὴν
 Ἔργων ἀντ' ἀδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.
 Ἀλλὰ σὺ τῶν μὲν πᾶμπαν ἔργ' ἀσιφρονα θυμόν· 335
 Καθδύναμιν δ' ἔρδειν ἔρ' ἀθανάτοισι θεῶσιν

Quique parentem senem, misera in senectute,
 Probris affecerit, grauibus incessens verbis:
 Huic certe Iupiter irascitur, ad extremum vero,
 Pro operibus iniquis grauem exhibet talionem.
 Verum tu quidem ab his omnino cohibe stultum animum:
 Pro facultate autem sacra facito immortalibus Diis

331. ἐδῶ] ἐδάφει· τέλος. 332. νεικίῃ] φιλονεικίᾳ. καθ' ἀπτόμενος] ὑβρι-
 ζων· ἀτιμάζων· λυγρῶν. ἐπέεσσιν] λόγοις. 333. τῷ δ' ἡ τοι· ἀγαίεται] μέ-
 νει· ἀγωνίζεται. τελευτὴν] τέλος. 334. ἀμοιβήν] ἀνταποδοσιν. 335.
 τῶν] τούτων. πᾶμπαν] παντελῶς. ἔργ' ἔργα· κῶλυς. ἀσιφρονα] ὑπερ-
 ἡφανα· θυμόν] ψυχὴν. 336. καθδύναμιν] κατὰ δύναμιν. ἔρδειν]
 συστάειν.

335. τὴν Acad. Trinc. ἄεργ' Heins.

333. Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίεται]
 Iupiter, nimirum, ἱκετήσιος,
 vt loquitur *Homerus* Odyss. N.
 vbi Vlysses, qui se deceptum
 a Phaeacibus putabat, sic lo-
 quentem inducit v. 213.

Ζεὺς σφέας τίσσειτο ἱκετήσι-
 ος, ὅς τε καὶ ἄλλας
 Ἀνθρώπους ἐφορεῖ καὶ τίνυν-
 ται, ὅς τις ἀμαρτή.
 Iupiter eos plectitur supplicum
 vindex, qui ex alios homines
 inspectat, et plectit quisquis
 peccauerit. Clericus.

336. Καθδύναμιν ἔρδειν] So-
 crates frequenter hunc versum
 in ore habebat, vt prodidit
 Xenophon Lib. I. memorabi-
 lium Socratis, „Cum ex te-
 „nuiibus, inquit, facultatibus
 „parua offerret offerumenta,

„nihilō inferiore m iis se esse
 „arbitrabatur, qui ex amplis
 „et magnis facultatibus multa
 „et magna offerrent sacrificia;
 „nam honestum Diis esse ne-
 „gabat, si magnis potius hostiis
 „et amplis sacrificiis, quam
 „paruis, delectarentur; fore
 „enim vt ea quae a prauis of-
 „feruntur, plerumque illis gra-
 „tiora essent, quam quae pii
 „et boni offerunt; neque vi-
 „vendum hominibus dicebat,
 „si Diis gratiora forent ea quae
 „a malis, quam ea quae a bo-
 „nis offeruntur. Imo existi-
 „mabat eos, honoribus sibi a
 „piis delatis, maxime gaudere.
 Haec tenus *Xenophon*, cuius ver-
 ba optime declarant, quid sit
 κατὰ δύναμιν ἔρδειν, nempe,

pro

Ἄγνῳς καὶ καθαρῳς, ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν
 Ἄλλοτε δὲ σπονδῆς θυέσσσι τε ἱλάσκεσθαι,

Caste et pure, nitidaque femora adole.

Interdum certe libaminibus atque adoramentis placa,

337. ἀγλαὰ μηρία] καθαρὸς μηρὸς. 338. θυέσσσι] θυεῖται. ἱλάσκεσθαι]
 ἱεσμενίσαι. [subaud.] σέλα.

338. σπονδῆς B. 699. R. S. Coisl. August. Acad. Senat. Ald. Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. Com. θυέσαι B. 699. R. S. Heinsf.

pro ratione facultatum sacra
 facere. Ex schedis paternis.
 Clericus.

Καδδύναμιν δ' ἔρδειν] Huic
 praecepto conforme est Hora-
 tianum illud; quo Maecena-
 tem e graui morbo recreatum
 hortatur: *Reddere victimas Ae-*
demique voriuam memento; Nos
humilem feriemus agnam. lib. 2.
 Od. 17. Et l. 3. Od. 23. *Coe-*
lū supinas se ruleris manus. Rob.

337. Ἄγνῳς καὶ καθαρῳς]
 Graeci Hesiodi Interpretes re-
 ferunt, Ἄγνῳς ad ani-
 mum, et καθαρῳς ad corpus.
 Verum utraque vox ad vtrum-
 que pertinet, et primum qui-
 dem ad animum, deinde et-
 iam ad corpus. *M. Tullius*
Lib. II. de Legibus; ubi inter-
 pretatur legem, cuius initium
 est: *Ad Dinos adeunto caste,*
Pietatem adhibento etc. caste,
inquit, Lex iubet adire ad
Deos, animo, videlicet, in quo
sunt omnia, non tollit castimo-
niam corporis; sed hoc oportet
intelligi, cum multum animus
corpori praestet, obserueturque,
ut casta corpora adhibeantur,
nullo esse in animis id seruan-

dum magis; nam illud vel ad-
 spersione aquae, vel dierum nu-
 mero tollitur; animi labe nec diu-
 turnitate euanescere, nec anni-
 bus ullis elui potest. Notissi-
 mum est sacra vestibus, mani-
 bus, vasisque puris fieri solita;
 et recenti Venere pollutos ab
 iis amotos. Ex schedis pater-
 nis. Clericus.

Ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν]
 Ἐπικαίειν. Τμήσις. Guizotus.

338. θυέσσσι τε ἱλάσκε-
 σθαι] Graeuī sententiae acce-
 do, qui hoc in loco θυέσσσι
 vērit, non *hostiis*, sed *odo-*
ramentis. In priore versu prae-
 ceperat poëta, ut *hostiae* diis
 mactarentur, quae quoniam
 fieri quotidie, a pauperibus
 saltem, non possent; monet
 igitur, ut libaminibus et odo-
 ramentis, cultu scil. faciliore
 et magis expedito, matutino
 et vespertino tempore dii pla-
 carentur. Porro si τὸ θῦον et
 τὸ θῦμα eiusdem sint signifi-
 cationis, satis constat τὸ θῦον
 opponi τοῖς ἱερεῖσι. Sic enim
 Thucydides lib. I. Ἔσι γὰρ
 καὶ Ἀθηνάϊδις Διάσια, ἃ κα-
 λείτω Διὸς ἐορτὴ Μεληχίᾳ
 μεγίστη,

Ἡ μὲν δὲ εὐνάξῃ, καὶ ὅταν φάος ἱερὸν ἔλθῃ
 Ὡς κέ τοι Ἰλαον κραδίην καὶ θυμὸν ἔχωσιν. 340
 Ὅφρ' ἄλλων ᾧῃ κλῆρον, μὴ τὸν τεόν ἄλλος.
 Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαίτα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρόν ἑἶσαται.

Et quando cubitum ieris, et quando matutinum tempus venerit:
 Ut beneuolum erga te cor atque animum habeant;
 Ut aliorum emas agrum, non tuum alius.
 Amicum ad conuiuium vocato, inimicum vero relinque.

339. ἡμὲν (sic) καὶ. εὐνάξῃ] εἰς ὑπνὸν ἀπῆλθες. φάος] φῶς. 340. ὥς] ὡς. Ἰλαον]. Ἰλαρὸν. θυμὸν] ψυχὴν. 341. ὅφρ' ἄλλων] ἀγορεύσεις. κλῆρον] κληρονομίαν. τὸν τεόν] τὸν σὸν. 342. φιλέοντ' ἢ φιλέοντα. δαίτα] σὺν-χίαν. καλεῖν] [subaud.] θάλα. ἑἶσαται] ἀφίστην.

330. ἡμὲν August.

μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως· ἐν ἡ πανδημεί θυκοί πολλοί, ἐχθροί, ἀλλὰ θυμὰ ἐπιχωρεῖ. Nam apud Athenienses quoque sunt Diasia, quae maximus Iouis Milichii dies festus vocantur, et extra urbem celebrantur: in quo ex omni hominum genere multi immolant non hostias, sed placentas quasdam, quibus indigenae vi solebant. Ad hunc locum videtur respexisse Iulius Pollux l. i. c. i. ubi τὸ θυμῶν exponit ἀρώματα λυεῖν (lege θύειν) ἐν πυρὶ. τὰ δὲ ἀρώματα καὶ θυμιαματα καλεῖται. Θεκυδίδης δ' αὐτὰ εἴρηκεν ἄγνα θύματα, πρὸς τὰ αἱμάσσοντα καὶ σφαττόμενα ἀνατιθεῖς σμύρναν, λιβανωτῶν. Aromata vero ipsa et suffimenta vocantur. Sed Thucydides ea vocauit pura sacrificia, oppositionem faciens inter animalia, quae macolata aras cruentant, et inter myrrham atque ibus. Rob.

342. Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαίτα καλεῖν] Quis vero unquam, praetermissis amicis, inimicos ad conuiuium vocauit? Profecto nemo. Itaque a praecipiendo supersedere potuisset Hesiodus, qui hic nescio quid habet senile, et frigidum. Clericus.

Saepe in notis Iouis Ioh. Clericus sterilitatis et frigiditatis Hesiodum accusat. Ad haec satis erit, hoc in loco semel respondisse. Elegantiam et acumen, quae recentiores tam sedulo sectantur, in antiquis illis scriptoribus frustra requiras. Illi nudam simplicitatem, et veritatem non fucatam amauerunt, deliciarum omnium et facetiarum incuriosi. Quod quidem tum ex sacro Codice, tum ex Homero, qui solus ex profanis auctoribus ad Hesiodi aetatem creditur assurgere, abunde constat. Robins.

X

344. Ἐχθρ-

Τὸν δὲ μάλιστα καλεῖν, ὅς τις σίθεν ἐγγύθι ναίει.
Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖμ' ἐγχώριον ἄλλα γένηται.

Eum autem potissimum vocato, quicumque te prope habitat.
Si enim tibi aliquod negotium rusticum inexpectatum eveniat,

343. σίθεν] σθ. ἐγγύθι] πλησίον. ναίει] οἰκεῖ. 344. χεῖμ' ἐγχώριον]
χεῖμα τοπικῇ.

343. τῷδε August. Ald. 344. γὰρ τι Coisl. χεῖμα Ald. Iunt. r. 2.
Trinc.

344. "Εγχώριον] Legit hic *Sierbanus*, in voce *Κωμη*, ἐγκώμιον, quemadmodum legit etiam *Proclus*. "Εγκώμιος idem est ac ἐγχώριος, quia κώμη et χώρα idem sunt; utripe, vicus. Ideoque adiectiva haec sonant incolarum vicī, aut parvicentem ad vicum. Perinde est vicumvis lectionem sequamur. *Clericus*.

"Ἄλλο γένηται] Τὸ ἄλλο hic fortuitum exponit *Heinsius*, cuius vide notas. vers. sequ. γείτονες ἄλγος, vicini inermes. ζώσαντο δὲ σθόι. tardius veniunt ad suos. *Guinius*.

"Ἄλλο γένηται] Rem non tantum inexpectatam, sed malam quae alia dicitur κατ' ἐμφημίαν, significari dudum ostendit *David Clericus*, patrus meus, Quaestionum sacrarum XVI. quam adito. *Clericus*.

Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖμ' ἐγχώριον ἄλλα γένηται] Elegan-
tissimum est illud ἄλλο, quo hoc loco ea ratione usus est, qua frequentem Scriptores Attici τῷ ἄλλως. Sic apud Lucianum Venus in Iudicio Dea-

rum, cum instaret *Mercurius*, ut causam sciret, cur de *Paride* tam studiose inquireret, respondet, ἄλλως ἤρομην. Est igitur, χεῖμ' ἄλλο, ἡ βλάβη, ἡ τύχη ἐπιπεσούσα, ἡ βλάβη, ἡ περιπεσὼν τις τύχη λαμβάνουσα. detrimentum sive infortunium inexpectatum et fortuitum. χεῖμα ἄλλο vocat *Virgilius*, id quod Graeci ἄλλως dicunt, tantum reddidit. Sic in illo *Sileni*,

Seria procul vanorum capiti de-
sarpa iacebant,

οἱ ζέφανοι ἄλλως ἐκείνῳ.
Quintus Calaber, vitam humanam, ἀνθρώπινον βίον eleganter ἄλλον esse dicit, quia mala bonis, bonis mala sine vlla ratione attribuuntur. Locus est elegantissimus elegantis *Poetae*:

— τὰ δ' ἄλλυδις ἄλλα φέρονται

Πνοῇ ὡς ἀνέμοιο, καὶ ἀνέρι πολλανίς ἐσθλῷ.
Ἀμφοχύθη μέγα πῆμα· λυγρῷ δ' ἐπὶ κάππεσεν ὀλβος.
Οὐ τι ἐκὼν. ἄλλος δὲ πέλει βίος ἀνθρώποισι. *Heinsius*.

347. Ἐμ-

Γείτονες ἄζωτοι ἔκιον, ζώσαντο δὲ πηοί. 345
 Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.
 Ἐμμορὲ τοι τιμῆς ὅς τ' ἔμμορε γείτονος ἐσθλῆ.
 Οὐδ' ἂν βῆς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.
 Εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος, εὖ δ' ἀποδῆναι,
 Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λῶϊον, αἴ κε δύνῃαι. 350
 Ὡς ἂν χρηρίζων καὶ ἐς ὕπερον ἄρκιον εὖρης.
 Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἴσ' ἀττησιν.
 † Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τῷ προσίοντι προσεῖναι.

Vicini discincti accurrunt, cinguntur autem cognati.
 Noxa tam magna est malus vicinus, quantum bonus commodum.
 Nactus est rem bonam, quicumque nactus est vicinum bonum.
 Neque bos interierit, nisi vicinus malus sit.
 Recte quidem metiaris a vicino (mutuum accipiens) recte etiam
 redde,
 Eadem mensura, et amplius, si quidem possis:
 Vt indigens etiam in posterum promptum inuenias.
 Ne mala lucra captes: mala lucra aequalia damnis.
 † Amantem te ama, et inuisentem inuise.

345. ἔκιον] ἔρχονται. ζώσαντο] ἰζήσαντο. ἰσηοί (sic)] εὐγενεῖς. 346.
 μέγ' ὄνειαρ] μεγάλη ἀφελία. 347. ἔμμορε] ἔνυχι. bis. ἐσθλῆ] καλῆ. 349.
 μετρεῖσθαι] μέτρον ἀνεξέταστο. 350. λῶϊον] κρείττον. αἴκα] ἰαν. δύνῃαι]
 δύνῃ. 351. ὥς] ὥς. χρηρίζων] χρηρίζων. ἄρκιον] ἰκανόν. 352. ἀττησι]
 βλάβησι. 353. φιλέοντα] φιλοῦντα.

345. δ' ἰσηοί August. 348. ἀπέλειτ' Trinc. [μ Trinc. 352. ἴση
 ἄττησι B. 60.

347. Ἐμμορὲ τὰ τιμῆς]
 Pretium, rem pretiosam. In-
 terp. bonum. v. 351. ἄρκιον
 est sufficiens non promptum, vt
 vulgo. Guierus.

349. Εὖ μὲν μετρεῖσθαι]
 Hoc est, si sementem a vicino,
 si vinum mutuum accipias, ca-
 ve quidem ne minus accipias;
 quam te accepisse apocha fate-
 ris; sed fac vt parem men-
 suram reddas aut etiam cumula-

tiozem. Stultum est pati tibi
 fucum fieri, aut a te exigī pos-
 se plus quam debeas; sed ius-
 tum est paria reddere, libe-
 rale etiam plura, quando licet.
 Clericus.

351. Ἀρκιον] Praefens.
 Scaliger.

353. Τὸν φιλέοντα φιλεῖν]
 Hic et duo sequentes versus
 plane sunt illiberales. Atta-
 men propterea eos non abin-
 dicarim

Καὶ δόμεν ὅς κεν δῶ, καὶ μὴ δόμεν ὅς κεν μὴ δῶ.
 † Δώτη μὲν τις ἔδωκεν, ἀδότη δ' ἄτις ἔδωκεν. 355
 Δῶς ἀγαθὴ, ἀρπαξ δὲ κακὴ, θανάτοιο δότειρα.
 "Ὅς μὲν γὰρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὄγς καὶ μέγα δόση.
 Χαίρει τῷ δώρῳ, καὶ τέρεται ὃν κατὰ θυμόν.
 "Ὅς δὲ κεν αὐτὸς ἔληται, ἀναιδέϊφι πιθήσας,

† Et da ei qui dederit, neque da ei qui non dederit.
 † Datori quidem est qui dat, non danti vero nemo dare solet.
 Donatio bona, rapina vero mala atque letifera.
 Quicumque etiam vir libens dat, etiam multum dederit,
 Gaudet donando, et delectatur suo in animo.
 Qui vero libens rapuerit, impudentia frenus;

354. δόμεν] δῶναι. bis. κε (sic)] ἀν. κεν] ἀν. 355. δώτη] τῷ μεταδοτῇ.
 κῶ. ἀδότη] τῷ ἀποδοτῇ. ἄτις] ἔδωκε. 356. δῶς] δόσις. ἢ ἀρπαξ.
 ἀρπαξ] ἀρπαγή. δότειρα] πρέξενος. 357. κεν] ἀν. ὅς μὲν γὰρ κεν ἀνὴρ]
 [subaud.] δῶ. ὄγς] ὅτος. 358. τέρεται] εὐφραίνεται. ὃν] ἴδιον.
 359. ἀναιδέϊφι] ἀναιδέως. πειθήσας (sic)] πεισθεὶς.

355. pro κεν priori in cod. Aug. est κε. 357. ἀρπαξ] ἀν B. 731. Ald.
 Ald. δῶ B. 63. 699. 731. Coisl. August. Acad. Ald. Innt. 1. 2. Trinc.
 Steph. Com. Heinsf. 358. χαίρει τῷ Acad. Senat. 359. πειθή-
 σαι August.

dicarim Poëtae, ut fecit *Plus-archus*, quod nos docent Graeci Scholiastae; nihil enim vetat eum parum liberalis, atque parum erectae fuisse indolis. Haec eadem ratio facit ut minime admittam eorum interpretationem, qui volunt *Hesiodum* praecipere eos amicos seligendos, qui sciant esse amici et ab inhumanitate sint remoti; usque dandum, qui liberales sint, non avaris; praeterquam quod vel hoc sensu frigidißima sunt haec praecepta. Quis enim eius amicitiam colat, qui sibi non sit amicus? Quis eum muneribus donet, qui sit dumtaxat avarus,

nec umquam velit ea ullo officio remunerari, quamvis possit? *Clericus*.

Προσόντι προσεῖναι] Τὸν προσηγόρευντα προσηγoreῖν vide Tzetzem de his versibus. accedere προσηγoreῖν. τὸν προσηγoreῖντα προσηγoreῖ, τῷ εὐομίλῳ εὐομιλεῖ. *Gruetius*.

356. Ἀρπαξ pro ἀρπαγῇ. ut v. 191. ὕβριν pro ὑβρίσιν. *Scaliger*.

357. Ἀνὴρ ἐθέλων] Ἐδωκεν ἀνὴρ. et ὄγς καὶ μέγα δόση. Anastrophe pro καὶ ὄγς, μέγα δόση. *Gruetius*.

358. Χαίρει τῷ δώρῳ] Hoc est, donatione facta. *Idem*.

360. Καὶ

Καὶ τε συμπερὸν ἔὼν, τὸ τ' ἐπάχυνσεν Φίλον ἦτορ. 360
 Εἰ γὰρ κεν καὶ συμπερὸν ἐπὶ συμπερῶ καταθεῖο,
 Καὶ θαμὰ τῷδ' ἐρᾷς, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοικα.
 Ὃς δ' ἐπ' ἔοντα φέρει, ὅδ' αἰλύξεται αἰδοπα λιμὸν.
 Οὐδὲ τὸ γ' εἰς οἶκον κατακείμενον ἀντὶ καὶ κῆδε.

Quamvis id sit exiguum, tamen cruciat suum animum.
 Siquidem enim paruum paruo addideris,
 Et frequenter istud feceris, mox magnum et hoc euaserit.
 Qui vero parto adiicit, is vitabit atram famem.
 Neque vero quod domi repositum est hominem sollicitum habet.

360. ὄν] dy. τῷ τῷτο. ἐπάχυνσεν. (sic)] ἐλύπησεν. Φίλον ἦτορ] Φίλον
 ψυχὴν τὴν ἀφαιρέσιντος. 361. κεν] dy. 362. θαμὰ] συνεχῶς. ἔρᾷς (sic)]
 παροῖς. τάχα] ἕως. τὸ τῷτο. 363. αἰλύξεται] ἐκλείβεται. αἰδοπα]
 κενεσιδν. 364. κῆδε] λυπεῖ.

360. τῷ August. Pro τὸ τ' male in Cler. τῷτ'. ἐπάχυνσεν August. Ald.
 sunt. 1. 2. Trine. Φίλον ἦτορ codd: Rob. omnes, ed. Trine. atque ita
 Rob. edidit. Vulgo κῆρ. 361. ἐπὶ συμπερὸν Ald. sunt. 1. 2. Trine. Steph.
 ἐπὶ συμπερὸν Palat. vet. et rec. 362. τῷτ' Trine. Iunt. ἔρᾷς B. 60.

699. In cod. Aug. sic, ἔρᾷς. 363. ἐκλείβεται August.

364. ἐν August.

360. Καὶ τε συμπερὸν] Fox-
 san, Καὶ τοι. ἐπάχυνσεν Φί-
 λον κῆρ] ἦτορ placet. ἐπάχ-
 νωσεν, hoc est, ἐλύπησεν,
 συνέσειλεν, contristat, contra-
 xit; subintellige, ei cui abla-
 tum. παχύνω gelu constri-
 ngo, congelo proprie. Sic Me-
 taphorice pro tristi moerore
 afficio. Homer. Iliad. P. T2
 δ' ἐν φρεσὶν ἀλκίμων ἦτορ
 παχύνεται. Cordis systolen
 seu contractionem sequitur tri-
 stitia. Ceterum in fine versus
 legendum videtur Φίλον ἦτορ,
 pro Φίλον κῆρ, quod suppo-
 situm est a librariis. Locus ex
 Homericis supra citato expres-
 sus foret. Scribendum τὸ γ'
 ἐπάχυνσεν Φίλον ἦτορ. Guie-
 rui.

Καὶ τε συμπερὸν ἔὼν καὶ τὰ
 εἴης] Vera haec sunt, quis
 neget? sed non opus fuit Mu-
 sarum afflatu, vt excogitarentur
 aut scriberentur, quae vel
 a vetula cogitari, nec frigidius
 exprimi potuerunt. Clericus.

Φίλον ἦτορ] Vulgares edi-
 tiones habent Φίλον κῆρ. Sed
 cum omnium Codd. consensu
 restitui Φίλον ἦτορ, quam et-
 iam lectionem tuetur Suidas.
 Rob.

364. Αἰδοπα λιμὸν] Atram,
 deformem, turpem. et male-
 suada fames et turpis Stat.
 Initio huius versus, Ὃς δ'
 ἐπ' ἔοντα φέρει. δ: δὲ ἐπιφέ-
 ρει τῷ ὄντι, hoc est, τῇ ἐσίᾳ.
 Guicetus.

X 3

366. Οἶκον

Ἄγνῳς καὶ καθαρῳς, ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν
 Ἄλλοτε δὴ σπονδῆς θυέεσσι τε ἰλάσκεσθαι,

Caste et pure, nitidaque femora adole.

Interdum certe libaminibus atque adoramentis placa,

337. ἀγλαὰ μηρία] καθαρὰς μηρὸς. 338. θυέεσσι] θυεῖαις. ἰλάσκεσθαι] ἱεσμενίσαι. [subaud.] δέλα.

338. σπονδῆς B. 699. R. S. Coisl. August. Acad. Senat. Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Com. θυέεσι B. 699. R. S. Heinf.

pro ratione facultatum sacra
 facere. Ex schedis paternis.
 Clericus.

Καδδύναμιν δ' ἔρδειν] Huic
 praecepto conforme est Hora-
 tianum illud; quo Maecena-
 tem e graui morbo recreatum
 hortatur: *Reddere victimas Ae-*
demique voriuam memento; Nos
humilem feriemus agnam. lib. 2.
 Od. 17. Et l. 3. Od. 23. *Coe-*
lo supinas si tuleris manus. Rob.

337. Ἄγνῳς καὶ καθαρῳς]
 Graeci Hesiodi Interpretes re-
 ferunt vocem ἄγνῳς ad ani-
 mum, et καθαρῳς ad corpus.
 Verum utraque vox ad vtrum-
 que pertinet, et primum qui-
 dem ad animum, deinde et-
 iam ad corpus. *M. Tullius*
Lib. II. de Legibus, ubi inter-
pretatur legem, cuius initium
est: Ad Diuos adeunto caste,
Pietatem adhibento etc. caste,
inquit, Lex iubet adire ad
Deos, animo, videlicet, in quo
sunt omnia, non tollit castimo-
niam corporis; sed hoc oportet
intelligi, cum multum animus
corpori praestet, obserueturque,
ut casta corpora adhibeantur,
nulso esse in animis id seruan-

dum magis; nam illud vel ad-
 spersione aquae, vel dierum nu-
 mero tollitur; animi labes nec diu-
 turnitate euanescere, nec animi-
 bus ullis elui potest. Notissi-
 mum est sacra vestibus, mani-
 bus, vasisque puris fieri solita;
 et recenti Venere pollutos ab
 iis amotos. Ex schedis pater-
 nis. Clericus.

Ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν]
 Ἐπικαίειν. Τμήσις. Guizotus.

338. θυέεσσι τε ἰλάσκε-
 σθαι] Graeuil sententiae acce-
 do, qui hoc in loco θυέεσσι
 vētit, non *hostiis*, sed *odo-*
ramentis. In priore versu prae-
 ceperat poëta, vt *hostiae* diis
 mactarentur, quae quoniam
 fieri quotidie, a pauperibus
 saltem, non possent, monet
 igitur, vt libaminibus et odo-
 ramentis, cultu scil. faciliore
 et magis expedito, matutino
 et vespertino tempore dii pla-
 catentur. Porro si τὸ θῦον et
 τὸ θῦμα eiusdem sint signifi-
 cationis, satis constat τὸ θῦον
 opponi τοῖς ἱερεῖσις. Sic enim
 Thucydides lib. 1. Ἔσι γὰρ
 καὶ Ἀθηνάϊσις Διάσια, ἃ κα-
 λείται Διὸς ἑορτὴ Μεληχίᾳ
 μεγίστη,

Ἡ μὲν οὐτ' εὐνάξῃ, καὶ ὅταν φάος ἰερόν ἔλθῃ·
 Ὡς κέ τοι Ἰλαον κραδίην καὶ θυμὸν ἔχωσιν. 340
 Ὅφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον, μὴ τὸν τεόν ἄλλος.
 Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαίτα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρόν εἰσατα.

Et quando cubitum ieris, et quando matutinum tempus venerit:
 Ut beneuolum erga te cor atque animum habeant;
 Ut aliorum emas agrum, non tuum alius.
 Amicum ad conuiuium vocato, inimicum vero relinque.

339. ἡμὲν (sic) καὶ. εὐνάξῃ] εἰς ὕπνον ἀπῆλθες. φάος] φῶς. 340. ὡς] ὡς. Ἰλαον] Ἰλαρὸν. θυμὸν] ψυχὴν. 341. ὠνῇ] ἀγοράζεις. κλῆρον] κληρονομίαν. τὸν τεόν] τὸν σὸν. 342. φιλέοντ'] φιλόνητα. δαίτα] εὐδελίαν. καλεῖν] [subaud.] εἰσατα. ἔχθρον] ἀφῆσιν.

330. ἡμὲν August.

μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως ἐν ᾗ πανδομεῖ θύκσι πολλοί, ἐχθροὶ, ἀλλὰ θύματα ἐπιχωρεῖα. Nam apud Athenienses quoque sunt Diasia, quae maximus Iouis Milichii dies festus vocantur, et extra urbem celebrantur: in quo ex anni hominum genere multi immolant non hostias, sed placentas quasdam, quibus indigenae vti solebant. Ad hunc locum videtur respexisse Iulius Pollux L. I. c. I. vbi τὸ θυμῶν exponit ἀρώματα λύειν (lege θύειν) ἐν πυρὶ. τὰ δὲ ἀρώματα καὶ θυμῶματα καλεῖται. Θουκυδίδης δ' αὐτὰ εἰρηκεν ἄγνα θύματα, πρὸς τὰ αἱμάσσοντα καὶ σφαττόμενα ἀνατίθεις σμύρναν, λιβανωτέν. Αρωματα vero ipsa et suffimenta vocantur. Sed Thucydides ea vocauit pura sacrificia, oppositionem faciens inter animalia, quae maculato aras crueuant, et inter myrrham atque ibus. Rob.

342. Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαίτα καλεῖν] Quis vero umquam, praetermissis amicis, inimicos ad conuiuium vocauit? Profecto nemo. Itaque a praecipiendo supersedere potuisset Hesiodus, qui hic nescio quid habet senile, et frigidum. Clericus.

Saepe in notis suis Ioh. Clericus sterilitatis et frigiditatis Hesiodum atculat. Ad haec satis erit, hoc in loco semel respondisse. Elegantiam et acumen, quae recentiores tam sedulo sectantur, in antiquis illis scriptoribus frustra requiras. Illi nudam simplicitatem, et veritatem non fucatam amaverunt, deliciarum omnium et facetiarum incuriosi. Quod quidem tum ex sacro Codice, tum ex Homero, qui solus ex profanis auctoribus ad Hesiodi aetatem creditur assurgere, ab vnde constat. Robins.

X

344. Ἐγχο-

Τὸν δὲ μάλιτα καλῆν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖμ' ἐγχώριον ἄλλα γένηται.

Eum autem potissimum vocato, quicumque te prope habitat.
Si enim tibi aliquod negotium rusticum inexpectatum eveniat,

343. εἰς] εὐ. ἐγγύθι πλησίον. ναίει] οἰκεῖ. 344. χεῖμ' ἐγχώριον] χεῖμα τοπικόν.

343. τῷδε August. Ald. 344. γὰρ τι Coisl. χεῖμα Ald. Iunt. r. 2. Trinc.

344. Ἐγχώριον] Legit hic *Stephanus*, in voce *κωμῆ*, ἐγκωμιον, quemadmodum legit etiam *Proclus*. Ἐγκώμιος idem est ac ἐγχώριος, quia κωμῆ et χώρα idem sunt; nempe, vicus. Ideoque adiectiva haec sonant *incolam vicij*, aut *permanentem ad vicum*. Perinde est vitamuis lectiōnem sequamur. *Clericus*.

Ἄλλο γένηται] Τὸ ἄλλο hic fortuitum expōit *Heinfius*, cuius vide notas. vers. sequ. γειτόνες ἄλῳροι, vicini inermes. ζώσαντο δὲ σῆοι. tardius veniunt ad suos. *Guittus*.

Ἄλλο γένηται] Rem non tantum *inexpectatam*, sed *malam* quae *alibi* dicitur κατ' ἐμφυσίαν, significari dudum ostendit *Daniel Clericus*, patrus meus, Quæstionum sacrarum. XVI. quam adito. *Clericus*.

Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖμ' ἐγχώριον ἄλλα γένηται] Elegantissimum est illud ἄλλο, quo hoc loco ea ratione usus est, qua frequenter Scriptores Attici τῷ ἄλλως. Sic apud *Lucianum* *Venus* in Iudicio *Dea-*

rum, cum instaret *Mercurius*, ut causam sciret, cur de *Paride* tam studiose inquireret, respondet, ἄλλως ἥρομην. Est igitur, χεῖμ' ἄλλο, ἡ βλάβη, ἡ τύχη ἐπιπεσούσα, ἡ βλάβη, ἡ περιπεσὼν τις τύχη λαμβάνει. detrimentum huc infortunium inexpectatum et fortuitum. χεῖμα ἄλλο vocat *Virgilius*, id quod *Graeci* ἄλλως dicunt, tantum reddidit. Sic in illo *Sileni*,

Seris procul vanum capiti de-
lapsa iacebant,

οἱ ζέφανοι ἄλλως ἐκείντο. *Quintus Calaber*, vitam humanam, ἀνθρώπινον βίον eleganter ἄλλον esse dicit, quia mala bonis, bonis mala sine vlla ratione attribuantur. Locus est elegantissimus elegantis *Poëtae*:

— τὰ δ' ἄλλυδις ἄλλα φέρονται

Πνοή ὡς ἀνέμοιο, καὶ ἀνέρι πολλοῖς ἐσθλῶ
Ἀμφεχυθῆ μέγα πῆμα· λυγρῷ δ' ἐπὶ κάππεσεν ὀλβος
Οὐ τί' ἐκάν. ἄλλος δὲ πέλει βίος ἀνθρώποισι. *Heinfius*.

347. Ἐμ-

Γείτονες ἄζωτοι ἔκινον, ζώσαντο δὲ πηοί. 345
 Πῆρα κακὸς γείτων, ὅσπον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.
 Ἐμμορεῖ τοι τιμῆς ὅς τ' ἔμμορε γείτονος ἐσθλῷ.
 Οὐδ' ἂν βῆς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.
 Εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος, εὖ δ' ἀποδῆναι,
 Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λῶιον, αἴ κε δύνῃαι. 350
 Ὡς ἂν χρητίζων καὶ ἐς ὕπερον ἄρκιον εὖρης.
 Μὴ κακὰ κερδαίνειν κακὰ κέρδεα ἴσ' ἀτήσιν.
 † Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τῷ προσίοντι προσεῖναι.

Vicini discincti accurrunt, cinguntur autem cognati.
 Noxa tam magna est malus vicinus, quantum bonus commodum.
 Nactus est rem bonam, quicumque nactus est vicinum bonum.
 Neque bos interierit, nisi vicinus malus sit.
 Recte quidem metiaris a vicino (mutuum accipiens) recte etiam
 redde,
 Eadem mensura, et amplius, si quidem possis:
 Ut indigens etiam in posterum promptum inuenias.
 Ne mala lucra captes: mala lucra aequalia damnis.
 † Amantem te ama, et inuisentem inuise.

345. ἔκινον] ἔρχονται. ζώσαντο] ἐζώσαντο. πηοί (sic)] εὐγενεῖς. 346.
 μέγ' ὄνειαρ] μεγάλη δόξα. 347. ἔμμορε] ἔνυχο, bis. ἐσθλῷ] καλῷ. 349.
 μετρεῖσθαι] μέτρον δανεῖσθαι. 350. λῶιον] κρείττον. αἴ κε] ἰάν. δύνῃαι]
 δύνη. 351. ὥς] ἵνα. χρητίζων] χρητίζων. ἄρκιον] ἰκανόν. 352. ἀτήσι]
 βλάβαις. 353. φιλέοντα] φιλῶντα.

345. δ' ἰπηοὶ August. 348. ἀπέλειτ' Trinc. [μ Trinc. 352. ἴση
 ἄτησι B. 60.

347. Ἐμμορεῖ τοι τιμῆς]
 Pretium, rem pretiosam. In-
 terp. bonum. v. 351. ἄρκιον
 est sufficiens non promptum, ut
 vulgo. Guicetus.

349. Εὖ μὲν μετρεῖσθαι]
 Hoc est, si sementem a vicino,
 si vinum mutuum accipias, ca-
 ve quidem ne minus accipias;
 quam te accepisse apocha fate-
 ris; sed fac ut parem men-
 suram reddas aut etiam sumula-

tiorem. Stultum est pati tibi
 fucum fieri, aut a te exigī pos-
 se plus quam debeas; sed ius-
 tum est paria reddere, libe-
 rale etiam plura, quando licet.
 Clericus.

351. Ἀρκιον] Praefens.
 Scaliger.

353. Τὸν φιλέοντα φιλεῖν]
 Hic et duo sequentes versus
 plane sunt illiberales. Atta-
 men propterea eos non abiu-
 dicarim

Καὶ δόμεν ὅς κεν δῶ, καὶ μὴ δόμεν ὅς κεν μὴ δῶ.
 † Δώτῃ μὲν τις ἔδωκεν, ἀδότη δ' ἄ τις ἔδωκεν. 355
 Δὼς ἀγαθὴ, ἀρπαξ δὲ κακὴ, θανάτοιο δότις αἶ.
 "Ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὄγε καὶ μέγα δόη.
 Χαίρει τῷ δῶρῳ, καὶ τέρεται ὃν κατὰ θυμόν.
 "Ὅς δὲ κεν αὐτὸς ἔληται, ἐναιδείῃφι πιθήσας,

† Et da ei qui dederit, neque da ei qui non dederit.
 † Datori quidem est qui dat, non danti vero nemo dare solet.
 Donatio bona, rapina vero mala atque letalis.
 Quicumque etiam vir libens dat, etiam multum dederit,
 Gaudet donando, et delectatur suo in animo.
 Qui vero libens rapuerit, impudentia fitiens;

354. δόμεν] δῶναι, bis. κε (sic)] ἀν. κεν] ἀν. 355. δώτῃ] τῷ μεταδο-
 τῇ. ἀδότη] τῷ ἀποδοτῇ. ἄ τις] ἄδως. 356. ἀγ] δάσις. ἢ ἀρετῇ.
 ἀρπαξ] ἀρπαγῇ. δότις αἶ] πρόξενος. 357. κεν] ἀν. ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ
 [subaud.] δῶ. ὄγε] ὄτος. 358. τέρεται] εὐφραίνεται. ὃν] ἴδιον.
 359. ἐναιδείῃφι] ἐναιδείῃ. πειθήσας] (sic)] πασθεῖς.

355. pro κεν priori in cod. Aug. est κε. 357. ὄγε. x. in B. 731. Ald.
 Ald. δῶν B. 63. 699. 731. Coisl. August. Acad. Ald. Iant. 1. 2. Trinc.
 Steph. Com. Heinf. 358. χαίρει τι Acad. Senat. 359. πειθή-
 σας August.

dicarim Poëtae, ut fecit *Plus-archus*, quod nos docent Graeci Scholiastae; nihil enim vetat eum parum liberalis, atque parum erectae fuisse indolis. Haec eadem ratio facit ut minime admittam eorum interpretamentum, qui volunt *Hesiodum* praecipere eos amicos seligendos, qui sciant esse amici et ab inhumanitate sint remoti; iisque dandum, qui liberales sint, non avaris; praeterquam quod vel hoc sensu frigidissima, sunt haec praecepta. Quis enim eius amicitiam colat, qui sibi non sit amicus? Quis eum muneribus donet, qui sit dumtaxat avarus,

nec umquam velit ea villo officio remunerari, quamvis possit? *Clericus*.

Προσῖόντι προσεῖναι] Τὸν προσηγχορῶντα προσηγχορεῖν vide Tzetzem de his versibus. accedere προσηγχορεῖν. τὸν προσηγχορῶντα προσηγχορεῖ, τῷ εὐομιλῶ εὐομιλεῖ. *Gruetius*.

356. Ἀρπαξ pro ἀρπαγῇ, ut v. 191. ὕβρις pro ὕβρισην. *Scaliger*.

357. Ἀνὴρ ἐθέλων] Ἐδῶκεν ἀνὴρ. et ὄγε καὶ μέγα δόη. *Anastrophe* pro καὶ ὄγε, μέγα δόη. *Gruetius*.

358. Χαίρει τῷ δῶρῳ] Hoc est, donatione facta. *Larm.*

360. Καὶ

Καὶ τε σμικρὸν ἔόν, τὸ τ' ἐπάχυνσεν Φίλον ἥτορ. 360
 Εἰ γὰρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο,
 Καὶ θαμὰ τῷθ' ἑρδύεις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοισα.
 Ὅς δ' ἐπ' ἔοντα φέρει, ὅδ' αἰλύξεται αἰδοῖσα λαοὺν.
 Οὐδ' αὖ τὸ γ' εἰς οἶκον κατακείμενον ἀνέρα κήδει.

Quamvis id sit exiguum, tamen cruciat suum animum.
 Siquidem enim paruum paruo addideris,
 Et frequenter istud feceris, mox magnum et hoc euaserit.
 Qui vero parto adiicit, is vitabit atram famem.
 Neque vero quod domi repositum est hominem sollicitum habet.

360. Ἦν] dy. πρὶν] τῷτο. ἐπάχυνσα. (sic)] ἐλύπησε. Φίλον ἥτορ] Φίλον
 ψυχῇ καὶ ἀφαιρέσειντος. 361. κεν] δι. 362. θαμὰ] συνεχῶς. ἑρδύεις (sic)]
 πρὸς. τάχα] ἄνω. τὸ] τῷτο. 363. αἰλύξεται] ἐκλείβεται. αἰδοῖσα]
 κενεῖσθαι. 364. κήδει] λυπεῖ.

360. τῶν August. Pro τὸ τ' male in Cler. τῶν. ἐπάχυνσε August. Ald.
 Iunt. I. 2. Trinc. Φίλον ἥτορ codd: Rob. omnes, ed. Trinc. atque ita
 Rob. edidit. Vulgo κῆρ. 361. ἐπὶ σμικρῷ Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph.
 ἐπὶ σμικρῷ Palat. vet. et rec. 362. τῷθ' Trinc. Iunt. ἑρδύεις B. 60.

699. In cod. Aug. sic, ἑρδύεις. 363. ἐπὶ σμικρῷ August.

364. ἐν August.

360. Καὶ τε σμικρὸν] For-
 san, Καὶ τοι. ἐπάχυνσεν Φί-
 λον κῆρ] ἥτορ placet. ἐπάχ-
 νωσεν, hoc est, ἐλύπησεν,
 συνέσειλεν, contristat, contra-
 xit; subintellige, ei qui abla-
 tum. παχύνω gelu constrin-
 go, congelo. proprie. Sic Me-
 taphorice pro tristi moerore
 afficio. Homer. Iliad. P. Τζ
 δ' ἐν φρεσὶν ἀλκίμων ἥτορ
 παχυῆται. Cordis systolen
 seu contractionem sequitur tri-
 stitia. Ceterum in fine versus
 legendum videtur Φίλον ἥτορ,
 pro Φίλον κῆρ, quod suppositum
 est a librariis. Locus ex
 Homericis supra citato expres-
 sus foret. Scribendum τὸ γ'
 ἐπάχυνσεν Φίλον ἥτορ. Guie-
 rius.

Καὶ τε σμικρὸν ἔόν καὶ τὰ
 ἐξῆς] Vera haec sunt, quis
 neget? sed non opus fuit Mu-
 sarum afflatu, vt excogitarentur
 aut scriberentur, quae vel
 a vetula cogitari, nec frigidius
 exprimi potuerunt. Clericus.

Φίλον ἥτορ] Vulgares edi-
 tiones habent Φίλον κῆρ. Sed
 cum omnium Codd. consensu
 restitui Φίλον ἥτορ, quam et-
 iam lectionem tuetur Suidas.
 Rob.

364. Αἰδοῖσα λιμὸν] Atram,
 deformem, turpem. et male-
 suada fames et turpis Stat.
 Initio huius versus, Ὅς δ'
 ἐπ' ἔοντα φέρει. ὅς δ' ἐπιφέ-
 ρει τῷ ὄντι, hoc est, τῇ εὐσεία.
 Guierius.

X 3

366. Οἶκον

Οἶκοι βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερόν τὸ θύρηφι. 365
 Ἐσθλὸν μὲν παρῆντος εἰσεσθαι· πᾶμα δὲ θυμῷ,
 Χρηζέειν ἀπένοντας· ἃ σε φράζεσθαι ἄνωγα.
 Ἀρχομένε δὲ πίθῃ, καὶ λήγοντος κορέσασθαι
 Μεσσόθι φείδεσθαι· δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμένι φειδῶ.

Domi melius esse, quoniam damno obnoxium quod foris est.
 Bonum quidem de praesenti capere: noxa vero animo
 Egerē absente: quae te cogitare iubeo.
 Quum relinitur dolium, et fere est epotum, saturare:
 Medio parce: fera vero in fundo parcimonia.

365. οἶκοι] ἐν τῇ οἰκῇ. τὸ θύρηφι] τὸ ἐκτὸς. 366. παρῆντος] παρῆντος.
 εἰσεσθαι] λαβεῖν. πᾶμα] βλάβη. 367. χρηζέειν] χρηζέειν. ἀπένοντας] ἀπέν-
 τας. φράζεσθαι] κοινεύεσθαι. ἄνωγα] καλεῖται. 368. κορέσασθαι] χορτά-
 σαι [subaud.] θέλει. 369. μεσσόθι] μέσον. φείδεσθαι] ἀκριβολογεῖσθαι.
 [subaud.] θέλει. πυθμένι] τέλει.

365. οἶκοι Aug. Ald. Iunt. 1. 2. Cqm. Heinf. 367. ἀπέντος Senat. 369.
 δεινὴ B. 60. 699. 731. R. [S. August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph.
 Com. Heinf.

366. Οἶκον βέλτερον] Sub-
 intellige τὸν βίον. *virtualia.*
Guierus.

367. Παρῆντος] De prae-
 sentibus, hoc est, de domi re-
 conditis in penu. *Guierus.*

368. Ἀρχομένε δὲ πίθῃ] *Constat* quidem vinum ἐν πυθ-
 μένι minus generosum esse,
 cum vappescere, aut acescere
 soleat; sed nescio an quod pri-
 mum, relito dolio, bibitur sit
 deterius, ac proinde an copio-
 sius bibendum, eadem de cau-
 sa ac quod ultimum superest.
Clericus.

369. Δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμένι
 φειδῶ] Alii δεινὴ. versu se-
 quente Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φί-
 λῳ εἰρημένος etc. Μισθὸς δ'

ταχθεὶς ὑπ' ἀνδρὸς φίλῳ ἄρ-
 ε. v. 371. ἐπὶ μαρτυρεῖται θέ-
 σθαι. Τμήσις pro ἐπιθέσθαι.
Guierus.

Δεινὴ δ' ἐνὶ πυθμένι φει-
 δῶ] Scribo δειλὴ. Sicut Poë-
 tis δειλιονόν, μετὰ πλεονασ-
 μῶ Ἰωνικῶ, est δειλινόν. Sic
 δειλόν μετὰ συγκοπῆς, idem
 est quod *serum*: quomobrem
 omnes quotquot haec tangunt
 Scriptores *serum* vertunt. Sic
 in Catalectis Virgilii:

Et belluato fera patrimonio
In fratre parsimonia.

Namque huc respicit ὁ γρα-
 ψάμενος, quod non fugit quo-
 que magnum Scaligerum. *Se-
 ra parsimonia*, δειλὴ φειδῶ
 sicut δειλὴ ὀψία. et similia.
Heinfus.

Μισθός δ' ἀνδρὶ Φίλῳ εἰρημένος ἀρχίος ἔσται. 370
Καί τε κασιγνήτῳ γελάσας ἐπὶ μάρτυρα θέσθαι.
Πέσεις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιστῆαι φέσσαν ἀνδρας.

*Merces autem viro amico constituta sufficiens est.
Etiam cum fratre iudens, testem adhibeto.
Credulitas pariter ac diffidentia perdere solent homines.*

370. εἰρημένος] συμπονημένος. κρημνίσαι] εὐνοῦν. 371. κασιγνήτῳ] ἀδελφῷ.
γελάσας] παίζων. θέσθαι] δοῦναι. 372. ὁμῶς] ὁμοίως. φέσσαν] ὑποψίασθαι.

370. Μισθός δ' ἀνδρὶ Φίλῳ] Hoc velle videtur *Hesiodus*, amico indigenti, si eius opera utamur, constituendam esse mercedem eius operae convenientem, non eius amicitia abutendum. Digna sunt notata quae de hoc versu habet *Phalaris*, initio ferme vitae *Thesai*, ubi sic de *Pitheo*, *Thesai* aug. : Δόξαν, μαλίστα παύτων, ὡς ἀνὴρ λογίος ἐν τοῖς τότε καὶ σοφωτάτος, ἔσχευ. ἦν δὲ πρὸς σοφίας ἐκείνης τοιαύτη τις ἰδέα καὶ δυναμὶς αἷα, χρησάμενος *Ἡσίοδος* εὐδοκίμει μαλίστα, περὶ τῆς ἐν τοῖς *Εργοῖς* γνωμολογίας, καὶ μίαν γε τῶν ἐκείνην λέγουσι *Πιτθεῶς* εἶναι, *Μισθός* καὶ τὰ ἐξῆς. Τάτο μὲν ἐν καὶ *Αἰσιοτέλης* ὁ *Φίλοσοφος* εἰρηκεν : *habuit prae omnibus illius aevi famam eruditi et sapientis viri. Erat autem sapientiae illius ea species et vis, qua usus Hesiodus famam sibi peperit, praesertim in sententiis quae sunt in Operibus. Vnam tantum illam ferunt Pithei fuisse, Merces etc. Atque hoc et-*

iam Aristoteles Philosophus tradidit. Clericus.

371. Ἐπὶ μάρτυρα θέσθαι] Si agatur, nempe, negotium alicuius momenti; alioquin vita non esset vitalis, si omnes insidiarum loco essent habendi. Viuebat *Hesiodus*, apud *Graeculos*, de quorum multis dici fortasse posuit, quod de *Populo Romano* scripserat *Lucilius*, cuius verba exstant apud *Isidorem* Inst. Divin. Lib. V. c. 9.

Vni se atque eidem studia omnes dedere et orri, Verba dare ut caute possint, pugnare dolose; Blanditia cernere, bonum simul, lare virum, se, Insidias facere, ut se hostes sinant omnibus omnes. Clericus.

372. Πέσεις δ' ἄρα ὁμῶς] Scribo, postulante versu : Πέσεις δ' ἄρ. τοῖς ὁμῶς. Interpretes πείσεις legit in singulari, vertit, credulitas. *Phaedrus* imitatus est hunc locum fabula X. lib. 3, Periculosum est credere et non credere. *Guietus.*

Μηδὲ γυνή σε νόον πυγασόλος ἐξαπατάτω,

Λιμύλα κατίλλασα, τήν διφῶσα καλήν.

“Ὅς δὲ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ’ ὄγε Φιλήτης.

375.

Μενογενὴς δὲ παῖς σῶζοι πατρῷον οἶκον

Ne vero mulier te animo nates exornans decipiat,

Blande garrions, tuam inquirens sinu.

Qui namque mulieri confidit, confidit is furibus.

Unicus vero filius seruet paternam domum

373. πυγασόλος] πόρνη, ἡ τὸν ἐκαστὸν (sic) ἐκαστὴς πρῶτον κομῶσα. 374. λιμύλλα (sic)] ἀπατήλῃ. κατίλλασα] λέγουσα· ἀπατῶσα. τήν] τὴν εὐν. διφῶσα] ἱερυνῶσα. καλήν] οἰκίαν. 375. πέποιθε] θάρσει. ὄγε] ἔτος. Φιλήτης] φιλήταις· ἀπατηλὸς. 376. παῖς] παῖς.

373. μή δὲ August. Ald. 374. λιμύλλα August. 375. Φιλήτης
codices Robinf. omnes.

373. Πυγασόλος] Stolae muliebres tunc temporis fortasse, in postica parte, erant in nodum collectae. Iam a multis annis, in magna Europae parte, sunt omnes mulieres πυγασόλοι. Clericus.

Πυγασόλος] Apud Suidam exponitur Lena, Μενεστία, Προαγωγός, Μαυλίστρια. A Μοσχοπούλο, Ἐταίρις ἐαυτὴν ἐπὶ πορνείᾳ σολίζουσα. Quibus assentitur Proelus. Rob.

375. Φιλήτης] [Est verbum purum putum Aeolicum, quod in magna Graecia dicebant πιλήτης. Scaliger.

Φιλήτης] An Φηλήτησιν. Α Φηλήτης τὸ Φηλέω, ἀπατῶ. Φηλήτης impostor, ἀπατῶν. placet τὸ Φιλήτης. habet Hesychius et alii. Tzetzes dubitat de vocabuli scriptura et τὸ Φηλήτης videtur praeferre. ἐπέχω. Gueterus.

Φιλήτης] Helladius Bezan-
tinus in Chrestomathia, quae

est apud Photium, in Bibliotheca: Κατ’ εὐφημισμὸν οἱ Ἀττικοὶ τὸν κλέπτην Φιλήτην λέγουσι· οἶον ἐμισθόν· ἢ καὶ Φιλήτης ὁ κλέπτης, διότι Φίλσι λαμβάνειν τὰ ἀλλότρια: Αἰγίσι boni ominis causa, furem Φιλήτην dicunt, quasi exosum (nempe κατ’ ἀντίφρασιν) vel Φιλήτης fur, quia amat accipere aliena. Crediderim potius dictum sic proprie furem non quemvis, sed qui amicitiam simulans furatur; quales mulieres, quas describit hic Hesiodus. Vide tamen Vossium in Etymolog. ad vocem Pilo. Clericus.

376. Πατρῷον οἶκον] Sic distinguendum videtur. Τελεῖα σιγμή post τὸ οἶκον. Φεβέμεν ὡς γὰρ π. Pasce; ita enim opulentia crescat in aedibus. Notum illud Catonis ex Plutarcho, pascere, bene pascere, male pascere. Gueterus.

377. Φεβ-

Φερβέμεν· ὥς γὰρ πλῆτος ἀέξεται ἐν μεγάροισι.
 Γηραιὸς δὲ θάνατος ἕτερον παῖδ' ἐγκαταλείπων.
 Ῥεῖα δὲ κεν πλεόνεσσι πόροι Ζεὺς ἄσπετον ὄλβον.

Pascendo : ita enim opulentia crescet in aedibus.

Senex autem moriaris, alium filium relinquens.

Facile vero et pluribus praebuerit Iupiter ingentes opes.

377. Φερβέμεν] φέρβειν, διαίειν. δι] ἕως. ἀέξεται] αὔξει. μεγάροισι] δόμοις. 378. ἐγκαταλείπων] ἀφίης. 379. ῖτα] εὐκόλως. πλεόνεσσι] πλείοσι. πόροι] δίδωμι. ἄσπετον] πολλόν. ὄλβον] πλεόν.

377. Φερβέμεν ὥς γὰρ πλῆτος] Hic versus quam in-
 epte cum sequenti cohaereat,
 fieri non potest, quin animad-
 vertat quivis, nam plane τὸ
 ἀκόλαστον desideratur. Ego
 dubitare non possum, Hesio-
 dum hoc modo scripsisse, ut
 versus transponantur:

Μαργαρήν δὲ παῖς σῶσαι πα-
 τρώϊον οἶκον,

Γηραιὸς δὲ θάνατος ἕτερον παῖδ'
 ἐγκαταλείπων

Φερβέμεν ὥς γὰρ πλῆτος
 ἀέξεται ἐν μεγάροισι.

Ita rei causa sequitur, quae in-
 terpellata erat, absurde inter-
 iecto illo versu: Ῥεῖα δὲ κεν;
 nam τὸ δὲ apud Hesiodum μι-
 τιολογικὸν esse, qui eum tri-
 verunt, ignorare non possunt.
 Porro ἐγκαταλείπων ἕτερον
 παῖδα Φερβέμεν, recte dictum
 est. Pueri φέρβασθαι dicun-
 tur, dum in tenera illa aetate
 sunt, qua crescunt nutriuntur-
 que, ut et βόσκεισθαι. Tale
 est illud Sophoclis Aiax:

Τέως δὲ, καφοῖς πνεύμασιν
 βόσκει, νέαν

Ψυχὴν ἀτάλλων, μητρὶ τῇδε
 χαρμονῇ.

Idem est βόσκεισθαι, φέρβε-
 σθαι, ἀτάλλειν. Mens haec erit:
 Unicus vero filius domum pater
 nam servet,

Senex vero priusquam moriaris
 alium relinques

Crescentem: ita enim divitiae
 in aedibus crescunt

Iupiter enim pluribus facile plu-
 res adiungit opes.

dubitare non possum. Heinsius.

378. Suus pro eius et tuus
 abutuntur poetae. Scaliger.

"Ἑτερον] MS ἀταλὸν παῖ-
 δα, hoc est, tenerum pue-
 rum. Nam quid sibi vult ἕτε-
 ρον παῖδα? Ex senis felicitate
 est puerum heredem relinque-
 re, nam prouectiores patribus
 molesti esse solent. ex ἀταλὸν
 ἄταρον, ex quo ἕτερον. Hic
 versus Proclo ἀδιανόητος et re-
 iiciendus, Heinsio transponen-
 dus. vide notata. vers. sequ.
 πλεόνεσσι, subintellige, sibi
 invicem succedentibus. v. sequ.
 380. ἐπιθήκη. subintelliges
 curae. Guetus.

Πλείων μὲν πλεόνων μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη 380

Σοὶ δ' εἰ πλεῖτε θυμὸς ἐέλδεται ἐν Φρεσὶ σῆσι,

Ὡδ' ἔρδαι· ἔργον δέ τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.

Πληιάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων,

*Αρχεσθ' ἀμητῶ ἀρότοιο δέ, δυσσομενάων.

Αἱ δὴ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα 385

Maiores autem plurium cura, maiores quoque accessio.

Tua si opes mens appetit in animo tuo,

Sic facito: operamque operae subinde addito.

Pleiadibus Atlante natis exorientibus,

Incipe metere; arare vero, occidentibus.

Hae quidem noctesque et dies quadraginta

380. ἐπιθήκη] ἐπίδοσις. 381. θυμὸς] ψυχὴ. ἐέλδεται] ἐπιθυμῶ. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ ποιεῖν. 383. Ἀτλαγενέων (sic) τῶν θυγατέρων τῆ Ἀτλαντὸς. ἐπιτελλομενάων] ἐπιτελλουσῶν. 384. ἀρχεσθ' ἀμητῶ ἀρότοιο δέ] ἀρχεσθ' ἀμητῶ ἀρότοιο δέ. 385. αἱ δὴ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα] αἱ δὴ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα.

380. ἐπιθήκη] ἐπίδοσις. 381. θυμὸς] ψυχὴ. ἐέλδεται] ἐπιθυμῶ. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ ποιεῖν. 383. Ἀτλαγενέων (sic) τῶν θυγατέρων τῆ Ἀτλαντὸς. ἐπιτελλομενάων] ἐπιτελλουσῶν. 384. ἀρχεσθ' ἀμητῶ ἀρότοιο δέ] ἀρχεσθ' ἀμητῶ ἀρότοιο δέ. 385. αἱ δὴ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα] αἱ δὴ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα.

380. ἐπιθήκη] ἐπίδοσις. 381. θυμὸς] ψυχὴ. ἐέλδεται] ἐπιθυμῶ. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ ποιεῖν. 383. Ἀτλαγενέων (sic) τῶν θυγατέρων τῆ Ἀτλαντὸς. ἐπιτελλομενάων] ἐπιτελλουσῶν. 384. ἀρχεσθ' ἀμητῶ ἀρότοιο δέ] ἀρχεσθ' ἀμητῶ ἀρότοιο δέ. 385. αἱ δὴ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα] αἱ δὴ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα.

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

381. Φρεσὶν ἔσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἔσιν Ald. lunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui

383. Ἐπιτελλομενάων] Nullus Poëta, præter hunc, inseruit α in genitiuo adiectiui nominis. Scaliger.

Ἐπιτελλομενάων] Τῇ εἰώῃ ἐπιτολῇ v. sequ. δυσσομενάων τῇ εἰώῃ δύσει. Guicetus.

Πληιάδων] Hoc est, circa 11. Maii, nam haec intelligenda sunt de ortu Heliaco Pleiadum, qui saeculo Hesiodi, ex calculo Dionysii Periegetae Variar. Differt. Lib. II. c. 9. factus est in gradu Tauri I. Nam hoc circiter est tempus initij messis, in Graecia. Praeterea Hesiodus Agricolis scribens de

orbi loquutus est, qui conspicuus est, non de eo qui vulgo animaduerti nequit, nec, nisi rationibus Astronomicis, innoteat. Muka habet, hanc in rem, Claud. Salmasius Cap. XXXVII. Exercitat. Pliniana- rum, sed ea valde intricata et perplexa, quae castigauit Petavius memorati Operis Libro VII. Vtrumque adire poterunt ii, quorum intererit nosse errata Salmasii, quae ad Hesiodum nostrum non pertinent. Clericus.

385. Ἀρότοιο δέ δυσσομενάων] „Matutinum orum „Φαινο-

„Φαινόμενον, seu ὄλιανόν, significari, ac δύσιν εἶναι seu „occasum cosmicum ne pueri „quidem nesciunt. *Hesiodi* sac- „culo ortus ille contingebat „in Tauro. Stellae sunt Ver- „giliae plures, una est ex iis „lucidior ceteris, magnitudi- „nis tertiae. Ea tempore *He- „siodi* occidebat heliace in Gra- „du Arietis, 4, 8'. oriebatur in „Tauri gradu 11, 4'. At prima „stella, versus occidentem, oc- „casum Heliacum faciebat in „gradu Arietis 0, 51'. Inter- „vallum inter occasum primae „Pleiadum et ortum lucidae „gradus 40. Merito itaque die- „bus abscondi quadraginta „Vergilias canit *Hesiodus*. Sol „in Arietem vero motu sub- „ibat, *Hesiodi* tempore; Mar- „tii 31. Quippe anno Per. In- „lianae 3714. verus locus solis „in Arietis initio fuit Athenis „Martii 31. hora post mediam „noctem 1, 24'. Itaque Tau- „rum ingrediebatur Aprilis 30. „Maii proinde 11. die, lucida „Pleiadum oriebatur, ultima „vero Pleiadum ad orientem „Maii 16, quo tempore Messis „incipiebat in Graecia. Occa- „sus earumdem matutinus in „Libra 19. gradu fiebat, sed „verus nec adspectabilis. Ideo „circa initium Scorpii ἐπὶ κα- „τάδυσιν Φαινόμενῃ accidit „ineuntē Nouembri. Nam ae- „quinoctium autumnale, per „idem tempus, incidit in Octo- „bris initium. Tum igitur ara- „tionis ac lationis tempus ap-

„petit; quod *Virgilius* hisce ver- „sibus expressit:

„Ante ribi Eoae Aslansides ab-
scundantur

„Gnosiaque ardens decedas
stella Coronae.

„Debita quam sulcis committas
semina.

Haec aliaque, in eam rem, habet *Petavius* Var. Dissert. Lib. II. c. 9. Igitur in verbis *Hesiodi* mentio fit vnus ortus Heliaci Pleiadum, et duplicis earum occasus. Ortus tempus referendum ad 11. Maii. Pri- or occasus, qui arationis tem- pus indicabat, fuit Cosmicus occasus, cum oriente Sole una cum Scorpione, in quo est, Pleiades in Tauro sitae, hori- zontem ex aduerso subeunt. Quod circa initium Nouem- bris factum, tempore *Hesiodi*. Posterior vero occasus obscu- rius indicatur v. 368. estque Heliacus occasus qui fiebat 3. Aprilis, et post quem in ra- diis solaribus per quadraginta dies latebant Pleiades. Ita ta- men loquutus est *Hesiodus*, quasi confunderet vtrumque illum occasum; nemo enim non dixerit, lectis eius versi- bus, occasum cuius meminit v. 384. eum esse post quem Pleiades latent per quadragin- ta dies ante messem. Sed sunt eius verba benignius ex- plicanda, cum non ignoraret quantum tempus sit inter ara- tionem et messem. *Clericus*.

Τεσσαράκοντα] Vide not. ad v. antecedentem. *Clericus*.

Κεκρυφαται αὐτῇ δὲ περιπλομένη ἐνιαυτῷ
φαίνονται, τὰ πρῶτα χαρασσομένοιο σιδήρεϊ.
Οὗτός τρι πιδίων πέλεται νόμος, οἷ τε θαλάσσης

Latent: rursus vero reuoluto anno
Apparent, primum ut acuitur ferrum.
Haec utique artorum est lex, (cum iis) qui mare

386. κεκρυφαται] κρύπτονται. αὐτῇ (sic) πάλιν. περιπλομένη] κυκλοφορο-
μένη. ἐνιαυτῷ] χρόνῳ ἢ ἡλίῳ. 387. χαρασσομένοιο σιδήρεϊ] ὅτε οἱ γυνή-
χοι χαράσσει τὰ δρόπανα. 388. πέλεται] ὑπάρχει.

386. αὐτῇ August.

387. ταπρῶτα August. Ald.

386. Κεκρυφαται] Astro-
logi δυσὶν ἡλιακὴν occasum
solarem dicunt quando stella
inuoluta est radiis solaribus,
quod vulgo vocant combustam
stellam. Illa autem δυσὶς de-
beret dici κρύψις. Est enim
occultatio potius, quam occa-
sus. Quando vero stella ex-
plicatur ex radiis solis, quod
proprie dicitur ἐξαυγασμός,
hoc vocant ἀνατράχην ἡλια-
κὴν. Interuallum autem ab
occultatione ad ἐξαυγασμὸν
Astrologi dicunt esse quindecim
graduum, quod est circi-
ter totidem dierum. Sed He-
siodus dicit non quindecim
sed viginti dierum esse τὴν
κρύψιν, et totidem dicemus
τὸν ἐξαυγασμὸν. Scaliger.

Περιπλομένη ἐνιαυτῷ] Πε-
ριπλομένη ἀ πέλῳ, verito, ver-
to, vnde πάλῳ, πόλος, πο-
λέω, et πέλομαι, περιπέλο-
μαι, περιπελομένος, περι-
πλομένος. Guicetus.

Περιπλομένη ἐνιαυτῷ] Ita-
que intra quadraginta illos
dies, quibus latere dicuntur
Vergiliae, collocandum Hesio-
dei anni principium; quod
fortasse referendum ad initium
Tauri; quo ffeftare videntur
verba Virgilii Georg. I, 217.

Candidus auratis aperit cum
cornibus annum

Taurus.

Hoc vnum ex verbis Hesiodi
colligi potest. Vide tamen
quae habet Ios. Scaliger Emend.
Temp. Lib. I. de periodo The-
bana. Clericus.

387. φαίνονται] Annus
Thebanus tempore Hesiodi e-
rat idem cum Delphico, et idem
principium habebata men-
se qui incidebat in geminos,
qui Athenis dicitur θαργελ-
ίων, vere adulto. Scaliger.

Χαρασσομένοιο σιδήρεϊ] Ve-
acies ferri, hoc est, falcis in-
ciditur, acuitur. Guicetus.

389. Ἀγνεα]

Ἐγγύθι ναπατάωσ', οἳ τ' ἄγνεα βησσήεντα
 Πόντῃ κυμαίνοντος ἀπόπροθι πίονα χῶρον
 Ναίωσιν. γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν,
 Γυμνὸν δ' ἀμαίνει, εἴ χ' ὥρια πάντ' ἐθέλῃσθαι

390

Prope habitant, (tum iis) qui valles flexuosas,
 Mari fluctuante procul, pinguem regionem
 Colunt. Nudus serito, nudusque arato,
 Nudus quoque merito, si quidem matura omnia voles

389. ναίεσθαι (sic) εἰδῆσι. Ἐγγεα (sic) τῆς ἀγκυνοειδὲς τέπας. ἀποσ-
 εντα] κοίλῃς. 390. κυμαίνοντος] κύματα διεγείροντος. ἀπόπροθι] μακρὰν.
 πίονα] λιπαρὸν. χῶρον] τέπον. 391. ναίεσι (sic) εἰδῆσι. βοωτεῖν]
 βοηλατεῖν. 392. ἀμαίνει (sic) διερίζειν. ἐθέλῃσθαι] ἐθέλει.

389. ναίεσθαι] codices Robinsf. omnes, August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2.
 Trinc. Steph. Com. Ἐγγεα Senat. August. 391. Ναίεσιν codd. Robinsf.
 omnes, Acad. Trinc. Steph. Heinsf. Com. ναίεσι August. Ald. Iunt. 1. 2.
 392. ἀμαίνει Codices Robinsf. omnes, August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2.
 Trinc. Steph. Com. Heinsf. Moschop. qui et explicat per
 ἀμῶν.

389. Ἄγνεα] Ἄγνεα βησ- est, ne domum redeat, vestem
 σήεντα πίονα χῶρον, appo- exieriorē sumpturus. Rob.
 fitio. Guetus.

391. Γυμνὸν σπείρειν] An-
 tequam sit nimis acre frigus;
 sub finem Octobris, quo tem-
 pore in Graecia clemens est
 coelum. Clericus.

Βοωτεῖν] Βοηλατεῖν, hoc
 est, ἀροτρεῖν, ἀρεῖν, arare.
 Guetus.

Γυμνὸς et nudus dicitur in
 ea re de homine, qui, sola
 tunica indutus, vestibus ex-
 terioribus caret; ut homines
 vulgo opus facere solebant.
 Cuius rei imaginem exhibuit
 Cuper. Obseruatt. I. 7. ex quo
 more exponenda sunt illa
 Matthaei, Cap. 24, 18. Ὁ
 ἐν τῷ ἀγρῷ — ἱμάτια αὐτοῦ.
 Qui in agro colendo occupatus

392. Ἔργα κομίζεσθαι] Συγκομίζεσθαι. hoc est, curare
 opera Cereris. Guetus.

Εἴ χ' ὥρια πάντ' ἐθέλῃ-
 σθαι] Ὁρίον non est semper
 τὸ καθ' ὥραν, sed et τὸ ἐν-
 τελεῖς in fructibus: diceban-
 tur autem ἐντελεῖς fructus et
 τελεσφόροι, cum non minus
 fecundi essent, quam destina-
 rat cultor. Ita Ὁρίον ἐνιαυτὸν
 dixit Theocritus τὸν ὅλον, et
 ne vno quidem die pleno mi-
 norem. Et τελεσφορία pro
 frugibus illis celebrabatur,
 quas Hesiodus καρπὰς ὀρίας
 vocat, sicut οἶκος τελεσφόρος
 ille dicebatur, in quo erant,
 maritus, vxor, liberi. Et
 tantum τελεσφόρον, ὅλον τὸν
 ἐνιαυτὸν,

Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος ὥς τοι ἔκαστα
 ὦρεϊ ἀέξηται, μὴ πως τὰ μεταξὺ χατίρων
 Πτώσεως ἀλλοτρίως οἴκῃς, καὶ μηδὲν ἀνύσσης. 395
 Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἐμ' ἤλθες· ἐγὼ δέ τοι ἐκ ἐπιδώσω,
 Οὐδ' ἐπιμετρήσω. ἐργάζεαι, νήπιε Πέρση,
 Ἔργα, τὰτ' ἀνδρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο.
 Μὴ ποτε σὺν παίδεσσι γυναῖκι τὸ θυμὸν ἀχαύων,
 Ζητεύης βίον κατὰ γείτονας, οἳ δ' ἀμελῶσιν. 400
 Δὺς μὲν γὰρ καὶ τρεῖς τάχα τεύξεαι. ἢν δ' ἐτι λυπῆς,

Opera ferre Cereris: vt tibi singula
 Matura crescant, ne quando interim egens
 Mendices ad alienas domos, nihilque efficias.
 Sicut et nunc ad me venisti: ego vero tibi non amplius donabo,
 Neque amplius mutuum dabo. Labora, stolide Perse,
 Labores quos hominibus Dii imposuerunt:
 Ne quando cum liberis vxoreque animo dolens
 Quaeras victum per vicinos, hi vero negligent.
 Bis enim et ter forsitan consequeris: si vero amplius molestus
 fueris,

393. Δημήτερος] γῆς. ὥς] ἵνα. 394. ὦρεϊ] ὦρεϊ γυναικί. ἀέξηται] ἀ-
 ἔλθῃται. χατίρων] τερβιμῆρας. 395. πτώσεως] τεταπεινωμένος. ἀνύ-
 σης] εὐλείης. 396. ὥς] κατὰ. 397. ἐργάζεαι] ἐργάζεαι. νήπιε] μωρὸν.
 398. διετεκμήραντο] ἐσημαίεσαντο. 399. θυμὸν] ψυχὴν. ἀχαύων] (ἵς)] λυ-
 πῶν. 400. ζητεύης] ζητῆς. 401. τάχα] ἵσως. λυπῆς]
 λυγλῆς.

394. μεταξὺ Ald. 399. ἀχαύων August. 401. ἵς] v. Senat.

ἐπαιντὸν, dicunt Poëtae: vnde
 illud, τελεσφόρον εἰς ἐνιαυ-
 τὸν, quod Theocritus ἔτος
 ὥριον dixit. Hesiodus elegan-
 ter εἰ χ' ὥρια πάντ' ἐδέλ-
 σθαι Ἔργα κομίζεσθαι Δημή-
 τερος. id est, εἰ τελεσφόρος
 καὶ ἐντελεῖς τὰς καρπὰς κο-
 μίζεσθαι ἐδέλῃς. Heinsius.
 396. Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἐμ' ἤλ-
 θες] Hinc liquet non magnas
 diuitias retulisse Persem, ex he-
 reditate male diuisa, de qua He-

siodus tamen dolenter admo-
 dum queritur vff. 35. et seqq.
 Clericus.

Ἐπιδώσω] ἐφ' οἷς ἔδωκα
 δώσω, vt vers. sequ. ἐπιμε-
 τρήσω ἐφ' οἷς ἐμέτρησα, με-
 τρήσω. Griesius.

398. Διετεκμήραντο] Ἐγ-
 γνώρισαν, τεκμαίρεσθαι ἔδω-
 καν, Moschopolus; hoc est, si-
 gnis in dicant, docuerunt, si-
 gnificauerunt, διὰ τεκμηρίων ἔδει-
 ξαν, ἐγνώρισαν. Griesius.

403. Ἀ-

Χεῖρας μὲν ἔπρήξεις, σὺ δ' ἐτώσια πολλὰ ἀγορεύσεις.
 Ἀχρεῖος δ' ἔσσι ἐπέων νομός. ἀλλὰ σ' ἀνωγα
 Φράζεσθαι χρεῖων τε λύσιν, λιμὲν τ' ἀλευρήν.
 Οἶκον μὲν πρῶτις, γυναῖκά τε, βῶν τ' ἀροτῆρα, 405
 Κτητὴν ἔγαμειν, ἣ τις καὶ βόσιν ἐποιτο.

Rem quidem non facies, tu vero inania multa dices.
 Inutilis autem erit verborum copia. Sed te iubeo
 Cogitare debitorumque solutionem, famisque evitacionem.
 Domum quidem primum, foeminamque bouemque aratorem,
 Famulam non nuptam, quae et boues sequatur.

402. χεῖρας] πρῶτα. πρῶτος (sic) ποιήσεις. ἐτώσια] μέτρια. ἀγορεύσεις]
 λέξεις. 403. ἀχρεῖος] ἀναφελής. ἐπέων] ἡμετέρων. νομός] πληθος. ἀνω-
 γα] κελύφα. 404. φράζεσθαι] συνοπεῖν. χρεῖων] χρεῖαν. λιμὲν] πείνητα
 ἀλευρήν] ἐκφυγὴν. 405. οἶκον μὲν πρῶτις] [subaud.] θέλει ποιήσασθαι.
 406. κτητὴν] ἀνητὴν. ἔγαμειν] ἀκολοθεῖτο.

402. πρῶτος sed cum η supra scripto August. 403. ἀλλ' ἄτ' Iunt. i. 2.
 ἀλλ' ἔ' August. ὕπαις B. 60. 404. Post φράζεσθαι in cod. Aug. est
 colon. χρεῖαν Acad. sed, ut videtur, ε' eraso.

403. Ἀχρεῖος δ' ἔσσι ἐπέων
 νομός] Hoc est, νέμησις, tri-
 butio partitio, distributio in
 utramque partem, utrimque.
 Homer. Πολὺς δ' ἐπέων νομός
 ἐνθα καὶ ἐνθα. distributio.
 Moschopolus πλῆθος vertit.
 Guizotus.

405. Γυναῖκα] Non intel-
 ligit uxorem, sed ancillam.
 Aristoteles in Oeconomicis fal-
 sus est memoria, cum hoc ver-
 bu putat absolutam sententiam
 contineri et γυναῖκα putat esse
 γαμεινὴν. Scaliger.

406. Κτητὴν] Emtam non
 famulam. ordo, γυναῖκα κτη-
 τὴν ἔγαμειν. Ibid. ἥ τις
 καὶ βόσιν ἐποιτο. boues sub-
 intellige foenūnas, hoc est,
 vaccas sequatur, curet. Guizotus.

Κτητὴν ἔγαμειν] Nota-
 runt iam olim viri docti Philo-
 sophum in Oeconomicis etiam
 τὴν κτητὴν pro coniuge su-
 mēre. In iure certe Attico,
 etiam coniux inter τὰ κτήμα-
 τα numerabatur, et maritus
 ὁ κύριος appellabatur. Unde
 cum lis intentaretur uxori, prae-
 co clamabat Ἡ ΔΕΙΝΑ
 ΚΑΤ' Ὁ ΚΤΡΙΟΣ, id est,
 Eiusmodi mulier accusatur cum
 domino suo. Qua occasione
 Comicus Smicytheri perstrin-
 gens, parumque virilem offen-
 dens, κύριον illi dat. χερσὶ
 διώξεις Σμικυθὴν καὶ κύριον.
 Ἰππεύσιν. Hominibus enim
 mollibus per contumeliam ele-
 ganti scommate κύριον assigna-
 bant, quasi eos inter τὰ κτή-
 τα et κτήματα cum vxoribus
 nume-

numerarent: quales erant impuri illi senes Lampridii. sub καταράτω Heliogabalo, qui, maritos se habere iactabant, scelestae principis sui libidinis affectae. Heinsius.

Κτητὴν, ἔ γαμετὴν] Ad haec Proclus. Οὐ λέγει ἔν παλλακὴν, ἀλλὰ Φύλακα τὸ οἶκα καὶ τῶν βοῶν. Μάτην ἔν λέγουσιν οἱ περὶ Τιμαίον, Ἡσιόδῳ τὸν Ἀριστοτέλην περὶ δόμενον, μετὰ τὴν τῆς γυναικὸς τελευτήν, Ἐρπυλίδι συνδίδωαι τῇ Θεραπαίνῃ, ἐξ ἧς αὐτὸν σχεῖν υἱόν. Ego quidem Graevio assentior, qui Aristotelem uxores inter τὰ κτητὰ numerare negat. Aristoteles certe Polit. I. I. c. 2. uxores a servitute vendicat. Ἀνάγκη δὴ πρῶτον συνδυάζεσθαι τὰς ἀνευ ἀλλήλων μὴ δυναμένας εἶναι οἷον θῆλυ καὶ ἄρρεν τῆς γενέσεως ἐνεκεν. Ἀρχον δὲ Φύσει καὶ ἀρχόμενον, διὰ τὴν σωτηρίαν. τὸ μὲν γὰρ δυναμένον τῇ διανοίᾳ προσορᾶν, ἀρχον Φύσει, καὶ δεσπότην Φύσει τὸ δὲ δυναμένον τῷ σώματι ταῦτα ποιεῖν, ἀρχόμενον, καὶ Φύσει δέλλον. διὸ δεσπότη καὶ δέλον ταῦτο συμφέρει. Φύσει μὲν ἔν διωρίζαι τὸ θῆλυ καὶ τὸ δέλον. Necessse igitur est, prius eos coniungi, quorum alter sine altero esse non potest, ut marem et feminam procreantem causā. Coniunguntur autem etiam id, quod natura imperat, et id quod imperio patet, propter salutem. Nam

quod mentis agitatione providere potest, imperandi ius habet natura, et dominatur natura. Quod autem corpore imperata potest praestare, id sub imperio est, et natura servile. Quapropter domino et servo idem expedit. Foemina igitur et servus distincta sunt natura. Emendationem vero Procli, οἱ περὶ Τιμόθεον, πρό τῷ, οἱ περὶ Τιμαίον suggessit Vir Cl. Aegidius Menagius ad Laërtium, cuius notam operae pretium erit inspicere: „Εσκε δὲ υἱὸν Νικόμαχον ἐξ Ἐρπυλίδος τῆς παλλακῆς, ὡς „Φησι Τιμόθεος] Inde emendandus forte Proclus ad Hesiod. Erg. 405. Μάτην ἔν λέγουσιν, inquit, οἱ περὶ Τιμαίον. An legendum, οἱ περὶ Τιμόθεον? Nihil tamēn muto: nam et Suidas ἔν Ἀριστοτέλης. Τιμαίος φησι κατὰ Ἀριστοτέλους, εἶναι αὐτὸν εὐχεσθ, θεασθ, προπετῇ etc. quod accipio de Timaeo Siculo. Erat autem Timaeus ille maledicentissimus, invidus, et calumniator; unde a reprehendendi studio ἐπιτίμαος dicebatur, ut est apud Strabonem et Diodorum Siculum. Sed pro Ἐρπυλίδῃ legendum, procul dubio Ἐρπυλίδι, immo Ἐρπυλίδι per duplex λ, ut et ratio nominis et Athenaei auctoritas satis probant; Ἀριστοτέλης ὁ Σταγειρίτης ἔν ἐξ Ἐρπυλίδος etc. Deipnosoph. I. 13, καὶ Rob.

Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα ποιήσασθαι.
 Μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλον, ὃ δ' ἀρνήται, σὺ δὲ τητᾶ,
 Ἥδ' ὥρη παραμειβηται, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.
 Μὴδ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὖριον, ἐς τ' ἔννηφιν. 410
 Οὐ γὰρ ἐτῴσιον ἐργὸς ἀνὴρ πύμπλησι καλὴν,
 Οὐδ' ἀναβαλλόμενος μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.

Instrumenta vero domi omnia apta para:
 Ne tu quidem petas ab alio, illeque recuset, tu vero careas,
 Tempus autem praetereat, minuaturque tibi opus.
 Ne vero differas inque craftinum, inque perendinum.
 Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
 Neque procrastinator: studium vero tibi opus augeat.

407. χρήματα] ἔργα γυναικῶν. εἰν] ἐν. ἄρμενα (sic)] ἀρμδία. ποιήσασθαι]
 [subaud.] εἶλε. 408. αἰτῆς] ζητῆς. τητᾶ] τερᾶ. 409. ὥρη] ὁ καιρὸς.
 παραμειβηται] παρετρέχει (sic). μινύθῃ] λαττῶται. 410. ἀναβάλλεσθαι]
 ὑπερτίθεσθαι. ἔννηφιν] ἔννη καὶ νέαν. 411. ἐτῴσιον (sic)] ἀμελὲς ἀνα-
 βαλλόμενος. πύμπλησιν] γεμίζει. καλὴν] τὴν οἰκίαν. 412. ἀναβαλ-
 λόμενος] ὑπερτιθέμενος. ὀφέλλει] αὖξει.

407. ἐν Acad. ἄρμενα August. 408. αἰτῆς — ἀρνῆται B. 60. ἀρνῆται
 etiam August. 409. ἔργον Iunt. 2. 410. Μὴ δ' August. 411. ἐτῴσι-
 ον August. Acad. ἐτῴσιον Iunt. 1. πύμπλησιν August. 412.
 deest in cod. R. S.

407. Χρήματα] "Ὀργανα
 γυναικῶν. Guicetus.

410. "Ἐννηφιν] *Haprocra-*
tion: "Ἐννη δὲ καὶ εἰς ἔννη τὸ
 εἰς τρίτην λέγασιν καὶ ἀπλῶς
 τὸ ἔννη δατυνόμενον τὸ πρό-
 τερον καὶ παρεληλυθὸς δηλοῖ.
 Mirum est ἔννη praeteritum
 tempus dici, ἔννη vero futu-
 rum. *Hesychius* ἔννη καὶ ἔννης
 τὸ μετὰ τὴν αὖριον. Alii, ut
 Proclus, referunt ad ἔννη καὶ
 νέαν, quae erat trigesima men-
 sis dies. Sed hoc quoque pa-
 rum verisimile, nam ἔννη sim-
 pliciter non dicebatur. Prae-

terea accentus variatio rem
 dubiam facit. Crediderim po-
 tius ἔννη contracte dici pro
 ἔννεα, vnde addita syllaba
 poetica φιν, fit ἔννηφιν, ita
 ut subaudiamus ἡμέρας, aut si
 libet ἔτη annos, significetur-
 que dilatio in longum tem-
 pus. Sic *Horatius* de Poëma-
 te, cuius editionem diu diffe-
 rendam suadet, Art. Poët. v.
 388.

— *nominatque prematam in an-*
num,

Membranis intus positis. Cle-
ricus,

Αἰεὶ δ' ἀμβολισεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίῃ.
 Ἥμος δ' ἄλγει μένος ὀξέος ἡελίοιο.
 Καύματος ἰδαλίμῃ, μετοπωρινὸν ὀμβρήσαντος 415
 Ζηνὸς ἐρισθενέος, μετὰ δὲ τρέπεται βρότεος χρώς
 Πολλὸν ἐλαφρότερος· (δὴ γὰρ τάτε σφίσιος ἀτῆς

Semper autem dilator operum vir cum damnis luctatur.
 Quum itaque iam definit vis feruidi Solis
 Calorem sudoriferum, per autumnum pluyente
 Ioue praepotente, mouetur vero humanum corpus
 Multo leuius; (nam tunc Sol

413. ἀμβολισεργός (sic) ὑπεριδόμενος, ἄταις (sic) βλάβας. παλαίῃ] γή-
 ρασται (sic). 414. ἥμος] ἡμεῖς, ἄλγει] πᾶσι, μένος] ἰσχύς. ἡελίοιο] ἡλίου.
 415. ἰδαλίμῃ] θερμῇ. ὀμβρῶτα ποιῶντος. ὀμβρήσαντος] βρέξαντος. 416. Ζη-
 νὸς] Διὸς. ἐρισθενέος] μεγαλοδυνάμει. μετὰ-τρέπεται] μεταβάλλεται.
 βρότεος χρώς] ἀνθρώπινον σῶμα.

413. ἀμβολισεργός August. ἄταις August. Ald. Iunt. I. 2. Steph.
 Com. Heinl.

413. Ἀμβολισεργὸς ἀνὴρ]
 Egregie eum describit *Perfius*
 Sat. V.
Cras hoc fiet. Idem cras fiet,
quid? quasi magnum,
Nempe, diem donas; sed cum
lux altera venit,
Iam cras besternum consumsi-
mus, ecce aliud cras
Egerit hos annos, et semper
pauillum eris ultra.
 Si ysq̄uam alibi, in agricultu-
 ra maxime nocet dilatio. Au-
 di *Columellam* Lib. XI. c. I.
 Praelabentis vero temporis fuga
 quam sit irreparabilis, quis du-
 bites? Eius igitur memor prae-
 cipue semper caueas, ne impro-
 vidus ab opere vincatur. Res
 est agrestis insidiosissima cun-
 ctanti, quod ipsum expressius
 vetustissimus auctor *Hesiodus*
 hoc versu significauit, αἰεὶ δ'
 ἀμβολισεργός — Quare vul-

gare illud de arborum positione
 rusticis obseruatum, ferere ne
 dubites, id villicus ad agri to-
 rum cultum referri iudicet, cre-
 datque praetermissas non duode-
 cim horas, sed annum periisse,
 nisi sua quaque die quod instat
 effecerit; nam cum propriis
 paene momentis fieri quidquam
 debeat, si unum opus, tardius
 quam oporteat, peractum sit,
 ceterae quoque quae sequuntur
 culturae, post iusta tempora, fe-
 rius adhibentur, omnisque tur-
 batus operis ordo spem totius
 anni frustratur. Clericus.

414. Ὀξέος ἡελίοιο] Inter-
 pretes reddunt ταχύν, ὀξυ-
 κίνητον, placet acris, acuti,
 ut *Interpres* Latinus. *Gui-*
us.

415. Καύματος ἰδαλίμῃ]
 A calore sudorifero aestiuo,
 ab ἴδος. Idem.

417. Σεί-

Βαιὸν ὑπὲρ κεφαλῆς κηριτρεφῶν ἀνθρώπων
"Ερχεται ἡμάτιος, πλεῖον δὲ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ.)

Ἦμος ἀδηκτοτάτη πέλεται τμηθεῖσα σιδήρῳ 420
"Τλη, φύλλα δ' ἐραζε χέει, πτόρθοιό τε λήγει

Paullisper supra caput mortalium hominum
Venit interdiu, magis autem noctu laborat.)
Quando minime cariei est obnoxia caesa ferro
Materia, folia autem humi fundit, finemque facit germinandi:

417. πολλὸν πολὺ. βαφρότερος] (subaud.) γινόμενος. εἰς τὴν ἀσῆρ] ἥλιος.
418. βαιὸν] ἐλίσσον. κηριτρεφῶν] τῶν τῇ θανάτῳ τρεφόμενων. 419. ἡμά-
τιος] ἡμερινός. ἐπαυρεῖ] ἀπολαύσει. 420. Ἦμος] ὅτε. ἀδηκτοτάτη] ὑβρότος
(ἡς). πέλεται] ὑπάρχει. τμηθεῖσα] κοπείσα. 421. ἐραζε] εἰς τὴν
γῆν. πτόρθοι] πτόρθον. κλάδον. λήγει] παύει.

417. Πολλὸν Trinc.

419. Μετὰ τοῖς Senat.

417. Σείριος ἀσῆρ] Solis
astrum. Σείριος pro Sole.
Idem.

418. Κηριτρεφῶν ἀνθρώ-
πων] Nempe, eorum qui sunt
cis aequatorem, quibus post
aestivum solstitium arcus diur-
nus solis minor est. Non igno-
ravit Hesiodus solem tunc diu-
tius lucere Aethiopibus illis,
qui sunt trans aequatorem.
Vide infra v. 527. Clericus.

419. "Ερχεται ἡμάτιος]
Voluitur, vadit interdiu. πλεῖ-
ον δὲ νυκτὸς ἐπαυρεῖ, scribe-
ndum videtur ἀπαίρει. Hefych.
ἀπαίρει, ὁδύει, ἀποδημεῖ,
ἀναχωρεῖ. idem ἀπαίρονται
ἀποδημῶνται. Magis autem
noctu ambulat, hoc est, diu-
tius ambulat Sol per noctem,
longius durat nox quam dies.
Guilielmus.

420. Ἦμος ἀδηκτοτάτη]
Scribe τῆμος, tunc. Idem.

Ἀδηκτοτάτη] Illa, nempe,
anni tempestate caesa minus
est obnoxia vermibus; qui in
tenero cortice, aut alburno,
deponunt ova, ex quibus pos-
tea exclusi vermes lignum ro-
dunt. De hisce vermibus vide
quae collegit Sam. Bocharius
Hierozoici P. II. Lib. IV. c. 27.
Clericus.

421. Πτόρθοιό τε λήγει]
Hoc est, τῇ βλαστῇ, τῆς βλα-
στῆσεως παύεται, τῇ κλωνο-
φυεῖν, cessat ramos emittere,
germinare, pullulare. Guie-
tus. Succus, nempe, quo alun-
tur arbores, tunc minore co-
pia est, et crassior fit coeli fri-
gore; quibus de causis, li-
gnum est durius et compactius.
Vide hac de re Virruuium Lib.
II. Cap. 9. de materia caeden-
da, et ad eum Guil. Philandri
adnotationes. Clericus.

Υ 2

423. "Ολ-

Τῆμος ἄρ' ὕλοτομεῖν μεμενημένος ὥριον ἔργον.

“Ολμον μὲν τριπόδην τάμνειν, ὕπερον δὲ τρίπηχυν,

“Λξνά θ' ἑπταπόδην μάλα γὰρ νύ τοι ἄρμενον ἔσται.

Εἰ δέ κεν ὀκταπόδην ἀπὸ καὶ σφύραν κε τάμοιο, 425

Τρισπίθαμον δ' ἄψιν τάμνειν δεκαδῶρα ἀμάξῃ,

Tunc sane ligna secare tempestivum esse opus memento.

Mortarium quidem tripetale seca, pistillum vero tricubitale, Axemque septempedalem: valde enim certe conueniens sic.]

Si vero octopedalem et malleum inde secueris,

Trium palmorum curuaturam rotæ secato decem palmorum plastro,

422. τῆμος] τίττε. ὕλοτομεῖν] κόπτειν ὕλην. ὥριον] ὕγκριον. 423. ὀλμον] ὕγδην. τριπόδην] τριῶν ποδῶν. τάμνειν] κόπτειν. ὕπερον] κόπκρον. τρίπηχυν] τριῶν πήχειων. 424. ἑπταπόδην] ἑπτὰ ποδῶν. μάλα] λίαν. ἄρμενον] (sic) ἀρμόδιον. 425. τάμοιο] τάμοις. 426. τρισπίθαμον] τριῶν ἐπι-θαμῶν. ἄψιν] ἀψίδα. τάμνειν] κόπτειν. δεκαδῶρα] δέκα δάρων.

422. deest in cod. Senat. 424. ἄρμενον August. ἄρμενος Ald. Iunt. 1. 2.

425. κυτάνοιο Iunt. 1. κε deest in August. 426. ἀμάξῃ Ald.

423. “Ολμον] Pilam. Guietius.

“Ολμον μὲν τριπόδην] Si quis, ut supra ad v. 342. Ioh. Clericus, Hesiodi μικρολογίαν irrideat, Plutarchum audiat hoc in loco a Proclo citatum. Πολὺς ἐν τέτοις ὁ Πλάταρχος ἀμυνόμενος τὰς γελωπίας τὸν Ἡσίοδον τῆς μικρολογίας, καὶ Πλάτωνα λέγων περὶ τῆς τῶν σκευῶν ἐν τοῖς οἴκοις διειλέχθαι καὶ ἐμμετρίας καὶ Λυκάργον περὶ τῆς τῶν θυγῶν κατασκευῆς, ἢ ἀπὸ πρίονος ὥσι καὶ πελέκῃς μόνον ἀποίκιλοι. Δεῖ ἐν ἀποδεχέσθαι καὶ τὸν Ἡσίοδον μέτρα παραδόντα καὶ ὀλμα, καὶ ὑπέρη, καὶ ἄξονος, καὶ σφύρας καὶ τὰς ἀρχαίας δὲ πολὺν καὶ τέτων ποιῆ-

σθαι λόγον, καὶ τῶν εὐρετῶν Παμφῶν μὲν τιμᾶν διότι τὸν λύχρον πρῶτος εὗρε, καὶ τὸ ἐκ τέτα Φῶς εἰσηγαγὼς τὸν δὲ τῶν Πιθέων δῆμον διὰ τῆτο ἔτῳς ὀνομάσαι, διότι τῶν πίθων ἐπενοήσαντο τὴν πλάσιν. ὥς μὴ τὴν πολυτέλειαν προσήκειν θαυμάζειν, ἀλλὰ τὴν τῶν χρεωδῶν, καὶν εὐτελῇ τυγχάνῃ, περιποιήσιν. Robinsf.

426. Τρισπίθαμον] Trium dodrantalium. Palmus quarta pars pedis, σπιθαμῇ vero dodrans. Scaliger.

Τρισπίθαμον] In longitudinem. Versu praecedente pro σφύραν κε τάμοιο, leg. σφύραν γε τάμοιο. Guietius.

Ἀψιν τάμνειν] Aratro, plostellō, à la charrue de deux pieds

Πολλ' ἐπὶ καμπύλα κᾶλα· Φέρεν δὲ γύην, ὅτ' ἂν εὗρη,
 Ἐς οἶκον, κατ' ὄρος διζήμενος, ἢ κατ' ἄρεαν,
 Πρίνιον· ὃς γὰρ βαρὺν ἀρῶν ὀχυρώτατός ἐστι,
 Εὗτ' ἂν Ἀθηναίης δμῶς ἐν ἐλύματι πήξας 430
 Γόμφοισιν πελάσας προσαρήρεται ἰσοβοῇ.

Multa praeterea curua ligna : ferto autem burim, cum inueneris,
 Domum, siue in monte quaerens, siue in agro,
 Ilignam : haec enim bobus ad arandum firmissima est,
 Si Palladis famulus dentali infigans
 Clauis coniungens adaptauerit remōni.

427. καμπύλα] λοξά. κᾶλα] ἐύλα. 428. διζήμενος] ζητῶν. ἄρεαν] γῆν.
 429. πρίνιον (sic)] ἢ πρῶτον. ὃς] ὅστις. ἀρῶν] ἀγορεύων. ὀχυρώτατος] ισχυ-
 ρώτατος. 430. εὗτ' ἂν] ἐπὶ νύκτι. Ἀθηναίης] Ἀθηνᾶς. δμῶς (sic)] δόλος.
 431. γόμφοισι (sic)] ἡλοις. πελάσας] πλησιάζας. προσαρήρεται] προσ-
 αρμίσσει. ἰσοβοῇ] ἰσοβοῇ.

427. γύην August. ὅταν August. 428. εἰς August. Ald. εἰς Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. Com. 429. Πρίνιον B. 931. R. S. Coisl. August. Ald.
 430. δμῶς August. ἐλύματι Ald. 431. Γόμφοισι August. ἰσο-
 βοῇ Senat.

pieds es demy de large. An scri-
 bendum et distinguendum; τρι-
 σπῖθαμον δ' ἄψιν τάμνειν
 δεκαδωρὼ ἀμάξῃ πολλῇ ἐπι-
 καμπύλα κᾶλα. Ordo τάμ-
 νειν δὲ πολλὰ κᾶλα ἐπικαμ-
 πύλα ἄψιν τρ. δ. α. apposi-
 tiue. Placet τὸ ἐπικαμπύλα,
 seu potius ἐπικαμπύλα, ac-
 centu in antepenultima, una
 vox composita. *Idem.*

427. Φέρεν δὲ γύην] Hoc
 est, ubicumque inueneris den-
 tale, aufer illud tecum, raro
 enim occurrit. *Idem.*

430. Ἀθηναίης δμῶς] *Idem.*
 Δμῶς metaplasms, declina-
 tio pro declinatione. *Scaliger.*
 Ἀθηναίης δμῶς] Ὁ τέκ-
 των. *Guizot.* Sic dicitur fa-
 ber lignarius, quia fabrilis etiam
 arti praeesse credebatur Mi-
 nerua, quo sit ut Epeus equum

illum ligneum, cuius ope ca-
 pta est Troia, dicatur, *divi-
 na Palladis arte*, aedificasse,
 Lib. II. Aeneidos v. 15. *Isido-
 rus Orig. Lib. XIX. c. 20. Oleae
 quoque hanc dicunt inuentricem
 ex fabricae multarumque artium
 repertricem. Ideoque illi uulga
 opifex supplicans. Clericus.*

Viri docti interpretationem
 suam Proclo debent, qui sic
 exponit, —

Ἀθηναίης δμῶς. Οὗτός ἐ-
 στιν ὁ τέκτων τῆς Ἀθηναίης
 δμῶς.

Εὐ εἰδὼς σοφίης ὑποθημο-
 σύνησιν Ἀθηνᾶς.

Καὶ Ὅμηρος Φησι παρὶ τέκ-
 τανος ὡσαύτως. *Rob.*

431. Προσαρήρεται ἰσοβοῇ]
 Pro προσαρήρεται, προσαρή-
 ρητ' scribendum videtur, *Guie-
 zot.*

Δοῖα δὲ θέσθαι ἄροτρα, πονησάμενος κατὰ οἶκον,
 Αὐτόγυον καὶ πηκτόν· ἐπεὶ πολὺ λώϊον ἔτω.
 Εἴ χ' ἕτερον γ' ἄξαις, ἕτερόν γ' ἐπὶ βασι βάλαιο.
 Δάφνης δ' ἢ πτελέης ἀκμιάτατοι ἰσοβοῆς. 435
 Δρυὸς ἔλυμα, πρίνθ δὲ γύην. Βόε δ' ἐνναετήρῳ

Bina vero facito aratra, laborans domi,
 Non compositum et compactile: quoniam multo optimum sic.
 Si quidem alterum frigeris, alterum bobus iniicias.
 E lauro autem vel ulmo firmissimae stiuae sunt.
 E quercu dentale, ex ilice burim. boues vero duos nouennes

432. δοῖα] δέο. θέσθαι] θέλαι· ποιῆσαι. πονησάμενος] κοπιῶν. 433.
 αὐτόγυιον] αὐτοφυῆς. πηκτόν] πεπηγμένον. λώϊον] κρείττον. 434. ἄξαις]
 συντρέψαις. 435. ἀκμιάτατοι] ισχυρότατοι. 436. ἐνναετήρῳ]
 ἐννέα ἐτῶν.

432. κατ' August. 433. Αὐτόγυιον August. Iunt. I. 2. πηκτόν Trinc.
 434. κ' ἐπὶ August. Acad. Senat. Iunt. I. 2. βάλλαιο August. 436. πρί-
 νθαι Heinf. πρίνθ δὲ γύην edidit Rob. In Cler. edit. δὲ deficit, etiam
 in cod. August.

436. Βόε δ' ἐνναετήρῳ] *Aristoteles Hist. Anim. Lib. VI. c. 21. de bone: ἀκμάζει δὲ μάλιστα πενταετής ὡν· διὸ καὶ Ὀμηρὸν Φασι πεποιηκέναι τρεῖς ὀρθῶς, ποιῶσαντα ἄρσενά πενταετήρον — καὶ τὴν βοῦς ἐννεώροιο· δύνασθαι γὰρ ταῦτόν: viget quinquennis maxime; quocirca Homerum recte dixisse aiunt marem bouem quinquennem — et bouis nouennis, haec enim idem valere. Apud Homerum, scilicet, Iliados H. Agamemnon mactat bouem πενταετήρον, ut et filii Autolyxi Odyss. F. At Odyss. K. Aethus excoriat vitrem bouis ἐννεώροιο, quo ventos includit. Haec quorsum idem dixerit Philosophus diuinare nequeo; nisi velit*

nouennem bonem tam florere, quam quinquennem, quia vlt. que ad nonum annum est in pleno aetatis vigore. Vnde *Hesiodus*, in Operibus, βόε δ' ἐνναετήρῳ etc. Haec habet *Sam. Bochartus Hieroz. P. II. Lib. II. c. 28.* Fortasse voluit indicare *Aristoteles* bubulam carnem optimam esse circa quintum annum, robur vero corporis et pellis firmitatem, circa nonum. *Clericus.*

[Πρίνθ δὲ γύην] Nonhuncquam legitur Πρίνθ γύην, invito metro. Sed suadentibus *Misto Bodl. 60.* et *Scholiasse Aristophanis* restitui πρίνθ δὲ γύην. *Heinsius* autem legit πρίνοιο γύην. *Rob.*

Δου

Αὐτ

Εἴ

Δαί

Δεῦ

Bina

Non

Si q

E la

E qu

432.

αὐτῶ

432.

434.

1000

43

risto

c. 21

μαλ

Οὐ

πῶς

να πενταετηρεον — καὶ τὸ
 βοῶς ἐννεωροιο δύνασθαι γὰρ
 ταῦτον: viget quinquennis ma-
 xime; quocirca Homerum recte
 dixisse aiunt marem bouem quin-
 quennem — et bouis novennis,
 haec enim idem valere. Apud
 Homerum; scilicet, Iliados H.
 Ἀγμέηνον μακτάρ βοῦεμ
 πενταετηρεον, ut et filii Autolyti
 Odyss. F. At Odyss. K. Aedus
 excoriat vitrem bouis ἐννεωροιο,
 quo ventos includit. Haec quor-
 sum idem dixerit Philosophus
 diuinare nequeo; nisi velit

ἐννεωροιο etc. Haec habet
 Sam. Becharius Hieroz. P. II.
 Lib. II. c. 28. Fortasse voluit
 indicare Aristoteles bubulam
 carnem optimam esse circa
 quintum annum, robur vero
 corporis et pellis firmitatem,
 circa nonum. Clericus.

Πεῖρα δὲ γύνυ] Nonnun-
 quam legitur Πείρα γύνυ, in-
 vito metro. Sed suadentibus
 Mito Bodl. 60. et Scholiaste
 Aristophanis restitui Πείρα δὲ
 γύνυ. Heinsius autem legit
 Πείροιο γύνυ. Rob.

* Ἀρσενε κεκτῆσθαι (τῶν γὰρ σθένος ἐκ ἀλαπαδνόν)
 * Ἡβης μέτρον ἔχοντε τῷ ἐργάζεσθαι ἀρίτω.
 Οὐκ ἂν τῷ γ' ἐρίσαντες ἐν αὐλακι καμμέν ἄροτρον
 * Ἀξείαν, τὸ δὲ ἔργον ἐτώσιον αὐθι λίποιεν. 440
 Τοῖς δ' ἅμα τεσσαρακονταετῆς αἰζῆτος ἔποιτο,
 * Ἄρτον δειπνήσας τετράτρυφον, ὀκτάβλωμον.

Masculos comparato (horum enim robur non imbecillum est)
 Iuueniuris mensuram habentes: hi ad laborandum optimi.
 Non utique hi dimicantes in sulco aratrum
 Fregerint, opus vero imperfectum reliquerint.
 Hos autem simul quadragenarius iuuenis sequatur,
 Panem coenatus quadrifidum, octo frustorum,

437. κεκτῆσθαι] ἔχον. τῶν] τούτων. σθένος] ἡ δύναμις. ἀλαπαδνόν] ἀσθεν-
 νός. 438. Ἡβης] ἡλικίας. τῷ] ἑτοίμοις. ἀρίτω] ἄριστοι. 439. τῷ] ἑτοί-
 μῳ. ἐρίσαντε (sic)] φιλονεικῆσαντες. καμμέν] κατὰ μὲν. 440. ἄξειαν] συντρί-
 ψιαν. ἐτώσιον] μάταιον. 441. τοῖς δ' (sic)] τούτοις. αἰζῆτος] νέος. ἔποι-
 το] ἀκολούθῳ. 442. τετράτρυφον] εἰς τέσσαρα κλάσματα τεμνόμενον. ὀκτά-
 βλωμον] ἕξεν ἑκατον τῶν κλασμάτων ἑκάτ' ἀγγύματα ποιῶν δυνά-
 μων.

438. ἔχοντες August. Iunt. 1. 439. ἐρίσαντε B. 60. August. 440. τὸ δ'
 August. Ald. Iunt. 1. 2. 441. τοῖς δ' August. 442. deest in
 Senat.

442. Τετράτρυφον, ὀκτά-
 βλωμον] Hic τρύφη ἄρτε
 quatuor dicuntur, quemadmo-
 dum apud Latinos *quadrae*,
 quae paribus interstitiis in pa-
 ne erant destinatae. Auctor
 Moreti:

— iamque subactum
 Formae opus, palmisque suum
 dilatat in orbem,
 Et notat impressis, aequo di-
 scrimine, quadris.

Hesychius: τρύφος, κλάσμα
 ἄρτε. Quam vocem credide-
 rim Veteribus Glossis restitu-
 endam, in quibus, *Quadra*,
 τῶπος; imo τρύφος. Βλω-

μός vero, hoc in loco, minus
 frustum significat. Hesychius:
 βλωμός, ἰσχνήψωμος, ubi
 legendum viderunt docti ἰσχ-
 νός ψωμός, *bucca tenuis*.
 Quod tamen non est ita intel-
 ligendum apud Hesiodum, cum,
 ut recte Isaac Casaubonus ad
 Athenaeum Lib. III. c. 29. ab-
 surdum sit existimare rustici
 hominis famem octo buccellis
 posse expleri. Athenaeus qui-
 dem: βλωμιλίας τε ἄρτε
 ὀνομάζεσθαι λέγει (Phile-
 mon) τὰς ἔχοντας ἐντομάς,
 2ς Ρωμαιοὶ κοδράτες λέγεσσι:
Blomilios vocari dicunt panes in-
 Y 4 *cisuris*

Ὅς κ' ἔργα μελετῶν ἰθείαν αὖλακ' ἐλαύνει,
 Μηκέτι παπταίνων μεθ' ὁμήλικας, ἀλλ' ἐπὶ ἔργῳ
 Θυμὸν ἔχων· τῷδ' ἔτι νεώτερος ἄλλος ἀμείνων 445
 Σπέρματα δάσσασθαι, καὶ ἐπισπορίην ἀλέασθαι.
 Κηρότερος γὰρ ἀνὴρ μεθ' ὁμήλικας ἐπτοίηται.

Qui quidem opus curans rectum sulcum ducat,
 Non amplius circumspiciens aequales, sed in opere
 Animum habens: hoc vero neque iunior alius melior
 Ad spargendum semina, et iteratam sationem euitandam.
 Iunior enim vir aequalium desiderio flagrat.

443. ἐλαύνει] τέμνειτο. 444. μηκέτι] μηδεμῶς. παπταίνων] ἀποβλέπων.
 μεθ'] εἰς. ὁμήλικας] ἡλικιωτάς. 445. θυμὸν] ψυχὴν. 446. δάσσεσθαι]
 μερίσσεσθαι. ἐπισπορίην] ἐπὶ σπορῇ (sic) τὴν δευτέραν σπορὰν. ἀλέασθαι]
 ἐκφυγεῖν. 447. κηρότερος] νεώτερος. ὁμήλικας] ἡλικιωτάς. ἐπτοίηται
 (sic)] ἐπτοημένος. ἐσχολημένος (sic) ἐπὶ.

443. Ἰσίδαν August. ἐλαύνει Senat. 444. ἔργον August. 446. δάσσεσθαι
 Ald. Iunt. I. 2. Trinc. 447. ἐπτοίηται August.

*cifuris diuifos, quos Romani
 quadratos vocant, id est, in
 quadras incisos. Clericus.*

Ὅντ' ἀβλωμον] Hoc est, ὁκ-
 τὰ ψωμον. *Guizet.*

Ὅντ' ἀβλωμον] Hinc ex-
 plicatur Horatii versus 49.
Epist. 17. Lib. I.

*Ex mihi diuiduo funderetur mune-
 re quadra. Rob.*

444. Παπταίνων μεθ' ὁμή-
 λικας] Non attendens sulcos,
 sed circumspiciens an amicum
 aliquem sit conspexurus. Ex
 negligentia eiusmodi desumpta
 est sententia Christi Luc. IX,
 62. Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν
 χεῖρα ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέ-
 πων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθετός
 ἔσιν εἰς τὴν βασιλείαν τῆς
 Θεᾶς. *Hesychius*: παπταίνειν,
 περιβλέπειν πάντῃ παπταί-
 νοντα, ὁρῶντα. Sic quoque

interpretatur *Eustathius*: τὸ
 ὧδε καὶ καὶ διαπεταννύειν τὴν
 θεάν, τὰ τέσσι περιβλέπειν,
Clericus.

447. Ἐπτοίηται] Hoc est,
 aequales animo agitatur, lasciu-
 endi cupidine commoto. Nam
 πτοέομαι, vnde, interposito ε,
 πτοίεομαι, est non tantum ti-
 more, sed quouis alio affectu
 vehementiore commoueri. *Hes-
 ychius*: Πτοιώμενον, πτοιᾶ-
 σθαι λέγεται τὸ παρορμᾶ-
 σθαι πρὸς τὰ ἀφροδίσια.
 Exempla sunt, apud optimos
 Scriptores, frequentia. Vnum
 tantum adscribam ex *Dione*
Prusaeo, quod mihi commo-
 dum hisce diebus elegantissi-
 mum Scriptorem lestitanti oc-
 currebat. Sic loquitur de *Ho-
 mero* *Orat. II. de regno*; ταῦ-
 τα δὲ λέγει διδάσκων καὶ παρ-
 αινῶν,

Φεράσθαι δ' εὖ τ' ἂν φωνὴν γεράνῃ ἐπακύσῃς
Ἵψόθεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσια κεκληγυῖης·

Ἡ τ' ἀροτοῖό τε σῆμα φέρει, καὶ χείματος ὥρην 450

Obserua vero, cum vocem gruis audieris
Alte in nubibus quotannis clangentis;
Quae et arationis signum affert, et hyemis tempus

448. Φεράσθαι] θέλει σκοπεῖν. εὖ τ' ὁπότῃ. 449. Ἵψόθεν] ἐκ τῆς ὑψους.
ἐνιαύσια] κατ' ἔτος. κεκληγυῖης (sic). 450. σῆμα] σημεῖον.
χείματος] χειμῶνος. ὥρην] καιρὸν.

448. γεράνῃ φωνὴν B. 699. 731. Coisl. August. Acad. Trinc. 449.
Ἵψόθεν Trinc.

αἰνῶν, ὡς δεῖ καὶ τραπέζης
ἐπιμελεῖσθαι. τὰς ἀγαθὰς,
ἐπεὶ τροφῆς γε παντοίας καὶ
πολυτελείας ἐκ ἐτύγχανεν
ἀπείρος ὢν. ὥς τες περὶ
ταῦτα νῦν ἐπτοημένους Πέρ-
σας καὶ Σύρας καὶ ἱτῶν Ἑλ-
λήνων Ἰταλιώτας καὶ Ἰωνας,
μηδὲ ἐγγὺς ἐφικνεῖσθαι τῆς
παρ' Ὀμηρῷ χορηγίας καὶ
αἰσχρολογίας: haec autem dicit
docens et admonens, bonos oport-
ere et mensae curam gerere,
quandoquidem cibi varii et pre-
tiosi non erat inexpertus; ita
vi qui nunc bisce valde afficiun-
tur, Persae et Syri et Graeci,
Italique et Iones longe absint a
sumibus et deliciis quae sunt
apud Homerum. Clericus.

Appositum magis exem-
plum occurrit apud Callimach.
h. in Dian. v. 190. Ἡς ποτὲ
Μίνως Πτοιοθεὶς ὑπ' ἐρωτι
κατὰδραμεν ἔρεα Κρήτης. Cu-
ius quondam Minos Percussus
amore peruagatus est montes
Cretae. Rob.

448. Εὖ τ' ἂν γεράνῃ Φω-
νὴν ἐπακύσῃς] Multa ad hu-

ius loci illustrationem conge-
sit Sam. Bochartus Hieroz. P.
II. Lib. I. C. II. quae non ex-
scribemus, Obseruandum dum-
taxat hic sermonem esse de
migrante grue, non de adue-
niente. Clericus.

Similiter Aristophanes Ὀρ-
νιθ. v. 711. a quo confirma-
tur tum id, quod obseruauit
Bochartus, hic loci sermonem
esse de migrante grue, non
adueniente; tum id, quod no-
tauit Salmasius, tertiam hic ar-
ationem intelligi, qua sata ina-
rantur. Σπείρειν μὲν, ὅταν
γέρανος Κρῶζ' εἰς τὴν Λι-
βύην μεταχωρῇ. Sere quidem,
quando grus Clangens ad Liby-
am discedat Rob.

450. Ἡ τ' ἀροτοῖό τε σῆ-
μα φέρει] Copiosissime de va-
riis arationibus egit Claud. Sal-
masius ad Solinum Pag. 509.
et seqq. Ed. Ultraiect. vbi, in-
ter alia, haec habet: Terriam
arationem, qua sata inarantur,
Hesiodus ἀροτον proprie vocat.
De prima dixit ἔαρι πολέιν;
de secunda, θέρρεος δὲ νεωμέ-
νῃ,

Δεικνύει ὁμβρηρᾶ· κραδίην δ' ἔδακ' ἀνδρὸς ἀβύττω.
 Δὴ τότε χορτάζουσιν ἑλικας βόας ἐνδὸν εὐντας.
 Ῥηίδιον γὰρ ἔπος εἰπεῖν, βόε δὸς καὶ ἄμαξαν
 Ῥηίδιον δ' ἀπανήνασθαι, παρὰ δ' ἔργα βόεσσιν.
 Φησὶ δ' ἀνὴρ Φρένας ἀφνειὸς πῆξασθαι ἄμαξαν. 455
 Νήπιος· ἐδὲ τὸ γ' οἶδ', ἐκατὸν δέ τε δέρεαθ' ἀράξει.

Indicat imbriferæ: cor autem rodit viri bobus carentis.
 Tunc sane pascit catuuros boues, domi manentes.
 Facile enim dictu est, par boum da et plaustrum:
 Facile autem reculare, (et dicere) boues occupati sunt.
 Constituit autem homo, qui opinione sua diues est, fabricare
 plaustrum.
 Stultus: et hoc nescit centum esse ligna plaustri.

451. ὁμβρηρᾶ] ὁμβρηρᾶς. ἀβύττω] γὰρ καὶ βόε ἔχοντος. 452. ἑλικας] ἑλικ-
 κριδαίς. 453. Ῥηίδιον] Ῥηίδιον. Ῥηίδιον] λέγον. 454. ἀπανήνασθαι] ἀρ-
 νήνασθαι. πᾶρα (sic)] πᾶρσι. βόεσσιν] βουί. 455. ἀνὴρ Φρένας ἀφνειὸς]
 κατ' ἐντίφρασι. ἀφνειὸς] πλούσιος. 456. νήπιος] ἀνδρὶς. οἶδ'] γι-
 νώσκει. ἐκατὸν] πολλὰ. δέρεαθ'] ξύλα.

451. ὁμβρηρᾶ B. 60. 699. ὁμβρηρᾶ Ald. Iunt. 2. Steph. Com. Heinf. ὁμβρηρᾶ Pa-
 lat. ὁμβρηρᾶ August. 453. 454. ponunt post v. 455. 456. edd. Iunt. 1. et 2.
 453. ἄμαξαν Ald. sic et v. 455. et 456. 454. πᾶρα August. Ald.
 456. δέρεαθ' Acad. Ald. Iunt. 1. 2.

νη, quæ est νεάσις vel iteratio;
 de tertia, ἀροτον, qua voce sa-
 tionem ubique intelligit, quia
 simul ferebant, arabantque ter-
 tio. Sic de gruis aduentu (imo
 vero abitu) ἡ τ' ἀροτοῖο τε
 σῆμα etc. et paullo post. αὐτὴν
 καὶ διερχὴν ἀρώων, ἀροτοῖο
 κατ' ὥρην, hoc est, ξηρὰν καὶ
 ἄγρην σπειρῶν κατὰ τὴν τᾶ
 σπέρου ὥρην. Ita alibi, apud
 eundem, ἀρῶν est ferere: εἰ δὲ
 κεν ἡελίοιο τροπαίς ἀρόης
 χθόνα διαν. Vetus terram fe-
 ri circa brumam. Nimirum,
 ἀρῶν est quidem semper arare,
 sed quia cum ultimâ aratione

coniuncta erat *satio*, priore et
 posterius significatur. Intelli-
 gitur autem hic et alibi *satio*
 tritici, de qua sola, quasi po-
 tissima, agit *Hesiodus*, in hoc
 Opere. *Clericus*.

452. ἑλικας] Cuius cor-
 nibus, reflexi. *Guierus*.

454. Πᾶρα δ' ἔργα] Hoc
 est, παρῶν. μίμησις. *Idem*.

455. Φρένας ἀφνειὸς *Riché*
 par *imagination*. *Idem*.

Πῆξασθαι ἄμαξαν] Fabri-
 caturum. τὸ πῆξασθαι pro
 πῆξασθαι positum. *Guierus*.

Τῶν πρόσθεν μελέτην ἔχμεν οἰκήϊα θέσθαι.
 Εὐ τ' ἂν δὴ πρώτις ἀροτὸς θνητοῖσι φανείη,
 Δὴ τότε ἐφορμηθῆναι, ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτὸς,
 Αὔην καὶ διερὴν ἀρόων, ἀρότοιο καθ' ὥρην, 460
 Πρωὶ μάλα σπεύδων, ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρεα.
 Εἵαρι πολεῖν· θέρους δὲ νεωμένη ἔσ' ἀπατήσει.

Horum ante curam habere oportet vt sibi acquirat.
 Cum primum igitur arationis tempus mortalibus apparuerit,
 Tunc aggredere, simul et serui et tu ipse,
 Siccam et humidam arans, arationis ad tempus,
 Summo mane festinans, vt impleantur tibi arua.
 Vere vertito, aestate vero iterata non te faller.

457. τῶν] ὀντινων. μελέτην] φροντίδα. δεῖ (sic)] πρέπει. οἰκήϊα] ἐν τῇ οἰκῇ. 458. ἀροτὸς] ὁ καιρὸς σπέρου. 459. ἐφορμηθῆναι] παρακινήθῆναι. ὁμῶς] ὁμοίως. δμῶές] δούλους. 460. αὔην] ξηρὴν (sic). διερὴν] ὑγρὴν. ἀρόων] ἀρῶν. ὥρην] καιρὸν. 461. μάλα] λίαν. σπεύδων] ἐπεσφύζων. τοι] σοι. 462. εἵαρι] ἐν τῇ ἔαρι. πολεῖν] σχίζειν. θέρους] θέρους. νεωμένη] σχισθεῖσα.

457. δεῖ ἔχειν B. 721. August. 458. ἂν δὴ August. Trinc. Steph. Com. Heinf. 459. Δεῖ τότε B. 731. 460. ἀροτὸς August. ἔραν Acad. 462. νεωμένη Iunt. 1. 2.

457. Οἰκήϊα θέσθαι] Περιποιεῖν, hoc est, οἰκεῖα ἐαυτῷ ποιεῖν. τὸ θέσθαι ἀντὶ τῷ ποιεῖν. Idem.

462. Εἵαρι πολεῖν] Ἐαρι scribendum videtur, vt sit συλλήσις. Sic inferius. Idem.

Εἵαρι πολεῖν, θέρους νεωμένη] Claud. Salmasius p. 540. Exercit. Solinianarum, ostendit Graecos quidem recentiores νεῶν ac νεάζειν dicere de terra, quae prima aratione novatur, quae primum proscinditur; sed vetustissimos vocasse νεάσιον secundam arationem; non primam, ex hoc Hesiodi loco. Prima aratio fit verno tempore, secunda aestate; quod νεῶν vocat Hesiodus, Latini iterare. Νεῖον similiter vocant

terram noualem, quae iterata est. Et sane haec etiam significatio est verbi νεῶν, de nouo enim fieri, et nouari dicitur quod secundo fit. Graeci Interpretes veteres interpretantur ἐπελαύνειν γῆν καὶ θρύπτειν, καὶ ὀμυλύνειν, ἀνακαινίζοντων αὐτῆς αὐτὴν καὶ νεῶν ποιόντων. Quae omnia secundam arationem Latinorum et iterationem designant. Quod offringere proprie dicebant; nam proscissione, hoc est, prima aratione grandes glebae excitantur, quae iteratione offringuntur, et rumpuntur, aequanturque. Haec aliaque similia saepius repetit, pro more suo, vir fumus. Clericus.

463. Νεῖον

Νειὸν δὲ σπείρειν ἔτι καφίζεσαν ἄρχεαν.

Νειὸς ἀλεξιάρη, παίδων εὐκηνήτειρα.

Εὐχέσθαι δὲ Διὶ χθονίῳ, Δημήτερι θ' ἄγνη,

465

Noualem vero ferito adhuc leuem terram.

Noualis imprecationum expultrix, liberorum placatrix est.

Supplica vero Ioui infero, Cererique castae,

463. νειὸν] νεωδύσαν (sic). καφίζεσαν] κάψην ἔσαν. 464. νειδς] ἡ ἡρ-
τριασμένη γῆ. ἀλεξιάρη] διώπτρια τῶν ἀρῶν. εὐκηνήτειρα] κατευνέτειρα.
465. εὐχέσθαι] subaud.] θέλα. Δημήτερι] γῆ. ἄγνη] καδαρῆ.

463. Νειὸν δὲ σπείρειν] Idem pag. 514. obseruauit cum toties nouetur terra, quoties aratur, νειὸν dici non tantum agrum primum proscissum, sed quamuis terram per omne id tempus, quo vertitur et aratur, donec conferatur, quod liquet ex hoc *Hesiodi* loco. Sic et *Odyss.* E. 127. νειῶ ἐνὶ τριπόλῳ, in nouali ter uersato, quod tertiatum est, sine tribus arationibus motum. *Χειρογραφ.* : εἰ μέλλει ἀγαθὴ ἡ νεὸς ἔσεσθαι, ὕλης τε δεῖ καδαρὴν αὐτὴν εἶναι, καὶ ὀπτὴν ὅτι μάλιστα πρὸς τὸν ἥλιον: si bona futura est noualis, debet esse pura ab omni sylua, et quam maxime torreri a sole. Sed nec, quod *Hesiodus* νεωμένην vocat terram, quae aestate iteratur secunda nouatione, inde sequitur νεῶν proprie dici de iteratione. Nam et πολλῶσαυ γῆν non de prima tantum, sed etiam de secunda ac tertia dicitur. Vnde δίπολος et τρίπολος γῆ. Alia hanc in rem,

apud ipsum *Salmasium*, lege. *Clericus*.

Καφίζεσαν ἄρχεαν] Adhuc suspensam, eleuatam. *Guierus*.

464. Εὐκηνήτειρα] In copia imprecationes non sunt, sed in inopia, vide *Proclum* Idem. Vult *Hesiodus* agrum probe cultum suppeditare viduum familiae, quae alioqui insensa sit patrifamilias, diris eum deuouet, nec nisi cibo potest placari. *Clericus*.

465. Διὶ χθονίῳ] Cereris, aut Proserpinae coniugi. Numa connexa. *Guierus*.

Ζεὺς χθόνιος est Pluto, cuius sedes sub terra sunt. χθόνιος enim dici de eo, quod sub terra est, diu docuit maximus *Salmasius* ad *Consecrat. Templ. in Agr.* *Herod.* p. 116. in *Crenii Museo Philol.* T. II. Apud *Sophoclem* in *Aiac.* 847. occurrit Ἐρμῆς χθόνιος, quia *Mercurius* saepe apud inferos commoratur. — *Krebsius*.

466. Ἴερὸν

Ἐκτελέα βεῖθιν Δημήτερος ἰερὸν ἀκτὴν.
 Ἀρχόμενος τὰ πρῶτ' ἀρότε· ὅταν ἄκρον ἐχέτλης
 Χεὶρὶ λαβὼν ὄρηκα βοῶν ἐπὶ νῶτον ἵκηαι
 Ἐνδρουν ἐλκόντων μεσάβων. ὁ δὲ τυτθὸς ὀπισθεν
 Δμῶος ἔχων μακέλην πόνον ὀρνίθεσσι τιθείη, 470
 Σπέρματα κακκρύπτων. εὐθημοσύνη γὰρ ἀρίστη
 Θνητοῖς ἀνθρώποις· κακοθημοσύνη δὲ κακίστη.

Vt matura grandescant sacra Cereris dona.
 Incipiens arare, cum extremum stiuae
 Manu capiens stimulum boum terga attigeris
 Temonem trahentibus loris. iuuenis autem pone
 Seruus ligonem tenens negotium auibus faceffar,
 Semina abscondens. Rectus enim ordo optimus
 Mortalibus hominibus est; confusio vero pessima.

466. ἀκτὴν] δώρημα. 467. ἀρότῃ (sic)] τῇ ἀροτριᾷ. 468. ὄρηκα (sic)]
 βόκκους. 469. Ἐνδρουν] ἱεροῖα. ἐλκόντων] ευρόντων. μεσάβων (sic)] τῶ
 ἂν τῷ ζυγῷ λώρῃ. τυτθὸς] μικρὸς. 470. δμῶος (sic)] δέλος. μακέλην] δι-
 καλλαν. ὀρνίθεσι] ὄρνισι. τιθείη] τιθέντω. 471. εὐθημοσύνη] τὸ κα-
 λῶς διατίθεσθαι τὰ ἔργα. 472. κακοθημοσύνη] τὸ κακῶς διοικεῖν.

466. ἱερὸν Moschop. 467. ταπεινὸν August. Ald. ἀρότῃ August. ἀρότῃ
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. 468. ὄρηκα August. ἱεροῖα Senat.
 469. μεσάβων codd. Robinf. omnes, August. μεσάβων Acad. Ald. Trinc.
 Steph. Com. Heinf. 470. ὀρνίθεσι Acad. Δμῶος August. 471. Σπέρ-
 μα κακκρύπτων Coisl. B. 699. 731. Acad. Trinc. Iunt. 2. κακκρύπτων
 habet etiam cod. August. εὐθυμοσύνη B. 60. R. S. Ald. Trinc. Iunt. 2.
 472. κακοθυμοσύνη B. 60. Ald. Trinc.

466. Ἰερὸν ἀκτὴν] Ἀττι-
 κῶς ἱερὰν. vers. seq. leg. ἀρό-
 τε pro ἀρότῃ. Guierus.

468. Ἐπὶ νῶτον ἵκηαι]
 Νῶτον ἐφίκηαι. τμήσις. Idem.

469. Ἐνδρουν] Τὸν ἰσο-
 βοέα. a parte totum aratrum.
 τὸ ἐνδρουν hic tropice medium
 arboris, matrix, le coeur. vide
 Hesych. in ἔνδρουν. vers. sequ.
 πόνον] dolorem. Idem.

470. Ἐχων μακέλην] Non
 proprie intelligitur ligo, sed
 malleus ad occas frangendas.
 Scaliger. Imo vero ad inuer-
 tendam in sementem terram;
 nam haec est tertia aratio, non
 occatio, quae secunda est. Vi-
 de ex *Salmasio* notata ad v.
 462. Clericus.

471. Εὐθημοσύνη] Τὸ κα-
 λῶς διατίθεσθαι καὶ οἰκονο-
 μεῖν τὰ ἑαυτῶ. Guierus.

465. Ἀράχ-

Ὡ δὲ κεν ἀδροσύνη σάχους κρύαιεν ἔραζε,
 Εἰ τέλος αὐτὸς ὀπισθεν Ὀλύμπιος, ἐσθλὸν ὀπάζοι.
 Ἐκ δ' ἀγγέων ἐλάσσιαι ἀράχνια καὶ σε ἔολπα 475
 Γηθήσειν, βιότοιοι ἐρεύμενον ἔνδον ἐόντος.
 Εὐοχθέων δ' ἵξαι πολὺν ἔαρ, ἔδδ' πρὸς ἄλλας

Sic quidem vbertate spicae nutabunt ad terram,
 Si finem ipse postea Iupiter bonum praebuerit.
 E vasis autem eiicies araneas: teque arbitror
 Gauisurum, victu potitum intus reposito.
 Bene instructus cibis autem peruenies ad canum ver, neque
 ad alios

473. ὦδ' κεν] ὅπως εὖ ποιῶντος. ἀδροσύνη] τῇ μεσότητι. σάχους] οἷ. ἔραζε] ἐστὴν γῆ.
 474. Ὀλύμπιος] ἑρᾶνιος ὁ Ζεὺς. ὀπάζοι] διδοίη. 475. ἀγγέων] ἀγγέλων.
 ἐλάσσιαι] ἐκβάλλειαι (sic). ἀράχνια] τὰ ὄφασματα τῶν ἀραχνίων. ἔολπα] ἑλπίζω.
 476. γηθήσειν] χαρήσειν. ἐρεύμενον] ἐρευνόμενον. 477.
 εὐοχθέων] εὐ ὕμων. ἵξαι] ἡξαι. πολὺν] εἰς λευκόν.

475. καὶ ε' Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 477. Εὐοχέων B. 699. Ald. Iunt.
 1. 2. Trinc. Steph. Com. ἵξαι Iunt. 1. 2.

475. Ἀράχνια] Telas araneorum. (Quae non amouentur sterili anno, quia non opus est omnibus vasibus ad recondendum triticum paratis, propter messis tenuitatem. Sic *Catullus*, vt vacuum crumenam describat, ait *sacculum plenum esse araneatum*. Clericus.) Verf. sequ. ἐρεύμενον] an ἐρεμμένον, vel ἐρέμμενον, vt ἄλμενον. hoc est, vefcentem. ab ἐρέω, vefcor, vnde ἐρέπτω. ἄρνα ἐρέπτων. Nonn. Hefych. ἐρεπτόμενοι ἐσθλόντες. Homer. λωτὸν ἐρεπτόμενοι. *Idem*.

476. Ἐρεύμενον] Malim legi ἐρεύγμενον, quam elidi γ, quod durum est. Hoc est, redvndantem intus positis; ab ἐρεύγομαι, eructo, et metaphorice *redundo*. Clericus.

477. Εὐοχέων] Εὐοχθέων hic legunt Moschopulus, Proclus, Tzetzes Interpp. Hefych. εὐοχθεῖν εὐ ἔχειν, εὐθυμεῖν, πληρὴ εἶναι, εὐτροφεῖν. ὅχη γὰρ ἡ τροφή. δαίτες εὐοχθοῖ opipara, laeta conuiuia, παρὰ τὸ εὐ ἔχειν. Athen. εὐοχθῶν quasi εὐεκτῶν. Sed εὐεκτεῖν magis placet. *Gruetius*.

Πολὺν] Floridum. διὰ τὸ λευκὸν τῶν ἐν αὐτῷ ἀνθέων. Moschop. Heinsius προβεβηκὸς exactum. *Idem*.

Εὐοχθέων δ' ἵξαι] Male εὐοχέων substituitur ab aliis. Eustathius: ὅθεν καὶ Ἡσίοδος εὐοχθεῖν λέγει, τὸ ἐπὶ καλλοῖς κοπιᾶν. ἢ καὶ ἄλλως ὅχθησαι, τὸ εἰς ὕψος ἐπ'ἄραι τὸν θυμόν. Item, ὅποιόν τι καὶ τὸ ὅχη μὲν ὀξύτόνως ἢ τροφή.

Λυγάσαι· σέα δ' ἄλλος ἀνὴρ κεχημένος ἔσται.

Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς ἀρόης χθόνα δΐαν,

Ἥμενος ἀμήσεις, ὀλίγον περὶ χειρὸς ἔεργων,

480

Respicias; tui vero alius vir indigus erit.

Si vero bruma araueris terram almam,

Sedens metes, paucillum manu comprehendens,

478. ἀγάσαι] ἀγάγει· διευκρίσεις. σέα] σὺ. κεχημένος] ὀνέσει· κηρύσει.

479. ἀρόης] ἀράξ. 480. ἡμενος] καθήμενος. ἀμήσεις] καθήσεις (sic).

ἔεργων] ἔεργων· περιλαμβάνων.

478. Ἀγάσαι August. 479. τροπῆς B. 60. 699. 731. R. S. τροπῆς August. Acad. Senat. Ald. Iunt. I. 2. 389. Iunt. I. 2. 480. Ἥμενος Trinc.

τροπῆ· ἀφ' ἧς καὶ τὸ εὐοχθεῖν κατὰ τινὰς παρ' Ἡσίο-
δω. Heinsius.

479. Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς] An scribendum: εἰ δέ κ' ἐν ἡλ. τροπαῖς pro καὶ ἐν ἡλ. τροπαῖς, h. e. bruma. Interpp. κατὰ τὰς τροπαῖς exponunt. Gricius.

Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς] Hoc est, circa solstitium hibernum. Ex his constat, verba sunt Cl. Salmasii p. 517. Exercit. Plinianarum, legitimum sementis tempus, praecipue triticeae, in Africa et Graecia omni, fuisse ab occasu Vergiliarum. Hoc Hesiodus, Theophrastus, Xenophon, et Plinius testantur. Et Xenophon quidem totum illud tempus seren-
di εἰς πρῶτον, καὶ μέσον καὶ ὀψιμον distinguit. Festinata satio a Vergiliarum occasu incipiebat, serotina circa brumam. Hesiodus ὀψαρότην vocat, qui eo tempore ferit, vt contra προτηρότην qui circa Vergiliarum occasum, v. 490.

Columella Lib. II. c. 8. *Intelligi debet tritici satio dierum sex et quadraginta ab occasu Vergiliarum, qui sit ante diem IX. Calend. Nouembris ad Brumae tempora. Sic enim seruant prudentes agricolae, vt quindecim diebus priusquam conficiatur Bruma, totidemque post eam confectam, neque arent, neque visent aut arborem putescens. Fallitur tamen vir summus in eo quod hic habet περὶ τῆς ὀψαρότης, de quo vide ad v. 486. Clericus.*

480. Ἥμενος ἀμήσεις] Hoc est, otiose, nam non erit cur festines. Alioqui segetem copiosam metentes satis temporis non habent, vt inter metendum sedeant. Festinandum enim periti Rei Rusticae fuerunt. Columella Lib. II. c. 21. *Sed cum matura fueris seges, antequam torreatur vaporibus aestiui sideris, qui sunt vastissimi per orium Caniculae, CELE-
RITER demetatur; nam de-
spendiosa est cunctatio. Cuius rei*

Ἀντία δεσμεύων κεκονιμένος, ἔ μάλα χαίρων.
 Οἴσεις δ' ἐν Φορμῷ παῦροι δέ σε θήσονται.
 Ἄλλοτε δ' ἄλλοιός Ζηνὸς νόος Αἰγιοχόιο·
 Ἀργαλέος δ' ἀνδρεσσὶ κατὰ θνητοῖσι νοῆσαι.
 Εἰ δέ κεν ὅψ' ἀρόσεις, τόδε κέν τοι Φάρμακον εἴη. 485.
 Ἥμος κόκκυξ κοκκύζει δρυὸς ἐν πετάλοισι,

Ex aduersa parte manipulos ligans puluerulentus, nec valde
 gaudens.

Feres autem in sporta: pauci vero te suspicient.

Alias autem alia Iouis mens Aegiochi;

Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.

Sin autem sero araueris, hoc quidem tibi remedium fuerit.

Quādo cuculus canit quercus in frondibus,

481. δεσμεύων] subaud.] τὸς γάλακτος. κεκονιμένος] κονιστὲ πλήρης. μέλας
 λίαν. 482. οἴσεις] κομίσεις. ἐν φορμῷ] ἐν καλαθίσκῳ. παῦροι] ὀλίγοι.
 θήσονται] θαυμάσασσι. 483. ἄλλοιός] [subaud.] ἐγὼ. νόος] νόος. Αἰγιο-
 χόιο] τῇ τὴν Αἰγίδα φορέντος. 484. ἀργαλέος] ἀπηνής. δύσκολος. 485.
 ὅψ'] βραδέως. Φάρμακον] βοήθεια. 486. πετάλοισι] φύλλοις.

484. ἀνδρεσσὶ — θνητοῖς August. 485. ἀρόσεις B. 60. 699. 731. R. S.
 August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf. Moschop. 486.
 κόκκυξ Coiff. πετάλοισιν Acad.

rei rationes postea tradit. At
 in raris segetibus, messis breui
 absoluitur, etiam non festinan-
 tibus. Clericus.

Περὶ χειρὸς] Scribe περὶ
 χείρας, les mettans becheues,
 ob paucitatem. Guicetus.

Περὶ χειρὸς ἐέργων] Pfaltes
 Psalm. CXXIX, 7. non impleuit
 manum suam messor, neque si-
 num suum colligator. Clericus.

481. Ἀντία δεσμεύων] Ad-
 verb. hoc est, ἀντίας τὰς γά-
 λκτας δεσμεύων, les uns en
 haut, les autres en bas, idque
 propter spicarum inaequalita-
 tem. Guicetus.

482. Παῦροι δέ σε θήσων-

ται] Pfaltes de tenui messe
 Pl. CXXIX, 7. non dicent trans-
 euntes, benedictio Iehouae vo-
 bis. Clericus.

Θήσονται] Θαυμάσασσι.
 Guicetus.

483. Ἄλλοτε δ' ἄλλοιός Ζη-
 νός] Alias aliter accidere solet
 rite et secus arantibus. Idem.

484. Κατὰ θνητοῖσι νοῆ-
 σαι] Difficilis comprehensu.
 τμήσις. Idem.

486. Ἥμος Κόκκυξ κοκκύ-
 ζει] Initio veris. Plinius Lib.
 XVIII. c. 26. de spatio quod
 est inter aequinoctium vernum
 et exortum Vergiliarum: In
 hoc temporis intervallo, quin-
 decim

Τὸ πρῶτον, τέρπει τε βροτὰς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
 Τῆμος Ζεὺς οὐοί τρίτῳ ἡματι, μὴδ' ἀπολήγοι,
 Μῆτ' ἄρ' ὑπερβάλλων βοὸς ὅπλην, μῆτ' ἀπολείπων.
 Οὕτω κ' ὀφαιρότης πρωτηρότη ἰσοφαρίζει. 490
 Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσο· μὴδ' σε λήθοι
 Μῆτ' ἔαρ γινώμενον πολὺν, μῆθ' ὄριος ὄμβρος.

Primum, delectatque mortales in immensa terra,
 Tunc Iupiter pluat triduo, neque desinat,
 Non utique supra bouis vngulam, neque infra:
 Ita et serus arator primo aratori aequalis fuerit.
 Animo autem bene omnia serua: neque tibi lateat:
 Ver exoriens canum, neque tempestiua pluvia.

487. τέρπει] εὐφραίνει. ἀπείρονα] ἀνελοντεῖ. γαῖαν] γῆν. 488. τῆμος] τότε. οὐοί (sic)] βρέχει. ἡματι] ἡμέρᾳ. ἀπολήγοι] παύει. 489. ὑπερβάλλων] καλύπτων νικῶν. ὅπλην] χεῖλιν. 490. ὀφαιρότης] ὁ βροτῶν ἀφαιρῶν. πρωτηρότη] τῇ καταρχῇ ἀφαιρῶν. ἰσοφαρίζει] ἰσοφ. 491. θυμῷ] ψυχῇ. φυλάσσο] φυλάσσω. 492. πολὺν] λευκόν. ὄριος] ὅγκυρος. ὄμβρος] ὕετος.

487. τοπρῶτον August. Ald. τέρπει δδ Acad. 488. οὐοί August. Ald. μὴ δδ August. 489. μήτε ἀπολείπων August. 490. πρωτηρότη B. 60. ἰσοφαρίζει Acad. ἰσοφαρίζοι Heinf. 491. μὴ δδ August. Ald. μὴδ' Trin.

decim diebus primis Agricolaes. quam denunciatur. *Guizus.*

tapienda sunt ea, quibus peragendis ante aequinoctium non suffecerit; dum sciat inde natam exprobrationem foedam, putantium vites per imitationem canis alitis temporarii, quem cuculum vocant. Dedecus enim habetur, opprobriumque meritum, falcem ab illa volucre in vize deprehendi. Clericus.

487. Τέρπει τε βροτὰς ἀν καὶ τὰς κριτὰς ἐν τοῖς πεδίοις ἐθέριζον. *Robins.*

488. Τρίτῳ ἡματι.] Toto tertio die, praeter duos priores. v. sequ. ὅπλην] vestigium *Idem.*

490. Ἰσοφαρίζει.] An scrib. ἰσοφαρίζοι. hoc est, ἴσων φέροι ψῆφον. huius pluviae triduanae beneficio, fera aratio tempestiuae aequalis fuerit. *Idem.* Vbi venit imber multorum dierum semensis vno die surgit. *Columella Lib. II. c. 8. Clericus.*

491. Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσο.] Hoc est, recordare. Est loquutio Phoenicia, de qua diximus ad Gen. XXXVII, II. *Clericus.*

Z

493. Λέ-

Παῖρ δ' ἔθι χάλκεον θῶκον, καὶ ἐπαλτία λίσχην,
 Ὡρῇ χειμερῇ, ὅποτε κρύος ἀνέρας εἶργον
 Ἰσχάνει· ἐνθα κ' αἰκνός ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλει. 495
 Μὴ σε κακῷ χειμῶνος ἀμνηχανίῃ καταμάρψῃ

Praeteri autem officinam aerariam, et calidam tabernam,
 Tempore hyberno, cum frigens homines vehemens
 Detinet: tunc sane impiger vir valde domum augeat.
 Ne te malae hyemis difficultas opprimat

493. παῖρ-ἔθι] παρέργον. θῶκον] καθεύδον. ἐπ' ἀλτία] τὴν ἐπ' αἰθρίαν ὄσσην
 ἢ ὅπῃ θέμην. λίσχην] φλυαρίαν. 494. Ὡρῇ χειμερῇ] τῇ καὶ τῇ χειμε-
 ρίῳ. κρύος] ψύχρα (sic). εἶργον] κυλύον. 495. Ἰσχάνει (sic) ἔχῃ καταλαπα-
 βάνει (sic). αἰκνός] πρίθυμος. ὀφέλλει] ἀπένει. 496. ἀμνηχανίῃ]
 ἀπρία. καταμάρψῃ] καταλάβῃ· προφθάσῃ.

493. ἐπ' ἀλτία August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. Com. Heinsf. 494. ἀνέρος
 Coisl. 495. Ἰσχάνει B. 60. 699. 731. R. S. August. Ἰσχάνει Acad. Senat.
 ἐνθ' αἰκνός August. μέγαν Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. marg. ὀφέλλει
 Coisl. 496. δε Iunt. 1. 2.

493. Λίσχην] Adde iis,
 quae de hac voce notata sunt,
 locum *Harpocratonis*: Λέ-
 σχα, Ἀντιφῶν ἐν τῷ πρὸς
 Νικουλέα. Λέσχας εἶλεγον
 δημοσίας τινὰς τοπὰς, ἐν οἷς
 σχολῇν ἀγοντες ἐκαθέζοντο
 πολλοί. Ὀμηρος,
 Οὐδ' ἐθέλεις εὐδεῖν καλχῆρον
 ἐς δόμα ἐλθὼν,
 Ἦέ περ ἐς λέσχην.
 Κλεάνθης, ἐν τῷ περὶ Θεῶν,
 ἀπονενεμῆσθαι τῷ Ἀπόλλωνι.
 τὰς λέσχας Φησίν. ἐξέδρας
 δὲ ὁμοίας γίνεσθαι αὐτάς,
 καὶ παρ' ἐνίοις τὸν Θεὸν Λε-
 σχινέριον ἐπικαλεῖσθαι: *Anti-
 riphon in Oratione contra Ni-
 cocodem. Leschas publica voca-
 bant loca, in quibus otiosum
 vulgus desidebat. Homerus:*
*non vis cubitum ire in fabri
 ferrarii officinam, aut aliquam
 Lescham. Cleanthes, libro de
 Diis, ait Leschas Apollini con-
 sertas; esse autem exedris si-*

*miles, Deumque cognomine Le-
 schenorium a quibusdam vocari.*
*Adi et Is. Casaubonum in Cha-
 racterem ἀδολεσχίας, apud
 Theophrastum. Clericus.*

Λέσχην] a λέσχη deriua-
 τικῇ ἑλλεσχος, vulgaris, de qua
sermo est publicus. Herod. Lib.
*1. Τοῖσι, ἣν ἐγὼ ὕγιαίνω, καὶ
 τὰ Ἰωνῶν πάντα ἐσσι ἑλλε-
 σχα, ἀλλὰ τὰ οἰκήσια. His,
 si modo sim incolumis, non lo-
 num, sed propria sua incommo-
 da erunt in circulis deploranda.*
*Et in Lib. 2. περιλεσχήμεν-
 τος, eiusdem vox significatio-
 nis. Rob.*

Ἐπ' ἀλτία λέσχην] Ἐπα-
 λτία ab ἐπαλῆς. ἐπαλῆς ab
 αἰλός, pro quo αἰλός calidus.
Guizotus.

494. Εἶργον ἰσχάνει] Scri-
 bendum videtur ἐργῶν ἰσχά-
 νει, abstinere, abstinere facit.
Idem.

497. Πα-

Σὺν πνύῃ, λεπτῇ δὲ παχὺν πόδα χειρὶ πιάζεις.
 Πολλὰ δ' ἀεργὸς ἀνὴρ κενεὴν ἐπὶ ἐλπίδα μίμων,
 Χρηζὼν βίότῳ, κακὰ προσελέξατο θυμῷ.
 Ἐλπίς δ' ἐκ ἀγαθῇ κεχηρμένον ἄνδρα κομίζει, 500
 Ἥμενον ἐν λίσσῃ, τῷ μὴ βίος ἄρκιος εἶη.
 Δείκνυς δὲ δμῶσσι, θέρους ἔτι μέσση ἑόντος
 Οὐκ αἰεὶ θέρους ἰσσεῖται, ποιεῖσθαι καλιάς.
 Μῆνα δὲ Ληναίων, κακὰ ἥματα, βέδωρα πάντα,

Cum paupertate, macilenta vero crassum pedem manu premas,
 Multa autem ignavus vir vanam ob spem expectans,
 Egens victus, mala versat in animo.
 Spesque non bona indigentem virum fouet,
 Sedentem in taberna, cui victus non sufficiens sit.
 Dic autem seruis, aestate adhuc media,
 Non semper aestas erit, extruite casas,
 Mensen vero Lenaeonem, malos dies, bobus nocentes omnes,

497. πιάζεις (sic)] συνδλίσβης· καταψῆς. 498. ἀεργός] ἀργός. κενεὴν] ματαίαν. 499. προσελέξατο] ἐνόησε· συνήγαγε. 500. κεχηρμένον] ἐνδοξ. κομίζει] ἄγει· φέρει. 501. Ἥμενον] κατήμενον. λίσσῃ] φλυαρίᾳ. ἄρκιος] ἁπλῆς. 502. δμῶσι (sic)] δόλοις. θέρους] θέρους. 503. ἰσσεῖται] ἔτσι. καλιάς] οἰκήματα. 504. Ληναίων] Ἰανναίριον. βέδωρα] φθαρτικὰ τῶν βοῶν.

497. πιάζεις Coisl. August. πιάζεις Senat. Acad. πιάζεις Com. 500. κομίζει Ald. Trinc. 502. Δείκνυς Iunt. 2. δμῶσι August. μέσση August. 503. οὐ καὶ εἰ Acad. δι' Heinfl. ἰσσεῖται Trinc. ποιεῖσθαι August. 504. βέδωρα Trinc.

497. Παχὺν πόδα] Aristoteles in problematis famelicis superiora ardescunt, inferiora tument. Scaliger.

Λεπτῇ δὲ παχὺν πόδα] Famelici iudicium. Guierus.

498. Ἐπὶ ἐλπίδα μίμων] Τμήσις. Idem.

499. Προσελέξατο θυμῷ] Huc est; πρὸς θυμῷ ἐλέξατο, hoc est, ἐνενόησεν. ἐνδοξαστος λόγος, in corde suo dixit, cogitavit, in animo suo versat. Huc facit Davidis versiculus:

Dixit inspiens in corde suo non est Deus. Idem.

500. Ἐλπίς δ' ἐκ ἀγαθῇ] Ἐλπίς ἐκ ἀγαθῇ Hesiodo est νόημα κακόν. Pindarus eam partem in homine ἐλπίδα vocat, quae cogitationibus vacat. Heinsius.

Κομίζει] Hoc est, alit, fovet. v. 502. Δείκνυς] doce. Guierus.

504. Μῆνα Ληναίων] Plutarchus nescit quis sit ille mensis: certum est esse brumalem, respon-

Τῆτον ἀλεύασθαι καὶ πηγάδας, αἵτ' ἐπὶ γαῖαν 505
 Πινύσαντος βορέαιο, δυσηλεγέες τελέθωσιν,
 Ὃς τε διὰ Θρηῆκης ἱπποτρόφος εὐρέϊ πόντῳ

Hunc vitate: et glacies, quae quidem super terram,
 Flante Borea, molestae sunt,
 Qui per Thraciam equorum alticem late mari

505. ἀλεύασθαι] θέλει ἐκφύγειν. πηγάδας] πηγὰς. 506. βορέαιο] βορέα.
 δυσηλεγέες] κακῶν φροντίδων πάροχοι. τελέθωσιν] ὑπάρχουσιν. 507. ἱπ-
 ποτρόφῳ] τὸς ἵππους τροφόντι.

505. ὅτ' Acad. 8 Senat. 506. βορέαιο δυσηλέγεις R. S. δυσηλέγεις Iunt. 2.
 τελέθωσι Ald. Iunt. 1. 2.

respondebat Attico Ποσιδεῶνι,
 aut Γαμελιῶνι. Scaliger.

Μῆνα δὲ Ληναίων] Κατὰ
 τὸν μῆνα, subintellige, sunt.
 Mensem in quo sunt mali dies.
 Vel sic distinguendum: Μῆνα
 δὲ Ληναίων (κακὰ ἡμέτα,
 βέδωρα πάντα) τῆτον ἀλεύ-
 ασθαι. et placet. hoc est,
 mensem vero Ianuarius, (mali
 sunt dies, bobus nocentes
 omnes) hunc vita; pro, hunc,
 inquam, vita. Vel appositivè
 μῆνα δὲ Ληναίων κακὰ ἡμέ-
 τα, βέδ. π. hoc est, Mensem
 Ianuarius, malos dies, hoc
 est, qui mali sunt dies, hunc,
 inquam, vita. Guierus.

Ληναίων] Apud Thebanos
 primus mentis dicebatur Βεκά-
 τιος, respondens Γαμελιῶνι
 Attico. Plutarchus in Pelopi-
 da: τῷ νόμῳ κελεύοντος ἐν τῷ
 πρώτῳ μηνὶ παραδύναϊ τὴν
 Βοιωταρχίαν ἑτέροις, ἐν Βε-
 κάτιον ὀνομάζουσι: cum lege
 sancitum esset ab iis dari Boeo-
 tarchiam primo mense, quem
 vocant Bucatium. Hunc au-

tem eundem, quem Hesiodus
 Ληναίωνα vocat, esse putat
 Plutarchus. Hesychius: Λη-
 ναίων. Οὐδένα μὲν τῶν μηνῶν
 Βοιωτοὶ ἔτι καλεῖσι, εἰκάζει
 δὲ Πλάταρχος Βεκάτιον, καὶ
 γὰρ ψυχρὸς ἐστίν. Secundus
 mensis erat Ἑρμαῖος. Sequi-
 tur apud Hesychium: ἐνιοὶ δὲ
 τὸν Ἑρμαῖον, ὃς μετὰ τὸν
 Βεκάτιον ἐστὶ καὶ γὰρ Ἀθη-
 ναῖοι τὴν τῶν Ληναίων ἑορτήν
 ἐν αὐτῷ ἄγουσι. Haec ex Ios.
 Scaligeri Lib. I. de Emend.
 Temporum. Posteriori ratio-
 ni Hesychii repugnat quod alii
 docent de tempore celebratio-
 nis Lenaeorum, quam referunt
 ad finem autumnii. Vide I.
 Meursium in Graecia feriata,
 ad vocem Ληναῖα. Itaque in
 priore acquieverim. Clericus.

506. Δυσηλεγέας] Crucia-
 tu difficiles, molestos. Guierus.

507. Ὃς τε διὰ Θρηῆκης] Ope-
 rae pretium est notare inter
 duos poetas antiquissimos in
 eiusdem rei descriptione simi-
 litudinem. Homer. Il. 1, 5.
 Ὃς

Ὡς δ' ἄνεμοι δύο Πόντου ὀρί-
 νετον ἰχθυόεντα,
 Βορέης καὶ Ζέφυρος, τῷ τε
 Θρηήκεσσι ἄντων,
 Ἐλθόντ' ἐξαπίνης· αἰμυδὶς δέ
 τε κῆμα κελαϊνόν
 Κερθύεσσι, πολλὸν δὲ παρέξ
 ἄλλα Φύκος ἔχευαν.

*Sicut autem venti duo pontum
 commouent piscosum,
 Boreas et Zephyrus, qui e Thra-
 cia spirant*

*Aduentu repentino, simul autem
 et unda nigra*

*In aceruum attollitur, multam-
 que extra mare algam fun-
 dunt.*

*In Thracia autem Boreae spe-
 luncam collocat Callimachus
 in hymno in Del. v. 62.*

ὁ μὲν πέδον ὑπείροιο
 Ἦμενος ὑψηλῆς κορυφῆς ἐπὶ
 Θρηήκος Αἴμα,
 Θέρος Ἄρης ἐφυλάσσε σὺν
 ἔνθεσι· τῷ δέ ci ἵππῳ
 Ἐπτάμυχον Βορέαο παρὰ
 σπέος ἡμίζοντο.

*Ille quidem solum terrae conti-
 nentis,*

*Stans in excelsa vertice Thracii
 Aemi,*

*Crudelis Mars obseruauit cum
 armis : eius autem equi
 Septemplicem Boreae iuxta spe-
 cum stabulabantur.*

*Quem locum egregie exponit,
 ut solet omnia, Ill. Spanhe-
 mius. „Thracii nempe dicti
 „huius venti specum, seu an-
 „trum, non iam in Aëolijs in-
 „sulis cum Homero aut Maro-
 „ne, sed in Thracia credita scil.
 „Aquilonis, de quo ante ad
 „v. 26, patria, et quidem circa*

„montem Aemum collocat hic
 „Callimachus, e quo eundem
 „Boream oriri dixit etiam su-
 „periori hymno in Dian. v.
 „114. Αἴμα ἐπὶ Θρηήκι, τό-
 „θεν Βορέαο καταλὲς Ἐρχεσται.
 „Aemum ad Threicium, unde
 „Boreae procella oritur. Hinc
 „a Dionysophane iuxta erudi-
 „tos Apollonii enarratores l.
 „I. v. 826. traditum, foueam
 „extitisse in Thracia, e qua fie-
 „rent status ventorum, atque
 „ita inde habitam, et qua de-
 „re iam supra ad v. 26, Thra-
 „ciam ventorum domicilium,
 „Θράκη ἀνέμων οἰκητήριον.
 „Imo sicuti Martis, Thracum
 „nempe dei, equi iuxta illud
 „Boreae antrum stabulari di-
 „cuntur hoc loco; ita ipse Bo-
 „reas, et socii venti Thraeces
 „equi indigitantur a Valer.
 „Flacco l. I. v. 611. Et simi-
 „liter quidem Boreae procella
 „ἄμπτοι equis similes seu eque-
 „stri celeritate a Sophocle vo-
 „cantur iuxta priscos eius in-
 „terpretes, Antig. v. 996. ubi
 „praeterea eiusdem Boreae an-
 „tra prope Thracium sinum
 „Salmydessum collocantur, qui
 „sinus monti Aemo, seu Hae-
 „mimonto, Thraciae regioni,
 „ab eo denominatae, erat vi-
 „cinus.“ Haecenus Spanhe-
 „mius; quem tamen non solito
 „acumine notare credo, Boreae
 „specum ab Homero et Virgilio
 „in Aëolijs insulis collocari. Hi
 „quidem Poetae has insulas
 „commune omnibus ventis re-
 „ceptaculum assignant, uterque
 „tamen Boream in Thracia qua-

Ἐμπνεύσας ὄρειν' μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὅλη
 Πολλὰς δὲ δρυὺς ὑψικόμας, ἐλάτας τε παχείας,
 Οὔρεος ἐν βήσσης πιλνᾷ, χθονὶ πηλυβοτείρῃ 510
 Ἐμπίπτων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήριτος ὕλη.
 Θῆρες δὲ φρίσσουσ', ἄρας δ' ὑπὸ μέζ' ἔθεντο,
 Τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατὰσκιον ἀλλά νυ καὶ τῶν
 Ψυχρὸς εἰὼν διάγσι, δασυτέρων περ ἰόντων.
 Καὶ τε διὰ ῥινῆ βοὸς ἐρχεται, ἔδ' ἐ μιν ἴσχει. 515

Inspirans illud mouet : constringitur autem terra et sylua :
 Multas vero quercus alticomas, abietesque densas,
 Montis in vallibus deiicit, terrae multos pascenti
 Incumbens, et omnis reboat tunc ingens sylua.
 Ferae autem horrent, caudasque sub pudenda ponunt,
 Eae etiam quarum villis cutis densa est : sed et has
 Frigidus cum sit perfrat, villosas licet pelles habentes.
 Quinetiam per bouis pellem penetrat, neque illum arcet.

508. ὄρειν (sic)] διήγειρε. μέμυκε] βοᾷ (sic). γαῖα] γῆ. 509. ὑψικό-
 μας] ὑψηλὰς. 510. ἐν βήσση] ἐν τοῖς (sic) κοιλάσι. πιλνᾷ] πελάζει.
 πηλυβοτείρῃ] τῇ πολυκερῇ τροφῇ· φερύσῃ. 511. νήριτος] ἡπειρος. 512.
 φρίσσουσ'] τρέμουσιν. μέζ'] αἰδοῖται. 513. λάχνη] τριχάσει. κατὰσκιον] περι-
 : κακαλυμμένον. τῶν] τῶν. 514. διάγσι] διέρχεται. δασυτέρων] συνε-
 χῶν. 515. ῥινῆ] δέρματος. μιν] αὐτὸν. ἴσχει] ἀντίχει.

508. ὄρειν August. 513. ante 512. ponunt Ald. Iunt. I. 2.

si in proprio suo domicilio col-
 locat; quod de Homero patet
 ex supra citatis, et de Virgilio
 ex Aen. 12, 365. *Ac velus*
Edoni Boreae cum spiritus alto
Infonat Aegaeo. Edoni, Thra-
 cii, quoniam in Thracia habi-
 tare fingitur. *Robinsf.*

508. Ὄρειν] Subintellige
 τὸν πόντον. *Idem.*

Μέμυκε δὲ γαῖα καὶ τὰ
 ἔξῃς] Frigidam hanc esse de-
 scriptionem hyemis, adeoque
 rei descriptae conuenire nemo
 negabit. *Clericus.*

509. Παχείας] Crassas.
Quietus.

511. Νήριτος] Ab ἄρω,
 ἀρίω, ἀρίθω, ἀρίθμω, ἀρίθ-
 μος, ἀριθμέω, νήριθμος. Item
 ab ἀρίω, ἀρίτος, νήριτος, hoc
 est, νήριθμος, ἄρω ἀρηρῶς,
 ἀρτίος, ἀρτίζω etc. An ab ἀρί-
 ζω, ἀρίσμος, ἀριθμός, ἀρι-
 τος, νήριθμος, νήριτος. νήρι-
 τόφυλλος innumera habens
 folia. placet. ergo νήριτος in-
 numerus, multus, ingens. *Idem.*

512. Ὑπὸ μέζ'] Μέζα a
 μέσος. vnde μέδεα forte,
 apud Homerum. *Idem.*

515. Ἰσχει] Sc. εἰνὸς βοὸς,
 pellis bouis, subintellige. *Idem.*

517. Οὐ

Καὶ τε δι' αἶψα ἀπειτανότερχα· πάσα δ' ἔτι,
 Οὐνεκ' ἐπησταναὶ τείχες αὐτῶν, ἔ' διαήσιν
 Ἴς ἀνέμω βορέεω· τροχαλὸν δὲ γέροντα τίθησι.
 Καὶ διὰ παρθενικῆς ἀπαλόχροος ἔ' διαήσιν,
 Ἥ τε δόμων ἔντοσθε Φίλη παρὰ μητέρι μέμνει, 520
 Οὐπω ἔρχ' εἰδυῖα πολυχρύσα· Ἀφροδίτης·
 Εὔτε λοισσαμένη τέρενα χροά, καὶ λίπ' ἐλαίω
 Χρειαμένη, νυχὴν καταλέξεται ἔνδοθεν αἶψα
 Ἥματα χιμμερίω, ὅτ' ἀνόστος ὄν πόδα τένδει,

Etiāque per capram fiat longos pilos habentem: ouium autem greges non item,
 Eo quod valde densi ipsarum villi sunt, non perfiat
 Vis venti boreae: incuruum vero senem facit.
 Et per tenelli corporis virginem non perfiat,
 Quae in aedibus suam apud matrem manet,
 Nondum opera sciens aureae Veneris:
 Beneque lota tenerum corpus, et pingui oleo
 Vincta, noctu cubat intra domum
 Tempore hiberno, quando exossis (polypus) suum pedem arrodit,

§16. δι' αἶψ' (sic) δι' αἰψός. ἄνοι] διέρχεται. τανότερχα] τεταυμένως ἔχουσαν τὰς τρίχας. πῶσα] πρόβατα. §17. ἐπησταναί] διαστῆσαι. διαήσιν] διέρχεται. - §18. ἱς] δύναμις. τροχαλὸν] κεκυφέντα. τίθησι] ποιεῖ. §19. ἀπαλόχροος] τρυφερὸν εὔμα ἔχουσα. διαήσιν] διέρχεται. §20. ἔντοσθε] ἐν τῇς. μέμνει] μένει. §21. εἰδυῖα γινώσκουσα. πολυχρύσα] χρυσή. §22. τέρενα χροά] ἀπαλὸν εὔμα. λίπ' λίπα λιπαρότητα. §23. χρειαμένη (sic) ἀλειψαμένη. νυχὴν] νυκτερινή. καταλέξεται (sic) κατευνάσεται. ἔνδοθεν] ἐντὸς. §24. ἀνόστος] πολυπύς. ὄν] ἴδιον. τένδει] ἐσθίει· κρύπτει.

§16. αἶψ' August. §18. βαρίω Ald. Iunt. I. 2. Εἰς Iunt. I. §20. ἐντὸς Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Comp. §21. Vitiose in ed. Rob. et Cler. erat εἰδυῖα. §22. εὐκ' ἢν λοισσαμένη (sic) August. ἐλαίω (sic) idem cod. §23. χρειαμένη August. Iunt. 2. νυχὴν Iunt. I. 2. καταλέξεται August. ἔνδοθεν Iunt. I. 2. Steph. marg. ἔχον B. 699.

§17. Οὐ διαήσιν] Iterata negatio abundat, οὔτι ἔ' διαήσι. Idem.

§22. Λίπ' ἐλαίω] Λιπαρὸν, λίπτα ἀποκοπή. Idem.

§23. Καταλέξεται] Κατα-

λέξομαι in praesenti, vt αὐξομαι. Guizius.

§24. Ἀνόστος] Ἀνόστος ὁ πολυπύς, vt infra ἡ χερσὶ πέντοκος, Φερερίκος ὁ κοχλίας. Idem.

Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ, καὶ ἐν ἡθεσι λευγαλέοισιν. 525

Inque frigida domo, et in latibulis tristibus.

525. ἀπύρῳ ψυχρῷ. Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ] [subaud.] κατήμενος. λευγαλέοισιν] χαλεποῖς.

Ἀνόσεος] Κλείταρχος ἐν γλώσσαις τὸν Πολύποδα ὑπὸ Λακεδαιμονίων Ἀνόσεον Φησι καλεῖσθαι. Ἀριστοτέλης δὲ Φησι ψεῦδος εἶναι τὸ κατὰ τὰς πολυποδας· αὐτὰς γὰρ ἑαυτὰς μὴ κατεσφίειν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Παγέρων κατεσφίεσθαι. Procl. Suidas autem dicit Eledonem esse Polyphi speciem, et sic nominari, λ redvndante, quod seipsum comedit. Ἐλεδόνῃ. εἶδος πολυποδος, ἣτις ἔχει κοτηλυδόνα, καὶ ἐσιν ἐπταπας, ὡς Φησὶν Ἀλιανός· ἐς δὲ τὸ λ περισσόν. καλεῖται δὲ ἐλεδόνῃ, ἀπὸ τῆς ἑαυτὴν εἶδειν. Polyphi etiam seipsum comedentis meminere ab Athenaeo citati, Alcaeus, "Ἐδωδ' ἐμυτὸν ὡς Πολύπας. et Comicus Pherecrates in fabula, cui titulus est, *Agrestes*. Ὅπόταν δ' ἡδὴ πεινώσι σφόδρα, ὥσπερ τὰς Πολύποδας νυκτὶ περιτρώγειν αὐτῶν τὰς δακτύλας. et Diphilus in *Emporo*, Πολύπας ἔχων ἀπάσας ὁλομελεῖς τὰς πλεκτανας, Οὐ περιβεβρωκὼς ἑαυτὸν ἐς, Φίλτατα.

Polyppum vero seipsum arrodere negat Athenaeus lib. 7. τῷ δ' ἐστὶ ψεῦδος· ὑπὸ γὰρ τῶν γόγγυρων διωκόμενος τὰς πόδας ἀδιμεῖται. Quod etiam confirmat Plinius l. 9. c. 29.

Ipsum brachia sua rodere falsa opinio est: id enim a congris evenit ei. Nam c. 30. tradit idem, Auidissimos esse concharum: illas ad factum comprimi, praecedentes brachia eorum, utroque escam ex praedante capere. Insidiantur ergo polyphi apertis, impositoque lapillo extra corpus, ne palpitatu eiiciantur, ita securi grassantur extrahuntque carnes, illae se contrahunt, sed frustra, discunciae. Polypodis vero cubile, quod τὸν οἶκον et τὰ ἡθεα vocat Hesiodus, ἡ θαλάμη ab aliis scriptoribus saepissime nuncupatur. Homer. Odyss. E, 432. Ὡς δ' ὅτε πελυποδὸς θαλάμης ἐξελκομένοιο. et in hymno in Apoll. v. 77. Πελυποδες δ' ἐν ἐμοὶ θαλάμας, Φῶκαί τε μελαινας, Οἰκίᾳ ποιήσονται ἀνηδέα. Et Callimachus in Epigrammate Μηδὲ μοι ἐν θαλάμῃσιν ἔθ', ὡς πάρος, (εἰμὶ γὰρ ἄπας)

Τίντῃται νοτρεῖς ὦρον Ἀλκυόνης.

Ita enim optime hunc versum emendavit Cel. Bentleius. Eandem vocem scil. τὴν θαλάμην eodem sensu vsurpauerunt Aristoteles, Theophrastus, etc. Robinson.

525. Ἐν ἡθεσι λευγαλέοισιν] Λύζῳ, λύγος, vnde λυγρὸς

Οὐ γὰρ αἱ ἥλιος δαίκνυ νομόν ἐρηθῆναι
 Ἄλλ' ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
 Στρωφᾷται, βράδιον δὲ Πανελλήνεσσι φαίνει.
 Καὶ τότε δὴ κεραιοὶ καὶ νήκεροι ὑληκοῖται
 Λυγρὸν μυλιῶντες ἀνὰ δρυά βησσήντα
 Φεύγουσιν καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τῆτο μέμνηται,
 Οἳ σκέπα μαϊόμενοι πυκινὸς κευθμῶνας ἔχασιν,

530

Non enim illi Sol ostendit pabulum vt inuadat:
 Sed super nigrorum hominum populumque et urbem
 Vertitur, tardius autem Graecis lucet.
 Et tunc sane cornutae bestiae et non cornutae sylvarum cultrices
 Misere dentibus stridentes per quercetum cliuosum
 Fugiant; et passim omnibus id curae est,
 Quae testa inquirentes, densas latebras habent,

526. οἱ αὐτῶν. ἥλιος] ἥλιος. δαίκνυ] δαίκνυσιν. νομόν] τόπον νομῆς. 528. στρωφᾷται] εἰσφύεται. βράδιον] βραδείως. Πανελλήναι (sic)] ἦσαν πᾶσι τοῖς Ἕλλησι. φαίνει] φαίνει. 529. κεραιοὶ] κεραιφόροι. νήκεροι] μὴ ἔχοντες κέρατα. ὑληκοῖται] οἱ τὴν κοίτην ἐν τῇ ὕλῃ ἔχοντες. 530. λυγρὸν] χαλκῶδες] μυλιῶντες] τὸς ἰδόντας εὐχερώμενους. δρυά (sic)] βησσήντα] δάμνηται πρὸς ἐν ταῖς κοιλίαις τῶν δρυῶν (sic). 531. μέμνηται] διαφροντίζεις (sic). 532. σκέπα] σκέπας· σκεπάσματα. μαϊόμενοι] ζητῶντες. πυκινὸς κευθμῶνας] πυκνὸς ἀποκερύψεις.

528. Στρωφᾷται Trinc. Πανελλήναι August. 529. κεραιοὶ τὸ καὶ August. ὕλη κοῖται (sic) idem cod. 530. δρυά B. 60. 731. Coisl. August. Acad. Iunt. 1. Steph. Moschop. δρυά Iunt. 2.

γῆρὸς λυγρὸς, λυγαλέος καὶ
 ἐπενθῆσαι τῶν εὐρυγαλέος,
 alii αλοηγὸς declinant. *Guicetus*.

526. Δαίκνυ] Pro εἰδείκνυ α
 δαίκνυμι. *Idem*.

527. Ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν]
 Qui intelligebat folis arcum
 diurnum, tempore brumae
 minorem apud Graecos, maio-
 rem esse in Aethiopia, quam
 hic describit, debuisset intelli-
 gere esse Antipodas. *Antipodas*,
 Adamen, admissio priore, poste-
 rius, quamquam necessarium

confestarium, intelligere non
 potuerunt Veteres. *Clericus*.

530. Μυλιῶντες] Μυλιάται
 παρὰ τὰς μυλάς ἦσαν σιαγόν-
 νας, ὀδόντας. Deinde pro
 δρυά scribendum videtur δρυά.
Hesych. δρυόν, ὕλη, ὄρεος, δρυ-
 μός. *Guicetus*.

532. Οἱ σκέπα] *Testum*
 non testa. τὰ σκέπα sing. nu-
 mero α' σκεπαρὸν, σκεπαρ,
 σκέπα, vt α' λυκαρὸν, λίπαρ,
 λίπα. τὸ σκέπον non placet.
 α' σκεπαρ τροπῇ fit σκέπας.
Hesych. σκέπη ὑποδοχή. *Idem*.

Z 5

533. Καὶ

Καὶ γλάφυ πετρέην· τότε δὴ τρίποδι βροτῶ ἴσοι,
 Οὐτ' ἐπὶ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς ἔδρας ὀρεᾶται,
 Τῷ ἥκελοι φοιτῶσιν ἀλευόμενοι νίφα λευκὴν.
 Καὶ τότε ἔσασθαι ἔρυμα χροός, ὥς σε καλεῖω.

535

Et antrum in petra: tunc vtiq̄ue tripodi homini similes,
 Cuius et humeri fracti sunt, et caput terram spectat,
 Huic similes incedunt vitantes niuem albam.
 Et tunc indue munimentum corporis, vt te iubeo.

533. γλάφυ] κούλωμα. πετρέην] πέτρινον. τρίποδι] ἔχοντι βακτηρίαν ἔχοντι.
 534. ἔπ'] ἔτινος. κάρη] ἐπικύματα. κάρη] κεφαλὴ. εἰς ἔδρας] εἰς ἔδαφος.
 535. τῷ] τῷ. Τελοῖ (sic)] ἔκδοσι. φοιτῶσιν] πορεύονται. ἀλευόμενοι] ἐκ-
 φεύγοντες. νίφα] νιφάδα. 536. ἔσασθαι (sic)] θάλλει ἐκδιδύσθαι. ἔρυμα]
 φύλαγμα. χροός] σώματος, ἢ] καθά. καλεῖω] προσέειπεν.

534. νῶτ' Trinc. ὀρεᾶται Ald. Trinc. 535. Τελοῖ August. 536. τῷ
 ἔκδοσι August. ἔσασθαι Ald.

533. Καὶ γλάφυ] Γλάφυ-
 ρον, γλάφυ, hoc est, σπη-
 λιον; ἄντρον. Idem.

Τρίποδι βροτῶ ἴσοι] Hoc
 est, seni. Respicit Hesiodus ad
 aenigma Sphingis, τί ἐστὶ τὸ
 αὐτὸ δίπεν, τρίπεν, καὶ τε-
 τράπεν; quid sit idem bipes,
 tripes et quadrupes? Ὁ Οἰδί-
 πος ἀπεφώνητο ἄνθρωπον εἶ-
 ναι τὸ προβληθέν. νηπιον
 μὲν γὰρ αὐτὸν ὑπάρχοντα τε-
 τράπεν εἶναι αὐξήσαντα δὲ
 δίπεν γηράσαντα δὲ τρίπεν,
 βακτηρία χρώμενον διὰ τὴν
 ἀσθενείαν: Oedipus declara-
 vit hominem esse quod propo-
 situm erat; infantem enim qua-
 drupedem esse, auctum vero bi-
 pedem, senem denique factum
 quadrupedem, scipione uenientem,

propter infirmitatem. Verba
 sunt Diodori, e Libro IV. Bi-
 bliothecae. Clericus.

534. Ἐπὶ νῶτα ἔαγε] Ἐπὶ
 ἔαγε τμήσις. Guicetus.

Ἐαγε] Incuruata, quasi fra-
 cta essent. Debilia etiam fra-
 cta dicuntur, vt grauis annis
 miles dicitur multo iam fractus
 membra labore, Horatio, Lib.
 I. Sat. I, 5. Clericus.

535. Νίφα λευκὴν] Νίψ-
 νιφος, νίφα. Guicetus.

536. Καὶ τότε ἔσασθαι]
 An operae pretium erat eius-
 modi praecepta versibus clau-
 dere, quae cuius aniculae
 notissima sunt? Ego quidem
 non puto. Sed mihi videntur
 senilem Poetae aetatem redo-
 lete. Clericus.

537. Mā-

Χλαῖναν μὲν μαλακὴν, καὶ τερμύμεντα χιτῶνα.
 Στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρόκα μηρύσασθαι.
 Τὴν περισσασθαι, ἵνα τοι τρέχῃς ἀτρεμέωσι,
 Μήδ' ὄρεθαι φείσσωσιν, ἀειρόμεναι κατὰ σῶμα. 540
 Ἀμφὶ δὲ ποσὶ πέλδιλα βοῶς ἴφι κταμένοιο

Laenam mollem, et talarem tunicam.
 Stamine vero in pauco multum subteminis intexe.
 Hanc circuminduito, ne tibi pili tremant,
 Neque erecti horreant, arrecti per corpus.
 Circum vero pedes calceos bouis vi occisi

537. χλαῖναν] χλαμίδα. τερμύμεντα] ποδήρη. 538. παύρῳ] ἀνάγκη. κρόκα]
 κρόκην. ὄφάδιον. μηρύσασθαι] ὀφείναι. 539. τὴν] ταύτην. περισσασθαι
 (sic) ἰνδύσασθαι. ἀτρεμέωσι] μὴ τρέμωσι. 540. ἀειρόμεναι] ἐπαυρόμεναι.
 541. πέλδιλα] ὑποδήματα. ἴφι] ἰσχυρῶς. κταμένοιο] κταμένοιο. φε-
 νουδέντος.

537. Pro μὲν est τὸ in Ald. Iunt. r. 2. Trinc. Steph. Com. Hainf. 538.
 περισσασθαι August. 540. μὴ δ' August.

537. Μαλακὴν] Δασυταίαν,
 οὐλὴν. Guicetus.

538. Στήμονι δ' ἐν παύρῳ]
 Κροκύς est floccus, κρόκη, aut
 κροῖ subtemen. Ideo vestes,
 quae ad hyemem et frigus pa-
 rantur, raro stamine, denso
 subtemine rexi iuber Hesiódus:
 Κροκύδες enim ἐν τῇ κρόκῃ,
 non in stamine. Ideo durius
 et retortiore filo stamen, mol-
 liore et magis laxo subtemen.
 Nam in solo subtemine molli-
 ties illa lanuginosa, quae pan-
 no supereminet, et quam pe-
 ðit ac polit spina fullonis. In-
 signite factus ad hoc proban-
 dum locus Platonis, qui vulgo
 male exponitur ab Eruditis et
 non recte legitur. Est in Po-
 litico: ὅσα δὲ γ' αὖ τῇ γνά-
 ψεως ὀλκῇ ἐμμετρῶς τὴν μα-
 λακοτητα ἴσχει, ταῦτα ἄρα

κρόκην μὲν νηθέντα, τὴν δὲ
 ἐπιτεταγμένην αὐτοῖς εἶναι
 τέχνην κροκανητικὴν: Quae-
 cumque spinæ fulloniae tractat
 accommodatam habent mollici-
 em, ea esse subtemen cum neta
 sunt, artem vero iis praefectam
 artem nendi subtemen. Haec
 aliaque huc spectantia habet
 Claud. Salmastius Exercit. Plini-
 an. p. 277. Clericus.

Πολλὴν κρόκα] Hoc est,
 κρόκην. Suid. in κρόκῃ, tra-
 mam quae stamine mollior.
 Μηρύσασθαι, hoc est, πυκ-
 νῶν, συσέλλειν. Hesych. sub-
 intellige autem, ἐν τῷ ὀφεί-
 νειν τὴν χλαῖναν. Guicetus.

541. Ἰφι κταμένοιο] Οὐκ
 αὐτομάτως ἀποθανόντος, non
 sponte naturae mortui, sed fer-
 ro necati. Guicetus.

Ἄρμενα δῆσασθαι, πίλοις ἔντοσθε πυκάσας.
 Πρωτογόνων δ' ἐρίφων, ὅπότεν κρύος ὤριον ἔλθῃ,
 Δέρματα συρράπτειν νύμφῳ βόος, ὅφρ' ἐπὶ ὤμῳ

Aptos ligato, pedulibus intus condensans.

Primogenitorum verò hoedorum, cum frigus tempestivum
 venerit,

Pelles confuigo neruo bouis, vt super humeros

542. Ἄρμενα] ἀρμυδία. δῆσασθαι] περιδέσασθαι. πίλοις] κατ'ὤμους. ἔντοσθε (sic)] ἐντὸς. πυκάσας] ἀσφαλίσας. 543. κρύος ὤριον] ψύχρα ἔγκαιρος.

542. ἔντοσθεν August. Ald. Iunt. I. 2. πυκάσας Acad. 543. ὅπότε B. 60. Coisl. August. ὅτε] ἐν Trinc. πρωτογόνων Iunt. I. 2. ἔλθοι Ald. Iunt. I. 2. 544. ἐπὶ νύμφῳ codd. Rob. omnes, August. Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Com. Heinf. In ed. Krebfl. est ὤμῳ.

542. Πίλοις] Coactilibus, et propterea vrones illi a Iu-
 xiseconfutis ἀμπύλια dicuntur,
 quae aliter pedulia in Regula
 Sancti Benedicti. Erant et-
 iam pilia ex coactilibus et ex
 detritis vestimentis. Stat. IV.
 Sylv. in Rifu Saturnalitia v.
 24. Caefis pilia fusa de lacernis, et
 saepe apud Martialem. Scaliger.

Πίλοις δ' ἔντοσθε πυκά-
 σας] Etymologicum magnum:
 Πίλος, τὸ ἐξ ἐρίων εἰργασμέ-
 νον, πρὸς τὸ κοιμάσθαι ἐπι-
 τήδειον· ὃν ἡμεῖς πιλωτὸν
 Φαμέν: quod ex lanis elabora-
 tum ad cubandum paratum, quem
 nos pilorum vocamus. Tum
 affertur locus *Homeri* et v. 545.
Hesiodi, ac tandem hic 542.
 versiculus illustratur: Σημαίνει
 δὲ ἀρτάρια, παννία, ὡς πα-
 ρὰ τῷ αὐτῷ, πέδιλα, καὶ
 ἐξῆρ. πίλοις ἔντοσθε πυκά-
 σας. Γίνεται παρὰ τὸ πιέζω,
 εἶονεῖ πιελός τις ὢν, καὶ να-
 τὰ κρᾶσιν πῖλος. Quae ver-
 ba multis interpretatur *Claud.*
Salmasius in *Lampridii Alexan-*

drum *Seuerum*, pag. 521. ed.
Parisiinae, vbi ostendit πῖλος
 esse vrones, hoc est, laneos
 calceos ex lana coacta factos;
 qui intra calceum quidem ha-
 bebantur, vt hic, verum et
 ipsi vicem calceamenti prae-
 stabant, domi et intra cubicu-
 lum. Calceones eos hodie vo-
 camus. Clericus.

Πυκάσας] An? πυκάσας.
Gruetius.

543. Πρωτογόνων] Siue, vt
 habent Graeci Interpretes,
 praestantissimi sint foetus ii,
 quos pecudes primos in flore
 aetatis pariunt; siue, singula-
 ri idiomate Linguae Boeotiae,
 primogenitae dicerentur pecu-
 des in suo genere eximiae,
 quemadmodum apud Hebraeos
 בכורים bchorim, vt Hebraei
 Lexicographi docebunt. Cle-
 ricus.

544. Νύμφῳ βόος] Secun-
 dum morem antiquum neruis
 confuendi pelles. Sic hodie
 Canadii faciunt. *Gruetius*.

545. Τετᾶ

Τετῶ ἀμφιβάλλῃ ἀλεῖν. κεφαλῇφι δ' ὑπερθεν 545
 Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' ἕατα μὴ καταδεύῃ
 Ψυχρὴ γὰρ τ' ἡὼς πέλεται βορέας πσιόντος.
 Ἡῶος δ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' ἔραν ἄσερόντος
 Ἄλῃ πυροφόρος τέταται μακάρων ἐπὶ ἔργοις.

Contra pluuiam iniicias munimentum. supra caput vero
 Pileum habeto elaboratum, ne aures humefiant:
 Frigida enim aurora est, Borea cadente:
 Matutinus vero super terram a coelo stellifero
 Aër foecundus extenditur beatorum supra opera:

545. ἀμφιβάλλῃ] περιβάλλῃ. ἀλεῖν] καταφυγῇ. κεφαλῇφι] κεφαλῇ. ὑπερθεν] ὑπὲρ. 546. ἀσκητὸν] κατασκευασμένον. ἕατα] ὅτι. καταδεύῃ] θρέχει. 547. πῖλεται] ὑπάρχει. βορέας] βορέα. 548. ἡῶος] πρωϊνός. ἀσερόντος] ἀνέρας ἔχοντος. 549. πυροφόρος] θρεπτικός. ζυγόνος τῶν μακρῶν. τέταται] ἐξήπλωται.

545. Gloss. Ms. Palat. apud Gui. et Schreuel. τῶ ὕμνευ περιδῆς ἀλαφρῇ. 546. Πῖλον Acad. 549. In Cler. edit. legebatur, πυροφόρος ἐντέταται. Rob. edidit, πυροφόρος τέταται, ut etiam est in Ald. ed. et caet.

545. Τετῶ ἀμφιβάλλῃ ἀλεῖν] Hoc est, τῶ ὕμνευ περιδῆς ἀλαφρῇ, e Cod. ver. Palat. Idem.

546. Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν] Homer. καὶ ἀσκησασα χιτῶνα, hoc est, κατασκευασθέντα. Gallice *on feindre bien foulé*. Ἀσκητὸν autem dixit ut differat a supradictis πῖλοις ἐντοσθε πυκασας, hoc est, pilis leuius elaboratis. καταδεύῃ vero est madefacias secunda persona, non *humefiant*. Idem.

Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν] Graecis, ut habet *Salmasius* ad *Capitoli* Pertinacem, πῖλος et pedum et capitis dicitur, quod hoc loco *Hesiodi* probat. Diminutivum eius est πῖλῖον, unde *pileum* Latinis. Apud La-

tinos *cudo* vtrumque significabat, et galerum, vel pileum, et pedule; nam *cudo* est πῖλος a *cudendo*. *Cudere* autem est ferire et tundere. Alia, apud eundem, vide. *Clericus*.

549. Ἄλῃ πυροφόρος] Voce *aer* intelligenda tenuis illa nebula, quae, una cum rore, e coelo in terras decidit, non excluso tamen rore crassiore. Saepe *aer*, apud *Hesiodum*, nebulam significat, ut v. 255. Vide et sequentes versus, ubi hic aër ex humore euectus dicitur et ventos creare; unde manifesto liquet vaporem intelligi. Hinc mihi fit credibile emendandum hunc locum *Hesychii*: Ἀλῆς, καὶ ὕμνα, ὁμίχλη, hoc modo: Ἄλῃ, πνεῦμα, ὁμίχλη, νεβὺς, ita

Ὅς τε ἀρυσσάμενος ποταμῶν ἀπὸ αἰεναόντων, 550
 Ὑψῆ ὑπὲρ γαίης ἀρθεῖς ἀνέμοιο θυέλλῃ,
 Ἄλλοτε μὲν θ' ὕει ποτὶ ἔσπερον, ἄλλοτ' ἄησι,
 Πυκνὰ Θρηϊκίῃ βορέεξ νέφεα κλονέοντος.
 Τὸν φθάμενος, ἔργον τελέσας, οἶκόν δε νέεσθαι,
 Μήποτε σ' ἑρανόθεν σκοτὶσεν νέφος ἀμφικαλύψῃ, 555
 Χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, κατὰ θ' εἴματα δεύσῃ.
 Ἄλλ' ὑπαλεύσασθαι· μίς γὰρ χαλεπώτατος ἔτος

Qui haustus & fluminibus perennibus,
 Alte supra terram leuatus venti procella,
 Interdum quidem pluit ad vesperam, interdum flat,
 Densas Thracio Borea nubes excitante.
 Hunc anteuertens, opere perfectio, domum redi,
 Ne quando te caelitus tenebrofa nubes opprimat,
 Corpusque madefaciat, vestesque humefcet.
 Sed euitato: mensis enim grauissimus hic

550. ἀρυσσάμενος] ἀρύσας, αἶον ναόντων (sic)] τρεχόντων. 551. ἀρθεῖς] ὑψώθης. θυέλλῃ] εὐεροφῇ. 552. ὕει] βρέχει. ποτὶ] πρὸς. ἔσπερον] ἐσπέραν. ἄησι (sic)] πνέει. 553. κλονέοντος] κινδυνός. 554. τὸν] τῆτον. φθάμενος] φθάσας. τελέσας] πληρώσας. οἶκόν δε] εἰς τὸν οἶκον. νέεσθαι] πορεύεσθαι. 555. ἑρανόθεν] ἐξ οὐρανόθεν. σκοτὶσεν] σκοτεινὸν. ἀμφικαλύψῃ] περιεκαπάσῃ. 556. χρῶτά] σῶμα. μυδαλέον] κάθυγον. θείῃ] ποιήσῃ. εἴματα] ἱμάτια. δεύσῃ] ὁρᾷ ποιήσῃ. 557. ὑπαλεύσασθαι (sic)] φεύγειν. μίς] ὁ μὴν.

550. ἀρυσσάμενος Senat. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinfl. αἶον ναόντων August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 551. γαίην August. 552. ἄησι August. Acad. 556. τε deest in cod. August. κατὰ Trinc. Steph. Heinfl. et Cler. caeterae κατὰ vt etiam Rob. edidit, ἔματα Acad. sed corr. εἴμ. δεύῃ August. 557. ὑπαλεύσασθαι August.

ita vt *Hesychius* ad hunc *Hesiodi* locum respexerit. *Clericus*.

Μακάρεων ἐπ' ἔργοις] Hoc est, felicitium agricolarum, diuitum; qui, scilicet, agriculturae peritia et indefesso labore ditati sunt. *Guietus*.

550. Ἀεναόντων] Scriben-

dum videtur αἰεναόντων. Quiddam codd. αἰέν αέντων. quam lectionem sequitur Tzetzes. ex ea, quamuis sequiore, nostra confirmatur. *Guietus*.

551. Ἀρθεῖς] Ἀήρ, scilicet, in spiritum resolutus. *Idem*.

557. Χαλεπώτατος ἔτος] Ληγαίων, scilicet. *Idem*.

558. Χρᾶ

Χειμέριος, χαλεπὸς προβάτοκ, χαλεπὸς δ' ἀνδρώποκι
 Τῆμος θῶμισυ βας', ἐπὶ δ' ἀνέρι καὶ πλέον εἷη
 Ἀεμαλιῆς μακραὶ γὰρ ἐπὶ ῥοδοὶ εὐφρόναι εἰσί. 560
 [Ταῦτα φυλασσόμενος, τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν
 Ἰσᾶσθαι νύκτας τε καὶ ἡμέατα, εἰσόνειν αὐθις

Hibernus, grauis ouibus, grauisque hominibus.
 Tunc medium bobus, homini vero amplius adsit
 Alimoniae: longae enim noctes succurrunt illis.
 [Haec obleruans, totum in annum
 Aequato noctesque et dies, donec rursus

558. χαλεπὸς] βαρὺς. 559. τῆμος] τότε. θ' ἡμισυ] τὸ ἡμισυ. 560.
 ἀεμαλιῆς] τροφῆς. ἐπὶ ῥοδοὶ] βαρὺν. εὐφρόναι] νύκτας. 561. ἐνιαυ-
 τὸν] χρόνον. 562. ἡμέατα] ἡμέρας. εἰσόνειν] ἔως. αὐθις] πάλιν.

559. θ' ἡμισυ Iunt. 1. 2. In ed. Krebsf. est θ' ἡμισυ; caett. θῶμισυ. βε-
 σιν Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. βεσιν ἐπ' ἀνέρι δὲ B. 699. R. S.
 August. Acad. Senat. τὸ πλέον Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. 560.
 εἰσιν August. Acad. Senat. 562. Ποτὶ ἡμέατα in cod. August. addi-
 tur πάντα. αὐθις Iunt. 1. 2.

558. Χαλεπὸς προβάτοις]
 Oblitus iam videtur Hesiodus
 eorum, quae supra v. 516. di-
 xerat, — Πῶσα δ' ἔτι, Οὐ-
 νεκ' ἐπηεταναὶ τρεῖς αὐτῶν,
 2 διαῖσιν Ἴς ἀνέμε βορέα.
 Sed optimis poetis nonnun-
 quam fas est obreperere somnium.
 Robinsf.

559. Τῆμος θ' ὥμισυ] Τὸ
 ἡμισυ, hoc est, dimidia pars
 cibi ordinarii bobus detur, διὰ
 τὴν ἀεργίαν, homini vero plus
 dimidia, ut puta dodrans ex
 asse, hoc est, tres quartae par-
 tes cibi ordinarii. hyeme ven-
 tres sunt calidiores. ἐπὶ πλέον
 εἷη, pro ἐπεὶ. τμήσις. Guierius.

560. Ἐπὶ ῥοδοὶ εὐφρόναι
 εἰσί] Hoc est, βροδοὶ, adiu-
 trices sunt longae noctes bu-

bus. ῥόθος, hoc est, fluctus,
 ἐπὶ ῥοδος fluctu impellens,
 fluctu adiuvans. 3 nauibus Me-
 taphora, quae fluctu impellun-
 tur et adiuvantur in cursu.
 Idem.

561. Τετελεσμένον] Haec
 declarant manifesto annum de-
 finere statim a frigoribus, ergo
 ver erat initium anni in signo
 tauri. Virgil. I. Georg. v. 222:
 Candidus auratis aperis cum
 cornibus annum. Annus inci-
 piebat a matutino ortu Pleia-
 dis. Scaliger.

562. Ἰσᾶσθαι νύκτας τε
 καὶ ἡμέατα] Hoc est, cibos
 praebe ad mensuram laboris
 diurni et quietis nocturnae,
 ita ut per totum annum dies
 et noctes aequentur; hoc est,
 labori

Ἐν πάντων μήτῃ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκη.]
 Εὐ τ' ἂν δ' ἐξήκοντα, μετὰ τροπὰς ἡλίοιο,
 Χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡματα, δὴ ῥα τότ' ἀσῆ 565
 Ἀρκτῶρος προλιπὼν ἰσρὸν ῥόον Ὠκεανοῖο,
 Πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεται ἀκρονέφαιος.

Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.]
 Quum autem sexaginta, post conuersionem Solis,
 Hibernos exegerit Iupiter dies, tunc sane stella
 Arcturus relinquens sacrum fluctum Oceani,
 Primus totus apparens exoritur vespertinus.

563. ἐνείκη] ἐνέγκη δᾶ. 564. εὐτ' ὁπνύμα. 565. χειμέρι' -- ἡματα] χειμερινὰς ἡμέρας. 566. προλιπὼν] καταλιπὼν ἄφης. ῥόον] ῥεύμα. 567. παμφαίνων] λάμπων. ἐπιτέλλεται] λάμπει. ἀκρονέφαιος] κατὰ τὸ ἄκρον τῆς νυκτός.

563. σύμμικτον καρπὸν Acad.

labori. dierum alimenta debita, quieti noctium respondeant. χρῆ διόλα τῶ ἔτας βλέπειν εἰς τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας, καὶ πρὸς ταύτας ἰσοῦν τὰ ἔργα καὶ τὴν τροφήν. obscurus et implicitus locus. Guierius.

566. Ἀρκτῶρος] Temporebus Hesiodi bruma erat circa 7. aut 8. Ianuarii, ergo circa decimam Martii dicit oriri Arcturum. Hoc autem accidit circa initia Olympiadum, quo tempore sine dubio fuit Hesiodus. Sunt autem 2370. anni a prima Olympiade, incepitque hoc proximo solstitio praeterito 1594. bis millesimus trecentessimus et septuagesimus annus. Scaliger. Incidebat bruma in 30. Decembris, tempore Hesiodi, ex calculo Petauiano, Var. Diff. Lib. VII. c. 5. Clericus.

Ἀρκτῶρος καὶ τὰ ἐξῆς] Plinius de saeculo Iuliano Lib. XVIII, c. 26. A Fauonio in Aequinoctium vernum Caesari significat XIV. Calendas Martii triduum varie, et VIII. Calendas hirundinis visu, et postero die Arcturi exortu vespertino. Columella Lib. IX. c. 2. IX. Calendas Martias Arcturus prima nocte oritur. At in Petauiano laterculo acronychus exortus arcturi fit in piscium gradu 14. qui in Calendario Martii V. conuenit. Sed ortus vespertinus verus, quem tabula praebet, posterior est apparenti. Haec et alia D. Petauius Lib. II. c. 8. Var. Differt. Clericus.

567. Ἀκρονέφαιος] In summo crepusculo, vespere, κατὰ τὸ ἄκρον τῆς νυκτός ἤγουν τῆς ἑσπέρας. Guierius.

Ἀκρον

Τόνδε μετ' ὀρθρογόνῃ Πανδιονίς ὤρτο χελιδὼν
 Ἐς Φάος ἀνθρώποις, ἕαρος νέου ἰσαμένιοιο.
 Τὴν Φθάμενος οἶνας περιταμνέμεν. ὥς γὰρ ἄμενον. 570.
 Ἄλλ' ὅπότ' ἂν Φερέοικος ἀπὸ χθονὸς αὖ Φυτὰ βαίνει,

Post hunc mane lugens Pandionis venit hirundo
 In lucem hominibus, vere nuper coepto.
 Hanc praeuertens vites incidito: sic enim melius.
 At cum domiporta (cochlea) e terra plantas adscenderit,

568. ὀρθρογόνῃ (sic) ἢ κατὰ τὸν ὄρθρον γούσα. Πανδιονίς] ἢ θυγάτηρ τῆ Παν-
 δίωνος. ὤρτο] ἐξηγήσθη. 569. Φάος] φῶς. νέον] νεωσι. 570. τὴν]
 ταύτην. Φθάμενος] προφθάσας. οἶνας] ἀμπέλους. περιταμνέμεν (sic)] τέμ-
 νειν. ὥς] ὥτως. ἄμενον] κρεῖττον. 571. Φερέοικος] κοχλίας.
 αὖ] ἀνὰ.

568. ὀρθρογόνῃ August. Acad. Iunt. I. 2. 570. περιταμνέμεν August. 571.
 ὀπίσταν August. Ald. Trinc. ἀνφυτὰ Ald. Trinc. ἀνφυτὰ Steph.
 ἀμφυτὰ Iunt. I. 2. Steph. marg. βαίνει August.

Ἄκρονέφαιος] Idem est
 quod dicitur ἀκρόνυχος, nam
 ἄκρον κνέφας idem est ac
 ἀκρὴ νύξ, seu *primordium no-
 ctis*. Intelligendus, vt vide-
 tur, de ortu apparente. Ortus
 autem, vt hoc in gratiam tiro-
 num addatur, vespertinus ve-
 rus est, cum occidente sole,
 stella oritur ex aduerso, neque
 tamen, propter solis aut lucis
 vespertinae fulgorem, adspe-
 ctabilis est. Ortus vero ve-
 spertinus apparens, quando sol
 longiuscule ab horizontali dia-
 metro progressus est, adeo, vt
 post eius occasum emergens
 ab oriente stella conspicua sit.
Clericus.

568. Ὀρθρογόνῃ] Quia sum-
 mo mane solent hirundines ca-
 nere. Alii tamen legunt ὀρ-
 θρογόνῃ, vt *Hesychius* et auctor
 Etymologici magni, cuius haec
 sunt verba: Ὀρθρογόνῃ, ἢ με-
 γάλως θρηνησα. ἢ ὑπὸ τὸν

ὄρθρον ἡχᾶσα. Ἡσίοδος. πρὶν
 ὄρθαι — διεγέρθαι, ἀπὸ τῆ
 ὤρθαι ἀπαρεμφάτως, καὶ δια-
 σολῇ ὄρθαι. Sic Ὀρθρογόνῃ
 esset *excitans luctum*. Prior
 tamen lectio magis placet. De
 luctu hirundinis vide quae ex
 Poëtis collegit *Sam. Bochartus*
Hieroz. Part. 2. Lib. I. c. 10.
Clericus.

Ὀρθρ. Πανδ.] Horat. l. I.
 epist. 7. — *Te, dulcis amice,*
reuifet Cum Zephyris, si conce-
des, et hirundine prima. Rob.

570. Τὴν Φθάμενος οἶνας
 περιταμνέμεν] *Columella* Lib.
 IX. c. I. postquam VII. Cal.
 Martias conspici dixit hiru-
 dinem, paullo post, a *Calendis*
Martiis, inquit, *eximia est vi-*
zium putatio, usque in decimum
Calendarum Aprilium, si tamen
se gemmae nondum moueant.
Clericus.

571. Φερέοικος] Ὁ κοχ-
 λίας. *Guicetus.*

Λα

Φερέοι-

Πληιάδας Φεύγων, τότε δὴ σκάφος ἐκέτι οἰνέων·
 Ἄλλ' ἄρπας τε χαρασσέμεναι, καὶ δμῶας ἐγείρειν.
 Φεύγειν δὲ σκιερὰς θώκας, καὶ ἐπ' ἥῳ κοῖτον,
 Ὡρῇ ἐν ἀμνητῇ, ὅτε τ' ἥλιος χροῶν κάρφῃ. 575

Pleiades fugiens, tunc non amplius fodiendae vites:

Sed falcesque acuito, seruosque excitato.

Fugito vero umbras fedes, et matutinum somnum,

Tempore messis, quando Sol corpus attenuat,

572. οἰνέων] ἀμπελῶν (sic). 573. ἄρπας] δρεπάνας. χαρασσέμεναι] χαράσ-
 σον. δμῶας] δόλους. ἐγείρειν] παρακινεῖν. 574. θώκας] καθεδρας. ἐπ' ἥῳ]
 κατὰ τὸν ὥρην. 575. Ὡρῇ] ὥρῃ· καιρῷ. ἀμνητῇ] τῇ θέρῃ. χροῶν]
 σῶμα. κάρφῃ (sic)] ἐργαίνειν.

573. χαρασσέμεναι Iunt. I. 2. χαράσσειν Acad. 574. κοῖτην August.

575. κάρφῃ B. 60. 731. Coisl. August. Acad.

Φερέοικος] *Aithenaeus* Lib.
 II. p. 63. Ἡσίοδος τὸν κοχ-
 λῖαν Φερέοικον καλεῖ, καὶ
 Ἀναξίλας δέ,
 Ἀπιστότερος εἰ τῶν κοχλίων
 * πολλῷ πᾶν,
 Οἱ περιφέρουσ' ὑπ' ἀπιστίας
 τὰς οἰκίας:

Hesiodus Cochleam vocat domi-
portam, Anaxilaus vero; Coch-
leis tu es multo diffidentior,
quae prae diffidentia circum-
ferunt domos. Cicero de Di-
vin. Lib. II. c. 64. Quid me
igitur mones? ut si quis medi-
cus aegroto imperet ut sumat
Terrigenam herbigradam, do-
miportam, sanguine cassam,
potius quam hominum more coch-
leam dicere. Quod cum ita sit,
miror cur interpretes Latini
testudinem haec tenus essent in-
terpretati, praesertim cum te-
studines in arbores non re-
pant; quod iam obseruabat
ante nos Sam. Bochartus Hie-

roz. Part. 2. Lib. IV. c. 30. *Clericus.*

572. Πληιάδας Φεύγων]
 Τὴν ἐπιτολὴν τῶν Πλειάδων,
 τὸ καῦμα τὸ γινόμενον κατὰ
 τὴν τῶν Πλειάδων ἐπιτολὴν.
 Post σκάφος ἐκέτι οἰνέων,
 subintellige ἐστὶ. Hoc versu
 fossio significatur ut praece-
 dente v. 570. putatio vitium.
Guierus.

Πληιάδας Φεύγων] Pluvi-
 as, nempe, nimias; propter
 quas, humo relicta cochleae
 plantas conscendunt. *Clericus.*

573. Ἄρπας τε χαρασσέ-
 μεναι] Superius v. 387. χα-
 ρασσαμένοιο σιδήρεα. ubi σι-
 δήρεα de falce ad metendum
 intelligendum est, ait autem
 eo loco Pleiades initio messis
 apparere. *Scaliger.*

Ἄρπας χαρασσέμεναι] Fal-
 ce incidere. Supra χαρασσο-
 μένοιο σιδήρεα. *Guierus.*

575. Ὡρῇ ἐν ἀμνητῇ, ὅτε.
 τ' ἥλιος χροῶν κάρφῃ] Hic
 versus

Τημέτος σπεύδειν, καὶ οἶκαδε καρπὸν ἀγείρειν,
 Ὄρθρον ἀνίσταμενος, ἵνα τοι βίος ἀρχεῖος εἴη.
 Ἡὼς γάρ τ' ἔργοιο τρίτην ἀπομείρεται αἶσαν.

Tunc festina, et domum fruges congere,
 Diluculo surgens, vt tibi sufficiens sit.
 Aurora enim operis tertiam fortitur partem.

576. τημέτος] τέττ. οἶκαδε] εἰς τὸν οἶκον. ἀγείρειν] συνάγειν. 577. ὀρ-
 θρος] ἰκάνως. 578. ἡδὲ] ἡμέρα ὄρθρος. ἀπομείρεται] λαμβάνει.
 αἶσαν] μερίαν.

576. ἀγείρειν Trinc.

versus sic legendus et distin-
 guendus: Ὄρη ἐν ἀμῆτα.
 Ὅτε δ' ἡέλιος χροῖα καρφεύ.
 Idem.

576. Τημέτος σπεύδειν]. Columella Lib. II. c. 21. Cum
 matura fuerit seges, antequam
 torreatur vaporibus aestiui fide-
 ris, qui sunt vastissimi per or-
 tum caniculae, celeriter demata-
 tur. Nam dispendiosa est cun-
 ctatio, primum quod auibis
 praedam, ceterisque animalibus
 praebes, deinde quod grana et
 ipsae spicae culmis arcusibus et
 aristis celeriter decidunt. Si
 vero procellae ventorum aut
 turbines incesserint, maior pars
 ad terram defluit. Propter
 quae recrastinari non debet, sed
 aequaliter flauentibus iam satis,
 antequam ex toto grana indu-
 rescant, cum rubicundum colo-
 rem traxerint, messis facienda
 est, ut potius in area et in ater-
 vo, quam in agro, grandescant
 frumenta, Clericus.

578. Ἡὼς γάρ]. Hoc est,
 horae matutinae, quae ab au-
 rora incipiunt. Clericus.

Ἡὼς γάρ τ' ἔργοιο τρίτην]
 Τὴν ἔργα. Guicetus.

Ἡὼς γάρ τ' ἔργοιο] Ad
 hunc locum notauit Plutar-
 chus, Homerum epithieta pul-
 chritudinem et delectationem
 exhibentia Aurorae attribuisse,
 nempe προκόπτεπλον, et ῥο-
 δοδάκτυλον; eam vero Helio-
 dum per vtilitatem suam melius
 descripsisse. Τὸν μὲν δὲ Ὅμη-
 ρόν Φησιν ὁ Πλεταρχος ἐπι-
 θέτοις εἰς τέρεψιν εὐδοκίμῳ
 τὴν ἡμέραν κοσμήσαι, προκό-
 πτεπλον αὐτὴν λέγοντα καὶ
 ῥοδοδάκτυλον. τὸν δὲ Ἡσιο-
 δον μείζονως ἀπὸ τῶν ἔργων
 ἐφ' ἃ δὴ προϊῶσα κινεῖ τὰς
 ἀνθρώπους, καὶ ἀπὸ τῆς ἐκ-
 λύσεως εἰς τὴν ἑναργον μεθί-
 σῃσι ζῶν. Procl. Notari ta-
 men debet, nullam exinde
 laudem ad Hesiodum accedere
 vel detrahi ab Homero: quo-
 niam ille Aurorae vtilitatem
 data opera descripsit, hic vero
 obiter tantam Aurorae memi-
 nit. In aliis locis, vbi leuis
 tantum incidit Aurorae men-
 tio, iisdem epithetis, quibus

Α α 2

Home-

Ἡώς τοι προφέρει μὲν ὁδὸν, προφέρει δὲ καὶ ἔργον
 Ἡώς ἥτε φανείσα πολέας ἐπέβησε καλεῦθαι 580
 Ἀνθρώπους, πολλοῖσι δ' ἐπὶ ζυγὰ βεσὶ τέθνησιν.
 Ἡμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἡχέτα τέττιξ

Aurora magis promouet quidem viam, magisque promouet
 laborem:

Aurora quae apparens multos ingredi fecit viam

Homines, multis vero iuga bobus imponit.

Quum vero scolymusque floret, et canora cicada

580. πολέας] πολλὰς. ἐπέβησε] ἐπιβῆναι ἐποίησε. καλεῦθαι] ἔδωκε. 581.
 ἦμος] ὅτε. σκόλυμος (sic) εἶδος βοτάνης. ἡχέτα] ὁ μυσικός.

580. ἀπίβησε Trinc. 581. πολλοῖς Iunt. I. 2. Steph. Com. 582.
 σκόλυμος August.

Homerus, vultus Hesiodus. Sic
 v. 610. Ἀρκτῶρον δ' ἐσίδα ἔσ-
 δοδάκτυλος Ἡώς, Rob.

579. Προφέρει μὲν ὁδοῦ]
 Hoc est, superat viam, hoc
 est, peragit. Virgil. *nec saltu
 superare viam* sit τὸ προφέρειν.
 Hic idem τῷ ὑπερφέρειν no-
 tari videtur. Φαγεῖν ἄρτα,
 πιεῖν οἶνον. ἄττικα. *Guiccius*.

Ἡώς τοι προφέρει]. Non
 dubium est quin huc respexerit
 Aristarchus, cum in illo Theo-
 goniae loco, Καλλιόπη, ἣ μὲν
 προφερῆσάτη ἐστὶν ἀπασέων,
 ἐκρονίη, προφερῆσάτον πρεσ-
 βυτάτον. Vetus Glossa ad
 Theogoniam. Αἰεταρχος τὸ
 προφερῆσάτον, ἀντὶ τὰ πρεσ-
 βυτάτον ἠκασεν· ὥς ἀδελόν,
 πρότερον τῇ τιμῇ, ἢ τῷ χρόνῳ
 προφερῆσάτην· οἱ δὲ ἐντιμο-
 τάτην. Eustathius· ἡτὸ δὲ προ-
 φέρει· πρωτότυπός ἐστι τῆς
 προφορᾶς, ἀφ' ἧς παρὰ τοῖς
 ὕστερον προφορικῶς παρῆλθεν

λόγος. ὅτε δὲ προφέρειν καὶ
 τὸ νικᾶν λέγεται, ὅθεν καὶ
 ὁ προφερῆστέρος, ὁ δὴλον ἐστὶ.
 Ἡσιόδος δὲ ἐν τῷ, προφέρει
 μὲν ὁδοῦ, προφέρει δὲ καὶ
 ἔργον, ἑτεροῦ δὲ τι σημαίνομε-
 νον τὰ προφέρειν εὐποκρεταί,
 καὶ ἐν αὐτοχρήμα λαμβάνει
 ἀντὶ τὰ ὑπερφέρει, ἀλλ' ἀντὶ
 τὰ προάγει, προκόπτειν ποιεῖ,
 προκινεῖ, προβιβάζει. Hein-
 sius.

582. Σκόλυμος] *Artichaut
 sauvage*, aliter *chardonette*.
Κινύρα artichaut cultiue. *Κάν-
 τος carde*. De Scolymo vide
 Dioscorid. lib. III. 16. de casto
 vide Athenaeum. Scaliger.

Σκόλυμος] Grauiterrant,
 vt putat *Clauid. Salmasius* ad
 Solinum p. 164: huius aetatis
 eruditi ferme omnes herbarii,
 qui σκόλυμον Graecorum per-
 suadere nobis volunt fuisse,
 quem Latini proprie *Carduum*
 vocabant, nos *Artichautum*.

Hanc

Δενδρέω ἰφεζόμενος λιγυρὴν καταχεύει δαΐδην

Arbori infidens dulcem fundit cantum

§83. [δενδρέω] δένδρον. ἰφεζόμενος] κενταύριος. λιγυρὴν] γλυκύαν. κατα-
χεύει' (sic)] ἐκχέει. δαΐδην] ψῆδον.

§83. ἐκχέει' August. Acad.

Hanc saltem differentiam agnoscunt, quod σκόλυμος agrestis sit, *Carduus* sativus. Ego genere distingui censeo. Σκόλυμος vox Graeca est, quae nomen in Latino non habet; ideo *Scolymus* Latine sua voce vocandus est, non *Carduus*, ut faciunt vulgo apud *Theophrastum* et *Dioscoridem*. Graeci omnes, non solum *Paulus* et *Aerius*, verum etiam *Dioscorides* ipse *Κινάραν* et *Σκόλυμόν* separant. Atqui certum est *κινάραν* Graecis dici, quem Latini vocant *Carduum*, Siculi *Κάρτον*. *Scolymus* Graeciae notissimus, unde illud *Hesiodi* et ex eo *Aristotelis* ἐπὶ σκόλυμῳ. Hoc floreante, mulieres libidinis avidissimae. *Scolymum* in cibos Oriens et Graecia receperat. *Plinius* Lib. XXII. c. 22. *Scolymum* quoque in cibos recipit. Oriens et alio nomine *Limoniam*, appellavit. *Frutex* est nunquam cubitali altior, cristisque foliarum ac radice nigra, sed dulci. *Eratostheni* quoque laudata in pauperis coena. Edulis est potissimum radix, sed et herba adhuc tenella. Qua de re, pluribus vir summus, quem vide. *Clericus*.

Ἡμὸς δὲ σκόλυμος.] *Ephe-*

meris *Hesiodi* aetatem definit ἐπὶ σκόλυμῳ. Multi viri docti disputarunt, quid sibi velit *Philosophus* in *Problematis*, cum hoc modo hunc versum adducit: Δια τί ἐν τῷ θέρει οἱ μὲν ἄνδρες ἤττον δύνανται ἀφροδισιάζειν· αἱ δὲ γυναῖκες μᾶλλον, κεντὰ περ καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ἐπὶ σκόλυμῳ, Μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαιροῦνται δὲ τὸ ἄνδρες. Quo loco quidam, inter quos fuit vir summus *Camerarius*, κόλυμῳ legerunt: alii κόλυβον· κόλυβος enim, dicunt, ἐπαυλὶς exponitur ab *Hesychio*. Sed mirum viris doctis in re tam levi aquam haesisse, praesertim qui *βραχυλογίαν* *Aristotelicam* cognitam haberent. *Hesiodus* aetatem constituit ἐπὶ σκόλυμῳ καὶ τέττιγος: ita loquuntur eleganter αἱ χαρίεντες, id est, tempore *cardui* et *cicadae*, vel, dum *carduus* et *cicada* est. Hoc secutus *Aristoteles*, dixit *Hesiodum* salacitatem mulierum, virorum vero impotentiam constituere ἐπὶ σκόλυμῳ. Non vacabat *Aristoteli* aliud agenti citare versus illos, Ἡμὸς δὲ σκόλυμός τ' ἄνδρ', et quae sequuntur, Μαχλόταται δὲ γυναῖκες. Propterea eleganti ratio-

Λα 3

ne

Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρους καματώδους ὥρη,
 Τῆμος πίοταταί τ' αἶγες, καὶ οἶνος ἀρίστος, 585
 Μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαιρότατοι δέ τε ἄνδρες
 εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γόνατα Σείριος ἄζει
 Αὐαλέος δέ τε χερὼς ὑπὸ καύματος. ἀλλὰ τότε ἦδη
 Εἷη πετραίη τε σκιῇ, καὶ βύβλινος οἶνος,

Frequenter sub alis, aestatis laborioso tempore,
 Tunc pinguesque caprae, et vinum optimum,
 Salacissimae vero mulieres, et viri imbecillissimi
 Sunt, quoniam caput et genua sol siccat,
 Siccum vero corpus ob aestum. Sed tunc iam
 Sit in antro umbra, et Byblinum vinum,

584. πυκνὸν] πυκνῶς. θέρους] θέρους. καματώδους] καματώδους. ὥρη] ὥρη.
 585. τῆμος] τότε. πίοταται] λιπαρόταται. 586. μαχλόταται] θιερόταται
 ἐπὶ συνουσίαν ἔρῃσαι. ἀφαιρότατοι] ἀφαιρότατοι. 587. Σείριος] ἥλιος. ἄζει]
 ξηραίνει. 588. αὐαλέος - χερὼς] κατέξηρον τὸ σῶμα. 589. εἷη] ἔτω.
 βίβλινος (sic)] ἐν βίβλιν πίνεαι.

584. καματώδους Acad. ἔρης Acad. Senat. 586. δέ τοι Iunt. I. 2. 588.
 Αὐαλέος Trinc. ἀλλὰ καὶ Acad. 589. βίβλινος B. 60. 731. Auguff.
 Acad. Ald. Iunt. I. 2. Trinc.

ne dixit, καθάπερ καὶ ὁ ποιη-
 τῆς λέγει ἐπὶ σκολύμῃ, sicut
 Poeta Hesiodus dicit de tem-
 pore quo viret carduus. Quod
 hinc desumpsit Alcaeus, cum
 dixit: Ἀνθεῖ δὲ καὶ σκόλυ-
 μος· νῦν δὲ μιαιώταται γυ-
 ναῖκες. Diximus Hesiodum,
 in libris Ἑργῶν, etiam ἐφημε-
 ρίδα complexum esse. Osten-
 dit itaque hic, postquam ver
 absoluit, quid agendum sit
 ἐπὶ σκολύμῃ καὶ τέττιγος.
 Heinzius.

[Ἠχέτα τέττιξ] Alcaeī
 versus citantur a Proclo, qui-
 bus hunc Hesiodi locum poeta
 ille imitatus est. Τέγγε πνεύ-
 μονας οἶκος. τὸ γὰρ ἄσπερον πε-
 ριτέλλεται. ἃ δ' ὥρα χαλε-

πά. ἀχέϊ δ' ἐν πετάλων ἀχέ-
 τα τέττιξ, ἀνθεῖ δὲ καὶ σκό-
 λυμος. νῦν δὲ καὶ μιαιώταται
 γυναῖκες. λεπτοὶ δὲ τοὶ ἄν-
 δρες· ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γόνα-
 τα Σείριος ἄζει. Hanc etiam
 anni tempestatem eodem mo-
 do descripsit Aristophanes Eie.
 1159. Ἠνί' ἂν ἀχέτας Ἀδῆ
 τὸν ἡδὺν νόμον, Διασκοπῶν,
 ἡδομαι, Τὰς Αἰωνίας ἀμπέ-
 λας, Εἰ πεπαίνῃσιν ἡδῆ. Rob.
 584. [ὑπὸ πτερύγων] Ab
 alis, διὰ τῶν πτερύγων vid.
 Moschop. Guizotus.

589. Πετραίη τε σκιῇ] Qua
 nulla maior ac frigidior. Si-
 milis imago obuerfabatur ani-
 mo Prophetæ Esaiæ, cum
 scribebat Cap. XXXII, 2. de
 re-

re exoptatissima: *Eris instar
rivi aequae in sicco loco, at-
que instar umbrae ingenis pe-
trae, in sticulosa terra. Cle-
ricus.*

Βυβλινος οἶνος] Byblinum
vinum, cuius meminit Festus
et Theophrastus, est vinum cuius
vitis delata erat ex urbe Sy-
riae Byblo, ut Romae Nitio-
brix, de Bordeaux. Scaliger.

Βυβλινος οἶνος] Huc trans-
feremus integram adnotationem
Lucae Holstenii ad vocem
Βιβλίνης, quam Stephanus By-
zantius docet fuisse nomen re-
gionis Thraciae, a qua vinum
Biblinum dictum. "Athenaeus

Lib. I. p. 31. "Αχαιοι τὸν Βί-
βλινον (ἐπαινέει) ἔδεξιζτο,
Βιβλίνῃ μεθύος ἐκπώματι.
Καλεῖται δὲ ἔτιως ἀπὸ τινος
χωρὶς ἔτι προσαγορευομέ-
νη. Φησὶ δὲ καὶ Φίλινος,
Ὅτι παρὲς Λέσβιον, Χίον.

Πάποι.

Θάσιον, Βίβλινον, Μενδαῖον,
ὥς σε μὴ

Κραιπαλῶν.

Ἐπίχαρμος δὲ ἀπὸ τινῶν
ὄρων Βιβλίνων φησὶν αὐτὸν
ὠνομάσθαι Ἀρμενίδας δὲ
Θρακίης φησὶν εἶναι χώραν
τὴν Βιβλίαν, ἣν αὐτὸς Τισα-
κίην καὶ Οἰσυμνὴν προσαγο-
ρευθῆναι. ἐπισεικῶς δὲ ἡ Θρα-
κίη ἐθαυμάζετο ὡς ἡδυοίνος,
καὶ συνόλως τὰ πλησίον αὐ-
τῆς χωρία.

Νῆες δ' ἐκ Δήμνῃ παρὲς α-
σαν οἶνον ἀγασαί.

Ἰππίας δὲ ὁ Ῥηγίνος τὴν
εἰλεὸν καλεσμένην ἀμπέλιν
Βιβλίαν φησὶ καλεῖσθαι, ἣν

Πόλλιν τὸν Ἀργεῖον, ὃς ἐβα-
σίλευσε Συρακασίων, πρῶ-
τον εἰς Συρακῆσας κομίσαι
ἐξ Ἰταλίας. εἴη ἂν ἢ ὁ παρὰ
Σικελιώταις γλυκὺς καλε-
μενος Πόλλιος, ὁ Βίβλινος οἶ-
νος. Achaeus Biblinum com-
mendat: excepit Biblini vini
poculo. Sic autem vocatur a
loci cuiusdam nomine. Dicit
etiam Philinus:

Praebiturum me tibi Lesbium,
Chium. Papae!

Thasium, Biblinum, Men-
daeum, ita ut tu non

Inebrieris.

Epicarmus a quibusdam Bi-
blinis montibus vocatum ait.
Armenidas vero tradit Thra-
ciae partem vocatam esse Bibli-
am, quam Tisaram et Oesy-
nam dicunt. Thracia quidem,
ob vini quod fert praestantiam,
et vicina omnia ei loca, admi-
rationi fuit:

Naues ex Lemno aderant vi-
num vehentes.

Hippius Reginus quam virem
torruosam vocabant, Biblinam
dictam fuisse ait, eamque Ar-
giuum Pollin, qui regnavit
Syraculis, primum ex Italia
Syraculas inuexisse. Quam-
obrem quod dulce vinum Siculi
nuncupant Biblinum fuerit.
Quem locum ideo adscripti,
ut qui eum legerint de scri-
ptura certi corrigant porro
vulgatos Hesiodi Codices in
Operibus, v. 589. in quibus
Βυβλινος οἶνος legitur, pro
Βίβλινος. Ad quem locum
Moscorum: Βίβλος ποτα-
μός ἢ πόλις Θρακίης. Di-
stinctius

Μᾶζα τ' ἀμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμέναων, 590
Καὶ βοῶς ὕλοφάγοις κρέας μήπω τετοκυῖς,

Libumque lacteum, lacque caprarum non amplius lactantium,
Et vaccae quae frondibus pascitur caro nondum enixae,

590. μᾶζα (sic) -- ἀμολγαίη] ἄρτος γάλακτι ἐξυμωμένος. σβεννυμέναων] παύσασθαι τὸ θηλάζειν.

591. ὕλοφάγοις] ἀγρίαις ὕλην τρώγυντες. τετοκυῖς] γεννησάσης.

590, Μᾶζα August.

„stinctius *Proclus*; sed foedo
„vitio infectus: οἶνον Βύβλι-
„νον (pro Βίβλινον) ὃν ἀξιοῖ
„(lege, οἱ Νάξιοι) παρ' αὐ-
„τοῖς γεωργεῖσθαι Φασι πο-
„ταμόν εἶναι καλεσμένον (le-
„ge, παρα ποταμόν) Τζε-
„γες ineptit suo more. A cor-
„rupta autem lectione *Hesiodi*
„deceptus est *Eustathius*, qui
„ad *Iliad.* A. p. 871. Βύβλι-
„νον οἶνον, et Βύβλιαν χω-
„ραν scribit, tamquam *Hesio-*
„do auctore. Adde *Theocri-*
„tum qui *Idyll.* XIV. 15.

„— — ἀνῶξα δὲ Βύβλινον
αὐτοῖς

„Εὐώδη τετόρων ἐτέων.
„Aperi i istis vinum *Biblinum*,
„odoratum quatuor annorum.
„Pro Βίβλινον, Denique *Sui-*
„dam, apud quem, Βιδίην
„πόλις Σκυθίας, pro Βίβλι-
„νη, vt hic, quemadmodum
„ex ipsa litterarum serie ma-
„nifestum est.“ Haecenus *Hol-*
„stenius, qui in loco *Athenaei*
nescio quare praetermiserat
verba *Philini*, quae quam ma-
xime faciunt ad rem, nosque
docent cur *Hesiodus* suadeat
aestate bibere vinum *Bibli-*
num. Ex iis enim liquet fuisse

tenue vinum, et quod non fa-
cile inebriaret; quale biben-
dum aestate, non generosius,
cuius fumi facile inebriant, et
vis etiam vehementior incendi-
dit. Ceterum vniversa Thra-
cia, propter frequentiores mon-
tes, non est ferax vini, sed
tantum partes meridianae. *Cle-*
ricus.

Εἰη πετραίη τε σικυ] Haec
mihī legenti veniunt in men-
tem summi Poetae carmina,
quae, licet politissima, haud
tamen penitus ab antiquo no-
stro et rustico Poeta abhōr-
rent.

Rura mihi et rigui placeant in
vallibus amnes;

Flamina atem sylvasque inglo-
rius; Q ubi campi

Sperchiusque, et virginibus dno-
chata Lacaenis

Taygeta! O qui me gelidis in
vallibus Aemi

Sistat, et ingenti ramorum pro-
teget umbra. Georg. 2. Rob.

590. Μᾶζα δ' ἀμολγαίη]
Scilicet, τῷ περὶ τὸν τῶ ἀμολ-
γᾶ καὶ τὸν ἀμολγῶν πεποιημένη καὶ
γάλακτι ἐξυμωμένη τῷ ἀμολ-
γαίῳ. *Guicetus*.

592, Πρω-

Πρωτογόνων τ' ἐρίφων. ἐπὶ δ' αἶθοπα πινέμεν οἶνον,
 Ἐν σκίῃ ἐζόμενον, κακορμημένον ἦτορ ἐδωδῆς,
 Ἀντίον ἀκραεὸς ζεφύρεα τρέψαντα πρόσωπον,
 Κρήνης τ' αἰεαῖα καὶ ἀπορρύττα, ἥτ' ἀθόλωτος. 595
 Τρεῖς δ' ὕδατος προχέεν, τὸ δὲ τέτρατον ἴμεν οἶον.
 Δμωσὶ δ' ἐποτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν
 Δινέμεν, εὐτ' ἂν πρῶτα Φανὴ σθένης Ὀρίωνος,

Tenerorumque hoedorum. praeterea nigrum bibito vinum,
 In umbra fedens, animo saturatus cibo,
 Contra purum Zephyrum obuerfo vultu,
 Fontemque perennem ac defluentem, quique illimis sit.
 Tres partes aquae infunde, quartam vero partem vini admisce,
 Famulis autem impera Cereris sacrum munus
 Triturare, quando primum apparuerit Orion.

592. πρωτογόνων τ' ἐρίφων] [subaud.] κρέας αἶθοπα] [κυστιδόν. πινέμεν]
 οἶνον, αἶθοπα πινέμεν οἶνον] [subaud.] καλεῖται. 593. κακορμημένον] πεπλη-
 μένον (sic). ἦτορ] τὴν ψυχὴν. ζεφύρεα] [θεοφύρεα. 594. ἀντίον] [φανταζόμενον.
 ἀκραεὸς (sic)] εὐκρατεῖ. καθάρει. πρόσωπα (sic)] προσώπον. 595. ἀπορρύττα]
 καθάρει. ἀθόλωτος] ἀτάραχος. 596. προχέειν] ἄγειν. ἴμεν (sic)] ἱμῶν
 λείν. 597. ἐποτρύνειν] παροτρύνειν. Δημήτερος] γῆς. ἱερὸν (sic) ἀκτὴν]
 ἱερὸν δώρημα. 598. δινέμεν] δινεῖν. ἀθόλωτος] ἀνέμεν.

594. εὐκρατεῖς B. 63. August. Senat. εὐκρατεῖς ἐνέμα Ald. Iunt. I. 2. Com.
 ἀκραεὸς Acad., sed supra scriptum manu recentiore εὐκρατεῖς. Ἀγέμεν Steph.
 Heinf. ζεφύρεα est in cod. Schreü. Palat. cum glossa εἶδος ἀγέμεν. πρὸς ὤ-
 πα B. 699. R. S. Coisl. August. 595. αἰεαῖα August. Acad. Iunt. 2.
 596. δ' deest August. Acad. Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Com. Heinf.
 τίταρον August. Acad. Ald. Iunt. I. 2. Trinc. ἴμεν August. οἶον Acad.
 Iunt. I. 2. 597. ἐποτρύνειν Acad. Senat. ἱερὸν August. 598.
 πρῶτον Iunt. I. 2.

592. Πρωτογόνων] Hoc
 est, praestantissimorum. Vide
 not. ad v. 543. Clericus.

593. Κακορμημένον ἦτορ ἐδω-
 δῆς] Corde, non animo. Gui-
 tius.

594. Ἀντίον εὐκραεὸς ἀνέ-
 μα] Scribendum ἀκραεὸς, hoc
 est, in superficie flantis, cui
 ὑπεραῆς opponitur. Idem.

595. Ἀεναῖα] An scriben-

dum αἰεαῖα, vt supra αἰεαγόν-
 των. Idem.

597. Ἱερὸν ἀκτὴν] Ἀττι-
 κῶς προ. ἱεράν, vt supra. Idem.

598. Δινέμεν] Τῇ δυνάμει
 τῶν βῶν ἀλοῶν. Idem.

Εὐτ' ἂν πρῶτα Φανὴ σθέ-
 νης Ὀρίωνος] Orionem Theo-
 phrastus, in Libro de ventis,
 ait oriri ἐν ἀρχῇ τῆς ὀπώρας,
 δύνειν δὲ ἐν ἀρχῇ τῆς χειμῶ-
 νος,

Χώρῳ ἐν εὐαίῃ, καὶ εὐτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ.
 Μέτρῳ δ' εὖ κομίσασθαι ἐν ἄγγεσσιν. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ 600
 Πάντα βίον κατὰθαι ἐπάρμενον ἐνδοθεν οἴκῃ,
 Θῆτα ἄοικον ποιεῖσθαι, καὶ ἄτεκνον ἔρῃαν
 Δίξασθαι κέλομαι· χαλεπὴ δ' ὑπόπορτις ἔρως.

Loco in ventis exposito, et bene planata in area.
 Mensura vero diligenter recondito in vasis. sed postquam
 Omnem victum deposueris bene conditum intra domum,
 Sequum domo carentem conducere, et sine liberis ancillam
 Inquirere iubeo: molesta est autem quae liberos habet ancilla.

599. εὐαίῃ (sic) εὐχερῶν. 600. ἄγγεσσιν] ἀγγελοῖς; αὐτὰρ] δὲ. ἐπὴν]
 ἐπει. 602. Θῆτα (sic) Θῆτα· μισθωτὸν. ἄοικον] χωρὶς οἴκου (sic).
 ἄτεκνον] ἄπαιδα. ἔρῃαν] γυναικὶ ἑρῃωμένην.

599. εὐαίῃ August. 600. εὐκομίσασθαι Ald. 601. κατὰθαι Iunt. 1.
 οἴκῃ Acad. 602. Θῆτα B. 60. August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph.
 Heins. Θῆτα τ' B. 699. 731. R. S. Coisl. Acad. Senat. et cod.
 Palat. Schreuz.

905, vbi ὀπώραν pro aestate
 iam inclinante sumit, diebus
 aliquot a confecto solstitio. In
 laterculo Petauiano, lucida pe-
 dis Orionis Heliacum ortum
 facit Carcinonis XVIII. Iulii
 XII. Sed Theophrasti aeuo et
 Athenis maturius id fiebat.
 Verum post ortus heliaci diem
 ex tabulis confectum, apparen-
 tes fidem ortus matutini repe-
 runt. Itaque propagatus hic
 ortus est vsque ad ὀπώρας ini-
 tium. Polybius Lib. 1. scribit
 Romanos in Africam e Sicilia
 traiecisse, inter ortum Orionis
 et Sirii, incommoda tempo-
 rate. Ortum intelligit vtrobi-
 que heliacum. Nam Sirius Le-
 ontonos VIII. ineunte Augu-
 sto, Orion paullo post solsti-
 tium oriri incipiebat. Ergo
 Iulio mense navigarunt. Sic

Hesiodus messis ac triturae tem-
 pus circumscribit Orionis ex-
 ortu. Haec aliaque id genus
 habet Petauius, Variarum Dif-
 fert. Lib. II. c. 8. Clericus.

599. Χώρῳ ἐν εὐαίῃ] Var-
 ro de R. R. Lib. I. c. 51. Are-
 am esse oportet in agro, subli-
 miore loco, qua perflare possit
 ventus. Vide et Columellam
 Lib. II. c. 20. Clericus.

Ἐυτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ] Leg.
 εὐτροχίλῳ. Guignus.

600. Κομίσασθαι] Repo-
 nere, recondere. Idem.

601. Ἐπάρμενον] Hoc est,
 ἄρμενον, compositum, para-
 tum, conditum. Idem.

602. Θῆτα] Significat ho-
 minem liberum, qui locat ope-
 ras suas, mercenarius. Scali-
 ger.

Καὶ κύνα καρχαρόδοντα κομεῖν· μὴ Φείδω σίτη·
 Μὴ ποτέ σ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ ἀπὸ χεῖμαθ' ἔλθαι. 605
 Χόρτον δ' ἐσκομίσαι, καὶ σφετερόν, ὅφρα τοι εἴη,
 Βασί καὶ ἡμίνοισιν ἐπητανόν. αὐτὰρ ἐπειτα
 Δμῶας ἀναψύξαι φίλα γένατα, καὶ βόε λῦσαι.

Εὐτ' ἂν δ' Ὀρίων καὶ Σείριος ἐς μέσαν ἔλθῃ
 Οὐρανόν, Ἀρκτῶρον δ' ἐσίδῃ ροδόδακτυλος Ἥως, 610
 Ὡ Πέρση, τότε πάντας ἀποδρεπε οἶκαδ' εὖ βότρυς.

Et canem dentibus asperum nutrito: nec parcas cibo:
 Ne quando tibi interdiu dormiens fur facultates aufereat.
 Foenum autem importato, et paleas, ut tibi sit,
 Bobus ac mulis annuum pabulum, sed postea
 Servorum refocilla cara genua, et boues solue.

Quum vero Orion et Sirius in medium venerit
 Coelum, Arcturum autem inspexerit roseis digitis Aurora,
 O Persa, tunc omnes decerpe et fer domum uvas.

604. καρχαρόδοντα] ἔχεις ἔχοντα ἰδόντας. κομῶν] τρέφον. φείδω] φείδω.
 605. ἡμερόκοιτος ἀνὴρ] κλέπτης δὲ τὴν ἡμέραν κοιμώμενος, τὴν νύκτα δὲ κλέπτων.
 ἔλθαι] λάβη· εἰρήσῃ. 606. σφετερόν (sic)] συναγωγὴν τῶν φύλων καὶ τῆ
 ἀχόρῃ. 607. ἐπητανόν] ἐλοχθόνιον. αὐτὰρ] δι. 608. δμῶας] δούλῃς.
 ἀναψύξαι] ἀναπαύσαι. βόε] βόας. 609. εὐτ' ἐπὶ] ἐπὶ τῇ.
 610. ροδόδακ-
 τυλος] ὁ λαμπρὸς. 611. ἀποδρεπε] κόπτε. οἶκαδ' εὖ] εἰς τὸν οἶκον.
 [subaud.] κομίζων. βότρυς] ταφυλὰς.

604. σίτην R. S. 605. ἡμετεῖς Iunt. I. 2. 606. χόρτον T. Acad. Trinc.
 August. εἰ κομίσαι Ald. σφετερόν August. Ald. τοι deest Iunt. I. 2.
 609. ἔλθαι Iunt. I. 2. 610. εἰδῇ Iunt. I. 2.

603. Κομῶν] Curare, alere.
 Φείδω σίτη, subintellige, ca-
 nis. *Guicetus.*

604. Καρχαρόδοντα] ζῶα
 Quae habent inaequales, et
 ferratos dentes, ut canes, vul-
 pes, lupi, leones; ἀμφοδόν-
 τα, quae aequales habent, ut
 equi; χαυλιόδοντα, quae aper-
 tos habent, ut mures, talpae,
 apri. *Scaliger.*

606. Καὶ σφετερόν] *Du*
fourage. *Guicetus.*

607. Ἐπητανόν] Scriben-
 dum videtur ἐπητανόν, aut
 est συνίχσις in ἐπητανόν.
Idem.

610. Ἀρκτῶρον δ' ἐσίδῃ ρο-
 δόδακτυλος Ἥως] Arcturi in-
 telligitur Heliacus ortus, qui
 incidit in Virginis 27. gra-
 dum, hoc est, Septembris XXI.
 quod *Hesiodi* aeuo aliquot die-
 bus prius fiebat. Is est verus
 ortus, nam apparens aliquot
 diebus ferius fit. *Clericus.*

612. Ἀγγε

Δεῖξαι δ' ἡλίω δέκα τ' ἡμέατα καὶ δέκα νύκτας.
 Πίντε δὲ συσκιώσαι, ἔκτω δ' εἰς ἄγγε' ἀφύσσαι
 Δῶρα Διωνύσου πολυγηθείας. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ
 Πληιάδες θ', Ἱάδες τε, τό τε σθένος Ὠρίωνος 615
 Δύνωσιν, τότε ἔπειτ' ἀρότε μεμνημένος εἶναι

Exponito vero Soli decem dies totidemque noctes.

Quæque autem in locum opacum reponet, sexto in vasa conde
 Dona lætitiæ datoris Bacchi. Sed postquam utique
 Pleiadesque Hyadesque, ac vehemens Orion
 Occiderint, tunc deinde arationis memor esto

612. δειξαι] δείξω. ἡμέατα] ἡμέρας. 613. συσκιώσαι] ἐν τῇ σκιά δείναι.
 ἄγγε'] ἀγγεῖα. ἀφύσσαι] ἀποβλήσαι. 614. πολυγηθείας] πολυχάρεις. ἐπὴν
 (sic) ἐπει. 615. σθένος] δύναμις. 616. μεμνημένος εἶναι] (suband.) εἶλε.

612. Δεῖξαι θ' August. ἡλίω Iunt. 1. 2. δέκα August. δὲ κατ' Trinç. τ'
 deest in Ald. Iunt. 1. 2. ἡμέατα Acad. 613. συσκιώσαι Ald., Iunt. 1. 2.

614. Διωνύσου (sic) August. Διόνου Iunt. 1. 2. Trinç. ἐπὴν August. 616.

Δύνωσι August. ἀρότε B. 731. Coisl. August. Senat. Ald. Trinç.
 μεμνημένον Senat. Acad.

613. Ἀγγε' ἀφύσσαι] Ἀ-
 ποβλήσας ἀφύσαι. Guierus.

Ἐκτω δ' εἰς ἄγγε' ἀφύσ-
 σαι] Mirox Hesiodum ni-
 hil de calcatione racemorum,
 expresseque succi, vi tor-
 cularis, dixisse. Præterea ei
 exigua oportet esse vineta, qui
 racemos foli et umbræ tamdiu
 exponat; nam in ingenti ra-
 cemorum copia fieri hæc, sine
 multis incommodis, non pos-
 sunt. Forte de exigua copia
 vini, eiusque præstantissimi,
 conficienda agit. Clericus.

615. Πληιάδες θ' Ἱάδες
 τς] De Pleiadum occasu egi-
 mus ad v. 384. Superest vt
 aliquid dicamus de occasu duo-
 rum aliorum Asterismorum,
 quorum hic meminit Hesiodus.
 Vtriusque autem intelligit oc-
 casum matutinum, seu Cosmi-
 cum. In Petauiano laterculo,
 Palilicium, id est, lucidissima
 Hyadum in oculo Tauri posi-

ta, mane occidit, in gradu
 IX. Scorpionis Romæ; id est,
 Nouembris II. qua die *Columella*
Tauri caput occasum fa-
 cere scribit. At in Aegypto,
 matutinus occasus fiebat in gra-
 du Scorpionis XI. Nouembris IV.
 Sed idem *Columella* fuculam
 mane occidere ait XXI. No-
 vembris, qui est apparens oc-
 casus matutinus, vero poste-
 rior. Vide *Pesantium* Var. Dif-
 fert. Lib. II. c. 8. Clericus.

Τό τε σθένος Ὠρίωνος]
 Lucida stella pedis Orionis ma-
 ne occidit, Scorpionis V. Octo-
 bris XXIX. Zonæ mediæ
 Scorpionis XII. Nouembris
 V. Humerus dexter Scorpio-
 nis XXI. Nouembris XIV. Ita-
 que initio Hyemis vere dictus
 est occidere. Clericus.

616. Ἀρότε μεμνημένος
 εἶναι] Vide notata ad v. 384.
 Clericus.

Ἦραϊς· πλειῶν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἶη.

Tempestivae: ita annus in opere rustico bene dispositus sit.

617. πλειῶν] ὁ ἐνιαυτός. χθονός] γῆς. ἄρμενος (sic)] ἀρμόδιος.

617. ἄρμενος August.

617. Πλειῶν] Annus, πλειῶν non dubito dictum esse, quia maxima pars Graecorum annum ἀπὸ τῆς πλειάδος incipiēbant, vnde πλειῶν dictus.

Staliger.

Πλειῶν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἶη] "Ορμενος videtur scribendum. hoc est, ὀρμήσας, κατὰ χθονὸς ὀρμήσας, hoc est, ὑπὸ γῆς κατελθὼν, astri more occidens, hoc est, absolutus, finitus, perfectus. Sed τὸ κατὰ χθονὸς sic non placeat, et versus addititius videtur. ἄτως ὁ ἐνιαυτός ἐπὶ τῶν τῆς γῆς ἔργων πεπληρωμένος εἶη. vel ὁ πλειῶν ἦγεν ὁ ἐνιαυτός τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἔργων τέλος ἂν ἔχοι, vel ἄτως ὁ ἐνιαυτός ἐπὶ τῶν τῆς γῆς ἔργων καλῶς ἔχοι καὶ ἀρμόδιως. Sic annus terrestris bene se habuerit. placet. Guierus.

Arati Scholiastes ad Tmesa 24. τῶν Φαινόμενων Ed. Morelianae anni 1559. Ἀπὸ τῶν, inquit, κατ' ἐξοχὴν καὶ πλειῶν ἐκλήθη ὁ ἐνιαυτός: ab hisce, per excellentiam, Pleioni vocatus est annus. Hesychius tamen aliunde deducit, sic enim interpretatur: Πλειῶν, ὁ ἐνιαυτός, ἀπὸ τῆς πάντας τὰς καρπὰς τῆς γῆς συμπληροῦσθαι. Haec vox occurrit et in Cassandra Lycophronis:

Εἰς πέντε πᾶ πλειῶνας ἰμεῖ-
ρων λῆχας,
Quinque circiter annos lecti ca-
pidus.

Clericus.

"Αρμενός εἶη] Hoc est, singulae anni tempestates, singulique menses ita in opera rustica describantur ac diuidantur; vt totus in opera, suis temporibus adscripta, impendatur. Quapropter Rei Rusticae Scriptores diligenter annum diuiserunt, et notarunt quae singulis eius partibus fieri oporteat. Vide Varronis de R. R. Lib. I. c. 27. et sequentibus. et Columellam Lib. XI. c. 2. Clericus.

Πλειῶν δὲ κατὰ χθονός] Non intellexerunt haec interpretes. Ac primo Moschopulus quantum a sensu horum verborum absit, perspicue fatetur, cum ἔσαι per ἔσω reddidit. Satis superque alibi probauimus, ne iterum hic repetendum sit, in libro nostro singulari, contra Tzerzen, Ephemeridem in operibus Hesiodi, non in diebus, esse: cum autem designatio eius passim fere sparsa sit, manifeste tamen ibi incipere: Μῆνα δὲ Ἀθηναίων. Ita vt tota agriculturae doctrina in Ephemeride desinat. Hanc postquam cum anno terminauit,

Εἰ δέ σε ναυτιλῆς δυσπεμφέλας ἡμερος αἰεῖῃ,
 Εὖτ' ἂν Πληιάδες, σθένος ὄβριμον Ὠρίωνος

Quod si te navigationis periculosa desiderium ceperit,
 Quando utique Pleiades, vehementem Orionem

618. ναυτιλῆς] ναυτικῆς. δυσπεμφέλας (sic)] τῆς κακῆς παραπεμπέτης. ἡμε-
 ρος] ἐπιθυμία. αἰεῖῃ (sic)] κρατεῖ. 619. ὄβριμον (sic)] ισχυρόν.

618. δυσπεμφέλας August. αἰεῖ Ald. αἰεῖ B. 60. Coisl. August. Heinf.
 619. ὄβριμον August. Ald.

minabit, cuius doctrina ab hyeme incipit, in autumnio definit, totam simul Ephemeridem et agriculturæ doctrinam, tali clausula, concludit: Πλειῶν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἶη, quod interpretes Latini, secuti Graecos, reddiderunt, *Annus vero per terram accommodus sit. Ineptissime. Multum torfit omnes illud κατὰ χθονὸς*, quae verba absolute agriculturæ praecepta, simulque ad navigationem viam praeparant: ita ut illud quod sequitur, Εἰ δέ σε ναυτιλῆς, ita cum hoc cohaereat; quia enim τῇ Πανδυσίᾳ veteres arare incipiebant (quod Lacones una voce βοωτεῖν dicebant, Hesychius: βοωτεῖν, ἀροτριᾶν ὅταν ὁ Ὠρίων δύνῃ) navigare autem desinebant, eleganter hac occasione alteram Oeconomiae rationem orditur. At Proclus optime ad hunc locum notarat, πλειῶν ὁ ἐνιαυτὸς, τῶν ἐπὶ γῆς ἔργων ἔτω ἂν τέλος ἔχοι: potuisset tamen melius aliis consilare infra: si pro illis, εἰ ἂν ταῦτα ποιήσης, ὁ ἐνιαυτὸς

ὅλος ἀρμόδιος ἔσαι, notasset, ὁ ἐνιαυτὸς ὅλος πεπληρωμένος ἔσαι. Tzetzes nugari maluit, quae hic omitti poterant. ἄρμενον igitur est τὸ πεπληρωμένον: κατὰ χθονὸς, est κατὰ τῶν χθονὸς ἔργων: nam ita transit ad τὰ τῆς θαλάσσης. Absoluto totius anni tempore concludit Ephemeridem his verbis: Πλειῶν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἶη. Sic annus in opere rustico absolutus est. Ita sumendum. Heinfius.

618. Ναυτιλῆς δυσπεμφέλας] Hoc est, δυσπνόα, δυσταράχῃ, ταραχώδεις, de πεμφίῳ, et πομφόλυξ. Hesych. πέμφελα, δύσκολα, τραχέα, βαθεά, δυσπέμφελος, ut δυσχέρμερος. Gmelius.

619. Σθένος ὄβριμον Ὠρίωνος] Quia, nimirum, occasu matutino Orionem antecedunt, ideoque eum fugere videntur. Ad hunc Hesiodi locum respexisse videtur Quinius Smyrnaeus, Lib. V. v. 367. Πληιάς εὖτ' ἀνάμαντος ἔς ὠκεανοῖο ῥέεθρα

Δύεθ',

Φεύγασαι, πίπτωσιν ἐς ἡεροειδέα πόντον, 620
 Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύσσειν αἴται·
 Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.
 Γῆν δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελεύω.
 Νῆα δ' ἐπ' ἠπείρῃ ἐρύσαι, πυκάσαι τε λίθοισι
 Πάντοθεν, ὅφρ' ἴσχωσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν αἰέντων, 625
 Χεῖμαρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρος.
 Ὅπλα δ' ἐπ' ἀρμενα πάντα τεῶ' ἐγκάτθαι οἴκῳ,

Fugientes, subierint obscurum pontum,
 Tunc certe variorum ventorum strident flamina:
 Et tunc ne amplius naues habe in nigro ponto:
 Terram autem exercere memento ita, ut te iubeo.
 Nauem vero in continentem trahito, munitoque lapidibus
 Undiquaque, ut arceant ventorum vim humide flantium,
 Sentina exhausta, ne putrefaciat Iouis imber.
 Armamenta vero disposita omnia domi tuae repone,

620. ἡεροειδέα] αἰεροειδή. 621. θύσσειν] ὀρμήσει. ἀἴται] πνεύα. 622.
 οἴνοπι] μέλανι. 624. ἠπείρῃ] γῆς. ἐρύσαι] ἐλκύσει. πυκάσαι] ἀσφαλίσαι.
 625. ὅφρ' ἵνα. ἴσχωσ' ἴσχωσι ἐπίσχωσι (sic): μένος] δύναμιν. 626.
 χεῖμαρον] πᾶσαλον. ἐξερύσας] ἐμβαλὼν. πύθῃ] σῆπη. ὄμβρος] ὕετος.
 627. ἐπ' ἀρμενα] ἀρμόδιον. τεῶ' τῶ σῶ. ἐγκάτθαι] κατὰθε.

620. εἰς August. πίπτωσιν Iunt. 622. ἐπὶ Iunt. 1. 2. 625. ναύτην
 August. ἀνέντων Iunt. 1. 627. Ὅπλα τ' August. ἐγκάτθαι August.
 Palat. ἐνὶ κέρθαι Acad. Ald. Trinc. Steph. marg.

Δύεθ', ὑποπτώσασα περί-
 κλυτον Ὀρίωνα,
 Ἡέρα συγκλονέσασα μεμνηθε
 δὲ χεῖματι πόντος.
 Cum Pleias indefessi Oceani flu-
 entia subit, timens inclytum
 Orionem, aerem perturbans, pon-
 tus vero procella furit. Cle-
 ricus.

vos] Mirum est naues in sic-
 cam humum subductas indi-
 guisse lapidibus, ut ventorum
 vim ferre possent. Quamuis
 eas abiete compactas statua-
 mus; vix hoc intelligere quea-
 mus; sed leuissimas fuisse eas
 necesse est. Clericus.

625. Ὅφρ' ἴσχωσ'] Scili-
 cet, οἱ λίθοι. Guierus.
 Ὅφρ' ἴσχωσ' ἀνέμων μέ-

627. Ἐπ' ἀρμενα] Compo-
 sita, condita, reposita, Guie-
 rus.

628. Στε-

Εὐκόσμως τολίσας νηὸς πτερὰ ποντοπόροιο.
 Πηδάλιον δ' εὐεργὸς ὑπὲρ καπνῆ κρημάσασθαι.
 Αὐτὸς δ' ὠραῖον μίμνειν πλόον, εἰσέκεν ἔλθῃ, 630
 Καὶ τότε νῆα θοὴν ἄλαδ' ἐλκέμεν, ἐν δέ τε φόρτον
 Ἄρμενον ἐντύνασθαι, ἣν οἶκαδ' ἐκέρδος ἄρῃαι,
 Ὡσπερ ἐμός τε πατὴρ καὶ σὸς, μέγα νήπιε Πέρση,
 Πλωΐζεισκεν νηυσὶ, βίῃ κεχρημένος ἐσθλῇ.
 Ὅς ποτὶ καὶ τῇδ' ἦλθε πολὺν διὰ πόντον ἀνύσσας, 635

Recte contrahens navis alas pontigradae.
 Clauum vero fabrefactum super fumum suspendito.
 Ipse autem tempestiuam expectato navigationem, dum veniat:
 Tuncque nauem celerem in mare deducito, intus vero onus
 Aptum imponito, domum ut lucrum reportes,
 Quemadmodum meusque pater et tuus, stultissime Persa,
 Nauigabat navibus, victus indigus boni.
 Qui, olim et huc venit, immensum pontum emensus,

628. εὐκόσμως] εὐτάκτως (sic). τολίσας] κοσμήσας. πτερὰ] ἱμά. 629.
 εὐεργὸς] τὸ καλῶς εἰργασμένον. 630. ὠραῖον] ὕμνον. μίμνειν] μένειν. εἰσέκεν]
 ἔλθῃ. 631. θοὴν] ταχέϊαν. ἄλαδ' (sic)] εἰς τὴν θάλασσαν. ἐλκέμεν]
 ἔλκειν. 632. ἐντύνασθαι] εὐτρεπίσαι. ἄρῃαι] λάβῃς. 633. νήπιε]
 ἀνδρῆτι. 634. πλωΐζεισκεν (sic)] ἔπλεε. κεχρημένος] κρηζών. 635.
 τῇδ'] ἐνταῦθα. διὰ-ἀνύσσας (sic)] διανύσσας· περάσας.

629. Πηδάλιον Trinc. 631. ἄλαδ' August. ἔλκειμεν Ald. τε deest in August. 632.
 ἄρῃαι Ald. 634. πλωΐζεισκε August. Ald. Trinc. Iunt. 2. νηοὶ Ald. 635.
 ἦλθεν August. In Cler. edit. male erat ἦλθ'. ἀνύσσας August.

628. Στολίσας νηὸς πτερὰ] Praecepibus pennis ausus se cre-
 Inuoluens, recondens. Idem. dere coelo,

Νηὸς πτερὰ ποντοπόροιο] Infuetum per iter gelidas enauis
 Hoc est, vela et remos. Ex ad Arctos etc.

Ex simili loquutione perperam in- Redditus bis primum terris, ti-
 tellecta nata est fabula Daeda- bi, Phoebe sacrauit

li et Icari, qui alis fugisse. Cre- Remigium alarum. Clericus.

tam dicuntur, hoc est, remis 629. Ὑπὲρ καπνῆ κρημά-
 et velis. Ideo, ut hic Hesio- σασθαι] Vide not. ad v. 45.
 dus alas navibus tribuit: Vir- Clericus.

gilius, vice versa, alis Dae- 632. Ἀρμενον ἐντύνασθαι]
 dali remigium adscribit, Ae- Ἀρμόδιον. Guetus.

neid. VI. 19. 634. Βίῃ κεχρημένος ἐσθ-
 λῇ] Hoc est, quaerens victum.

Daedalus, ut fama est, fugiens bonum, legitimum, bonis ar-
 Minoia regna, tibus. Idem.

637. Οὐκ

Κύμην Αιολίδα προλιπών, ἐν νηὶ μελαίνῃ
 Οὐκ ἄφενος Φεύγων, εἰδὲ πλῆτόν τε καὶ ὄλθον,
 Ἄλλὰ κακὴν πενίην, τὴν Ζεὺς ἀνδρεσσι δίδωσι.
 Νάσσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος οἰζυρῇ ἐνὶ κώμῃ,
 Ἄσκη, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλή, εἰδὲ ποτ' ἐσθλῇ. 640
 Τύνη δ', ὧ Πέρσῃ, ἔργων μεμνημένος εἶναι

Cuma Aeolide relicta, in naui nigra:
 Non reditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,
 Sed malam pauperiem, quam Iupiter hominibus dat.
 Habitauit autem prope Heliconem misero in vico,
 Askra, hyeme malo, aestate autem molesto, numquam bono.
 Tu vero, o Persa, operum memor esto

636. Κύμην] κώμην. 637. ἄφενον (sic) πλῆτον. 638. τὴν] ἡν. ἀνδρεσ-
 σι] ἀνδράσι. 639. νάσσατο] ἤκησε. ἄγχ'] πλησίον. οἰζυρῇ] χαλεπῇ. 640.
 Ἄσκη] ὄνομα πόλεως. χεῖμα] χειμῶνα. ἀργαλή] λυπηρῆ. ἐσθλῇ] ἀγαθῇ.
 641. τύνη] σύ. μεμνημένος εἶναι] [iubaud.] θάλα.

637. ἄφενον August. 638. δίδωσι Acad. 639. νάσσατο Iunt. 640.
 χεῖμα μὲν August. θέρει August. θέρει δ' Ald. Iunt. 1. Trinc.

637. Οὐκ ἄφενος Φεύγων]
 Si, more Aristarchi, delendi
 essent versus indigni Poëta,
 qui tantam famam adeptus est,
 quātam Hesiodus, hic versus
 cum sequente esset iugulan-
 dus; quippe qui Gallica, vt
 aiunt, nunc sunt frigidiores.
 Clericus.

Nimis delicatus est Iohan-
 nes Clericus hos versus obelo
 configens; et fortasse eorum
 sensum non est affecutus. In-
 nuit Hesiodus, patrem suum
 patria excessisse non sine causa,
 non nouitatis, vel peregrinandi
 studio, sed quod se domi alere
 non potuit. Sic senex ille
 Heautontimorumenos, In

Asiam hinc abiit propter paupe-
 riem. Rob.

640. Ἄσκη] Samuel Bo-
 charius Chanaan. Lib. I. c. 16.
 vocem Askra deducit ab ἄσκη
 ascherab, hoc est, lucus, vbi
 steriles sunt arbores; Hesychii-
 que hunc locum profert:
 Ἄσκη, δρυς, ἀκαρπός. At-
 tamen caue credas sterilem
 locum fuisse, cum in epi-
 taphio Hesiodi, quod pro-
 fert Pausanias in Boeoticis, p.
 600. dicatur πολυλήϊος, hoc
 est, ferax segetum. Situm eius
 et conditores memorat idem
 Pausanias p. 583. Clericus.

Ἀργαλή] Scribendum vi-
 detur ἀργαλή. Guetus.

Ωραίων πάντων, περὶ ναυτιλίας δὲ μάλις α.
 Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ Φορτία θέσθαι.
 Μείζων μὲν Φόρτος, μείζον δ' ἐπὶ κέρδεσσι κέρδος
 ἔσσεται, εἰ κ' ἄνεμοί γε κακὰς ἀπέχωνσι αἴτας. 645
 Εὐτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίην τρέψας, ἀσιφρονα θυμόν,
 Βέληαι δὲ χρεά τε προφυγεῖν, καὶ λιμὸν ἀτερπῆ,

(Vt) tempestiue omnia (sunt,) navigationis vero maxime.
 Nauem paruam laudato, magnae vero onera imponito.
 Maius quidem onus, maius vero lucrum ad lucrum
 Erit, si quidem venti malos contineant flatus.
 Quando autem ad mercaturam verso imprudente animo,
 Volueris et debita effugere, et famem molestam,

643. ὀλίγην] μικρὰν. αἰνεῖν] χαίρειν ἰῶν. 645. ἔσσεται] ἔσται. αἴτας] πνοὰς.
 646. ἐμπορίην] ἐμπορίαν πραγματείαν. ἀσιφρονα] ὑπερήφανον.
 θυμόν] ψυχὴν. 647. βέληαι (sic)] βόλη. ἀτερπῆς (sic)] ἀνύδρον.
 λιμὸν] πείναν.

642. αἰνεῖ Senat. 643. ἐν August. Senat. Acad. 645. ἀνέμοιο Iunt. I. 2.
 646. τρέψας B. 60. 699. 731. Coisl. August. Acad. Steph. Com. 647.
 βέληαι August. Iunt. I. 2. φύγειν, καὶ ἀτερπῆς λιμὸν. B. 699. 731.
 Coisl. August. (in quo tamen φυγεῖν) Acad. Senat.

643. Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν] Imitatus est Virgilius, quamvis contrarium dicat, Georgicon II, 412. *laudato ingenzia rura, exiguum colito*. Scaliger.

Νῆ' ὀλ. αἰνεῖν] Simulata verborum laudatione plerumque id afficimus, quod toto pectore improbamus, atque damnamus; quo factum est, ut verbum ἐπαινώ, quod Graecis *laudo* significat, pro *recuso*, *nolo*, *improbo*, usurpetur. Aristophanes in Ranis, καλλιστ', ἐπαινώ. Nisi me fallit animus, eadem ratione dicendi

Virgilius est vsus, cum 2. Georgg. scribit, — *laudato ingenzia rura, Exiguum colito*. Nam latifundia improbat, modicumque agri modum praefert; ac mihi videretur aemulatus esse Hesiodum qui l. 2. Ery. scripsit, Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν. Turneb. *Aduers.* l. 20. c. 14. (ex ed. Robinf.)

646. Τρέψας] Scribendum videtur τρέψας. Guiccius.

647. Χρεά τε προφυγεῖν] Τὸ τε verbum impedit et est inutile. *Idem.*

Δείξω δὴ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 Οὔτέ τι ναυτιλῆς σεσοφισμένος, ἔτε τι νηῶν.
 Οὐ γάρ πώ ποτε νηὶ γ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον, 650
 Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἐξ Αὐλίδος, ἥ ποτ' Ἀχαιοί,
 Μείναντες χειμῶνα, πολὺν σὺν λαὸν ἄγειραν
 Ἑλλάδος ἐξ ἱερῆς Τροίην ἐς καλλιγύναικα.
 Ἐνθάδ' ἐγὼν ἐπ' αἰθλα δαΐφρονος Ἀμφιδάμαντος
 Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα. τὰ δὲ προπεφραδμένα πολλὰ
 [655

Ostendam tibi rationes sonori maris,
 Etsi neque nauigandi peritus, neque nauium.
 Neque enim vmquam naui transmisi latum mare,
 Nisi in Euboeam ex Aulide, vbi quondam Graeci,
 Exspectata tempestate, magnum collegerunt exercitum
 Graecia e sacra ad Troiam pulcris foemihis praeditam.
 Illuc ego ad certamina strenui Amphidamantis
 Chalcidemque traieci. indicta (per praecones) vero multa

648. πολυφλοίσβοιο] πολυταράχῃ. 649. ναυτιλῆς] ναυτιλῆς (sic). σεσο-
 φισμένος] δεδιδυγμένος. 650. ἐπέπλων] ἔπλευσα. εὐρέα] πλατύν. 651.
 ἥ] ἢ. 652. συν-ἄγειραν] συνήθροισαν. 653. ἱερῆς] μεγάλης. καλλι-
 γύναικα] τὴν καλλὰς (sic) γυναῖκα ἔχουσαν. 654. ἔνθα (sic)] ἐκεῖθεν.
 αἰθλα] ἄλλα. δαΐφρονος] φρονίμος. 655. προπεφραδμένα (sic)] προκακη-
 ρυγμένα.

648. δ' Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Com. 650. πώ ποτε Trinc. Heinf. Steph. In
 caeteris πώποτε. 651. εἰς August. Ald. Iunt. I. 2. 654. ἔνθα δ'
 August. 655. προπεφραδμένα August.

648, et 649. Hi duo versus,
 teste Proclo, insititii videntur
 Plutarcho, quem vide. Placet
 iudicium Plutarchi. Ναυτι-
 λῆς σεσοφισμένος subintelli-
 γε περι. Idem.

653. Ἑλλάδος ἐξ ἱερῆς]
 Hoc est, θαυμασίης, μεγά-
 λης. Idem.

654. Ἐπ' αἰθλα] Ad mu-
 nera, subintellige funebria.

τὸ ἄθλον hic munus funebre.
 Idem.

Ex hoc loco occasionem ar-
 ripuit nescio quis fingendi
 certaminis Homeri et Hesiodi,
 quod cum alibi saepe editum,
 tum etiam ad calcem maioris
 editionis nostri Poëtae, quam
 Dan. Heinsio debemus. Cle-
 ricus.

655. Προπεφραδμένα] Prae-
 dicta, edicta. Guicetus.

Ἄθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἔνθα μὲν Φημί
 Ἕμνῳ νικήσαντα Φέρειν τρίποδ' ὠτῶντα.
 Τὸν μὲν ἐγὼ Μῆσσης Ἑλικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα,
 Ἐνθά μὲ τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν ἀοιδῆς.

Praemia posuerunt iuvenes magnanimi: vbi me glorior
 Carmine victorem tulisse tripodem auritum.
 Quem ego quidem Musis Heliconiadibus dicaui,
 Vbi me primum dulcis compotem fecerunt cantus.

656. μεγαλήτορες] μεγαλήτοροι. ἔνθα] ἔπα. Φημί] λίγμ. 657. ὠτῶντα]
 ἀτία ἔχοντα. 658. τὸν] τῶτον. ἀνέθηκα] ἀφίερωσα. 659. ἔνθα]
 ἔπα. λιγυρῆς] ἡδίας. ἐπέβησαν] ἐπεβίβασαν. ἀοιδῆς] ποιήσεις.

658. Μῆσσης B. 699. 731. August. Μῆσσης' Acad. Ἑλικωνιάδεις' Trinc.
 659. τοπρῶτον August. Ald.

656. Ἄθλ' ἔθεσαν] *Les
 prix, praemia. παῖδες] Οἱ
 τῷ Ἀμφιδάμαντος παῖδες.
 Guierus.*

657. Τρίποδ' ὠτῶντα] *Eius
 meminit Pausanias in Boeoti-
 cis, pag. 588. Editionis Ha-
 nouianae. Clericus.*

658. Ἑλικωνιάδεσσ' ἀνέ-
 θεκα] *Haec e Theogonia sum-
 ta et interpolata videntur. Ce-
 terum hi versus a 648. vsque
 ad 663. videntur supposititij.
 Guierus.*

Ἀνέθηκα] *Inscriptio, si cre-
 dere fas est, fuit haec:*

Ἡσιόδος Μῆσσαις Ἑλικωνίσι,
 τόνδ' ἀνέθηκεν

Ἕμνῳ νικήσας, ἐν Χαλκίδι,
 θεῖον Ὅμηρον:

*Hesiodus Musis Heliconem col-
 lentibus hunc apposuit, cum can-
 tu vicisset Chalcide diuinum Ho-
 merum. Eam profert, inter
 alios, Dion Chrysostomus Orat.
 II. de Regno. Clericus.*

659. Ἐνθά μὲ τὸ πρῶτον
 καὶ τὰ ἐξῆς] *Contrarium hoc
 est iis quae habuimus in Theo-
 goniam v. 30. et seqq. Clericus.*

*Si vult Hesiodus se primum
 in hoc certamine Chalcidico
 Poëticen attigisse, hoc certe
 iis est contrarium, quae in
 Theogonia leguntur. Sed quis
 suspicari potest, eum in tam
 celebri conuentu primum in-
 genii sui tentamen facere vo-
 luisse? Quomodo igitur expo-
 nendum, ἐπέβησαν ἀοιδῆς?
 Mea quidem sententia, non
 simpliciter, compotem fecerunt
 cantus, sed potius, Poëticen
 culmen fecerunt ascendere, quod
 merito de se post tam illu-
 strem victoriam praedicare po-
 tuit. Homerus Odyss. X, 424.
 Τάων δώδεκα πᾶσαι ἀναιδείης
 ἐπέβησαν. Ad quod Scho-
 liastes: Ἀναιδείης ἐπέβησαν.
 ἐπὶ πολὺ τῆς ἀναιδείας ἐπῆλ-
 θον. Robins.*

666. Ἀλλὰ

Τόσσόν τοι νηῶν γε πεπείραμαι πολυγόμφων. 660

Ἄλλὰ καὶ ὥς ἐρέω Ζηὸς νόον αἰγίοχοιο.

Μῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον αἰεῖειν.

Ἡματα πεντήκοντα μετὰ τροπᾶς ἡελίοιο,

Tantum naues expertus sum multos clauos habentes.

Sed tamen dicam Iouis consilium Aegiochi.

Musae enim me docuerunt diuinum carmen canere.

Dies quinquaginta post conuersionem Solis,

660. τίσσον] τούτων. πεπείραμαι] πεπείραμαι· πείραν ἔχον. πολυγόμφων] πολυκέρφων. 661. ὡς] ἕως. ἰδὲ] λίξω. Ζηὸς] Διὸς. αἰγίοχοιο] τῇ τῇ αἰγίδα φορῶντι. 662. ἀθέσφατον] πολλῶν. αἰεῖειν] ᾄδειν. 663. τροπᾶς] θρινᾶς.

660. γε deest in cod. August. Acad. B. 60. Coisl. πεπείραμαι B. 60. πεπείραμαι Coisl. August. Senat. Acad. 661. ὡς etiam in cod. Aug., vulgo male ὡς. 663. ἡματα Acad.

661. Ἄλλὰ καὶ ὥς ἐρέω] Ὡς, hoc est, ὁμῶς. vers. seq. ἀθέσφατον, hoc est, ἀγαν θέσφατον. *Guietus*.

Ἄλλὰ καὶ ὥς ἐρέω] Recte *Guietus*. Sic *Homerus* *Iliad.* A, 116. cum induxisset *Agamemnonem* vehementi amore *Chrysidis* incensum se fatentem, attamen pollicentem se eam redditurum sic describit:

Ἄλλὰ καὶ ὥς ἐθέλω δόμεναι
παλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον.

Sed et sic, hoc est, attamen volo reddere, si hoc melius. Ad quem locum *Scholias*tes, ὁμῶς.

Eustathius vero: Φέρεται ἐν τοῖς Ἡρωδώρῃ καὶ Ἀπίωνος, ὅτι τὸ ΩΣ, ὅτε δηλαῶς τὰ ὁμῶς, περισπᾶται: *fertur in commentariis, Herodori et Apionis* ΩΣ, cum significat tamen, circumflecti. *Clericus*.

663. Ἡματα πεντήκοντα] Subintellige ἐπὶ ἡμέρας, vel

κατὰ per dies quinquaginta, μετὰ τροπᾶς scilicet τὰς θρινᾶς. *Guietus*.

Ἡματα πεντήκοντα καὶ τὰ ἐξῆς] Si nulli hic desunt versus, frustra sane *Hesiodus* iactat peritiam suam, in re nautica. Quid enim absurdius, quam coërcere omnem navigationem intra quinquaginta dies, quorum initium, sumatur a solstitio aestiuo? Cum praesertim solstitium aestiuum incideret in III. Iulii. Per quinquaginta etiam dies apte id solstitium non minus, tunc nauigari omnes accipulae maris norunt, nec potuit ignorare *Hesiodus*. Itaque, ut aperiam quod sentio, crediderim hic deesse duos versiculos, quorum haec fuerit sententia:

Ἡματα πεντήκοντα πρὸ ἡελίοιο τροπᾶν
Ἀσφαλῶς γλαυκὴν ἐργάσῃ,
αὐτὰρ ἑπτα
Ἡματα

Ἐς τέλος ἐλθόντος θέρους καματώδους ὥρης,
 Ὡραῖος πέλεται θνητοῖς πλόος· ἔτε κε νῆα
 665 Καυάξαις, ἔτ' ἄνδρας ἀποφθίσσεις θάλασσα,
 Εἰ μὴ δὴ πρόφρων γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Ἡ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλῃσιν ὀλέσσαι.
 Ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῆμος δ' εὐκρινέες τ' αὖραι, καὶ πόντος ἀπήμων, 670

Ad finem progressa aestate laboriosi temporis,
 Tempestiva est mortalibus navigatio: nec certe naudem
 Fregeris, neque homines perdiderit mare,
 Nisi data opera Neptunus terrae quassator,
 Aut Iupiter immortalium rex velit perdere.
 Penes hos enim potestas est simul bonorumque et malorum.
 Tunc vero facilesque aerae, et mare innocuum,

664. θέρους] θέρους. καματώδους] καματώδους. ὥρης] ὥρας· καιρῶς. 665. Ὡραῖος] ἡγκαίρος. πέλεται] ὑπάρχει. πλόος] πλῆθ. 666. καυάξαις] συντριψαίς· συνθλάσσαις. ἀποφθίσσεις] φθείρεις. 667. πρόφρων] προθύμως. Ποσειδάων] Ποσειδῶν. ἐνοσίχθων] ἐπὶ τὴν γῆν σείων. 668. ὀλέσσαι] φθεῖραι. 669. τοῖς] τέτοις. ὁμῶς] ὁμοίως. 670. τῆμος] τότε. εὐκρινέες] εὐκρινεῖς· καθαρά. αὖραι] πνοαί. ἀπήμων] ἀβλαβής.

669. τε posterius deest in cod. August.

Ἡματα πεντήκοντα, καὶ τὰ
 ἑξῆς.

Diebus quinquaginta ante conversiones solis, iuxta caeruleum mare exercebis, rursus deinde quinquaginta diebus post conversiones etc. De fine prioris versus, deque altero, dicere nihil ausim; sed non absurde mihi coniectare posse videor initii similitudinem causam fuisse cur librarii duos priores versus omiserint, iam ab antiquis temporibus. Exemplum similitum omissionum vide in Criticae nostrae Parr. III. Sect. I. c. 5. Quidvis certe malim suspicari, quam Hesiodum tam supinae ignorantiae insimula-

Clericus.

664. Ἐς τέλος ἐλθόντος]
 Ordo ἐλθόντος θέρους ἐς τέλος ὥρης καματώδους. Guicetus.

666. Καυάξαις] Hoc est, κατὰξαις ex καὶ pro κατὰ, κααξαις et πλεονασμῷ υ καυάξαις. v. sequi. πρόφρων] προθύμος. Idem.

669. Ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν] Τέλος facultas, δύναμις, potestas efficiendi bona et mala, κράτος, ἀξίωμα. οἱ ἐν τέλει. Idem.

670. Εὐκρινέες τ' αὖραι] Εὐδιηνοὶ καὶ εὐδιαγνωστοί, Proclus; hoc est, σφραῖς, εὐχερεῖς, cognitu, indicatu faciles. Idem.

678. Ἀλ-

Εὐκηλος τότε νῆα θοὴν ἀνέμοισι πιθήσας
 Ἐλκόμεν ἐς πόντον, Φόρτον δ' εὖ πάντα τιθέσθαι.
 Σπεύδειν δ' ὅττι τάχιςα πάλιν οἰκόνδε νέεσθαι.
 Μηδὲ μένειν οἶνόν τε νέον, καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
 Καὶ χειμῶν' ἐπιόντα, Νότοιό τε δεινὰς αἴτας, 675
 Ὃς τ' ὤρειε θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρω
 Πολλῶ ὀπωρινῶ· χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν.
 Ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν·

Tranquillum: tunc nauem celerem, ventis fretus,
 Deducito in pontum, onus vero bene omne colloca.
 Propera autem quam celerrime iterum domum redire:
 Neque vero exspectato vinumque nouum, et autumnalem
 imbrem,
 Et hyemem accedentem, Notique molestos flatus,
 Qui concitat mare, comitatus lous imbre
 Multo autumnali: asperum vero pontum facit.
 Sed alia verna est nauigatio hominibus;

671. εὐκηλος] ἡσυχος. πιθήσας] διαβήσας. 672. ἐλκόμεν] ἔλκειν. 673. σπεύδειν] σπεύδω. ὅττι] ὅτι. λῆαν. οἰκόνδε] εἰς τὸν οἶκον. νέεσθαι] πορεύεσθαι. 674. ὀπωρινὸν] μετοπωρινὸν. ὄμβρον] ὄρεον. 675. ἐπιόντα] ἐπιελθόντα. αἴτας] πνοάς. 676. ὤρειε (sic) διήγερε. ὁμαρτήσας] ἐπελθάν. 677. ὄμβρω] μετοπωρινῶ. ἔθηκεν] ἐποίησε. 678. πέλεται] ἐστίν.

671. Εὐκηλος Moschop. 672. εἰς Iunt. I. 2. 673. deest in cod. B. 699.
 674. Μη δὲ August. Ald. 675. χειμῶν August. ἐπιόντα Iunt. I. 2.
 676. ὤρειε August. 677. τε deest August. ἔθεικεν male erat in ed.
 Cler., caetit. ἔθηκεν.

678. Ἄλλος δ' εἰαρινός.]
 An verna dicetur nauigatio
 quæuis, quæ fit ante solsti-
 tium æstiuum, quod tempore
Hesiodi erat, vt ostendit *Dia-
 nys. Petauius* Var. Differt. Lib.
 VII. c. 5. Iulii III? Non puto.
Hesiodus enim tempestatem hu-
 ius nauigationis fatis indicat,
 emissionem foliorum ficus, quæ
 fit ante æstatem; est enim in-
 stantis æstatis indicium, vt
 nos docet testis omni exce-
 ptione maior *Matt. XXIV, 32.*
 Ἀπὸ δὲ τῆς συνῆς μαθετε
 τὴν παραβολὴν· ὅταν ᾗδῃ ὁ
 κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπα-
 λός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ,
 γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θεῖος·
ex ficu intelligite parabolam,
cum iam ramus eius tunc fa-
ctus fuerit et folia emiserit, sci-
toze vicinam esse æstatem. In-
 telliguntur autem serotinae fi-
 cus, de quibus vide notata a
 nobis ad *Marc. XI, 13.* in ad-
 Bb. 4. dita.

Ἦμος δὴ τὸ πρῶτον, ὅσον τ' ἐπιβᾶσα κορώνη
 Ἰχνος ἐποίησεν, τόσσον πέταλ' ἀνδρὶ Φανείη 680
 Ἐν κράδῃ ἀκροτάτῃ τότε δ' ἄμβατός ἐστι θάλασσα.
 Εἰαρινὸς δ' ἔτος πέλεται πλόος. ἔμιν ἔγωγε
 Αἴνημι. ἔγὰρ ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένος ἐστίν,
 Ἀρπακτός. χαλεπῶς κε φύγοις κακόν. ἀλλά νυ καὶ τὰ
 Ἀνθρωποὶ ῥέζουσιν αἰδέσεισι νόοιο, 685

Nempe, cum primum, quantum incedens cornix
 Vestigium facit, tantum folia homini apparent
 Summa in ficu: tum sane peruium est mare.
 Verna autem haec est nauigatio. non ipsam ego tamen
 Probo: neque enim meo animo grata est,
 Quia occasio illius inuadenda. aegre quidem effugeris ma-
 lum, sed tamen et haec
 Homines faciunt, stultitia mentis.

679. ἦμος] δηνίκα. 680. Ἰχνος] τύπον. πέταλ'] φύλλον (sic). 681.
 ἐν κράδῃ] ἐν τῇ ἄκρῃ τῆς συνῆς. ἄμβατός (sic)] δυναμένη πλεῖσθαι. 683.
 αἴνημι] ἐπαινῶ. κεχαρισμένος] ἀποδεκτός. 685. ῥέζουσιν] πράττουσιν, δι-
 δρίχσι (sic)] ἀντιστημιούσιν.

679. 31 August. τὸ πρῶτον August. Ald. ὅσον τ' ἐπιβᾶσα August. 680.
 ἐποίησι August. 681. ἄμβατός idem cod. 684. τοι Iunt. 2. 685.
 αἰδέσει August.

ditamentis *Hammondianis*. In-
 choata vero aestate, hoc est,
 postquam Sol Tauri signum
 ingressus erat, non licuisse na-
 vigare, nisi furtim, credidisse
 non videtur *Hesiodus*. Scio
 artem nauigandi etiamnum im-
 perfectam fuisse, eo aeuo; sed
 cum experientia didicissent
 nautae quinquaginta diebus
 post solstitium aestiuum tutam
 esse nauigationem, ab eadem
 magistra discere eos necesse
 fuit non minus tuto per quin-
 quaginta dies ante id solsti-
 tium, mensibus Maio et Iunio,

nauigari. Itaque quae hic ha-
 bet Poëta, de nauigatione
 verna, intellexerim de ea quae
 fit mense Aprili, qui ventis et
 procellis, haud multo minus
 quam hiberni menses, est ob-
 noxius. Certe eo mense ficus
 folia emittere incipiunt. Cle-
 ricus.

681. Ἐν κράδῃ ἀκροτάτῃ]
 Τῷ νεαρῷ βλαστῷ τῆς συνῆς.
Guierus.

684. Ἀρπακτός] Occurran-
 dus cito, ne elabatur e ma-
 nibus. *Idem*.

Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
 Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μετὰ κύμασιν. ἀλλὰ σ' ἄνωγα
 Φεράζεσθαι τάδε πάντα μετὰ φρεσὶν ὅσσοι ἀγορεύω.
 Μῆδ' ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τίθεσθαι.
 Ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δὲ μεῖονα φορετίζεσθαι. 690
 Δεινὸν γὰρ πόντος μετὰ κύμασι πῆμασι κύρσῃ.
 Δεινὸν γ', εἴ κ' ἐφ' ἄμαξαν ὑπέρβιον ἄχθος αἰέρας,
 Ἀξονα καυάξαις, τὰ δὲ φορετὶ ἀμαυρωθεῖν.

Opes enim sunt anima miseris mortalibus.
 Miserum vero est mori in fluctibus. verum te iubeo
 Considerare haec omnia in animo, quaecumque tibi confulo.
 Ne vero inter naues omnem substantiam causas pone;
 Sed plura relinquo, pauciora vero imponito.
 Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere.
 Miserum etiam, si in plaustrum praegrande onus imponens
 Axem fregeris, onera vero corrumpantur.

686. huic versui praescriptum est: γυναικὶν. δειλοῖσι ἀλλοῖς. 687.
 μετὰ] ἐν. 688. φεράζεσθαι] εὐνοεῖν. 690. φορετίζεσθαι] ἐπιτιθέναι.
 691. μετὰ] ἐν. πῆματι] βλάβῃ. κύρσῃ] περιτυχεῖν. 692. ὑπέρβιον] ὑπερ-
 βολικόν. ἄχθος] βάρος. αἰέρας] ἐπιτελεῖς. 693. καυάξαις] συντρίψαις.
 ἀμαυρωθεῖν] ἀφανισθεῖν.

686. βροτοῖσιν Acad. 687. δὲ ἐν August. 688. ὡς σ' ἀγορεύω B. 699.
 Coisl. August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. marg. Schreuelius
 „haec annotavit: „In vno ὡς σ' ἀγορεύω, in altero, ὡς σε κελεύω.”
 689. μὴ δ' August. 690. πλείων August. 691. πῆματι B. 699. August.
 Ald. πῆματα Coisl. Acad. In Cler. edit. erat, πῆμασι. 692. Δεινὸν δ'
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Com. Heinl. Steph. δπ' ἄμαξαν B. 69. 699. 731.
 Coisl. August. (in quo vbiq; ἄμαξα cum spiritu leni scriptum) Ald.
 ἐπ' etiam Acad. Iunt. 1, 2. Trinc. Com.

686. Χρήματα γὰρ ψυχὴ
 πέλεται] Elegans descriptio
 ardentissimi diuitiarum amoris,
 quo fit vt non pluris vitam su-
 am faciant; quam praesentis-
 simis periculis exponunt, vt
 diuitias sibi comparent. Simi-
 lis loquutio est auari Poetae
 Pindari, quam ab Aristodemo
 nescio quo mutuum acceperat,
 Isthmiac. II, 17. χρήματα,

χρήματ' ἀνὴρ, pecuniae pecu-
 niae vir sunt, hoc est, vt alius
 dixit, quanti babeas sis. Cle-
 ricus.

688. Mff. Bodl. 699. et Coisl.
 ὡς σ' ἀγορεύω. Rob.

693. Ἀμαυρωθεῖν] Ἀφ-
 νισθεῖν. Guierus.

Ἀμαυρωθεῖν] Proprie est
 obscurantur, quod cum non
 possit dici de quouis onere,
 Bb 5 ver-

Μέτρα Φυλάσσεσθαι. καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.
 Ὠραῖος δὲ γυναῖκα τεὸν ποτὶ οἶκον ἄγεσθαι, 695
 Μῆτε τριηκόντων ἐτέων μάλα πολλ' ἀπολείπων,

Modum ferua. tempus vero in omnibus optimum.
 Maturè autem vxorem ad tuam domum ducito.
 Neque triginta annis valde multum inferior,

694. μέτρα] συμμετρίαν. φυλάσσεσθαι] [suband.] θέλα. 695. Ὠραῖος
 (sic)] Ὠραῖος. τεὸν] ἐν. ποτὶ] πρὸς.

695. Ὠραῖος August. ἐπὶ Iunt. I. 2. 696. τριηκόντα Iunt. I. 2.
 Steph. marg.

vertimus *corrumperantur*; nam non placebat *intereant*, quod antea erat in versione Latina, et quod neque Graecae voci satis accurate respondet, neque aliis mercibus, aut oneribus conuenit, nisi iis quae frangi aut effundi possunt e plaustro delapsae. *Clericus*.

694. Μέτρα Φυλάσσεσθαι] Tempus, occasionem. *Guicetus*.

Μέτρα Φυλάσσεσθαι] Non intellexerant haec interpretes. Hesiodus μέτρα θαλάσσης vocauit τὸν ὥραῖον πλῆν. Sic eleganter, Δεῖξω δὴ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης: quamobrem quae Moschopulus, Proclus, Tzetzes περὶ συμμετρίας hic dicunt, ostendunt eos non bene mentem Hesiodi vidisse. Dum suadet μέτρα Φυλάσσεσθαι, suadet vt mercator vsque ad aestatem maneat, quia vntatissimus aliter ille πλῆν, veris, nimirum, ἀρπακτὸς fit. Quod quid sit ad Interpretes diximus. *Heinsius*.

696. Μῆτε τριηκόντων]

Tzetzes legendum contendit τριάνοντα. Placet. *Guicetus*.

698. Τέτορ' ἡβῶν] Scribendum videtur τέτορα. subintellige ἔτη, hoc est, τετορα ἔτη ἡβῶν, hoc est, πέμπτῳ δὲ ἔτει. τέτορα, τέταρχ ἐπὶ δέκα. πέμπτῳ, hoc est, πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ. Ratio haec numerandi sumpta a mensibus lunaribus. Vide infra τετραὸς μέσση, ἕκτη μέσση. Anno duodecimo pubescere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc est, decimo sexto nubat, quae aetas nuptiis aptissima est. *Idem*.

Τέτορ' ἡβῶν] Mirifice inter se discrepant Interpretes de tempore, quo puellis nubere Poëta praecipit. Sed omnes fere consentiunt decimum quartum primum esse puellis pubertatis annum. Monet igitur Poeta, vt per quatuor annos pubescant, i. e. per decimum quintum, decimum sextum, decimum septimum, decimum octauum, quinto autem pubertatis anno, scil. decimo nono nubant.

Μήτ' ἐπιθίεις μάλα πολλά· γάμος δὲ τοῦ ἔτους.
 Ἡ δὲ γυνὴ τέτορ' ἡβῶν, πέμπτω δὲ γαμοῖτο.
 Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ὥς κ' ἦθα κεδνὰ διδάξης.
 Τὴν δὲ μάλις α γαμεῖν ἥτις σέθεν ἐγγύθι ναίει. 700
 Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γείτοσι χάσματα γήμης.
 Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ λήϊζετ' ἄμεινον

Neque superans multum: nuptiae vero tibi tempestivae hae.
 Mulier autem quatuor annos pubescat, quinto vero (scil. pu-
 bertatis) nubat,
 Virginem vero ducito, ut mores castos doceas.
 Eam vero potissimum ducito, quae te prope habitat:
 Omnia diligenter circumcontemplatus, ne vicinis ludibria ducas.
 Neque enim muliere quicquam vir fortitur melius

697. ἄριστος] ὑγκαιρος. 698. τέτορ' (sic)] ἐπὶ δέκα. ἡβῶν] ἀμεινόν.
 πέμπτω] δέκα (sic). γαμοῖτο] εἰς γάμον ἀγίσσω. 699. παρθενικὴν] παρ-
 θένον, ὥς] ἴνα. ἦθα] ἦδη. κεδνὰ] ἀγαθὰ. 700. σέθεν] σὺ. ἐγγύθι]
 πλησίον. ναίει] οἰκεῖ. 701. ἀμφὶς] πανταχόθεν. χάσματα] χάσαν.
 702. λήϊζετ'] λήϊζεται· κτείνει.

698. τέτορ' August. Senat. Acad. ἡβῶν Acad. Mosch. Iunt. 1. 2. ἡβῶν Ald.
 699. διδάξης Iunt. 2. 700. τήνδε August. Ald. 701. γείτοσι Trinc.
 702. τοι August. Ald. Iunt. 1. 2.

nubant. Sic Proclus. Τῷ γάμῳ
 καιρὸν ὑπάρχειν τῇ γυναικὶ
 τὸν τῶν ἐννεακαιδέκα χρόνον
 ἑτῶν — Τὴν δὲ γαμεῖσθαι με-
 τὰ τὴν ἡβὴν ἔτος πέμπτον
 ἀγασαν· εἶναι δὲ τὴν ἡβὴν τεσ-
 σαρεςκαιδέκατον ἔτος. Tzetzes
 vero — Ἡ δὲ γυνὴ γαμεῖσθαι
 μετὰ τὴν ἡβὴν ἔτος πέμπτον
 ἔχουσα. εἶναι δὲ τὴν ἡβὴν
 τεσσαρεςκαιδέκατον, καὶ περ-
 σθες καὶ τέτοις πέντε, ὥς εἴ-
 ναι ἰθ. Alii supponunt δέκα
 subintelligi, et sic reddunt, Mu-
 lier autem decimo quarto anno
 pubescat, decimo quinto nubat.
 Sed si hic esset sensus, necesse est
 scriberetur, τετάρτῳ ἡβῶν, non
 τέτορ' ἡβῶν, sicut postea πέμ-
 πτω γαμοῖτο. Nam δέκα τέτορ'
 ἡβῶν non potest significare, de-

cimo quarto anno pubescat, sed
 quatuordecim annos pubescat.
 Robinson.

702. Λήϊζετ' ἄμεινον] Hoc
 est, λαμβάνει, κτᾶται, α λαῶ,
 λαῶν, ἀπολαύω, λαζομαι,
 λήζομαι, λήϊζομαι, λάβω, λη-
 βω. Idem.

Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς
 ἀνὴρ] Clemens Alexandrinus
 Strom. Lib. VI. nos docet Si-
 monidem sic hunc Hesiodi lo-
 cum imitatum esse:

Γυναικὸς ἑδὲν χρεῖμ' ἀνὴρ λήϊ-
 ζεται

Ἐσθλῆς ἄμεινον, ἑδὲ ῥέγιον
 κακῆς.

Uxor nullam rem vir possidea
 bona meliorem, neque deterio-
 rem mala. Clexicus.

704,

Ἄθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἔνθα με Φηρὶ
 Ὕμνῳ νικήσαντα, Φέρειν τρίποδ' ὠτῶντα.
 Τὸν μὲν ἐγὼ Μῆσσης Ἑλικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα,
 Ἐνθά με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν ἀοιδῆς.

Praemia posuerunt iuvenes magnanimi: vbi me glori-
 osius Carmine victorem tulisse tripodem auritum.
 Quem ego quidem Musis Heliconiadicis dicaui,
 Vbi me primum dulcis compotem fecerunt cantus.

656. μεγαλήτορες] μεγαλήθυχοι. ἔνθα] ὅπου. Φηρὶ] λίγν. 657. ὠτῶντα]
 ὅτι αὐτὸν ἔχοντα. 658. τὸν] τὸν. ἀνέθηκα] ἀφιέρωσα. 659. ἔνθα]
 ὅπου. λιγυρῆς] ἡδέως. ἐπέβησαν] ἐπεβίβασκν. ἀοιδῆς] ποιήσεως.

658. Μῆσαις B. 699. 731. August. πόσαις Acad. Ἑλικωνιάδεις Trinc.
 659. τοπρῶτον August. Ald.

656. Ἄθλ' ἔθεσαν] *Les
 prix, praemia. παῖδες] Οἱ
 τῶ Ἀμφιδάμαντος παῖδες.
 Guierus.*

657. Τρίποδ' ὠτῶντα] *Eius
 meminit Pausanias in Boeoti-
 cis, pag. 588. Editionis Ha-
 nouianae. Clericus.*

658. Ἑλικωνιάδεσσ' ἀνέ-
 θεκα] *Haec e Theogonia sum-
 ta et interpolata videntur. Ce-
 terum hi versus a 648. vsque
 ad 663. videntur supposititij.
 Guierus.*

Ἀνέθηκα] *Inscriptio, si cre-
 dere fas est, fuit haec:*

Ἡσίοδος Μῆσαις Ἑλικωνίσι,
 τόνδ' ἀνέθηκεν

Ὕμνῳ νικήσας, ἐν Χαλκίδι,
 θεῶν Ὀμηρον:

*Hesiodus Musis Heliconem co-
 lentibus hunc apposuit, cum can-
 tu vicisset Chalcide diuinum Ho-
 merum. Eam profert, inter
 alios, Dion Chrysostomus Orat.
 II. de Regno. Clericus.*

659. Ἐνθά με τὸ πρῶτον
 καὶ τὰ ἐξῆς] *Contrarium hoc
 est iis quae habuimus in Theo-
 goniam v. 30. et seqq. Clericus.*

*Si vult Hesiodus se primum
 in hoc certamine Chalcidico
 Poëticen attigisse, hoc certe
 iis est contrarium, quae in
 Theogonia leguntur. Sed quis
 suspicari potest, eum in tam
 celebri conuentu primum in-
 genij sui tentamen facere vo-
 luisse? Quomodo igitur expo-
 nendum, ἐπέβησαν ἀοιδῆς?
 Mea quidem sententia, non
 simpliciter, compotem fecerunt
 cantus, sed potius, Poëticas
 culmen fecerunt ascendere, quod
 merito de se post tam illu-
 strem victoriam praedicare po-
 tuit. Homerus Odyss. X, 424.
 Τῶν δώδεκα πᾶσαι ἀναιδείης
 ἐπέβησαν. Ad quod Scho-
 liastes: Ἀναιδείης ἐπέβησαν.
 ἐπὶ πολὺ τῆς ἀναιδείας ἐπῆλ-
 θον. Robins.*

660. Ἀλλὰ

Τόσσόν τοι νηῶν γε πεπείραμαι πολυγόμφων. 660

Ἄλλὰ καὶ ὥς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.

Μῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον αἰεῖν.

Ἡματα πεντήκοντα μετὰ τροπᾶς ἡελίοιο,

Tantum naues expertus sum multos clauos habentes.

Sed tamen dicam Iouis consilium Aegiochi.

Musae enim me docuerunt diuinum carmen canere.

Dies quinquaginta post conuersionem Solis,

660. τίσσον] τοσδον. πεπείραμαι] πεπείραμαι· πέτρων ἔχον. πολυγόμφων] πολυκέρφων. 661. ὥς] ὅπως. ἐρέω] λέγω. Ζηνὸς] Διὸς. αἰγιόχοιο] τῷ τῇν αἰγίδα φορῶντι. 662. ἀθέσφατον] πολλὰ. αἰεῖν] ἄειν. 663. Ἡματα] τρεῖς] θερμὰς.

660. γε deest in cod. Auguft. Acad. B. 60. Coisl. πεπείραμαι B. 60. πεπείραμαι Coisl. Auguft. Senat. Acad. 661. ὥς etiam in cod. Aug., vulgo male ὅς. 663. Ἡματα Acad.

661. Ἄλλὰ καὶ ὥς ἐρέω] Ὡς, hoc est, ὁμῶς. vers. seq. ἀθέσφατον, hoc est, ἄγαν θέσφατον. *Guietus.*

Ἄλλὰ καὶ ὥς ἐρέω] Recte *Guietus.* Sic *Homerus* Iliad. A, 116. cum induxisset Agamemnonem vehementi amore Chrysidis incensum se fatentem, attamen pollicentem se eam redditurum sic describit:

Ἄλλὰ καὶ ὥς ἐθέλω δοῦμεναι πάντων, εἰ τό γ' ἄμεινον.

Sed et sic, hoc est, attamen volo reddere, si hoc melius. Ad quem locum Scholiaſtes, ὁμῶς.

Eustathius vero: Φέρεται ἐν τοῖς Ἡρωδώρῃ καὶ Ἀπίωνος, ὅτι τὸ ΩΣ, ὅς δηλ. τὸ ὁμῶς, περιπαῖται: fertur in commentariis, *Herodoti et Apionis* ΩΣ, cum significat tamen, circumflecti. *Clericus.*

663. Ἡματα πεντήκοντα] Subintellige ἐπὶ ἡμέρας, vel

κατὰ, per dies quinquaginta, μετὰ τροπᾶς scilicet τὰς θερμὰς. *Guietus.*

Ἡματα πεντήκοντα καὶ τὰ ἐξῆς] Si nulli hic desunt versus, frustra sane *Hesiodus* iactat peritiam suam, in re nautica. Quid enim absurdius, quam coërcere omnem nauigationem intra quinquaginta dies, quorum initium sumatur a solstitio aestiuo? Cum praesertim solstitium aestiuum incideret in III. Iulii. Per quinquaginta etiam dies, apte id solstitium non minus, tuto nauigari omnes accipulae maris norunt, nec potuit ignorare *Hesiodus*. Itaque, ut aperiam quod sentio, crediderim hic deesse duos versiculos, quorum haec fuerit sententia:

Ἡματα πεντήκοντα πρὸ ἡελίοιο τροπῶν

Ἀσφαλῶς γλαυκῇ ἐργασθῇ, αὐτὰρ ἐπειτα

Bb 3

Ἡματα

Ἐς τέλος ἐλθόντος θέρους καματώδους ὥρης,
 Ὀρεαῖος πέλεται θνητοῖς πλόος· ἔτε κε νῆα
 665 Καυάξαις, ἔτ' ἄνδρας ἀποφθίσσει θάλασσα,
 Εἰ μὴ δὴ πρόσφρων γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Ἡ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλησιν ὀλέσσαι.
 Ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῆμος δ' εὐκρινέες τ' αὔραι, καὶ πόντος ἀπήμων, 670

Ad finem progressa aestate laboriosi temporis,
 Tempestiva est mortalibus navigatio: nec certe nauem
 Fregeris, neque homines perdiderit mare,
 Nisi data opera Neptunus terrae quassator,
 Aut Iupiter immortalium rex velit perdere.
 Penes hos enim potestas est simul bonorumque et malorum.
 Tunc vero facileque auræ, et mare innocuum,

664. θέρους] θέρους. καματώδους] καματώδης. ὥρης] ὥρας· καιρῶ. 665. Ὀρεαῖος] Ὀρεαῖος. πέλεται] ὑπάρχει. πλόος] πλῆθος. 666. καυάξαις] συντριψαίς· συνθλάσαις. ἀποφθίσσει] φθείρει. 667. πρόσφρων] προσδύμους. Ποσειδάων] Ποσειδῶν. ἐνοσίχθων] ὁ τὴν γῆν σείων. 668. ὀλέσσαι] φθεῖραι. 669. τοῖς] τότε. ὁμοῖς] ὁμοίως. 670. τῆμος] τότε. εὐκρινέες] εὐκρινεῖς· καθαροὶ. αὔραι] πνευμ. ἀπήμων] ἀβλαβής.

669. τε posterius deest in cod. Augusti.

Ἡματα πεντήκοντα, καὶ τὰ
 ἐξῆς.

Diebus quinquaginta ante conversiones solis, iusto caeruleum mare exercebis, rursus deinde quinquaginta diebus post conversiones etc. De fine prioris versus, deque altero, dicere nihil ausim; sed non absurde mihi conicere posse videor initii similitudinem causam fuisse cur librarii duos priores versus omiserint, iam ab antiquis temporibus. Exemplum similitum omissionum vide in Criticae nostrae Part. III. Sect. I. c. 5. Quidvis certe malim suspicari, quam Hesiodum tam supinae ignorantiae insimulare. Clericus.

664. Ἐς τέλος ἐλθόντος] Ordo ἐλθόντος θέρους ἐς τέλος ὥρης καματώδους. Guilelmus.

666. Καυάξαις] Hoc est, κατὰξαις ex κατὰ κατὰ, κατὰξαις et πλεονασμῷ υ καυάξαις. v. sequi. πρόσφρων] πρόσφρων. Idem.

669. Ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν] Τέλος facultas, δύναμις, potestas efficiendi bona et mala, κράτος, ἀξίωμα. οἱ ἐν τέλει. Idem.

670. Εὐκρινέες τ' αὔραι] Εὐδηννοὶ καὶ εὐδιαγνώσοι, Proclus; hoc est, σκεψαῖς, εὐχερεῖς, cognitu, indicatu faciles. Idem.

678. Ἀλ-

Εὐκηλος τότε νῆα θοὴν ἀνέμοισι πιθήσας
 Ἐλκέμεν ἐς πόντον, φόρτον δ' εὖ πάντα τῷθεσθαι.
 Σπεύδειν δ' ὅττι τάχιςα πάλιν οἰκόνδε νέεσθαι
 Μηδὲ μένειν οἶνόν τε νέον, καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
 Καὶ χειμῶν' ἐπίοντα, Νότοιό τε δεινὰς αἴητας, 675
 Ὅς τ' ὤρινε θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρον
 Πολλῶ ὀπωρινῶ· χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν.
 Ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισι·

Tranquillum: tunc nauem celerem, ventis fretus,
 Deducito in pontum, onus vero bene omne colloca.
 Propera autem quam celerrime iterum domum redire:
 Neque vero exspectato vinumque nouum, et autumnalem
 imbrem,
 Et hyemem accedentem, Notique molestos flatus,
 Qui concitat mare, comitatus lous imbre
 Multo autumnali: asperum vero pontum facit.
 Sed alia verna est nauigatio hominibus;

671. εὐκηλος] ἡσυχος. πιθήσας] θαρρήσας. 672. ἐλκέμεν] ἔλκειν. 673. σπεύδειν] σπεύδῃ. ὅττι] ὅτι. οἰκόνδε] εἰς τὸν οἶκον. νέεσθαι] πορεύεσθαι. 674. ὀπωρινὸν] μετοπωρινὸν. ὄμβρον] ὕεθρον. 675. ἐπίοντα] ἐπικλόντα. αἴη-
 τας] πνοάς. 676. ὤρινε (sic)] διήγειρε. ὁμαρτήσας] ἐπικλόναν. 677. ἡπα-
 ρινῶ] μετοπωρινῶ. ἔθηκεν] ἐποίησα. 678. πέλεται] ἐστίν.

671. Εὐκωλος Moschop. 672. εἰς Iunt. I. 2. 673. deest in cod. B. 699.
 674. Μη δὲ August. Ald. 675. χειμῶνα August. ἐπικλόναν Iunt. I. 2.
 676. ὤρινε August. 677. τε deest August. ἔθεικεν male erat in ed.
 Cler., caetr. ἔθηκεν.

678. Ἄλλος δ' εἰαρινὸς.] ptione maior Matt. XXIV, 32.
 Ἀπὸ δὲ τῆς συνῆς μάθετε
 τὴν παραβολὴν· ὅταν ᾗδῃ ὁ
 κλάδος αὐτῆς γέννηται ἀπα-
 λός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ,
 γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θερὸς·
 ex ficu intelligisse parabolam,
 cum iam ramus eius tener fa-
 ctus fuerit et folia emiseric, sci-
 tote vicinam esse aestatem. In-
 telliguntur autem serotinae fi-
 cus, de quibus vide notata a
 nobis ad Marc. XI, 13. in ad-
 dita.

Ἦμος δὴ τὸ πρῶτον, ὅσον τ' ἐπιβᾶσα κορώνη
 Ἰχθυος ἐποίησεν, τόσσον πέταλ' ἀνδρὶ Φανείη 680
 Ἐν κρᾶδῃ ἀκροτάτῃ τότε δ' ἄμβατός ἐσι θάλασσα.
 Εἰαρινὸς δ' ἔτος πέλεται πλόος. ἔ μιν ἔγωγε
 Αἴνημι. ἔ γὰρ ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένος ἐστίν,
 Ἀρπακτός. χαλεπῶς κε φύγοις κακόν. ἀλλά νυ καὶ τὰ
 Ἀνθρωποὶ ρέζουσιν αἰδρεῖσιν νόοιο, 685

Nempe, cum primum, quantum incedens cornix
 Vestigium facit, tantum folia homini apparent
 Summa in ficu: tum sane peruium est mare.
 Verna autem haec est nauigatio. non ipsam ego tamen
 Probo: neque enim meo animo grata est,
 Quia occasio illius inuadenda. aegre quidem effugeris ma-
 lum, sed tamen et haec
 Homines faciunt, stultitia mentis.

679. ἦμος] δηνείκα. 680. Ἰχθυος] τύπον. πέταλ'] φύλλον (sic). 681.
 ἐν κρᾶδῃ] ἐν τῇ ἄκρῃ τῆς συνῆς. ἄμβατός (sic)] δυναμένη πλεῖσθαι. 683.
 αἴνημι] ἐπαινῶ. κεχαρισμένος] ἀποδευκός. 685. ρέζουσιν] πράττουσιν. αἰ-
 δρεῖσιν (sic)] ἀνέπιστημασύναις.

679. 32 August. τοπρῶτον August. Ald. ὅσον τ' ἐπιβᾶσα August. 680.
 ἐποίησε August. 681. ἄμβατός idem cod. 684. τοι Iunt. 2. 685.
 αἰδρεῖσιν August.

ditamentis *Hammondianis*. In-
 choata vero aestate, hoc est,
 postquam Sol Tauri signum
 ingressus erat, non licuisse na-
 vigare, nisi fortim, credidisse
 non videtur *Hesiodus*. Scio
 artem nauigandi etiamnum im-
 perfectam fuisse, eo aeuo; sed
 cum experientia didicissent
 nautae quinquaginta diebus
 post solstitium aestiuum tutam
 esse nauigationem, ab eadem
 magistra discere eos necesse
 fuit non minus tuto per quin-
 quaginta dies ante id solstii-
 tium, mensibus Maio et Iunio,

nauigari. Itaque quae hic ha-
 bet Poëta, de nauigatione
 verna, intellexerim de ea quae
 fit mense Aprili, qui ventis et
 procellis, haud multo minus
 quam hiberni menses, est ob-
 noxius. Certe eo mense ficus
 folia emittere incipiunt. *Cle-
 ricus*.

681. Ἐν κρᾶδῃ ἀκροτάτῃ]
 Τῷ νεαρόῳ βλαστῷ τῆς συνῆς.
Güetius.

684. Ἀρπακτός] Occupan-
 dus cito, ne elabatur e ma-
 nibus. *Idem*.

686. Χρή-

Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
 Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μετὰ κύμασιν. ἀλλὰ σ' ἄνωγα
 φράζεσθαι τάδε πάντα μετὰ φρεσὶν ὅσος ἀγορεύω.
 Μῆδ' ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τίθεςθαι.
 Ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δὲ μεῖονα φορετίζεσθαι. 690
 Δεινὸν γὰρ πόντος μετὰ κύμασι πῆμασι κύρσῃ.
 Δεινὸν γ', εἴ κ' ἐφ' ἄμαξαν ὑπέρβιον ἄχθος αἰέρας,
 Ἀξονα καυάξαις, τὰ δὲ φορετὶ ἀμαυρωθεῖη.

Opes enim sunt anima miseris mortalibus.
 Miserum vero est mori in fluctibus. verum te iubeo
 Considerare haec omnia in animo, quaecumque tibi confulo.
 Ne vero inter naues omnem substantiam cauas pone;
 Sed plura relinquito, pauciora vero imponito.
 Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere.
 Miserum etiam, si in plaustrum praegrande onus imponens
 Axem fregeris, onera vero corrumpantur.

686. huic versui praescriptum est: γυναικὶν. δειλοῖσι ἀλλοῖς. 687.
 μετὰ] ἐν. 688. φράζεσθαι] σκοπεῖν. 690. φορετίζεσθαι] ἐπιτιθέναι.
 691. μετὰ] ἐν. πῆματι] βλάβῃ. κύρσαι] περιτυχεῖν. 692. ὑπέρβιον] ὑπερ-
 βολικὸν. ἄχθος] βάρος. αἰέρας] ἐπιδείξ. 693. καυάξαις] συντριψαίς.
 ἀμαυρωθεῖη] ἀφανισθεῖη.

686. βροτοῖσιν Acad. 687. δὲ ἐν August. 688. ὡς σ' ἀγορεύω B. 699.
 Coisl. August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. marg. Schreuelius
 „haec annotauit: „In vno ὡς σ' ἀγορεύω, in altero, ὡς σε κελεύω, „
 689. μὴ δ' August. 690. πλείω August. 691. πῆματι B. 699. August.
 Ald. πῆματα Coisl. Acad. In Cler. edit. erat, πῆμασι. 692. Δεινὸν δ'
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Com. Heinl. Steph. ἐπ' ἄμαξαν B. 69. 699. 731.
 Coisl. August. (in quo vbique ἄμαξα cum spiritu leni scriptum) Ald.
 ἐπ' etiam Acad. Iunt. 1, 2. Trinc. Com.

686. Χρήματα γὰρ ψυχὴ
 πέλεται] Elegans descriptio
 ardentissimi diuitiarum amoris,
 quo fit vt non pluris vitam su-
 am faciant; quam praesentis-
 simis periculis exponunt, vt
 diuitias sibi comparent. Simi-
 lis loquutio est auari Poetae
 Pindari, quam ab Aristodemo
 nescio quo mutuum acceperat,
 Isthmiac. II, 17. χρήματα,

χρήματ' ἀνῆρ, pecuniae pecu-
 niae vir sunt, hoc est, vt alius
 dixit, quanti habeas sis. Cle-
 ricus.

688. Mff. Bodl. 699. et Coisl.
 ὡς σ' ἀγορεύω. Rob.

693. Ἀμαυρωθεῖη] Ἀφ-
 νισθεῖη. Guierus.

Ἀμαυρωθεῖη] Proprie est
 obscurantur, quod cum non
 possit dici de quouis onere,
 Bb 5 ver-

Μέτρα Φυλάσσεσθαι. καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.
 Ὀρεαῖος δὲ γυναῖκα τέον ποτὶ οἶκον ἄγασθαι, 695
 Μῆτε τριηκόντων ἐτέων μάλα πολλ' ἀπολείπων,

Modum ferua. tempus vero in omnibus optimum.
 Matūre autem vxorem ad tuam domum ducito.
 Neque triginta annis valde multum inferior,

694. μέτρα] συμμετρίαν. φυλάσσεσθαι] [subaud.] ὄλεσ. 695. Ὀρεαῖος
 (sic)] ὀρηκαίως. τέον] οὐκ. ποτὶ] πρὸς.

695. Ὀρεαῖος August. ἐπὶ Iunt. 1. 2. 696. τριηκόντα Iunt. 1. 2.
 Steph. marg.

vertimus *corrumperantur*; nam non placebat *intereant*, quod antea erat in versione Latina, et quod neque Graecae voci satis accurate respondet, neque aliis mercibus, aut oneribus conuenit, nisi iis quae frangi aut effundi possunt e plaustro delapsae. *Clericus*.

694. Μέτρα Φυλάσσεσθαι] Tempus, occasionem. *Guicetus*.

Μέτρα Φυλάσσεσθαι] Non intellexerant haec interpretes. Hesiodus μέτρα θαλάσσης vocauit τὸν ὥραιον πλῆν. Sic eleganter, Διέξω δὴ τοι μέτρα πολυφλοισβοῖο θαλάσσης: quamobrem quae Moschopulus, Proclus, Tzetzes περὶ συμμετρίας hic dicunt, ostendunt eos non bene mentem Hesiodi vidisse. Dum suadet μέτρα Φυλάσσεσθαι, suadet vt mercator vsque ad aestatem maneat, quia vntatissimus aliter ille πλῆν, veris, nimirum, ἀρπαντὸς fit. Quod quid sit ad Interpretes diximus. *Heinsius*.

696. Μῆτε τριηκόντων]

Tzetzes legendum contendit τριάνοντα. Placet. *Guicetus*.

698. Τέτορ' ἡβώῃ] Scribendum videtur τέτορα. subintellige ἔτη, hoc est, τέτορα ἔτη ἡβώῃ, hoc est, πέμπτῳ δὲ ἔτει. τέτορα, τέτορα ἐπὶ δέκα. πέμπτῳ, hoc est, πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ. Ratio haec numerandi sumpta a mensibus lunaribus. Vide infra τετράς μέσση, ἔκτη μέσση. Anno duodecimo pubescere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc est, decimo sexto nubat, quae aetas nuptiis aptissima est. *Idem*.

Τέτορ' ἡβώῃ] Mirifice inter se discrepant Interpretes de tempore, quo puellis nubere Poëta praecipit. Sed omnes fere consentiunt decimum quartum primum esse puellis pubertatis annum. Monet igitur Poeta, vt per quatuor annos pubescant, i. e. per decimum quintum, decimum sextum, decimum septimum, decimum octauum, quinto autem pubertatis anno, scil. decimo nono nubant.

Μήτ' ἐπιθίεις μάλα πολλά· γάμος δὲ τοῦ ἔτους.
 Ἡ δὲ γυνὴ τέτορ' ἡβῶν, πέμπτῳ δὲ γαμοῖτο.
 Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ὥς κ' ἦθεα κεδνὰ διδάξης.
 Τὴν δὲ μάλιστα γαμεῖν ἥτις σέθεν ἐγγυῶσι ναίει. 700
 Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γείτοσι χάσματα γήμης.
 Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ λήϊζετ' ἄμεινον

Neque superans multum: nuptiae vero tibi tempestivae hae.
 Mulier autem quatuor annos pubescat, quinto vero (*scil. pubertatis*) nubat,
 Virginem vero ducito, ut mores castos doceas.
 Eam vero potissimum ducito, quae te prope habitat:
 Omnia diligenter circumcontemplatus, ne vicinis ludibria ducas.
 Neque enim muliere quicquam vir sortitur melius

697. ἔτιος] ἔτιος. 698. τέτορ' (sic) ἐπὶ δέκα. ἡβῶν] ἀμυζέτω.
 πέμπτῳ] δέκα (sic). γαμοῖτο] εἰς γάμον ἀγίστω. 699. παρθενικὴν] παρ-
 θένον. ὥς] ἔτι. ἦθεα] ἔτι. κεδνὰ] ἀγαθὰ. 700. εἰδὼν] εἶδ. ἐγγυῶσι]
 πλησίον. ναίει] οἰκεῖ. 701. ἀμφὶς] πανταχόθεν. χάσματα] χάραν.
 702. λήϊζετ'] λήϊζεται· κτῶναι.

698. τέτορ' August. Senat. Acad. ἡβῶν Acad. Mosch. Iunt. 1. 2. ἡβῶν Ald.
 699. διλέγης Iunt. 2. 700. τήνδ' August. Ald. 701. γείτοσι Trinc.
 702. τοι August. Ald. Iunt. 1. 2.

nubant. Sic Proclus. Τῷ γάμῳ
 καιρὸν ὑπάρχειν τῇ γυναικὶ
 τὸν τῶν ἐννεακαιδέκα χρόνον
 ἑτῶν — Τὴν δὲ γαμείσθαι με-
 τὰ τὴν ἡβὴν ἔτος πέμπτον
 ἄγασαν· εἶναι δὲ τὴν ἡβὴν τεσ-
 σαρεςκαιδέκατον ἔτος. Tzetzes
 vero — Ἡ δὲ γυνὴ γαμείσθω
 μετὰ τὴν ἡβὴν ἔτος πέμπτον
 ἔχουσα. εἶναι δὲ τὴν ἡβὴν
 τεσσαρεςκαιδέκατον, καὶ πρὸς
 σθες καὶ τῷ τοῖς πέντε, ὥς εἶ-
 ναι ἰθ. Alii supponunt δέκα
 subintelligi, et sic reddunt, *Mu-*
lier autem decimo quarto anno
pubescat, decimo quinto nubat.
 Sed si hic esset sensus, necesse est
 scriberetur, τετάρτῳ ἡβῶν, non
 τέτορ' ἡβῶν, sicut postea πέμ-
 πτῳ γαμοῖτο. Nam δέκα τέτορ'
 ἡβῶν non potest significare, de-

cimo quarto anno pubescat, sed
 quasi *undecim annos pubescat.*
 Robinson.

702. Λήϊζετ' ἄμεινον] Hoc
 est, λαμβάνει, κτᾶται, ἀλάω,
 λαύω, ἀπολαύω, λάζομαι,
 λήζομαι, λήϊζομαι, λάβω, λη-
 βω. Idem.

Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς
 ἀνὴρ] Clemens Alexandrinus
 Strom. Lib. VI. nos docet Si-
 monidem sic hunc Hesiodi lo-
 cum imitatum esse:

Γυναικὸς ἑδὲν χερῶν ἀνὴρ λήϊ-
 ζεται
 Ἐσθλῆς ἄμεινον, ἑδὲ ῥέγιον
 κακῆς.

*Uxor nullam rem vir possidea
 bona meliorem, neque deterio-
 rem mala. Clericus.*

704,

Τῆς ἀγαθῆς τῆς δ' αὐτε κακῆς ἔ' ῥήμον ἄλλο,
 Δειπνολόχης· ἥτ' ἄνδρα καὶ ἰφθιμὸν περ εὐντάς
 Εὖναι ἄτερ δαλῶ, καὶ ὠμῶ γῆραι θῆκεν.

705

Εὖ δ' ὅπιν ἀθανάτων μακάρεων πεφουλαγμένους εἶνα.

Bona: rursus vero mala non grauius aliud

Comestatrice: quae virum licet robustum

Torret sine face, et crudae senectutis tradit.

Bene vero reuerentiam erga Deos immortales obseruato.

703. ῥήμον] χαῖρον. 704. δειπνολόχης] τῆς δειπνέσης καὶ λοχώσης τῶν
 δαυτῆς ἄνδρα. ἰφθιμὸν] ἰσχυρόν. 705. εὖναι] καίτοι. ἄτερ] χωρὶς. γῆραι] γῆρα.
 δῶκεν (sic)] ἔδωκε (sic). 706. ὅπιν] ἐπιτροφῆν. πεφουλαγμένους εἶνα
 [subaud.] θέλα.

705. Εὖναι. Ald. γῆραι δῶκεν codd. Robins. omnes, August. Acad. Senat.
 Ald. Iunt. I. 2. Steph. Com. Heins. δέκεν Trinc.

704, 705. Hi duo versus
 suspecti. v. 704. εὖναι est con-
 sumit τὰ ὄντα, τὴν ἐσίαν
 ἀφανίζει. Guierus.

Δειπνολόχης] Turpe, nempe, fuit in Graecia mulieres conuiuiis interesse. Cornelius Nepos, in Praefatione: Ple-
 taque nostris moribus sunt de-
 cora, quae, apud illos, (Grae-
 cos) uirpia putantur. Quem
 enim Romanorum pudet uxo-
 rem ducere in conuiuium? Aut
 cuius materfamilias non primum
 locum tenet aedium, atque in
 celebritate versatur? Quod mul-
 to fortius in Graecia; nam ne-
 que in conuiuium adhibetur,
 nisi propinquorum; neque sedet,
 nisi in interiore parte aedium,
 quae gynaeconitis appellatur;
 quo nemo accedit, nisi propinqua
 cognatione coniunctus. Vide
 Interpretes ad eum locum, ne-
 que enim opus est in re nota
 diutius morari. Clericus.

705. Καὶ ἐν ὠμῶ γῆραι δῶ-
 κε] Stob. καὶ ἐν ὠμῶ γῆραι
 θῆκε. Heinsius.

Ἐμὸν γῆρας, hic significat
 praeterea senectutem, quae
 ante tempus venit. Sic de
 Laerte Odyss. O, 354.

Ἐκπαύλως γὰρ παιδὸς ἐδύ-
 ρεταί οἱχομένοιο,
 Κερειδὴς τ' ἀλοχοῖο, δαΐφρο-
 νος, ἣ ἐ μάλισα
 Ἠραχ' ἀπαφθιμένη, καὶ ἐν
 ὠμῶ γῆραι θῆκεν.

Ad quod Scholiastes: πρὸ ὠ-
 ρας γηῶσαι ἐπαύσηεν. Cruda
 tamen senectus apud Latinos
 diuersam longe significationem
 sortita est, scil. firmam, robu-
 ram. Sic Virgilius de Cha-
 ronte: Iam senior, sed cruda
 deo viridisque senectus. Supra
 citati vero versus Homerici su-
 spicionem inducunt, quod τὸ
 ἐν hoc versu excidit. Rob.

706. Ὅπιν ἀθανάτων] Vi-
 tricem Deorum curam, quae
 mor-

Μηδὲ κασιγνήτῳ ἴσον ποιῆσθαι ἐταῖρον.

Εἰ δὲ κεν ποιήσης, μή μιν πρότερος κακὸν ἐξῆς.

Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν. εἰ δὲ κεν ἄρχῃ

Ἡ τι ἔπος τ' εἰπὼν ἀποθύμιον, ἢ καὶ ἐξῆς, 710

Δις τόσα τίνυσθαι μεμνημένος· εἰ δὲ κεν αὖθις

Neque fratri aequalem facito amicū:

Quod si feceris, ne ipsum prior malo afficias.

Ne vero mentiaris dicis gratia. sin autem coeperit

Aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere,

Bis tantum punire memineris: si vero rursus

707. ἐταῖρον] φίλον. 708. μιν] αὐτόν. Ἐξῆς] ποιήσης. 709. ἄρχῃ] ἀρχὴν ποιήσῃ. 710. ἀποθύμιον] ἐκ ἀρέσκων. ἢ] ἢ. ῥέξας (sic) ποιήσας.

711. τίνυσθαι] τιμωρεῖσθαι. μεμνημένος] ὡν εἰς σὲ ἔπραξε.

707. Μὴ δὲ August. Ald. Sic et v. 709. 708. μὴν Trinc. πρότερος B. 699. August. Iunt. 1. 709. γλώττης August. δὲ κεν' Iunt. 1. 710. ἔπος εἰπὼν omisso τ' Coisl. August. Ald. Acad. Iunt. 1. 2. Steph. Com. ἔπος γ' εἰπὼν Trinc. Paulo ante τ' deest in ed. Heinf. τοι Trinc. ῥέξας August. 711. τόσσα August. Acad. Trinc. τίνυσθαι Acad.

mortales a tergo sequitur. Ab ἐπὶ, quod notat post, ὅπῃς et ἔπω. Tibullus: *Nescius ultricem post caput esse Deum.* ab ὅπῃς, κατόπῃς, ὀπίσω, ὀπισσθεν. *Guierus.*

708. Εἰ δὲ κεν ποιήσης] Nemo enim potest magis nocere eo, qui, amicitia renuntiata, fit inimicus; quia aut arcana nouit, quorum reuelatio nocere potest; aut certe ea scit, quae nos quam maxime laedere possunt. Itaque, quantum quidem est in nobis, amicitias oportet esse aeternas, ut suadet *Hesiodus*. Eadem de causa, sic praecipiebat Solon: Φίλῃς μὴ ταχὺ κτῶ' εἰς δ' ἄν κτῆσῃ, μὴ ἀποδοκίμαζε: *amicos ne cito comparato, quos vito acquisueris, ne repudies.* Apud *Diogenem Laertium*, Lib. I. §. 60. *Clericus.*

709. Γλώσσης χάριν] Qui ultro, non rogatus, prudens et sciens mendacium loquitur. Sic apud Theognid. v. 488. τῆς κοτύλης μεθύειν. ἄρχῃ autem id est ἀρχηται. sic vet. Interp. *Scaliger.*

Μηδὲ ψεύδεσθαι] Neque mentiaris illi. supple, ne verbo quidem decipias. *Guierus.*

Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν] Quia eiusmodi mendacia anxios saepe habent, ad breue tempus; nec satis arctam amicitiam redolent, quae numquam patitur alii fieri a nobis, quod ab eo nobis fieri nolimus. *Clericus.*

710. Ἀποθύμιον] Alienum ab animo, molestum, inuisum, non ἀρέσκον τῇ ψυχῇ. *Guierus.*

711. Δις τόσα τίνυσθαι] Τιμῶρεαι. Μεμνημένος] Iniuriarum memor sc. *Idem.*

Δις

Ἥγητ' ἐς Φιλότητα, δίκην δ' ἐθέλῃσι παρασχεῖν,
Δέξασθαι. δειλός τοι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
Ποιεῖται. σὲ δὲ μή τι νόον κατελεγχέτω εἶδος.

Redeat in gratiam, poenam autem velit dare,
Recipe. miser namque vir amicum alias alium
Facit: tuum vero ne quid animum coarguat vultus.

712. ἡγήτ'] προηγῆται. Φιλότητα] ἀγάπην. δίκην] τιμωρίαν. παρασχεῖν]
διδόναι. 714. σὲ] σθ. νόον] κατὰ τὸν νόον. κατελεγχέτω] κατηγο-
ρεῖται. εἶδος] ἡ θεωρία.

712. Ἥγητ' B. 60. 699. Iunt. I. 2. Trinc. 713. δειλός τι Ald. δ. τις
Iunt. I. 2. Steph. margo.

Δις τόσα τίνυσθαι] Pessim-
um praeceptum; cum sola
Ratio suadeat peccantes aut de
industria, aut imprudentia,
amicos ferre, vt ad amicitiam
redeant, aut certe vt nos pri-
binae amicitiae hoc tribuere
intelligamur. Quanto melius
Cicero, de Amicitia, Cap. 21?
Primum danda opera est, ne
qua amicorum diffidia fiant;
sin tale quid euenerit, vt ex-
stinctae potius amicitiae, quam
oppressae esse videantur. Ca-
uendum vult, ne etiam in gra-
ues inimicitias conuertant se
amicitiae; ex quibus iurgia,
maledicta, contumeliae gignun-
tur; quae tamen, si tolerabilia
erunt, ferenda sunt; et hic bo-
nos veteri amicitiae tribuendus
est, vt is in culpa sit, qui fu-
cias, non qui patiatur iniuriam.
Recte etiam, Cicerone anti-
quior, Auctor Pythagoricorum
uersum, qui aurei vocantur,
v. 7.

Μηδ' ἔχθαιρε φίλον σὸν ἄμαρ-
τὰδος εἵνεκα μικρῆς.

Neque oderis amicum tuum, pro-
pter exiguum peccatum.
Clericus.

712. Ἥγητ' ἐς Φιλότητα]
Ἥγηται praecedat, prior eat,
προηγῆται. Guizotus.

Δίκην παρασχεῖν] Satisfa-
cere verbis, aut iacturam, si
quam creauit, sarcire. Cle-
ricus.

713. Δειλός τοι ἀνὴρ] Haec
a superioribus non pendent,
sed ad sequentia pertinent.
Guizotus.

Δειλός τοι ἀνὴρ] Quia, pro-
pter frequentem mutationem
scire non potest an ii, quos
sibi amicos putat, sint re vera
amici. Qui enim eo nomine
digni sunt, nonnisi diuturni-
tate temporis, dignosci pos-
sunt. Clericus.

714. Εἶδος] Nullum rei ge-
nus, nulla res, ἔδεν πρᾶγμα.
τὸ εἶδος hic est πρᾶγμα. Guie-
zotus.

Σὲ δὲ μή τι νόον κατελέγ-
χέτω εἶδος] Viderur esse prae-
ceptum, cui nullus est cum
superio-

Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον καλέσθαι. 715
 Μηδὲ κακῶν ἕταρον, μηδ' ἐσθλῶν νεμεσῆρα.
 Μηδὲ ποτ' ἐλομένην πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ
 Τέτλαθ' ὀνειδίξιν, μακάρων δόσιν αἰὲν ὄντων.

Ne vero multorum hospes, neque nullius hospes dicaris,
 Neque malorum socius, neque bonorum conuiciator.
 Neque umquam miseram pauperiem animum comedentem
 homini
 Sustineas exprobrare, diuorum munus immortalium.

715. πολύξεινον] πολύφιλον. ἄξεινον] ἄφιλον. καλέσθαι] καλεῖσθαι. 716.
 ἑτάρον] φίλον (sic). νεμεσῆρα] ὑβριστήν. 717. θυμοφθόρον] φθαρτικὴν.
 718. τέτλαθ'] τέτλαθι ὑπόμενα. δόσιν] ὅταν δωρεάν.

715. μή δὲ et mox μή δ' August. Ald. Sic quoque v. 716. 716. ἑτάρον
 August. ἑτάρον Iunt. 1. 2. Steph. 717. Μηδέποτε Ald.

superioribus ac sequentibus
 connexus, et quo praecipit
 Poëta, non tantum cauendum
 esse ne dicamus quae occulta
 esse volumus, sed etiam ne
 vultu prodamus id quod silen-
 tio tegimus. Itaque εἶδος hic
 est externa species, quae fre-
 quenter vocis est significa-
 tio. Hoc autem praeceptum
 si ad dissimulationem, nocen-
 di causam referatur, qualis erat
 Tiberiana, reiiciendum; sed
 si ad prudentiam spectet, quae
 nonnulla intempestiva aperiri
 vetat, quamuis vtilia iis quibus
 aperirentur, ambabus vlnis est
 excipiendum. *Clericus.*

715. Μηδὲ πολύξεινον, μηδ'
 ἄξεινον καλέσθαι! Μηδὲ πο-
 λύφιλον, μηδὲ ἄφιλον. *Guie-*
tus.

Πολύξεινον] Qui multos ha-
 bebant hospites, iis excipien-
 dis exhauriebantur; at qui
 erant plane ἄξιοι, sine graui

molestia peregre esse non po-
 terant, cum apud neminem
 notum diuersari possent. Prae-
 terea multa negotia esse pote-
 rant, quae, nonnisi per ho-
 spites, commode administra-
 bantur. Scio postea ξείνας
 amicos dici v. 722. Sed hic
 proprio sensu sumi crediderim.
Clericus.

716. Νεμεσῆρα] Κατήγο-
 ρον. *Guietus.*

717. Adducit hos duos versus
 Plutarchus in libro de audien-
 dis Poëtis, et de his verbis
 μακάρων δόσιν αἰὲν ὄντων
 ita differt: θεόδοτον νῦν τὸ
 τυχερὸν εἰρηκεν, ὡς ἐκ ἄξιον
 ἐγκαλεῖν τοῖς διὰ τὴν τύχην
 πενομένοις, ἀλλὰ τὴν μετ'
 ἀργίας καὶ ῥαθυμίας καὶ μα-
 λαικίας καὶ πολυτελείας ἀ-
 πορίαν αἰσχροὺς καὶ ἐπονείδι-
 ζον ἔσαν. *Krebsius.*

718. Μακάρων δόσιν] Quam-
 vis dari soleant dici dumtaxat
 bona,

Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισι, ἄριστος
 Φειδωλῆς, πλείη δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰσῆς. 720
 Εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μείζον ἀνέσταις.
 Μηδὲ πολυζεῖναι δαιτὸς δυσπέμφελος εἶναι

Linguae certe thesaurus inter homines optimus
 Parcae, plurima vero gratia eius quae modum servat.
 Quod si malum dixeris, forsan et ipse maius audies.
 Ne in conuiuio, quod multi amici instruunt, sis morosus

720. φειδωλῆς] κατὰ φειδῶς προτεινένης τὰ ῥήματα. κατὰ μέτρον] κατὰ συμ-
 μετρίαν. 721. τάχα] ἴσως. 722. δυσπέμφελος (sic)] σκληρός.

720. φειδωλῆς Trinc. 721. Μη δὲ August. κακὸν κ' εἴπης B. 60. 699.
 R. S. Coisl. August. εἴπης Acad. κακὸν γ' εἴπης Palat. αὐτὸν Trinc. ἀνέ-
 σταις Palat. 722. μη δὲ August. Ald. δυσπέμφελος August.

bona, attamen *Hesiodus* non
 semel etiam mala dari dicit, vn-
 de antea v. 638. memorat κακὴν
 πενίην, τὴν Ζεὺς ἀνδρεςσι δί-
 δωσι, *malam paupertatem quam*
Iupiter hominibus dat. Clericus.
 719. Γλώσσης τοι θησαυ-
 ρὸς] Sententiam horum ver-
 suum illustrarunt Interpretes
 Iacobi ad Cap. III. 9. et sqq.
 Clericus.

721. Εἰ δὲ κακὸν] Proclus
 ad locum: Ἀλκαῖος· Εἴν' εἴποις
 τὰ θέλεις, ἀνέσταις τὰ κ' ε'
 θέλεις. Καὶ Ὅμηρος· Ὅπ-
 ποῖον καὶ εἴησθα ἔπος,
 τοιοῖον ἐπακέσταις. *Robins.*

722. Μηδὲ πολυζεῖναι δαι-
 τὸς δυσπέμφελος] Δαιτὸς
 subintellige γενομένης. hoc
 est, ἔρῳ. δυσπέμφελος, δυσ-
 πρόσσιτος, δύσκολος, ἀπ' παρὰ
 τὸ πέμπεσθαι. Hos versus
 sic distinguit Heinsius: Μηδὲ
 πολυζεῖναι δ. δ. εἶναι. ἐκ κοι-
 νῆ πλείη τε χ. δ. τ. ὀλγί-
 ση. Placet. *Guierus.*

Δυσπέμφελος] Mare qui-
 dem dicitur δυσπέμφελον ab
Hesiodo, in *Theogonia*, quod
 non sine periculo transmitti
 possit; hic vero, vbi sermo
 est de conuiuio, δυσπέμφε-
 λος dici videtur qui aegre ad-
 ducitur, vt velit symbolum
 suam conferre ad conuiuium,
 seu ἔρανον. Hoc nos docuerat
Hesychius, sed verba eius cor-
 rupta sunt. Δυσπέμφελος,
 ἐπὶ μὲν τῆς θαλάσσης, ἢ δυσ-
 χεῖμαρρὸς καὶ τραχεῖα καὶ
 παραχρῆς ἐπὶ δὲ τῷ κο-
 λυμβητῷ, δυσαρῆος. Re-
 spicit ad locum *Homeri Iliad.*
Π. v. 747. vbi hominem mor-
 tuum ex curru decidentem vri-
 natori, e fundo maris ostrea
 petenti, confert *Patroclus*,
 hisce verbis:

Πολλὰς ἂν κορέσειεν ἀνὴρ ὅδε
 τῆθεα διφῶν
 Νηὸς ἀποθρῶσκων, εἰ καὶ δυσ-
 πέμφελος εἴη.

Mulsos

Ἐκ κοινῆς πλείη δὲ χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίση.
 Μηδὲ ποτ' ἐξ ἧς Διὶ λείβειν αἶθοπα οἶνον
 Χερσὶν ἀνίπτοισιν, μῆδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν. 725
 Οὐ γὰρ τοίγῃ κλύουσιν, ἀποπτύουσι δὲ τ' ἀράς.

De symbolis: plurima enim gratia, sumtusque minimus.
 Neque umquam mane Ioui libato nigrum vinum
 Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
 Neque enim illi exaudiunt, respuunt vero etiam preces.

723. δι] γὰρ. δαπάνη] ἀνάλωμα. 724. ἐξ ἧς] πρὸς. αἶθοπα] καυσιδόν.
 726. κλύουσιν] ἀκούουσι. ἀποπτύουσι] ἀποτρέφονται. ἀράς] εὐχάς.

723. Post ἐκ κοινῆς in August. deest colon, et quidem erasum est. δαπάνη
 3' August. 725. ἀνίπτοις August. ἀνίπτοις Ald. Iunt. I. 2. Trinc. μῆ
 3' August. Ald. et sic semper μῆδὲ in cod. August. et ed. Ald. diuifim
 scriptum legitur, vt v. 727. 730. 733. 735. 742. 748. 726. γὰρ
 τοι γὰ August. τοι Senat. ἀράς Senat.

*Multos satiare vir hic ostrea
 quaerens, ex naui defiliens, quam-
 vis procellosum esset; nempe,
 mare. Ad quae verba haec
 habet Eustathius, quae in Le-
 xicon suum transtulit Phavori-
 nus: Δυσπέρμεφος δὲ πόντος
 ὁ δυσχαίμερος δι' ἧς δυσχερῶς
 ναῦς πέμπεται. ὅθεν καὶ Ἡσίο-
 δος δυσπέρμεφον τὴν ναυτι-
 λίαν φησί. Ζηνόδοτος δὲ φησι
 πληθυντικῶς γράφει· εἰ καὶ
 δυσπέρμεφοι εἶεν, οἱ πολλοί,
 δηλαδή, ἐκείνοι. οἷς τὰ τῆδε
 παρατίθενται, ὃ ἐστὶ δυσάρε-
 σοι, ὡς καὶ Ἡσίοδος· μῆδὲ
 πολυξείνη δαιτὸς δυσπέρμε-
 φος εἶναι, ὃ ἐστὶ δυσκόλος δυσ-
 μεταπέμπτος: difficilis, qui
 aegre adduci potest ut veniat,
 quamuis arcessitus. De ἐρῶνῳ
 autem multa habet Isaacus Ca-
 saubonus ad Characteres Theo-
 phrastii. Clericus.*

Μηδὲ πολυξείνη δαιτὸς]

Vt hoc praeceptum, quod est
 περὶ συμβόλων et καταβο-
 λίων, quae collatis ab vnoquo-
 que sumtibus instituebantur,
 constet sibi, sublata distinc-
 tione, ita lego: Μηδὲ πολυξεί-
 νη δαιτὸς δυσπέρμεφος εἶναι·
 Ἐκ κοινῆς πλείη τε χάρις,
 δαπάνη τ' ὀλιγίση. Sensus
 est hoc modo mire directus et
 perspicuus. Heinsius.

725. Χερσὶν ἀνίπτοις] Fa-
 ciebat hoc non parum ad
 munditiam, quae a sacra fa-
 cturis postulabatur. Vide not.
 ad Gen. XXXV, 2. Hinc in
 prouerbium abiit illotis mani-
 bus aliquid facere, quod per-
 inde est ac imparatum esse.
 Clericus.

726. Ἀποπτύουσι δὲ τ' ἀ-
 ράς] Ἀποτρέφονται. Τὸ ἀρά,
 prex. proprie et primo impre-
 cationes, siue καταράς, εὐφω-
 νίας χάριν, ἀράς dictae. Guierus.
 Cc 727. Μηδ

Μηδ' ἀντ' ἡελίοιο τετραμμένος ὀρθὸς ὀμιχλῆν.
 Αὐτὰρ ἐπὴν κε δύνῃ, μεμνημένος, ἐς τ' ἀνιόντας,
 Μήτ' ἐν ὁδῷ, μήτ' ἐκτὸς ὁδῷ προβάδην ἐξήσης,
 Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς μακάρων τοι νύκτες ἑάσσω. 730

Neque contra Solem versus stans meito,
 Sed etiam postquam occidit, memor eius rei, usque ad orientem,
 Neque in via, neque extra viam inter eundem meas,
 Neque denudatus: Deorum quippe noctes sunt.

727. διμυχλῆν] ὀρεῖν. 728. ἐπὴν (sic)] ἐπει. ἤς' ἀνιόντα (sic)] ὡς ἀνι-
 ὄντα. 729. προβάδην] κινούμενος. 730. ἀπογυμνωθεῖς] ἐν τῇ νυκτὶ.
 ἑάσσω (sic)] ἔσσι.

727. Ἐν τ' August. διμυχλῆν B. 60. 728. ἐπὴν August. ἐπει Ald. Iunt.
 I. 2. Steph. Com. Heins. ἤς' ἀνιόντα Coisl. ἤς' ἀνιόντα Aug. ἀνιόντα etiam
 Ald. ἀνιόντος Trinc. Steph. marg. 729. ὀρεῖσις August. Acad. 730.
 ἑάσσω Senat. Acad. August. in quo etiam μήτ' paullo ante.

727. Μηδ' ἀντ' ἡελίοιο] Hic
Hesiodus non verat de die me-
 iere, sed tantum stantem, ad
 solem conuersis ac reiectis pu-
 dendis. Male hunc locum ac-
 ceperat *Claud. Salmasius* Exer-
 cit. *Plinianarum* p. 431. quasi
Hesiodus velit de nocte tan-
 tum lotium emitti; quod ab-
 surdum est, nec potest obser-
 vari. Itaque eum castigauit,
 sed acrius aequo, *Dionys. Pe-
 tauius* in *Miscellis* Exercit.
 Cap. I. et recte obseruauit
 hunc versum interpunctione
 et sententia a sequenti esse
 distractum. *Clericus*.

Ὀρθὸς] Stans, vt Gallice
droit. Vide *Iliad*. Σ, 246. et
 locum *Herodoti* laudandum
 ad v. 731. *Clericus*.

728. Αὐτὰρ ἐπεί κε δύνῃ
 μεμνημένος ἐς τ' ἀνιόντα] Ad
 occasu ad ortu rectum meie-
 re licet. Male interpretes. *σιγ-*

μὴ τελεία post τὸ ἀνιόντα.
Guierus.

Αὐτὰρ ἐπὴν κε δύνῃ] Hoc
 versu et duobus sequentibus,
 vt recte *Petauius*, hortatur Poë-
 ta, vt ne post occasum solem,
 ac nocte quisquam ambulando
 meiat, aut denudatus, quod
 etiam nocti veneratio quae-
 dam adhibenda sit. Igitur post
 ἀνιόντα non est ponenda τε-
 λεία *σιγμή*, vt multi fece-
 runt. *Clericus*.

730. Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς]
 Subintellige, etiam sub nocte.
Guierus.

Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς] Cum
 Graeci tunicas quidem breuio-
 res, nisi forte hyeme, sed sine
 clausis femoralibus gestarent,
 non necesse habebant retege-
 re pudenda vt meierent; sed
 tantum inflexis genibus clunes
 in talos demittere, vt tunicae
 inferiores ora magis dilatarentur,
 ne

Ἐζόμενος δ' ὄγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένα εἰδώς,
 Ἦ, ὄγε πρὸς τοῖχον πελάσας εὐεργέος αὐλῆς.

Sedens vero diuinus vir et prudens,
 Aut ad parietem accedens bene septae caulae.

731. Ἐζόμενος] καθήμενος ὄρετ. πεπνυμένα] συνετὰ. εἰδώς] γινώσκων. 732.
 πελάσας] πλησίον. εὐεργέος] τὴν καλὴν ἔχοντος.

732. 8to August.

ne lotio madefieret. De iis quae dicuntur *feminalia* vide *Isaac. Casaubonum* ad Augusti Cap. LXXXII. in notis ad *Suetonium*. Clericus.

Μανάρων τοι νύκτες ἔασ-
 σιν] Non tantum vult inter-
 diu non debuisse homines me-
 iere stantes, ac reiectis ad so-
 lem pudendis; sed ne nocte
 quidem incedentes, aut pu-
 dendis nudatis; quia noctu
 Dii frequentius inter homines
 versantur, vt recte ad hunc lo-
 cum *Proclus*. Clericus.

731. Ἐζόμενος] Subintel-
 lige ἔρεϊν. *Guizus*.

Ἐζόμενος] Hoc est, cluni-
 bus ad talos demissis. *Sam.
 Bochartus Hieroz. Parte I. Lib.
 II. c. 56.* postquam ostendit
 Iudaeos stantes solitos minge-
 re, obseruat Graecos sedentes
 minxisse nusquam reperiri,
 nisi apud vnum *Hesiodum*, cu-
 ius vsq. 731, et 732. profert,
 tum subdit: *Itaque, Hesiodi
 aeuo, Graeci bene instituti, vel
 sedentes mingeant, vel ad pa-
 rietem accedentes. Sed postero-
 ribus saeculis, prius illud a vi-
 ris usurpari desit, et mulieri-
 bus relictum. Itaque in Grae-*

*corum monumentis nullum ex-
 stat exemplum viri, qui sedens
 minxerit.* Deinde allatis mul-
 tis contrariis exemplis, addit
 hoc *Herodoteum*, quo, bre-
 vitatis causa, hic contenti eri-
 mus: *Herodoto*, inquit, *nihil
 expressius, qui vt probeat Aegy-
 ptios in plerisque aliter se gere-
 re, quam reliquos homines, in-
 ter cetera haec habet* Lib. II.
 c. 35. Οὐρέεσι αἱ μὲν γυναῖ-
 κες ὀρεθῶσι, οἱ δὲ ἄνδρες κα-
 θήμενοι, *foeminae quidem stan-
 tes mingunt, viri vero sedentes.*
 Clericus.

732. Αὐλαὶ antiquis dice-
 bantur loca subdialia, aperta,
 quae vento exposita erant.
 vnde locus διαυλαῖον dicitur,
 qui ventum ab vtraque parte
 admittit, vt docet *Athenaeus*
 l. 5. c. 5. In his locis apertis,
 quae ante domos erant, quo-
 niam pecudes continebantur,
 factum est, vt αὐλὴ denotet
caulam. qua notione h. l. su-
 mendum. Denique αὐλαὶ di-
 cebantur *palatia, domus poten-
 tum hominum*. cuius denomi-
 nationis *Athenaeus* l. c. du-
 plicem reddit rationem, aut
 quia ante domos diuitum eius-
 modi

Μηδ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμένος ἔνδοθεν οἴκῃ
 Ἐσίῃ ἔμπελαδὸν παραφαινέμεν, ἀλλ' ἀλέασθαί.
 Μηδ' ἀπὸ δυσφύμοιο τάφῳ ἀπονοστήσαντο 735
 Σπερμαίνειν γενεὴν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.
 Μηδ' ἐποτ' ἀενάων ποταμῶν καλλιῖρρον ὕδωρ
 Ποσσὶ περᾶν, πρὶν γ' εὗξῃ ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα.

Neque pudenda femine pollutus intra domum
 Focum iuxta reuelato, sed caueto.
 Neque a feralibus epulis reuersus
 Seminato progeniem, sed Deorum a conuiuio.
 Nec vnquam perennium fluuiorum limpidam aquam
 Pedibus tranſito, priusquam oraueris adſpiciens pulcra flumina;

733. πεπαλαγμένος] μαμολυσμένος. ἔνδοθεν] ἐντὸς. 734. ἐσίῃ] ὁ τίποτος, ὃς
 ἔστιν. ἔμπελαδὸν] πλησίον. παραφαινέμεν] παραφαίνειν· δεικνύειν. 735-
 ἀπονοστήσαντα] ὑποστήσαντα. 736. σπερμαίνειν] σπείρειν. δαιτός] εὐχέλαιος
 (sic). 737. ἀενάων (sic) διαπάντης ῥέοντων. 738. περᾶν] διὰ δια-
 βήνας. εὗξῃ] εὗξην ποιήσης. ῥέεθρα] ῥέεθρα.

Inter v. 736. et 737. est Μηδ' ἐπὶ κρηνῶν ἔρεϊν, μέλα δ' ἐκάλυπται in edd.
 Iunt. I. 2. Triac. Steph. 737. ἀενάων August. Iunt. I. 2.

modi loca subdialia fuerint,
 aut quia in iis locis regii ſti-
 patores stationem suam habue-
 rint, ibique dormiuerint. conf.
 ad illum Athenaei locum Ca-
 ſaub. *Krebsius*.

733. Πεπαλαγμένος] An a
 πᾶλη puluiculo παλάσσω.
Guierus.

734. Ἐσίῃ ἔμπελαδὸν πα-
 ραφαινέμεν] Quia, nimirum,
 ad focum erant Dii Penates,
 focusque, vt habet *Proclus*,
 erat domestica ara, in qua li-
 bationes quotidie fiebant, et
 se pollutos existimabant. Ita-
 que prius abluere se se necesse
 habebant, si praecepto Hesio-
 di obsequi volebant. Sic apud
Herodotum, Lib I. 198. ὁσά-

κίς δ' ἂν μίχθῃ γυναῖκί τῇ
 ἑαυτῇ ἀνῆρ Βαβυλωνίος, —
 ὁρθεῖα γενομένη λένται ἀμφό-
 τεροι, ἀγγεός γάρ ἑδενός
 ἄψοντα πρὶν ἂν λουσνται·
 quoties autem cum uxore misce-
 tur vir Babylonius, — oris
 diluculo abluuntur ambo, nul-
 lum vas priusquam se abluerint
 iacturi. Quae narratio osten-
 dit, apud Graecos, *Herodoti*
 aetate, vulgo obseruatum non
 fuisse *Hesiodi* praeceptum. *Cle-
 ricus*.

736. Ἀπὸ δαιτός] A Deo-
 rum conuiuio, quae sacrificiis
 peractis fiunt, festis Deorum
 ſolemnebus. *Guierus*.

737. Ἀενάων ποταμῶν]
 Ἀπὸ ἀενάων. *Idem*.

739. Λευκῶ

Χεῖρας νιψάμενος πολυηράτῳ ὕδατι λευκῷ.

Ὅς ποταμὸν διαβῇ, κακότητι δὲ χεῖρας ἀνίπτος, 740

Τῷδε θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγεα δῶκαν ὀπίσσω.

Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο, θεῶν ἐνὶ δαίτῃ θαλεῖη,

Αὔον ἀπὸ χλωρῆς τάμνειν αἴθωνι σιδήρῳ.

Μηδέ ποτ' οἶνοχόην τιθέμεν κρητῆρος ὑπερθεῖν

Manus lotus amoena aqua limpida.

Qui fluvium transierit, malitia vero manus illotus,

Ei succensent Dii, et damna dant in posterum.

Nō vero a manu, Deorum in celebri conuiuio,

Siccum a viridi refeca nigro ferro.

Neque umquam vrceum, ex quo vinum funditur, pone super
craterem

739. πολυηράτῳ] πληρεράτῳ. 740. ἰδὲ (sic)] καὶ. 741. τῷδε] τῷτῳ.

νεμεσῶσι] μισῶσι. ἄλγεα] ἄλγῃ. ὀπίσσω] μετὰ ταῦτα. 742. πεντόζοιο] πέντε

ὄζας ἰχθύος. δαίτῃ] εὐαχρίᾳ (sic). θαλεῖη] θαλάσῃ (sic). 743. αὔον]

ξηρὸν. αἴθωνι (sic)] μέλανι καυσικῷ. 744. οἶνοχόην] κύαδον. τιθέμεν]

τιθέναι. ὑπερθεῖν] ὑπεράνω.

740. κακότητ' ἰδὲ August. Iunt. 1. 2.

742. πεντόζοιο B. 699. ἰν August,

743. αἴθωνι August. 744. κρητῆρος August. Senat. Trinc. ὑπερθε

Senat. Trinc.

739. Λευκῷ] Λαμπρῷ, δι-
αυγῇ. Idem.

740. Κακότητι] Contuma-
cia, contumaci malitia. Scribe,
κακότητι γε. Τὸ δὲ hic non
placet. Idem.

Κακότητι] Hoc est, data
opera, [propterea] Deorum Nu-
mine. Clericus.

742. Ἀπὸ πεντόζοιο] A ma-
nu quae habet quinque digi-
tos, vt πέντε ὄζας, quinque
ramos. Αὔον vero ἀπὸ χλω-
ρῆς, vt docent Graeci Interpre-
tes, est pars sicca, hoc est, ex-
trema vnguium, quae separa-
tur ab ea quae carni adhaeret.
Hoc praeceptum, obscurius ex-
primitur ab Hesiodo, sicut ob-
scure exprimebantur symbola
a Pythagora, vt res nullius pre-
tium viderentur, nescio quid re-

conditius complecti, et impe-
ritus essent admirationi. So-
lent enim quam maxime mi-
rari quae non intelligunt. Hoc
videtur velle Hesiodus, non
esse expectandum, ad manus
abluendas, et vnguium, vt
probe purgentur, retributa
secunda, tempus ipsum conui-
uii sed manibus lotis acceden-
dum. Alioqui ne in familiari
quidem conuiuio vngues quis-
quam secet, qui nolit retri-
buta in patinas exsilire;
quod, vt opinor, non gratus
fuisset Graecis, quam nobis
nunc est. Clericus.

743. Αὔον ἀπὸ χλωρῆς]
Vngues a carne. Guierus.

744. Οἶνοχόην] Τὸν κύα-
δον. Idem.

C c 3

Oive-

Πινόντων ὅλῃ γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκται. 745
 Μηδὲ δόμον ποιάω, ἀνεπίξεσον καταλείπειν,

Bibentium: perniciosum enim in eo fatum est situm.
 Neque domum faciens imperfectam relinquo,

745. ὅλῃ]. φθαρτικῇ. τέτυκται] ἐστὶ. 746. ἀνεπίξεσον] ἀτίλειπον.

Oinoχόην] Guttum, guttur-
 nicum etiam vocabant veteres.
Scaliger.

Μηδὲ ποτ' οἰνοχόην] Haec
 est anilis superstitio, potius
 quam praeceptum ethicum,
 symbolorum more expressum.
 Hic enim Poëta religiosa tra-
 dit, non moralia. Itaque fru-
 stra est *Proclus*, qui vult my-
 stice ab *Hesiodo* significari, non
 esse priuata praeferenda com-
 munebus, quia κρατὴρ com-
 mune erat, quo ex οἰνοχόῃ
 hauriebant. Verum commu-
 nis etiam erat οἰνοχόῃ, quan-
 doquidem ex ea etiam vinum
 commune hauriebant omnes
 conuiuiae. Alia eius interpre-
 tamenta non sunt verisimiliora,
 vt nec cetera omnia allegorica
 commenta, quae ad incrustan-
 da superstitiosa deliria Maio-
 rum suorum Graeci posteriores
 adinuenerunt; vt sapientiores
 viderentur fuisse, quam fue-
 rant. Etiamnum hodie vete-
 rum superstitionum vestigia vi-
 dere licet, multis in locis. Sunt
 qui, exempli causa, mali omi-
 nis esse putant panem inuer-
 sum, ita vt planior pars sit su-
 perior, cultros decussatim in
 mensa iacentes, salillum in
 mensam effusum, et similia;

quibus mysticos sensus non mi-
 nus facile esset inuenire, quam
*Hesiodo*is nugis. *Clericus.*

Plutarchus de auid. poet.
 ἀλλ' οἱ πολλοὶ τῶν μὲν τοιαύ-
 των τὰς αἰτίας πικρῶς ἀπαι-
 τῆσι, καὶ διαπυνθανονται,
 πῶς λέλεκται, Μηδὲ ποτ'
 οἰνοχόην τιθέμεν κρητῆρος
 ὑπερθεῖν. Τῶν δὲ μείζονων
 ἀβασανίσως παραδέχονταί
 τὴν πίσιν. Ex quo loco appa-
 ret *Plutarchum* existimasse,
 eum, qui in huius dicti causa
 quaerenda nimis curiose labo-
 ret, tempus operamque per-
 dere. Expositionem dicti He-
 siodei apud *Plutarch.* in Con-
 uiu. Septem Sapientum reiecit,
 et illud inter aniles supersti-
 tiones refert *Krebsius*.

745. Πινόντων] Bibentibus
 subintellige conuiujs, compo-
 toribus. bibendo, inter bi-
 bendum. Ὅλῃ γὰρ ἐπ' αὐ-
 τῷ μοῖρα] Est mali ominis.
 μοῖρα omen. *Guierus.*

746. Ἀνεπίξεσον καταλεί-
 πειν] Superstitiosum hic ali-
 quid esse mihi persuadeo, po-
 tiusquam id quod volunt Grae-
 ci Interpretes; qui putant irri-
 sionem significari eorum, qui
 imperfectum aedificium sunt
 conspecturi. Existimasse vide-
 tur *Hesiodus* mali esse ominis,
 si cornix

Μή' τοι ἐφεζομένη κρώζῃ λακέρυζα κορώνη.
Μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιρρέκτων ἀνελόντα

Ne forte insidens crocnet stridula cornix.
Neque ab ollis nondum dedicatis rapiens

747. μή. [subaud.] ἴνα. ἐφεζομένη] καθήμενη. κρώζῃ] βοῇ. λακέρυζα]
ἢ πολλὰ βοῶσα. 748. χυτροπόδων] χυτράων. ἀνεπιρρέκτων] ἀδύτων.
ἀνελόντα] λαβόντα.

747. Μή τι B. 60. August. Ald. Iunt. 1. 2. κρώζῃ Acad. Coiflin.
λακέρυζα Iunt. 2.

si cornix imperfecto aedificio insideret, quod facile et frequentius fieri potuit, si diu imperfectum relinqueretur. Agit autem hic de lignea rustici casa, ad quam absoluendam longo tempore opus non est. Eius opinionis vestigia remanserant apud Romanos, tempore Plinii, qui H. N. Lib. X. c. 12. sic de Cornice loquitur: *Ipsa ales est inauspicatae garrulitatis, a quibusdam tamen laudata.* Deinde: *inauspiciatissima foetus tempore.* Eodem Capite, de bubone agens, ostendit a multis ferale habitum si domui insideret, quod confutatur hisce verbis: *Privatorum domibus insidentem plurimum scio non fuisse feralem.* Simile quiddam de cornice sensisse Hesiodum credibile mihi fit. Prodidit etiam Aelianus de Animalibus Lib. III. c. 9. vnam cornicem mali esse ominis: οἷ τε ἐδρας ὀρνίθων καὶ πτήσεις παραφυλάττοντες ἐκ εὐσύνβολον εἰς μαντείαν ὀττεύουσιν εἰνά, Φασιν, εἰ ὑπακχοῖτο κορώνη μία: *qui observant ubi*

insideant aues, et earum volatus non esse faustum auguria captantibus aiunt, si audiatum una cornix. Scio interdum boni ominis fuisse cornicem, qua de re vide Iunt. ad Eclog. IX. Virgilii, v. 15. Sed satis mihi est inauspicatam saepe fuisse, ut eo Hesiodum respexisse existimem. Clericus.

747. Λακέρυζα] Α. λάκω, λακίω, λακέρω, λακερύω, λακερύζω, λακέρυζα, hoc est, λακῆσσα strepera, garrula. *Quietus.*

748. Μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιρρέκτων] Vetus mos sub hoc verbo latere videtur, ollas novas lustrandi et ad usum felicem consecrandi, hoc est, benedicendi, ut loquimur. ἀνεπιρρέκτοι χυτροπόδες. hoc est, ἐφ' ὧν ἐξέρχθη τὰ ἱερά. *Idem.*

Ἀνεπιρρέκτων] Scio quidem vasa dedicare solitos veteres, sed vox haec, et verbum ἀναίρειν suadent agi potius de carne rapta ex olla, siue de aulicoquis exiis, ut loquitur Festus, antequam sacra essent facta.

Ἔσθαι, μηδὲ λóσθαι· ἐπεὶ καὶ τοῖς ἐνὶ ποινῇ.

Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν (ὃ γὰρ ἄμεινον)

750

Comedito, neque lauator: quia et hisce noxa inest.
Neque super immobilibus locato (non enim bonum est)

749. ἔσθαι] ἐσθίειν. λóσθαι] λóσσαι. τοῖς] τέτοισ. ἐνὶ] ἐν. ποινῇ] τιμωρίᾳ. 750. ἐπ' ἀκινήτοις (sic) τάφους.

750. μηδὲ ποτ' Trinc. ἀκινήτοις August.

facta. Adfentior itaque Sam. Bacharto sic hunc locum interpretanti Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 50. Fuere qui dapes prope crudas eripuerint non solum ex popinis, sed etiam ex locis sacris. Vide I. Sam. II, 13. vbi filii Helis ita se gessisse narrantur. Qualis apud *Asbenaecum* describitur mulier quaedam, quae sacra nondum immolata deuorabat, ἐφαρπάξας ὀβελίσκας, a veru illa rapiens; et in *Suetonio* Vitellius c. 13. homo non profundae modo, sed intempestivae quoque ac sordidae gulae, ne in sacrificio quidem umquam, aut itinere ullo, temperauit, quin inter altaria ibidem statim viscus et farra paene rapta e foco manderet. Denique, vt Poëta auctor,
Est etiam e mediis victima rapta focus.

Cuiusmodi ventres ferit illud *Simonidis*, quod tandem in prouerbium cessit:

Ἄστυα δ' ἱερὰ πολλάκις κατ-
εσθίει.

Nondum immolata sacra saepe deuorat. Proinde in *Hesiodo*, inter alia praecepta, hoc quo-

que habetur, ne ab ollis nondum sacrificatis (cibum) rapiens comedito. Nam vt ῥέζειν et ἐπιῤῥέζειν sacrificare est: ita ἀνεπιῤῥεκτος est ἄσυτος, nondum sacrificatus vel immolatus, vt a *Tzerze* redditur. Addatur hisce locus *Ciceronis* e Lib. II. de Fin. c. 7. Reperimus asotos primum ita non religiosos, vt edant de patella. Non necesse est nos hic colligere quae a Veteribus dicta sunt περὶ τῶν βωμολόχων et θυσιαρπάγων, qui ex altari carnes ab alio oblatas rapiebant; neque enim de iis verba facit *Hesiodus*; sed de iis qui ipsi sacra facientes, nondum peractis sacris, hoc est, antequam proficias porrexissent, et adoleuissent, carnes victimae suae comedebant. *Cle-ricus*.

750. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν] Per ἀκίνητα solum et lapides intelligere videtur, quae frigida sunt et dura. Hoc praeceptum *Pythagorico* illi cognatum videtur, ne sedeas super lapidem. Vel ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν est ἀκίνητον ποιεῖν.

ποιεῖν. Theocr. ἐπὶ ξηροῖσι καθίσκει. Guicetus.

Ἐπ' ἀκινήτοις] Proclus sepulcra interpretatur, quae movere nefas erat; at eodem iure terminos agrorum interpreteris. Malim intelligere de faxis quibusvis, quibus imponi pueros nolle Hesiodus; sed tantum tabulis ligneis, aut aliis, quae possunt amoveri. Videtur credidisse si duodecimo die, aut duodecimo mense puer collocaretur in rupe, infirmum eum fieri. Quod si diceretur de frequenti impositione pueri in sedili faxeo, et per totam infantiam, non careret ratione; sed ea res exitialior non fuit duodecimo die vel mense, quam aliis infantiae temporibus. Mera haec fuit superstitio, cuius ratio certa non magis reddi potest, quam somniorum febricitantis. Clericus.

Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοις καθίσκει] Notum est omnibus quam multa de his Veteres. Ceterum cur hoc praeceptum, de non movendis sepulcris, ad παῖδα δωδεκαταῖον spectet, numquam ostendere potuerunt. Nos hos versus, etiam sine Grammaticorum suffragio, hoc modo transponendos esse non dubitamus, qui nimium misere truncarunt, mutilarunt, auxerunt, transposuerunt olim, tamquam vultures quidam Homerum et Hesiodum:

Μηδὲ γυναικείῳ λαιτρῷ χροῖα
Φαίδρυνέσθαι

Παῖδα δωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνέρ
ἀνήνορα ποιεῖ,

Μηδὲ δωδεκαμήνον. ἴσον καὶ
τὸ τετυκταῖον
Ἀνέρι. λευγαλέῃ γὰρ ἐπὶ χρό-
νον ἐς ἐπὶ καὶ τῷ

Ποινῇ.

Quanta cura τὰ θερμότερα τῶν λαιτρῶν, quae γυναικεία vocabant, et absolute λαιτρά, in deliciarum descriptionibus, Lampridius lauacra muliebria, Capitolinus excastrationes, sicut viri magni nuper notarunt, veteres distinxerint, pueris notum est; cum ex aliis, tum ex Comico, qui ἐκ τῶν λαιτρῶν totam disciplinam Atheniensium considerari vult. Pueri autem δωδεκαταῖοι et δωδεκάμηνοι, omnia communia cum matribus habebant, διαίταν, τροφὴν, οἶκον, id est, ipsum Gynaecium. Hesiodus ergo ne eiusmodi puerulos matrum λαιτροῖς adulescere sinant, ex disciplina veteri, quia θηλύνεσθαι τὰ σώματα ex aquae tepore existimabant, diligenter monet. Sensus erit ita perspicuus planusque, ut nihil supra, hoc modo.

Neque muliebri lauacro corpus
purgare

Puerum suas duodecennem, quia
masculos enervat,

Neque duodecim mensum: nocet
et illud aequali modo

Vira: dura enim suo tempore
et hanc rem sequitur

Poena.

Apparet hinc ante omnia praeceptum περὶ τῶν ἀκινήτων huc non spectare: quod seorsim considerabimus, Heinsius.

Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοις καθίσκει] Ἀκίνητα sunt οἱ νόμοι:

Παῖδα δωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνέξ' ἀνήνορα ποιεῖ·

Puerum duodecennem, quia virum inertem facit:

751. παῖδα δωδεκαταῖον] ἀγύμναστον ἀφ' ἧς. ἀνέξ' ἀνέξα· ἐνδρα. ἀνέ-
νορα] ἀνανδρον.

751. δυωδεκαταῖον Acad. δυωδεταῖον Senat. Trinc.

de quibus vſitatam fuiſſe elegantiſſimam paroemiam μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, qua hic Heſiodus vtitur, ſatis ex illo Platonis apparet, tertio De legibus: Οὐκ ἦν τοῖς νομοθέταις ἡ μεγίστη τῶν μέμψεων, ἰσότητα αὐτοῖς τινὰ κατασκευάζεσι τῆς εὐσίας, ἥ περ ἐν ἀλλοδαῖς νομοθετεμέταις πόλεσι πολλαῖς γίνεται, εἰάν τις ζητῇ γῆς τε κτῆσιν κινεῖν, καὶ χρεῶν διάλυσιν, ὁρῶν ὡς ἐκὼν δύναίτο ἀνευ τέτῳ γένεσθαι ποτὲ τὸ ἴσον ἱκανῶς. ὡς ἐπιχειρῶντι δὴ νομοθέτῃ κινεῖν τῶν τοιαύτων τι πᾶς ἀπαντὰ λέγων, μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα. Et Eulebius Praeparat. Euang. lib. III. Ἡμεῖς δὲ τὰ μέγιστα ἀσεβεῖν, τὰς εὐτυχίας ἐμφανεῖς καὶ εὐεργετικὰς δυναμεις ἐν ἔδνῃ λόγῳ τιθεμένους· ἀντικρυς δὲ παρανομεύοντας, δέον σέβειν ἑκάστον τὰ πατρια, μηδὲ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, σοιχεῖν δὲ καὶ ἐφάπτεσθαι τῇ τῶν προπατέρων εὐσεβείᾳ, ἀλλὰ μὴ πολυπραγμονεῖν ἔρωτι καινοτομίας. Καθίξειν ἐπ' ἀκινήτοισι, pro κινεῖν τὰ ἀκίνητα, quam eleganter dictum sit, ostendimus ad Proclum. *Idem.*

Οὐ γὰρ ἄμεινον] Vetus clausula qua potissimum utebantur in interdictis suis Principes, erat, εἰ γὰρ ἄμεινον. Sic apud Herodotum in cautione sepulchrali in Epitaphio Nitocridis: τῶν τις ἐμεῦ ὕστερον γινόμενων βαβυλωνος βασιλεῶν, ἣν σπανίση χρημάτων, ἀνοίξας τὸν ταφόν, λαβέτω ὅκιστα βέλεται χρημάτων, μὴ μὲν τότε μὴ σπανίσας γε. εἰ γὰρ ἄμεινον. Quia autem vulgo etiam in Ethicis cautionibus ea utebantur clausula, Horatius Philosophiam alibi, *meliora* dixit, id est, τὰ ἀμεινῶ.

Cum in coemtos undique nobiles Libros Panaeti, Socraticam ex domum

Mutare loriceis Iberis

Pollicitus meliora gemmas.

Pollicitus meliora, est, ὁ τῆς φιλοσοφίας ἀντιποιεόμενος. *Heinsius.*

751. Παῖδα δωδεκαταῖον] An 12. dierum? vide Plutarchi expositionem apud Proclum, qui περὶ νεογνῶν intelligit. Hunc et sequentes quatuor versus aliter disposuit Heinsius, quem vide. *Guierus.*

753. Μηδέ

Μηδὲ θυωδεκάμηνον ἴσον καὶ τῷτο τέτυκται.
 Μηδὲ γυναικείῳ λυτρῶ χροῖα Φαιδρύνεσθαι
 Ἀνδρα. λυγαλέῃ γὰρ ἐπὶ χρόνον ἔς' ἐπὶ καὶ τῷ
 Ποιῇ· μηδ' ἰερόισιν ἐπ' αἰδομένοισι κυρήσας, 755
 Μωμεύειν αἰδῆλα· θεὸς νύ τι καὶ τὰ νεμισσᾶ.

Neque quodecim mensium: aequale et hoc est.
 Neque muliebri in balneo corpus abluito
 Vir: grauis enim suo tempore erit et huius rei
 Poena. neque in sacrificia accensa incidens,
 Reprehende arcana: Deus quippe et haec indigne fert.

752. τέτυκται] ἐλ. 753. χροῖα] σῆμα. Φαιδρύνεσθαι] καλλυπίζεσθαι.
 754. λυγαλέῃ] ἀλγεινῇ. 755. ἐπαιδομένοισι (sic)] θυσιάζομένοις. κυρή-
 σας] τυχόν. 756. μωμεύειν] ψηθυρίζειν (sic). αἰδῆλα] ἀφανῆ. τὰ]
 ταῦτα. νεμισσᾶ] μισσῆ.

752. ἴσον August. 753. λυτρῶ Heinf. 755. μὴ διαρῶσιν Trinc. ἐπαι-
 δομένοις August. Trinc. 756. κωμεύειν Trinc. θεὸς νύ τοι B. 60. θεὸς
 τοι Coisl. August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. marg.
 Heinf.

753. Μηδὲ γυναικείῳ λυ-
 τρῶ] Nihili fecerunt postero-
 res Graeci hoc Hesiodi praece-
 ptum, quod iis exprobrat Cle-
 mens Alexandrinus, in Paeda-
 gogo, Lib. III. c. 5. vbi agit
 πῶς περὶ τὰ λυτρὰ ἀντρε-
 πτεον, et haec habet: ἔξεσι
 δὲ τοῖς βελομένοις τῶν ἄλλων
 οἴκοι τὰς κατανκλείσας γυμνάς
 ἐν τοῖς βαλανείοις θεάσασθαι.
 ἐνταῦθα γὰρ ἀποδύσασθαι
 τοῖς θεαταῖς, ὥσπερ κπη-
 λοις σωμαίων, ἐκ αἰσχύνον-
 ται. ἀλλ' ὁ μὲν Ἡσίοδος·
 Μηδὲ γυναικείῳ λυτρῶ χροῖα
 Φαιδρύνεσθαι, παραινέει. κοι-
 νὰ δὲ ἀνέροικται, ἀνδράσιν
 ὁμῶς καὶ γυναιξὶ τὰ βαλανεῖα:
 Licet autem aliis volentibus eas,
 quae domi sunt inclusae, nudas
 videre in balneis; hic enim se

exuere spectatoribus, tamquam
 corporum cauponibus, non erub-
 bescent. Sed Hesiodus quidem
 corpus foemineo non exhibilare
 lauacro, suadet. Viris autem
 et foeminis communia aperta
 sunt balnea. Nonnulli tamen
 Principes hoc, apud Roma-
 nos emendare conati sunt.
 Vide Hieron. Mercurialem de
 Arte Gymnast. Lib. I. c. 10.
 Clericus.

756. Μωμεύειν αἰδῆλα] Hoc
 est, vt quidem videtur, irri-
 dere ritus, quorum rationem
 ignoraueris, quia tibi non pla-
 cent. Quod praeceptum su-
 perstitiosissimas quaelque caer-
 imonias in tuto locat, quae
 poterunt semper defendi ab
 iis quibus placebunt; hoc prae-
 textu quod earum rationes ab
 iis

Μηδὲ ποτ' ἐν προχοῇ παταμῶν ἄλαδε προεόντων,
 Μηδ' ἐπὶ κρηνάων ἔρεϊν μάλα δ' ἐξαλέασθαι
 Μηδ' ἐναποψύχειν τὰ γὰρ ἔτοι λώϊον ἐσιν
 Ὡδ' ἔρδειν δεινὴν δὲ βροτῶν ὑπαλεύεο Φήμη.
 Φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται, κέΦη μὲν αἰεῖραι

Nec umquam in alueo fluuiorum mare influentium,
 Neque super fontes preito; quin valde euitato;
 Neque incacato; id enim nihilo est melius
 Sic facere; grauem vero mortalium euitato famam.
 Fama enim mala est, quae celeriter quidem excitatur

757. προχοῇ] προχάσει. ἄλαδε] εἰς τὴν θάλασσαν. 758. [ἐξαλέασθαι]
 ἐκφύγειν. 759. ἐναποψύχειν] ἀποπατεῖν. χέειν. λώϊον] καλὸν. 760.
 Ὡδ' ἔτως. ἔρδειν] ποιεῖν. ὑπαλεύεο (sic)] φεύγε. 761. κέΦη]
 ἐλαφρὰ. αἰεῖραι] ὑψῶσαι.

757. προεόντων Trinc. 759. τὸτο Trinc. ἐπὶ August. 760. ὑπαλεύεο
 B. 699. August. Iunt. I. 2.

iis, qui eas improbant, ignorentur. At quidquid Rationi et rectae de Numine notioni aduersatur, id merito postumus μωμᾶσαι, quamuis institutionis eius causas ignoremus. Res ipsa saepe docet nullas satis graues esse potuisse. Clericus.

757. Μηδὲ ποτ' ἐν προχοῇ]
 Hos versus delendos censet Plutarchus, teste Proclo. ἐπέχω. vide Plut. Guierus.

759. Μηδ' ἐναποψύχειν] Ἀποφθεύειν, ἐναποπατεῖν, ἀψύω, πτύω ἴπυο, ψύχω, ἀποψύχω etc. Idem.

760. Δεινὴν δὲ βροτῶν ὑπαλεύεο Φήμην] Non sunt, nimirum, ea facienda, quae cum omitti sine crimine possint, si fierent famam prauam crearent; nam in recte factis, et quae virtus a nobis postu-

lat, parum curandam famam docent Philosophi. Vbi agitur officium quodpiam, a vera virtute praescriptum, nihil magis praestandum est, quam ne, peccorum ritu, sequamur antecedentium gregem, pergentes non qua eundum est, sed qua iur. Atqui nulla res nos maioribus malis implicat, quam quod ad rumorem componitur; optima rati ea quae magno ad sensu recepta sunt, quorumque exempla nobis multa sunt; nec ad rationem, sed ad multitudinem viuimus. Inde ista tanta coaceruatio aliorum supra alios ruenium. Verba sunt Senecae, ex Cap. I. de vita beata, ubi et alia in eandem sententiam. Clericus.

761. ΚέΦη μὲν αἰεῖραι] Subito facilis, valde facile est eum subire. Guierus.

764. Θεὸς

Ῥεῖα μάλ', ἀργαλήν δ' ἐφέρειν, χαλεπή δ' ἀποθέσθαι.
Φήμη δ' ἔτις πάμπαν ἀπέλλυται, ἣν τινα πολλοὶ
Ἄνθρωποι φημίζουσι. Θεὸς νύ τις ἐστὶ καὶ αὐτή.

ΕΡΓΩΝ ΤΕΛΟΣ.

Facillime, molesta vero portatu, difficilisque depositu.
Fama vero nulla prorsus perit, quam quidem multi
Populi diuulgant; quippe Dea quaedam est et ipsa.

OPERV M FINIS.

762. ἀργαλήν] λυπηρὰ. φέρειν] ὑπομένειν. ἀποθέσθαι] ἀποβαλεῖν. 763.
ἔτις] ἐδεμία. πάμπαν] παντελῶς. ἀπέλλυται] φθείρεται.

762. μάλα August. δὲ in eodem codice deest. 764. φημίζουσι B. 731.
R. S. August. Acad. Trinc. φημίζουσι Steph. marg. τὴν Acad. τοὶ
Iunt. I. 2. Steph. marg.

764. Θεὸς νύ τις καὶ] Alii
τοὶ. forsan τε. *Idem.*

Θεὸς νύ τις ἐστὶ] Poëtae
postquam proserpoeia abusi
sunt, vt commentitias perso-
nas ex affectibus facerent, ali-
isque id genus; postea sibi ipsi
persuadent verum esse quod
finxerunt. Sic *Hesiodus* noster,
qui in *Theogonia* tot diuinas
personas liberrime finxit, hic
Famam, in seriis praeceptis,
quasi Deam habet, rationem-
que hanc profert, vt persua-
deat ita instituendam vitam ne

rumoribus sinistris occasionem
praebeamus. Atqui si fama fa-
cinoris alicuius, aut flagitiosae
vitae sit vera, res fugienda
fuit, non propter famam, sed
quia mala erat; si vero sit fal-
sa, nec vlla nostra culpa exci-
tata, spernenda est. *Rumor*
autem neutra ratione Deus di-
ci potest, nisi poetica τερατο-
λογία, quae etiam prauum
Rumorem Deum esse fingit;
cuius rei exstat insigne exem-
plum, apud *Virgilium* Aenei-
dos IV, 174. in descriptione
Famae. *Clericus.*

 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
 ΗΜΕΡΑΙ.

Ηματα δ' ἐκ διόθεν πεφυλαγμένος, εὖ κατὰ μοῖραν,
 Πεφραδέμεν δμώεσσι. τριηκάδα μηνὸς ἀρίστην [765
 Ἔργα τ' ἐποπτεύειν, ἥδ' ἀρμαλὴν δατέασθαι,

HESIODI ASCRAEI DIES.

Dies vero ex Ioue obseruans, bene secundum decorum,
 Doce seruos. tricesimum mensis optimum
 Ad opera inspicienda, demensumque diuidendum,

765. διόθεν] ἐκ τῆ Διός. εὖ] καλῶς. 766. πεφραδέμεν] ἐντέλλεσθαι.
 δμώεσσι] δούλοις. τριηκάδα] τριακῶσιν. 767. ἐποπτεύειν] ὁρᾶν. ἥδ']
 καί. ἀρμαλὴν] τροφὴν. δατέασθαι] ἀπομερίζειν.

765. Ἡματα δ' ἐκ διόθεν]
 De superstitiosis hisce deliri,
 hac certe in re, Poëtae prae-
 ceptis iudicium *Plutarchi* vide
 ad v. 824. *Clericus*.

766. Πεφραδέμεν] Τὸ πε-
 φραδέμεν hic est agendo prae-
 cipere, σημαίνειν imperare.
 Τριηκάδα μηνὸς ἀρίστην] Sup-
 ple πεφραδέμεν. *Guicetus*.

Πεφραδέμεν] Hoc est, prius
 doce, ne quid infaustis diebus
 aggrediantur. *Hesychius*: φρά-
 ζει, δεικνύει, σημαίνει, λέ-
 γει. Quamobrem et apud Ro-
 manos, nonnullorum in Tri-
 cliniiis, affixae erant Tabulae,
 in quibus *qui dies boni, quique*
incommodi essent notatum erat,
 ut est apud *Petronium* Cap.
 XXX. *Clericus*.

Τριηκάδα μηνὸς ἀρίστην]
 Hoc est, ultimum diem cuius-
 que mensis; nam antiquissimi
 Graeci, ut etiam Orientales,
 menses Lunares habebant, quos
 singulos triginta diebus clau-
 debant, ut ostendit multis *Dio-
 nys. Petauius* Lib. I. de Doctr.
 Temporum, et eminentissimae
 dignitatis ac eruditionis vir
Henr. Norisius in Dissert. de
 Mense et Anno Macedonum
 Cap. I. *Clericus*.

767. Ἐποπτεύειν] Hoc est,
 diligenter expendenda seruis
 attributa opera in mensem, ut
 videas an ea recte perfecerint.
Clericus.

Ἀρμαλὴν] *Hesychius* inter-
 pretatur ἀρμαλὴν τὴν τρο-
 φὴν, παρὰ ἀρμόζων καὶ ἰσχυ-
 ροποιεῖν

Εὐτ' ἂν ἀληθεῖην λαοὶ κρίνοντες ἄγωσι.

Nempe, cum in iure dicendo populus versatur.

768. ἄγωσι] αὐτὴν τὴν λ.

768. κρίνοντες Iunt. I. 2.

ροποιεῖν τὰ μέλη. Hanc quoque, et alias originationes non meliores habet Etymologicon Magnum. At satius est interpretari ἀρμος-θεῖσαν ἐκάσω τροφὴν, conuenientem unicuique cibum, quem demensum vocabant Latini, et quem singulis Calendis distributum seruis docuerunt viri docti ex hoc *Plauti* loco, in *Sticho* Act. I. S. 2. v. 3. vbi hierus seruos sic alloquitur: *vos meministis quos Calendis petere demensum cibum.* Ad quem locum vide *Intt. Pignorumque* et *Popmam* de Seruis. *Clericus.*

768. Εὐτ' ἂν ἀληθεῖην] Quamuis communis interpretatio bona sit, tamen aliter intelligo. Nam εὐτ' ἂν ἀληθεῖην indicari illis verbis tempus diei, quod vocatur πληθουσα ἀγορά, freuens forum quando ius dicitur, hoc vero est ἀληθεῖην κρίνειν. *Scaliger.*

Εὐτ' ἂν ἀληθεῖην] Ordo εὐτ' ἂν λαοὶ ἄγωσι τὴν τριηκάδα, supple κρίνοντες ἀληθεῖαν, hoc est, reuera, ex rei veritate; hoc est, quando ἡ σύνοδος γίνεται ἐν τῇ τριακάδι ἀληθῶς. vide *Proclum.* *Guicetus.*

Plenius mentem suam expressit *Iosf. Scaliger* de *Emend.*

Temporum Lib. I. p. 4. vbi agit de partibus diei. Itaque verba eius hic apponemus: „Tempus antemeridianum designantes dicebant πληθυσσῆς vel πληθυσσῆς ἀγορᾶς, conuenientibus, scilicet, eo tempore in comitium viris; „vt *Hesiodus* dicit, εὐτ' ἂν ἀληθεῖην λαοὶ κρίνοντες ἄγωσι. Quod tamen longe „aliter Graeci Interpretes illius Poëtae exponunt. Aiunt „enim *Hesiodum* intellexisse „de tricesima mensis Lunaris, „et sensum loci *Hesiodi* esse „perinde ac si dixisset: *quando homines veram triacada lunarem agunt*, et non secundum vsum politicum, sed secundum motum Lunae. Quod „tamen nobis valde coactum videtur, et mentem *Hesiodi* „hanc fuisse dicimus: *τριακάδα* esse valde idoneam rebus gerendis ea hora, qua „homines ad ius in forum conueniunt. *Homerus* *Odyss. M.* — Ἦμος δ' ἐπὶ δόρυπον ἀνὴρ ἀγορῇθεν ἀνέστη „*Κρίνων νεικεα πολλὰ δικαζομένων αἰζηῶν.* „*Quando ad coenam vir e foro surrexit, postquam iudicauis de multis libris, iuuenibus litigantibus.* Quae saue inter-

Αἶδε γὰρ ἡμέρας εἰςὶ Διὸς παρὰ μητιόεντος,

Hi enim dies sunt Ioue a prudente.

769. μητιόεντος] βυλντινδ.

„interpretatio melior vulgari.
„Sic etiam paullo post dicit,
„ἡματος ἐκ πλείων, quod nos
„interpretamur, iam adulto
„die. Haec vir summus, cui
„adsentimur. Nimirum, hic
„ἀληθείη non est veritas, sed
„ius, aut iustitia, ut passim apud
Poëtas; et κρίνειν ἀληθείην
idem est ac κρίνειν θέμιστας,
ut loquitur Hesiodus Theogon.
v. 85. hoc est, ius dicere.
"Αγειν vero vox est iuridica,
quae dicitur de occupatione
Iudicum ius dicentium, homi-
numque propterea ad eos con-
venientium, de qua vide In-
terpretes ad Act. XIX, 38. Ali-
ter sensum exprefferis his ver-
bis: ὅτε ὑπὸ τῶν λαῶν ἀγον-
ται ἀγῶναισι καὶ κρίνονται δί-
και κατ' ἀλήθειαν: cum a po-
pulis celebrantur dies fasti, qui-
bus ius dicitur, et lites secun-
dum iustitiam iudicantur. Cle-
ricus.

769. Αἶδε γὰρ ἡμέρας] Superiores quatuor versus spurii videntur. Hic autem incipit Hesiodus. Sic liber ἔργων et abrupte incipit ἐκ ἄρα μένος etc. Theogonia autem ἦτοι μὲν πρώτιστα, etc. Guetus.

Διὸς παρὰ μητιόεντος] Ertauit vir summus Angelus Politianus, cum tres dies Iouis ab Hesiodo statui obseruat, ex hoc loco. Vetusissimi Poëtae,

ominis causa, utebantur ἐκ περιττῆς voce Διὸς eleganter, in narrationibus etiam, quacumque de re agebant. Ita in principio continuo τῶν ἔργων, "Ὀν τε διὰ βροτοὶ ἀνδρες ὁμῶς, ἄφατοί τε φατοί τε, ῥητοί τ' ἄρρητοί τε. Διὸς μεγάλῳ ἐκητι. Vbi illud postremum ominis causa ponitur, et ex abundanti: nam nihil est quo referatur. Peculiariter autem singulos dies Poetae, ἡμέρας ἐκ Διὸς dicunt simpliciter. Sic in illo ὅσσαι γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διὸς εἰσι. Auctor Megarae Idyllii Dorici: σὺ δ' ἦ ὅτε λείβεαι ὕδαρ Νύκτας τε κλαίεσθαι καὶ ἐκ Διὸς ἡμαδ' ὀποσσεσθαι. Ita Hesiodus cum rationem τῶν ἡμερῶν incipit, in genere iubet φυλάσσεσθαι ἡματα ἐκ διόθεν. id est, simpliciter, dies quos natura constituit: id est, ea vox millies a Poetis ponitur. Sic Apollonius et Nonnus αὖρας ἐκ Διὸς dixerunt, sicut Hesiodus ἡματα ἐκ Διὸς. Omnes enim res ominis causa Διὸς dicebant. Ita ut inde τὸ Διὸς, ἐκ περιττῆς, in usu remanserit. Ut cum Theocritus dixit, Μασάων ἀπάνευθε, Διὸς μέγα βλεψύοντος: quod etiam veteres magistri videntur ex eo loco ad Homerum notare. Id

Πρῶτον ἔνθ, τετράς τε, καὶ ἐβδόμη, ἱερὸν ἡμᾶς 770
 Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσόορα γένετο Λητώ.

Primum, nouilunium, quartusque, et septimus, sacer dies:
 Hoc enim Apollinem ense aureo armatum peperit Latona.

770. ἔνθ] ἡ νουημία.

771. χρυσόορα] χρυσόορη. γένετο]
 ἐγένετο. (sic).

Id quod illi toties ἐν Διὶ dicunt, Hesiodus hic παρὰ Διὸς, dicit. Αἱ δέ, inquit, ἡμέραι εἰσὶ παρὰ Διὸς: id est, *Hi sunt dies de quibus acturi sumus*: quicquid non interpretamur, omnis causa dicitur. Atque haec causa est, cur Proclus, qui tam studiose ex more familiae suae, dies persecutus est, nihil περὶ Διὸς ἡμερῶν dicat, nisi quod πάσας τὰς ἀγαθὰς ita dici existimat. Atqui Hesiodus, post hanc formulam, non τῶν ἀγαθῶν solum, sed et τῶν κακῶν aggreditur diuisionem. Tzetzes ad omnes dies retulit: quamquam more suo nugacissime supra, ἐν Διὶ θέν, ἐκ νοδὸς καὶ Φρενύμων exponat, hic vero παρὰ τῆς εἰμαρμένης. Sed veniam meretur qui a Grammaticis dissentit; cum ipsi toties a se abeant. *Heinsius*.

770. Πρῶτον ἔνθ] Ἡ τριημέρις supra dicta *Guivius*. Fallitur, ut sequente nota *Scaligeri* liquet. *Clericus*.

Πρῶτον ἔνθ] Ἐνθ vocabatur temporibus Hesiodi primientis. Sed Solon omnium primus vocauit τὴν τριημέριδα ἔνθ καὶ νέαν. *Scaliger*.

Καὶ ἐβδόμη] Nimirum, mensis, non hebdomadis, ut recte ostendit *Ioan. Seldenus* de Iure Nat. et Gentium Lib. III. c. 17: contra Veteres et Recentiores, qui frustra hic vestigia Iudaei Sabbathi quaesuerant. *Clericus*.

Ἱερὸν ἡμᾶς] Non significatur dies profestus, quo ferias agitari oporteret, sed dies faustus. Vide v. 819. Idem est ac τετελεσμένον ἡμᾶς v. 799. hoc est, dies valde commodus ad res gerendas; quod vidit etiam idem *Seldenus*, loco memorato. *Clericus*.

771. Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσόορα γένετο] Nempe, mensis Thargelionis. *Diogenes* in vita Platonis §. 2. Γίνεται Πλάτων — Θαρρηλιῶνος ἐβδόμη καὶ θ' ἦν Ἀθλαιοτὸν Ἀπόλλωνα γενέσθαι Φασί: nascitur Platon Thargelionis septimo, quo Delii natus Apollinem dicunt. Ad quem locum vide Intt. quibus succenturiandus vir illustis atque eroditus *Ezech. Spanbemi*, ad Callimachi hymnum in Delum v. 251. Propterea uniuscuiusque mensis dies septimus sacer erat Apollini, non tantum dies ille Thargelionis mensis,

D d

Ὀγδοάτη τ' ἑνάτη τε, δύν γε μὴν ἡμέατα μηνὸς
 Ἐξοχ' ἀεζομέναιο βροτήσια ἔργα πένεσθαι.
 Ἐνδεκάτη τε, δυωδεκάτη τ', ἄμφω γε μὴν ἐσθλαί.
 Ἡ μὲν οἷς πείκειν, ἥ δ' εὐφρονα καρπὸν ἀμᾶσθαι. 775

Octauusque et nonus, ambo dies mensis
 Egrege crescentis ad curandum opera mortalium.
 Undecimus vero, duodecimusque, ambo quidem boni:
 Hic quidem tondendis ouibus, ille vero laetis segetibus me-
 tendis.

772. Ὀγδοάτη] Ὀγδοατὴ (sic). ἑνάτη τε] καὶ δ. ἡμέατα (sic) ἡμέατα. 773.
 ἀεζομέναιο (sic) ἀεζομέναιος. πένεσθαι] ἐργαζέσθαι. 774. ἐσθλαί] ἀγαθαί.
 775. οἷς] πρόβατα. πείκειν] κείρειν. ἀμᾶσθαι] ἀμῶν.

772. ἑνάτη August. μὴν August. ἡμέατα idem cod. et sic semper.
 773. ἀεζομέναιος August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 774. τε δεκτ
 Iunt. 1. 2. 775. δ' August. Ald.

mensis, ut obseruauit et Sal-
 denus eo, quem antea indica-
 uimus, loco. Clericus.

773. Ἐξοχ' ἀεζομέναιο]
 Subintellige ἐς, hoc est,
 ἔξοχα ἐς πένεσθαι ἔργα βρ.
 μ. α. Egrege sunt. Guicetus.

775. Ὀἷς πείκειν] Sam. Bo-
 charius Hieroz. Part. 1. Lib. II.
 c. 45. postquam egit de vul-
 sione lanae; „Vellendi, in-
 „quit, morem quod attinet,
 „is olim Romae fuit in usu,
 „et in vicinis locis, non in Iu-
 „daea, nec in Graecia. Sal-
 „tem, apud Hesiodum, qui
 „de re pecuaria scripsit primus
 „omnium, οἷας πείκειν, non
 „est οὐκ εὐλῆν, sed tondere,
 „ut in Theocriti Bucoliastis,
 „ὄππῃ πεζῶ
 „τὰν ὄν, τὰν πέλλαν.
 „Cum ouem pullum tondēbo.

„Verbum enim πείκειν Scho-
 „liastes notat hic idem esse
 „quod κείρειν tondere, ὡς
 „καὶ παρ' Ἡσίοδω, ut et apud
 „Hesiodum. Hesychio etiam
 „πέζαι est κείραι, et πέζαι
 „ψίλωσις, κείραι, ξύρσις.
 „Et quatuor apud Arctippum,
 „Cratinum, et Philemonem va-
 „καοτίλτων et νακοτίλτης vel-
 „lerum vulforem proprie so-
 „net, veteres tamen tondo-
 „rem explicant, (Hesychius:
 „νακοτίλται, οἱ κείροντες, τὰ
 „πρόβατα. Suidas: νακο-
 „τίλται, οἱ τῶν προβάτων
 „καρείς) quia in uocum ex-
 „plicatione non tam etymou,
 „quam usus, respicitur. Cle-
 ricus.

Εὐφρονα καρπὸν] Lactifi-
 cum. Sic εὐφρονη nox quiete
 reficiens, recreans corpora,
 lactificans homines. Guicetus.

Ἡ δὲ δωδεκάτη τῆς ἐνδεκάτης μέγ' ἀμείνων.
 Τῇ γάρ τοι νῆϊ νήματ' ἀρσιπότητος ἀράχνης,
 Ἥματος ἐκ πλείς, ὅτε τ' ἰδρὶς σωρὸν ἀμᾶται.

Duodecimus tamen vndecimo multo melior.
 Hoc enim net fila in aëre suspensus araneus
 Die adulto, quum et prudens (formica) aceruum colligit.

776. ἀμείνων] κρείττων. 777. νῆϊ] κλέδαι. ἀρσιπότητος] δ ἐν τῷ ἀέρι πε-
 τήμενος. 778. Ἥματος ἐκ πλείς] ἀρχομένης (sic). ἰδρὶς] ἐπιτέμνον μύρ-
 μη. σωρὸν] σῖτον. ἀμᾶται] ἀμψ. θησαυρίζει.

777. et 778. deest in cod. Senat.

777. Τῇ γάρ τοι] Subin-
 tellige ἡμέραι ex superioribus.
Idem.

Ἀρσιπότητος] A verbo
 ἀείρω et ποτῇ volatus, aduer-
 sus aliorum opinionem. • Sca-
 liger.

778. Ἥματος ἐκ πλείς]
 Ἐκ πλείς vna voce, hoc est,
 die pleno, aestiuo scilicet. Nam
 hiberni dies sunt dimidii tan-
 tum. Infra εἰκάδι δ' ἐν μεγά-
 λῃ πλέω ἡματι. *Guicciardus.*
 Gallice ad verbum exprimas
en plein jour, hoc est, medio
 die, quemadmodum interpre-
 tatur hunc locum *Ios. Scaliger*,
 ut diximus ad v. 768. Sic di-
 cebant πλεῶνυξ, *la pleine*
nuit, quamvis aliter vocem
 interpretetur *Hesychius*. Cle-
 ricus.

Ὅτε ἰδρὶς] Hoc nomen for-
 micæ κατ' ἐξοχὴν datum.
Horat. *Paruula nam exemplo*
magni est formica laboris. *Guie-*
tus.

Solet *Hesiodus* designare ani-
 malia nominibus adiectiuis,
 quibus eorum natura vel so-

lertia optime describitur. Sic
 pro Cochlea habet Φερέοικον,
domiportam, pro hirundine
 ὀρθογόην, *mane lugentem*.
 Nullum Epitheton formicæ
 melius conueniat, quam ἰδρὶς,
 quam in rem vide quæ colle-
 git *Sam. Bochartus Hieroz. Part.*
II. Lib. IV. c. 22. Quod autem hic
 dicitur duodecimo die mensis
 colligere aceruum, nemo nescit
 tam verum esse, quam araneum
 telam eo potissimum die texere,
 hoc est, plane ridiculum et
 falsum. Quare miror Poëtam
 nostrum tam confidenter men-
 titum, in re quæ a puerulis
 argui poterat. Superstitione,
 scilicet, animus præpeditus
 mendatio patet, clausus est
 veritati. Sed quod magis mi-
 reris, non Poetae, sed Phy-
 sici, hoc est, veritatis indaga-
 tores, somnia eiusmodi, pro
 rebus compertis, venditarunt;
 quod ex *Bocharti* collectaneis
 eiusdem Libri Cap. XXI. agno-
 sces. Sunt enim prolixiora,
 quam huc transferri queant.
Clericus.

Τῇδ' ἰσὺν σήσαιοτο γυνή, προβάλοιτό τε ἔργον.

Μηνὸς δ' ἰσαμένε τρισκαίδεκάτην ἀλέασθαί

780

Hoc telam ordiatur mulier, et inchoet opus.

Mensis autem inchoati decimotertio cauetο

779. προβάλλοιτο (sic) αἴξιν.

780. ἀλέασθαι] ἀφελόναι.

779. προβάλλοιτο August.

779. Τῇδ' ἰσὺν σήσαιοτο γυνή] Ἰσῆς Graeci vocant ligna illa erecta, quibus stamina intenduntur ad telam faciendam. *Hesychius*: ἰσὸς τὸ ἐρθὸν ξύλον τῆς νεῶς καὶ τὸ ὕφαντικόν. Latinis *iugum*, vel *zela iugalis* Catoni. Ἰσοπέδη etiam dicebatur. *Hesychius*: ἰσοπέδη ξύλον ἐρθὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ᾧ προσδέδεται ὁ ἰσός. Latinis dicta ea ligna *pedes telae*. Glossae: *pedes telae*, ἰστόποδες. Dionysius, in *Bassaricis*, de Dardania urbe Indiae, in qua mulieres, intra unum diem detexebant:

Ἡ οὖ. Δαρδανίην ναῖον πόλιν
εὐρυαγυίαν

Ἐνθαῖδε πέπλα γυναῖκες Ἀ-
θηναίης ἰότητι

Αὐτῆμαρ κροκῶσιν, ἐφ' ἰσο-
ποδῶν τανύχσας,

Αὐτῆμαρ δ' ἑταμόν τε καὶ ἐξ
ἰσῶν ἐρύσαντο:

Vno die, stamen in tela iugali extenderunt, detexerunt et defecerunt. Primum igitur, in tela contexenda, telae pedes erigere et iugum iis imponere, quod *Ovidius* *selam iugo iungere* dixit, *Hesiodus* ἰσὺν σήσασθαί. Deinde stamina telae, vel iugo telae

adnectere, quod *selam stamine intendere* dixit *Ovidius*, et *stamen tela suspendere*. Graeci σήμονα σῆσαι, atque inde etymologia τῷ σήμονος et *staminis*. Graecis enim σήμων ἀπὸ τῷ σῆσαι, quod in tela staret. Dorice σάμων, Latine *stamen*, ut *τέρμων*, *termen*, et similia. Attici dicebant προφορεῖσθαι, cum telam stamine intenderant. *Pollux*: σῆσαι τὸν σήμονα, ἢ τὰ σήμονια, καὶ προφορεῖσθαι. *Hesychius*: προφορεῖσθαι τὸ ταῖς διαζομέναις τὸν σήμονα παραδιδόναι. *Hesiodus* προβάλλεσθαι hoc idem dixit:

Ἰσὺν δὲ σήσασα προβάλληται
μέγα ἔργον.

Haec *Cl. Salmasius* ad *Iulij Capitolini Pertinacem* p. 127. quae vera sunt; quamquam ex memoria male *Hesiodus* verbum profert. *Clericus*.

Προβάλοιτό τε ἔργον] Instituat opus. *Guiccius*.

780. Μηνὸς δ' ἰσαμένε] Posterioribus temporibus, ἰσαμένος μὴν ad primam dumtaxat decadem porrigebatur; sequens decas tribuebatur μεσῶντι μηνί. Vide *Iulium Pollucem* Lib. 1. C. VII. §. 5. Sed *Hesiodi*

Σπέρματος ἄρξασθαι. Φυτὰ δ' ἐνθρέψασθαι ἀρίστη.

Ἔκτη δ' ἡ μέσση μάλ' ἀσύμφορός ἐστι Φυτοῖσιν.

Ἀνδρογόνος τ' ἀγαθή· κῆρη δ' ἂ σύμφορός ἐστι,

Οὔτε γενέσθαι πρῶτ', ἔτ' ἂν γάμψαν ἀντιβολῆσαι.

Οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἔκτη κῆρησι γενέσθαι.

785

Ἀρμενος, ἀλλ' ἐρίφους τάμνειν καὶ πώμα μήλων.

Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἥπιον ἡμαρ.

Ἐσθλή δ' ἀνδρογόνος, φιλέει δέ τε κέστομα βάζειν,

Sementem facere incipias: plantis vero inferendis optimus est.

Sextus vero medius valde incommodus est plantis:

Viriparus bonus: puellae vero non utilis est,

Neque gignendae primum, nec nuptui collocandae,

• Nec primus quidem sextus puellis gignendis

Aptus est, sed hoedis castrandis et gregibus ouium.

Stabuloque circumsepiedo pastorum benignus dies est.

Bonus vero viriparus, amatque conuitia loqui,

782. ἔκτη - ἡ μέση (sic) ἐκκαίδεκτη. ἀσύμφορος] ἀνυφελής. 784. ἀντι-
βολῆσαι] ἐπιτυχεῖν. 786. ἄρμενος] ἀρμόδιος. πώμα] ἀρτία. 787. σηκόν]-
μένδραν. ἀμφιβαλεῖν] ἐνστήσασθαι. ἥπιον (sic) ἡμερον. 788. φιλέει]
φιλεῖ. κέστομα] ὀβριτυκῶ. βάζειν] λῳγεῖν.

781. Σπέρματος δ' August. ἐνθρέψασθαι B. 60, 699. Iunt. 1. 2. 782.
μέση August. φυτοῖσι Ald. Iunt. 1. 2. 783. Ἀνδράγετος Coisl. δ' ἀγαθὴ
August. Acad. Trinc. Steph. marg. 785. κῆρη τε B. 60, 699. Coisl.
Acad. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. κῆρη τε August. Ald. 787. ἡμα
φιβολεῖν Iunt. 2. ἥπιον August. 788. φιλέει δέ κε κέστομα Trinc.
κῆρη τε Steph. marg.

Hesiodi aetio, ad vigesimum
diem mensis erat ἰσάμενος.
Vide v. 798. Clericus.

781. Ἐνθρέψασθαι ἀρίστη]
Scribe ἐκτρέψασθαι. ab ἐκ-
τρέφειν. Guierus.

782. Ἔκτη δ' ἡ μέσση] Hoc
est, ἔκτη μεσοῦντος, ἔκτη
ἐπὶ δέκα. Idem. Fallitur Pol.
lux, loco antea memorato, vbi
dicit Hesiodum vocare μέσσην
decimam quintam, cum sic vo-

cet omnes dies secundi δεκά-
μέρα. Μετὰ τὴν I, inquit,
Ἡσίοδος μὲν E, τὴν μέσσην
Φησί: post decimam Hesiodus
quintam vocat mediam. Cleri-
cus.

785. Ἡ πρώτη ἔκτη] Vere
et primo sexta. Guierus.

Ἡ πρώτη ἔκτη] Hoc est,
sextus dies primae decadis, seu
μηνὸς ἰσημέρου. Clericus.

D d 3

791. Οὐ-

Ψεύδεις δ', αἰμυλίς τε λόγους, κρυφίους τ' ὀαρισμούς.
 Μηνὸς δ' ὀγδοάτη κάπρον καὶ βῆν ἐρίμυκον 790
 Ταμνέμεν, ἔρῃας δὲ δωδεκάτη ταλαεργούς.
 Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέω ἡματι, ἴσῳρα Φῶτα

Mendaciaque, et blandos sermones, et occulta colloquia:
 Mensis vero octauo caprum et bouem mugientem
 Caltrato, mulos autem duodecimo laboriosos.
 Vicesimo vero in magno, pleno die, prudentem virum

789. ὀαρισμός] ἑμιλίας γυναικῶδες. 790. ἐρίμυκον] πολλὰ μυκόμενον. 791.
 ταμνέμεν] τάννυν. ἔρῃας] ἡμῶντες. ταλαεργός] ἀλλῶς· ταλαιπώρος.

789. αἰμυλίς Ald. ὀαρισμός Iunt. I.

791. Οὐρῃας δὲ] Subintellige ταμνέμεν. *Guierus.*

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλέω] Hoc est, vigesima mensis aestiui. subintellige, ἡματος ἐκπλεῖς. Πλέω ἡματι] Largo, aestiuo, vt supra ἡματος ἐκπλεῖς. *Idem.*

Πλέω ἡματι] Hoc est, cum nihil deest plenae luci, orto sole, eoque etiamnum supra horizontem versante. Vide ad v. 778. *Clericus.*

Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ] Nimum hic nos frustrantur Interpretes. Itaque quamuis haec reiicere poteramus in notas nostras, ad ipsos, hic tamen monere visum. Εἰκὺς in mense multiplex est: μεγάλη dicitur postrema, respectu priorum. Atque haec est causa, cur in Nebulis Comicus dicat σελήνην ἄσπερ εἰκάδας. Ὁρῶν

σέληνην εἰκάδας.

σέληνην εἰκάδας.

σέληνην εἰκάδας.

σέληνην εἰκάδας.

σέληνην εἰκάδας.

σέληνην εἰκάδας.

σέληνην εἰκάδας.

et mensis, cum τῇ τριακάδῃ fit satisfaciendum foeneratoribus, miser tamen Strepsiades περὶ τῶν εἰκάδων agat. Atque hic Interpretis rationes videntur mihi λίαν ἀπροσδιόγιστοι. Εἰκάδες eleganter πληθυντικῶς dicuntur, cum plures sint. Ἡ μεγάλη εἰκὺς vltima est mensis Veterum. Est autem dies illa, quae vigesimarum vltima est: μεγάλη enim est ἡ ὕσάτη quae τὴν ἔννῃ καὶ νέαν praecedat. Obseruant enim Veteres, etiam Athenienses ante Solonem, ἄχρι τριακάδος μόνον τὸν μῆνα ἡριθμημένον. Εἰκὺς μεγάλη, est Pridie Calendarum: nona et vigesima. At Interpretes Aristophanis ἡ μεγάλη εἰκὺς, inquit, ἀπὸ εἰκοστῆς πρώτης, ἕως εἰκοστῆς ἑννάτης τῷ Φθίνοντος. Ita totum tempus a xxi. vsque ad xxix. μεγάλη εἰκὺς esset. Sed hic, vt diximus, terminus illius temporis intelligitur, quae est vicesima et nona. Quam nungentur

Γένεσθαι μάλα γάρ τε νόον πεποιασμένος ἐστίν.
 Ἐσθλή δ' ἀνδρεγγόνας δεκάτη, κέρη δέ τε τετρας
 Μίσση τῇ δέ τε μῆλα, καὶ εἰλίποδας ἑλικας βῆς, 795
 Καὶ κύνα κερχαρόδοντα, καὶ ἐρῆας παλαιργῆς
 Πρηύνειν, ἐπὶ χεῖρα τιθείς· πεφύλαξο· δὲ θυμῷ
 Τετραδ' ἀλεύασθαι φθίνοντός δ' ἰσαμένεα τε,
 Ἄλγεα θυμοβορεῖν. μάλα τοι φεταλισμένον ἡμας.

Generato: valde enim animo sapiens est.
 Bonus autem viriparus decimus, puellae vero et quartus
 Medius. hoc vero et oves, et pedes flectentes camuros boues,
 Et canem asperis dentibus, pullosque laboriosos
 Cicurato, manum imponens. teneto vero memoria.
 Quarto die ut vites finientis et inchoantis mensis
 Doloribus conficere animum, valde hic facer est.

794. et 795. τετρας μίσση] ἦγον τεσσαρεσκαίδεκάτη. μῆλα] πρόβατα, εἰλί-
 ποδας [ἑλικας] ὀλικασίδες κινύοντας τὰς πόδας. 796. κερχαρόδοντα] ἐρεῖς ἰδόν-
 τας ἰχθυον. ἐρῆας] ἡμιόνους, παλαιργῆς] παλαιπύργους. 797. πρηύνειν] κρατῶ-
 νειν· ταπεινῶν. πεφύλαξο] φύλαττε. 798. ἀλεύασθαι] ἐκφύγειν. 799.
 θυμοβορεῖν] κινεῖν τῇ ψυχῇ. φεταλισμένον] ἰερὸν.

793. Γένεσθαι. B. 60. γίνεσθαι Adad. Trinc. Steph. Com. Heinsf. μέγα
 Senat. Trinc. Com. πεπονημένος Trinc. Steph. marg. 794. δεκάτη Alda
 κε δεσθ in cod. August. 795. τῇ δὲ August. ἑλίκας Ald. 799.
 τε τιλισμένον Ald.

gentur Interpretes, qui πλέον
 ἡμας idem cum οἰνάδι μεγά-
 λη esse putant, in potis ad
 ipsos ostendimus: ex quibus
 reliqua petenda quae ad He-
 siodi intellectum faciunt. Quic-
 quid enim hic praetermitti-
 mus, ad Interpretes olim no-
 tanimus. Heinsius.

794. Κέρη δὲ τετρας] Seri-
 be: κέρη δὲ τε τετρας, an
 scribendum κέρη δὲ τετάρτη
 μέσση; placet. sic supra ἔκτη
 μέσση. ἡ τεσσαρεσκαίδεκάτη,
 ut supra ἡ ἔκτη μέση. Guie-
 sus.

Τετρας μέσση] Hoc est,
 quartus dies τῇ μεσοῦντος
 μηνός. Clericus.

798. φθίνοντος ἰσαμένεα
 τε] Ergo nulla mentio habet
 τῇ μεσοῦντος. Vide ad v. 780.
 Clericus.

Τετραδ' φθίνοντος δ' ἰσα-
 μένεα τε.] Τὴν δ. καὶ τὴν κ. δ.
 Guicemus.

799. Ἄλγεα θυμοβορεῖν]
 Omnes, nempe, dies fausti
 erant hilariter transigendi, ne
 diei faustitas ominosa tristitia
 corrumpetur. Itaque, quoad
 licuit, oportuit, Hesiodo au-

D d 4 store,

Ἐν δὲ τετάρτῃ μηνὸς ἄγασθαι ἐς οἶκον ἄκοιτιν, 800

Οἶωνός κείνας, οἳ ἐπ' ἔργματι πάτῃ ἄριστοι.

Πέμπτας δ' ἐξάλειασθαι, ἐπεὶ χαλεπαὶ τε καὶ αἰνάι.

Ἐν πέμπτῃ γάρ, φασιν Ἐρινύας ἀμφιπολεῦν,

Ὅρκον τινυμένας, τὸν Ἑρὸς τέκε πῆμ' ἐπιόρκους.

Μέσση δ' ἐβδομάτῃ Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν 805

Quarto autem mensis vxorem domum ducito,

Observatis auibus, quae ad hanc rem sunt optimae.

Quintos vero euitato: quia noxii sunt et graues.

In quinto enim aiunt Furias obambulare,

Horcūm vindicantes, quem Eris in perniciem peperit periuuorum.

Medius vero septimus Cereris sacrum munus

800. ἄκοιτιν] γυναῖκα. 801. κείνας] σκοπήσας. ἔργματι] πράγματι. ἄριστοι] [subaud.] εἰσι. 802. ἐξάλειασθαι] ἐκφύγειν. αἰνάι] βαρεῖαι. 803. ἀμφιπολεῦν] περιπατεῖν. 804. τινυμένας] ἀπαιτῶσας. τὸν] ὕτινα. τέκε] ἔτεκε. πῆμ'] πῆμα. βλέβην.

800. ἄγασθαι δὲ Iunt. 1. 2. ἄγασθαι δ' ἐς Ald. ἄγασθ' ἐς Trinc. 801. ἔργματι. B. 60. 803. φησιν Acad. Trinc. 804. τινυμένας Acad.

store, quarto, decimo quarto, et vigesimo quarto, conuiuuiis ac computationibus tristitiam et curas animo pellere. Miror hunc sensum fugisse *Plutarchum* et Graecos alios Interpretes. *Clericus*.

"Ἀλγέα θυμοβορεῖν] Ἀπ? θυμοβορεῖ, pro θυμοβόρα. θυμοβορεῖς pro θυμοβόρος. ἀλειύσθαι δὲ τὰς τετράδας ἄλγέα θυμοβορεῖ. παράθεσις. τετελεσμένον ἡμᾶρ] Subintellige ἡ τετράς. τετελεσμένον an religiosum? *Helych*. τετελεσμένον, μεμιασμένον. *Guizus*.

801. Οἶωνός κείνας] Vide Tzetzem. *Guizus*.

804. Ὅρκον τινυμένας] Τὴν ἐπιόρκιαν. *Guizus*.

"Ὅρκον τινυμένας] Scripsimus in versione *Horcum*, ut hoc Numen ab Orco, hoc est, Plutone secerneretur; nam perperam confunderentur. Nemo Poëtarum dixit Plutonem esse Eridis filium, quod de *Horco* hic habet *Hesiodus*. Alibi Deum iurisiurandi praesidem diximus. Vide not. ad v. 219. *Clericus*.

805. Μέσση δ' ἐβδομάτῃ] Decimo septimo. Vide v. 794. Cum sic diuiderent mensē in tres decadas, mirum est secundae decadi, *Hesiodi* tempore, non fuisse nomen. Vide not. ad v. 780. *Clericus*.

Μέσση δ' ἐβδομάτῃ] Τὴν τῷ μεσσηντος ἐβδομάτῃ. *Guizus*.

Εὖ μάλ' ὀπιπτεύοντα εὐτροχάλῳ ἐκ αἰλῶν
 Βάλλειν ὑλοτόμον τε ταμῖν θαλαμήϊα δῆρα,
 Νηϊὰ τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται.
 Τετραδί δ' ἄρχεισθαι νῆας πῆγνυσθαι ἀραιάς.
 Εἷνας δ' ἡ μέσση ἐπιδείλα λώϊον ἡμᾶς

810

Diligenter inspiciens bene aequata in area
 Ventilato: arborumque sector incidito cubicularia ligna,
 Naualiaque ligna multa, et quae natibus congrua sunt.
 Quarto vero incipito naues compingere tenues.
 Nonus autem medius pomeridianus melior dies.

806. ἐπιπτεύοντα] βλέποντα. εὐτροχάλῳ (sic) εὐκύβηλ. βάλλειν] τρυφύειν
 (sic). θαλαμήϊα δῆρα] τὰ τῆς οἰκίας ξύλα. 808. νηϊὰ] τὰ τῆς νηὸς. 810.
 εἷνας - ἡ μέση (sic) ἐννεακαιδεκάτη. ἐπιδείλα] κατὰ τὴν μεσημβρίαν.
 λώϊον] ἔριον.

806. ἐπιπτεύοντας Trinc. δοχάλῳ Ald. εὐτροχάλῳ August. εὐετροχάλῳ
 B. 60. Mox male in ed. Cler. est ἀλοῇ. 808. ἄρμενα August. 810.
 μέση August. ἐπὶ δείλα Steph. marg.

806. Εὖ μάλ' ὀπιπτεύον-
 τα] Diligenter obseruans τὴν
 13. scilicet. an aream? Ἐυ-
 τροχάλῳ] Id est, λεία. Idem.
 Ὀπιπτεύοντα] Vide de
 hac voce adnotata ad v. 29.
 Clericus.

807. Βάλλειν] Θέσθαι,
 τρυφύειν, ventilare. *Guietus.*

808. Τὰ τ' ἄρμενα νηυσὶ
 πέλονται] Aptā, commoda
 nauibus faciendis. Idem.

809. Πῆγνυσθαι ἀραιάς]
 Scribe, πῆγνυσθ. ἀραρήας.
 supra ἄρχεισθ. ἀμυτᾶ. com-
 pingere tenues, non crassas.
 vulgo *bianzes*. Homer. λάψον-
 τες γλώσσησι ἀραιῶσιν, hoc
 est, λεπταῖς tenuibus. Idem.

Ἀραιάς] Merito improbat
Guietus verti hic *bianzes*, nam
bianzes naues dicuntur quae
 tempestate, aut illusione fra-

ctae aquam per rimas admit-
 tunt. *Tepues* vertimus, quod
 tenues sint nauium parietes,
 cum ea sit frequens vocis ἀραιά
 significatio. Forte etiam *leues*
 potuissimus vertere, vt fluctu-
 antes insulae dicuntur νῆσοι
 ἀραιαί, vt habet *Eustathius* ad
Iliad. pag. 1151. Ed. Rom. Sic
Callimachus de Insula Delo,
 Hymno in Delum v. 191.

Ἔστι δειδομένη τις ἐν ὕδατι
 νῆσος ἀραιή,
 Πλαζομένη πελάγεσσι.

Est nota quaedam in aqua In-
 sula leuis, errans per maria.
 Ad quem locum, consule vi-
 rum doctissimum *Ezechb. Span-
 hemium.* Clericus.]

810. Εἷνας δὲ μέσση] Po-
 σtea meminit πρωτίτης εἰνά-
 δος, et τρισεινάδος, vnde
 Dd 5 liquet

Πρωτίῃ δ' εἰνὰς παναπήμων ἀνδράποισιν.
 Ἐσθλὴ μὲν γάρ θ' ἡδὲ φυτεύμεν, ἡδὲ γενέσθαι,
 Ἀνδρῶν ἡδὲ γυναικῶν καὶ ἔποτε πάγκαλον ἡμᾶς.
 Παῦροι δ' αὐτ' ἴσασιν, τρισενάδα μηνὸς αἰρίην
 Ἀρξασθαι τε πίθων καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θῆναι 815
 Βοσὶ καὶ ἡμίονοις καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι.
 Νῆα πολυκλήϊδα θοὴν εἰς οἶνοπα πόντον
 Εἰρύμεναι· παῦροι δὲ τ' ἀληθέα κελήσκεισι.

Primus vero nonus prorsus innoxius hominibus.
 Bonus liquidem est ad plantandum, et ad generandum,
 Tam viro quam mulieri: nec umquam prorsus malus dies.
 Sed pauci rursus sciunt tertium nonum mensis optimum
 Relinendis doliis, et ad iugum collo imponendum
 Bobus et mulis et equis celeribus.
 Nauem multā transtra habentem celerem in nigrum pontum
 Deducit. sed pauci veracem dicunt.

811. παναπήμων] ἀγαθὴ· χωρὶς βλάβης. 812. ἡδὲ] καὶ bis. 814. ἴσασιν]
 γινώσκουσι. τρισενάδα] τὴν εἰκοτὴν ἡμέραν. 816. ἀνυπόδεσσι] ταχέσι. 817.
 πολυκλήϊδα] πολυκαθέδρον. 818. εἰρύμεναι] ἔλκεν. κελήσκεισι]
 καλῶσι.

812. γάρ τ' ἡδὲ August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. Com. γάρ θ' Se-
 nat. Trinc. φυτεύειν August. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg. φυτεύειν τ'
 ἡδὲ B. 60. φυτεύειν ἡδὲ Coisl. 814. αὐτὸς August. Acad. 815. ἐπὶ δεest
 in cod. Aug. 817. πόντιον Trinc. 818. κελήσκειν Ald.

liquet tres ennéadas aut enneadas in mense fuisse. *Clericus.*

Ἐπιδείξαι λώϊον ἡμᾶς]
 Ἐπιρρηματικῶς] μετὰ τὴν
 μεσημβρίαν, ἐπὶ τῇ δαίλει,
 ἐπὶ τῇ δαίλει. *Guiccius.*

812. Ἐσθλὴ μὲν γάρ τ'
 ἡδὲ] An? ἡ δὲ. placet. *Idem.*

814. Τρισενάδα] Vice-
 simam septimam intelligo, In-
 terpretes vigesimam nonam
 exponunt. *Idem.* Fallitur. Vi-
 de v. 810.

815. Ἀρξασθαι τε πίθων]
 Forcer et ionneau. sup. lib. a
 έργ. ἀρχομένε δὲ πίθων καὶ
 ληγοντος κορέσασθαι. ἐπὶ ζυ-
 γὸν θῆναι. ordo ζυγὸν θῆναι
 ἐπὶ αὐχένα. *Idem.*

817. Εἰς οἶνοπα πόντον]
 Purpureum. *Idem.* Imo, ni-
 grum.

818. Ἀληθέα κελήσκεισι]
 An? dicunt; enunciant. In-
 terpres γινώσκεισι. sic scriben-
 dum videtur. τῇ τρισενάδι,
 scilicet.

Τετράδι δ' εἶγε πῖθον. περὶ πάντων ἰερὸν ἡμᾶς
 Μησσή· παῦροι δὲ μετ' εἰκάδα μηνὸς ἀρίστην; 820
 Ἦς γινομένης· ἐπιδείλα δ' εἰς χειρῶν.
 Αἶδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν ἐπιχθονίοις μέγ' ὄνειαρ.
 Αἱ δ' ἄλλα μετὰδ' ἀποι, ἀκήριοι, ἔτι φέρεσσαι.

Quarto vero aperi dolum. prae omnibus facer dies est
 Medius: pauci pero post viceſimum menſis optimum,
 Aurora oriente: pomeridianus vero est deterior.
 Et hi quidem dies sunt hominibus magno commodo.
 Ceteri autem intercidentes sunt, nihil significantes, nihil
 ferentes.

819. τετράδι] ἦσαν τὴν τεσσαρεσκαίδεκάτην (sic). εἶγε] ὄνομα. περὶ πάντων] περισοῦς. 820. μετ' εἰκάδα] τὴν εἰκοτὴν τετάρτην. 821. ἡς γινομένης] ἡμέρας ἀρχομένης. ἐπιδείλα] κατὰ τὴν μεσημβρίαν. 822. μέγ' ὄνειαρ] μεγάλη ἀφίλεια. 823. μετὰδ' ἀποι] μεταξύ πίπτει. ἀκήριοι] ἄνυχτοι.

Inter v. 818. et 819. habet Trinc. versum hunc: τῆμος ἀδικατέτη πλεονα
 τμηθεῖσα σιδήρῳ. 820. μέσση· παῦροι δ' αὐτῆς B. 60. 699, R. S. Coisl. Aug.
 gust. Acad. Senat. Ald. Iunt. I. 2. Steph. Com. Heinf. μέσση Trinc.
 821. ἐπιδείλα Steph. marg. 823. αἶδ' August. ἀκήριοι, ἔτι
 Trinc.

scilicet. Nam a superioribus
 pendet hic versus. *Idem.*

Ἀληθέα] Hoc est, cui
 prorsus fidere queas, si vera
 sit haec lectio. Plerique, nem-
 pe, diem illum non quidem
 παγκρακόν, sed nec παγκρα-
 λον dicebant, verum dubium
 et incertum; quo, nempe, fus-
 cepta interdum bene, inter-
 dum male succederent. *Cle-
 ricus.*

820. Μέσση] Subintellige
 τετράς. Μετ' εἰκάδα μηνὸς
 ἀρίστην] Τὴν τετάρτην μετ'
 εἰκάδα, hoc est, τὴν εἰκοτὴν
 τετάρτην. Aliter Interpretes.
 ἀρίστην εἶναι post τὴν εἰκάδα.
Guicetus.

821. Ἦς γινομένης] Ma-
 ne, ab aurora vsque ad meri-
 diem. *Idem.*

822. Μετὰδ' ἀποι] Interci-
 dens, inter alias cadens, παρ-
 ἐμπίπτων. Sic Interpretes.
 An? μετὰδ' ἀποι, cassus, irri-
 tus, a sonitu qui notat inani-
 tatem. μετὰδ' ἀποι, κενῶν, va-
 cuæ, cassæ, irritæ, nihil fati
 significantes. Metaphora a va-
 sis vacuis, nucibus cassis et si-
 milibus, quæ sonitu vacuita-
 tem produnt. placet. ἀκήριοι
 vero sunt ἀκήριοι, κηρὰ καὶ ἐχα-
 σαι, nihil fati notantes. Ἀκή-
 ριος, κηρὶ non obnoxius. *Idem.*

824. Ἄλλος

Τῇδ' ἰσὺν ζήσαιο γυνή, προβάλοιτό τε ἔργον.

Μηνὸς δ' ἰσαμένε τρεῖς καὶ δεκάτην ἀλέασθαι

780

Hoc telam ordiatur mulier, et inchoet opus.

Mensis autem inchoati decimotertio caucto

779. προβάλλοιτο (sic) αἴξαι.

780. ἀλέασθαι] ἐκφύγειν.

779. προβάλλοιτο August.

779. Τῇδ' ἰσὺν ζήσαιο γυνή] Ἰσῆς Graeci vocant ligna illa erecta, quibus stamina intenduntur ad telam faciendam. *Hesychius*: ἰσὺς τὸ ὄρθον ξύλον τῆς νεῶς καὶ τὸ ὕφαντμιόν. Latinis *iugum*, vel *tela iugalis* Catoni. *Ἰσοπέδη* etiam dicebatur. *Hesychius*: ἰσοπέδη ξύλον ὄρθον ἐπὶ τῆς τραπέζης, ᾧ προσδέεται ὁ ἰσός. Latinis dicta ea ligna *pedes telae*. Glossae: *pedes telae*, *ιστόποδες*. Dionysius, in *Basiliensis*, de *Dardania* urbe Indiae, in qua mulieres, intra unum diem detexebant:

Ἦ οἱ Δαρδανίην ναῖον πόλιν
εὐρυάγυσαν

Ἐνθάδε πέπλα γυναῖκες Ἀθηναίης ἰότητι

Αὐτῆμαρ κρονοῦσιν, ἐφ' ἰσοποδῶν τανύσσαι,

Αὐτῆμαρ δ' ἑταμέν τε καὶ ἐξ ἰσῶν ἐρύσαντο:

Vno die, stamen in tela iugali extenderunt, detexerunt et defecuerunt. Primum igitur, in tela contexenda, telae pedes erigere et iugum iis imponere, quod *Ovidius* *telam iugo iungere* dixit, *Hesiodus* ἰσὺν ζήσασθαι. Deinde stamina telae, vel iugo telae

adnectere, quod *telam stamine intendere* dixit *Ovidius*, et *stamen tela suspendere*. Graeci *σήμονα* ζῆσαι, atque inde etymologia τῶ *σήμονος* et *staminis*. Graecis enim *σήμων* ἀπὸ τῆς *ζῆσαι*, quod in tela statet. *Dorice* *ζαμων*, Latine *stamen*, ut *τέρμων*, *termen*, et similia. Attici dicebant *προφορεῖσθαι*, cum telam stamine intendebant. *Pollux*: *ζῆσαι* τὸν *σήμονα*, ἢ τὰ *σημόνια*, καὶ *προφορεῖσθαι*. *Hesychius*: *προφορεῖσθαι* τὸ ταῖς διαζομέναις τὸν *σήμονα* παραδιδόναι. *Hesiodus* *προβάλλεσθαι* hoc idem dixit:

Ἰσὺν δὲ ζήσασα προβάλληται
μέγα ἔργον.

Haec *Cl. Salmastius* ad *Iulij Capitolini Pertinacem* p. 127. quae vera sunt, quamquam ex memoria male *Hesiodus* verbum profert. *Clericus*.

Προβάλοιτό τε ἔργον] *Instituat opus*. *Guicetus*.

780. Μηνὸς δ' ἰσαμένε] Posterioribus temporibus, ἰσαμένος μὴν ad primam dumtaxat decadem porrigebatur; sequens decas tribuebatur μεσάντι μηνί. Vide *Iulium Pollucem* Lib. I. C. VII. §. 5. Sed *Hesiodus*

Σπέρματος ἀεξασθαι. Φυτὰ δ' ἐνθρέψασθαι ἀρίστη.

Ἔκτη δ' ἡ μέσση μάλ' ἀσύμφορός ἐστι Φυτοῖσιν.
Ἀνδρογόνος τ' ἀγαθή· κῆρη δ' ἂ σύμφορός ἐστι,
Οὔτε γενέσθαι πρῶτ', ἔτ' ἀε γάμψαντι βολῆσαι.
Οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἔκτη κῆρησι γενέσθαι.

785

Ἄρμενος, ἀλλ' ἐρίφους τάμνειν καὶ πώμα μήλων.
Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἥπιον ἡμαρ.
Ἑσθλή δ' ἀνδρογόνος, φιλέει δέ τε κέρτομα βάζειν,

Sementem facere incipias: plantis vero inserendis optimus est.

Sextus vero medius valde incommodus est plantis:

Viriparus bonus: puellae vero non utilis est,

Neque gignendae primum, nec nuptui collocandae,

• Nec primus quidem sextus puellis gignendis

Aptus est, sed hoedis castrandis et gregibus ouium.

Stabuloque circumsepiedo pastorali benignus dies est.

Bonus vero viriparus, amatque conuitia loqui,

782. θυτῇ - ἡ μέση (sic) ἐκκαίδεκάτη. ἀσύμφορος] ἀνυπερλή. 784. ἀντι-
βολῆσαι] ἐπιτυχεῖν. 786. ἄρμενος] ἀρμόδια. πώμα] ἀρνα. 787. σιγῇ
μὲνδραν. ἀμφιβαλεῖν] συτήσανσαι. ἥπιον (sic) ἡμερον. 788. φιλέει]
φιλεῖ. κέρτομα] ὄβριμὰ. βάζειν] ἀλγειν.

781. Σπέρματος δ' August. ἐνθρέψασθαι B. 60. 699. Iunt. 1. 2. 782.
μέση August. φυτοῖσι Ald. Iunt. 1. 2. 783. Ἀνδράγειος Coisl. δ' ἀγαθ.
August. Acad. Trinc. Steph. marg. 785. κῆρη τε B. 60. 699. Coisl.
Acad. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. κῆρη τε August. Ald. 787. ἀμα
φιβολεῖν Iunt. 2. ἥπιον August. 788. φιλέει δέ τε κέρτομα Trinc.
κέρτομα Steph. marg.

Hesiodi aeno, ad vigesimum
diem mensis erat ἰσάμενος.
Vide v. 798. Clericus.

781. Ἐνθρέψασθαι ἀρίστη]
Scribe ἐκτρέψασθαι. ab ἐκ-
τρέφειν. Guierus.

782. Ἐκτη δ' ἡ μέσση] Hoc
est, ἔκτη μεσῶντος, ἔκτη
ἐπὶ δέκα. Idem. Fallitur Pol-
lux, loco antea memorato, ubi
dicit Hesiodum vocare μέσσην
decimam quintam, cum sic vo-

cet omnes dies secundi δεκά-
μερα. Μετὰ τὴν I, inquit,
Ἡσίοδος μὲν E, τὴν μέσσην
Φησί: post decimam Hesiodus
quintam vocat mediam. Cleri-
cus.

785. Ἡ πρώτη ἔκτη] Vere
et primo sexta. Guierus.

Ἡ πρώτη ἔκτη] Hoc est,
sextus dies primae decadis, seu
μηνὸς ἰσαμένη. Clericus.

Ψεύδεις δ', αἰμυλίαις τε λόγους, κρυφίαις τ' ὁαρισμούς.
 Μηνὸς δ' ὀγδοάτῃ κάπρον καὶ βῶν ἐρίμυκον 790
 Ταμνέμεν, ἔρῃας δὲ δυωδεκάτῃ ταλαεργούς.
 Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέω ἡματι, ἵσορα φῶτα

Mendaciaque, et blandos sermones, et occulta colloquia;
 Mensis vero octauo caprum et bouem mugientem
 Caltrato, mulos autem duodecimo laboriosos.
 Vicefimo vero in magno, pleno die, prudentem virum

789. ὁαρισμός] ἑμιλίαις γυναικίδαις. 790. ἐρίμυκον] πολλὰ μυκόμενον. 791.
 ταμνέμεν] τάννυι. ἔρῃας] ἡμέραν. ταλαεργός] ἀλλίως· ταλαιπώρος.

789. αἰμυλίαις Ald. ὁαρισμός Iunt. I.

791. Οὐρῃας δέ] Subintel-
 lige ταμνέμεν. *Guietus.*

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ
 πλέω] Hoc est, vigesima men-
 sis aestiui. subintellige, ἡμα-
 τος ἐκπλείει. Πλέω ἡματι]
 Largo, aestiuo, ut supra ἡμα-
 τος ἐκπλείει. *Idem.*

Πλέω ἡματι] Hoc est, cum
 nihil deest plenae luci, orto
 sole, eoque etiamnum supra
 horizontem versante. Vide
 ad v. 778. *Clericus.*

Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ] Ni-
 mium hic nos frustrantur In-
 terpretes. Itaque quamuis
 haec reiicere poteramus in no-
 tas nostras, ad ipsos, hic ta-
 men monere visum. Εἰκάς in
 mense multiplex est: μεγάλη
 dicitur postrema, respectu prio-
 rum. Atque haec est causa;
 cur in Nebulis Comicus dicat
 σελήνην ἀγειν εἰκάδας. Ὁρῶν
 ἄγχεσαν τὴν σελήνην εἰκάδας.
 Non bene intellexit locum il-
 lum Graecus Interpres. Quae-
 ritur enim cur cum τῇ τρια-
 κᾷ finis sit plerumque lunae

et mensis, cum τῇ τριακᾷ
 sit satisfaciendum foeneratori-
 bus, miser tamen Strepsiades
 περὶ τῶν εἰκάδων agat. At-
 que hic Interpretis rationes
 videntur mihi λίαν ἀπροσδιό-
 νυσοι. Εἰκάδες eleganter πλη-
 θυντικῶς dicuntur, cum plu-
 res sint. Ἡ μεγάλη εἰκάς vi-
 tima est mensis Veterum. Est
 autem dies illa, quae vigesi-
 marum vltima est: μεγάλη
 enim est ἡ ὑσάτῃ quae τὴν
 ἔννῃ καὶ νῆαν praecedat. Ob-
 seruant enim Veteres, etiam
 Athenienses ante Solonem,
 ἄχρι τριακᾶδος μόνον τὸν μῆ-
 να ἡριθυμνέειναι. Εἰκάς μεγά-
 λη, est Pridie Calendarum:
 nona et vigesima. At Inter-
 pres Aristophanis ἡ μεγάλη εἰ-
 κάς, inquit, ἀπὸ εἰκοστῆς πρώ-
 τῃς, ἕως εἰκοστῆς ἑννατῆς τῆ
 φθινοῦτος. Ita totum tempus
 a κχι. usque ad κχιθ. μεγά-
 λη εἰκάς efficit. Sed hic, ut
 diximus, terminus illius tem-
 poris intelligitur, quae est vi-
 cesima et nona. Quam nu-
 gentur

Γένεσθαι μάλα γάρ τι νόον πεποιασμένος ἐστίν.
 Ἐσθλὴ δ' ἀνδρὸς γόνος δακτύλῳ, κῆρ δέ τι τετραὶς
 Μίσση τῇ δέ το μῆλα, καὶ εἰλίποδας ἑλικας βῆς, 795
 Καὶ κύνα κερχαιρόδοντα, καὶ ἑρῆας παλαεργὰς
 Πρηύνειν; ἐπὶ χεῖρα τιθῆς πεφύλαξο δὲ θυμῷ
 Τετράδ' αἰεύσασθαι φθίνοντός θ' ἰσαμένους τε,
 Ἄλγιστα θυμοβορεῖν. μάλα τοι τετελεσμένον ἦμαρ.

Generato: valde enim animo sapiens est.
 Bonus autem viriparus decimus, puellae vero et quartus.
 Medius hoc vero et oves, et pedes flectentes camuros boues,
 Et canem asperis dentibus, mulosque laboriosos
 Cicurato, manum imponens. teneto vero memoria
 Quarto die ut vites finientis et inchoantis mensis
 Doloribus conficere animum. valde hic facer est.

794. et 795. τετραὶς μίσση] ἦν τεσσαρεσκαίδεκάτη. μῆλα] πρόβατα. εἰλί-
 ποδας ἑλικας] ἐλικοειδῶς κινῶντας τὰς πόδας. 796. κερχαιρόδοντα] ἐρετὶς ἰδίων
 τὰς χεῖρας. ἑρῆας] ἡμιόνους. παλαεργὰς] ταλαιπώρους. 797. πρηύνειν] κρατε-
 ρύνειν. ταπεινῶν. πεφύλαξο] φύλαττε. 798. αἰεύσασθαι] ἐκτελεῖν. 799.
 θυμοβορεῖν] κινεῖν τῇ ψυχῇ. τετελεσμένον] ἡμέραν.

793. Γένεσθαι. B. 60. γίνεσθαι Adad. Trinc. Steph. Com. Heins. μέγα
 Senat. Trinc. Com. πεπνυμένος Trinc. Steph. marg. 794. δακτύλῳ Alda
 et deest in cod. August. 799. τῇ δὲ August. ἑλικοειδῶς Ald. 799.
 τε τετελεσμένον Ald.

gentur Interpretes, qui πλῆθον
 ἡμῶν idem cum εἰκαδὶ μεγά-
 λη esse putant, in notis ad
 ipsos ostendimus: ex quibus
 reliqua petenda quae ad He-
 siodi intellectum faciunt. Quic-
 quid enim hic praetermitti-
 mus, ad Interpretes olim no-
 tanimus. Heinsius.

794. Κῆρ δέ τι τετραὶς] Seri-
 be: κῆρ δέ τι τετραὶς, an-
 scribendum κῆρ δέ τετάρτη
 μέσση; placet. sic supra ἑκτὴ
 μέσση. ἢ τεσσαρεσκαίδεκάτη,
 ut supra ἢ ἑκτὴ μέση. Guie-
 sus.

Τετραὶς μέσση] Hoc est,
 quartus dies τῇ μεσσύντος
 μηνός. Clericus.

798. Φθίνοντος ἰσαμένα
 τε] Ergo nulla mentio habet
 τῇ μεσσύντος. Vide ad v. 780.
 Clericus.

Τετράδ' Φθίνοντος θ' ἰσα-
 μένης τῇ] Τὴν δ. καὶ τὴν κ. δ.
 Guieius.

799. Ἄλγιστα θυμοβορεῖν]
 Omnes, nempe, dies fausti
 erant hilariter transigendi, ne
 diei faustitas ominosa tristitia
 corrumpetur. Itaque, quod
 licuit, oportuit, Hesiodo au-

D d 4

Store,

Ἐν δὲ τετάρτῃ μηνὸς ἄγεσθαι ἐς οἶκον ἄκοιτιν, 800
 Οἰωνὸς κρίνας, οἱ ἐπ' ἔργματι πάτῳ ἄριστοι.
 Πέμπτας δ' ἐξάλειασθαι ἐπεὶ χαλεπαὶ τε καὶ αἰνάι.
 Ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἐρινύας ἀμφιπολεύειν,
 Ὅρκον τινυμένας, τὸν Ἔρις τέκε πῆμ' ἐπιόρκους.
 Μίσση δ' ἐβδομάτῃ Δημήτερος ἱερὸν αἰκτὴν 805

Quarto autem mensis vxorem domum dūcīto,
 Obseruatīs auibus, quae ad hanc rem sunt optimae.
 Quintos vero euitato: quia noxii sunt et grāues.
 In quinto enim aiunt Furias obambulare,
 Horcum vindicantes, quem Eris in perniciem peperit periturorum.
 Medius vero septimus Cereris sacrum munus

800. ἄκοιτιν] γυναῖκα. 801. κρίνας] σκοπῆσας. ἔργματι] πρᾶγματι. ἄρι-
 τοι] [subaud.] εἰσι. 802. ἐξάλειασθαι] ἐκφύγειν. αἰνάι] βαρεῖαι. 803. ἀμφιπο-
 λεύειν] περιπατεῖν. 804. τινυμένας] ἀπαιτόσας. τὸν] ὄντινα. τέκε] ἔτεκε. πῆμ' πῆμα· βλάβην.

800. ἄγεσθαι δὲ iunt. 1. 2. ἄγεσθαι δ' ἐς Ald. ἄγεσθ' εἰς Trinc. 801.
 ἔργματι B. 60. 803. φασιν Acad. Trinc. 804. τινυμένας Acad.

fore, quarto, decimo quarto,
 et vigesimo quarto, conuiuiis
 ac computationibus tristitiam
 et curas animo pellere. Miror
 hunc sensum fugisse *Plutar-
 chum* et Graecos alios Inter-
 pretes. *Clericus*.

"Ἀλγεα θυμοβορεῖν] An?
 θυμοβορεῖν, pro θυμοβόρα.
 θυμοβορεῖς pro θυμοβόρος.
 ἀλευασθαι δεῖ τὰς τετράδας
 ἄλγεα θυμοβορεῖν. παρὰ θεοῖς.
 τέτελεσμένον ἡμᾶρ] Subin-
 tellige ἡ τετράς. τέτελεσμέ-
 νον an religiosum? *Hesych*.
 τέτελεσμένον, μεμιασμένον.
Guierus.

801. Οἰωνὸς κρίνας] Vide
Tzetzem. *Guierus*.

804. Ὅρκον τινυμένας]
 Τὴν ἐπιόρκειαν. *Guierus*.

"Ὅρκον τινυμένας] Scri-
 ptissimus in versione *Horcum*,
 ut hoc Nomen ab Orco, hoc
 est, Plutone secerneretur;
 nam perperam confunderen-
 tur. Nemo Poëtarum dixit
 Plutonem esse Eridis filium,
 quod de *Horco* hic habet *He-
 siodus*. Alibi Deum iurisiu-
 randi praesidem diximus. Vi-
 de not. ad v. 219. *Clericus*.

805. Μίσση δ' ἐβδομάτῃ]
 Decimo septimo. Vide v. 794.
 Cum sic diuiderent mensem
 in tres decadas, mirum est
 secundae decadi, *Hesiodi* tem-
 pore, non fuisse nomen. Vide
 not. ad v. 780. *Clericus*.

Μέσση δ' ἐβδομάτῃ] Τῇ
 τῷ μεσσηντος ἐβδομάτῃ. *Guie-
 rius*.

806. Εὔ

Εὖ μάλ' ὀπιπτεύοντα εὐτροχάλω ἐκ αἰωῇ
 Βάλλειν· ὑλοτόμον τε ταμῆιν θαλαμῆια δῆρα,
 Νηῖά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται.
 Τετράδι δ' ἄρχεσθαι νῆας πηγνυσθαι ἀραιάς.
 Εἰνὰς δ' ἡ μέσση ἐπιδείλα λώϊον ἤμαρ

810

Diligenter inspiciens bene aequata in area
 Ventilato: arborumque sector incidito cubicularia ligna,
 Naualiaque ligna multa, et quae natibus congrua sunt.
 Quarto vero incipito naues compingere tenues.
 Nonus autem medius pomeridianus melior dies.

806. ὀπιπτεύοντα] βλέποντα. εὐτροχάλω (sic) εὐκάλω. βάλλειν] τρυβνίσκειν (sic). θαλαμῆια δῆρα] τὰ τῆς οἰκίας ξύλα. 808. νῆϊα] τὰ τῆς νηὸς. 810. οὐδὲς - ἡ μέση (sic) ἐνναυαδικότη. ἐπιδείλα] κατὰ τὴν μεσημβρίαν. λώϊον] ἔριον.

806. ὀπιπτεύοντας Trinc. δοχάλω Ald. εὐτροχάλω August. εὐ εὐτροχάλω B. 60. Mox male in ed. Cler. est ἀλοῇ. 808. ἄρμενα August. 810. μέση August. ἐπιδείλα Steph. marg.

806. Εὖ μάλ' ὀπιπτεύον-
 τα] Diligenter obseruans τὴν
 13. scilicet. an aream? Ἐυ-
 τροχάλω] Id est, λεία. Idem.
 Ὀπιπτεύοντα] Vide de
 hac voce adnotata ad v. 29.
 Clericus.

807. Βάλλειν] Θέσθαι,
 σρωννύειν, ventilare. Guicetus.

808. Τὰ τ' ἄρμενα νηυσὶ
 πέλονται] Apta, commoda
 nauibus faciendis. Idem.

809. Πηγνυσθαι ἀραιάς]
 Scribe, πηγνυσθ'. ἀραρήας.
 supra ἀρχεσθ' ἀμνηστ'. com-
 pingere tenues, non crassas.
 vulgo *biantes*. Homer. λῶπον-
 τες γλωσσῇσι ἀραιῇσιν, hoc
 est, λεπταῖς tenuibus. Idem.

Ἀραιάς] Merito improbat
 Guicetus verti hic *biantes*, nam
biantes naues dicuntur quae
 tempestate, aut illusione fra-

ctae aquam per rimas admit-
 tunt. *Terminus* vertimus, quod
 tenues sint nauium parietes,
 cum ea sit frequens vocis ἀραιά
 significatio. Forte etiam *leues*
 potuissimus vertere, vt fluctu-
 antes insulae dicuntur νῆσοι
 ἀραιαί, vt habet *Eustathius* ad
 Iliad. pag. 1151. Ed. Rom. Sic
Callimachus de Insula Delo,
 Hymno in Delum v. 191.

Ἐστὶ δειδομένη τις ἐν ὕδατι
 νῆσος ἀραιή,
 Πλαζομένη πελάγεσσι.

Est nota quaedam in aqua In-
 sula leuis, errans per maria.
 Ad quæm locum, consule vi-
 rum doctissimum *Ezech. Span-*
hemium. Clericus.

810. Εἰνὰς δὲ μέσση] Po-
 stea meminit πρωτίτης εἰνά-
 dos, et τρισεινάδος, vnde
 Dd 5 liquet

Πρωτίῃ δ' εἰνὰς παναπήμων ἀνδρῶποισιν.
 Ἐσθλὴ μὲν γάρ θ' ἥδε φυτεύμεν, ἥδ' ἐγενέσθαι,
 Ἄνδρες ἥδ' ἐ γυναικί· καὶ ἔποτε πάγκακον ἡμᾶς.
 Παῦροι δ' αὐτ' ἴσασι, τρισενάδα μηνὸς ἀρίστην
 Ἀρξασθαι τε πίθου καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θείναι 815
 Βοσὶ καὶ ἡμίονοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι.
 Νῆα πολυκλιῖδα θοὴν εἰς οἶνοπα πόντον
 Εἰρύμεναι· παῦροι δ' ἐτ' ἀληθέα κελήσκουσι.

Primus vero natus prorsus innoxius hominibus.
 Bonus liquidem est ad plantandum, et ad generandum,
 Tam viro quam mulieri: nec umquam prorsus malus dies.
 Sed pauci rursus sciunt tertium nonum mensis optimum
 Relinendis doliis, et ad iugum collo imponendum
 Bobus et mulis et equis celeribus.
 Navem multa transtra habentem celerem in nigrum pontum
 Deducito. sed pauci veracem dicunt.

811. παναπήμων] ἀγαθὴ· χωρὶς βλάβης. 812. 431] καὶ bis. 814. ἴσασι]
 γινώσκουσι. τρισενάδα] τὴν εἰκοτὴν ἑνάτην. 816. ὠκυπόδεσσι] ταχέσι. 817.
 πολυκλιῖδα] πολυκλῆδρον. 818. εἰρύμεναι] ἔλκειν. κελήσκουσι]
 κελῶσι.

812. γάρ τ' 431 August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. Com. γὰρ ἥδε Se-
 nat. Trinc. φυτεύειν August. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg. φυτεύειν τ'
 431 B. 60. φυτεύειν 431 Coisl. 814. αὐτὸ August. Acad. 815. ἐπὶ δεest
 in cod. Aug. 817. πόντιον Trinc. 818. κελήσκουσι Ald.

liquet tres εἰνάδας aut enneas
 das in mense fuisse. Clericus.

Ἐπιδείξαμε λώιον ἡμᾶς]
 Ἐπιρροηματικῶς] μετὰ τὴν
 μεσημβρίαν, ἐπὶ τῇ δαίλῃ,
 ἐπὶ τῇ δαίλῃ. Guicetus.

812. Ἐσθλὴ μὲν γάρ τ'
 ἥδ' εἰ] An? ἡ δὲ. placet. Idem.

814. Τρισενάδα] Vicesi-
 mam septimam intelligo, In-
 terpretes vigesimam nonam
 exponunt. Idem. Fallitur. Vi-
 de v. 810.

815. Ἀρξασθαι τε πίθου]
 Forcer et ionneau. sup. lib. α
 ἐργ. ἀρχομένη δὲ πίθου καὶ
 ληγοντος κορέσασθαι. ἐπὶ ζυ-
 γὸν θείναι. ordo ζυγὸν θείναι
 ἐπὶ αὐχένα. Idem.

817. Εἰς οἶνοπα πόντον]
 Purpleum. Idem. Imo, ni-
 grum.

818. Ἀληθέα κελήσκουσι]
 An? dicunt, enunciant. In-
 terpres γινώσκουσι. sic scriben-
 dum videtur. τῇ τρισενάδι,
 scilicet.

Τετράδι δ' εἶγε πῖθον. περὶ πάντων ἰερὸν ἡμᾶς
 Μησσήν· παῦροι δὲ μετ' εἰκάδα μηνὸς ἀρίστην; 820
 Ἦες γινομένης· ἐπιδείλα δ' ἐς χερσίων.
 Αἶδε μὲν ἡμέρας εἰσὶν ἐπιχθονίοις μέγ' ὄνειρα.
 Αἱ δ' ἄλλα μετὰδ' αἰποὶ, ἀκήριοι, ἔτι φέρεσθαι.

Quarto vero aperi dolium. prae omnibus facer dies est
 Medius: pauci pero post viceſimum menſis optimum,
 Aurora oriente: pomeridianus vero est deterior.
 Et hi quidem dies sunt hominibus magno commodum.
 Ceteri autem intercidentes sunt, nihil ſignificantes, nihil
 ferentes.

819. τετράδι] ἦσαν τὴν τεσσαρεσκαίδεκάτην (sic). εἶγε] ὄνοιγε. περὶ πάντων] περιεῶς. 820. μετ' εἰκάδα] τὴν εἰκοτὴν τετάρτην. 821. ἦες γινομένης] ἡμέρας ἀρχομένης. ἐπιδείλα] κατὰ τὴν μεσημβρίαν. 822. μέγ' ὄνειρα] μεγάλα ὄφιλια. 823. μετὰδ' αἰποὶ] μεταξύ πίπτουσι. ἀκήριοι] ἄψυχοι.

Inter v. 818. et 819. habet Trinc. versum hunc: τῆμος ἀδικατέη πλάτος
 τμηθῆσα σιδήρη. 820. Μέσση· παῦροι δ' αὐτὸς B. 60. 699, R. S. Coisl. Aug.
 gust. Acad. Senat. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. Com. Heinf. μέσση Trinc.
 821. ἐπὶ δείλα Steph. marg. 823. αἶδ' August. ἀκήριοι, ἔτι
 Trinc.

ſcilicet. Nam a ſuperioribus
 pendet hic verſus. *Idem.*

Ἀληθέα] Hoc eſt, cui
 prorsus fidere queas, ſi vera
 ſit haec lectio. Plerique, nem-
 pe, diem illum non quidem
 πάγκαλον, ſed nec πάγκα-
 λον dicebant, verum dubium
 et incertum; quo, nempe, ſus-
 cepta interdum bene, inter-
 dum male ſuccederent. *Ch-
 ricus.*

820. Μέσση] Subintellige
 τετράς. Μετ' εἰκάδα μηνὸς
 ἀρίστην] Τὴν τετάρτην μετ'
 εἰκάδα, hoc eſt, τὴν εἰκοτὴν
 τετάρτην. Aliter Interpretes.
 ἀρίστην εἶναι poſt τὴν εἰκάδα.
Guicetus.

821. Ἦες γινομένης] Ma-
 ne, ab aurora uſque ad meri-
 diem. *Idem.*

822. Μετὰδ' αἰποὶ] Interci-
 dens, inter alias cadens, παρ-
 ἐμπίπτων. Sic Interpretes.
 An? μετὰδ' αἰπος, caſſus, irri-
 tus, a ſonitu qui notat inani-
 tatem. μετὰδ' αἰποὶ, κενῶ, va-
 cuæ, caſſæ, irritæ, nihil fati
 ſignificantes. Metaphora a va-
 ſis vacuis, nucibus caſſis et ſi-
 milibus, quæ ſonitu vacuita-
 tem produnt. placet. ἀκήριοι
 vero ſunt ἀκήριοι, κῆρα καὶ ἔχα-
 ςαι, nihil fati notantes. Ἀκή-
 ριος, κῆρι non obnoxius. *Idem.*

824. Ἄλλος

Ἄλλος δ' ἄλλοίην αἰνεῖ, παῦροι δέ τ' ἴσασιν.

Ἄλλοτε μητρηυῇ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτης. 825
Τῶν εὐδαίμων τε καὶ ἄλβιας, ὅς τ' αὖτε πάντα

Sed alius aliam laudat, pauci verò norunt.
Interdum nouerca est dies, interdum mater.
De his beatusque et felix, qui haec omnia

824. αἰνεῖ] ἐπαινεῖ. παῦροι] ὀλίγοι. ἴσασιν] γινώσκουσιν. 825. μητρηυῇ] μη-
τρειᾷ. πέλει] ἐν (sic). ἡμέρη] ἡμέρᾳ. 826. τῶν] τῶν τῶν ἡμερῶν.

825. μητρηυῇ Senat. Trinc.

824. Ἄλλος δ' ἄλλοίην αἰνεῖ]
Videtur *Plutarchus*, in Com-
mentario ad *Hesiodi* Opera et
Dies, ex quo multa Graeci
Interpretes subinde Scholiis
suis adspèrgunt, egisse de hac
quaestione, vtrum sint alii dies
fausti, alii vero infausi. Cer-
te in vita Camilli, memorata
Allienfi clade, ita porro per-
git: περὶ δ' ἡμερῶν ἀποφρα-
δων, εἰ τε χρὴ τίθεσθαι τι-
νας, εἰ τε μὴ, Ἡρακλεῖτος
ἐπέπληξεν Ἡσιόδῳ τὰς μὲν
ἀγαθὰς ποικιμένῳ, τὰς δὲ
Φαύλας, ὡς ἀγνοῶντι φύσιν
ἡμέρας ἀπάσης μίαν ἔσαν,
ἐτέρῳ δὲ διηπορητῇ: de die-
bus nefastis habendine sint qui-
dam necne, et. au. recte *Hesio-
dum*, qui alios bonos, alios
statuit malos, quasi ignoret cu-
iusvis diei eandem esse naturam,
reprehenderit *Heraclius*, alio
loco disputauimus. Postea re-
censet exempla dierum, qui-
bus non semel clades accepta
fuerat, aut victoria relata. De-
inde, ne credas ex iis exem-
plis vllum certum confectarium
duci posse, contraria profert,

hisce verbis: Ῥωμαῖοι τῆς αὐ-
τῆς ἡμέρας πρότερον μὲν ὑπὸ
Κίμβρων τὸ μετὰ Κηπιωνος
ἀπέβαλον στρατόπεδον, ὕστε-
ρον δὲ Λευκαῶν στρατηγὸς
Ἀρμενίης καὶ Τιγρανὴν ἐνίκη-
σαν. Ἀττάλος δὲ ὁ βασιλεὺς
καὶ Πομπηίος Μάγνος ἐν τοῖς
αὐτῶν γενεθλίοις ἀπέθαναν.
καὶ ὅλως ἐστὶ πολλὰς ἐπ' ἀμ-
φοτέρᾳ ταῖς αὐταῖς χρεσα-
μένως ἀποδείξαι περιόδοις:
Eodem die Romani prius, duce
Caepione, a Cimbris castris ex-
eunt; postea vero ductu Lu-
culli Armenios et Tigranem vi-
cerunt. Attalus autem Rex et
Pompeius Magnus natalitiis
suis morui sunt. Paucis ut di-
cam, multos possum ostendere
qui in utramque partem iisdem
vis sunt temporum periodis.
Haec cum ita sint, credibile
est *Plutarchum* probasse casti-
gationem *Heraclii*, si modo si-
bi constitit; adeoque iudicaf-
se. Positam non fuisse recen-
sendum inter paucos qui scirent
singulorum dierum fata, qui-
bus se accenseri voluit, sed
inter omnes omnino mortales,
quibus

Εἰδὼς ἐργάζηται, ἀναίτιος ἀθανάτοισιν,
 "Ορνίθας κρήνων, καὶ ὑπερβασίας ἀλσειῶν.

T E Λ Ο Σ.

Sciens operatus fuerit, inculpatus diis,
 Auguria obseruans, et delicta euitans.

F I N I S.

827. αἰδῶς] γινώσκων. ἀναίτιος] ἄμεμπτος δικμάνων. 828. κρήνων] σκοπέων.
 ὑπερβασίας] ἐκτροπῆς τῆ καλῆ. ἀλσειῶν] ἐκφύγων.

827. ἐργάζεσθαι Senat. ἀναίτως Iunt. 2. 828. ὑπερβασίας Iunt. 2.

quibus nihil simile compertum
 est. Quis enim non videt ani-
 lia esse et vana omnia, quae
 hic habentur? *Clericus.*

827. Ἐργάζηται ἀναίτιος
 ἀθανάτοισιν] Hoc est, nihil
 inconsultis et inuitis Diis ag-
 greditur. *Guietus.*

Versu ult. Ὑπερβασίας ἀλ-
 εῖων] Non sunt intelligen-
 dae omnes ὑπερβασίαι, sed
 eae demum, quae committun-
 tur contra auspiciorum disci-
 plinam, vt verba proxime an-
 tecedentia suadent. Ὑπερβα-
 σίαι enim dicuntur quaecumque
 delicta, quibus modum et li-
 mites a Ratione positos tran-
 siliimus. *Hesychius:* Ὑπερβα-
 σις, ὕβρις, ἀδικία, κρεος,
 μαρτυρία (nempe, ψευδής,
 nisi sit hic mendum) ὑπερη-
 φανία, παράβασις ὀρκίων.

Ὑπερβασίης, ἀδικίας, ὑπερη-
 φανίας. *Phocylides:*

Ἀγεῖ γείτονος ὄντος ἀπό-
 σχεο, μηδ' αὖ ὑπερβῆς·

Πάντων μέτρον ἄρισον, ὑπερ-
 βασίᾳ δ' ἀλεγεινά.

*Ab agro vicino abstine, neque
 transilias (terminos) omnium
 optimus est modus, transgres-
 siones vero sunt noxiae. Idem:*
 Μέτρω μὲν Φαγέειν καὶ πί-
 νειν, μυθολογέειν τε.

Πάντων μέτρον ἄρισον, ὑπερ-
 βασίᾳ δ' ἀλεγεινῇ.

*Cum modo edito, et bibito, et
 loquitor. Omnium optimus est
 modus, transgressio vero vitan-
 da. Qua in sententia, longe
 saluberrima, desinimus, mo-
 dum tandem hisce commenta-
 tionibus nostris imponentes,
 vt ad alia grauiora redeamus.
 Clericus.*

 ΗΣΙΟΔΟΥ
 ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΑ.

Ex Eustathio.

Οὐρανὴν δ' ἄρ' ἔτικτε Λῖνον πολυήρατον υἱόν,
 Ὀν δὴ ὅσοι βροτοὶ εἰσὶν αἰοῖδοι καὶ κιθαρίζουσι.

HESIODI
 FRAGMENTA.

Ex Eustathio.

Vrania peperit Linum amabilem filium,
 Quem quotquot sunt homines cantores et fidicines,

1. Λῖνον] *Eustathius* hos
 versus habet ad *Iliad.* Σ. 570.
 pag. Edit. Rom. 1163. vbi illu-
 strantur. Dignum est notatu-
 in Phoenicia Lingua, *lin*
 significare *eiularum*, *gemitum* &
 quod nomen ei impositum est,
 ob luctum quo eum discipuli
 prosequuti sunt, vt ostendit
 in hisce versibus *Hesiodus*. Vi-
 xit Linus iis temporibus, qui-
 bus Lingua et Litterae Phoe-
 niciae in Graecia vigeabant.
Diodorus Siculus Bibliothecae,
 Lib. III. prodidit ex *Dionysio*
Mythologo, πρῶτον εὐρέτην
 γενέσθαι Λῖνον ἑυθυμῶν καὶ
 μέλῃς· ἔτι δὲ Κάδμῳ κοιμ-
 σαντος ἐκ Φοινίκης τὰ καλῶ-
 μενα γράμματα, πρῶτον εἰς
 τὴν ἑλληνικὴν μεταθεῖναι διά-
 λεκτον, καὶ τὰς προσηγορίας

ἐκάζω τάξαι, καὶ τὰς χα-
 ρακτῆρας διατυπώσαι, κοινῇ
 μὲν ἐν τὰ γράμματα Φοινί-
 κικα κληθῆναι, διὰ τὸ πρὸς
 τὰς Ἑλλήνας ἐκ Φοινίκων μετ-
 ενεχθῆναι· διὰ δὲ τῶν Πε-
 λασγῶν πρώτων χρησαμένων
 τοῖς μετατεθείσι χαρακτῆ-
 ρσι, Πελασγικά προσαγορευ-
 θῆναι. τὸν δὲ Λῖνον ἐπὶ ποσῆ-
 τικῇ καὶ μελωδίᾳ θαυμα-
 σθέντα μαθητὰς σχεῖν πολ-
 λὰς, ἐπιφανεσάτας δὲ τρεῖς,
 Ἡρακλέα, Θάμυριν, καὶ Ὀρ-
 φέα. τῶν δὲ τὸν Ἡρακλέα
 κιθαρίζειν μανθάνοντα, διὰ
 τὴν τῆς ψυχῆς βραδυτῆτα
 μὴ δύνασθαι δεξασθαι τὴν
 μάθεσιν· ἐπειδ' ὑπὸ τῷ Λίνῳ
 πληγαῖς ἐπιτιμηθέντα διορ-
 γισθῆναι, καὶ τῇ κιθάρᾳ τὸν
 διδάσκαλον πατάξαντα ἀπο-
 κτεῖναι:

Πάντες μὲν θρηῆσιν ἐν εἰλαπίναις τε χοροῖς τε,
Ἀρχόμενοι δὲ Λίνον καὶ λήγοντες καλέεσι.

Omnes lugent in conuiuiis et choris,
Incipientesque Linum et desinentes vocant.

κτεῖναι: *Linum*, apud Graecos, primum inuensorem ryzmorum et melodiae fuisse; praeterea cum Cadmus attulisset ex Phoenicia litteras, ut dicuntur, primum eas transtulisse in Graecam Linguam, et nomina singulis imposuisse et characteres formasse. Vulgo igitur litteras Phoenicias dici, quod ad Graecos a Phoenicibus translatae sint; cum vero Pelasgi primi usi essent mutatis characteribus, Pelasgicas esse vocatas. *Linum* autem poetica et cantu mirabilem, multos habuisse discipulos, sed tres illustrissimos, Herculem, Thamyryn et Orpheum; ex hisce, Herculem, cum disceres canere cythara, ingeniiue tarditate disciplinam non caperet, deinde a Lino plagis castigatum in iram erupisse, cytharamque percussam magistrum occidisse. Postea ex eodem narrat, Λῖνον τοῖς Πελασγικοῖς γραμμασι συνταξάμενον τὰς τῶν πρώτων Διονύσου πράξεις καὶ τὰς ἄλλας μυθολογίας, ἀπολιπεῖν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν. *Linum* litteris Pelasgicis cum conscripsisset primi Dionysii res gestas, et alias mythologias, reliquisse eas in commentariis. Haec paullo pluribus exscripsimus, non tantum ut liqueret nos non tenere e Phoenicia Lingua deducere nomen Lini, sed etiam

ut quae de Lino seruntur hic exstarent. Si haec sciuisset aut in animum reuocasset Herodorus, minime miratus fuisset *Linum* vocatam lugubrem cantilenam, apud Aegyptios aliosque vicinos populos. Verba eius sunt Lib. II. c. 79. quae proferemus, quia et quae diximus firmant et lucem Hesiodi loco foengrantur: Τοῖσι δὲ πολλὰ ἐπ' ἄρ' ἐστὶ νόμιμα, καὶ δὴ καὶ αἴσιμα ἐνεστὶ Λῖνος, ὅσπερ καὶ ἐν τῇ Φοινίκῃ αἰοιδιμός ἐστι καὶ ἐν Κύπρῳ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ. κατὰ μὲντοι ἔθνεος οὐνομα ἔχει. συμφέρεται δὲ ὡς τὸς εἶναι τὸν οἱ Ἕλληνες Λῖνον ὀνομαζόντες αἰεῖδασι, ὥς τε πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀποθωμάζον με τῶν περὶ Λῖνον πτόντων, ἐν δὲ δὴ καὶ τὸν Λῖνον ὀνομαζεν ἔλαβε τὸ οὐνομα: Quibus (Aegyptiis) cum alia sint egregia instituta, tum vero etiam est *Linus*, cantio in Phoenice et Cypro et aliis locis decantata; quae varium quidem, pro singularum gentium differentia, nomen habet; sed quam conueniens eandem esse quam Graeci, *Linum* vocantes, canunt; ita ut cum alia multa, quae sunt in Aegypto, tum etiam illud admirem unde *Lini* desumferis nomen. Nimirum, sic vocabatur lugubris hymnus in Aegyptia Lingua, quemadmodum

Ex Eodem.

Ἄκρον ἐπ' ἀνθερίων καρπὸν θεῖον, ἔδ' ἐ κατέκλα·
Ἄλλ' ἐπὶ πυραμίνων ἀθέρων δρομάεσκε πόδεσσι.

— — καὶ ἔ σινέσκετο καρπὸν.

Ex Eodem.

— — ἔνθα Νύμφην

Εὐράμενος ἱλαὸν μίχθη ἐρατῇ φιλότῃ.

Ex Eodem.

Ἐν δὲ Τρεῖν Βοιωτὴν ἔτρεφε κῆρην,

Ex Eodem.

Per summum spicarum fructum cucurrit, neque rupit,
Sed in acutis aristis cursitavit pedibus.

— — nec corruptit fruges.

Ex Eodem.

— — propterea Nympham

Cum inuenisset fauentem, mistus est amabili concubitu,

Ex Eodem.

In diuina Hyria Boeotia nutriuit puellam.

modum in Phoenicia; cum qua multa communia vocabula habuit. Eodem nomine similis hymnus vocabatur, apud Graecos, in honorem antiquissimi Poëtae eadem de ratione. Lugubrem autem fuisse hymnum, apud Aegyptios, ostendit in sequentibus *Herodotus*, quamuis in eo falli videatur, quod putet *Linum*, apud eos, nomen viri fuisse, qui aliter *Maneros* diceretur, cum sit nomen hymni in laudem *Manerotis*. Hymni, qui diceretur *Linus*, meminit etiam *Eustathius* loco laudato. *Clericus*.

5. Ἄκρον] Est imitatio *Homeri* Iliad. T, 227. vbi de equabus suis *Aeneas*:

Ἄκρον ἐπ' ἀνθερίων καρπὸν
θεῖον, ἔδ' ἐ κατέκλων.

Similes aut maiores hyperbolas, de celeritate *Camillae*, habet *Virgilius* Aeneid. VII. sub finem, quas vix defendi posse putauit *Henr. Stephanus*, in Dissert. de Criticis Veteribus. *Clericus*.

De *Ipbiclo* haec dicuntur, de quo *Hesiodum* ita scripsisse testatur etiam *Scholias* *Apollonii* l. I. v. 45. Τέτον Ἡσιόδος ἐπὶ πυρίων ἀθέρων τρεχεῖν Φησί. Porro vltimum Hemistichium in aliis editionibus seorsim citatur ex *Athenaeo*. *Robins.*

9. Τρεῖν] Regio est prope *Aulidem*, de qua vide *Stephanum*, qui ad hunc *Hesiodi* versum respicit. Eum habet *Eustathius* ad Iliad. B, 496. pag. 264. *Clericus*.

II. Ἄλφος]

Ex Eodem.

Καὶ γὰρ σφιν κεφαλῇφι κατὰ κρύος αἰνὸν ἔχον·
 "Αλφος γὰρ χροῖα πάντα κατέσχεθεν· ἐκ δὲ νυ χαῖται
 "Ερρσον ἐκ κεφαλῶν· ψίλωτο δὲ καλὰ κάρηνα.

Ex Eodem.

"Ος τε Λιλαίηθεν προχέει καλὴρρον ὕδωρ.

Ex Eodem.

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔτικτον εὐζωνος Πολυκάστῃ· 15
 Νέστορος ὀπλοτάτῃ κέρη Νηληιάδαο,
 Περσέπολιν, μυχθεῖσα διὰ χρυσῇν Ἀφροδίτῃν.

Ex Eodem.

Etenim eorum capitibus affudit frigus graue;
 Vitiligo enim eorū omnem tenuit; capilli vero
 Defluebant ex capitibus; et decalababantur pulcra capita.

Ex Eodem.

Quique ex Lilaea profundit pulcre fluentem aquam.

Ex Eodem.

Telemachio vero peperit bene cincta Polycasta,
 Nestoris minima natu filia Nelidae,
 Persepolin, mista perjuream Venerem.

12. "Αλφες]. Quod morbi genus sit docebit *Celsus* Lib. V. c. 28. §. 19. Optandum esset eos, qui primi fragmenta haec *Hesiodi* collegerunt, notasse non tantum nomina Scriptorum in quibus ea inuenerant, sed etiam loca; hoc est, libros, capita, paginas, versus etc. ut videremus qua occasione prolata et an recte excipita sint. Nunc otiosum esse oporteat eum, qui ea quaerere aggrediatur, et multum laborem posse in cassum suscipere, quod nobis non vacat. *Clericus.*

14. "Ος τε Λιλαίηθεν] *Eustathius* hunc locum profert pag. 275. vbi *testimonium* habet

de Cephisso Aetio, ad *Iliad.* B, 523. *Clericus.*

17. Νέστωρ] Hoc fragmentum in Heinlianis Editionibus, aliisque ex iis propagatis, legebatur inferius, inter fragmenta ex *Stephano* collecta. Hic vero adscripserat, ad oram codicis, ex *Eustathio* desumptum, doctissimus *Graevius*, quod si omissem. Itaque hic quibus, cum non multum interesset ubi legeretur, modo de repperetur, aut omitteretur. Exstat autem apud *Stephanum* in voce *Gerētia*, qui ex primo Catalogo haec profert, et apud *Eustathium* pag. 231. Ed. Romanae. De hac *Historia* vide *Apollodorum* Lib. I. Cap. IX. §. 9. *Clericus.*

Ee

22. Φύλας

Ex Eodem ad Iliad. B.

Νέσῳρ οἷος ἄλυξεν ἐν ἀνθρῳόνῳ Γεῆνῳ.

Ibidem.

Κτείνει δὲ Νηλῆος ταλασίφρονας υἱέας ἐσθλὰς.

Ἑνδεκα, δωδέκατος δὲ Γεῆνιος ἱππότης Νέσῳρ 20

Ξείνος ἰὼν ἐτύχῃσεν παρ' ἱπποδαμοῖσι Γεῆνιαις.

Ex Eodem.

— — Φύλας φίλον μακάρεσσιν θεοῖσι.

Ex Eodem.

— — Παῦροι γὰρ εἰκόασιν πατράσιν παῖδες,

Οἱ πλείονες κακίους.

Ex Strabone.

Καὶ κέρην Ἀράβοιο, τὸν Ἑρμῶν ἀπάκηται 25

Γεῖνατο, καὶ Θρονῆ κέρη Βήλοιο ἀνακτος,

Ex Eodem.

Nestor solus vitauit in florida Gereno.

Ibidem.

Occidit Nelei laboris ferentes filios fortes

Vndecim, duodecimus vero Gerenius eques Nestor,

Peregre profectus erat ad Gerenios equitandi peritos.

Ex Eodem.

— — Phyleum carum immortalibus Diis.

Ex Eodem.

— — Pauci similes sunt patribus filii,

Plures sunt deteriores.

Ex Strabone.

Et filiam Arabi, quem Mercurius innoxius

Genuit et Thronia filia Beli Regis.

2. Φύλας] Occurrit apud Eustath. p. 125. Edit. Rom. Fragm. ined. Robinson. τὴν, quæ, vt recte Isdat. Casaubonus ad pag. 29. Lib. I. Strabonis, monstruosa est lectio,

23. Παῦροι] Occurrit apud Eustath. ad Il. ε, v. 235. vbi tamen inuerso verborum ordine citatur — Παῦροι γὰρ παῖδες εἰκόασιν πατράσιν. quippe quæ duos patres eidem filiae, duos maritos eidem vxori affingit. Clericus.

• 25. Καὶ κέρη Ἀράβοιο] Nomen hoc a Poëtis aequè tribuitur Mercurio ac Ἑρμῆς, vt animaduertit Casaubonus, qui protulit hunc versum Moschi.

25. Καὶ κέρη Ἀράβοιο] Antea legebatur Ἀράβη et versum Moschi.

Ως

Ex Eodem.

Τίσις ἐξεγένοντο Λυκάονος ἀντιθέοιο,
Ὅν ποτε τίκτε Πελασγός.

Ex Eodem.

Ἦτοι γὰρ Λοκρὸς Δελέγων ἠγήσατο λαῶν,

Ex Eodem.

Filii nati sunt Lycaonis, Diis similis,
Quem olim genuerat Pelasgus.

Ex Eodem.

Certe enim Locrus Lelegi praeerat populo,

Ὡς χεῖλ' Ἑρμῶν, κιθάρῃ
ὥς ἀδύς Ἀπόλλων.

Quod ille notat, contra Interpretem Latinum Strabonis, qui frustra emendare conatus erat locum Hesiodi. Idem.

Ἀνάκητα] Hoc est Epithetum Mercurii. Homerus Iliad. II, 185.

— — παρελέξατο λάθρη
Ἑρμείας ἀνάκητα.

Concubuit clam Mercurius innoxius. Blandiebantur tamen Poetae Mercurio, cum innoxium vocabant Deum furum, mercatorum, oratorum etc. et cuius nequitiam ceteroqui celebrabant. Vide Hymnum in Mercurium inter Homericos, et Dialogos Deorum Luciani. Ceterum notare debuerant collectores fragmentorum Hesiodi, locum hunc proferri ex eius Catalogo. Idem.

27. Τίσις] Hoc fragmentum habet Strabo Lib. V. p. 153. ubi agit de Pelasgis, de quibus etiam non inutilia dicenda haberemus, si hic ea res ageretur. Clericus.

29. Ἦτοι γὰρ Λοκρὸς Δε-

λέγων] Hic locus exstat apud eundem Geographum Lib. VII. p. 222. et pro Ἀλέας, ut edidit Heinsius, habet ἄλεας, quod suspectum mendii merito habet Jf. Casaubonus. At Claud. Salmasius aliter hunc locum legebat atque interpretabatur ad Solinum p. 103. Ed. Ultraiectinae: „De Locris, inquit, „quod Leleges olim dicti sint „fidem facere possunt hi ver- „sus Hesiodi, qui exstant apud „Strabonem, qui interpreta- „tur: τῇ γὰρ ἐτυμολογίᾳ τὸ „συλλεκτὰς γεγονέναι τινὰς „ἐκ παλαιῶν αἰνίττεσθαι μοι „δοκεῖ: ipsa etymologia obscu- „re mihi indicare videtur fuisse „quosdam olim collectitios. Sic „λεκτὰς accepit, apud Hesio- „dum, ἀντὶ τῶν συλλεκτῶν „καὶ μυγᾶδων, pro collectitiis „et mistis. Tales enim Lele- „ges fuere, qui et erronee va- „ria Graeciae tenuere loca. „Sed hic non est Poetae sen- „sus. Δελέγας, quasi λογά- „δας et λεκτὰς dictos censet, „qui ex electis et eximiis la- „pidibus, quos Deucalion ia- „ciebat,

Ex 2

Τὲς ῥα ποτὲ Κρονίδης Ζεὺς ἀφ᾽ ὧν μῆδεα εἰδώς 30
Λεκτὰς ἐκ γαίης Ἀλέας πόρε Δευκαλίωνι.

Ex Eodem.

Ὡς δ' Ὀλεβὴν πέτρην ποταμοῖο παρ' ὄχθαις
Εὐρεῖος Πείρου.

Quos olim Saturnius Iupiter immortalia consilia agitans
Electos ex terra Aleas dederat Deucalionī.

Ex Eodem.

Habitavit Oleniam rupem, fluvii ad ripas
Benefluentis Piri.

„ciebat, nati sunt. Ita igitur
„legendum, in ultimo versu:
„Λεκτὰς ἐκ γαίης λαὰς πόρε
„Δευκαλίωνι.

„Et Λέλεγας λαὰς interpre-
„tatur λεκτὰς λαὰς, lectos ro-
„pulos. Hesychius: Λεκτοί,
„ἀριστεῖς. Idem: Λογάδες,
„οἱ ἐπίλεκτοι. Legi etiam
„posset:

„Λεκτὰς ἐκ γαίης λαῶν
„πόρε Δευκαλίωνι.

„Quod et verius existimo.

„Λαὰς autem idem Hesiodus
„ἀπὸ τῶν λαῶν lapidibus,
„quos reformando generi hu-
„mano post tergum iaciebat
„Deucalion, scribit appellatos.
„Ex praecipuis et egregiis for-
„matus vult τὰς Λέλεγας,
„atque inde dictos. Haec vir
„summus, erudite et feliciter,
„ut innumera alia. Possimus
„ex Phoenicia Lingua ostende-
„re originem nominis Lele-
„gum, ita ut dicti sint a τῇ
„leabb, quod viride sonat, re-
„duplicatis radicalibus, quia Le-
„teges erroneas seu Nomades
„erant, qui viridia pascula secta-
„bantur. Clericus.

Cares olim Lelegas a non-
nullis, vocatos fuisse testatur

Herodotus l. i. „Εἰσι δὲ τῶ-
„ν Κᾶρες, μὲν ἀπὸ γένεο εἰς
„τὴν ἡπειρον ἐκ τῶν νήσων.
„Τὸ γὰρ παλαιὸν οὖντες Μῖνον
„τε κατήκοοι, καὶ καλεμένοι
„Λέλεγες, εἶχον τὰς νήσους εἰς.
In his Cares quidem ex insu-
lis transierunt in continentem.
Olim enim Minoi parebant
appellatique Leleges, insulas
habitabant, etc. Κατὰ μὲν δὲ
Κᾶρας ἔτω Κᾷτες λέγασιν
γενέσθαι. Οὐ μὲν τοι ὁμο-
λογέσιν τῆτοισι οἱ Κᾶρες,
ἀλλὰ νομίζουσιν αὐτοὶ ἐσώτας
εἶναι αὐτόχθονας ἡπειρωτάς,
καὶ τῷ ὀνόματι τῷ αὐτῷ αἰεὶ
διαχρεωμένους τῷ περ νῦν.
Hunc in modum Creteneses de
Caribus referunt. Quanquam
his non assentiuntur ipsi Ca-
res, qui se aborigines et in-
digenas continentis esse exi-
stimant, et eodem nomine,
quo nunc, semper vsos. Eos-
dem quidem memorat Virgi-
lius Aen. l. 8. sed a Caribus
discernit: Hic Lelegas Caras-
que sagittiferosque Gelonos, Kob.

32. Ὡς δ' Ὀλεβὴν] Est
apud Strabonem Lib. VIII. p.
236. Clericus.

34. Ἐξ

Ex Eodem.

Ἐξ ὧν ὄρειαι νύμφαι θεαὶ ἐξεγένοντο,
καὶ γένος ἑτιδανῶν Σατύρων ἀμηχανοεργῶν,
Κουρητῆς τε θεοὶ, φιλοπαίγμονες, ὀρχηστῆρες.

35

Ex Eodem.

Θαῦμα μ' ἔχει κατὰ θυμόν, ὅσας εἰνεῖος ὀλύνθης
Οὗτος ἔχει, μικρὸς περ ἰὼν, εἴποις ἂν ἀριθμόν.

Responsio ex Eodem.

Μυρίοι εἰσὶν ἀριθμόν, ἅτε μέτρεν γὰρ μέδιμνος.

Ex Eodem.

Ex quibus montanae Nymphae ortae sunt,
Et genus nequam Satyrorum malorum facinorum auctorum
Curetesque Dii, ludorum amantes, saltatores.

Ex Eodem.

Admiratio animum meum tenet, qua tot caprificus grossos
Hic habeat, quamvis parvus; dixeris numerum.

Responsio ex Eodem.

Decies mille sunt numero, medimnus fine mensura,

34. Ἐξ ὧν] Fragmentum, hoc legitur apud *Sirabonem* Lib. X. p. 325. vbi multis agit de Curetibus. *Clericus*.

Οὄρειαι νύμφαι] De Nymphis, vide dicta ad *Theogoniam* vll. 187. et 215. *Idem*.

35. Γένος ἑτιδανῶν Σατύρων ἀμηχανοεργῶν] Nota sunt ex fabulis libidinola facta Satyrorum Nymphis insidiantium, aut cum Baccho compotantium; ad quorum mores hic respicit *Hesiodus*. Propterea, re melius expensa, dictos putem Satyros a radice Phoenicia τω *scharar*, quae, apud Arabes, significat *molestum esse, malefaciendo lassare*. Sic tandem defatigatis Nymphis aut mulieribus potiebantur. *Clericus*.

36. Κουρητῆς τε θεοὶ, φιλοπαίγμονες, ὀρχηστῆρες] Vitium Epithetum Curetum propemodum mihi persuadet dictos a Radice Phoenicia כרר *charar*, vnde כרר *chircher*, quod est *saltans*. Nihil insignius in Curetibus, quam Saltatio, ut docet *Sirabo*, loco memorato. Vide etiam quae de iis congestit vir illustris et de litteris amoenioribus bene meritus *Ezech. Spanhemius* in *Callimachum* ad Hymn. in Iovem v. 52. *Clericus*.

37. Θαῦμα] *Sirabo* Lib. XIV. p. 442. vbi Calchas rem quaevisiisse dicitur a Mopso filio Mantus, quae Tirestiae filia fuerat. *Clericus*.

39. Μυρίοι] Responsio est Mopli. *Clericus*.

Ee 3

43. °Ος

Εἷς δὲ περισσεύει, τὸν ἐπελθέμεν ἔκ' ἐδύναο, 40
 "Ὡς Φάτω, καὶ σφιν ἀριθμὸς ἐτήτυμος εἶδετο μέτρεθ,
 Καὶ τότε δὴ Κάλχανθ' ὕπνος θανάτοιο κάλυψε.

Ex Eodem.

"Ὅς παρὰ Πανοπίδα Γληκῶνα τ' ἐρυμνὴν,
 Καὶ τε δὲ Ὀρχομενῷ ἐλιγμένους εἴσι, δράκων ὥς.

Ex Eodem.

ΓλακτοΦάγων εἰς αἶαν ἀπήναιφ' οἰκί' ἐχόντων, 45

Ex Eodem.

Αἰθίοπας, Λίβυάς τ', ἡδὲ Σκύθας ἱππημολγᾶς.

Ex Eodem.

Δωδώνην, Φηγόν τε Πελασγῶν ἐδρανον ἦεν.

Vnus vero superest, quem numerare nequisti.

Sic dixit, et iis verus numerus mensurae cognitus est.

Tum vero Calchantem somnus mortis texit.

Ex Eodem.

Qui ad Panopidem . . . et Gleconem munitam

Et qui per Orchomenum circumuolutus it, ut serpens.

Ex Eodem.

Galactophagorum in terram, habentium domos in plaustis.

Ex Eodem.

Aethiopus, Libyasque et Scythas, qui equas mulgent.

Ex Eodem.

Dodonamque, et ad fagum Pelasgorum sedem iuit.

43. "Ὅς παρὰ [Πανοπίδα]
 Hoc fragmentum est apud
 Strabonem Lib. IX. p. 292. vbi
 de Cephisso fluuio loquitur,
 quem hisce verbis describit.
 Clericus.

45. ΓαλακτοΦάγων] Quo-
 rum plaustra vagas rite tra-
 hunt domos. Guierus. Strabo
 Lib. VII. p. 209. ait Hesiodum,
 ἐν τῇ καλαμμένη γῆς περίοδῳ
 scripsisse Phineum ab Harpyis
 abductum fuisse in terram lacte
 viuientium etc. hoc est, Geta-
 rum, quorum regionem et
 gentem describit eo loco Geo-

graphus. Clericus.

46. Αἰθίοπας] Legitur apud
 Strabonem Lib. VII. p. 208.
 qui aliquot versus Hesiodi ex
 Eratosthene exscripserat, sed
 quorum superest tantum pri-
 mus, isque corruptissimus. Pro
 Λίβυάς τε ἡδὲ legitur τε Λι-
 γυσι δέ. Heinsius edidit Λι-
 γυας, sed qui melius cum
 Aethiopibus coniungi possunt,
 quam Libyes? Clericus.

47. Δωδώνην] Est apud eum-
 dem Geographum Lib. VII.
 p. 226. vbi sermo est de Pe-
 lasgis. Clericus.

Apud Eumdem, ἐκ τῶν Ῥοίων,
Ἡ οἷη διδύμους ἰσθμὸς ναίῃσα κολωνὸς,

Apud Eumdem ex Eoeis,
Aut qualis gemina sacra incolens iuga,

48. Ἡ οἷη διδύμους] Est apud Strabonem Lib. IX. p. 304. et Lib. XIV. p. 445. et apud Stephanum in voce Ἀμυρός. Casaubonus legit Διδύμους, quod nomen est proprium montis, et pro ἀντ', ἀγχι, hoc est, ἀγχι prope; sed, ut recte Berkeleyus, in Stephanum, ἀντ' potest esse pro ἄντα e regione. Praeterea Strabo habet Βοιβιάδος. Non dicit Geographus hos versus lectos in Eoeis, sed ex primis vocalibus coniecisse videtur hoc D. Heinsius. Huc autem transferemus quod habet Isaac Casaubonus ad Lib. I. Strabonis, p. 29. de hoc opere Hesiodi et alio affinis argumenti, qui Catalogus vocabatur. Cum ergo laudasset Geographus Catalogum: „Videri, inquit, poterat illud opus Hesiodi intelligi, quod Ῥοίων, vel Ῥοίας μεγάλας Graeci Scriptores solent nuncupare. Sed ex Scholiaste Apollonii discipulus diversa haec esse opera. Sic enim ille scribit in Lib. II. Φηνεα Ἡσιόδου, ἐν ταῖς μεγάλαις Ῥοίαις ὅτι, Φρίξω τὴν ὁδὸν ἐμνήυσεν. ἐν δὲ τῷ γ. καταλόγῳ etc. Certum est tamen Eoeas quaeque Hesiodi aliud fuisse nihil, quam mulierum praestantissimarum Catalogum. Nam hoc recte a doctissimo viro

Joan. Auraso. est animadversum. Nos etiam postea observauimus, non Hesiodum tantum sed et Socratem Opus eodem fere indice edidisse. Athenaeus. Lib. XIII. Ἐπεὶ περ ἡμῖν ἐμποδὼν ἐγένεα κατὰλογον γυναικῶν ποιημένους, ἐκατὰ τὰς Σωσιμένης τὰς τὴν Φαναγορίτῃ Οἷας ἢ τὸν τῶν γυναικῶν κατὰλογον Νικαιητῇ τὴν Σαμίῃ. Vbi legendum censlemus Οἷας et de quodam Socratis Opere accipiendum, cui, ad Hesiodi imitationem, titulum fecerat Οἷος, quod et ipse sua exempla omnia, per vocem οἷος, inciperet, ut Hesiodus per ἡ οἷη. Nam illud quidem dubitari non potest, fuisse illud Socratis opus certorum hominum Catalogum. Omnia autem exempla ita incepisse coniectura est, meo iudicio, admodum probabilis. Quam etiam confirmat, quod Titmon quoque in Sillis, idem fecerat etc. Cetera lege apud ipsum Scriptorem. Quae cum expendere diligentius, non duxi hic omittendum, si Scutum Herculis sit fragmentum Oeacarum, in prima voce ἡ οἷη nihil esse mutandum. Sed vix intelligo qui post longissimam digressionem, qua clypeus Herculis, eiusque cer-

Ee 4 tamen

Δωτίῳ ἐν πεδίῳ πολυβότρυος ἀντ' Ἀμύρῳ,
Νίψατο Βοειιάδος λίμνης πόδα παρθένος ἀδμής. 50

Ex Pausania.

Ἵππτος δὲ Μόλυρον Ἀρίσβαντος Φίλον υἱὸν
Κτεῖνας ἐν μεγάροις εὐνῆς ἔνεχ' ἥς ἀλόχοιο,
Θῆκον ἀποπρολιπὼν Φεῦγ' Ἀργεος ἱπποβόταιο.
Ἴξεν δ' Ὀρχομενὸν Μινυήιον καὶ μιν ὄγ' Ἥρωσ
Δέξατο, καὶ κτεάνων μοῖραν πόρην, ὥς ἐπιεικές. 55

Ex Eodem.

Φύλας δ' ὥπυισιν κέρεν κλειτὸ Ἰολάε
Λειποφίλην ἦν δ' εἶδος Ὀλυμπιάδεσσιν ὁμοίη.
Ἥ δέ οἱ υἱὸν ἐνὶ μεγάροισιν ἔτικτεν,

Dotio in campo, e regione racemosi Amyri,
Abluit, aqua Boebeide, pedem virgo intacta.

Ex Pausania.

Hyettus vero Molyrum, Arisbantis carum filium,
Cum occidisset domi, propter concubitum eius coniugis,
Domo relicta, fugit Argo equos pascente,
Venit vero Orchomenum Minyarum, eumque Heros
Excepit et opum partem largitus est: ut aequum erat.

Ex Eodem.

Phylas compressit filiam clari Iolai
Lipophilen; erat autem forma Deabus similis.
Illa vero ei filium domi peperit.

tamen cum Cygno describun-
tur, posset Poeta sequens exem-
plum ordiri iterum vocibus,
ἢ οἷη. Clericus.

sus composuit, quos Graeci vo-
cant magnas Eoas. De Hyet-
to vide plura apud Pausaniam.
Clericus.

51. Ἵππτος] Hoc fragmen-
tum est apud Pausaniam, in
Boeoticis p. 598. qui, cum
dubitet an Eoae sit Poëma
Hesiodi, sic hos versus prola-
turus praefatur: Ἵππτος δὲ
ἐποίησατο μνήμην καὶ ὁ τὰ
ἐπὶ συνθεῖς, ὥς μεγάλας
Ἥοις καλεῖσιν. Ἑλληνες
Hyeti mentionem fecit, qui ver-

56. Φύλας] Sunt hi versus
apud eundem Scriptorem, in
Boeoticis, p. 605. Vbi sub
nomine Hesiodi non laudat
hoc opus. Interpres Pausaniae
Latinus Romulus Amasaeus, vo-
cem Ἥοις p. 599. verterat
perabsurde Orientalia monu-
menta, hic, non melius, ma-
gnas maritimas. Clericus.

62. Δαί-

Θηρῷ τ' εὐειδῇ ἰκέλην φαίεσσι σελήνης.
Θηρῷ δ' Ἀπόλλωνος ἐν ἀγκοίνῃσι πεισῦσα
Γεῖνατο Χείρωνος κρατερὸν μένος ἵπποδάμοιο,

60

Ex Scholiaste Apollonii.

Δώδεκα γὰρ Νηληϊὸς ἀμύμονος υἱέες ἦσαν,
Νέστωρ τε, Χρόμιός τε, Περικλύμενός τ' ἀγέρωχος
*Οἰβιος, ὃ πάρος δῶρα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
Παντοῖ· ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεσσι φάνεσκειν
Αἰστός· ἄλλοτε δ' αὐτὲ πελέσκετο (θαῦμα ἰδέσθαι)
Μύρμηξ· ἄλλοτε δ' αὐτὲ μελισσέων ἀγλαὰ Φῦλα·
*Ἄλλοτε δεινὸς ὄφης καὶ ἀμείλαχος. εἶχε δὲ δῶρα
Παντοῖ, ἐκ ὀνομαστὰ, τὰ μιν καὶ ἔπειτα δόλωσε
Βαλῇ Ἀθηναίης.

63

Ex Eodem.

70

Θεσσάμενος γενεὴν Κλεαδαίμυα κυδαλίμοιο.

Theronemque pulcrum similem radiis Lunae.
Thero vero cum incidisset in vlnas Apollinis,
Peperit fortem Chironem equorum domitorem.

Ex Scholiaste Apollonii.

Duodecim enim Nelei praestantis filii eramus,
Nestor, Chromiusque et Periclymenus ferrox,
Felix, cui dederat dona Neptunus terrae quassator
Omnis generis; aliquando enim inter aves videbatur
Aquila; aliquando vero erat, (mirabile visu!)
Formica, aliquando apium splendida examina;
Aliquando terribilis serpens, et ferus. Habebatque dona
Omnis generis, quae dici nequeunt, et eum deinde fefellerunt
Minervae consilio.

Ex Eodem.

Theffamenus sobolem Cleadaemi illustris.

62. Δώδεκα] Legitur hoc frag-
mentum in Scholiaste Apolla-
nii, ad v. 156. Lib. I. Argo-
nauticorum, vbi etiam expli-
catur. Clericus.

71. Θεσσάμενος] Ad v.
824. Lib. I. Argonauticorum.
Legitur Κλεαδαίμυα in Ed. Sa-
phani. Clericus.

Ee 5

2. E59

Ex Eodem.

Ἐνθ' οἷγ' εὐχέσθην Αἰνίῳ ὑψιμέδοντι.

Ex Eodem.

Αἰήτης δ' υἱὸς Φαεσιμβρότεῳ ἡελίοιο.

Ex Eodem.

Αὐτὸς δ' ἐν πλῆσμῃσι διυπετέος ποταμοῖο,

Ex Eodem.

— — Δαροῖς ποσὶ.

75

Ex Eodem.

Νῆσον ἐς ἀνθεμόεσσαν, ἣν σφισὶ δῶκε Κρονίων.

Ex Eodem.

Tunc illi vouebant Aeneio supremo,

Ex Eodem.

Aeetes vero filius mortalibus illucentis Solis,

Ex Eodem.

Ipse autem in exundationibus fluminis Ioue delapsus,

Ex Eodem.

— — Delicatis pedibus.

Ex Eodem.

Insulam in ventosam ubi iis dedit Saturnius.

72. Εὐθ' } Ad v. 297. Lib.
II. Argonauticorum. Clericus.Ἐνθ' } Sic edidit Robin-
nus. Vulgo erat Εὐθ' et in
versione: Recteque.74. Αὐτὸς } Ad v. 757. lib.
I. Argonauticorum. Clericus.75. Δαροῖς } Occurrit lib.
I. v. 456. Sic explicatur a
Scholiaste vox Δαρεν. Παρὰ
τὸ λίαν ἀγέρως ἢ παρὰ τὸ
λῶ, τὸ θέλω πεποιήται.
Ἡσίοδος δὲ Φφισι — Δαροῖς
ποσὶ, τοῖς κατ' ὅψιν ἡδέσιν.
Fragm. ined. Robinson.76. Νῆσον } Occurrit apud
Scholiastem Apollonii Rhod.
I. 4. v. 892. Insula Sirenum
intelligitur. Explicantur enimhi versus Apollonii: Αἴψα δὲ
νῆσον Καλὴν, ἀνθεμόεσσαν
ἐσέδραμον, ἔνθα λίγειον Σε-
ρῆνες σίνοντ' Ἀχελωΐδες. —
Ἠκολέθησεν Ἡσίοδῳ ἔτως
ὀνομάζοντι τὴν νῆσον τῶν Σε-
ρῆνων. Frasm. ined. Robinf.77. Ἐλλῆνες } Tres poste-
riores versus inuenio in Scho-
liaste Pindari ad Od. IV. Py-
thiacorum. Duos priores quae-
rentis, apud Lycophronis Scho-
liasten, oculos fugerunt. In-
terea non dubito quin legen-
dum sit, vt edidi, v. 2. Δῶρος
non Χῶρος, vt erat in Hein-
sianis Editionibus. Credide-
rim etiam legendum Ἐλλῆνος,
hoc est, υἱός. Notum enim
est hos fuisse Hellenis filios.
Vide

Ex Scholiaste Pindari et Lycophronis,

ἐν τῇ ἡρωϊκῇ γενεαλογίᾳ.

Ἕλληνος δ' ἐγένοντο θεμιστοπόλο βασιλῆος,
Δῶρός τε Ξῆθος τε, καὶ Αἰόλος ἱππιοχάρμης.
Αἰολίδαί δ' ἐγένοντο θεμιστοπόλοι βασιλῆες
Κρηθεύς, ἡδ' Ἀθάμας καὶ Σίσυφος αἰολομητής,
Σαλμωνεύς τ' ἄδικος, καὶ ὑπέρθυμος Περιήρης.

80

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Τῇ μὲν ἄρ' ἄγγελος ἦλθε κόραξ ἱερεὺς ἀπὸ δαιτός
Πυθῶ εἰς ἡγαθήν, καὶ ἔφρασεν ἕργ' αἰδήλα
Φοῖβῳ ἀκροσικόμῃ, ὅτε Ἰσχύς γῆμς Κόρωνιν,
Εἰλατίδης, Φλεγύαο Διογνήτιο θυγάτρα.

85

Ex Scholiaste Pindari et Lycophronis,
in Heroum genealogia.

Ab Hellene geniti sunt ius dicente rege
Dorusque, Xuthusque et Aeolus gaudens equis,
Aeolidae autem fuerunt ius dicentes Reges,
Cretheus et Athamas et Sisyphus versutus,
Salmonaeusque iniustus et superbus Perieres.

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Venit igitur illi nuncius coruus sacro a coniunio,
Pythonem in diuinam, et dixit facta ignota
Phoebo intonso, Ichyn duxisse Coronidem,
Ilatidem, Phlegyaе Diogneti filiam.

Vide Apollodori Biblioth. Lib.
I. Cap. VII. §. 2. Clericus.

Aliter leguntur hi versus in
Editione Clerici et aliorum:

Ἕλληνες δ' ἐγένοντο θεμιστο-
πόλοι βασιλῆες
Δῶρός τε, Ξῆθος τε, καὶ Αἰ-
όλος ἱππιοχάρμης.
Αἰολίδαί δ' ἐγένοντο θεμιστο-
πόλοι βασιλῆες
Κρηθεύς, ἡδ' Ἀθάμας καὶ
Σίσυφος αἰολομητής,
Σαλμωνεύς ἀδικος, καὶ ὑπέρ-
θυμος περὶ κρηί.

Recte, ut coniecerat Clericus,
legitur Ἕλληνος, non Ἕλλη-
νες, ut patet ex Lycophronis
Scholiaste ad v. 284. Sed pro
περὶ κρηί omnino legendum
Περιήρης, qui, aequae ac Sal-
moneus, testante Apollodoro,
erat ex Aeolidis. Male igitur
apud Schol. Lycophr. secun-
do loco interferitur Σαλμω-
νεύς, etc. Robins.

83. Τῇ μὲν] Est in Scholiis
ad III. Pýthiacorum. Clericus.

86. Τὴν δ']

Ex Eodem.

Τὴν δ' Ἀμαρυγκίδης Ἰππόστρατος ὄζος Ἄρης,
Φυκτέως ἀγλαὸς υἱὸς, Ἐπειῶν ὄρχαμος ἀνδρῶν.

Ex Eodem.

Ἦδε δὲ οἱ κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βάλῃ,
Ἀἴτῳ μὲν σχέσθαι. κρύψαι δ' ἀδόκητον * μάχαιράν τε
Καλὴν, ἣν οἱ ἔταυξε περικλυτὸς ἀμφιγυῖεις. 94
Ὡς τὴν μαστεύων οἶος κατὰ Πήλιον αἶπυ
Αἰψ' ὑπὸ Κενταύροισιν ὀρεσκώοισι δαμῆι.

Ex Eodem.

Αἴσων, ὃς τέκε θ' υἱὸν Ἰάσονα ποιμένα λαῶν,
Ὅν Χείρων θρέψεν ἐν Πηλίου ὕληντι.

Ex Eodem. ἐν ὑποθήκαις.

Εὐ νύ τοι ἕκαστα μεταλλᾷ * αἰγενέτησι.

95

Ex Eodem.

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτος ἐγὼ καὶ Ὀμηρεὺς αἰοῖοι

Ex Eodem.

Hanc vero Amaryncides Hippostratus, bellicosus,
Phyctei inclytus filius, Epeorum dux viro-
rum.

Ex Eodem.

Hoc animo eius optimum visum est consilium,
Ipsum quidem retinere, occultare vero inexpectatum et gladium
Pulcrum quem ei fabricarat inclytus Vulcanus.
Ut hunc quaerens solus, per altum Pelium,
Rursus a Centauris montanis domaretur.

Ex Eodem.

Aeson, qui genuit filium Iasonem pastorem populorum,
Quem Chiron nutrit in Pelio syluoso.

Ex eodem, in Monisii.

Recte haec singula quaerit immortalibus.

Ex Eodem.

In Delo primus ego et Homerus Poetae

86. Τὴν δ'] Est in Scholiis
ad X. Olympiac. *Robins.*

87. Φυκτέως] Sic edidit Ro-
binsonus, vulgo Φυκτέας, per a.

89. Κρύψαι δ' ἀδόκητον]
An? ἀδόκητα. *Gruerus.*

95. Εὐ νύ τοι] In Scholiis ad

VI. Pythiacorum, vbi profer-
tur ἐκ Χείρωνος ὑποθηκῶν,
quas Ἡσιόδῳ ἀνατιθέασι.
Clericus.

96. Ἐν Δήλῳ] Occurrunt hi
versus, excepto tertio, apud
Eustathium. *Robinson.*

99. Ἡ

Μέλομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοδῶν,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὃν τέκε Λητώ.

Ex Eodem. ἐκ τῶν Ἠοίων.

Ἦ οἷη Φθίῃ Χαρίτων ἀπὸ κάλλος ἔχουσα

Πηνειῷ παρ' ὕδαρ καλὴ ναῖσκει Κυρήνη.

100

Ex Eodem, ex iisdem.

Ἦ οἷη Τρίῃ πυκινόφρων Μυκιοίνῃ.

Ἦ τέκεν ΕὐΦημον Γαιήχῳ ἐννοσιγαίῳ,

Μιχθιδίῳ ἐν Φιλότῃ πολυχρῦσα Ἀφροδίτης.

Ex Eodem.

Ἦ δ' ὑποκυσσαμένη τέκεν Αἰακὸν ἱππιοχάρεμν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἦβης πολυηράτῃ ἱκτὸ μέτρον,

105

Μῆνος ἐὼν ἡσχαλλε, πατρὸς ἀδελῶν τε θεῶν τε

Ὅσσοι ἔσαν μύρμηκες ἐπηράτῃ ἐνδοθι νῆσθ,

Τὸς ἀνδρας ποίησε, βαθυζώνες τε γυναῖκας,

Οἱ δὲ τοι πρῶτον ζεύξαν νέας ἀμφιελίσσας,

Canebamus, nouis hymnis luentes cantionem,

Phoebum Apollinem, qui habet aureum ensē, et quem peperit Latona.

Ex Eodem, ex Eois.

Aut qualis Phthia, habens formam a Gratiis,

Penei ad aquam pulcra habitabat Cyrene.

Ex eodem, ex iisdem.

Aut qualis Hyria prudens Mecionice,

Quae peperit Euphemum terrae domino et quassatori,

Mista concubitu autaeae Veneris.

Ex Eodem.

Haec grauida facta peperit Aeacum gaudentem equis,

Sed postquam iuuentutis amabilis attigit mensuram,

Solus cum esset, dolebat; pater vero hominum et Deorum

Quotquot erant formicae, intra amabilem Insulam,

Eas viros fecit, et mulieres ampla cingula habentes.

Qui primum instruxerunt naues vtrimque remis actas,

99. Ἦ οἷη Φθίῃ]. Ad IV. Pythiacorum, non procul ab initio. Clericus.

Legitur apud Scholiasten Lycophronis p. 38. Edit. Stephani-
cae, ubi plura de hac fabula.

101. Ἦ οἷη Τρίῃ]. Ad IV. Pythiacorum. Clericus.

Clericus.

104. Ἦ δ' ὑποκυσσαμένη]

109. Οἱ δὲ]. Nonnullis ver-
bis mutatis hi versus leguntur
etiam

Πρῶτοι δ' ἰσία θέντο νεῶς κυανοπρώροιο.

110

Ex Eodem.

Ἦτοι ὁ μὲν Σῆρον, καὶ Ἀλάζογον νείας ἐσθλὰς.

Ex Scholiaste Sophoclis.

Ἔσι τις Ἑλλοπή πολυλήϊος ἢδ' εὐλείμων,

Ἀφνειή μῆλοισι καὶ εἰλιπόδεσσι βόεσσιν.

Ἐν δ' ἄνδρες ναίεσι πολύρρηνες, πολυβῆται,

Πολλοί, ἀπειρέσιοι, Φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων.

115

Ἐνθά γε Δωδώνη τις ἐπ' ἐσχατιῇ πεπόλισται.

Τὴν δὲ Ζεὺς ἐφίλησε, καὶ ὃν χρεστήριον εἶναι.

Τίμον ἀνθρώποις, καὶ ὃν ἐν πυθμένι Φηγῆ.

Ἐνθεν ἐπιχθονίοις μαντεύματα πάντα φέρονται.

Ὅς δ' ἡ κείθι μολῶν θεὸν ἄμβροτον ἐξερεσίνῃ

120

Δῶρα φέρων ἔλθῃσι σὺν οἰωνοῖς ἀγαθοῖσιν.

Et primi vela posuerunt naus nigram proram habentis.

Ex Eodem.

Ille quidem Serum, et Alazogum filios bonos.

Ex Scholiaste Sophoclis.

Est quaedam Ellopia diues. legetum et pascuorum,

Abundans ouibus et bobus quibus pedes recurui.

Inhabitantque eam viri habentes multos agnos et boues,

Multi, innumeri, genera mortalium hominum.

Illic quaedam Dodona in extremo tractu condita est,

Hanc amat Iupiter, et suum oraculum esse

Venerandum hominibus, habitans in fundo fagi.

Hinc terrestribus vaticinia quaelibet feruntur.

Qui illuc profectus Deum immortalem interrogarit

Dona ferens venerit cum bonis auibus.

etiam apud Pindarum in
Olymp. II:

Οἱ δ' ἦτοι πρῶτον τεύξαν
νεῶς ἀμφιελίσσας

Πρῶτοι δ' ἰσία θέσαν νεῶς
πτέρᾳ ποντοπόροιο. Rab.

III. Ἦτοι δ] Occurrit in
Olymp. I. Pater autem Sexi

erat Halirrothius testante Scho-
liafte. ἦν δὲ ὁ Σῆρος τῇ Ἀλιε-
ροθίᾳ τῇ Περιήρῃ καὶ Ἀλ-
κυονῇ. Frag. ined. Robinson.

112. Ἔσι τις Ἑλλοπή] Vi-
de Scholiasten Sophoclis ad
Trachinias p. 372. Ed. Step-
hanicae. Clericus.

127. Vulge

Ex Eodem.

Ἡ τέκεθ' Ἑρμιόνην δαρκλυτῶ Μενελάω,
Ὀπλότατον δ' ἔτεκεν Νικόστρατον ὄζον Ἀρης.

Ex Eodem.

Ἰκετο δ' εἰς Κρεῖοντα καὶ Ἡνιόχην.

Ex Aeschyli Scholiaſte.

Ἡ δ' ὑποκυτταμένη καλλίζωνος Στρατονίκη
Εὐρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγένεατο φίλτατον υἷον.
Τῷ δ' υἱεῖς ἐγένοντο Διῶν τε Κλύτιός τε,
Τοξεύς τ' ἀντίθεος, ἡδ' Ἰφίτος ὄζος Ἀρης.
Τῆς δὲ μεθ' ὀπλοτάτην τέκετο ξανθὴν Ἰόλειαν
Ἀντιόχην κρείσσεια, παλαιὸν γένος Αὐβολίδαο.

125

130

Ex Athenaeo. ἐν τῷ δευτέρῳ Μελαμποδίας.

— — τῷδε Μάρης θεὸς ἄγγελος ἦλθε δι' οἴκου.

Πλήσας δ' ἀργύρεον σκύφον φέρε, δῶκε δ' ἀνακτι.

Ex Eodem.

Καὶ τότε μάντις μὲν δεσμὸν βίβ' αἶνυτο χερσίν.

Ex Eodem.

Quae peperit Hermionen hasta inclyto Menelao,
Minimum vero natu peperit Nicostratum Martium.

Ex Eodem.

Venit ad Creontem et Heniochen.

Ex Aeschyli Scholiaſte.

Grauida vero facta pulcre cincta Stratonice
Eurytum domi peperit carissimum filium.
Cuius filii fuerunt Deion et Clytius,
Sagittarius similis Diis, et Iphitus bellicosus.
Post hosce vero minimam natu peperit Ioleam
Antiope regina, priscum genus Aubolidae.

Ex Athenaeo, e secundo Melampodidae.

— huic Mares celer nuntius venit, per domum,
Cum impleuisset argenteum scyphum tulit, deditque Regi.

Ex Eodem.

Et tunc vates vinculum arcus sustulit manibus,

127. Vulgo erat, τ' ἐγεί- duo fragmenta ex Athenaeo. le-
γοντο. τ' omisit Robinsſonius, guntur Lib. XI. p. 498. Cle-
131. Τῷ δὲ Μάρης] Priora ticus.

137. Οἶκ

Ἴφικλος δ' ἐπὶ νῶτ' ἐπεμαίετο· τῷ δ' ἐπόπισθεν
 Σκύπφον ἔχων ἑτέρῃ, ἑτέρῃ δὲ σκῆπτρον αἰέρας 135
 Ἔσηκεν Φύλακος, καὶ ἐνὶ δμῶεσσιν ἔειπε·

Apud Eumdem. ἐκ τῶν Ἠοίων.

Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάριμα καὶ ἔχθος,
 Ὅσις ἄδην πίνει, οἶνος δὲ οἱ ἐπλετο μαργος,
 Σὺν δὲ πόδας χεῖράς τε δέει, γλῶσσάν τε νόον τε
 Δεσμοῖς ἀφράστοισι· Φιλεῖ δὲ ἑ μαλθακὸς ὕπνος. 140

Ex Eodem.

Τὰς δὲ βροτοὶ καλέεσσι Πελειάδας.

Ex Eodem.

Εὐρυγύης δ' ἔτι κῆρος Ἀθηναίων ἱεράων.

Ex Eodem.

Ἥδ' ὃ γὰρ ἔς' ἐν δαίτῃ καὶ εἰλαπίνῃ τεθαλυῖη —
 Τέρπεισθαι μύθοισιν, ἐπὴν δαιτὸς κορήσωνται.

Iphiclus vero ad humeros instabat ei, a tergo,
 Scyphum tenens altera manu, altera vero sceptrum tollens
 Stabat Phylacus et inter famulos dixit.

Apud Eumdem, ex Eois.

Qualia Dionysius dedit hominibus gaudium et inimicitiam,
 Quisquis copiose bibit, vinum vero est ei petalans,
 Simulque manus et pedes vincit, linguamque et mentem
 Vinculis quae dici nequeunt, et eum amat mollis somnus.

Ex Eodem.

Quas mortales vocant Peleidas.

Ex Eodem.

Eurygyes adhuc puer Athenarum Sacrarum.

Ex Eodem.

Dulce enim est, in conuiuio et in epulo florente,
 Recreari sermonibus, postquam conuiuio saturati sunt.

137. Οἷα Διώνυσος.] Est νέσκετο καρπὸν. sed id iam su-
 apud eumdem Lib. X. p. 428. pra legitur, inter fragmenta ex
 vbi multa in eandem senten- Eustathio & Robinsono relatum.
 tiam. Clericus.

143. Ἥδ' ὃ] Profertur ex

142. Vulgo hic sequebatur: Melampodia Hesiodi, Athenaei
 — Ex Eodem. — καὶ ἄλλοι Lib. II. p. 40. Clericus.

Apud Stephanum. ἐν Αἰγίνης δευτέρῳ.

— — νήσω ἐν Ἀβαντίδι δῆ,

145

Τὴν πρὶν Ἀβαντίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν εἶντες,
Τὴν τότε ἐπ' ὠκυμνον Εὐβοίαν βοὸς ὠνόμασε Ζεὺς.

Ex Suida.

Ἀλκὴν μὲν γὰρ ἔδωκεν Ὀλύμπιος Διαικίδῃσι,
Νῆν δ' Ἀμυθαονίδαις, πλεῖτον δὲ περ Ἀτρεΐδῃσιν.

Ex Eodem.

Εἵνεκα μαχλοσύνης συγερῆς τέρεν ὤλεσαν ἄνθος. 150

Ex Suida et Polybio.

Διακίδας πολέμῳ κεχαρηότας ἥτε δαιτί.

Ex Plutarcho.

— — αἵτ' ἄλσεα καλὰ νέμονται,

Καὶ πηγὰς ποταμῶν, καὶ πείσεα ποιήεντα.

Apud Stephanum, e II. Aeginae.

— — in diuina Insula Abantide,

Quam prius Abantidem vocabant Dii aeterni, et

Quam tunc a boue cognominatam Euboeam vocauit Iupiter.

Ex Suida.

Fortitudinem quidem dedit Iupiter Aeacidis,

Sapientiam vero Amythaonidis, et diuitias largitus est Atridis.

Ex Eodem.

Ob lasciuiam tenerum (virginitatis) amiserunt florem.

Ex Suida et Polybio.

Aeacidas bello gaudentes, vt coniuuiο.

Ex Plutarcho.

— — quae nemora amoena habent

Et fontes fluuiorum, et pascua herbida.

145. Νήσω ἐν Ἀβαντίδι]

Stephanus habet in voce Aban-

tis, vbi Ab. Berkelius ostendit

legendum non ἐν Αἰγίνης sed

ἐν Αἰγιμίᾳ δευτέρῳ. De no-

minibus Euboeae, ex Phoe-

nicia Lingua, ea tradidit Sam.

Bocharius, Chanaanis Lib. I.

c. 13. quae ostendere queant

quantum vsus sit ea Lingua, ad

Graeciae origines illustrandas.

Clavicus.

150. Εἵνεκα] Occurrit in

voce Μαχλοσύνη quam ita

explicat Lexicographus „Κα-

„τωΦέρεια, γυναικομανία,

„Ἡσιόδοτος ἡ λέξις. Λέγει

„γὰρ περὶ τῶν Προῖτα θυγα-

„τέρων. Εἵνεκα etc.“ Fragm.

ined. Robinson.

Ex Eodem.

Ἐννέα τοι ζῶει γενεὰς λακτέυζα κορώνη
 Ἀνδρῶν ἡβώντων, ἑλάφος δέ τε τετρακόρωνος. 155
 Τρεῖς δ' ἐλάφης ὁ κόραξ γηράσκειται· αὐτὰρ ὁ Φοῖνιξ.
 Ἐννέα τῆς κόρακας· δέκα δ' ἡμεῖς τῆς Φοίνικας
 Νύμφαι εὐπλόκαμοι κῆραι Διὸς Αἰγίοχοιο.

Ex Eodem.

Δεινὸς γάρ μιν ἔπειρεν ἔρως Πανοπηίδος Αἴγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μάντις δ' ὁδεῖς ἐσιν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων, 160
 Ὅστις ἂν εἰδείη Ζηνὸς νοὸν Αἰγίοχοιο,

Ex Eodem.

Nonem vivit aetates garrula cornix
 Hominum qui iuventute florent; ceruus vero aequat quatuor
 cornices,
 Tres vero ceruos aequans coruus fenex fit; deinde Phoenix
 Nouem coruos aequat; nos vero decem Phoenices
 Nymphae cincinnatae filii Iouis Aegidem habentis.

Ex Eodem.

Grauis enim eum atterebat amor Panopeidis Aeglae.

Ex Clemente Alexandrino.

Vates nemo est terrestrium hominum,
 Qui nouerit mentem Iouis Aegidem habentis,

154. Ἐννέα τοι] Apud
Plutarchum de Oraculorum
 defectu p. 415. T. 2^a. exstant
 duo priora fragmenta *Hesiodi*,
 vbi et eorum interpretationem
 legere licebit. Comparo et-
 iam, si vacat aut lubet, trans-
 lationem horum versuum, quae
 exstat *Eidyllio* X. *Ausonii*, ad
 quem et *Eliam Vineium* consu-
 le. *Clericus*.

spicit *Scholias* *Lycophronis*
 v. 794. cum dicit, Ἐκατὸν
 ὀκτῶ ζῇ γενεὰς, καὶ ὁ Ἡσίο-
 δον, ὁ κόραξ. *Robins*.

159. Δεινὸς γάρ] In *Vita*
Thesei p. 8. vbi, auctore *He-*
rea Megarensi, dicitur *Pisistra-*
tus hunc versum ex *Hesiodi*
 operibus iustulisse. *Clericus*.

Occurrit etiam hic versus
 apud *Schol. Aristophanis* ad
 Ὄρεν. v. 610. Ad eundem re-

160. Μάντις] Exstat *Stro-*
mate V. p. 610. et sequens
 fragmentum *Ibid.* p. 603. *Cle-*
ricus.

168. Ζεῦ

Ex Eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεὺς καὶ κοίρανός ἐστιν
Ἀθανάτων· σοὶ δ' ἔτις ἐρήρεται κρᾶτος ἄλλος.

Ex Eodem.

Μησάων, αἴτ' ἄνδρα πολυφραδέοντα τιθεῖσι,
Θέσκελον, αὐδήεντα.

165

Ex Eodem.

Ἦδὺ δὲ καὶ τὸ πυθέσθαι ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
Ἀθάνατοι δειλῶν τε καὶ ἐσθλῶν τέκμαρ ἐναργές.

Ex Scholiaſte Lycophronis.

Ζεῦ πάτερ εἰθέ μοι * ἥσσω μὲν αἰῶνα βίοιο
* Ωφειλες δῆναί, καὶ αἴσια μῆδεα ἰδμεν
Θνητοῖς ἀνθρώποις· νῦν δ' ἔκ ἐμὲ τυτθὸν ἔτισας, 170
* Ὅς με μακρόν γε ἔθηκεας ἔχειν αἰῶνα βίοιο
Ἐπτά μ' ἔτη ζῶειν * γενεὰς μερόπων ἀνθρώπων.

Ex Eodem.

Τρεῖς μάκαρ Αἰακίδῃ, καὶ τετράκις ὀλβιε Πηλεῦ,
* Ὅς τοῖς δ' ἐν μεγάροις ἰερόν λέχος εἰσαναβαίνεις.

Ex Eodem.

Ille enim omnium rex et dominus est
Immortalium; tecum nemo alius de potentia certarit.

Ex Eodem.

Musarum quae virum reddunt celebrem,
Diuinum, vocalem.

Ex Eodem.

Dulce est resciscere, quae mortalibus constituerunt
Immortales malorum et bonorum signum manifestum.

Ex Scholiaſte Lycophronis.

Iupiter pater vtinam mihi minus spatium vitae
Dedisses, et bona consilia sciremus
Mortalibus hominibus: nunc vero me ne tantillum honorasti,
Qui me longum statuisti habere spatium vitae,
Septem me viuere aetates varie loquentium hominum.

Ex eodem, in Epizalamio Pelei et Theſidis.

Ter beate Aeacida, et quater beate Peleu,
Qui domi sacrum lectum conscendis.

168. Ζεῦ πάτερ] Legitur p. 112. Ed. Pauli Stephani. Clericus.

Ex Eodem.

Ἐννέα τοι ζῶει γενεὰς λακέρυζα καρῶν
 Ἀνδρῶν ἡβώντων, ἔλαφος δ' ἐτε τετρακόρωνος. 155
 Τρεῖς δ' ἐλάφης ὁ κόραξ γηράσκειται· αὐτὰρ ὁ Φοῖνιξ.
 Ἐννέα τὰς κόρακας· δέκα δ' ἡμεῖς τὰς Φοίνικας
 Νύμφαι εὐπλόκαμοι κῆραι Διὸς Αἰγυίοχοιο.

Ex Eodem.

Δεινὸς γάρ μιν ἔτειρεν ἔως Πανοπήϊδος Αἰγλῆς.

Ex Clemente Alexandrino.

Μάντις δ' ὁδεῖς ἔσιν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων. 160
 Ὅσις ἂν εἰδῇ Ζηνὸς νοὸν Αἰγυίοχοιο,

Ex Eodem.

Nonem vivit ætates garrula cornix
 Hominum qui iuventute florent; ceruus vero aequat quatuor
 cornices,

Tres vero ceruos aequans coruus fenex fit; deinde Phoenix
 Nouem coruos aequat; nos vero decem Phœnices
 Nymphae cincinnatae filii Iouis Aegidem habentis.

Ex Eodem.

Grauis enim eum atterebat amor Panopeidis Aeglae.

Ex Clemente Alexandrino.

Vates nemo est terrestrium hominum,
 Qui nouerit mentem Iouis Aegidem habentis,

154. Ἐννέα τοι] Apud
Plutarchum de Oraculorum
 defectu p. 415. T. 2^a. exstant
 duo priora fragmenta *Hesiodi*,
 vbi et eorum interpretationem
 legere licebit. Comparo et-
 iam, si vacat aut lubet, trans-
 lationem horum versuum, quae
 exstat Eidylio X. *Ausonii*, ad
 quem et *Eliam Vineium* consule.
Clericus.

Spicit *Scholias*tes *Lycophronis*
 v. 794. cum dicit, Ἐκατὸν
 ὄντω ἢ γενεὰς, καὶ Ὁσί-
 δον, ὁ κόραξ. *Robins.*

159. Δεινὸς γάρ] In *Vita*
Thesei p. 8. vbi, auctore *He-*
ra Megarensi, dicitur *Pisistrat-*
us hunc versum ex *Hesiodi*
 operibus iustulisse. *Clericus.*

Occurrit etiam hic versus
 apud *Schol. Aristophanis* ad
 Ὀρνιθ. v. 610. Ad eundem re-

160. Μάντις] Exstat *Stro-*
mate V. p. 610. et sequens
 fragmentum *Ibid.* p. 603. *Cle-*
ricus.

168. Ζεῦ

Ex Eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεὺς καὶ κοίρανός ἐστιν
Ἀθανάτων· σοὶ δ' ἔτις ἐρήρεται κράτος ἄλλος.

Ex Eodem.

Μησάων, αἶτ' ἄνδρα πολυφραδέοντα τιθεῖσι,
Θέσκειλον, αὐδήεντα.

165

Ex Eodem.

Ἦδὺ δὲ καὶ τὸ πυθέσθαι ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
Ἀθάνατοι δειλῶν τε καὶ ἐσθλῶν τέκμαρ ἐναργές.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Ζεῦ πάτερ εἰθέ μοι * ἥσσω μὲν αἰῶνα βίοιο
ᾠφειλες δῆναί, καὶ αἴσια μῆδεα ἰδμεν
Θνητοῖς ἀνθρώποις· νῦν δ' ἐκ ἐμὲ τυτθὸν ἔτισας, 170
Ὅς με μακρόν γε ἔθηκεας ἔχειν αἰῶνα βίοιο
Ἐπτά μ' ἔτη ζῶειν * γενεὰς μερόπων ἀνθρώπων.

Ex Eodem.

Τρεῖς μάκαρ Λιακίδη, καὶ τετράκις ὄλβιε Πηλεῦ,
Ὅς τοῖς δ' ἐν μεγάροις ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνεις.

Ex Eodem.

Ille enim omnium rex et dominus est
Immortalium; tecum nemo alius de potentia certarit.

Ex Eodem.

Musarum quae virum reddunt celebrem,
Divinum, vocalem.

Ex Eodem.

Dulce est resciscere, quae mortalibus constituerunt
Immortales malorum et bonorum signum manifestum.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Iupiter pater vtinam mihi minus spatium vitae
Dedisses, et bona consilia sciremus
Mortalibus hominibus: nunc vero me ne tantillum honorasti,
Qui me longum statuisti habere spatium vitae,
Septem me vivere aetates varie loquentium hominum.

Ex eodem, in Epitbalamio Pelei et Thetidis.

Ter beate Aeacida, et quater beate Peleu,
Qui domi sacrum lectum conscendis.

168. Ζεῦ πάτερ] Legitur p. 112. Ed. Pauli Stephani. Clericus.

Ex Eodem.

Οἶνον μὲν μοῖραν δέκα μοιρῶν τέρεπεται ἀνῆρ, 175
 Τὰς δέκα δ' ἐμπίπλησι γονὴ τέρεπτα νόημα.

Ex Eodem. ἐκ τῆς Ἡροϊκῆς γενεαλογίας.

Ἡματι τῷ ὅτε τεῖχος εὐδμήτοιο πόλῃος
 Ὑψηλὸν ποίησε Ποσειδάων καὶ Απόλλων.

Ex Eodem.

Χαίρετε Λυγκῆος γενεή — —

Ex Eustratio.

Ἄργος ἀνδρῶν ἐὼν Δαναὸς ποίησεν ἐνυδρῶν. 180

Ex Eodem.

Vna forte ex decem delectatur vir,
 Decem vero implet mulier oblectans animum.

Ex Eodem.

Die illo quo murum bene fabricatae urbis
 Excelsum fecit Neptunus et Apollo.

Ex Eodem.

Saluere Lyncei genus — —

Ex Eustratio.

Argos, quod erat sine aqua, Danaus reddidit aquosum.

175. Οἶνον μὲν] Citantur etiam hi versus ab Apollodoro Bibl. 1. 3. Pessime autem vertuntur in Clerici editione: *Quali forte delectatur vir decem sortium Tales decem implet mulier delectans sapientia.* Primo enim scribitur οἶνον pro οἶν. Perperam etiam, *delectans sapientia.* Quaerit, quae so, delectans? Quid deinde *sapientia*? Nihil certe ad rem, de qua agitur, *sapientia* attinet. Omnino igitur vertendum, *oblectans animum*? quo sensu usurpatur in ἔργοις: Χρυσέω ἄτε Φύην ἐν ἀλγίχικον, ἄτε νόημα. *Robins.*

177. Ἡματι] Occurrit apud Scholiasten Lycophronis ad v. 393. *Fr. ined. Rob.*

179. Occurrit ad v. 1124. *Fragm. ined. Rob.* Sed in Ind. Errator. deleri vult hoc fragm. Existat enim in Asp. 327. Fragmentum ex Eustratio, quod sequitur, hoc loco omisit Robinsonus et omnium fragmentorum ultimum esse iussit. Nos suo loco, quem in ed. Cler. habet, reliquimus.

181. Πατῆρ] In Legatione pro Christianis, paullo ante finem. *Clericus.*

184. Φαι-

Ex Athenagora.

κατ' ἄνδρῶν τε θεῶν τε
 Χώσατ', ἀπ' Οὐλύμπῃ δὲ βαλὼν πολέοντι κεραυνῷ
 Ἐκτανε Λητοῖδην, Φίλον σὺν θυμὸν ὀρίων.

Ex Scholiastæ Arati et Hesiodi.

Φαισύλη ἡδὲ Κορωνίς, εὐσέφανός τε Κλέεια,
 Φαιώθ' ἡμερόεσσα καὶ Εὐδώρη τανύπεπλος, 185
 Ἀς Ἰάδας καλέεσιν ἐπὶ χθονὶ Φῦλ' ἀνδρώπων.

Ex Etymologico.

Ὅτι κε χερσὶ λάβεσκεν, αἰδέλα πάντα τίθεσκεν.

Ex Athenagora.

— — pater hominumque et Deorum
 Iratus est, et ab Olympo iaculatus ardenti fulmine.
 Occidit Letoidem, suam iram excitans.

Ex Scholiastæ Arati et Hesiodi.

Phaesyia et Coronis et bene cincta Cleea
 Phaeoque amabilis et Eudora amplo peplo,
 Quas Hyadas vocant in terra populi hominum.

Ex Etymologico.

Quidquid manibus arripuisset, inconspicua omnia reddebat.

184. Φαισύλη] Ad Tm. 15.
 Φαινόμενων Morelianæ Edit.
 vbi de Hyadibus. Clericus.

187. Ὅτι] In voce αἰδέ-
 λον, seu col. 21. vbi post-
 quam dixit Etymologici Au-
 ctor αἰδέλον significare ὁρά-
 τον, quamvis apud Nicandrum
 contrario significato legatur,
 pro semper conspicuo, docet
 hunc versum profudisse Hesio-
 dum de Autolyco furum nobi-
 lissimo, qui furabatur equos,
 faciebatque ut alii viderentur,
 quia mutabat eorum colorem.
 Sed potius inconspicuos red-
 didisse dicitur, quos occulta-
 bat furto sublatos. Clericus.

187. Hic versus a Scholiastæ
 Lycophronis ad v. 344. sic ci-
 tatur, Πάντα γὰρ ὅσσα λά-
 βεσκεν αἰδέλα πάντα τίθε-
 σκε. Narratur autem ab eq.
 Autolyçi historia hoc modo:
 Ὁ Αὐτόλυκος κλεπτοσύνη
 πάντας ὑπερέβαλε κλέπτων
 γὰρ πάντων ἵππους τε, καὶ
 βόας καὶ ποίμνια, τὰς σφρα-
 γίδας αὐτῶν μετεποίησε, καὶ
 ἐλάνθανε τὰς δεσπότης αὐ-
 τῶν, ὡς Φησί καὶ Ἡσίοδος.
 Σίσυφος δὲ μονογεγμῶ τυ-
 πώματι τὸ τέτε ὄνομα ἐγ-
 χαράττων ταῖς τῶν ἑαυτῆ
 ζῶων ὀπλαῖς καὶ χηλαῖς, ἐπι-
 γίνωσκεν. Robinf.

Ex Eodem.

Βύβλόν τ' Ἀγχίαλον καὶ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσαν.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ὡς κε πόλις ῥέζῃσι νόμος δ' ἀρχαῖος ἄριστος.

Ex Scholiaste Theocriti.

— — ὀλίγον δ' εἴσεται κισσυβίῳ

190

Idem ad Id. XI.

Νήπιος ὃς τὰ ἔτοιμα λιπῶν ἀνέτοιμα διώκει.

Ex Scholiaste Nicandri.

— — χερὶ πατρὶ κτίλον ἔμμεναι.

Ex Theone.

Καί τε διερχόμενος ἠπειγμένους ἐς δρακῶν ὥς.

Aspafius in III. Ethicorum Aristotelis.

Ὅτι τὸ πονηρὸς ἐπὶ τῷ ἐπιπόνῳ τάττεται καὶ δυσυχῆς
 ἱκανὸς Ἡσίοδος παρασῆσαι ἐν ταῖς μεγάλαις ἡοίαις,
 ἐν αἷς τὴν Ἀλκμήνην ποιῶν (l. ποιῆ) πρὸς τὸν Ἡρακλέα
 λέγουσαν.

Ὡ τέκνον ἢ μάλα δὴ σε πονηρότατον καὶ ἄριστον

Ex Eodem.

Byblum et Anchialum et Sidonem florentem.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Vt vrbs faciat, lex antiqua optima est.

Ex Scholiaste Theocriti.

— — parum sciet Cissybio.

Ex Eodem ad Idyll. XI.

Stultus, qui, paratis relictis, imparata festatur.

Ex Scholiaste Nicandri.

— — oportet patri arietem esse.

Ex Theone.

Et transiens festinans est instar draconis.

Aspafius in III. Ethic. Aristotelis.

Πονηρὸς poni pro laborioso ex infelice ostendere potest Hesiodus, in magnis Eoeis, in quibus Alcmenam inducit dicentem Herculi:

O fili, sane te laboriosissimum et optimum

188. Βύβλον] In voce Βύβλος, seu col. 216. Clericus.

193. Καί τε διερχόμενος] Ad Tm. 6. Φαινομένων. Clericus.

190. Exstat ad Id. I, 27. vbi cf. Valkenarius.

195. Ὡ

Ζεὺς ἐτέκνωσε πατὴρ

Καὶ πάλιν

Τέκνον ἐμὸν αἰ μοῖρ' αἰ σε πονηρότατον καὶ ἄριστον. 196

Ex Scholiaste Euripidis.

Τῇσι δὲ Φιλομυειδῆς Ἀφροδίτῃ
Ἥγάσθη προσιδῶσα κακὴν δὲ σφ' ἔμβαλε Φήμην.

Iupiter genuit pater. Et iterum:

Parcae te, o fili, et laboriosissimum et optimum.

Ex Scholiaste Euripidis.

— — Illis amans genitalia Venus
Irata est intuita; malam autem iis iniecit famam.

194. Ὡ τέκνον] Duo priores versus ex *Eustrazio*, Aristotelis Interprete, (non ex *Eustathio*, ut legitur in nonnullis Editionibus) et quidem vitiosius fuerant prolati. Cetera fragmenta quaerant harum rerum studiosi, quibus et otium et editionum commodiorum copia suppetet; nam ad me quidem quod attinet, nolo dare poenas negligentiae eorum, qui primi haec fragmenta collegerunt. *Clericus*.

197. Τῇσι δέ] Occurrunt in Scholiis ad Oresten v. 249. Ἐπίσημον ἔτεκε Τυνδάρεως εἰς τὸν ψόγον

Γένος θυγατέρων, δυσκλέες τ' αὖ Ἑλλάδα.

Insigne genuit Tyndarus ad vituperium

Genus filiarum, et infame per Graeciam.

Ad quod sic Scholiastes: Στη-
σίχορος Φησιν, ὡς θύων τοῖς

θεοῖς Τυνδάρεως Ἀφροδίτης ἐπελάθετο. Ἡ δὲ θεὸς ὀργισθεῖσα, διγάμης τε καὶ τριγάμης, καὶ λειψάνδρες αὐτῆς τὰς θυγατέρας ἐποίησεν. ἔχει δὲ ἡ χρῆσις ἔτως.

Οὐνεκα Τυνδάρεως ῥέζων ἀ-
πασὶ θεοῖς

Μῖα δὲ λάθετο ἡπιόδωρε Κύ-
πριδος

Κεῖνα δὲ Τυνδάρεω κέραια
χολωσαμένη

Διγάμης τε καὶ τριγάμης τί-
θησι καὶ λιπεσηνορας.

Καὶ Ἡσίοδος, ut supra —
Καὶ Ομηρος

Ὡς δὲ Κλυταιμνήση λείπασθ'
Ἀγαμέμνονα διόν

Αἰγίσθω παρέλετο καὶ ἔλε-
τα χεῖρον ἀκσιτην.

Ὡς δ' Ἑλένη ἤσχυνε λέχος
ξανθῆ Μενελάου.

Hi autem Versus non iam apud Homerum extant, sed Barne-

sio videntur pertinere ad v. 438. Odyss. λ. *Fragment. ined.* Rob.

Ex Harpocratonis Lexico.

Ἔργα νέων, βελαὶ δὲ μέσων, εὐχαὶ δὲ γερόντων.

Ex Harpocratonis Lexico.

Opera sunt iuuenum, consilia maturoꝝ, preces vero senum.

199. Ἔργα] Hunc Versum ex testimonio Hyperidis Hesiodo attribuit Harpocraton.

Τὸ κατ' Ἑπερίδης ἐν τῷ κατ' Αὐτοκλέους Ἡσιόδου Φησὶν εἶναι. Παροιμία τίς ἐστίν

ἣν ἀνέγραψε καὶ Ἀριστοφάνης ὁ Γελοῦστος ὡς ἔχουσαν. *Fragm. ined.* Robinson.

De hoc dicto accurate egit H. Stephanus Var. Scholia III, 17. 18.

F I N I S.

DAV.

DAV. RVHNKENII
ET ALIORVM QVORVMDAM
ANIMADVERSIONES.

Theogon. V. 217. 218. 219.

Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας ἐγγίνατο νηλεοποίνης
Κλωθὴ τε Λαχεσίη τε καὶ Ἀτρεπὼν αἶτε βροτοῖσι
Γεινομένοισι διδάσιν ἔχειν ἀγαθὸν τε, κακὸν τε.

Si hi versus Hesiodo debentur, ut deberi putamus, necesse est, alius quis infra addiderit v. 904. 905. 906. Nam Parcae hic Noctis filiae, ibi Iouis et Themidis dicuntur: quam posteriorem genealogiam secutus est Apollodor. *Lib. I. p. 7.* Sed recte Io. Clericus et ante eum Thom. Galeus ad *Apollodor. l. c.* interpolationem animadverterunt: quibus frustra obloquitur Robinfonus. Ex iis v. 217. citat Stobaeus *Ecl. Physic. p. 9.* vbi pro νηλεοποίνης vulgatur ἡλεοποίνης sed rectius p. 11. νηλεοποίνης. Multo deteriore lectionem, κλεοπόνης in Codice suo reperit Ioan. Diaconus: qua misere deceptus ea commentatur, quae referre non est stomachi nostri. Iam enim nihil est, quod quemquam in vulgata lectione offendar: ab Hesiodo tamen scriptum arbitror: Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας ἐγγίνατο νηλιτοποίνης. Orpheus *Argon. v. 1361. f.*

Κίρκης ἐννεσίησιν ἀπορρίψεσθαι ἔμελλον
Ἄρας τ' Αἰήτῳ καὶ νηλιτοποῖνον Ἐρινύν.

Ita hunc locum emendo. Νηλιτῆς est ipsum ἀλίτης vel ἐλείτης, mutato secundum Ionismum α in η et praefixo ν, ut in νηδυμος, νητρεκῆς etc. Itaque non utimur h. l. Grammaticorum νη ἐπιτατικῶ vel σεσητικῶ, neque eos qui νηλητῆς scribunt, probamus; quod tamen Barnesius Homero *Odyss. II. 317. T. 498. X. 418.* obtrusit. Hanc deriuandi viam cum Grammatici quidam ignorarent, non mirum est, eos in vocis vi explicanda vehementer dissentire. Nam Hesychio et Eustathio νηλιτῆς est ἀνχαμάρτητος: at τοῖς Παλαιοῖς et Suidae, ἀμπετολός. Posteriores potestatem — praeter Homerum — iam olim ne de Orpheo dicam praetulit Apollonius Rhodius, Criticus fortasse excellentior, quam Poeta *Lib. IV. 702.*

— — οἷ τ' ἀπολυμαίνοντα
 Νηλιτεῖς ἰκέτα, ὅτ' ἐΦέξιοι ἀντίωσεν,
Rubnkenius Epist. Crit. I. p. 57. ff.

Vf. 223. 230.

Τίττε δὲ καὶ Νέμεσιν, πῆμα etc.

v. 224. Guieto monstrum excidit, quod omnes si-concurrant haruspices, vix expient. At miror eum, qui tot egregios versus in morboniam miserit, hunc ferre potuisse, qui, si quis alius, spurcius et infititius est. Nemo enim arbitretur, Hesiodum adeo parum sibi constare, vt, cum supra v. 205. 209. Veneri attributa dixerit

Παρθενίης τ' ὄαρες, μειδήματα τ' ἐξαπάτας τε,
 Τέρψιν τε γλυκερὴν, Φιλότητά τε μελιχρὴν τε.
 hic blandas amantium fraudes inter dirissima quaeque referret. Quae σφώτατος ille Diaconus, Clericus et Robinsonus ad h. l. philosophantur, vix vnus assis sunt. Misereris, licet, auctorum sortem, qui isto ingenio hominibus explicandi committuntur. Ceterum et in sequentibus aliquid turbatum puto. Certe qua ratione Λήθη Ἐμδος filia dicatur, vix diuinando assequor. At nouit Magister Graecus. Πολλὰ γὰρ, inquit, Ἐμδος πρὸς τινὰ γινομένης ἐπιλανθανόμεθα καὶ τῶν προσηκόντων. Qui cum haec scriberet, quasi de Lethea aqua bibisset, Lethes flumen huc aduocare oblitus est. Sed extra iocum: ita locus constituendus videtur:

Αὐτὰρ Ἐρις στρυγερὴ τέκε μὲν Πόνου ἀλγινόεντα,
 ἌΤΗΝ τε Λιμὸν τε — — —
 Δυσνομίην ἈΪΑ ΤΗΝ τε, συνήδεας ἀλλήλοισι.
 Ἄτην, et λιμὸν coniungit Hesiodus Ἐργ. 228. 229. Δυσνομίην vero rectius Ἀπάτη tanquam comes tribuitur, quam Ἄτη.
Rubnken. Ibid. p. 61.

Vf. 268. 269.

Αἱ ῥ' ἀνέμων πνοιῇσι καὶ οἰωνοῖς αἶμ' ἔπονται
 Ὀκείης πτερυγέσσι μεταχρόνιαι γὰρ ἰαλόν.
 * Voce μεταχρόνιος omnium princeps vsus videtur. Imitatus Apollon. Rhod. II. v. 330.

— — ἢ δ' ἀνόρεσεν
 Οὐλυμπόνδε θοῇσι μεταχρονίη πτερυγέσσι
 Scripturae ratio non satis constat. Nam modo legas μεταχρόνιος, modo μεταχρόνιος. Apud ipsum Apollonium ita variatur II. 589.

— — ὑψὲ δὲ μεταχρονίη πεφόρητο

Lib.

Lib. III. §150.

ψυχὴ γὰρ νεφέεσσι μεταχθονίη πέποιητο
add. IV. 952. 1296. 1385. 1568.

Μεταχρονίος agnoscit etiam Etymol. M. p. 581. 41. sed cum illa vox non ex μετα et χρόνος composita sit, ut Scholiast. Hesiodi l. c. ineptit, sed ex μετα et χθών; veriore scripturam arbitror μεταχθόνιος: quamvis facile largiar doctiores Graecos deprauatam vulgi in pronunciando scribendoque consuetudinem esse secutos. Hesychius: Μεταίσιον (l. Μετάρσιον) μεταχρόνιον. ubi inuerso ordine explicatio, ut passim, praecedat vocabulum, quod explicatur. Suidas: Μεταχρονίη ἢ εἰς ὕψος Φερομένη. Exemplum quod subiicit ἐκ τῶν Μυθικῶν petitum videtur

Τίς γὰρ ἐμοὶ σο μισθὸς ἐπάξιός ἦν σε διδάξω

Τῷ ὑπὲρ πόντοιο μεταχρονίην ποτέεσθαι;

Maximus Philosoph. περὶ καταρχῶν v. 420. qui plura debet Apollonio:

— — ἐν νεφέεσσι μεταχρόνιον Φορέεσκεν.

Idem Ep. Crit. II. p. 57. f.

Vl. 436.

Ἐνθα Θεὰ καὶ τοῖς παραγίνεται ἡδ' ὀνίνησι.

Versus frigide e superioribus repetitus: cui rei vel istud καὶ τοῖς indicio est. Sic infra vl. 774. itidem suo pellendus loco est, quem manus περίεργος retraxit ex v. 768. Haec tam importuna repetitio mirificum nobis versum peperit Θεογον. v. 137. 138.

Τοὺς δὲ μεθ' ὀπλότατος γένετο Κράνος ἀγκυλομήτης

Δεινότατος παίδων θαλερὸν δ' ἤχθησε τοκῆα.

Ridiculum illud, θαλερὸν τοκῆα, iam olim castissimas Aristarchi aures offendit, referente ad h. l. Scholiaste: quem sane miror hoc non refecuisse. Nam nihil certius est, quam v. 138. pro scioli captu mutatum et huc retractum esse ex v. 155.

Δεινότατοι παίδων, σφετέρῃ δ' ἤχθοντο τοκῆι.

Idem Epist. Crit. I. p. 63.

Vl. 610.

Τῷ δὲ ἀπ' αἰῶνος κακὸν ἐσθλῷ ἀντιφερῖζει
ἔμμεναι

C. Robinsonus quidem τῷ ἔμμεναι hanc vim tribuit: ut sit: Scholiasta autem παρέλκειν dicit. Apud Atticos εἶναι etiam in aliis formulis saepe abundat. v. Bergler. ad Alciph. Ep. I. 1. τὸ τήμερον εἶναι. Hemsterhuf. ad Lucian. Iud. voc. subfin. et quem ibi laudat Petit. Misc. III. 9. p. 153. Bachtius ad Xenophon. Hier. 7, II.

Vl. 611.

Vf. 611. 612.

Ζῶει ἐνὶ στήθεσσι καὶ ἔχων ἀλίαςον ἀνίην

Θυμῷ καὶ κραδίῃ, καὶ ἀνήμεσον κακὸν ἐσσι.

Scio ab Homero, Hesiodo, aliisque centies coniungi θυμὸν et κραδίην. At qui στήθεα, θυμὸν et κραδίην coniunxerit, scio neminem. Sed vel mediocriter attentus videt, θυμῷ et κραδίῃ natum esse ex glossa vocum ἐνὶ στήθεσσι. Vnde vero irrepfit, istud ἀνήμεσον? An glossa dicenda vocis ἀλίαςον? Non, ut opinor. Quid ergo? Is, cui ἀνήμεσον debetur, in Codice suo reperit ἀνίαςον. Rectene, an secus, nihil ad rem nostram. Hesychius. Ἀνήμεσον ἀνίαςον. Deleamus ergo v. 612. ut sua Hesioda elegantia constet. *Rubnkenius* Epist. Crit. I. p. 27.

Vf. 720. 721.

Τόσσον ἔνερθ' ὑπὸ γῆς, ὅσον ἔρανός ἐς ἀπὸ γαίης,

Ἴσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς τάρταρον ἡρόεντα.

Quis non miretur, stolidum stolidissimi Grammatici ἐμβλημα Criticorum aciem tam diu effugere potuisse? Hesiodus imitatus est Homerum Il. Θ. v. 13 et 16.

Ἡ μιν ἐλὼν εἴψω ἐς Τάρταρον ἡρόεντα

Τόσσον ἔνερθ' αἶδεω, ὅσον ἔρανός ἐς ἀπὸ γαίης.

Ab alterutro habet Lucretius L. IV. v. 418. 419.

Despectum praebet sub terras impetui ianuo:

A terris quantum coeli patet aliis hiatus.

Hesiodica, absque turpi hac lacinia expressit Apollodorus Lib. I. p. 2. Ἀλλὰ τέτρες μὲν Οὐρανὸς δήσας, εἰς Τάρταρον ἐξέριψε τόπος δὲ οὗτος ἐρεβώδης ἐστὶν ἐν ᾧ δα τόσσον ἀπὸ γῆς ἔχων διάστημα, ὅσον ἀπ' ἔρανός γῆ. In Homeri loco, quem adscripsimus, id vel maxime admiratur Heraclitus Allegor. p. 457. quod vno versu Sphaericam mundi figuram nobis mensuratam proposuerit. Quid doctum hominem putes dicturum fuisse, si hunc Pseudo-Hesiodicum legisset? Ceterum conferendus ad h. l. est Leontius de Sphaera Aratea p. 131. ed. Morell. *Rubnkenius* Epist. Crit. I. p. 63.

Vf. 802. 803. 804.

Οὐδὲ ποτ' ἐς βελὴν ἐπιμίσγεται, κδ' ἐπὶ δαίτας

Ἑνέα πάντ' ἑτα. δεκάτῳ δ' ἐπιμίσγεται αὐτὶς

Εἰρέας ἀθανάτων, οἳ ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι

Scio aliquid contra dici posse. Sed hoc me non retinet, quominus scribendum putem:

Οὐδέ

Οὐδέ ποτ' ἐς βελὴν ἐπινίσσεται, ἔδ' ἐπὶ δαΐτας
Ἐννέα πάντ' ἔτα. δεκάτῳ δ' ἐπινίσσεται αὐτίς
Εἰς εἰρας μακάρων, οἱ ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.

Antonin. Liber. cap. XV. Οὗτοι ἀνθρώπων ἔδου συνῆλθον, ἔτε εἰς ἄσυ κατιόντες, ἔτε πρὸς εἰλαπίνας καὶ θεῶν ἐορτάς. Apud Callimach. h. in Iou. v. 13. itidem confusa sunt ἐπιμίσγεται et ἐπινίσσεται. vbi — praetulerim ἐπινίσσεται. Nam quod magnus Bentleius hoc sibi lectum negat, non meminerat se illud cum alibi legisse, tum apud Nicandrum *Theriac.* v. 470.

Οὐρεα μιμνῶστων ἐπινίσσεται οὐρῶντα.

Cf. Lamb. *Bos Animadu.* p. 126. Si quis ἐπιμίσγεται retinere malit, non valde obnitar. Sed tum v. 804. corrigendum :

— — — δεκάτῳ δ' ἐπιμίσγεται αὐτίς

Εἰρῆς ἀθανάτων — — —

Nam forma εἰρέα vitii suspicionem habet, nec apud vllum Glossographorum reperitur. Vide Hesych. v. Εἰράων, Εἰρή ibique Interpp. *Idem* Epist. Crit. I. p. 94 et II. p. 9.

VI. 827. 828.

— — — ἐν δέ οἱ δῶσων

Θεσπεσίης κεφαλῆσιν ὑπ' ὀφρύσι πῦρ ἀμάρυσσε.

Πασῶν δ' ἐν κεφαλῶν πῦρ καίετο δερκομένοιο

Locus glossemate foedatus. Equis non animaduertit, ἐν κεφαλῶν explicationis loco additum fuisse voci κεφαλῆσιν, et πῦρ καίετο verbis πῦρ ἀμάρυσσε? Neque est quod in his Grammaticum reprehendas. Sed in eo mala fide egisse censendus est, quod glossulas suas in metrum redactas, pro versu Hesiodo vendidit. Ceterum, quod nos in his locis coniectura freti praestitimus, Robinsonus Codicis ope praestitit *Θεογον.* v. 532. et 533. *Idem* Ep. Crit. I. p. 28.

VI. 867.

Ὡς ἄρα τήκετο γαῖα, σέλα πυρὸς αἰθομένοιο

Maior nobis cum Hesiodo intercedit familiaritas, quam ut hunc versum ab eo profectum crederemus. Saepe hoc a sciolis factum obseruauimus, ut si Poetae ῥήτης longitudine sua aliquid obscuritatis contrahere videretur, huic, ut stulte putabant, vitio, adiecto aliquo versu moderentur. Misericordes scilicet homines et vnici Poetarum solpitatores. Dici vix potest, quam late haec corruptela serpsit. Callimach. *Hymn.* in *Del.* v. 140. 141.

— — — τοῖος γὰρ ἀπ' ἀσπίδος ἔβραχεν ἦχος.

Ὡς δ' ἐπὶ Αἰτναίᾳ ῥέας πυρὶ σφραμένον

Vides,

Vides, Poetam ordinem inuertisse, vt praecedat ἀπόδοσις, sequatur πρότασις — — Similem plane corruptelam notauimus in Theocrito *Idyll.* XVIII. 28. 31.

Ὦδε καὶ ἡ χρυσέα Ἑλένα διεφαίνεται ἐν ἡμῖν

Πίστρα, μεγάλη· ἅτ' ἀνέδραμεν ὄγμος ἀρξά

Ἡ καὶ κῦπαρισσος, ἡ ἄρματι Θεσσαλος ἵππος

Haecne satis perspicua et concinna? Quis aliquid amplius expectet? Et tamen inficetus Poetafter haec tali supplemento auxit:

Ὦδε καὶ ἡ ῥοδόχρως Ἑλένα Λακεδαιμόνι κόσμος

Quod nec priori periodi membro, neque Theocriti menti respondet. — *Idem* *Epist. Crit.* I. p. 65.

VI. 903.

Αἶτ' ἔργ' ὠραῖσι καταθνητοῖσι βροτοῖσι

Multa ad hunc locum notat Graevius: quem, mirum est, non animaduertisse ὠραῖοις dicendum fuisse, non ὠραῖσι. Recepta lectio cum sine dubio in mendo cubet, iam locum cedat meliori:

Αἶτ' ἔργ' ὠρεύσι καταθνητοῖσι βροτοῖσι

Hanc enim cum Diaconi, tum Scholiaetae codex praetulit: quod ex vtriusque interpretatione liquet. Stobaeus *Serm.* II. p. 184. hunc locum citans legit ὠρεῖσι; cui si litteram addideris exit ὠρεύσι. Quin et Cornutus de *Natur. Deor.* c. 29. veriore scripturam conseruauit: Ζεὺς λέγεται γεννῆσαι τὰς Ὠρέας, ὅφ' ὧν τὰ ἀγαθὰ πάντα κατ' ὑμᾶς ὠρεύεται καὶ φυλάττεται. Hesychius: Ὀρεύειν· φυλάσσειν. sollemni errore O pro Ω. Conf. v. Ὀρεῖν et Ὀρεύειν. *Idem* *Ibid.* p. 66. Probat ista *Valkenarius* ad Theocrit. *Admiaz.* p. 394.

Ἔργ. καὶ Ἡμ. VI. 66.

Καὶ πόθον ἀργαλέον καὶ γυιοκόρης μελεδῶνας

Mirifice hic nugantur Graeci Magistri: a quibus, nollem in fraudem inductus esset exquisita vir doctrina I. G. Graevius: Nam et ipse γυιοκόρης μελεδῶνας explicat *curas, quae totae in ornando corpore sunt occupatae.* Qua lectione, nescio, an vlla cogitari possit ineptior, et ab Hesiodica simplicitate magis aliena; quamuis eandem etiam agnoscat *Etyim. M.* v. Μελεδῶνα. Neque tamen Proclus et Tzerzes pristinae scripturae vestigium plane oblitterarunt. Nam quid sibi volunt illa φροντίδας ἐσθίσας τὰ μέλη, nisi hoc, quibusdam in *Codd.* exaratum fuisse:

Καὶ πόθον ἀργαλέον, καὶ γυιοβόρης μελεδῶνας

quod

quod Guieto etiam in mentem venerat. Sed exemplis sententia nostra confirmetur. Paulus Silentiarius in *Epigrammate* (in *Misc. Lips. Nov. T. IX. p. 678. edito*).

Ὅππόσον ἤβάσκει Φλεγὸς ἀνδρα, τόσσον ἐμοῖο
Ἄψα γηράσκει Φροντίδι γυιοβόρω.

Idem P. Silentiarius alio *Epigrammate* (ibid. p. 673.)

Καὶ πάλ' ἡγήρεισο τὰ χεῖλεα γυιοβόρον γάρ
Εἶχον ἀλωφύητε λιμὸν βρωμανίης.

Confer eundem Anthol. L. I. p. 54. et L. VII. p. 591. Quod Hesiody vindicaui, extra omnem dubitationis aleam ponit Iulianus *Misogog.* p. 347. C. Ὁ δὲ ὑπονόησας ἐκ τῶν Ὀμήρου τίνες ποτέ εἰσι γυιοβόροι μελεδῶνες, καὶ ὅτι πολλὰ κίς etc. Sed memoria lapsus est Imperatorum doctissimus, Homero tribuens, quae Hesiodo debentur. *Γυιοβόρος* δῦας dixit Orpianus *Ἀλυστ. Lib. I. v. 302. ne Nonnum*, aliosque ad partes vocem. Idem *Epist. Crit. I. p. 48. et II. p. 8.*

Vf. 76.

Πάντα δὲ οἱ χροὶ κόσμον ἐφῆρμεσε Παλλὰς Ἀθήνη.
At hic Minerua secus, quam oportebat in Pandora ornanda Veneris partes occupat. Nam Iupiter v. 63. 64. iusserat

— — — Ἀθήνην

Ἔργα διδασκῆσαι πολυδαίδαλαν ἰσὺν ὑφαίνειν

Καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ

Nemo negauerit, hoc ab Hesiodo scriptum negligentius. Sed tamen similis negligentiae exempla passim apud optimos quosque scriptores reperiuntur. At quid opus erat addere, πάντα δὲ οἱ χροὶ κ. λ. eum modo praecesserit v. 72.

Ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.

An et hoc loco dormitavit Hesiodus? Minime vero. Nam v. 76. a tenebrionis manu est, cuius fraus, vide, quam clare per luceat. Omnem cultum a Minerua Pandorae aptatum dicit. Quo nihil falsius. Nam et Gratiis et Suadae et Horis suae partes fuere. Hoc ἀπροσδιόνυσον et si Proclus quoque sensit, nihil tamen expedit contorta hac interpretatione: Πάντα δὲ οἱ χροὶ, ἀντὶ τῆς, τὸν λοιπὸν. (ita leg.) Κόσμον δὲ τὸ ἱμάτιον λέγει, ἐπεὶ δὴ τὸ σῶμα κοσμεῖ.

Vf. 201.

Ὡδ' ἱρῆς προσέειπεν ἀηδὸνα ποικιλόδειρον

Atqui luscinia non est ποικιλόδειρος sed χλωραύχην ut eleganter vocatur Simonidi *ap. Erym. M. v. χλωρίς ἀηδὼν*. Quod fortasse Tzerzen et Moschopulum mouit, ut ποικιλόδειρος explicarent ποικιλόφωνος, plane contra linguae rationem. Quid ergo?

ergo? Nempe affinis sonus litterarum α et η, qui tot veterum auctorum locos corruptit, hunc etiam, nisi fallimur, afflixit. Itaque emendandum putamus:

Ὡδ' ἱρῆς προσέειπεν ἀηδόνα ποιμολόγησιν

Venuste, vt omnia, Theocritus Epigr. IV. v. 11. 12.

Ἐκθαὶ ἀφρονίδες μινυρίσμασιν ἀνταχῆσαι
Μέλποισαίρ' ὀνομασὶ τὰν μελίγηρυν ὄπα.

Idem ibid. p. 49. 50.

Vl. 298. 299.

Ἀλλὰ σύγ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφετμῆς
Ἐργάζου Πέρση, δῖον γένος —

Quem hoc opere ethcis oeconomicisque praeceptis instruxit Persen fratrem suum, eum et ipsam, vt hoc obiter animadvertam, Gyraldus aliique Poetam crediderunt. Sed homines eruditos corruptus Suidae locus desuit; qui primum quod sciam, suspectus fuit Io. Alb. Fabricio *Bibl. Gr.* Vol. I. p. 373. Πέρσης, inquit Suidas, Ἀσκαῖος, ἑποποιός, ἀδελφὸς Ἡσίοδα τῶ ποιητῇ. Meo periculo lege: γεωπόνος. Nam agrum coluit Perses non ingenium: quod fratris Opus legenti patebit. *Rulmken*. Epist. Crit. I. p. 48.

Voicis, une note importante sur Hesiode tirée de l'Histoire de l'Academie Royale des Inscriptions et belles lettres T. 3. p. 122. comme elle est peu connue, il faut la mettre dans Votre Edition.

Hesiode exhorte Perses son frere au travail. Or M. l'Abbe Sevin observe que l'Epithete de δῖον γένος ne sauroit lui convenir; puisque les poetes ne la donnent d'ordinaire qu'à des personnes distinguées par leur naissance, ou par des actions Heroiques. Perses n'avoit ni l'un ni l'autre de ces avantages; et quand il les auroit eus, qui s'imaginera qu'Hesiode l'ait icy traité avec tant d'honneur, lui qui partout ailleurs, se plaint de ces iniustices, et qui ne le designe jamais que par l'epithete injurieuse d'*extravagant et d'insensé*. il is a donc toute apparence que cet endroit a été alteré; ainsi à la place de δῖον γένος, *descendu des dieux*, il vaudroit beaucoup mieux lire Δῖα γένος, *fil de Dios*. Cette leçon sauve tous les inconveniens; et de plus, elle quadre parfaitement avec le temoignage des anciens, qui font tous Hesiode et Perses fils de Dios. Sic per epistolam Parisiis hac datam admonuit Clarissimus *Valloisnas*.

Vl. 472.

VI. 472.

Ἐὶ τέλος αὐτὸς ὀπίσθεν Ὀλύμπιος ἐσθλὸν ὀπάζοι.

Est, qui egregiam hanc, ut vocat, sententiam ab ipsa Patrum religione manasse, et Hesiodo velut per manus traditam putat. Miseret me hominis, cui versus tam elumbis tamque inficetus summo Poeta dignus videtur. Christiani hominis manum odor, probi illius quidem, sed nimis inuenasti. *Ruhnkenius* Epist. Crit. I. p. 50.

VI. 546 — 551.

Ἡὼς δ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' ἑρανοῦ ἀερόεντος
Ἄηρ πυροφόρος τέταται μακάρων ἐπὶ ἔργοις

Ἵψ' ὑπὲρ γαίης ἀεθεῖς ἀνέμοιο θυέλλῃ etc.

Plura ad manum tela sunt, quibus hi versus iugulari possunt. Primum, Graecis magistellis balbutientibus, explicet mihi aliquis, qui sit Ἄηρ πυροφόρος. Seleucus, vetus Grammaticus, apud Proclum, has ineptias non ferens, audacter reponebat Ἄηρ ὀμβροφόρος. Mox

μακάρων ἐπὶ ἔργοις

quale tandem est? Scholiastae capiunt *de diuinitum operibus*; ad quorum auctoritatem se contulit Cl. Graevius. Sed, ne iam dicam absurde ditiorum tantum mentionem fieri, cedo mihi locum Hesiodi vel Homeri, ubi μάκαρες absolute *fortunati homines* dicantur. Ἔργα μακάρων *Deorum sunt opera*. Dionysius *Perieges.* v. 1109. 1110.

Ἦν ἔα τ' ἀνερχόμενος μακάρων ἐπὶ ἔργα καὶ ἀνδρῶν
Ἡέλιος πρώτῃσιν ἐπιφλέγει ἀκτίνεσσι.

Sed ne interpolator quidem, quamvis in scribendo nouare potuerit, ita scripsisse videtur. Dedit opinor:

μέροπων ἐπὶ ἔργοις

Maximus Philosoph. *περὶ καταρχῶν* v. 543.

Ἀρχὴν καὶ τέλος ἐσθλὸν αἶγι μεροπων ἐπὶ ἔργοις.

At hoc ipso ostendit, quantum ab Hesiodi aetate abfuerit. Nam hic cum Homero dicit μέροπες ἀνθρώποι; nusquam μέροπες substantiue solum. Sed quid audio v. 549? an vapor ille supra terram leuatur procella? Ridebis, scio, hunc Physicum — Versus 550 factus est ad exemplum notissimi Theocritei *Idyll.* IV, v. 43. (ubi probat haec *Valkenarius*)

Χὼ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἰθήριος, ἄλλοκα δ' ὕει.

quem etiam scitissime expressit incertus Poeta in Anthologia:

G g

Καὶ

Καί ποτε μὲν φαίνεις πολλὸν ἕτερόν· ἄλλοτε δ' αὖτε.
 Εὐδίου ἀβραὰ γελῶν δ' ὀμμασιν ἐκκέχνηται.
Idem ibid. p. 51.

VI. 595.

Δμῶσι δ' ἐπωτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν αἶκτῃ.
 Δινέμεν, ● —

Quid sit *δινεῖν* hoc sensu recte explicant Proclus et Moschopolus. Callimach. Fragm. LI. procul dubio dedit:

Δινομένην ὑπὸ βασὶν ἐμὴν ἐΦύλασσον ἄλῳα

Hinc *δίνος* pro area apud Aelian. *Hist. Anim.* II. 25: IV. 25.
Rubnkenius Ep. Crit. II. p. 43.

De ipso verbo egit *Valkenarius* ad Theocr. Adoniazul. p. 375.

Ad Fragmenta:

"Αἶκρον ἐπ' ἀνδρείων καρπὸν θέεν, εἰς κατέκλα.
 Hinc sumsit Maximus Philosopher v. 423. 424.

"Ὅσε καὶ ἀνδρείεσσι ἐπέτρεχεν εἰς τι καρπῶν
 Σίνετ' ἀήσυρα γυνὴ φέρων ἐπὶ λήϊον αὐτὸν

reliqua ab Homero II. T, 227. et Apollon. Rh. II. 1103.
Rubnken. Epist. Cr. I. p. 55.

Multa Hesiodo tribuuntur fragmenta quae sunt aliorum.
 Sic Etymolog. M. v. Τῶ Hesiodo hoc hemistichium ad-
 scribit:

— — — πικρὰς ὠδίνας ἔχουσαι.

Sed est Homeri II. A, 291. Ibidem Herodianus v. Ἀπτε-
 ρέως, et, Ἀψεγέως Poetae nostro tribuit vocem ἀπτερέως.
 Frustra. Est Apollonii Rhodii IV, 1765. Ibidem v. Βύβλος,
 hic versus ad Hesiodum refertur.

Βύβλόν τ' ἀγχίαλον καὶ Σιδῶν ἀνθεμόεσσαν.

Sed est Dionysii Perieg. v. 912. quod etiam notavit Berkel. *ad Sierb.*
Byz. v. Βύβλος. Ab eodem Etymologo v. Ἑσία, vox ἀνέσιος Hesio-
 do usurpata dicitur, quae nusquam in eius scriptis occurrit. Neque
 tamen hic error Etymologi est, sed oscitantis librarii. Sic igitur
 quae turbata sunt, levi traiectione restituere: Ἀμφότερα (Ἑσία
 καὶ ἱσίη) εἰς παρά τῷ Ποιητῇ ἱσίη τ' Ὀδυσῆος — (Odyss.
 T. 304) καὶ διὰ τῷ ε, ἐν τῷ ἀνέσιος (II. I, 63) ὁ μὴ ἔχων
 οἰκίαν, ὁ ὠδίνος καὶ παρά Ἡσίοδῳ (Theog. v. 454) ἡ σω-
 ματοειδὴς Θεός.

ἱσίην, Δημήτρα, καὶ Ἥραο χρυσεπέδilon.

Idem Etymologus: Λάταξ. παρά τὸ Λα ἐπιτατικόν, καὶ
 τὸ σάξω, σάξω, σάξ καὶ λάταξ, ἡ μεγάλη σαγών. Ἡσίο-
 dos. Substituatur in eius locum Ἡρωδιανός, Alexandrinus
 Grammaticus, praene singulis paginis Etymologo laudatus;
 de

de quo vide Kuster. *ad Suidam in v.* Eustathius ubi de Cephisso agit *ad Il. B, v. 523. p. 275. ed. Rom.* hunc Hesiodo versum tribuit:

Ὅς Λιλαίηθεν προχέει καλλιῖρον ὕδωρ.

At is debetur Homeridae *Hymn. in Apollon. v. 241.* Crediderim tamen eodem et Hesiodum usum esse; quem Strabo lib. IX. p. 424. copiose de Cephisso scripsisse refert, allato etiam hoc fragmento:

Ὅς παρὰ Πάνοπιδα Γλήκωνα τ' ἐρυμνὴν
καὶ τε δι' Ὀρχομενᾶ εἰλιγμένος εἰσι δράκων ὥς.

Posteriorem fragmenti versum citat Theon *in Arati Phaenom. v. 45. 46.* ubi ab indoctis librariis adeo contaminatus est, vix ut pristinae lectionis vestigium appareat:

καὶ τε διερχόμενος ἡπειγμένος ἐς δράκων ὥς.

Renoca lectionem antiquam quae est apud Strabonem. Atque haec iam scripseram et cum amicis communicaram, cum idem notasse viderem eruditissimum Heringa *Observ. c. II. p. 18.* Iuvat praeterea vnum alterumque Hesiodi ἀποσπασμάτιον restituere. Scholiastae Apollon. Rh. L. I. v. 456. si credimus, dixit Hesiodus — λαροῖς ποσὶ — pro τοῖς κατ' ὄψιν ἦδουσιν. Idem fragmentum vno verbo auctius profert Etym. M. v. Λαρόν

— — Βαῖνε λαροῖς ποσὶ — —

Sylburgio Βαῖνε suspectum est, nec ipsi, an verum sit Βαῖνεσα, satis liquet. Ego duplicem in his errorem deprehendo, alterum librarii, alterum Grammaticorum; Dedit enim Hesiodus:

— — Βαῖνον λιπαροῖς ποσὶ — —

Ita passim Homerus, a quo vix discedit Hesiodus. Rursus Etymol. M. v. Ἀμαρύσσω, hoc Hesiodeum affert;

— Χαρίτων ἀμάρυγματ' ἔχσσα —

Nusquam hoc reperio in Hesiodeis, quae extant. Neque tamen ex deperditis haustum putem: cum nihil fere Etymologus in toto opere afferat, quod non vel in ipso Hesiodo, vel in Scholiastis adhuc superstitibus legatur. Quid ergo? Locus commodus in editis indagandus est, quem id olim occupavit. Et ecce feliciter reperimus. Nam Schol. Pindari *Pyth. IV. init.* Tale ex Ἠοίαις fragmentum servauit:

Ἡ οἷη Φθὴ Χαρίτων ἀπὸ κάλλος ἔχσσα
Πηγεῖ παρ' ὕδωρ καλὴ ναίεσκε Κυρήνη.

Hic olim elegantius legebatur:

Ἡ οἷη Φθὴ Χαρίτων ἀμάρυγματ' ἔχσσα.

G g 2

Κάλλος

Κάλλος ex interlineari glossa in textum delapsam, ἀμάρυγματ' expulit de legitima possessione. Minime ignorandum est, quam frequens sit hoc corruptelae genus. Est mihi ad manum Orphei locus, ubi verbum, quod explicatur, cum glossae partē in textu remansit. *Argonaui.* v. 926.

Δεινὸς ὄφης, θνητοῖς ὅλοον τέρας, ἔφατόν εἰπείν.

Emendauimus haut dubitanter:

Δεινὸς ὄφης, θνητοῖς ὅλοον τέρας, ἔτι φατειόν.

Εἰπείν superest ex glossa interlineari, ὃ ἔδύναται τις εἰπείν. *Infra* v. 973. 974. 975.

— — — — — σύν αἰολόμορφος ἵκανε

Τρισσοκέφαλος ἰδεῖν, ὅλοον τέρας, ἔτι δαητόν

Ταρταρόπαις ἑκάτη. — — —

Δαητόν etli analogia defendi potest, tamen minus aptum est huic loco. Ne dubites quin Poëta sic dederit:

Τρισσοκέφαλος ἰδεῖν, ὅλοον τέρας, ἔτι φατειόν.

Hesiod. Asp. v. 144.

Ἐν μέσσω δὲ δράκοντος ἦν φόβος, ἔτι φατειός.

Et v. 161.

Ἐν δ' ὀφίων κεφαλῇ δεινῶν ἔσαν, ἔτι φατειῶν.

Ruhnkenius *Ep. Crit.* I. p. 55. et p. 66. ff.

Ad Theog. V. 106. 899. 1013. 1016.: *ad Erg.* V. 92. 123. 288. iuvat consuluisse, quae e tribus codicibus et antiquis editionibus, de Varietate lectionis et eiusdem veritate, deque interpolationibus attulit *Dornilius* *Obseru. Miscell.* Vol. II. Tom. III. p. 317. et 319.

Quod autem v. 77. fragmentum legitur, id fere, sicut a Robinsono editum est, emendarunt etiam *Potterus* ad *Lycophr.* v. 248, et *Adr. Heringa* *Obseru. Critic.* c. II. p. 19.

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ

Α Γ Ω Ν

HOMERI ET HESIODI

C E R T A M E N

CVM

PRAELOQVIO ET ANNOTATIONIBVS

IOSVAE BARNESII.

Ἐνθάδ' ἐγὼν, ἐπ' αἶθλα δαΐφροτος Ἀμφιδάμαντος,
 Χαλκίδα τ' εἰσεπέρεσσα. τὰ δὲ προπεφραδμένα πολλὰ
 Ἄθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἐνθά με φημι
 Ὑμῶν νικησάντα φέρειν τρίποδ' ὠτάνετα.
 Τὸν μὲν ἐγὼ Μῆσσης Ἐλικωνιάδεσσι ἀνέθηκα.
 Ἐνθα **) με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν αἰοιδῆς.

Plures tamen etiam docti homines, nec heri illi, aut nudius tertius, huius *Concertationis* meminērunt, quales sunt *Plutarchus* Sympos. l. 5. Quaest. 2. et in *Conu. Sept. Sapient.* fol. 153. item *Philostratus* in *Heroicis*; *Libanius* in *Socratis Apologia* §. 29. f. 633. *Ioh. Tzetzes* Prolegg. ad *Hesiodum*, *Eustathius* in *Prooemio* fol. 3. lin. 47. cuius verba mox proferenda in *Notis* ad hoc *Certamen*. Praeterea videsis *Iani Rutgerfii* *Varias Lectiones*. *Dan. Heinsii* *Introductionem* ad *Hesiod.* c. 18. et *Erasmum* denique in *Adagio Πάνιδος ψῆφος* nec non *Ioh. Alb. Fabricii* *Biblioth. Gr.* I. Volum. l. 2. c. 8. §. 2. fol. 370.

Nos nihil hic disputamus, vtrum opus hoc sit *genuinum*, an non; moneo tantum, opus esse prudentiae plenum, et *Homeri* famae et nomini destinatum; licet illum exhibeat victum: nam id certe non sine *iudicium* iniquitate, nec cum vlllo *Hesiodi* merito. Quod si post *Hadriani* Imperatoris tempora, hoc, quod prae manibus habemus, sit scriptum; nihil tamen impedit, quin res ipsa sit longe antiquior, et brevia illius momenta diu ante sint hinc inde sparsa et conseruata; tum vero tandem collecta et orbi litterato exhibita. Atque haec de hac re sufficiant.

**) Confer. *Hesiod. Theog.* 22.

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

Ομηρον καὶ Ἡσίοδον τὰς θειοτάτης Ποιητᾶς, πάν-
τες ἀνθρώποι πολίτας ἰδίως εὐχονται γενέσθαι
ἀλλ' Ἡσίοδος μὲν τὴν ἰδίαν ὀνομάσας πατρίδα πάντας
τῆς Φιλονεικίας ἀπήλλαξεν, εἰπὼν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτῷ,
[α) Κύμην Αἰολίδα προλιπὼν ἦλθεν εἰς Βοιωτίαν,]

b) Εἶσατο τ' ἄγχ' Ἐλικῶνος, οἷζυρῇ ἐνὶ κόμῃ,

Ἄσκη, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, ἔδ' ἐποτ' ἐσθλῇ.
Ὅμηρον δὲ πᾶσαι, ὡς εἰπεῖν, αἱ πόλεις, καὶ οἱ
ἔποικοι αὐτῶν, παρ' ἑαυτοῖς γεγενῆσθαι λέγουσι καὶ
πρῶτοί γε Σμυρναῖοι, Μέλητος ὄντα τῷ παρ' αὐτοῖς
ποταμῷ, καὶ Κριθηίδος Νύμφης, κεκλήσθαι Φασὶ πρό-
τερον, Μελησιγένη· ὕστερον μὲντοι τυφλωθέντα Ὅμηρον
μετωνομασθῆναι, διὰ τὴν παρ' αὐτοῖς ἐπὶ τῶν τοιούτων

HOMERI ET HESIODI CERTAMEN.

Homerum et Hesiodum, Poëtarum excellentissimos, omnes
suos fuisse ciues gloriantur. Hesiodus autem, sua pa-
tria nominata, omnem contentionem diremit, dicens de
patre suo,

Habituavit autem prope Heliconem misero in vico,

Aspera, bieme malo, aestate autem molesto, nunquam bono.

Homerum autem omnes pene vrbes, earumque coloni apud
se natum affirmant: primi quidem Smyrhaei Meletis, pa-
trii fluvii, et Critheidos Nymphæ filium fuisse, et exinde
Melesigenem primo nominatum dicunt; deinde vero, cum
caecus factus esset, Homeri nomen accepisse, quod quidem

a) Κυμ. Αἰολ. προλ.] Ex ἑστμ supplendum, οἰκοθεν.

ipso Hesiodo v. 634. Voces, b) Εἶσατο] γρ. νάσσατο,
ἦλθεν εἰς Βοιωτίαν, ad sen- Hesiod. ibid. v. 637.

συνήθη προσηγορίαν. Χίοι δὲ πάλιν τεκμήρια φέρουσιν, ἴδιον εἶναι πολίτην c) αὐτῶν, λέγοντες, καὶ περισώζεσθαι τινὰς ἐκ τῆς γένους αὐτῆς παρ' αὐτοῖς, Ὀμηρείδας καλουμένους. Κολοφώνιοι δὲ καὶ τόπον δεικνύουσιν, ἐν ᾧ Φασὶν αὐτὸν γραμματὰ διδάσκοντα τῆς ποιήσεως ἀρξασθαι, καὶ ποιῆσαι πρῶτον τὸν Μαργίτην.

Περὶ δὲ τῶν γονέων αὐτῆς πάλιν πολλὴ διαφωνία παρὰ πᾶσιν ἐστίν. Ἑλλάνικος μὲν γὰρ καὶ Κλεάνθης, d) πατέρα αὐτῆς Βίωνα λέγουσιν. Εὐμαίων δὲ, Μέλετα· Καλλικλῆς δὲ, e) Δμασαγόραν; Δημοκρίτος δὲ Τροεζήνιος, Δαήμονα ἔμπορον· ἔνιοι δὲ, Ταμύραν· Αἰγύπτιοι δὲ, Μενέμαχον, [τὸν] προγεγραμμένον· εἰσὶ δ', οἱ Τηλέμαχον, τὸν Ὀδυσσεύς, μητέρα δ', οἱ μὲν Μητίν· οἱ δὲ Κριθηίδα· οἱ δὲ, * f) Θεμισῶν· οἱ δὲ

imponere visū priuatis in ista regione mos erat. Chii rursus argumenta adhibent, quibus eum ciuem esse suum euincant, dicentes, etiamnum apud se restare quosdam de genere eius Homeridas appellatos. Colophonii autem vel locum ostentant, in quo dicunt eum, dum litteras doceret, poësin primo attigisse, initio facto a poëmate, quod nuncupatur, ὁ Μαργίτης.

De parentibus autem eius summa est apud omnes disceptatio. Hellanicus quidem et Cleanthes dicunt, patrem eius Bionem fuisse; Eumaeon autem, Meletem; Callicles, Dmāsagaram; Democritus Troezenius, Daemonem mercatorem; quidam vero Tamyram; Aegyptii autem Menemachum illum scribam; sunt etiam, qui Telemachum Ulyssis filium. Matrem autem eius, hi, Metin; hi Critheida; hi, Themisto;

c) Αὐτῶν] addo.

d) Πατέρα αὐτῆς] Has voces recte additas agnoscet, qui sequens τὸ μητέρα aduerterit. Idem dicendum mox ad τὸν, et similia, quae vncinis inclusa videris.

e) Δμασαγόραν] Ita pro Δμσαγορ, ex Eustathio. Vid.

Not. in Textum ad Odyss. μ, 63.

f) Θεμισῶν] Ita pro Θεμισὴν legendum censeo, ut et Εὐγναθῶ, pro corrupto Εὐγνηθῶ, cum illud ab εὐ. et γνάθος oriatur, συνώνυμου τῶ καλλιπάρους, at hoc sit monstrum potius, quam nomen.

g) Καλ-

*Εὐγναθῷ ἔνιοι δὲ Ἰθακησίαν τινα, ὑπὸ Φοινίκων ἀπεμ-
ποληθεῖσαν· οἱ δὲ, g) Καλλιόπην, τὴν Μῆσαν· τινὲς
δὲ, Πολυκάστην, τὴν Νέστορος. Ἐκαλεῖτο δὲ, Μέλης·
ὡς δὲ τινὲς Φασι, Μελησιγένης· ὡς δὲ ἔνιοι, Αὐλήτην
ὀνομασθῆναι αὐτόν Φασι. τινὲς Ὅμηρον, διὰ τὸ τὸν πα-
τέρα αὐτῷ b) Ὅμηρον δοθῆναι ὑπὸ Κυπρίων Πέρσαις·
οἱ δὲ, διὰ τὴν πῆρσιν τῶν ὀμμάτων· παρὰ γὰρ τοῖς
i) Αἰολεῦσιν ἔτῳς οἱ πηροὶ καλῶνται.

hi Eugnatho, aliqui vero Ithacensem quandam a Phoenicibus
in seruitutem venditam; alii Calliopen, Musam; alii, Poly-
casten, Nestoris filiam. Vocabatur autem Meles, vel, vt alii
ferunt, Melesigenes; vel secundum nonnullos, Auletes; ali-
qui vero Homerum nominatum praedicant ex eo, quod pater
eius in obsidem Persis a Cypriotis traditus fuerit; alii vero, ob
caecitatem; ita enim coeci ab Aeolis vocantur.

g) Καλλιόπην τ. Μ.] Sui-
das V. "Ὅμηρος, ὁ Ποιητής,
Μέλητος, τῷ ἐν Σμύρῃ πο-
ταμῷ, καὶ Κριθηίδος· ὡς δὲ
ἄλλοι, Ἀπόλλωνος καὶ Καλ-
λιόπης, τῆς Μῆσης.

b) ὁμ. δοθ.] Suidas "Ὅμη-
ρον, παρὰ Θερυδιδῆ, ἐνέχυ-
ρον, τὸ εἰς εἰρήνην διδόμενον
ἐπὶ συνθηκαῖς. Αἰλιανός·
"Ὁ δὲ ὑφαιρεῖται τὸν κώδωνα
καὶ Φιλίας σύμβολον καὶ
Ὅμηρον πρῶτον νομίζει τῷ
ἐταίρῳ αὐτῷ. "Ὅμηροι δὲ εἰ-
σιν, οἱ ἐπὶ συμβιβάζσει διδο-
μενοί. Ὅμηρος γὰρ τὸ συμ-
βαλεῖν. Θεσπομπος δὲ Ὅμη-
ρεῖν Φησι, παρὰ τοῖς ἀρ-
χαίοις λέγεσθαι τὸ ἀκολα-
θεῖν. τὰς ἔν ἐπ' ἀκολαθίᾳ
τῶν ὀμολογημένων διδομένους,

ἐντεῦθεν Ὅμηρος Φασὶ λέ-
γεσθαι. Vid. ad Odyss. π,
468. et Hesych. v. "Ὅμηρος.

i) Αἰολ. οἱ π. ομ. καλέον-
ται] Vid. Etymol. M. v. "Ὅμη-
ρος. Huiusmodi ineptias in
etymologiis Graeci more suo
commenti sunt, verae originis
ignari; nempe qui omnia ad
suam linguam referre sole-
bant. Dixerunt itaque "Ὅμη-
ρος, ὁ μὴ ὁρᾶν, ethinc Homerus
caecus. Hesychius Milesius,
"Ὅμηρος ἰσορεῖται γενέσθαι
τυφλός· ὡς μὴ ἡττηθεῖς ἐπι-
θυμίας, ἢ διὰ τῶν ἐφ'θαλ-
μῶν ἐρχεται. Verum ab Omer,
Participio Hebraico verbi *Amar*,
ductam vocem putant verisimi-
lius nonnulli, vt alias probō.

k) Νες.

Ὅπερ δὲ ἀκηκόαμεν, ἐπὶ τῷ θειοτάτῃ αὐτοκρατο-
ρος Ἀδριανῷ, εἰρημένον ὑπὸ τῆς Πυθίας περὶ Ὀμήρου
ἐκθυσόμεθα· τῷ γὰρ βασιλέως πυθόμενα, πόθεν Ὀμη-
ρος, καὶ τίνος· ἀπεφοίβασε δι' Ἐξαμέτερον τόνδε τὸν
τρόπον·

Ἀγνωσόν μ' ἔρεαι γενεὴν καὶ πατρίδα γαῖαν

Ἀμβροσίῳ Σειρῆνος· ἔδος δ' Ἰθακήσιός ἐστιν·

Τηλέμαχος δὲ πατὴρ καὶ κ) Νέστορ ἰ) Ἐπικάστη

Μήτηρ, ἥ μιν ἔτικτε βροτῶν πολὺ πάνσοφον ἄνδρα.
π) Οἷς μάλιστα δεῖ πιστεύειν διὰ τὸν πυθόμενον, καὶ
τὸν ἀποκρινάμενον· ἄλλως τε, ὅπως τῷ ποιητῷ μεγαλο-
φυῶς τὸν προπάτορα διὰ τῶν ἐπῶν δεδοξακότος.

Quod vero audiuius, Adrianum sc. diuinum illum Im-
peratorem, Pythiam de Homero consuluisse, id exponemus.
Cum enim rex ille interrogaret, qua patria et patre natus
fuerit Homerus, huiusmodi responsum versibus Hexametris
comprehensum, tulit:

Ignotum me percontaris genus; et patriam

Diuini Seirenis: patria certe est Ithacensis.

Telemachus vero pater, et filia Nestoris Epicaste

Mater, quae eum peperit hominum longe sapientissimum.

Quibus omnino fides est adhibenda, et eius gratia, qui inter-
rogauit, et eius, qui responsum dedit; praesertim vero cum
ipse poeta (Vlysses) auum suum tam magnifice carminibus
celebrauerit.

κ) Νες. Ἐπικ.] Nestoris
filiae nomen Πολυκάστη, He-
siodo, Τηλεμάχῳ δ' αἶψ' ἔτι-
πεν εὐζωνος Πολυκάστη, Νέστο-
ρος ὀπλοτάτη κἄρη Νηληιά-
δω, Περσέπολιν μιχθῆσα
διὰ χρυσῆν Ἀφροδίτην. Sui-
das V. "Ὀμηρος" κατὰ δὲ ἄλ-
λως, Τηλεμάχῳ, τῷ Ὀδυσ-
σέως, καὶ Πολυκάστης, τῆς
Νέστορος. Adeo et Suidas vi-
detur ad hoc oraculum respe-

τε.

ι) Γε. Πολυκάστη Hesiod.
Vid. Not.

π) Οἷς μ. δ. π.] Hinc ap-
paret Auctorem huius Certami-
nis *Ethnicum* fuisse, cum
haec scriberet; quod *Adriano*
Imperatori et *Pythio* daemone
tantopere fidendum putaret.
At si *Pythius* verē locutus,
quomodo hoc *Hesiodo* igno-
tum; qui *Telemachi* & *Poly-
castae* non nisi vnum memorat
filium, *Persepolin*?

η) Απόλ-

"Ενιοι δὲ μὲν ἐν αὐτὸν προγενέστερον Ἡσιόδῳ φασὶν εἶναι· τινὲς δὲ, νεώτερον, καὶ συγγενῆ· η) Ἀπόλλωνός φασι καὶ Θωώσης, τῆς Ποσειδῶνος γενέσθαι Λίνον· Λίνα δὲ, Πίερυν· Πίερυν δὲ καὶ Νύμφης, Μεθώνης, Οἶαγρον· Οἰάγρον δὲ, καὶ Καλλιόπης, Ὀρφεία· Ὀρφείως δὲ ο) Ὀρτην; τῷ δὲ Ἀρμονίδην· τῷ δὲ, Φιλοτέρπην· τῷ δὲ, Εὐφημον· τῷ δὲ, Ἐπιφράδην· τῷ δὲ, Μελάνωπον· τέττα δὲ Δίον καὶ Ἀπέλλαιον. Δίς δὲ καὶ Πυκμήδης, τῆς Ἀπόλλωνος θυγατρὸς, Ἡσιόδον καὶ Πίερην. Πίερυν δὲ, Μαίονα· Μαίονος δὲ θυγατρὸς [ρ) τῆς Κρηίδος] καὶ Μέλετος, τῷ ποταμῷ, Ὀμηρον.

Τινὲς δὲ συνακμάσαι φασὶν αὐτὰς· ὥστε καὶ ἀγωνίσασθαι ὁμόσε, ἐν Αὐλίδι τῆς Βοιωτίας· ποιήσαντα γὰρ τὸν Μαργίτην, Ὀμηρον, περιέρχεσθαι κατὰ πόλεις ῥα-

Aliqui autem dicunt, antiquiorem eum Hesiodo fuisse; nonnulli autem iuniorem, et cognatum. Ab Apolline, ut dicunt, et Thoosa, Neptuni filia, genitus erat Linus; a Linō Pierus; a Piero et Nympha Methone Oeagrus; ab Oeagro et Calliope Orpheus; ab Orpheo Ortes; ab eo Harmonides; ab eo Philoterpes; ab eo Euphemus; ab eo Epiphrades; ab eo Melanopus; ab eo Dios, et Apellaeus; a Dio vero, et Pycimede Apollinis filia, Hesiodus et Perses; a Perse Maeon; a (Crictheide) vero Maeonis filia, et Melete fluvio, Homerus.

Aliqui autem eos una floruisse dicunt, simulque certasse Aulide in Boeotia. Homerum enim, cum poema suum, Mar-

η) Ἀπόλλωνος φ. καὶ Θωώσης τ. Π. Α. γενέσθαι] Suidas paullo aliter hanc genealogiam deducit V. Ὀμηρος. Ἐσι δὲ ἡ τῷ γένει τάξις, κατὰ τὸν ἱστορικὸν Χάρακα, αὕτη· Αἰδέσης, Θράσσης, Λίνος· τῷ δὲ, Πίερης· τῷ δὲ, Οἶαγρος· τῷ δὲ, Ὀρφεύς· τῷ δὲ, Δρῆς· τῷ δὲ, Εὐκλῆος (ita lego pro Εὐκλέης)· τῷ δὲ, Ἰδμονίδης· τῷ δὲ, Φιλοτέρ-

πης· τῷ δὲ, Εὐφῆμος· τῷ δὲ, Ἐπιφράδης· τῷ δὲ, Μελάνωπος, τῷ δὲ, Ἀτελλῆς (ita pro Ἀπελλῆς)· τῷ δὲ, Μαίων· ὃς ἦλθεν ἅμα ταῖς Ἀμαζόνισιν ἐς Σμύρνην, καὶ γῆρας Εὐμητίν, τὴν Εὐέπας· τῷ Μνησιγένης, ἐποίησεν Ὀμηρον.

ο) Ἀπ Ὀρτην?

ρ) Κρηίδος] has voces restituo ex historia.

q) Ἐσιν

ψαδῶντα· ἐλθόντα δὲ καὶ εἰς Δελφὺς, περὶ τῆς πατρίδος αὐτῶ πυνθάνεσθαι, τίς εἴη τὴν δὲ Πυθίαν εἰπεῖν,

1) Ἐσιν Ἴος νῆσος, μητρὸς πατρίς· ἥ σε θανόντα

Δέξεται· ἀλλὰ 1) νέων παίδων αἰνιγμα φυλάξαι.

Τὸν δὲ, αἰσχάσαντα, περιῖσασθαι μὲν τὴν εἰς Ἴον ἄφικιν, διατρίβειν δὲ περὶ τὴν ἐκεῖ χώραν. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Γανυκτῶρ 2) ἐπιτάφιον τῷ πατρὸς Ἀμφιδάμαν-

gitem composuisset, id canentem vrbes circumfisse; cum Delphos vero aduenisset, de patria sua percontatum quatenam esset; Pythiam autem respondisse;

Est Ios insula, matris patria, quae te mortuum

Accipiet; sed iuuenum aenigma caue.

Eum autem, hoc audito responso, in Ium noluisse proficisci, sed in illa regione commoratum. Hoc vero tempore Ganyctor funebres ludos patri suo Amphidamanti, Euboeae regi,

2) Ἐσιν Ἴος νῆσος] Hoc oraculum extat in Plutarchi vita Homeri; vbi et aliud oraculum prolixius; item Pausaniae Phocic. c. 24. Plinius l. 4. c. 12. *Ios*, Homeri sepulcro nobilitata.

1) νέων π. α. Φυλ.] De hac re Herodot. in Homeri vita, et ab illo alli, nec non aliud oraculum, apud Plutarch. et Euseb.

Ἐν τῇ σοὶ μοῖρ' ἐστὶ τελευτῆσαι βίοτιο

Εὐτ' ἀν' ἀπὸ γλώσσης παίδων

μὴ γνῶς ἐπακχσας
Δυσζύνετον σχολιοῖσι λόγοις
εἰρημένον ὕμνον.

Suidas tamē negat illum, ex dolore ob aenigmatis perplexitatem concepto, fato concessisse: res enim erat ludicra, sed ex morbo, ἐξ ἀσθενείας·

— κατὰ τὸ μὴ γνῶναι τὸ πα-

ρὰ τῶν παίδων λεχθέν· κατὰπερ οἰόνται τινες.

2) ἐπιτάφιον] Sabaudi ἀγῶνα. Mos perantiquus ad regum aut principum funera certare; vt ex Homero constat, qui de *Euryalo* Iliad. ψ, 679. Ὅς ποτε Θῆβας ἦλθε δεδαιπότος Οἰδιπόδαο Ἐς τάφον. Tale certamen et ipse describit ad *Patrocli* funus, ψ, v. 258. etc. — et ad ipsius *Acbillis* Odyss. ω, v. 87. excepto, quod ingeniorum certamen, decori memor, ibi omittat, nempe inter armatos; licet alias et ipse etiam huius rei meminerit, videl. hymn. in Apoll. v. 149. Οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε, καὶ ὀρχηθμῷ, καὶ αἰοιδῇ, Μνησάμενοι τέρπασιν, ὅταν σῆσονται ἀγῶνα. Inter veteres etiam nostros Britannos ingenio-

rum

τος, βασιλέως Ἐυβοίας, ἐπιτελῶν, πάντας τὰς ἐπισήμους ἀνδρας ἔμνονον ῥώμῃ, καὶ τάχει, ἀλλὰ καὶ σοφίᾳ, ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, μεγάλαις δωρεαῖς τιμῶν συνεκάλεσε· καὶ ἔτοιξεν ἐκ τύχης, ὥς Φασι, συμβαλόντες ἀλλήλοις ἦλθον εἰς τὴν Χαλκίδα, Ὅμηρος τε καὶ Ἡσίοδος.

Τῷ δὲ ἀγῶνος ἄλλοι τε τινὲς τῶν ἐπισήμων Χαλκιδέων ἐκαθέζοντο κριταί, καὶ μετ' αὐτῶν Πανοίδης, ἀδελφὸς ὢν τῷ τετελευτηκότῳ ἀμφοτέρων δὲ τῶν ποιητῶν θαυμαστῶς ἀγωνισαμένων, 1) νικῆσά τε Φασι τὸν Ἡσίοδον τὸν τρέπον τῆτον· προσελθόντα γὰρ εἰς τὸ μέ-

instituens, omnes non robore solum et velocitate, sed sapientia etiam praecellentes viros, magnis praemiis ad certamen inuitabat; illi autem fortuito, ut dicunt, sibi inuicem obuii Chalcida venerunt, Homerus et Hesiodus.

Certaminis autem iudices constituebantur aliqui maxime conspicui e Chalcidenſibus viri, et inter eos Panoedes, defuncti regis frater; et viroque poeta admirabiliter certante, Hesiodum tandem hoc modo vicisse dicunt: In medium enim

orum certamina fuerunt celebrata, praemiis additis ingentibus qualia aureae, aut argenteae, citharae, etc. ut *Seldenus* noster, ad *Draytonii Polyolbion* fol. 67. Vid. quae Nos ad *Anacreon.* v. 855. et v. 992.

2) Νικ. Φ. τ. Ἡσ. τ. τρ. τῆτον] Cum ergo Hesiodo victoria non iure sit data, quod et Auctor Certaminis agnoscit, et res ipsa legentibus sit manifesta, non erat, ut Eustathius ita loqueretur, Εἰ δὲ καὶ ἤρισεν Ὅμηρος Ἡσίοδῳ τῷ Ἀσκραίῳ, καὶ ἡττήθη, ὅπερ ὄκνος τοῖς Ὀμη-

ρίδαις, καὶ λέγειν· ζητητέον ἐν τοῖς εἰς τῆτον γραφασιν, ἐν οἷς ἐκκεῖνται καὶ τὰ ζητὰ τῆς Ἐριδος. Multo minus, ut Ioh. Alb. Fabricius, Vir infinitae lectionis, *Vicerit itaque Homerum, aetate prouectum, vicerit, inquam, Homerum, illum celebratissimum, Hesiodus florens adhuc annis; ut Aeschylus senex victus est a puero Sophocle.* Dicendum potius, *Victus est, non iudicio, sed praeiudicio; non iure, sed iniuria; non ingenio, sed fraude; non rei merito, sed iudicium ignorantia, aut maleuolentia; quale iudicium haud raro subiisse summos Viros constat.*

u) Ita

στον πυνθάνεσθαι τῷ Ὀμήρῳ καθ' ἐν ἑκάστον τὸν δὲ
 Ὀμηρον ἀποκρίνασθαι· Φησὶν ἔν Ἡσίοδος,
 Ὑιὲ Μέλantos, Ὀμηρε, θεῶν ἀπὸ μῆδεα εἰδώς,
 Εἰπ' ἄγε μοι πάμπρωτα, τί φέρετατόν ἐστι βροτοῖσιν;
 Ὀμηρος, υ) Ἀρχὴν μὲν μὴ Φῦναι ἐπιχθονίοισιν ἀριστον·
 Φῦντα δ', ὅπως ὤκισα πύλας αἰδαο περῆσαι.
 Ἡσίοδος τὸ δεύτερον,
 Εἰπ' ἄγε μοι καὶ τῷτο, θεοῖς ἐπιείκελ' Ὀμηρε,
 Τί γ) θνητοῖσιν ἀριστον οἶσαι ἐν φρεσὶν εἶναι;
 Ὁ δὲ Ὀμηρος,
 ς) Ὀππόταν εὐφροσύνη μὲν ἔχη κατὰ δῆμον ἅπαντα·
 Δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκμάζοντα ἀοιδῶ,
 Ἥμενοι ἐξείης· παρὰ δὲ πλήθωσι τραπέζῃ
 Σίτῃ καὶ κρειῶν· μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφυσσων
 Οἰνοχόος φορέησι, καὶ ἐγχείῃ δεπᾶσσιν
 Τῷτό τι μοι κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἶδεταί εἶναι.

prodeuntem quaestiones feriatim Homero proposuisse, Homerum autem respondisse: Dicit igitur Hesiodus,

*Fili Melesii, Homere qui a diis sapientiam obtinuisti,
Age, dic mihi primum, quid optimum sit mortalibus?*

Homerus. *Primum quidem non nasci mortalibus est optimum
Natum vero, quam primum Orci portas transire.*

Secunda vice Hesiodus,

*Age, dic mihi et hoc, diis similis Homere,
Quid mortalibus (dum vivant) existimas optimum esse*

Homerus. *Quoties laetitia quidem detineat populum uniuersum,
Conuiuantesque per domum audiant cantorem
Sedentes ordine; iuxta iidem impleantur mensae
Pane et carnibus; vinumque ex cratere hauriens
Pincerna adferat, et infundat poculis:
Hoc quidem mihi pulcherrimum in mente videtur esse.*

υ) Ita Salomon Prouerb.
7, 1. *Dies mortis perior die
natiuitatis.*

γ) hoc est, dum in hac mi-
sera degunt vita.

ς) Odyss. 4, v. 6. ubi totus
fere hic locus. Et ibi v. 3. ac-
cedit huic etiam loco Salomo-
nis suffragium.

a) Haec

ῥηθέντων δὲ τῶν ἐπῶν, ἔτι σφοδρῶς Φασὶ θαυμασθῆ-
ναι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὰ ἔπη, ὥςτε χρυσῆς αὐτὸς εἶχες
προσαγορευθῆναι· καὶ ἔτι καὶ νῦν, ἐν ταῖς κοιναῖς θυ-
σίαις πρὸ τῶν δειπνῶν καὶ σπονδῶν προκαταύχισθαι
πάντας.

Ὁ δὲ Ἡσίοδος ἀχθασθεὶς ἐπὶ τῇ Ὀμήρῳ εὐημε-
ρία, ἐπὶ τὴν τῶν ἀπόρων ὥρμησεν ἐπαρώτησιν, καὶ Φησὶ
τάδε τὰς εἵχας.

α) Μῦθ' ἄγε μοι τά τ' ἔοντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρὸ τ' ἔοντα,
τῶν μὲν μηδὲν αἰεὶς· σὺ δ' ἄλλης μῆσαι αἰοδῆς.
β) Ὁ δὲ Ὀμηρος, βεβλόμενος ἀκολούθως τὸ ἀπαρὸν λῦσαι,
Φησὶν,

β) Οὐδέ ποτ' ἀμφὶ Διὸς τύμβω γ) κίναρχήσας ἐπποι
ἄρματα δ) συντρέψασιν, ε) ἐρίζοντες παρὶ νῆας.
Καλῶς δὲ καὶ ἐν τέτοις ἀπατήσαντος, ἐπὶ ταῖς ἀμφι-
βόλοις γνώμας ὥρμησεν ὁ Ἡσίοδος, καὶ πλείονας εἵχας
λέγων, ἤξια κατ' ἕνα ἕνασι συμφώνως ἀποκρίνασθαι

His vero recitatis carminibus, adeo vehementer omnes Grae-
cos ea admiratos fuisse dicunt, ut exinde aurea carmina no-
minarentur; et his etiam temporibus in publicis sacrificiis pro
communi precationis formula ante coenas, et libationes vlu-
rentur.

Hesiodus autem, Homeri famam aegre ferens, ad intri-
catas deinde quaestiones pergit, et hos versus recitat,

Musa, age, mihi praesentia, futura, et praeterita,

Eorum nihil cense; tu vero aliam profer consilium.

Homerus vero carmine consequente difficultatem solvere cu-
piens, dicit,

Nunquam circa Iouis tumulum sonitipedes equi

Currus collident, consentientes pro victoria.

Hic igitur pulchre expeditis, ad ambiguas sententias processit
Hesiodus, et plures versus recitaturus, voluit ut eorum linga-

α) Haec Homero male tri- α) γρ. καὶ ἀντιρρήσεις.
buit Lil. Gyr. in Hesiodi α) γρ. συντρέψασιν.

Vimena ing. α) γρ. ἐπαγομένον. Lil. Gy-

β) ut haec, Hesiodo.

Hh

f) Hoo

τὸν Ὀμήρου· ἔσιν ἄν ὁ μὲν πρῶτος Ἡσιόδου· ὁ δὲ ἔξῃς,
Ὀμήρου· ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ δύο εἴχων τὴν ἐπερώτησιν ποι-
εμένα τῷ Ἡσιόδῳ.

Ἡσ. Δεῖπνον ἔπειθ' εἶλοντο βοῶν κρέα, καὶ αὐχένας ἵππων

Ὀμ. Ἐκλυον ἰδρώοντα· ἐπεὶ πολέμοιο κορέσθην.

Ἡσ. Καὶ Φρύγες, οἳ πάντων ἀνδρῶν ἐπὶ νηυσὶν ἄριστοι,

Ὀμ. Ἀνδράσι ληϊστῆσιν ἐπ' αἰκτῆς δόρεον εἰέσθαι.

Ἡσ. Ἡρακλῆς ἀπέλυσεν ἀπ' ὤμων καμπύλα τόξα,

Ὀμ. Χερσὶ βαλὼν ἰοῖσιν ὅλαν κατὰ Φῦλα γιγάντων.

Ἡσ. Οὗτος ἀνὴρ ἀνδρὸς τ' ἀγαθῆς, καὶ ἀνὰ λαιδὸς ἐστὶ

Ὀμ. Μητρός· ἐπεὶ πόλεμος χαλεπὸς πάσῃσι γυναιξίν.

Ἡσ. Οὐτ' ἄρα σοί γε πατὴρ ἐμίγη καὶ πότνια μήτηρ

Ὀμ. Σῶμα τόγ' ἐσπείραντο διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην.

Ἡσ. Αὐτὰρ ἐπεὶ δμήθη γάμῳ, Ἄρτεμις ἰοχέαιρα

Ὀμ. Καλλιπῶ κατέκτεφινε ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο.

Ἡσ. Ὡς αἱ μὲν δαίνοντο πανήμεροι, ἔδ' ἐν ἔχοντες

Ὀμ. Οἴκοθεν ἀλλὰ παρῆχεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.

Ἡσ. Δεῖπνον δειπνήσαντες, ἐνὶ σποδῷ αἰθαλοέσση

lis, alii post illud, Homerus congruenter responderet. Prior igitur est Hesiodi, posterior Homeri; aliquando tamen duobus versibus quaestionem suam proponit Hesiodus.

Hes. Coenabant deinde boum carnem, et ceruices equorum

Hom. Soluebant sudantes, postquam bello fatiati sunt.

Hes. Et Phryges, qui omnium hominum in navibus optimi sunt,

Hom. Cum viris praedonibus, qui in littore oöenam sumant.

Hes. Hercules soluit ab humeris curuum arcum,

Hom. Manibus iaculans sagittis uniuersorum per gentes Gigantum.

Hes. Hic vir a patre bono, et imbelli est

Hom. Matre; quoniam bellam graue est omnibus feminis.

Hes. Neque vero tibi sane pater mixtus, et veneranda mater

Hom. Corpus hocce femininum per auream Venerem.

Hes. Sed postquam subiecta esset nuptiis, Diana sagittis gaudens

Hom. Callisto interfecit argenteo arcum.

Hes. Sic illi epulabantur per totum diem, nihil habentes sed

Hom. Doma petunt; sed praeiuit rex virorum Agamemnon.

Hes. Coenam capientes, in cinere ardente

- 'Ομ. Σύλλεγον ὅς τε λευκά βοῶς κατατεθνηῶτος.
 'Ησ. Καί f) τότε Ζεὺς ἐλέαιε, τέρεν κατὰ δάκρυον εἶβαν,
 'Ομ. Παιδὸς ὑπερθύμῃ, Σαρπηδόος ἀντιθέοιο.
 'Ησ. Ἡμεῖς δ' ἀμπεδίον g) Σιμοέντιον ἡμενοὶ ἔτῳς,
 'Ομ. Νύκτα φυλασάμεθα, Τρώων πόλιν εἰσορόωντες.
 'Ησ. Ἴομεν ἐκ νηῶν ὁδὸν, ἀμφ' ὤμοισιν ἔχοντες
 'Ομ. Φάσγανα κωπήεντα, καὶ αἰγανέας δολιχαύλης
 'Ησ. Δὴ τότ' ἀριεῆες κῆροι χεῖρεσσι θαλάσσης
 'Ομ. Ἀσπενοὶ ἐσσυμένως τε i) ἀπείρυσαν ὠκύαλον k) νηῦν.
 'Ησ. Κολχίδ' ἐπειθ' ἵκοντο, καὶ Αἰήτην βασιλῆα
 'Ομ. Φεῦγον ἐπεὶ γήγνωσκον ἀνέσιον ἠδ' ἀθέμιτον.
 'Ησ. Αὐτὰρ ἐπεὶ σπείσαντε καὶ ἔκπιον οἷδμα θαλάσσης
 'Ομ. Ποντοπορεῖν ἡμελλον εὐσσέλμων ἐπὶ νηῶν.
 'Ησ. Τοῖσιν δ' Ἀτρεΐδης μεγάλ' εὐχετο πᾶσιν, ὀλέσθαι

Hom. *Collegerunt ossa alba bonis mortui.*

Hef. *Et tunc Iupiter miseratus est, teneras lacrymas demittens,*

Hom. *Ob filium magnanimum, Sarpedona diuinum.*

Hef. *Nos vero per campum Simoisium sedentes hoc modo*

Hom. *Per noctem excubias egimus, Troianorum urbem inuidentes.*

Hef. *Profecti sumus ex nauibus viam, circa humeros habentes*

Hom. *Enses capulis aptatos, et spicula longa.*

Hef. *Tunc primarii iuuenes manibus de mari,*

Hom. *Alacres, et propere detraxerunt velocem nauem.*

Hef. *Colchida deinde profecti sunt, et Aeseem regem*

Hom. *Fugerunt, quoniam nouerunt eum inhospitalem et iniustum.*

Hef. *Sed postquam libassent, et bibissent, fluctus maris*

Hom. *Transcurre erant bene transtris aptatis nauibus.*

Hef. *Illis autem Atreides magnopere precatus est omnibus, ut perirent*

f) Hoc Tetraſtichon subſtituo, pro veteri diſticho, quod ſic olim ſe habebat: Hef. Παιδὸς ὑπερθύμῃ, Σαρπηδόος ἀντιθέοιο, Hom. Ἡμεῖς δ' ἀμπεδίον Σιμοέντιον ἡμενοὶ αὐτῶς, cuius diſtichi, ſic ſe

habentis, qui mentem poteſt aſſequi, iſ meo tetraſticho reſeſſo ſolus fruatur.

g) γρ. τὸ Σιμῶντιον.

b) γρ. αὐτῶς.

i) γρ. ἀπείρυσαν.

k) γρ. ναῦν.

H h 2

b) γρ.

Ὅπερ δὲ ἀκηκόαμεν, ἐπὶ τῷ θειοτάτῃ αὐτοκράτο-
ρος Ἀδριανῷ, εἰρημένον ὑπὸ τῆς Πυθίας περὶ Ὀμήρου
ἐκθησόμεθα· τῷ γὰρ βασιλεύῳ πυθομένη, πόθεν Ὀμη-
ρος, καὶ τίνας ἀπεφοίβασε δι' Ἑξαμέτρων τόνδε τὸν
τρόπον·

Ἄγνωσόν μ' ἔρεαι γενεὴν καὶ πατρίδα γαῖαν

Ἀμβροσίῃ Σειρήνων· ἔδος δ' Ἰθακήσιός ἐστιν·

Τηλέμαχος δὲ πατὴρ καὶ κ) Νέστορ ἰ) Ἐπικάστη

Μήτηρ, ἥ μιν ἔτικτε βροτῶν πολὺ πάνσοφον ἄνδρα.

π) Οἷς μάλιστα δεῖ πιστεύειν διὰ τὸν πυθόμενον, καὶ
τὸν ἀποκρινάμενον· ἄλλως τε, ὅτως τῷ ποιητῷ μεγαλο-
φυῶς τὸν προπάτορα διὰ τῶν ἐπῶν δεδοξάκοτος.

Quod vero audiuiimus, Adrianum sc. diuinum illum Im-
peratorem, Pythiam de Homero consuluisse, id exponemus.
Cum enim rex ille interrogaret, qua patria et patre natus
fuerit Homerus, huiusmodi responsum versibus Hexametris
comprehensum, tulit:

Ignotum me percontaris genus; et patriam

Diuini Seirenis: patria certe est Ithacensis.

Telemachus vero pater, et filia Nestoris Epicaste

Mater, quae eum peperit hominum longe sapientissimum.

Quibus omnino fides est adhibenda, et eius gratia, qui inter-
rogauit, et eius, qui responsum dedit; praesertim vero cum
ipse poeta (Vlysses) auum suum tam magnifice carminibus
celebrauerit.

κ) Νες. Ἐπιμ.] Nestoris
filiae nomen Πολυκάστη, He-
siodo, Τηλεμάχῳ δ' αὖ ἐπι-
τεν εὐζωνος Πολυκάστη, Νέστο-
ρος ὀπλοτάτη καὶ Νηληιά-
δαο, Περσέπολιν μιχθήισα
διὰ χρυσῆν Ἀφροδίτην. Sui-
das V. Ὀμηρος· κατὰ δὲ ἄλ-
λως, Τηλεμάχως, τῷ Ὀδυσ-
σεύς, καὶ Πολυκάστης, τῇ
Νέστορος. Adeo et Suidas vi-
detur ad hoc oraculum respo-
nisse.

ι) Γρ. Πολυκάστη Hesiod.
Vid. Not.

π) Οἷς μ. δ. π.] Hinc ap-
paret Auctorem huius Certami-
nis *Ethnicum* fuisse, cum
haec scriberet; quod *Adriano*
Imperatori et *Pythio* daemoni
tantopere fidendum putaret.
At si *Pythius* verē locutus,
quomodo hoc *Hesiodo* igno-
tum; qui *Telemachi* & *Poly-
castae* non nisi vnum memorat
filium, *Persepolin*?

η) Απόλ-

"Ενιοι δὲ μὲν ἔν αὐτὸν προγενέστερον Ἡσιόδῳ φασι εἶναι· τινὲς δὲ, νεώτερον, καὶ συγγενῇ· η) Ἀπόλλωνός φασι καὶ Θωώσης, τῆς Ποσειδῶνος γενέσθαι Λίνον· Λίνῳ δὲ, Πίερσιν· Πίερσιν δὲ καὶ Νύμφης, Μεθώνης, Οἶαγρον· Οἶαγρον δὲ, καὶ Καλλιόπης, Ὀρφέα· Ὀρφέως δὲ ο) Ὀρσιν; τῷ δὲ Ἀρμονίδῃ· τῷ δὲ, Φιλοτέρπῃ· τῷ δὲ, Εὐφῆμον· τῷ δὲ, Ἐπιφράδῃ· τῷ δὲ, Μελάνωπον· τέτῳ δὲ Δίῳ καὶ Ἀπέλλαιον. Δίῳ δὲ καὶ Πυκίμῃδῃ, τῆς Ἀπόλλωνος θυγατρὸς, Ἡσιόδῳ καὶ Πέρσῃ. Πέρσῃ δὲ, Μαίονα· Μαίονος δὲ θυγατρὸς [ρ) τῆς Κριθηίδος] καὶ Μέλετῃ, τῷ ποταμῷ, Ὅμηρον.

Τινὲς δὲ συνακμάσασα φασὶν αὐτὰς· ὥς τε καὶ ἀγωνίσασθαι ὁμοίως, ἐν Αὐλίδι τῆς Βοιωτίας· ποιήσαντα γὰρ τὸν Μαργίτην, Ὅμηρον, περιέερχεσθαι κατὰ πόλεις ῥα-

Aliqui autem dicunt, antiquiorem eum Hesiodo fuisse; nonnulli autem iuniorem, et cognatum. Ab Apolline, ut dicunt, et Thoofa, Neptuni filia, genitus erat Linus; a Linō Pierus; a Piero et Nympha Methone Oeagrus; ab Oeagro et Calliope Orpheus; ab Orpheo Ortes; ab eo Harmonides; ab eo Philoterpes; ab eo Euphemus; ab eo Epiphrades; ab eo Melanopus; ab eo Dius, et Apellaeus; a Dio vero, et Pycimede Apollinis filia, Hesiodus et Perfes; a Perse Maeon; a (Crictheide) vero Maeonis filia, et Melete fluuij, Homerus.

Aliqui autem eos vna floruisse dicunt, simulque certasse Aulide in Boeotia. Homerum enim, cum poema suum, Mar-

η) Ἀπόλλωνος Φ. καὶ Θωώσης τ. Π. Α. γενέσθαι] Suidas paullo aliter hanc genealogiam deducit V. Ὅμηρος. Ἐστὶ δὲ ἡ τῷ γένει τῶν Χάρων, κατὰ τὸν ἰσοκριτὸν Χάρακα, αὐτῇ Αἰθόσης, Θωώσης, Λίνος· τῷ δὲ, Πίερσιν· τῷ δὲ, Οἶαγρος· τῷ δὲ, Ὀρφέως· τῷ δὲ, Δρῆς· τῷ δὲ, Εὐκλῆος (ita lego pro Εὐκλέης)· τῷ δὲ, Ἰδμονίδῃ· τῷ δὲ, Φιλοτέρ-

πῆς· τῷ δὲ, Εὐφῆμος· τῷ δὲ, Ἐπιφράδῃ· τῷ δὲ, Μελάνωπος, τῷ δὲ, Ἀτελλῆς· (ita pro Ἀπελλῆς) τῷ δὲ, Μαίῳ· ὃς ἦλθεν ἅμα ταῖς Ἀμαζόνισιν εἰς Σμύρνην, καὶ γῆμας Εὐμητίν, τὴν Εὐέπας, τῷ Μνησιγένης, ἐποίησεν Ὅμηρον.

ο) Ἀν Ὀρσιν?

ρ) Κριθηίδος] has voces restituo ex historia.

q) Ἐστίν

ψαδῶντα· ἐλθόντα δὲ καὶ εἰς Δελφούς, περὶ τῆς πατρίδος αὐτῷ πυνθάνεσθαι, τίς εἴη· τὴν δὲ Πυθίαν εἰπεῖν,

ῥ) Ἔσιν Ἴος νῆσος, μητρὸς πατρίς· ἥ σε θανόντα

Δέξεται· ἀλλὰ ρ) νέων παίδων αἶνιγμα Φυλάξαι.

Τὸν δὲ, ἀκούσαντα, περιέσασθαι μὲν τὴν εἰς Ἴον ἄφιξιν, διατρίβειν δὲ περὶ τὴν ἐκεῖ χώραν. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Γανυκτῶρ ς) ἐπιτάφιον τῷ πατρὸς Ἀμφιδάμαν-

gitem composuisset, id canentem vrbes circumisse; cum Delphos vero aduenisset, de patria sua percontatum quanam esset; Pythiam autem respondisse;

Est Ios insula, matris patria, quae te mortuum

Accipiet; sed iuuenum aenigma caue.

Eum autem, hoc audito responso, in Ium noluisse proficisci, sed in illa regione commoratum. Hoc vero tempore Ganyctor funebres ludos patri suo Amphidamanti, Euboeae regi,

ῥ) Ἔσιν Ἴος νῆσος] Hoc oraculum extat in Plutarchi vita Homeri; vbi et aliud oraculum prolixius; item Pausaniae Phocic. c. 24. Plinius l. 4. c. 12. *Ios*, Homeri sepulcro nobilitata.

ρ) νέων π. α. Φυλ.] De hac re Herodot. in Homeri vita, et ab illo alii, nec non aliud oraculum, apud Plutarch. et Euseb.

Ἐν τῇ σοὶ μοῖρ' ἐστὶ τελευτῆσαι βίοτιο

Εὐτ' ἀνὰ πόντον γλώσσης παίδων μὴ γνῶς ἐπαχέσας

Δυσχύνετον σκολιοῖσι λόγοις εἰρημένον ὕμνον.

Suidas tamēn negat illum, ex dolore ob aenigmatis perplexitatem concepto, fato concessisse: res enim erat ludicra, sed ex morbo, ἐξ ἀσθενείας· ἔπαχας τὸ μὴ γνῶναι τὸ πα-

ρὰ τῶν παίδων λεχθέν· κατὰ πρὸς οἰόνται τινες.

ς) ἐπιτάφιον] *Subaudi ἀγῶνα*. Mos perantiquus ad regum aut principum funera certare; vt ex Homero constat, qui de *Euryalo* Iliad. ψ, 679. Ὅς ποτὲ Θήβας ἦλθε δεδαιπότος Οἰδιπόδω Ἐς τάφον. Tale certamen et ipse describit ad *Patrocli* funus, ψ, v. 258. etc. — et ad ipsius *Acchillis* Odyss. ω, v. 87. excepto, quod ingeniorum certamen, decori memor, ibi omittat, nempe inter *armatos*; licet alias et ipse etiam huius rei meminerit, videl. hymn. in *Apoll.* v. 149. Οἱ δὲ σε πυγμαχίῃ τε, καὶ ὀρχηθμῶ, καὶ αἰοδῇ, Μνησάμενοι τέτρασιν, ὅταν ζήσωνται ἀγῶνα. Inter veteres etiam nostros Britannos ingenio-

rum

τος, βασιλέως Ἐυβοίας, ἐπιτελῶν, πάντας τὰς ἐπισήμους ἀνδρας ἔμνονον ῥώμῃ, καὶ τάχει, ἀλλὰ καὶ σοφίᾳ, ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, μεγάλας δωρεαῖς τιμῶν συνεκάλεσε· καὶ ἔτοι ἔν ἐκ τύχης, ὡς Φασι, συμβαλόντες ἀλλήλοις ἦλθον εἰς τὴν Χαλκίδα, Ὅμηρός τε καὶ Ἡσίοδος.

Τῷ δὲ ἀγῶνος ἄλλοι τε τινὲς τῶν ἐπισήμων Χαλκιδέων ἐκαθέζοντο κριταί, καὶ μετ' αὐτῶν Πανοίδης, ἀδελφὸς ὢν τῷ τετελευτηκότῳ ἀμφοτέρων δὲ τῶν ποιητῶν θαυμαστῶς ἀγωνισαμένων, 1) νικῆσά φησι τὸν Ἡσίοδον τὸν τρόπον τῆτον· προσελθόντα γὰρ εἰς τὸ μέ-

instituens, omnes non robore solum et velocitate, sed sapientia etiam praecellentes viros, magnis praemiis ad certamen inuitabat; illi autem fortuito, ut dicunt, sibi inuicem obuii Chalcida venerunt, Homerus et Hesiodus.

Certaminis autem iudices constituebantur aliqui maxime conspicui e Chalcidenſibus viri, et inter eos Panoedes, defuncti regis frater; et viroque poeta admirabiliter certante, Hesiodum tandem hoc modo vicisse dicunt: In medium enim

orum certamina fuerunt celebrata, praemiis additis ingentibus qualia aureae, aut argenteae, citharae, etc. ut *Seldenus* noster, ad *Draytonii Polyolbion* fol. 67. Vid. quae Nos ad *Anacreon*. v. 855. et v. 992.

1) Νικ. Φ. τ. Ἡσ. τ. τρ. τῆτον] Cum ergo Hesiodo victoria non iure sit data, quod et Auctor Certaminis agnoscit, et res ipsa legentibus sit manifesta, non erat, ut Eustathius ita loqueretur, Εἰ δὲ καὶ ἤρισεν Ὅμηρος Ἡσιόδῳ τῷ Ἀσπραιῷ, καὶ ἡγήθη, ὅπερ ἔκνος τοῖς Ὀμη-

ρίδαις, καὶ λέγειν· ζητητέον ἐν τοῖς εἰς τῆτο γραψασιν, ἐν οἷς ἐκκινεῖται καὶ τὰ ζητὰ τῆς Ἐριδος. Multo minus, ut Ioh. Alb. Fabricius, Vir infinitae lectionis, *Vicerit itaque Homerum, aetate prouectum, vicerit, inquam, Homerum, illum celebratissimum, Hesiodus florens adhuc annis; ut Aeschylus senem victus est a puero Sophocle.* Dicendum potius, *Victus est, non iudicio, sed praeiudicio; non iure, sed iniuria; non ingenio, sed fraude; non rei merito, sed iudicium ignorantia, aut maleuolentia; quale iudicium haud raro subiisse summos Viros constat.*

*) Ita

σὺν πυνθάνεσθαι τῷ Ὀμήρῳ καθ' ἐν ἑκάστων τὸν δὲ
Ὀμηρον ἀπρὸς κείνασθαι. Φησὶν ἔν Ἡσίοδῳ,

Τὶς Μέλητος, Ὀμηρε, θεῶν ἀπὸ μῆδεα εἰδώς,

Εἰπ' ἄγε μοι πάμπρωτα, τί φέρεται τὸν ἐστὶ βροτοῖσιν;

Ὀμηρος, υ) Ἀρχὴν μὲν μὴ Φῦναι ἐπιχθονίοισιν ἀρίστην.

Φύντα δ', ὅπως ὤκιστα πύλας αἰίδαο περῆσαι.

Ἡσίοδος τὸ δεύτερον,

Εἰπ' ἄγε μοι καὶ τῷτο, θεοῖς ἐπιείκελ' Ὀμηρε,

Τί γ) θνητοῖσιν ἀρίστον οἶσαι ἐν φρεσὶν εἶναι;

Ὁ δὲ Ὀμηρος,

ζ) Ὅππότεν εὐφροσύνη μὲν ἔχη κατὰ δῆμον ἅπαντα·

Δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκμάζωνται αἰοῖδ',

Ἡμενοὶ ἐξείης· παρὰ δὲ πλῆθωσι τράπεζαι

Σίτῃ καὶ κρειῶν· μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων

Ὀινοχόος φορέησι, καὶ ἐγχείῃ δὲ πᾶσι σσγ

Τῷτό τι μοι κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἶδεται εἶναι.

prodeuntem quaestiones seriatim Homero proposuisse, Homerum autem respondisse: Dicit igitur Hesiodus,

Fili Melesis, Homere qui a diis sapientiam obtinuisti,

Age, dic mihi primum, quid optimum sit mortalibus?

Homerus. *Primum quidem non nasci mortalibus est optimum*

Natum vero, quam primum Orci portas transire.

Secunda vice Hesiodus,

Age, dic mihi et hoc, diis similis Homere,

Quid mortalibus (dum viuunt) existimas optimum esse

Homerus. *Quoties laetitia quidem detineat populum uniuersum,*

Conuiuantesque per domum audiant cantorem

Sedentes ordine; iuxta itidem impleantur mensae

Pane et carnibus; vinumque ex cratere hauriens

Pincerna adferat, et infundat poculis:

Hoc quidem mihi pulcherrimum in mente videtur esse.

υ) Ita Salomon Prouerb.
7, 1. *Dies mortis potior die*
natiuitatis.

γ) hoc est, dum in hac mi-
sera degunt vita.

ζ) Odyss. i, v. 6. ubi totus
fere hic locus. Et ibi v. 3. ac-
cedit huic etiam loco Salomo-
nis suffragium.

α) Haec

ῤηθέντων δὲ τῶν ἐπῶν, ἄτω σφοδρῶς φασὶ θαυμασθῆ-
και ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὰ ἔπη, ὥςτε χρυσῆς αὐτῆς εἵχης
προσαγορευθῆναι καὶ ἔτι καὶ νῦν, ἐν ταῖς κοιναῖς θυ-
σίαις πρὸ τῶν δείπνων καὶ σπονδῶν προκαταύχισθαι
πάντας.

Ὁ δὲ Ἡσίοδος ἀχθασθεὶς ἐπὶ τῇ Ὀμήρῳ εὐημε-
ρία, ἐπὶ τὴν τῶν ἀπόρων ὥρμησεν ἐπαρώτησιν, καὶ φησὶ
τὰςδε τὰς εἵχης.

a) Μῦσ' ἄγε μοι τά τ' ἰόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρὸ τ' ἰόντα,
τῶν μὲν μηδὲν αἶειδε· σὺ δ' ἄλλης μῆσσαι δοιδῆς.
Ἦ δὲ Ὀμηρος, βεβλόμενος ἀκολούθως τὸ ἄπαρον λῦσαι,
φησὶν,

b) Οὐδέ ποτ' ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ c) καναχήσασθαι ἵπποι
ἄεματα d) συντρέψασιν, e) ἐρίζοντες παρὶ νίκης.
Καλῶς δὲ καὶ ἐν τέτοις ἀπαντήσαντος, ἐπὶ ταῖς ἀμφι-
βόλοις γνώμας ὥρμησεν ὁ Ἡσίοδος, καὶ πλείονας εἵχης
λέγων, ἤξιε κατ' ἑνα ἕκαστον συμφώνως ἀποκρίνασθαι

His vero recitatis carminibus, adeo vehementer omnes Grae-
cos ea admiratos fuisse dicunt, ut exinde aurea carmina no-
minarentur; et his etiam temporibus in publicis sacrificiis pro
communi precationis formula ante coenas, et libationes vlu-
pentur.

Hesiodus autem, Homeri famam aegre ferens, ad intri-
catas deinde quaestiones pergit, et hos versus recitat,

Musa, age, mihi praesentia, futura, et praeterita,
Eorum nihil cense; tu vero aliam profer cantilenam.

Homerus vero carmine consequente difficultatem solvere ex-
piens, dicit,

Nunquam circa Iouis tumulum contpedes equi
Curvus collidens, consedentes pro victoria.

His igitur pulchre expeditis, ad ambiguas sententias processit
Hesiodus, et plures versus recitaturus, voluit ut eorum singu-

a) Haec Homero male tri- b) γρ. κατεργασμένης.
buit Lil. Gyralld. in Hesiodi c) γρ. συντρέψασιν.
Vimena. d) γρ. ἐπαγομένη. Lil. Gy-
b) ut haec, Hesiodo. e) γρ. ἐπαγομένη. Lil. Gy-

Hh

f) Hoo

τὸν Ὀμηρον· εἰν ἔν ὁ μὲν πρῶτος Ἡσιόδου· ὁ δὲ ἐξ ἑ, Ὀμήρου· ἐνόστε δὲ καὶ διὰ δύο σίχων τὴν ἐπερώτησιν παρμύνη τῷ Ἡσιόδου.

Ἡσ. Δεῖπνον ἔπειθ' εἴλοντο βοῶν κρέα, καὶ αὐχέναίς ἴππων

Ὀμ. Ἐκλυον ἰδρώοντας· ἐπεὶ πολέμοιο κορέσθην.

Ἡσ. Καὶ Φρύγες, οἳ πάντων ἀνδρῶν ἐπὶ νηυσὶν ἄριστοι,

Ὀμ. Ἀνδράσι ληϊστῆρσιν ἐπ' αἰκτῆς δόρπον ἐλέσθαι.

Ἡσ. Ἡρακλῆς ἀπέλυσεν ἀπ' ὤμων καμπύλα τόξα,

Ὀμ. Χερσὶ βαλὼν ἰοῖσιν ὅλων κατὰ Φύλα γυγῶντων.

Ἡσ. Οὗτος ἀνὴρ ἀνδρός τ' ἀγαθῆς, καὶ ἀνάγκιδός ἐστι

Ὀμ. Μητρός· ἐπεὶ πόλεμος χαλεπὸς πάσῃσι γυναιξίν.

Ἡσ. Οὐτ' ἄρα σοί γε πατὴρ ἐμίγη καὶ πότνια μήτηρ

Ὀμ. Σῶμα τόγ' ἐσπείραντο διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην.

Ἡσ. Αὐτὰρ ἐπεὶ δμῆθη γάμω, Ἄρτεμις ἰοχέαιρα

Ὀμ. Καλλιπῶ κατέπεφνευ ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῦτο.

Ἡσ. Ως οἱ μὲν δαίνονται πανήμεροι, εἰδὲν ἔχοντες

Ὀμ. Οἴκοθεν ἀλλὰ παρῆχεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.

Ἡσ. Δεῖπνον δειπνήσαντες, ἐνὶ σποδῷ αἰθαλόεσση

lis, alii post illud, Homerus congruenter responderet. Prior igitur est Hesiodi, posterior Homeri; aliquando tamen duobus versibus quaestionem suam proponit Hesiodus.

Hes. Coenabant deinde boum carnem, et ceruices equorum

Hom. Soluebant sudantes, postquam bello fatiati sunt.

Hes. Et Phryges, qui omnium hominum in manibus optimi sunt,

Hom. Cum viris praedonibus, qui in litore oscenam sumant.

Hes. Hercules soluit ab humeris curuum arcum,

Hom. Manibus iaculans sagittis uniuersorum per gentes Graeciarum.

Hes. Hic vir a patre bono, et imbelli est

Hom. Matre; quoniam bellam graue est omnibus feminis.

Hes. Neque vero tibi sane pater mixtus, et veneranda mater

Hom. Corpus hocce femininum per auream Venerem.

Hes. Sed postquam subiecta esses nuptiis, Diana sagittis gaudens

Hom. Callisto inuolutae argenteo arcu.

Hes. Sic illi epulabantur per totam aeternam, mihi habentem sed

Hom. Domum petiit, sed praebuit rex virorum Agamemnon.

Hes. Coenam capientes, in cinere ardente

- 'Ομ. Σύλλεγον ὅσ' αὖ λευκά βοῦς κατατεθνηῶτος.
 'Ησ. Καί f) τότε Ζεὺς ἑλέαιρε, τέρεν κατὰ δάκρυον εἶβαν,
 'Ομ. Παιδὸς ὑπερθύμῃ, Σαρπηδόος ἀντιθέοιο.
 'Ησ. Ἡμεῖς δ' ἀμπεδίον g) Σιμοέντιον ἡμενοὶ ὅς τ' ἔως,
 'Ομ. Νύκτα φυλασσάμεθα, Τρώων πόλιν εἰσορόωντες.
 'Ησ. Ἴομεν ἐκ νηῶν ὁδὸν, ἀμφ' ὤμοισιν ἔχοντες
 'Ομ. Φάσγανᾶ κωπήεντα, καὶ αἰγανέας δολιχαύλης
 'Ησ. Δὴ τότ' ἀριεῖς κῆροι χεῖρεσσι θαλάσσης
 'Ομ. Ἀσμενοὶ ἐσσυμένως τε i) ἀπείρυσαν ὠκύαλον k) νηῦν.
 'Ησ. Κολχίδ' ἔπειθ' ἵκοντο, καὶ Διήτην βασιλῆα
 'Ομ. Φεῦγον' ἐπεὶ γήγνωσκον ἀνέσιον ἠδ' ἀθέμιτον.
 'Ησ. Αὐτὰρ ἐπεὶ σπείσαν τε καὶ ἔκπιον οἷδ' ἄμα θαλάσσης
 'Ομ. Ποντοπορεῖν ἡμελλον εὐσσέλμων ἐπὶ νηῶν.
 'Ησ. Τοῖσιν δ' Ἀτρεΐδης μεγάλ' εὐχετο πᾶσιν, ὀλέσθαι

Hom. *Collegerunt ossa alba bovis mortui.*

Hef. *Et tunc Iupiter miseratus est, teneras lacrymas demittens,*

Hom. *Ob filium magnanimum, Sarpedona diuinum.*

Hef. *Nos vero per campum Simoisium sedentes hoc modo*

Hom. *Per noctem excubias egimus, Troianorum urbem inuidentes.*

Hef. *Profecti sumus ex nauibus viam, circa humeros habentes*

Hom. *Enses capulis aptatos, et spicula longa.*

Hef. *Tunc primarii iuuenes manibus de mari,*

Hom. *Alacres, et propere detraxerunt velocem nauem.*

Hef. *Colchida deinde profecti sunt, et Aesea regem*

Hom. *Fugerunt, quoniam nouerunt eum inhospitalem et iniustum.*

Hef. *Sed postquam libassent, et bibissent, fluctus maris*

Hom. *Transireuri erant bene transtris aptatis nauibus.*

Hef. *Illis autem Atreides magnopere precatus est omnibus, ut perirent*

f) Hoc Tetraſtichon ſubſtituo, pro veteri diſticho, quod ſic olim ſe habebat: Hef. Παιδὸς ὑπερθύμῃ, Σαρπηδόος ἀντιθέοιο, Hom. Ἡμεῖς δ' ἀμπεδίον Σιμοέντιον ἡμενοὶ αὐτως, cuius diſtichi, ſic ſe

habentis, qui mentem poteſt aſſequi, iſ meo tetraſticho reſiſto ſolus fruatur.

g) γρ. τὸ Σιμάντιον.

b) γρ. αὐτῶς.

i) γρ. ἀπείρυσαν.

k) γρ. ναῦν.

H h 2

h) γρ.

Ὅμ. Μηδέποτε' ἐν πόντῳ· καὶ φωνήσας ἔπος ἤνυδα,

Ἡσ. Ἐσθίετε ὦ ξεῖνοι, καὶ πίνετε· μηδὲ τίς ὑμῶν

Ὅμ. Οἴκαδε νοσήσεις, φίλην ἑς πατρίδα γαῖαν,

Πημανθεὶς· ἀλλ' αὖθις ἀπήμονες οἴκαδ' ἰδίοισθε.

Πρὸς ταῦτα δὲ πάντα τῷ Ὀμήρῳ, καλῶς ἀπαντήσαν-

τος, πάλιν φησὶν Ἡσίοδος,

Τῷτό τι δὴ μοι μῦθον ἰ) ἐπερομένῳ καταλέξων

Πόσσοι ἄμ' Ἀτρεΐδῃσιν ἐς Ἴλιον ἦλθον Ἀχαιοί;

Ὁ δὲ Ὀμηρος λογιστικῇ προβλήματος ἀποκρίνεται ὕμῳ,

Πεντήκοντ' ἦσαν π) πρὸς ἐσχάται. ἐν δὲ ἐκάστῃ

Πεντήκοντ' ὀβελοί· περὶ δὲ κρέα πεντήκοντα.

Τρεῖς δὲ τριηκόσιοι περὶ ἐν κρέας ἦσαν Ἀχαιοί.

Τῷτο δὲ εὐρίσκεται πλήθος ἄπιστον· τῶν γὰρ ἐσχα-

ρῶν ἑσῶν πεντήκοντα, ὀβελίσκοι γίνονται πεντακό-

σιοι, καὶ χιλιάδες δύο· κρεῶν δὲ δεκαδύο μυριάδες,

πεντακισχίλιοι, [τετρακόσιοι καὶ πενήκοντα.]

Κατὰ πάντα δὲ τῷ Ὀμήρῳ ὑπερετέρῳ, φθονῶν

ὁ Ἡσίοδος ἀρχεται πάλιν,

Hom. Nunquam in ponto; et sic locusus est,

Hef. Eate o hospites, et bibite; neque quis vestrum

Hom. Domum redeat, in caram patriam terram,

Vulneratus; sed illaesi domum revertantini.

Ad haec autem omnia pulchre Homero respondente, rursus dixit Hesiodus,

Hoc mihi solum percontanti narres,

Quos cum Atridis Troiam venerunt Aebii?

Homerus vero per Arithmeticum problema ita respondit;

Quinquaginta erant ignis foci; in singulis vero

L. obeli; circum eos carnes L:

DCCCC autem circa singulas carnes erant Aebii.

Hic autem incredibilis invenitur numerus; cum enim quinquaginta sint foci, obeli sunt quingenti et bis mille; carnes centies vices quinquies mille, [quadringentae et quinquaginta.]

In his autem omnibus cum Homerus superior evaderet, Hesiodus invidia stimulatus rursus incipit:

1) γρ. ἀνειρομένῳ.

π) vid. ad Iliad. κ', 418.

η) ita

Τὸν Μέλantos. Ὁ μὲν, εἶπε τιμῶσί σε Μῦσαι,
 ὦς λόγος, ὑψίστοιο Διὸς μεγάλοιο θύγατρες,
 Λέξον μέτρον ^η) ἐναρμόζων, ὃ, τι δὴ θνητοῖσι
 Καλλιστόν τε καὶ ἔχθιστον ποθέω γὰρ ἀκῶσαι.
 Ὁ δὲ Φησὶν Ὀμηρος.

Ἦσι δ', ἔκγονε Δίῃ, ἐκόντα μὲ ταῦτα κελεύεις
 ο) Εἰπέρμεν αὐτὰρ ἐγὼ μάλα τοὶ πρόφρων ἀγορεύσω.
 Καλλιστόν μιν τῶν ἀγαθῶν ἔσαι μέτρον ρ) εἶναι
 Αὐτὸν αὐτῶ· τῶν δὲ κακῶν ἔχθιστον ἀπάντων,
 Εὖναι εἶναι αὐτῶ αἰεὶ, χρόνον εἰς τὸν ἅπαντα·
 Ἄλλο δὲ πᾶν, ὃ, τι σὺ θυμῷ φίλον ἐστίν, ἐρώτα.
 Ἦσ. Πῶς ἂν ἄρισ' οἰκοῖντο πόλεις, καὶ ἐν ἡθεσι ποίους;
 Ὀμ. Εἰ μὴ κερδαίνειν ἀπὸ τῶν αἰσχυρῶν ἐθέλοισιν.
 Εἰ δ' ἀγαθοὶ γ' τιμῶντο· δίκη δ' ἀδίκοισιν ἐπέη.
 Εὐχέσθαι δὲ θεοῖς· ὃ, τι πάντων ἐστὶν ἄμεινον.
 Ἦσ. Ἐν δ' ἐλαχίστῳ ἄριστον ^τ) ἔχεις ὅτι φέεται εἰπεῖν;

*Fili Meleris, Homère, quoniam honorant se Musae,
 Vt fertur, summi Iouis magni filiae,
 Dicis metricis numeris, quid mortalibus
 Pulcherrimum est, et maxime inuisum; cupio enim scire,*

Homerus autem dicit,

*Hesiodè, fili Dii, haud inuisum me haec iubet
 Narrare; ego autem valde promptus tibi narrabo.
 Pulcherrimum omnium bonorum erit mensuram esse
 Se tibi; malorum autem maxime odiosum omnium,
 Beneuolum esse tibi semper, in perpetuum:
 Aliud autem omne, quod tibi animo lubet, percontare.*

Ἦε. Quomodo optime habitentur ciuitates, et quibus moribus?

Hom. Si lucrum facere ex turpibus rebus nolint;

Boni autem in honore sint; et poena iniustos sequatur;
 Et deos precantur; quod omnium est optimum.

Ἦε. Quae res optima in re minima generatur, potesne dicere?

^η) ita pro μέτρον ἐναρμόζων emendo.

ο) γρ. εἰπεῖν.

ρ) γρ. εἶναι.

q) γρ. τιμῶντο.

τ) Ita pro ἔχειν σ', corruptissima sententia, monente eruditiss. Hutchinsone, emendo. Robinson.

H 3

ς) γρ.

Ὅμ. Ὡς μὲν ἐμῇ γνώμῃ, φρένες ἐσθλαὶ σώμασιν ἀνδρῶν.

Ἡσ. Ἡ δὲ δικαιοσύνη τε καὶ ἀνδρεία δύναται τι;

Ὅμ. Κοινὰς ὠφελείας ἰδίαις μόχθοισι πορίζειν.

Ἡσ. Τῆς σοφίης δὲ τί τέκμαρ ἐπ' ἀνθρώποισι πέφυκεν;

Ὅμ. Γινώσκειν τὰ παρόντ' ὀρθῶς, καὶ ῥῶ δ' ἄμ' ἐπιστάει.

Ἡσ. Πισεῦσαι δὲ γ) βροτοῖς ποῖον χρέος ἄξιόν ἐστιν;

Ὅμ. Οἷς αὐτὸς κίνδυνος ἐπὶ πραχθεῖσιν ἔπηται.

Ἡσ. Ἡ δ' Εὐδαιμονία τί ποτ' ἀνθρώποισι καλεῖται;

Ὅμ. Λυπηθέντ' ἐλάχισα θανεῖν, ἥσθέντα τε πλεῖστα.

Ῥηθέντων δὲ καὶ τέττων, οἱ μὲν Ἕλληνες πάντες τὸν Ὀμηρον ἐκέλευον γεφάνῃν· ὁ δὲ βασιλεὺς Πανοίδης ἐκέλευσεν ἕκαστον τὸ κάλλιστον ἐκ τῶν ἰδίων ποιημάτων ἱππεῖν·

Ἡσίοδος ἔν' ἔφη πρῶτος,

α) Πληιάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομένων,

Ἀρχεσθ' αἰμητῆ· ἀρότοιο δὲ, δυσσομενάων.

Αἱ δὲ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέρας τσσαράκοντα

Κεκρύφαται· υ) αὐθις δὲ, περιπλομένην ἐν αὐτῇ,

Hom. *Mea quidem sententia, animi boni in corporibus humanis.*

Hes. *Iustitia autem et fortitudo quid potest?*

Hom. *Publicam utilitatem priuatis laboribus promouere.*

Hes. *Sapientiae vero quid indicium inter homines est?*

Hom. *Intelligere praesentia recte, et opportunitatem sequi.*

Hes. *Cedere vero hominibus quale negotium par est?*

Hom. *Ea, quae ipsum periculum transacta sequatur.*

Hes. *Felicitas autem quid ab hominibus vocatur?*

Hom. *Minimo dolore, maxima vero laetitia affectum mori.*

Cum autem et haec dicta essent, Graeci omnes Homeri coronari iusserunt: iussit autem rex Panoedes utrumque poematum suorum pulcherrimam aliquam partem recitare: Hesiodus igitur primus dixit:

Pleiadibus Atlante natis exorientibus

Incipe metere; arare vero occidentibus.

Hae quidem noctesque et dies quadraginta

Latent: rursum vero reuoluto anno

γ) γε. βροτοῖσι, male.

mox ad Homeri locum περι

κ) Extat. locus Hesiod. Ege. τοῖν Αἰάντοιν.

l. 2. v. 1. etc. aut. v. 381. Vid. υ) γε. αὐτίς.

*) γε.

Φαίνονταί, τὰ πρῶτα χαρασσομένοιο σιδήρεν.
 Οὐτάς τοι πεδίον πέλσαι νόμος. οἳ τε θαλάσσης
 Ἐγχύθι *x*) ναιετάσσι, δι' ἄγγεα βησσέντα,
 Πόντε κυμαίνοντος ἀπέπροθε πύονα *y*) χῶρα
 Νάισσιν γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοῶτῃν
 Γυμνὸν τ' *z*) ἀμάειν, ὅταν *a*) ὥριμα *b*) πάντα πέλωνται.
 Μεθ' ὃν Ὅμηρος,

c) Ἀμφὶ δ' ἄρ' Αἴαντας δούεσ' ἔσαντο Φάλαγγες
 Καρτεραί, ἃς ἔτ' ἂν κεν Ἄρης ὀνόσαιο μετελθὼν
 Οὔτε κ' Ἀθηναίη λαοσσόος· οἳ γὰρ ἄριστοι
 Κρηδέντες Τρῳάϊς τε καὶ Ἑκτορα δῖον ἔμμενον.

Apparent; primum acuitur ferrum.

Hæc vtrique aruorum est lex, (cum iis) qui mare

Prope habitant (cum iis) qui valles flexuosas

Mari fluctuante procul pinguem regionem

Colunt: nudus serito, nudusque arato;

Nudus quoque metito, cum omnia matura frant.

Post quem Homerus:

Circum autem Aiaces duos stabant phalanges

Firmæ, quas ne Mars quidem vituperasset interueniens,

Neque Minerva populorum concitatricis: illi enim præstantissimi

Delecti Troianisque et Hectorem nobilem manebant,

x) γρ. ναιετάσσι· οἳ τ'.

y) γρ. χῶρος.

z) γρ. ἀμάσθαι.

a) γρ. εἴ χ' ὥριμα et ὥρια.

Hesiod.

b) Πάντα πέλωνται] γρ. πάντ' ἐδέλχσθαι Hesiod. Erg. l. 2. v. 10. aut v. 390. et hic ceteris ulterius laudatur ad 12. totos amplius versus; quomodo Daniel Heinsius in Certamine totidem dictos memorat. At auctor Certaminis videtur ultro decurtasse locum; vnde et legisse πάντα πέλων-

ται, vt sistatur locus, qui in ἐδέλχσθαι non potest desinere.

c) Hic locus, per 8. versus, extat Iliad. v, 126. de quo ita Philostratus in Heroicis, ubi Certaminis huius coram Panda rege meminit, Αἶσαν ἀμφὲν Χαλκίδι, τὸν μὲν, τὰ ἐπὶ τὰ περὶ τοῖν Αἰάντων, καὶ ὡς αἱ Φάλαγγες αὐτοῖς ἀραρυῖαι τε καὶ καρτεραὶ ἦσαν· τὸν δὲ, τὰ πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὸν ἐαυτὲ Πέρσην. §. ΕΤΦΟΡ-ΒΟΣ.

Hh 4

1h

d) Hic

Φράζοντες δόρυ δαρεί, σάκος σάκει προαυλούμενοι
 Ἄσπερ ἄρ' ἄσπεδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυιν, ἀνέρα δ' ἀνής.
 Ψαῦον δ' ἱπποκόμοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
 Νευόντων ὡς πυκνοὶ ἐφέεσαν ἀλλήλοισιν.

d) Ἐφείξεν δὲ μάχῃ φθισίμβροτος ἐγγαίῃσι
 Μακράϊς, αἷς εἶχον ταμεισίχροας· ὅσσοι δ' ἄμμεδεν
 Αὐγὴ χαλκείῃ, κορύθων ἀπὸ λαμπομενάων,
 Θωρήκων τε νεοσμητῶν, σακίων τε φαεινῶν,
 Ἐρχομένων ἄμυδις· μάλα κὲν θρασυκάρδους εἴη,
 Ὃς τότε γηθήσειεν ἰδὼν πόνον, ἔδ' ἀνάχοιτο.

Θαυμάσαντες δὲ καὶ ἐν τῷ τῶ τὸν Ὀμηρον οἱ Ἕλληνες, ἐπὶ ἤ-
 ναν, ὡς παρὰ τὸ προσῆκον γενομένων τῶν ἐπῶν, καὶ
 ἐλέευσεν δοθῆναι τὴν νίκην· ὁ δὲ Ἡσίοδος τὸν Ἡσίοδον
 ἐξεφάνωσεν, εἰπὼν, δίκαιον εἶναι, τὸν ἐπὶ γενομένην
 καὶ εἰρήνην προκαλέμενον νικᾶν, ἢ τὸν πολέμους καὶ σφα-
 γὰς διεξίοντα· τῆς μὲν ὅν νίκης e) ὅτως Φασὶ τυχεῖν τὸν

Addentes hastam hastae, scutum scuto mutuo:
 Clypeus nempe clypeum fulciebat, galea galeam, virum vir:
 Seque invicem attingebant setis equinis comantes galeae
 splendidis conis

Nutantium, adeo densi steterunt inter se.
 Horrui itaque pugna mortalibus exilis hastis
 Longis, quas tenebant incidentes corpora: oculosque per-
 stringebat

Splendor aereus galeis a lucetibus,
 Thoracibusque recens exieris, scutisque fulgentibus,
 Congredientium in unum: valde audax animo esset,
 Qui tunc gavisus esset, viso labore, neque tristatus esset.

Graeci autem et in hoc Homerum admirati, laudarunt, quod
 pulchriora, quam expectare fas erat, carmina composuisset,
 ideoque eum victorem praedicari iusserunt: rex autem He-
 siodum coronavit, dicens, aequum esse, ut ille qui ad agri-
 culturam et pacem adhortaretur, victoriam reportaret, non
 ille qui bella et caedes narraret: Victoriam igitur hoc modo

d) Hic locus extat Iliad. v', utens Ioh. Alb. Fabricius Bibl.
 339. etc. Gr. l. 2. c. 8. §. 3. haec ait:

e) Non ergo solito acumine Vicerit itaque Homerum aetate
 pro-

Ἡσίοδον καὶ λαβόντα τρίποδα χαλκῆν, ἀναθῆναι
ταῖς Μῦσαις ἐπιγράψαντα,

Ἡσίοδος Μῦσαις Ἑλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκεν

Ἵμνω νικήσας ἐκ Χαλκίδι θεῖον Ὀμηρον.

Τὸ δὲ ἀγῶνος διαλυθέντος, διέπλευσεν ὁ Ἡσίοδος εἰς
Δελφάς χερσόμενος καὶ τῆς νίκης ἀπαρχὰς τῷ θεῷ ἀνα-
θήσων. Προσσερχομένῳ δὲ αὐτῷ τῷ ναῷ, ἐνθεον γε-
νομένην τὴν προφῆτιν Φασιν εἰπεῖν,

Ὀλβιος ἔστος ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεύει,

Ἡσίοδος Μῆσῃσι τιτιμένος ἀθανάτῃσι.

Τὸ δ' ἦτοι κλέος ἔσται, ὅσον τ' ἐπικλόνεται ἡώς.

affecutum fuisse Hesiodum dicunt; tripodemque aereum,
quem praemio acceperat, Musis consecrasse, hac prius in-
scriptione notatum:

Hesiodus Musis Heliconiadicis hunc consecrauit,

Cum in certamine poetico vicisset Chalcide diuinum Homerum.

Certamine igitur dimisso, Hesiodus Delphos nauigauit, ora-
culum ibidem consulturus, et victoriae suae primitias Musis
consecraturus. Cum vero templum ingrederetur, deo reple-
tam prophetissam hoc modo cecinisse dicunt,

Felix ille vir, qui circa domum meam versatur;

Hesiodus, Musis honoratus immortalibus,

Eius certe gloria perualet, quocumque dispergitur aurora.

„proiectum Hesiodus, florens
„adhuc annis etc.“ Quasi
non in his omnibus Homerus
longe Hesiodo superior, ve-
getior, et acrior nisi quod
stultum iudicem nactus esset,
aut praepiudiciis laborantem,
vnde prouerbiū, Πανίδος
ψῆφος pro Πανοίδος ψῆφος
de stulta aut iniusta senten-
tia. Nec minus hallucina-
tus est Hesiodi, quisquis is fue-
rit, Encomiastes ille qui ob
hanc victoriam illum omnium
hominum sapientissimum pro-

nunciat, cui et ego facile al-
sensum darem, si aperto Mar-
te, et solius ingenii viribus
victoriam reportasset. Ita au-
tem Epigramma illud se ha-
bet Anthol. l. 3. f. 270.

Ἀσκητὴν μὲν πατρὶς πολυλλῆιος
ἀλλὰ θανόντος

Ὅσθα πληγίστων γῆ Μι-
νῶν κατὰ χει

Ἡσίοδ' τὲ πλεῖστον ἐν ἀνθρώ-
ποις κλέος ἔστιν,

Ἀνδρῶν κρινομένων ἐν βα-
σάνῳ Σοφίης.

H h 5

f) γε.

Ἄλλα Διὸς πεφύλαξο Νεμεΐς f) ἀγλαὸν ἄλσος;
Κεῖθι δέ τοι θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ἐστίν.

Ὁ δὲ Ἡσίοδος ἀκίσσας τῷ χερσὶ μὲν, τῆς Πελοποννήσου μὲν ἀνεχώρει, νομίσας τὴν ἐκεῖ Νεμέαν τὸν θεὸν λέγειν· εἰς δὲ Οἰνὸν τῆς Λοκρίδος ἐλθὼν, καταλύει παρὰ Ἀμφιφάνει καὶ Γανύκτορι τοῖς Φηγέως παῖσιν, ἀγνοήσας τὸ μαντεῖον· ὃ γὰρ τόπος ἕτος ἅπας ἐκαλεῖτο Διὸς Νεμεΐς ἱερόν. Διατριβῆς δ' αὐτῷ πλείονος γενομένης ἐν τοῖς Οἰνιάδιν, ὑπονοήσαντες οἱ νεανίσκοι τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν μοιχεύειν τὸν Ἡσίοδον, ἀποκτείναντες, εἰς τὸ μετὰ τὴν Εὐβοίας καὶ τῆς Λοκρίδος πέλαγος κάτεπ' ὄντισαν· τῷ δὲ νεκρῷ τριταίᾳ πρὸς τὴν γῆν ὑπὸ Δελφίνων πρᾶσεν ἐχθρὸς, ἔρρεθς τινος ἐπιχωρεῖς παρ' αὐτοῖς ἔσης Ἀριάδνης, πάντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἔδραμον καὶ τὸ σῶμα γνωρίσαντες, ἐκεῖνὸ μὲν πενήσαντες, ἔθαψαν τὰς δὲ Φονεῖς ἀνεζήτην· οἱ δὲ φοβηθέντες τὴν τῶν πολιτῶν ὀργὴν κα-

*Sed Iouis caue Nemei pulchrum lucum;
Ibi enim tibi mortis finis destinatus est.*

Hesiodus autem, audito oraculo, a Peloponneſo diſceſſit, putans illam, quæ in illa erat regione, Nemeam deum ſignificare. Oenoen vero in Locride adueniens, apud Amphiphanem, et Ganyctorem Phegei filios diuerſatur, vaticiniū ſane ignarus; omnis enim illa regio Ioui Nemeo ſanctificata erat. Cum autem diutius apud Oenoenſes commemoratus eſſet, ſuſpicati adoleſcentes Heſiodum ſorori ſuæ ſtuprum intuliſſe, eum interfecerunt, marique, quod Eubœam et Locridam interiacet, ſubmerſerunt: cum vero tertio poſt die cadauer ad terram delphines detuliſſent, tempore quo feſtum ſolenne in honorem Ariadnæ celebraretur, omnes ad littus decurrerunt, agnitoque corpore, illud quidem lugentes ſepelierunt, interfectores autem exquiſiuerunt; qui ſane ciuium ſuorum iram

f) γρ. καλῆς, male; an ἱερόν; ſeu potius κάλλιμον.

g) Ita

τασπάζαντες αλιευτικὸν σκάφος, διέπλευσαν εἰς Κρή-
την ὅς κατὰ μέσον τὸν πλῆν ὁ Ζεὺς κεραυνώσας κατα-
πόντωσεν, ὡς Φησιν Ἀλκιμάχης ἐν Μινυσίῳ.

Ἐρατοθένης δὲ Φησιν, ἐν γ) Ἀνδραπόδῳ, Κτίμε-
νον καὶ Ἀντιφον, τὸς Γανύκτορος, ἐπὶ τῇ προειρημένῃ
αἰτία ἀνελθόντας σφαγασθῆναι θείοις ξενίοις ὑπὸ
Εὐρυκλῆος τῷ μάντει· τὴν μέντοι παρθένον, τὴν ἀδελ-
φὴν τῶν προειρημένων, μετὰ τὴν Φωρὰν αὐτὴν ἀναστῆ-
σαι· φθαρεῖν δὲ ὑπὸ τινος ξένου, συνοῦν τῷ Ησίοδῳ,
Δημόδω ὄνομα· ὃν καὶ αὐτὸν ἀναιρεσθῆναι ὑπὸ τῶν αὐ-
τῶν Φησὶ. Ὑστερὰ δὲ Ὀρχομένιοι κατὰ χρησμόν μετα-
νέγκαντες αὐτὸν παρ' αὐτοῖς ἔθαψαν, καὶ ἐπέγραψαν
ἐπὶ τῷ τάφῳ,

Ἄσκη μὲν πατρὶς πολυλήϊος· ἀλλὰ θανόντος

Ὅστεα πληξίππων γῇ b) Μινυῶν κατέχει

pertimescentes, cymba piscatoria raptim comparata, ad Cre-
tam nauigarunt. Eos autem in ipso itinere fulmine percussos
Iupiter submersit, ut narrat Alcidas in Museo.

Eratosthenes autem dicit in Ἀνδραπόδῳ, Ctimenum et
Antiphum, Ganyctoris filios, ob praedictum crimen, cum
rediissent, ab Eurycle haeruspice, ut leges hospitaes exigunt,
morte multatos fuisse. Virginem quidem, antedictorum ho-
minum sororem, post violatae pudicitiae iniuriam, semet sus-
pendisse; corruptam vero fuisse ab hospite quodam, qui He-
siodo comes itineris fuerat, nomine Demode, quem et ipsum
a supra dictis interfectum narrat. Postremo vero Orchomenii,
oraculo moniti, corpus ad se translatum sepelierunt, et hanc
inscriptionem tumulo imposuerunt:

Ascre quidem patria fertilis; sed mortui

Offa aurigarum terra Minyāum desinet

g) Ita pro Ἐνρηπόδῳ.

b) γρ. Μινυῶν, male.

γ) γρ.

Ἡσιόδῳ τῷ πλείστον 1) ἐν ἀνθρώποις κλέος ἔστιν,
 ἀνδρῶν κηρυγμένων ἐν βασάνῳ σοφίης.

Καὶ περὶ μὲν Ἡσιόδῳ τοσαῦτα.

Ὅ δ' Ὀμηρος ἀποτυχὼν τῆς νίκης, περιερχόμενος
 εἶπεν τὰ ποιήματά· πρῶτων μὲν τὴν Θηβαϊδὶ ἐπη
 ἑπτά, ἧς ἡ ἀρχή,

Ἄργος αἰδέε, θεὰ, πολυδίψιον· ἐνθεν ἄνακτες.

Εἰτα κ) Ἐπιγόνους, ἐπη ἑπτά, ὧν ἀρχή,

Νῦν αὖθ' ὀπλοτέρων ἀρχώμεθα, Μῦσαι.

Φασὶ γάρ τις καὶ ταῦτα Ὀμήρῳ εἶναι· ἀκούσαντες δὲ
 τῶν ἐπῶν οἱ Μῖδα τῷ βασιλείῳ παῖδες, Ξάνθος καὶ
 Γόργος, παρακαλῶσιν αὐτὸν ἐπίγραμμα ποιῆσαι ἐπὶ
 τῷ τάφῳ τῷ πατρὸς αὐτῶν, ἐφ' ᾧ ἦν παρθένος χαλκῇ,
 τὸν Μῖδᾳ θάνατον οἰκτιζομένη· καὶ ποιῇ ἕτως,

1) Χαλκὴν παρθένος εἰμί. Μῖδᾳ δ' ἐπὶ σήματος ἤμα.

*Hesiodi; cuius plurima inter homines gloria est,
 Hominiibus (sic) iudicansibus in sensamine sapientiae.
 Haec vero de Hesiodo.*

Homerus autem post amissam victoriam circumerrans re-
 citabat poemata; primum quidem Thebaida, libros septem,
 quae sic incipit:

Argos cane, dea, fuculosum, ubi reges.

Deinde Epigonos, libros septem, quorum initium,

Nunc autem recentiores viros (celebrare) incipiamus, Musae.

Dicunt enim nonnulli et hos Homeri esse: auditis autem car-
 minibus Xanthus et Gorgus Midæ filii, rogant eum Epigram-
 ma, patris sui sepulchro inscribendum, componere. Sepul-
 chro autem imposita erat imago virginis aenea, Midæ mor-
 tem desientis. Epitaphium igitur, quod sequitur, componit:

Aenea virgo sum, Midæque incumbo sepulchro.

2) γρ. ἐν Ἑλλάδι κῦδος
 ὀρεῖται, Pausan. Boeot. c. 38.
 fol. 787.

κ) γρ. ἐπειγομένα, olim
 male.

1) Vid. post Odyss. ad. 5.
 XXXVI. v. 1. vbi hoc Epita-
 phium ex Herodoto.

μ) γρ.

Ἔς τ' ἂν ὕδωρ τε νάη, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθῆλη,
 Καὶ ποταμοὶ πλήθωσι, περικλύζη τε θάλασσα,
 Ἥλιος τ' ἀκρὸν Φαίη, λαμπρὰ τε σελήνη,
 Αὐτῇ τῇδε μένεσθαι, πολυκλαύτω ἐπὶ τύμβῳ,
 Σημανέω παριῶσι, Μίδης ὅτι τῇδε τέθαπται.

Λαβὼν δὲ παρ' αὐτῶν Φιάλην ἀργυρεῖαν, ἀνατίθῃσιν ἐν
 Δελφοῖς τῷ Ἀπόλλωνι, ἐπιγράψας

φοῖβε ἀναξ, δῶρόν τοι π) Ὅμηρος καλὸν ἔδωκα
 η) Σῆσιν ἐπιφροσύναις· σὺ δέ μοι κλέος αἰὲν ὀπάζεις.

Μετὰ δὲ ταῦτα ποιῶν τὴν Ὀδύσσειαν, ἔπη ο) καὶ, πε-
 ποιηκὼς ἤδη τὴν Ἰλιάδα ἐπὶ π) καὶ παραγενόμενος
 δὲ ἐκῆθ' εἰς Ἀθήνας, αὐτόν ξενιοθῆναι φασὶ παρὰ
 Μένοντι, τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀθηναίων, Ἐν δὲ τῷ βα-
 λευτηρίῳ, ψυχρὸς ὄντος, καὶ πυρὸς καιομένου, σχεδιά-
 σαι λέγεται τῆςδε τῆς εἰχρῆς, q)

*Dum et unda fluix, et arbores altae florent,
 Et fluvii tumens, et ipsa undat mare:
 Et sol exorians lucee, et splendida luna,
 Hic manens deploratio super tumulo
 Narro praeterirentibus, quod Midas hic sepultus est.*

Donatus autem ab iis phiala argentea, eam Apollini Delphico
 consecrat, hac prius inscriptione imposita:

*Phaëbe rex, donum quidem Homerus pulchrum dedi
 Ob tuam sapientiam; tu autem gloriam mihi semper phaebeas.*

Post haec autem componit Odysseam libris viginti quatuor,
 composita prius Iliade, libris totidem. Inde vero Athenas
 profectum a Medonte, Atheniensium rege, hospitio acceptum
 dicunt. In curia vero, cum frigida esset tempestas, et ignis
 accensus esset, hos versus ex tempore recitasse dicitur:

π) γρ. ἐλὼν τὸδ' Ὅμηρος.

η) γρ. Σῆς ὑποφραδμοσυνης.

ο) γρ. μβφ, olim,

ρ) γρ. μέ, olim.

q) Extant apud Herodot.
 in Hom. Vita.

ο) ρ)

Ἄνδρὸς μὲν γ) γέφανος, παῖδες πάργοι δέ, πόλῃος
 Ἰπποὶ δ' αὖ, πεδία κόσμος· νῆες δέ, θαλάσσης·
 Χρήματα δ' ε) οἶκον αἰξί· ἀτάρ γεραροὶ βασιλῆες,
 Ἥμενοι εἰν ἀγορῇ, κόσμος τ' ἄλλοισιν, υ) ὄρασθαι.
 Ἀιθρομένε δὲ πυρὸς γεραρώτερος οἶκος ιδέσθαι,

Ἥματι χειμερίῳ· ὁπόταν νίῃσι Κρονίων.

Εκεῖθεν δὲ παραγενόμενος εἰς Κόρινθον, ἐρραψώδει τὰ
 ποιήματα· τιμηθεὶς δὲ μεγάλως παραγίνεται εἰς Ἀρ-
 γος· καὶ λέγει ἐκ τῆς Ἰλιάδος τὰ ἔπη τὰδε,

• κ) Οἱ δ' Ἀργεὺς τ' εἶχον, Τίρυνθ' αὖ τε τειχιόεσσαν,
 Ἑρμιόνην τ', Ἀσίνην τε, βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχέσασα,
 Τροίην Ἡϊόνας τε, καὶ ἀμπελόεντ' Ἐπίδ' αὖρον,
 Νῆσόν τ' Ἀΐγιαν τε, Μάσητά τε, κῆροι Ἀχαιῶν,
 Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,

*Viri quidem corona, liberi; turrets vero, urbis;
 Equi rursus campi decus; naues autem, maris;
 Diuitiae vero domum amplificanti; sed reuerendi reges,
 Sedentes in concilio, venerabiles sunt et aliis aspectus.
 Ardente autem igne augustior domus videtur,
 Die hyberno; cum niuem demittat Saturnius.*

Inde Corinthum profectus, poemata ad virgam canebat, ma-
 gnisque honoribus affectus, Argos migrat, ibique ex Iliade
 haec carmina recitat:

*Quique Argos tenebant, Tirynthaque bene munitam,
 Hermionen, Asinenque, profundum sinum habentes;
 Troezena Eionasque et viribus confectam Epidaurum,
 Quique tenebant Aeginam, Mafetaque, iuuenes Achaeorum:
 His porro praeerat bello strenuus Diomedes,*

ο) p) Vide Senec. Sel. Epist.
 88, p. 305. De Apione Gram-
 matico et voce Μῆνιν in Prin-
 cipio Iliados.

γ) Salomon Prou. 17., 6.
 Παιδῶν παῖδες, γέφανος γε-
 ρόντων.

δ) γρ. δ' ἐν πεδίῳ.

ε) Poll θαλάσσης in Ἀγῶ-
 νι sequitur, Λαὸς δ' εἰν ἀγορῇ·
 σι καὶ ἡμενος εἰσοράσθαι. at
 emendo ex Herod.

υ) γρ. αἰξί οἶκον, οἷον.

κ) Extant Iliad. β, 559.

ρ) Olim

Καὶ Σθένελος, Καπαῆος ἀγαλλεῖτ᾽ ὦ φίλος υἱός.

Τοῖσι δ' ἄμ' γ) Εὐρύαλος τρίτατος κίον, ἰσόθεος Φῶς,
Μηκιστὺς υἱός, Τάλαϊονίδας ἀναπτοῖς.

2) Συμπάντων δ' ἠγάετο βοὴν ἀγαθὴς Διομήδης,

Τοῖσι δ' ἄμ' ὀγδῶκοντα μέλαιναί νῆες ἔποντο.

α) Ἐν δ' ἄνδρες πολέμοιο δαήμονες ἐσυχῶντο,

Ἀργεῖοι λινοθώρηκες, κέντρα πτολέμοιο.

Τῶν δὲ Ἀργείων οἱ πρόσσηκότες, ὑπερβολῇ χαρέντεσ
ἐπὶ τῷ ἐγκωμιάζεσθαι τὸ γένος αὐτῶν ὑπὸ τῷ ἐνδοξο-
τάτῃ τῶν ποιητῶν, αὐτὸν μὲν πολυτελεῖσι δωρεαῖς ἐπύ-
μνησαν. εἰκόνα δὲ χαλκῇν ἀναστήσαντες, εἰσηφίσαντο
Θυσίαν ἐπιτελεῖν Ὀμήρῳ κατ' ἡμέραν, καὶ κατὰ μῆνα,
καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἄλλην Θυσίαν πενταετηρίδῃ ἐς Χίον
ἀπρὸςέλπειν. ἐπιγράψαι δὲ ἐπὶ τῆς εἰκόνης αὐτῇ (τάδε),

Θεῖος Ὀμηρεὺς ὅδ' ἐστίν, ὃς Ἑλλάδα τὴν β) μεγάλαυχον

Πᾶσαν ἐκόσμησεν καλλισπεῖ σοφίῃ.

Et Sthenelus, Capanei inclyti dilectus filius:

Vna vero cum iis Euryalus tertius ibat similis deo vir,

Mecistei filius Talaionidae regis.

Vniuersis autem praeerat bello strenuus Diomedes:

Ex hos simul octoginta nigrae naues sequebantur.

In illis autem viri belli periti instructi sunt,

Argiui lineis thoracibus stimuli belli.

Argiuorum vero proceres, supra modum gaudentes encomio,
quod genti suae poeta celeberrimus tribuerit, pretiosis eum
donis honorarunt erectaque statua aenea decreuerunt, ut diur-
num, mensurum et annuum sacrificium Homero fieret, aliud-
que insuper sacrificium quinto quoque anno Chium mitteretur:
statuae autem eius hanc imponunt inscriptionem:

Diuinus Homerus hic est, qui Hellada magnanimam

Totam honestauit suauiloque sapientia:

γ) Ὀλίμῃ hic male Εὐρύπυ-
λος, verum ex Homero emendo.

2) γρ. Ἐκ πάντων, olim male.

α) hoc distichon, licet in

nullis poetae exemplaribus re-
periatur, inter Homeri frag-
menta merito auidē repono.

β) γρ. μεγάλαυχον, male.

γ) γρ.

Ἐξόχα δ' Ἀργεῖας οἱ τὴν Θεοτειχέα Τροίην

Ἡερψαν c) ποιῶν ἠυκόμα Ἑλένης.

Οὐ χάριν ἔσθην δῆμος μεγαλόπτολις αὐτῶν

Ἐνθάδε καὶ τιμαῖς ἀμφότερι ἀθανάτων.

Ἐνδιατρίψας δὲ τῇ πόλει χρόνον τινα, διέπλευσεν εἰς
Δῆλον, εἰς τὴν πανήγυριν, καὶ σταθεῖς ἐπὶ τῷ d) Κερα-
τινὸν βωμῶν, λέγει ὕμνον εἰς Ἀπόλλωνα, ὃ ἡ ἀρχή,

Μνήσομαι, εἰδὲ λάθωμαι Ἀπόλλωνος ἐκάτοια.

Ἐηθέωτος δὲ τῷ ὕμνῳ, οἱ μὲν Ἴωνες πολίτην αὐτὸν κοινὸν
ἐποίησαντο. Δῆλιοι δὲ γράψαντες τὰ ἔπη εἰς λεύκη-
μα, ἀνέθηκαν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ.

Praecipue vero Argivos, qui a diis aedificatam Troiam

Diruerunt in poemam pulcherrimam Helenas

Cuius gratia statuit populus magnae urbis eum

Hic, et honoribus colit diuinis.

In hac autem vrbe aliquantisper commoratus ad Delum nau-
gavit, ut conuentui publico interesset; et altari e cornibus
exstructo insistens, recitat hymnum in Apollinem, qui sic
incipit:

Memorabo, nec obliuiscar, Apollinem longe iaculantem.

Recitato autem hymno eum quidem Iones ciuitate sua dona-
runt; Delii vero carmina tabulae albae inscripta, in Dianae tem-

c) γρ. ποιῆς, male.

d) Κερατινὸν βωμῶν) de
hoc altari e cornibus exstru-
cto, ita Callimachus Hymn.
in Apoll. v. 60. Ἀρtemis
ἀγρώσασσα, καρήατα συνε-
χῆς αἰγῶν Κυνθιάδων Φορβ-
εσκεν· ὃ δ' ἐπλεκε βωμῶν Ἀ-
πόλλων. Δεῖματό μὲν κερά-

εσσιν εἰδέθλια· πῆξ δὲ βω-
μῶν Ἐκ κεράων· κεραὲς δὲ
πέριξ ὑπεβάλλετο τοίχας.
Hinc Martiali dicitur, Corni-
bus Ara frequens. Quid. Epist.
ad Cydippam: Miror et innu-
meris structam de cornibus
aram. Vid. Illustr. Ezech.
Spanhem. in locum.

e) Hac

Τῇ; δὲ Πανηγύρεως λυθείσης, ὁ Ποιητὴς εἰς Ἴον ἄπλευ-
σε, περὶ ὃς Κρηώφυλον καὶ κατὰ χρόνον διέτριψεν, πρεσβύ-
της ὢν ἡ δὴ. Ἐπὶ δὲ τῆς θαλάσσης καθήμενος, παί-
δων τινὰ ἢ ἐφ' ἀλαίας ἐρχομένων, ὥς Φασι, πυθόμενος,
Ἄνδρες, ἀπ' Ἀρκαδίας ἀλιήτορες, ἦ εἴ) ἔχετε ἰχθῦς;
Εἰπόντων δὲ ἐκείνων,

Ὅσοι ἄλομεν, λιπόμεσθα ὅσοι ἔχλομεν, φερόμεσθα,
ἀνοήσας τὸ λελθὲν, ἤρετο αὐτὰς, ὃ, τι λέγοιεν. οἱ δὲ
Φασιν, εἰ ἀλεία μὲν ἀγρεύσας μηδὲν ἐφθείρισθαι δέ,
καὶ τῶν φθειρῶν, ὅς ἔλαβον, καταλιπεῖν ὅς δὲ ἔκ
ἔλαβον, (εἴτι) ἐν τοῖς ἱματίοις φέρειν.

Ἀναμνησθεὶς δὲ τῷ μαντεῖι, ὅτι τὸ τέλος αὐτῷ
ἦκοι τῷ βίῳ, ποιεῖ τὸ τῷ τάφῳ αὐτῷ ἐπίγραμμα· ἀνα-
χωρῶν δὲ εἰεῖθις ὄντος πηλῷ, ὀλισθὼν καὶ πεισὼν ἐπὶ
τὴν πλευρὰν, τριταῖος, ὥς Φασι, τελευτᾷ, καὶ ἐτάφη
ἐν Ἴῳ. Ἐστὶ δὲ τὸ ἐπίγραμμα τόδε,

plum retulerunt. Dimisso vero conuentu, poëta ad Ion navi-
gavit, ad Creophylum; ibique aliquantisper commoratus est,
cum iam senex esset. Cum vero iuxta mare confedisset, ado-
lescentes quosdam piscatum venientes fertur interrogasse,

Viri Arcaulici piscatores, habetisne pisces?

Illis autem dicentibus,

Quas cepimus, reliquimus; quas non cepimus, habemus,
respondum non intelligens, percontatus est eos, quid dicerent;
Illi autem responderunt, in piscatione quidem se nihil ce-
pisse; sed pediculos venatos fuisse, eorumque quos ceperant,
reliquisse, quos vero non ceperant, iam in vestibus ferre.

Recordatus igitur vaticinii, vitaeque finem sibi iam in-
stare intelligens, sepulchri inscriptionem componit; inde ve-
ro recedentem, lutulentò solo, lapsus, et in latus conciden-
tem, tertio post die mortuum esse dicunt, et in Io sepultum.
Epigramma autem hoc est:

ε) γρ. ἔχομεν τι, olim; male:

li

ſ) Hue

ΖΑΝΟΥ

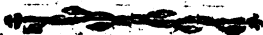
) Ἐνθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα κα λύπτει,
 Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα, θεῖον Ὅμηρον.

*Hic sacrum caput terra tegit,
 Virorum Heroum praecentem, divinum Homerum.*

f) Huc addatur Paulli Silentiarii illud, Anthol. l. 3. f. 266.

Ἐνθάδε Πιερίδων τὸ σοφὸν
 σῶμα, θεῖον Ὅμηρον,
 Κλεινὸς ἐπ' ἀγχιάλῳ τύμ-
 βος ἔχει σιοπέλω.

Εἰ δ' ὀλίγη γεγαῖα διὰ τόσον
 χάδεν ἀνέρι νῆσος,
 Μὴ τοδὲ θαμβήῃ της, ὡ ξε-
 νε, δευρόμε νος
 Καὶ γὰρ ἀλητεύσας κασιγνή-
 τη ποτε Δῆλος,
 Μητρὸς ἀπ' ὠδίνων, δέξα-
 το Λητοῖδ ἦν.

IOHANNIS GEORGII GRAEVII
L E C T I O N E S
HESIODEAE.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1911

VIRO PERILLVSTRI, AC DIGNITATE, INGENIO ET
VIRTUTE PRAECELLENTI

EVSEBIO RENAVDOTO

REGI CHRISTIANISSIMO

A CONSILIIS,

S. P. D.

IOANNES GEORGIUS GRAEVIUS.

A quo tempore tua mihi humanitas aditum patefecit ad tuam amicitiam, nihil tu tibi studii reliquisti ad me non modo complectendum, sed et rebus omnibus, quibus potuisti, potuisti autem plurimis, ornandum: ego nihil mihi reliqui curae et officii in te colendo ac obseruando. Nam et quantum tibi debeam, et quantum te pro tot illustribus singularis beneuolentiae documentis amem et suspiciam, mihi quidem ipse locuples sum testis, sed vt tibi etiam, et aliis, ac, si meae id facultatis fuerit, posteris quoque hoc sit testamentum, dudum summo opere studui. Nihil mihi honestius esse potest, quam a te tantae dignitatis et doctrinae Viro non diligi tantum, sed et sic ornari, vt me apud primarios viros in gratia posueris, quod prolixae tuae beneficaeque naturae certissimum est argumentum. Nisi haec tanta tua in me merita praedicarem apud omnes, et tanti ea mihi sint, quanti quae maximi facienda sunt hominibus, nae ego aut ingratiissimus essem mortalium, aut stupidissimus, indignus certe beneuolentia, quam mihi nullo meo prouocatus officio praestitisti. Sed

licet me tanto tuo studio tibi non deuinxisses, mirificae tamen illae tui ingenii suauitates, elegantia vitae, morum integritas, praestantia eruditionis, recti de doctrinarum studiis sensus, sincerum et subtile iudicium, cui inanis eruditionis fucosae venditatio non possit imponere, hinc quod tibi probatur omnibus est probatissimum, et quod tu damnas, omnium, qui de his litteris vere possunt existimare, calculis damnatum habetur, qui nihil das gratiae, nihil odio aut cupiditati, me ad te colendum inflammassent. Qui enim illum non amat, cuius tam multa ingenii animique ornamenta omnes amant et in coelum ferunt, is non meretur a quoquam amari, cum quid sit amabile non intelligat. Accipe igitur hoc mei in te amoris et obseruantiae pignus Lectiones Hesiodeas recognitas, et non paucis accessionibus auctiores; tenue quidem et quod minime respondet animi in gratia referenda studio, sed quod hoc nomine non, credo, aspernandum putabis, quod, cum maius, quod tibi, ut nunc est, offerrem non inuenirem; perquam effusae voluntatis meae sit monumentum. Voluntatem autem semper viri boni potius spectant, quam verborum honorem, aut munerum magnitudinem. Huc accedit quod nullam rationem inire queam, qua tua merita siue oratione, licet essem disertissimus, siue rebus, licet essem ad hoc munus persoluendum ab omnibus facultatibus instructissimus, possim assequi. Id tantum velim tibi sit persuasissimum, nullam mihi curam antiquiorem esse, quam ut referam gratiam tibi, quamdiu superstes fuero, grata memoria et obseruantia perpetua. Vale Vir Illustris, et me, quod facis, ama. Traiecti D. xv. Kl. Ianuar. cııııccı.

CANDIDO LECTORI

S. P. D.

IOANNES GEORGIUS GRAEVIVS.

In Hesiodi hac noua editione quid praestitum sit, et quibus subsidiis instructus ei adornandae me accinxerim, paucis accipe. Graeca verba non nisi ex antiquis codicibus et Interpretibus, iisque scriptoribus, qui huius poetae sententias olim laudauerunt, emendauit. lacis non paucis, quorum rationem in lectionibus meis reddidi. Ex Latina quoque versione magnam vim errorum sustuli. De multis in iisdem egi notis, de aequae multis non putauit verba esse perdenda, cum essent tam manifesti, ut in iis notandis paullo humaniores operam me luisse iudicaturi fuissent. Ex vereor iam ne fastidiosus et delicatus lectoribus nimius hic fuisse videar. Vsum duorum manuscriptorum librorum mihi praestitit Vir summi ingenii, plurimaeque et multifariae eruditionis, Isaacus Vossius, recentium earum quidem et characteorum, sed qui tamen summopere mihi profuerunt. Ex bonis enim et antiquis libris eos fuisse descriptos apparet. In utroque vero solum illud carmen reperiebatur quod rei rusticae et familiaris praecepta complectitur. Theogonia et Ἀσπίς desiderabantur. Alteri subiectus erat Tzerzae commentarius et interita fere versibus singulis explicatio verborum singulorum, tanquam quaedam metaphrasis, quam sub glossarum veterum Vossiani codicis nomine nuncumquam laudo. Librum vero hunc primum apello. Alter, qui secundus est, subnectitur aliquot Euripidis Tragoediis. Expositionem Procli, insignis illius Philosophi Platonici, manu exaratam mecum communicauit clarissimus et elegantissimus Vir, Marquardus Gudius, cui et hoc plurimisque nominibus aliis sum deuietus. Ineditas quasdam annotationes Illustris Scaligeri, et perpetuas fere notas eruditissimi Francisci Guetii, ex duobus exemplaribus, quorum marginibus eas adscripserat, excerptas ad me curauit Emericus Bigorinus, decus illud suae Galliae, qui natus est ornandis literis, illorumque conatibus, qui in arte aliqua egregia illustranda elaborant, promouendis. Has Guetii curas (quas nouissimas ei fuisse, et postremum librorum, quem

euoluit, antequam in fatalem morbum incideret, is, cui eas debemus, nobis confirmavit Bigotius) si maturius vidissem, correctior haec editio non uno in loco praeiisset. Sed cum mihi traderentur iam maxima pars Hesiodi operis, mearumque in id lucubrationum erat profligata et descripta typis: cerce quae in *Egya* scripseram et in *Aspidem* omnia. Hinc non licuit annotare, in quibus postea virum illum egregium, necum in eadem cogitationes et emendationes incidisse deprehendi, ne quis suscitetur eius me compilasse scrinia. Norunt multi apud nos viri docti, dudum meis observationibus ultimam fuisse impostam manum, ut nihil post haec eis accesserit, cum Guetii liber ad me perferretur, quamvis postea per horum temporum, quibus vexamur, diritatem interuenerint, quae paene confectam editionem diu retardauerint. Ista praefixeram editioni primae, quae apud *Danilem Elzevirium* prodit anno CIO IDC LXVII, quam etiam, ut eam cum correxeram, iam in Graecis, quam in Latina versione, secuti sunt Huguetani. In hac secunda editione, quam denuo recensui, et multis in locis emendaui; usus sum manu exarato libro in *Egyois*, qui sane mihi profuit nonnunquam, ut et editione *Venera* *Francisci Trincauelli*, quae prodit anno M D XXXVII. cuius marginibus nonnullas adnotationes Graecas adscripserat ex antiquis scholiis erudita manus, cui accepta referes nonnulla in *Lectionibus* meis non conseruanda. Vale.

IOHANNIS GEORGII GRAEVII
L E C T I O N E S
H E S I O D E A E.

C A P V T I.

Primi duo vexati versus in ἔργοις illustrati. ἐνέπτετε ὑμνεῖσθαι. Δεῦτε δὴ. Antiqua Hesiodi lectio bis vindicata. Plato emendatus. ἄεξεσιν. Augere. Κάρφειν. Δίκη. Iupiter Iustitiae Praeses. Callimachus illustratus. Hesiodus emendatus. Διάνδιχα θυμὸν ἔχειν. ἔρις ἀγαθὴ est Φιλία. Moschopulus correctus. Ἀγορῆς ἐπακτός. Ὀρη. Vetus Hesiodi lectio defensa. Elegans praesentium usus apud Graecos. Interpretes Latini saepe notati.

In ἔργοις καὶ ἡμέραις.

v. 1. Μῦσται Πιερίηθεν ἀοιδῇσι κλείσθαι
Δεῦτε δὴ ἐννέπετε σφέτερον] Non veteres solum Interpretes, Proclus, Moschopulus, Tzetzes, sed et Hesychius κλείσθαι exponunt ὑμνεῖσθαι, δοξάζεσθαι. Scholia inedita libri Vossiani. ἀοιδῇσι κλείσθαι, ὠδαῖς καὶ τραγωδαῖς δοξάζεσθαι. et sequenti versu: δεῦτε, ἔλθετε. Eustathius quoque ad Ὀδυσσ. ε. Hesiodum Musas ex Pieria arcessere scribit. Κλείων pro κλειτός nemo Veterum dixit. Inde liquet hos versus sic recte exponi: *Musae ex Pieria carminibus gloriam conciliare solitae Adeste, quaeso, dicite patri vestro hymnum.* Cum Moschopulo ad κλείσθαι intelligendum existimamus &ς ἂν ἐθέλητε. Nam ut ille ait: Ἐκ γὰρ Μουσῶν κλέος ἔρχεται. *A Musis venit gloria.* ἐννέπετε ὑμνεῖσθαι, est ὑμνεῖτε. vt inferius v. 33. Ἀλλὰ τε πολλὰ Ἀρπαζῶν ἐφόρεις pro ἡρπαζες, et v. 43. κρυψαντες ἔχουσι βίον, pro ἐκρυψαν. Apud Hom. βῆ δ' ἰὼν pro ἔβη, ὤχετο Φεύγων pro ἔφυγε, et sexcenta talia. Solere vero Poëtas Numina, quorum opem implorant ex locis, quae iis erant sacrata, vocare; Musas ex Parnasso, Pieria,

Pieria, Helicōne, Pindo; Apollinem ex Delo, Lycia, Xantho, quis tam hospes est in illorum lectione qui ignoret? Et sic hunc locum intellectum olim fuisse locuples testis est Aristides hymno in Iouem: Εἰς αὖ δὴ Μῦσαι Διὸς παῖδες, ἃ γὰρ ἔγωγε ὀρῶ πότε ἂν τις ὑμᾶς ἀμεινον καλέσειεν ἢ νῦν. εἰδ' ὑμεῖς γε ἐπ' Ὀλύμπῳ σὺν Ἀπόλλωνι Μουσῳ γένηται τὴν θείαν ὥδην ἀδετε ὑμᾶς αὖ τὸν ὑμέτερόν τε καὶ τῶν ὅλων πατέρα, εἴτε Πιερίᾳ Φίλον ὑμῖν ἐνδιαίτημα, εἴτε ἐν Ἑλικῶνι τῷ Βοιωτίῳ χορεύεσθε. *Agite ergo Musae, Iouis filiae, (nec enim vos umquam alias quam nunc innuocare praestiterit) siue in Olympo cum duce Apolline diuinum canitis canticum, vestrum simul et vniuersorum patrem celebrantes, siue Pierium vos delectat domicilium, siue in Boeotia Helicōne choreas ducitis.* In versu secundo δὲ legitur in utroque MS. Vossiano, vt et meo, nec non in editionibus priscis, Veneta Victoris Trincauelli, Florentina Iuntae, aliisque, et id omnes agnoscunt Interpretes veteres, vt mirer H. Stephanum solius Eustathii auctoritate compulsam reposuisse δι', quod deinceps pleraeque editiones occupauit. Habet ista particula obsecrandi vim in hisce formulis, δέσπο δὲ, Φέρε δὲ, ἴσθι δὲ, age, sis, quaeso. Hom. ἄξον δὲ ἔγγχος Διομήδεος. Socrates in Phaedro apud Platonem: ἄγετε δὲ ὦ Μῦσαι, quo expressit hoc nostri Poetae: ἀεῦτε δὲ ὦ Μῦσαι. Sed totus locus Platonis addendus est, vt ex illo menda eluatur. Socrates ibi ait: ἄγετε δὲ, ὦ Μῦσαι, εἴ τε δι' ὥδης εἶδος λίγεια, εἴτε διὰ γένος μουσικόν τὸ λιγύων ταύτην ἔχειτ' ἐπωνυμίαν, ξυλλαβετε τὰ μῦθῃ, ὃν με ἀναγκάζει ὁ βελτίων ἄποσι λέγειν. Quid hic τὸ λιγύων, scribendum puto τὸ λιγυρόν, et vertendum: *Agite igitur, o Musae, dulces siue propter cantus genus, siue propter Musicae genus suauis, hoc nomen consecratae estis, mihi adfuit in hoc sermone quem me hic amicus optimus iubet habere.*

v. 3. "Ὅν τε διὰ βροτοῖ]" Hos duos versus aliter distinximus, et exposuimus quam vulgo fit, vti apparet ex nostra editione. Vide inferius rationes in notis ad v. 430. Θεογονίας. "Ὅν τε διὰ est, vt apud Demosthenem διὰ τῆς θεας, *Deorum beneficio et munere.* Sic et Iohann. VI, 51. καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ Πατήρ, καὶ ἐγὼ. ζῶ διὰ τὸν πατέρα. Sic ego, *beneficia patris.*

v. 5. ῥέα μὲν γὰρ βριαίη, ῥέα δὲ βριαόντα χαλέπτει] Vterque Codex MS. utroque loco legit ῥέα. quam veram lectionem esse Tzetzes ostendit: Τὸ ῥέα συνίζησις ἐστὶ τῆς ῥεῖ μακρᾶς συλλαβῆς, καὶ τῆς ἀλφα εἰς μίαν μακράν. Nec aliter apud Homerum in omnibus legitur codicibus Iliad. ρ.

ῥέα μὲν γὰρ Φεύγεσθην ὑπ' ἐν Τρώων δρυμαγδοῦ.

Quae

Quae loca male Guilielmus Canterus, decus nostrae Triaceti, sollicitauit. Hesiodus:

Εἴαρι πολεῖν, θέρσος δὲ νειωμένη καὶ σ' ἀπατήσῃ.
Vbi rursus male mutat in εἴαρι. Hom. Il. π.

Αἴκε ζῶν πέμψης Σαρπηδόνα ὄνδε δομόνδε.
Idem Iliad. υ.

Ἴσον τείνειεν πολέμα τέλος, οὐ με μάλα ῥῆα.

v. 6. Ἀδῆλον ἀέξει] *Obscurum augei.* hoc est, euehit, ornat, Callim. hymno in Iouem v. 95: Οὐκ ἀρετῆς ἄτερ ὄλβος ἐπίσταται ἄνδρας ἀέξειν. *Sine virtute diuitiae non possunt homines ornare.* Homero est τιμῇ ὀφέλλειν. In qua notione quum et Latinis augere ponatur, retinui hoc verbum in versione. Sueton. Claud. *In semet augendo parcus atque civilis nomine Imperatoris abstinuit, nimios honores recusauit.* C. Nepos Phocione: *Namque auctus ornatusque a Demosthene eum quem tenebat gradum adscenderat.*

v. 7. Ἀγῆνορα κάρφει] Versiones vulgatae: *superbum contrahis.* Alii: *desiccas.* Inepte. Recte Proclus ostenderat, κάρφειν hic esse εὐτελῆ ποιεῖν καὶ ταπεινόν. Vertimus cum Horatio, *attenuat*, qui hunc locum expressit, et pridem Muræus obseruauit:

• *Valex ima summis*

Mutare, et insignem attenuat Deus. inferius v. 575:

Ὡρῇ ἐν ἀμνητοῦ ὅτε τ' ἥελιος χρεῖα κάρφῃ.

Tempore messis quando sol corpus attenuat, hoc est, corporis vires exhaurit, atterit.

v. 9. Δίκη δ' ἰθύνη θέμισας] *Iuste rege iudicia.* Sic bene prisca omnes Interpretes hunc locum declarant, qui haec retulerunt ad Iouem. Δίκη est ἐν δίκη, siue σὺν δίκη, vt Moschopolus. δίκη ἰθύνειν θέμισας est praeesse iudiciis, et ea sic gubernare vt leges exerceantur, et iustae ferantur sententiae. ἰθύνειν est regere, gubernare. Hesych. ἰθύνει, ἀπορροῖ, ἐξισοῖ, διοικοῖ, εὐθύνει, κυβερνᾷ. Iupiter enim Iustitiae Praefes et vindex habebatur. Plutarchus: πρὸς ἡγεμόνα ἀπαίδευτον. Ὁ μὲν Ζεὺς καὶ ἔχει τὴν Δίκην παρέδρον, ἀλλ' αὐτὸς Δίκη καὶ Θέμις ἐστὶ, καὶ νόμων ὁ πρεσβυτάτος καὶ τελειοτάτος. Ioui Iustitia non adfides; sed ipse est Iustitia et Themis, et lex antiquissima et perfectissima. Callimachus hymno in Iouem: v. 81.

Δῶκας δὲ πτολίεθρα φυλασσέμεν. ἴξο δ' αὐτὸς.

Ἀκρῆς ἐν πτολίεσσι ἐπὶ ψίος οἶτε δίκησι

Λαὸν ὑπὸ σκολιῆς, οἳ τ' ἐμπαλιν ἰθύνουσιν.

Constituisi qui vrbes custodiant: tuque ipse praefides in arcibus, Inspector tam eorum qui legibus populum sub iniquis, quam eorum

rum qui aliter gubernant. Sic hic locus vertendus. Ioui enim arces sacrae sunt, teste Aristide hymno in Iouem, qui et ibi docet Iouem esse praesidem iustitiae. Vide et Euripidis Troad. In Theogonia eodem sensu dixit διακρίνειν θεμίσας δίκας vers. 85, de rege:

Πάντες ἐς αὐτὸν ὀρώσι διακρίνοντα θεμίσας
Ἰφειήσει δίκησιν.

Omnes ipsum respiciunt reddentem ius rectis iudiciis V. 886. Ingeniose quidem vir summus pro Πέρση legit Πέρση. Sed quemodo ἰδὼν αἰῶν τε commode possit tribui Persae non video: quin tota oratio videtur huic emendationi et sententiae τῷ πανυ aduersari. Haec enim Poetae mens est, audi inuens et auscultans, uti ius valeat regente te, utique ego Persae vera praecipiam. Aliquid petit in publicum, aliquid sibi. Sic olim sentiebam de hoc loco, sed accuratius cum nunc illum expenderem, vidi eundum esse in sententiam magni viri Danielis Heinsii, qui contra veteres Interpretes vidit non haec referenda esse ad Iouem, perperamque vulgo hos versus legi et distingui. Sententiam autem esse, Vide et attende, Persa, et sine ambitione iudica: ego vero, o Persa, tibi vera praecipiam. Itaque sic cum Heinsio interpungo. καὶ ἰδὼν αἰῶν τε δίκη δ' ἰθὺν θεμίσας Τύνη, ἐγὼ δέ κε Πέρση ἐτήτυμα μυθησάμην. In meo sane MS. legitur Πέρση, non Πέρση. Ceterum non Pausanias tantum, quod Scaliger observauit, sed etiam Aristarchus hos priores decem versus obelis suis iugulavit, et Praxiphanes discipulus Theophrasti, notante Tzerze, in peruetusto libro illos se non reperisse testatus est. Praxiphanes autem iste videtur esse ille, qui a Diogene Laërtio in vita Platonis, narratur Platonis et Isocratis sermonem de Poëris prodidisse memoriae. Huius Praxiphanis etiam alibi meminit Diogenes. Cuius aetatis fuerit non obseruauit docti Interpretes, quod ex hoc Tertzis annotatione discimus,

V. II. Τὴν μὲν κεν ἐπαινέσσεις νοήσας] Vterque MS. Vossianus et editio Basileensis Ingrini: ἐπαινήσεις. Quod quis non prober prae duro illo diplasiismo?

V. 13. Διὰ δ' ἀνδρῶν θυμὸν ἔχοντες] Mirum quid Interpretibus Latinis in mentem venerit, qui haec ita vertunt: *in diuersa autem animum distrabunt.* quo nihil a Poetae sensu et Graecis verbis potest fingi alienius. διὰνδρῶν θυμὸν ἔχειν Homero est δίχα θυμὸν ἔχειν, dissentire, discrepare. II. v. 31:

Βάν δ' ἵμεναι πόλεμόνδε θεοὶ δίχα θυμὸν ἔχοντες.
Ibant in praelium Dii discrepantem animum habentes.
hoc est, a se inuicem dissentientes, aliis stantibus pro Troia,
aliis

aliis in Troiam. Vbi vulgo versiones inepte : *dimisum animus habentes*, pro qua alii dicunt *ἀνδρίχα θυμὸν ἔχειν*. Quid vero miri Poëtam *εἶρσιν* tribuere animum, quum inter Deas referantur et hic et in Theogonia?

v. 15. Ἄλλ' ὑπ' ἀνάγκης

Ἀθανάτων βελήσιν ἔριν τιμῶσι βαρεῖαν] Haec cum Tzetze non sic accipienda sunt, quasi Deus sit malorum auctor. Sed haec est Hesiodi mens, omnia quae geruntur Dei numine geri : illum hominibus aut propter vitia, quibus sunt obnoxii, aliasque causas nobis saepe parum exploratas, corrumpere consilia, sanam eripere mentem, et contendendi ac litigandi libidinem immittere. Penelope apud Homer. Ὀδυσσ. ψ.

Μαῖα Φίλη, μαργήν σε θεοὶ θέσαν, οἳ τε θύνανται

Ἄφρονα ποίησαι, καὶ ἐπίφρονα περ μάλ' ἔοντα,

Καὶ τε χαλκίφρονόοντα σαιοφροσύνης ἐπέβησαν.

Nutrix dilecta, insanam te Dii fecerunt, qui possunt insipientem reddere, qui vel prudentissimus fueris, et delirum prudentiae compositam reddiderunt. Nam ut bene alius Poëta :

Ὅταν γὰρ ἐργὴ δαιμόνων βλάβπτει τινα,

Τάτω τὸ πρῶτον ἐξαφαιρεῖται φρενῶν,

Τὸν νῆν τὸν ἐσθλὸν εἰς δὲ τὴν χεῖρ' αἵ τρεπεῖ

Γνώμην, ἣν εἰδὴ μηδὲν ὦν ἀμαρτάνει.

Quando ira deorum aliquem laedit, huic primo eripit prudentiam, et sanam mentem, et in deterius mutat consilia, ut non videat quae peccat. P. Syrus Mimus: *Fortuna quem vult perdere stultum facis.*

v. 17. Νύξ ἐρεβεννή] Nox habetur mater omnium rerum tristium et malarum, sicut in sacris litteris tenebrae. Opera tenebrarum apud Aristotolum, *proiici in exteriores tenebras*, apud Matthaeum. Sic contra Deus dicitur apud Prophetam *indusus luce, habitare in luce inaccessa*, et felicitas sempiterna saepe *lux* appellatur.

v. 19. Γαίης ἐν ῥίζῃσιν] Haec verba non referenda esse ad Iouem, cum antiquis Hesiodi Interpretibus, praeclare monuit Daniel Heinsius ὁ πᾶν, cui Hesiodus et omne litterarum genus plurimum debet. Nihil certius haec ad *Ἔρην* pertinere bonam, quam Philosophi *Φιλίαν* dicunt, quae dicitur in terra habitare inter homines. Inde Empedocles Agrigentius Physicus antiquissimus, qui principia omnium rerum praeter quatuor elementa constituit *Νῆκος* et *Φιλίαν*.

Τέσσαρα γὰρ πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄνθρωποι

Ζεὺς ἀρχῆς, Ἥρη τε Φερσεσβίος, ἡ δ' Αἰδωνεύς,

Νῆσις δ' ἡ θακρυοῖς τέγγει κρῆνωμα βρότειον.

Νῆκος τ' ἐλόμενον δίχα τῶν ἀτάλαντον ἀπάντη.

Καὶ Φιλίη μετὰ τοῖσιν, ἴσον μῆκος τε πλάτος τε.

Quatuor

Quatuor omnium rerum principia primus audi. Iupiter candidus, Iuno alma, et Pluto, Ac Nestis quae lacrymis tingit humanas scatebras, Et contentio pernicioſa quae absque iis par eſt ubique, Et amicitia cum his quae aequae longa ac lata eſt. De quibus Sextus Empiricus aduerſus Mathematicos: "Εξ παραδιδωσι τὰς τῶν ὄντων ἀρχάς" τέσσαρας μὲν τὰς ὑλικὰς, γῆν, ὕδωρ, ἀέρα, πῦρ. δύο δὲ τὰς δραστηρίας Φιλίαν καὶ νεῖκος. Sex tradit rerum principia. Quatuor quidem materialia, terram, aquam, aërem, ignem. Duo autem operantia, amicitiam et discordiam. Vide et Diogen. Laërt. in vita Empedoclis. Latini Interpretes Hesiodi πολλὸν ἀμείνω cum ἀνδράσι coniungunt, quasi Hesiodus dixerit contentionem bonam longe meliorem eſſe hominibus: quos redarguit copula et συνέπεια, quae ita conſtituenda: Θῆκε δὲ μιν πολλὸν ἀμείνω, ſcilicet ἐν Κρονίδῃς ἐν γαίῃς ῥίζησιν καὶ ἀνδράσι. Poſuit illam longe meliorem in terrae radicibus, hoc eſt, in terra et inter homines. Ἐν ἀπὸ κοινῆς repetendum.

v. 20. Εἰς ἕτερον γὰρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χατίζων Πλάσιον, ὃς σπεύδει ἀρόμεναι ἢ δὲ Φυτεύειν] Hic rursus Interpretes male geſſerunt ſuas partes, qui ſecundum verſum ſic tranſtulerunt, vt ſi ὃς hic eſſet relatiuum, quum tamen hic ponatur pro ἔτος, quod diſcere poterant ex Moſchopulo et Proclo. Gloſſae MS. Voſſianae: ὃς, ἔτος, πτωχός. Iners, inquit, videns alium labore diuitias inueniſſe, et ipſe eadem ratione opes quaerere ſtudet. Eodem ſenſu inferius:

Εἰ δὲ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργός

Πλατεύντα.

Quod ſi laborares mox te aemulabitur otioſus diſceſcentem.

Tzetzes videtur legiſſe ὡς. Porro in MS. legitur ἀρόμεναι, quam leſionem tueretur Tzetzes, qui propter liquidem μ τὸ εὖ produci contendit. Proclus vero hoc a Graecorum Poëtarum conſuetudine alienum eſſe in talibus infinitiuis affirmat, ideoque τὸ μ geminandum.

v. 23. Εἰς ἀφενον ſπεύδοντα] MS. I. Voſſ. εἰς ἀφενος ſπεύδοντα. Sic etiam Moſchopolus: "Αφενος ὁ ἀπὸ τῶν ὥρων τῆ ἐνιαυτῆ ἀθροιζόμενος πλῆτος. τὸ αὐτὸ καὶ βίος, ἀφ' ἑ βιοῖ τις δηλονότι. λέγεται δὲ ὁ ἀφενος ἀρσενικῶς, καὶ τὸ ἀφενος ἑδετέρως. Sic legendus hic locus. Vulgo male et ſine ſenſu ἀπὸ τῶν ὥρων τῆ ἐνιαυτοῦ. Eadem ratione peccarunt in ὥραιος apud eundem Moſchopulum v. 32. vbi vide Proclum.

v. 29. Ἀγορῆς ἐπαυκὸν εἶντα] Graeci Scholiaſtae omnes recte ἀγορῆς explicant ῥημάτων καὶ Φημῶν ἤ γιν Φιλονεικῶν κινεμένων ἐν ἀγορᾷ. Latinos vero quis ferat, qui *fori auſcul-*
tatores

εατοrem transtulerunt? Quis Latine sciens intelligat quid sibi velit *fori auscultator*? Verte: *concionum auditor*. Ἀγορῆς ἐπακχοὶ sunt homines subrostranei, ἀγοραῖοι, Aristophani ἀγορᾶς περιτρίμματα, circumforanei, concionales, qui, vt Liuius ait, *concionibus haerent adfixi et in foro viuunt*: siue vt Cic. I. de Orat. c. vlt. *qui in subselliis habitant*, quamuis ibi loquatur de caufidicis. Latinis proprie tales homines canalicolae. Gell. IV, 20: *Qui iurabat cauillator quidam et canalicola, et nimis ridicularius fuit*. Vid. Festum: Dicuntur et homines ordinarii. Festus: *Ordinarium hominem Oppius ait dici solitum scurram, et improbum, qui assidue in litibus moraretur, ob eamque causam in ordine staret adeuntium praetorem*. At Aelius Stilo qui minime ordine viueres. Ἀγορῆς ἐπακχὸν εἶναι Plauto est *foro operam dare*. Terent. *lites sequi*. Posses tamen etiam exponere ἀγορῆς ἐπακχός, *fori auditor*, vt apud auctorem dialogi de caulis corruptae eloquentiae, quem ego quidem Quintiliani esse nullus dubito. Rationes alias dabo. Is cap. 34. adolescentes, qui in subselliis quotidie nobiles caufarum patronos audiebant orantes, vocat *fori auditores*: Atque hercule, sub eiusmodi praeceptionibus iuuenis ille de quo loquimur, *oratorium discipulus, fori auditor, sectator iudiciorum, eruditus et assuefactus alienis experimentis, etc.* Sed hic in bonam partem accipitur.

v. 30. Ὡρην γὰρ τ' ὀλίγη πέλεται] Non est vt recedamus a lectione librorum et Interpretum veterum expositione, qui aiunt Ὡρην ψιλᾶσθαι, et interpretantur *φροντίδα*, sicut et MS. I. Vossianus cum Glossis: Ὡρην νεικέων τ' ἀγορεύων τε, ἢ φροντίς δικαστηρίων, δημηγοριῶν. Verba vero haec Ὡρην ὀλίγη πέλεται νεικέων τ' ἀγορεύων τε sunt *ὀλιγωρεῖ νείκη καὶ ἀγορεύει* vel *ὀλιγωρεῖν χρη νείκη τ' ἀγορεύει* τε, non curare debet forenses curas. Inferius v. 208. Τῇ δ' εἰς, ἣ σ' ἂν ἐγὼ περ ἄγω. *Hac is, qua te ducō. hoc est, ire debes*. Hom. Iliad. χ, v. 62. Αὐθι' μένω μετὰ τοῖσι δεδεγμένους εἰσόκεν ἔλθης; *Hic θέω μετὰ σ' αὐτίς; Illic maneo cum his expectans donec venias; An te sequor rursus?* Μένω, θέω, est μένειν, θέειν δεῖ. Luc. VIII, 19. Σὺ εἰ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν. *Tu ne es qui venturus est, an alium expectamus?* vide et Matth. XXVI, 8. Πέλεται pro πέλεσθαι δεῖ. Sic saepe praesens accipitur. Eurip. Hec. 163.

Ποίαν ἢ ταύταν, ἢ κείαν ζείχω;

Quamnam, hanc ne an illam eo? pro ζείχην δεῖ.

Quomodo non infrequenter occurrit apud Scriptores sacros. Matth. III: Πᾶν ἔν δένδρον μὴ ποιεῖν καρπὸν καλὸν ἀκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. *Omnia arbor non ferens fructum*

fructum bonum excinditur et in ignem coniicitur. Hoc est, excindi et in ignem coniici debet.

CAPVT II.

Hesiodi obscurus locus expositus contra Graecos et Latinos Interpretes. Ὠραῖος βίος ὠραῖοι καρποί. ὠραῖον ὕδωρ. ὠρα ἔτας. Lectio antiqua Poetae his asserta. Ἐργάζεσθαι ἔργον. Dimidium plus toto. πηδάλιον. SCtum in Pandecte illustratum, repudiata Commentatorum sententia. Gubernacula in nauibus Veterum duo. Hesiodus emaculatus. γυιοκόροι μελεδῶνες. Interpretum varii lapsus.

V. 31. Ὡραῖος βίος ἔνδον ἐπηετανός κατάκειται
[Ὠραῖος] Bίος ὠραῖος Latini interpretantur, *victus tempestiuus*. Graeci vero magistri, *ex singulis anni partibus collectus*. Quod quidem ferri posset. Nam ὠραῖοι καρποί sunt omnes fructus e terra prouenientes qui in mensis seendis apponuntur pro anni et temporis ratione, vt verni flores, aestiua mala, pira, pepones, autumnales vuae, et quae hyeme possunt haberi. Antigonus Carystius in vita Menedemi. Τράγημα μὲν θέρμος, ἡ κύαμος συνεχῶς ποτὲ δὲ καὶ τῶν ὠραίων εἰσεφέρετό τι, τὲ μὲν θέρας ἄπιος ἢ ῥοία. τοῦ δ' ἔαρος ὠχροί, κατὰ δὲ τὴν χειμερινὴν ὥραν ἰσχυάδες. Pro bellariis dabatur lupinum et saepius faba: Nonnumquam ex fructibus, quos illa pars anni ediderat, quidpiam apponebatur, aestate malum Punicum, vere eruilia, hyeme caricae. Male Interpreter Dipnosophiltae reddit: *ex fructibus horariis*. vid. Galen. de aliment. facult. II, 2. qui docet proprie Graecis ὠραῖας καρπὰς dici de talibus τραγήμασι, non de frumento, de quo hic tamen agi omnes vident. Sic et apud Aelian. Var. Hist. I, 31. ὠραία τραγήματα. Persuasissimum itaque habeo ὠραῖον βίον esse fructus aestiuos, qui ἐν ὥρᾳ, ἡγουν ἐν ὥρᾳ ἔτας, aestate, diebus canicularibus tempore messis colliguntur. ὠρα enim et ὠρα ἔτας κατ' ἐξοχὴν significat aestatem, et quidem adultam, dies caniculares, vt Galenus in variis locis tradit. Hinc ὠραῖος est aestiuus. ὠραῖον ὕδωρ apud Hippocratem Galenus ostendit esse pluuiam aquam, quae media aestate cadit, κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ὃν ὀνομαζοῦσιν ὥραν ἔτας. tempore illo quod vocant ὥραν ἔτας, hoc est, dies caniculares. Plinius sane ὠραῖον μέλι vertit mel aestiuum, vt pulcre notauit vir

vir Magnus ad Athenaeum III. Animaduers. cap. 6. Nec aliter capiendum inferius v. 305 :

"Ὡς κέ τοι ὥραις βίοντα πληθῶσι καλῶν.
Vi victu aestate collecto impleantur barrea.

In sequente versu nescio cur contra manu exaratorum librorum et prisca editionum fidem recentiores scribant Τῶ κε κορεσσάμενος. sed video hoc ab H. Stephano profectum qui κε putat seiungendum et pro αὖ poni. Sed rectius MSS. et omnes scholiorum Auctores scribunt κεκορεσσάμενος cuius libertatis poeticae exempla quis desideret nisi puer? Nemo enim ignorat apud Homerum κεκύθωσι pro κύθωσι, λελάβωσι pro λάβωσι. Leuia haec sunt, fateor, nec mōnerem, nisi Stephani auctoritas multos in errorem induxisset.

v. 39. Δίκην δικάσσαι] MS. vterque et editio Vlpian apud Isingrinum, δικάσαι. Stephan. δικάσαι. Sed rectius vulgatae, metro poscente. Phocylides etiam in editione Stephani:

"Ἦν σὺ κακῶς δικάσης, σέ θεὸς μετέπειτα δικάσει
 Scaliger in libro suo notauit, ἐθέλσει hic positum esse pro ἡθέλον. vere.

v. 40. "Ὅσω πλέον ἤμισυ πάντος] Quam variae sint huius loci expositiones nemo ignorat. Mihi maxime probatur Platonis et Aristotelis. vterque, ille III. Lib. de legib. hic IV. Polit. praestare censet dimidium, si illo moderate utaris, toto, hoc est, magnis diuitiis, si luxu diffuas, aut turpiter prodigas. Eiusdem fere sententiae est illud Catonis in distichis: *Quod nimium est fugito, paruo gaudere memento.* Sed tamen hic proprie docet fratrem Poeta, omissis litibus, praestare quietam possessionem dimidii, quam totius litibus quaerendam, praesertim si parce viuas. Nam vt vere Lucretius Lib. V. *Quod si quis vera vitam ratione gubernet, Diuitiae grandes homini sunt viuere parce.* Sequens versus id docet, in quo parcimoniam, quae tam magnum est veltigal, tantopere laudat. Propter eandem causam Pythagoras quoque deterrebat ab usu carniū homines, ὡς εὐπορίης αὐτοῖς εἶναι τὰς τροφάς, ἀπὺρα προσφερομένοις, καὶ λιτὸν ὕδωρ πίνεσθαι. ἐντεῦθεν γὰρ καὶ σώματος ὑγίειαν, καὶ ψυχῆς ὀξύτητα περιγίνεσθαι, ut homines victui tenui assuescerent, ut cum cibis minime coctis iuerentur, et aquam solum biberent, facilem haberent viuendi rationem. Hinc etiam tam corporis sanitatem, quam acumen animi illis accessurum, teste Diog. Laertio in Pythag.

v. 43. "Ῥηδὶός γάρ κεν ἐπ' ἡματι ἐργάσαιο] Verte: *Facile enim vno die tantum quaesiuisses.* Vulgo: *tantum operatus esses.* Sed ἐργάεσθαι hic est labore parare, acquirere. Subintelligendum autem ex praecedente versu βίον. Quod

K k

loquendi

loquendi genus postea imitatus est Andocides: ἐργάζεσθαι τὸν βίον ἐκ τῆ δικαίᾳ καὶ ταῖν χερσίν. *victum quaerere iuste suis manibus.* Ἐργάζεσθαι βίον est victum parare, quaerere vnde vitamur, *vitam quaerere*, vt Ennius loquitur. *Nautisque mari quaerentibus vitam.* Vita Latinis, aequē vt Graecis βίος, est victus, alimenta, quae ad vitam tuendam pertinent. Et sic hoc loco capiendum, non pro incertis vitae casibus, ex sequentibus liquido apparet. Ἐργάζεσθαι eandem vim quoque apud Platonem tenet: Καὶ τὰ ἐπιτήδεια ταύτην ἐργασόμενῃ καὶ τὴν οἰκίαν θρέψαν. *Et alimenta ipsam quaesitam, et familiam sustentaturam.* Herod. I, 34. ἐργασάμενοι δὲ χρήματα μεγάλα, θελήσας ὀπίσω εἰς Κόρινθον ἀπικέσθαι. *Cum magnam pecuniam acquisivisset, voluisse redire Corinthum.* Ion. VI, 27. ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρώσιν τὴν ἀποθυμένῃν, hoc est, *nolite conquirere victum qui perit.* Obscure vulgatus. *Operamini non cibis, qui perit.* Nec melius Beza, *Operamini non cibo qui perit.* Hinc et ἐργάζεσθαι simpliciter est quaestum facere, acquirere, vt apud Demosthenem in orat. contra Apaturium: ναυτικῶς ἐργάζεσθαι est quaestum facere pecunia in foenore nautico collocata. Sic optime illum locum emendauit maximus virorum Salmasius, cui nihil vigeat par et secundum. Inde ἔργον est lucrum, quaestus. Sophocles:

Ἀλλ' ἔδὲν ἔργον ταῦτα θρηνέσθαι μάτην.

Sed nullum lucrum est ista deplorare. Vbi Scholiastes: ἔδὲν ἔργον, ἔδὲν ὄφελος. Quia vero nullus quaestus est vberior, quam qui ex vsuris et foenore capitur, ἔργον, et ἐργασία κατ' ἐξοχὴν dicitur de foenore: ἐργάζεσθαι χρήματα et exercere pecuniam, foenori locare, vt recte a viris doctis ostensum est iam pridem. Matth. XXVI, 16. ἐργάζετο ἐν αὐτοῖς, scilicet, *πέντε ταλάντοις. quaestum fecit illis scilicet quinque talentis.* Est Hebraicum loquendi genus ἐργάζεσθαι ἐν τινι, pro quo Graeci ἐργάζεσθαι τινι. Vide Beza.

v. 45. Αἰψὰ καὶ πηδάλιον] Miror omnes versiones Latinas quas mihi videre licuit, πηδάλιον hic interpretari temonem, stiūam, quum mihi sit exploratissimum intelligi clauum naus, seu gubernaculum. Glossae MS. Vossii: πηδάλιον αὐχένιον. sed, etsi aliae deessent rationes, non finit nos dubitare de hac interpretatione v. 627:

Πηδάλιον δ' εὐεργὲς ὑπὲρ καπνῆ κρεμάσασθαι

Clauum artificiose factum super fumum suspendito.

Ibi praecepta expedit quid hyeme, confecta nauigatione, sit faciendum: solebant autem tum clauos in fumo suspendere, quo credebantur indurari ac a putredine seruari, aequē vt nunc caro salita fumo induratur. Virg. I. Georg.

Et suspensa focis exploret robora fumus.

Aristo-

Aristophanes in "Οργισι :

Πρῶτα μὲν ὥρας φαίνομεν ἡμεῖς ἥρος, χειμῶνος, ὀπώρας.
Σπείρειν μὲν, ὅταν γέρανός κρῶξαι εἰς τὴν Λιβυὴν μετα-
χωρεῖ,

Καὶ πηδάλιον τότε ναυκλήρῳ φράζει κρεμάσαντι καθεύδειν.
*Primum quidem tempora ostendimus nos veris, hyemis, autumnii,
Seminare quidem quando grus crocizans in Libyam decedit,
Et tunc iubet nauis suspendentem clauum dormire.*

hoc est, quum tempus est naues subducendi, clauum suspendendi, et nautae possunt secure in vtramque aurem dormire. Male et ibi Interpretes πηδάλιον temonem vertunt. Aristophanem haec loca Hesiodi, de quibus agimus cum maxime, respicere facile intelligunt omnes, et clare Scholiastes ostendit: Καὶ τῷτο παρὰ τὸ Ἡσιόδειον, αὐτίκα πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνῆ καταθεῖο. καὶ πηδάλιον δ' εὐεργέτης ὑπὲρ καπνῆ κρεμάσασθαι. Duae vitam tuendi rationes Veteres praecipue coluisse in hoc opere docet Hesiodus, navigationem nimirum et agriculturam. Aut mare exercebant negotiando, aut terram conferendo et colendo. Vtroque hoc victum parandi modo aërumnoso et laborioso essemus leuati, inquit Poeta, neque in mari iactari cum tanto periculo, neque opere rustico nos defatigari necesse esset, si Deus non occultasset facilem illam victum et amicum curandi viam. Suspenderes clauum fumo, quod solebant hyeme facere, quum clausa essent maria, et naues subductae, et nauigandi studium deponeres, numquam mare tentares et infidis procellis tuum caput quaestus causa committeres. Nec aliter Proclus. Vidit quoque D. Heinsius sensum huius loci in Introductione, sed nec ipse in tot suis editionibus foedum hoc mendum expunxit, nec ab aliis editoribus fuit auditus. Ab hoc more prouerbium natum ὑπὲρ καπνῆ πηδάλιον, de iis qui artem desinunt, nec amplius exercent, sed otio se dedunt. Eustath. ad Iliad. I. p. 650. edit. Basil. δῆλον δ' ἐκ τῆς καπνῆ καὶ παροιμίας τὸ ὑπὲρ καπνῆ τὸ πηδάλιον ἐπὶ τῶν ἀργέντων, καὶ καταμελάντων τὰς τέχνας, ὅποιον τι καὶ τὸ ἐπὶ πάσας τέχας ἢ κηθάραν ἀγκρεμάσθαι. Unde liquet paroemia ducta a fumo, super fumum gubernaculum, de otiosis, et artes desinentibus, quale est in clauo suspendere arcum aut cibaram. Haec de πηδάλιῳ disputatio in mentem mihi reuocat SCrum Claudianis temporibus factum, cuius fragmentum nobis seruatur lib. XLVII II. Tit. IX, l. 3. §. 8: *Ue si quis ex naufragio clauum vel unum ex his abstuleris, omnium rerum nomine teneatur.* Hic Interpretibus aqua haeret dubitantibus quid per clauos Imperator intelligat, quum non nisi vnum in naui clauum esse existiment. Sunt viri eruditissimi

Kk 2

qui

qui docent clauum modo pro ἄκρω τῇ πηδαλίῃ, modo pro toto poni gubernaculo, et clauos hic esse gubernacula, clauo annexa. Quod sane ego quid sit non capio. Gubernaculum enim habet vnum clauum, numquam duos. Gubernaculi partes sunt οἶαξ, Φθόρη, πτερύγιον, αἰχμήν. Οἶαξ est clauus, quo, vt Isidorus inquit, regitur gubernaculum. Naues vero Veterum paulo maiores duo habebant gubernacula, duos clauos. Hinc Graecis dicuntur ἀμφίπτεροι tales naues. Petron. *Nunc per puppim per ipsa gubernacula dilabendum est, a quorum regione funis descendit, qui scaphae custodiam tenes.* Idem: *Pergit interim tempestas mandata fasorum exequi, omnesque reliquias nauis expugnare.* Non arbor erat relicta, non gubernacula, non funis, aut remus. Apud Heliodorum V. Aethiopic. Theagenes et Chariclea ad Ithacae promontorium appellant, τῶν πηδαλίων θάτερον ἀποβαλόντες, *ab eo clauo amisso.* Lucas Act. xxviii. in Pauli naue dixit in numero multitudinis τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, *vincula clauorum.* Sed omnium clarissime genuinus Hippolytus de Anti-Christo, quem ante non multos annos edidit Marquardus Gudius, vir doctissimus et mihi coniunctissimus, cui breui plurimum res litteraria debebit, in elegantissima comparatione Ecclesiae cum nauī: Θάλασσα ἐστὶν ὁ κόσμος, ἐν ᾧ ἡ ἐκκλησία, ὡς ναὺς ἐν πελάγει χειμάζεται μὲν αἰὶ ἐκ ἀπόλλυται. ἔχει γὰρ μεθ' ἑαυτῆς τὸν ἐμπειρον κυβερνήτην Χριστόν. Φέρει δὲ ἐν μέσῳ καὶ τὸ τροπαιὸν τὸ κατὰ τὴν θανάτην, ὡς τὸν σαρκοῦν τῇ Κυρίῃ μεθ' ἑαυτῆς βασιλεύσα. Ἐστὶ γὰρ αὐτῆς μὲν πρῶτα ἡ ἀνατολή, πρῶτα δὲ ἡ δύσις· τὸ δὲ κύκλον, μεσημβρία. οἶακες δὲ δύο αἱ δύο διαθήκαι. Sic enim recte MS. Eboracensis. Posunt hi clauī videri in columnā Traiani et Argo nauī, in signis coelestibus apud Aratum. Vide Lipsium ad II. Taciti annalem c. 6. Samuel. Bochartum, virum summae eruditionis, qui in omni doctrinae genere primas tenet, in Hierozoico, et Cl. Schefferum de militia nauali. Sed haec in transcurso.

v. 48. Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης] MS. II. ἀγκυλόμητις, quomodo legendum censet Moschopolus: sicut ποικιλόμητις, δολόμητις, quae tamen in secundo casu inflectuntur ac si primi λῆξις esset ἡτης. Sic noster in Theog. αἰολόμητις Προμηθεὺς. Apud Hom. πολύμητις, εὐμητις. Proclus tamen secutus auctoritatem Plutarchi, qui et ipse olim in Hesiodum Commentarios edidit, quos Gellius laudat Noct. Att. XX, 8. et Proclus frequenter, tueretur ἀγκυλομήτης. Eustathius vero ad Ὀδυσσ. γ', ait vtramque terminationem apud Veteres inueniri. Illam in ἡτης esse a μῆδω, hanc vero a μῆτις, ἡ βελή.

v. 51.

v. 51. Διὸς παρὰ μητιόεντος] Imperite μητιόεις et μητιέτης vertunt *consiliatus*, quum potius sit consilii plenus, consiliorum auctor, μέγα βελεύων vt recte circumscribit Theocritus notante Eustath. ad Iliad. α. Nec hoc praetermiserunt viri eruditi, sed surdis narrarunt fabulam. In praecedente versu πᾶις Ἰαπετοῖο verte: *filius Iapeti*. Gloss. Vetus: Παις ὁ υἱός, *Filius*. Non ignoro Latinis quoque Poetis puer pro filio dici, vt *Veneris puer* apud Ovidium Cupido, *Latoniae puer* Horatio Apollo, sed in versionibus, quae in tironum et Graecae linguae non satis peritorum gratiam adornantur, haec non habent locum. εὖς autem reddidi *egregius*. Moschopulus exponit καλός. Et Hesych. εὖς, ἀγαθός, καλός, μέγας, εὐτυχής. Glossae MS. Voss. εὖς, μέγας. Sane apud Hom. coniungitur εὖς τε μέγας τε. Sic in Ἀσπιδι v. 25. εὖς πᾶις Ἀλκαίοιο. *egregius filius Alcaei*. vbi Interpretes: *praestans puer*.

v. 55. Pro χαίρεις prior liber Vossianus χαίροις.

v. 62. Ἀθανάταις τε θεαῖς εἰς ὧπα εἶσκειν] MS. I. editio Isingrini, Tzetzes: ἀθανάτης θεῆς. Idem cōdex, vt et Palatinus, sequenti versu legunt παρθενικῆς pro παρθενικῆς, quam lectionem Proclus quoque agnoscit. Nec aliter scripsit Hesiodus. Glossae MS. Palatini libri exponunt optime παρθένη. Vossianae addunt subintelligendum ποιῆν. Pertinet παρθενικῆς εἶδος ad Pandoram non ad Deas, vt vulgo capiunt. Iupiter, inquit, iussit Vulcanum quam colerrime ex luto formare massam, illamque voce humana instruere et viribus, et tanta pulcritudine virginali vt ad formam Dearum accederet. Equidem ex vulgata lectione nullum sensum idoneum posse confici facile vident qui animum aduertunt.

v. 66. Γυιοκόρος μελεδῶνας] Veteres quidem magistri in explicando γυιοκόρος mire ambigunt, sed mihi recte vidisse videntur illi, qui exponunt τὰς μέλη κοσμέσας, sicuti praeter Moschopulum et Proclum Vossianae Glossae, et Phauorinus. Κορεῖν est κοσμεῖν, καλλωπίζειν. Hesych. κορεῖν, κοσμεῖν, καθαίρειν. Vnde et νεωκόρος, qui templum ornat et tuetur, aedituus. In aedibus Apostolorum Ephesus dicitur νεωκόρος Ἀρτέμιδος, aedituus Dianae. Sicut et in nummis Graecorum frequenter vrbes et populi νεωκόροι Καισάρων appellantur, quia templa in honorem illorum excitabant, quibus ornandis et colendis operam suam deuouerant, vt quasi essent Caesarum aeditui, vt monuit vir illustris Caspar Geuartius, sicut Ephesi Dianae sunt, νεωκόροι, propter illustrissimum et maximi operis templum, quod in eius Deae honorem in sua habebant vrbe. Γυιοκόροι μελεδῶνες sunt curae, quae totae informando corpore sunt occupatae. Mulieres vero quo studio

magis tenentur quam comendi et excolendi corporis, quibus, ut Plautus ait, *nulla satis ornandi sarietas est?*

CAPVT III.

In Hesiodo tres mendae deletae. Idem expositus. Ἀμφιγυήεις. Φωνή. Iouis dona quomodo reiicienda esse Hesiodus doceat. Θαλίαις τέρπεσθαι. Hesiodo verius fugitiuus, qui in nullis editionibus conspicitur, restitutus. Antiquissimorum hominum viuendi ratio. Pecus non alebant. Varro emendatus. μήλα, Poma omnes arbutei fructus. Μῆλα pro opibus. Ἐπὶ βυσὶ κτείνεται. Homerus explicatus. Hesiodus his emendatus. Interpretes saepius reprehensi. Ἡέρα ἐσάμενοι.

v. 69. Ὡς ἔφατ', οἱ δ' ἐπιθόντο] Vitia haec sunt ne in pueris ferenda, et tamen omnes occupant editiones. Scribendum, ὥς ἔφαθ', οἱ δ' ἐπιθόντο. Nec aliter MSS. Sequentē versu Ἀμφιγυήεις est περὶ γυῖα βεβλαμμένος. γυῖα κατ' ἐξοχὴν dicuntur manus et pedes. Homer.

Γυῖωσω μὲν σφῶϊν ὑφ' ἄρμασιν ὠκέας ἵππους.

Frangam quidem pedes celerum equorum ante currus.

Γυῖωσω enim, ut bene Porphy. ad Homerum obseruat, est σκελεαγείς ποιήσω. Latinis utroque pede claudus, pedibus captus. Quod quum a Graecis proprie tribuatur Vulcano, quibus familiare est ἐπίθετα singulis Diis et Heroibus assignare, iisque uti loco ipsorum propriorum, Latini vero careant tali voce, qua illum commode possint exprimere, ut Vulcanum per eam significari intelligant omnes, *Ambiclaudus* enim Latium verus ignorat, vertendum est, Vulcanus; ut ἐννοσίγαιος Neptunus. Ridiculus esset qui verteret *Terram concutiens* quum pro ipso Neptuno ponitur. Talia apud Graecos ὅσα κόνις.

v. 77. σῆθεσφι MS. I. pro σῆθεσσι.

v. 71. Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελον] Hoc est, ἱκελον χρῆμα, similitudinem virginis, id est, imaginem, statuam. Plin. *figere ex argilla similitudines*. Sic fere Latinis similis simpliciter pro simulacro, imagine accipitur. Iuuenalis: Sat. II, v. 6. *Si quis Aristotelem similem vel Pittacon emat*, hoc est, Aristotelis vel Pittaci imaginem. Multis exemplis declararunt docti viri ad Starium.

v. 79. Ἐν δ' ἄρα Φωνὴν θῆκε θεῶν κῆρυξ] Quaerunt Graeci Magistri quomodo hic Mercurius vocem Pandorae indidisse

didisse potuerit, quum paulo ante Vulcano eius confectio mandata fuisse dicatur. Itaque Φωνήν v. 61. interpretantur ὄργανα Φωνῆς, sed licet haec exponendi ratio possit probari, pondum tamen essemus defuncti. In praecedente enim versu iam commemorauerat Mercurium Pandorae pectori inseruisse αἰμυλῖες λέγας, quomodo vero illos sine voce? et quomodo res ab eodem gesta tamquam diuersa, a diuersis acta narratur? Quid quaerimus? Φωνή hic est ὄνομα, vt apud Hom. Il. γ.

Πρίαμος δ' Ἑλένην ἐκαλῆσσατο Φωνή.
Priamus Helenam vocauit nomine. vbi Φωνή perperam παρέλκειν docent, et exponunt uoce. Gregor. Μῆτε ἡμᾶς εὐθύνητε τῆς ὑψηλοτέρας Φωνῆς. Ne nos increpetis ob uerbum insolentius. ἐνέθηκε Φωνήν est nomen imposuit. Ita omnino Hesiodum intelligendum ipse docet: ὀνομαζόμεναι δὲ τῇνδε γυναῖκα Πανδώρην, appellauit, autem mulierem hanc Pandoram.

v. 86. Μῆποτε δῶρον δέξασθαι] Iouis igitur dona sunt reicienda? Sed egregie huius loci mentem declarat Plutarchus, in libello quomodo adolescenti Poetae sint audiendi, ostendens Διὸς δῶρα esse fortunae munera: Ὁ Ἡσίοδος τὸν Προμηθεῖα παῖδαν τῷ Ἐπιμηθεῖ παρεκκελευόμενον,

— — — μῆποτε δῶρον

Δέξασθαι παρὰ Ζηνὸς Ὀλυμπίᾳ, ἀλλ' ἀπὸσπέμπειν, ἐπὶ τῇ τύχῃς δύναμει τῷ Διὶς ὀνόματι κέχρηται. τὰ γὰρ τυχερά τῶν ἀγαθῶν Διὸς δῶρα κέκληται, πλάτας, καὶ γάμας, καὶ ἀρχάς, καὶ πάντα ὅλως τὰ ἐκτός, ὧν ἡ κτῆσις ἀνοήτος ἐστὶ τοῖς χρεῖσθαι καλῶς μὴ δυναμένοις. διὸ, καὶ τὸν Ἐπιμηθεῖα Φαῦλον ὄντα καὶ ἀνοήτον, οἰεταὶ δὲν φυλάττεισθαι, καὶ δεδίδωκε τὰς εὐτυχίας, ὡς βλαβησόμενον καὶ διαφθαρεσόμενον ὑπ' αὐτῶν, καὶ πάλιν ὅταν λέγῃ.

Μηδέποτε' ἐλπομένην πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ

Τέτλαδ' ὀνειδίζειν, μακάρεσσι δόσιν αἰὲν εὐόντων.

Deos doctores nūc τὸν τυχερὸν εἰρηκεν, ὡς καὶ ἄξιον ἐγκαλεῖν τοῖς διὰ τὴν τύχην πενομένοις, ἀλλὰ τὴν μετ' ἀργίας, καὶ θάθυμίας, καὶ μαλακίας, καὶ πολυτελείας ἀπορίαν, αἰσχροὺς καὶ ἐπονεΐδισον ἔσαν. Hesiodus ubi Prometheus inducit, fratrem Epimetheo suadentem, ne a Ioue ulla dona accipiat, sed ea alio dimittat, Iouis nomen de potentia fortunae usurpauit. Bonis enim fortunae tribuit appellationem donorum Iouis, opibus, coniugiis, imperiis, et omnibus in uniuersum bonis externis, quorum possessio inutilis est recte vii iis nescienti. Itaque etiam Epimetheum hominem viciosum et fatuum cauere sibi iubet et metuere a rebus secundis, damna nimirum ei ex exitio futuris. Iterum ubi ait, Numquam pauperiem perniciosa animique excruciantem exprobra homini, quia dorum munus est. Deorum munus vocat

Kk 4

id

id quod fortuna obtrigit, innuens non esse eos culpandos, qui fortunae iniuria pauperes sunt, cum ignavia potius, socordia, molitiae et luxu coniunctas diuitias in turpibus et vituperatione dignis habendas. Vide ibi plura, et eiusdem libellum de Fortuna in fine. v. 87. pro παρ ζηνός MS. II, παρὰ ζηνός.

v. 96. *Ἐν ἀρρήκτοις δόμοις*] Queruntur veteres Critici, valde ἀκυρολογως dolium appellari hic δόμον. Inde et Seleucus pro δόμοις scribebat πίθοις, vt Proclus notat. Seleucum, qui hunc locum sic emendandum iudicauit, existimo fuisse Grammaticum illum Alexandrinum, qui Romae docuit, et Homericus dicebatur. Hunc enim in omnes fere Poetas commentarios edidisse Suidas auctor est. Quae a viris doctis afferuntur ad istam translationem asperam molliendam, arguta quidem sunt et ingeniosa, sed quae facilius reiici possunt quam probari. His equidem argutiis non est opus. Δόμος enim quoduis receptaculum, et vas notat. Euiipides arcas cedrinās, in quibus vestes recondebantur, κεδρίνας δόμους vocat. Alceſt. v. 158.

Ἐν δ' ἐλῶσα κεδρίνων δόμων

Ἐσθῆτα, κόσμεν τ' εὐπρεπῶς ἡσκήσατο.

Ex cedrinis domibus (hoc est, arcis) vestem sumens et mundum decentem, parauit. Sic et Philoni vestes dicuntur οἰκίαι Φορητοί, portatiles domus, quia homines tegunt ad instar domorum, vt erudite notauit vir dignitate et doctrina praeceſlens Gisbertus Cuperus Obseruat. III, 18.

v. 99. *Αἰγίοχα βαλῆσιν*] Hunc versum inducendum esse recte Aristarchus et D. Heinſius censuerunt.

v. 102. *Νῆσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρη ἢ ἐπὶ νυκτὶ*] MS. I. ἐφημέρη. lege ἐφημεροί. Sic emendaueram, et recte me emendasse postea ex Plutarcho cognoui, in cuius consolatione ad Apollonium sic legitur.

v. 105. *Οὕτως ἔτι παρ ἐς Διὸς νόον ἐξαλέασθαι*] MS. I, ἔτι πη. Sic et Tzetzes. πη nonnunquam aequae παρέλκει ac παρ. Διὸς νόος est Iouis sententia, consilium, decretum. Hesiodi sententiam Tacitus refert: *Quae fato manent, quamvis significata, non vitantur.* Sequenti versu idem liber: *εἰ δὲ θέλεις.*

v. 113. *Νόσφιν ἄτερ τε πόνων*] In vtroque MS. abest τε. Et sane abesse debet. Tzetzes. πόνων δὲ τὸ πο κοινή ἐστὶ συλλαβή. ὑπὸ γὰρ τῷ ν ἀμεταβόλῃ ἐκτείνεται. sic et superius v. 91. in manu exaratis libris legitur. *Νόσφιν ἄτερ κελῶν.* Vbi H. Stephanus perperam incuriae editores insinuat. Inferius v. 674. *Μὴ μένειν οἶνον δὲ νέον καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον.* Sic MS. I. Vossianus. vulgo μηδὲ μένειν. versu praes-

praecedente in nonnullis editionibus legitur ζώσσκον pro ἔζωον.
Quod auribus meis magis arridet.

v. 115. Τέρπει' ἐν θαλίῃσιν] Suaniter tempus transi-
gebant in conuiujs; nimirum quae instruxerant ex iis quae
sponte tum ferebat iniussa tellus. pro quo statim:

— — οἱ δ' ἐθέλημοι

"Ήουχοι ἔργα νέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν παλῆσσιν.

— — ἵψικ' ultra

Tranquills quae collegerant diuidebant cum multis bonis.
hoc est, ut Virgilius exposuit, *in medium quaeiebant*, et iis in
otio sine contentione et inuidia fruebantur. Hae sunt illae
θαλίαι, de ἀθανασίᾳ et Deorum epulis Hesiodus hic non
cogitauit, quod et ille versus luculenter ostendit: qui in no-
stris quidem editionibus nunc desideratur, sed olim non des-
derabatur in iis, quibus vsus fuit Diodorus Siculus. Is in libro
V. bibliothecae huic, quem nunc exponimus, istum subiicit:

Ἀφνειοὶ μῆλοισι; Φελοὶ μακάρεσσι θεοῖσι.

Abundantes pomis, cari beatis Diis.

Dignus sane est qui loco suo, de quo fuit iniuria temporum et
hominum deturbatus, restituatur. Ceterum hunc versum male
intellexit et interpretatus est vir Graece doctissimus, Lauren-
tius Rhodomannus. Ἀφνειὸς μῆλοισιν vertit: *felices-gregi-
bus*. μῆλα hic non sunt greges. Nam quamuis pastoritia vita
sit simplicissima, et aliis vitam tolerandi rationibus vemptior,
ignorata tamen fuit antiquissimis illis hominibus, qui sub Sa-
turno dicuntur egisse. Hi enim iis solum se tuebantur, quae
terra sponte ad eorum victum ferebat. Omitto Ouidium, alios-
que Poetas. Varro II. de R. R. cap. I. *Es homines et pecua-
quum semper fuisse sis necesse, natura, (sive enim aliquod fuit
principium generandi animalium, ut putauit Thales Milesius, et
Zeno Cirsicus, sive contra horum principium extitit nullum, ut
credidit Pythagoras Samius, et Aristoteles Stagiritis) necesse est
humanae vitae a summa memoria gradatim descendisse ad hanc
aetatem ut scribit Dicaearchus: et summum gradum fuisse natu-
ralem, quum viuerent homines ex iis rebus quas inuiolata vitro
ferret terra: ex hac vita in secundam descendisse pastoriziam, e
feris atque agrestibus, ut ex arboribus et virgulis decerpendo
glandem, arbutum, mora, pomaque collegerant ad usum, sic ex
animalibus, propter eandem utilitatem, cum quae possent silua-
stria deprehenderent, concluderent et mansuofacerent. Sic hic
loeus legendus et interpungendus videtur, in quo tamen emen-
dando Gronouio τῷ πᾶν debentur, collegerant, et mansuofa-
cerent, quae reposuit pro colligerent, et mansuofacerent. Tū
cum intellectu renocandum ad superiora; quasi scripsisset pa-*

floritiā: cum, ut ex arboribus et virgultis decerpendo glandem, arbutum, mora, pomaque in usum colligere consueverant antehac, sic ex animalibus sylvestria quae possent caperent, septo custodirent, mansueta redderent. Hic videtur superuacuum vel quod prius passuerat *e feris et agrestibus*, vel quod post dixit, *ex animalibus siluestria*. At haec est illius repetitio propter υπέρβατον, sensui magis quam verbis conveniens. De quo genere Gronov. ad Senec. l. de ira, 3. Μηλα autem hoc loco sunt omnes arbutei fructus, qui edules sunt, sicut apud Latinos poma. Nam et nuces, et ficus, et vnae τρώξιμοι mala dicuntur. Vid. leg. CV. de verb. signif. Varro cap. 59. lib. I. de R. R. profitetur se acturum de pomis condendis, et ibidem tradit, quomodo pira, rapa, nuces iuglandes sint servandae; quia rapa, pira, nuces in pomis numerabantur. Hesych. Μηλα παντός δένδρε καρπός, ἐξαιρέτως δὲ τῆς μηλέας, καὶ πάντα τὰ δένδρεα. In hoc ipso verbo offenderunt inferius Latini Interpretes, sed ratione, diversa v. 162.

Ὦλεσε μαρναμένους μῆλων ἕνεκ Ὀιδιπείδω.

Perdidi pugnantes propter oves Oedipi.

sed non pugnabant propter oves, sed propter opes, regnum, facultates Oedipi. De quo Graeci Magistri: Μηλα, κτήσεις, περισχίαι, βροδευσι. Hos Latini debebant sequi. Veterum enim diuitiae in pecudibus, praecipue in ouibus. Varro dicto loco libri secundi: *In quibus* (nimirum animalibus agrestibus, quae comprehendebant et mansuefaciebant) *non sine causa putant oves assumptas, et propter utilitatem, et propter placiditatem.* Non longe post: *De antiquis illustrissimus quisque pastor erat, ut ostendit Graeca et Latina lingua, et veteres Poetae, qui alios vocant πολυάρνας, alios πολυμήλας, alios πολυβροδευτας, et quae sequuntur.* Sic apud Heliodum inferius πολυμήλος est opulentus. Ceterum in hoc, quem reposuimus, versu, Φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι, idem est quod εὐδαίμονες. Sic et intelligendum in disticho illo in Epictetum:

Ἄλλας Ἐπίκτητος γένονμην, καὶ σῶμ' ἀνάπηρος.

Καὶ πενίην Ἰσος, καὶ φίλος ἀθανάτοις.

Servus Epictetus sum, et corpore mutilus, et paupertate latus, et tamen Deis carus, id est, felix. Terent. *Solus es quem Dii diligunt.* Vid. Meric. Casaub. praefationem in accuratissimam Epicteti editionem a se editam. Porro quod viri docti notant ἐπὶ βροσὶν κτείνεσθαι ἢ θνήσκειν esse in prima pueritia occidi, mori, id vero ex exemplis, quae afferuntur, non potest intelligi. Nihil aliud verba, quae Iliad. ζ. leguntur, volunt, quam illos deprehenso esse apud armenta et gregem, ibique occisos. Alioquin κτείνεσθαι ἐπ' οἷεσσιν eandem haberet vim.

vim. Iliad. v. vero Aeneas non ait se metuere Achillem, quod aliquando cum eo esset congressus ἐπὶ βῆσιν, sed contra ea Aeneas ibi excusat certamen cum Achille ineundum, quia iam olim expertus sit vim Achillis, et robur eius hastae, quum salutem suis debuerit pedibus seruatus διὰ λαιψῆρά γῆνα,

"Οτε βῆσιν ἐπήλυθεν ἡμετέρῃσιν.

quum armenta nostra inualisset, inquit Aeneas. Quod et ipsum Achilleus ei postea exprobrat:

"Ἢδῃ μὲν σέ γε (Φημί) καὶ ἄλλο τε δαρι Φόβησα

"Ἡ δ' ἐμὲ μνησθε οτε πέρ σε βοῶν ἀπὸ μῆνον ἔοντα

Σῶσα κατ' ἰδαίων ὄρεων ταχέεσσι πόδεσσι

Καρπαλίμως; τότε δ' οὔτι μετατροπαλίζεο Φεύγων.

Iam enim te ruo et alias hasta terrui. An non recordaris quando te apud boves solum existentem repuli ab Idaeis montibus velacibus pedibus celeriter? Tunc vero non conuerterbaris fugiens. Vides nullam hic reconditae notionis formulam latere, sensum esse simplicissimum et apertum.

v. 122. Τοὶ μὲν δαίμονες] Aristides, Plutarchus de oraculorum defectu, Plato in Cratylo, et V. de legibus hos verus sic legunt:

Τοὶ μὲν δαίμονες ἐσθλοὶ ἐπιχθόνιοι τελέθουσιν

Ἄγνοί, ἀλεξίκακοι Φυλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Quam lectionem vulgatae praeferendam existimo tot summorum virorum auctoritate munitam. Sed de his Geniis, cuius fuisse naturae credebantur olim, vide Plutarchum in laudato libro, de oraculorum defectu, multis disputantem.

v. 124. Οἱ ἔα φυλάσσει τέ δικας] MS. I. Φυλάσσεισιν. Sic hic verus legitur inferius, 254, vt 233.

Τίττεσιν δὲ γυναῖκες εὐκόστα τέκνα.

Hom. II. α. Στηθεσσιν λαοίοισι διάνδιχα μεμνήριξεν. Infinita huius paragoges exempla ex Graecis Poëtis facile colligas.

125. Ἡέρα ἐσάμενοι] Retinenda est antiquior versio: aëre induiti. Virgil. obscuro aëre septi, hoc est, oculis subducti sunt vt a nemine possint videri. Versu sequente, γέρας βασιλικόν non est regale munus, sed regius honor. Hinc postea de argentei saeculi daemonibus dicit, illos quidem his esse inferiores, nec regia maiestate illustres, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ. Verum etiam hi honore sunt conspicui. Cur autem daemonibus tribuatur regius honor hanc rationem affert Plutarchus, libro de defectu oraculorum, quia βασιλικόν τὸ εὖ ποιεῖν.

CAPUT IV.

Φυλ. νόημα. Hesiodus expositus. Muliebris educatio puerorum inter mala argenteae aetatis. Μάτρον ἤβης, θαλάσσης. Elegans Graecorum Poetarum periphrasis. Hesiodo vetus lectio restituta. Eiusdem vexatus locus expositus. Daemones mori, exacta certa periodo. Daemonum sunt diuersi gradus. Ἀθάνατοι δεύτεροι. Secundus. Καλίσσθαι. Ἀπληστοι. Εὐρώεις δόμος αἶδω. Κρυερόν. Γενεά. varii Interpretum errores ostensi.

v. 129. Οὗτε Φυλὴν ἐναλγύνον ἄτε νόημα.] Verbe: *Neque corporis habitum simile, neque ingenio.* Φυλὴ hic non est sola statura et proceritas corporis sed coniuncta cum dignitate formae, vt recte Graeci magistri docent. Νόημα est ingenium. Glossae MS. Vossianae: νόημα φρόνησις. Homero Φρένες Iliad. α.

— — ἐπεὶ δ' ἔθεν ἐς ἡ χειρῶν
Οὐ δέμας, ἀδὲ Φυλὴν, ἔτ' ἀρ' Φρένας, ἄτ' τι ἔργα.
Quoniam illi non est inferior, neque corpore, neque forma, neque ingenio, nec operandi peritia.

v. 130. Ἀλλ' ἐκχτόν μὲν παῖς] In I. MS. μὲν desideratur. Viri doctissimi ἀλλὰ hic accipiunt pro ἀλλ' ὅμως, quali Poeta dixerit inferiorem quidem hanc aetatem esse et deterio-rem superiore, hoc tamen habuisse bonum, quod pueri aliquamdiu simplicitate, sine malo, et εὐθως apud matres fuerint educati, vt hanc longam ἐν γυναικωνίτιδι διατριβὴν habuerit inter notas et bona huius aetatis, quibus sequentem antecellat. Quod plane Poetae menti aduersatur, qui maternam educationem deprauationi huius saeculi adscribit, ex quo appareat longe deteriorem esse hanc γενεάν priore aurea, quia pueri diu in Gynaecis latitent, et in sinu matrum adolescant, et corroborentur; qua muliebri educatione redderentur molles, imperiti, effaeminati. Inde ait pueros euadere μάλα ὑπὲρ ἡμῶν valde rudes. Quo nomine Plato quoque educationem filiorum Regum Persiae reprehendit. Quid verbis opus, res loquitur. Nec Vereres vñquam aliter hunc locum ceperunt.

v. 131. Ἡβης μάτρον ἵκωτο] Interpp. *Pubertatis terminum assignat.* Helych. quidem μάτρον dicit esse πέρας, sed Poētis Ἡβης μάτρον nihil aliud est quam ipsa Ἡβη. Sic inferius μέτρα θαλάσσης est θάλασσα. Hom. μέτρα κελεύθω, κελεύθος. In epitaphio Hesiodi, quod Pindaro adscribitur μέτρον

μέτρον σοφίης ἐστὶ σοφία, vt ibi legendum inferius ostendemus.

v. 134. "Ἄλγ᾽ ἔχοντες Ἀφραδίαις] MS. I. ἀφραδίῃσιν.

v. 135. Τβριν γὰρ ἀτάσθαλον] Hi sunt mollis istius maternae educationis fructus. Nihil magis facit iracundos, inquit Seneca, quam educatio mollis et blanda; ideo unicus, quo plus indulgetur, pupillisque quo plus licet, corruptior animus est.

v. 141. Τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι] MS. I. Τοὶ μὲν τοὶ χθόνιοι. Nonnulli codices, quod Stephanus notat, ἐπιχθόνιοι, quam lectionem Tzerzes tuetur. Nihil verius, quamuis alteram sequantur Proclus, Moschopulus, et omnes quas vidi editiones. Verum si argenteae aetatis homines postquam mortem obierunt sunt ὑποχθόνιοι δεύτεροι, quinam sunt πρῶτοι ὑποχθόνιοι, quod Tzerzes merito virget. Vir magnus multus quidem est in afferenda lectione vulgata, praefatus δευτέρως δαίμονας hic coniungendum, non δευτέρως ὑποχθονίως. ex illa enim lectione hanc absurditatem nasci, quod tum δευτεροὶ etiam cum θνητοὶ sit coniungendum: hinc vero confici primos etiam fuisse θνητὰς contra doctrinam Platoniceam. Sit contra doctrinam Platoniceam, non tamen est contra Hesiodi, qui daemones quoque ἐκαστα certa periodo mori cecinit. Plutarchus de oraculorum defectu: Ὁ Ἡσίοδος οἶσται καὶ περίοδοις τισὶ χρόνων γίνεσθαι τοῖς δαίμοσι τὰς τελευτάς· λέγει γὰρ ἐν τῷ τῆς Ναϊδος προσώπῳ καὶ τὸν χρόνον αἰνιττόμενος.

Ἐνθά τοι ζῶει γενεὰς λακέρυζα κορώνη
Ἀνδρῶν ἡβώντων· ἑλάφος δὲ τε τετρακόρωνος·
Τρεῖς δ' ἐλάφας ὁ κόραξ γηράσκειται· αὐτὰρ ὁ Φοῖνιξ
Ἐνθά τῷ κόρακα· δέκα δ' ὑμεῖς τῷ Φοῖνικας
Νύμφαι εὐπλόκαμοι, καὶρα Διὸς αἰγιοχοιο.

Hesiodus certis temporum conuersionibus mortem daemones oppetere censet, et tempus etiam sub inuolucro proponit, haec sub Naïdis persona loquens: Nouem hominum vegetorum aetates garrula cornix uiuit, cernus autem quatuor cornicum, tres autem certii cornus. Sed phoenix nouem cornuorum: vos autem Nymphae formosae, Iouis filiae decem phoenicum. Vide ibi plura. Sane primos δαίμονας aetatis aureae fuisse quoque θνητὰς an non ista verba ostendunt? v. 116.

Θνήσκον δ' ὡς ὑπνῷ δεδμημένοι. Moriebantur uero tamquam somno obruti. et v. 121.

Αὐτὰρ ἐπεὶ κεν τῷτο γένος κατὰ γαῖαν κάλυψεν.
Verum postquam et hoc genus terra texit. hoc est παραφρασι-
κῶς, ἀπέθανε, inquit Tzerzes MStus Vossii, in edito enim haec desiderantur. Verborum autem Hesiodi haec est συνά-
πεια. Τοὶ μὲν μάκαρες θνητοὶ καλέονται δεύτεροι ἐπιχθόνιοι.

υιοί. Hi beati mortales secundi sunt terrestres, scilicet daemones: hoc est secundi gradus, inferiores illis daemonibus, qui ex aurei saeculi θνητοῖς sunt orti. Qui quidem non regium honorem sunt adepti, ἀλλ' ἐμπής τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ. sunt tamen et hi in dignitate constituti. Daemones esse diversorum graduum nemo dubitat. Εἰσὶ γὰρ ὡς ἐν ἀνθρώποις, inquit Plutarchus, καὶ δαίμοσιν ἀρετῆς διαφοραί. sunt enim sicut inter homines; sic etiam inter daemones diversi virtutum gradus. Δαίμονες δεύτεροι sunt inferioris loci et ordinis daemones, ut δεύτεροι ἀθάνατοι, Dii inferiores, minorum gentium, apud Maximum Tyrium, dissertat. xxvi. Θεὸς μὲν οὖν αὐτὸς κατὰ χώραν ἰδρυμένος, οἰκονομεῖ τὸν ἕρανόν καὶ τὴν ἐν ἕρανῳ τάξιν. Εἰσὶ δ' αὐτῷ φύσεις, ἀθάνατοι δεύτεροι, ἐν μεθορίῳ γῆς καὶ ἕρανῳ τεταγμένοι, θεῶν μὲν ἀσθενέστεροι, ἀνθρώπων δὲ ισχυρότεροι, etc. Deus quidem eodem in loco manens, coelum regit; omniaque in eo ordinat ac disponit. Immortales autem quasdam habet potentias, quas secundos immortales vocant. Hi sunt Deo infirmiores, hominibus vero potentiores. Senecae dicuntur inferioris notae Dii, ep. 110. Vnicuique nostrum paedagogum dari Deum, non quidem ordinarium, sed hunc inferioris notae, ex eorum numero, quos Ovidius ait de plebe Deos. Sic et serui apud Florum III, 20. secundum hominum genus, quasi sint viliores et inferiores aliis hominibus: Enim vero servilium armorum dedecus feras. Nam et ipsi per fortunam in omnia obnoxii, tamen quasi secundum genus hominum sunt. Cic. III. de Off. quasi secunda quaedam honesta esse dicunt. Et vela secunda apud Ovid. Superi vocant illud fulmen cui dextra Cyclopium flammæ et iræ minus addidit. Senec. ep. 92. Excedat ex hoc animalium pulcherrimo, ac Diis secundo, mutis aggregetur animal pabulo laetum. Idem IV. Nat. Quaest. 3. Ex his me testibus numera secundae notae, qui vidisse quidem se negant, sed audisse. Inde et illae loquutiones apud Graecos δεύτερον ποιεῖν, τίθεσθαι, ἀγεῖν, postponere. Lucian. Εἰ μὲν δεύτερον ἀγείς Ἑρμῖωνος, si Hermioni me postponis. Καλέονται vero hic est εἰσί. Superius v. 122. dixit δαίμονες εἰσιν ἐπιχθόνιοι, hic dicit eodem sensu καλέονται ἐπιχθόνιοι. In sacris litteris καλέονται υἱοὶ Θεῶν, hoc est, ἔσονται. Apud nostrum inferius v. 715.

Μηδὲ πολὺξενον, μηδ' ἄξενον καλέεσθαι.
Nec vero multorum hospes, nec nullius sis.

In Theogon. v. 410.

Ἥγ' αἶγετ' ἐς μέγα δῶμα φίλῃν κεκλησθαι ἄκσιτιν.
Duxit in amplam domum sua ut sis vici.

De

De quo loquendi genere Sacris pariter et τοῖς ἔξω Scriptori-
bus familiari plura pridem praeceperunt viri magni, Casaubo-
nus ad Theocritum, et Grotius ad Nouum Foedus.

v. 148. Ἀπλασοί] Latinis sunt *inconditi*, qui moribus
sunt inculti. Tzetzes ἀγριοί. Cic. *vasti et agrestes*. v. 149.
Vterque codex MS. συμβαροῖσι μέλεσσιν. Versus sequens in
primo sic se habet: τῶν δ' ἦν χαλκεα τεύχεα, χαλκεοὶ δὲ
τοὶ αἰνοί. Vers. vero 151. idem liber μέγας pro μέλας.

v. 153. Βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κρυεῖν αἶδαο] Εὐρώεις
δόμος multis antiquis et recentioribus est πλατύς, laxa, ampla
domus. Et sic C. Barthius Aduersar. XXX, 13. qui hoc loco
vitur ad firmandam correctionem Horatii, in quo pro *domus*
exilis Plutonia substituunt *domus exilii Plutonia*. Sed hanc
emendationem merito reiecit Vir magnae et diffusae erudi-
tionis Iohannes Gerhardus Vossius, qui docuit sedem exilem
Plutonium Horatio non esse amplum illud mortuorum recepta-
culum, sed sepulchrum. quod certissimum. εὐρώεις hic est
squalidus ab εὐρώς situs, squalor. ut Virgilius *loca senta situ*
dicit: aut tenebricosus. Glossa MS. Vossii: εὐρώεντα, σκο-
τεινόν. Suidas: εὐρώέντα, σκοτεινά, ζοφώδη. Sic et He-
sychius et Etymologicum Magnum. Sophocles Aiace Flagel-
lifero v. 615. Αἶδηλον Ἄδαν, Homerus et noster in Theogoni:
ζοφὸν ἡρόεντα, Aeschylus Prometh. 432. Κελαινὸς αἰδοῦς
μυχός. Latini saepe *caeca tartara*. Inferius in Theogonia
v. 729.

Ἐνθα θεοὶ Τιτῆνες ὑπὸ ζοφῷ ἡρόεντι
Κεκρύφαται, βελήσι Διὸς νεφεληγερέταο,
Χῶρῳ ἐν εὐρώεντι.
Illic Dii Titanes sub caligine opaca
Absconditi sunt, consilio Iouis nubes cogens,
Loco in squalido.

sic et v. 739. Κρυερός vero non est meo iudicio frigidus, sed
dirus, illaetabilis, horrendus, ut in Theog. 657. ἀρὴ κρυε-
ρός, graue damnum, et 636. πόλεμος κρυεῖς, horrendum
bellum. In Ἀσπιδι κρυεῖς Τάρταρος, eadem ratione dici-
tur, pro quo in eodem carmine: νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ,
noctis obscurae domus horrenda. Hesych. Κρυερόν, Φρικτόν,
μισητόν, ἀναιδές, Φοβερόν, ἐλεεινόν, οἰκτρόν, δεινόν, χα-
λεπόν, πονηρόν, κακόν, δυσχερές.

v. 156. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ πῆτο γένος] Quae viri docti de
διαστολῇ hic subtiliter disputant inter λήξης diuersarum aeta-
tum,

tum, ego sane ut ex Poëtae verbis cogi possint nullus video. Tertiae enim aetati illud ipsum Poëta ἐπιφωνεῖ, quod iis, quibus λῆξιν assignasse dicitur. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῆτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε.

v. 160. Πρωτέρη γενεῇ] Verre: *priori aetati*, non *generationi*, ut vulgo. Qui error passim quoque obuius in sacrum litterarum Interpretibus. Γενεὰ Latinis est aetas, quod Homerus dixit:

Τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων
Ἐφθίαθ'

hoc Ovidius interpretatur XII. Metam. *vixi Annos bis centum, patris tertia vivitur aetas*. Horatio est *aevum*, cui Nestor perhibetur *senex ier aevio functus*. Ante Olympiades Graeci per γενεὰς rationes temporis colligebant, ut Porphyrius ostendit, qui γενεάν definit τὴν τῷ τίκτειν καὶ γεννᾶν τελείωσιν. sicut et Plutarchus, qui quum dixisset Heraclitum ἐπὶ τριάκοντα ποιεῖν τὴν γενεάν, subiicit, ἐν ᾧ χρόνῳ γεννῶντα παρέρχεται τὸν ἐξ αὐτῆς γεγεννημένον ὁ γεννησας. spatium quod a natali pertinet ad tempus generationi aptum, quod circumscribunt triginta annis. Alii tamen productiores, alii fecerunt angustiores γενεὰς. Sunt enim qui vno anno, sunt qui septem, decem, viginti, quinque et viginti, triginta, sunt et qui centum annis definiunt γενεάν. Quo sunt antiquiores tanto sunt longiores, monente eodem Porphyrio.

C A P V T V.

Versus Hesiodi fugitius ex MSC. et antiquis Interpretibus reuocatus et suo loco repositus. Saturnus Rex Heroum in beatis Insulis. Hae in Oceano locatae. Hesiodus bis restitutus, et aliquot locis expositus. Παλιγγενεσία. Elegans futurorum vsus. Θεῶν ὅπεις. Hesychius correctus. Ὅπιν ἔχεν. Οὐπεις. Εἰδέν. Hesiodo denuo medela. φύλα Θεῶν. Traiectio versuum in Hesiodo observata. Versio Latina saepius castigata.

v. 169. Τῇ λῆξιν ἀπ' ἀθανάτων τοῖσι Κρόνος ἐμβασίλευε] Hunc versum ex MSto II. hic reposui, quem olim quoque in antiquis extitisse exemplaribus, sed a nonnullis fuisse eiectum cum sequente tamquam ineptum, et qui Hesiodo sit indignus, Proclus testatur. Quorum iudicio si stamus,

si stamus, proximus etiam versus est expungendus. A Tzetze sane non videtur agnitus esse, nisi credibilis sit alterum illum quem cum hoc prisca Critici ὠβέλισαν etiam nunc desiderari, sicut quem nunc ex MS. reponimus, in editionibus desideratur, propter illam causam quam Proclus nobis ostendit. Eam tamen mihi non probant acerbi illi censores, quorum obelis quam multi confoderentur, si ad hanc legem essent exigendi? Plures enim hoc longe deteriores in Hesiodo reperiuntur. Quin hunc optimis non dubito accensere. Quid enim siue verba spectes, numerosius, siue sententiam, pulchrius? Imperium autem in heroes in beatis Insulis degentes Veteres Saturno tribuunt. Inscriptio elegantissima monumenti Regillae uxoris Herodis:

Ἱστοὶ πέρ' ἱερὸν εἶδος εὐζώνοιο γυναικὸς
 Ἀγκειτοῦ, αὐτὴ δὲ μεθ' ἡρώνησι νέεσθαι
 Ἐν μακάρων νήσοισιν, ἵνα Κρόνος ἐμβασιλεύει.
*Quibus (sc. Deabus) sacra haec statua pulchrae foeminae
 Dedicata est. Ipsa vero inter Heroïdas habitat
 In beatorum Insulis, ubi Saturnus regnat.*

Ultimus versus ex isto Hesiodi est expressus. Salmasius dubitat an usquam legatur beatas Insulas fuisse sub Saturni imperio. Sed praeter Hesiodum Diodorus Siculus etiam lib. III. hoc tradit.

v. 171. Παρ' Ὀκεανὸν βαθυδίνην] Graeci Magistri ὠκεανὸν hic locant et exponunt ἐν τῷ ἁέρι. poterant aliud agere. Poetae enim beatas Insulas statuebant in Oceano. Horat. libro IV. carm. 16.

*Nos manet Oceanus circumuagus: arua beata
 Petamus arua, diuizes et Insulas.*

v. 173. Τρεῖς τῷ ἔτῳ] Restitui lectionem veterem, quam MS. I. et Tzetzes nobis seruauit: τρεῖς ἔτος. Sic inferius τρεῖς ὕδατος παρέχειν. Vidit et H. Stephanus.

v. 174. Μηκέτ' ἐπεὶτ' ὦφειλον] Ordo verborum quem in his binis versibus Tzetzes instituit tam ineptus, quam sensus quem ex iis conficit. Ait enim Hesiodi voti hunc esse sensum, se maluisse mori ante heroici seculi exitum, quam post illum nasci. Sed hoc ab Hesiodi mente alienum plane est, qui optat ἢ πρόσθε θανεῖν quam quinta aetas ingruerit, ἢ ἔπειτα γίνεσθαι, quum meliora scilicet tempora resfouerent. Persuasum enim habebant Poetae et plerique Philosophi, praecipue Platonici, exacta hac misera aetate, παλιγγενεσίαν futuram, omnia reditura in suos ortus et pristinam felicitatem. Inde Probus ad illud Virgilii,

Ultima Cumaei venit iam carminis aetas,

L1

notauit

notauit Cumaeum carmen esse carmen Hesiodi, quod sic dicatur a patre Dio, qui Cumaeus fuerit. Sed quid his immoramur? Nihil est in Poetis decantatius, qui tamen omnes videntur hanc opinionem ex isto Hesiodi loco hausisse.

v. 181. Εὐ τ' ἂν γεινόμενοι πολιορκόταφοι τελέθωσιν] Insulse Interpretes Latini: *Postquam facti circa tempora canis fuerint.* An γίνεσθαι πολιορκόταφον τελέθειν est fieri canum? quid absurdius fingi potest? γεινόμενοι sunt τεχθέντες. Sic autem verte: *Quum vix nati canescant,* hoc est, senescant, quum vix postquam lucem adspexerunt senio conficiantur. Hinc paullo post αἰψα γηράσκοντας τοιῆας appellat. Conqueritur de vitae breuitate, cui quintae huius aetatis homines sunt obnoxii, quod celeriter tacitis consenscant annis. Hoc est de quo toties conqueruntur Poetae, meliores annos esse fugacissimos. Theocritus: Μὴ καυχῶ τάχα γὰρ σε παρέρχεται, ὡς ὄναρ, ἥβη. *Noli superbire. celeriter enim te relinquit, tanquam somnium, adolescentia.* Sed haec Anthologiarum Scriptoribus relinquamus.

v. 182. Οὐδὲ πατὴρ παιδεσσὶν ὁμοίους] Non haec referenda sunt ad ἰδέας ὁμοιότητα, vt non nemo facit, sed ad γνῶμης. Loquitur de discordia et dissensione animorum, quae miseros mortales huius aetatis sic exagitat, vt omnia sint ὑπερλα, nusquam candor, fides, non fucatus amor, ne inter parentes quidem et liberos. Ouid.

Filius ante diem patrios inquit in annis.

Glossae MS. Vossii: ὁμοίους, ὁμογνώμων. Graeci magistri, ὁμοίους, ὁμονοητικούς, σύμφωνος. Alia ratio est inferius, v. 235.

Τίττεσιν δὲ γυναῖκες εἰκότα τέκνα γονεῦσιν.

Pariunt vero mulieres similes parentibus liberos.

Hic utique loquitur de εἶδεσς ὁμοιότητι. Liberi enim qui parentum os referebant habebantur pro nota et argumento aeternae pudicitiae. Horat. IV, 6.

Nullis polluitur casta domus stupris

Mos et lex maculosum edomuit nefas,

Laudantur simili prole puerperae:

Culpam poena premis comes.

Cui non dictus Hylas?

v. 185. Ἀτιμήσχει] Barbare Interpretes: *Dehonorabunt.* Ἀτιμήσχει autem est ἀτιμᾶν Φιλῆσι. Sic et versu sequente μέμψονται est μέμψεσθαι Φιλῆσι, et v. 189: ἔτερος δ' ἑτέρῃ πόλιν ἐξαλαπάξει, est ἐξαλαπαῆζειν εἰώθε solet expugnare. v. 225. οἱ τέ μιν ἐξελάσσωσι, qui ipsam expellere solent, sic ex MSS. ibi legendum et v. 323,

-- οἶα

οἶα τε πολλὰ
Γίνεται, εὐτ' ἂν δὴ κέρδος νόον ἐξαπατήσῃ, id est,
ἐξαπατᾶν Φιλῆν. et mox v. 327.

Ἴσον δ' ὅς θ' ἰκέτην ὅς τε ξῆνον κακὸν ἐρξῇ.
hospitem malo afficiet, hoc est, afficere solet. Homerus
Iliad. α. ὅτε χῶσεται ἀνδρὶ χεῖρῃ, quando irasci solet viro
inferiori, et sic saepe. Aristoph. Pluto:

Ὁ Πάμφιλος δ' ἔχῃ διὰ τῆτον κλαύσεται;

Pamphilus nonne propter hunc plorare solet?

Sic et Scriptores Sacri, Marc. III, 27. καὶ τότε τὴν οἰκίαν
αὐτῷ διαρπάσει. et tunc domum eius diripiet. hoc est, diripere
solet. Ioan. XV, 6. Ἐὰν μὴ τις μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω
ὡς τὸ κλημα, καὶ ἐξηράνθη. Si quis nam in me manserit, eiici
solet foras, et tamquam palmes ardescere. Interpretes ibi haesi-
tant, vide Bezam. In hac notione legitur etiam imperfectum,
vt ἔθυον. Marc. XIV, 12. μαῖναι σολεν. et XV, 6. ἀπέλυσεν,
dimittere solebas, vt bene hic vetus Interpres.

In Scuto Herculis, v. 402.

Ὡς δὲ λέοντες δύο ἀμφὶ κταμένης ἐλάφοιο

Ἀλλήλοις κοτέοντες, ἐπὶ σφέας ὀρμήσωσι.

Vt autem leones duo pro occiso ceruo sibi mutuo irati in se ipsos
impetum facere solent. In Theogon. v. 750.

Ἡ μὲν καταβήσεται, ἡ δὲ θύραζεν ἐρχεται.

Haec quidem intrabit, illa vero foras egreditur. h. e. intrare so-
let. In ἔργοις v. 523.

Νυχὴν κατελέξεται ἐνδοθεν οἴκα.

Noctu cubare solet intra domum.

Et v. 370.

Πίσεις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιστίᾳ ὤλσαν ἄνδρας.

Credulitas pariter ac diffidentia perdere solet homines. Et. v. 443.

Ῥῆα δ' ἀφείλετο Φαινομένην ἐθέλασά γε θυμῷ.

Facile vero auferre solet apparentem volens saltem animo. In-
terpretes Latini: abstulit. Et v. 284. Ζεὺς δὲ τε Ἴριν ἔπει-
ψε. Iupiter cum Irim mittere solet. Theogon. v. 7

Ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι χορὸς ἐνεποιήσαντο Καλῆς.

Summo in Helicone choreas ducere solent pulcras.

Sic et Scriptores in oratione pedibus soluta loquuntur frequen-
ter, vt et Sacri. Marc. XIV, 12. ὅτε τὸ Πάσχα ἔθυον, quo
tempore Pascha mañare solent, et XV, 6. ἀπέλυσεν solebat di-
mittere. Sic et Latini hoc tempore vtuntur, hinc in versione
retinui. Horat.

Non hic cuiquam parces amico.

hoc est, parcere solet. Perf. Sat. II.

At bona pars procerum tacita libabit acerba.

L 1 2

hoc

hoc est, libare solet, ut bene ibi πολυμαθέστατος Casaubonius, quem vide, qui et Hebraeos hoc genere loquendi vfos esse docet. a quo nec Graecos abhorrere, quod non a quoquam antehac observatum esse memini, hi loci Hesiodi argumento sunt. Aoristis quidem hanc vim inesse tralaticium est, ut et apud nostrum 240.

Τοῖσιν δ' ἔρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων.

Illis autem coelitus magnum importare solet malum Iupiter. et saepe alias. Theogon. v. 87.

Αἰψαῖτε καὶ μέγα νῆκος ἐπισταμένως κατέπαυσε.

Statim etiam magnam contentionem scilicet dirimere solet.

v. 187. Οὐδὲ θεῶν ὅπιν εἰδότες] Imperite Interpretes; *Neque Deorum oculum veriti. Verte: neque Deorum iram veriti.* Inferius v. 252. θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλέγοντες, *Deorum animaduersionem non curantes. Vbi iterum Interpretes sine sensu: Nullam Deorum reuerentiam curantes. Homerus Iliad. π.*

Οἱ βίη εἰν ἀγορῇ σχολιάς κρίνωσι θέμιστας,

Ἐκ δὲ δίκην ἐλασσωσι, θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλέγοντες.

Hic Interpretes: *Deorum rationem nullam habentes*, quod ferri posset, ut apud Herodotum Calliope: οὔτε δαιμόνων, οὔτε θεῶν ὅπιν ἔχοντες. *Neque Geniorum, neque Deorum rationem habentes. At Ὀδυσσ. Φ. v. 29.*

Σχέτλις δὲ θεῶν ὅπιν ἠδέσασ' ἄδὲ τραπέζαν.

Interpretes rursus inscite vertunt: *Deorum providentiam reueritus.* In omnibus his locis ὅπιν est ira, poena, vindicta, animaduersio. Hesych. ὀπίδα, ἐπιστροφὴν, ἐντροπήν. Item: ὀπιν, περιστροφὴν, φωνή. Corruptissime lege: ἐπιστροφὴν, ποινή. Noster in Theogonia, 222. de Parcis:

Οὐδέποτε λήγαι θεῶν δεινοῖο χόλοιο,

Πρὶν γ' ἀπὸ τῶν δώσωσι κακὴν ὅπιν, ὅς τις ἀμάρτη.

Non ante deponunt Deae grauem iram,

Quam ab illo poenas sumserint magnas, qui peccauit.

Vnde et Nemesis ὀπιν, et Ionice Οὐπιν dicitur in Inscriptione Herodis Attici:

"Ἦτ' ἐπὶ ἔργα βροτῶν ἐλάεις Ῥαμνυσίας Οὐπιν.

Quae facinora hominum punis Rhamnysas Vri.

Ut bene emendauit et exposuit maximus Salmasius. Quam appellationem Nemesis quidem ἀπὸ τῆς ὀπινος accepit, non tamen hoc nomine, quod ὅπιν seu curam gerat rerum humanarum, sed quod animaduertat et puniat mala et improba audacium et insolentium hominum facinora. Quas Nemesis partes esse nemo ignorat. Εἰδότες apud Hesiodum sunt φοβέμενοι. Hesych. εἰδεῖν, ἐφοβεῖτο. κ 190. pro ἐξαλαπάξει. MS. II. ἐξαλαπάζει. Male.

v. 199. Ἀθανάτων μετὰ Φῦλον ἴτον] Φῦλον ἐνικῶς apud Graecos Scriptores in hac notione non legitur. Itaque hic locus mihi mendii dudum fuit suspectus, quod deterisit MS. II. ex quo legendum Φῦλ' ἴτην. ἴτην fuit etiam in codice Palatino et conspicitur in margine Stephanianae editionis. Hinc et statim προλιπόντες non προλιπόντες. Ἀθανάτων Φῦλα sunt Dii. et sic vertendum, non vt vulgo. *familiae Deorum*. sic superius Φῦλ' ἀνθρώπων sunt homines, Φῦλα γυναικῶν mulieres.

v. 207. Δαιμονίη τί λέλακας] MS. I. λέληκας. probat Tzetzes.

v. 210. Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι] Versum istum et sequentem obelis suis confodit Aristarchus, quia brutis non conveniant γνῶμαι, sententiae. Et mihi videtur absurdum. Ἐπιμύθια enim λογοποιοῖς solent addi. Itaque iam olim persuasum mihi fuit accuratius de hoc loco cogitanti ab antiquissimis temporibus hos versus laborare traiectione, qui sic restituendi sint suo ordini:

Δεῖπνον δ' αἶψ' ἐθέλω ποιήσομαι, ἥ μεθήσω.

Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἰρῆξ ταυσιίπτερος ὄρνις.

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφείζειν,

Νίκης τε γέρεται, πρὸς τ' αἰσχρῶν ἄλγεα πάσχει.

In hac opinione me confirmavit Manuscriptus prior Vossianus, in quo idem ordo servatur, nisi quod sequens versus Ὡ Πέρση, σὺ δ' ἄκκε δίκης male praecedat ἐπιμύθιον. Sic enim ille liber, recens quidem, sed ex optimo exemplari descriptus hos versus digerit:

Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἰρῆξ ταυσιίπτερος ὄρνις,

Ὡ Πέρση, σὺ δ' ἄκκε δίκης μηδ' ὕβριν ὀφείλεις

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι, etc.

Tzetzes totam huius fabulae, quae eodem ordine in exemplaribus eius tunc descripta erat, vt nunc in nostris, σύνταξιν damnat, non verborum, quasi aliquid σόλοικον, aut σολοικοφανές hic sit commissum, vt viri docti ceperunt, sed sententiae et totius orationis, quae non videtur commode cohaerere. Hinc et ipse versus alio locat ordine, quam quem vulgo tenent. Vide eius commentarium.

hoc est, libare solet, ut bene ibi πολυμαθέστατος Casaubonius, quem vide, qui et Hebraeos hoc genere loquendi vfos esse docet. a quo nec Graecos abhorrere, quod non a quo, quam antehac obseruatum esse meminisse, hi loci Hesiodi argumento sunt. Aoristis quidem hanc vim inesse tralaticium est, ut et apud nostrum 240.

Τοῖσιν δ' ἔρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων.

Illis autem coelitus magnum importare solet malum Iupiter. et saepe alias. Theogon. v. 87.

Αἰψαῖτε καὶ μέγα νῆκος ἐπισαμένως κατέπαυσε.

Statim etiam magnam contentionem scilicet dirimere solet.

v. 187. Οὐδὲ θεῶν ὅπιν εἰδότες] Imperite Interpretes; *Neque Deorum oculum veriti. Verte: neque Deorum iram veriti. Inferius v. 252. θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλέγοντες, Deorum animaduersionem non curantes. Vbi iterum Interpretes sine sensu: Nullam Deorum reuerentiam curantes. Homerus Iliad. π.*

Οἱ βίη εἰν ἀγορῇ σκολιὰς κρίνωσι θέμιστας,

Ἐκ δὲ δίκην ἐλάσωσι, θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλέγοντες.

Hic Interpretes: *Deorum rationem nullam habentes*, quod ferri posset, ut apud Herodotum Calliope: οὔτε δαιμόνων, οὔτε θεῶν ὅπιν ἔχοντας. *Neque Geniorum, neque Deorum rationem habentes. At Ὀδυσσ. φ. v. 29.*

Σχέτλις δδὲ θεῶν ὅπιν ἠδέσας δδὲ τραπέζαν.

Interpretes rursus inscite vertunt: *Deorum providentiam reueritus. In omnibus his locis ὅπιν est ira, poena, vindicta, animaduersio. Hesych. ὅπιν, ἐπιστροφὴν, ἐντροπὴν. Item: ὅπιν, περιστροφὴν, φωνή. Corruptissime lege: ἐπιστροφὴν, ποινὴν. Noster in Theogonia, 222. de Parcis:*

Οὐδέποτε λήγσει θεῶν δεινοῖο χόλοιο,

Πρὶν γ' ἀπὸ τῶν δώσωσι κακὴν ὅπιν, ὅς τις ἀμάρτη.

Non ante deponunt Deae grauem iram,

Quam ab illo poenas sumserint magnas, qui peccauit.

Vnde et Nemesis ὅπιν, et Ionice Οὐπιν dicitur in Inscriptione Herodis Attici:

Ἦτ' ἐπὶ ἔργα βροτῶν ἐλάεις Ῥαμνύσιας Οὐπιν.

Quae facinora hominum punis Rhamniasas Vpi.

Ut bene emendauit et exposuit maximus Salmasius. Quam appellationem Nemesis quidem ἀπὸ τῆς ὅπιν accepit, non tamen hoc nomine, quod ὅπιν seu curam gerat rerum humanarum, sed quod animaduertat et puniat mala et improba audacium et insolentium hominum facinora. Quas Nemesis partes esse nemo ignorat. Εἰδότες apud Hesiodum sunt φοβέμενοι. Hesych. εἰδεῖν, ἐφοβεῖτο. κ. 190. pro ἐξαλαπάξει. MS. II. ἐξαλαπάξει. Male.

v. 199. Ἀθανάτων μετὰ Φῦλον ἴτον] Φῦλον ἐνικῶς apud Graecos Scriptores in hac notione non legitur. Itaque hic locus mihi mendi dudum fuit suspectus, quod dererit MS. II. ex quo legendum Φῦλ' ἴτην. ἴτην fuit etiam in codice Palatino et conspicitur in margine Stephanianae editionis. Hinc et statim προλιπόντες non προλιπόντες. Ἀθανάτων Φῦλα sunt Dii. et sic vertendum, non vt vulgo. *familiae Deorum*, sic superius Φῦλ' ἀνθρώπων sunt homines, Φῦλα γυναικῶν mulieres.

v. 207. Δαιμονίη τί λέλακας] MS. I. λέληκας. probat Tzetzes.

v. 210. Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλει] Versum istum et sequentem obelis suis confodit Aristarchus, quia brutis non convenient *γνώμαι*, sententiae. Et mihi videtur absurdum. Ἐπιμύθια enim λογοποιοῖς solent addi. Itaque iam olim persuasum mihi fuit accuratius de hoc loco cogitanti ab antiquissimis temporibus hos versus laborare traiectione, qui sic restituendi sint suo ordini:

Δεῖπνον δ' αἶν' ἐθέλω ποιήσομαι, ἥ μεθ' ἴσω.

Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἰρῆξ ταυσιπτερος ὄρνις.

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφερῖεν,

Νίκης τε σέρεται, πρὸς τ' αἰσχρῶν ἄλγεα πασχει.

In hac opinione me confirmavit Manuscriptus prior Vossianus, in quo idem ordo servatur, nisi quod sequens versus Ὡ Πέρση, σὺ δ' ἄκκε δίκης male praecedat ἐπιμύθιον. Sic enim ille liber, recens quidem, sed ex optimo exemplari descriptus hos versus digerit:

Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἰρῆξ ταυσιπτερος ὄρνις,

Ὡ Πέρση, σὺ δ' ἄκκε δίκης μηδ' ὕβριν ὀφθαλμοῖς.

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι, etc.

Tzetzes totam huius fabulae, quae eodem ordine in exemplaribus eius tunc descripta erat, vt nunc in nostris, σύνταξιν damnat, non verborum, quasi aliquid σόλοικον, aut σολοικοφανές hic sit commissum, vt viri docti ceperunt, sed sententiae et totius orationis, quae non videtur commodè cohaerere. Hinc et ipse versus alio locat ordine, quam quem vulgo tenent. Vide eius commentarium.

CAPVT VI

Ἑσθλός. Bonus. Δειλός. Hesioduster explicatur. Ἰθεῖαν νέμειν. Ἐξελάσσωσι. Ἐργα θαλῆς. Hesiodus quater emendatus. Ἀπαυρεῖν. Ἐπαυρεῖν βασιλῆος, ἀνδρὸς, κακοῦράφιας. Interpretum Homeri et Hesiodi aliquot errata. Κυδρὸς. Ὀνοτάζειν δίκην. Πετηνός. Hesiodi non intellecto loco lux. Δικαία. Ἀλήθεια βλάπτειν δίκην. Versus Hesiodi supposititius indicatus.

v. 214. **Υ**βρις γάρ τε κακὴ δειλῷ βροτῷ. εἰ δὲ μὲν Ἑσθλός [Ῥηϊδίως Φερέμεν δύναται] Ἑσθλός, ut recte vidit Plutarchus hoc loco est ὁ τῇ τύχῃ καὶ τῇ δυνάμει προεχών, potens, nobilis, diues, ut apud Latinos, bonus. Flor. I. 7. Ipse in senatum caedibus, in omnes superbia, quae crudelitate grauior est bonis, grassatus. Plaut. Curc. IV, 1, 14. In foro infimo boni homines atque diuites ambulant. Cic. IX. ad Att. 12. Aediles ludos parant? viri boni vsuras perscribunt. Apud quem infinita sunt fere exempla. Δειλός contra est tenuis, inops. Glossae MS. Vossii, et Graeci magistri Δειλῷ, ἀγεννῆ, ἀσθενεσέξω. Hunc sensum esse huius loci ex praecedente fabula quoque intelligitur. In versu antecedente αἴκεε δίκης est obtempera iustitiae, sequere iustum. Inferius v. 273. ἐπαυρεῖν δίκης.

v. 219. Αὐτίκα γὰρ τρέχει] Hunc Versum optime ὁ πᾶν interpretatur. Significat enim Hesiodus religionem iurisiurandi, qua se iudices obstringunt, violari, simul ambitioni subscribunt aut gratiae, aut largitionibus corrumpuntur; hanc vero laesam fidem sacramenti sequi poenam periurii debitam. Nam versu sequente ἐλκομένης est ἀγομένης βιαίως, σὺν βίᾳ, ius quod aut gratia inflectitur, aut potentia perfringitur, aut pecunia adulteratur, et violenter opprimitur, ut Cicero inquit.

v. 222. Ἥθη λαῶν] Stultissime Interpretes: mores populi. Ἥθη hic sunt διατρίβαι, τόποι, vici, domus, sedes populi qui tales iniustos habent magistratus. v. 525.

Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ καὶ ἐν ἡθεσι λευγαλέοισιν.

In frigida domo, in aedibus tristibus.

Nihil tritius.

v. 224. Καὶ ἐν ἰθεῖαν ἐνεύμων] Ridicule Interpretes: neque recte distribuant. Ἰθεῖαν νέμειν Aristoteli V. Ethic. est δίκαια νέμειν, ius reddere, in sequente versu, δίκας διδόναι ἰθείας, rectam ferre sententiam. Optime hunc locum interpretatur Eustathius ad Iliad. ψ.

Εἰ

Εἰ δ' ἄγ' ἐγὼν αὐτὸς διάσω. καὶ μ' οὔτινα Φημί
Ἄλλον ἐπιπλήξειν Δαναῶν· ἰθεὶα γὰρ ἔσαι.

Age ipse iudicabo ei me nullum ruo

Reprehensurum Graecorum. rectum eris iudicium.

Vbi Eustathius notat ad ἰθεὶα subintelligi δίκη. Τὸ δὲ ἰθεὶα ἐλλειπῶς καὶ αὐτὸ εἴρηται. Εἰληπται γὰρ ἀπὸ κοινῆ τοῦ δίκη ὄνομα ἐκ τῆς δικασασθαι ἑνματος. εἰς δὲ σαφένειαν τῆς τοιαύτης λέξεως χρησίμων καὶ Ἡσίοδῳ τὸ ἰθεὶαν ἐνεῖμαν, ἥτοι τὴν θεῦ θυγατὴν δίκην. In hoc versu legitur in vtroque MSto οἱ τε μιν ἐξελάσσωσι pro ἐξελάσσι. Optime. Hom. Iliad. π.

Οἱ βίη εἰν ἀγορῇ σκολιάς κρῖνωσι θέμισας,

Ἐκ δὲ δίκην ἐλάσσωσι, θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλέγοντες.

v. 231. Θαλῆς δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται]. Hic vero mirifice Interpretes: In conuiujs autem partis opibus fruuntur. Vnde hanc versionem exsculperint, quid viderint, legerintque ego quidem exputare nullus possum. Quid enim a Poëtae verbis comminisci poterant remotius? vbi partarum opum mentio? Hinc non immerito olim a viris doctis haec versio fuit improbata. Sed nec hi, quod pace illorum dixerim, plus viderunt. Volunt Θαλῆς μεμηλός esse per idiotismum Poëtis familiarem θάλλον, legendumque θαλίη μεμηλότες ac vertendum fructus colligunt florentes. Haec quidem eruditionis et acuminis specie blandiuntur, sed reuera a Graecae linguae indole abhorrent ex mente Poëtae. Sensus est simplicissimus per Θαλῆς μεμηλότα ἔργα intelligi ipsa conuiuia, sicut ἔργα Ἀφροδίτης sunt συνεσθαι. ἔργα Ἄρεος bella: seu opera pertinentia ad conuiuia, quae grata sunt conuiujs. Θαλῆς μεμηλότα ἔργα νέμονται, exercent opera grata conuiujs est id ipsum quod superius dixerat τέρποντ' ἐν θαλῆς, conuiuia celebrant. Νέμεσθαι θαλίας vt apud Pindarum νέμεσθαι αἰῶνα. Δακρυῆς νέμονται αἰῶνα. hoc est, διάγειν, vt scholia antiqua exponunt. Superius apud nostrum v. 119. Οἱ δ' ἐθέλημοι Ἠσυχιοι ἔργα νέμονται σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν. Illi vero pro arbitrio Tranquilli res suas curabant cum bonis multis, siue vivebant sine curis. Vbi itidem male Interpretes: Ipsique ultro Quietis partis fruebantur. Nimirum, qui iustitiam colunt, illos Poëta affirmat, aureae aetatis hominibus similem vitam agere, in perpetuo gaudio sine curis et moerore. Hinc et addit illos non currere per maria et vndas, sed contentos coenis terrestribus, et post quas non lauandae sunt manus, et quos humus fert fructibus pasci, aequae vt illi beati seculi mortales. Proclus sic hunc locum intellexit: homines iustos vivere semper in conuiujs, et in iis agere opera

ad agriculturam pertinentia. In MS. I. legitur *θαλήης*. In 2. *θαλής*, in casu secundo. In praecedente versu liber I. *ἰσοδοίησι*.

v. 233. *Ἄκρη μὲν τε φέρει βαλάνκας, μέσση δὲ μελίσσας*] MS. I. *ἄκρη, μέσση*. Videtur Tzetzes hanc lectionem agnouisse, qui exponit ἐν ἄκρῃ, ἐν μέσση. Vulgata tamen lectio melior. v. 237. pro *νέισσοντα* MS. I. *νύσσοντα*.

v. 240. *Πολλὰκι καὶ ξυμπάσα πόλις κακῷ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ*] MS. I. *ἀπήυρα*. Sic legit Aeschines oratione contra Ctesiphontem, Tzetzes, antiquus Scholiastes Pindari ad Pythionic. III. Eustathius ad Iliad α. cuius verba sunt: *ἵνα λέγῃ σεμνῶς καὶ εὐφρόνως, πάντες ἐπαύρωνται βασιλῆως τέττα κακῷ, κατὰ τὸ,*

Πολλὰκι καὶ ξυμπάσα πόλις κακῷ ἀνδρὸς ἀπήυρα. ἔνθα ὅρα τὸ ἀπαυρεῖν ταῦτόν ὃν τῷ Ὀμηρικῷ ἐπαυρεῖν, διὸ καλῶς ἡ αὐτῶν ἐρμηνεία. Apud Hesiodum, inquit, ἀπαυρεῖν eamdem vim habet quam apud Homerum ἐπαυρεῖν. Equis dubiter Hesiodum scripsisse ἀπήυρα, quod postea scioli moti vocis insolentia in hac notione mutarunt? *Ἐπαυρεῖν* enim pro *ἀποκατεῖν* poenas dare, damno affici frequenter apud Homerum aliosque legerant, sed *ἀπαυρεῖν* in hac significatione non nisi in hoc Hesiodi loco, nisi me fugit memoria, reperitur. Alioquin pro *ἀφαιρεῖν* et apud Homerum et apud nostrum saepius legitur. Non dubitavi reddere suam lectionem Hesiodo fundatam tot antiquorum Scriptorum auctoritate; quamvis editi libri repugnent omnes. Ceterum verba illa Homeri, ad quae Eustathii scholion laudauimus, Iliad. α, *ἵνα πάντες ἐπαύρωνται βασιλῆος*, Latini Interpretes transfulerunt: *ut omnes fruantur rege*. poterantne insulsius? *ἐπαύρωνται βασιλῆος* est plestantur propter regem, luant regis stultitiam. Nec melius. Iliad. ζ.

Τέττω δ' αὖτ' ἄρ' νῦν φρένες ἐμπεδοί· ἔδ' ἄρ' ὀπίσσω ἔσσονται τῷ κέν μιν ἐπαυρησέσθαι οἶω.

Huic enim neque animus constans est, neque in posterum Erit; idcirco ipsum poenas daturum puto.

Sic vertendi hi versus. Iliad. ο.

Οὐ μὰν οἶδ' εἰ αὖτε κακοῖς ἀφίης ἀλεγεινῆς Πρωτῇ ἐπαυρηοῖ.

Nescio an non insidiarum infelicitium

Prima poenas luas.

Similiter peccarunt Latini Interpretes inferius apud Hesiodum v. 419. *Πλεῖον δὲ νυκτὸς ἐπαυρεῖ*, hoc est, *magis autem nocte laborat*, subintelligitur hic *καμιάτῃ*. *πλεῖον καμιάτῃ ἐπαυρεῖ* maiores capit labores. Illi inepte: *magis autem nocte fruatur.*

Ἀπαυ-

Ἀπαυρεῖν, et ἐπαυρεῖν βασιλῆος, ἀνδρὸς, κακοῖραφίας sunt loquutiones concisae, in quibus subintelligitur κακὸν et ἐκ, αὐτὸν ἐνεκα. vt integra sint ἐπαυρεῖν κακὸν ἐνεκα βασιλῆος, ἐκ κακοῖραφίας. sane κακὸν additur Ὀδυσσ. σ.

Μήπῃ τι κακὸν μὲν μῆζον ἐπαύρης.

Ne maius malum capias. Sic et ἐπαυρεσθαι ἀγαθὸν apud Antiodidem. Similiter inferius Theog. v. 882. κρίνεσθαι τιμῶν sc. ἐνεκα. *certare de honoribus.* Tales ellipses Graecis Scriptoribus tam qui soluta, quam qui pedibus constricta vtuntur oratione, non sunt infrequentes.

v. 248. Καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ τήνδε δίκην] Est, *Considerate et ipsi hanc poenam*, quae iniustis magistratibus et iniquis infligitur hominibus. Respicit enim ad illam δίκην, de qua paucis abhinc versibus egerat:

Τοῖς δὲ δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς.
sane quam inficete Latini Interpretes hic: *Considerate hanc iustitiam.*

v. 258. Σκολιῶς ὀνοτάζων] Ὀνοτάζων Eustathius exponit μεμφόμενος. Hesych. ἐκφυλίζων, ὑβρίζων. Proclus παραχαράττων, vt apud Cic. *adulterare pecunia ius.* quod qui faciunt contumelia Deam afficiunt. Paullo ante παρακλίνειν δίκας Cic. est *inflectere ius gratia.*

v. 257. Κυδὴν τ' αἰδοίη] MS. ἸΙ. κυδρὴ, et Proclus: ἀπὸ τῆς κῦδας, inquit, γίνεται κυδρὴς, καὶ κυδρὴ, ὡς ἀπὸ τῆς ἐχθρος ἐχθρὸς. Sic et Etymol. Magni auctor et Hesychius: κυδρὴ, ἐνδοξος, σεμνὴ, τιμία, ἐντιμος. Hom. Διὸς κυδρὴ παρανοίτις. Κυδνὸς nihili vox est. Restitui hanc vocem κυδρὸς inferius Hesiodo in Theogon. v. 318, et 442. Vide et Hom. Iliad. σ. v. 184, et Ὀδ. λ. v. 579.

v. 261. Ἀτασθαλίας βασιλέων] Vterque MS. Vossianus, Palatinus, editio Isingrini: βασιλέων probante Tzetze, qui ait λη et ων coalescere in vnam longam.

v. 265. Pro οἱ αὐτῶ MS. Ι, οἱ θ' αὐτῶ.

v. 267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς] Hunc cum sequentibus sex versibus expungit Plutarchus. vide Proclum.

v. 273. Δία τερπικέραυνον] MS. Ι. Δία μητιόεντα. Glos. fa MS. βελευκτιόν.

v. 277. Οἰωνοῖς πεττεινοῖς] Vterque Codex Vossianus: πεττεινοῖς. Sic etiam Moschopuliani codices: πεττεινὸς, inquit, ποιητικῶς, κοινῶς δὲ πτηνὸν καὶ πεττεινόν. Apud Porphyrium de abstinentia, vbi hos versus laudat, animalium, extat quoque πεττεινοῖς.

v. 280. Εἰ γὰρ τις κ' ἐθέλη τὰ δίκαι' ἀγορεύειν Γινώσκων] Nec Graeci nec Latini Interpretes hunc locum ceperunt.

runt. δίκαια non sunt iusta, quod omnes existimant, sed ἀληθῆ vera, ut ex ἀντιθέσει patet. Verum autem pro iusto, et iustum pro vero in utraque lingua frequens esse in tanta litterarum luce multis docere putidum est. Priscianus lib. XVIII. *Iustum pro vero et verum pro iusto frequenter tam vos quam Aristici ponimus.* Inferius 768. ἀληθεῖα pro iustitia:

Εὐτ' ἂν ἀληθεῖην λαοὶ κρίνοντες ἄγωσιν.

Cum in rebus agendis populus est occupatus, in iure dicenda, κρίνειν ἀληθειαν est, res agere, ius dicere. Hinc et in sacris μαμμωνᾶς τῆς ἀδικίας, et μαμμωνᾶς ἀδικος, sunt opes non verae, fluxae nimirum et hae caducae, quae opponuntur μαμμωνᾶ ἀληθινῶ, opibus veris, diuinis scilicet. Sane ἀδικία in sacris litteris nonnumquam est mendacium. Ioann. VII, 18. I Cor. XIII, 6. Sic et apud Latinos veritas pro iustitia. Cic. XIII. ad Fam. 57. *Ut suum negotium habeas cum populo Sardiniano, pro causae veritate, et pro sua dignitate conficiat.* Pro Coelio: *Equidem vos ducam a testibus, neque huius veritatem iudicii, quae mutari nullo modo potest, in voluntate testium collocari sinam.* Alia quamuis multa notarunt viri docti, praecipue Ioan. Frid. Gronovius ad Senecam et Tacitum. Et in lingua Hebraea, Syra, et Arabica vna eademque voce iustitiam et veritatem denotari praeclare docuit vir insignis Ludovicus de Dieu.

v. 283. Ἐν δὲ δίκην βλάβας] Βλάβτειν δίκην est hic iustitiam impedire, falsum scilicet testimonium perhibendo; impedire ne iudices possint secundum illum dare, a quo ius et fas stat. Sic βλάβτειν apud Homer. Ὀδυσσ. N.

Αὐτὸς ἰὼν διὰ νηὸς ὑπὸ ζυγᾶ, μήτιν' ἐταίρων.

Βλάβτοι ἐλαυνόντων, ὅποτε σπερχοῖατ' ἐρεπμοῖς.

Ipse iuxta rex nauem sub transstris ne aliquem sociorum

Impediret propellentium nauem, quia propegebant, remis.

Vtrobique Latini Interpretes male: *laderent.* Apud Poëtam hunc, alibi quoque huius significationis τῷ βλάβτειν occurrunt exempla.

v. 288. Ὀλίγη μὲν ὁδὸς] Plato II. de Rep. et Xenophon. II. Ἀπομνημ. legunt λείη, optime.

v. 291. Εἰς ἄκρον ἵκηται] Hunc locum miror inquinatum etiam nunc in omnibus circumferri editionibus, quum pridem sit emaculatus ab Heinsio, Scaligero, Meursio, qui ἵκηται legendum esse praeceperunt, ut omnes veteres Interpretes qui explicant ἔλθῃ. Sed iam olim Erasmus in adagiorum farragine rectam lectionem proposuerat, et in versione secutus erat. Lucianus in νεκυομαντεῖα versus Hesiodi vocat πάνδημα ἔτη celebres et omnibus notos. Hunc locum pulcre imitatur

imitatur Silius Italicus, ubi Virtus sic alloquitur Scipionem dubium animi, virtutine se dederet, an voluptati.

*Ardua saxoso perducit semita cliuo,
Aspera principio, nec enim mihi fallere mos est,
Prosequitur labor ad nitendum intrare volens.*

Vide quoque Catalecta Virgilii de littera Pythagorae.

v. 293. Ὅς αὐτῷ πάντα νοήσει] Haec ineptalectio omnes foedavit editos libros. Antiquam tamen et veram nobis servavit Aristoteles I. Ethic. ad Nicom. cap. 4. Clemens Alexandrinus III. Paedagog. cap. 8. Aristides in λόγῳ πρῶτῳ Ῥητορικῆς, Plutarchus aliique, qui et hic pro αὐτῷ legunt αὐτός, et v. 296. ὃς δὲ καὶ μήτ' αὐτὸς νοήσει. Et Zeno in sua imitatione:

Κεῖνος μὲν πανάριος ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται,
Ἐσθλὸς δ' αὖ καὶ κεῖνος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει.

Sic enim isti versus leguntur apud Diogenem Laërtium. Hos tantos auctores qui non sequitur, nae ille miser iratis Musis natus est. Et licet absque his esset, ipsa tamen Graecae linguae indoles facile non oscitantem lectorem depravationis, quae nostras editiones contaminat, admoneret.

v. 294. Φρασσάμενος τὰ καὶ ἔπειτα] Non agnoscitur hic versus ab omnibus illis antiquissimis Scriptoribus, quos hoc loco vfos esse diximus, nisi ab Aristotele. In vetustis tamen codicibus fertur desiderari. Sane nec Eustratius qui reliquos exponit, huius meminit, ut et alii prisca Aristotelis Interpretes. Nec Latinis fuit cognitus, qui hunc locum in sua transtulerunt scripta. Liu. 32. *Saepe ego audiui milites eum primum esse virum, qui ipse consulat quid in rem sit: secundum eum qui bene monenti obediat: qui nec ipse consulere nec alteri parere sciat esse extremi ingenii.* Cic. in Cluentiana: *Sapientissimum esse dicunt eum, cui quod opus sit veniat in mentem: proxime accedere illum, qui alterius bene inuentis obtemperet.* Hesiodi tamen Graeci Interpretes in suis libris illum inuenerunt, ut ipforum declarant explicationes. Hinc vero apparet non heri aut nudius tertius, sed ante multa saecula hunc versum esse Hesiodo subiectum. Supposititium enim esse et Poeta indignum ego quidem nullus dubito.

CAPVT VII.

Hesiodi insignis locus explicatus contra omnium Interpretum sententiam. Ἐν θυμῷ βάλλεσθαι. Ἀκέειν. Μέτρια ἔργα. Hesiodo et Theocrito lux. Μετρίως λέγειν. Μέτριος. Commodus. Epitaphium Hesiodi, quod Pindaro tribuitur, emaculatur. Μέτρα σοφίας. Hesiodus saepe expositus, aliquoties emendatus et ab Interpretum inscitia vindicatus. Ὁπάζειν, κατοπιάζειν. Τζετζες emendatus. καὶ. Εὐνή. Ἀλιταίνειν. Γήραος ὕδος.

v. 296. **M**ήτ' ἄλλ' ἀκέων ἐν θυμῷ βάλληται] Ex versione Latina et Interpretibus Graecis huius loci sensum nemo eruat. Quid enim est? *Neque alium audiens id in animum admittit.* Notissimus Hellenismus omnes fugit. Ἀκέων ἐν θυμῷ βάλληται, est ἀκέειν ἐν θυμῷ βάλληται. *neque alii parere in animum inducat.* Ἐν θυμῷ βάλλεσθαι est in animum inducere, vt βεβλημένος εἰς νῦν apud Chrysostomum qui in animum induxit, et vt faceret consilium cepit, vt eleganter notauit vir magnus Gu. Budaens, quem tamen miror in eodem loco hunc Hesiodi versum exponere: *nec cum ab alio audiuerit animaduertit et in memoria versat.* Sed ἀκέειν hic esse parere, obsequi, dicto audientem esse, vt saepe, et ex sensu verborum et interpretatione Liuii, qui *alii parere sciat* exposuit, facile erat animaduertere. In eundem impigerunt lapidem Interpretes inferius v. 709.

— — Εἰ δέ κεν ἀρχῇ

Ἦ τι ἔπος εἰπὼν ἀποθύμιον, ἧ καὶ ἔρξας.

Si autem ceperis aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere. vulgo vertunt: si ceperis locutus, faciens.

v. 300. Εὐσέφῳρος Δημήτῃ] Graeci magistri nescio quas comminiscuntur ineptias cur Ceres εὐσέφῳρος dicatur, quas excutere non est operae. An hoc vlli Poetae Interpreti potest obscurum esse, Cereri dedicari coronas spiceas, et illis semper ornata eam Diuam conspici? Nummus aureus.

Vide

Vide et argenteum apud Fulv. Ursinum in familia Cassia. Ovid.

*Festa piae Cereris celebrabant annua matres,
Illa, quibus niuea velatae corpora veste
Primis frugum dant spicae serua suarum.*

Idem in Amor.

Flava Ceres tennes spicis redimisa capillos.

Tibullus:

*Flava Ceres tibi sit nostro de rure corona
Spicea, quae templi pendeat anse fores.*

Horat. carm. saeculari:

*Fertilis frugum pecorisque tellus
Spicea donec Cererem corona.*

v. 304. [Ἰκαλος ἐρμῆν] Malui, *similis cupiditate*, quam cum Interpretibus studio. Tzetzes ἐρμῆν exponit. Hesych. Ὀρμη, βελή, ἐπιθυμία. Κόθαρρος est vocula μονήρης, de cuius expositione varia vide Proclum. Hesych. Κόθαρρος, ἀργός, ἀνευτρος. Eadem Phauorinus, et addit: κόθαρρος καὶ ὁ κλέπτης καὶ ὁ κρυπτός.

v. 306. Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔσω μέτρια κοσμεῖν] Verte: *Tibi vero curae sit opera decensia curare.* ἔργα μέτρια sunt, ut bene Scholiae Vossianus, ἔργα πρόποντα, siue, ut Tzetzes, μὴ ἀπερπῆ. Monet fratrem ne otii ac ignaviae blanditiis malis rebus et operibus animum applicet, et cupiditate auferatur alieni laboris fructus interceptendi, ut fuci illi qui miserorum sudore et laboribus pascuntur, sed potius in talibus occupetur operibus quae se virosque bonos decent. Haec sunt μέτρια ἔργα quae opponit ἔργοις ἀεργῶν. Μέτριος esse μέγας, ἔσοχος in animum equidem ego inducere non possum, quam potius veteribus Criticis sit μικρός. Hesych. μέτριοι, μικροί. μετριοπαθής, μικρὰ πάσχων. Apud Platonem vero μετρίως λέγειν est conuenienter loqui, commode dicere et pro rei dignitate, quae maxime ad rem faciunt, ut apud Thucydidem lib. 2. Χαλεπὸν γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν, ἐν ᾧ μόλις καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιῶται. Ibi optime Scholiae vetus: μετρίως, συμμέτρως, ἀξίως. In Theocriti epigrammate: μέτριος ἦν ἐν πᾶσιν, non est, excelluit in omnibus, sed, moderatus fuit in omnibus, modum in omnibus rebus tenuit, fuit ubique modestus. Hi enim dicuntur μέτριοι. Hesych. μέτριοι, ἐπιεικεῖς. Apud Demosthenem μέτριοι et ἐπιεικεῖς coniunguntur. Quod hominum genus, quia singulari morum facilitate est et humanitate, μέτριοι τὰ ἡθῆ Aristoteli IV. Ethic. dicuntur, homines commodi, faciles, homines commotis moribus. Cic. pro Muraena: *Nemo Capote pro-*
ano

quo tuo commodior, comior, moderatior fuit, ad omnem rationem humanitatis. Id. de amicitia: Atque hoc quidem videre licet, eos qui antea commodis fuerunt moribus, imperio, potestate, prosperis rebus immutari. Epitaphium vero Hesiodi, quod Pindaro tribuitur, foedissime deformatum est. Vulgo sic legitur:

*Χαῖρε δις ἡβήσας, καὶ δις τὰ Φε ἀντιβολήσας,
Ἡσίοδ' ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.*

Caelius vertit:

*Salve cui pubes, iunulusque bis obrigit unus,
Tu sapis Hesiode, quantum homini sapere est.*

Sic quidvis ex quovis potest verti. Quid est ἀνθρώποις μέτρον ἔχειν σοφίης? Qui ἐλαττώως ἀνθρώποις pro ἐν ἀνθρώποις positum contendunt, illi silices possunt concoquere. Nihil hac lectione absurdius. Veram, elegantem, dignam auctore illius epigrammatis, quicumque sit, accipe ex MSto Vossiano:

Ἡσίοδ' ἀνθρώποις μέτρα χέων σοφίης.

Hesiode hominibus tradens sapientiam, siue praecepta sapientiae.

Totidem litteris in illo Codice scriptum legimus, nisi quod corrupte. Ἡσίοδε pro Ἡσίοδ'. μέτρα σοφίης est loquendi genus Poetis familiare pro σοφίῃ, ut supra μέτρον ἡβης, pro ἡβῃ. v. 131. vide ibi notas.

v. 314. Δαίμονι δ' οἶος ἔησθα] Interpretes Graeci mire hic argutantur. Omnes δαίμονα capiunt pro τύχη, hoc, ut videtur, sensu, cuiuscumque fortis et conditionis fueris. Δαίμονες hic esse quod Aeschilo κρείττονες, non assequor. Est, ut verum fatear, mira locutio, quam ita iudico exponendam esse: τοῖστος ἔησθα σὺ οἶος δαίμων. hoc est, ἴσος εἰς θεῶν similis Deo es. ut apud Xenophontem: χαρίζμενον οἶω σοι ἀνδρὶ, pro χαρίζμενον τοῖστω ἀνδρὶ οἶος σὺ. Et apud eundem: ἡμεῖς δὲ ἐγνωμεν τοῖς οἰοῖς τε ἡμῖν καὶ ὑμῖν, χαλεπήν πολιτείαν εἶναι δημοκρατίαν. pro τοῖς τοῖστοις οἰοῖς ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς, ut haec duo loca Stephanus recte exponit. Sensus Poetae est, si labore tibi victum comparaueris, beatus eris. Terent. *Deus sum, si ita est.*

v. 318. Ἥδ' ὀνίνησι] MS. I. ἡδ', II. ἡτ'. lege: Αἰδώς ἡδ' ἀνδρας μέγα σίνεταμ, ἡδ' ὀνίνησι. *Pudor alius vehementer obest, alius vero prodest.* Versu sequente in utroque MS. πρὸς ἀνολβίαν, et πρὸς ὀλβον. nisi quod in secundo vitiose ὀλβων. Ὀλβον etiam Palatinus codex habet, vtrumque Tzetzes et Stobaeus.

v. 321. Χερσὶ] Latini hoc unitatis numero malunt exprimere *Manu agere*. Florus: *Matrimonia manu capta*, nihil notius.

notius. v. 326. Ἀνέρι τῷ tritissima Poetis Graecis enallage pro ἀνέρος τῷ. vtrumque Latinós Interpretes fugit. pudet haec annotare.

v. 324. Αἰδῶ δέ τ' ἀναιδείῃ κατοπάζῃ] MS. I. Voss. αἰδῶς δ' ἐτ' ἀναιδείῃ κατοπάζῃ. alii libri αἰδῶς δέ γ' ἀναιδείῃ κατοπάζῃ; quod probat vir doctus et exponit: *pudor impudentiam sequatur, id est, possitabeatur.* sed ego vulgatam lectionem retineo, quae sic exponenda: *Pudorem vero cum impudentia vicerit.* Οὔπαζεν et κατοπάζεν est sequi iubere, vt victores solent victos, aut domini iubere solent seruos sequi. Apud Hom. ὀπάσσεαι, teste Eustath. est δοῦς ἐπεσθαι. Hefych. ὀπάζόμεναί, θέραπεύασαι. ὀπαδός, ἀκέλευθος, δούλος.

v. 325. Ρῆϊα τέ μιν μαυροῦσι θεοί] MS. II. Ρῆϊα δὴ μὲν αἰμαυροῦσι. Proclus etiam videtur αἰμαυροῦσι legisse.

v. 327. Κακὸν ἔρξει] MS. II. ἔρξει cum editione Isingriana et pluribus aliis antiquioribus. sed rectius ἔρξει legitur. αἰέξω est ῥέξω, et κατὰ μετὰθεσιν ἔρξω, vt bene veteres magistri. Izetzes hic foede corruptus est. Ἴσον, inquit, τῷ ἐπίρρω δρᾶ, ὅς τις εἰς ἰκετεύοντα καὶ εἰς Φίλον, ἢ εἰς ἄλλοδαπὸν [ὡς ἔξει] καὶ ποιήσει βλαβερόν τι. Heinlius legit pro ὡς ἔξει, λέξει καὶ ποιήσει. Scaliger vncis inclusit. Vtreq. male. Scribendum: ἄλλοδαπὸν ἔρξει, καὶ ποιήσει βλαβερόν τι. Exponit quid sit ἔρξει. καὶ est ἤγαν, hoc est, exponendi vim habet. vt paullo post: τεῦ καὶ τινός. τεῦ, hoc est, τινός. Aristoph. Pluto: Κακῶς ἐπραττέν καὶ πένης ἦν. Male egit, hoc est, pauper erat. sic καὶ millies apud. priscos Graecorum Scriptorum Interpretes. Emendationem nostram video firmari MSto Vossiano.

v. 329. Κρυπταδῆς εὐνῆς] Est, *furtiui concubitus.* inepte Interpretes: *secreti lecti.* Εὐνή enim est *synchisma.* Hom. Iliad. Ω.

Τέκνον ἐμὸν, τέο μέχρις ὀδυρόμενος καὶ ἀχέων

Σὴν ἔδεαι κραδίην, μεμνημένος ἔδε τι σίττε

Οὐτ' εὐνῆς.

Mi fili, quamdiu lamentans et dolens tuum cor comedis neque cibi neque Veneris recordans. Vbi Interpretes aequae imperite εὐνήν cubile verterunt, vt hoc loco. Hos tamen potuisset huius erroris admonuisse Eustathius, si ipsum consulissent. Qui asseuerat εὐνήν esse *μίξιν* praefatus propterea nonnullos hos versus ἀθετεῖν, quia οἱ ἀθληταὶ τὸν τῷ ἀθλεῖν πάντα καιρὸν καὶ ἐπλησίαζον. τῇ γυναικί. sed et quae statim sequuntur εὐνήν Homero esse *synchisman* ostendunt: ἀγαθὸν δὲ γυναικὶ περ ἐν Φιλότῃτι μίσγεσθαι. *Bonum vero est cum muliere consuescere.*

suescere. Phanorinus: Εὐνὴν ἔ μόνον τὴν κοίτην δηλοῖ ἄλλα καὶ τὴν συνουσίαν, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν γυναικείων παρὰ τῷ Ἰπποκράτει. Hinc et εὐνάσθαι est μίσγεσθαι γυναικί. Iliad. β. θεὰ βροτῶ εὐνηθεῖσα. Ὀδυσσ. ε. παρ' ἀνδράσιν εὐνάζεσθαι est cum viris consuescere. Paulo in litteris ad Romanos exaratis κοίτη eadem ratione est συνουσία, cum cap. XIII. vetat περιπατεῖν ἐν κοίταις καὶ ἀσελγείαις.

v. 330. Ἀλιτρίνεται] Reposui ex MS. II. et vetere Palatino, ἀλιταίνεται. vide Etymologicum Magnum. v. 331. γήραος ἑδὸς est ipsa senectus. Nec aliter Latine debet exprimi. Tales periphrases innumerae apud priscos Graecos Poetas occurrunt, ut de multis iam nos ipsi et alii viri docti monuerunt. Pleraeque abhorrent ab usu et consuetudine Latinae linguae, in quam illas verbum de verbo exprimendo transferre imperitia est.

CAPVT VIII.

Θῦος, θύειν. Vetustissima sacrificia gramen, et alia quae tellus producit, non animalia. Κλῆρος ager. Χρῆμ' ἐγχώριον. Χῶρος. Χωρεΐτης. Tzetzes et Proclus correcti. Μετρεῖσθαι. καὶ. Hesiodus ter emendatus. Ἀρχεσθαι πίθῃ. βλαβερόν. Obnoxius. Θυμὸς ἐν φρεσὶ. Multae Interpretum hallucinationes.

v. 338. Σπρονδῆσι θύεσσι τε ἱλάσκεσθαι] MS. II. editio Stephani, Ilingiini, aliaeque meliores: θυέσσι. Itaque ut versus constet, legendum σπονδῆς θυέσσι. Proclus etiam sic legisse videtur: Καὶ ἀγνώς, καὶ καθαῶς, καὶ θυέσσι καὶ σπονδαῖς ἱλασκομένους. Latini vero Interpretes pessime vertunt: Libaminibus atque hostiis placa. Atqui de hostiis iam dixerat praecedente versu: ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν. nitida femora adole. Sic interpretare. ἀγλαὰ sunt nitentia adipe, qua cooperiebantur ut docet in Theog. Stulte igitur hic rursus hostias inculcet. Θῦος Graecis est θυμίαμα, odoramentum, odores, qui Diis adolentur, quod proprie vocant θύειν, hoc est, odoramenta accendere, quibus solis olim faciebant. Synes. hymno VII. de Magis:

Ἄγε δῶρα κομίζετε,
Σμύρνης ἐναγίσματα,
Χρυσὸν τ' ἀναθήματα,
Λιβάνη τε θύη καλά.

Eia munera ferse Myrrhae libamina, Aurique donaria, Thuris-
que odores suaves. Θύειν enim est θυμῶν suffire, ut tradit
Porphyr.

Porphyr. II. de abstinentia animalium. Ποῖτα ad alia quoque quae Diis offerebantur munera translatum, et tandem ad victimarum macerationem. **Porphyr. II. de abstinentia animalium:** Δένδρα μὲν γὰρ δὴ πρὸ ζώων ἀνέδωκεν ἡ γῆ. τῶν δένδρων καὶ πολὺ πρόσθεν τὴν ἐπέτειον γεννωμένην πόαν, ἧς δρεπόμενοι Φύλλα καὶ εἴζας καὶ τὰς ὅλας τῆς Φύσεως αἰτῶν βλαστὰς, κατέκαιον ταύτη τὰς Φαινόμενας ἔρανίας θεὰς τῇ θυσίᾳ δεξιόμενοι, καὶ διὰ τῆ πυρὸς ἀπαθανατίζοντες αὐτοῖς τὰς τιμὰς. τέτοις γὰρ καὶ τὸ πῦρ ἀθάνατον φυλάττομεν ἐν τοῖς ἱεροῖς, ὃν μάλιστα αὐτοῖς ὁμοιώτατον. ἐκ δὲ τῆς θυμιάσεως τῶν ἀπὸ γῆς, θυμιατηρία τε ἐκάλειν, καὶ τὸ θύειν, καὶ θυσίας, ἃ δὴ ἡμεῖς ὡς τὴν ὑξέραν πλημμέλειαν ἐκφαίνοντα ἐκ ὀρθῶς ἐξακουομεν τὴν διὰ τῶν ζώων δοκοῦσαν θεραπείαν καλῶντες θυσίαν. *Terra prius arbores quam animalia potuit: ante arbores vero gramen quatuorannis nascentis, cuius folia et radices, totaque illius nascentae germina colligentes flammis adolebant: hoc sacrificio Deos visos coelestes excipientes, et per ignem honores illis reddentes immortales. His etenim ignem perpetuum, cum sit iis simillimus, in templis asseruamus. At ex eorum quae terra nascuntur suffimentis in sacris adhibitis, acerram θυμιατήριον appellavimus, et sacra facere θύειν, et sacrificia θυσίας, quae omnia nos non recte interpretamur, quasi erroris illius qui postea irrepsit, essent iudicia, ideoque eum, qui ex animalium maceratione videtur esse, cultum θυσίαν vocamus. Idem inferius eodem libro: Ἐπεὶ καὶ Ἀπόλλων πρᾶριν ὄνειν κατὰ τὰ πάτρια, τέτεις κατὰ τὸ ἔθος τῶν πατέρων, ἅπαν ἄγειν εἰσιν εἰς τὸ παλαιὸν ἔθος. Τὸ δὲ παλαιὸν διὰ ποπάνων καὶ τῶν καρπῶν ἦν, ὡς ἀπεδείξαμεν. Ὅθεν καὶ θυσίαι καὶ θυηλαί, καὶ θυμέλαι ἐκάλειντο, καὶ αὐτὸ τὸ θύειν τῆ θυμιάς ἐρχετο, καὶ τῆ νῦν παρ' ἡμῶν λεγομένη ἐπιθύειν. ὃ γὰρ ἡμεῖς νῦν θύειν λέγομεν ἔρθειν εἰλεγον. Ἐρδον Ἀπόλλωνι τελεήσας ἐκατόμβας ταύρων καὶ αἰγῶν. Quia etiam Apollo cum praecipit sacra facere secundum patrios, id est, patribus receptos ritus, ad antiquum morem nos reducere videtur. Verus autem sacrificandi mos erat per placencias et fructus, uti demonstravimus. Unde sacrificia θυσίας, et θυηλαί, et θυμέλαι dicebantur, et ipse actus sacrificandi τὸ θύειν, idem valuit, quod suffire vel adolere, quod nunc vocatur ἐπιθύειν. Quod enim nos θύειν dicimus, illi ἔρθειν dicebant. Θύειν igitur est suffire. hinc θῦος est odoramentum, unde Latinum thus, ut a πῦρον pus, ut ostendit vir. maximus ad Solinum. Quia praecipue in sacrificiis postea thure sunt vti. Inde nobis etiam thus πυροcock dicitur, quasi sacer fumus, sicut in Germania festi dies quibus natalis Christi celebratur, πυροcock,*

Mm

hoc

hoc est, sacra nox ab illa nocte, quam praecipue colunt, quia in illa Christus natus esse creditur. Galenus θυή optime exponit θυιάματα, ἀρώματα. Proclus et Moschopulus hoc loco ψαῖσα. Eustathius πέμματα. Postea enim ad omnia quae Diis offerebantur translatum, ut et θυήν. Sed hic in propria notione capiendum.

v. 341. Ὁφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον] Interpretes: *ut aliorum emas sortem*. Male. Veriendum: *ut aliorum emas agrum*. Κλῆρος est fundus, ager, possessio, quia agri sunt praecipua facultatum et bonorum, quae possident homines, pars. Κλῆρος omnia bona significat. Hesych. κλῆρος, εἰσία. Proprie tamen bona quae hereditate venerunt, ut Latinis fors. Liu. *Puer in nullam sortem bonorum natus*, est qui non habet patrem in cuius patrimonium successionem speret. Consortes ὁμόκληροί, eiusdem hereditatis participes, coheredes. Olim enim sorte hereditas diuidebatur. Postea omnia bona quae possidemus quacumque ratione parta, et κατ' ἐξοχήν agri, possessiones dicuntur κλῆρος. Theocritus Ἡρακλίσκω.

Ὅπποκα κλῆρον ἅπαντα καὶ οἰνόπεδον μέγα Τυδεὺς
Ναῖε.

*Quum omnem agrum et viniferum latum solum Tydeus
Teneret.*

Herodot. Melpom. Φθείρων τῶν Συρίων τὰς κλῆρους. *Syrorum agros vastans*. Hinc et κληροῦχος apud eundem est colonus, cui data pars agri colenda et possidenda.

v. 342. Τὸν Φιλόκοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν] Aliud non tantum praecipit Christus apud Lucam XIV, 12. sed et ipse Plato in Phaedro: εἰ χρη τοῖς δεομένοις μάλιστα χαρίζεσθαι, προσήκει καὶ τῶν ἄλλων μὴ τὰς βελτίστας, ἀλλὰ τὰς ἀπορωτάτας εὖ ποιεῖν. μεγίστων γὰρ ἀπαλλαγέντες κακῶν, πλείστην χάριν αὐτοῖς εἰσονται. Καὶ μὲν δὴ καὶ ἐν ταῖς ἰδίαις δαπαναῖς καὶ τὰς Φίλκας ἄξιον παρακαλεῖν, ἀλλὰ τὰς προσαιτῶντας, καὶ τὰς δεομένας πλησμονῆς. Ἐκείνοι γὰρ καὶ ἀγαπήσασι, καὶ ἀκολαθήσασι, καὶ ἐπὶ τὰς θύρας ἤξασι, καὶ μάλιστα ἡσθήσονται, καὶ ἐν ἐλαχίστην χάριν εἰσονται, καὶ πολλὰ ἀγαθὰ αὐτοῖς εὐξονται. Si egenis gratificandum est maxime, conuenit omnino non meliores iuuare homines, sed pauperimos. Maximis enim liberati malis gratias ingentes habebant. Priuatis quoque et propriis sumptibus non vocandi amici erunt, sed esurientes et supplices. Hi enim beneficium maximi faciens, se sectabuntur, ad fores opperientur, applaudens, gratias agens, vota pro se fundens.

v. 344. Εἰ γὰρ τοι καὶ χρημ' ἐγγώριον ἄλλο γένηται]
Si enim tibi negotium aliud rusticum incidetis. Sic hic ver-
sus

sus exponendus. Vulgo inepte: *Si res aliqua fortuita eueniat.* Χρῆμα ἐγχώριον, est res, quae ad agrestes, et ruricolas pertinet, opus et negotium rusticum. χῶρα enim et χῶρος est vicus, pagus, ager. Hesych. χῶρος, ἀγρός. χωρίτης est rusticus. Idem: χωρίτης, ἀγρωτής, ἀγροίκος, χωροβατεῖν in agro spatari. Chorobates apud Vitruu. instrumentum quo agros metabantur, Latinis gruma, quamuis et aquis librandis inferuiret. χωρίον villa, praediolum. Sane in Sacris quoque litteris χῶρα est ager. Luc. XXI, 21. οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. qui in agris sunt non ingrediantur in eam, sc. Urbem. pro quo Matth. XXIV, 18. ὁ ἐν ἀγρῷ. Sic olim χωρεπίσκοποι, erant, rustres Episcopi, qui in vicis et pagis rem sacram faciebant. Proclus legit olim ἐγκώμιον, vti ex eius explicatione apparet, quamuis vulgo legatur ἐγχώριον. ἐγκώμιον vero idem est quod ἐγχώριον, nempe quod in eadem κώμη geritur. Posses quidem etiam exponere ἐγχώριον οἰκῆιον, vt sit negotium in tuis aedibus incidens, domesticum. Suid. ἐγχώριον, οἰκῆιον. Sed altera praestat interpretatio. Rustica enim haec praecepta sunt, quae χωρίταις dantur.

v. 346. Πῆμα κακὸς γείτων] Ad quod confirmandum Proclus et Tzetzes afferunt Αἰτωλὰς καὶ Ἀκαρνανὰς, Καρχηδονίαις καὶ Βυζαντίαις, qui propter vicinitatem mutuis cladibus et damnis perierint. Sed quid audio? Num Carthaginenses et Byzantini tantis locorum interuallis disiuncti sunt vicini? legendum Χαλκηδονίαις. Chalcedon enim contra Byzantium sita. Mox Tzetzes: δεικνυσι τὸτο Πλάταρχος. Θεμισοκλῆς γὰρ Φασιν ἢ Πλάτωνα πιπεράσκοντα τὸν ἀγρόν λέγειν, ὅτι ἀγαθὸν ἔχει γείτονα. Non hoc Platonis dictum est sed Catonis; legendum igitur Κάτωνα. Sic etiam Vossianus codex. Sed haec praestat differre ad Interpretes, ex quibus infinitas paene mendas eluimus.

v. 348. Οὐδ' ἂν βῆς] Hoc versu probat Heraclides in fragmentis de rebus publicis, vbi agit de re publica Cumaeorum legem illorum, qua sanxerant, vt si quis aliquid amitteret, furto a vicinis damnum resarciretur: ἔθος ἦν αὐτοῖς εἰς τὰ κλοπιμαῖα συμβάλλεσθαι τὰς γείτονας, διὸ καὶ ὀλίγα ἀπόλλυνται πάντες γὰρ ὁμοίως ἐτήρουν. καὶ Ἡσίοδος ἐντεῦθεν δοκεῖ λέγειν ἐκ ἂν βῆς ἀπολοῖτ' εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη. Moris erat apud eos, vt vicini omnes conferrens ad resarciendum quae furto ablata fuerunt. Qua propter pauca furto amittebantur, quod vniuersi pariter sua aliorumque diligenser custodirent. Atque hinc videtur petitur, quod apud He-

fiendum est: Bos non facile peribit, nisi vicinum malum habueris.
Eadem lex fertur esse apud Iaponenses in ultimo Oriente.

v. 349. Εὖ μὲν μετρεῖσθαι] Glossae MS. Vossii: καλῶς δανείζεσθαι. Hesych. μετρεῖ, δανείζει. μετρεῖσθαι, δανείζεσθαι. Μετρεῖσθαι est sub usura mutuum petere siue mensura, siue pondere, siue numero constet. Cic. I. de Off. *utendum accipere vertit: Quia si ea quae utenda acceperis, maiore mensura, modo possis, iubet reddere Hesiodus, quidnam beneficio prouocari facere debemus?* Male ergo Interpretes: *Recta mensura mutuum accipe*, quasi de iis solis rebus loquatur Poëta; quae mensura consistunt, ut multis docuit Salmasius libro de Vsuris. Inferius v. 396.

Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἐμ' ἔλθης, ἐγὼ δέ τοι ἂν ἐπιδώσω
οὐδ' ἐπιμετρήσω.

*Sicut et nunc ad me venisti, ego vero tibi non amplius donabo,
Nec amplius mutuum dabo.*

Glossae Vossianae MS. ἐπιμετρήσω, δανείσω. Proclus. & χρήσω. bene. Notant enim veteres Grammatici *χρῆσαι ἐπὶ Φίλων* dici, *δανείσαι ἐπ' ἄλλοτρίων*. Suidas: *Δανείσαι ἐπὶ τῷ τυχόντος*. Antiquissimis certe Scriptoribus *δανείζειν*, non est foenori locare, sed mutuum dare sine usuris.

v. 353. Τῷ προσίοντι προσεῖναι] An hoc est quod Interpretes volunt, *iuvantem te iuua?* Quanto rectius Graeci magistri *inuifentem inuise?* Qui eo, inquit, ingenio sunt, ut mutuis amicitiae et consuetudinis commerciis delectentur, cum iis cole amicitiam. Idem sensus versus sequentis: qui libenter sua cum aliis communicant, iis tu libenter impertire, si quibus opus habuerint. v. 331. MS. I. ἴσα ἄτησιν.

v. 357. Καὶν μέγα δώη] Reubcaui pristinam lectionem ex MS. II. et Proclo, qui legunt καὶ μέγα δώη. Καί, quod Interpolatores fugit, est καὶν, καίπερ, καὶ εἰ, ut statim: καὶ τὸ σμικρὸν εἶν. *etsi sit exiguum* Aristoph. Plat. *Εὰν δὲ σύ ζυγον λάβω τινα καὶ σύκινον, τὸν ἰσχυρὸν τῶτον θεὸν ἐγὼ ποιήσω τήμερον.* *Si socium cepero aliquem etsi imbecillum, potentem tamen hodie faciam.* Pro quo Scriptores orationis solutae malunt dicere καὶ τοι, καὶ ποιε. v. 358. αὐτὸς est ἐθέλων libens, uti in aliis locis accipi viri eruditissimi docuerunt.

361. Ἐπὶ σμικρὸν καταθεῖο] MS. σμικρῶ. quod verum est. Tzetzes versu ab hoc secundo: ὅς δ' ἐπ' εἶντι φέρε. v. 382. ἔργον τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι. Subscribunt Moschopulus et Tzetzes, et veteres Scriptores plurimi qui hunc locum laudant.

v. 364. Ἀνέρεα κήδεσσι] Est hominem sollicitum habes, non laedit. Hom. κῆδε δὲ θυμὸν. Animum sollicitas. Sequentes versu, βλαβερόν est damno, periculis et variis casibus obnoxium, perperam Interpp. noxium. Sic etiam Latinis obnoxius simpliciter, est opportunus iniuriae. Flor. III, 20. Et ipsi (serui) per fortunam in omnia obnoxii. Lib. IV, 4. Cum intra decem et octo annos, tenerum et obnoxium et opportunum iniuriae iuuenem videret. Phaedrus: seruitus obnoxia, quia, quae volebas, non audebat dicere. Senec. ep. 61. corpus humanum vocat obnoxium domicilium animi.

v. 368. Ἀρχομένην δὲ πίθη καὶ λήγοντος κορυσσασθαι] Stulte Latini Interpretes: Incipiente vero dolio et desinente saturato i.e. Quid incipere et desinere dolium Latinis auribus sonet ego non exputo. Verte: Quum relinquitur dolium, eo fere est epotum, saturare. Ἀρχεσθαι πίθη est ἀνοίγειν πίθη, Theocrito διακρᾶνεν, Terentio relinere dolium. Longe ineptius inferius ἐν ἡμέραις v. 51. ἀρίστην ἀρξασθαι πίθη vertunt: optimam implendis doliis, quum sit, optimam aperiendis doliis. Vers. sequ. δειλὴ vterque MS. vt bene restituit Hein- sius. Ceterum de sententia huius versus, et cur vinum in medio do- lio sit optimum disputat Plutarch. Sympos. III, 7. et Macrobius VII. Saturn. c. 12. quos vide, et ride Alexionem apud Plutarchum, qui irridet hunc versum Hesiodi, quod in medio sit vinum opti- mum. Atqui hoc ipsum quoque dicit Hesiodus, ideoque tum parcius illo vtendum esse, vt diutius optimo fruamur. Vetus est vini medium, olei summum, mellis imum optimum esse.

v. 370. Μισθὸς δ' ἀνδρὶ] Hic cum sequentibus duobus versibus in MSto primo non comparet, et expunctos olim fuisse a nonnullis Proclus testatur, a Plutarcho tamen vindicantur et probantur. Vide Proclum. Sed ipse Plutarchus in Theseo tribuit hunc versum Pittheo, Aristotelemque laudat. Cuius- cumque sit sententia, est optima: si cum amico tibi res quae- dam sit, fac vt primo cum illo paciscaris de mercede, quam tibi deberi putat, vt omnes querelae praecedantur.

v. 376. Μυνογαυῆς δὲ παῖς σῶζεν] MS. I. εἴη, cum glossa ὑπ' ἀρχῇ. Pulcre D. Heinsius observauit hos versus esse trans- positos, et eleganter illos exponit, quem vide. Sine MSS. auctoritate nihil tamen sustinui mutare.

v. 381. Ἐν Φρεσὶν ἦσιν] MS. I. σοῖσιν. II. σῆσι leg. Φρεσὶ σῆσιν. θυμὸν ἐν Φρεσὶν, vt apud Plautum: Mens ani- mi. et Catullum: Nec poris est dulces Musarum exponere fo- tus Mens animi.

CAPVT IX.

Distinctio vulgaris librorum Hesiodi deleta. Hesiodus bis emendatus. Veteres nudi faciebant opus. Ἔργα διατεκμαίρεσθαι. Proclus emendatus. Οἱ περὶ Τιμόθεον. Χρήματα. Χρησῆρια. Nicolai Damasceni locus vindicatus. Aeliani Interpretes ter reprehensi. Τητᾶν, τιτᾶν. Quaerere. Ἔργον. Opus. Ὀξύς ἡέλιος. Sol acutus. Sol acris. Sirius acris. Claudianus emendatus. Χιῶν ὄξεια. Ζεὺς pro coelo. Lapsus crebri Interpretum indicati.

Βιβλίον β] Expunxi hanc distinctionem quam et codices manu exarati, et veteres Scriptores cum Interpretibus ignorarunt. In primo Vossiano hic omnia perpetua et continua serie sine ullo distinctionis vestigio perscripta sunt: sicuti et in Procli commentario manu exarato, quem mihi vtendum dedit Marquardus Gudius noster. In secundo nonnihil quidem spatii inter versus 383. et sequentem intercedit, vt possit capere indicem hunc, qui vulgo praeponitur. Sed nec hic nec alii, si qui sunt, libri nobis tanti sunt, vt istam distinctionem χθὲς καὶ πρώων natam ferendam existimemus ingratiis totius antiquitatis, quae nullam huius operis diuisionem in duos libros agnoscit. Clarissime id liquet etiam ex Seruii prooemio in Virgillii Georgica. *Hesiodus fuit de Asara ciuitate; qui scripsit ad fratrem Persen, librum, quem appellauit ἔργα καὶ ἡμέρας, id est, opera et dies. Hic autem liber continet, quem admodum agros, et quibus temporibus sine colendi.*

v. 383. Πληιάδων Ἀτλαγενέων] Latinis dicuntur Vergiliae, quarum ortum et occasum in primis obseruabant Veteres, ita vt aestatis atque hyemis initia, et messium atque arationum tempus ab illis numerarent. Vide Eratosthenis καταξερῖσμός, quos primus ad Aratum edidit summe Reuerendus Praeful Oxoniensis Ioannes Fell, mihi, dum fata sinerent, amicissimus cap. 23. De illarum vero ortu et occasu quam variae fuerint Veterum sententiae, vide Petauii disputationem in variar. Disseruat. Lib. II. Cap. 9. quae Vranologio adiecit.

v. 389. Ἐγγυθὶ ναιετάω] MS. I. et II. ναιετάωσ' nisi quod in secundo addatur σιν. Et sic versu abhinc tertio uterque pro ναιέσιν, ναιώσι. Est haec Dorum dialectus. Vide supra ad v. 224. In hoc ultimo versu, liber secundus inserit δέ: Ναιώσι γυμνόν δέ σπείρειν, γυμνόν δέ βωτῆν.

v. 392.

v. 392. Γυμνὸν δ' ἀμᾶσθαι] MS. I. Vossianus, et Codex Palatinus: ἀμᾶσθαι. Sic etiam in carmine, quod dicitur certamen Homeri et Hesiodi. Nec aliter Proclus legit: Ἀμᾶσθαι, συναθροίσαι, ἢ θάριξαι. Illud enim ἀμᾶσθαι quod in edito Procli Commentario praecedat τὸ ἀμᾶσθαι a sciolo ex Hesiodi vulgatis editionibus insertum esse puer admodum vidi. Et recte me vidisse codex postea manu exaratus Marquardi Gudii ostendit: qui illud ἀμᾶσθαι non agnoscit. In quo et paullo ante legitur, γυμνὸν δ' ἀμᾶσθαι] ὡς αὖ πρόσθ'. Non ut vulgo ἀμᾶσθαι, quod ab imperitis in Hesiodo primum suppositum, qui secundam ab ultima in ἀμᾶσθαι non producte poni sibi persuaserant. Cur vero nudis arandum, ferendum et metendum esse praecipiat Hesiodus, sicut et eum secutus Virgilius Georg. I. *Nudus ara, sere nudus*, docet Seruius: *Nudus ara, id est, adeo sereno caelo, ut vestimentis non egeas. Non dicit nudum esse debere, quasi aliter non oporteat aut possit: sed sub tanta serenitate dicis haec agenda, ut et amictus possit contempni.* Quam explicationem Seruius debet Proclo, cuius priorem expositionem vide: binas enim huius loci affert. Sed prior verior est. Veteres tamen nudos plerumque fecisse opus ostendit Plutarchus in vita Catonis Maioris: Πυθόμενος δὲ τὴν αὐτεργίαν καὶ δίκαιταν αὐτοῦ παρὰ τῶν οἰκετῶν, καὶ θαυμάσας ἐξηγγεμένων ὅτι πρῶτ' μὲν εἰς ἀγορὰν βαδίζει καὶ παρίσταται τοῖς θεομένοις, ἐπανελθὼν δ' εἰς τὸ χωρίον, ἂν μὲν ἡ χειμῶν, ἐξωμίδα λαβὼν, θέρας δὲ γυμνὸς ἐργασάμενος μετὰ τῶν οἰκετῶν, ἐσθίει τὸν αὐτὸν ἀρτον οἷα καὶ ἀθήμενος, καὶ πίνει τὸν αὐτὸν οἶνον. Cuius cum labores et rationes viuendi accepisset (Valerius Flaccus) a seruis, mirareturque cum narrarens illi mane eum forum adire, et praesto esse eius opera videntibus: regressum ad villam tempore brumali vestitum exomide, aestate operari cum seruis nudum, eadem mensa, eodemque vesci pane, atque idem vinum bibere. Et Aurelius Victor in Quinctio Cincinnato: *Quinctius Dictator dictus, ad quem missi legati nudum eum arantem trans Tiberim offenderunt, qui insignibus sumtis, Consullem obsidio liberauit.* Et apud Poëtam: *nudi messoris.* Non tamen haec sic capienda sunt, ac si essent sine omni vestitu. Tunica tantum erant induti, sine toga, si Romani, aut pallio, si essent Graeci. Sic et Saul dicitur nudus cecidisse coram Samuële, 1 Sam. XIX, 24. hoc est, in interula seu vestitu interiore per totam noctem extra se raptum fuisse. Sic Petrus dicitur nudus abiecisse se in mare, hoc est, deposita veste superiore. Vide ibi Grotium, et in primis Amplissimi Cuperi Obseruat. 1. cap. 7. De veste autem interiore intelligendum esse Hesiodum ostendit etiam in Scuto v. 286.

— — οἱ δ' ἀροτῆρες
 Ἡερίκον χθόνα διὰν ἐπισολάδην δὲ χιτῶνας ἐσάλατ'.
 — — agricolae auiem

Proscindebant terram bonam, ornateque tunicas succincentes.
 Ergo non nudi arabant.

v. 398. Θεοὶ διατεμμήραντο] Per Deos Graeci hic intelligunt alii stellas, alii elementa, qui non sunt audiendi. Dii, inquit Hesiodus, labores hominibus imposuerunt.

Ἐφ' ὧ μὲν ἀδείς, ὅσις ἔ ποιεῖ βροτῶν.
Nemo enim est mortalium qui non laborat. vt Sophocles ait. Hoc autem a Diis, qui, secundum Epicharmum, τῶν πόνων παλῶσιν ἡμῖν πάντα τὰγαθὰ, labore omnia bona nobis vendunt. Quod hauserunt ex Mose vt infinita alia, apud quem ad Adamum ipse Deus: ἐν ἰδρωτί τῷ προσώπῳ σε Φάγη τὸν ἄρτον σε. Ἔργα διατεμμαίρεσθαι, est labores imponere. διατεμμαίρειν, τεμμαίρειν non solum est σημειῖσθαι, sed et κατασκευάζειν. Erymologici Magni auctor: τεμμαίρω σημαίνει τὸ κατασκευάζω, καὶ τὸ σημειῖν. Superius v. 228.

— — αὐτοῖς
 Ἀργαλέον πόλεμον τεμμαίρεται εὐρύσπα Ζεὺς.
 — — ἱψίς

Molestum bellum immittit omnia videns Iupiter.

Recte Glossae MS. hoc loco διατεμμήραντο, προσετάξαντο.
 v. 402. Χεῖμα μὲν ἔ περήσεις] Terent. Adelph. Numquam rem facies, abi, nescis inescare homines.

v. 405. Οἶκον μὲν πρώτησα γυναῖκα τε] Non hic ab Hesiodo intelligi vxorem, vt vulgus cum Interpretibus Latinis accipit, sed ancillam, quae domum custodiat, versus sequens arguit, qui hanc γυναῖκα κτητὴν ἔ γαμετὴν emtam non nuptam appellat, quod olim monuerunt ad hunc locum veteres magistri. Aristoteles quidem in Oeconomicis et Politicis γυναῖκα fumsit pro vxore, non vero κτητὴν, vt viri docti affirmant. Nec iudicandum est Philosophorum principem Hesiodi mentem non habuisse exploratam: sed potius eum hunc versum suo voluisse accommodare instituto, vt saepe solent Philosophi. Nam Muræto, homini quotquot a renatis litteris fuerunt, disertissimo et elegantissimo, qui auctoritate Aristotelis permotus sequentem verbum tamquam supposititium iubet expungi, non est vt suffragemur, si vera sunt quae Timotheus apud Proclum de Aristotele commemorat, illum nimirum adductum hac Hesiodi sententia post obitum vxoris cum Herpyllide ancilla consuevisse et ex illa sustulisse filiam. Quamuis et hic Aristoteles maluerit suo obsequi ingenio et auctoritate Hesiodi suam rueri viuendi rationem, quam Poetae monita se-

qui.

quī. Nam Poëta nec de pellice, nec de vxore loquitur, sed de famula pretio comparata. Vide Proclum, apud quem pro οἱ περὶ Τίμαιον legend. οἱ περὶ Τιμόθεον. de quo Diog. Laert. in vita Aristot. οἱ περὶ Τιμόθεον vero non sunt Timothei discipuli, sed ipse Timotheus Atheniensis, qui vitas Philosophorum a Laertio toties laudatas memoriae prodidit. οἱ περὶ τὸν Τιμόθεον, elegantissimo idiotismo est ipse Timotheus. ut apud Polyb. οἱ περὶ Ἀννωνα καὶ τὸν Βάρκαν est Anno et Barcas. οἱ ἀμφὶ τὸν Κρίτωνα καὶ Σιμμίαν apud Aelian. Crita et Simmias. et mille talia.

407. Χρήματα δ' ἐν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα ποιήσασθαι] Homeri, et Hesiodi tempestate χρήματα notabant omnes facultates, omnia quae in bonis habebant, non nummos aut pecuniam, cuius vsus tum adhuc erat Graecis ignotus. Hoc loco autem singulari notione significat οἰκητήρια σκεύη, instrumentum domesticum, suppellectilem, utensilia. nimirum ἀπὸ τῆς χρήσεως. Propter eandem causam ab Alcaeo in Pasiphaë χρήθηρια σκευάρια dicuntur. Quamuis Plato Comicus in Hellade illa tantum vasa, quibus utebantur πρὸς θεωρίαν καὶ θυσίαν, dixerit χρήθηρια, recte tamen etiam omnia τὰ κατ' οἰκίαν χρήσιμα appellari χρήθηρια docuit Pollux X. cap. I. Sane in hac notione legitur apud Nicolaum Damascenum in fragmento historiae vniuersalis, quod Stobaetus nobis serua- vit; Ἀρίστονοι τῶν ἐμφύχων εἰδὲν ἀποκτείνεσι. τὰ δὲ κερά- μεια τῶν χρηθηρίων ἐν χρυσοῖς ἐλυτροῖς φυλάττεσι. Αἰ- ριονί nullum animal mactant. Vasa figulina ad quotidianos vsus parata in aureis inuolutris custodiunt. Sic rectissime hunc lo- cum vertit vir incomparabilis, quem honoris causa nomino, Henricus Valesius. Bene se omnia habent. χρήθηρια sancta vasa do- mestica, utensilia, siue sint pretiola, siue vitia, et nullius rei. Strabo lib. XV. p. 722. Πολλὰ δὲ κατέκλυσε καὶ τῶν σωμάτων, καὶ τῶν χρηθηρίων ἐπιπεσὼν χειμάρρεας νυκτρε, καὶ τῆς βασιλικῆς δὲ κατασκευῆς ἐξηλσίφθη. Multa autem corpora et utensilia noctu ingruens torrens hausit, et magna pars regiae suppellectilis ablata. Eadem autem ratione ut χρήθηρια sic et χρήματα omnem notant suppellectilem, κατ' ἐξοχὴν tamen de vasis et sacra templorum suppellectile frequenter accipiun- tur. Aelian. Ποικιλ. ἱστορ. lib. I. cap. 20. Διόνυσος ἐξ ἀπάν- των τῶν ἐν Συρακούσαις ἱερῶν ἐσύλησε τὰ χρήματα. Vbi Gesnerus vertit: Dionysius ex omnibus Syracusarum templis et delubris per sacrilegium pecuniam abstulit. Paullo post: Τὰ τῆς Ἀπολλωνος καὶ τῆς Λευκοθέας ἅπαντα ἐσύλησε χρήμα- τα. Vbi rursus Interpres: Vniuersas Apollinis et Leucotheae pecunias nefario scelere abripuit. Pessime, cum utroque loco

significantur vasa sacra diis illis consecrata, quae abstulit Dionysius, sicut inter illa commemoratur ibi mensa sacra Apollini dedicata. Lapsus quoque est idem vir doctissimus, in Interpretatione huius vocabuli in lib. VI, cap. 9. Ἀριστοτέλης ἀποτευσάμενος τὰ ἐκ τῆ πατρὸς χρήματα ὥρμησεν ἐπὶ ξηρατείαν. *Aristoteles abliguritis omnibus pecuniis, quae ex bereduitate parentis ad ipsum venerant, in militiam profectus est.* Vertendum erat, *consumtis omnibus facultatibus.* Quamvis non ignorem pecuniam apud Latinos etiam pro toto patrimonio capi, sed Interpretem de nummis solum cogitasse, cum ita verteret, satis constar. Sic et χρήματα quavis facultates notant apud Marc. X, 23.

v. 408. Ὁ δ' ἀρνῆται σὺ δὲ τητᾷ] MS. I. Voss. ὁ δ' ἀρνῆται, σὺ δὲ τητᾷ. quod glossae MS. explicant: *σερίσκη τῆ γεωργικῆ ὀργάνῃ.* Videntur sane veteres dixisse τητᾷν et τητᾷν. Hesych. τητᾷσθαι, σερήσασθαι. Apud eundem tamen legitur etiam τητῇ, ἀπορία, ἐνδεια, ξέρησις. Τητωμένη, ξερωμένη. Τητώμενον, σερισκόμενον. Auctor Etymologici magni: τητᾷ Ἡσίοδος. σημαίνει τὸ ζητεῖς. ἐκ τῆ τάω τῆ σημαίνοντος τὸ ζητῶ γίνεται κατὰ ἀναδιπλασιασμόν τατῶν, τατῶ, καὶ κατ' ἐκτασιν τητῶ, et quae sequuntur. Platoni III. de leg. Φρενῶν τητῶμενοι, sunt mente capti. Sophocles Philoetete: πλέω πρὸς οἴκῃς τῶν ἐμῶν τητῶμενος. *Naviga ad meam patriam meis rebus priuatus.* Sicut autem τητῶ proprie est quaero, deinde careo, distitutor, sic et Latinis quaeri est abesse, desiderari. Senec. ep. 91. *Lugdunum quod ostendebatur in Gallia quaeritur.* Petron. de Eunuchis: *quaeris se natura nec inuenis,* hoc est, desiderat suum opus, quae marem condidit, nec tamen inuenit marem esse, quem fecerat. Stat. Theb. II. *Iam impidi se se quaerunt numerantque.* Cic. act. II. in Verr. cap. 10. *Nego esse quicquam a rebus dictum, quod aut vestrum cuiquam esset obscurum, aut cuiusquam oratoris eloquentiam quaereret.* hoc est, ad quod explicandum desideretur vir disertus. Dicere quod quaerat eloquentiam est infantem esse, indisertum. Nam quae quaeruntur non adsunt. Hinc et Plauto in quaestione esse, quaestioni esse, est abesse, non praesto esse, in Pseud. Cistellaria, et Casina. Hinc et illae venustae locutiones *Siciliam in Sicilia*, apud Cic. in epulis epulis apud Ovid. *Samnium in Samnio* apud Flor. *pontum in ponsa* quaerere apud Manilium, de quibus Cl. Gronovius in observationibus.

v. 409. Μινύθῃ δὲ τοι ἔργον] Hoc est, ne cum tempus effluxerit, non possis opus, quod tum faciendum erat, facere. Ἐργον κατ' ἐξοχὴν hic est opus: labor rusticus, qui impenditur

penditur agro colendo, ut et versu sequente et ipso indice libri huius ac infinitis aliis locis. Florus I, 9. *Medium erat forte tempus semensis, cum patricium virum innixum aratro suo lictor in ipso opere deprehenderet.* Apud Terent. Cic. *opus facere*, de opere rustico. Haec trita sunt.

v. 411. MS. uterque ἄτησι.

v. 414. Ἥμος, ὅδη ληγεί μένος ὀξέος ἡελίοιο] Ὁξὺς ἡλιος non est celer ut Graeci volunt magistri, sed θερμός, feruens, ardens, acer. Pindar. Olympionic. 7.

— — ἔχει τέ μιν ὁ-

ξῆαν ὁ γενέθλιος ἀκτίνων Πατῆρ

Πῦρ πνεύοντων ἀρχὸς ἵππων.

Habesque ipsam (Rhodum) feruidorum genitrix radiorum pater, ignem spirantium dux equorum. Aratus de Sirio:

— — ἡ δὲ οἱ ἀκρῇ

Ἀσέρι βέβληται δεινὴ γένος, ὅς ῥα μάλιστα

Ὁξέα σείριασι, καὶ μιν καλέεισ' ἀνθρώποι

Σείριον.

Vertit Auienus:

Aeque in mente, multus rubor imbuat ora.

Stridit anhelanti face pestifer aera motu,

Torres et immodicis terras coquit ignibus astri.

Horum imitatione Horatius solem feruentissimum dixit *acutum*.

Lib. I. ep. 10.

Est ubi plus repeant hyemes? ubi gratior aura

Leniat et rabiem canis et momenta leonis,

Cum semel accepis solem furibundus acutum?

Lib. I. Sat. 6. vocat solem *acrem*.

Ast ubi me fessum sol acrior ire lautum

Admonuit.

Lucret. VI.

Hunc homines fontem nimis admirantur et acri

Sole putant subter terras feruescere raptim.

Florus II. 6. *Observatio loci genio, quod et sol ibi acerrimus, et plurimus pulvis.* Restituenda est haec vox Claudiano. In epigramm. de crystallo, cui aqua inerat:

Quem neque constrinxit hyems, nec Sirius acris.

sic enim hic versus legendus. Vulgo circumfertur: *Quem neque constrinxit hyems, nec Sirius axis*, sine sensu. In nonnullis codicibus est *ardens*, quos sequitur Nicolaus Heinsius, vir suauissimi ingenii et summae eruditionis, qui in carminibus nouis pangendis, et veteribus castigandis, ac suo decori restituendis nulli, qui in hoc studiorum genere elaborant, est secundus. Mihi tamen *ardens* videtur glossa et explicatio τῷ *acris*,

acris, quod visio descriptorum transiit postea in *axis*, quod non frustra tot codices retinent. Sicut vero hic ὄξυς ἡέλιος, sic contra apud Pindarum χιών ὄξεια, nix acuta, vt apud Horatium *frigus acutum* est vehemens, et *acris hyems*, saeva. Apud Sophoclem Aiace Flagellifero, v. 258. ὄξυς νότος, *Auster vehemens*. Omnia enim quae penetrant et vehementer laedunt Latinis dicuntur *acuta*, *acria*, Graecis ὄξεια.

v. 415. Καύματος ἰδαλίμῃ] Est ἰδρώτα κινῶντος, vt melius omnes Graeci, quam Latini, qui stulte: *caloris humidis*. Hesych. ἰδάλιμον καῦμα τὸ ἰδρωτοποιόν.

v. 415. Μετοπωρινὸν ὀμβρῆσαντος Ζηνὸς ἔρισθ' αὐτοῦ] MS. I. ὀμβρῆσαντος. Graeci Magistri nescio quid de Ioue coeli et pluuiarum domino hic nugantur, cum Iupiter hic sit, vt sexcenties Pœtis, coelum, aër. Inferius 488.

Τῆμος Ζεὺς ὅσι τρίτῳ ἡματι, μὴδ' ἀπολήγοι.

Tunc Iupiter pluuiat tria duo, neque desinas.

v. 564. Εὐτ' ἂν δ' ἐξήκοντα μετὰ τροπᾶς ἡελίου
Χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡματα.

Cum autem sexaginta post conuersionem solis

Hibernos perfeceris Iupiter dies.

Theocritus: Ὅς ὦ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἰθρίας, ἄλλοκα δ' ὕει.

Iupiter alibi est serenus, alibi pluuiat.

Horat. Niuesque deducunt Iouem. Sed haec quis ignorat?

v. 416. Μετὰ δὲ τρέπτει βρότεος χροῦς] Peruerterunt sensum huius loci Interpretes, cum vertunt μετατρέπεται, *mutatur*. Vertendum: *mouetur*. Facilius, inquit, mouetur corpus autumnō, quia vires suas iam recepit, quas nimii solis ardores attriuerant, vt pares nunc possint esse laboribus ferendis, et materiae caedendae.

C A P V T X.

Σείριος pro sole et quouis sydere. Hesiodi aliquot loca illustrata. Ἀθηναίης δμῶς. Ἐργάνη. Θέσθαι ἄροτρα. Αὐτόγυον ἄροτρον. Buris. Γῆς. Πηκτὸν ἄροτρον. Ἐλυμα. Ἰσοβοεύς. Interpretum crassi aliquot errores. Pollux emendatus et mox Hesiodus. Ἐλικας βόας. Ἀρατος. Ζεὺς Χθόνιος. Pluto et Proserpina Dii agrorum. Pluto diuitiarum dator. Hesiodo rursus medela.

v. 417. **Δ** ἡ γὰρ τότε Σείριος ἀστήρ] Sirius hic non est caniculae sydus, sed sol, vt non solum antiqui Interpretes

interpretes Hesiodi; sed et Suidas interpretatur: Σείρ, σείρος ὁ ἥλιος, οἱ δὲ καὶ σείριος. Noster inferius vers. 587.

Ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γόνατα Σείριος ἄζει.

Quoniam caput et genua sol affligit.

In Theogonia, v. 152.

Ὅσ' ἔα δὲ σφι περὶ εἰνοῖο σαπείσης

Σείρις ἀζαλέοιο κελαινῇ πυθαστο αἶη.

Ossa autem ipsius pelle circum putrefacta sole sub torrido in nigra putrescunt terra. Archilochus:

Πολλὰς μὲν αὐτῶν Σείριος κατανανεῖ

ὁξὺς ἐλάμπων. Multos illorum sol siccabat acutum splendens:

Sic hunc locum capiendum esse docet Hesych. Σείρις κυνὸς

δίκην. Σοφοκλῆς τὸν ἀστῶν κύνα. ὁ δὲ Ἀρχίλοχος τὸν ἥλιον,

Ἴβυκος δὲ πάντα τὰ ἄστρα. Idem. Σείριος ὁ ἥλιος, καὶ ὁ τῷ

κυνὸς ἀστῆρ. Lycophron in Alexandra de corpore Aiæcis in lit-

tus e mari eiecto: Ἐμβεβεροσμένον νέκυν ἀντίς Σείρις κατα-

νανεῖ. Cadaver expulsum siccabit solis radius, quod et obser-

vavit Vir eximius et singularis eruditionis Hadrianus Iunius in

animaduersionibus. Quin et Virgilium sic interpretantur

τυχόντες.

Iam rapidus torrens sitientes Sirius Indos Ardebat coelo.

Non solem autem, sed etiam omnia sydera dici Σείρις ex Iby-

co modo docuit Hesychius. Inde et Latinorum sydas a σείρος

esse ingeniose nuper ostendit χαριέστατος Tanaquillus Faber

ad Dionysium Longinum.

v. 419. Πλέον δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ] MS. I. ἐπαυλεῖ.

corrupte. De huius loci interpretatione ambigitur. Alii enim

ἐπαυρεῖν νυκτὸς πλέον exponunt πλέον ἀπολαμβάνειν καὶ

ἀπολαύειν τῆς νυκτὸς, plus nocte frui, diutius quiescere,

qui respiciunt illam peruagatam Poetarum opinionem, solem

noctu strigare et quiescere. Hos sequuntur Latini. Alii πλέον

πονέειν καὶ φέρεσθαι ὑποκάτω τῆς γῆς maiores capere labo-

res sub terra in opposito mundi latere quod dum peragrat,

quod verum esse ex oppositione liquido apparet: breui tem-

pore, inquit, super nostra conspicitur terra interdiu, noctu

vero maiorem capit laborem. Vide quae supra notavi ad

vers. 240.

v. 422. Μειντημένος ὄριον ἔργον] MS. I. ὄρια ἔργα.

Vers. seq. MS. II. Ὀλμον μὲν τριπόδην κόπτειν. Idem v. 425.

ἀπὸ κεν σφύραν κε τάμοιο.

v. 430. Ἀθηναίης δμῶδες] Quae haec est vesania Ἀθη-

ναίαν habere pro Attica Cerere, quod Latini fecerunt Inter-

pretes? Quis unquam sancto cognovit Ἀθηναίαν dici Cere-

rem? Etsi qui ignoret Minervam esse praesidem artium et

opifi-

opificum, in primis vero fabricae magistrum, indeque dici *Ἐργάνην*, Cic. in Arateis:

*Vt nemo cui sancta manu doctissima Pallas,
Sollertem ipsa dedit fabricae rationibus artem,
Tam tornare cate contortos possiet orbes.*

Eius simulacrum erat apud Thespientes, cum Plutus assistebat, quo significabatur opibus illam Deam cumulare suos cultores strenuos nimirum opifices. Vide Pausan. in Boeoticis et Aristid. hymnum in Mineruam. Iulianus Imperator in fragmento orationis, p. 531. edit. Petau. Ὁρᾶτε ὅσα ἐγένετο τῆς Ἐργάνης Ἀθηνᾶς δῶρα. Videte quot opificis Mineruae in nos derivata sint munera. Ἀθηναίης δμῶς ἐστὶ τέκτων, faber qui aratra faciebat. Sequente versu πελάσας προσαρῆσται est προσαρῆσθαι vt supra vers. 1. ἐννέπετε κλείσσαι, pro κλείετε. In MS. 1. Voss. est προσαρῆσται. v. 432. θέσθαι ἄροτρα non est disponere aratra, sed ποιεῖν, κατασκευάζειν, vt sexcenties apud Graecos Scriptores tam vinctae quam solutae orationis τίθηναι pro ποιῶ usurpatur. inferius v. 518. τροχαλὸν δὲ γέροντα τίθει. incurvum vero senem facit. et v. 556. χρωτὰ τε μυδαλέον θείη. Corpus madidum faciat. Equidem Latina hac Hesiodi versione nihil est insulsius, et imperitius, in qua vix vllus versus legitur sine gravi hallucinatione. Vide quam inepte mox duo illa aratrorum genera αὐτόγυον et πηκτόν exponant v. 432.

Δοῖα δὲ θέσθαι ἄροτρα πονησάμενος κατ' οἶκον

Αὐτόγυον καὶ πηκτόν. vertunt:

Bina vero disposito aratra domi laborans

Dentatum et compactum.

Quid est aratrum dentatum? An quod dentale habet? Nonne et πηκτόν habet dentale? Hunc errorem facile potuissent declinare, si Veterum consulissent expositiones, quae docent αὐτόγυον ἄροτρον esse quod habet burim snopte ingenio curuam, illamque non clavis affixam temoni et dentali, sed quod totum ex vno ligno conficiebatur. de buri Virgil. I. Georg.

Continuo in sylvis magna vi flexa domatur

In burim, et curui formam accipit vlmus aratri.

hoc est vlmus seu vلمي ramus inflexus natura sua a rustico continuo seu per aliquot annos semper magis magisque inflectitur, vt sic curuus adolescat in burim, vt naturaliter curuus et aptus sit ad burim. Buris vero siue bura, Graecis γῦης, est proprie infima pars temonis. male vulgo dentale exponitur a viris doctis, cum dentale aptetur burae; Hesych. Γῦης τὸ κατώτατον μέρος τῆ ἰσοβοῆως ἐν τῷ ἄροτρῳ. αὐτόγυον δὲ τὸ μὴ

μη σύνθετον, ἀλλ' ἐξ ἐνὸς ξύλου· *Gūis est infima pars iemontis in aratro. Autόγυον est non compositum, sed ex uno ligno.* Inde et Proclus ad h. l. λέγεται δὲ γῆς ὅτι αἰεὶ παρὰ τὴν γῆν ἔστιν. *Αὐτογύω* opponitur ἀροτρον πηκτόν, quod non ex vno ligno, sed variis est conflatum et compactum. Eratosthenes in Architectonico utrumque describit apud Scholiasten Apollonii Rhodii: Δύο ἀρότρων εἰσὶν εἶδη· τὸ μὲν πηκτόν, τὸ δὲ αὐτογύον· πηκτόν μὲν τὸ ἐκ συμβολῆς ἔχον τὸ ἔλυμα, ἐστὶ δὲ ἔλυμα, ἐν ᾧ ὁ ὕνις ἐντίθεται, τὸ δὲ ξύλον τὸ ἀπὸ τῆς ἔλυματος τῆνον ἐπὶ τῆς βόας, γῆς καλεῖται. τὸ δὲ ἀπὸ τῆς γυκ ἰσοβοεὺς. τῆ δὲ ζυγῆ τα ἐπὶ τῆς αὐχένας τῶν βοῶν ἐπιτιθέμενα οἱ μὲν ζεύγλας, οἱ δὲ μέσσαβα λέγασιν. Τοῖς τὸν μὲν τὸ πηκτόν. αὐτογύον δὲ ἔστιν ἄτινος τὸ ἔλυμα καὶ ἔστιν ἐκ συμβολῆς. *Sunt duo aratorum genera: quorum alterum compactile, alterum non compositum. Compactile quidem habet dentale quod cum aliis committitur. Est autem dentale cui vomer includitur. Lignum vero quod a dentali extenditur ad boues vocatur buris, quod vero a bursa temo. Illa vero pars iugi, quae ceruicibus bouum imponitur alii vocant ζεύγλας, alii μέσσαβα. Tale quidem est compactile aratrum. Non compositum vero est, cuius dentale non committitur; nimirum clavis et arte cum aliis aratri partibus, sed est vnum lignum ex quo dentale, buris, temo. Inde apparet quam egregios Interpretes egerint in versibus paullo praecedentibus exponendis, qui de Graeco Latinum fecerunt Hesiodum:*

Εὐτ' ἂν Ἀθηναίης δμῶδες ἐν ἔλυματι πῆξας

Γόμφοισιν πελάσας προσαρήρεται ἰσοβοῇ.

*Nempe cum Atticae Cereris famulus iemonti infigans Clavis adiun-
ctum stiuas arauerit. Quot fere verba tot errata. De Atticae Cereris famulo ante dictum. Num ἔλυμα est temo, ἰσο-
βοεὺς stiuas? Peruerterunt omnia. Stiuas est postrema aratri
pars, Graecis ἐχέτλη ἰσοβοεὺς prima illa temonis nimirum
pars, quae inter boues protenditur. Ἐλυμα est dentale. Era-
tosthenes: Ἐλυμα ἐν ᾧ ὕνις ἐντίθεται. Ἐλυμα est cui vo-
mer inducitur. Proclus: Ἵνις ἐστὶ τὸ σίδηρον αὐτὸ τὸ ἐν τῷ
ἀροτρίῳ σχίζον τὴν γῆν· τῆτο δὲ τῷ ἔλυματι περιήρμος
ἄνωθεν ἐμβεβλημένον εἰς αὐτὸ τὸ κοῖλον ὄν. Ἵνις est fer-
rum quo in arando terra scinditur. Hoc vero adaptatur ἔλυμα-
τι superius iniectum ubi cauum est. Ἐλυμα Latinis dicitur den-
tale. Servius: Dentale est lignum in quod vomer includitur.
Varroni dens dicitur, lib. IV. de Lat. lingua: Rutrum ὡς
ruitum a ruendo: aratrum quod eruit terram. Eius ferrum vo-
mer, quod vomis eo plus terram. dens quod eo mordeatur terra.
Alii tamen in medio aratro ἔλυμα locant, et sic appellant
com-*

commiffuram, qua γῆς et ἰσοβοεὺς coniungitur. Tzetzes: "Ἐλυμα τὸ μέσον τῶ ἀρότρῳ, ὅπερ ὁ γόμφος βληθεὶς συνηλοῖ τὸν γῆν καὶ τὸν ῥυμόν. Ἐλυμα est *medium aratri, ubi clavis impræctus committitur burim et temonem*. Proclus paullo ante: ἔλυμα μέρος τι τῶ ἀρότρῳ ἐν τῷ μέσῳ ὃν, ἐνθα συμβάλλεται ὁ γῆς τῷ ἰσοβοεῖ. ἔλυμα δὲ παρὰ τὸ ἐλύναι ὃ ἐστὶ καλύπτειν. Ἐλυμα *pars aratri in medio, ubi committitur buris cum temone*. Dicitur autem ἔλυμα ab ἐλύναι, quod est, *segerere*. Verum hanc observationem non esse Procli, sequens annotatio ostendit quæ accurate ἀρότρῳ κατασκευὴν docet, eiusque partes enarrat. Inde tamen hausit Etymologici magni auctor qui iisdem verbis utitur. In hunc vero errorem hos omnes induxerunt male intellecti Hesiodi versus, quos modo produximus: Εὐτ' ἂν Ἀθηναίης δμῶς etc. Hos isti Grammatici ita ceperunt quasi ἐν ἐλύματι impingeretur et ἰσοβοεὺς et γῆς, quæ partes per ἔλυμα coniungerentur. Sed falsi sunt. Hesiodus dicit: burim inuentam impinge dentali, illique buri adapta clavis temonem. Pollux lib. I, cap. 13. ὧ δ' ῥυμὸς ἐνήρημοςαι ἔλυμα. τὸ δὲ ἄρ' ἐν σιδήρειον ὕννις. ἧς τὸ ἄκρον νύμφη. ὃ δὲ ὁ ῥυμὸς ἡρημοςαι ἐν τῶνδ' τὸ μὲν ἐπι-καμπὲς αὐτῆς, ὧ ὑπατείνεται, τὸ ἔλυμα γεγομφωμένου, γῆς. τὸ δὲ μετὰ τὸν γῆν ἰσοβοεὺς. Cui temo adaptatur ἔλυμα, *dentale*. terram vero arans ferrum ὕννις, vomer. cuius suprema pars νύμφη. Temo vera aptatur ex his partibus. Pars eius curua, cui subnectitur dentale clavis adfixum, γῆς, hoc est buris vocatur. quod vero post burim, ἰσοβοεὺς, hoc est temo. Sic autem legendus hic locus. Vulgo legitur: ὧ δ' ῥυγὸς ἐνήρημοςαι ἔλυμα. quod falsum. vide et Favorinum et præcipue Proclum ad hunc locum. Sed de hac aratrorum antiquorum forma et confectioe alibi pluribus egimus.

v. 436. Δρυὸς ἔλυμα, πρίνοιο γῆν] MS. vterque: πρέ-
νῃ τε γῆν.

450. Χεῖματος ὥρην Δεικνύει ὀμβρηνῶ] Emenda ex Palatino et Vossiano codice I. aliisque ὀμβρηρῶ, imbriferi, pluvialis.

452. Ἐλικας βόας] Hesych. ἔλικας, ἐλικοκεράτες, ἐπι-καμπῇ τὰ κέρατα ἔχοντες. Qui cornua habent introrsum reflexa. Quæ vera notio est huius vocis. Latinis dicuntur camuri. Philargyrus ad Virgil. III. Georg. v. 55.

Et camuris birtæ sub cornibus aures.

Camuri boum sunt qui conuersa introrsum cornua habent: quibus contrarii paruli, qui cornua diuersa habent: laeni quorum cornua terram spectans. His contrarii listui, qui sursum versum cornua habent. Eadem Seruius habet nisi quod male laeni apud

apud hunc omiffum. Patuli enim sunt qui cornua diuerfa habent, hoc est, extrorfum flexa, qui opponuntur camuris, laeui vero licinis. Festus: *Camara et camuri boues a curuatione, et Graeco καμπή*. Boues nimirum camuri a curuatione cornuum camura sic dicuntur.

v. 454. Ἀπανήσασθαι] MS. I. ἀπαρνήσασθαι. MS. II. ἀπανήσασθαι. quali ab ἀπαινέομαι. Sed ἀπαρνήσασθαι videtur quoque Proclus agnoscere: Τὸ γὰρ αἰτήσασθαι εὐχερὲς ἐστίν. ἀλλὰ τὸ ἀπαρνήσασθαι [καὶ μὴ δοῦναι εὐχερὲς εἶναι]. Sed vulgata praestit.

v. 458. Εὐτ' ἂν δὲ πρῶτις ἄροτος] MS. vterque, et Proclus: εὐτ' ἂν δὴ. quos sequor. Ἄροτος hic est tempus arandi, non ipsa aratio, vt messis, saepe messis tempus: πλήθυσσα ἀγορά, tempus quo maxima est in foro hominum frequentia: prima fax, tempus quo vesperi faces accenduntur, et mille talia. Versu sequente MS. vterque δαί τότ' ἐφορμηθῆναι.

v. 462. Εἴαρι πολεῖν] Vterque codex: πωλεῖν. Glossae prioris, πῶλει, ἀνάστρεφε. Nonnulli legerunt ἤρι πολεῖν. quae pro varia lectione prioris libri margini erant adscripta. Nihil muta. Vide supra ad vers. 5. Hesiodum Ennius imitatur, qui eadem ratione dixit *polire agros* pro *vertere*. Hoc enim est a πολεῖν. inde et *interpolare*.

v. 465. Εὐχέσθαι Διὶ χθονίῳ] Interpp. Latini: *Supplicia Ioui terrestri*. Quisnam ille terrestris Iupiter? Quae Tzetzes de sua εἰμαρμένη inculcat hic et aliis pluribus in locis, nugae sunt. Χθόνιος Ζεὺς est Iupiter inferus. Χθόνια Graecis dicuntur quae sub terra sunt, καταχθόνια. Χθόνιοι θεοὶ sunt Dii inferi. Hinc saepe in Graecis inscriptionibus ΧΘΟΝΙΟΙC ΘΕΟΙC, quod in Latinis est *Diis manibus*. In aliis vero θεοῖς καταχθονίοις. Sic commemoratur in monumentis antiquis χθόνιος Ἑρμῆς, *Mercurius infernus*, qui animas corpore solutas ducit ad inferos. Sicut apud Homerum καταχθόνιος ζεὺς est qui nostro χθόνιος. Aeschilo in *inet*. v. 164. dicitur Ζεὺς κεκμηκότων. *Iupiter mortuorum*. Hesych. χθόνιος Ζεὺς ὁ ἄδης. Ab aliis Graecis Poetis dicitur et χθόνιος βασιλεὺς. In Theog. 767. θεὸς χθόνιος. Et Proserpina dicitur χθόνια, scilicet βασίλισσα, Regina infera. Euripidi Furiae sunt χθόνια θεαί. Nec hoc ignoravit Proclus, sed cur Pluto ab agricolis sit inuocandus nesciuit. Id vero inde est quod Plutonis ditioni et potestati subiecerint terram et omnia quae sub terra sunt, illumque crederent esse datorem illarum diuitiarum quae ex terra proueniunt. Onomacritus hymno in Plutonen, qui sub Orphei nomine circumfertur:

Nn

Πλατο-

Πλάτοδοτῶν γενεήν βροτέην καρποῖς ἐνιαυτῶν.

Diuitias largiens humano generi fructibus annuis.

Cic. II. de Natura Deorum: *Terrena autem vis omnis atque natura Diis patri dedicata est: qui diues ut apud Graecos Πλάτων, quod recidant omnia in terras, et oriantur e terris. Plutus in Timone Luciani ad Mercurium: Οὐδὲ ὁ Ζεὺς ἀλλ' ὁ Πλάτων ἀποστέλλει με παρ' αὐτὰς, ἅτε πλάτοδοτης καὶ μεγαλόδοτος καὶ αὐτὸς ὢν. δηλοῖ γὰρ καὶ τῷ ὀνόματι. Non Iupiter, sed Pluto me mittit ad eos, qui et ipse diuitiarum dator est, et magnorum largitor, quod suo etiam nomine declarat. Nimirum sicut Πλάτων apud Graecos a Πλάτῃ δόσεως, sic propter eandem rationem Latinis Dis dicitur, quod diuitiarum dator sit. Refert huc quoque Arnobius raptum Proserpinae ex veteribus Mythologis: Ille qui raptam Dite a patre Proserpinam dicit, non, ut veris, in turpissimos appetitus viraginem dicit raptam; sed quia glebis occulimus semina, isse sub terram Deam, et cum orco significat foedera genitalis conciliare foecundae. Vide et Porphyrium apud Eusebium de Praeparat. Evangelica lib. III. cap. 3. Hinc et Proserpina numinibus agricolarum accensebatur. Augustinus IV. de Ciuit. Dei, cap. 8. Praefecerunt Proserpinam frumentis germinantibus. Arnob. III. aduersus gentes: Et quod sata in lucem proserpant cognominatam esse Proserpinam.*

v. 466. [Ἰερὸν ἀκτὴν] Delenda hic distinctio. Nam εὐχεσθαι Διὶ χρονοῖα pertinet ad versum sequentem, ἀρχόμενος τὰ πρῶτ' ἀρότε. Incipiens arationem supplica Plutoni, ut opus fortunet. Ἀρότε. recte MS. secundus. In primo ut et editionibus ἀρότε. perperam. Supra v. 384.

Πληιάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλόμενάων

Ἀρχεσθαι ἀμητ' ἀρότοιο δὲ δύσσομενάων.

Pleiadibus Atlante natis exoriensibus

Incipe metere, arare vero occidentibus.

Ἐκτελέα βρεῖσθαι vero in initio huius versus est: *Ut matura grandescant.* Lustricum carmen apud Catonem: *Mars pater te precor, quaeque vii tu fruges, frumenta, virgulta, vineta grandire beneque euenire sis.* Accius Meleagro: *Fruges prohibet pergrandescere.* Hinc grandia frumenta apud Virgil. IV. Aen. v. 405.

— — pars grandia trahunt

Obnixae frumenta humeris.

et apud alium Poetam grandia farra. Contra uegrandia farra apud Ouid. III. Fastor.

— — uegrandia farra coloni

Quae male creuerunt, vespaeque parua vocant.

v. 486.

v. 468. "Ορπηκα βοῶν ἐπὶ νῶτα ἵκηαι] Legendum puto: ἵηαι. *Temonem iergis boum immittas, ferias temone terga.*

C A P V T XI.

Hesiodus ter emendatur, semel Proclus. Μίσσαςον, μέσσασον. Pollux emaculatus. Εὐθημοσύνη, κακό-
θημοσύνη. Βίος τε αἰρεῦμενος. Εὐσχθέων. Ἡελίς τε-
παὶ bruma. Hesiodi locus non intellectus adhuc ex-
ponitur. Ἡμενον ἀμᾶν. Κάθισθα. Sedere. De-
fidere. Οὐχ ἔδος. Χαλκήϊος Θῶκος. Λέσχα. Sta-
tiones. Atheniensium garrulitas et nimium noua-
rum rerum studium. Λεσχῶν multitudo Athenis.
προσλέγειν κακὰ. Δεικνύειν. Ostendere. Μίμυκε
γαῖα. Orpheus emendatus. Καλιαί.

v. 469. "Ενδρουν ἐλκόντων μεσάβω] Lege ex utroque MS.
μεσάβων. Iam olim de lectione huius loci in-
certos animi fuisse viros eruditos, qui in hoc Scriptore non ne-
gligenter sunt versati, Proclus ostendit, qui utramque lectio-
nem affert et exponit. Vulgatam ut teneatur ibi vide. De hoc
nostra sic disputat: Ἐλκόντων μεσάβων] (sic lege ex MS.
Gudii, vulgo male μεσάβω) τὰ μέσσαβα μεσάβων, λέγον-
ται δὲ αἱ τῷ ζυγῷ γλυφαί. Καὶ ὁ Καλλιμαχος μέσσαβα
βῆς ὑποδύς. Ἐλκόντων τῶν βοῶν τὸ ἐνδρουν τῶν μεσάβων,
τὸν ζυγὸν ἐν ᾧ αἱ γλυφαί, ἐνθα οἱ αὐχῆνες τῶν βοῶν δέδεν-
ται. Sed melior hoc loco Tzerzes: Εὐχε τῇ χθονίῳ εἰμαρ-
μένη ὅταν ἀρξῇ ἀροτριᾶν, καὶ οἱ λῶροι τῷ ζυγῷ ἑλκωσι τῶν
ξύμων δηλονότι τῶν βοῶν κινημένων. *Precare terrestrem Fra-
giditatem cum inceperis arare, et lora iugi traxerint temonem,
bobus scilicet mouenzibus.* Est enim μέσσαβων et μέσσαβων lo-
rum quo boues alligantur temoni. Pollux I, 13: Ὁ πλατύς
ἡμᾶς ὁ τῷ ζυγῷ παρακαθαπτόμενος ἐχέβοιον, καὶ μέσσαβα,
καὶ μέσσαβων (sic lege ex MS) καλεῖται. καταλαμβάνει δὲ
αὐτὸν ὅταν περιειλῶσιν εἰς τὸ τῷ ζυγῷ τρύπημα, κερκίδα ξυ-
λίνην ἐμβαλόντες ἢ καλεῖται ἐμβρυον ἢ ἐνδρουν. *Lorum la-
tum iugo adnectum vocatur ἐχέβοιον, et μέσσαβοι, et μέσσαβων,
quo utuntur cum in iugi foramen immittunt paxillum ligneum,
quem ἐμβρυον aut ἐνδρουν vocant.* Valde apposite ad hunc lo-
cum. Sane ἐνδρουν Proclus quoque δρυῖνον πασσαλίσκον
quernum paxillum exponit, qui infigitur foramini iugorum ne
lora, quae temonem trahunt et boues illi alligant, excidant.

N n 2

Plerisque

Plerisque tamen est ipse ἰσοβοεὺς, seu ξυμός. Sed, puto, συνεκδοχικῶς, vt postea temo pro ipso aratro.

v. 471. Εὐθημοσύνη γὰρ ἀρίστη] Vterque codex εὐθυμοσύνη, sicut et sequente versu κακοθυμοσύνη, qui tamen non sunt sequendi. Nec Latini Interpretes, qui imperitissime vertunt *industria*, et *ignavia*. Diu est quod non solum Proclus, sed viri etiam nostrae aetatis doctissimi clamant, εὐθυμοσύνην esse concinnam rerum dispositionem, cum omnia recte et ordine geruntur et collocantur; κακοθυμοσύνην vero ordinem confusum, cum res male digeruntur, nihil via et ratione agitur, nihil loco fit. εὐθήμενες, qui omnia bene et ordine disponunt. Aeschylus Choëphoris:

Δμῶν γυναικες δωμάτων εὐθήμενες.

Ancillae domum ordinantes.

Scholiasles antiquus: Τῶτ' ἐστὶν ὑπερέτιδες εὐ τιθεῖσιν τὰ κατὰ τὸν οἶκον. Vide viri sine dubitatione doctissimi P. Leopardi Emendat. lib. V. cap. 2. In eodem versu in MS. I. legitur σπέριμα κατακρύπτων.

v. 476. Βιότοιο ἐρεῦμενον] Si Moschopuli interpretatio accipienda legendum ἐρευνγμένον. Tradit enim Hesiodo positum esse pro ἐρευνγόμενον. Idque esse abundantem, ab ἐρευνγῇ quod significet copiam diuitiarum, per translationem a stomacho petitam, qui non ructet nisi cibo sit repletus. Sed haec perquam dura est translatio et inconcinna. MS. Vossianus legit βιότῳ αἰρεῦμενον, *vidu fruentem*. Quae quin vera Hesiodi lectio sit nullus dubito. Est constructio Attica, vt ἐΦαγε τῶ ἄρτε, qua lectionem vulgatam etiam tuetur Moschopulus. Videtur confirmare Proclus, qui ἐκ πόνων ἔχεις καρπὰς, sicut et Tzetzes, qui μεταλαμβάνοντα τῶ βιότοιο καὶ τῆς ζωῆς exponit, quamvis apud hos etiam legatur ἐρεῦμενον.

v. 477. Εὐοχέων] Repone ex Proclo, Moschopulo, Eustathio, et antiquioribus nonnullis editionibus, εὐοχθέων, bene instructus cibus. Vidit et D. Heinsius et Isaacus Casaubonus ad Athenaeum.

v. 479. Εἰ δὲ κεν ἡελίοιο τροπαῖς ἀρόης] Per ἡελίοιο τροπαῖς hic intelligi χειμερινὰς liquido conitar. Vertendum ergo: *si brumis araueris*. Cic. II. de Nat. Deorum c. 7. *Solis accessus discessusque solstitiis brumisque cognosci*. Veteres solstitium aestivum κατ' ἐξοχὴν solstitium dicunt: quod vero vulgo hibernum solstitium appellatur, melioris aetatis Scriptores appellant *brumam*.

v. 480. Ἡμενος ἀμήσεις] Ἡμενον ἀμᾶν non est, quod omnes Graeci Latinique volunt, sedere in metendo propter horum raritatem et brevitatem. Non vidi Interpretem, qui hunc

hunc locum intellexerit. Ἡμενον ἀμῶν est tempore messis, cum alii occupantur et exercentur in demetendis et congerendis frugibus, otiosum esse, nihil habere quod agas, quia ager nullos tulit fructus ob ferotinam arationem. Graecis enim et Latinis *sedere* est otiosum esse. Demosth. Philipp. II. πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν Θεῶν εὐνοίαν ἔχειν ὄρω ὑμῖν ἐκσῆσαι ἢ ἐκείνῳ· ἀλλ' οἶμαι κατῆμεθα ἔδην πείθοντες. *Plures occasiones rei bene gerendae se nobis offerunt quam Philippo, quae sunt significaciones beneuolentiae Deorum erga nos. sed sedemus, ut video, nihil molientes.* Non longe post: Τὰς μὲν ἄλλας σεσώκατε πολλάκις πάντας, καὶ κατ' ἑκάστον ἐν μέρει. τὰ δὲ ὑμέτερά αὐτῶν ἀπολωλεκότες κατῆσθε. *Alios plerumque universos ac singulos conservastis, nunc amissis vestris fedetis.* Bacchylides: ἔδ' ἔδρας ἔργον ἔδ' ἀμβολῶς. *Non est sedendi tempus et cunctandi. pro quo Homerus ἔχ' ἔδος, non est sedendi tempus.* Iliad. ω.

— — Ἡῶθεν γὰρ

Θήσονται περὶ ἄστυ μάχην ἐλίκωπες Ἀχαιοί.

Ἀσχαλώσι γὰρ οἶγε κατῆμενοι, ἔδε δυνανταί.

Ἰσχεῖν ἐσσυμένους πολέμῳ βασιλῆες Ἀχαιῶν.

Mane autem committenti pugnam circa urbem nigris oculis Graeci, Hi enim indignantur sedentes, neque possunt continere cupidos pugnandi Graecorum reges. Cic. pro Rosc. Cum iam proscriptionis mentio nulla fieret, cum etiam ii qui antea proscripti erant, sederent, nomen refertur in tabulas S. Roscii. Id. in Pison. An potest ulla esse excusatio non dicam male sentienti, sed sedenti, dormienti in maximo reipublicae metu consuli? In Verr. Quid sedes Verris? quid spectas? Lib. XVI. epist. ad Fam. 3. Iis enim ventis isthinc navigatur, qui si essent, nos Corcyrae non sederemus. Sic et desiderare, et residere: hinc deses, reses, desidia. Terent. Frustra ubi totum desedi dicim. Sueton. Iul. A quo ad arcessendam classem in Bithyniam missus, desedie, apud Nicomedem.

v. 485. Εἰ δέ κεν ὀψ' ἀρόσης] MS. I. ἀρόσις.

v. 490. Οὕτω καὶ ὀψαρότης προτηρότη ἰσοΦαρίζοι] MS. προαρηρότι ἰσοΦαρέζοι. MS. II. ἰσοΦαρίζοι. Scribendum, ἰσοΦαρίζοι quod et Guietus monuit.

v. 493. Πὰρ δ' ἴθι χαλκήϊον δῶμον] Interpretes: *Præteriri autem aeneam sedem.* sed vertendum: *officinam aerariam, seu ferrariam quae omnibus patebant, in quibus solebant pauperes confabulari, quin et dormire.* Homerus Odyss. σ. vocat χαλκήϊον δῶμον, ubi Melanthis ad Ulysses, quem pro mendico habebat:

Οὐδ' ἐθέλεις εὐδαιν χαλκήιον ἐς δόμον ἐλθών
Ἡέ περ ἐς λέσχην.

Non vis cubitum ire in fabri ferrarii officinam, aut aliquam tabernam. Vide ibi Eustath. Θῶκος enim hic idem est quod δόμος, officina, taberna, locus ubi commoramur. Noster alibi:

Φεύγειν δὲ σκιερὰς θώκας καὶ ἐπ' ἡῷ κοῖτον.

*Fuge opacas domos et matutinum somnum. Hinc θώκῃν est commorari in aliquo loco. Hesych. θώκεϊ, κάθηται, οἰκεῖ. Λέσχη sunt porticus, basilicae, tabernae, aliaque loca publica in quibus otiosi confabulandi causa conveniebant. Latini vocant stationes. Plin. II, ep. 9. *Prensæ amicos, supplico, ambio domos, stationesque circumeo.* Sueton. Neron. 37. *Salvidieno Orfito obiectum est, quod tabernas tres de domo sua circa forum civitatis ad stationem locasset.* Posterioribus temporibus scholas dixerunt, ut multis docet Vir summus, Thomas Reinesius ep. 36. ad Rupertum. Tales λέσχας et stationes Athenis trecentas et sexaginta fuisse Proclus ad hunc locum testatur. Quod nemo mirabitur qui meminexit Atticos fuisse valde garrulos, nouaque audiendi praecipue de aliorum vita et rebus percupidos. Dicaearchus ἐν βίῳ Ἑλλάδος. Οἱ μὲν Ἀττικοὶ περιέρχονται ταῖς καλισταῖς, ὑψηλοῖς, συκοφαντώδεϊς, παρατηρηταῖς τῶν ξενικῶν βιωῶν. Athenienses sunt valde dediti inanibus confabulationibus, occulsi, sycophantae, exploratores vitae aliorum. quod confirmant egregie verba Lucae in Actibus Apostolorum. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημῶντες ξένοι εἰς ἑδὲν ἕτερον εὐκαιρὸν ἢ λέγειν τί καὶ αἰεὶν καίνετον. Athenienses autem omnes et inquilini peregrini nulli alii rei, vacabant, nisi aut dicendis aut audiendis rebus novis. Probo vero hic lectionem, quam ex antiquo codice primus prodidit G. Canterus, ἐπαλέα λέσχην. Eam agnoscit quoque codex Vossianus primus cum interpretatione *θερμὴν Φλυαρίαν.**

v. 499. Κακὰ προσλέξατο θυμῷ] Latini Interpretes in recentioribus editionibus: *animum suum increpat*, perabsurde. quanto rectius antiquiores: *mala versat in animo*. Προσλέγειν κακὰ est κακὰ ἐννοεῖν ἐν ἑαυτῇ ψυχῇ, ut recte Graeci magistri. nimirum cogitare de furtis, latrocinis, sacrilegiis aliisque malis vitam tuendi artibus, ad quas compellit paupertas, quae crimina suadet ingenuis, ut Claudianus ait. Sicut autem λόγος, λέγω, διαλεγομαι, φράζω, φημί, sic et προσλέγω, non solum de oratione, sed et ratione et cogitatione dicuntur.

v. 502. Δείκνυε δὲ δμῶεσσι] Praeclare D. Heinsius docuit δεικνύειν hic esse dicere. Sic et Latinis ostendere. Cic. V. ad

ad Eam. 12. Cum mihi saepe ostenderit te accuratissima nostra-
rum temporum consilia et euentus litteris mandaturum. hoc est,
dixeris, declaraueris. lib. IV. ep. 1. Eadem omnia quae a se
de pace et Hispaniis dicta sunt ostendi me esse dicturum. I. lib. I.
ep. 9. In eo ipso quod te ostendis esse facturum, h. e. dicis, scri-
bis. Sallust. Iugurth. 30. Multa superba et crudelia facinora
mobilizatis ostendere. commemorare. C. Nepos. Epaminond.
Micythus Epaminondam conuenit, et causam aduentus Diomedon-
is ostendit. pro θέρεος MS. I. θέρης.

v. 503. Ποιῖσθαι καλίας] Est extruite aedes, tuguria.
καλῖαι enim et καλῖοι sunt aediculae, caesae. hic ex supra
v. 305.

Ὡς κέ τοι ὥραις βίοντα πλήθωσι καλῖαι.
Vt tibi aestate collecto victu impleantur tuguria. Quamuis pro-
prie ibi dici de horreis Veteres notent. Hesych. Καλῖοι. τὰ
εὐτελῆ-οικηματα. Idem: οἱ μικροὶ οἶκοι καλῖαι καὶ καλῖδια.
Vulgo nidos componite vertunt. Noui apud Latinos interdum
etiam nidos dici tenuiores aedes, et quosuis secessus, sed in
versione praestat propriis vti vocabulis.

v. 508. Μέμνηε δὲ γαῖα] Hunc locum optime exposuit,
vetus Scholiastes Nicandri ad Theriacōν v. 626. qui conten-
dit μέμνηε hic esse clauditur, constringitur gelu terra, ἐπει-
δὴ πάντα ἐν χειμῶνι συνεκαλμένα εἰσὶ καὶ ἡσφαλισμένα.
quod omnia hyemis tempore clausa et constricta frigore rige-
ant. Vidē Proclum quoque ad hunc locum. Orpheus in de,
scriptione hyemis, quam Hesiodum hic aiunt esse imitatum:

Πολλὰί ἔρανοθεν καὶ ἐπαρτέες ἐκ νεφελῶν.
Τῆμος ἐκέρνυνται Φηγαῖς καὶ δένδρεσιν ἄλλοις
Οὐρεσί τε, σκοπέλοις τε, καὶ ἀνθρώποις ἐριθύμοις.
Πηγυλίδες, καὶ ἔσσονται ἀμειδέες. αἱ δὲ γὰρ ὄντως
Τρυχεσὶν καὶ Θῆρας ἐν ἔρσειν, ἔδε τις ἀνδρῶν
Προβλώσκειν μεγάρων δύναται κατὰ γυῖα δαμασθεῖς
Ψυχῇ λευγαλεῖ. παχυνὴ δ' ὑπὸ γυῖα μέμνηε.

Multa de coelo et crebra ex nūbibus Tunc incidit fagis et alijs
arboribus montibusque et rupibus et hominibus moestis glacies, et
erunt adspēctu tristes. Ulla enim affligit et animalia in montibus,
neque mortales prodire ex aedibus possunt, quia membra vruntur
frigore acri, geluque membra constringuntur. In tertio versu
scripsimus ἀμειδέες. sicut apud Poetam ἀμειδῆτοι νύκτες, tri-
stes noctes. Latinis, tristis hyems. vulgo legitur sine sensu:
ἀμειβεές. Sed hoc vitium D. Heinsum quoque deprehendis-
se postea cognoui.

v. 510. Πιτναῖ] MS. I. πιλδναῖ. II. Codex: πιτναῖ. quod
non improbem. Hinc πιτναῖς apud Homerum, teste Eusta-
thio,

thio, ἐστὶν προσπίπτων. Et πινύω. Hesych. πινυῖ, πίπτει, ἐκτείνει.

v. 513. Ἀλλὰ νῦ καὶ τῶν ψυχρὸς ἐὼν διάσει] Non intellexerunt huius loci sensum interpretes, cum vertunt: *quas nihilominus frigidus existens perflatur*. Verte: *sed et has frigidus valde perflatur*. Τῶν hic vt saepe apud Poëtas pro τῶτων. Quod et Moschopolus monuit et auctor glossarum ineditarum codicis Vossiani. Δασίσεινα et τανύτριχα vulgo interpretantur *hirsuta*. Sed Latinis non dicuntur hirsuta quae villosas habent cutes, sed quae setosas, vt porcorum, aprorum, echinorum. Cic. de Nat. Deorum: *Quarum animalium aliae coriis sectae sunt, aliae villis vestitae, aliae spinis hirsutae*.

CAPVT XII.

Ἐπηετανόν. Ἀνόσειος. Κυάνεος niger. Πανέλληνες. Μυλιαῖν, Μαλκιάιν. Cratis correctio in Hesiodo probata. Proclus correctus. Crates Mallotes. Νῆψ. Hesiodus leuiter emendatus. Χλαῖνα, laena. Πῖλοι. Ἀρνακίδες. Pollux emendatur. Πέλυντρα. Πόδια. Ἀναξυρίδες. Σκελέα. Rursus Polluci duo loca restituta. Διφθέρα.

v. 517. Οὐνεκ' ἔπηεταναὶ τρίχες αὐτῶν] Ἐπηεταναὶ τρίχες Latinis Interpretibus sunt *anipi villi*. Sed Graeci erant audiendi qui bene explicant δασεῖα, ἔ διαλείπασαι, συνεχεῖς, villi densi, spissi. quibus opponuntur rari. Ἐπηετανός saepe est affluens, copiosus. Hesych. Ἐπηετανόν, συνεχές, ἀδιάληπτον, παρατεταμένον διὰ παντός τῷ χρόνῳ, δαψιλές. Homer. Ὀδυσσ. δ.

Ἀλλ' αἰεὶ παρέχουσιν ἔπηετανόν γάλα θῆσθαι.
Sed semper praebent copiosum lac mulgendum.
Ὀδυσσ. θ.

— λίην γὰρ ἀεικελίως ἐδαμάσθην
Κύμασιν ἐν πολλοῖς, ἐπεὶ ἔ κοιμήθη κατὰ νῆα
Ἦεν ἔπηετανός.

Miserrime vexatus in fluctibus immensis, quoniam commearatus abundans non erat in nauibus. Vide ad utrumque locum Eustathium.

v. 520. Ἐντοσθε Φίλη παρὰ μητέρι μίμνει] MS primus: ἐντοσθεν μίμνει παρὰ μητέρι κεδνή.

v. 523. Νυχίη καταλέξεται ἔνδοθεν οἴκῃ] MS. I. Μυχίη καταλέξεται ἔνδοθεν οἴκῃ, quod non improbem. Μυχίη MS. glossae

glossae eiusdem libri exponunt ἔνδοτος. Nimirum *μυχή* est quae ἐν *μυχῷ δόμων*, ut Homerus loquitur, in interiore aedium parte versatur, quae Graecis dicitur *θάλαμος*, *παρθανών* et *Gynaecoonitis*. Hinc ἐκ *θαλάμης παρθένος* Theocrito est virgo, quae in thalamo versatur, innupta puella. Stat. I. Theb.

*Nec mora praecipis cum prociis utraque virgo
Arcano egressae thalamo.*

quo nemo accedit nisi propinqua cognatione coniunctus, ut C. Nepos ait. Sic et Proclus legisse videtur, qui exponit εἶσω *μυχῶν τῆ οἴκῃ παρθενομένην*.

v. 524. "Ὅτ' ἀνόςσος δὲ πόδα τέμνει] Antigonus Carystius in *παραδόξων συναγωγῇ*, cap. 25. legit τέμνει. Ὁ δὲ πολυπες, inquit, ἐν τῷ χειμῶνι τὰς πλεκτάνας αὐτῆ κατσαίνει τὲτ' ἐστὶν

"Ἡματι χειμερίῳ ὅτ' ἀνόςσος δὲ πόδα τέμνει.

Polyrus hyeme suos comedit cirros. Hoc significat: Tempore hiberno quando exossis Polyrys suum pedem arrodit. Quod Hesiodus πόδα πολυπόδος, hoc Antigonus πλεκτάνας nominat, Philes vero et Aelianus *πλοκάμης*. Inde prouerbiū cuius Hesychius meminit: Πολυπόδος δίκην αὐτὸς ἑαυτὸν καταφαγών. Obseruatu vero dignum est quod notauit Moschopulus ἀνόςσον esse Lacedaemoniorum vocem, sicque eos appellasse πολυπόδα.

v. 527. Κυανέων ἀνδρῶν] Κυάνεος quidem proprie est caeruleus, ἄρανοειδὲς χρώμα. Κυανὸς enim est color caeruleus: sed saepe etiam ponitur pro nigro. Hesych. Κυάνεον μέλαν. Κυανῆ, μέλαινα, Φαία. Dionysius Characenus v. 586.

Μέσφ' ἐπὶ κυανέας νοτὴν ὁδὸν αὐτὶς ἐλάσσει.

Donec ad nigros (Aethiopes) australem viam rursus confeceris. De Indis v. 1112.

Τῷ γαίης νάσται μὲν ὑπὸ χροῶα κυανέεσι
Θεσπέσιον λιποῶντες.

Quare terrae habitatores quidem corpore sunt nigro mire pingues.

v. 528. Πανελλήνεσσι] Non vertendum vniuersis Graecis, ut vulgo; sed simpliciter Graecis. Πανελλήνης enim tempore Hesiodi, Homeri, Archilochi appellabantur Graeci ad differentiam Ἑλλήνων proprie sic dictorum. Hellenes autem tum temporis dicebantur Phthiotidis incolae, quod nomen acceperunt ab Hellene Deucalionis filio, qui illius partis Thesaliae Rex fuit. Ante hunc nominabantur Γραικοί, quod Latini retinuerunt. Hinc Homerus Achillis populares et subiectos vocat Myrmidones et Hellenes. Achilles autem imprecabatur Phthiotidi. Hi itaque cum proprie dicerentur Ἑλληνες,

reliqui Graeciae populi dicti sunt Πανελληνες. Vide Thucydidis prooemium, Strabonem lib. VIII. Apollodor. lib. I. Biblioth.

v. 530. Λυγρὰν μυλιώωντες] Suidas: μυλιώωντες, θρηπῶντες. Proclus: διεσραμμένοι καὶ συγκυφθέντες ὑπὸ τῆς κρύας. Vt apud Phaedrum: *Musca contracta frigore*. Alii tamen omnes μυλιῶν putant esse κινῶν καὶ συγκρᾶειν ὀδόντας ἀπὸ τῆς ψυχρότητος, quod Matthaeo est βρωγμός ὀδόντων. Tertulliano *frendor dentium*. Sed frigus ferarum aequè ut hominum dentes collidere quis vidit, quis tradit? Mallem itaque cum Crate legere μαλκιώωντες. Μαλκιῶν, μαλκῆιν, μαλκῆειν est frigore rigere, διὰ ψυχρός μὴ ἔχειν εὐκινήτω δυνάμει χρῆσασθαι. Vt Etymologici magni auctor exponit. Aratus:

— — Τότε δὴ κρύος ἐν Διὸς ἐστὶ

Ναῦτῃ μαλκιῶντι κινῶτερον.

Vertit Caeslar Germanicus:

Tunc rigor, aut rapidus pennis iunc incubat Austex,

Tarda ministeria. ex navis tremor alligat artus.

Ad hanc quoque lectionem puto pertinere Procli expositionem illam, διεσραμμένοι καὶ συγκυφθέντες. Sic lege, non συγκυφθέντες. Apud eundem corruptè quoque legitur Ἰσοκράτης, pro Κράτης. Cratis enim Mallotae Grammatici Pergameni celeberrimi, qui Aristarchi aemulus fuit et perpetuus aduersarius, haec est lectio, non Isocratis. Etymologici Magni auctor: Μυλιώωντες. Ἡσίοδος τὰ χεῖλη κινῶντες, ἀπὸ τῆς ψυχρότητος, ἢ συνάγαντες, ἢ τὰς μύλας συγκρᾶντες. Κράτης δὲ γράφει μαλκιῶντες. Ἐστὶ δὲ τὸ διὰ ψυχρός μὴ ἔχειν εὐκινήτω δυνάμει χρῆσασθαι.

v. 535. Νίφα λευκὴν] Omnes tradunt νίφα dici per ἀποκοπὴν pro νιφάδα, quod mihi nulla ratione probatur. Non dubitò esse accusativum, verum obsoleti nominativi νίψ, νιφός, unde Latinum *nix*. Hoc quidem nomen interiit ut infinitae aetatis omnium fere linguarum origines, de quibus vide eruditam diatriben doctissimi Christiani Daumii nostri. Ab hoc antiquato νίψ est νίφω, et νιφοβλήτες Ἀλπεις in Antholog. Alpes nunc conspersae.

v. 537. Χλαῖναν τε μαλακὴν] MS. II. χλαῖναν μὲν μαλακὴν. Sic metro consulitur. [Glossae MS. exponunt ἱματίον παχύ. recte. Latinis dicitur laena non chlaena, ut Hesiodi Interpretes. Erat vestimentum crassius quo utebantur ad arcendos imbres et frigus. Varro IV. de L. L. *Laena quod de lana multa. Duarum enim togarum instar: ut antiquissimum mulierum ricinium, sic hoc duplex virorum.* Sed in veriuerbis labitur

labitur Romanorum doctissimus. Est enim laena a Graeco *χλαῖνα*, sine dubio, abiecto *χ*, sicut ab antiquo *γλαῖ γλακτός* est lac.

v. 541. Βοὸς Ἴφι κταμένοιο] Omnes Graeci recte exponunt huius nec senio nec morbis confecti, sed qui in ipso robore et flore ætatis vi occiditur, cuius corium calceis, qui non facile deteruntur, et contra frigus maxime muniunt, sit aptissimum. Sic apud Homerum *ἰμάς βοὸς Ἴφι κταμένοιο*, *lorum huius vi occisi*. Rationem reddit Plutarchus II. Sympos. nimirum pelles animalium ferro iugulorum esse tenaciōres, nec tam flaccidos ac tam facile rumpi, quam pelles animalium quibus morbus aut senectus mortem attulit. Veteres ex crudo corio calceos conficiebant, Latinis perones dicuntur.

v. 542. Πίλοις ἐντοσθε πυκνάσας] Quis non miretur stuporem Interpretum, qui reddunt: *pilis intus condensans*. Quis unquam fando audiuit *πίλος* Latinis significare pilum? *πίλοι* sunt lanei calcei, qui sub peronibus inducebantur ad arcendum frigus. Latinis dicuntur *vdones*. Vlpianus II. de auro et argento legato: *Alia causa est vdonum, quia usum calceamentorum praestant*. Domi nimirum cum non prodirent; sicut et soleae. Alioquin calcei cum prodirent in publicum semper superinducebantur a Romanis, ut ostendit Salmasius *ὁ πᾶν* ad Lampri-dium. Sunt etiam laneae fasciae pedules, ut inferius ostendimus. Quicquid enim ex lana coactili conficiebatur dicebatur *πίλος*. Tam capitis tegumentum, ut statim v. 546. quod hinc Latinis etiam pileus dicitur, quam pedum. De pedulibus Lucian. *Ῥητόρων διδασκάλω* ἡ ἐμβαῖς Σικυωνία *πίλοιο τοῖς λευκοῖς ἐπιπρέπασα*. *Sicyonius calceus albis decoratus soccis*. Pollux VII, c. 33, sect. 4. Οὐ μόνον ὁ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἐπιτιθέμενος *πίλος* ἔτιωσ ἐκαλεῖτο, ἀλλὰ καὶ ὁ περὶ τοῖς ποσίν, ὡς δηλοῖ Κρατῖνος ἐν Μαλθακοῖς λέγων: *λευκὰς ὑπὸ ποσίν ἔχων πέλεις*. "Ὁ τε Πλάτων ἐν συμποσίῳ" Καὶ ἀρναιδὰς τοῖς *πίλοις* προσέθησιν, ἐνεληγμένον τὰς πόδας εἰς *πίλεις* τε καὶ ἀρναιδὰς. Non solum quod capiti imponitur *πίλος* dicitur, sed et quod pedibus inducitur, ut Cratinus ostendit ἐν μαλθακοῖς. *Albos sub pedibus calceos laneos habens*. Sed et Plato in *symposia* etiam ἀρναιδὰς cum *πίλοις* coniungit: *Involutum pedes in calceos laneos et agninas pelles*. Sic lege. *Ἀρναιδὰς* erant calcei ex pellibus agninis (*ἀρναικίς* enim est agnina pellis cum ipsa lana) quibus hyeme utebantur, sicut *πίλοι* ex lana coactili. *Vdones* apud Martialem lib. XIV. ex hircinis pilis confecti narrantur:

*Non hos lana dedit, sed olentis barba maris,
Cinyphio poterit planctu laedere sinu.*

Cinyphius

Cinyphius finus est calceus ex caprinis pilis contextus. Πίλκς Aeschylus et Sophocles dixerunt πέλυντρα, Critias πόδια. Pollux VII, 22. Ἄ δὲ πόδια Κριτίας καλεῖ, εἴτε πίλκς οἰητέον, εἴτε ἐνεilhματα ποδῶν, ταῦτα πέλυντρα καλεῖ ἐν Φοινισσαῖς Αἰσχύλος.

Πέλυντρ' ἔχουσιν εὐθέτοις ἐν ἀρβύλαις, Ταῦ δὲ πέλυντρα εἶδος ὑποδήματος, ὥσπερ τὰ πόδια, ἃ ταῦτα ἦν ταῖς ἀναξυρίσιν, ὥς σκελεὰς ἐνιοὶ ὀνομάζουσι. Κράτης δὲ ἐν ἐορταῖς ἔφη· Καὶ δὴ πόδια τριμίτινα. Sic hunc locum partim ex MStis, partim ex coniectura restitui, qui corruptus est in editis libris. Confundit Pollux hoc loco crurales fascias cum pedulibus. ἀναξυρίδες et σκελεὰς sunt proprie crurales fasciae, πίλοι vero, πέλυντρα, πόδια, pedules. Idem Pollux lib. X, cap. II. Ἄ δὲ ὑπεῖναι δεῖ πόδια, πίλκς, πέλυντρα. Ἔτιω γὰρ Σοφοκλῆς τὰ πόδια καλεῖ· τὰς δὲ περὶ τοῖς ποσὶ πίλκς ἔ Πλάτων μόνον ἐν συμποσίῳ φησας, ἐνεilhγμένον τὰς πόδας εἰς πίλκς τε καὶ ἀρτανίδας, ἀλλὰ καὶ Κρατῖνος ἐν Μαλθακοῖς· Λευκὰς ὑπὸ ποσὶν ἔχων πίλκς· ἔξεσι δὲ εἰπεῖν καὶ πλεκτὲς πίλκς. καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομαζομένων ἔδων πίλκς τριμίτες, Λυσίππης εἰπόντος ἐν Βαγχαῖς. ἀλλὰ τριμίτος ἔστι πλεκτός. Sic istum locum ex suo optimo Codice legendum esse, qui grauissimis mendis et lacunis misere foedatus est in editis libris, ostendit mihi nuper Vir Maximus et vndique eruditissimus Isaacus Vossius. Verum postquam haec fuerunt edita, de his Polluci locis eruditissimam ad me scripsit epistolam, quae cum multa doceat exquisita, non possum non eam teum communicare. Cum utrumque locum in optimo suo Codice sic legi ostendisset, ut a me editus est, nisi quod in prior pro εἴτε πίλκς οἰητέον scribatur εἴτε αὐτὰ οἰητέον, et pro ἃ ταῦτα ἦν, ταυτὸν ἦν. et pro πέλυντρα, πέλυτρα, subiicit: Cudones vel vdones apud Veteres pro eadem re-accipi recte notat Salmasius, verum non recte a cudendo hoc vocabulum arcessit, cum sit Graecum, et Graecam habeat originem. Ab οἷς est οἶα vel ὦα vel ὄα pellis ouina, et pro ὦα vero addito ut saepe κ, dicitur etiam κῶα, vel κῶας, vel κῶς. Α κῶς vero est diminutivum κῶδιον, κῶδιά, et κῶδῖς, et amplificatum κῶδων vel κῆδων, pro quo etiam ὠδων, et ἔδων reperitur, unde Latinum cudones, vdones, seu odones dixere, idque promiscue; cum κ aut c initiale non in barbaris tantum, sed etiam in multis Graecis Latinisque modo adfit, modo vero abiiciatur, quemadmodum etiam agnoscit Salmasius. De πελύντρων vocabulo sic sentio, esse id eiusdem naturae ac originis ac sit ἔλυτρον. In multis enim solet τὸ π loco τῆ δίγγραμμα affigi, ut ἡλίκος πηλίκος, ἡγανον πῆγανον, ἀλκιὸς παλαίς,

παλαις, et infinita istiusmodi. Est autem ἑλντρον integumentum, inuolucrum, σκέπασμα etc. ab ἑλνῶ seu εἰλῶ inuoluo. Eodem referri debent πελλυταὶ et πελλυσαί, licet Hesychius habeat πελλασαί, quae sunt talaria seu fasciae cursorum, quibus ad compescendam talorum extorfionem pedes muniebant. Vt enim ἑλντρον et ἑλντρον dicitur, ita quoque πελλυταὶ et πελλυσαί dicuntur ab εἰλῶ et εἰλίσσω. Reddi debet hoc vocabulum Aristoteli in Problematis sect. XVI. quae est. 4. vbi quaerit cur non tantum rotunda, sed et quaecumque rectilinea in terram cadentia ad aequales utrimque resiliant angulos. Dicit enim id fieri καθάπερ τοῖς τε ξυρμένοις τὰ σκέλη συμβαίνει καὶ ὧν τὰς κολύτρας ὑφαρπάξαι. Quae vulgo sic vertunt, *ut his accidis quibus aut pars inferior raditur, aut colui violantur.* Vnde nullum nisi ridiculum efficias sensum. Omnino sic erat scribendum, καθάπερ τοῖς δὲ συρμένοις τὰ σκέλη συμβαίνει, καὶ ὧν τὰς πελντρος ὑφαρπάξαι. *Quemadmodum contingit loripedibus, et illis quibus (inter lauandum) talaria surripiuntur.* Vide locum integrum et fateberis omnia plana fieri si sic legamus, frustra que se hic torquere Interpretes et mathematicos. Οἱ συρόμενοι τὰ σκέλη aliter Graecis dicuntur σαράποδες non ἀπὸ τῆ σύρειν τῷ πόδε, ut habet Diogenes Laertius in Pittaco, neque ἀπὸ τῆ διασεσηρότας τετῆς διεσῶτας ἔχειν τὰς τῶν ποδῶν δακτύλους, ut putat Galenus, sed ἀπὸ τῆ σαρεν ποσί, pedibus enim tamquam scopis verrunt pauimentum quidam loripedes. Tales praecipue multi reperiebantur inter Aethiopes et Aegyptios, non propter nervorum imbecillitatem, neque etiam propter eam causam, quam memorat Aristoteles eodem scripto sectione XIV. quae est. 4. sed propterea quod illis vel tali, vel genuum patellae incidebantur, ut nempe fugae spes praeiret illis qui mallent pedibus quam manibus operari. De talis coniicio, de genuum patella testem do Origenem qui in Philocalia scribit, morem fuisse quibusdam Aethiopibus τὰς κόγχας τῶν γονάτων περιαιρεῖσθαι. Commode hinc intelligi possunt verba Petronii de Aethiopibus: *Age numquid et crura in orbem pandere possumus, numquid et talos ad terram deducere.* Ista nempe Aethiopica mancipia, quibus genuum conchae erant ablatae, poterant crura in utramque partem in circulum mouere, iisque non nates modo, sed et ventrem pulsare. Quod si illis tali inciderentur iam quoque poterant plantas pedum similiter in orbem mouere, et sursum ad crura adducere, et supinatis plantis supra solos ambulare talos. Firmandis autem et continendis talis maxime conducebat talarium genus quod draco dicebatur. De his et aliis

aliis talarium generibus multa hactenus ignota possum tibi scribere, verum iis colligendis et digerendis oportunius forsitan sese offeret tempus. Haec vir ille summus. Vides etiam Sophocli hic tribui *πέλυντρα*, quae superius tribuit Aeschylus. Apud Hesiodum nostrum *πίλοι* sunt *ἐμπίλια*, fasciae pedules ex lana coactili, quibus etiam Romani vsi sunt, sed sero. Varro enim affirmat calceamenta sine fasciis sumi solita se puero. Latinis etiam dicuntur *empilia*. Ulpianus l. 25. D. de auro et argento leg. §. 4. *Fasciae crurales pedalesque et impilia vestimenta sunt, quia partem corporis vestiunt.* Πίλειν et ἐμπίλειν est condensare, cogere, coactilia facere; vnde *πίλος* et *impilia*, quam vocem male iuris Interpretes notant dici, quasi sine pilis. Hinc et *pilare*. Festus: *pilare et compilare sunt Graecae originis. Graeci enim fures piletas dicunt.* Hinc et *compilare* non est congerere, vt vulgo dicunt et putant, sed furari. *Compilare aedes*, furto ex aedibus aliquid auferre, quod nobis est *besteeleu*. Πίλοι etiam dicuntur tegumenta ex lana coacta, sub quibus hyeme habitant Scythae iusti Herod. IV, 23. male ibi Interpretes vertunt *pilei*. Sic et impegerunt qui Strabonem verterunt. Nam vbi lib. XVI. legitur *ῥαβδωταῖς πῖλοις* ridicule exponunt *virgatis pilis*, cum legendum sit *ῥαβδωτοῖς σπῖλοις* *virgatis maculis*, vt monuit Salmasius ad Vopiscum. De *πίλω* capitis tegumento loquitur statim v. 546. Πῖλον ἔχειν ἀσκητόν, *pileum habere bene factum*. Fuisse tales proprios Thessalis ad arcendum solis feruorem docet Eustath. ad Iliad. κ. Antiquissimis temporibus *πίλος* non alium vsum capiti praestabat, quam *πίλοι*, qui calceis inferebantur. Galeae enim interiores iis muniebantur, qualis ille erat galeae Vlyssis, quem acceperat a Merione, Iliad. κ. v. 265.

Μέσση δ' ἐνὶ πῖλος ἀρήρει.

Mediae autem inerat pileus aratus, vbi recte antiqua scholia τὸ ἔριον πεπιλημένον, *coacta lana*. Eustathius vero ad illum locum docet omnes olim galeas lana coactili fuisse munitas, inde posteriores, cum quaevis capitum tegumenta *πίλῃς* dicerent, Vlyssi adscripserunt pileum, quali tum utebantur. Sic enim semper exprimitur. Ex sicut claua Herculis est insigne, sic pileus Vlyssis, vt constat ex nummis, monumentis et testimoniis Veterum. de quo Vlyssis pileo vide Albertum Rubenium, virum politissimum, de Re vestiaria lib. II, cap. 15. Primus autem Apollodorus sic pinxit Vlysses testante Eustathio ad Iliad. κ. p. 723. edit. Basil. Eustathius ad Iliad. ε. apud Veteres *κυνέην* appellari capitis tegumentum, quod nunc communiter dicatur *σκιάδιον*, et quod ab Hesiodo dicatur *πίλος ἀσκητός*. Tradunt plerique capitis tegumenta veteribus Graecis

Graecis vſitata non fuiſſe. Eufſtathius ad Odyſſ. 1. ait Latinos nudi capitis conſuetudinem a priſcis Graecis accepſiſſe. Romanos enim Saturnalibus pileum geſſiſſe, aliis diebus nudo capite inceſſiſſe, aut caput veſte velaſſe. Apud Homerum pileum et cauſiam ne ſemel nominari. Quod verum eſt ſi pileum accipias huius generis, quali poſtea vtebantur, non tamen olim apud Graecos aut Latinos, niſi cum iter facerent in magno aëſtu, aut frigore, aut tempore pluuiæ. Quos pileos Romani vocabant petafos, qualis conſpicitur in Mercurii ſimulacris. Hinc tanquam ſingularè notatur a Suetonio in Iulio Caefare, illum ſemper inceſſiſſe nudo capite cum iter faceret, *ſeu ſol, ſeu imber eſſet*. Alioquin in Vrbe lacinia togæ caput velabant. Α πῖλος eſt πῖλητις, *fur, decipior*, ſuperius v. 373. quod Aeolice dicitur pro Φῖλητις. Vide Etymol. magnum de huius vocis origine, quæ inepta ſunt. Sed credo antiquiſſima voce eſſe πῖλητις, ſicut Aeolica dialectus eſt vetuſtiſſima, pro quo leniore poſtea ſono uſi alii Græci Φῖλητις dixerunt. Fures autem et impoſtores dictos eſſe Φῖλητας, quod pilo ſiue capitis tegumento ſe velarent, ne facile poſſent agnoſci. Sic Aeoles dixerunt ἀμπί communiter ἀμφί; πανός, alii Φανός, lampas, lychnuchus. Latina lingua tota formata eſt ex Aeolica, cuius dialecti qui peritus eſt, facile plerarumque omnium Latinarum vocum origines inuenire poſteſt, ſæpiſſime pro communi Graecorum φ vtitur Aeolico π. Latinis *apua*, Graecis ἀφύη, Φοῖνιξ, Poenus, et plura huius generis, quod dudum obſeruauit Caninius in Helleniſmo.

v. 543. Πρωτογόνων ἐρίφων] Simylus in Moreto:

— — cinctus villoſæ tergore caprae.

Hoc veſtimenti ruſtici genus, quod ex pellibus haedinis conſciebatur, Graecis dicitur διφθέρα, vnde διφθερίαν paſtores et Attici ruſtici talibus veſtimentis amicti. Theocrito Idyll. III, 25. et v. 15. dicitur βαίτα, vbi Scholiaſtes docet alio nomine appellari μῆλωτην, qui prophetarum veſtitus fuit, vt ex ſacris voluminibus conſtat. Latinis hic habitus ruſticus nominatur rheno. Ouidio *paſtorisſta pellis*. Gloſſæ: Segestre διφθέρα. Segestre teges erat ex ſegetibus primo facta, ſed poſtea ex pellibus, quibus milites in caſtris, nautæ et pauperiores vtebantur, vt Varro docet, et ad Varronem Iosephus Scaliger. Διφθέρα nimirum eſt omne veſtimenti genus ex pellibus rudibus factum.

CAPVT XIII.

Hesiodus quinquies emendatus. Ἀλή. Duo epigrammata in catalectis veterum Poetarum correcta. Μάκαρις. Beati. Χαλεπός. Grauis. In Virgilio lectio Seruii probata. Oceanus cur facer. Theocrito lux. Alcaei fragmentum elegans correctum. Πέτρα ανθρον in rupe. Μᾶζα ἀμολγαίη. Τπεμαζᾶν. Θάλλος boum pabulum. Ἀκραις Ζέφυρος. Ἐπαρμένος βίος. Ποιεῖσθαι θῆτα. Facere populum. Floro lux. Facere pro gignere. Ἡμερόκοιτος.

v. 544. **Ο**Φρ' ἐπὶ νώτῳ] Moschopulus: ἐπὶ ὤμῳ. quod rectum est. Quae enim induuntur dicuntur humeris iniici non tergo. Exemplorum vbique magna messis. Sequentia vero: ὑστὲρ ἀμφιβάλλῃ ἀλσὴν. pessime interpretantur, *pluuiæ arceas teporem*. [cum sit, *pluuiæ arcendae*, siue *praesidium*, *munimentum iniicias aduersus pluuiam*. Quod a nobis defendat pluuiam. ἀλσὴ enim est ἀλσων, συγκοπή, κατὰφυγή, vt bene magistri, ἀλσᾶ vero tepor.

v. 546. Ἴν' ἄτα μὴ καταδεύῃ] Est per synecdochen dictum, ne caput tibi madefaciat. Τετὸς ἄτα καταδεύων imber perfluens caput in memoriam mihi reuocat elegantissimum epigramma ex catalectis veterum Poetarum de Priapo, sed quod aliquot mendis deformatum suo nitore restituemus.

*Parum est, miser quod hic fixi sedem
Agente terra per canicula rimas,
Sisiculosam sustinens die aestatem.
Parum quod imos perfluunt sinus imbres,
Et in capillos grandines cadunt nostros
Rigetque duro barba vincula crysallo.*

Sic scribendi hi versus. In tertio vulgo legitur: *diu aestatem*. In quarto: *Parum quod imi perfluunt sinus imbres*. In sexto: *iuncta crysallo*. ineptissime. Sed et qui duobus interpositis sequuntur ex veteribus editionibus sic sunt refingendi:

*Huc adde quod me fuste de rudi vilem
Manus sine arte rusticae dolauerunt,
Interque cunctos ultimum Deos numen
Cucurbitarum ligneus vocor custos.*

sed haec praeter institutum et pensum nostrum, ad quod nos reuocamus.

v. 549. Ἀνὲρ πυροφόρος τέτταται] MS. I. πυροφόρος ἐν τέταται, cum interpretatione, σιτοφόρος ἐπιχέεται. Se-leucus

leucos vero legit ἀγρὸς ὀμβροφόρος obseruante Proclo. Μάκαρας hic, vt apud Latinos, *beati*, *fortunati* sunt homines copiosi, opulenti. Catullus: *O quantum est hominum beatorum?* Dicuntur et Graecis εὐδαίμονες. Versu sequente vterque Codex et Tzetzes: ἀρυσσάμενος. Ibidem liber primus ποταμῶν αἰὲν ὄντων. secundus autem αἰεναόντων. quod verius. Sic quoque Tzetzes. Hingrini editio proxime verum: αἰὲν παόντων. Sic et apud Hom. Ὀδυσσ. N. v. 109. ὕδατ' αἰεναόντα, vbi quoque vulgati αἰεναόντα.

v. 554. Τὸν Φθαίμενος ἔργα τελέσας] Vt versus constet, repone lectionem veterem ex utroque codice: Τὸν Φθαίμενος ἔργον τελέσας. Extat et apud Moschopulum.

v. 558. Χαλεπὸς προβάτοις] Noxius ouibus, vt Latinis grauis. Virg. III. Georg. 415.

Galbanoque agitare graui nidore chelydros.

Sic legit Seruius et exponit, *serpentibus noxio*. Ouid. IV. Metam. v. 497.

Inspirantque graues animas.

Liu. VII, 6. *Graue iamprae et forte omnis pestilens erat.* Versu sequente vterque codex: καὶ πλείον εἶη.

v. 561. Ταῦτα Φυλασσόμενος] Hunc et sequentes duos versus pro subditiis expungendos esse censuit olim Plutarchus. Nec illos videtur agnouisse Moschopulus. Rectius sane abessent.

v. 566. Ἰερὸν Ὀκεανὸν] Omnes ἱερὸν hic esse magnum, immensum interpretantur. Non nego sic posse accipi. Verum tamen est ἱερὸν hic propriam notionem non migrare. Oceanus enim sacer erat, quia erat Deorum domicilium, Neptuni, Thetyos, Solis, astrorum, quae credebantur mare subire. Fabianus apud Senec. I. controuerf. *Sacrum quidem terris natura circumfudit Oceanum.* Hinc et dium appellatur. Plautus apud Varronem ex emendatione Scaligeri:

— — *confersa rase inaeuataque perire*

Qui dium mare eunt sudantes atque sedentes.

Sic saepe apud nostrum et alios εἰς ἄλλα δῖαν. In mare dium. Quin et Oceanus pro Deo habebatur, Caeli et Telluris filio, patre vero Saturni et Opis. Hinc Alexander M. ei fecit tamquam Deo. Iustinus: *Expugnata deinde urbe, reuersus in naues Oceano libamenta dedit, prosperum in patriam reditum precatus.*

v. 568. Ὁρθερογὴ Πανδιονίς] MS. II. Proclus, Tzetzes: ἄρθερογὴ. Sic et Hesychius et Erymologici magni auctor, Suidas tamen et MS. I. stat a vulgata. v. 570. MS. I, περιτεμνέμεν. v. 574. MS. II. κοῦταν,

v. 582. Ἦμος δὲ σκόλυμος τ' ἀνθεῖ] Hoc tempus significat Theocritus Idyll. VI, 15.

Ἄ δὲ καὶ αὐτόθι τοι διαδρύπτεται, ὡς ἀπ' ἀκάνθας
Ταὶ καπυραὶ χαῖται, τὸ καλὸν θέρος ἀνίκα φέττει.
Quae sic reddenda sunt: *Ille vero sua sponte lasciuir, quia cardui flores sunt languidi, cum pulcra aestas ardet.* Versio-
nibus vulgatis nullus sensus. Χαῖται καπυραὶ ἀπ' ἀκάνθας,
sunt pappi volantes Lucretii. Pappi enim sunt flores carduo-
rum. καπυραὶ quia feruore solis flaccidae decidunt et per
aërem feruntur. Elegans fragmentum Ascaei de hoc ipso
tempore nobis seruauit Proclus: Οἶνω πνεύμονα τέγγε. (Sic
MS. Gudii) Τὸ γὰρ ἄσρον περιτέλλεται. Ἡ δὲ ὥρα χα-
λεπα. Ἀχρεῖ δ' ἐκ πετάλων τὰδε ἀν τέττιξ ἀνθεῖ καὶ
σκόλυμος. Corrupta D. Heinsius sic emendat; ἀχρεῖ δ' ἐκ
πετάλων ἀχρεῖ τέττιξ. Sed videtur potius scripsisse; ἀχρεῖ
δ' ἐκ πετάλων ἀδέα ἀν τέττιξ. *Quaue cania* vt exprimat
illud Hesiodi, λιγυρὴν καταχευετ' αἰοδὴν. vbi tamen MS. II.
ἐπιχευετ'.

v. 584. Καμάτωδες] MS. vterque καυματώδες, vt
et vers. 664.

v. 589. Εἴη πετραῖν τε σκίη] Mirifice Interpretes La-
tini, vt solent *Petrofaque umbra*. Πετραῖν σκίη est σκίη
ἐν σπηλαίῳ, umbra in antro. vt supra v. 532. γλαφυ πε-
τρήεν, est antrum in petra. Vbi rursus Interpretes, *cauer-
na petrosa*. Πέτρα Homero aliisque Graecis Poëtis saepe est
antrum in rupe excauatum. Iliad. β.

Ἦντε ἔθνεα εἰσι μελισσῶν ἀδινῶν

Πέτρης ἐκ γλαφυρῆς αἰεὶ νέον ἐρχομένων.

*Quemadmodum populi euolant apium confectum ex cauo rupis
antro nouo examine exeuuntium.* Idem Iliad. δ'. Πέτρης ἐκ-
βαίνοντα δεδεγμένον ἐκ προδοκῆσιν. *Ex rupis antro exeu-
ntem excipiens infidiis.*

v. 590. Μᾶζα τ' ἀμολγαῖν] Est polenta pastorina, ποι-
μενική, vt Athenaeus explicat. Μᾶζα est polenta farinā
conspersa et subacta aqua et oleo. Hesych. Μᾶζα, ἀλφι-
τα πεφυρμένα ὕδατι καὶ ἐλαίῳ. A μᾶζα perelegans vo-
cabulum ὑπερμαζῶν. apud Simocattam ep. 77. et Alciphro-
nem ep. 18. legitur. quod est e nimia alimentorum copia
lasciuire. Id ipsum quod Belgae eadem ratione peruenu-
isse dicunt: *broos droncken zijn*. Hesych. ὑπερμαζῶν, ὑπερ-
τρυφᾶ. Nugatur Tzetzes, qui μᾶζαν dici putat quasi τὸ
μῆ ἄζαν. Μᾶζα est a μάττω, subigo. Est enim farina
subacta aqua. hinc Latini massa. Siculi ζ et σ inuicem
mutant.

mutant. Pro πλάσσω dixerunt πλάζω, pro ἀνάσσω ἀνά-
ζω, ζακυνθος Saguntus.

v. 591. Βοὸς ὑλοφάγῃ] Interpretes: *bouis arborivorae*.
Imo: *bouis quae pascitur frondibus*. Eae enim pabulum boum.
Hesych. θάλλος βοὸς τροφή, ὃ ἐσθίουσιν οἱ βοες. Phaedrus:
Haec inter ipse dominus a coena redit

Et quia corruptos viderat nuper boues

Accedit ad praesepe: Cur frondis parum est?

In eadem fabula: *Frondem bubulcus offert*. Ouid. III. Metam.
v. 730. Res trita est.

v. 594. Ἀντίον εὐκραέος ἀνέμῳ] Renocavi lectionem ve-
terem, quam seruauit MS. I. et omnes Graeci Interpretes
praeter Tzetzem, qui hunc versum non exponit. Legunt
autem omnes ἀκραέος ζέφυρον. Homer. Ὀδυσσ. β.

Τοῖσιν δ' ἱκμενον ἔρον ἰεὶ γλαυκῶπις Ἀθήνη

Ἀκραῇ ζέφυρον, κελεύδοντ' ἐπὶ οἶνοπα πόντον.

*His vero ferentem ventum immisit caesis oculis Minerva purum
Zephyrum, resonantem per obscurum pontum*. Sic exponunt
Graeci magistri ἀκραῇ purum, nullis aliis ventis permixtum.
Alii ἡρέμα πνέοντα, leniter spirantem, quod non probo. Nam
et Boreae tribuit Homerus Ὀδυσσ. ξ.

Ἐβδομάτῃ δ' ἀναβάντες ἀπὸ Κρήτης εὐρεῖης

Ἐπλέομεν Βορρῇ ἀνέμῳ ἀκραεῖ καλῷ.

*Septimo vero conscendentes a iuxta Creta nauigauimus Borea ven-
to puro bono*. Vide ibi Eustath. Sed ad priorem locum
Ὀδυσσ. β. Scholiorum breuium auctor, qui pro Didymō
venditatur: ἀκραῇ ζέφυρον] ἐπιτήδειον, ἀκρῶς πνέοντα πρὸς
τὴν χρεῖαν. οὐτε πλέον, οὐτ' ἐλαττον. ἢ τὸν μὴ κεκραμμένον
ζέφυρον. Ἀκραῇ ζέφυρον, commodum, spirantem quantum
opus est, neque nimis vehementer, neque nimis remisse. Aut
non mixtum, sed purum Zephyrum. In MS. II. est εὐκραέος
ζέφυρον, sicut et apud Homerum nonnullos legisse εὐκράῃ ζέ-
φυρον Eustathius et Scholiastes obseruant. Sed praetuli con-
sensum libri antiqui cum Interpretibus, ut et ἀκραῇ in Ho-
mero retinetur.

v. 596. Τρεῖς δ' ὕδατος προχέειν] Latine redditur impe-
ritissime: *Tertiam aquae partem infunde, quartam vero misce
vino*. Estne qui intelligat? Hoc vero dicit Hesiodus: *Tres
partes aquae prius infunde, quartam vero vini admisce*. Tribus
partibus aquae vnam vini admiscendam esse praecipit.

v. 601. Ἐπαρμένον βίον] Latini Interpretes: *victum suf-
ficiensem, cum sit conditum, repastum*. Superius v. 407.

Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα ποιήσασθαι.

Instrumenta vero omnia domi disposita para. v. 627.

"Οπλα δ' ἐπάρμενα πάντα τῷ ἐγκάτ' θεο οἶκῳ.

Armamenta vero disposita omnia domi parata. v. 617.

Πλῆθὺν δὲ κατὰ χρόνον ἀρμενος αἶν.

annus vero in opere sic recte dispositus fit. Si haec feceris, omnia gerentur suo tempore, totum annum recte dispensaueris in opere faciendo. Vulgo inficete vertitur: ita annus in opere rustica absolutus fit.

v. 602. Ποιεῖσθαι δῆτα] Est quaerere, comparare sibi seruum, ut alio loco ποιεῖσθαι γυναῖκα inuenire uxorem. Marc. III, 14. καὶ ἐποίησε δώδεκα ἵνα ἀποστέλλῃ. *Et elegit duodecim quos mitteret. ἀργύριον ποιεῖν. Demosth. comparare argentum. ποιεῖν πέντε τάλαντα. Matth. XXV, 16. quinque talenta lucrari, facere. Vbi male Interpretes hoc loquendū genus incusant Latinismi, a quo adhorreat Graeca Lingua. Latinos sic loqui verum est, Cic. I. diuinat. Etiam Philosophum, si commodum ei esset, pecuniam facere posse. Sic rem facere. Sed Graeci etiam ac Hebraei hoc loquendi genere vsi sunt, ut Drusius et Grotius ad Matthaeum ostenderunt. Nec alienum est a nostra vernacula, in qua dicimus groos geld maecken. Hinc facere est κτᾶσθαι comparare, colligere. Florus lib. I, cap. I. vbi aqua haeret viris doctis: *Ex variis elementis congregauit corpus, populumque Romanum ipse fecit. Ipse collegit. ut apud Sallust. exercitum argento facere, est colligere, comparare. Herodotus I. H. Κροῖσος δὲ ἀμαρτῶν τῷ χρησμῷ ἐποίησεν στρατὸν εἰς Καππαδοκίην. Croesus autem oraculo interpretando aduersus Cappadociam conscribebat exercitum. Nihil certius. Non spero futuros impofterum quibus hic locus Flori mendī sit suspectus, quique fateantur se ignorare quid faciat hoc loco fecit. Posses quidem etiam exponere populum Romanum ipse fecit, hoc est, genuit quasi populum Romanum, est parens populi Romani. Nam facere nonnumquam est gignere. Vatro III. de R. R. 22. plerumque pullos similes sui faciunt. Sic κατὰς ποιεῖν apud Lucam XIII, 9. quod non inepte vetus vertit Interpres, fructus facere, pro ferre, gignere. Romulus dicitur etiam Romani populi sator. Ennius:**

— — O Romule, Romule dic o

Qualem te patriae custodem DI genuerunt.

Tu produxisti nos endo luminis auras

O pater! O genitor! o sanguen dīs oriundum.

sed verius est, quod prius dixi.

v. 605. Ἡμερόκοιτος] Latinis dormicator, Glossae Vet. ἡμερόκοιτος dormicator, fur nocturnus. Plautus: *Ni illic homo est*

est aut dormitator aas sc̄ctor zonarius. Huic opponitur *inardiarus*. Eadem glossae: *Inardiarus* ἡμεροκλέπτης.

C A P V T XIV.

Theocriti epigramma duobus distichis ineditis ex MS. auctum. Idem emendatum. Hesiodi locus noue expositus. Idem bis restitutus. *Μέτρεα Φυλάσσοσθα*. Elegans epigramma in Anthologia emendatum et expositum, repudiata magnorum virorum interpretatione. Nemesis homines pro meritis accipit. Infesta est superbis et ostentatoribus, et nimiae felicitati. *Ἐπικεῖς. Καῖρος. Tempus.*

v. 619. **Ε**ὐτ' ἂν Πληΐαδες σθένος] Quam periculosi sint tum cursus maritimi insigni exemplo ostendit Theocritus in epigrammate in Cleonicum, qui circa occasum Pleiadum in mari perijt. Huius epigrammatis quatuor versus nunc primi editus ex codice Palatino veterrimo; quem Fredericus Sylburgius contulit cum Anthologia. In qua ut et in Theocriti editionibus prius solum distichon extat.

Ἄνθρωπε, ζωῆς περιφρίδου, μηδὲ παρ' ὥρην.

Ναυτίλος ἴσθι, ὥς ἔ' πολὺς ἀνδρὶ βίος.

Δηλαῖς Κλεόνικε, σὺ δ' εἰς Λυπαρὴν Θάλασσαν ἐλθάτη.

Ἡπείγην καίλης ἔμπορος ἐκ Συρίας.

Ἐμπόρος, ὦ Κλεόνικε, δύσιν δ' ὑπὸ Πλειάδος αὐτὴν

Ποντοπόρῳ ναυτῇ Πλειάδι συγκατέβης. lege: πον-

τοπόρος ναυτῆς.

Homo parce visae, neque tempore alieno Nauiga, quia vita hominis est brevis. Miser Cleonice, ne in optimam Thasum venire properasti mercator ex Coele Syria. Mercator Cleonice, sub ipsam Pleiadis occasum Mare transiens nauia cum Pleiade simul occidisti.

v. 643. *Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν*] Tricantur Graeci Magistri, qui contendunt αἰνεῖν εἰρωνικῶς esse χαῖρειν εἶν, quamuis iis ad stipuletur Plutarchus libello de audiendis Poëtis. Qui, cum hunc locum produxisset, ait: τῷ μὲν γὰρ αἰνεῖν σημαίνεται τὸ ἐπαινεῖν. αὐτῷ δὲ ἐπαινεῖν ἀντὶ τῆ παραιτέσθαι νῦν κέχρηται, καθάπερ ἐν τῇ συνηθείᾳ καλῶς Φαμέν ἔχειν, καὶ χαῖρειν κελύομεν, ὅταν μὴ δεώμεθα μηδὲ λαμβάνωμεν. ἄτω καὶ τὴν ἐπαινὴν Περσεφονείαν ἐνείει Φασὶν ὡς παραιτητὴν εἰρησθαι. Αἰνεῖν hic ἐπαινεῖν significat, id est, laudare. Laudare autem pro recusare ponitur hoc loco. Sicut vsuatum nobis est dicere bene habet et valeat, cum aliud volumus et non

accipimus. Atque sic quidem aiunt Proserpinam vocari ἐπαινήν quasi aspernandam. Vide Eustath. ad Iliad. κ. p. 720. edit. Basil. Sed non erat ut alienam τῷ αἰνέειν significationem hic affingerent. Dictum enim est ab Hesiodo eo sensu quo a Virgilio: laudato ingenia rura, Exiguum colito.

v. 647. Βάληαι δὲ χρέα] MS. I. et II. βάλεαι. In secundo praeterea ἀτερπέα λιμόν.

v. 655. Τὰ δὲ προπεφραδμένα πολλὰ] Latini Interpretes: *praedeliberata vero multa.* Inscite. προπεφραδμένα sunt προκεκηρυγμένα. Per praecones indicata, praedicta. Sed τιθεσθαι ἀθλα hic est *praemia proponere*, non *certamina*, ut male Interpretes, monente Amplissimo Cupero in Obseruat. lib. III, c. 20. Vide et quae notavi ad Luciani Soloecistam. Sic et τιθεσθαι ἀγῶνα in fragmento Pindari apud Plutarchum de animalium follertia:

Τιθεμένων ἀγῶνων πρόφασις ἀρετὰς

Εἰς αἶπὺν ἐβαλε σκότος.

Propositorum praemicorum certaminis declaratio Virtutem in alias coniecit tenebras.

v. 657. Τῶν νικήσαντα Φέρειν τρίποδ' ὠτῶντα] Monet Proclus quosdam scribere Τῶν νικήσαντ' ἐν Χαλκιδιθεῖον Ὀμηρον. qui non sunt audiendi. Decisum enim iacta est et constitutum ab iis, qui temporum rationes descripserunt, Hesiodum minorem, esse Homero centum quasi annis, nec potuisse cum eo de palma certare.

v. 667. Εἰ μὴ δὴ πρόφρων] MS. I. Εἰ δὴ μὴ πρόφρων.
v. 669. τέλος est imperium, potestas, magistratus. Hinc οἱ ἐν τέλει qui sunt cum imperio, magistratus.

v. 679. Ἦμος δὴ τοπρῶτον] Sic omnes editiones, quas vidi; cum scribendum τὸ πρῶτον cum MSS. Hoc mendum et in aliis locis saepe sustulimus.

v. 688. Ὅσσ' ἀγορεύω] MS. II. ὡς ἀγορεύω. Sic et in quodam libro se reperisse testatur Commelinus.

v. 691. Μετὰ κύμασι πῆματι κύρσαι] MS. I. πῆμασι. non inuenusta paronomasia: ut παθήματα μαθήματα, et infinita talia. Versu sequente scribe: Δεινὸν γ' εἶκ' ἐφ' ἅμαξαν cum libro primo et Graecis Interpretibus omnibus.

v. 694. Μέτρα Φυλάσσεσθαι] Non video cur viri doctissimi μέτρα hic velint exponi tempus. Quis μέτρα accepit pro καιρῷ. Μέτρα Φυλάσσεσθαι est modum tenere. Luciano μέτρον ἐπεσθαι. Epigramma de Nemesi in Antholog:

Ἡ Νέμεσις πῆχυν κατέχω. τίνος ἔνεκα; λέξεις.

Πᾶσιν ἀπαγγέλλω μηδὲν ὑπὲρ τὸ μέτρον.

Nemesia

*Nemesis cubilem teneo? quemobrem? quaeris. Omnibus praecipis nequid supra modum. Extas de eadem Dea in iisdem Floridis Graecorum Poëtarum aliud epigramma eiusdem argu-
menti, sed turpissima macula foedatum, quam mirum tot vi-
ros doctos, qui in illo vertendo elaborarunt, non animad-
vertisse.*

Ἐλπίδα καὶ Νέμεσιν Εὐνὰς παρὰ βωμὸν ἔτευξα.

Τὴν μὲν ἰν' ἐλπίδος, τὴν δ' ἵνα μηδὲν ἔχω.

Vertit magnus Politianus:

Spem simul et Nemefin posita dicar Eunus in ara,

Scilicet ut speres omnia, nil habeas.

Sic et Henricus Stephanus, et plurimi alii. Rem prorsus ad-
mirabilem Eunum spem et Nemefin in eadem ara consecrassē,
ut sperare quidem liceret, sed numquam potiri! Ad illam
aram mortuos arbitros fecisse quibus omnis vitae rerumque iu-
cundarum spes delicuit, non miseros, quos bona illa Dea fa-
vet, et melius cras fore semper ait. Deinde quis umquam au-
diuit Nemefin tam crudellem esse, quae omnium desideriiis
intercedat, neminemque votorum compotem fieri finat? Quin
contra Nemesis credebatur esse Dea, quae omnes pro meri-
tis accipiebat, ab improbis et insolentibus exigebat supplicia,
bonos et modestos augebat praemiis, sic dicta ἀπὸ τῶ τὰ ἴσα
νέμειν ἐκάτω, quod suum cuique tribuat. Artemidorus lib. II.
Ὀνειροκριτικ. Νέμεσις αἰεὶ τοῖς κατὰ νόμον ζῶσιν ἀγαθῇ,
καὶ μετρίοις ἀνθρώποις, καὶ φιλολόγοις, τοῖς δὲ παρανο-
μήσι, καὶ τοῖς ἐπιτιθεμένοις τισί, καὶ τοῖς μεγάλων ἀρ-
χομένοις πραγμάτων ἐναντία καθίσταται, καὶ ἐμπόδιος τῶν
ἐπιχειρησμένων. *Nemesis semper propitia est vivencibus secun-
dum legem, et moderatis hominibus, et philologis. At vero con-
tra leges delinquentibus, ex his qui aliquibus insidias struunt, et
magnas res moliuntur, adversatur, eorumque canarus impedit.*
Amm. Marcell. lib. XIV. Haec et huiusmodi innumerabilia ul-
trix facinorum impiorum, bonorumque praemiatrix aliquoties
operatur Adrastia, atque utinam semper, quam vocabula duplici
etiam Nemefin appellamus. propterea et paullo post addit vete-
res Theologos finxisse Nemefin esse Iustitiae filiam. Vides
ergo non solum acumen et venustatem huic epigrammati de-
traxisse descriptores aut corruptores; sed et ipsum sanum sen-
sum. Omnia restituas, si mecum scribes ut Poëtam scripsisse
plane decreui et pro compertissimo habeo:

Ἐλπίδα καὶ Νέμεσιν Εὐνὰς παρὰ βωμὸν ἔτευξα

Τὴν μὲν ἰν' ἐλπίδος, τὴν δ' ἵνα μηδὲν ἄγαν.

*Spem simul et Nemefin Eunus in eadem ara posuit, Illam quidem
ut speres, hanc ut ne quid nimis. Eunus Nemefin et Spem in*

eadem

O o 4

eadem ara dedicarat, ne improbas spes concipiamus, et immodica desideremus, ut simus ἐπιεικέις, neque ultra sortem nostram efferamur. Sic enim dicebantur qui sic se comparabant, ut semper in omni vitae ratione tenerent illud μηδὲν ἄγαν. Galenus III. in πορρήτηκόν Hippocratis: "Ἀνδρῶπον ἐπιεικῇ καλῶμεν τὸν μέτριον, ὃ μηδὲν ἄγαν πράττεσθαι κατὰ τὸν βίον. Hominem ἐπιεικῇ vocamus modestum, cui ne quid nimis in omni visa curae est. Has esse praecipuas Nemeleos partes, praeter id quod superius attulimus, aliud eiusdem sententiae epigramma antiquum testatur:

Ἡ Νέμεσις προλέγει τῷ πῆχῃ τῷ τε χαλινῷ

Μὴτ' ἀμετρὸν τι ποιεῖν, μὴτ' ἀχάλινα λέγειν.

Nemesis monet hoc cubito et hoc freno ne immoderate quid agas, nec effrenare loquaris. Ἀχάλινα λέγειν, ut apud Euripid. ἀχάλινον σῶμα. Tacito, procax lingua. Tumidis vero, vanis ostentatoribus, et improba spe magna affectantibus Nemesis est infestissima. Claudianus.

Sed Dea quae nimis obstat Rhamnusia votis

Ingemuit flexisque rotam.

Lucanus:

Et tumidis infesta colit quae numina Rhamnus.

Ovidius ad superbum et suam felicitatem iactantem:

Non meruis dubiae fortunae stans in orbe

Numen, et exasae verba superba Deae.

Nec ista Diua valde magna patiebatur esse diuturna. Inde et si quid excellens pensabat, assignabatur Nemefi. Statius II. Sylvarum mortem formosissimi pueri adscribit Nemefi, quia nimiam eius pulcritudinem ferre non potuerit:

Nectere censabat iuenum pulcerrimus ille

Cum tribus Eleis unam trieterida lustris:

Assendit toruo tristis Rhamnusia vulu,

Ac primum implevitque toros, oculisque nitorem

Addidit, et solito sublimius ora leuauit.

Hec misero letale fauens, seseque videndo

Torsit, et Inuidiam Mortemque amplexa iacenti

Iniecit nexus, carpsitque immittis adunca

Ora verenda manu.

Vide Epicedium in Glauciam. Hoc caput ex Animaduersionum Variarum libellis libuit hic interferere. Redeamus nunc ex diuerticulo in viam et ad Hesiodum. Μέτρον hic nihil aliud esse quam modum, non tempus, ut viri Graece doctissimi notarunt, etiam ex praecedentibus apparet. Praecipit enim Poëta, ut modum seruemus in omnibus rebus, neque nimium credamus nauibis, neque nimium onus imponamus curribus; utque

vtque singula agamus suo tempore, neque hyeme, neque vere mare tentemus, sed aestate, quod ille tempus navigandi optimum ducit. Hinc et statim sequitur praeceptum de legitimo tempore uxorem ducendi. *Καίρος* est tempus iustum, opportunum. vt etiam apud Latinos. *Terent. in tempore venire quod rerum omnium est primum.* Apud eundem: *per scriptus aduenis.* *Donatus; oportune.* Sic igitur videtur hic versus interpungendus:

Μέτρα Φυλάσσεσθαι. Καίρος δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.

Modum tene. Tempus vero in omnibus est optimum.

v. 696. *Μήτε τριμήκοντα ἐτέων*] In MS. II. pro varia lectione notatum erat: *τριμήκοντα*, quam lectionem Tzetzes probat inuitis *Μυθίς.*

v. 698. *Τέτορ' ἡβῶν*] MS. II. *ἡβῶνι.* Proclus, Tzetzes, Moschopolus, Pollux, docent omnes hic omisum esse *δέκα*, et Poetae sententiam esse, puellam quatuordecim annorum esse nubilem. Sed et hic Latini Interpretes malaerunt errare, quam eruditorum magistrorum sententiae subscribere.

v. 702. *Οὐ μὲν γάρ τι*] MS. I. *ἔδεν γάρ τι.*

C A P V T X V.

Hesiodus emendatus. *γήραι θῆκε. Γλώσσης χάριν.* Gellius ex coniectura emendatur. *κατὰ μέτρον ἰῶσα.* Hesiodus interpunctione restitutus. Noctes cur dicantur esse Deorum. Noctu in terris versari Deos Veterum opinio. Quintilianus in declamationibus emendatus. *αὐλή. Ἀγροαυλοὶ ποιμένες.* Concubitum poluere Veteres credebant. *τάφος* coena funebris. *Χυτρώποδες.* Ἀνθεράκια. Hesychius emendatus. *ἀάσανα.* Mos Veterum in nouis vasis lustrandis. Imbuere. *ἀκίνητα.* Multi et graues aliquot Interpretum lapsus.

v. 705. *Ὡμῶν γήραι δῶκεν*] In secundo MSCto alia maneat *Ὡμῶν γήραι θῆκεν.* Et sic Stobaeus legit cum Proclo et Tzetze. Ille enim exponit: *τὸ ὥμῶν τὸ γῆρας τῷ ἀνδρὶ τιθεῖσιν.* Hic: *καὶ παρ' ἡλικίαν τιθείσης γηραιὸν καὶ ἀφῆλικα.* In crudam senectutem ponit, facit vt ante tempus senescat. *γήραι θῆκε* per ellipsin pro *ἐν γήραι θῆκε*, hoc est, *τιθέναι εἰώθε.* Vulgata lectio non potest ferri.

v. 709. *Γλώσσης χάριν*] Est quod aliter dicitur *νόμου χάριν*, *dicis gratia.* Glossae Latino-Graecae: *dicis causa νόμου*

χαρίν. *Dicis gratia νόμος χάριν ὡς παρὰ Γαίῳ τῷ νομικῷ.*
Interpretes sine sensu: *linguae gratia.* Sequentia lege ex
MS. I.

— — εἰ δὲ κεν ἄρχῃ

Ἦτι ἔπος τ' εἰπὼν. *Vértunt perperam:*

Si autem coeperis aut verbum aliquod locutus infestum, aut facias. Vide quae notauimus ad vers. 294.

v. 712. Ἠγῆτ' ἐς Φιλότητα] MSS. ambo ἡγεῖτ'. vers. 714. Σε δὲ μὴ τι νόος κατελεγχέτω εἶδος. σὲ νοός, pro σὺ νόος. Quae ἀντίπτωσις Homero familiaris. Quod non monerem, nisi tantillae rei ignoracionem fraudi fuisse Interpretibus, ut ineptissime hunc versum redderent, deprehendissem.

v. 716. Νεικεσῆρα] Vterque codex: νεικητῆρα. Secundus pro ἑταρον, ἑταρων. Vulgatam tuetur Eustathius ad Iliad. κ, p. 713. Ἐκ τῆ νεικῶ, νεικέσω, καὶ ὁ παρ' Ἡσιόδῳ νεικεσῆρ.

v. 719. Γλώσσης τοι θησαυρός] Hunc locum Latine fecit Gellius lib. I. Noct. Att. 15. *Hesiodus Poëtarum prudentissimus linguam non vulgandam, sed recondendam esse dicis, perinde ut thesaurum; eiusque esse in promendo gratiam plurimam, si modesta, et parca, et modulata sit.* Sed aut Gellius non intellexit quid sit κατὰ μέτρον ἔχουσα, quod non est modulata, sed modum tenens, quae coercet et reprimat effrenem loquacitatem, ἀχαλίνως λόγους, inanem furilitatem, quae μέτρα φυλάσσει in loquendo: aut forsan scripsit: *et parca et modulata sit.*

v. 721. Εἰ δὲ κἄκον εἴποις] Affert hic Proclus similem Alcaei sententiam: εἰν' εἴποις τὰ θέλεις, ἀνέσεις τὰ κ' εἰ θέλεις. Quam quasi de verbo ad verbum Latine expressit Terentius: *si mihi pergit quae vult dicere: ea quae non vult audire.*

v. 722. Μὴδὲ πολυξείνῃς δαιτὸς δυσπέμφελος εἶναι ἐκ κοινῷ] Huius loci hic est sensus: *Ne in conuiuium quod multis instruiunt amici, sis morosus de symbolis.* Δαίς πολυξείνους ἐκ κοινῷ est conuiuium quod de symbolis instruitur a multis amicis. Talia conuiuia dicebantur ἑρανοί. Hesych. ἑρανος τῶν πολλῶν εὐοχία. Terentio *de symbolis esse.* Conuiuae ἑρανισαὶ, σύσσιτοι. Sed haec obuia sunt et a viris doctis pridem obseruata.

v. 726. Οὐ γὰρ τοίγε κλύασι] MS. εἰ γὰρ θ' οἴγε.

v. 727. Ὁρθὸς ὀμιχεῖν] MS. I. ὀρθρὸς. male. Veteres qui vestibus longis utebantur, exoneraturi vesicam non erecti stabant, sed procumbebant in terram, ut pedes vestibus tegerentur. Hinc pedes tegere sacris Scriptōribus est ventris aut vesicae

vesicae excrementa eiicere. Graecis καθέλκεσθαι ἐσθῆτας. Ad idem vestitus genus pertinet istud praeceptum, quo statim Hesiodus vetat nudari αἰδοῖα meientium.

v. 728. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ δὴ] Vterque codex: Αὐτὰρ ἐπὶ καὶ δὴ. Primus postea: μεμνημένος ἔς' ἀνιόντος. post ἀνιόντα delenda distinctio. Sic autem vertendi sunt hic et sequens versus: *Sed etiam postquam occidis, memor eius rei, adversus orientem, neque in via, neque inter eundem extra viam meias.* In vulgata versione nihil sani.

v. 730. Μακάρων τοὶ νύκτες ἔασιν] MS. I. ἔασιν. Quae hic Moschopulus et alii tradunt de sententia Hesiodi, cur noctes dicat esse Deorum, non sunt nauci. Nemo Poetam interpretaturus tam hospes esse debebat in lectione Poetarum, ut ignoraret illorum sententiam fuisse, noctu Deos versari in terra et hoc orbe nostro inter homines, interdiu sedes superas colere. Stat. I. Sylu. I.

— — Huc sub nocte silenti

Cum superis terrena placent, tua turba relicto
Labeitur coelo.

Quintil. declamat. X. Quotiescumque domus fueras grato sopore prostrata, adexat ille, quales humanis se offerunt oculis propitii Dii, quale laetissimum numen est cum se patitur videre. Sicut omnis religio templorum, omnis religio lucorum, cum iacere mortalia, et profani procul, errare sedibus totis, solitudine frui, et de suis dicitur exire simulacris: ita iuuenis meus noctibus totis agebat filium, et paternae domo ac penatibus suis fruebatur placidus et mitis, et matri propitius, ut numen et Deus delabi syderibus, et venire de liquido puroque aëre videretur. Sic legendus hic locus, et distinguendus. Vulgo male habet. Hinc pleraeque ἐπιφάνεαι non solum apud gentiles, sed etiam in sacris libris noctu dicuntur factae.

v. 732. Εὐσεβέος αὐλῆς] Αὐλή non est atrium, ut Interpretes existimant; sed caula. uti fere semper antiquissimis Scriptoribus αὐλαί, sunt mansiones ὑπαιθραι, in quibus oves, caprae et alia animalia minora stabulabantur. Pollux lib. I. ἔμην οἱ βόες ἴσανται βέτασμα, βραύλια, βεγάσεις. ἔδ' αἱ οἷς καὶ αἰγες, αὐλή καὶ σηκός. Apollon. Argon. I. 575. et II 73. ac saepe apud Homerum. Quoniam vero sub dio erant, inde αὐλίζειν et ἀγραυλεῖν est sub dio agere. In Theog. v. 26. ποιμένες ἀγραυλοί, sunt pastores sub dio agerzes, non, ut Interpretes, in agris pernoctantes. Quem errorem quoque B. Lucae Interpretes errarunt, in capite secundo; sed quem dudum castigavit I. Casaubonus.

v. 733.

v. 733. Μηδ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμένος] Immerito Proclus hic Hesiodum exagitat, quasi in nimis exilibus tradendis versetur, et de rebus leuibus praecepta praescribat, dum verba in propria notione accipit. Sed Hesiodi verba sunt *μυσικώτερον*. Hoc autem vult a concubitu etiam legitimo non rem sacram esse faciendam, ne domi quidem, nedum in publico, ni ante lauto et lustrato corpore. Tibullus:

— — — *discedat ab aris*

Cui tulit besterna gaudia nocte Venus.

Hinc solebant se purificare. Suet. Aug. 94. de Attia Augusti matre, quae cum dracone in templo villa sibi est volutari; *expergefacta quasi ex concubitu mariti sese purificauit*. Quin et alia negotia suscipere non licebat iis qui propter dormierant, nisi antea essent lustrati. Columell. XII, 4. de pistoribus, cocis, cellariis. *His omnibus placuit eum qui rerum harum officium suscepit, castum esse continentemque oportere, quoniam totum in eo sit, ne constrictarentur pocula, vel cibi, nisi aut ab impube, aut certe abstinentissimo rebus Venereis: quibus si fuerit operatus, vel vir vel foemina, debere eas flumine aut perenni aqua priusquam penora contingant abluī. Propter quod his necessarium est pueri vel virginis ministerium, per quos promantur, quae usus postulat.* Nec Christianis olim licebat statim sacris operari, si cum vxoribus consueuerant. Gregorius M. respons. ad Quaest. X. Aug. Episcop. Ang. *Vir cum propria contuge dormiens intrare Ecclesiam non debet, sed neque locus intrare statim debes.* Paulo post: *Et quamuis de hac re diuersae hominum nationes diuersa sentiant atque custodire videantur; Romanorum tamen semper ab antiquioribus usus fuit post admixtionem propriae coniugis et lauacri purificationem ab ingressu Ecclesiae paulatim reuerenter abstinere.* Sed quanto rectius sapiens illa foemina, cum consuleretur, quando post concubitum liceret mysteriis interesse, respondit; si cum tua vxore rem habuisti, statim, si cum aliena nonquam.

v. 735. Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφος] Τάφος hic non est bustum, sepulcrum, vt rursus male Interpretes, sed *περίδειπνον*, silicernium, coena funebris, quae opponitur *δατὶ θεῶν*, hoc est conuiuio quod celebratur die festo, aut post sollemne sacrificium. Nullam enim sacrificium sine epulis. Hesych. Τάφος τὸ γινόμενον περίδειπνον ἐπὶ τῇ τῶν κατοιχομένων τιμῇ. Τάφος est *conuiuium quod celebratur in mortuorum honorem.* Homer. Iliad. ψ. v. 29.

Ἀὐτὰρ ὁ τοῖσι τάφον μενοεικέα δαίνυ.
sed ille bis funebres epulas lautas instruxit. Ab hac ferali coena redeuntes vetat Poeta liberis operum dare mali ominis causa,

sa, quia, ut puto, vana superstitione capti credebant minime vitales futuros, qui ex hac μίξει procrearentur. Hinc vocat δυσφύμους, et quia Graeci et Romani statuebant omnia feraia polluisse propterea purgabantur ab exequiis redeuntes. Festus: *Funus profusius redeuntes ignem supergrediebantur adspersi: quod purgationis genus vocabatur suffragium.*

v. 748. Από χυτροπόδων ἀνεπύρρετων } Ab ollis natum dedicatis. Sic verte. Χυτροπόδες enim χύτραι, ut Proclus aliique monent. Alioqui sunt ἐσχάραι τῶν μαγείων, foculi siue sint fixi, siue mobiles, qui carbonibus implebantur et quibus imponebantur ollae, quae et λάσανα dicuntur et ἀνθράκια. Hesych. Ἀνθράκιον τὸ μικρὸν τρυπόδιον, καὶ λάδας τήμιος ὁ ἐν δακτυλίῳ, καὶ χυτροπόδιον, καὶ πᾶσα μετὰ καμίνος. Sic scribendus hic locus. sine sensu vulgo legitur eo laudatur a viris Graece doctissimis χυτροπόδιον. Pollux X, 24. Χυτροπόδες ἐστὶ μὲν καὶ λάσανα κεκλημένον αἰρεῖται, ὡς Διοκλῆς ἐν Μεγίσταις. Ἀπὸ λάσανων θερμὴν ἀφαιρέσω. Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῶν Ἰππώνωντος ἱάμβων εἴρηται χυτροπόδιον ὥσπερ καὶ παρ' Ἡσίοδου.

Μὴ δ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπύρρετων ἀνελόντα. Ἀλλὰ τῆτο μὲν ἕτερον τι δηλοῖ. ὅταν δὲ Διφίλος ἐν ἐπικλήρῳ λέγῃ, Χύτερον μέγαν παρὰ τῷ μαγείῳ. δηλονότι τὴν χύτραν λέγει, ἀλλ' ἔ τον χυτροπόδα. Paucis interioribus: Χυτροπόδα καὶ πε καὶ ἀνθράκιον εἶποις, Ἀλέξιδος εἰπόντος ἐν Λημνίᾳ. Καὶ μὴν παρὴν μὲν ἀνθράκιον ἐν μέσῳ σείσων τε κυάμων μεσας. Καὶ γὰρ ὁ σείσων ἀγγέλλω ἢ κυάμους, ἢ ἄλλο τι τοῖστον ἐνέφρυγον. Καὶ μὴν ἐσχάραν εἶποις ἂν τὸ ἀνθράκιον τῆτο καὶ ἐσχάριον. Ἀριστοφάνης ἐν τὰ γηγενισαῖς εἰπόντος ἐσχάρια. ὁ δὲ Στράτευς ἐν Ψυχασταῖς. Πῶς ἂν κομίσαιέ μοι τίς θυμαλώπων μεσὴν ἐσχάραν. Apposui placula verba, quia ex illis discimus quid fuerit χυτροπόδες, λάσανα, ἀνθράκιον, quod video ignorari. Plerique enim putant esse trullam, ut P. Septimius Florens, vir elegantissimus, in Aristophanis εἰρήνῃ, qui hos versus

— — ἐνταῦθα γὰρ

Πρὸ τῷ πολέμῳ τὰ λάσανα τῇ βελῇ ποτ' ἦν,
sic interpretatur:

— — ante bellum hic scilicet

Trullae fletere in gratiam Senatus.

Cum non sint trullae, sed foci ad quos carnes coquebantur Senatus post sacrificia. Vide ibi antiqua scholia. χυτροπόδες autem sunt ipsae χύτραι συνεκδοχικῶς, ut temple lapidata apud Sueton. Calig. 6. non sunt grandine icta, ut exponit vir plurimae lectionis C. Barthius in Aduersariis, sed Dii lapidibus

bus impetiti. Veteres autem nullis vasis solebant ante vi ad cibum potumque capiendum, nisi ante lustrata essent libatione ex iis Diis facta. Proclus ad hunc locum ἀπὸ χύτραις μὴ πρῶτον Φάγης πρὶν σπείσῃς ἐξ αὐτῶν τοῖς θεοῖς. *Ex ollis non ante cibum capias, quam ex iis Diis libaueris.* Sic patinam dedicat Vitellius apud Suetonium: *Hanc quoque (coenam) superavit ipse dedicatione patinae, quam ob immensam magnitudinem clypeum Minervae Αἰγίδα πολὺν διέστειλε.* Hoc Latinis proprie est imbueri, quia tum vasa illa imbuebant vino quod Diis libabant. Inde postea imbueri de omnibus rebus, quae primo vsui nostro accommodantur. Catullus de Argo naue: *Illam rudem cursu prima imbuit Amphitriten.* Etiam de ipsis hominibus dicitur: Florus II, 3. *Corridiani et domestici hostes tyrocinia militum imbuebant.* Tacit. I. ann. 36. *Imbutasque praeda manus in direptionem Galliarum erupturas.* Id. III. Hist. 15. *Ut civili praeda miles imbueretur.*

v. 750. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν] Recte ἀκίνητα Veteres exposuerunt τάφους. In bustis enim stare, sedere, imo busta videre habebatur pro diro et infausto omine. Quam superstitionem gentilium deridet Theodoretus sermone VII. *Θεραπευτικῆς ἐλπί. Μῦθος ὑπολαμβάνετε τὸ πελάζειν τοῖς τάφοις. Nefas habetis accedere ad sepulcra.* De his multa viri doctissimi notarunt ad Theophrasti characteres.

C A P V T XVI.

Vulgatus index Ἡμέρας expunctus. Fausti dies et infausti, sicut et horae in fastis notatae. Comoda sydera. A Ioue omnes dies. Hesiodus emendatus ter. Περικυκασμένος. Antiqua lectio Poetae vindicata. Τετελισμένον ἡμαρ. Quaternarii numeri sanctitas. Φύσις αἰόλα, Παναίολος. Nicomachus Gerasenus et Anonymus antiquus Scriptor correctus et explicatus. Hesiodo lux. Orcus. Ὀρκος sepulcrum. Menandro medicina. Orcus periurii vindex. Virgilius defensus. Hesiodus denuo correctus. Μετάδοχοι.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ ΗΜΕΡΑΙ] Nec hic index in Vossii codicibus, nec in Gudii Proclo est. Quin nec vllum distinctionis vestigium apparet. In nonnullis tamen libris recentioribus titulum istum exstare viri docti monuerunt, in Veteribus vero non conspici, a quorum auctoritate nobis discedere religio est.

v. 565.

v. 765. Ἡμέτεροι δ' ἐκ Διὸς εἰν] Veteres, vt etiam nunc superstitioni homines, alios dies faustos, alios infaustos ac inauspicatos ad aliquod opus inchoandum ducebant, quos vocabant ἀποφράδας, ἀπαισίας, Latini Aegyptios, ominales, religiosos, incommodos (sicut contra ea commoda sydera sunt fausta. Propert. II, el. 26. *Quaeritis ex coelo Phoenicum immensa feno. Quae sit stella homini commoda, quaeque mala.* Eodem modo Graecis ἡμέτεροι ἐπιτηδεῖοι, et ἀνεπιτηδεῖοι) qui in veterum fastis erant notati vt semper cognosci possint ab aliquo aggressuris, felix ne esset ille dies, nec ne. Petronius narrat in triclinio Trimalcionis duas tabulas fuisse in vtroque posse defixas, quarum altera lunae cursum, stellarumque septem imagines pictas, (sc. habebat) et qui dies boni, quique incommodi essent, distinguente bulla notabantur. Non vero dies tantum sed et horae aliae faustae habebantur, aliae infaustae. Quod et Proclus obseruauit addens Diis dicatum esse meridiem, Heroribus vero tempus pomeridianum, ideoque esse inauspicatum: auspicatissimum vero matutinum et vespertinum. Hinc superstitioni nihil auspicabantur, nulli se accingebant operi, nisi inspectis ephemeridibus, ex quibus capiebatur dies et hora fausta. Iuuen. Sat. VI. v. 576.

Ad primum lapidem vestiri cum plates, hora

Sumitur ex libro: si pruris frictus oculi

Angulus, inspecta genesi collyria poscia. etc.

Haec superstitio primum ab Aegyptiis profecta, vnde dies Aegyptiaci dicuntur. Augustinus in epistolam ad Galatas: *Iam vero ne aliquid inchoetur aut aedificiorum, aut eiusmodi quorumlibet operum diebus, quas Aegyptiacos vocant, saepe etiam nos monere non dubitans.* Damnati sunt a Conciliis et Patribus primae Ecclesiae. Merito. Nec tamen nostrorum fastorum auctores ab hac ridicula gentilium opinione possunt deduci. Tam difficulter inueteratae opiniones et errores eradicantur. Hesiodus autem felicitatis dierum et infelicitatis causas tribuit Ioui.

Ἡμέτεροι δ' ἐκ Διὸς εἰν πεφυλαγμένους εἰ κατὰ μοῖραν.

Dies vero ex Ioue obseruans vt decet. Et paullo post:

Αἱ δὲ γὰρ ἡμέτεροι εἰσι Διὸς παρὰ μητιόεντος.

Dies enim sunt a Ioue sapientie. Vbi male Interpretes: haec enim dies. Omnes dies sunt a Ioue. Noster iterum:

Ὅσσαι γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέτεροι ἐκ Διὸς εἰσι.

Quosquos noctes ac dies a Ioue sunt. Vt mirer doctos viros hic tritari. Superius in εἰρηγοῖς v. 564.

Εὐτ' αὖν δ' ἐξήκοντα μετὰ τροπὰς ἡλίοιο

Χεῖμερ' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμέτεροι.

Cum

Cum autem sexaginta post brumam hybernos dies Iupiter exegeris.
Homerus :

Τοῖος γὰρ νῆς ἐστὶν ἐπὶ γῆτονίων ἀνθρώπων
Οἷον ἐπ' ἡμᾶς ἀγῆσι πατρὲς ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
Talis est hominum terrestrium mens

Qualem diem inducit pater deorum et hominum.

Sic enim antiquissimos accepisse hos versus testantur Eustathius et Sextus Empiricus lib. V. aduersus Mathematicos, qui Chaldaeorum opiniones explodit. Vide et viri praestantissimi et magnae eruditionis Merici Casauboni, magni parentis dignissimi filii dissertationem de hoc Homeri loco, aeternum monumentum amicitiae, quae inter nos intercedit.

v. 766. Τριηκὰδα μῆνός] Τριηκὰς est vltima dies, siue trigesima cuiusvis mensis. Veteres olim singulos menses credebant esse triginta dierum, quamvis id, si calculos ponas accurate, verum non sit. Solon, teste Plutarcho, hunc trigesimalum diem vocauit ἑνὴν καὶ νέαν, veterem et nouam, quia pars eius diei pertinebat ad lunam veterem, pars ad nouam. Vide quae hic notant Proclus, Moschopulus, Tzetzes, et in primis Petauius in variis dissertationibus ad Vranologium, Lib. IV, cap. 13.

v. 781. Σπέρματος ἀρξασθαι] MS. I. σπέρματα δάσασθαι, quod et in secundo habetur pro varia lectione. Metri causa legendum δάσασθαι. Sed vulgatam non damno.

v. 783. Κῆρ δ' ἐ σύμφορός ἐστιν] MS. I. ἀσύμφορος.

v. 785. Κῆρ τε γένεσθαι] Nullus dubito quin omnes probaturi sint MS. I. lectionem: κῆρσι γένεσθαι. Sic quoque legendum versu 794. κῆρσι δὲ τε τετρας. Vulgo inepte: κῆρ δὲ τε τετρας. In recentissimis editionibus cum iactura metri, κῆρ δὲ τετρας.

v. 793. Ἰσορὴ Φῶτα γίνεσθαι. μέγα γὰρ τε νόον πεπυκασμένος ἐστὶν] MS. I. γείνασθαι. MS. II. μάλα. Sic et Palatinos codices legisse testatur Commelinus, quibus adstipulantur editiones Basileenses Ilingrini et Oporini, quas sequor. Ibidem male nonnulli scribunt πεπυκμένος. πεπυκασμένος enim Graecis dicitur homo prudens, et versutus eadem ratione qua Latinis *callidus*, cuius scilicet animus ita rerum usu occalluit, vt falli facile non possit. Phaedro *resorridi* dicuntur. Hoc vero sine praestaris ingenii dotibus consequi nemo potest, etsi a primis annis in luce fori et hominum fuerit versatus.

v. 797. Πενήναξο δὲ θυμὸν τετραδ' ἀλδασθαι] Hos tres versus ineptissime et imperitissime verterunt Interpretes: *cautus vero est animo. v. quartum vises definens et inoboatensis, doloribus conficiendo animo, valde haec accommodata est diis.*

dies. Nihil potest fingi imperitius; nihil insulsius. Miror viros eruditissimos, qui hunc Poetam ediderunt, istam inscitiam non castigasse. Hesiodi vero haec mens est: *Teneo vero memoria quarto die ut vites finientis et inchoantis mensis doloribus conficere animum; valde haec sacra est.* Vides sententiam Poetae recta aduersari Interpretum Latinorum versioni. πεφύλαξο θυμῷ, vt superius: ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο, ἀνίμω αὖτε studiose omnia custodi. Τετελεσμένον ἡμᾶρ est ἱερὸν, vt apud Gregor. τελεῖν ἑορτὴν est festum celebrare. ἑορτὴ ἐπὶ Χριστῷ τελεμένη; festus dies Christo dicatus, qui celebratur in honorem Christi. Quis ignorat τελετὰς? Quarta vero finientis mensis est quarta et vicesima mensis dies; quarta vero inchoantis est quarta a kalendis. Apud Graecos enim in quolibet mense tres erant quartae dies, τετάρτη ἰσαμένη, τετάρτη μεσῆντος, τετάρτη Φθίνοντος. Prima quarta, τετάρτη ἰσαμένη, est quarta a kalendis: secunda quarta τετάρτη μεσῆντος est quarta post decimam: tertia quarta τετάρτη Φθίνοντος est quarta post vicesimam. Sic etiam sunt tres tertiae, quintae, sextae, septimae, οκταυαε, nonae in singulo mense. Paulo ante μέσσης τετραδος, mediae quartae memin- nit, quae est quarta decima, τετάρτη μεσῆντος. Versu 812. et sequentibus tres nonae, εἰνάδες commemorantur. Et haec satis obuia, quae non notassem, nisi viderem esse qui nesciant qui per τετραδα Φθίνοντος καὶ ἰσαμένης μηνὸς dies sint intel- ligendi. Ceterum numerus quaternarius quam sanctus fuerit antiquis, praecipue Pythagoreis, et quam vim ei tribuerint neminem paullo humaniorem fugit. Inter varia cognomina dictus etiam fuit Φύσις Αἰόλος. Nicomachus Gerasenus in Ἀριθμητικῶν θεολογικῶν libris: Ἡ δὲ τετρας πάλιν αὐ- τοῖς θαῦμα μέγιστον, ἄλλη θεός, etc. εἰσι γὰρ αὐτοῖς τῶν τε Φυσικῶν ἀποτελεσμάτων πηγὴ καὶ κλειδοῦχος τῆς Φύ- σεως, etc. ἀλλὰ καὶ αὐτὴ Φύσις καὶ Αἰόλα. Vertit A. Schot- tus: *Quaternarius item magno ipsis est miraculo, nouus Deus etc. Fons ipsis est naturalium effectuum, atque naturae clauiger, etc. Imo natura ipsa est et varietas.* Sed num Αἰόλα est varietas? Meursius in denario Pythagorico legit: Αἰόλα Φύσις ex Ano- nymo in Theolog. Arithmetis: Αἰόλα Φύσιν κατωνομάζον τὴν τετραδα τὸ ποικίλον ἐμφαίνοντες τῆς εἰκείτης καὶ ὅτι καὶ ἄνευ ταύτης ἡ καθολικὴ διακόσμησις. διὸ καὶ κλειδοῦ- χόν τινα τῆς Φύσεως αὐτὴν πανταχῇ ἐπωνόμαζον. Aiolii naturam appellabant quaternarium, varietatem proprietatis indi- cantes; et quod absque eo non sit vniuersalis constitutio, vnde etiam clauigerum naturae quemdam ipsum vndique cognominabant. Sed quid est Αἰολὶ natura? Aeolus Vulcaniarum Insularum Rex fuisse

fuisse traditur, et coelestium motuum peritus, ideoque ventorum dominus. Quid vero ille ad naturam rerum omnium parentem? Recte se habet lectio Nicomachi, nisi quod copula sit exterenda, legendumque: ἀλλὰ καὶ αὐτὴ φύσις αἰόλα. Dorica Dialecto, qua utebantur Pythagorei et omnes magnae Graeciae incolae pro αἰόλη. Sic vice versa emendandus Anonymus ex Nicomacho, non contra. Αἰόλος, et Παναῖος sunt φύσεως propria epitheta. Ratio nemini potest esse obscura. Inscriptio antiqua apud Gruterum:

Φ Τ Σ Ι Σ Π Α Ν Α Ι Ο Λ Ο Σ

Π Α Ν Τ. Μ Η Τ.

Fuit, qui me reprehendit, quod Nicomachum Gergasenum dixerim, vti vocatur apud Photium, praefatus nullos umquam fuisse Gergasenos, sed eos dici Gerasenos. Verum si Photio non credit, credat Matthaeo, qui eos vocat, Cap. VIII. 28. *Gergesenos*. Nimirum eadem vrbs vocabatur Γέρασσα, et Γέργεσσα, incolae Geraseni, Gergaseni, et Gergeseni, quos etiam hoc nomine appellat Iosephus II. de Bello Iudaico 20.

v. 804. [Ὀρκον τινυμένως] Interpp. *Periurium vindicantes*. Quis audiuit ὄρκον esse periurium? ὄρκον διαβαίνειν est iurisiurandi fidem violare, periurium fieri. Sed ὄρκος namquam simpliciter est periurium. Ceterum in MS. I. legitur: ὄρκον γενόμενον. *Orcum natum*. Sane sic legisse videtur Virgilius: *quintam fuge: pallidus Orcus Eumenidesque satae*. Vbi Servius: *Hesiodus Orcum quinta luna dicit natum*. Ex Celso quoque tradit Orcum esse iurisiurandi Deum, pallidum dictum quia iurantes trepidatione palleant. Apud Orcum enim defunctas animas iurare, ne quid suos, quos in vita reliquerunt, contra fas adiuvant. Orcus Latinis est Pluto, summus inferorum Deus. Cic. in Verr. *Vt alter Orcus venisse Aetnam, et non Proserpinam, sed ipsam Cererem rapuisse videatur*, hoc est, alter Pluto. Plaut. Poen. I, 130.

Quo die Orcus ab Acheronte mortuos amiserit.

Et sic Latini frequenter. Nonnullis tamen non Pluto, sed Charon Orcus est. Glossae Philoxeni: Orcus Χάρων. Quin et Silius Italicus Cerberum dicit Orcum.

Illatrat ieiunis faucibus Orcus

Armenti quondam custos immanis Iberi.

Vt Veteres videantur omnibus inferis tribuisse nomen Orci, quod a Graecis illos accepisse certum est, qui ὄρκον vocarunt sepulchrum, vt bene observat Maximus Scaliger ad Varronem ex Menandro:

Οὐ πάποτ' ἐξήλωσα πολυτελῆ νεκρόν.

Εἰς τὸν ἴσον ὄρκον τῷ σφόδρ' ἐρχεται εὐτελής.

Nam-

Numquam inuideo moroso opulento, in simile sepulcrum venis etiam valde tenuis. Sic hic locus legitur; pro quo male substituit vir summus ὄρχον recte tamen scripsit εὐτελής, cum aliter legeretur εὐτελής. Ὀρχον sane fuisse Deum inferorum patet ex hoc loco Hesiodi, qui illum coniungit cum Furiis, et natum dicit ab Eride in periurorum poenam. Vide et in Theog. v. 231. Sicut autem ἄδης, hoc est, Pluto, sic et ὄρκος inferorum Deus pro sepulchro ponitur. Ex lectione autem nostri codicis apparet Virgilium non esse hallucinatum, quod Salmasius in libro de annis climactericis contendit, cum scripsit Orcum natum esse quinto die. Sic enim inuenit in suis exemplaribus, ut legitur in primo Vossiano. In hoc tamen abit a sententia Hesiodi, quod illo die Erinnidas quoque natus capat; cum Hesiodus tantum dicat illas versari apud superos, ad vindicanda scelera flagitiosorum hominum. Sed forsitan in hoc secutus est Orpheum, et Melampodem; qui et ipsi commodorum et incommodorum dierum ephemerides ediderunt cum illorum causis, ut Graeci Interpretes, qui illorum testimoniis saepe vtuntur, ostendunt.

v. 812. Ἐσθλή μὲν γὰρ τ' ἡδὲ Φυτευόμεν] MS. I. ἐσθλή μὲν γὰρ θ' ἡδὲ Φυτευόμεν. Bona siquidem est haec ad plantandum.

v. 818. Παῦροι δὲ τ' ἀληθέα κικλήσκουσιν] *Pauci veracem dicunt.* Inde Virgilius ait illum diem esse contrarium fur-
tis. *Nona fugae melior contraria furtis.* Furibus enim fraudi est veritas. Hic est huius loci sensus, quem et Salmasius ὁ πάνυ vidit.

v. 820. Μέσση· παῦροι δ' αὖτε μετ' εἰκάδα] MS. I. μεσ-
σή· παῦροι δὲ μετ' εἰκάδα. quod placet. Subintelligendum autem hic ἴσασι. Paullo ante νῆα πολυκλήϊδα perperam ver-
tunt *bene clauatam*, cum sit πολυκλήϊδος, in qua multa sunt
sedilia remigum. Κληῖδες enim sunt transtra. v. 823. Με-
τάδᾱποι sunt μεταξύ πίπτουσαι, dies *intercidentes* qui inter
faustos et infaustos voluuntur. Vulgo *incerti* vertunt. δαπέω
est πίπτω. Vnde Catadupa Ciceroni Nili catarractes dici-
tur, quod de altissima rupe praeceps cadat,

CAPVT XVII.

Λαοσσός. Hesiodus emendatus et vindicatus. Τανύσφυρος. Δῶρα Ἀφροδίτης. Πλεκτά ἄρματα. In Hesiodo coniectura. Ὅχέειν ἄτην. Phaedrus emendatus. ἔχειν, habere pro regere. Adamantinius. Obscurus locus Hesiodi et aliquot Homeri expositi. Κυάνη πτύχες. Πτύχες in scutis quid. Πτύχες montium iuga. Πολύπτυχος Ὀλυμπος. ἑλαύνειν, διελαύνειν. Ducere.

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ] Seruius ad XII. Aeneid. hunc librum laudat nomine Ἀσπιδοποιίας. *Latinis*, inquit, *secundum Hesiodum in Ἀσπιδοποιία Ulyssis et Circes filius fuit*. Sed errat Seruius; Non in Ἀσπιδι sed in Theogonia hoc dicit Hesiodus. Et sic legendum videtur apud Seruium.

In Ἀσπιδι v. 3. Λαοσσός] Ad bella concitantis, bellicosi. Hesych. Λαοσσός, σῆσα ἡ παρορμῶσα εἰς τὸν πόλεμον. Ὁ ἐστὶν ἐπίθετον Ἀθήνας. Cur vertant *populorum dissipatoris* causam nullam video. De matre Alcmenae quae Herculem edidit diuersae sunt Veterum sententiae. Pelopis filiam fuisse consentiunt fere omnes. Hinc Hercules Pelopis pronepos dicitur in antiqua inscriptione. Diodorus Siculus illam vocat Eurymedam, Plutarchus Lysidicen, Apollodoro in Bibliotheca Anaxo Alcaeii filia dicitur.

v. 9. Ἡ δ' καὶ ὥς] Lege: ἡ δέ.

v. 23. Τῷ δ' ἅμα ἰέμενοι] Diaconus legit ἰέμενοι, et interpretatur πορευόμενοι. Pessime meo iudicio. Ἰέμενοι πολέμοιο καὶ Φυλόπιδος coniungenda esse vel puer videat.

v. 29. Ἀρῆς ἀλκτῆρα Φυτεύση] Cui persuadeas tironem Graecae linguae nescire ἀρῆς ἀλκτῆρα esse depulsatorem malorum, damnorum, calamitatum? Hinc Hercules appellatur ἀλεξίμακος. Interpretes tamen portentoso errore transtulerunt: *Martis depulsorem*. Inferius:

Θῆκετο δ' ἅμφ' ὤμοισιν ἀρῆς ἀλκτῆρα σίδηρον.

Iniecit autem humeris malorum depulsatorem gladium.

v. 35. Τανυσφύρες Ἠλεκτρωνίδης] *Pulcra Electrionida* Ridicule Interpretes. *procera Electrionida*. quam paullo ante appellauerat εὐσφυρον, nunc dixit τανύσφυρον. Hesych. τανύσφυρος, ὀρθόσφυρος, εὐσφυρος, λεπτόσφυρος. quae pulcros et teneros talos habet, formosa. Sic apud eundem: Ταναῦφης est λεπτοφυής, tenuiter textus. Ταναηκῆς Veteres exponunt εὐμήκης. Τανύτριχα, λεπτότριχα. Ταναός non solum est μακρός, sed et λεπτός.

v. 47. Τερεόμενος δώροισι πολυχρύσῃ] Nescio quid hic deliret Diaconus, qui haec verba accipit de Alcmena, asseuerans illam hic a Ποῖτα dici Venerem, quia superius scripserit, eam omnes antecellere mulieres εἶδει καὶ μεγέθει. quae sano homini in mentem possint venire dubito. Cui enim, praecipue qui Graecos Ποῖτας enarrandi partes sibi imposuit, potest latere δῶρα Ἀφροδίτης esse συνεσίαν, εὐνήν, Φιλότητα, Concubitum, consuetudinem?

v. 52. Βίην Ἡρακλείην] Inepte vertitur: vim Herculanam. Cum sit secundum peruulgatam et creberrimam Graecis Ποῖtis circumscriptionem, ipse Hercules. Inferius:

Ἐν μέσσω δὲ δράκοντος ἦν φόβος, αἶτι φατειός.
In medio autem draco erat terribilis. Homerus Iliad. β. v. 387.

Εἰ μὴ νῦν ἐλθῶσα διακρίνει μένος ἀνδρῶν.
Donec uox irruens dirimat viros, ubi ridiculè Interpres, robur virorum. Vbi Interpretes denuo: draconis horror. Imitatus est Horatius:

Perrupit Acheronta Hercules labor.
hoc est Hercules, ut apud eundem Catonis virtus est Cato: Narratur et prisca Catonis virtus saepe incaluisse mero.

v. 63. Πλεκτοῖσιν ὕφ' ἄρμασι] Inferius v. 309. ἄρματα καλλήεντα. v. 307. εὐπλεκεῖς δίφρους. hoc est, currus ex lignis contextos, compactos. πλέκειν de curribus, ut apud Latinos texere de nauibus. Claud. Quae sylua carinas texuit. Propert. III, 5, 41.

Ite, rates curuas ea lesi texite causas.
Ut pulcre et verissime emendauit Gronouius ὁ πᾶν in Observationibus. Eustathius ad Iliad. Θ. p. 602. Δίφρον παμφαίων, καθ' ὃ δηλαδὴ μέρος εἰ πέπλεκται. Ἄλλως γὰρ εὐπλεκτα καὶ εὐπλεκεῖς λέγονται. Vide eundem ad Iliad. Ψ. Texebantur autem currus ex viminibus, ut multis docet Schaefferus lib. I. de re vehiculari c. 3.

v. 93. Ἦν αἶτην ἀχέων] Culpam suam luens, non uenam, ut vulgus Interpretum. Existimo autem legendum ὀχέων, culpam suam ferens, hoc est, luens. Homer. Iliad. Φ. 300.

Ὁ δὲ Φρεσὶν ἦσιν ἀσθεὶς
Ἦεν, ἦν αἶτην ὀχέων ἀεσίφρονι θυμῷ.
Hic uere mente sua capius uix, suam culpam luens solido animo. Quod loquendi genus etiam Hebraeis frequens, ut in illo, filius non portes delicta patris, hoc est, non luat.

v. 95. Ἀλλὰ σὺ θᾶσσον ἔχ' ἡνία φοινικόντα ἵππων ὠκυπόδων] Hoc, equos rege frenis. Hoc Phaedro est, ora continere frenis spumantibus. Lib. III, fab. 6.

*Sed istum timeo sella qui prima sedens
Iugum flagello temperat lentum meo,
Et ora frenis continet spumansibus.*

Sic legendum esse ante quadraginta annos vidi, et probavi Gronovio. Horatio est *ora frenis temperare*. Lib. I. carm. 7.

Gallica nec lupas temperet ora frenis.

Vbi Scholiastes meus ineditus: *Gallica pro Gallicarum equorum ora*. Ouid. *spumantia ora coercere*, VI. Metam.

— — *dum flectit in orbem*

Quadrupedes cursus, spumantiaque ora coërces.

Id. V. Metam.

— — *Dea fertilis angues*

Curribus admovit, frenisque coërcuit ora.

Id. epist. Phaedrae:

*Saepe iuvat versare leues in pulvere currus,
Torquentem frenis ora sequacis equi.*

Seneca Hippolyto v. 1002:

*Celfos sonipedes ocyus subigit iugo
Et ora frenis domita substrictis ligat.*

Manil. Lib. V.

*Stare leui curru moderantem quattuor ora,
Spumigeris frenata lupis, et flectere equorum
Praevalidas vires.*

v. 103. Ἡθρεῖς] Male in multis editionibus legitur ἡ θρεῖα.

In aliis ὦ θρεῖα, et sic legit Ioannes Diaconus. Sed nihil muta. compellabant Seniores. Vide Scholiasten Homeri ad dictum locum et Apollonii Rhodii ad Lib. III, v. 52. Homerus Iliad. ζ. v. 518.

Ἡθρεῖ ἡ μάλα δὴ σε καὶ ἐσσυμένον κατερύκω.
Venerande, certe te iam valde properantem dezineo.

v. 104. Ταύρεος Ἐννοσίγαιος] Non alia ratione Neptunus dicitur ταύρεος, vti et Oceanus apud Euripidem in Oreste: Ἡ πόντος Ὀκεανὸς ὃν ταυρόκρανος ἀγκάλαις ἐλίσσων, κυκλοῖ χθόνα. Aut Pontum quem Oceanus Taurinum caput habens Deuoluens vlnis circuit terram: quam eius filii, fluvii, nimirum propter violentiam, et strepitum. Festus: *Taurorum specie simulacra fluminum, id est, cum cornibus quod sunt aeneia ut tauri*. Virgil. IV. Georg. 371.

*Et gemina auratus taurino cornua vultu
Eridanus: quo non alius per pingua culta
In mare purpureum violentior influit amnis.*

Horatius: lib. IV. carm. ode 14. v. 25.

*Sed tauriformis voluitur Aufidus,
Qui regna Dauni praestitit Appuli
Cum saecuit.*

Strabo

Strabo lib. X. de Acheloo: Οἱ δὲ εἰκάζοντες ἐξ αὐτῶν τάλη-
θές, ταύρω μὲν εἰκότα λέγεσθαι τὸν Ἀχελῷον Φασί, κα-
θάπερ καὶ τὰς ἄλλας ποταμούς, ἀπὸ τε τῶν ἤχων, καὶ τῶν
κατὰ τὰ ῥεῖθρα καμπῶν ἃς καλεῖσι κέρατα. *Qui autem ex
fabulis verum colligunt, tauro similem forma Acheloum aiunt,
ut et alios fluuios, ob strepitum et flexus alueorum, qui cornua
dicuntur.* Vide et Aelian. Var. Hist. II, 32. Sic et in anti-
quis nummis fluuii forma bouis exprimuntur, ut pridem do-
cuit vir doctrina et iudicio magnus Antonius Augustinus in
Dialogis.

v. 105. Ὅς Θήβης κρήδευνον ἔχει] Interpretes vertunt:
qui Thebarum moenia tenet. Nec improbo. ἔχει tamen poterat
etiam verti, *babea.* Nam habere Latinis aequè ut Graecis ἔχειν
dicuntur loca, qui illa possident, et gubernant, qui illis prae-
sunt. Iustin. XII, 4. *Terras inter apnes Hydaspem ex Indum Ta-
xiles habebat.* Flor. IV, 2. *Siciliam et Sardiniam annonae pi-
gnora per legatos habuit.* Tacitus II. annal. 20. *Festinare et
urgere ut prouincias et legiones solus habeat.* Sic et homines
et Dii dicuntur haberi ab iis, sub quorum potestate et ditione
sunt. Ouid. I. Metam. v. 196.

*Cum mihi qui fulmen, qui vos habeoque regeoque,
Siruxeris infidias.*

v. 116. Θυμῷ γηθήσας] Nonnulli codices legunt non
male: *μύθῳ γηθήσας.*

v. 136. Κυβήν εὐτνκτον ἔθνη Δαίδαλῆν ἀδάμαντος] Dia-
conus contendit ἀδάμαντα hic non esse lapidem; sed σίδηρον.
Hunc sequuntur Latini Interpretes. Sed quis tam hospes est
in Veterum Scriptis, cui lateat adamantina Graecis et Latina
dici omnia quae valde dura sunt et firma? Sic Horatius Marti
tribuit *adamantinam tunicam.* Ouid. IV. Metam. de sedibus
inferorum:

Carceris ante fores clausas adamante sedebant.

hoc est, obicibus et postibus firmissimis. Sexcenta apud Poë-
tas exempla facile inuenies.

v. 143. Κυάνη δὲ διὰ πτύχας ἠλήλαντο] Interpretes in-
scitissime: *caeruleis plicis fulgorem interfecantibus.* Verte: *cae-
ruleae laminae erant ductae.* Κυάνη πτύχας, sunt caeruleae la-
minae, ut apud Homerum θρυγὸς κυάνη, caerulea lorica.
Πτύχας sunt laminae, tabulae, plagulae, coria ex quibus
scuta conficiebantur. Etymolog. M. exponit τὰ διάφορα, ἐπαλ-
λῆως ἐλάσματα. Ex pluribus enim plagulis, pellibus tex-
tis, tabulis, pro materiae diuersitate, conficiebantur clypei
Graecorum, sicut et scuta Romanorum. Vnde vult Varro
scutum dici a secando, quasi secatum. Quamuis autem in ve-

riuerbio habatur Togatorum doctissimus, est enim scutum a σκῦτος, quia pellibus obducebatur, ostendit tamen Veterum scuta ex variis partibus fuisse compacta. Liquidissime Homerus Iliad. H, v, 248.

Ἐξ δὲ διὰ πτύχας ἤλθε δαΐζων χαλκὸς ἀτρεΐης.
Ἐν τῇ ἐβδόματῃ ῥινῷ σχέτο.

Ceterum sex per plagulas penetrauit findens hasta, in septima autem pelle haesit. Aiacis clypeus erat ἑπταβόειος, singula pellis constituebat πτύχα, siue plagulam. Iliad. T, in descriptione scuti Achillis:

Ἀλλὰ δύο μὲν ἔλασσε διὰ πτύχας, αἱ δ' ἄρ' ἔτι τρεῖς
Ἦσαν· ἐπεὶ πέντε πτύχας ἔλασσε Κυλλοποδίων
Τὰς δύο χαλκείας, δύο δ' ἐνδοθι κασσιτέρειο
Τὴν δὲ μίαν χρυσῇν.

Sed duas quidam adexit per plagulas, hae autem adhuc tres erant. Quoniam quinque plagulas Vulcanus auxerat, duas aereas, duasque intus stanni: Vnam vero auream. In quibus locis ineptissime Interpretes πτύχας vertunt plicas, vt in pluribus aliis. Polybius in descriptione scuti Romanorum σανιδώματα appellat, lib. VI. Ἐκ διπλῆ σανιδώματος, ταυρεκόλλη πεπηγὼς ὀθονίῳ μετὰ δὲ ταῦτα μοσχείῳ δέρματι περιεΐληπται. Scutum e duplici tabulato glurine taurino est compactum: extrema superficies linreo, deinde virulino corio circumiegitur. Nicetas Choniata lib. I. rerum Isaaci Angeli in descriptione thoracis ex lineo coactili saepius aut decies in se complicato συμπτύγματα dicit, quae Poetae Veteres πτύχας. Αὐτὸς μὲν τοι ὁ Κόβερδος ἀνευ θυρεῶ τήνικαῦτα διηγωνίζετο, ἐν δὲ λίνῳ πεποιημένον ὕφασμα οἶνω αὐξηρῶ ἱκανῶς ἡλισμένῳ διάβροχον πολλαῖς περιπτύχθῃν δίκην θώρακος ἐνεδύετο. εἰς τοσούτον δ' ἦν ἀντιτυπᾶς ἀλσί καὶ οἶνω συμπιληθῇ, ὥς καὶ βέλεις εἶναι παντὸς σεγανώτερον, ἥριθμῆντο δ' εἰς ὀκτώκαιδεκα καὶ πλείω ὕφασματος συμπτύγματα. Ipse Conradus siue scuto tunc dimicabat: sed pro lorica textum quoddam gestabat e lino factum, vino austero probe salito maceratum, saepius replicatum: quod quidem sale et vino coactum adeo firmum aduersus ictum erat, ut penetrari a nullo zelo posset. Erant autem huius texti plagellae octodectim et eo plures. Propter eandem rationem tabulae quoque ex quibus fores compingebantur πτύχας dicuntur. Pollux Onomast. IX. 5. πτύχες sunt etiam pugillarium tabulae, siue sint eburneae, siue lignae, siue aureae. Hinc δίπτυχον, τρίπτυχον, πολύπτυχον. Nec longe

longe inde discedit quod pro iugis montiam πτύχας ponuntur. Apollon. Rhod. III, 101.

Βῆ ῥ' ἴμεν Οὐλύμποιο κατὰ πτύχας,
Iuit per iuga Olympi.

Vbi ridicule Interpres nouissimus *valles* exponit. Iugis montes connectuntur. Hinc nostro in Theogon. v. 113. πελὺπτυχος Ὀλύμπος est multa iuga habens. Inepte Interpretes: *coelum multis sphaeris implicatum*. Vide Eustath. ad Iliad. Θ. p. 610. vbi varias de huius vocis notione et origine sententias tradit. Ἐλαύνειν vero et διαλαύνειν sunt propria in hac re verba. Homerus in loco superius laudato: ἐπεὶ πέντε πτύχας ἤλασε Κυλλοποδίων. *Quoniam quinque laminas duxit Vulcanus*. Idem alio loco: ἦν ἄρα χαλκεὺς ἤλασε, *quam faber aerarius fecit*. Ἐλαύνειν σίδηρον χρυσόν, ferrum, aurum ducere, proprie dicuntur fabri aurarii et aerarii. Hinc ἐλάσματα sunt laminae ductiles. Eustath. ad d. l. πέντε πτύχας ἤλασε. εἰρηται τέτο μὲν κατὰ τέχνην χαλκευτικήν. *discitur hoc quidem secundum artem fabrorum aerariorum*. Est enim proprium χαλκεύων verbum. Herodot. I, 68. Ἐλθὼν ἐς χαλκήϊον ἐθῆετο σίδηρον ἐξελαυνόμενον. *Cum venisset in officinam aerariam videns ferrum duci*. Idem I, 50. Καταχεάμενος χρυσὸν ἄπλετον, ἡμιπλίνθια ἐξ αὐτοῦ ἐξήλαυε. *Immensam vim auri liquefecit, ex quo dimidiatos lateres duxit*. Noster inferius in Theogon. 725.

Τὸν περὶ χάλκεον ἔρκος ἐλήλαται,

Quem circa ferreum seorsum ductum est. Apollon. Rhod. Argonaut. II, 231.

Οὐδ' εἰ οἱ ἀδάμαντος ἐληλαμένον κέαρ εἶη.

Ne si cor ei sit ex adamante ductum. Ἐλαύνειν Latinis est ducere. Horatius de Alexandri aerea statua: *Ne quis se ducere aere*. Πτύχας recte etiam verti possunt tabulae, quamuis sint ferreae, aut coriaceae, aut ex alia materia. Sic apud Tertull. de pallio eadem tralatione plicae longae in toga dicuntur *tabulae togae*, quod similes sint tabulis.

CAPVT XVIII.

Λευκά θρόνους. Ἄπλητος. In Hesiodo menda exempta. Eadem lux. Ἄμφι καινέα, et similes locutiones. Τιταρήσιος. Ἀγελαίη Ἀθηνᾶ. μάχην κορύσσειν. Danielis Heinssii elegantissima emendatio asserta. Iuuenali lux. Rumpere auditorium. Hesiodus distinctione adiutus. Πάνεσθρος κασσίτερος. κίβισις. Τιταίνειν. Χλωρός est ὠχρός. ἐπὶ χλωρῇ ἀδάμαντος βαίνειν. Leues in hastis. Et similes locutiones.

v. 146. Ὀδόντων λευκά θρόνων] Peruenustum loquendi genus est pro ὀδόντων λευκῶν. Antiqua inscriptio in consecrationem templi in agro Herodis Attici, ποίη χλωρὰ θέσσα, herba viridis, quod olim obseruauit Salmasius, et ante eum David Hoefschelius in epistola ad Meursium scripta, quae penes me est. Simile loquendi genus apud Aetium, λεπτὰ φάσκα χηλαί. vertit Cicero: *obscura corpare chelae*.

v. 147. Ὀδόντας ἄπλητοι] *Dentes magni*. Hesych. Ἄπλητον, ἀπρόσιτον, ἀχώριστον, μέγα. Interpretes pessime; *dentes inaccessi*. Vt et v. 230. Γεργόνες ἄπλητοι, sunt terribiles. In Theog. v. 151. Χεῖρες ἀπλαστοί *manus magnae, terribiles*. Sophocles: Aiaçe flagellifero v. 256. Τὸν ἄπλητος ἔχει. *Hunc furor magnus tenet*. Nam sic legitur in editionibus antiquis. Recentiores Stephaniana, Plantiniana, vt et Graecus Interpres scribunt, ἀπλαστος vt significet furorem seu insaniam veram, hoc est, magnam.

v. 155. Ἐν δ' ὀμᾶδος τε, φόβος τ' Ἀνδροκτασίῃ τε δεδήκει] Legendum: ἀνδροκτασίῃ τ' ἐδεδήκει. Vertendum vero: *In eo tumultus, terror, et homicidium ardebant* scilicet ira, indignatione, dimicandi libidine.

v. 171. Οὐδέτεροι τρεῖσιν] Legendum ἔδ' ἑταροί.

v. 179. καινέα τ' ἄμφι ἄνακτα, Δρύαντ᾽ αὖ τε] Hi omnes accusatiui ab hoc versu vsque ad 183. exponendi sunt per nominatiuos, *Caeneus Rex, Pirithous, etc.* quod satis indicat verus, qui iis subiicitur:

Ἀργυρεοί, χρύσεια περὶ χροὶ τευχέ' ἔχοντες. Latinos Interpretes fugit elegantissimum istud dicendi genus, οἱ ἄμφι Πλάτωνα, pro Πλάτων, de quo superius egimus. Poeta omisit articulum.

v. 181. Τιταρήσιον] Notat Diaconus hunc Lapitham nomen accepisse a loco quem coluerit. Is est fluvius Thessaliae. Suidas:

Suidas: Τίταρησιος ποταμὸς Θεσσαλίας. Sed et eius accollae eodem nomine fruebantur. Stephanus de Urbibus: Τίταρησιος ποταμὸς Θεσσαλίας. τὸ ἐθνικὸν ὁμοφώνως Τίταρησιος. Stulte ὅς τις Ἀρης vertitur *potius Martis*. cur non: *filius Martis*? Sic autem omnes dici πολυμικὰς ἀνδρας qui Homerum, parentem omnis doctrinae et elegantiae legerunt, non possunt nescire. Apud eundem eodem sensu: υἱὸς Ἀρης.

v. 185. Ἀσβολὸν οἰωνιστὴν] Ouidio XII. Metamorph. dicitur Astylos:

*Quique suis frustra bellum dissuaserat augur
Astylos.*

v. 196. Ἰσμενῶν τε] *Ruenzium*. non: *festinantium*. nisi forsitan legendum: ὁ Ἰσμενῶν τε anidorum scilicet pugnae.

v. 197. Ἀγελείη τριτογένεια] *Caue veritas, praedatrix Tritogenia*, cum Interpretibus. Retinendum Graecum epitheton *Agelea*. qua significatur bellicosa Minerva. Suidas: Ἀγελείη ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ ἀπὸ τῆς ἀγειν λείων, τετάρτῃ, στρατιωτικῇ. Noster infer. Theog. v. 318. Homerus Iliad. δ. v. 178.

Πρώτῃ δὲ Διὸς θυγατρὶ Ἀγελαιῇ.

Prima Iouis filia Ageleae. vbi aequè inepte Interpretes: *praedatrix*. vide ibi Eustath. scholia Didymi et Etymolog. Magnum.

v. 198. Μάχην ἐθέλῃσα κορύσσειν] Quid est, *pugnare velle armare*? Sic enim reddiderunt Interpretes. Κορύσσειν μάχην est accendere praelium, ciere bellum, ut Iustinus loquitur de Artemisia: *inter primos duces bellum acerrime ciebat*. Noster paullo ante: Κορύσσεσθα κλέονον ἀνδρῶν, *accendens pugnam virorum*. Pindarus Isthmionic. VIII.

— — μάχας ἐναρμιμβρότῃ

Ἔργον ἐν πεδίῳ κορύσσαντα.

Pugnae homines interimentis opus in campo ciere, quod est fortiter pugnare. Κορύσσειν saepe generaliter est augere. Hesych. Κορύσσειν, αὐξεῖν. Pindarus Isthmionic. VIII. βίον κορύσσεσθαι ὁρθαβαλοῖσι μηχαναῖς, *fortunas amplificare bonis artibus*.

v. 203. Θεῶν δ' ἔδος ἀγνὸς Ὀλυμπος] Elegantissime hunc locum emendavit D. Heinsius, qui legit ἀγνὸς Ὀλυμπος *frangebatur*, hoc est, resonabat Olympus. Polybius XV. 30. τῶν δὲ διασαφέντων τὰ παρὰ τῇ βασιλεύῃ κατερέγγντο πᾶς ὁ τόπος τῇ κρότῃ καὶ τῇ κραυγῇ. *Saxellibus regia mandata exponentiibus plausu et clamore omnia loca replebantur*. Noster Poeta inferius vers. 278.

Τοὶ μὲν ὑπὸ λιγυρῶν σφείγγων ἴσαν αὐδὴν

Ἐξ ἀπαλῶν σομάτων, περὶ δὲ σφισιν ἀγνυτο ἡχώ.

Aique

Atque hi quidem canoris tibiis emittebant cantum e tenero ore, circumque ipsos frangebatur echo, id est, resonabat. Vers. 347.

Τῶν δ' ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπεραντίοι ἀλλήλοισιν
Ὀξεία χρέμισαν, περὶ δέ σφιν ἄγνυτο ἡχώ.

Horum equi deinde obuiam sibi mutuo facti, acutum biuiucre, circaque ipsos frangebatur echo. Virgilius:

Et cantu querulae rumpens arbusta cicadae.

Iuuenal. Assiduo ruptae lectore columnae. Nec aliter intelligendus eiusdem Poetae locus Sat. VIII. v. 85.

Gloria quantalibet quid erit, si gloria tantum est?

Curritur ad vocem iucundam, ex carmen amicae

Thebaidos, laetam fecis cum Statius urbem,

Promissique diem: tanta dulcedine captos

Afficit ille animos, tantaque libidine vulgi

Auditur. sed cum fregit subsellia versu

Esuris, intactam Paridi nisi vendat Agauem.

In quo loco exponendo principes ingeniorum Iosephus Scaliger et Isaacus Casaubonus mire trlicantur. Ille in Ausonianis lectionibus vult Statium Poetam post incredibilem totius urbis expectationem tandem in agone Capitolino Thebaidem suam recitasse, sed non placuisse, et contra eum alios coronatos. Hoc false significare Iuvenalem dicentem: *sed cum fregit subsellia versu*, nimirum Poetam recitantem non sterisse, sed excidisse, hoc est, non placuisse. In diuersum plane iit Casaubonus in animaduersionibus in Suetonium, qui frangere subsellia interpretatur vehementissime placuisse, sic vt Κρότω, Euge, Sophos acclamantium quasi subsellia frangerentur. Fundum huius sententiae producit Sidonium Apollinarem V, ep. 70. Hunc olim perorantem, et rhetorica subsellia plausibili oratione frangentem, socer eloquens ultro in familiam patriciam adsciuit. Sed vterque nihil aliud significat quam simplicem recitationem, quod et postea ipse Casaubonus fatetur. Frangere subsellia versu eadem ratione dicitur, vt rumpere legendo columnas, cantu arbusta, Olympum. Martianus Capella: *Nam absque his qui perturbantes pectora sensusque cunctorum cognoscentium quoque perfregere subsellia.* Non nego tamen etiam de Κρότω et acclamationibus auditorum hoc loquendi genus posse vsurpari. Sidon. lib. IX, ep. 19. *Dignum omnia quem plausibilibus Roma fouere vlnis, quoque recitante crepitan- tis Aribenaei subsellia curuata quaterentur.*

v. 204. Ἐν δ' ἀγορῇ, περὶ δ' ἄλβος ἀπείριτος ἐξεφάνωτο
Ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι θεῶν δ' ἐξήρχον ἀοιδῆς] Hi verus nec recte sunt expoliti, et praua distinctione corrupti. Ad quod

quod enim referas ἐν ἀγῶνι non est. Sed leuiter distinctione mutata omnis ἀπορία tollitur.

Ἐν δ' ἀγορῇ, περὶ δ' ὄλβος ἀπειρίτος ἐξεφάνωτο
Ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι θεῶν δ' ἐξέρχον αἰοιδῆς.

Hi eras coetus, qui cinctus erat ingentibus opibus Deorum. In certamine Deae vero incipiebant canere. Ἀγερὰ hic est concio, coetus Deorum, qui Apollinem et Musas audiebant canentes. Possset et τελεῖη σιγμῇ poni post ἐξεφάνωτο. Sed priorem distinctionem probō.

v. 208. Πανέφθε κασσιτέροιο] Interp. *stanno liquefacto*. Sed πάνεφθος κασσίτερος est idem ἄπεφθος κασσίτερος, stannum bene excoctum, purgatum, optimum. ἄπεφθος χρυσὸς Herodoto est purissimum, *aurum ad obrussam*, vt loquitur Suetonius, lib. I. cap. 50. vbi ἄπεφθω χρυσῷ opponit χρυσὸν λευκόν, *album aurum*. Vbi aurum λευκόν est aurum cui multum argenti est admixtum, quod propterea dicitur *pallere*, vt apud Catullum, *lure expalluit auri*. Hinc Augustinus sermone de commate Psalmi L. *Quoniam iniquitatem meam ego agnosco. Quid volui? aurum pallorem terrae? argentiū liuorem terrae? honorem temporis sumum*. Theodoretus: *διαγνῶναι χρυσὸν δοκιμὸν τε καὶ ἄπεφθον. Dignoscere aurum probatum et excoctum*. Vbi perperam vir doctus in Analectis emendat ἄπεπτον, ἀργύριον ἄπεφθον eidem argentiū rustulatum. Pollux lib. VII. ἄπεφθος χρυσὸς ἀκριβῆς, ἀκράτος, εἰλικρινῆς, ἀκραιφνῆς.

v. 224. Ἀμφὶ δέ μιν κίβισις θέε] *Quam male Interpretes circum ipsum autem pera ferebatur*. Haec nemo, nisi Graece intelligat, assequetur quid sibi velint. Sensus est, ipsum caput erat sacco inclusum, siue pera. Κίβισις est πήρα, κιβωτός. Callimachus:

Εἰ γὰρ ἐπιθήσει πάντα ἐμὴ κίβισις.

Sic dicta quod in illam reponatur βόσις, id est τροφή, si magni Etymologici auctori credimus, qui et hunc Hesiodi locum bene exponit: ἐβάσαςεν ἐν δεκτικῷ τινὶ ἀγγεῖῳ τὴν κεφαλὴν τῆς Γεργόνης ὁ Περσεύς. Vide et Apollodor. Bibliothec. lib. II. Κίβισις est, quae aliter dicitur κίση et κοίτη, cista, in qua facientes iter panem circumferebant et obsonia. Vide Pollucem X, 23. Hesychium in κοίτη, et Etymologicum Magnum in κοίτις. Latinis proprie dicitur *sportula*. Menander in Dyscolo apud Athen. Δειπνοσοφ. IV.

— — Ὡς θύασι δ' οἱ τοιχωρύχοι
Κοίτας φέροντες, σάμνι' ἄχι τῶν θεῶν
Ἐνεκ' ἀλλ' ἐαυτῶν.

— — *Ut sacrificant parietum perfossores
Cistas ferentes et serias non Deorum
Causa, sed sui.*

Vbi male Casaubonus reponendum putat *κίσας*, quamvis et ipse post in addendis repudiauerit hanc emendationem. *Pessime* vero Delecampius vertit *lectos*.

v. 229. Περσεὺς Δαναΐδης ἐπιταίνετο] Interpretes cum haec, et paullo praecedentia ita vertunt: *Ipse autem properanti et formidanti similis Perseus Danaïdes extendebatur*, ipsi nescierunt quid dicerent. *τιταίνειν* et *τιταίνεσθαι* interdum est currere, festinare, fugere. Hesych. *τιταίνειν, σπεύδειν. τитайνόμενος, τρέχων*. Et sic hoc loco accipiendum.

v. 231. Ἐπὶ χλωρῷ ἀδάμαντος βαίναςέων] Exponitur: *In viridi adamante eunibus*. Virides adamantes quis vidit? *χλωρός* Graecis non solum est viridis, sed etiam *ώχρος* pallidus. Inferius v. 264. Ἀχλὺς χλωρῇ, tristitia pallida. Theophrastus carbunculos dixit *χλωροειδέες*, hoc est, pallidiores. Galenus in multis locis notauit apud Hippocratem *χλωρόν* frequenter poni pro *ώχρῳ*. Sicuti contra ea apud Virgil. *Eclog. VI. pallentes herbae* pro viridibus. Notandum vero loquendi genus exquisitum *ἐπὶ χλωροῦ ἀδάμαντος βαίνειν*, in pallido adamante venire, pro ornatum adamantibus, ut apud Pindarum *ἵπποι ἐν πτεροῖς*, equi in alis pro alatis. Ennius: *leuesque sequuntur in hastis*, hoc est, hastati. Virg. V. *Aen.*

— — *occurrit Aestes*

Horridus in iaculis et pelle Lybistidos vrsae.

Iaculis instructus, et indutus pelle vrsina. Flor. I, 1. *Iuuentus diuisa per eribus in equis et armis ad subita belli excubaret*. Hoc est, equis instructa et armis.

v. 235. Ἐχάρασσαν ὀδόντας] Proprie acuebant dentes, ut in *ἔργοις* v. 573. *ἄρπας χαρασσέμεν* falces acuere. Sed hoc loco est frendebant dentibus, quod frendentium dentes colliduntur, sicut ferrum cum acuitur ducitur in cote.

v. 260. ΠροΦερῆς τ' ἦν πρεσβυτάτη τε] Hunc versum nullus dubito quin respexerit Aristarchus, qui in glossa antiqua ad istum in Theogonia versum: *Καλλίστη μὲν προΦερέσση ἐστὶν ἀπάσων* interpretatur *προΦερέσσητον, πρεσβυτάτον*. Quasi ἐκ παραλλήλων essent posita *προΦερῆς* et *πρεσβυτάτη*. Viri quidem doctissimi existimant Aristarchum ad versum 578 in *ἔργοις*, *Ἡὼς τοι προΦέρει μὲν ὁδοῦ προΦέρει τε καὶ ἔργα*. Sed haec nihil faciunt ad significationem *προΦερέσσης* pro *πρεσβυτάτος*. Ipsum vero Aristarchum errasse hic ipse locus, qui, cum illa scriberet, eius animo obuersabatur, vincit: *προΦερῆς* enim est excellens, praestans. *προΦερῆς τῶν ἄλλων* praestans

prae aliis excellens. Concise dicitur pro ἐκ αὐτῶν περὶ τῶν ἄλλων, ut διὰ γυναικῶν, nigrae lanatum, apud Plinium et mille talia. Haec non monerem, nisi intellexissem ἂν τυχόντας hic impigisse.

C A P V T XIX.

Ἀχλὺς. Γυνοπαχῆς. Fame laborantium pedes tumescunt. Homeri locus insignis expositus. Mos nuptialis Graecorum. Παίζειν. Ludere. Ὑπὸ Φορμύγγων. Hesiodo lux. βαθὺ λήϊον. Πέτηλα aristae. Versus supposititius indicatus. Ἐφίεσθαι, ἐπίσχειν ἵππους. Ἀκριτον ἄεθλον. Ἀγών. Hesiodus emendatus. Gestatio. Ius. Θέα. Ἐλαιον, ἀρώματα pro foris vbi venduntur. Λαοί. Αἰών. Πολεμίζειν. Σπύδειν. Hesiodus quinquies correctus. Μασιχθεῖν, μασιχθεῖν, μασαῖσθαι. Massare. Θῆλυς ἑέρση. Θήλαια νύξ. Ἡ ἔλαφος ceruus. Ψυχὴ vita. Λαός, multitudo. Populus.

v. 264. Παρ' δ' Ἀχλὺς εἰσηκεί] Pulcre et erudite docuit V. Cl. Tanaquillus Faber ad Longinum ἀχλὺς hic esse tristitiam. Quo nihil est certius. sic contra Φῶς est χαρά. Helych. Φῶς, χαρά, σωτηρία. Exempla apud Sacros Scriptores et τὰς ἐξω saepe occurrunt. Cur vero ἐπισμυγερῇ transferunt *perustae similis*? Diaconus scilicet exponit πεκαυμένη. Sed iste homo supra triuiales Grammaticorum canones non sapit. Ἐπισμυγερὸς est miser, aerumnosus, plenus dolorum. At γυνοπαχῆς appellatur, quia fame est confecta et exhausta. Illorum enim qui fame laborant pedes tumescunt cum alia membra macescant, et exarescant. In ἑρ- γοις, v. 496.

Μὴ σε κακὴ χειμῶνος ἀμνηχανὴ καταμάρψῃ
Σὺν πενίῃ, λεπτῇ δὲ παχυν πόδα χειρὶ πιέζοις.
Ne te malae hyemis difficultas opprimat cum paupertate: macilentam vero crassum pedem manu premas. Ouid. VIII. Metam. v. 807. in insigni descriptione Famis:

Auxerat articulos macies; genuumque tumebas

Orbis, et immodico prodibant iubere tali.

Apud Ephesios lex fuit, μὴ ἐξεῖναι πατρὶ παῖδας ἀποδέσθαι ἕως ἂν διὰ λιμὸν παχυνθῇ τὰς πόδας. non licere patri liberos exponere donec inedia pedes tumeant. Plutarchus affirmat fame confectorum pedes turgescere, corporis vero reliquas partes macescere et attenuari. Hinc lux affulget Homeri loco Ὀδυσσ.

Ὅδυσσ. γ, cuius sensum nec Veteres nec recentes Interpretes ceperunt.

Τὸν κ' εἴ μοι δοίης σαθρῶν ῥυτῆρα γενέσθαι
Σημοκόρον τ' ἔμεναι, θαλλὸν τ' εἰρίφοισι Φορῆναι,
Καὶ κεν ὄρον πίνων, μεγάλην ἐπιγνίδα θείτο.

Hunc si mihi dares stabulorum custodem esse, et caularum curatorem, ut frondes baedis apportaret, Ille saltem serum bibens crassum genu faceret. Hoc est, ita curarem, ut fame et macie confectus delisteret pererrare alienas vrbes et domos, hominibusque mendicando negotium facessere: non plus cibi iste bene habitus mendicus caperet, quam ad famem extremam expellendam satis esset, ne corpus faceret, cui nunc mendicando seruit. Vlyssēm fuisse bene habitum liquet inferius ex Odyss. Φ, vbi Penelope ad Eurymachum procum, qui nolebat Vlyssēm tractare arcum a Penelope propositum, illum hospitē ait esse μέγαν καὶ εὐπηγῆ,

Οὗτος δὲ ξείνος μάλα μὲν μέγας ἢ δ' εὐπηγῆς.

Iste hospes valde magnus est et validus. Scio Eustathium, Budaeum, alios omitto, de hoc loco sentire aliter velleque μέγαν ἐπιγνίδα θείτο esse, corpulentus fieret. In hanc rem producant ex sequente libro,

Οἴην ἐκ ῥακέων ὁ γέρον ἐπιγνίδα φαίνει.

quale ex panno so hoc habitu senex femur ostendit. Quod enim hic ἐπιγνίδα dixit, paullo ante appellavit μῆρας καλὰς τε μεγάλας τε. Sed hic de femore loquitur, quod crassum et robustum est εὐεξίας argumentum. Ibi vero de genu, cuius tumor est famis et maciei indicium. Ovidius: *genuumque tumebat orbis*. Ἐπιγνίς est vox πολύσημος. Cicero in Arato vertit genu. Sic capiendum in priorē loco. Aristarchus vero exponit partem supra genu, τὸ ἐπάνω τῷ γόνατος femur nimirum, ut posteriore loco accipitur. Constat autem etiam ex hoc versu οἴην ἐπιγνίδα φαίνει Vlyssēm corpulentum fuisse et validum. Cui bono igitur plus corporis fecisset? Deinde serum non videtur multum posse conferre ad εὐσαρκίαν. Minatur potius se feri potu illum redacturum ad maciem, ut cum corpore deponat istam ferociam et impudentiam, ac desinat ὑπερμαζῶν.

v. 273. Ἐϋσσώτρῃ ἐπ' ἀπήνης] Nimirum ex more Graecorum, qui sponsas sellis insidentes in currus imponebant, quibus ex parentum aedibus in mariti vehebantur. Vide Lucian. in Lapithis. Suid. in Ζεύγος.

v. 277. Χοροὶ παίζοντες] Saltantes. Homer. Ὅδυσσ. 147.

Τοῖσιν

Τοῖσιν δὲ μέγα δῶμα περίσσιον σχίζετο ποσσὶν
Ἀνδρῶν παιζόντων καλλιζώνων τε γυναικῶν.

Horum autem magna domus strepebat pedibus virorum saltantium, et ornatarum foeminarum. Sic et ludere Latinis, Virgil. Eclog. 6.

*Tum vero in numerum Faunosque ferasque videres
Ludere.*

Horat. III, 15.

*Maiuro propior defus fumeri
Inter ludere virgines.*

Ibidem: *Illam coget amor Nothi
Lascivae similem ludere capreae.*

Et lib. II, carm. 12.

— — *Nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus.*

hoc est choreas ducentem inter virgines. In saltationibus Veterum maior brachiorum quam pedum mouendorum ratio habebatur. Ouid.

Si vox est, cansa: si mollia brachia, falsa.

Antiquus ineditus Interpretes Horatii, qui penes me est, ad locum illum, ex lib. II. carm. ult. notat, *dare brachia est saltare gestu brachiorum. Exprimis autem habitum mulierum, quae brachiis extensis solent saltare.* Vide quae nuper docuit Vir eruditissimus Franciscus Vauafflor in libro omnibus Gratiis et Veneribus condito de ludicra dictione. Ab hac significatione τῷ ludere, manavit etiam ludius, hoc est, ὀρχηστής, χορευτής, saltator, histrio. Prudent.

Salsat Tonantem sauricornem ludius.

Et ludi et ludicra primo dicta sunt spectacula, quae ludii, ὀρχησαὶ ediderunt, deinde ad alia translata spectacula, in quibus nullae saltationes.

v. 280. Ἐπὶ Φορμύγγων] Est ad cytharam. Horat. ad cytharam cessatum ducere curas. Lucian. lib. περὶ ὀρχήσεως διδάσκαλα πολλὰ τῶν παλαιῶν ὑπ' αὐλοῖς καὶ κυμβαλοῖς. Multos discens antiquos ritus ad cantum tibiae et ad cymbala. Noster versu sequente: κώμαζον ὑπ' αὐλῇ, comessabantur ad fistulam. et v. 283. ὑπ' αὐλητῆρι δ' ἑκάστος πρέσθ' ἔκειον. Quae non ceperunt Interpretes, qui vertunt: ante tibicinem autem singuli praecedebant. Imo: sub tibicine singuli procedebant. Quilibet habebat tibicinem qui praecedebat tibia canens, ad cuius cantum ludebat et saltabat.

v. 288. Βαθὺ λήϊον] Est magnus ager segetibus confitus. Homer. Iliad. β, v. 147.

Ὡς δ' ὅτε κινήσῃ Ζεφύρος βαθὺ λήϊον ἐλθόν.

Q 9

Vetus

Velut cum spirabis Zephyrus in magnum agrum segete refertum irruens. Ibi male Interpretes: *altam segetem*, ut hic: *profundam segetem*. Vbi optime antiqua scholia, quae Didymo tribuuntur: βαθὺ λήϊον εὐφορόν, σιτοφόρον χωρίον. Diaconus vero et Scholiastes Theocriti χωράφιον exponunt. Sed tamen Latinis etiam Poetis *seges* est ager confitus segete. Virg. I. Georg. *Quid faciat laetas segetes, quo sydere terram Vertere, Maecenas.* Vbi Seruius: *id est, quae res terras pingues efficiat.* Segetem enim modo pro terra posuit. Sic alibi: *Horrescit striclis seges ensibus.* Idem Poeta Eclog. I.

Impius haec iam culta noualia miles habebit?

Barbarus tunc segetes?

hoc est, hos agros cultos. Tibull. lib. I. el. 19.

Non seges est infra, non vinea culta, sed audax

Cerberus et scygiae nauis puppis aquae.

v. 289. Κορωνιόεντα πέτηλα] Reddunt: *rostrata folia.* Quis vidit folia aristarum spicis grauida, et quidem rostrata? Est foedissimus error. Quem corrigere potuissent ex Graecis magistris, qui hic docent Hesiodum abuti vocabulo πέτηλα, et vti pro σάχρες, καλάμωι, culmī, aristae. Sic in Veteri epigrammate καλλιπέτηλον λήϊον, est ager refertus laeta segete, grauidus aristis. Φύλλα quoque hac notione leguntur apud Herodotum L. I. c. 193. de Babylonis agro: Τὰ δὲ φύλλα αὐτόθι, τῶν τε πυρῶν, καὶ τῶν κριθῶν τὸ πλάτος γίνεται τεσσαρῶν εὐπετέων δακτύλων. Quaternum autem digitorum maximorum latitudo est tritici atque hordei aristis. Legendum vero est κορωνιόεντα, ex antiquis libris et editionibus. Quod est, fastigata, capitata, a κορύνη virga capitata. Phauorinus: Κορύνη πᾶσα ῥάβδος κεφαλαιωτὴ παρὰ τὴν κάραν λέγεται. Hesych. simpliciter exponit ramosus: Κορυνῶδες, ὀσῶδες. et Καρύνσεις, βλάσεις. Sic quidem veteres Grammatici. Sed alii scribunt κορωνιόεντα, ut notat Diaconus, hoc est, fastigata, acuminata. Latine possis dicere *spicatas aristas*. Dracontius in Hexaemero 409.

Ventus alit fluitus, et ventus spicat aristas.

Virgil. I. Georg.

Ferroque faces inspicat acuto.

vbi Seruium vide. Si itaque sic scribas, est κορωνιόεις a κορύνα, ut et κορυνῶδης clauae instar se fastigans. Sic asparagum dixit κορυνῶδη Theophrastus, quod Plinius vertit *fastigatum*. Κορύνη est claua. Κορωνιόεντα Diaconus exponit ῥαβδώδι, καὶ δὲ εὐκαρπίαν εὐογνῆναι. Κορύνη γὰρ ἡ ῥάβδος. Vide Phauorinum

vorinum in κορύνη et κορυνώδης. Diaconus affert etiam interpretationem lectionis, quae nunc in editis conspicitur, et exponit κορωνιόντα μέλανα, vnde patet a multis seculis huius vocis scripturam fuisse ambiguam. Cur aristae nigrae dici possint ego sane non video. Κορωνιόντις potest quidem nigrum significare, a κορωνέως, quae est ficus nigri coloris, vt Scholiafles Aristophanis docuit, sed hic locum non habet. Flavae enim sunt aristae non nigrae. Quamvis Diaconus dicat alias aristas esse albas, alias flavas, alias nigras. Sed nigras aristas, nisi iniuria coeli vitiatas, nemo vidit. Κορωνιόντα retinent MSS. et editt. antiquae, idque est a κορώνη. Quod inter alia notat quoque omne curvum, inflexum, vt solent flecti aristae cum maturuerunt, grandia ferentes grana. Versu sequente Δημήτερος ἀκτὴν. vertendum Cereris donum, vt aliquoties in ἐργοις. quia frugum vsum prima docuit Ceres. Antea glan-
dibus vescabantur.

v. 291. Ἐπιπλον ἄλων] MS. meus, cum Palatinis, edit. Trincauelli ἐπιπνον, quod recte exponunt ἐξέτεινον ἐπὶ τὴν ἄλω, hoc est extenderunt in area demessas aristas, siue manipulos vt rectius exarescerent: Hesych. πιπνῆ, ἐκπίπτει, ἐκτείνει. Qui vero retinere vulgatam lectionem malunt, exponunt, arcam, seu horreum impleat, vt Theocritus Idyll. VII, v. 34.

— — Μάλα γὰρ σφισι πῖονι μέτρῳ
Ἡ δαίμων ἐνκρίθον ἀνεπλήρωσεν ἄλων.
— — Nam ipsis valde pingui mensura
Dea bono frumento implevit horreum.

v. 296. Παρὰ δέ σφιν ὄρχος χρύσεος ἦν] Ὁρχος non est vitis, vt Interpretes existimant, sed vitium ordo. Inscriptio verus Herodis:

Μῆδε τις ἡμερίδων ὄρχος, ἢ ἐνάλσσα δένδρα.
Ne quis vitium ordines aut nemus.

Vid. Scholiaf. Theocrit. ad Idyll. I, 47. qui videtur hunc locum respicere.

v. 299. Τῷ γε μὲν ἔν] Iste versus irreptitius est. Nemo dubitabit qui hunc locum non negligenter leget, quod miror viros doctos non obseruasse. Quid enim faciat tibicen et ludentes inter agricolarum et vindemiatorum opus? Ne dicam inepte eum interferi descriptioni aurei illius ordinis vitium, quae hoc versu interrumpitur. Conflatus est ex versu 282 et vers. 283. Nec agnoscitur a Diacono et Tzerze. Si auctori huius carminis sua debet restitui integritas, delendus est hic supposititi-
versus et tollendus.

v. 308. Ἐφίεσαν ὠκέας ἵππους] *Immittébant veloces equos*, hoc est, *incitabant laxatis frenis*. sic et Latinis *immittere*. Sergius Galba ad Cic. in X. ad Famil. *Repente equum immisi ad eam legionem sironum quae veniebat ex castris*. Vide Gronovium ad Senecae III. de Ira. Pro ἐφίεσθαι ἵππους inferius dixit ἐπίσχειν ἵππους, v. 550. Ovid. I. Metam. 280.

Fluminibus vestris rotas immittisse habenas.

Ἐπίσχετον ὠκέας ἵππους. nobis immittitis veloces equos. ubi Interpretes; *contra nos tenetis equos*. Ἐπίσχειν et ἐπέχειν dicuntur ii qui in hostem monent. Herodot. ἐπέχειν ἐπὶ Λακεδαιμονίᾳ mouere in Lacedaemonios.

v. 309. Ἐπιμρᾶτόντα πτόντο ἄρματα] Interpretes: *subsultantes volabant currus*. Ἐπιμρᾶτεῖν esse subsultare πτόνται; legendum: ἐπιμρᾶτόντα.

v. 311. Ἀκρίτον ἔχον ἄεθλον] *Indefinitum certamen*. Interpretes transtulerunt, quod quale sit, Latinus clavis non intelligit, cui esset anceps certamen, dubium, cum adhuc certant et quis victoriam reportaturus sit in incerto est. Cui opponitur *decretum praelium*. Cic. X. ad Fam. ep. 10. *Quamobrem quamquam in uno praelio omnis fortuna reipublicae discepsat, quod quidem cum haec legeres, iam decretum arbitrabar fore*. finitum, peractum, ut liqueat penes quem sit victoria. Sic et res iudicata apud eundem II. ad Att. 12. *Tota res etiamnum fluctuat, quae si decesserit, magis erunt iudicata quae scribam*. certa, sicut post sententiam latam a iudicibus apparet vter litigatorum vicerit.

v. 312. Ἐντὸς ἀγῶνος] *In stadio, circo*. non: *intra agonem*, quod in versionibus extat sine sensu. Ἀγὼν est locus certaminis, stadium, hippodromus. Hesych. ἀγὼν ὁ ἑυτόνον, σᾶδιον, ἄθροισμα. Idem ἀγὼν ὁ τόπος, ἐνθα ἀθροίζονται οἱ ἀγωνισαί. Antiquorum scholiorum auctor ad v. 91. in Theogon. Ἀγὼν λέγεται τριχῶς· αὐτὸ τὸ χωρίον, ὃ ἐν αὐτῷ ὄχλος, καὶ ξυναμφοτέρων, ὥσπερ καὶ πόλις. vide et Porphyrii Quaestionum in Homerum vicesimam primam. Equidem pro hominibus, qui conveniunt, et generaliter pro concione, et coetu saepius capitur. Pindarus Isthmionicon 10: Ἐς ὑπερβόρεον ἀγῶνα, *Ad Hyperboreum coetum*. Hesiod. Theog. v. 91.

Ἐρχόμενον δ' αὖν ἀγῶνα θεὸν ὡς ἱλάσκοντα.

Venientem in concionem tamquam Deum venerantur. Sic hunc versum legi in antiquis libris scholiorum auctor annotavit, quae lectio vulgatae praeferenda. In concionibus enim, ludis, spectaculis praecipue magno honore Reges et Principes affiebantur, quod vel ex vnius Suetonii lectione nemini potest esse

esse ignotum. Non insolens vero Graecis et Latinis res, quae in aliquo loco geruntur, ponere pro ipsis locis, in quibus aguntur. Δρόμος, cursus, et locus vbi curritur, stadium. Phauorinus: Δρόμοις τοῖς γυμνασίοις. ὅτι δρόμοι τόποι τινὲς ἦσαν, ὅπα ἔτρεχον οἱ νέοι. Gestatio locus vbi gestabantur lectica: Ambulatio, vbi ambulationibus vacabant, sic et Belgis *een wandeling*. Ius pro loco vbi ius dicitur. Titulus XI. lib. X. II. *de interrogacionibus in iure faciendis*. est ἐν βήματι pro tribunali, vt recte Graecos interpretatos esse obseruauit Princeps Iurifconsultorum Cuiacius. Hinc *in ius vocare* est ad tribunal. Θέα spectandi locus. Θέαν καταλαμβάνειν apud Lucianum, Synesium, et alios est spectandi locum occupare. Λέσχη loca in quibus confabulandi causa conueniebant, vt supra vidimus. Οἶνος, ἔλαιον, χύτραι, ὄψον, vinum, oleum, ollae, obsonium, pro foris et tabernis in quibus vinum, oleum, ollae, obsonia venduntur. Βιβλιοθήκη tabernae librariae, vbi libri venduntur. Eupolis: περιῆλθεν εἰς τὰ σιρόδα, καὶ τὰ κρόμυα, καὶ τὸν λιβανωτὴν καὶ εὐθύ τῶν ἀρωμάτων, καὶ περὶ τὰ γέλη. Abiit in allium, et ceras, ibas, tum et aromata, et omnis generis merces. hoc est, in loca vbi hae merces venduntur. Ὀρνις pro ὀρνεοπωλείον forum vbi aues vendunt. Aristoph. Auibus: ἡ δεινὰ καὶ δέδεκεν ἐκ τῶν ὀρνέων. Indignis nos afficere malis, qui est ex auibus, hoc est, foro, in quo aues veneunt. Sic et ἰχθύς pro ἰχθυοπωλείω. Aristoph. in vespis: διεκρυάτιζε μ' ἂν τοῖς ἰχθύσι in minuos me concidit numulos in piscibus, hoc est, in foro piscatorio. Sic δῆγμα specimen rerum venaliū, et forum vbi proponebatur.

v. 330. Μέγα φέρτατε λαῶν] Latine redditur vulgo: *praestantissime populorum*. Sed hocine de vno homine dici potest? Verte: *fortissime mortalium*. Hesych: Λαοί, ὄχλοι, δῆμοι. δύνανται δὲ ἄτως εἰρῆσθαι ἄνθρωποι διὰ τὸ εἶναι λαοί, ἔνθεν καὶ μέροτες ἀπὸ τῆς μεμερισμένης ἔχειν τὴν ὅπα ὃ ἐστὶ Φωνήν.

v. 331. Γλυκερῆς αἰῶνος ἀμέρῃς] Interpp. *dulci aeuo spoliakis*. Cur non: *dulci vita*? Hesych. αἰὼν ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων, ὁ τῆς ζωῆς χρόνος, res trita.

v. 340. Ἐσσυμένως] Non viderunt quo pertineat ἐσσυμένως, qui vertunt *certatim*. Referendum ad ἐβήσατο. Ἐς δίφρον ἐβήσατο ἐσσυμένως. In currum infiliis celeriter. Ibidem διόγνητος est generosus, vt millies monuerunt veteres Magistri. Sed surdis auribus praetermiserunt Interpretes.

v. 358. Συνοισόμεθα πτολεμίζειν] Ἡτολεμίζειν non est bellare, bellum gerere, sed pugnare, dimicare. vt πόλεμος

et Latinis bellum frequentissime pro praelio. Sallust. *In eo bello trecenti milites desiderati sunt.*

v. 364. Παντὶ μένει σπεύδων] *Omnibus viribus nitens, incumbens.* Interpretes ut solent: *toris animis festinans.* Hesych. σπεύδων, σπαράζων, ἐνεργῶν. In ἔργοις· Σπεύδειν ἀρόμεναι, φυτεύειν, οἶκον εὖ θέσθαι. incumbere arationi, plantationi, rei familiaris curae. Ibidem σπεύδειν εἰς ἄφενος διuitiis quaerendis operam dare. Aelianus II. Var. Hist. 6. Καὶ ἄλλας δὲ ἐσπευδε προσλαβεῖν τῶν νεανίσκων, ἔς μάλιστα ἥδει πρὸς τὴν τοιαύτην πρᾶξιν θερμοτάτας. *Alios etiam adolescentes in societatem addiscere studuit, quos ad eiusmodi facinus promississimos sciebat.* Sic saepissime apud hunc Scriptorem, et alios. Nihil tritius.

v. 372. Ἠνίοχοι δ' ἔπλην] Bene Palatinus codex, ἔμπλην, hoc est πλησίον, ἐπλησίαζον. Sic et Homerus Iliad. β. vide Suidam. probavit etiam Commelinus.

v. 380. Πᾶσα δὲ Μυρμιδόνων τε πόλις] Est Thessalia. Velleius Paterculus: *Acer belli iuuenis, natione Thesprocius, cum magna civium manu eam regionem armis occupavit, quae nunc ab eius nomine Thessalia appellatur, ante Myrmidonum vocitata civitas.*

v. 389. Ἀφρὸς δὲ περὶ εἶμα μασιχῶντι Λεῖβεται] Μασιχῶειν et μασιχᾶειν, quod apud unum Hesychium in μασαρίζειν legitur et exponitur σφοδρῶς μασᾶσθαι, est paragogicum τῷ μασᾶσθαι, μασᾶσθαι, id est, edere, mandere, manducare, frendere. Gloss. *ρᾶραι μασᾶται.* A quo μάσημα, id est, mansum, cibus. Latini sequiores dixerunt pro eodem *massare*, quod extat apud Theodorum Priscianum lib. I, c. 8. lib. II, c. 29. Vnde liquet μασιχᾶν notare actionem eam, qua animalia collisu dentium et conuentu maxillarum res obiectas comprehensasque antequam deglutiant, commolunt et incidunt. Sic de isto loco Vir summus Thomas Reinefius, in litteris nuperius ad me datis, rectissime et eruditissime censuit. Hinc et μάσαξ cibus. Homerus Iliad. I. v. 324. *μάσαν' ἐπεὶ κε λάβησι. Escam postquam inueneris.* Vide ibi Eustath. p. 655.

v. 395. Θῆλυς ἐέρση] Diacono Θῆλυς est ἀπαλή teneros, quem sequuntur Interpretes, qui interpretantur, *mollis*, alii ineptius: *foemineus.* Verum Θῆλυς ἐέρση est ros herbas vegetans. Hesych. Θῆλυς ἐέρση ἢ τὰ φυτὰ θάλλειν ποιῶσα, δρεῖσος, καὶ θρεπτική. Probat Etymologici Magni auctor, praefatus τὸ Θῆλυς dici pro θηλή, ut vice versa καρή pro καρὺς apud Callim. θηλή autem esse a θῶ quod proprie est τρέφω, quia mammarum lacte infantes nutriuntur. *Ἔσιν,* inquit,

inquat, θῶ ῥήμα δηλᾷ τὸ τρέφω, ἃ ὁ μᾶλλον θήσω. "Ομη-
ρος, γυναῖκα τῆ θήσατο μᾶζον ἀντὶ τῆ ἐδήλασεν. Ἐκ τῆ
θήσω ἂν γίνετο ῥηματικὸν ὄνομα θηλή, καὶ τροπῇ θήλυς, ὡς
καρὴ καρὺς. At Eustathius ad Ὀδυσσ. ε., ubi hoc ipsum ex-
ponit θήλυς ἑέρση, θήλυς ait significare θρεπτικὴν per trans-
lationem a foeminis ductam, quia foemellae in omni anima-
lium genere alant pullos suos et infantes, non masculi. Dici
autem θήλυς pro θηλεῖα. Θήλυς, ait, ἡ θρεπτικὴ τῶν
φυτῶν ἐκ μεταφορᾶς τῶν ζώων, ἐν οἷς τὰ θηλεῖα θρεπτικὰ
εἰσι τῶν νεογνῶν μᾶλλον ἢ περ τὰ ἀρρενα. ποιητικῶς δὲ εἶπε τὸ
θήλυς ἀμοιῶς τῶν πελύν ἐφ' ὑγρῇ τοῖσδε καὶ τὸ θήλυν τὰ μέ-
λαιναν, καὶ τὸ θήλυς αὐτμῇ. Quod verum est. θήλυς ponitur pro
θηλεῖα. Eadem ratione et apud Sophoclem νύξ θηλεῖα dicitur.
hoc est ὑπομβρος καὶ ποιῶσα θάλλειν, ut veteres Grammatici mo-
nent. Priorem tamen etymologiam probat Plato in Cratylō,
p. 284. edit. Francofurt. Wecheliana: Τὸ δὲ θήλυ ἀπὸ τῆς
θηλῆς τι φαίνεται ἐπωνυμάσθαι. ἡ δὲ θηλή ἄρα γε, ὧ Ἐρ-
μόγενης, ὅτι τεθληέναι ποιεῖ, ὡς περ ἀρδέμεια, etc. Θήλυ
est foemina ἀπὸ τῆς θηλῆς, id papilla dicitur. Θηλή autem,
Hermageus, videtur dici, quia germinare facit, quae ea quae
irrigantur. Hanc vim et ros et nox habet. Virg. II. Georg.

Ex quantum longis carpenz armenta diebus,

Exigua tantum gelidus ros nocte reponet.

Theophrast. VIII. hist. Plant. 6. Ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Βαβυλῶνι,
καὶ Βακτρῆϊ, ἀπ' αὐτῆς μὴ ἔεται ἡ χεῖρα, ἡ σπανίως, αἱ δρόσοι.
τὰ ὅλον ἐκτρέφουσιν, ἔπει καὶ οἱ περὶ Κυρήνην καὶ Ἑσπερί-
δας τόποι. In Aegypto, Babylonia ac Bactriana, ubi raris aut
numquam pluit, rose omnia conualescunt, sicut et apud Cyrenen-
ses et Hesperidas. Igitur θήλυς ἑέρση est vim habens vege-
tandi, et fouendi lata, arbores, plantas, ut conualescant.

v. 397. Τῆμος δὴ κέγχυροισι περιγλῶχες τελέθασι] Lega-
τῆμος δὴ κέγχυροισι περιγλῶχες τελέθασι. Quando et milia
aristae surgunt. Res liquida est.

v. 400. Δῶν' ἀνδράσι χάσμα καὶ ἄχθος] Veteres Gram-
matici hoc loco tradunt dona Bacchi ἄχθος appellari, pro-
pter labores et molestias, quae exhauriendae hominibus in se-
rendis et colendis vitibus. Sed verius existimo ἄχθος ea dici
propter dolores et mala, quae creant vñthum si immodice biba-
tur. Homerus Ὀδυσσ. φ.

Οἶνός σε τρώει μελιηδὴς, ὅς σε καὶ ἄλλας
βλάπτει, ὃς ἂν μιν χανδὸν ἔλη, μηδ' αἰσῖμα πίνη.
*Vinum te sauciat dulce, quod et aliis nocet, quicumque eo co-
piose vititur, et immoderate bibit. Vide et quae sequuntur,
si tanti est.*

v. 402. Κταμένης ἐλάφοιο] Non cervuam, sed ceruum hoc loco et versu sequente 407. intelligi nullus dubito. Graeci enim tam Philosophi quam Poetae ἡ ἐλάφος dixerunt de ceruo et cerua, vt olim docuit vir incomparabilis ad Solinum. Callimachus hymno in Dianam v. 99.

Εὔρες ἐπὶ προβολῆς ὄρεος τῆ Παρρῆαςίοιο

Σκαιρέσας ἐλάφας.

Reperiebas in cacumine montis Parrhasi Salientes ceruos. Ceruos fuisse non ceruas v. 102. ostendit:

Κεράων δ' ἀπελάμπετο χρυσός.

Cornuum vero aurum elucebat. Ad quem versum vide Spanhemium incomparabilem. Inueniri autem cornutas etiam ceruas, praeter illa quae ibi Vir magnus notauit, ostendit cerua cornuta capta in Chersoneso Cimbrica, ante annos circiter triginta, a Duce Holfatiae, quam eleganti elegia descripsit et decantauit doctissimus amicus noster Morhofius, cum superesset.

v. 405. Οἱ δ' ὡς τ' αἰγυπιοί] Puto scribendum: ἡδ' ὡς αἰγυπιοί. v. 410. legend. ἄλλῃ.

416. Ἀμφιτρωνιάδης δὲ βίη Ἡρακλεῖη] Lege: βίη Ἡρακλεῖη in casu primo. Sic et Diaconus legit, vt ex paraphrasi eius licet colligere.

v. 420. Μέγα γὰρ ζένος ἔμπεσε Φωτὸς] De Hercule vulgo haec accipiunt. Hinc vertunt: *Magnum enim robur incidit viri.* Sed Diaconus Cygno haec tribuit, κατεβλήθη δὲ ἡ μεγάλη ἰσχὺς τῆ ἀνδρός, ἦγαν τῆ Κίμωνα. Quem si sequimur vertendum erat: *magnum vero robur viri concidit,* vir valde robustus concidit. γὰρ et δὲ vicissim nonnumquam apud Poetas permutantur. Versus sequens tum optime cum hoc cohaeret, si Diaconum sequimur.

v. 428. Μελίφρονα θυμὸν ἀπήνυρα] Dulcem animam seu vitam eripuit. Θυμὸς hic est ψυχὴ. Breuium scholiorum auctor in Homeri Iliad. α, v. 173. Θυμὸν παρὰ τῷ ποιητῇ σημάίνει πέντε. τὴν ὀργήν. ὡς τὸ, θυμὸς δὲ μέγας ἐστὶ διοτρεφέων βασιλῶν. τὴν ψυχὴν: ὡς ὅταν εἴπη, μεληιδέα θυμὸν ἀπήνυρα, etc.

v. 431. Οὐρῇ μάσιόνων] Rescripsi ex codice Palatino μασιγῶν.

v. 473. Λαὸς ἀπείρων] Verte: *populus magnas*, hoc est, ingens multitudo. Virg. I. Aen. *Ac veluti magno in populo cum saepe coorta est seditio.* Iust. XI, 2. *Tantum nasorum populus.* Ouid. IV. Metam. v. 447. et lib. VI, 197:

CAPVT XX.

Ἰοειδῆς. Ἐλικοβλέφαρος. Vetus lectio Hesiodo asserta. Γαυοὶ ἔλκυθῆρος. Ἐλκυθῆρ. Cur Mnemosyne illi dicatur imperare. Egregius Hesiodi locus menda liberatus. γλυκερὴν χεῖρσιν ἔερσιν. Ros Achaius. Mel, nectar pro eloquentia. Lucianus emendatus. Θύμος Ἀττικὸς. Antiqua lectio Poëtae restituta, et alius Hesiodi versus a Cratis censura vindicatus. Μαχαναί. Cyclopibus cur centum manibus tribuantur. Rursus Hesiodi lectio vindicata ab emendatione Seleuci. Στεινομένη.

In Theogonia v. 3. Κρήνην ἰοειδέα] Non ignoro ἰοειδῆς saepe esse μέλαν, violarum instar nigricans, vt apud Homerum Iliad. λ, πόντος ἰοειδῆς, niger pontus, apud aliam Poëtam ἰοειδῆς νεφέλη, nigra nubes. Sed in fonte laudaueris potius liquidas et argento puriores aquas, quam nigras, turbidas, limosas. Hinc adducor facile vt veterum Magistrorum sententiam amplectar, qui κρήνην ἰοειδέα docent esse ἰοῖς, hoc est, ἀνθεσι περιπεφραγμένην, ἀνθάδῃ, floribus cinctum fontem, in agro floreo situm. Etymologicum Magnum: ἰὸν ὄνομα βοτάνης, τὸ ἀνθος. παρὰ τὸ ἀνιέναι ταχύ. Καὶ Ἡσίοδος

Περὶ Κρήνην ἰοειδέα

Ἀγτὶ τῇ τὴν ἀνθάδῃ. Vide et antiqua Scholia Ἀωνόμῃ in hoc carmen.

v. 16. Ἐλικοβλέφαρον τ' Ἀφροδίτην] Ἐλικοβλέφαροι et ἐλικώπιδες puellae Graecis dicuntur, qui sunt *mobili oculorum perulansia*, vt Petron. loquitur, siue quae habent, vt idem dicit:

— — blandos oculos et inquietos

Et quadam propria nota loquaces.

Qui hinc Ouidio dicuntur *arguii*. Aliter plerique sentiunt, et exponunt: *nigros oculos habentes*. Sed ea vera est quam dixi huius vocis notio, quam facile pluribus confirmarem, nisi res ipsa loqueretur.

v. 28. Ἀληθέα μυθήσασθαι] Antiquorum scholiorum auctor notat in quibusdam libris fuisse γηρύσασθαι, quam lectionem non temere damnem. Sciunt enim qui Veterum Scripta cum iudicio versarunt, rariora et exquisitiora semper fuisse expuncta, et pro iis supposita trita, et ab usu vulgi minus remota. Μυθήσασθαι alterius est glossema. Hesych.

γηρύεσθαι, Φθέγγεσθαι, λέγειν. Hesiodus in ἔργοις, v. 257.

Αὐτίκα παρ' Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονίωνι
Γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδικον νόον.

Statim apud Iovem patrem confidens Saturni filium exponis hominum iniquitatem. Nec est quod quis modulum syllabae obiciat, quasi tertiam ante ultimam habeat breuem. Qui Graecos Poetas non negligenter legerunt norunt ancipitem esse hanc syllabam in plerisque huius notae verbis, ut in δακρύω, ἀνύω, ἄρύω, μηνύω, in ἀορίσοις perpetuo fere produci.

v. 54. Γαυοῖσιν Ἐλευθῆρος μεδέεσσαι] *Fertilitati Eleutherarum imperas*, hoc est, fertilibus Eleutheris. Superius in ἔργοις, νεῦρον βοός, pro νεῦρον βόειον. Eurip. σπαδὴ ποδός, pro πᾶς σπαδαῖος. quae loquendi genera Hebraeis, et qui eorum idiotismis gaudent, Graecis Scriptoribus Novi Foederis sunt perfamiliaria. Apud quos μωρία κρηγυματος, est κρηγυμα μωρὸν, μισθὸς ἀδικίας, pro μισθὸς ἀδικος. de quibus fule viri docti. Ἐλευθῆρ est urbs in confiniis Atticae et Megaricae prope Plataeas, quae postea in numero multitudinis dicta Eleutherae, ut sequentibus temporibus Plataeae, quae Homero Plataea. Nomen fertur accepisse ab Apolline Eleuthere. Stephanus de urbibus: Ἐλευθερά, πόλις Βοιωτίας ἀπὸ Ἐλευθῆρος τῆς Ἀπόλλωνος. Mnemosyne illi dicitur imperare, quia ibi culta fuit, et forte templum habuit. Horatius de Fortuna:

O diu gratum quae regis Antium.

quia Antii templum erat celebre Fortunae.

v. 59. Μηνῶν Φθινόντων] *Exactis mensibus.* Virg. III. Georg. 139.

Exactis granidae cum mensibus errant.

Aurel. Victor. Tum exactis mensibus geminos edixit. Plaut. Amphitr. III, 2. *Menses tibi exactos vides.* vulgo male exponunt: *mensium decrescendum.*

v. 83. Τῷ μὲν ἐπὶ γλώσση γλυκερὴν χεῖρσιν αἰοδῆν] Quid Regibus cum cantilena? Poetarum hoc donum est, quibus paullo post tribuunt γλυκερὴν αἰδῆν, non Regum. Tam celebrem locum, tam πανδημον, ut cum Luciano loquar, tam diu in mendo cubuisse, nec id animaduertisse viros doctissimos, praesertim cum antiquorum scholiorum auctor veram servauerit lectionem, quis non miretur? Ille vero αἰοδῆν legit ἑέρσην.

Ἑέρσην] Ἑέρση, inquit, ἡ δρόσος κυρίως. νῦν δὲ μεταφορικῶς τὸ μέλι. γλυκερὴν δὲ τὸ γλυκὺ καὶ ἀπαλὸν τῶν λέγων. sic scripsisse Hesiodum dubitare nos non finit Themistius

stius in Protreptico ad Valentinianum Iuniorem, quae est inter orationes numero vndecima, vbi non solum vera Hesiodi scriptura retinetur, sed et exponitur. Nam cum versus hos ut olim scribebantur, recensuisset, Παπαί, inquit, ἡλίκον ἀριθμὸν προξενεῖ τοῖς βασιλεῦσιν ὁ ποιητής, εἰ μὴ τῶν μασῶν ἀμελοῖεν. Πρῶτον μὲν αἰδοίεας αὐτὰς ὀνομάζει, etc. καὶ διοτρεςΦεῖς ὀνομάζει τὰς βασιλέας τὰς ὑπὸ τῶν μασῶν ἐωραμένους, καὶ εὐησέσθαι Φησιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς γλώττης δρόσον γλυκείαν, καὶ λογὰς ἐγκαρπὰς καὶ ὠφελίμους λέγων τὴν δρόσον. Parae quantam bonorum copiam Poeta regibus conciliat, nisi Musas consemserint. Primum enim venerandos illos nominat, etc. Praeterea reges ipsos, quos Musae respexerint, alumnos Iouis appellat, et ex illorum lingua suauissimum rorem destillaturum confirmat, utiles ac fructuosas orationes roris nomine significans. videndus integer locus, qui hos sex Poetae versus egregia paraphrasi illustrat. Totum enim exscribere nec vacat, nec lubet. Sic ros Achaicus in Catalectis Virgilii, est eloquentia Graeca, Attica:

Ite hinc inanes Rhetorum manipuli, ite

Inflata rore non Achaico turba.

Sic bene Scaliger et Turnebus emendant, hoc est, Rhetores Latini; qui loquaces tantum estis, sed expertes et rudes verae illius Atticae eloquentiae. Ἐξέρην autem hic pro melle poni rectissime Scholiastes notauit. Mel vero et nectar Poetis saepissime est eloquentia. Ouidio: *Neleia mella* Nestoris eloquentia. Antiquus Poeta:

Cuius Cecropio pectora melle madent.

Symmachus: *Affluebat enim multo melle facundiae, quod auctum tecum doleo.* Licentius ad Augustinum:

— — *reputans quae pectore in alto*

Conceptum in lucem vomuisti nectareum mel.

Varro Atacinus:

Pierio liquidam perfundis nectare mentem.

Lucianus in libro quomodo scribenda historia fere eadem ratione herbam, ex qua mel apes conficiunt, pro eloquentia ponit. Sed locus est corruptus, Ἐτερος δὲ Θεκυδίδης ζήλωτῆς ἀκρος οἶός εἰ μάλα τῷ ἀρχετύπῳ εἰκασμένος καὶ τὴν ἀρχὴν, ὡς ἐκείνος σὺν τῷ ἑαυτῆ ὀνόματι ἤρξατο, χαριεῖσάτην ἀρχῶν ἀπασῶν, καὶ θυμῷ τῷ Ἀττικῷ ἀποπνέεσσαν. Interpretes sic reddunt: *Alter summus Thucydidis imitator valde similis archetypo cum suo nomine principium ducit, ut ille festi-vissimum illud principiorum, animumque Atticum spirans.* Profecto non minus festiui sunt librarii simul et Interpretes, qui exordio tribuunt animum Atticum, quam historiographi, qui putabant

putabant se egregie referre Thucydidem, si nomen suum praeponerent ipsi suae historiae, ut Thucydides. Lucianus scripsit: *χαριστάτην ἀρχὴν ἀπιστῶν, καὶ θυμὸν τῷ Ἀττικῷ ἀποπνέσσαν. elegantissimum omnium exordiorum, et thymum Atticum redolens.* Nihil certius. Quid thymo Attico decantatus, unde mel Hymettium? Plin. XXI, 2. *Mellis Attici summa laus in toto orbe existimatur. Ergo translatum est ex Attico thymum. Sed alia ratio naturae obstitit non durare Attico thymo, nisi in afflatu maris.* Eubulus:

Καὶ σίλφιον θυμόν τε τῶν Ὑμηττίων.

Silphium et thymum Hymettiorum.

Sed de hac emendatione in nostris observationibus plura dicemus.

v. 91. *Ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ*] Legitur in aliis exemplaribus *ἀν' ἀγῶνα*, testante scholiorum Auctore. quam lectionem superius asseruimus ad v. 312. *Ἀσπιδος.* Non tam per urbem euntibus, quam in concionem venientibus Regibus hic cultus tribuebatur. Non quidem ignoro Reges olim urbes ingredientibus diuinis fuisse honoribus exceptos, inter aras, victimas, ardentisque taedas incessisse: sed antiquissimis illis Regibus, quorum regna finiebantur intra patriam, honores maximi in concionibus, ludis, et spectaculis praestabantur. Quis nescit etiam longe post in Graecia magna virtutis et doctirinae praemia ac honores, si cui erant exhibendi, (de agonistis nunc non loquor) eos in sacris illis ludis fuisse exhibitos meritis?

v. 93. *Οἷα τοῖς μυσάων*] Antiqua scholia legunt: *οἷα τὰ μυσάων.*

v. 94. *Ἐκ γὰρ μυσάων*] Non in illis ipsis scholiis solum, sed et in Didymi, ut volunt, expositionibus ad Homeri Iliad. α. v. 176. scribitur: *ἐκ γὰρ τοῖς μυσάων.*

v. 118. *Γαῖ' εὐρύςπερος*] Interpretes: *tellus lato pectore praedita.* sed *εὐρύςπερος* hic generaliter est *εὐρεῖα.* lata, late patens, quod perpetuum terrae epitheton, sicut et *εὐρυόδοις*, quod itidem inepte reddunt *terra latas vias habens.*

v. 142. *Οἱ δὲ τό τε μὲν ἄλλα*] Crates deleuit hunc verbum, et pro illo supposuit istum:

Οἱ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ τράφον αὐθιγενεῖς.
causa haec est. quia Cyclopes fuerint mortales, non dii, nec diis similes. Inde postea ab Apolline interempti, teste Leucippo in Catalogo. Sed haec vis est. Quasi non plures commemorentur in hoc libro, qui ex diis sati mortales tamen nati fuerint. Cyclopes autem diis similes erant robore et staturae magnitudine, non immortalitate.

v. 146.

v. 146. Ἴσχυς τ' ἡδὲ βίη. καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἐν ἔργοις] *Mechanae* sunt doli, fraudes, non *molimina*, vt Interpretes, Hinc *μηχαναργάφος* Euripidi est dolorum confutor. Plaut. *Machinari machinam*, dolum comminisci. Apud quem frequenter *machina* est fraus, fallacia.

v. 150. Ἀπ' ὧμων αἰσσοῦντο] Varie veritur. optimus, si quid video, *ab humeris prurumpebant*. Non Graeci solum Hesiodi Interpretes, sed et nostrae aetatis viri docti nescio quas friuolas comminiscuntur rationes, cur his terrae filijs tribuantur centum manus. Mihi exploratum est hoc commento nihil aliud significasse Veteres quam hominum illorum violentiam, ferocitatem, et iniustitiam. Erant *χειροδίκαι*, nihil diuini humanique periti habebant, omnia vi et manu agebant; omne eorum ius et opes in armis sitae erant. *Χεῖρες*, vt Latinis *manus* est vis, vt supra notatum. Tales fuisse illos gigantes, qui ante diluuium *καθολικόν* commemorantur a Mose, non tam corporis stupenda mole, quam ferocitate, superbia, violentia, iniustitia insignes, Gennadius, Theodoretus, Iohannes Damascenus, pluresque alii docent. Tot manibus, vt solent semper fabularum laeta esse incrementa, postea etiam tot affinxerunt capita. Vide Heraclitum *περὶ ἀπίστων* cap. II.

v. 155. Σφετέρῳ δ' ἤχθοτο τοῦτῃ] Non assecuti sunt sensum Poetae, qui reddiderunt: *suo vero infensi erant parenti*; cum vellet: *a suo infestabatur parente*. quia fata cedebant filios eam regno exuturos, hinc infestus erat liberis. Hi vero non ante succensuerunt parenti, quam a Tellure matre certiores essent facti facinoris, quod in eos coetus moliebatur. *ἄχθομαι* est *μισῶμαι*. Homer. Ὀδύσσεια.

Ἠχθετο πᾶσι θεοῖσι,
Infestabatur ab omnibus Diis, inuisus erat omnibus Diis. Quod recte veteres Grammatici praecipunt esse ab *ἄχθομαι*, non *ἔχθομαι*.

v. 160. Στεινομένη] Seleucus scribit *ἀχθυμένη*. Sed hoc ipsum est *σεινομένη*, vt in illo Poetae: *σεινομένη νεκύεσσιν*, *dolens super mortuos*. In tristitia enim cor contrahitur et angitur. Inde Cicero tristitiam definit opinionem recentis mali praesentis, in quo demitti contrahique animo rectum esse videatur.

v. 176. Ἀμφὶ δὲ Γαίῃ Ἰμείρων Φιλότητος ἐπέσχετο] Vertunt: *Vndique vero Telluri cupiens amorem imminebat*. Obscure, et parum Latine. Ἰμείρων Φιλότητος, est flagrans cupiditate consuecendi, concubitus. Φιλότης enim *συνεσία*, vt millies apud nostram et Homerum.

CAPVT XXI.

Hesiodus saepius emendatus, vt et Hyginus et Apollodorus. Μεταχρονίως. Νύξ. Ζόφος. ἄριμοι cur Syri antiquis Graecis Scriptoribus sint dicti. χαλκροφόρος. λύγε εἰθεῖα.

v. 188. **Μ**ήδεα θ' ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας, ἀδαμαντον Καββαλ' ἐπ' Ἡπείροιο] Assentior Commelino, aliisque scribentibus: ἀδαμαντι. Fals enim non abiiciebatur, et in ponto ferebatur, vt vulgata lectio et versio prae se fert, sed natura Coeli. Interpunge:

Μήδεα θ', ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας ἀδαμαντι,
Καββαλ' ἐπ' Ἡπείροιο,

hoc sensu:

Testesque, postquam vt prius (scilicet dictum) refecit, ferro,
Proiecit in Epirum.

v. 227. Λήθην τε, Λοιμόν τε] Scribe: Λιμόν ex Diacopo et veterum scholiorum Auctore, quos non inspexit Commelinus, cum pro Λήθην olim λιμόν scriptum fuisse tradat. Λήθην omnes agnoscunt, non vero Λοιμόν.

v. 245. Κυμοθή, Σπειώτε θοή, Θαλίη τ' ἐρέασσα] Pro Κυμοθή corrupte apud Hyginum legitur Κυμοιοθεα. Θοή vero non est epitheton, sed nomen Nereidis, vt ex antiquis scholiis apparet: Θοή ἡ ταχυτάτη. Hygin. Nefaea, Spio, Thoe. Apud auctorem tamen bibliothecae, qui Apollodorus esse dicitur, haec Nympha omissa est, vt aliae plures: sicut contra leguntur ibi alia Nympharum nomina, quae nec hic nec apud Hyginum extant. Nostae lectioni non obstat, quod copula desideretur. Desideratur et v. 250.

— — Καὶ Πρωτομέδεια,

Δωρίς, καὶ Πανόπη, καὶ εὐειδὴς Γαλάτεια.

Inferius v. 340.

Φᾶσιν τε, Ῥήσον τ', Ἀχελώϊον ἀργυροδίην.

Istam lectionem postulat quoque numerus Nympharum. Si enim hanc expungas, erunt tantum nouem et quadraginta.

v. 245. Μελίτη] Apollodorus supposititijs: Μελίη. Nil muta. Homero quoque Μελίτη dicitur, et Virgilio Aen. V. 825. Pro Εὐλιμένη vitiose Hyginus Clymene. Iam ante enim huius Nereidis meminerat. Bis enim illud nomen occurrit in indice illo Nereidum Hygini.

v. 247. Εὐνείκη] Melius apud Apollod. Εὐνίκη. Corrupte apud Hygin. Eurydice, quae nullum inter has marinas Nymphas locum habet.

v. 248.

v. 248. Πρωτῶ] Atqui haec superius v. 243. fuit commemorata. Certum igitur aut hic aut ibi hoc nomen esse corruptum. Forſan legendum Κραντῶ, quod Nereidis nomen apud auctorem Bibliothecae.

v. 249. Πρωτομέδεια] Apollodorus, Πρωτομέδεια.

v. 255. Ἥϊόνη] Sic et legendum apud Apollodorum, vbi male Ἰόνη. Pro Γλαυκονόμῃ, idem auctor Γλαυκοδόη.

v. 256. Ποντοπόρεια] Restitue hoc nomen Hygino, vbi male legitur Panopea. Panopes paullo ante meminit, quamvis corrupte vulgo legatur in editis Paenope.

v. 258. Παλυνόμῃ] Apollodorus Παλυόνῃ. Pro Λυσία-
νασσα mendose Hygin. Atamiffa.

v. 261. Εὐπόμπῃ] Apollod. Εὐμόλπῃ, et pro Προνόῃ male Πιόνῃ. Et v. seq. pro Νημερτῆς vitioſe apud eundem ſcribitur: Νεόμηρις. Hygin. Nimertis.

v. 269. Μεταχρόνια γὰρ ἰαλόν] Hoc eſt, *sublimes feruntur, volant*. Interpretes: *in coelo enim degentes volitant*. Ergo Harpyiae in coelo habitant? Μεταχρόνιος eſt μετέωρος. Apollonius Argonaut. II, 589.

Τῷ δὲ μεταχρόνῳ πεφόρητο,
In alto autem ſublimis ferebatur. Et Lib. IV, 952. de pila: καὶ ἐς ἥρα πέμπει ὕψι μεταχρόνῳ. *Et in aerem proiicit alte ſublimem*. Scholia ad priorem locum. Τὸ μεταχρόνῳ σημαίνει τὴν μετέωρον.

v. 270. Γραῖας τέκε καλλιπαρήχης] Quomodo Graeae ſunt καλλιπαρήχοι cum ſint canae natae, unde et γερῖαι dicuntur. Γραῖα enim eſt vetula. Scribendum omnino καλλιπαρήχος, vt ſit Cetus epitheton, quod et ſuperius verſu 238. ei tribuitur. Vbi tamen male ſcribitur Κηθῶ, quamvis et apud Hyginum Cetho ſit. Hunc locum ſic emendandum eſſe vidit olim Seleucus apud ſcholiorum conſarcinatorum, cuius auctoritas hic non fuit reſpuenda. Verba ſcholiorum adſcribam vt corrigi debent, in editis enim ſunt corrupta. Φέρκνι] Φόρκυς ἢ ἐπαφορά τῶν ὑδάτων. Κητῶ δὲ βέθος. Γραῖαν δὲ τὸν ἀφρόν. ἀμεινον δὲ γράφειν καλλιπαρήχος, ἢ ἢ ἐπὶ Κητῶς τὸ ἐπίθετον.

v. 275. Πρὸς νυκτὸς] Hoc eſt, πρὸς δύσιν, ad occaſum, quia ibi ſolem Oceano mergi, et noctem oriri credebant. Apud Homerum tamen ζόφος eſt ſeptentrio, ſecundum Ariſtarchi et Strabonis ſententiam, quem vide lib. X, et Merici Caſauboni V. Cl. diatriben de Hackiana Homeri editione. Verſu praecedente mirum cur Interpretes omiſerint πέρην, qua ratione multos in fraudem deduxerunt, qui hac verſione perſuaſi crediderunt Heſiodum Gorgonum ſedem locaſſe in Africa.

Africa. Verum ego nullus dubito quin significauerit Gorgades Insulas, quae sitae sunt contra Ἑσπέρης κέρας olim, nunc Caput Viride dictum. Eae enim a Gorgonibus nomen hoc acceperunt, quod illas coluisse ferantur hae puellae. Iis etiam vicinae sunt Hesperides. De quibus vide ante v. 215.

v. 283. Ὁ δ' ἄρ' χρύσειον] Noli credere Latinis Interpretibus, qui hic denuo sensum auctoris non perspexerunt, cum vertunt: *ceterum hic enssem aureum tenebat manibus caris*, quasi ad Pegasum pertineret. Atqui de Chrysaore loquitur, cuius nominis reddit rationem, sicut in praecedente versu Pegasi. Inde opponitur τῷ μὲν, ὃ δὲ. Pegasus dictus quod ad πηγὰς Oceani natus sit, χρυσάωρ, quod manibus teneret, cum ederetur, χρύσαον ἄρ'.

v. 304. Εἰν Ἀρίμοις] *Apud Syros*. Graeci magistri tenere hic affirmant Ἀρίμα montes esse Ciliciae et Lydiae. Arimi enim Homero et antiquissimis Poetis Syri dicuntur. Strabo fine lib. XVI. λέγει καὶ τὰς Ἀρίμας ὁ ποιητής, ἃς Φασιν ὁ Ποσειδώνιος δέχεσθαι δεῖν μὴ τόπον τινὰ τῆς Συρίας, καὶ τῆς Κιλικίας, ἢ ἄλλης τινὸς γῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν Συρίαν αὐτήν. *Nominat etiam Arimos Homerus, quos Posidonius docet accipiendos non locum aliquem Syriae, vel Ciliciae, vel alius terrae: sed Syriam ipsam.* Ferebatur autem Typhoeus occisus esse in Syria ad Orontem fluuium, qui propterea Typhon dictus est. Idem Scriptor eodem loco: Ὁρόντης τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆ γεφυρώσαντος αὐτὸν Ὁρόντε μετέλαβε, καλεῖται μὲν πρότερον Τυφῶν. Μυθεύει δ' ἐνταῦθα περὶ τὴν κεραυνώσιν τῆ Τυφῶνος, καὶ τὰς Ἀρίμας. *Orontes cum prius Typhon dicebatur mutato nomine ab illo qui in eo pontem fecit, Orontes est appellatus. Huic loco Typhonis fulmine icti fabulam affingunt et Arimos.* Alii tamen et plerique Latini Poetae Insulam Campaniae littoribus aduersam Inarimen, quae et Aenaria dicitur, Typhonis antro adsignant decepti similitudine vocis. Ut vero recte docuit Strabo, Ἀρίμας esse Syros, sic docere non potuit, cur olim Syri dicti sint Ἀρίμοι, et quae sit huius appellationis causa. Perabsurda enim sunt quae de illa prodidit. Hoc vero nuper admodum didicimus a Viro Maximo, Samuele Bocharto, qui in Geographia sacra ostendit hoc nomen antiquissimos Graecos accepisse ab Hebraeis, quibus Syria dicitur Aram a conditore suo Aramo Semi filio. Inde Bethuel et Laban Aramaei Genes. XXV. et Syriae regionibus Aram praepositur. *Aram Nabaraim*, Syria duorum fluuiorum apud Sacerdos Scriptores est Mesopotamia. *Aram Damaseck*, Syria Damascena. Vide ipsum Lib. II, cap. 5, et 6.

v. 310.

v. 310. Χαλκόςφωρος] Hoc est magna voce. Interpretēs: ατρεα voce. Hesych. χαλκόςφωρος, ισχυρόςφωρος. Stentiori Homerus tribuit. Superius in Ἀσπιδι v. 243. χαλκείον ὄζυ βόων. Vehementer atque clamabant. Homerus:

Οἱ δ' ὡς ἐν αἶον ὅπα χαλκείον Αἰανίδαο.
Hi vena ut audierunt vocem magnam Achillis. Vide quae de hoc loco notavit Porphyrius Quaestione VI. ad Hom. Virgilio eadem translatione: vox ferrea, Lucretio, vox aerea.

v. 313. Λυγρὸν εἶδός τ' αἰνέειν] Poeticum dicendi genus pro λυγρὸν, ὀλέθριον, perniciosum. Superius in ἐργοῖς, περὶ μεγάλα εἰδώς, prudens. Nec abhorret longe ab hoc illud quod notauimus in Ἀσπιδι, λευκὰ θρόντες, pro λευκοί.

C A P V T XXII.

Vetus lectio reposita in Hesiodo. Φίλ' ὀλοήν. Φίκιον. Πικати. Βωῶπις. Hesychius emendatus, et Dracontius. Βάπαις. Catulaster: Hesiodo medela. Ἀργέτης ζέφυρος. Hesiodus emendatur, et alio loco exponitur.

v. 326. ΣΦΗΓ' ὀλοήν] Reposui veterem lectionem ex antiquiorum quorum scholiorum auctore, qui legit Φίλ' ὀλοήν, et explicat σφίγγα ὀλοήν, addit porro Boeotos dixisse Φίκα, unde Φίκιον locus ubi Sphinx aetatem egerit. Huic Euripidis Scholiastes adstipulatur in Phoenissis, qui tradit Φίκιον ὄρος a Sphinge dictum esse, ipsamque a Boeotis vocatam Φίκα. Hinc et Latinis picati dicti, quorum pedes formam Sphingum habebant. Festus: Picati appellantur quidam, quorum pedes formati sunt in speciem Sphingum, quod eas Dorii phicas vocant. Sic Φίκιον τέρας phiceum nomen dicitur Sphinx apud Lycophronem Cassandra, v. 1463. Φίκιον vero est mons Boeotiae, cuius meminit in Ἀσπιδι, v. 331.

Φίκιον ἀκρότατον προσεβήσατο μητίετα Ζεὺς.
Celegiser peruenit in Typhaonium, unde rursus ad Phicium summum accessit sapiens Iupiter. Stephanus de Urbibus: Φίκιον ὄρος Βοιωτίας καὶ διὰ διφθόγγην, καὶ διὰ βραχέως τὰ ι. vide et Plutarchum in libello, quod bruta ratione viuunt. Aeoles postea praeposuerunt σ, sicut pro Φάζω, σφάζω, pro μέρω, σμέρω, pro μῦς, σμῦς, sic et pro Φίκιον, σφίκιον. Sic enim ille mons appellatur apud Palaephatum in MSS. in editionibus perperam σφίγγιον scribitur.

v. 330. Ἐλεφαίρετα] Bene Grammatici, ἐβλάπτεν. Hesych. ἐλεφαίμενος, βλάπτει.

v. 336. Ἐκ κητῆς καὶ Φόρκυος] Rectius alii Φόρκυνος, ut Homerus Odyss. α. 72. et alibi. Vide Eustath. ad Il. β. v. 862. sed hoc et alii obseruauerunt.

v. 353. Πασιδόν] In nonnullis codicibus existit Πεισιδόν, ut veteres testantur.

v. 355. Πλατῶτε βοῶπις] Turpissime Interpretes: *Plato hominis oculis*. Vel pueri norunt βοῶπις esse magnos oculos habens. Omnia enim magna Graeci βεῖα vocant, ut et prisca Latini. Hinc elephantem dixerunt *bouem Lucam*. Sic Graeci βέπεινα apud Hesych. βελίμος apud Erasmum est μέγας λιμός, magna famēs. βεγαίος, μέγαλ' αὐχός iactator: βεπαις, quod legitur apud Alciphronem ep. 62. est μέγας παῖς puer adultior. Hesych. βεπαις, νέος μέγας, ἀφῆλιξ, μέγας παῖς ἢ ἰχθύς, scribe ἰσχυρός. Glossae veteres: *carulaster βεπαις*. Aliae ἀρτίπαις *catulaster*, quae vox Dracontio restituenda. In lib. II, v. 191. in edis legitur.

Non carulaster geris puerilia, non patre laudo
Attrectare tener Marcia tela manu.

Legendum: *Non carulaster agis puerilia*. Loquitur ibi de variis hominum pro distincta aetatis ratione studiis. Catulaster autem sunt pueri grandiores, qui incipiunt *catulare*, hoc est, ad uerem incitari. Inde et Catulli nomen. Oculi vero magni inter praecipua pulcritudinis τεκμήρια. Liban. Progyrnas. Ὅμηρος ἐνδείξασθαι βελομένους ὡς εἶπεν Ὀφθαλμοὶ τῇ Ἥρῃ καλοὶ τε μεγάλοι τε, βοῶπι' αὐτὴν ἐκάλεσε. Homerus ostendere uolens quod oculi Iunonis magni essent et pulcri, boues oculos eam habere dixit.

v. 375. Κρίω δ' Εὐρυβίῃ τίκτεν] Sic et Interpretes: *Crio autem Eurybiae peperit*. Igitur Crio est foemina, Eurybia uero mas? Attamen superior Hesiodus ostendit Eurybiam esse filiam Ponti. Quid tritamur? legendum: Κρίω δ' Εὐρυβίῃ τίκτεν. Vidit hoc etiam Commelinus, nisi quod pro Κρίω male scribat Κρίω. Sed Κρίος dicitur et Apollodoro, et Scholiis antiquis, et Euripidis Interpreti.

v. 379. Ἀργέσῃ Ζεφύρον] Ἀργέσῃ hic non est Caurus, sed Zephyri ἐπίθετον. Inferius v. 870.

Νόσφι Νότα, Βορέω τε, καὶ ἀργέσῃ Ζεφύροιο.

Praeter Notum et Boream: et celerem Zephyrum.

Homerus Iliad. λ, v. 307.

Ἀργέσῃ Νόταιο βαθεῖν λαίλαπι τυπῶν.

Celeris Noti uehemente procella verberans.

Scholia antiqua ad hunc locum Hesiodi: Ἀργέσῃ τὸν ὄρν' καὶ ταχύν, καὶ καθαρὸν εἶπε. Hesych. Ἀργέσῃ Νόταιο, τὸ λεγόμενον λευκογότα, τινὲς δ' καλῶς. Ὅμηρος γὰρ τέσσαρας

σας οἶδεν ἀνέμους. ἔσιν ἔν ταχέος. Sed quam Hesychius damnat expositionem, eam probat Strabo lib. I. quem vide.

v. 417. Ἐρδων ἱερά κατὰ νόμον] Est sacra faciens secundum patrios mōtes et consuetudinem, ut in Carminibus aureis, quae Pythagorae adscribuntur:

Ἀθανάτης μὲν πρῶτα θεᾶς νόμῳ ὡς δῖα κεῖται,
Τίμα.

Immortales quidem Deos primo secundum patriae consuetudinem, Venerare. κατὰ πάτρια dixit Porphyrius loco supra laudato.

v. 430. Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει, ἧ κ' ἐθέλῃσιν] Sic legunt editiones recentiores: et vertunt: *Inque concione inter homines emines, qua scilicet volueris.* Heinsii editio maior, ὧν κ' ἐθέλῃσιν, Interp. *quorum scilicet vult.* Sed utraque lectio non est vnius assis. Quem enim commodum sensum inde conficeres? Reponenda est veterum librorum et editionum lectio, quam temere commutavit Commelinus, ut ex notis eius editioni praefixis videre est: *Hic pro ἐνθ', inquit, reposuimus ἐν τ', et pro ὧν κ', ὧν κ'.* Sed ἐν κ' non erat de sua sede deturbandum. Subauditur enim μεταπρέπειν. Sensus est, in concione inter homines excellit quemcumque voluerit excellere Hecate. Eiusdem sententiae versus est in initio Ἐργων, quod me docuit Vir summi ingenii et eruditionis Iohannes Fridericus Gronovius, cui quantum debeant hae reconditae literae nemo ignorat, nisi barbarus, et omnis humanitatis expers:

Ὅν τε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἀφατοὶ τε φατοὶ τε.

Ῥητοὶ τ' ἀρήτοι τε Διὸς μεγαλοῖο ἔκῃτι.

Per quem mortales homines pariter sunt obscuri clarique. Nobiles ignobilesque sunt Iovis magni voluntate. Sic hic locus ex sententia doctoris nostri est interpungendus. Διὸς μεγαλοῖο ἔκῃτι, idem est quod hic dixit ὧν κ' ἐθέλῃσι. Iupiter nobiles et ignobiles, claros et obscuros facit, quos vult. Omnia nunc sunt liquida, discussae omnes tenebrae, quae viros doctos exercuerunt, qui prava distinctione induci sibi persuaserunt, Διὸς μεγαλοῖο ἔκῃτι abundare, et ominis causa tantum esse appositum, quia nihil sit quo referatur. Sed nunc quo referatur nemo non videt.

v. 440. Οἱ γλαυκὴν δυσπέραστον ἐργάζονται] Γλαυκὴ simpliciter est mare, Latinis caerulea. Virgil. caerulea verrunt. Interpretes: *glaucum mare.*

CAPVT XXIII

Hesiodus emendatur et eius antiquus Scholiastes. Αἰγαῖον ὄρος. Ἰερά πέτρα. Ἰερά πύτνα. κύβρα. Stephanus emendatus. Γύαλα Παρνησσῶ. Mos Veterum in Deorum statuis, templis, aris ornandis lana. Cur Homerum Plato e Republica sua ablegans voluerit ornari lana. Locus Hesiodi ex coniectura emendatus. Παρελθεῖν. Chaos. Hesiodus interpunctione emendatus. Ἐπαινῇ. Lucianus correctus. Ὠγύγιος. Ἐργματα ἔχειν. Hesiodus emendatus et antiqua Scholia. Μαψαύρα. Horae pulcritudinis praefidis. Ὠραῖα. Ὠραῖος. Χρυσάμπυκτος. Ἀμπυξ. Ἀναθήμα. Mitrae sunt fasciae, et barbararum mulierum cultus. Στεφάναι. Vetus lectio Hesiodi restituta. Ἐγρεκύδομος. Ἀφροδίτη νύχιος.

v. 485. **A**ργεῖω ἐν ὄρει] In Cappadocia mons Argaeus est, cuius meminit Claudianus, Plinius, alii. In Creta autem frustra quaeras montem hoc nomine. Nullus enim in illa reperitur. Itaque in animum induxi meum iam dudum reddendam esse Poetae lectionem veram, quam servavit παλαιῶν σχολίων Scriptor. Is legit: Αἰγαῖω ἐν ὄρει, aitque sic Cretam dictam olim a capra Olenia Iouis nutrice quasi Caprae montem. Αἰγαῖω ἐν ὄρει] Σημαίνωσιν ὅτι καὶ ἔτος αἰγίοχον ἐκάλεσεν τὸν Δία, ἐπεὶ αἶγα ἐθήλασεν. ἀφ' ἧς καὶ Κρήτη αἰγὸς ὄρος καλεῖται, καὶ Αἰγείον ὑπ' ἐνίων τὸ Ἰδαῖον καλεῖται. Ὅ δ' Ὀμηρος ἐν τῇ ἰδίᾳ ὀπλῇ τῆς αἰγίδος αἰγίοχον αὐτὸν ἐκάλεσεν. Nota quod et iste (nimirum Hesiodus) Aegiochum dixit Iouem, quia caprae ubera suxit. A qua etiam Creta appellatur Caprae mons. Et a nonnullis Αἰγαῖον dicitur mons Ida. Homerus ab eius armatura aegide ipsum Aegiochum dixit. Sic hic locus est restituendus, qui flagitiose corruptus est in editionibus. Hanc lectionem confirmat quoque Theon ad Aratum, apud quem et ipsum olim sic lectum fuit in his versibus:

Δίκτῳ ἐν εὐώδει, ὄρεος σχεδὸν Αἰγαίοιο
Ἄντρῳ ἐγκατέθεντο.

Sic enim scriptum fuisse, non ut nunc σχεδὸν Ἰδαίοιο, his verbis restatur: Τινὲς γράφουσι, σχεδὸν Αἰγαίοιο, παρὰ Ἡσίοδου λαβόντες Φάσκοντος, τὸν Δία ἐν Αἰγαίῳ ὄρει πεπικνωμένῳ

μὲν ἐν Κρήτῃ τραφῆναι. Hinc et H. Grotius cōiicit apud Aratum legendum esse Λυκτῶ, ut hic apud Hesiodum. Sane apud hunc scribi debere Αἰγαῖον luce clarius est. Montem Aegaeum in Creta quia ignorabant, ideo apud Aratum, ut sequentibus prodit Theon, expunctum est et Ἀγαίοιο et mutatum in Ἰδαίοιο. Sane sic olim scriptum fuisse licet ex Scholiaste antiquo Arati discere ad v. 32. Ὁ μὲν τότε καρίζοντα Δίκτῳ ἐν εὐώδει ὄρεος σχεδὸν Ἰδαίοιο. *Qui cum iudenssem in Dicla bene olente, prope montem Idaeum.* Τινὲς γράφουσι, σχεδὸν Αἰγαίοιο, παρὰ Ἡσιόδῳ λαβόντες Φάσκεντος, τὸν Δία ἐν Αἰγαίῳ ὄρει πεπικνωμένῳ ἐν Κρήτῃ τραφῆναι. *Quidam hic scribunt σχεδὸν Αἰγαίοιο ex Hesiodo id fumentes qui dicit, Iouem in Aegaeo monte in Creta nutritum.* Sed addit idem, *Si in Creta nullus est mons Aegaeus, praestat conquiescere in lectione vulgata apud Aratum, et aliter illum locum interpretare.* Alius est Aegaeus campus, Αἰγαῖον πεδίον, sed ille campus fuit in Phocide, de quo vide Stephanum de Urbibus in αἰγαῖον πέλαγος, et quae illic notarunt viri docti. Mons Aegaeus est is ipse, mea quidem sententia, qui a Ptolemaeo vocatur ἱερὰ πέτρα. Inde sancta rupes dicta, quia in illius antro credebatur custoditus et enarratus fuisse Iupiter. Erat collis Idae, qui postea ab urbe in illa posita appellabatur Pytna, et urbs ἱερὰ Πύτνα, quod cognomen ei adhaesit a colle. Strabo Lib. X. Τῆς δὲ Ἰδης λόφος Πύτνα, ἀφ' ἧς ἱερὰ Πύτνα ἡ πόλις. *Pytna Idae collis, unde urbs Hiera Pytna.* Male in Dione Lib. XXXVI. Ἱεραπύτνα scribitur. Quod et nuper animadvertit Vir magnus Ezechiel Spanhemius, in eruditissimo commentario de praestantia et usu Numismatum antiquorum. Hinc vides cur nonnulli Iouis iacunabala ponant in monte Ida. Stephanus de Urbibus non collem, sed campum dicit. Ἐστὶ καὶ Αἰγαῖον πεδίον συνάπτον τῇ Κίρρῃ ὡς Ἡσιόδος. λέγεται παρὰ Αἴγαν ποταμὸν φερόμενον (sic emendarunt viri docti) ἀπὸ τῆς περὶ τὸ Πύθιον ὄρεος, ἀφ' ἧς καὶ τὸ πεδίον Αἰγαῖον. *Est et Aegaeus campus annexus Cirrhae ut apud Hesiodum. Dicitur vero a fluvio Ἄλξ, qui olim descendit a monte ad Pythium, a quo et campus Aegaeus.* Nolum est dubium, quin hunc locum respexerit ἰδυεύραφος. Campus Aegaeus late patuit, ut et Pythium et Gortyna in isto fuerint sita. Hinc Strabo Gortynam in campo sedere ait. Hic vero est ille campus Aegaeus. Imo totam Insulam olim Αἰγαῖον fuisse appellatam ex Scholiaste modo accepimus. Sed quatenam illa Cirrha cui fuit aditus Aegaeus campus? Sane Cirrha in Creta nulla est. Legendum Κύβρα quae eadem est quae Pytna. Stephanus: Ἱερὰ Πύτνα, πόλις Κρήτης, ἡ πρότερον Κύβρα, ἔτα Πύτνα, εἴτα

ἦτα Κάμιρος, εἴθ' ἔτις ἰσθὰ Πύτνα. *Hiera Pytna vrbs Cretae, quae prius Cybra, postea Pytna, deinde Camiros, deinceps Hiera Pytna.* Non est quod nobis scrupulum iniiciant Lyctii, ad quos a Rhea delatum esse Iouem paullo ante Hesiodus cecinerat: cum ii satis longe a Pytna, seu monte Aegaeo absint. Verum non vrbs intelligitur Lyctus, sed populus Lyctius, sub quorum ditione tum fuit et mons et campus Aegaeus. Lyctios enim magnis opibus aliquando floruisse Strabo dicto loco ostendit. Male Hiera petra in mappis Ptolemaei littoribus maris Carpathii apposita est, non longe distans a Dicta, cum sit collis Idae.

v. 499. Γυάλοις ὑπὸ Παρνησσοῖο. Interpretes: in iugis Parnassi. Sed γυάλα potius sunt valles κοιλωμάτα, quam iuga. Apud Euripid. γυάλα καρποφόρα, *valles frugiferae.* Hoc loco intelligit anfractum illum rupis Parnassi et planitiem in qua vrbs et templum Delphicum. De qua Strabo Lib. XI. et Iustin. Lib. XXIV. In templi enim ἀναθήμασι longe post fuisse istum βαίτυλον testatur Pausanias in Phocicis: Ἐπαναβάντι δὲ ἀπὸ τῆ μνήματος, λίθος ἐστὶν ἁ μέγας, τέττα καὶ ἑλαιον ὁσημέραι καταχέσαι, καὶ κατὰ ἑορτὴν ἑκάστην ἑρία ἐπιτιθέασαι ἀργά. Ἐστὶ δὲ καὶ δόξα ἐς αὐτὸν δοθῆναι Κρονίον λίθον ἀντὶ τῆ παιδᾶς καὶ ὡς αὐτῷς ἤμεσεν αὐτὸν ὁ Κρόνος. Ab eo monimento cum rursus adscendere inceperis, lapidem videas modice magnum. Hunc quotidie oleo perfundunt, singulisque festis lanam in eo ponunt eundem. Lana autem tener esse illum ipsum lapidem, qui datus fuerit Saturno pro puerō, quemque postea rursus euomueris. Lana ornabatur hic lapis diebus festis, quoniam omnia quae maxime sacra erant, et diuino vellent honore affici, ungebantur, et lana, laneisque taeniis ac coronis ornabantur. Arborem sacram Arnob. lib. V. lanarum velleribus colligatam ac circumuolutam dixit. Et Plutarchus in Theseo ramum ex olea sacra decerptum ἐρίῳ λευκῷ κατεσεμμένον, lana alba recinctum fuisse ait. Sic solebant lares lana cingi, et fores ac arae templorum, cum rem sacram die solemnī essent facturi, vittis laneis ornari. Propert. IV, 6.

Costum molle date, et blandi mihi thuris honores

Terque focum circa laneus orbis eaz.

Hinc intelligimus cur Plato, ubi Homerum e sua republica in aliam ciuitatem dimittendum esse censeret, eum iubeat vinctum et lana coronatum educi. Αποπέμποιμὲν τε αὖν, inquit, εἰς ἄλλην πόλιν, μύρον κατὰ τῆς κεφαλῆς καταχέοντες καὶ ἐρίῳ σέψαντες. Dimittamus eum in aliam urbem unguento caput eius perfundentes, et lana coronantes. Amandari quidem volebat Homerum e sua ciuitate, ne qua opinio sequior de Deo ciuibz

omnibus suis, qui fabularum mysteria non intelligebant, per imprudentiam ex eius cantibus affricaretur; sed volebat eum dimitti non tamquam hominem scelestum, et infamem, sed tamquam hominem diuinum, dignumque qui ad instar Dei vngeretur, et lana coronaretur, hoc est diuinis afficeretur honoribus. Diis enim et rebus sacerrimis hic honos habebatur. Homerum enim Plato vnus omnium maximi faciebat, et quod artis diuinitatem mirifice celebrabat, eiusque sententiis utebatur. frequenter ad docendum, verbis vero et loquendi generibus ad dictionem exponendam. Haec est vera ratio cur vngi et ἀρίω voluerit coronari Homerum Philosophus: non quod tamquam exul et ciuilibiter mortuus fuerit eiectus, quia mortui vngentur: nec propter Poetarum molliem, quam lanæ corona significauerit, ut hercle Musarum et Platonis ingratiis docuit Andreas Schottus Nodorum Ciceronianorum lib. III, cap. 12.

v. 532. Ταῦτ' ἄρα ἀζόμενος] Ellipsis, quam hic fingunt Interpretes, male conuenit cum genio auctoris et ipsius linguae Graecae. Quis enim dicat ταῦτα ἀζομαι, pro propter haec venerari, ut illi volunt? Locus est contaminatus, qui sic puto emaculabitur, si legas: Ταῦτ' ἄρα φραζόμενος, haec quidem moliens. Φ aut vetustate temporis, aut alio vitio exoletum, aut negligentia descriptorum intercidit, inde ρα a praecedente syllaba ἄρα est absorptum, quod frequentissime in veterum libris coniugisse nemo nescit paullo modo humanior.

v. 574. Ἀργυφέν. ἐσθῆτι] Sic lege. vid. Etymol. Magnum. Male vulg. ἀργυφέη.

v. 612. Παρελθεῖν] Est effugere, vitare Dei consilia, decreta. Nam quae fato manent, quamuis significata, non vitantur, ut Tacitus ait. Homer. Iliad. α. v. 134.

Μῆδ' ἔτιως ἀγαθός περ εἶν, θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Κλέπτε νῶω, ἐπεὶ ἔ παραλεύσσαι, ἔ δέ με πείσῃς.
Ne sic, quamuis fortis sis, diuine Achilles, dolose agas, quoniam non effugies, neque mihi persuadebis. ἔ παραλεύσσαι, scilicet quae decreui facere.

v. 700. Καῦμα δὲ θεσπέσιον κάτ' ἔχεν χάρος] Incendium iugens corripuit inferorum sedes. Sicut paullo ante de clamore:

— — Ἐνοσίς δ' ἱκανὴ βαρεῖα
Τάρταρον ἠερόεντα, ποδῶν αἰπέη τ' ἰωή.
Concussio vero grauis venit ad Tartarum caliginosum, et pedum magnus fragor. Chaos saepe est inferorum domicilium: Plut-

archus sane χάος, ἄδην, ὄρφνην, ἔρεβον exponit. Orpheus apud Ovidium X. Metamorph. ad Plutonem et Proserpinam:

Per ego haec plena timoris,

Per chaos hoc ingens, vastique silentia regni Oro.

Statius:

Qui numquam sospite nato

Triste chaos, moestique situs patiēte sepulcri.

posset etiam aerem interpretari. Aristophanes in Anibus:

Διὰ τῆς πόλεως τῆς ἀλλοτρίας, καὶ τῆ χάος

τῶν μηρίων τὴν κνίσσαν εἰ διαφραγήσετε.

Per urbem alienam et chaos femorum nidorem non transferes.

Vbi Suidas et alii veteres Magistri χάος exponunt aërem.

Hinc et vetus Interpres Luc. XVI, 26. illud μέγα χάσμα,

quod inter epulonem diuitem et Lazarum erat chaos magnum

interpretatur, hoc est, vastum inane, vastum intervallum quale

est aër, siue, vt Tertullianus vertit, immensa distantia sublimi-

tatis et profunditatis. Apud nostrum Poetam inferius v. 740.

locum Erebi vastum et immensum in quo Titanes seruabantur

χάσμα μέγα dicit, quem postea v. 814. ait esse πέρην χάος

σοφέροιο, vltra Chaos tenebricosum, hoc est, Erebum. Ita-

que magis probo priorem expositionem, et hoc nomine, quia

de aëre paullo ante verba fecit:

Φλόξ δ' ἤβρα διὰν ἴκτανεν ἄσπετος.

Flamma vero ad aërem diuinum peruenit magna. Sequentia tam

obscurae et ineptae versa sunt, vt quid Poeta velit ex versione

ne Oedipus quidem intelligat. Verba Graeca sunt:

— — εἶσατο δ' αὐτὰ

Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἢ δ' ἔασιν ὅσσαν ἀνῆσαν,

Αὐτὼς ὡς ὅτε γαῖα καὶ ἔρανός ἐνδὺς ὑπερθευ Πήλυτο.

Sic interpungenda mihi videntur. Mens Poetae est: *Simile*

autem videbatur atque si coram oculis quis adspiceret, atque au-

ribus audiret, eodem modo vt cum terra et coelum latum superne

appropinquabat. Aërem, inquit, terram, pontum, Tartara

corripiebat ignis fulminum a Ioue missorum, tantusque fragor

ex illo oriebatur incendio, ac si coelum ruere, siue terram

coelo misceri videret et audiret.

v. 709. Ὀταβος δ' ἀπλητος] Antiquorum Scholiorum

auctor notat in nonnullis exemplaribus legi κόρυβος, quod

prae edita lectione placet. v. 718. Ἀργαλέοισιν ἐδῆσαν.

Scholia antiqua legunt ἀργαλέοισιν, quae vide.

v. 735. Ἐνθάδε γῆς] Apposita ad hunc locum Seneca

Hercule furente:

Sterilis profundi vastitas squalles sulci,

Et foeda tellus torpet aeterno frigore;

Rerum

Rerumque moestus finis, et mundi ultima:

Immorus aer haeres: et pigro sedes

Nox atra mundo.

Vide Virgil. VI. Aeneid. v. 577. Homer. Iliad. 9. v. 429.

v. 748. Ἄσπον ἰῶσαι] Sic leg. cum veteri Interprete. Nec aliter legisse videntur qui Latine verterunt Hesiodum, cum interpretantur *propinquantes*, quod non significat vulgatum ἀμφὶς ἰῶσαι.

v. 768. Ἐπαινῆς Περσεφονείης] Est hoc proprium Proserpinae epitheton. Homerus Iliad. i.

Κικλήσκω Ἀΐδην καὶ ἔπαινήν Περσεφόνειαν.

Inuocans Plutonem et terribilem Proserpinam. Proclus superius, ad Ἔργα. Αἰνῶν δέ τις παραταΐσθαι παρέλαβον, ὥστε ἔπαινήν Περσεφόνειαν. Restituenda haec vox Luciani Necyomantiae: Δαίμονας δὲ πάντας ἐπεβοᾶτο, ποινὰς, καὶ Ἐρινύας, καὶ νυχίαν Ἐκάτην, καὶ αἰπήνην Περσεφόνειαν. Interpret vertit: *Daemones simul omnes inclamas, Poenas, Erinyes, Hecaten nocturnam, excelsam Proserpinam.* Foedissime lege: ἔπαινήν Περσεφόνειαν. terribilem Proserpinam. Ποινὰν vero sunt Furiae.

v. 793. Ἀπολείψας] Bene antiqui Grammatici: σπονδὰς ποίησας, libans. Libantes enim aliquid de pateris effundebant in mensas et aras. Sic et simplex λείβειν. Vnde Latini libo, libum, libamen. Insaniant qui hic dicunt ab ἀπολείπω esse ἀπολείψας.

v. 806. Ὠγύγιον] Referendum est ad ὄρκον, non ad ὕδωρ, et exponendum magnum. Ὠγύγιος enim est magnus. Hesych. Ὠγυγίς, παλαιῶ, ἀρχαίς, μεγάλη πάνυ. Stygem autem fuisse maximum Deorum iusiurandum alibi noster dixit, et res nota est.

v. 823. Οὐ χεῖρες μὲν ἴασιν] Nec hic mentem Poetae ceperunt, qui vertunt: *Cuius manus quidem sunt ob robur operibus aptae.* Ἔργματα ἔχειν est ἐργάζεσθαι. Hic est sensus: *Cuius manus quidem ob robur semper operantur.*

v. 851. Κρόνον ἀμφὶς ὄντας] Circa Saturnum existentes, qui vna cum illo in vincula sunt coniecti. Interpretes diverso plane et absurdo sensu: *A Saturnio seorsum existentes.* Titanes Saturni fuerunt copiae contra Iouem, a quo victi cum suo Imperatore deturbati sunt ad inferos.

v. 872. Μάψ αὔραι] Reddidi Hesiodo priscorum exemplarium lectionem: Μάψαὔραι, quam probant Hesychius et Scholia antiqua. Haec: Μάψαὔραι κενεαὶ καὶ μάταιαι πνοιαί, οἷον καμίας, θρασυίας. Sic lege, illum vide.

v. 875. Ἄλλοτε δ' ἄλλων ἄησι] Legendum αἰεσι, quod Aeolice dicitur pro αἰεσι. Et sic lectum olim fuisse Erymologi-

gici scriptor ostendit: Τὸ γὰρ τῶν πληθυντικῶν, αἰσιν, Αἰω-
λιωτέρων. ἔχρησεν γὰρ αἰεσί, ὥσπερ ἰεῖσιν. Ἄλλοτε δ' ἄλλαι
αἰεσί. Male legitur ἄλλη in Etymologico. Hanc emenda-
tionem sequens διασηκιδνᾶσι confirmat, et αἰεσί ferri non posse
declarat.

v. 903. Αἱ τ' ἐγ' ὠραίσι καταθνητοῖσι βροτοῖσι] In-
scitiae Interpretum insigne monumentum et hic locus est, dum
vertunt: *Quae opera matura faciunt mortalibus hominibus*. La-
quitur de horis. Non quidem ignoro eas esse coeli ianitrices
et ministras solis. Valer. Flacc. lib. IV.

— — Sol auricomus cingensibus boris
Multifidum iubar ex bisseño sydere textam
Loricam induitur.

sed quis non videt aut alias plane esse has Hesiodi horas ab il-
lis Homeri, aut alias partes eis dari a nostro Poeta, cui sunt
pulchritudinis praesides. Quod et nomina illarum declarant.
Quid enim magis res humanas pulcras reddit et florentes,
quam Eunomia, Dice, et Irene, hoc est, bonae leges, iusti-
tia et Pax. Hae sane diuinae non matura reddunt mortalium
opera, sed ornant, excolunt, nitorem et decus illis conciliant.
Pind. Olympion. XIII. de beata et omnium rerum copia afflu-
ente Corintho: Ἐν ταῖς δὲ δ' Εὐνομία ναίει κασιγνηταὶ τε,
βαδρὸν πολίων ἀσφαλὲς Δίκη, καὶ ἀμότερος Εἰρήνη, τα-
μίαι Ἀνδράσι πλάτα, χρύσεαι παῖδες εὐβέλῃ Θέμιδος. In
hac (Corinthe) Eunomia habitat, sororesque, fundamenta vr-
bium firma, Iustitia, et iisdem moribus praedita pax, dispensa-
trices hominibus diuitiarum, aureae filiae Themidis consultricis
haec. Hinc omnibus rebus ornandis adhibentur Horae. In
ἄργοις in Pandora comenda, v. 74.

— — Ἀμφὶ δὲ τὴν γῆν

Ὡραὶ καλλίνομοι εἴθεον ἀνθεσὶν εἰαρινοῖσιν.

Ipsam porro Horae pulcrum comam habentes coronarunt floribus
vernis. Theocritus de poculo pulcerrimo, et suauem exhalan-
te odorem Idyll. I, v. 148.

Ἦνι δὲ τοι τὸ δέπας ὄρεσται φίλος ὡς καλὸν ὄσδη.

Ὡρᾶν πεπλυσθαι νιν ἐπὶ κρᾶναισι δοκασεῖς.

En tibi poculum: contemplare, amice, quam suauiter olet,
Horarum in fontibus ablutum dices.

Hinc ὦρα est pulchritudo. Ὡραίος pulcer. Hesych. ὠραίος εὐ-
μορφος. εὐτραπὸς, εὐσχημῶν, εὐπράσωπος. Theocr. Idyll.
I, v. 109. Ὡραίος Χωδωνίς. Formosus Adonis. Ὡραίω pul-
crum reddo, decus et venustatem concilio. Est vocula μονή-
της, sicut superius μασιχόσιν, et plures aliae. Pro ὠραίων
frequentius legitur verbum paragogicum ὠραίζων. Hesych.
ὠραίζεται, καλλωπίζεται, ὠραϊσμένη, κακαλωπιισμένη. Quia
vero

vero *ῥαῖος* est pulcer: et homines in adolescentia et iuventa te sunt pulcerrimi, hinc *ῥαῖος* est *ἀκμάζων*, in aetatis flore constitutus. In *ἔργ.* v. 695.

Ῥαῖος δὲ γυναῖκα τέον ποτὶ οἶκον ἀγασθαι.

In aetatis flore uxorem tuam in domum duc.

Sic enim bene exponit Scholiastes Theocriti ad Idyll. I, v. 109.

v. 916. *Μῦσαι χρυσάμπυνες*] Interpretes: *Musae aureis mitris reuinctae*. Praestat interpretari: *aureis reticulis ornatae*. *Ἀμπυξ* est *διαδήμα*, *τειχοδασμος*, diadema, reticulum, fascia, qua mulierum coma redimitur. Homerus *Iliad.* X, v. 468.

Τῆλε δ' ὑπὸ κρατὸς χεῖ δέσματα στυγαλέοντα,

Ἀμπυκα, κεκρύφαλον τ' ἠδὲ πλεκτὴν ἀναδέσμη.

Longe autem a capite fudis splendor fascias, reticulum, vittamque et implexum redimiculum. Vbi breuia Scholia Didymi, vt credunt vulgò: *Ἀμπυκα κάσμον τινα περὶ τὴν κεφαλὴν, ἀνέχοντα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς.* Hinc recte ab Hesychio exponitur *ἀνάδημα*. *Anademata* enim erant fasciae crinales. Sed et mitrae erant fasciae, quibus coma religabatur. Hinc *Iudith.* X. *μίτραν* Castalio reddit fasciam. Verum mitris utebantur barbarae mulieres, et vetulae, et meretrices: Ouid.

Simulavit anum mitraque capillos

Prefferat.

Iuven. Sat. III. v. 66. Ita quibus grata est pida lupa barbara mitra. Plerumque vitio vertitur. Itaque mitras tribui *Mufis*. *οἱ χαρίεντες* non ferent. Barbarae enim illae mitrae a Graecarum matronarum et puellarum reticulis fuerunt diuersae. Haec Homero *σεφάναι*. *Iliad.* Σ, v. 597.

Καὶ ῥ' αἱ μὲν καλὰς σεφάνας ἔχον.

Sed apud Pollucem lib. V. cap. 16. rectius legitur:

Τῶν δ' αἱ μὲν πλεκτὰς σεφάνας ἔχον.

Harum has quidem plexas coronas habebant. Vt superius *πλεκτητὴ ἀναδέσμη*. *Στεφάνας* autem fuisse propria antiquarum Graecarum mulierum ornamenta capitis ex Aeliani *Ποικίλ.* *Ἴσορ.* Lib. I, c. 18. cognoscimus: Πῶς δὲ ἀδιάρρευν ὑπὸ τρυφῆς αἱ πολλὰ τῶν γυναικῶν; Ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς κεφαλῆς σεφάνην ἐπετίθεντο ὑψηλὴν. *Quis vero neget plerasque veteres mulieres luxu diffluxisse? Caput enim ornabant alta fascia.* Sic verte. Erat enim *σεφάνη* limbus seu fascia altior caput, seu aliud quid ambiens. Hinc et loricae et mutorum pinnae *σεφάναι* dicuntur.

v. 925. *Ἀγρεκύνδοιμον*] Miror vnde in recentiores editiones irrepperit haec inepta lectio et vocabulum nihili, cum recte legatur in prima editione maiore *Heinsiana*, *Stephaniana*,

na,

na, ac plerisque aliis omnibus antiquioribus, ἐγερκῶδοιμον, quod recte exponunt antiquae Scholia τὴν θόρυβον ἐγείρεισαν. Tumultus, turbas excitantem. Quamvis in editionibus vitio librariorum omissum sit ἐγερκῶδοιμος, et sola extet explicatio. Monuit etiam me de restituendo hoc eleganti vocabulo Thomas Reinesius, vir numquam satis laudatus, praefatus extare id quoque apud Cointum Lib. I. v. 178. ubi Eris dicitur Ἐγερκῶδοιμος. Synonymum esse ἐγερμαχος, ἐγερσῖμαχος. Ἐγερσίμοδον Διόνυσον dixisse Nonnum XIII. Dionys.

v. 927. Ἐν Φιλότῃτι μιγῆσαι] Legendum est ἔ Φιλότῃτι μιγῆσαι, ut nuper ostendit mihi elegantissimus iuuenis Cuperus ex Scholiaste Apollonii, qui ad Argonaut. I. v. 859. ἔ Φιλότῃτι est sine concubitu, ex se sola, sine consuetudine cum masculo. Nihil certius. Confirmat vetus Scholiastes Hesiodi: Πρῶτος ἔτος τὸν Ἥφαιστον ἐκ μόνῃς Ἥρας εἶπε. διὰ καὶ τὰτο σήμερον. Ὁ δὲ Ὀμηρὸς ἐκ Διὸς καὶ Ἥρας. Primus iste Vulcanum ex sola Iunone ponit. ideoque et hoc nota. Homerus vero ex Ioue et Venere. Et Apollodorus I. Bibliothecae. Ἥρα δὲ χωρὶς εὐνῆς ἐγέννησεν Ἥφαιστον. Iuno sine concubitu peperit Vulcanum. Hinc et Apollonio dicitur Ἥρῃς υἱὸς, Iunonis filius non Iouis.

v. 934. Φόβον] Malo vertere *Terrorem*, quam cum Interpretibus, *Timorem*. Sequitur enim Δεῖμος, Timor.

v. 971. Κρήτης ἐν πίωνι δῆμῳ] In accentu peccator. Legendum Κρήτης ἐν πίωνι δῆμῳ, ut superius v. 538. ἐγκατα πίωνι δῆμῳ, incestina cum pingui adipe. Κρήτης πίων δῆμος, Cretae pinguis adeps, est Cretae fertilissimus ager.

v. 989. Φιλομυμηδῆς Ἀφροδίτῃ] Sic legendum ex Hesiodi sententia. Vide superius v. 200. et quae ibi notat Interpreteres.

v. 991. Νηοπόλον νύχιον] Archilochus emendat νύχιον, quasi agentem in Cypri recessu, qui a nullis possit adiri. Alii eandem vim tribuunt τῷ νύχιον, exponentes ἀφανῆ, λαθραῖον, occultam, quae a nullo videatur: Sed propria vocis significatio retinenda. Pleraque enim sacra Veneris noctu celebrabantur. Inde noctu vigila dicitur Plauto. Idem Curcul. I. 3. v. 25, et 40.

Quid tu Veneri pervigilare te vovisti, Phaedrome?

Nam hoc quidem hauri multo post lucebis.

Pervigilia Veneris cui non nota? Vide carmen elegans incerti auctoris quod inscribitur, Pervigilium Veneris.

Δόξα τῷ Θεῷ.

DANIELIS HEINSII
INTRODVCTIO
IN DOCTRINAM, QVAE LIBRIS HESIODI
ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΡΩΝ

CONTINETVR :

**IN QVA OPINIO, QVAE HACTENVS DE IIS OBTINUIT,
REFVTATVR; TOTVM POETAE INSTITVTVM
PROBATVR.**

REVISED EDITION

OTONIOETHE

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

1009 5TH AVENUE, NEW YORK

1914

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1009 5TH AVENUE, NEW YORK

NOBILISSIMO AMPLISSIMOQVE VIRO
I A N O D O V S A E,

MORDOWICI TOPARCHAE.

Philosophi Platonici, Vir Nobilissime, qui in explicatione sapientiae amoenitatem illam Poetarum, suavitatem, varietatem, numerorum denique, quatenus eam pedestris admittit oratio, volubilitatem sequuti sunt; ut nimirum magna illa Dea etiam a vestro sua commendaretur; negant inter alia, cum homine Cimmerio de Solis pulchritudine, cum mediterraneo de maris latitudine, cum Epicuro de Deo agendum esse: quia scientiarum praestantia tota simul infundi non potest, aut ut illi magnifico axiomate pronuncians, εἰ δὲ ἀγνοῦν ἡ ἰσότης ἐπὶ πάντων, αὐτὸς ἐπιστάτης περὶ πάντων εἶ. Sicut enim omnis homo terram aut agrum videt, solus agricola de fertilitate eius iudicat, ita cum omnes vobis Poetas viderent, sinceram de illis indicium ab eis conspectare maximam sit demenciae. Atque quidam Philosophi cum in operis scientiarum, a quo quam longissime vulgus arcendum est, versari solent, Rheiores, cum acutissime de omni dicendi artificio agunt, Homerum cum Hesiodo sibi sufficere existimant. Cum virtutum omnes in oratione persequuntur, tam quae ad τὸ λεπτὸν, quam quae ad τὸ ὑπερτεκνὸν spectant, ex his duobus omnia perficiunt: nec de reliquis anxie satagendum existimant. Hoc tempore, quo magnis passibus in occasum literarum isur, si quis Philosophiae studiosus, primum Philosophorum fuisse Homerum cum Plutarcho ostenderet, non accederet, magis quam si Sophistam aliquem esurientem, aut frigidum Arcticum in ἀδόξῳ versari iudicaret puta febrem commendantem, vel Theriensem. Si quis eloquentiae studioso plenam οὐδένεως scientiam, quae Harmoniam et Rhythmum respicit, quam Plato tanti fecit, de etiam ποιηταῖς nomina in Poetarum scriptis eam partem agnatus sit, ex his perendum in Academiis probaret, frigeret auditorium: quia diu ex animis nostris principia illa effluerunt, quibus ad plenam scientiam pervenitur, quibusque monumenta sua veteres, tamquam aeternitatis sale, ad immortalitatem condiebant. Si quis ex Hesiodi charactere, nisi illo, facili, amoeni, cuius periodi, tamquam ad amuse-

sim quamdam factae, breuitate quoddam aequali se mutuo excipiunt, totum inter Tragicos Euripidem, inter Lyricos Sappho, inter Oratores Isocratem fluxisse ostenderet, frustra esset: plus enim inueterata potest persuasio, quam ut rationi, veritati, arti cedat. Ut nonnumquam dubitauerim me bercule, virum inferior sit vulgus, qui ignorat ista, an nos qui ad illis talia expectamus. Nunc enim si quis Poetae obrectet, reliqua omnia scire existimatur: et hoc vno scientiam consequutus videretur, quod illius auctores supplantat. Nos, qui neque eo arroganziae profecti sumus, ut aliquid nos scire existimemus: neque tam aduerso Genio nati, ut ab omnium iudicio pendamus, in *Εἰς τὸν Ἰσὺν Ἡσέτιον* libris, in quibus diuina fuisse antiquissimae sapientiae mysteria nobis persuadent *Κεκρες*, experiri volumus: primo, verumne inueteratam de iis opinionem tollere, deinde, an praeclearum eorum doctrinam eruiere possemus: ipsam veritatem quae profunda sepulta erat, per vestigia, aut venatares solent, indagari. In qua commendatione, auter et non nisi loco suo ostendimus, quanta simplicitate ea proponat *Ἡσόδου*, de quibus maxima Philosophi volumina conscripserunt. Non quod eadem ubique illis, quae postea Philosophis, in mentem venisse arbitrer: sed quemadmodum ex simplicitate *Παesarum*, Philosophorum doctrina conflata est: ita ad illustrationem *Ποesarum* metodo eorum in verbum et verbis apte esse. Ab Allegoriis, hoc est, Graecorum ambrosia et nectara, nisi cum necesse fuit, abstinemus: idque tantum ipsis doctrinae et *τῆς ἀνοδεδίας* causa. Scripsimus hoc quaecumque, nomini tuo, Nobilissime *Δαίσι*, inscripsi: vel ut *Ποesarum*, vel ut patronorum meorum prima. Quis enim tali amare quemquam unquam est, prosequutus, quali nos tu, optime virorum? aut quis viuis hodie sexarum usquam, cui amplius debeamus? Quod sine Musarum, quas tu doperis; sine nostrae causa a te factum est, in solidum venimus. Interesse autem cum mea, cum literarum existimamus, quae de negotio huius libri, de insuetano, de ordine, de doctrina, de scopo, contra opinionem *Κεκρων* multorum, recensitam autem omnium, disposuimus, sub auspicio illius prodire, qui et sortam rectam nostri *Ποesar* auctoritatem conservare, meam vere infantiam, nominis sui splendore protegere possit. Vale, vir Nobilissime, et nos amare perge.

DANIE-

DANIELIS HEINSII
INTRODUCTIO
IN HESIODI LIBROS

QVI ΕΡΤΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΙΝΣΚΡΙΒΥΝΤΥΡ.

CAPVT I.

Libros Hesiodi qui ab argumento ΕΡΤΑ inscribuntur, quanti fecerit vetustas, ex Aristotele, Platone, Xenophonte, et, qui horum ore loquitur, Socrate videre est. Nec mirum, cum in his perfecta Ethicae et Oeconomicae praecepta tradantur, quibus Philosophi primi sua, tamquam firmissimo fundamento, superstruxerunt: quod facillime et elegantia et antiquitate, cū omnes sensim quidlibet deferimus, insperantur. Nostra quoque aetate cum omnium iudicio eum dignitatis gradum obtineant, ut iuuentuti prae reliquis commendentur: scopus eorum tamen, tum ea quae in iis praecipua sunt, non aetatis nostrae doctissimos modo; sed (quod sine arrogantia dictum a me existimari velim) Graecos Commendatores, quos omnes cum superiori editione nostra Lectori dedimus, tum Veteres fere omnes, quorum ad nos de his peruenit aliquid, effugisse videntur. Nostrum ergo existimauimus, priusquam ad singula perueniamus, generaliter ea praemittere, quae maiestatem horum librorum, mentem Poetae, et propositum, non commendare modo omnibus, sed et illustrare pureque proponere possint: ne quid sit quod posthac aut doctores in interpretatione Hesiodi latere, aut auditores ab eius lectione deterere possit. Et enim uero, cum omnes fere antiqui Philosophi, in eo elaborarint, ut ex Homero disciplinas omnes, praecipue autem eas, per quas cognitione singularum actionum ad prudentiam peruenitur, quae est quaedam φιλοσοφία πραξιολογία, ut de historia pronunciant Veteres, ex his uerbis Hesiodi, praecepta Politica, Ethica, Oeconomica haurirent; nostra intererat, ut ea cum illis uel admirari possemus, uel frui saltem et usui nostro applicare. Cum autem inter reliqua in his libris haec et ibi ea seposita

quasi iaceant, quibus ex antiquis nonnemo, aeternitatem suam mundi probare nititur: cum ex his libris doctrinam illam Periodicam nobilissimam Plato construxerit, cuius inter- dum in his commentariis, quasi per nebulam permittit Proclus: quam omnes denique Platonici, et ex his Poetae Graeci et Latini toties nunc occulte, nunc manifeste, et sublato quasi signo alludunt: cum in proposito Poetae et ratione agendi sit ars admirabilis et propemodum diuina; cum ipsum argu- mentum horum librorum non controuersum, sed euersum sit; danda est opera ut in his omnibus viris doctis industriam no- stram probemus; et, quod proximum est, neque a candore nostro alienum, veniam petamus, sicubi a summis hominibus in eo dissentiamus. In quo cum vix vitus sit Veterum qui praeierit nobis, facilius id de quo laboramus impetrabimus. Priusquam igitur ad Hesiodi lectionem se conferet Lector, bre- uissime quaedam praemitemus, quae et falsam ex animi opi- nionem tollant, et veram proponant. Ut autem ad confuta- tionem veri et refutationem falsi, ad quae sine medijs non peruenitur, pergamus; quaedam praemittenda sunt, quibus ea quae grauiora sunt, tandem innitentur. Primo itaque an de agricultura Poeta scripserit quaeremus: secundo, an si in his libris, ex instituto id fecerit: tertio, an in his tantum. Quibus quaestionibus tamquam velicibus praemissis, reliqua quae maioris momenti sunt adornabimus.

CAPVT II.

Ea quae praemissa sunt capite superiori, eo spectant, ut opiniones partim Veterum quorundam, partim recen- tiorum omnium tollamus: ne postea nobis, cum aliquid con- cludendum erit, occurrant hae salebrae. Sicut enim viatores priusquam viam insistant, remouere solent quicquid euntem remoratur, aut in itinere diutius quam par est, retinet, quam- vis stipulas leuissimas saepe numero aut festucas: ita nos ea prius admonebimus, quibus remotis, ea quae praecipua sunt, facile transigentur. Horum enim omnium non mi- nus quam ceterorum, primum propositum erit veritas, se- cundum breuitas. Horum autem quae proposuimus, primum extra controuersiam per se quidem est; nec de eo dubitari pot- est; quia ex eo tamen alia quaedam tamquam trunco quodam rami ceteri oriri videntur, adiungendum fuit: vtrum de Agri- cultura scripserit Poeta noster.

De Agricultura scripsisse Hesiodum, ut mille Auctorum testimonia praetermittam, ex his apparet qui in argumento versati

versati sunt eodem; quorum duobus adductis, reliquis super-
sedebimus. M. Varro, de quo merito ut primo Romanorum
primo incipimus, post enumeratos eos qui in argumento hoc
versati erant, sed soluto sermone: *Hi, quos dixi, inquit, omnes
solius oratione scripserunt; easdem res, etiam quidam versibus,
ut Hesiodus Ascræus, Menecrates Ephefus.* Caius Plinius Pro-
oemio Lib. 14. *At Hercule non reperiuntur qui navini multa
ab antiquis prodita: tanto priscorum cura ferulior, aut indu-
stria felicior fuit. Ante mille annorum, inter principia litera-
rum Hesiodo praecepta Agricolae pandere orso, subsequensque
non paucis hanc curam eius, unde nobis crevit labor.* Ut pene
in proverbium ea res abierit. Tyrius Maximus: Γεωργίας
ταῦτα ἔπρεσβύτερος Ἰνάριος, ἔδδ Βοιωτίας ἀνὴρ, ἡ Θεττα-
λικός, ἀλλ' ἡλίας αὐτὸς καὶ σελήνη θάλπασα, καὶ ὄμβροι
τρέφοντες, καὶ ἀνεμοὶ διαπνέοντες. Idem ex Manilio hoc
loco, et infinitis aliis probare insuper habeo: Primo quod
in confesso sit res ipsa; deinde quod haec ipsa alterius rei causa
praemittantur: ad quam festinamus.

CAP V T III.

Primum itaque de quo dubiam non fuit, sequitur alterum, in
quo plerique Veterum, ut diximus, recentiores autem
omnes falluntur: Non esse de Agricultura hos libros. Quae
pars etsi pluribus infra confirmabitur, ubi argumentum propo-
nemus, quia altero posito, tollitur alterum; hic nihilominus
ordinis et perspicuitatis causa examinanda fuit. Quod ut
fuit commodius, locum quaeremus aliquem, in quo exactissi-
mae et ex instituto Poetae ipsius libri *τῶν Ἑργῶν* diuiduntur.
Eam diuisionem etiam si nos ex ipso Poeta, verbis nostris con-
stituere poteramus, nihil tamen peccabimus si accedat et iu-
diciū alterius et auctoritas: nec ea cuiusvis, sed huius emun-
dissimae: Luciani, nimirum, qui hoc modo in suo cum He-
siodo colloquio, postquam reliqua eius opera enumeravit:
*Ἐπεὶ δὲ γυναικῶν ἀρστέας, καὶ παραινέσεις γεωργικάς, καὶ
ὅσα περὶ Πλειάδων καὶ ὅσα περὶ καιρῶν ἀρότε, καὶ ἀμη-
τῶ καὶ πλῆ, καὶ ὅλως τῶν ἄλλων ἀπάντων.* Ex enu-
meratione partium constituendum est totum aliquid. Totum
videtur esse *παραινέσεις γεωργικῆς*, seu potius *γεωργία*. Par-
tes ejus sunt *περὶ Πλειάδων, περὶ ἀρότε, περὶ ἀμητῶ, vel
περὶ καιρῶ ἀρότε, περὶ καιρῶ ἀμητῶ.* Quod si *παραινέσεις
γεωργικῆς* totum sit, quaerendum, an respectu partium sua-
rum, an respectu generali propositi Scriptoris ipsius, quod in
hoc libro sequitur; an vox *γεωργία*. Respectu partium esse
iam

iam ostendimus. Si respectu Hesiodi, necesse est ut ὁ πλῆς se habeat ad τὴν γεωργίαν, sicut ἄροτος, ἀμητός, et partes reliquae. At contra, sicut καιρὸς ἀμητῆ, καιρὸς ἄροτος; vel simpliciter, ἄροτος, ἀμητός, pars est γεωργίας; ita καιρὸς πλῆς, vel ναυτιλίας (ut Hesiodus loquitur) et ceterae quae eiusdem sunt considerationis, partes sunt τῆ πλῆς. Vnde sequitur, dñō praecipua tradi in his libris, quorum causa reliqua dicuntur. Quoniam alterum sub altero non comprehenditur, nec se habet sicut pars ad totum. Si ergo de duobus inter se aequalibus agit et eodem spectantibus (vtriusque enim finis idem est) aliquid quaerendum est, quod illa duo comprehendat. quod quid sit, postea ostendemus. Nunc enim quid non sit, non quid sit, demonstramus: ibi enim pluribus idem, quamvis alio modo, confirmabitur. Ex hoc rursus alia nobilissima orietur consideratio: αὐτὸ Εἶργον in his libris in inscriptione, κατὰ τὸ κῆρὸν, αὐτὸ vero κατὰ γλῶσσαν sumatur: de quo infra, de inscriptione cum loquemur, sumus acturi.

CAPVT IV.

Secunda quaestio ex parte admissa, ex parte negata fuit. Hesiodum his libris de Agricultura agere diximus: sed non aliter quam de Mercatura. Ex proposito vero magis de illa quam de hac libris tractari, negauimus. Sequitur, an alio in loco id ab eo praestitum fuerit. Quo quaesito ad stabilienda, partim quae praemissa, partim quae sequutura sunt, opus omnino est. Testimoniis utemur, ut eam partem explicemus, neque incertis, neque a posteriori aetate petitis, quam in eo deceptam scimus. Ac primo videamus, quid in Hesiodi Agricultura praecipuum fuerit: ex quo duo sequentur: et quid in his libris non sit, de quo iam agimus: et quid sit, de quo postea acturi sumus. Id ut fiat; partem e multis aliquam eligemus, de qua et in illis maxime, et in his minime, aut omnino non, tractauit. Est autem ea, CVRA ARBORVM. Atque haec causa est, cur Maro, librum secundum, in quo diligenter haec pars pertractatur, ASCRAEVM carmen vocarit. Eam partem inter alia (quod notatum hactenus non fuit) quam sic fuisse persequutus noster auctor in Agricultura sua, videamus. Plinius lib. XIV. multis conqueritur, aetate sua tantam inductam esse, cum ceteris agriculturae partibus, tum huic vero maxime, caliginem, ut pleraque quae ab Hesiodo commemorata fuerunt arborum ignorari coeperint nomina. Quorum omnium in his libris he vnicum quidem refertur, nisi forte quercum aut vltimam Romanis ignotam fuisse arbitremur: quatum tamen ipsarum, neque ratio, neque natura, neque cura, in his libris descri-

describitur: sed obiter et ratione alia sola fit mentio. Idem magnus Scriptor, Lib. 15. cap. 1. *Hesiodus quoque, in primis cultum agrorum docendum arbitrans vitam, negauit oleae facorem fructum ex ea percepisse quemquam. Tum tarda tuar res erat.* Haec quoque in his libris qui tractari existimabit, nae ille frustra futurus est: cum ipsius oleae ne mentio quidem fiat vlla. Sed plenum Agriculturae Hesiodi ex Manilio argumentum petamus. Poëta igitur ille, postquam Homeri scripta diligenter, Hesiodi quoque nostri Theophrasti, et reliqua quae in illis continebantur, recensuit: librorum ipsius, qui de Agricultura agebant, et Γεωργικῶν, vt verisimile est, inscriptionem habebant, argumentum his verbis proponit:

*Quin etiam ruris cultus legesque sacrauit
Miliziamque solis: quod colles Bacchus amaret,
Quod foecunda Ceres campos, quod Bacchus verumque,
Atque arbuscula vagis effens quod adultera pomis:
Sylvarumque Deas, sacraque numina Nymphas,
Pacis opus, magnos naturae condixit in usus.*

Vides, vt in superioribus, Plantationem: quae pars praecipua horum librorum hic nusquam apparet. Ita vt ex hoc Manilii testimonio Plantatio et Propagatio vineae, arborum Infitio, tum quae loca his vel illis commoda sint vel incommoda, illorum argumentum fuerit librorum. De quibus non singula tantum, sed et omnibus, altissimum in libris τῶν Ἑργῶν silentium. Postremo vagatus in his Poëta fuit circa sylvarum, hortorum, fluuiorumque descriptionem, amoenitatemque illorum: quam Poetae plerumque, vt et hic Manilius Satyrorum et Nympharum nomine designant. Nam quae de vineis in vniuersum in his libris, quos Ἑργα vocamus, dicuntur, haec sunt: quae ne eo quidem spectant:

*Εὐτ' ἂν δ' Ὀρίων καὶ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
Οὐρανὸν, Ἀρκτὺρον δ' εἰσὶν ἡραδοδάκτυλος ἡέως,
Ὡ Πέρση, τότε πάντας ἀποδρεπε οἴκαδ' ἐβόηεις,
Δείξαι δ' ἡελίῳ δέναι τ' ἡμεῖτά καὶ δέναι νύκτας,
Πέντε δὲ συσκιάσαι, ἕκτω δ' εἰς ἄγναι ἀφύσσαι
Δῶρα Διωνύσου πολυγηθείας.*

Id est:

*At postquam Orion ex Syrius arboris ardet
In medio, Arcturumque vides Teihonia totius,
Incipo decerpere ad se vestire faciem,
Et Soli monstrare decem noctesque diesque,
Dimidiumque umbræ: sexto spiritumantia labris
Lactiniae patris dare munera.*

Multo minus quae alibi obiter καὶ ἐκ τῶν Ἑργῶν Accedat et

et illud. M. Cato apud Tullium, in libro de senectute, ad quam ab Hesiodo partem in Agricultura praetermissam queritur, quae ab ipso esset tractata: ea autem erat *Stercoratio*. Atqui si hos libros de Agricultura esse existimasset, multa potius deesse, imo omnia fere questus esset, quae in libris *De Re Rustica*, qui hodie Catonis nomine circumferuntur, accuratissime pertractata sunt. Sequitur ergo aliis libris accurate de ea re ab Hesiodo actum esse, quae his contineri patabatur. Ex quo duae veterum recentiorumque opiniones hactenus receptae concidunt: prior, quod horum librorum argumentum ex proposito *Agriculturam* esse existimant: altera, quod hos libros Maronem imitatum esse hactenus omnes arbitrati sunt. In qua opinione cum plurimi apud Veteres fuere, tum vel maxime Servius: apud nos cum orones, tum maior omnibus Iulius Scaliger. Qui incomparabilis vir, si persuasum hoc habuisset, neque tam immotis in hos libros Hesiodi fuisset: neque Hesiodi *Erga* cum Maronis *Georgicis* contulisset.

CAP V T V.

Evia nostra ea removimus, a quibus non periculum quidem timebamus, nec ruinam, sed molestiam. Nunc ut ad institutum nostrum pergamus, duobus adhuc lectorem capitibus praeparabimus. Diximus supra duo tractari his libris, quorum finis idem est, partes diuersae. Horum alterum quia, sub altero non comprehenditur, aliud quaerendum est quod complectatur utrumque. Id autem est Oeconomia. Oeconomia eum sit cura partim possessionis comparandae, partim comparatae iam conseruandae: primum circa quod versatur illa, teste Aristotele, est *ἡ γεωργικὴ*, id est, agriculturae studium; quod quidem studium in Oeconomica consideratione primum est duobus modis. Primo *κατὰ φύσιν*, id est, ratione naturae: quia antiquissima eius est ratio et simplicissima. Cum enim plures sint artes, quae circa terram versantur, qualis videlicet, quam Philosophus adfert, *ἡ μεταλλευτική*, secundariae tamen sunt omnes. Secundo, quia cum Iustitia coniuncta est. Nec enim ab hominibus volentibus lucratur, ut mercatura: neque a nolentibus, ut ars militaria. Tertiam rationem praetermittimus, quam et Aristoteles et ex eo Cato adiungunt; cum vsum in his habeat nullum. Quibus rationibus librorum horum argumentum superstruamus. Cum ergo Agricultura sit prima natura in Oeconomia, recte secundo libro praemittitur, cum autem sit iusta, recte libro primo iustitiae prae-

cepta traduntur. Cum igitur alter librorum sit Ethicus causa alterius, alter Oeconomicus sed per se; rursus aliud quaerendum est, quod utrumque contineat: id autem est ea Poetica pars quam Παιδείαν vocamus: paullo aliter quam Platonici; qui etiam ad Harmoniam eam referunt, de qua proxime acturi sumus. Cum igitur plures sint Oeconomiae partes, quibus comparatur possessio; maxime lucrosa est ea quae ab aequitate quam longissime abest; quam plane excludit Poeta: ea est Foenerataria. Proxima ab hac quae non tam cum iniquitate coniuncta est, quam prima; sed magis cum periculo quam prima et ultima: ea est Mercatura. Tertia est quae minus lucri habet et periculi, sed plus aequitatis: ea autem est Agricultura, aequitate et tranquillitate prima, lucro vero ultima. Cuius causa ex Platone et Hesiodo haec reddenda est, quod haec quam minime ab ἡγέμονικῳ abest seculo: quo terra omnia suppeditabat, sed absque cura. Alterae duae quam maxime ad ἐπιθυμητικὸν accedunt: quod Cupidum vocavit Catullus.

Sed postquam, solus scelere est imbuta nefando,

Iustitiamque omnes cupida de mente fugarunt.

Astraeam enim intelligit, quam usque ad ἐπιθυμητικὸν pertransisse voluit Platonici, cum reliqui Dii in θυμικῷ fugissent.

Eius de quo agit Poeta, libro primo propositionem habemus. Id a nobis dicitur, οἰκονομεῖν: ab eo alibi, οἶκον εὖ θάσθα. Eius rei in secundo praecepta sequuntur. Inter quae est et illud, quo in diuisione Oeconomiae vitur Aristoteles:

Οἶκον μὲν πρώτιστα, γυναῖκά τε βῆν τ' ἀρετῆρα.

Quae singula infra percurremus. Nunc hoc constituamus.

Primus liber aliquid agendum docet, sed iuste: secundus, quid agendum sit, quo pacto, et quando. Eandem diuisionem apud Maximum Tyrium habes, qui hos libros Oeconomicos esse non ignorasse videtur: *Εὐθυμηθεῖς δὲ ἐτι ὀλίγον μὲν τὸ ξυνητὸν ἐν ἅπασιν τὸ δὲ πολὺ δημαγωγείσθαι φιλεῖ, ἡδυνότερον τῷ γένει ἀποκεκριμένην τὴν ποιήσιν ἐξεργασατο, καθάπερ ὁ Ἡσίοδος. χωρὶς μὲν τῶν κρῶων, ἀπὸ γυναικῶν ἀρχόμενος, καταλέγων τὰ γένη, ὅσις ἐξ ἧς ἔφυ. χωρὶς δὲ αὐτῷ πεποιήτων οἱ θεοὶ λόγοι ἅμα τοῖς λόγοις Θεογονία. χωρὶς δ' αὖ ὧφελαι τὰ εἰς τὸν βίαν, ἔργα τε ἃ δεῖσθαι καὶ ἡμέραι ἐν αἷς δεῖσθαι.*

CAPVT VI

Cum supra totum huius libri subiectum in duo diuiserimus, quorum neutrum per se traditur, sed causa alterius; Terrae cultum, et Navigationem: quorum utrumque pars est to-

tius: totum enim est Oeconomia, cuius causa Poëta in ho-
rum denoluitur, id est, Iustitiae praecepta; rursus et hanc
illam partes esse diximus respectu totius. Totum est *Διδασκαλία*, seu *Παιδεία*. quae olim fuit Poëtarum tantum: postea
ad Philosophos migravit. Omnis igitur Musicus, teste Platone,
duo spectat: *τὴν μελοποιίαν*, sub qua nos paullo aliter quam
ille, ea quae ad metra, quae ad numeros eorumque inuentio-
nem, ac dispositionem, comprehendimus: *ἐκ τὴν Παιδείαν*,
qua reliqua omnia vñbus hominum accommodantur. Quod
nobis est docere partim, partim monere: alterum *ποιεῖν* dice-
bant, alterum *χρῆσθαι τοῖς πεποιημένοις*. Sicut autem prius
neceffe est constituere aliquid quam constituto vñ; idcirco ne-
cesse est, priorem esse *μελοποιίαν*, posteriorem alteram.
Nam, si recte Platonis *Παιδείαν* consideremus, vix egreditur
rhythmum et harmoniam, vt subtiliter disputant eius docti
pretes: et potissimum in mouendo versatur, quod duobus il-
lis solet fieri. De quo multa differere possemus, nunc tamen,
quia aliud agimus, vocem *Παιδείας* simpliciter, *ἀπὸ διδα-
σκαλίας* sumemus; quam Scriptores antiqui tamquam vetustis-
simam Poëtarum considerant institutum. Ex cum laudatissima re-
dat, nos paullo arctius eam hoc loco restringamus. Est igitur
duplex, quae docet viuere, et quae scire. Quarum prima
instituto nostro conducit: alteram nunc praetermittimus. Rus-
sus eius partes circa vitam priuatam duae versantur. Quarum
altera singulos proprie viuere docet, et circa *τὴν χρεὴν* oc-
cupatur: altera singulos bene viuere docet, et mores comple-
ctitur. Vtraque *ὠφελεῖν πρὸς τὸν βίον* ambigue a Veteribus
dicitur. Cum autem Poëta ad hominem ociosum scribat, recte
quo pacto comparanda sit substantia, docet: cum ad prodi-
gum, recte quo pacto conseruanda sit, ostendit. Cum ergo
duo haec proponat liber primus, secundus perficiat: in alio
tamen libri primi consumitur argumentum: in quo antiquissi-
mum *παιδείας* vñum videmus, quae etiam *διδασκαλία* appel-
lata est. Cuius institutum est, *ἡθικὴ παραίνεσις*, non *οἰκο-
νομικὴ*, multo minus *γεωργικὴ*. Eius propositum est, vt an-
tiqui Poëtae verbis vtat, *εἰπεῖν πρὸς ζῆν χρέσιμα*. Nec
dubium est, quin hanc *διδασκαλίαν* Comici dicti sint et Tri-
gici, qui illud primo simpliciter agebant, vt apparet ex Epi-
taphio Epicharmi, Comoediae apud Dores inuentoris, quod
eiusmodi est:

"Ατε Φωνά Δώρειος, χῶ' νῆρ ὁ τὰν κωμωδίαν
Εὐρὼν Ἐπίχαρμος.

"Ω Βαλχε, χαλκεὸν νιν ἀντ' ἀλεθινῆ
Τὴν ὡδ' ἀνέστηκαν

Τὸν

οἱ τὰ τῶν Ευρανόδοκταις ἐνιδρυταὶ πελωρίστῃ πόλει,
Οἱ ἀνδρὶ πολίτα.

Σωφρον γὰρ εἶχε χρημάτων μεμναμένοις
Ἑλεῖν ἐπιχειρεῖ.

Πολλὰ γὰρ ποττὰν ζῶαν τοῖς παισὶν ἔπε χρησίμα.
Μεγάλα χάρις αὐτῷ.

Laudat eam ὅτι πρὸς ζῶαν εἶπε χρησίμα, et quidem παῖδῃ, qui Oeconomiae nondum sunt capaces, multo minus, quae ad plures pertinet, Politicæ. Haec igitur pars diutius Poetarum fuit, quam Comicorum; quia prius fuit Poetae nomen quam Comici. Ac Poetae docuerant τὰ πρὸς ζῶαν χρησίμα, priusquam extaret apud Siculos Comoedia, ad quos τὰ δευματικά et eorum inuentionem, ut ex voce δρᾶν, quae κατὰ διασκευτὸν illorum est aut vicinorum, probat Aristoteles, proprie spectat. Atque haec causa est cur Philosophi, et praecipue septem illi Graeciae, neglecta plerumque (non semper tamen) Μελοποιία, id est, numeris et similibus (nam ita nos illam vocem qua de Musica utitur Plato, sumimus) sententias in quibus de moribus, de Deo, de virtute egerant, quae ad hanc παιδείαν spectabant ᾠσματα καὶ ᾠδομένα dixerint. Vnde Thaletis ᾠσματα, et aliorum fere omnium a Laetio citantur: quae Carmina a veteribus Latinis dicta sunt. Quod, quia a nomine adhuc ostensum est, monere lubet; cum instituto nostro maxime conducatur. Hinc illud apud Dionysium Catonem:

Ἡ *DEVS* est animus, nobis ut Carmina dicuntur. Carmina, id est, dicta Philosophorum. Causa est, quia dicta illa brevia, quibus sententias suas, de Deo, deque reliquis includebant, ᾠδομένα dicebant, id est, Carmina. Sic ᾠδομενον Thaletis illud extat:

Οὐτὶ τὰ πολλὰ ἐπὶ Φρονίμην ἀπεφηνάτο δόξαν.
Chilonis:

Ἐν λιβάναις ἀνδραῖς χρυσὸς ἐξετάζεται.
Hodieque, quod observatum non fuit, ᾠδομένα, siue ᾠσματα habemus, in libello illo, qui a moribus Cato inscribitur. Primo enim in ᾠδομένοις de Deo agebatur quod et sequutus est ille: qui ut propositi sui rationem occulte redderet, citat continuo τὰ ᾠδομένα, additque, nobis ut Carmina dicuntur, id est: ὥσπερ ἐν τοῖς ᾠδομένοις τῶν Φιλοσόφων τῶν παλαιῶν γράφεται. Atque haec causa est, cur breues sententias praemittat: ut, Aleam fuge, et similia. In prioribus enim illis filium suum instruit, sicut in Hypothecis Hesiodi alumnus suum Chiron. His cognoscendis aliquantum temporis impendere poterant in praelectionibus suis tripiales quidam, prius quam Poeticen vniuersam, in qua non solum nihil vident,

sed cuius usum ignorant, in contemptum adducerent, et minus certe ocio suo abuterentur. Inuenirent numquam tam humiliter Platonem et Aristotelem de Poetis sensisse, quin semper ex illis discerent. Nos pergamus. Prima igitur materies qua hominibus innotuerunt Poetae. haec doctrina fuit, quae primo *ἔργων* tractatur: nimirum, *καθ' ἑτέροις* et *παλαιγετικαὶ ὑποδήται*. Hoc sine vitae hominum adhibebantur, ut vel aetate proecliores docerent, sicut Perseus, Hesiodus: vel minores, et qui modum viuendi habere nondum poterant. Comicus diuidit eos, qui virtutem docent in *διδασκαλίας*, καὶ *ποιητάς*. Ab alteris pueros, ab alteris proecliores doceri vult. *ταῖς μὲν γὰρ* (inquit) *παιδαγείῃσιν*. *Ἐστὶ διδασκαλίας, ὅτις φράζει, τοῖς δ' ἡβώσιν ποιηταί.* Vtrumque tamen confunditur. Et praesentia enim sua, et postea scriptis, temperantiae et iustitiae magistri erant publici, quibus *ἐπὶ ἀρετῆς παιδείᾳ* maximi, quique nobilissimique committebantur. Vnde etiamnum Platonis aetate *σοφὸς* Poetis, tamquam propria, attributa fuit. Qui semper *ἑσφὸς* Hesiodos, ὁ σοφὸς Όμηρος, ὁ σοφὸς Αρχιλόχος, ut et multis post eum aetatibus, quamuis ignota esset causa. Sic de Repub. 2. postquam de Homero, Hesiodo, et Musaeo egerat, Οὐνοῦν, inquit, *ἐπειδὴ τὸ δοκεῖν, ὡς δηλατὴ μοι οἱ σοφοὶ καὶ τὴν ἀλήθειαν βιάται, καὶ κρείον εὐδαιμονίας.* Paulo post: *Τὴν δὲ τῶ σοφώτατε Αρχιλόχῳ ἀλώπεκα ἐλκυστὸν ἐξόπισθεν, κερδαλέαν καὶ ποιικίλην.* Primum, quod docebant olim, fuit temperantia. Ingenuorum itaque liberis ante pubertatem continuo praesciebantur, ut prospicerent, ne forte auderent *τῆς ὥρας χαρίζεσθαι*, quos *παιδαγωγούς* Graeci, Athenienses *ἀκολαθᾶς*, Latini *Comites*, *Custodes*, antiquiores etiam *εὐνέχες* et *δοιδᾶς* dixerunt: quamuis eorum proprie munus docere esset. *Ἀκολαθοὶ* saepe apud Platonem dicuntur. Alcibiades in Conuiuio negat se, quod formosus esset, absque *ἀκολαθῷ*, primo Socratem adire ausum fuisse: *Ἐφρόνεν γὰρ ἤδη ἐπὶ τῇ ὥρᾳ, inquit, θαυμάσιον ὅσον, ταῦτα οὖν διανοήσεις περὶ τῶ ἐν εἰσόδῳ ἀνευ ἀκολαθῶ μόνος μετ' αὐτοῦ γίνεσθαι, τότε ἀποπέμπτων τὸν ἀκολαθόν, μόρος συνεγινώμην.* Et in Charmide: *ἀλλὰ καλῶς ἐφῆ λέγεις, καὶ καλᾶσιν αὐτὸν καὶ ἅμα πρὸς τὸν ἀκολαθόν, ναὶ ἐφῆ καλῶ Χαρμίδην.* In cuius vocis interpretatione labitur doctissimus Politianus. Virgilius eosdem simili ratione *Comites*, dixit, qua Graeci *ἀκολαθᾶς*, Lib. Aeneid. 5.

*At pater Aeneas nondum certamine missa
Custodem ad sese comitemque impubis Iuli
Episidem vocat.*

Ex

Ex his rursus antiquissimi illi fuere, quibus matronae καὶ πόρνηαιμίδιον committebatur. Qualis celeberrimus ille Homeri fuit Odyss. γ. qui αἰοιδὸς ab illo dicitur. Idem σπαδωνες et εὐνῆχοι postea Graecis, Latinis *Custodes* dicti sunt. Hesychius, αἰοιδὸς, ὠδὸς, καθαρωδὸς, καὶ ὁ ποιητής, καὶ ὁ θεῖος ὠδὸς, ὁ εὐνῆχος ποδῶν. Manifeste αἰοιδὸν εὐνῆχον exponit. Quid vero sit εὐνῆχος ποδῶν, numquam intellexi, donec approbante tandem mirum in modum maximo Scaligero, εὐνῆχος, σπαδων, emendari. Veteres enim Magistri, αἰοιδὸν illum Homeri, qui in officio Agamemnonis uxorem continebat, εὐνῆχον interpretati sunt, quo respicit antiquarum omnium Glossarum Epitomator, earum praesertim, quae ad Homerum spectant, Hesychius: qui non aliud in animo habuit, cum αἰοιδὸν, σπαδωνα interpretatur, quam quod diximus. Idem Hesych. Αἰοιδοί, περιβοητοί, ὀνομαστοί, ἢ εὐνῆχοι. Eustathius; τινὲς δὲ αἰοιδὸν τὸν εὐνῆχον παρεύονταν, ὡς αἰδοῖα μὴ ἔχοντα: de eo enim Homericο αἰοιδῷ quid non excogitarunt Veteres? Sententiam illam reprobat Didymus, seu quicumque est, cuius breuius in Odyssæam Scholia habemus. τὸ γὰρ ἀρχαῖον οἱ αἰοιδὰ φιλοσόφων ταξιν ἐπέχον. τινὲς δὲ κακῶς νοήσαντες τὸν εὐνῆχον ἀπέδοσαν. Sed neuter mentem Veterum intellexit, nec Eustathius, nec commentator ille. Nam qui αἰοιδὸν εὐνῆχον esse dixerunt, τὴν ταξιν respexerunt: non autem τὴν τῆ σώματος λαβὴν, id est, munus, non priuationem corporis: quamobrem errat Eustathius, qui εὐνῆχον exponit, τὸν αἰδοῖα μὴ ἔχοντα. Nam cum αἰοιδὸν illum Veteres εὐνῆχον exponunt, nihil aliud volunt, quam si nos *Custodem* exponeremus: quia *Eunuchi* iidem dicebantur, qui *Custodes* postea. Quippe cum σωφρονιστῶν Poetae essent, et custodiae ab antiquis saecularum praeficerentur, quo res extra suspicionem esset, Eunuchi illi muneri apud Barbaros adhibebantur: qui postquam γυναικωνίτιδα non modo occupant, sed et puerorum curae praefuerant, manifestam integris gentibus ruinam, iniecerunt. Atque hoc est de quo libro de legib. III. conqueritur Plato, διεφθαρμένην τὴν παιδείαν ὑπὸ τῆς λεγομένης εὐδαιμονίας, πρὸς Μηδικὴν, ἐπεὶ περισσέδον ὑπὸ γυναικῶν καὶ εὐνῶν παιδεύοντες αὐτῶν τὰς νύκτας. Apud Graecos et Romanos cum obtinuit haec corruptela, non aliam ταξιν habuerunt quam Homericus αἰοιδὸς, quamvis mutilati et moribus dissimiles. Talis erat, in quem elegantissima Nasonis exstat elegia,

Hei mihi quod dominam, nec vir, nec foemina seruas!

Εὐνῆχοι igitur et σπαδωνες, οἱ αἰοιδοί ab Hesychio dicuntur, non quod Homeri tempore idem erant, sed quod postea idem

munus

munus spades obliuenerint. Illi enim sunt qui postea i Nafone, Propertio, Plauto et reliquis *Custodes* dici coeperunt. Apud antiquos certum est, continentiae magistros, quamuis integri essent, εὐεχες dictos esse: quod nomen temperantiae est, non foeditatis. Causa haec est. Verubissimi τὸ εὖ νῦν εἶναι intemperantiae directe opponebant, cuius partes omnes ἀνόντα dicebant. Vnde illud apud Comicos, ὕμνα τ' ἀπέχουσαι, καὶ ἀνόντων πάντων. Opponebant enim σωφροσύνην καὶ ἀφροσύνην, id est, temperantiam et demeritiam, sicut postea σωφροσύνην et ἀνοησίαν Philosophi. Atque hoc est quod notat Aristot. Nicom. VII. c. XI. εἰς χαλκίδιον τῷ Φρονεῖν αἱ ἡδοναί, καὶ ὅσω μᾶλλον χαλεπὴ, μᾶλλον οἷον τὴν τῶν Ἀφροδισίων ἐδέσθαι γὰρ δύνασθαι τι νῦν εἶναι ἐν αὐτῇ. Vnde pro ἀφροδισιάζουσαι, μωραίνου dicebant et ἀφρονεῖν, et apud Comicos σινάμωροι sunt οἱ κατωφερεῖς. Atque hac ratione, ut in Rhetoricis notat idem Philosophus, factum suum excusabat Helene apud Euripidem, quod ἡ Ἀφροδίτη nihil aliud esset, quam ἡ τῆς ἀφροσύνης ἀρχαία. Καὶ μῶρα γὰρ πάντ' ἐστὶν Ἀφροδίτῃ βροτοῖς, καὶ τένοντ' ἐρδῶς ἀφροσύνης ἀρχαί θῆας. Hinc humanae sapientiae princeps Homerus, de casta muliere quoties agit,

— — Φρεσὶν, inquit, κήχητ' ἀγαθῆσι,
id est, ad verbum, εὖ νῦν εἶχε. Haec quoque causa est, cur Horatius τὸν σωφρονέοντα integrum vocet:

— — ex integrae

Tentator Orion Dianae,

Virginea domitus sagitta.

Integrae, id est, castae, et ut Homerus loquitur, Φρεσὶν ἀγαθαῖς κηχημένης. Sic integrum opponit alibi amant:

Brachia et vultus teretesque furas

Integer laudo: fuge suspicari,

Cuius octauum crepidauit aetas

Claudere iustrum.

Putabant videlicet, intemperantiam mentis esse mutilationem καὶ πῆρωσιν: quemadmodum auditoribus nostris ibi plotibus, ex Philosophis, ostendimus. Nunc enim quantum possumus a multorum auctorum testimoniis abstinemus, et ad institutum nostrum pergemus. Et certe omnis sere vitii nomine τὸ ἀφροδισιάζον notabant Veteres. Sic ὕβρις a Comico rei Venereae intemperantia dicitur, et ὕβρις maritus qui a coniuge sua saepe vna nocte τὴν χάριν flagitat. Negat enim Theseum ὕβρις inuisse, sed σωφρονέοντα.

— — εἰ γὰρ ἦν ὕβρις

Οὐδ' ἡδὺς ἐν τοῖς ξωμασὶ τὴν νύκτα παννυχίζειν,
Τυνὴ δὲ σινάμωρον χεῖρ.

More

More enim Atticorum suorum loquutus est, qui ὑβριν τῇ ἀκολασίᾳ, et ὑβρίσιν τὴν ἀκολασιν dicebant. Sic Syrius Maximus τὴν ὑβρίσιν ἔρωτα opponit, et amoris Platonico, vel τῇ σωφροσύνῃ. Serm. 10. Ἀλλὰ αἰσχρὸν μὴ θάλαμα, ἵππος ἀφ' ἑτοῦς, αἰσχρὸν δὲ ἀνάσσειν ὑβρίσιν ἔρωτος. Ἰός, ἔστι δ' ἔρωτος ὁ τῆς κρημνῆς πηδῶν, Ἰός ὁ ποταμὸς πέρων, ὁ ἔκτος Φος λαμβάνων. Et Serm. 6. Οὗτος τῆς πολιτείας τρόπος, καὶ ἐν Πειραιεὶ πλαττούμενος, εἰδὲ ἐν Κερτῇ νομοθετούμενος, ἀλλ' ἐπὶ προφασίᾳ ἡρώϊδι ὑπὸ φιλοσόφου δεικνύμενος, δι' οἰκονομίας ἡρώϊδος ἀρχόντες αὐτοῦ, προβαλεσόμενοι, ἀριστοὶ ἀγαθοὶ προπολεμῶντες. γυνὴ σωφρων, ἀντιπαιττομένη ὑβρίσιν νεανίας. Et 32. ὑβρίσιν ἀντὶ τῆς ἀκολασίας posuit, et patres Venereas, τὰ ὑβρίσιν πεφυκότα dixit, λιχυσέτω ἡ γλῶττα. τῇ κέσθωσαν οἱ ὀφθαλμοί, ἐκλύετω ἡ ἀκοή. πληρῶσθω ἡ γαστήρ, ὑβρίστω τὰ ὑβρίσιν πεφυκότα. Dicebant et ᾠδινίαν, et vice versa δικαίαν τὰς σωφρονέοντας. Synesias antiquarum elegantiarum magnus imitator: τὰ γὰρ εἰς Ἀφροδίτῃν ἐγὼ διηκαιότατος καὶ τῷ Βελλεροφόντῃ σωφροσύνης ἀμφοισβητήσαιμι. Aristoteles Rhetoric. 2. τὰς σωφρονάς laudat, ὅτι ἐκ ἀδικοῦ. Εὐνῆχοι igitur apud Veteres qui fuerint apparet. Atque haec causa est, cur idem Synesias Encomio caluiniici, ubi de Homérico ἀοιδῷ agit, Cumeaten eum fuisse negat, quales postea mollissimi illi Eunuchi erant: Οἶμαι δὲ ἐγὼ καὶ τὸν ἀοιδὸν ὃν Ἀγαμέμνων τῇ Κλυταιμνήστῃ μελεδωνὸν ἀπολέλοιπε, τῷ κατ' ἡμᾶς εἶναι γένει. νομήτη γὰρ ἐκ ἂν ποτε γυναιὸν ἐκ διαβεβλημένης οἰκίας ἐπίστευσε. Atque haec quidem de Παιδείᾳ, et de iis qui hanc apud Veteres τῇ τάξει professi sunt

CAPVT VII.

Aliquantum iam promouimus. Ostendimus, primo Hesiodi, nihil commune esse cum secundo: nisi quatenus in ea proponitur, aut quatenus ad ea praeparat lectorem in primo, quae est traditurus in secundo (adhuc enim loquimur eam vulgo qui in libros diuisit hoc scriptam: quam recte autem sigillatim postea ostendemus.) Quam multi sint quos ipsa deceperit inscriptio Veteres Recentioresque, dubium ei esse non potest, qui diuersitatem considerat sententiarum; quae ut omnes verae esse non possunt, ita omnes falsae esse possunt. Et ut omnes de posterioribus duobus aliquid statuerunt: ita primum penitus vel neglexisse, vel in iudicio de eo ferendū caecituisse videntur. Quod omnino aliud illius sit κριτήριον, quam reliquorum. Quod si alibi in Veterum scriptis sepulchrum conplamatumque spueriamus, operam non habuisse ex-
stima-

stimabimus. Cautum igitur in morem qui ἐνηλατῶντας ad cubile ferae deducuntur, vestigia sequemur: ut nimirum videamus, an ex odoratu aliquid a vobis deprehendi possit. Servius ad primum Georgic. ita de Poeta suo, simulque de hoc nostro, et de his libris agit: *Ingenii autem egit arte, ut potentiam nobis sui indicaret ingenii, coarctando lata, et angustiora dilazando. Nam cum Homeri et Theocriti brevisse scripta collegeris, unum Hesiodi librum diuisit in quatuor.* Cuius autem Grammaticus ille, de libris ad Persen loquatur, quos Maronem ibi frustra expressisse existimauit, vnum librum tantum nouit, qui est procul dubio secundus: in quo de Agricultura agitur; quamuis non ex instituto primo, et proposito Poetae. Ita primum a secundo penitus disiunxit. In his cum nec Suidas, qui simpliciter τῶν Ἑργῶν meminit, neque reliquorum quisquam, auxilium ferat nobis, iterum ad eum recurtemus, qui fusissime scripta eius pleraque recenset, et ob oculos ponit. Is autem est Manilius, qui hoc modo:

— — sed proximus illi—

*Hesiodus memorat Diuos Diuumque parentes,
Et Chaos enixum terras, orbemque sub illo
Infantem, et primum titubantia sidera corpus.
Titanas iuuisse Iouis cunabula magni:
Et sub fratre viri nomen, sine fratre parentis,
Atque iterum patrio nascentem corpore Bacchum,
Omniaque immenso volitantia numina mundo
Quin etiam ruris cultus, etc.*

Hesiodus cum diuersa libro primo pertractet, praecipuum est quod ibi primus manifeste secundam τῶν λογικῶν speciem commemorat, de quibus aliquoties inculcat, et sub quibus saeculum suum collocat (cur autem et qua ratione infra dicemus) nimirum τὰς Δαίμονας, qui in ἐπιθυμητικῷ, in quo scripsit Hesiodus, inspectores rerum humanarum, et legati quasi primae Diuinitatis, id est, τῆς πρώτης τῶν θεῶν δυνάμεως, quam Iouem illi dicunt, circa terram praesentes versari existimabantur: vnde ἐπιχθόνιοι a Poeta appellantur. Eo spectant illa,

*Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι Διὸς μεγάλης διὰ βλαῖας,
Ἑσθλοὶ, ἐπιχθόνιοι, Φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,
Οἱ ἔα Φυλάσσεσιν τε δίκας, καὶ σχέτλια ἔργα
Ἥερα ἐσσαμένοι, πάντα Φοιτῶντας ἐπ' αἶαν
Πλατοδότα.*

Item:

*Τρεῖς γὰρ κλίσεις εἰσιν ἐπὶ χθονὶ πελυβατέῃ
Ἀθάνατος ἰσθμὸς Φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,*

Οἱ

Οἱ δὲ Φυλάσσοισιν τε δίκας καὶ ἀρχέτλην ἔργα,
 Ἡέρα ἰσάμενοι, πάντα Φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.

Manilius igitur *κρηττεριον* huius libri primi esse voluit, id de quo praecipue agit. Quia primus Hesiodus, ut ex aliis etiam Veterum ostendemus, quemadmodum in *Θεογονίᾳ* de Diis, siue de prima Diuinitatis specie; ita in hoc libro primus distincte de secunda egit, nimirum *περὶ τῶν Δαιμόνων, περὶ τῶν ποταμῶν θεῶν*. Quod quidem *κρηττεριον* omnibus id est quibus infra disputabimus, cum cohaerentiam totius doctrinae ostendemus, firmiter stabilietur. Haec secunda Diuinitatis species, siue *εἶδος λογικόν*, duabus proprietatibus, quae peculiariter conueniant illi, a Poëtis distinguitur. Prior est, quod *volante* eos dicant; deinde quod circa terram, quod Latinus Poëta dixit, *τοτο ὑπὸ τοῦ νηφελίου*. Ab altero Hesiodus eos *Φοιτῶντας*, ab altero *ἐπιχθονίους* dixit: vtrumque quodque in Manilio est. Manilius itaque Deos illos de quibus Hesiodum hoc libro egisse ait, *numina volantia*, dixit: quorum descriptionem, quod nulli vntquam in mentem venit, huius libri subiectum facit. Ac primo *Φοιτῶντας* eos vocat ea ratione auctor noster, qua manifestius *ποτανοὶ* dicebantur, quod ad verbum cum voce Manilii conuenit. Ita in oraculo quodam apud Eusebium Praeparationis Euangelicae Lib. IV.

Ὅσσοι δ' ἀμφὶ γαῖαν ποτοῦμενοι αἰὲν ἔασιν
 Τοῖςδε Φόνας πλησῶς πάντα πυρεπληθέα βωμόν
 Ἐν πυρὶ βάλλας δέμας θύσας ζωοῖο ποταμῶ.

Nec aliud in animo habebant Veteres, cum illis *volatilia* tantum, id est, *ποτανα*, ut in oraculo est, sacrificarent. Eadem ratione et a Graecis Theologis *πλάνον γένος* dicebantur, id est, *genus vagum*, quae vox Hesiodicum illud *Φοιτῶντας* ad verbum exprimit, et *ἀλινδούμενοι θεοὶ, καὶ κυλινδούμενοι*, id est, *volubiles Diis*. Synesius de insomniis: Τὸ γὰρ ἢ πάντως, ἢ παρὰ μικρὸν ἀληθίζεσθαι, θεῶν ἐστίν, ἢ πέλας τῆς θείας. τὸ δὲ γε πλάνον ἐν ταῖς προερέησιν ἀληκτικόν ἐστὶ τῶν ἀλινδουμένων εἰς ὕλην, ἐμπαθές καὶ φιλότιμον. Eadem ratione eos et *ἀληκτικὰς* dicebant, quod loco certo non continerentur; tamquam, ut loquitur Niceph. Synesii Schol. *ἄξιον καὶ τόπον ἐκ ἔχοντας*. Eadem ratione οἱ *πέρηξ* dicebantur: quod humanae vitae inspectores per totum vniversum diffunderentur, tamquam; ut idem loquitur, *περιβάλλοντες τῆς μεγάλης θεῶν βασιλείας ὀφθαλμοί*. Secunda proprietates est, cum in *mundo volitare* dixit: *mundus* enim est quod *χθών* et *γαῖα* Hesiodo et aliis: vnde *ἐπιχθονίους* et *Φοιτῶντας* *ἐπ' αἶαν*, et in oraculo *ποτοῦμενοι ἀμφὶ γαῖαν* dicuntur. Atque haec causa est, cur a Chaldaeis *ἄγγελοι* *ἄγγελοι* dicantur. Quamquam Pythago-

Pythagoricam vocem proprie expressit Manilius, qui *ἀγχομήεις* *θεάς* dicebant. Postremo, quod et addi potest, manifeste per vocem *Ομπία*, vocem Hesiodi *μύριοι* expressit, aut *τρεῖς μύριοι*, quod Manilius esse *ἀγχομήεις* ostendit. Quare eam vocem Clemens alique patres *ἐπὶ χλυσασμῶ* referunt, propter multitudinem. *Τρεῖς μύριοι* itaque Manilius vertit, *ομπία*, sequutus procul dubio. Interpretes vetustissimos, quales tum temporis extabant in Hesiodum multi, qui illud *τρεῖς μύριοι* exponebant *πάντες*: quod etiamnum in Proclo habemus, his verbis: *ἡ μὲν μυριάς δηλοῖ τὸν πάντα τῶν δαιμόνων ἀριθμὸν, ἐν ᾧ παραλαμβάνεται τὸ δαιμόνιον γένος*, et plura quae eo spectant. De iis egisse primo Hesiodum primoque distinxisse τὸ λογικόν, in libro *Περὶ πῶν ἐλλειποτόπων χρήσμων* Plutarchus ostendit: Hesiodos δὲ καθαρώς καὶ διωρισμένως πρῶτως ἐξέθηκε τῶν λογικῶν τέσσαρα γένη θεάς, εἴτα δαίμονας πολλὰς καὶ ἀγαθὰς, εἴτα ἥρωας, εἴτα ἀνθρώπους, τῶν ἡμιθέων εἰς ἀνθρώπους ἀποκριθέντων. Constituit igitur κριτήριον horum librorum τὴν *Δαιμονολογίαν*. Partim quod circa eam tota doctrina, quae hic traditur versetur; id quod breui apparebit: partim quod minime inusitatum esset, a parte libro inscriptionem imponere. Sicut enim Rhapsodi inter canendum Homeri libros diuidebant; sic citharœdi totum τῶν Ἑργῶν in conuiuia cum ad citharam canerent. Vbi illud etiam notandum venit, de quo infra agimus, non in libros distinctum fuisse hoc scriptum, sicut hodie circumfertur, quod valde recens est, sed in partes suas. Apud Plutarchum in Symposiacis, citharoœdus qui haec Hesiodi canebat, cum Homericō Rhapsodo certat: citharoœdus ab eo versu inchoat, *Οὐκ ἄρα μῦθον ἦν*. Quod carmen *περὶ τῶν ἐρίδων* fuit. Rhapsodus vero ab illo Homericō, *Ζεὺς δ' Ἥρην ἐκάλεσσε κασιγνήτην ἄλοχόν τε*, in nuptiis Ptolemaei. Carmen *περὶ τῶν ἐρίδων* sequitur Pandora. In Pandora rursus sunt minutae partes, qualis est *πιθοιγία* et aliae, quarum Grammatici meminerunt. Pandoram sequuntur Periodi, seu pars illa quae τὰς λήξεις continet, usque ad τὴν ἐξύμνησιν τῶν ἡρώων, quae ibi desinit, *Μῆκέτ' ἐπεὶ ὦφελον ἐγώ*. Prima λήξις est aetatis aetate, quae τὰς *Δαίμονας* constituit: quos, ut dixi, ποταμὸς antiqui, Manilius *volantia numina* dixit. Sicut autem minime insolens erat, librum integrum *Iliados* a parte dicere *Πατρώληϊαν*, vel *Λύτρα*, vel *ἐρκίων ἀφάνισιν*, vel *ἐρκίων κατὰ χασίν*, *Odyssaeae*, *Κυκλωπείαν* et *νεκυίαν*, et quod plus esset, interdum a voce vnica, in illo aut illo libro obuia, sicut *Iliados* quarum liber *ἐπιπώλησις* dicitur, quod ibi dixerat de rege Poeta, *ἐπιπώληται σίχας ἀνδρῶν*. Eusebiius, *ὁμοῦ*

σχολιασά πολλὰ καὶ μέμνηται καὶ χωρὶς τινὸς προσθήκης τῆς ἐπιπώλησεως· οἷον ὅτι Φησὶν ὁ ποιητὴς ἐν τῇ ἐπιπώλησει, ἡγουν ἐν τῇ Δ ῥαψωδίᾳ: et paullo post, ἐπιπώλησις δὲ καλεῖται ἡ Δ ῥαψωδία, διότι ἐν αὐτῇ ἐπιπώλεται σῖχας ἀνδρῶν ὁ βασιλεὺς. Ita interdum et a prima voce partem integram distinguere: sicut Βοιωτία Poetae catalogus appellatus fuit: ut nimirum memoriae consuleretur Rhapsodorum: ita quoque Δαιμονολογίαν primum τῶν Ἔργων vocat Manilius, quod ex illa parte pleraque dependeant. Sicut autem Tragodiae nihil aliud, quod ad Oeconomiam, quam τεμάχη poeseos Homericæ erant, et exiguum aliquam partem comprehendebant, propter angustiam Tragicæ periodi, quæ exiguis limitibus terminatur: secus si fiebat, ἐποποιῶν et πολυμήθεα nomen incurrebat Poeta, qualis fuit Agathon, teste Aristotele, qui in eo solo peccavit, alias probus, et ut cum Comico loquar, τῶν γνησίων. Ita Scholiorum auctores, Alcaeus, Anacreon, Praxilla, et alii, in partes Hesiodi παραινετικά διuidebant: quod antea fecerant οἱ πρὸς λύραν ᾄδοντες. Primum enim Scholiorum argumentum παραινέσις fuit. Athen. καλὴν δὲ ταύτην ἐνόμιζον, τὴν παραινέσιν τε τινα καὶ γνώμην ἔχειν δοκούσαν χρησίμην εἰς τὸν βίον. Ita, ut dixi, hos libros in partes et membra diuidere solebant. quorum non ultimum est, ἡ Δαιμονολογία. Quod κριττήριον inventum retinebimus, donec quomodo in sequentibus magis magisque cohaereat, et quem locum in reliquis partibus habeat, ostenderimus. Si quis igitur potissimam huius libri primi partem quaerat; dicam esse ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕ.

CAPVT VIII.

Inuenta aliqua libri primi nota, illud tenendum: duplicem Παιδείαν, siue docendi Poetarum vetustissimis fuisse rationem: quarum utraque in hoc locum habet. Est enim vel adumbrata, vel manifesta. Adumbrata est, quæ vel fabulosis narrationibus constat, ut de Pandora, vel fabulis, ut de Accipitre. Manifesta, ut praecepta de moribus in primo, de administratione domestica in secundo. Nos ea quæ tractanda nobis sunt pertexemus, quæque ad priorem spectant Παιδείαν explicabimus: quæ ad posteriorem ostendemus. Diuisio libri vtriusque, quod ad contentum haec est, Agricultura et Navigatio, Γεωργία καὶ πλῆξ: finis vtriusque idem ἡ κτῆσις. A praecepto inchoat, desumpto a diuisione τῆς ἔριδος: quarum alteram improbat, bella nimirum et iudicia, quod a proposito patrisfamilias abhorreant: alteram laudat, quæ ad eundem finem tendit, ad quem Oeconomice, τὸν τῶν ἐπιτηδείων πόρον.

Tt

ρον.

ρον. Post hanc diuisionem operis, sequitur diuifio ex obliquo, et in transitu quasi, his verbis, Αἷψά καὶ πηδάλιον. Vbi duo proponuntur circa quae cura et industria hominis, cui res familiaris curae sit, versari debeat. Alterum est πλῆτος, qui e terra petitur, et designatur per ἔργα βοῶν: quo vniuersus terrae cultus, et quae ex ea proueniunt, comprehenduntur: ὁ πλῆς, qui sub se comprehendit τὸν πόρον, quae est altera vitae comparandae ratio, quam designat τὸ πηδάλιον. Viriusque rationem cum labore coniunctam esse ait, causa hominum: quorum scelus in Promethei fraudem deriuat, τῇ ἀπατῶντος τὸν Δία. Hac occasione, elegantissima intextitur Pandorae fabula, ex qua cum potissima huius libri atque adeo totius doctrinae dependeat ratio, Graeculi tamen, vt solent, loquacitate sua non tam spem nobis explicandae allegoriae illius quam voluntatem paene praeripuerunt. Dicens tamen non ea tantum, quae totius operis Hesiodi proposito maxime conducere videbuntur; sed et quae vera sunt, et necessaria, et sine quibus, quae his libris traduntur intelligi posse nemo sanus concedet. Porro priusquam id quod de Pandora dicitur aggrediamur, doctrina Periodica explicanda est, quae Pandora πρῶτος ἔρωσ, et more Poetis vsitato subiungitur, cum praemittenda fuerit.

CAPVT IX.

Periodos veteres Platonici, ex opinione praeceptoris sui, duas statuebant: quarum altera mundum a Diis regi existimabant: altera tamquam animalem sibi et industriae suae, hominumque προμηθεῖα permitti, de quibus ex opinione veterum Poetarum multa in Politico suo Plato, qui inter alia: τὸ γὰρ πᾶν τόδε, τότε μὲν αὐτὸς ὁ θεὸς συμποδηγῇ πτρευσόμενον, καὶ συγκυκλεῖ, τότε δ' ἀνῆκεν, ὅταν αἱ περιόδοι τῇ προσήκοντος αὐτῷ μέτρον εἰλήφασιν ἤδη χρόνα. τὸ δὲ πάλιν αὐτόματον ἐς τὰναντία περιάγεται, ὥδον ὅν, καὶ φρόνησιν εἰληχὸς ἐκ τῇ συναρμόσαντος αὐτὸ κατ' ἀρχάς. τῆτο δὲ αὐτῷ τὸ ἀνάπαλιν ἵέναι, διὰ τόδε ἐξ ἀνάγκης ἐμφύτον γέγονε. Statuit Plato, interdum a Deo moueri, regi, Hecisque hoc vniuersum, donec expletis sit ille ambitus: tum rursus sua sponte mundum regi, sibi que permitti. Huius alterius Periodi exemplum, sub Saturno locabant: cuius felicitatem ἐν τῷ τῇ βίᾳ αὐτομάτῳ, id est, spontanea rerum omnium suppeditatione, sine labore vilo statuebant: quae vita excludebat τὴν προμηθεῖαν οἰκονομικὴν: id est, humanam in tuenda et comparanda re familiari curam, quia sub τῇ
προνοίᾳ

προνοία multo felicius, agebat: ideoque merito cum eo Plato
 Monarcham suum confert, Τὸδ' ἂν τῶν ἀνθρώπων λαχθὲν
 αὐτομάτῃ περι βίᾱ, διὰ τὸ τοιόνδε εἴρηται, inquit, θεὸς
 ἐνεμὲν αὐτὰς, ἐπισατῶν, id est: *Quod igitur de spontanea
 illa hominum vita dicitur, ob hanc causam dictum est: quia ipse
 Deus ipse alebat, tamquam rex eorum et praeses.* Multa ibi-
 dem talia: in quibus verbis fere Hesiodi, quamvis nusquam
 meminerit eius, Periodi illius felicitatem describit. Sicut igi-
 tur Periodus haec felix et sub imperio Deorum, sic deficien-
 te hac et elapsa, ut diuinum imperium, ita benignitas Deo-
 rum defecit, et felicitas humana. Sicut prius saeculum sub
 Deo est, ita alterum sub Fortuna et collegis eius τοῖς Δαίμο-
 σιν. Igitur ut res sit dilucidior, sub altero τὸ τῇ βίᾳ αὐτό-
 ματον statuebant, sub altero τὸ ἀναγκαῖον, sub altero vitam
 sponte affluentem, sub altero vitae comparandae, labore mul-
 to et industria, necessitatem: in quo Iupiter et singuli Dii ea
 quae prius ipsi ministrabant, quae hominibus sine cura, sine
 labore, sine Oeconomica ratione, suppeditabant, fortunae
 permiserunt, aut, ut Plato τῇ εἰμαρμένῃ καὶ ἐπιθυμίᾳ. Vnde
 maximo labore singula hominibus inuestiganda fuerunt: sin-
 guli enim Dii singula dona sua secum sustulerunt, quod He-
 siodus κρύπτειν βίον dicit eleganter. Plato ibidem: ἐπειδὴ
 τὸ μὲν ἐκ θεῶν, ὅπερ ἐρρήθη, νῦν δὲ τῆς ἐπιμελείας ἐπέλι-
 πεν ἀνθρώπους, δι' αὐτῶν τε ἔδει τὴν τε διαγωγὴν καὶ τὴν
 ἐπιμελείαν αὐτὰς αὐτῶν ἔχειν. *Postquam autem Deorum im-
 perium, de quo iam dictum est, hominum curam gerere desuit,
 sibi ipsis illi prospicere, suique curam gerere coacti sunt.* Pro
 duabus illis Periodis, quinque Periodica saecula, seu reuolu-
 tiones saeculares constituit Hesiodus, quarum prima, secunda
 et tertia, sub ἡγεμονικῷ sunt: quarta sub θυμικῷ, quinta
 sub ἐπιθυμητικῷ. In quod saeculum incidit Hesiodus et Per-
 ses. Ex quo sequitur, necessariam esse rei familiaris curam,
 postquam diuitiarum incessit cupido, quam sequuta est iudi-
 cum iniquitas, quos ignorare ait, Ὅσσον ἐνὶ μάλαχῃ τε καὶ
 ἀσφοδελῷ μέγ' ὄνειρα. id est, quam facile olim viueretur,
 priusquam Dii humanum genus τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῇ τύχῃ
 permiserant. Tria saecula Hesiodi cur sub ἡγεμονικῷ colloca-
 rim, quartum sub θυμικῷ, causa haec est, quod Heroicum,
 maxime ab Historicis, celebratum sit et Poetis, ab hac parte:
 quales sunt Thebani, qui μῆλων ἐνεκ' Οἰδιπόδαο, et Troiani,
 qui Ἑλένης ἐνεκ' ἠνκόμοιο, bellum gesserunt. Huc illa spe-
 ctant ex Photii Excerptis: Θυμῷ δὲ διανισαμένην πολιτείαν
 τὴν ἐπὶ πολέμοις καὶ μάχαις, καὶ ὡς ἐπίπαν Φάναϊ, τὴν πε-
 ς πρωτείων καὶ δόξης ἀγωνιζομένην, οἶαν γενέσθαι τὴν ὑπὸ
 Ττ 2 τῆς

τῆς ἰσορίας ἐκάστοτε θρυλλομένην ἀνέχομεν. Fuit ergo de his saeculis Veterum haec opinio. Sicut ex ἡγεμονικῷ factum erat θυμικόν, ex θυμικῷ ἐπιθυμητικόν, sic futurum iterum ex ἐπιθυμητικῷ ἡγεμονικόν, ex ἡγεμονικῷ θυμικόν, atque ita deinceps. Ita ut perpetuus quidam esset Περίοδος lapsus et reuolutio. Vnde infelicitatem suam deplorat alibi hoc libro Poeta, quod non aut prius natus fuisset, aut serius; ante τὸ ἐπιθυμητικόν nimirum, aut post illud: sicut suo loco ostendemas. Circa periodorum reuolutionem Hesiodicam, tota Maronis Pollio versatur, cuius rationem ignorarunt Interpretes. Primo enim expectari ait τὸ ἡγεμονικόν, sicut sub Saturno fuerat.

Magnus ab integro saeculorum nascitur ordo.

Iam redit et Virgo, redeunt Saturnia regna:

Iam noua progenies caelo demittitur alto.

Tu modo nascenti puero, quo ferrea primum

Desinet, ac toto surget gens aurea mundo,

Castra faue Lucina.

Habes τὸ ἡγεμονικόν, accipe τὸ ἐπιθυμητικόν:

Pauca tamen suberunt priscæ vestigia fraudis,

Quae tentare Tbetin ratibus, quae cingere muris

Oppida, quae iubeant telluri insindere sulcos.

Habes τὸ ἐπιθυμητικόν, aut eius effigiem; iam reuolutionem accipe τῷ θυμικῷ, quod Heroicum Hesiodo vocatur.

Alter eris tum Tiphys, et altera quae vehar Argo

Delectos Herons: erunt etiam altera bella,

Atque iterum ad Troiam magnus mittetur Achilles.

Habes τὸ θυμικόν, ubi vox iterum, sicut apud Hesiodum τὸ ἔπειτα, circumuolutionem eiusdem saeculi notat, καὶ τὴν περίοδον. Exitum siue terminum τῷ ἡγεμονικῷ Maro vltimam aetatem Sibyllini carminis vocat: quod τὸ ἡγεμονικόν vltimum inter aetates erat. Quo desinente, duo priora iterum reuocabantur. Mirum itaque non est, si eius ratio fugerit Seruium: ita ut fuerint nonnulli, inter quos Pomponius Sabinus est, qui Maronem ibi de Hesiodo agere existimarint: *Vel intelligit, inquit, de Hesiodo Poeta, cuius Pater Dius fuit, natione Cumaeus: Hesiodus autem libris suis quatuor saeculorum facit mentionem.*

C A P V T X.

Postquam haec constituimus, vltius eundem erit. Duabus de causis saecula intexit Poeta. Altera est, ut ostendat vitae quaerendae necessitatem, καὶ τὸ ἀναγκαῖον τῶν ἐπιτη-

ἐπιτηδευμάτων μετὰ πάντα καὶ ἐπιμελείας, quae sub ἐπιθυμητικῇ erat, postquam defecissent Deorum dona. Altera ut ostendat τὰς ἐπιστάτας τῶ ἐπιθυμητικῷ, qui sunt Δαίμονες. Primum saeculum sicut αὐτοματῶς ex terra vivebat: ita et eadem ratione ex ea nascebantur homines. Unde Plato eos modo γηγενεῖς, modo γήϊνους vocat. Nota est opinio Graecorum veterum de generatione rerum hominumque e luto terrae, et calore Solis, priusquam ἐν τῆς ἀλληλογονίας crearentur. Sicut igitur e terra fiebant, ita rursus in eandem fluebant: ita tamen, ut e defectu vnus succederet origo alterius, ne genus interiret. Horum igitur γηγενῶν duo constituunt genera: quorum alteri dissoluebantur; alteri in speciem λαγικὴν conuertebantur, et constituebant nobilior quid et αἰθρῖον. In omni vita tria statuunt Platonici; βίον, θάνατον, λῆξιν, sicut Proclus loquitur: vel, ut nos mallems, βίον, τελευτήν, μοῖραν id est, vitam, vitae finem, et quod vitae finem sequitur. Primi igitur saeculi homines, quotquot nobiliores erant, post emensum tempus suum λῆξιν Δαιμονίαν, siue τὰς Δαίμονας τὰς ἐπιχθονίους, constituunt. Secundi, τὰς ὑποχθονίους. Τῆτιj sine λήξει interierunt. Quarti Heroes. Quinti ψυχὴν ἀνθρωπίνην, quos Hierocles περιγεία ζῶα, in libro De fato et prouidentia vocat, ubi eos tertios facit post τὰ ἐράνια, quos Deos dicimus. quos sequuntur τὰ αἰθέρια, quos Daemones appellamus: ὧν τὰ μὲν πρῶτα, inquit, λαγικά ἐράνια τε καὶ θεὸς καλεῖσθαι· ἀ δὲ ἡ μετ' ἐκείνο τὸ σύστημα ἔχειν ἔλαττε χώρᾳ, λογικά αἰθέρια τε καὶ ἀγαθὸς δαίμονας ὀνομάζει, τῶν τε συμφερόντων ἀνθρώποις ἐρμηνεύς τε καὶ ἀγγέλους γενομένους. τὸ δὲ ἀνθρώπειον Φύλον τὴν τελευταίαν τάξιν ἐπέχειν, οὗς περιγεία τε ζῶα καὶ ἀνθρωπίνους ψυχὰς, καὶ (ὡς αὖ εἰποι Πλάτων) ἀθανάτους ὀνομάζεσθαι ἀνθρώπους. Atque ita fit, ut cum quinque sint saecula, quatuor tantum constituantur λήξεις. De continuatione primorum saeculorum ita Plato: Ἐχόμενον γὰρ ἐστὶ τῶ τὰς πρεσβύτας ἐπὶ τὴν τῶ παιδὸς ἰσὺν Φύσιν, ἐκ τῶν τελευτηκότων αὐ, κειμένων δὲ ἐν γῇ, πάλιν ἐκεῖ ξυνισαμένους καὶ ἀναβιωσκομένους ἐπείσθαι τῇ τρεπῇ, συνανακυκλαμένους εἰς τὰναντία τῆς γενέσεως, καὶ γηγενεῖς δὲ κατὰ τὸν τὸν λόγον ἐξ ἀναγκῆς Φυομένους, ἅτως ἔχειν τὸν νοῦν, καὶ τὸν λόγον, ὅσους μὴ θεὸς αὐτῶν εἰς ἄλλην μοῖραν ἐκόσμησε. Homines, inquit, primorum saeculorum quoscumque ex iis Deus post mortem meliori non destinaret conditioni, mutatione senectutis in iuuentutem, perpetuam successionem constituerent: ita ut ex necessitate generationis, quae semper in contrarium circumfertur, postquam aliquamdiu in terra iacuissent, rursus

renuiscerent. Atque ita e terra nati dicebantur. Vt ex verbis aliquid constituamus: duplices illarum aetatum facit homines: alteri perpetua quadam serie humanum genus constituiebant: qui autem puriores et praestantiores erant λῆξιν diuinam consequebantur, et inter Daemones referebantur. Atque haec causa est, cur ex aetatibus illis λῆξιν constituat Poeta, et εἶδη λογικά. E quibus omnibus vnum solum instituto suo applicat. Id autem est τὸ τῶν Δαιμόνων. Repetit enim paullo post haec de iisdem:

*Τρεῖς γὰρ μύριοι εἰσιν ἐπὶ χθονὶ πελυβοτείῃ
Ἀθάνατοι Ζηνὸς, Φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.*

Cum autem duabus de rebus agat: de Iustitia, vt diximus, moribusque, et de rei familiaris cura; duo τῶ Δαιμόνων γένει ministeria tribuit, quorum vtrumque instituto ipsius convenit. Primo enim iustitiae inspectores eos facit: secundo rei familiaris curam penes eos esse ostendit, cum πλατοδότας eos vocet. Ne quis existimet frustra Manilium κριτήριον horum librorum fecisse τὰς Δαίμονας, et quae de iis dicuntur,

CAPVT XI.

Postquam igitur Deorum cura penitus destituisset mortale genus; nec vllum praeterquam in se praesidium et in cura diligentiaque sua homines haberent, et vt Plato loquitur, ἔδει τὴν διαγωγὴν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτὰς αὐτῶν ἔχειν, cum in Deorum prouidentia, id est, ἐν τῇ τῶν θεῶν προνοίᾳ praesidium haberent nullum, coepit hominum προμήθεια paulatim sibi prospicere, donec tandem τὸ πῦρ inuenit, quod πῦρ Plato εὐπορίαν interpretatur. Hesiodus βίον, id est, *vitam*, siue *viuendi facultatem*. Hac audacia cum poenam meritis Prometheus, hoc est, *stultia hominum προμήθεια* esset, Iupiter vt factum illud vindicaret, humanis rebus introduxit malum. Haec doctrina enim cum Periodo aetatum ac diuisione sic cohaeret: vt Poetae quidem ratione quamuis sit posterior, ipsa tamen re sit prior. Pandora est ἡ Τύχη, quam rerum humanarum arbitram, facultatum praecipue, omniumque quae e terra nascuntur, e mari comparantur, ὁ τέτων ἐπιστάτης καὶ οἰκονόμος Deus esse voluit (in qua tamen etiam alia considerantur, vt ostendimus cum de Peristasi agimus.) Eam vtrique et mari et terrae, id est, toti Oeconomicae rationi, circa quam versatur Poeta, τῷ πλάτῳ, nimirum, καὶ πόρῳ praeficiebant Veteres. Horatius Lib. I.

Te pauper ambit sollicita prece

Ruris colonus: te dominam aequoris

Qui.

*Quicumque Bishyna laceffit
Carpathium pelagus carina.*

Dominam enim aequoris vocat, non quod mari et eius tempestatibus praefecta esset, sed quod nauigationibus, sicut eas considerat Hesiodus, id est, τῷ πόρῳ, et mercaturae. Atque haec causa est, cur Antii et in maritimis oppidis, ab antiquis haec Dea coleretur. Iam δῶρον θεῶν dictum fuisse quicquid ad vitam hominum conducit, sciunt qui Homerum et Hesiodum legerunt, et quae nos hac de re alibi ad Interpretes Hesiodi disputamus. Plato in Politico: Ὅθεν δὴ τὰ πάλαι λαχθέντα παρὰ θεῶν δῶρα ἡμῖν δεδωρηται μετ' ἀναγκαίας διδαχῆς καὶ παιδείσεως. Loquitur enim de aetate hac, qua Pandora fuit nata. Quotiescumque autem περὶ θεῶν δῶρων loquuntur Veteres, τὰ τηχερά intelligunt. Plutarchus in tractatu Quomodo iuueni legendi sint Poetae, ubi de Hesiodo loquitur, Τὰ τηχερά, inquit, τῶν ἀγαθῶν, Διὸς δῶρα κέκληκε, πλεῖτες καὶ ἀρχαί, καὶ πάντα ὅλως τὰ ἑκτός. Oeconomicae ergo finis est, rerum sufficientia. Quae cum sub ἡγεμονικῷ δῶρον θεῶν esset, sub ἐπιθυμητικῷ donum Fortunae facta est, teste Hesiodo: quia omnes Dei, et singuli, sua dona huic monstro resignarunt: ac propterea Πανδῶραν dixerunt,

— — ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
Δῶρον ἐδώρησαν.

Porro cornu Amaltheae gestasse Fortunam, in triuio notum est. Quia autem illud τὴν πανσπερμίαν continebat, id est, terrae dona omnia; imperium autem Fortunae latius pateret, Plutarchus etiam de mari cornu illud interpretatur: in quo fallitur. Locus est in libello de Fortuna Romanorum: Τὸ δὲ ὑμνέμενον ἐκεῖνο τὸ πλεῖτε κέρασ' ἔχει διὰ χειρὸς, καὶ ἐπ' ὧρας αἰεὶ θαλάσσης μεσὸν, ἀλλ' ὅσα φέρει πᾶσα γῆ, πᾶσα δὲ θάλαττα, καὶ ποταμοὶ καὶ μέταλλα, καὶ λιμένες, ἀφθονα καὶ εὐδην ἐπιχεαμένη. Duo illi attribuebant pictores Veterum: in altera cornu hoc, in altera gubernaculum. Quod gestabat gubernaculum in altera, sicut in altera cornu Amaltheae, nauigandi opportunitatem designat, et per consequens τὸν πόρον, id est, *diuicias marinas*, sicut cornu Amaltheae τὸν πλεῖτον, id est, *terrae opulentiam*, quod nec Plutarchus, neque reliqui Veteres notarunt. Causa haec erat: naui gubernaculum cum demerent, significabant, τὸν ὥραιον πλῆν defuisse, id est, *tempus nauigandi idoneum*: hoc est, aduenisse autumnum. Quo ex Hesiodi praescripto non amplius illi qui circa alteram Oeconomiae partem, quae his libris continetur, versabantur, mercaturam nimirum, mari se committebant, sicut

cur secundo libro docet. Sicut autem cum naui gubernaculum affigerent, aduenisse ver significabant, ita autumnum, cum demerent. Autumno enim in fumum gubernaculum deponerant. Vnde illud: Αἰψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθεῖο, et Πηδάλιον δ' εὐεργές ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσασθαι. Vbi per πηδάλιον, alteram Oeconomiae rationem Hesiodus designat, τὸν πλοῦν nimirum; cuius finis est ὁ πόρος, sicut per ἔργα cornucopiam. Vtramque hanc, vt dixi, vitae comparandae rationem, Veteres Fortunae attribuebant, sicut hic Pandorae,

Αἰψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνῶ καταθεῖο·

Ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμίονων ταλαεργῶν.

id est, continuo gubernaculum in fumum suspendere potuisses, neque ad Autumnum vsque expectandum fuisset: nec de terra ulterius sollicitus esses, sed haec omnia facerent. Nunc utrumque et τὸ πηδάλιον, et τὰ βοῶν ἔργα in manibus Fortunae sunt. Vbi primo duplicem Oeconomiae, de qua in his libris est acturus, rationem proponit, vtrique τὴν Πανδώραν praeficit. Neque alia causa est, cur τὴν Τύχην Homerus, teste Pausania, Deam marinam fecerit, qui, in hymno εἰς Δήμητρα, primo meminisse illius notatur, vbi eam cum Cereris filia inter reliquas Oceaninas ludentem introducebat. Quod nos in nostro εἰς Πανδώραν, vbi Veterum errorem refutamus, his verbis prosequuti sumus:

Χαῖρε πάλιν κρείσσεια θεῶν, τραφερῆς τε καὶ ὑγρῆς,

Τυγῆς καὶ τραφερῆς, τῷ καὶ παλαμῆσιν αἰερεῖς

Τῇ μὲν Ἀμαλθεῖς κέρας ἀγλαόν, ἔσθαρ ἀρετῆς

Εὐφορίας μέγα σῆμα, περὶ σαχυσσοὶ βεβριθός,

Ἀμφοτέρων σαχυσσοὶ καὶ ἀνδρῶν ὅσα τε γαῖα

Εἰαρινῶ Ζεφύροιο χέει μεθύοντος ἑέρση·

Πηδάλιον δ' ἐτέρηφι· τόθεν σέθεν ἀμφὶ θεαίνῃ

Πολλὰ παλαιγενέων ἐψεύσατο βιβλία Φωτῶν.

Ἡ γὰρ ἀνακτορίην τε μόνην κόσμοιο καὶ ἀρχὴν

Σημανέειν ἠγοῦντο. Σὺ δ' εἰναλίη θεὸς ἦσθα,

Εἰναλίη θεὸς ἦσθα. Τύχην δὲ σέ Φασι καλεῖσθαι

Νηρέος ἐν βένδεσσι, καὶ Ωκεανοῖο γέροντος.

Et reliqua quae sequuntur. Totum enim hymnum, quem in Deam illam, ad explicationem huius doctrinae, scripsimus, editioni huic nostrae adiunximus: ne quid studiosis adolescentibus deesse possit: simul vt feliciter eorum ingenium excitetur, vt has Musas cum Latinis coniungant. Atque haec sola fuit causa, cur pictores antiquissimi, Homeri et Hesiodi, vt et reliqui artifices, imitatores, Fortunam utrumque in manu habere voluerint: cornu, quo designatur ἡ γεωργία, et qui

ex

ex ea ὁ πλεῖστος: et πηδαλίον, quo designatur ὁ πλοῦς, et qui ex eo ὁ πόρος. Hanc enim alteram vitæ rationem minus iustam τῷ πηδαλίῳ designabant. Hinc eleganter Synesius, Astraeam ex aëre σαχυν protendere dicit, ἢ πηδαλίον: quod agricultura iustior sit mercatura. Hanc qui non videt esse mentem Hesiodi, quæ totius propositionem continet operis, quam nos postea explicabimus, quæ veriora esse existimas, amplectatur. Nos duo hoc capite probauimus: Primo quomodo cum aetatum diuisione cohaereat Pandora. Secundo quomodo cum totius operis subiecto. Nunc ad reliqua pergamus.

CAPVT XII.

Restat vt ostendamus, quomodo ea quæ de Pandora dicuntur, inter se conueniant. Praeter ea quæ ἔργα dici ab Hesiodo infra ostendimus, ἐργασίαν quamdam mulieribus attribuit: ita vocat τὴν ταλασιργίαν, et hinc quaedam Hesyhii Glossa, de qua infra, diuidit τὰ ἔργα, in γεωργίαν, quæ viris: et ταλασιργίαν, quæ mulieribus proprie conuenit. Ait igitur Poeta noster, Deos singulos dona sua commisisse huic Pandora. Mineruam primo τὴν ταλασιργίαν, cui praeest ipsa; vt mulieres quoque habeant quo aliquid ad rem familiarem conferre, et eius potentiam in conquirenda vita experiantur. Iam quod Venus illi χάριν dederit, vt Poeta loquitur, nihil est quod magis huic Deae conueniat: vox enim χάρις quomodo hic sumatur, in Notis nostris diximus. Duplex Mercurius duplicem illi facultatem, duplicia dona largitur. Prior impudentiam et versutiam: hic Mercurius est ὁ ἐμπορικὸς θεός, mercaturæ nimirum et eius fraudum, quæ in illa Oeconomiae parte committuntur, praeles. Quod autem ille διάκτορος a Poeta dicitur, causa est, quia secum τὸν ἐνδιάθετον λόγον habet: vt Philosophi loquuntur, e quo bona vel mala proficiscuntur, qui Fortunæ non minus quam reliqui suum donum largitur, quod est fallere et decipere. Quæ Fortuna in emporiis nostris notissima est. Iam alter Mercurius, qui vocem illi suppeditat qua inescare homines possit, ὁ προφορικὸς λόγος est: qui externo vocis ministerio utitur. At vero donum suum Pitho quod confert, hac respexit Alcman cum Fortunam Πειθῆς ἀδελφὴν dicit. Quod Promethei causa inducta sit; eo alludit idem, cum eandem Deam Προμηθεΐας θυγατέρα vocat. Plutarchus de Romanorum fortuna: ἀλλὰ μᾶλλον (de Fortuna loquitur) Εὐνομίαις καὶ Πειθῆς ἀδελφῇ, καὶ Προμηθεΐας θυγατρὶ, ὡς γενεα-

λογεῖ Ἀλκμάν. Nunc quod a Vulcano e luto factam eam vult, naturale est: sine igne, aqua et terra, nihil creatur. Deas autem, etiam τὰς νοητάς, Poetae ubique ἀνθρωπομορφῶσι. Prometheus est humanae prudentiae et induitiae vis: quae dum nimium se effert, dum ignem, id est τὴν εὐπορίαν, teste Platone, a Diis consequi sperat, in vinculum acerbissimum incidit; fortunam, nimirum, et necessitatem fati: cuius auxilio (vt Hesiodus loquitur) vitae comparandae modum Iupiter occultat. Poena audaciae illius, quae τὴν εὐπορίαν illicitis sibi vindicare modis ausa fuit, Fortuna est; Dea caeca et quae cum τῇ Προμηθεΐᾳ pugnat. Veteres Philosophi, diu deliberarunt, vtrum naturam, quae omnia hominibus suppetat, Τύχην, an vero Σοφίαν appellarent. Plutarchus libro supra adducto: αὐτὴν τὴν γεννῶσαν ἡμῖν καὶ φέρεσαν ἅπαντα Φύσιν, οἱ μὲν Τύχην εἶναι νομίζουσιν, οἱ δὲ σοφίαν. Prometheo opponitur Epimetheus: alter prudentiam significat, quae futura prospicit: alter poenitentiam, quae iam facta deplorat. Hic Epimetheus δῶρον Διὸς accipit: ita Poeta more suo bona fortuita appellat. Quod non solum notat Plutarchus, sed et totam conclusionem ad eandem Deam, ad quam nos reliqua omnia, refert, in libello De Fortuna. Ἡ πεκαλῶς ὁ Ἡσιόδῳ Προμηθεὺς τῇ Ἐπιμηθεΐ παρακληύεται, μήποτε δῶρον δέξηται παρὰ Ζηνὸς Ὀλυμπίᾳ, ἀλλ' ἀποπέμπειν, τὰ τυχερὰ λέγων καὶ τὰ ἐκτός. Vbi manifeste ostendit, quid per donum Iouis Hesiodus designet. Fortunam, nimirum, quae Pandora dicitur. Quod autem apud Hesi- chium legitur, Πανδώρα ἡ γῆ, ὅτι τὰ πρὸς τὸ ζῆν πάντα δωρεῖται. ἀφ' ἧ καὶ ζεῖδωρος, sciendum est, scholion esse Aristophanis, sicut totum Grammatici illius lexicon, nihil prae- ter Glossas auctorum continet) quo explicatur Comici locus, qui lepide, γῆν Πανδώραν vocat. Locus hic est, πρῶτον Πανδώρα θυῶσαι λευκότριχα κριόν. Interpres Graecus. Παν- δώρα, τῇ γῇ, ἐπειδὴ πάντα κατὰ τὸ ζῆν δωρεῖται, ἀφ' ἧ καὶ ζεῖδωρος καὶ ἀνησιδώρα. Doctrina tam nobilis quae hic a Poe- ta traditur, memini quod suboluerit, mirum est: quorum plerique σοιχειακάς, καὶ φυσικὰς ἀλληγορίας excogitarunt: quae ἐν τοῖς διδασκαλικοῖς locum non habent: ac propterea ad Theogoniam pertinent. Nos eam, vt putamus, ita mani- feste eruimus, vt posthac latere non possit. Ita ergo, inquit Poeta, cum rebus nostris agitur, postquam a Deorum tutela destituti fuimus, vt obiecta sit difficultas maxima: cui Dii sin- guli munera attribuerunt: penes quam summam facultatem eorum distribuendorum esse voluerunt: vnde processit necessitas artis Oeconomicae, Fortuna nimirum: extra quam qui sunt, sine

sine difficultate ab Homero viuere dicuntur; quales sunt mortui, vt infra dicemus.

CAPVT XIII.

Ne quid sit quod diligentiam effugiat nostram, aut in Pandora, aut in iis ex quibus illa dependet, in propositione ipsius operis hi versus sunt explicandi, priusquam ad ordinem reliquorum pergamus:

Κρύψαντας γὰρ ἔχχει θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
 quae verba quasi vinculo quodam necessario et indiuulso, cum illis quae postea sequuntur, cohaerent. Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε. quae est prima ad Pandoram εἰσβολή. Vita illa, quam occultatam a Diis Poeta praedicat, supponit alteram. Sicut itaque opponuntur inter se aetates: ita et vitae duae diuersissimae. Prioris homines ῥεῖα ζῶντες ab Homero dicuntur: quod vitae genus opponitur huic de quo Hesiodus scripsit, in quo hodie versamur. Vnde ab eodem Homero ῥεῖα ζῶντες, etiam defuncti, appellantur, quos vulgo μακαρίτας dicimus. Qui ex hac Fortunae ἀταξία, rursus, vnde deciderant, peruenerunt. Τὸ ῥεῖα ζῆν duabus in rebus constituunt: in simplicitate cum αὐταρκεία: in facilitate cum voluptate. Priore egestas tollitur, et cupiditas: altero labor et difficultas. Exempli gratia, statuamus μαλάχην καὶ ἀσφόδελον, quem Poeta cibum proponit, tamquam sufficientem simpliciter viuentibus. His duobus nihil simplicius, nihil magis obuium: vtrumque tamen sufficit τοῖς ῥεῖα ζῶσιν προαιρημένοις. Destruitur haec vita a duobus maxime; cupiditate et labore. Cupiditatis serui hoc tempore omnes sunt: maxime autem illi, qui a pristina illa vitae simplicitate ad luxum iniquis artibus quam maxime declinant. Quales Hesiodi iudices sunt, quos δωροφάγος ille appellat. Labor cupiditati inseruit, quae sunt voces τῶν πρὸς τι. Vtrumque enim finem suum sequitur. Vtrique fraenum iniectum fuit maximum, quod a Platoniciis περιτῆσις vocatur. Cum enim cupiditas vitae prioris simplicitatem tollat, labor facilitatem destruat, quorum ab altero saeculum hoc ἐπιθυμητικόν, ab altero χαλεπὸν dicitur: vtrumque autem comparare studeat quod desiderat; illud quod vtrumque impedit est ἡ περιτῆσις. Cupiditas labore vititur ad consequendam rem cupitam: περιτῆσις cupiditati fraenum iniicit et laborem impedit: a quo περιτῆστικόν hoc aeuum, et ἀκρεσίον appellatur. Exemplis rem illustremus e vita Oeconomica petitis. Ex nauta si quis quaerat, cum omnia, secus ac olim, arte et labore comparentur, cur nauiget; respondebit,

bit, lucri causa. Si ex eo qui uxorem ducit, quam causam propositam habeat; respondebit, liberos. Si ex agricola, cur terram colat; respondebit, oh fructus. Si ex homine politico; respondebit, honoris causa. Si ex militante; vitae gratia. In quibus tria considerata sunt, quae priori vitae aduersantur. Primo cupiditas quae petit; secundo, ars, industria, labor, quo petit: postremo, successus, qui cupiditatem et laborem sequitur, et prioribus duobus imperat. In cuius potestate cum sint reliqua duo, tollitur libertas hominis cupientis et τὸ αὐθαίρετον, quod nihil quam petere possit et anniti. Ceterum si et nauta, et agricola, et miles successu carent, apparet ἡ περίσσεια, quae et ante fuit, quia de successu suo certi esse non possunt. Itaque et antequam successus impeditus est, tollitur libertas; quia et non succedere potest: et postquam impeditus est, apparet seruitus. Haec tria inter se cohaerent, ἐπιθυμία, τέχνη, περίσσεια, ut neque cupiditas aliquid sine arte efficiat, neque ars sine successu esse possit: neque successus ibi imperet ubi priora desunt. Haec tria in vnica Pandora sunt considerata. τὸ χαρὶν καὶ πιθανόν, est voluptas, ὁ κόσμος τῆς Ἀθήνης est ars. Dona Deorum quae commissa sunt illi, est Fortunae potentia. Hoc itaque modo apparet quomodo Dii vitam occultarint, secundum Hesiodum, de quo in illis versibus, quos proposuimus, agit. Illis vero, qui sequuntur, περίσσεια actionum nostrarum describitur:

Ῥηιδίως γὰρ κεν καὶ ἐπ' ἡματι ἐργάσαιο.

Ὡς σέ κ' εἰς ἐνικυτὸν ἔχειν, καὶ ἀεργὸν εἶναι.

Nisi, inquit, obstaret ἡ περίσσεια, id est, Pandorae potentia, facillime vno die ea consequeretur homo, quae iam vix toto vitae tempore. Priorem itaque vitam Philosophi βίον ἀπλῶν dicebant, ἀπερίσπτον, ἐλευθερίας ἐπήβολον. Posteriores, χαλεπὸν, ἀναγκαῖον, περισπτικόν. Quibus omnibus hoc efficitur, nihil aliud quam Pandoram Hesiodicam circumscribere Platonem, qui omne illud aeuum quod sub Diis non est, sed sub Daemonibus, τῇ εἰμαρμένῃ, id est, Fato, seu Fortunae, et τῇ ἐπιθυμίᾳ, id est, cupiditati attribuit. τὸν δὲ δὴ κόσμον πάλιν ἀνέστρεφεν εἰμαρμένη τε καὶ ξύμφυτος ἐπιθυμία, id est, Orbem vero rursus (postquam ex eo Dii recesserunt) fatum, eiusque socia cupiditas voluebat. Nam et Veteres inter Parcas Fortunam numerabant, et quidem plus quam reliquas posse existimabant, et τὴν Τύχην, εἰμαρμένην καὶ Μοῖραν dicebant. Quod in nostro Pandorae hymno his verbis attigimus:

Χαῖρ' μοι αὖθις ἄνασσα, θεῶν πέρι μῆτιν ἔσσα.

Χηρὸς ἀλεξήτερη, παρὰ κλέψασα δὲ ποτμιν.

Εὐσε-

Εὐσεβέων παιδεσσι νόσον δ' ἀπὸ πάντων ἀλάλκῃς
 Σοὶ δ' ἅμα γενομένη, νόσοι αἰόλαι, ὅζυ τι πῆμα,
 Ἰκέλαι ὀρνίθεσσιν, ἢ ὀρνυμένησι μελίσσῃς
 Ἀνδρόμεον βίον εὐθὺ διέδραμον· ἔδδ' τις ἔσχε
 Ἀθανάτων, σέο νόσφι Διὸς βελήσιν ἀρήγειν,
 Οὐδὲ παραιτεῖσθαι συγερὴν μερόπεςσιν ἀνάγκην,
 Οὐδὲ κασιγνήτας, τῆσιν σ' ἐμῳτιμον ἔθηκε
 Ζεὺς Κρονίδης, Λαχεσίην τε καὶ Ἀτρεΐδην, ἣν τε λέγεις
 Ἀνδράσιν ἐσσομένους· ἐπικλώθασαν ἐφείναν
 Δαίμονα δυσφρονέοντα, καὶ ἡθάδα κῆρα μῆλαιναν.
 Et recte Paulanias: Ἐγὼ μὲν ἐν Πινδαρῳ τάτε ἀλλὰ πείδομαι
 τῇ ὥδῃ, καὶ Μοιρῶν τε εἶναι μίαν τὴν Τύχην, καὶ ὑπὲρ τὰς
 αἰδελφάς τι ἰσχυεῖν. Atque haec haeslenus.

CAP V T XIV.

Vt ulterius pergamus, eaque confirmemus, quae de Pan-
 dora sunt dicta, ad habitaculum illius perveniamus; ut
 bonam illam Deam in lucem porro protrahamus. Illud He-
 siodus Πίθον facit: Homerus autem eodem modo, Fortunae
 secundae et aduersae Πίθον suum designarat. Ita ut ex his
 duobus similibus locis concluderint iam olim Magistri, ὅτι
 Φαίνεται νεώτερος Ὁμήρῳ ὁ Ἡσιόδος. Verba Poetae sunt,
 apud quem Achilles diuina oratione lugenti Priamo filiiue
 fatum aegro animo ferenti hoc modo loquitur:

Οὐ γὰρ τις πρῆξις πέλσται κρυεροῖο γόοιο,
 Ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,
 Ζεῖν ἀχρυσμένους· αὐτοὶ δὲ τ' ἀκηδέες εἰσί,
 Δειοὶ γὰρ τε πίθοι κατακείσθαι ἐν Διὸς ἔδει,
 Δώρων οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ εἰών.
 Ὡν μὲν καμμίξας δῶν Ζεὺς τερπικέραυνος,
 Ἄλλοτε μὲν τε κακῶ ὅ γ' ὕβρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῶ.
 Ὡς δὲ καὶ τῶν λυγρῶν δῶν, λωβητὸν ἔθηκε,
 Καὶ ἐ κακῇ βεβρωσις ἐπὶ χθονά δι' αὖν ελαύνει,
 Φοιτᾷ δ' ἄτε θεοῖσι τετιμένος, ἄτε βροτοῖσι.

Id est:

*Haud equidem prodest misero succumbere lectu,
 Haec etenim Diuum lex stat mortalibus aegris.
 Vinere sub curis: quae illi longius absunt.
 Dolia bina iacent lous alto inclusa cubili.
 Qualia distribuit terris, laetumque, malumque.
 Hinc cui mixta dedit magni concussor Olympi,
 Prospera nunc illi, nunc illi aduersa fuere.
 At cui dura pater: miserandum prostrabis aeuum;*

Illum

*Illum namque fames terras male suada per omnes
Ludibrium premit infelix hominumque Deumque.*

Hos versus ubi adducit Plutarchus, cum eleganti elogio, in Consolatione ad Apollonium, Hesiodi quoque nostri hunc locum adducit, eiusque tamquam recentioris meminit, ut qui in hoc quoque Homerum sit secutus: ὁ δὲ μετὰ τῶτον καὶ τῇ δόξῃ, καὶ τῷ χρόνῳ, καὶ τοι τῶν Μουσῶν ἀναγορευὼν εὐν-
τόν μαθητὴν ὁ Ἡσιόδος, καὶ αὐτὸς ἐν πίδῳ καθεύδων τὰ κακά, τὴν Πανδώραν ἀνοίξασαν ἀποφαίνει σκέδασθαι τὸ πλῆθος ἐπὶ πᾶσαν γῆν καὶ θάλατταν. Differentias in utriusque Homeri et Hesiodi Πιθοπλασίᾳ has notant magistri: quod Homerus in coelo constituat, Hesiodus in terra: quod Homerus duplex dolium constituat, Hesiodus unum; quod in Homericis vale σωματικά sunt, et ἐξαντλεῖσθαι δυνάμενα, in Hesiodi sunt ψυχικά. Quae tamen differentia magni momenti non est. Homericum Iovem uno ore omnes non Interpretes modo sed et Philosophi τὴν εἰμαρμένην (id est Fatum) dicunt, quae praestit bonis malisque. Hesiodus noster ostendere pergit, quomodo mala in homines inuenta sint, bona amissa: quomodo Iupiter prima Deorum potestas, matertrici illi rerum humanarum Fortunae, quae mille illecebras, mille habet dolos, quibus strenuos viros et solertes, id est, τὰς μηχανικὰς, τὰς τεχνικὰς, quos ἀλφειᾶς vocat, qui ignem, id est, rerum inveniendarum rationem sibi vindicant, obruat: quomodo Πῖθος ille ad terram peruenerit, in quo erant Labor, Senectus, Morbi, et alia. Quae omnia cum inter homines sparsisset, sola Spes remansit; quae perpetua ac sola aduersae fortunae comes est. Si enim Fortunam tollas, Spes non erit: quae semper in malis bono animo est, quod de instabilitate Fortunae cogitat. Nisi enim instabilis Fortuna esset, in malis Spes non esset, in bonis Metus. Pandora igitur, operculo remoto, spargit malorum agmen. Sicut autem πιθοπλασία Iouis est; ita πιθοργία (eleganti voce hunc Hesiodi locum ita vocant Grammatici) Pandorae. Mala illa quae emittuntur (ut recte notat Proclus) in potestatem τῶν Δαιμόνων veniunt: quo omnia illa confirmantur, quae supra a nobis sunt dicta. Verba Procli sunt: ὅτι καὶ τῶν ἐφοροι δαιμονές εἰσιν, οἱ τινες δρῶσιν ἀφ' αὐτῶν ἐπιτέμποντες τὰς ὑπὸ τὴν εἰμαρμένην τεταγμένας, καὶ τὰς ἐν τῷ πίδῳ κῆρας διασπείροντες. Nonne satis manifeste Pandoram esse τὴν εἰμαρμένην, aut, quod proximum est, τὴν Τύχην fatetur? Deinde, Daemonum potestatem, quam libri huius, seu potius partis prioris, subiectum facit Manilius, agnoscit? Ita ubique Interpretes doctrinam hanc alludunt, et ignari verum fatentur, nusquam agnoscunt. Sic itaque, ut Horatii verbis loquar, Post

*Post ignem aetheria domo
 Sublatum, macies et noua februm
 Terris incubuit cohors,
 Semotique prius tarda necessitas
 Lesbi corripuit gradum.*

Lesbi necessitas, est ἡ ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης τεταγμένη in secunda Periodo: *sarda*, quia in priori non fuit, nimirum sub Saturno.

CAPVT XV.

Cum variae fuerint de hac Pandora opiniones Veterum: refutanda nobis ea erit, quae maxime assertoribus suis visa est probabilis: quod si fiat, non necesse erit ut de reliquis laboremus. Ea est eorum qui Πανδώραν, τὴν τέχνην esse voluerunt, id est, ipsam artem: in qua opinione est Izetzes. Tria, secundum Platonem, vniuersum regunt, Τέχνη, Τύχη, Φύσις. *Ars, Fortuna, Natura.* Ex his Ars et Fortuna ἐναντιούμενα sunt. Artis inuentrix est ἡ Προμήθεια: nam sub ἐπιθυμητικῷ cessat πρόνοια Deorum, quam offendit Prometheus, et ab hominibus auertit, proptereaue eius vicem Artem subiisse existimabant. Aristotèles quoque, quotiescumque de Προμηθείᾳ et eius partibus vel effectis agit, toties illi fere τὴν τύχην opponit, ut libro Ethicor. Nicomach. III. cap. VI. vbi τὸ βελευταῖον, cum ab aliis, tum praecipue a Fortuna separatur. Cum praeterea, ut Philosophus idem Rhetor. Lib. I. docet, Fortuna sit eorum, quorum et causa non est definita, nec alicuius gratia sit, nec semper, nec saepe, nec ordinate, excluditur προμήθεια, quia nec sine ratione procedit, nec sine experientia. Vnde Fortuna ibidem ἀλογος αἰτία ἀνθρώπων λογισμῷ dicitur. Qua poena maior esse non potest, iis praesertim hominibus, qui ἀλφειῶν ab Hesiodo dicuntur, et excogitandae semper aut inueniendae rei alicui sunt intenti. Infinita eiusmodi ex Platone directe adduci possunt et simpliciter: ex Aristotele partim simpliciter, partim κατὰ συμπέρασμα. Iam enim hoc solummodo agimus, ut doctrinae huius series et ordo pateat: ipsa autem lucem accipiat. Nunc ut et alteram reiiciamus restat. Eorum enim opinionem praetermittimus, qui haec omnia ad sexum mulierum referunt, qui nesciuerunt quid in Scriptis Poetarum sit τὸ πρακτικόν, quod pugnat cum τῷ ἀλληγορικῷ et τῷ νόστῳ. Duo illa inter se pugnant, ἀπορία, καὶ πλοῦτος: item ἀμηχανία et τέχνη: item id quod surripitur, et poena furrepti. At vero ignem Promethei esse τὸ τεχνικόν, τὸ ποριστικόν, τὸ μηχανικόν, et Plato vbique affirmat, et cum eo Izetzes. Iam hominibus Pro-

Prometheus, Deus, vt Aeschylus loquitur, *Φιλανθρωπικὰ τρό-
πικα*, ignem largitus est, non vt δῶρον suum, qualia sunt illa,
quae propria singulorum Deorum cum sint, ab illis hominibus
suppeditantur; sed vt Diis surreptum. Eius rei causas duas
statuit Plato; vt succurreret τῇ ἀμηχανίᾳ, et τῷ ἀτέχνῳ,
quia homines, vt ille inquit, ἐν μεγάλαις ἀπορίαις ἦσαν,
πορίζειν καὶ ἐπιστᾶμενοι, id est, magnis difficultatibus urgeban-
tur, cum de victu sibi prospicere non possent. Ignis igitur id
est, quod Diis furripitur, hominibus traditur. Quem ignem
Platonici, Dei, opificis vniuersi, quasi instrumentum sta-
tuunt. Iupiter hunc ignem, cum a Prometheo deceptus es-
set, in diuisione bouis, de quo in Theogonia habes, homi-
nibus furripuit: eundem mox rursus sibi vindicat Prome-
theus, et hominibus tradit; ipsam nimirum artem, ipsam
industriam, ipsam conquirendae vitae rationem. Quo furto
et poenam Iouis ipse, et clientes eius homines incurrerunt.
Poenā fuit Pandora. Quam Pandoram si Artem interpre-
temur, eadem erit poena Iouis et munus Promethei, quod
absurdum esse quilibet videt. Rursus quod ἀντί τινος datur,
aliud est ab eo pro quo datur. Sed Πανδώρα propter surre-
ptum ignem immittitur, verum poenae vice, non muneris
loco, vt Hesiodus loquitur: Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντί πυρὸς δώσω
κακόν. Item, finis artis et eius ποριστοῦ ignis, est prodesse
hominibus: qua etiam de causa a Prometheo surreptus Diis
fuit: Pandora vero nocere: vnde κακόν ab Hesiodo dicitur.
Rursus ars cum labore iuuat: Pandora cum voluptate nocere
dicitur. Ac propterea sub Saturni Periodo ne ars quidem
fuit, sed sine labore quidlibet a Deorum benignitate suppeditatum
fuit. Rursus, cum ars fuit, fraenum artis inuenta est
Pandora. Praeterea Hesiodo, (nunc ea quae ab eo dicuntur,
sequimur, nec vnumquam in vastum illud τῶν μυθολογημένων
mare abripi nos patiemur, non enim aliud agimus, quam vt
horum librorum doctrinam planam faciamus) τὸ ἀλφεῖν et τὸ
τεχνάζειν eadem sunt: Pandora vocatur πῆμα τοῖς ἀλφεῖσι-
σι, id est, iis qui arte, et surrepto igne utebantur, τοῖς εὐρε-
τικοῖς, τοῖς μηχανικοῖς (ita enim vocem illam esse accipien-
dam infra ad ipsum ostendimus:

— — ἐνόμηνε δὲ τήνδε γυναῖκα

Πανδωρήν· ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες

Δῶρον ἐδώρησαν, πῆμα ἀνδράσιν ἀλφεῖσι.

Ergo diuersa sunt. Quippe si Pandora eorum sit poena, qui
et industria vtuntur et arte, oportet aut aliud sit, aut aliud ha-
beat quam ars et industria. Rursus aliud est quod a fa-
uente datur, ab eo quod ab irato immittitur: sed artem tra-

tra-

tradidit εὖς Prometheus (ita dicuntur propriè in Theologia veteri Dii singuli, cum dona sua largiuntur, quae alio nomine εἰδ' dicuntur, et ipsi δωτῆρες εἰδῶν) aliud quod a Ioue sed χλωσαμένω. Pluribus idem aliis reici potest, et nostrum probari. Sed et aliud afferemus argumentum. Pandoram esse Deam quae absentibus Diis, quod in ἐπιθυμητικῷ contigit, omnia dona hominibus largitur, iam supra diximus. Hanc Deam Veteres alio nomine Ἀνταίαν dicunt et Τύχην. Hesiodus in Theogonia Ἑκάτην vocat: refertque vni illi plenam omnium diuinorum beneficiorum distribuendorum potestatem factam esse. Ἀνταίαν et Πέαν eandem esse Apollonii Interpretes ostendunt ad illud: Ἡ δὲ πρὸς εὐαγέσσιν ἐπὶ Φρένα θῆκε θυλαῖς Ἀνταίη δαίμων. Interpretes, ἡ Πέα ἔτω λέγεται, διότι ἐναντία τοῖς Τελχίσιν ἐγένετο. Etymologus et alii: nam nihil iis qui Graecos auctores vel a limine salutarunt, notius est. Ἀνταίαν eandem esse cum τῇ Τύχῃ, tum alii, tum vero Flaccus noster ostendit:

*O Dima gratum quae regis Antiam,
Praesens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel superbos
Versere funeribus triumphos.*

Ita Deam indigitabant illam, quae Antii colebatur, παρὰ τὸ ἐπιπέμπειν τὰ πάντα, pro quo male apud Hesychium legitur τὰ αὐτά. Iam notissimum est, quot absurditates Veteres Hesiodi Interpretes adducant, ut causam in Theogonia reddant, quare Hecaten, quam omnes τὴν Τύχην fatentur, cum Neptuno coniungat, his verbis:

*Καὶ τοῖς οἱ γλαύκῃν δυσπέμφελον ἐργάζονται
Εὐχονται δ' Ἑκάτη καὶ ἐρικτύπῃ Ἐννοσιγαίῃ.*

Eius rei nos causam supra ostendimus: cum diximus, Τύχην, marinam fuisse Deam, ac propterea πηδαλίον gestare: quod ibi aliis etiam rationibus probauimus. Ita ibi Hesiodus reliquis omnibus, mari, terrae, venationi, militiae, foris, cunctis denique quibus Dii singuli praeerant, vnam Hecaten, ut hic Πανδώραν praeficit. Rheam autem, id est, Hecaten, Pandoram esse patet ex illo loco, qui ab Eusebio II. lib. De praep. citatur: Γενέσθαι δὲ θρανῷ θυγατέρας, Βασιλείαν, καὶ Πέαν τὴν Πανδώραν. Ceterum conferat lector quae de Hecate Hesiodus, cum iis quae a nobis de Pandora in Hymno dicta sunt. Obtinuit haec opinio apud Veteres, usque ad regnum Fortunae, id est, τῆς ἀταξίας, quae sub ἐπιθυμητικῷ est, quo nauigatio cepit, fuisse regnum Astraeae τῆς ἀντικειμένης. Vnde opposuerunt Astraeam et Fortunam: quatenus altera spicam, altera gubernaculum ostenderet. Huc re-

spicere Synesius videtur, ἐν τῷ Περὶ προνοίας. Vbi locum hac dēre Arati interpretatur: Ἔως, Φησὶν ἔχειντο θαλάσση, χρυσοὶ δὲ ἦσαν ἀνθρώποι, καὶ θεῶν ἐπιμιξίας ἐτύγχανον· πλοίων δὲ εἰσελθόντων ἐνεργᾶς εἰς χερσὶν β.α, τοσῶτον ἀπεφοίτησεν ἡ δίκη τῆς γῆς, ὥς μόλις ὀρασθαι νυκτὸς αἰθέρας. καὶ μὲν τοὶ νῦν ἀρωμένη, ἔαχυν ἡμῖν προτείνει, καὶ ἔπηδάλιον. Illa sublata, sequuta est Pandora: qua cum aliquamdiu regnum obtinuisset, recessit et Αἰδῶς καὶ Νέμεσις. Locus elegantissimus est, apud Auienum Arati Paraphrasten, vbi de Astraea:

*Seu patris Astraei clarum et genus, aurea cuius
Sydera sunt proles, et qui pro munere morum
Inculpabilium nomen dedit omnibus astris:
Aut Pelusiaci magis es Dea littoris Isth,
Digna poli, confors et cura latrantis Anubis:
Seu tu Diua Ceres: sic nam tibi fragrat arista,
Et, ceu Siriaco torretur spica calore
Proteritata manu: seu tu pernicibus alis,
Nec sat certa gradum viduataque verrice summa
Flexipedae verris vestigia, lubricum ut aeuum
Sors agat, et subitis obrepas mobile fatum
Temporibus — —*

Eo loco emendavi *verris vestigia*, pro quo male *vestis* legebatur: reliqua fere sunt ex editione Grotii nostri. Ac propterea eandem Astraeam et Fortunam esse voluerunt, vt Germanici Interpretes et alii obseruant. Quo etiam i versus illi Auieni referri possent, modo legatur *Flexibilis*. Glossae veteres, *Flexibilis εὐκαμπής*, proprium Fortunae est. Vt vt sit: alii Astraeae Fortunam successisse, alii Astraeam in Fortunam mutatam volunt ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ. Dio Chryf. eandem facit oratione II. Περὶ τύχης Ὀνόμασαι δὲ ἡ τύχη καὶ πολλοῖς τισὶν ἐν ἀνθρώποις ὀνόμασι· τὸ μὲν ἴσον αὐτῆς, νέμεσις, τὸ δὲ ἄδελον ἐλπίς, τὸ ἀναγκαῖον μοῖρα, τὸ δὲ δίκαιον θέμις. Eodem tempore coeperunt fors et fatum: quod coniungit Auienus, ἡ Εἰμαρμένη, ἡ Πανδώρα, οἱ Δαίμονες. Ita vt illi qui περὶ τέχνης ea omnia, quae de Pandora dicuntur, intelligunt, multis partibus impingant. Proclus, vt Platonium decebat, quicquid de Pandora dicitur, ad τὸ ἄλογον τῆς ψυχῆς refert: qui quamquam vbique rerum suarum satagat, priusquam probet τὸ ἄλογον ἐν τῷ Φρονεῖν, et in parte διανοητικῇ esse, nobis sufficit non aliam in his Hesiodi libris allegoriam, aut allegoriae interpretationem adferri, quam quae cum doctrina saeculorum cohaeret. Quamquam in eo laudem mereatur Proclus, quod ordinem libri huius et rationem fere eandem, quam nos ostendere conatus sit: tum quod rationem τῶν παρ-
εξβ-

ἐκβάσεων, qualis est illa de saeculis, connectere cum reliquis tentarit. Rursus tamen omnem ordinem, et institutum Poetae his verbis confundit: καὶ ἔτος δὲ ὁ μῦθος ἐπιτηδεύωντος πρὸς ἀποτροπὴν τῶ ἀδελφεῖ, ὅπως μὴ σχολάζει πόρνας. Illud obiter notabunt studiosi, hoc quod de Pandora in Theogonia dicitur πραγματικὸν esse, in his libris ἀλληγορικὸν et νοερὸν. Pandora πραγματικὸν est, cum mulierem designat συλλαβητικῶς: ἀλληγορικὸν, cum siue Fortunam, siue Artem, siue Voluptatem, siue tale quid: quod saepenumero a viris doctis confunditur. Graeci omnibus scriptis vim suam eripuerunt, cum nihil pragmaticum in illis relinquunt, sed vento inani allegoriarum abrepti, omnia pro nutu fingunt: contra saepenumero node ea sumunt, quae non nisi νοερῶς cum reliquo Scriptoris instituto conueniunt. Quidam Grammatici aliquam Pandorae partem ἀλληγορικὴν esse voluerunt: aliquam πραγματικὴν. Sic ignem cuius hic fit mentio πραγματικὸν esse notant: partim credo διὰ τὴν τῷ πυρὸς ἐν πάσαις ταῖς τέχναις καὶ τῷ βίῳ τῷ ἀνθρώπινῳ χρῆσιν, partim διὰ τὸ τὴν τῶν ἀνθρώπων πλάσιν ἀνευ πυρὸς ἔσυντελεῖσθαι. Pergamus.

CAPVT XVI.

Hesiodus igitur ex opinione vetustissimorum qui περὶ τῶν λογικῶν egerunt, et eorum speciebus, in Theogonia sua de prima specie tractauit, cuius sub ἡγεμονικῇ maxima fuit cum hominibus familiaritas, ut ita dicam. Eius non modo genus, ortum, parentes, sed quod amplius est, μοῖραν, ut veteres Theologi vocant, ut ipse Hesiodus, δῶρα persequutus est, et quae quisque hominibus conferret. Tractarat et Ἡρωγονίαν, ut et hodie ex auctoribus compluribus scimus. Mediam vero speciem in primo Ἑργων persequutus est. Hinc igitur lucem accipit locus Manilii, in quo versus ille, qui ad τὰ Ἑργα spectat, ab omnibus ad Θεογονίαν relatus fuit. Postquam enim de Theogonia ita egit,

Hesiodus memorat Diuos, Diuumque parentes,
interiectis aliquot mox versibus, quibus contentum operis describit, hunc adiicit,

Omniaque immenso volitantia numina mundo

Aliter autem Pandoram suam in Theogonia quam ἐν πρώτῳ Ἑργων considerat: in altero enim ut primam foeminam, his verbis:

Τῆς γὰρ ὀλῳίον ἐστὶ γένος, καὶ Φύλα γυναικῶν
Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναίετ' ἄσπιν,
Οὐλομένης πενίης ἔσσυμφρα, ἀλλὰ κέρεια.

In altero, nimirum in quo nos versamur, longe aliter pro Dea illa, cui Diis immortalibus postquam ἀταξία est induceta, omnia commissa sunt. Causa cur in Theogonia ita consideret, haec est: quod ante τὴν ἀταξίαν, siue sub imperio manifeste Deorum, γῆνοι fuerint homines, ut supra ex Platone ostendimus, et ex ipsa terra oriundi. Quorum pars maxima λογική erat et pura: altera autem vi illa quam ἀλογον vocant, cuius prior pars est ἡ Φυσική, siue vis creandi, et crescendi, maxime carebant. At induceta Pandora, ἀλληλόγονία patiter induceta est. Quod nos ita quoque in nostro persequuti sumus:

— — πρώτην δέ σέ Φασι γυναικίνα.

Τῶνδε γὰρ ἀντιτέτυχο, καὶ ἀγλαὸν ἔλλαχες εἶδος
Παρθενικῆς ὠνάσσα, χάριν σὺλβεσσα καὶ αἰδῶ.

C A P V T X V I I .

Atque haec causa fuit, cur apud Veteres, φιλοσόφοι aliquis, et qui mentem huius libri bene examinarat, quae potissima ex parte circa ἀταξίαν et volubilitatem Fortunae, qua Dii, ut Poëta loquitur, vitae conquirendae rationem occultarunt, versatur, a versu illo, Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ, usque ad illum, Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦς' ἐρέω hoc exordium, quod ex Pausania et Plutarcho Hesiodi non esse certo scimus, praefixerit:

Μῆσαμ Πιερίθην αἰοιδῆσι κλείεσσαι,

Δεῦτε Δί' ἐννέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνεῖσσαι.

Ὅντε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοὶ τε,

Ῥητοὶ τ' ἀρήτοί τε, Διὸς μεγάλοιο ἔκητι

Ῥεῖα μὲν γὰρ βρίαῖε, ῥεῖα δὲ βερόντα χαλέπτει

Ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινυθεῖ, καὶ ἀδελον ἀέξει,

Ῥεῖα δέ τ' ἰθύνη σκολιὸν καὶ ἀγνηορα κέρφει.

Ζεὺς ὑψιβεβημένης, δὲ ὑπέρτατα δώματα νύκτει.

Qui versus, aut ego fallor, aut mali Poetae sunt, sed boni Philosophi, et qui cum cura librum hunc perlegerat: meliusque argumentum pexceperat, quam eorum quisquam, quem hodie in Hesiodum habemus. In quo tamen omnes non penitus errarunt, quod in hoc exordio vocem Διὸς, ἀντὶ εἰμαρμένης poni mordicus asseuerant: quomais minime propositum τῇ γραφικῇ, multo minus Hesiodi ex eo institutum perceperint. Argumentum libri hoc exordio continetur, quod a nullo haecenus notatum fuit, multo minus quid sit. Argumentum est vis Fortunae ac potestas, quemadmodum Iliados ira Achillis. Plato in mundo ἀτάκτως περιφερομένῳ, vim quamdam constituit, tamquam animam magni illius Dei, mundi patris,

patris, quam Stoici *εἰμωμένην* et *ἀνάγκην* vocant, et saepissime Δία. Horatius, qui (vt iam olim renascentibus litteris notauit Muretus) totum hoc exordium, quod *Ἐγὼν* primo praefixum legitur, *κατὰ λῆξιν* vertit, *Deus reddidit*: quem eundem cum Fortuna facit. Ode lib. I. xxxiv.

— — *valere ima summis*

Mutare, et insignem assensuas Deus,

Obscura promeus: hinc apicem rapas

Fortuna cum stridore acuto

Sustulit, hic posuisse gaudet.

Tota huius Deae vis ex periodica reuolutione pendet: quae sit τῶ τῶν θεῶν χωρισμῶ, vt Philosophi loquuntur, id est, segregatione Deorum a rebus mortalium. Nota est Platonico-
rum et Aristotelicorum lucta περὶ τῆ αἰδία τῆ κόσμου disputantium, καὶ περὶ τῆ ἀγεννήτης magni illius Daemonis. Praecipuum argumentum, quo probabant, erat Periodica doctrina, et reuolutio saeculi, quod vocabant τάξως εἰς ἀταξίαν περιαγωγὴν. Quae ἀταξία hanc constituēbat potentiam, quam nunc Δία vocat prooemii auctor. Eo argumento ex Platonis Politico desumpto, vsus est Proclus noster, vt Philoponus indicat, circa finem decimae octauae disputationis: Ἄλλ' ἐπειδὴ, inquit, καὶ τῆτο ὡς ἰσχυρὸν ὁ Πρόκλος προβάλλεται εἰς ἀπόδειξιν τῆ ἀγεννήτου εἶναι τὸν κόσμον, κατὰ Πλάτωνα τὸ ἐν τῷ Πολιτικῷ, ὡς ἐν ὑποθέσει χωρίζειν τὴν κόσμον πὸν θεόν, καὶ τῷ χωρισμῷ τῆ θεοῦ εἰς ἀταξίαν αὐτὸν ἐκ τάξως περιάγοντα. Philoponus igitur, vt Christianus, ἐν ὑποθέσει loquutum ibi ait Platonem, οὐχ' ἀπλῶς, id est, vt ipse Philoponus alibi loquitur, λαμβάνοντα τὸ ἀποδεικτὸν, καὶ ἐκ τῆς ἑτέρας τι δεικνύοντα, tamquam pro confesso sumens id cui aliquid superstruit. Disputatione enim decima octaua, quam refutat Philoponus, ita scripserat Proclus: Εἰ ἄρα τὸν θεὸν ἀπειῖναι λέγει, Platonem intelligit, τῆ κόσμου, καὶ παρεῖναι αὐτῆς ἐν Πολιτικῷ καὶ ἐν Τιμαίῳ, ἀπειῖναι πρότερον, εἴτα παρεῖναι. ἔτω γὰρ εἶχε, Φησί, τὸ πᾶν, ὡς εἰκὸς ἔχειν. Et paucis interiectis, Καὶ διὰ ταῦτα τότε μὲν ἐξ ἀτάκτου μεταβάλλειν εἰς τάξιν τὸν κόσμον· τότε δὲ ἐκ τεταγμένου μεταπίπτειν εἰς ἀταξίαν, ἕως ἑφάδρος αὐτῆ γένηται τῶν πηδάλιων ἀψάμενος ὁ θεός, etc. Heliodorum nostrum certe ἀπλῶς, non modo τὴν εἰς ἀταξίαν ἐκ τάξως περιαγωγὴν asseruisse saeculorum diuisione ostendit: sed ex contrariam, τὴν nimirum ἐξ ἀταξίας εἰς τάξιν, exspectasse manifestum est. Omnia autem Platonis argumenta, siue καθ' ὑπόθεσιν loquitur, siue ἀπλῶς, ex primo Hesiodi desumpta sunt: quod si vidissent Interpretes, locum illum melius interpretati essent, qui post

ἀταξίαν sui saeculi, iterum τὸ τεταγμένον notat expectari, sicut sub Saturno fuit, his verbis:

Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐς σιδήρεον, ἀδὲ ποτ' ἤμαρ
Παύσοντα καμάτε καὶ οἰζύας, εἰδὲ τι νυκτῶρ
Φθιρόμενοι, χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσασσι μερίμνας.
Ἀλλ' ἐμπης καὶ τοῖσι μεμίζετα ἐσθλὰ κακοῖσι.
Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων,
Εὖτ' ἂν γεπόμενοι πολιορκέταφοι τελέθωσιν.

Manifesta periodica revolutione, finem aetatis suae constituit in melius, sicut iam relapsa erat in peius. Rursus illis,

Μηκέτ' ἔπειτ' ὦ Φεῖλον ἐγὼ πέμπτοισι μστεῖναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θαναῖν, ἢ ἔπειτα γενέσθαι.

Vbi apposite Proclus suam, quam tot scriptis asseruerat Periodum, notat designari, qui ad locum illum, δι' ὧν εἰ μόνον δηλοῖ τὴν ἀπὸ τῶν κρείττωνων εἰς τὸ χεῖρον εἶδος τῆς ζωῆς μεταβολὴν, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πάλιν ἐσσεσθαι, ἀπὸ χειρόνων εἰς τὸ κρείττον. τὸ γὰρ ἔπειτα γενέσθαι, δηλοῖ καὶ ἀμείνων ἐσσεσθαι τινὰς τῶν κατ' αὐτὸν ἀνθρώπων ὑπερον, ὥς καὶ ἐν ταύτῃ δηλον, ὅτι τὰς μεταβολὰς ἐθέλησε παραδέναι τῶν περιόδων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς εἰς τὰ ἐναντία γινούσης. Quamvis nusquam scopum Hesiodi, et ne ibi quidem τὸ κατὰ τὸ ἀκόλῃστον totius doctrinae animaduerterit. Magister autem Tzetzes impudentiae velificans suae Proclum perstringit: οἱ δὲ λέγοντες τὰς ἔπειτα ἀνθρώπου λέγειν τὸν Ἡσίοδον μέλλειν γενέσθαι, ἐναντίως τῷ Ἡσίοδῳ, καὶ εἰ κατ' ἐκείνον φασί. Vbi vides hominem nugacissimum: qui rationem ignorare maluerit, cur Hesiodus ἔπειτα adiungat, aut turpiter dissimulare, quam ex alio discere, aut non maledicere. Sub ἀταξία igitur, sub qua se natum esse deplorat Hesiodus, Dei vicaria est Pandora, quae Ζεὺς ab auctore prooemii dicitur, cuius sunt collegae Δαίμονες vnde saepenumero ὁ Δαίμων Graecis et ἡ Τύχη idem numen est. Hinc Romanis, quotiescumque Graecorum Δαίμων vertunt, vox Deus nihil aliud quam Fortunam designat. Sic Naso:

Vota suos habuere Deos,

id est, successum euentumque suum. Maro:

Afcanius curuo direxit spicula cornu:

Nec dextrae erranti Deus absfuit.

Quod nos aliquando reddidimus:

Ἀσκάσιος δ' ἄρ' ἱάλλεν ἀπὸ νευρῆφιν οἰζόν

Οὐδὲ τύχης παλάμη πέλεν ἄμμορος.

Hi sunt quos interdum *iniustos Deos* vocant Poetae, quotiescumque virtutem fortuna non sequitur. Sic Silius, *Iniustus neglecta Deis*, id est, τοῖς Δαίμοσιν, qui ἐν τῇ ἀταξίᾳ re-

rum

rum potiuntur. Contra *εὐδαιμονία* a Marco Tullio ex Socratico Xenophonte definitur. *Fortuna cum virtute coniuncta*: quia Xenophon dixerat: *Δικαίως μοι δοκεῖς, ὦ Κύρς, εὐδαιμόνων εἶναι, ἀγαθὸς γὰρ ὢν ἀνὴρ, εὐδαιμονεῖς*. Quod Tullius vertit: *Recte vero te Cyre beatum ferunt: quoniam virtutis tuae fortuna coniuncta est*.

CAPVT XVIII.

Postquam ea ostendimus quo spectent quae ab Hesiodo in his libris obscurius tractantur, quam ut vel ratio eorum perspicui, vel quomodo cum instituto Poetae ipsius cohaereant continuo videri possit, necesse est, cum variae sint de distinctione librorum sententiae, de quo supra aliquid diximus, fusius nostram explicemus. Idque eo maxime, quia in iis quae praemissimus saepenumero distinctionem librorum, quae nunc obtinet, et quam in editione nostra seruauimus, sequenti sumus. Existimamus igitur, imo dicimus, totum illud quod sub *Ἔργων καὶ Ἡμερῶν* nomine circumfertur, librum esse vnum, partes multas. Argumentum quo probamus non vnum habemus, et quae talia sunt ut dubitandum ne sit quidem. Ac primo manifesta Seruii auctoritas, qui Hesiodum vnum ad Persen scripsisse testatur. Deinde quia quamcumque partem horum librorum citant Veteres, *Ἔργα καὶ Ἡμέρας* vocant. Sic Erymologus. *Αἰρεῦμενον*, inquit, *αἶροντα, λαμβάνοντα. παρὰ τὸ αἶρεω τὸ σημαῖνον τὸ λαμβάνω, κατὰ πλεονασμὸν, αἶρεω, αἶρεσμαι, αἶρεσμενον, καὶ τροπῇ Αἰολικῇ αἶρεῦμενον*. *Ἡσιόδους ἐν Ἐργοῖς καὶ Ἡμέραις καὶ σε ἑορτά Γηθήσειν, βίοντε αἰρεῦμενον ἔνδοι ἐόντος*. Item in *ἀκινήτῃ*. *Ἀκίνητα, καθόλου μὲν τὰ μὴ κινέμενα παρ' Ἡσιόδου δὲ ἐν Ἐργοῖς καὶ Ἡμέραις, ὁ τάφος. Μὴδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν*. Item in *ἀλευῶ*. *δεινὴν δὲ βροτῶν ἐπάλευσε Φήμην*. Titulus igitur generalis totius operis est, *Ἔργα καὶ Ἡμέραι*: quamobrem neque necesse fuit duas priores partes *Ἔργων*, posteriore *Ἡμερῶν* titulo distinguere, quod Henricus Stephanus diligenter seruauit tamen, et quisquis accuratus. Nam et Magistri veteres totius libri ad Persen inscriptionem esse notant *Ἔργα καὶ Ἡμέρας, διὰ ταῦτα*, inquit, *πάν το βιβλίον ἐπιγέγραπται Ἡσιόδῃ Ἔργα καὶ Ἡμέραι*. Quod ut exemplo aliquo confirmemus, videamus quomodo hos libros citare soleant Veteres. Philostratus ἐν *Ἡρώσι*, Homerum et Hesiodum certasse notat coram Panide rege, (cuius certaminis et libellus vulgo inscriptus *Ἀγὼν Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου* meminit, ut et Tzetzes noster, ubi accurate, ut sibi videtur, de

Poeta nostro, disputat) vtrumque vero recitasse partem aliquam operis sui: partes autem illas ita distinguit, vt alterum *περὶ Αἰάντοιν* recitasse dicat; alterum partem eam, vbi Perfen iubet *ἔργων τε ἅπτεσθαι καὶ γεωργίᾳ προσκείσθαι*. In quo Philostratus etiam morem, sicut in Homeri versibus Rhapsodorum, ita in Hesiodi τῶν κισσεριῶν obseruauit, qui in cantilenas hos libros diuidebant. Quae omnia ea etiam confirmant, quae a nobis de subiecto horum librorum sunt dicta. Nam sicut Homeri operis, quo ea quae ad Troiam gesta sunt complexus est, partes multae sunt (vt recte notat Philosophus, cum de Tragica periodo agit) quae rursus minutas partes constituunt, quarum partium vna est *περὶ Αἰάντοιν*, de qua agit Philostratus, cum subiectum sit ira Achillis: ita partes huius operis multae sunt; quas non in libros, vt nos, sed in minutas partes et membra distinguebant. Cum autem subiectum sit Oeconomica παιδεία, pars eius aliqua est ἡ γεωργία, quae rursus minutas habet partes, tam respectu sui, quam respectu operis et ipsius Oeconomiae. Sed audiamus Philostratum: qui dicit *ἄσθαι ἅμω ἐν Χαλκίδι, τὸν μὲν τὰ ἔπη τὰ περὶ τοῖν Αἰάντοιν, καὶ ὡς αἱ Φάλαγγες αὐτοῖς ἀραρυῖαι τε καρτεραὶ ἦσαν· τὸν δὲ τὰ πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὸν ἑαυτοῦ Πέρσην· ἐν οἷς αὐτὸν ἔργων τε ἐκέλευεν ἅπτεσθαι, καὶ γεωργίᾳ προσκείσθαι, ὡς μὴ δέοιτο ἐτέρων, μηδὲ πεινῶν*. Vbi manifestissime illa, quae iuxta principium libri secundi sunt, respicit:

— — ἐργάζεω νήπιε Πέρση

Ἔργα τὰ τ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο·

Μηποτε σὺν παιδεσσὶ, γυναικί τε, θυμὸν ἀχέων,

Ζητεύης βίοντον κατὰ γείτονας — —

Ita vt Homeri cantilena haec fuerit:

Ἀμφὶ δ' ἄρ' Αἴαντας δοιὲς ἴσαντο Φάλαγγες
Καρτεραί, ὥς ἔτ' ἂν κεν Ἄρης ὀνόσαιτο μετελθὼν,
Οὔτε τέ κ' Ἀθηναίη λαοσσόος, οἱ γὰρ ἄριστοι
Κριθέντες Τρῳάς τε καὶ Ἑκτορα δῖον εἰμυνον,
Φράξαντες δόρυ δαρή, σάκος σάκει προσηλύνων,
Ἀσπίς δ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυιν, ἀνέκε δ' ἀνήρ.
Ψαῦον δ' ἵπποιόμοι κόρυθες λαμπροῖσι φαλοῖσι
Νευόντων ὥς πυκνοὶ ἐφέεσαν ἀλλήλοισιν.
Ἐφριξεν δὲ μάχῃ φθισίμβροτος ἐγχείησι
Μακραις, ὥς εἶχον ταμειχροῦς. ὅσπε δ' ἄμερδεν
Αὐτὴ χαλκίῃ, κόρυθων ἀπὸ λαμπομενάων,
Θωρήκων τε νεοσμήκων, σαικέων τε φαεινῶν,
Ἐρχομένων ἀμυδῖς· μάλα κεν θρασυκαρδὸς εἴη,
Ὅς τότε γηθήσειεν ἰδὼν πόνον, ἔδ' ἀναχοίτο.

Hesiodi

Hesiodi versu:

Πληιάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων
 Ἄρχεισθ' ἀμῆτου, ἀρότοιο δὲ δυσσομενάων
 Αἰ δὴ τοι νυκτας τε καὶ ἡματα τέσσαρακοντα
 Κεκρήφαται, αὐθις δὲ περιεπλομένα ἐνιαυτῷ
 φαίνονται, τὰ πρῶτα χαραιομένοιο σιδήρεα.
 Οὗτος τοι παδίων πέλεται νόμος· οἱ τε θαλάσσης
 Ἑγγυθι νκιστάσθ', οἱ τ' ἀγῆα βησσάεντα
 Πόντε κυμαίνοντος ἀποκροθὶ πικρὰ χῶρον
 Ναιΐσιν· γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βρωτῆιν,
 Γυμνὸν δ' ἀμῆσθαι, εἶχ' ὥρια πάντα θέλῃσθαι
 Ἔργα νομίζεσθαι ἀμῆτερος, ὡς τοι ἐκάστα
 Ὄρι ἀέζηται, μὴ πως τὰ μετὰ χερσίν.
 Πτωχὸς ἀλλοτρίης οἰκῆς, καὶ μηδὲν ἀνίσσης,
 Ὄς καὶ νῦν ἐπ' ἐμ' ἡλθες· ἐγὼ δὲ τοι αὖν ἐπιδώσω,
 Οὐδ' ἐπιματρήσω· ἀργάζου, νῆπις Πέρση,
 Ἔργα τὰ τ' ἀνδρώποισι θεοὶ διστεμύραντο·
 Μὴ ποτε σὺν παῖδαςσι, γυναικί τε, θυμὸν ἀχέων,
 Ζητεῖης βίον κατὰ γείτονας, οἱ δ' ἀμελῶσι.
 Δίς μὲν γὰρ καὶ τρεῖς τάχα τεύξασαι· ἢν δ' ἐτι λυπῇς,
 Χρῆμα μὲν εἰς πρῆξις, σὺ δ' ἐτώσια πολλὰ ἀγορεύσεις,
 Ἀχρεῖός δ' ἐσσι πᾶσι νόμος· ἀλλὰ σ' ἀνῆγα
 Φράζεσθαι χρεῖων τε λύσω, λιμοῦ τ' ἀλευρῶν.

Ita ut manifeste videamus, minime obtinuisse librorum distinctionem, quae hodie. Praeterea doctrinam τῶν Ἡμερῶν doctrinam fuisse quae subsequeretur, et cohaerebat sine ulla distinctione, cum ea quae est τῶν Ἔργων. Nam certe in Orphici quoque libris doctrina τῶν Ἡμερῶν fuit conclusio quaedam τῶν Ἔργων, quod docet ipsum exordium manifestissime, quod tale est:

Πάντ' ἑδάης Μεσαῖς θεοφραδές. εἰ δὲ σ' ἀνώγει
 Θυμὸς ἐπωνυμίας μῆνης κατὰ μοῖραν ἀκούσαι,
 Ρεῖά τοι ἐξέρῃ· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλῃς σῆσιν,
 Οἴην τάξιν ἔχοντα κυρεῖ, μάλα γὰρ χρεὸς ἐστίν
 Ἰδυμεναι, ὡς αὐτὴ παρέχει κλέος ἀντιγυ μῆνης.

Non aliter fere Hesiodus:

Ἥματα δ' ἐν Διὶ πεφυλαγμένους, εὖ κατὰ μοῖραν
 Πεφραδέμεν δμῶεσσι. — —

Praeterea cum ratio dierum non magis ad γεωργίαν pertineat quamvis plura in ea observanda sint, quod ad rationem earum quam ad mercaturam; tota autem Oeconomiae Hesiodi ratio circa duo illa hoc libro versetur, manifestum satis est, totam considerationem dierum, praeceptum esse aliquod, quod doctrinam

Strinam vtriusque absoluat : ita vt alterum ostendat τὸ ὅτι δει, alterum τὸ πότε.

CAPVT XIX.

Illustrata minima huius libri parte, quae plurimum difficultatis habet, reliqua iam plana sunt, quae omnia hoc capite proponemus : vt ordo eorum facilius et series perspicatur. Sequitur saeculi illius descriptio, in quo Αἰδώς καὶ Νέμεσις terras relinquunt, ac coelum petunt. Vltimum diuortium id est, quod cum homine fecit Deorum praesentia. Cum illis subeunt tum alia, tum mater scelorum iniustitia. Hac occasione singulare ἀδινίας proponit exemplum, a causa desumptum, quae misere pervertebatur a iudicibus. Quod vt occultius proponat, suauissimam de accipitre et philomela fabellam, quales erant illae, quas Graeci αἰνῆς vocant, interferit. Eiusmodi αἰνῆς, quales sunt plerique Aesopici, quos venerabatur antiquitas, desumebant ab ἡγεμονικῷ, et Saturni aetate, quae cum reliqua hominibus et Diis, tum vel maxime vix communis erat et familiaritas, vtpote nondum inuenta κροτοφαγία : quales fuerunt qui sequuti sunt homines, quorum Poeta vt feritatem ostendat, negat eos amplius εἶπτον ἐσθίειν. Vocem autem σίτῃ ita ab Hesiodo sumi, iam olim magistri viderunt. Plato in Politico vbi ἡγεμονικὸν saeculum cum reliquis confert, beatissimos ait eius saeculi fuisse homines, si quidem ex rebus animalibus cum quibus vivebant quotidie, et loquebantur quotidie, didicerant, quae ex vniuscuiusque naturae cognitione percepta, ad sapientiam spectabant. Locus illius est : Εἰ μὲν τοίνυν οἱ τρέφονται τοῦ Κρόνου, παρουσιῆς αὐτοῖς ἔσται πολλῆς σχολῆς καὶ δυνάμεως, πρὸς τὸ μὴ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θηρίοις διὰ λόγων δύνασθαι συγγίνεσθαι, κατεχρῶντο τέτοις ἀμύπασιν ἐπὶ φιλοσοφίαν, μετὰ τε θηρίων καὶ μετ' ἀλλήλων ὁμιλῶντες, καὶ πυνθανόμενοι παρὰ πάσης φύσεως, εἴ τινα τις ἰδίαν δύναμιν ἔχῃ, ἥσθετό τι διαφορὰν τῶν ἄλλων εἰς συναγυρῶν φρονήσεως, εὐχαρίτει ὅτι τῶν νῦν οἱ τότε μυρίῳ πρὸς εὐδαιμονίαν διέφερον. εἰ δὲ ἐμπιπταμένοι σίτων ἀδὴν καὶ ποτῶν, διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰ θηρία μύθας, οἳ δὲ καὶ τὰ νῦν περὶ αὐτῶν λέγονται, etc. Ex quo apparet, omnes μύθας illos inter homines ferasque, vel ferarum inter se, ad illud saeculum referri solere. Quorum quosdam Plato reprehendit, quod nihil minus quam sapientiam docerent ac virtutem, quales multum circumferebantur. Hinc apparet partim μεμψιμοιρία, partim iniquitas Aristarchi, qui versus illos e numero euicio-
reliquo-ram :

Ἄφρων

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλη πρὸς κρείσσονας ἀντιφρονῆσαι,
 Νίκης τε ἐρέσται. πρὸς τ' αἰσχεσιν ἄλγεα πάσχει.
 Causam addebat: ὅτι ἀλόγῳ γνωμελογεῖν εἰς πρέπον. Atqui
 tempore ἡγεμονικῷ, λόγον aliquem tribuebant reliquis ani-
 malibus, ut pote nondum existente τῷ ἀλόγῳ maxima ex par-
 te ante τὴν ἀλληλογονίαν, quod sub ἐπιθυμητικῷ inaximum
 est, cuiusque pars praecipua ἡ ἐπιθυμία καὶ ἀκολασία. Eam
 enim vocem ita ut Aristoteli sumitur consideramus, quam Ve-
 teres existimabant τὴν ἀντικειμένην τῷ φρονεῖν δύναμιν e se-
 de sua eiicere. Haec causa fuit cur quotiescunque Platonici,
 aut alii, fabulis utuntur, haec fere verba adiungant, ἦν ἄρα
 τότε ὁμόφωνα καὶ τὰ θηρία τοῖς ἀνθρώποις, ut ostendant
 ex alio aeuo, quod multum ab hoc discrepat, fabulas desumi.
 Sic. Max. Tyr. Disp. ix. Ποιμὴν ἀνὴρ καὶ μίγχοιρος ἐβαδίζον
 ἄμφω κοινὴν ὁδόν. ἰδόντες δὲ ἐν ποιμνὶ ἄρνα εὐτραφέ-
 πλανήμενον, ἀπολειφθέντα τῶν συνόμων, ὥσαντο ἐπ' αὐ-
 τόν ἄμφω (ἦν ἄρα τότε ὁμόφωνα καὶ τὰ θηρία τοῖς ἀνθρώ-
 ποις) Deinde sequitur longa descriptio praemiorum iustitiae,
 poenarum iniustitiae: Atque ita conuenienter se ad iudices
 conuertit, quos monet, ut vel hanc ob causam iustitiae ratio-
 nem habeant, τὴν nimirum τῶν δαιμόνων praesentiam, qui
 proprie inspectores cum aliarum rerum a Ioue, tum vel maxi-
 me eorum qui iuste aut contra iudicarent: quos propterea su-
 stinere ait munus βασιλικόν, id est, δικασικόν. Siquidem
 ea vox ubique forensis est apud Poetam. Vbi rursus obiter
 iniuriam sibi factam proponit: ostenditque deuenisse eo im-
 probitatem saeculi; ut primum dedecus sit virum esse iustum:
 quamobrem κατ' ὑπόθεσιν iniustitiam esse dicit praeferen-
 dam. Quem locum a versu, cuius initium, Πάντα ἰδὼν
 Διὸς ὀφθαλμός, ad eum vsque cuius initium, Ἀλλὰ τὰ γ'
 ἔγω εἶλοπα, eiiciebat Plutarchus. Postea fratrem rursus pe-
 culiariter ad iustitiam adhortatur, quia alterum hominum pro-
 prium, alterum belluarum est. Illa namque τὴν ὁμιλίαν tol-
 lit, quae tam necessaria est, ut humanam societatem consti-
 tuat: cuius δικαίῳ ne latronum quidem societas carere potest,
 teste Platone. Ibi periurio poenas, pretium virtuti ponit.
 Quae doctrina Pythagorica est, qui impietatem τῷ ὄρκῳ με-
 tiebantur: sicut Plato De Rep. secundo εὖορκον et ὀσίον con-
 iungit. Sequitur collatio inter aditum virtutis qui asper est;
 et vitiorum, qui facilis: ita ut in altero praecedat dolor ali-
 quis: in altero sequatur aeternus. Hic primum virtutis prae-
 mium illi defert, qui per se sapit: alterum illi qui monitus:
 inutilem illum ostendit qui nec sponte, nec per se. Iuste ut
 quis agat, esse necessarium ostendit τὸ ἐργάζεσθαι in genere,
 cuius

cuius finis est τὸ πλεῖν, sicut omni paupertas et miseria. Divitias enim sequitur confidentia: paupertatem pudor. Cum enim necesse sit vivere, sequitur ut vel iuste vel iniuste comparentur τὰ ἐπιτήδεια. Iuste potest, qui labore suo de vita sibi prospicit: iniuste, qui vel verbis vel re aliquem decipit. Sequuntur variae iniustitiae species. Τὰ δὲ δίκαια enim more Veterum scelera omnia opponit. Atque ita ad finem usque praecepta sequuntur, partim publica, quae ad συναλλακτικὴν spectant, partim privata quae ad χητητικὴν referuntur. Priore parte in doctrina hac consumpta, ducentis et aliquot versibus praecepta primae Oeconomiae partis sequuntur. Ea autem est Agricultura. Primum est Arandi tempus: secundum modus: ubi terram diuidit εἰς πεδινὴν, ὄρεσιν, καὶ παραδολασσίαν. Huius rei finem proponit duplicem. Primus est specialis, et rursus ad Agriculturam spectat: alter generalior, et ad Oeconomicum. Prior est, ut omnia suo tempore proveniant: alter ut res familiaris fiat auctior. Sequitur praeceptum Oeconomicum simulque rusticum: de domo, ut capiat: de muliere, ut seruet: de boue, ut laboret. Sequitur ξυλοτομία: siue lignatio, quae utrique confert: Agriculturae ad aratrum et instrumenta similia: Patrifamilias ad thalamum et alia. Huius lignationis tempus distinguitur. Hanc sequitur praescriptio de numero aratorum, de numero et aetate boum, quando pascere et in campum deducere oporteat. Tum de his, de instrumentis, de curru, et aliis comparandis. Post haec, quando inuertenda sit terra; quando iteranda; quomodo et quibus Diis supplicandum; de abigendis aubus. Hic iterum generales sententiae de labore et industria inferuntur; cuius finis est rei familiaris opulentia. Sero arantibus quid observandum sit: tum diligentem habendam esse singularem anni tempestatum rationem. Et quoniam nihil homines magis effoeminare existimabatur quam ignis, qui βανύσων erat proprius, ad quos occipi homines confluere solebant, sicut suo loco in Notis ostendimus: monet Persen, ut tabernas huiusmodi et λέσχας hyeme praetereat, potiusque de domesticis cogitet: ne et paupertate simul obruatur et frigore. Quorum alterum τὴ ἀπορροῦντος, alterum τὴ θηλυνομένης est. Ibi tum ostendit, nihil agendi finem esse improbitatem, et antes non bonas, monetque aestate de hyeme, deque σκηνοποιίᾳ, priusquam ab hyemis violentia praeueniatur, patrifamilias esse cogitandum. Sequitur luculenta hyemis, et eius incommoditatum descriptio; cuius iniuria quomodo sit propulsanda: quomodo praeuertenda sit pluvia: quae ratio Oeconomica hyemis tempore, propter inaequalem diuisionem τῆ νυχθήμερου ineunda.

incedenda sit, ad veris usque aduentum potissimum, demonstrat: Quando sint putandae vites, quando acuendae falces. Aestate duo fugienda esse; mane somnum in lecto; pomeridianis horis in umbra. Quorum alterum κοῖτον ἐπ' ἡοί, alterum θανάξ σκιστρῆς vocat. Agnae quando pinguissimae: vinum quando praestantissimum sit: quorum utrumque est, cum carduus viret, cicada canit. Quanam ratio in victu; quae in vini mixtione sit habenda, de qua hac occasione tradit praeceptum. Quando tritandum sit, qua in area et solo: quomodo et quando intus reponendum. Quid de famulo, ancilla, et custode cane observandum sit: quid de paleis: quando famulis cessandum. Autumnus sequitur. Quando et quo tempore vuae carpendae, quamdiu soli exponendae, quando in labra colligenda. Atque ita prioris Oeconomiae pars cum anno absoluto absolvitur. In hac consideratione ultima est ea doctrina quae Ephemeris ab agricolis vocatur: quae a vere incipit et aratione, in eaque rursus desinit: quam Tzetzes et alii in illa parte constituerunt, quam Ἡμέρας dicimus. Hanc excipit pars altera, quae ut maius lucrum propositum habet; ita minus iusta est, longiusque ab ἡγεμονικοῦ ratione recedit, quod ex terra vivebat: sicut etiamnum agricolae, excepto labore, quem induxit Pandora. Primum quod in ea est, agit περὶ μέτρα θαλάσσης, quod male intellectum fuit ab Interpretibus: nam ita vocat τὸν ἐπιτήδειον καιρὸν, quem constituit diebus quadraginta, post conversionem Solis. Agit de onere deinceps navibus committendo, et quamdiu reditus differendus sit. Navigationem constituit duplicem: Εἰαρινήν, quae usitatissima fuit, minus tuta tamen est: Θερρινήν, quae tutior multo, et minori cum periculo coniuncta. Sequuntur deinde rursus praecepta in genere Oeconomica, de aetate viri et faeminae: quando potissimum paterfamilias, quot annorum, qualem denique eligere debeat: quid spectandum, quid fugiendum. Restant versus aliquot, qui omnes praecepta de vita communi, de Diis, de hominibus, et pleraque superstitiosa ad finem usque continent.

CAPUT XX.

Postquam ex ipsis Hesiodi operibus, quae prior operis huius pars est, probauimus errasse eos qui hos libros de Agricultura esse existimarunt: idem nunc ex altera parte praestabimus, quae Ἡμέρας inscribitur. Inter reliquas doctrinas quas Agricultura complectitur, minime ignobilissima est illa, quae Ἐφημερίς dicitur. Est autem in Agricultura Ἐφημερίς doctrina,

doctrina, quae docet quando vnumquodque in ea agendum sit. Quia autem doctrinam τῶν ἡμερῶν cum Ἐφημερίδι confundunt Interpretes, aliquid prius de hoc errore dicendum est. Ac primum Ἐφημερίδα in Hesiodi Operibus non in Diebus, habemus, Ἐφημερίδες toto opere sparsae sunt. Sic, si quaeris quando arandum sit; respondebit, εὐτ' ἂν Φωνὴν γερᾶν ἐπακέρσης. Si quaeris, quando ligna caedenda sint, respondebit, Ἥμος δὲ λήγει μένος ὀξέος ἡελίοιο, et quae sequuntur. Atque ita toto opere. Manifeste autem ibi plena Ephemeris totius anni incipit, Μῆνα δὲ Ληναίων ubi ostenditur ob inaequalitatem dierum quid illa anni tempestate agendum in opere, quid in administratione domestica seruandum sit. Atque ibi hyems et dies eius. Ver ibi habes, et quae agenda sint, Εὐτ' ἂν δ' ἐξήκοντα μετὰ τροπᾶς ἡελίοιο Χειμῆρι ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡματα. Aestas et quae in ea agenda sunt ibi, Ἥμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθᾷ. Atque haec causa est cur Philosophus ex diuisione Hesiodi mulieres falacissimas esse dicat ἐπὶ σκόλυμα: quod dicendi genus cum non perceperint Aristotelis Interpretes, nos id suo loco illustramus. Autumnus, et quae in eo agenda, ibi. Εὐτ' ἂν δ' Ὀρίων καὶ Σείριος. Atque ita tota Ephemeris absoluta est. Quam Hesiodi rationem his verbis in Auiibus suis lepide alludit Comicus:

Πρῶτα μὲν ὥρας φαίνομεν ἡμεῖς ἥρος, χειμῶνος, ὁπώρας.
Σπείρειν μὲν, ὅταν γέγρανος κρῶσσι εἰς τὴν Λιβύην μεταχωρῇ,
Καὶ πηδάλιον τότε ναυκλήρῳ φράζει κρεμάσαντι κατὰ
εὐδεῖν, etc.

Errant enim qui Ephemeridis diuisionem κατ' ἡμέρας necessario statuunt, cum sit κατ' ὥρας καὶ μῆνας. Quo respexit idem Comicus, Ranis:

Ὁρφεὺς γὰρ μὲν, inquit, τελετὰς θ' ἡμῖν κατέδωκε,
Φόνων τ' ἀπέχουσα.

Μεταίως δ' ἐξακέσσεις τε νόσων καὶ χρησμάτων. Ἡσίοδος δὲ, τῆς ἐργασίας, καρπῶν ὥρας, ἀροτῆς.

Nam de operibus loquitur. In Geoponicis, quae sub Constantini nomine circumferuntur vulgo, liber tertius est Ephemeris, quae definitur ibi a vetere magistro ἡ προσήκουσα ἐκάστω μηνὶ ἐργασία, καὶ τί δεῖ κατ' ἕκαστον μῆνα ἐργάζεσθαι. Incipit auctor eius a Ianuario, definit in Decembrem. Sic Ephemeris erit, si dicam, Τῷ Ἰαννουαρίῳ χρὴ κοπράζειν τὰ καρποφοροῦντα τῶν δένδρων τῷ Φεβρουαρίῳ χρὴ πᾶν δένδρον φυτεύειν, et sic in reliquis. Quae doctrina nihil habet commune cum Diebus Hesiodi. Hinc, ut ego arbitror, iterum aliud sequitur erratum Izetzae, qui Orpheam quoque Ἠμέρας scripsisse

scripsisse vult, cum ille Ephemeridas scripserit: diuidit enim magis, vt ex principio apparet, opera Agriculturae κατὰ μῆ-
νας. Verba Orphei sunt:

Πάντ' ἑδάης, Μῆσαιε θεοφραδές. εἰ δέ σ' ἀνώγει
Θυμός ἐπωνυμίας μῆνης κατὰ μοῖραν ἀκῆσαι,
Ρεῖά τοι ἐξερέω.

Et rursus paullo post idem, ὥς αὕτη παρέχει κλέος ἀντυγε
μῆνης. Singulos tamen dies videtur persequutus ille, sed ex
ratione Planetarum, Solis, et Lunae, prout cum plantis con-
ueniunt: nam et hi versus eius adducuntur:

Πρῶτον μὲν πρῶτῳ ἐνὶ ἡματι φαίνεται Ἄρης.
Μῆνη δ' εἰς τ' Ἀθην ἐπιτέλλεται ἰσχυροῦ ἔργων.
Τὴν δὲ γὰρ ἐξανύσασα φύσιν δίκαιων ἀναφαίνει.
Αὐτὰρ ἐπὶ τὴν τρίτον ἡμῶν ἀπόπροθεν ἡελίοιο,
Πᾶσιν ἐπὶ χθονίοισι φυτοσπόρον αἰτὴ ἀλκίη.

Τατράδι δ' αὐξομένη πολυφωγύγα λαμπάδα τείνει.

Praeterea cum Heraclitus Hesiodum risit, quod aliam diem
Φαῦλην, aut, vt ipse loquitur, μητρυιάν putaret, aliam μη-
τέρα, siue ἀγαθὴν, quod omnes dies aequales sunt, dementia
maxima esset cogitare velle, Ephemeridas rusticorum, qua-
rum ratio et natura, e Sole et Luna, κατὰ φύσιν est petita,
euertere voluisse. Ostendimus igitur aliud esse Ephemeridi-
dem, aliud doctrinam eam, quae Ἡμερῶν ab Hesiodo voca-
tur: de qua iam agemus. Dies sunt vel Boni, vel Mali, vel
Mediocres. Rursus id quod sunt dies, Boni vel Mali, vel
Mediocres; partim suo, partim respectu operum sunt quae
aguntur. Quorum diuersitatem commoditas vel incommoditas
dierum sequitur. Vtrique ratio consistit, vel in natura:
vt cum quaero rationem, cur Athenienses diem συνοδικὸν ad
contrahendas nuptias praeferant reliquis: causam reddo: quia
naturaliter tum cum Sole Luna coit. Vel ex religione: vt
cum quintum diem doceo vitandum. Causa est: quia tum cir-
cumerrant Erinnyes: septimum approbo. Causa est: quia
tum natus est Apollo. Vel ex ratione numerorum et vi oc-
cultae: vt cum quartam laudo, ob vim quaternarii magni illius
δημικροῦ Πυθαγορικῆς. quae praecipue in his spectatur, et
qua nituntur reliqua. Dubium autem non est, quin alii quo-
que rerum earumdem Scriptores, praecipue autem qui Γεω-
πονικά dederunt, aut in iis aliquid praestiterunt, hac quo-
que in re Hesiodum sequuti sint. Quo procul dubio Christianorum
hominum censuram meruerunt, qui superstitiones illas tamquam
ἀπίστες et τῆς Ἑλληνικῆς θεησκευίας ἐκ ἀναξίτης
ex animis suorum euellere conati sunt. Nec alio spectare
certum est, eam, quam Photius de Vindanii Anatolii Beryti,
et

et aliorum quorundam scriptis reliquit. ἔχει δ' ὅμως καὶ ἑνιαυτὸ τὸ βιβλίον τερατώδη καὶ ἄπιστα, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς πλάνης ὑπόπλεα· ἃ δεῖ τὸν εὐσεβῆ γηπόνον ἐκτρέπόμενον, τῶν λοιπῶν συλλέγειν τὰ χρήσιμα. καὶ οἱ ἄλλοι δὲ, τῶν τὰς γεωργικὰς πραγματείας συγγραψαμένων, σχεδὸν τι τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν, ὅσα ἐμὲ εἰδέναι, ἐπιφαίνοντα· ἐκ ἐπὶ πόλλοις δὲ διαφωνῶσιν, ἐν οἷς δὲ διαπεφωνήασι, ἢ τῷ Ἀλέξανδρῳ τῶν ἄλλων προκρίνεται πείρα. Ex his tota Nicomachi Geraseni constabat Theologia: quod opus recte vir cordatus διανοίας ἔκ καθαρευσεως βλάβης ἀναπλάσματα vocauit. Reliquae rationes sunt παρατηρήσεως, et pro causa habent experientiam. Generalior diuisione talis esset. Dies sunt vel ἐργασίμοι, vel ἱεροί, vel ἀποφραδες. Ἐργασίμοι sunt, qui et ἀνύσιμοι et ὀνήσιμοι dicuntur: ἱεροί quos θεῶν Ἡμέρας vocat Lucianus, quibus opponuntur ἀποφραδες. Ex illis cum maxime τὰς ἐργασίμους consideret Hesiodus, nos cum Heraclito τὴν ἀποφράδα τῇ ἐργασίμῳ opponimus, non τῇ ἱερᾷ, in huius quidem operis consideratione. Nam de eo ita notat Plutarchus, Περί δ' ἡμερῶν ἀποφράδων, εἴτε χρητισταὶ ᾖ, εἴτε μὴ, εἰ ὁρθῶς Ἡρακλείτος ἐπέπληξεν Ἡσίοδον, τὰς μὲν ἀγαθὰς ποιούμενῳ, τὰς δὲ φυλάας, ὡς ἀγνοῶντι φύσιν ἡμέρας ἀπάσης μίαν ἔσαν, ἐτέρωθι διηπόρηται. Politianum quantum fugerit ratio, qui tres Iouis dies statuit, ex loco Hesiodi male intellecto, in Notis ostendimus. Iam ad institutum nostrum pergamus, latiusque quam Agriculturam patere hanc partem ostendamus: quod ut fiat, iterum totum Ἔργων καὶ Ἡμερῶν librum diuidamus, hoc pacto. Circa duo operis totius ratio versatur. Primum enim aliquid agendum, quid, et quando, docet. Secundo, dies aptos et ineptos, vel mediocres, cum causis suis ostendit. Illud quod agendum est, Agricultura est: quae non est praecipua, quia habet aequalem: neque sola, quia adiunctam habet alteram. Ea est Navigatio. Sicut igitur doctrina τῶν Ἔργων latius patet, quam illarum altera, quia de utraque agit: ita τῶν Ἡμερῶν, quia utrique dies assignat. Ac de Agricultura ubi agat notissimum est: sicut ibi:

Ἡ μὲν οἷς πείθειν, ἢ δ' εὐφρονα καρπὸν ἀμῶσθαι, et
Σπέρματος ἄρξασθαι φυτὰ δ' ἐκθρέψασθαι ἀρίστη, et aliis.
De altera:

— — ὑλοτόμον τε ταμεῖν θαλαμηγία δῶρα,
Νῆιά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται,
Τετραδί δ' ἄρξασθαι νῆας πηγνυσθαι ἀραιάς.

Ostendimus utramque partem hic esse sicut in altera. Nunc etiam totum. Oeconomia duplex est, ut diximus, vel conquirendi:

quirendi: ad quam spectat vtraque pars de qua egimus, Agricultura et Nauigatio. vel conferuandi, quae proprie Oeconomica dicitur, quam continuo in primo Ἡμερῶν habes.

Ἡματα δ' ἐκ Διόθεν πεφυλαγμένους εὖ κατὰ μοῖραν
Πεφραδέμεν δμῶεσσι, τριηκάδα μηνὸς ἀρίστην
Ἔργα τ' ἐποπτεύειν, ἥδ' ἀρμαλὴν δατέασθαι.

Ἀρμαλὴν δατέασθαι munus erat in magnis familiis τῷ οἰκονόμῳ quae secunda persona erat μετ' αὐτόν, id est, post dominum; Lucianus ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων. ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐτός, κατὰ δύο ὀβολοὺς καὶ τέτταρας, καὶ βαρὺς αἰτῶν συ καὶ ὀχληρὸς δοκεῖς· ἵνα δ' ἐν λαβῇ, κολακευτός μὲν αὐτός, καὶ ἱκετευτός. Θεραπευτέος δὲ καὶ οἰκονόμος. ἴστος μὲν καὶ ἄλλος Θεραπειᾶς τρόπος. Ἴι πένεσας suos vt plurimum habebant, quorum erat singula πένεσθαι. Qua voce Poeta eadem ratione infra de tota Oeconomia vtitur.

Ὀγδοάτῃ τ' ἐνάτῃ τε δύνω γέ μιν ἡματα μηνός.

Ἐξοχ' ἀεξομένοιο βροτήσια ἔργα πένεσθαι.

Vnde Theocritus Χάρισιν·

Πολλοὶ ἐν Ἀντιόχοιο δόμοις καὶ ἀνακτος Ἀλεύα

Ἀρμαλὴν ἐμνηνον ἀμειψήσαντο πένεσας.

Rursus alio argumento vtamur. Cum ἐργασία sit duplex respectu duorum, quae familiam constituunt, et ex consequenti Oeconomicis legibus vtuntur: vt vnum ex multis sumamus, Agricultura virorum, Lanificium mulierum; vtriusque meminit. Nam vti non omni die prius fieri posse existimat, ita neque posterius. Diem autem vnum altero, tam huic quam illi, magis conducere. Sic:

Ἡ δὲ δυωδεκάτῃ τῆς ἐνδεκάτης μέγ' ἀμείνων.

Τῇ γάρ τοι νεὶ νήματ' ἀερισπότητος ἀράχνης,

Ἡματος ἐκ πλείων. ὅτε τ' ἴδρις σωρὸν ἀμύται,

Τῇδ' ἰσὸν γήσαιο γυνή, προβάλοιτό τε ἔργον.

Mulieris nentis idem scopus est qui viri arantis, ὁ πλεῖστος: vtrumque ἔργον est, sicut et nauigatio. Rursus alio argumento vtamur. Τλοτομία duplicem vsum habet qui extra Agriculturam se extendit. Alter est πρὸς θάλαμον: alter πρὸς νῆα. Vtrumque confiderat bonus Oeconomus. Thalammum struebat paterfamilias, cum vxorem duceret: vnde Homerus θάλαμον νέον dixit: ad quam rem τῇ ὑλοτομίᾳ erat opus. Nauem, cum mercaturam institueret. Vtriusque tempus commodissimum hic traditur:

— — Τλοτόμοντε ταμεῖν θαλαμήνιαν δούρα,

Νῆϊά τε ξύλα πολλὰ, τῇ τ' ἀρμένα νηυσὶ πέλονται.

Χχ

Possunt

Possunt et alia eiusmodi adferri: quod faceremus fortasse, nisi alio festinaremus.

CAPUT XXI.

Ex his omnibus iam satis superque apparet, quomodo vox "Εργων in Poetae inscriptione sumenda sit. Cum enim ad speciem ea refertur; vel κατὰ τι ἐξαίρετον, vt loquuntur Magistri, sumatur necesse est: vel κατὰ γλῶσσαν, aut saltem κατὰ διάλεκτον. Quod si κατὰ τι ἐξαίρετον sumitur, peccauit translatione inepta, ἀπὸ γένους ἐπ' εἶδος: quae et inepta esset, quia in inscriptionibus simpliciter loquendum est, est inanis, quia falsa: angustior enim contento esset. Quod si κατὰ γλῶσσαν, aut διάλεκτον, rursus peccauit, cum partim τῶν κυρίων, quibus opponitur ἡ γλῶσσα, partim τῶν κοινῶν, quibus opponitur ἡ διάλεκτος, ibi maxima habenda est ratio, vbi ea tradimus, quae ab omnibus intelligi volumus. quod in inscriptionibus maxime obseruandum est. Qui vocem ἔργον ἀπὸ τῆς ἑρας deducunt, κατὰ διάλεκτον eam sumunt, quae multum ab Hesiodi abhorret: plerique κατ' ἐξοχήν, inter quos est Eustathius. Vtro modo sumatur, a Poetarum ratione non abhorret. Sicut in illo Poetae, ἀγρόν δ' ἴομεν καὶ ἔργ' ἀνθρώπων. Ouidius κατὰ διάλεκτον, facta vertit. Non hominum video, non ego facta boum. Porro cum simpliciter vocem ἔργων ad omnia transferant Veteres, quid opus est nodum in scirpo quaerere? Est igitur ἔργον, τὸ ἔργον τὸ οἰκονομικόν, τὸ πρὸς τὸν βίον συμφέρον. Ita inscriptionem horum librorum manifeste interpretatur Max. Tyrius, Sermone εἰ ἐς καθ' Ὅμηρον αἵρεσις, vbi diligenter de Hesiodi libris agit, tandemque, χωρὶς δέ, inquit, αὐτῷ πεποιήνται οἱ θεοὶ λόγοι, ἅμα τοῖς λόγοις, Θεογονία χωρὶς δ' αὐτῷ ὠφελῆ ταῖς εἰς τὸν βίον ἐργὰ τε αὐτῶν δρασέον, καὶ ἡμέραν ἐν αἷς δρασέον, vt supra ostendimus. Non potuit paucioribus verbis melius omnia ea approbare de quibus supra disputauimus, simulque ea confirmare, de quibus hic agimus. Cum autem nusquam improprie in his libris vox "Εργων sumatur, quae dementia esset, ibi improprie eam sumere, vbi tantum propria esse debet? Sic, Ἐργάζετο Πέρση δῖον γένος. et, Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔσω μέτρια κοσμεῖν. et, Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολυμήλοί τ' ἀφνειοί τε. et, Καὶ τ' ἐργαζόμενος πολὺ Φίλτερος ἀθανάτοισι Ἔσσεαι, ἡδὲ βροτοῖς. et, Ἐργὸν δ' ἔδδεν ὄνειδος, ἀεργεῖν δέ τ' ὄνειδος. et, Εἶδεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργός. et, Ἐργάζετο νήπιε Πέρση Ἐργα τὰ τ' ἀνθρώποισι θεοὶ διστεκμήσαντο. et alibi. Praeterea sicut ἐργὰ βοῶν, ita ἐργα

ἔργα νηῶν dicunt Poetae: et sicut γῆν ἐργάζεσθαι, ita πόντον ἐργάζεσθαι. Elegans exemplum est in Theogonia, vbi γλαυκὴν ἐργάζεσθαι dixit de mari. Καὶ τοῖς οἱ γλαυκὴν δυσπήμε-
 Φελον ἐργάζονται. Ita vt hinc appareant somnia Grammati-
 corum, qui subtilius haec inquirunt: et quibus vnus finis est
 ostentatio eruditionis per fas et nefas. Vt concludamus: non
 aliter vocem Ἔργων in Hesiodi libris sumi certum est, quam a
 Philosopho sumitur Rhetoricorum secundo, in his verbis: Διὸ
 τὰς ἐλευθερίας καὶ ἀνδρείας τιμῶσι, καὶ τὰς δικαίας τοιᾶ-
 ντας δ' ὑπολαμβάνουσι τὰς μὴ ἀφ' ἑτέρων ζώντας. τοιᾶτοι δ'
 οἱ ἀπὸ τῆς ἐργασίας, καὶ τῶν οἱ ἀπὸ γεωργίας, καὶ τῶν
 ἄλλων οἱ αὐτῆργοι μάλισα. Ex quibus verbis, vt infra alibi
 ostendimus, perfecta huius libri reddi potest ratio. Cum enim
 τὰς ἐργαζομένους, et τὰς αὐτῆργους Vereres maxime iustos
 putarent, apparet non modo quomodo sumenda sit vox illa,
 sed et cur de iustitia agat. Sic et apud Homerum Odyss. E.
 vbi hanc Oeconomiam tangit:

Τοῖός ἑα ἐν πολέμῳ, ἔργον δέ μοι ἔ Φίλον ἦεν,
 Οὐδ' οἶκω Φελίη, ἥ τε τρέφει ἀγλαὰ τέκνα.

Atque haec haecenus.

F I N I S.

DANIELIS HEINSII
H Y M N V S
IN HESIODI
PANDORAM.

Ex quo, quae Hesiodi Pandora sit,
intelligitur.

Ἀθανάτων βασιλείαν αἰδόμεν ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν
Νόσφιν αἰεὶ κρατέεσαν· ἐπεὶ κατ' ἀπείρωνα γαίαν
Πλαζόμενοι λιπόμεσθα θεῶν, ἀσσίφρονι θυμῷ·
Ἀρξάμενοι, ὡς πρῶτα Φερῆσβια δῶρα καλυψάς·
Ἰαπετιογίδαο χολωσάμενος διὰ βέλους
Ζεὺς κρατερὸς γλυκίστικρον ἐπηγάγε πῆμα βροτοῖσι.
Ἰλαθι πασιμέλεσσι, πανόλβιε, πότν' ἑσθίων.
Εὐφροσύνης δώτειρα, καὶ εὐάντησον ἰόντι.
Ὡς ποτε γῇ τετάνυστο, καὶ ἄρανός εὐρύς ὑπερθεῖν
Ἀμφιταλαντεύσαντες ἑλίσσόμενος περὶ γαίαν
Τείρεσιν ἐξεφάνωτο, καὶ ἥελίκε γλυκὺ Φέγγος
Αὐτοκασιγνήτης ἐξέψατο κύκλα σελήνης,
Ἥδη χθρῶν λιχροῖσι καλυψαμένη Διὸς ὄμβροισι
Ἀνθρώπων τέκε Φύλα, καὶ εὐρυπόρεα διὰ κόλπῃς
Ἔθνεα βοτρυδὸν χρυσέων ἀνετέλλετο λαῶν.
Χρυσέων μὲν πρωτίτῃ καὶ ἀργυρέων γένος ἀνδρῶν
Μήτηρ τιττετο γαῖα, θεοῖς πάντεσσι μεμηλός,
Ἐκτὸς ἀλιτροσύνης λυσσώδους, ἐκτὸς ἀνάγκης,
Τοῖσι βίον πορε δένδρα, καὶ ἡ πρότερον τέκε μητρη,
Πήχεας ἀμπετάσασα, Φίλα μαιώσατο τέκνα,
Πάντα χαρίσασα μὲν. δεινὴ δ' ἀπέκειτο θάλασσα,
Οὐδὲ βίον μερῶεσσιν ἀποπροθεῖν ἄρματα πόντε,
Ἥες ἀγίνεσκον, Βορέω πνέοντος ἀπειλῇν
Λαίφεςσι πεπταμένεσσιν ἀνὰ μέγα κύμα ἔτρεσαν.
Τοὶ δὲ θεοὶ μερῶεσσιν ἐμμιγμένοι εἶδαρ' ἔδεον,
Πάντεσθιν εὐρυζέρονον ἀνεξερῶντο κατ' αἶαν.
Ζεὺς δ' ὅτε δὴ χεῖρεσσιν καὶ εὐρέϊ καρτὶ πεποιθὼς
Ὅν γενέτην κρατερῇσιν ἀλυκτοπέδῃσι πελάσσας
Οὐρανῷθεν βίονοντα κατήγαγεν, ἐκ δὲ διώξας

Ἰαπετῶ

Ἰαπετὸν δολοῦντα, νῆς ἐπεβήσατο τριαῖς,
 Διτότε χάλκειον γένος, ὀβριμον, ἐκείτ' ἀνεκτὸν,
 Ἀθανάτοισι θεοῖσιν ἀπχρ.θόμενον, τέκε γαῖα.
 Ἀρσὶ πεφρικῆς, καὶ ἀναιδείῃσι νόσιο
 Τετρα θεσπια θεῶν τελέσαν κενόφρονος ὀρήτης.
 Τες δὲ ῥέα λειπεσθιον ὅσοι καστῆρες ολύμπε
 Ἀνδράσιν ὠκυμέροισι πάλαι μίγνυντο κατ' αἶαν.
 Οἱ δὲ μὲν σιώθησαν ἀκινήτοισι δὲ μόχθοις
 Καὶ θανάτων συγερῇσιν ἐδαλώθησαν ἀνάγκης.
 Δῶρα δὲ πάντα θεῶν μίνυθον. Ζεὺς δ' ἀφ' ὅμιτα ἰδῶς
 Κρύφατο πῦρ, πενίης ἄκρος ἄμμερον, ἔρμα βίσιο,
 Συμφορον εὐπορίας. Τὸ μὲν αὐτίκα μερμερες υἱός
 Ἰαπετῆ, κοίλοισιν ἐνὶ νάρθηξὶ καλυψας,
 Ζῆνα λαθὼν κλέπτεσκε, θεῶν πρόμοι γὰρ καὶ ἀνδρῶν.
 Οὐδ' ὅπιν ἀθανάτων πεφυλαγμένος, εἰδ' ὅγε μῆνιν
 Εὐρυβίε Κρονίῳνος ἐνὶ στήθεσσιν ἀλύξας,
 Νηπιος. ἡ μάλα μέλλεν ἀτειρῆα νηλεῆ θεσμὸν
 Λειπεμένον ἀνθρώποισι, καὶ αὐτὸς πῆματι κυρσῶ.
 Ἀλλ' ὅτε ἤδη γινώσκε κατὰ φρένας ἔνδον εἰσας
 Ζεὺς ἀπαφισκόμενος, καὶ ἀμερσαμένος Φλογὸς αὐγῆς,
 Δεινὰ παθὼν κεχολῶτο, καὶ σπασόμενος κατὰ θυμὸν
 Ἀργαλέας ὀδύνας (αἱ τ' ὠφελον εἰδ' ἐγένεντο
 Ἀμφί τε γῆν πόνεας, καὶ ἀλμυρὰ νῶτα θαλάσσης).
 Παρθένον αἰδοῖν διέρῃς ἐπλάσσατο γαίης,
 Παρθένον αἰσλομορφον, ἄτερ φιλότητος ἀνάγκης,
 Παρθένον, ἥ χθῶν πᾶσα καὶ ὑδατόεντες ἑναυλοί,
 Ὅσα τε γῇ κοίλῃσιν ὑπὸ ῥίζῃσι κέκευθε,
 Τῇτ' ἐπιτέτρεπται φυτὰ μυρία, καὶ μέγας ἔλβος.
 Ἐνθα σε τὸ πρῶτον πυρεῖς Ἡφαίστος ἔτευξε,
 Πᾶν δ' ἐπιβέβλησας ὅσων μερόπεσσιν ὄνειαρ.
 Πάντα θεῶν λάχες ὀλβον, ἡ γεγαυῖα περ αὐτῇ.
 Χαῖρέ μοι αὖτις ἀνασσα, πολυκλιτε μήτηρ ἑών,
 Μήτηρ ἀπημονίης. τίνα σοι τίνα μῦθον ἀναψῶ;
 Πῶς δὲ σε κικλήσκων, σέθεν ἰλέω ἀντιβολήσω;
 Χαῖρε θεῶν κρείισσα, θεῶν θεός αὐτῇ ἔσσα,
 Δημήτηρ μὲν ἔσσα, καὶ εὐρύςερνος Ἀθήνη.
 Ἐν χθονὶ Δημήτηρ, καὶ ἐνὶ πτόλεμοισιν Ἀθήνη.
 Ἐν δὲ πέδοις Κυθήρεια καὶ Ἴμερος. ἡ μάλα κείνος
 Ὀλβιος, ὃ τὴν λευκώπιδος εἵνεκα κερῆς
 Ἠπίος ἦσθα θεός, καὶ ἐπέβλεπε; ἔμματι λευκῷ,
 Ἐν δ' ἔβαλες πενίην θυμοφθόρον. ἐσθλά τε πολλὰ,
 Χρῦσεα δ' ἱμερόεντος ἐπήγαγες ἔδνα γάμοιο,
 Ἐν δ' ἔρον, ἐν δ' ἄρας τε, καὶ ἡδὲα Κυπρίδος ἔργα.
 Τῶν ἅμα γὰρ πάντων πάλαι ἔμμερες, ἐξέτι κείνη

Ὅπποτε δὴ τὸ πρῶτον ἐνὶ μερόπεσσι Φάνησθα
 Ζηνὶ χαρισσομένη πρῶτην δέ σε Φαντὶ γυναῖκα
 Τῶνδε γὰρ ἀντιτέτυξο, καὶ ἀγλαὸν ἔλλαχες εἶδος
 Παρθενικῆς, ὠνασσα, χάριν εἰλβεσα καὶ αἰδῶ.

Τῷ καὶ ἐγὼ τοι πρῶτος, ἔτι χροὸν αἶβρον ἀέξων,
 Ἦβης χρύσειον ἄνθος, ἔτι νέος, εἰδὲ βολαῶν
 Νῆϊς ἔων πάντα τῶν Κύπριδος, εἰδὲ πέθοιο,
 Εὐεπῆς σπένδω μαλακὸν γάμος. Ἰλαθι πόντα,
 Ἰλαθι. δὸς δ' ἡμῖν γλυκερῆς ἐπιβήμεναι εὐνῆς.

Χαῖρε πάλιν τριῖλις, θεῶν ἐπιειμένη ἀλκὴν,
 Ἀλκὴν μὲν πάντων τε θεῶν, πασῶν τε θεαινῶν,
 Εἰρήνης ὀχετηγῆ, καὶ ἰθύντειρα κυδοιμῆ,
 Ἐλπίδος ἡγήτειρα τίς ἂν σοι καρτὶ μάχοιτο,
 Ἦ πολυωνυμίῃσι θεῶν οἱ ἔλυμπον ἔχῃσι.
 Δημήτερ μέγα χαῖρε, καὶ Ἀμφιτρίτῃ ἄνασσα,
 Ἐν χθονὶ Δημήτηρ, Ἀμφιτρίτῃ κατὰ πόντον.
 Τῷ καὶ ὅσοι σπευδᾶσιν ἀρόμμεναι ἡδὲ φυτεύειν,
 Ὅσσοι ἐπασσυτέρησι πέδον κρέσσι μακέλλης,
 Ὅσσοι ἀμψάμενοι πολυγηθέα καρπὸν ἀρερῆς,
 Ἐκτελέα, βριθόντα, περισφίγγουσιν ἀμάλλαις,
 Σὸν πρῶτον τε μέσον τε καὶ ὑσάτιον περὶ βωμόν
 Αἰὲν ἐλίσσονται, καὶ ἐλίσσόμενοι ποτὶ δῶμα,
 Παμπλήθές τι φέρῃσι καὶ εἰ φατόν. Ἰλαθι πόντα,
 Ἰλαθι. μὴ δὴ τοὶ τίς ἐμοὶ φίλος ἢ ἀπὸ θυμῆ.
 Νόσφι σέθεν γὰρ, ἄνασσα, μάτην φυτοεργὸς αἰλωεὺς
 Τετραγυὸν κατὰ νειὸν, ὁμῶς δᾶλος τε καὶ αὐτός,
 Ὡλα περὶ μογέοντε, κατατρίβουσιν ἄροτρον.

Χαῖρε πάλιν κρείσσεια θεῶν, κρείσσεια θεαινῶν.
 Ἐξέτι γὰρ κείνη, ὅποτε Νέμεσις τε καὶ Αἰδώς,
 Αἰδώς τε Νέμεσις τε, θεῶν ἀριδείκετα τέκνα,
 Ὑψάτω ἀθανάτων λιπέτην, χθόνα καὶ μένος ἀνδρῶν
 Νόσφι σασφροσύνης, παρα τοὶ τέλος ἐσὶν ἀπάντων.
 Χαῖρε πάλιν κρείσσεια θεῶν, τραφερῆς τε καὶ ὑγρῆς,
 Ὑγρῆς καὶ τραφερῆς τῷ καὶ παλάμῃσιν αἰερεῖς,
 Τῇ μὲν Ἀμαλθείης κέρας ἀγλαόν, εἰδὲ ἀρερῆς,
 Εὐφορῆς μέγα σῆμα, περὶ σαχύεσσι βεβριδός,
 Ἀμφοτέρων σαχύεσσι καὶ ἀνθεσιν. ὅσσα τε γαῖα
 Εἰαρινῶ Ζεφυρεῖο χέει μεθύοντος ἑέρση,
 Πηδάλιον δ' ἐτέρηφι τῶθεν σέθεν ἀμφι, θεαίνε,
 Δεινὰ παλαιγενέων ἐψεύσατο βιβλία Φωτῶν.
 Ἦ γὰρ ἀνανκτορήν τε μόνην κοσμοῖο καὶ ἀρχὴν
 Σημαίνειν ἡγᾶντο· σὺ δ' εἰναλίη θεὸς ἦσθα,
 Εἰναλίη θεὸς ἦσθα, Τύχην δέ σε Φαντὶ καλεῖσθαι
 Νηρέος ἐν βένθεσσι, καὶ Ωκεανοῖο γέροντος.

Πάντη

Πάντῃ δὲ σπέρχουσα κατ' ἄσπετον οἶδμα θαλάσσης
 Ἴσι' ἐκπετάσασα, περιπλανέουσιν ἑοικας.
 Ναυτιλίῃ σοι πᾶμπαν ἐπύαδεν' ὅς σε, πόροιο.
 Νῆα θοὴν ἐπὶ πόντον ἐλαύνεται ἄμφι καὶ ὄλβε,
 Σοὶ ἀνὰ χεῖρα τίταιν'· Σὺ δὲ μεδέουσα κατέστης,
 Ἐμπορίας ποντοιο, καὶ εὐφορίας κατὰ γαῖαν.

Χαῖρές μοι Ἀνταίῃ μεγαλωνυμῶ, μήτηρ ἀνάγκης,
 Ἥδ' Διὸς μεγαλοῖο· σὺ γὰρ Τιτῇσι μέτεσθης
 Παντὸς ἐτι κρατέεις, παρὰ προτέροισι θεοῖσι,
 Ῥεῖν πλατοδότεια, μόνῃ δ' Αἰδαο θεῶν
 Ὃν πάρος ἔλλαχες αἶσαν, ἐτ' ἔμπεδα ταῦτα φυλάσσης.
 Μενογνῆς Ἑκατὴ, δεινὴ κλωστήρος ἀνάσσα,
 Γαίης κοιρανέουσα, καὶ ἰθύνουσα θαλάσσαν.
 Χαῖρες Διὸς δέσποινα, Ποσειδάωνος ἑταίρη.
 Χαῖρες πάλιν κρείουσα θεῶν, κρείουσα θνητῶν,
 Ἀρτεμις θρηνητεῖρα καὶ Εὐνομίη, καὶ Ἀπόλλων,
 Ἀρτεμις ἐν βήσσησι, καὶ ἐν νεοῖσιν Ἀπόλλων,
 Εὐνομίη δ' ἀγορεύει... Σὺ δὲ ζονόεντας οἷσας
 Ἥλυκε ἢ χλυνε κατεναντίον ἐς σκοπὸν ἑλκεῖς·
 Οὔτε παρεσφηλές γε, καὶ εἰ μάλα τηλόθεν ἔση
 Ἰδὺ τιτυσκόμενος. τύχε δ' ἢ μάλα καίρειν αὐτῆς
 Ὅς μεγάλη βλήθῃσα, καὶ ἀσπαίρουσα ποδοῖν
 Τρύατιον θανάτοιο μέλος κρύοντος αἰδεῖ.

Καὶ σέ τις ἡγεμόνην γλυκερῆς αἰτνύμενος ἄγρης
 Κᾶν ἐλάφῳ περίπιπτε, καὶ ἐν νιφάδεσσι λαγῶν
 ὦρσεν ὑπ' ἐκ κοιτέων, γλυκερὸν σκυλάκεσσιν ἀγῶνα.
 Τοῖς δὲ μέγ' εὐφρενεν κραδίην, μάλα δ' ἄμφι πονεῦσιν.
 Ἰχθιον ἐνθα καὶ ἐνθα διωκόμενα. περὶ δ' εὐνήν
 Πολλὰ περισκαίρουσιν, αἰεὶ δ' ἐλελίσσεται ἔρη,
 Ἀγγελος εὐφροσύνης θελξίφρονος, εἰκελος αὐδῆς.
 Μείλιον ἀγρώσσει, μέγα σπεύδουσιν ἀγαλμα.

Χαῖρές μοι αὖτις ἀνάσσα θεῶν πέρι μήτιν ἔουσα,
 Κηρὸς ἀλεξήτειρα, παρατρέψασα δὲ πάτμον
 Εὐσεβέων παιδεσσὶ νόσον δ' ἀπὸ πᾶμπαν ἀλάλχεις.
 Σοὶ δ' ἅμα γεινομένη νόσοι αἰόλαι ὅξυ τι πῆμα,
 Ἰκελαὶ ὀνείθεσσιν ἢ ὀρνυμένῃσι μελίσσης
 Ἀνδρῶν βίον ἄμφι διέδραμον, ἔδ' τις ἔσχεν
 Ἀθανάτων σέο νοσφί, Διὸς βελήσιν, ἀρήγειν,
 Οὐδὲ παραιτιῶσθαι συγερὴν μερόπεςσιν ἀνάγκην.
 Οὐδὲ κασιγνήτας, τῆσιν σ' ὁμοτίμον ἔθηκε
 Ζεὺς Κρονίδης, Λαχεσίην τε καὶ Ἀτρεπὸν ἦν τε λέγεις
 Ἀνδράσιν ἐσσομένοισιν ἐπικλώθεσαν ἐφείρα
 Δαίμονα δυσφρονέοντα, καὶ ἡθάδα κῆρα μέλαιναν.

Χκ 4

Χαῖρες

Χαῖρε πάλιν, κρείσσεια θεῶν, κρείσσεια θεαινῶν,
 Εὐνομίη τε Θέμις τε· σὺ γὰρ κρατέσσεια δικαστῆ
 Ἡ κυάμοις λευκοῖσι τὸν, ἡ ψηφοῖσι καθίζεις,
 Ξεῖνοις ἰθύνοντα δίκας καὶ ἐπίφρονι λαῷ.
 Κλήρων γὰρ μεδέσσεια, σὺ τὸν μέγαν ὄλβον ἀφαιρεῖς,
 Τῷ δὲ πάλιν πόρος ἄλλον· ἐπεὶ βασιληίδες ἀρχαί
 Χρυσὲ πλῆθος περισσίων, ἔρκος ἀνάκτων,
 Παίγματά σοι τελέθεσι. σὺ δὲ σέφανόν τε καὶ εὖχος
 Τῷ μὲν αἰσώσας, τῷ δ' αὖ πολὺ μᾶζον ἔθνηκας.
 Χαῖρε μέγα κρείσσεια θεῶν, κρείσσεια θεαινῶν,
 Τσακτιὸν μοι χαίρες, καὶ ἡμερόεντας αἰοιδάς,
 Μισαίων φίλα τέκνα, κακῇν ἀπὸ λήμον ἄγασα,
 Ἡ δὲ θεμίς ἐστίν, ἀνάσσα, τύχης ἐπίβησον ἀρίστης.

DANIELIS HEINSII
IN HESIODVM
EPIGRAMMATA.

Δήμητερε τρέλλισε, σὲ μὲν πολυγηθεῖα καρπὸν
 Ἀλδαίνειν σοφίης εἰκὸς, ἃ τε σαχύν.
 Τὸν μὲν παῖς Δίοιο καὶ ἀγχινόα Πυκιμῆδος,
 Ἀσκήης ἐνναέτης, σίδεν ἀμυσάμενος.
 Σεῦ γὰρ ὕπο τρεφθεὶς μεγαλῶνυμε, χειρὶ δ' ἐχέτλην
 Τῇ μὲν ἀεργάζων, τῇ δὲ μέγα δρέπανον,
 Ἄρτον τ' οὐκτάβλωμον, αἰκέα λιμὸν ἀμύνειν,
 Παντοίης κορυφῇν δρέψατ' ἀπ' ἰδιοσύνης.
 Τῶν δὲ σοι ἀγλαοκαρπὰ θαλύσια δῶκε κομίζειν,
 Μελοπόμενος γλυκερῆς ἔργα γεηπονίης.
 Σωφροσύνην δ' ἐδίδαξε, καὶ ὥς πλέον ἡμῖσι παντὸς,
 Ἐκ Μασσῶν σοφίης μέτρα διδασκόμενος.
 Ἄλλὰ γέρον μάλα χαῖρε, πανόλβιε. σοὶ γὰρ ἔνεγκε
 Πολλὴν καὶ πινυτὴν γαῖα Φυτοσπορήν.

Ad eumdem.

Δαφνοφάγος, γλυκύμυθος, ἀνὴρ Φίλος ἑρανίδησι,
 Γῆς ἀρότας θεῖος δαίκνυεν Ἡσίοδος,
 Πισριδῶν γείτων πολυώνυμος. ὦ πόποι, ὦ Ζεῦ,
 Ἥ γλαφυρῶς ταύτης ὦνατο γειτονίης.

Ad eumdem.

Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσοι τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειρε,
 Αἱ σελίδες θεῖα Φαντό ποδ' Ἡσίοδα.
 Ταῦτ' ἄρα φρασσάμενος, γλυκερῆς Φίλος ἥλιθα Μάσης,
 Γειτονίης αὐτῶν ἔμμορε Πισριδῶν.

Ad eumdem.

ὦ μάκαρ, ὦ ξανθῆς Δημήτερος ἔργα κομίζων,
 Βέλτις Εἰρήνης παῖ, γέρον Ἡσίοδε,
 Δαίμοσιν οἷος ἔησθα, νέμων ἐνὶ βένθεσιν ὕλης
 Ποίμνην ἢ δ' ἀγέλην τῆς Ἑλικωνιάδος.
 Ἐνθα σε βεκολέσντα θεῶν καλὰ τέκνα θεῶντο,

Xκ 5

Πηκτίδι

Πηκτιδί σῃ Φίλῃν τερπόμενον κραδίην·
 Ἦ τάχα πεμπάζοντα βόας, καὶ μηκαδας αἶγας,
 Ἦ τάχα καὶ λεπτὰς πηγνύμενον δόνακας,
 Ἐν τε ποῖς ῥαδιῇσι καὶ ἀνθεσιν εἰαρινοῖσιν,
 Οἷα Φίλει ληγυρῶν σῆθεα μηλονόμων.
 Καὶ τοι σκῆπτρον ἔδον Μυσέων βασιλῆα γενέσθαι,
 Αὐτοφυῆς θεῖον σῆμα δαημοσύνης.
 Χαῖρε πατέρ τοῖδεσσι, καὶ ἵλαος ἄμμι γένοιο,
 Αἰπόλε μὲν πρότερον, νῦν δ' ἄρ' αἰδοσπόλε.

Ad eumdem.

Ἵψαγόραν πατ' αἰοιδὸν ἀναζητῆντος Ἀρης,
 Ἦ φύσις ἀρχαῖον δέιξατο Μαιονίδην.
 Δεινὸς Ἀρης μέγ' ἔχαιρε, καὶ οἱ πτολέμας τε μάχας τε
 Κέκλετο, καὶ διὰν μελπέμεν Αἰακίδην.
 Τῷδ' ἄρα γινομένοιο πάλας κλυε πότνια Δηῷ,
 Βῆ δ' ἵμεν ὑψηλῆς ἀγνεα Πιερίης.
 Ἐνθ' ἄρα οἱ κλυτότοξος ἐναντίος ἦλθεν Ἀπόλλων,
 Ὡκα μάλ', Ἀσκραῖον δέιξατο δ' Ἡσίοδον,
 Ἡσίοδον Φιλόμυθον, οἷζυρῇ ἐνὶ κώμῃ
 Βοσκόμενον γλυκερῶν ἀγχ' Ἑλικωνιάδων.
 Ὡς ὁ μὲν ἦδε μόθαν Πηληιάδων Ἀχιλῆος,
 Καὶ πρότερον ὄρμας καὶ μένος ἡμιθέων.
 Αὐτὰρ ὁ γῆς ἀρότας, καὶ ἀρηρότα τοῖσι μάλισα
 Ἐκ Διὸς ἔρανεῖς σηματα, τὰς τ' ἔριδας.
 Ὡς ἐρίδων μεγάλων δισσῶν ἀνὰ γαῖαν ἐκσῶν,
 Ὅς γ' ἐπιμωμητὴν ἦνεεν, ὅς δ' ἀγαθὴν.

Ad eumdem.

Χαῖρε θεῶν Ἀσκραῖε τοι ἔρανον εὖρυν ἔχουσι
 Μῆδεα καὶ πλήθη καὶ γένος ἑξανυσας,
 Μυσάων ὑποφῆτα παλαιγενές. ἥτοι ἔνευθες
 Πολλὰ πατέρ θυμῷ δῆνεα καὶ πραπίδας,
 Τείρεα πάντα μαθὼν, τὰ περ ἑρανοῦ ἐσεφάνωται,
 Καὶ Κρονίδε βαλὰς, καὶ Φαῖος ἥελις,
 Τήντε Σελήναίης λιπαρὴν Φλόγα, μαῖαν ἀρέρης,
 Ἀγλαὸν ἀρχαίης σῆμα Φυτοσπορίης.
 Ἀρκαδὲς ἰλῆκοιτε, μονὸς προσέληνος ἔσκε
 Πάντα Σελήναίης γυνὴ πόρον Ἡσίοδος.

ARGV-

A R G V M E N T V M IN L I B R O S H E S I O D I

QVI OPERA ET DIES INSCRIBVNTVR:

SICVT EOS ESSE INTELLIGENDOS IN INTRODV-
CTIONE DOCETVR, GRAECE CONSCRIPTVM OLIM
A DANIELE HEINSIO, ET NVNC LATINE
REDDITVM.

Facto a contentionum diuisione initio, Poeta alteram quam esse reprehensione dignam et vituperio ostendit, reiicit: alteram vero vt rebus praeferat omnibus, fratrem suum Persen monet. Quod altera in fori molestiis omne fere tempus ponit: altera autem, quae honesta est et bona, solo labore cum iustitia, quae ad vitam requiruntur, sibi comparat. Postquam enim mentis, vt Poeta loquitur, vaferrimae Prometheus, Ioui ignem, hoc est, vitae abundantiam (sicut huc alludens ait alibi diuinus Plato) furtim surripuisset, Iupiter hominibus, quos industrios vocat ac solertes, hoc est, de comparandis facultatibus sollicitis, malum magnum, Pandoram, nempe, hoc est, Fortunam, quae omnia Deorum dona, id est, beneficia naturae, sibi vindicare coepit, in medium

Εκ τῆς ταῦν ἐρίδου διαιρέσεως ἀρχάμενος ὁ ποιητὴς τὴν ἐπιμωμητὴν, ἣτοι ἐπίλογον, ἀποδοκιμαζει. τὴν δὲ ἑτέραν περὶ πάντων ποιεῖν τῷ ἰδίῳ ἀδελφεῷ τῷ Πέρσῃ ὑποτίθεται. ὡς ἑκείνης μὲν περὶ Φιλονεικείας καὶ τὰς τῶν ἀγορῶν διατριβὰς τὸν πλεῖστον χρόνον ἐσχέσης, τῆς δὲ, τῆς καλῆς τε καὶ ἀγαθῆς, μόνῳ τῷ τόνῳ μετὰ δικαιοσύνης τῶν ἐπιτηδεύων μεταποιχμένης. Ἐπεὶ γὰρ ὁ ἀγκυλομητὴς Προμηθεὺς τῷ Διὶ τὸ πῦρ, ταῖς τε τῆς βίης εὐπορίαν, (ὡς Φησί περὶ τῶν τα νεανιευόμενος ὁ θεὸς Πλάτων) κλέψας ἔλαθεν, ὁ Ζεὺς τοῖς ἀνθρώποις, τοῖς ἀλφειαῖς καὶ εὐρετικοῖς, ἤγαν τοῖς περὶ τὰ τε πόρε σπαράττει, καὶ ὁ μὲν γὰρ, τὴν Πανδώραν, ἣτοι τὴν τύχην, τὴν πάντα τὰ τῶν θεῶν δῶρα τὰ φυσικὰ δηλαδὴ εὐεργετήματα, περιβεβλημένην, παρεσκευασ-

σε. Καὶ ἔτω μὲν τὸν τῷ βίᾳ
 πόρον ἢ τύχη ἐπιτέτραπται,
 τῇ δὲ ἀνθρωπίνῃ προμηθεΐᾳ
 τε καὶ ἐπιμελείᾳ τῶν ἐφ'
 κέσθαι χαλεπὸν ἐγένετο. Τὸ
 πάλαι γέν, μῆπω ῥαδιερῆ-
 παντος τῷ Προμηθεΐ, παν-
 τα πρὸς τὸν βίον ἐπιτή-
 δεα, εὐπόριστα λίαν καὶ παρὰ
 πόδας. Κρονὸς γάρ τοι πρώτον
 χρυσὸν τι τῶν ἀνθρώπων γέ-
 νος ἐμνηχανήσατο, ὃ τινι πάν-
 τα αὐτοματίζουσα ἢ γῇ ἐδώ-
 ρησατο. Τῷτο ἔν τὸ χρυσὸν
 γένος, θανάτῳ τινὶ μαλακῷ
 τε καὶ ἡδυπαθεῖ περιπεσόν,
 δαμνυνίας λήξεως τε καὶ ὀνο-
 μασίας εὔτυχες. Τῷτο τῷ γέ-
 νει ἀκολουθεῖ τὸ δεύτερον, τὸ
 ἀργυρεὸν τῷ χρυσῷ χεῖρον μὲν
 τὰ πάντα ἐν, καθ' ἑαυτὸν δὲ
 μᾶλλον τῶν ὑπερον γενομένων.
 Ὁ Ζεὺς ἔν, ἤγαν ἢ εἰμαρμένη,
 καὶ τῷτο τὸ γένος κρύπτει
 καὶ ἔτω μὲν τῷ βίᾳ ἀπαλα-
 χθέν, τῆς τῶν ὑπερθεονίων
 θνητῶν μακαρῶν λήξεως ἐπή-
 βολον ἐποίησάτο. Περὶ μὲν ἔν
 τῷ τρίτῳ γένει τῷ χαλκῷ
 τέτυκτο διαλαμβάνει, δει-
 νῆ τε Φησὶ καὶ ἐμβρίμα· οἵ τι-
 νες οἱ ἀνθρώποι ἀλλήλοισι
 τε καὶ ἀφροσύνῃ ἀλλήλων ἐπε-
 σον, νῶνυμος, ἤγαν λήξεως
 μὲν ἐδεμνίας τυχόντες, πανο-
 λεθριῶς δὲ εἰς οὐδὲ καταβαί-
 νοντες. Τῷ τρίτῳ τῷ τῷ
 τῶν ἡρώων ἐπέτα, τῶν ἀμφὶ
 τὸν Ἑτεοκλέα καὶ τὸν Πολυ-
 νεΐκην μάλιστα, τῶν δηλαδὴ
 τὸν τε πρῶτον πόλεμον καὶ
 ἀρχαιοτάτον Θηβαϊκὸν λεγέ-
 μενον, καὶ τῶν ἀμφὶ Ἀγα-
 μέμνονα καὶ Μενέλαον, τῶν

produxit. Ita tota vitæ com-
 parandæ ratio, Fortunæ est
 commissa: prudentiæ autem
 hominûm ac curæ ea sibi
 comparare coepit esse diffi-
 cillimum. Olim ergo, ante
 vaftrum hoc Promethei fa-
 ctum, omnia quæ ad viuen-
 dum erant necessaria, facilli-
 me comparabantur, et ad ma-
 nus erant. Saturnus enim pri-
 mo omnium, genus quoddam
 aureum fabricabat hominum.
 Cui sua sponte omnia sup-
 peditabat terra. Hoc genus,
 leni ac iucunda morte cum
 hac vita defungeretur, vitam
 daemonum et nomen post
 obitum consequebatur. Hoc
 autem, alterum est secutum,
 quod argenteum dixerunt:
 quod ut aureo in omni-
 bus deterius, ita purius fuit
 quam sequentia. Iupiter ergo,
 hoc est, Fatum, etiam hoc ge-
 nus aufert: quod defunctum,
 vitam eorum duxit, quos Bea-
 tos Subterrestres vocat. Ita ad
 tertium, æereum nimirum
 transit, quod sceleratum esse
 et impetuosum docet. Qui
 quidam homines caede ma-
 tua et imprudentia cecidere:
 ceterum nec nomen, nec ut
 alii certam vitendi post obi-
 tum consecuti sunt rationem,
 ut qui funditus extincti ad
 inferos descenderent. Hoc
 tertium iam genus, Heroes
 sequuntur (ita tum Eteoclem
 ac Polylicen, reliquosque qui
 pristinum et antiquissimum,
 Thebanum bellum, tum Aga-
 memnona et Menelaum, reliquos-

liquoſque qui Troianum conſtituerunt, vocat) quos Homeruſ deſcribit. Quorum alii morte ſublati, penitus interierunt: alii eorum etiam nunc Beatorum inſulas colunt. Hinc ferreum, eiſque iniuſtitiam deſcribere pergit: maxime autem tangit iudices, quorum breui ac venuſta fabella, corruptelas taxat. Reliqua pars libri, iuſtitiae ac iniuſtitiae praemia ob oculos ponit: tum et monita quaedam ſapientiſſima Perſae proponit. Maxima ex parte autem ratio ſcribendi, quae praecepta continet, parum inter ſe cohaeret: ita vt ſoluta quaſi et nihil minus quam adſtriſta ſit oratio. Quae ſubinde quoque antiquitatem ſpirat, et non ſemel idem repetit: prorſuſque a ſcribendi ratione, qua recenſores ſunt uſi, qui nudas orationi ſententias intexunt, abhorret. Non raro et digreditur: vt videlicet taedium fratris, quod ex admonitionibus haurire ac praeceptis poterat, dilueret. Poſthaec ad Oeconomicam tranſit, cuius rationem initio ab agricultura factio, praefcribit. Tota autem haec doctrina, in deſcribendo tempore ad arandum idoneo, tum delineando meſſis et vindemiae, et ſerendi ligni tempore verſatur. Praeter haec, tum eorum quae recte ac ordine geruntur ſucceſſum et exitum, tum eorum quae negli-

τε ἄλλων ὧν ἡ ποιήσις μέμνηται, τὸν Τρωϊκὸν συνηγαμένον· ὧν οἱ μὲν τῶν θανάτων ὑποπεπτωκότες παῖσιν οὐδὲ ἀπώλαντο· οἱ δὲ τινες αὐτῶν ἐτι νῦν τὰς μακάρων νῆσας οἰκῶσι. Ἐκ τούτων τὸ σιδηρεῖν, καὶ τὰς αὐτὰς ἀνομίας διελθεῖν ἐπιβαλλεται· τὰ τε τῶν δικαστῶν μάλιστα ὧν αἰνῶ τινὲ βραχὺ τε καὶ χαριέντι τῆς φερόμενης ἀπεται. Τὸ λοιπὸν δὲ τὰ λεγόμενα τὰ τε τῆς ἀδικίας τε καὶ δικαιοσύνης ἐπὶ χεῖρα ὑποτυπῶν διατρίβεται, καὶ παραινέσεις τινὰς τῶν σοφωτάτων τῶ Πέρσῃ ὑποβάλλει. Τὸ πλεῖστον δὲ τῶν ὑποθηκῶν τῶν ἐν ταῦτα κειμένων ὁ χαρακτὴρ ἀφοριστικὸς ἐστὶ καὶ ἀπολυτὸς αὐτῶν καὶ ἀσύνδετος ὡς ἐπὶ πᾶν ὁ λόγος. Ἔστιν ὅτε καὶ ἀρχαιολογικῇ ταυτολογίᾳ κεχρημένους, εἰς τὰ κατὰ γυμνὴν τῆς τῶν νεωτέρων γνωμολογίας παρενθήκην ὑποφαίνων. Κεχρηται δὲ καὶ παρεμβάσει ἐκ ὀλίγῃ, τὸν ἀδελφὸν ἀπὸ τῶ περὶ τὰς ὑποθηκῶν καὶ παραινέσεις ταύτας κόρε ἀναλαμβάνοντι καὶ ἀνακτῶμενος. Μετὰ ταῦτα εἰσβάλλει τὴν οἰκονομικὴν διδασκαίαν, ἀπὸ τῆς γεωργίας εὐθύς ἀρχαίμενος. Ἐχει δὲ πᾶσα ἡ διδασκαλία αὕτη περὶ καιρῶν προσφύκει ἀροτρίσεως καὶ αἰμητῆ, περὶ τρυγῆτὸν καὶ ξυλοτομίαν, περὶ τὰς ἀποβάσεις τῶν γε ὀρθῶς καὶ κατὰ καιρὸν πραττομένων, καὶ τῶν παραλελειμμένων τὰς ζημίας, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

Ἔτι

Ἔτι τῶν ὥρων τὴν δάκρυσιν, καὶ πρὸς ἅ τινὰ μάλιστα τῶν ἔργων οἰκείως αὐτῶν ἐκάσῃ διακρίεται, μέχρι σίχων καὶ τινῶν καὶ λ. δ. Ως μέχρι τῶν μὲν ἡ πρώτη τῆς οἰκονομικῆς. Τῶν δὲ ἀνθρώπων προϊόντος τῶ χρόνῳ καὶ ἐπιδιδόμενης ἅμα τῆς ἐπιθυμίας, ἡ περὶ μόνον τι προσοδεῖδος σπευδάζοντων, ἄλλα περὶ πάντων, μᾶλλον δὲ οἰονδήποτε, ἡ κέρδος τι κατὰ τὸν ποιητὴν, ἐν χερσὶ Φανέν, ἀσχολαζόμενων, τὸ ἕτερον τῆς οἰκονομίας μέρος διερεχεται Φράζων, καὶ τὰ τῆς θαλάσσης μέτρα διαλαμβάνων. ἔτω γὰρ τὴν τῶ πλὴ ἀκμὴν καὶ τῶν καιρῶν τὸν ἐπιτηδεότατον μάλιστα, καλῶν Φαίνεται. Πάλιν δὲ μετὰ ταῦτα ἐν ὑποθήκαις κηταλήγει. Προσθεῖς δὲ τὴν τῶν ἀθανάτων ὅπιν, ὑποδιαίρεσιν αὐτῆς ἐνταῦθα πεποιήκεν, καὶ ἀκολέθως, ἀπὸ γένους, ἤγεν, τῶ τῶν θεῶν σεβάσματος, ἀρχόμενος, εἴτα εἰς τὸ καθ' ἐκάστον, καὶ τὸ εἶδος, ὑπάγει. Καὶ ἔτω μὲν πᾶς ὁ τῶν ἔργων λόγος, κατὰ τὸν κωμικόν, ἐκτετόξευται. Τὸ δὲ ὑπόλοιπον, τῶν τε ἀγαθῶν καὶ Φαύλων ἡμερῶν, περὶ καὶ τῆς τῶν μέσων παρατηρήσεως, τῆς τε ἐκλογῆς αὐτῶν καὶ τῆς ἀπεκλογῆς, ἐν βραχείᾳ περιέχει.

guntur, damna ac noxas ostendit. Huc accedunt, tempestatum anni distinctiones: tum quibus quaeque rebus sit idonea. Usque ad viginti et octo aut triginta et quatuor fere versus. Atque hactenus quidem prima Oeconomiae pars. Ceterum cum homines, partim temporis progressu, partim acriore lucri desiderio, non vnum tantum aliquem lucrandi modum amplecterentur, verum omnia, quaecumque modo lucrum aliquod promitterent, adorirentur, alteram Oeconomiae aggreditur partem: qua occasione, de natura ac ratione maris loquitur. Ita enim tempus ad nauigandum maxime idoneum, videtur vocare. Posthaec rursus in praeceptis definit. Cum autem de debita Diis reuerentia inter alia loquatur, diuisionem eius subiungit: et cum initium a genere, hoc est, Deorum veneratione fecisset; ad singula, hoc est, eius species pergit. Atque ita quidem totum Operum ac Dierum argumentum absolvit. Quod autem est reliquum, de bonorum ac malorum, tum vero mediocrium dierum observatione agit: tum qui eligendi, qui reiiciendi sint, breuiter praecipit.

INDEX HESIODEVS.

Litera Θ. designat Θεογονίαν, Α. Ἀσπίδα Ἡρακλέους,
Ε. Ἔργα καὶ ἡμέρας.

Α.

Ἀγαυή, Θ. 246.	Ἀγαυήν	Αἴσηπον. Θ.	342
Θ.	975	Αἰσονίδης. Θ.	992. 998
Ἀγαυρᾶ. Θ.	831	Ἀνάση. Θ.	356
Ἀγελείη. Α. 197.	Ἀγελείης	Ἀκταίη. Θ.	249
Θ.	318	Ἀλιάκμονα. Θ.	341
Ἀγέσφατον. Θ.	924	Ἀλιμῆδη. Θ.	255
Ἀγκυλομήτην. Θ. 19.	ἄγκυ-	Ἀλκαίοιο. Α.	26
λομήτης Θ. 137. 168. 473.	495. 545. Ε. 48	Ἀλκείδαο. Α.	112
Ἀγκυλοχέϊλα. Α.	405	Ἀλκμήνη. Θ.	942. Α. 3.
Ἀγλαΐην. Θ.	909. 944	Ἀλκμήνης. Θ. 526. 949. Α.	467
Ἀγχιση. Θ.	1008	Ἀλφειον. Θ.	338
Ἀδμητή. Θ.	349	Ἀμβροσίη. Θ.	69
Ἀελλῶ. Θ.	267	Ἀμβροσίην. Θ.	639. 641
Ἀθηναίη. Α. 126. 443.	Ἀθη-	Ἀμβροσίης. Θ.	795
ναΐης Θ.	318. Ε. 430	Ἀμῆσεις. Ε.	480
Ἀθήνη. Θ. 572. 576. Α. 325.	343. 455. 470. Ε. 72. 76	Ἀμητᾶ. Ε.	384. 575
Ἀθηνῆν. Θ. 13. 887. Ε. 63		Ἀμᾶσθα. Ε.	775
Αἰακῶ. Θ.	1004	Ἀμᾶτα. Ε. 777.	Ἀμάειν. Ε.
Αἰγείδην. Α.	182		392
Αἶδαο. Ε.	152	Ἀμφιγυήεις. Θ. 570. 578.	
Αἶδew. Θ.	311. 767. 773	944. Α. 219. Ε.	70
Αἶδην Θ.	455	Ἀμφιδάμαντος. Ε.	654
Αἶδης. Θ.	849	Ἀμφιρῶ. Θ.	360
Αἰδωνεύς. Θ.	913	Ἀμφιτρίτη. Θ.	243. 254
Αἰήταο. Θ.	991	Ἀμφιτρίτης. Θ.	929
Αἰήτην. Θ.	956	Ἀμφιτρυῶν. Α.	37. 44. 80
Αἰήτης. Θ.	957	Ἀμφιτρυῶνα. Α.	2
Αἰήτα. Θ.	993	Ἀμφιτρυῶνι. Α.	54
Αἰθιοπῶν Θ.	934	Ἀμφιτρυωνιάδης. Θ. 317. Α.	
Αἰνείαν. Θ.	1007	165. 416. 433. 459	
		Ἀμῶντα. Θ.	598
			Ἄναυρος

Βασιτοί. Α.	24
Βασίλειο. Ε.	506. 547
Βασίλην. Θ.	379
Βασίλει. Ε.	518. 553
Βασίλει. Θ.	869
Βασίλειον. Ε.	391
Βασίλειον. Θ.	616
Βασίλειον. Θ.	816
Βασίλειον. Θ.	149. 713. 733

Γ.

Γαῖα. Θ.	117. etc.
Γαλαζαυρη. Θ.	353
Γαλήνη. Θ.	244
Γαρσί. Ε.	699. etc.
Γείτονα. Ε.	23. 695
Γείτονας. Ε.	400
Γείτονες. Ε.	345. 347
Γείτονος. Ε.	349
Γείτοσι. Ε.	701
Γείτων. Ε.	23. 346. 348
Γένος — χρύσειον, και τα αἷμα Ε.	109. etc.
Γηρυονῆα. Θ.	981
Γηρυονῆι. Θ.	309
Γίγαντας. Θ.	185
Γιγαντων. Θ.	50
Γλαυκή. Θ.	244
Γλαυκονόμη. Θ.	256
Γλαυκωπίδα. Θ.	894. 923
Γλαυκωπίδος. Θ.	586
Γλαυκωπί. Θ.	13. 887
Γλαυκωπίς. Θ.	572. Α. 325.
343. 455. 470. Ε.	72
Γοργείοις. Α.	237
Γοργόνες. Α.	230
Γοργός. Θ.	274. Α. 224
Γραίας. Θ.	270. 271
Γερνικον. Θ.	342
Γύγη. Θ.	617
Γύγης. Θ.	149. 713. 733. 816
Γυμν. Ε.	427

Δ.

Δανάης. Α.	216
Δαναΐδης. Α.	229
Δαίμων. Θ.	933
Δαίμος. Α.	195. 463
Δελφίνες. Α.	210. 212
Δημητερος. Α.	290. Ε. 32.
393. 466. 597.	805
Δημήτρι. Ε.	465
Δημήτης. Θ.	967. Ε. 300
Δημήτρα. Θ.	453
Δημήτρος. Θ.	911
Δια. Θ.	11. 468. Ε. 52. 273
Διακτορον. Ε.	68
Διακτορος. Ε.	77
Δι. Θ.	36. 286. etc.
Δίκη. Θ.	901
Διοθεν. Α.	22. Ε. 17. 63
Διός. Θ.	13. 25. etc.
Διώνη. Θ.	353
Διώνη. Θ.	17
Διωνυσον. Θ.	940
Διωνυσος. Θ.	946. Α. 48
Δρυαλον. Α.	187
Δρυαντα. Α.	179
Δυναμένη. Α.	248
Δωρίδας. Θ.	241
Δωρίς. Θ.	250. 350
Δωτω. Θ.	248

Ε.

Είλεσθων. Θ.	921
Εκατη. Θ.	441
Εκατηβελέτας. Α.	100
Εκατηβόλα. Α.	58
Εκατη. Θ.	411. 418
Εκατομβας. Α.	479
Εκατοβόλα. Θ.	94
Εκένης. Ε.	165
Εκαστος. Θ.	54
Ελίκη. Α.	381
Ελίκην. Α.	475
Υγ	Ελίκη-

Ἡπειροιο. Θ.	189	Ἰαπετιονίδης. Θ.	6. 13
Ἡπειρος. Θ.	581	Ἰαπετοῖο. Θ.	564. 745. E. 50.
Ἡπειρος. E.	624	Ἰαπετός. Θ.	507
Ἡρακλῆς cum suis casibus.		Ἰασίω. Θ.	969
Rassim.		Ἰαωλκόν. A.	174
Ἡρη. Θ.	314. 328. 926	Ἰαωλκός. A.	380
Ἡρην. Θ.	11. 454. 920	Ἰδης. Θ.	1009
Ἡρης. Θ.	951	Ἰδυῖα. Θ.	352
Ἡριγένεια. Θ.	381	Ἰήσωνι. Θ.	999
Ἡριδανόν. Θ.	388	Ἰμερος. Θ. 64. 201. E.	618
Ἡρώες. E.	172	Ἰνώ. Θ.	975
Ἡρώι. Θ.	969. 1008	Ἰόλαε. A.	78. 118
Ἡρώς. A.	37. 78. 118.	Ἰόλαον. A.	77
Ἡρώων A.	19	Ἰόλαος. A. 102. 323. 340. 467	
Ἡσίοδον. Θ.	22	Ἰολάα. A.	74
Ἡφαίσιο. A. 244. 297. 313.		Ἰολάω. Θ.	317
Ἡφαιστον. Θ. 926. E.	60	Ἰπποθόη. Θ.	251
Ἡφαιστος. Θ. 944. A.	319	Ἰππονοή. Θ.	251
Ἡφαίστι. Θ. 865. A.	123	Ἰππηκρήνης. Θ.	6
		Ἰππώ. Θ.	351
Θ.		Ἰριν. Θ.	266. 783
Θάλεια. Θ.	77	Ἰρις. Θ.	779
Θαλίη. Θ.	245	Ἰσραν. Θ.	338
Θαυμαντα. Θ.	237	Ἰφικλείδην. A.	111
Θαυμαντος. Θ.	779	Ἰφικλῆα. A.	54
Θαυμας. Θ.	265	Ἰωλκόν. Θ.	996
Θεία. Θ.	371		
Θέμιν. Θ.	16. 135. 900	K.	
Θεμισονόην A.	356	Καδμεΐη. Θ.	939
Θεμισώ. Θ.	261	Καδμεΐοισι. Θ.	326
Θέτης. Θ.	244. 1005	Καδμεΐς. A.	13
Θηβαγενεας. Θ.	530	Καδυηίδι. E.	162
Θηβας. A.	2. 13	Καδμος. Θ.	936
Θηβη. Θ. 977. A. 49. E.	363	Καδυρ. Θ.	974
Θηβην. A.	80	Καΐκον. Θ.	343
Θηβης. A.	105	Καινέα. A.	179
Θση. Θ.	245. 354.	Καλλιόπη. Θ.	97
Θρηϊκίς. E.	553	Καλλιρόη. Θ.	288. 351. 980
Θρηϊκῆς. E.	507	Καλυψώ. Θ.	359. 1015
I.		Κενταυροί. A.	184
Ἰάγειρα. Θ.	356	Κέρβερον. Θ.	311
Ἰάνθη. Θ.	359	Κερκηΐς. Θ.	355
Ἰαπετιονίδη. Θ. 527. 542.		Κεφαλῶ. Θ.	985
558. E.	54	Κῆρα. Θ.	211
		Υ y 2	Κῆρας

Κῆρας. Θ.	217	Λαπιθάων. Α.	178
Κῆρες. Α.	239	Λατῖνον. Θ.	1012
Κῆτας. Θ.	336	Λαχεσιν. Θ.	218. 904
Κῆτω. Θ.	238. 270. 333.	Λαχεσις.	258
Κῆμα. Α.	354. 476.	Λειαγορη. Θ.	257
Κῆρη. Θ.	1010	Λερναίην. Θ.	314
Κλειώ. Θ.	77	Ληναῖαν. Ε.	504
Κλυμένη. Θ.	351	Λητοίδης. Α.	419
Κλυμένην. Θ.	308	Λητῆς. Α.	202
Κλυτιη. Θ.	352	Λητώ. Θ. 19. 406. 917. Ε.	771
Κλωθώ. Θ. 218. 904. Α.	258	Λοιροί. Α.	25
Κοῖν. Θ.	134	Λυγγῆος. Α.	327
Κοῖα. Θ.	404	Λυκτον. Θ.	477. 482
Κοῖω. Θ.	375	Λυσιάνασσα. Θ.	258
Κοῖκυξ. Ε.	486		
Κορώνη. Ε.	679. 747		
Κόττος. Θ. 149. 653. 713.	733. 816.	Μ.	
Κόττω. Θ.	617	Μαίανδρον. Θ.	339
Κρήτη. Θ.	480	Μαίη. Θ.	937
Κρητής. Θ.	477. 970	Μαλαχί. Ε.	41
Κρονίδης, Κρονίων, Κρόνος,	<i>cum suis casibus. Passim.</i>	Μέδασα. Θ.	276
Κυανοχαίτην. Α.	120	Μελίας. Θ.	187
Κυανοχαίτης. Θ.	278	Μελίτη. Θ.	246
Κυθέρεια. Θ.	933. 1007	Μέμνονα. Θ.	983
Κυθέρειαν. Θ.	196. 198	Μενεσθώ. Θ.	357
Κηθηροίς. Θ.	192. 198	Μενίππη. Θ.	260
Κυκλωπας. Θ.	139	Μενοίτιον. Θ.	510. 514
Κυκλωπες. Θ.	144	Μεσαβων. Ε.	469
Κύνος <i>cum suis casibus. Α.</i>	<i>Passim.</i>	Μηδειαν. Θ.	960
Κυματολήγη. Θ.	253	Μηδειον. Θ.	1000
Κυμην. Ε.	636	Μηκώνη. Θ.	535
Κυμοδόκη. Θ.	252	Μηλοβοσῆς. Θ.	354
Κυμοδόη. Θ.	245	Μῆτιν. Θ. 471. 885. Α.	28
Κυμοπόλειαν. Θ.	818	Μῆτις. Θ.	358
Κυμω. Θ.	255	Μιμαντα. Α.	186
Κυπρογενῆ. Θ.	199	Μίνως. Θ.	947
Κύπρον. Θ.	193	Μνημοσύνη. Θ.	54
Κύπρω. Θ.	199	Μνημῶσιν. Θ.	135
		Μνημοσύνης. Θ.	914
Λ.		Μτίρας. Θ.	217. 903
Λάδωνα. Θ.	344	Μόρον. Θ.	210
Λαομέδεια. Θ.	257	Μορφνοῖο. Θ.	134
		Μῆσαι. Θ. 25. 52. 75. 96.	114. 915. 965. 1020. Α. 206.
		Ε.	1. 662
		Μεσάων.	

Μητρίων. Θ. 1. 36. 93. 94. 100.
Μήτρησι. Θ. 655
Μόψον. Α. 181
Μυρμιδόνων Α. 380. 454
Μόμον. Θ. 214

N.

Ναυσίθοον. Θ. 1015
Ναυσίνοον. Θ. 1016
Ναυτιλίας. Ε. 618. 642. 649
Νείλον. Θ. 338
Νείον. Νείος. Ε. 463. 464
Νέκταρ. Θ. 639. 641
Νέκταρος. Θ. 795
Νεμεικίον. Θ. 327
Νεμείης. Θ. 329. 331
Νεμεισιν. Θ. 223
Νεμεσις. Ε. 1000
Νέσσον. Θ. 341
Νημερτής. Θ. 262
Νηρέα. Θ. 233
Νηρηός. Θ. 240. 263. 1002
Νησαίη. Θ. 249
Νησω. Θ. 264
Νίκην. Θ. 384
Νόμον. Θ. 417. Ε. 276
Νόμος. Ε. 388
Νόμος. Θ. 66
Νουμόν. Ε. 526
Νόμος. Ε. 403
Νότον. Θ. 480
Νότα. Θ. 869
Νότοιο. Ε. 675
Νύμφας. Θ. 187. Νυμφέων.
Θ. 130
Νύμφη. Θ. 305
Νύμφην. Θ. 298
Νύξ cum suis casibus. Passim.

Ξ.

Ξάνθη. Θ. 356
Ξεινοδόκω. Ε. 183
Ξείνος. Ε. 183

Ξεινοίσι. Ε. 225
Ξείνον. Ε. 227

O.

Οδυσσῆι. Θ. 1015
Οδυσσῆος. Θ. 1016
Οδρυός. Θ. 632
Οιδιπόδαο. Ε. 163
Οἶζυν. Θ. 214
Ολυσίε. Θ. 6
Ὀλυμπος cum suis casibus.
Passim.
Ὀπλῆα. Α. 180
Ὀυρανίδα. Θ. 502
Ὀυρανίδη. Θ. 486
Ὀυρανίη. Θ. 78. 350.
Ὀυρανὸς cum suis casibus. Passim.
Ὀύρεα. Θ. 129. 130. 834
Ὀύριον. Α. 136
Ὀψαρότης. Ε. 490

Π.

Παγασαίε. Α. 70
Πάλλαντα. Θ. 376
Πάλλαντι. Θ. 383
Παλλάς. Θ. 574. Α. 126. Ε. 76
Πανδιονίς. Ε. 568
Πανδωρήν. Ε. 81
Πανελληνεσσι. Ε. 528
Πανόπη. Θ. 250
Παρθένιον. Θ. 344
Παρησσοῖο. Θ. 499
Πασιδίη. Θ. 247
Πασιδόη. Θ. 352
Πειθώ. Θ. 349. Ε. 73
Πειρίθοον. Α. 179
Πελίης. Θ. 995
Περσεύς. Θ. 280. Α. 216.
229
Περσεφονείης. Θ. 767. 773
Περσεφονην. Θ. 912
Υ y 3
Πέρση.

Πέρση. Ε. 10. Πέρση. 27. 213.	Ῥήσου. Θ.	340
274. 286. 299. 397. 611.	Ῥοδία. Θ.	351
633. 641	Ῥοδίων. Θ.	341
Περσής. Θ.	Ῥοδοδακτυλος. Ε.	610
Πέρσην. Θ.	Ῥοδοπηχους. Θ.	247. 251
Πέρσης. Θ.		
Πετραίη. Θ. 357. Ε.	Σ.	
Πευκείδας. Α.	Σαγγάριον. Θ.	344
Πεφρηδών. Θ.	Σαώ. Θ.	243
Πήγασος. Θ.	Σείριος. Α. 397. Ε. 417. 587.	609
Πηλεί. Θ.		
Πηνειόν. Θ.	Σείρις. Α.	153
Πιερίδες. Α.	Σελήνην. Θ.	13. 371
Πιερίη. Θ.	Σεμέλη. Θ.	939
Πιερίθεν. Ε.	Σεμέλην. Θ.	975
Πληιάδες. Ε.	Σθεινώ. Θ.	276
Πληιάδης. Ε.	Σιμάντα. Θ.	342
Πληιάδων. Ε.	Σιάμανδρον. Θ.	345
Πληξάυρη. Θ.	Σπειώ. Θ.	245
Πλᾶτον. Θ. 968. Ε.	Στρυμόνα. Θ.	339
Πλεκτώ. Θ.	Στυγος. Θ.	804
Πολυδώρη. Θ.	Στύξ. Θ. 361. 383. 389. 397.	775
Πολύδωρον. Θ.		
Πολύμνια. Θ.	Τ.	
Ποντοπόρεια. Θ.	Τάρταρα. Θ.	119. 840
Ποσειδάων. Ε.	Τάρταρον. Θ. 681. 720. 724.	
Ποσειδάονα. Θ.	867. Α.	255
Ποσειδών. Θ.	Ταρτάρε. Θ.	735. 806. 821
Πελυνέμη. Θ.	Ταύρεος. Α.	104
Περίλοχον. Α.	Ταφίων. Α.	19
Προμηθεά. Θ.	Τελεσθώ. Θ.	358
Προμηθεύς. Θ. 445. 613. Ε.	Τελιχόρη. Θ.	78
48. 86	Τηθύς. Θ.	136
Προνόη. Θ.	Τηθύος. Θ.	362
Πρυμνώ. Θ.	Τηθύς. Θ.	337. 368
Πρωτομέδεια. Θ.	Τηλεβοάων. Α.	19
Πρωτώ. Θ.	Τίρυνθ'. Θ.	292
Πυθαΐδε. Α.	Τίρυνθος. Α.	181
Πύλα. Α.	Τιταρήσιον. Α.	181
	Τιτήνης cum suis casibus. Θ.	
	Passim.	
Ρ.	Τρηχίνα. Α.	353
Ῥεία. Θ.	Τρηχίνος. Α.	355. 469
Ῥείη. Θ.	Τρίποδ'. Ε.	657
Ῥεΐαν. Θ.		Τρί-

Τρίποδι. Ε.	533	Φυτεύειν. Ε.	22.812
Τριπόλω. Θ.	970	Φυτοῖσιν. Ε.	782
Τρίπος. Α.	312	Φωκῆς. Α.	25
Τριτογένεια. Α.	197	Φῶκον. Θ.	1003
Τριτογένειαν. Θ.	894.923		
Τροίην. Ε.	165.652		
Τυρσηνοῖσιν. Θ.	1014	Χ.	
Τυφάονα. Θ.	306	Χάος. Θ.	123.813
Τυφόνιον. Α.	32	Χαλκίδα. Ε.	655
Τυφώα. Θ.	820	Χάος. Θ.	116.699
Τυφώος. Θ.	868	Χάριτας. Θ.	906
Τύχη. Θ.	360	Χάριτες. Θ. 64. Ε.	73
		Χαρίτων. Θ.	945
Τ.		Χελιδών. Ε.	568
Τάδες. Ε.	615	Χθονίχ. Θ.	766
Τδρην. Θ.	313	Χθονίχς. Θ.	696
Τπεριόνα. Θ.	134	Χθονίω. Ε.	463
Τπεριονίδαο. Θ.	1010	Χίμαιρα. Θ.	323
Τπερίονος. Θ.	374	Χίμαιραν. Θ.	319
		Χιμαίρης. Θ.	329
Φ.			
Φαέθοντα. Θ.	986	Υ.	
Φαέθων. Θ.	759	Υαμάθη. Θ.	260.1003
Φάληρον. Α.	180		
Φᾶσιν. Θ.	340	Ω.	
Φῆκ. Θ.	326	Ωγύγιον. Θ.	805
Φίνιον. Α.	33	Ωκεανίνα. Θ.	364
Φιλήτησι. Ε.	375	Ωκεανίνη. Θ.	389.955
Φιλλυρίδης. Θ.	1001	Ωκεανίνην. Θ.	507
Φοίβη. Θ.	404	Ωκεανός cum suis casibus.	
Φοίβην. Θ.	136	Passim.	
Φοίβον. Θ.	14.933	Ωκυπέτην. Θ.	267
Φοίβος. Α.	68	Ωκυρόη. Θ.	360
Φοιβχ. Α.	100	Ωραι. Θ. 58. Ε.	75
Φόρκυϊ. Θ.	270.333	Ωρας. Θ.	900
Φόρκυν. Θ.	237	Ωρίων. Ε.	609
Φόρκυος. Θ.	336	Ωρίωνος. Ε.	598.615.619

F I N I S.

THE
JOURNAL
OF
THE
ROYAL
ANTHROPOLOGICAL
INSTITUTE
OF GREAT
BRITAIN
AND IRELAND
VOLUME
LXXV
PART I
1905
LONDON
PUBLISHED BY THE
INSTITUTE
11, BEDFORD SQUARE, W.C.1
1905

PRINTED BY
HARRISON AND SONS, ST. MARTIN'S LANE, W.C.2

